3 Vols

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/fredericiruyschi02ruys_0

FREDERICI RUYSCHII

Anatomes & Botanices Professoris, Academiæ Cæsareæ Curiosorum Collegæ, nec non Regiæ Societatis Anglicanæ Sodalis.

ADVERSARIORUM ANATOMICO-MEDICO-CHIRURGICORUM

[illegible]

In quâ varia notatu digna recensentur.

CUM FIGURIS ÆNEIS.

CUI ADJUNCTA EST

MICHAELIS ERNESTI ETMULLERI

EPISTOLA PROBLEMATICA

AD CL. FRED. RUYSCHIUM

ET

[illegible]

AMSTELODAMI,
Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.
MDCCXVII.

FREDERICI RUYSCHII

Anatomes & Botanices Profeſſoris, Academiæ Cæſareæ Curioſorum Collegæ, nec non Regiæ Societatis Anglicanæ membri,

ADVERSARIORUM ANATOMICO-MEDICO-CHIRURGICORUM

DECAS PRIMA.

In quâ varia notatu digna recenſentur.

CUM FIGURIS ÆNEIS.

CUI ADJUNCTA EST

MICHAELIS ERNESTI ETMULLERI

EPISTOLA PROBLEMATICA

Ad V. C. FRED. RUYSCHIUM

DE

OVARIO NOVO.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

MDCCXVII.

COLLEGIO
NATURÆ CURIOSORUM
AUSPICIIS
INVICTISSIMI CÆSARIS
LEOPOLDI
CONSCRIPTO PRIMUM
JAMQUE DUCE ET AUSPICE
CAROLO SEXTO
FLORENTI
LIBRUM HUNC TESTANDÆ REVERENTIÆ
ET GRATITUDINIS.
ERGO

INSCRIBIT

FREDERICUS RUYSCHIUS.

ADVERSARIA ANATOMICA.

VItam mihi, ſanitatem, animum, atque vires benigniſſimè largitus eſt Deus Ter Optimus Maximus, ut cum gaudio abſolverim jam pridem Theſauri mei Anatomici decimum. Conſtitueram opus illud continuatâ porrò ſerie producere; ſed re penitiſſimè expenſâ mutavi ſententiam: quia longè magis me prodeſſe poſſe Lectoribus credidi, ſi omnem deinceps facultatem, quâ Deus me ditabit impendero conſcribendis iis, quæ puto à me vel primo fuiſſe inventa, aut ſi forte Alii me prius detexerunt, clariorem tamen in lucem per me protacta jure quodam mihi fas ſit aſſerere.

Quum verò ſuper hoc negotio cum animo meo ſeriò, & diu deliberarem, auſpicatò in memoriam venit propoſitum egregii Johannis Baptiſtæ Morgagni, quod in Medicinæ eximia commoda proſecutus fuit, dum titulo Adverſariorum Anatomicorum evulgavit ea, quæ eleganti induſtriâ repererat, aut revocaverat ab interitu olim tamen cognita. Quoniam enim ita inſtituenti animum opus haud eſt, ut de concinnando rerum ordine multum ſit ſollicitus, parcit tempori, rerum obſervata auget, effugit repetitionem, longeque magis incumbit gravi materiæ, quam inanibus ornamentorum. Imitari conabor id ipſum, ut oportunitatem nanſciſcar, quâ emendem errata mea Anatomica, quæ ipſe fortè in aliis meis olim ſcriptis commiſi: Quis enim mortalium omnibus ſe horis ſapere jactet? Quis ab errore immunis? de me, id vel cogitet, abſit! Satis ſuperque vidi, atque dolui, hinc inde excidiſſe feſtinò, quæ matureſcentis ſenii prudentiâ aliter dictata vellet, multumque referre, an juvenili impetu efferantur quædam, an verò ab Octogenario multos preſſa in annos prodeant. Sed & ſimul utar lege, quæ cunctis præſcripta eſt naturæ

Cultoribus: ſcilicet, ſi erroris quid perſpexero in operibus alienis, monebo audacter; neque tamen hac ego gratiâ, Eoſdem aſpernabor: quia homini impoſſibile puto, ita benè ſubductâ ad ſcripturam ratione eſſe, ut nihil poſtea vel ipſe corrigendum æſtimet.

Ipſe gaudebo ſane, ſi quis in meis deprehenſa vitia in melius commutet: *Damus hanc veniam, petimuſque viciſſim.*

I.

De Conceptu foecundo, Seminiſque recepti hoſpitio & viâ.

AD conſcribendam naturæ ipſius pulchrè intellectæ hiſtoriam obſervata per ſenſus prius requiri, id verò abunde conſtat; atqui in illa, nihil cognitu difficilius, uſuve præſtantius, legitur, quam enarratio ſincera eorum, quæ in animalibus, maximè autem in homine ipſo, ſpectari queunt; cujus interim deſcriptio nuſquam minus certa vel clara habetur, quam ubi occupatur in contemplatione ortus ipſius: quare Alexander, ut præclari quid in hiſce addiſceret, immenſos adeò Theſauros effudit, quibus utens Ariſtoteles indagavit hanc Phyſices particulam, quæ circa generationem animalium verſatur. Et profectò maximus inter veros Philoſophos habendus Guilielmus Harvæus, qui ut orbis eruditi lux, ita Brittanniæ intaminatus honor, plus promovit hanc hiſtoriam ſolus, quam cæteri unitis laboribus; huic quippe Sereniſſimus Magnæ Brittanniæ Rex, Carolus primus, animo verè Regio, quam generoſiſſimè largitus eſt, quæ vota Harvæana tantum opus molientis, petebant.

Mihi ergò ſenſa hujus conſulenti mirum ſemper viſum fuit, quod velit, ſtatim à coitu atque foecundo conceptu inciſis foemellis nihil Seminis Maſculini in Utero, ac in cavis Tubarum Fallopii, apparere Aſſerti quidem hujus veritatem auctoritas Viri aſſeruit quam plurimis, mihi reliquit ſemper dubium. Circumſpexi ideò à multis abhinc annis ad omnia, quorum indicio ſcire poſſem, quid in hac re doceret ipſa rei ſpeculatio. Rarum eſt, quærenti eventum reſpondere in hiſce:

ce: rariſſimum omnium, in corpore humano ipſo cernere, quid hujus rei contingat, quare mihi, bis jam hac contemplatione fruenti viſum eſt vobis Viri Nobiliſſimi, explicare rem, utut reperi.

Juvenis ætate, atque vigore corporis, utpote trigeſimo nondum perfunctus vitæ anno, formoſâ meretricis pulcherrimæ facie pellectus, eò rem deduxit denique, ut complexu venereo illius, ſuis ex votis frueretur. Simul ac verò ſuam voluptatem expleverat, deteſtabili facinore ſcorti jugulum ita diſcidit, ut ex templò moreretur: ſtatim nos duo poliatri, ſimul cum chirurgis, juſſu Magiſtratus eò miſſi, ut cognoſceremus conditionem vulneris, atque de eâ Judicibus renunciaremus ſcripto.

Deprehenduntur à nobis Vaſa ſanguifera Colli ita abſciſſa, ut ilicò inevitabilis mors ſubſequuta fuerit: cum verò ſcirem, quæ contigerant, incidi abdomen cupidiſſimus videndi ea, quæ in Utero atque partibus conceptui propriis forte occurſura eſſent.

Quam prudentiſſime ergò Uterum, Ovariorum ductus, & annexa, Cadaveri exemi: vidi Os Uteri clauſum, leniſſimè digito præſſum ſe aperire, atque ſeminis guttulam dimittere, ſtatim ſuſpicatus, quid rei futurum eſſet, coram Viris Eruditiſſimis atque faciundo Medicinam claris, Henrico â Bronckhorſt, Hermanno Schyn, & Juſto Freder. Ritmeyero, Medicinæ Doctoribus, Uterum ſecundum longitudinem ſuſpenſâ manu, ne quid turbaretur, aperui, vidimuſque cavum Uteri albo, naturali, atque bono ſemine maſculino repletum, utramque etiam Tubam Fallopianam, eodem ſemine plenam: quare miro hoc phænomeno bene ab omnibus perſpecto, ilicò cuncta hæc immiſi liquori meo balſamico, ubi uti illis Clar. viris prædixeram induruit ſemen locis iiſdem atque adhæſit, ut vel jam adhuc luculentiſſimè videri queat, nullâ omninò re mutatâ, niſi quod cuncta jam vi liquoris obduruerunt. Idem olim vidi in cadavere mulieris cum adultero depræhenſæ in adulterio, ſtatimque à marito depræhenſore interfectæ, ut deſcripſi in Theſauro Anatomico, quem ordine v°. evulgavi. Hinc ſuſpicor ad foecundum conceptum, ipſum craſſum ſemen in interiora Uteri, & Tubarum Fallopianarum recipi; non tantum id, quod ſpirituum exhalantium ſpecie, eò per-

vadere quacuncque demùm viâ Harvæani autumant. Teſtatur Fallopius ſæpenumero ſe in Tubis hiſce verum Semen deprehenſum plurimis Spectatoribus obſervandum præbuiſſe. In Obſerv. Anatomicis. Vid. & de Graaf, de generat. mulier. Cap. XIV.

II.

De Ovario, ut habetur, novo, & de Hydatidibus plura.

Quum verò Genitales in foeminâ partes adeò compoſitæ ſint, miriſque intricatæ involucris, ſimul rara adeò ipſis oculis ſpectaculorum circa fabricam tempore foecundationis occaſio, quis miretur varias hinc exoriri ſcrutantibus ſententias ſuper iiſdem rebus! Ideo poſt binas, quas modo deſcripſi, obſervationes, commode dabo reſponſum Epiſtolæ, quâ me decoravit publicis excuſâ typis Vir Clariſſ. Mich. Erneſtus Etmullerus, anno jam elapſo; ſatius quidem fuiſſet reſpondendo obſequio citius defunctum me fuiſſe, fateor, at varia, neque temerè effugienda negotia, votis ſæpe meis obſtant, occupato autem homini, longè magis ſeni; familiaris nimium agendorum procraſtinatio atque tarditas quædam ſingularis.

Scripſerat quidem in illa Vir præclarus, Dexterrimum artis Anatomicæ cultorem Marthinum Naboth, exiſtimare, inventum ſibi novum, fortè unicum, Tertium ſaltem Ovarium, rejicere ideò illa pervulgata duo, quæ omnes hactenus pro veris admiſere poſt Harvæum Ovariis muliebribus, neque agnoſcere niſi unicum hocce novum pro vero. Quum verò Celeberrimus & præclarus Profeſſor Etmullerus meam ſuper novo hoc dogmate ſententiam pariter requirat, tamen reſponſum haud feſtinavi, quia innumeris occupabar ſcrutationibus ſtructuræ Viſcerum aliorum, tum etiam, quia prius neceſſe habui in cadaveribus muliebribus omnia perquirere, denique quoniam ea jam argumentorum pondera Etmullerus attulerat, quibus multa addenda me habiturum eſſe vix ſperabam. Profiteor igitur palam, plurima me cadavera foeminina, eaque variæ valde ætatis, incidiſſe, atque intento perluſtraviſſe animo & oculo, neque tamen unquam in cavo Uteri vidiſſe aliquid,

aliquid, quod ullâ omninò ſpecie Ovarium verum referret. Deprehendi quidem interius in Ultero circa ejus Collum Fabricam talem, qualem Eruditiſſimus, atque Elegantiſſimus Morgagni deſcripſit operis ſui Pag. 11. §. 14. depinxit verò quàm exactiſſimè Tab. 3. ſupra literam K. rugis, fibris, valvulis contextam. Ibidem loci frequens ſic ſatis eſt cernere Hydatides vario ut numero & ſitu, ita & magnitudine. Videtur autem harum quaſdam tum forte occurrentes Laudatiſſimus modò Auctor citato eodem depingendas curaviſſe loco.

Nunquam verò cogitandum erit, has ipſas vel Ovarium, vel aliquam illius partem, conſtituere. Neque certè Perſpicaciſſimus Regnerus de Graaf in aureo de Genitalibus Mulierum libro, capite ſeptimo, poſtquam deſcripſerat has Valvulas, nec minus nitidè Tab. IX. ſub literis D. C. E. & Tab. X. Lit. H. K. L. depinxerat, unquam ſomniavit de ſtatuenda hic Ovarii ſede. Videtur tamen Clariſſimus Naboth contemplatione eorum, que jam deſcripta dedi, in ſententiam hanc nimis profectò præceps incidiſſe. Quæ autem Egregius Vir argumenta allegat, ut paradoxum ſuum firmet, diluit Inſignis Etmullerus. Profectò audacter nimis auctor ille aſſerit, *Conceptum fieri potuiſſe abſque ſubſidio ullius Veſiculæ ex Teſticulis Foemineis oriundæ, & mulieres concepiſſe, imò peperiſſe, quæ tamen omnibus Teſticulorum Veſiculis caruerant.* Undenam, quæſo, id perſpectum fuit? quibuſnam documentis evincitur? quonam modo probari unquam poterit, his Foeminis tempore conceptus nullas adfuiſſe Veſiculas? an quia poſt geſtationem, partum, mortemque, nullæ inventæ fuerunt? nemo certè facilè patietur debili adeò ratiocinio eripi ſententiam, quæ Accuratiſſimorum Virorum ſagaciſſimâ indagine tantò annorum ſucceſſu pluſquam probata fuit, & accepta. Neque multum proficit exemplo, quod ad aſſerendam opinioni ſuæ fidem citat ex Auctoritate Clariſſimi Profeſſoris Chriſtiani Schambergii, quum ait, *in incidendo cadavere puerperæ dicò poſt partum difficilem mortuæ inveniſſe molem Teſtium ſolitâ magnitudine quadruplo majorem, intra eos verò nec Veſiculas, nec Glandulas; ſed abundantis pinguedinis, cum pilis intermixtis, copiam.* Namque morbi nativam partium fabricam ſubitò immutant, ſæpeque conſtitit novem menſium geſtationis

tempore ipſa Ovaria omnium minimè Veſiculas ſuas offerre, ſed toto hocce decurſu in officio ſuo, quaſi otiando, feriari: imò verò ne tunc etiam, ut & ilicò à partu haud apparet illa interior Collì Uterini ſtructura. Ipſe ego ſæpe numero Steatomata ejuſmodi reperi in Teſtibus; quin & à longo tempore inter Muſæi mei rariora aſſervavi Ovaria, in quibus Atheromata inveni pultaceâ plena materiâ, neque id modô, verùm Dentes veros, atque ex amuſſim factos, diſpoſitos autem racematim ibidem repertos figurâ dudum expreſſi in Theſaur. Anatom. 1°. ut & alium dentem humanum in Atheromate Ovarii ſtabulantem reperi, qui nunc à capillo pendens, tenetur pede anteriore ſceleti nitidiſſimi murini in eodem meo armario.

Quam improbabilis, ne gravius apponam quid, eſt enunciatio Nabothii, qui ſtatuit Tubas Fallopii, neque virile ſemen ex Utero ad Teſtes, neque ab his in Uterum Ovula contenta deferre?

Utinam ponderaſſet Vir Egregius paulò majori cum curâ, quæ Viri Clariſſimi Graafius, Hornius, Drelincourtius, Swammerdammius, Cyprianus, Nuckius, Malpigius, tota in Brittanniis & Galliis eruditiſſima Societas, tot experimentis, Embryonum, Abortuum, Partuum, Monſtrorum, in hominibus brutiſque, obſervarunt, atque conſcripſerunt! utinam trutinaſſet ſollicitus quæ in recentioribus Academiæ Regiæ Pariſienſis monumentis habentur de Foetibus in ipſo Ovario, in omni parte Tubæ Fallopianæ, æquè ac in cavo Uteri repertis! haud crediderim ob unam, aliamve, levem ſatis ratiunculam deſerturum fuiſſe ſyſtema, cui ſtatuendo tot, tamque Egregii Viri operam navaverant; haud quaquam porrò dubito, quin Optimus opinionis hujus Auctor, prælectâ Obſervationum præmiſſarum utrâque, ceſſurus ſit veritatis viribus.

Denique video D. Naboth proferre contra vulgarem Medicorum Doctrinam, quod Tubæ Fallopianæ ſæpe circa Fimbrias ſuas laceras, ita conſtrictæ fuerint, ut coaluerint omninò. Vera quidem hæc agnoſco expertus. Sed quid inde infertur! profectò id unum, per morbos hæc contingere ſcilicet. Nunquam tamen exemplo verô conſtitit mulieres, diu poſtquam utraque Tubarum concreverat penitus, concepiſſe. ſciant

ſciant hâc occaſione Anatomes ſtudioſi veriſſima eſſe, quæ dudum evulgavi ſcribendo: aliquoties me obſervaſſe Fimbrias Fallopianarum Tubarum in unum coaluiſſe cum Ovariis ipſis. Ut enim Anatomicorum decus, amicuſque mihi, dum fata ſinebant, integerrimus, Regnerus de Graaf, id ipſum haud tantum obſervavit, Lib. de Genital. mulier. Cap. I. ſed & icone vivâ expreſſit Tab. XIX. fig. 5. & fig. I. literis C. F. atque Fallopius id toties viderat, ut in Inſtitut. Anatom. id fere ſemper putaret, ſed errorem correxit in Obſerv. Anatom. ita ego ipſe ſpecimina talia in Muſæo me adſervo. Quia tamen Inſignis inter Anatomicos Morgagni, poſteaquam id in Obſervationibus meis Anatomico-chirurgicis legerat, dubitavit an ſæpe fieret, nec videtur Ipſe illud unquam oculis ſpectaſſe ſuis, promptus ſum profectò, qui Eximio atque Meritiſſimo Profeſſori, ſi id modò velle, reſcivero, tranſmittam ipſe ſpecimen ritè paratum, ut conſervari queat, in quo rem ipſam contemplabitur; quum plura exempla præſto mihi ſint. Neque diffitebar interim, quum res ipſa ita ſe habeat, longè frequentius me illud fuiſſe expertum in vetulis, decrepitis, effoetis, quàm in corporibus juvenilibus.

Quæ quidem omnia, ut ad propoſitum revertar denique, id efficiunt, ut firmus credam certuſque, quod tamen tanti Viri pace dictum velim, Ovarium illud fictum Nabothianum fuiſſe modò Hydatidum inter rugas Valvuloſas Os Uteri internum obſidentes natarum congeriem. Hydatides autem hujuſmodi, ut in omni morbo lento partes quaſcumque occupant, ita viſcera præprimis infeſtare interiora obſervantur frequentiſſimè. Ego verò cenſeo Hydatidas eſſe extremitates Vaſorum ſanguiferorum, quæ priorem ſuam mutaverunt naturam, atque in vitioſam degeneraverunt fabricam. Id didici maximè ex eo, quod Placentas, in quibus nulli Lymphæ ductus inveniuntur, aliquoties ſpectaverim Uterinas, imò & inter mea aſſervem hucuſque quæ unam partem omninò in Hydatidas converſæ ſunt, aliam verò partem ſanæ, quin imò habeo alias, quarum tota fere in Hydatidas haſce permutata cernitur, quæ alii habuerunt pro falſa conceptione. Jecinora quondam inveneram, quæ etiam penes me recondita ſervo, quorum tota moles abierat penitus in Hydatides. Demonſtrare quoque poſſum in Muſæo meo Peritonæum Hydropicæ

foeminæ

ſoeminæ integrè converſum in Hydatidum texturam. Videre etiam mihi quondam contigit in ipſo plexu Choroide Hydatidum quam plurimas. Neque tamen uſquam frequentius reperias id genus mali, quàm in Abdomali regione; ita tamen ut longe plus, & acerbius foeminas infeſtet, quam viros. In ipſo autem corpore foeminino magis ovaria, quam alias partes, occupat. Quam mirabile eſt, licet ſit adeò frequens, videre ampullulas aquâ turgentes ab ipſo pendere tam Utero, quam ab annexis illi partibus, quæ Uniones ſanè referunt hærentes à pedunculis varietate longitudinis admodum diverſis? huc autem advertas, quæſo, animum! naſcuntur aliquando ex Hydatide parvâ utres ingentes profectò, dum exiguo ab inchoamento creſcit aſſiduo novi humoris appulſu in terribilem molis immanitatem, quâ totum abdominis cavum ad crepaturam uſque repletum viſum quandoque fuit. Malum ſanè frequentius multò, quâm creditur. Fit eâ re morbus, quem Hydropem clauſum vulgus appellat. Qui abſque undulatione eſt, uniformi, duriſſimèque tenſo tumore manifeſtatur, neque patitur prementi cedere partes, nec ſonum edit ullum oſcillante corpore. Memor equidem pulchrè ſum caſus, dum in cadavene muliebri, aperto abdomine inveni ſaccum aquâ turgidum, adeò certè magnum, ut ſeroſi liquoris copiam contineret, quam novem vulgares urnæ (quas *water-emmers* Batavi appellant) tantum capere poterant. Mirum verò, extrà membranaceum huncce ſaccum nihil in Abdomine præterea inveniebatur laticis.

Ipſe autem capax hicce ſaccus ex Hydatide expanſâ, in molem hanc vix imaginabilem increverat, interimque pro rato, quô increſcebat, pellis ejus incraſſeſcebat ſimul. Quod etiam in omni ferè ſimili tumore fieri ſolet. Quid enim? in Ganglione, Atheromate, Meliceride, Talpâ, aliiſque id genus Tumoribus, quæ in principio tenues erant pelliculæ, ubi multum increvit Tumor, inſtar craſſioris, lentique corii ſpiſſantur. Ipſa quoque Veſica urinaria diu à magno extenſa calculo ſe ipſâ multis vicibus craſſior reddi toties conſpicitur; quod qui ignorant, infeliciſſimè ſæpe hâc de cauſâ in Lithotomiâ errant Artifices.

Omnia nunc hæc obſervata nos docent, haudquaquam abſonum eſſe, ſi dixero, ut jam ante, Hydatides haſce circa

Uteri

Uteri internum Os in cavo ejuſdem ſæpe natas mirabilia quam plurima efficere.

Manum ergô ſubducerem de tabulâ; niſi unum alterumve adhuc Viro Celebri memoratum vellem: diſſecuiſſe me ſcilicet ante quadraginta & ſex abhinc annos in demonſtratione publica Cadaver mulieris, atque inveniſſe in cavitate Uteri ejuſdem Embryonem, qui corpore ſuo toto æquabat Hordei mundati granum, ſimulque quam clariſſimè deprehendiſſe in ipſo Ovario cavitatem quandam hærere, quæ manifeſtò habebat Ciceris magnitudinem, cujus concava facies ſanguinolenta ſpectabatur atque rugoſa, planè eodem apparatu, quo concava Uteri ſuperficies ilicò à partu ſemper videtur. Forte quoque fidem receptæ aſſerit ſententiæ pulchri exempli ſpeculatio; etenim Uterum muliebrem conditum habeo, cujus Ovarium multa continebat Ova, ex quibus crepantibus, ſectiſve, exſiliit Lymphaticus humor, verum inter plurima horum unum ſpectatur Ovario adhuc adhæreſcens interim tamen imprægnatum foecundatione genitali ut Tibi cernere datur contemplanti annexam hic figuram. Ad Te ſe convertit mea ſcriptura Clariſſime Etmullere, qui occaſionem feciſti huic diſſertationi, quam locupletiſſimo augmento amplificare datum eſſet, niſi actum non agendum ſcirem.

III.

De Glandulis Cutis humanæ, atque de Papillis nervoſis.

Agite jam, experiamur quid ſenſus de hiſce doceat? utraſque Cuti adeſſe aſſeruere Steno, Swammerdam, Malpigius, magna illa & clara in Anatome lumina. Utque fieri natum, audaciâ aſſerendi hoſce Auctores multum adhuc ſuperaverunt cæteri, licet minus inſtructi fuerint experimentorum ſupellectile, ſed fœcundiores figmentis. Vidi ita quondam Iconibus has ita delineatas, ut obſtupuerim merito ad infrænatam adeò licentiam fingendo, ſpecta Tabulas, quibus Celeberrimus Prof. Bidlous haſce depictas evulgavit in magno ſuo opere Anatomico; confer deinde accuratam rei ipſius

conſiderationem, ut videas quam ſibi indulgeant ſæpe Auctores, quantâque ſit circumſpectione opus, antequam tuto iis fidat Philoſophus. Fateor interim poſt tot molimina nunquam Glandulas haſce detegere me ita valuiſſe, ut eas deſcribere poſſem, imò ne videre quidem licuit. Devinctum itaque me profiteor Illi, qui eas ibidem exiſtentes oculis exhibuerit meis. Interea loci unicuique ſpectatori harum deliciarum idoneo demonſtrare jam poſſum, & quidem jam tantum, Organum nervoſum cutaneum tactui exercendo proprium dicatum. Quum enim haud ita dudum Vaſa ſanguifera in binis Cruribus humanis materiâ meâ replerem in alios uſus, aliudque proſequere eo ipſo propoſitum, bonâ fortunâ & auſpicatò, evenit, ut ita replerentur ambo, ut undique penitus ruberent præ inenumerabili Vaſculorum multitudine. Hoc ipſum quum lætabundis perluſtrarem oculis, ilicò liquidò advertebam toto Cutis tractu plurima loca eſſe albicantia, turgidula tamen, atque in obtuſum elevata apicem, denique Pilis enatis originem clarè præbentia. Quæ contemplatus facilè cenſui Nervoſas haſce extra minima Vaſa repleta Papillas eſſe habendas. Facit imprimis eò mira ſimul obſervatio, dum toto Cruris, Pediſque ambitu evidenter, ubique cernerentur, neque tamen ulla inveniretur in convexâ parte Pedis, quam dorſum ejus vocant vulgò. Quid inde? an tactui minus eſt apta nata hæcce pars? omnino. experire, & invenies. An ibidem igitur nullæ adſunt? id haud dixero. Forte minores, aut profundius ſitæ, minus apparent. Fateri tamen cogor, me ipſum olim, & ſæpe, credidiſſe non modò, ſed & ſcriptis aſſeruiſſe Glandulas haſce cutaneas adeſſe. Sed magis id egi præceps, & abreptus auctoritate omnium fere Anatomicorum, quam veris experimentorum documentis. Scire tamen eſt, inter cuncta argumenta, nullum plauſibilius eſſe, quod Glandulas haſce doceat adeſſe, quam mira illa in morbis tubercula, quæ toties ſub Cuticulâ ex ipſe ſe Cute elevant, atque protuberant.

Ipſe utique in armario meo plura talia ſpectanda ſervo. Verum, ubi cum curâ hæc examinavi, putavi Glandulas non eſſe, ſed Epidermidis quaſdam elevationes.

Neque alienum me fateor à ſententiâ, quam Amicus meus Clariſſimus Hermannus Boerhave, Botanices, Medicinæ, &

& Collegii Practici Profeſſor publicus in Academiâ Lugduno Batavâ ore, & literis, mihi explicuit.

Ille ſcilicet reperit ſub Epidermide in ipſâ Cute, aut quandoque infrâ ipſam, hærere parva quædam receptacula, rotundula, ambitu tenuis membranulæ confecta. Hæc quidem ſuperiori, quâ Epidermidem ſpectant, parte aperta obſervat ita, ut anguſtato tamen orificio conniveant, neque facilè nimis contentum humorem eructent. Vidit quoque evidenter Epidermidem ipſam pertuſam ibi, ubi hæc folliculorum emiſſaria adſunt, ut ex ſpecu cavo cum folliculo cavo in orificia eorum anguſta, ex his per apertam ſuper eâ Epidermidem iter ſit quandoque patulum. Membrana conſtituens Vaſcula hæc undique pertunditur per extremas fiſtulas adferentes humorem blandè pinguem, dum recens omninò huc allabitur, eſt enim tunc tenuis, limpidus, inodorus, inſipidus. Ubi verò receptus hic loci quâcunque inertiâ diutius hæret, exhalante ejus parte liquidiſſimâ inſpiſſatur, tenax redditur, utque oleis ferè proprium ceræ tenacis indolem adipiſcitur, ſtagnat, vix perſpirat, augetur, tubercula creat, & morborum cutaneorum frequentiſſimam, licet prætervifam, cauſam præbet. Putat autem humorem hunc unctuoſum, in ſanitate incolumi, emolliendis, laxandis, à rigiditate & ariditate præſervandis, in flexilitate requiſitâ conſervandis extremis inſervire; defectu verò ejuſdem diros excitare morbos. Hunc eſſe aſſerit oleoſum liquorem, quem recentiſſimis inventis oculis ſpectabilem reddit Leeuwenhoekius, ut ipſi mihi per comitatem ejus inſignem videre licuit. Hunc eſſe eundem, quo inuncta cernitur largiſſimè facies ſanorum, ſimul ac blando ad ſaturitatem ſomno refecti ſplendentem quaſi ex inunctione olei vultum exhibent

Hanc ipſam pinguedinem Capillos inungere, juxta eoſdem defluere, atque flexilitatem iiſdem conciliare unctuoſam, ne ariditate findantur, qui aliter unus eſt inter morbos capillorum. Deprehendi imprimis hæc organa iis corporis locis, ubi partes magis exponuntur aëri, ſibi mutuò magis contiguæ ſunt, aut attritu quodam maximè agitantur. Unde ad Palpebras, Faciem, naſum, axillas, inguina, præputium, nates, pedum inferiora, imprimis apparent. Quando liquor hic ſpiſſatur facit illas exiguas papillas albas, quæ glandes valde parvas referunt,

ferunt, in facie frequentes, inprimis in naſo: hæc preſſæ fortiter eructant lentam materiem, albam, ceraceam. Si folliculi magis replentur fiunt tubercula parva, quæ partes contiguas leniter inflammando, rubedinem, pruritum, puſtulas faciunt varii coloris, adſpectus ingrati. Quando deinde turgent magis, craſſamentum incipit per meatum folliculi uſque ad ſuperficiem Epidermidis per meatum illius exire, & quâ parte aërem experitur cæruleſcere, vel nigreſcere, in apice; ſi tum fortiter premitur intra binos oppoſitos digitos, tum ex ampullato receptaculi ventre lenta materies per anguſtatum collum preſſa, in ipſo hoc tranſitu formatur in cylindrum contortum, qui apice nigro, longo, albo, intorto, corpore, tam exquiſitè vermiculum refert, ut Medici pariter & idiotæ decepti hâc imagine putent ſe vermes cutaneas oculis vidiſſe.

Verum quando magis increſcens magiſque, turget aggeſta materies, tum Atheromati, Meliceridi originem dat veram & unicam, prout materies pulti, vel cerato melli magis aſſimulatur. Quin etiam, quando tubera talia maligna evadunt Lepram, & Cancrum cutis nec non Elephantiaſin, excitari autumat. Atque huc uſque animi ſui ſententiam ſuper his mihi explicatam paucis dedit, poſcentique evulgare hâc occaſione conceſſit: poſſet verò eam locupletiſſimis rerum documentis amplificare, atque hinc docere veriorem methodum affectus cutaneos curandi. Neque ego ipſe hiſce magis inveſtigandis deëro: interim tamen nemo corpora hæc potius Glandulas, quam receptacula humoris pinguis vocabit. Tu interim vides, mi Lector, haud ita inſulſum me eſſe, ut eſſe negem, quidquid propriis non uſurpo oculis.

Abſit talis à me vanitas? Id aſſero verus, mihi nondum viſas eſſe, ideoquè devinctiſſimum me fore illi, qui luculenter eaſdem indicaverit. Neque eſt quod putet quis ſudoris excretionem abſolvi per ſubcutaneas Glandulas, licet plerique ita aſſentiantur præeunti Excellentiſſimo Anatomicorum Marcello Malpigio, nihil minus: nam ultimæ Arteriolarum extremitates, quæ tomentoſæ Goſſypii tenuitatem plurimum exſuperant, canales ſunt ipſi, quibus ſudoris tranſmittitur materies. Eædem autem fiſtulæ exhalant etiam ſpecie inviſibilis fumi emeritos humores ex corpore & ſuperfluos. En verò ex-

expanſum mihi campum hîc latiſſimum exſpatiando per varias Aliorum ſuper his, quæ modò expoſui, ſententias. ſed abriperent me hæc â propoſito meo, ut ſcilicet manifeſtos errores, quos in Anatomicis Ipſe commiſerim, vel alii, abſque ullo odio, ſolo veri amore, exponam.

IV.

De Glandulis aliarum partium membranoſarum.

INteriora Cerebri cava, Ventriculos vocant Magiſtri, Pleuræ ambitum interiorem, Pericardium, Peritonæi cavitatem, Tunicamque Teſtium vaginalem dictam, ſemper madere, lubricari, vaporoſo humore allui, omnes norunt. Neque minus evidens habetur laticem hunc in cava illa pulſum liberè ſurſum inde emanare retrogrediendo. An verò opus illud efficeretur Stenonianis, & Malpigianis Glandulis, quas egregii hi viri ponunt hos in uſus membranas illas ubique obſidere? diu dubitavi. Verum, poſtquam arte ſingulari uſus detexi nunquam ſatis admirandam Arteriolarum extremarum tenuitatem, facilè perſpexi ad ſcopum hunc nec opus eſſe Glandulis, imò verò neque eaſdem ibidem reperiri. Fatetur id ſanè magnus Malpigius aſſerendo Glandulas haſce in ſtatu ſano conſpectas haud fuiſſe, ſed in morbis, ubi dilatatæ ſunt, & auctæ, demum conſpicuas fieri. Fateor in hoc argumentandi genere ſpeciem ſubeſſe perſuaſionis. Sed tamen putem corpuſcula, quæ apparent in membranis dictis, non eſſe, nec fuiſſe, Glandulas. Contrà verò clarum mihi quidem videtur, extremitates Arteriarum obſtructas abire in tumores præter naturales, mutatâ penitus nativâ formâ. Nonne Aneuriſma, Varix, Phlyctena, atque alii ſimiles morbi, exempla clara exhibent? qui itaque aſſerit Glandulas eſſe ibidem locorum, in ſanitate demonſtret oportet: id enim Anatomici eſt, de non exploratis ſilere potius, quam luxurioſè excogitare.

V.

Rurſum de Glandulis aliarum partium, & de Papillis tactus quam plurima.

QUo magis ſedulò, & diu perſcrutor corpuſcula, quæ in corpore noſtro ab Anatomicis Glandulæ appellari ſolent, eò magis certus fio, Glandulas haud eſſe, quæ vulgato ſermone ubique pro talibus recenſeri ſolent. Neque ullo modo video, corpuſcula, quæ ſita ſunt in averſâ parte coronæ Glandis Penis virilis, Glandulas eſſe; licet ſubtiliſſimus Morgagni cum aliis pro Glandulis agnoverit in adverſariis. Mihi interim, ſalvâ Viri Egregii auctoritate, apparent iſtæ eminentiæ habendæ eſſe pro Papillis Nervoſis ultra ſuperficiem in limbo coronæ Glandis aſſurgentibus, quæ, ubi orgaſmo venereo tenſæ, atque molli frictu preſſæ ſunt, ſummam in hoc opere delectationem excitant. Verùm quoties tabo virulento impuri ſcorti inquinantur, foedo ſanè ſpectaculo intumeſcunt, atque deglubente acrimoniâ concepti veneni tenuem, quâ tegebantur pelliculam, nudatæ atque eroſæ atrocitatem intolerabilis doloris ſæviſſimam experiuntur: quod ſummo eſt argumento Nervorum magis, quam Glandium, naturæ affines eſſe. Novi equidem Pilis hiſce locis Papillas carere; ſed neque id in pulpoſo digitorum apice fit, ut etiam non in volâ manus aut pedis plantâ, quibus tamen locis omnia Papillarum plena. Notavi jam dudum extrema Vaſorum ſanguiferorum ſingulis fere plagis corporis quam maximè differre in ſtructurâ, quâ conſtant. Verùm etiam didici deinde id ipſum quoque in Nervorum obtinere extremis: alias quippe in ſuperficie interiori Palpebrarum deprehendi, rurſus in Papillis Mammarum mirè differentes eas, quæ in eminentiori harum parte adſunt; in Linguâ autem mirificè iterum diverſas ab iis omnibus, dum & in Cute locatæ iterum longè recedant à ſpecie, quâ præcedentes prodeunt. Obſervavi namque quibuſdam locis corporis tantâ has copiâ haberi, tanquam propinquâ necti vicinitate, atque concinno adeò diſponi ordine, ut inter illas ſpatii vix aliquid interſit, imò ut & extra ſuperficiem

ficiem Cutis emineant, ut jamjam in toto obſervavi Pene, unde tantæ voluptatis capax, tantoque obnoxia dolori, pars hæc deprehenditur. Illæ autem, quæ profundius immerſæ ſunt Cuti, videntur inſervire huic propoſito, ut baſin præbeant naſcituris Pilis; atque hæ quidem ipſæ numero habentur longè pauciores, neque etiam in conſpectum ſe produnt oculis noſtris, niſi prius piloſæ alicujus partis Vaſcula cuncta materiâ meâ rubrâ omninò repleta ſint, ita ut nullus ramulus illorum abſque hacce cerâ ſit. Id verò jam pridem modò reperi, atque præſtiti in Crure humano, quod coram oſtendi Viro in Medicis & Botanicis incomparabili Boerhaavio. Etenim id mirabile, in hâc præparatione omnia extrema Vaſcula exceperunt hanc materiem, atque rubeſcunt, ſolæ autem illæ Papillæ, ex quibus Pili naſcuntur intactæ remanſerunt, atque ſingulari ſuo colore nativo albo quam diſtinctiſſimè ſe interſtinguunt ab omnibus vicinis ruberrimiſque partibus. Quid verò ſentiendum ſit de Papillis his in Pene, Linguâ, Palpebris, aliiſque partibus poſtea dicam, quum in hiſce inveſtigandis omne locem ſubſicivum tempus.

VI.

De Corde.

JUre ſibi proprio Cor principatum inter cætera viſcera ſibi vindicare omnes fere autumant; id omninò certum habetur, multa in fabricâ ejuſdem necdum ſatis extricata proſtare; meretur itaque ex hâc excellentiâ ſimulque obſcuriore ſtructurâ, & proprietatibus aliqua de ipſo notari. Haud ita bene Anatomici ſitum illius, atque naturalem locum Nobis deſcripſerunt. Licet enim in Thorace locatum illud univerſi aſſerant, quem tamen ibi obtineat ſitum, id verò haud ita verò depingunt. Godefridus Bidlo in magno opere Anatomico ita expreſſit, ac ſi penderet, apice coni Diaphragma, baſi verò Jugulum ſpectante. Id animalibus, quæ natura prona finxit, commune, nunquam in corpore humano. Scilicet in eo Cor Diaphragmati ita incumbit, ut illa ejus pars, quâ id attingit, quaſi incumbentis ſuo pondere compreſſa eſſet, quod nuſquam in quadrupedibus pronis obtinet.

Con-

Contra verò in hiſce coni ſpeciem figura Cordis æmulatur, quod tamen Cordi humano haud ita verè adſcribere fas ſit: quum forma hujus multum inde recedat, utpote curtius, atque longè compreſſius. Princeps inter auctores Andreas Veſalius ita hæc excudenda ut in tabulis ſuis curavit, ut res ipſa in homine vivente ſe habet. Si autem te ceperit deſiderium cognoſcendæ ſtructuræ Cordis, adeas, nec pigebit, quæ, lumen clarum artis, Steno expedivit. Quum enim ante Eum ſubſtantiam viſceris hujus exiſtimarent Parenchymate quodam confici, induſtriâ accuratiſſimæ indaginis detexit veram Muſculi naturam ibidem adeſſe; demonſtravit autem id ipſum adeò evidenter, ut Hippocratis ſententiam firmans Muſculorum quidem artificioſiſſimum pronunciaverit: utique finem habet ubi initium, utrumque ad baſin aſſertum deinde fuerat omnibus receptum, omnem omninò Sanguinem, qui per Coronarias Arterias fuerat ipſi Cordi datus, nullâ guttulâ exceptâ, per ſolam Coronariam Venam Venæ Cavæ reddi, imò & illum, qui lege circulationis ab utrâque Cordis Auriculâ redibat, unicâ etiam hâcce reverti viâ. Verum ego poſtea clarè detexi, atque demonſtravi publico, ramos quoſdam Venoſos ita in Auriculas patere, ut partem Venoſi ſanguinis exceptum ab Arteriis directo itinere inſtillarent Auriculæ dextræ, nunquam attactâ Venâ Cavâ, ejuſve magno ſinu. Sed neque novum minus fuit inventum Clariſſimi Vieuſſens, poſteaque Thebeſius Eruditiſſimus, quum invenerant ex ipſâ Cordis ſubſtantiâ Venulas aliquas oriri, quæ ſanguinem Cordis ab Arteriæ Coronariæ ramis ſuppeditatum patulis orificiis infunderent ipſi Cordis cavo, abſque ullo in ſinu Cavæ, Auriculæve cavo, diverticulo. Id ipſum ſæpe numero etiam demonſtravi. Ipſeque Egregius Thebeſius ſatis apertè fatetur, dum dicit, hoc Ruyſchius videtur omninò olfeciſſe. Verum ſi quem cupido trahit ſpectandi Vaſorum Cordis ſanguiferorum decurſum, mirabilemque texturam, me viſat, exhibebo libens non modò Arterias, quæ per exteriorem Cordis ſuperficiem ſe expandunt, quantoque illæ numero ſe exhibeant, ſed & eas, quæ per interiorem ejuſdem plagam diſtribuuntur. Aliquot elapſi ſunt jam anni, quando impenſe lætabar, viſâ mihi exili Arteriolâ, quæ interiorem occupabat Cordis ſuperficiem: erat quippe novi quid, quo reperto delectamur omnes.

Jam

Jam verò, poſtquam magis hanc artem exercui, magiſque demonſtro cuilibet avido harum rerum ſpectabilem interiorem Cordis cavitatem tot ornatam vaſculis ceraceâ repletis materiâ, ut tota ejuſdem fabrica merè contexta appareat ex ſanguiferis ubique fiſtulis.

Id verò longè adhuc pulchrius eſt, quod Lacerti carnei, horumque tendines ipſi præ multitudine vaſorum toti rubeſcant: imò verò, quod minus forte ſuſpicari quis vellet, ipſæ illæ Valvulæ, quas dirigendo ſanguinis per Cor itineri ſagaciſſima natura dicavit, eâdem hâc arte pulchrâ vaſculorum diſtentorum hâcce materiâ ſpecie ſplendent, fulgentque.

Obſerves autem, Clariſſime Lector, me ita injectu materiæ hujus ceraceæ repleviſſe Cordis vaſa, ut, ubi illa pervenit ad extremitates omnium ultimas, tomento, aranearumque filamentis, tenuiores, vaſculis egreſſa quaſi effundatur, atque roris inſtar ſe expandat ſuper molliuſculas carneæ Cordis ſubſtantiæ fibras, eaſque rubicundiſſimo ſanguinis colore tingat. Certuſque crediderim id negotii eodem planè modo ita in vivo perfici homine, ut arte meâ in cadavere efficio: ſi enim ſanguis ſuis ubique vaſis coërcitus, rectoque ex Arteriis in Venas itinere transfunderetur, abſque ullâ ſui effuſione, non poſſet tum nutrimentum partibus corporis noſtri adferre. Denique in hiſce, quæ ita præparavi, Cordibus humanis, oculis liquidò objicere queo, Vaſa ſanguinis, quæ tranſeunt per ipſa vaſa ſanguinea alia, ita ut & hæc ipſa per priora nutriri queant: quin etiam diverſas directiones, quibus diſtincta hæc vaſa porriguntur, dum per interiorem, exterioremque Cordis ſuperficiem tranſeunt.

VII.

De Vomitu inſolito.

ANimalia quam plurima naſci, vivere, vegere, generare rurſus prolem, inter alia quædam viventia animantia à ſeculis prioribus jam obſervatum fuit; dum interim ſapientiſſimi Philoſophorum vix audeant de modo oriundi certi quid proponere vel hodie. Neque eſt, ut quis putet ſolos Vermes,

Lumbricoſve, intra homines gigni: vix credas quot ſpecies diverſas caſus quandoque obtulerit, vel ſedula indagatio invenerit. Cupiſne cognoſcere, adeas, nec poenitebit laboris, quæ Diaria Eruditorum Gallica, Acta Philoſophica Britannica, Lipſienſia Commentaria, Academiæ Leopoldinæ Ephimerides, exhibent, legas Diligentiſſimum obſervatorum collectorum Schenkium.

Vah quam mira reperies, quam incredibilia ſpectabis! digniſſima interim eſt, & hæc hiſtoriæ naturalis pars, quæ excolatur, perficiaturque. Ut ſymbolam dem, revoco huc rariſſimum ſanè animal, quod jam in Theſauro meo Anatomico IX. icone ad vivum ductâ expreſſi. Ad quadrupedum pertinet genus ob numerum pedum, caudamque gerit, imò caput, & os, maximè autem Umbilicalis Funiculus ei cohærens raritatem rei augent præ cæteris; integrum ſic condivi, ut in plurimos durare annos porrò queat, atque ſpectari ab iis, quos trahit voluptas talis contemplationis. Aliud interim planè jam demum oblatum mihi poſſideo, quod certè limacem ſatis ſcitè refert: nonne oculi bini, forma, & magnitudo, ejuſdem id docent? ut judicare queas ipſe, en, ſic Tibi affero, ut peritus pictor naturam ipſam ejus figurâ exhibuit. Illud verò ipſum puella quatuordecim nata annos, una cum copioſo evomuit cruore hiſce ipſis diebus. Vegetum quum adhuc eſſet dono mihi dedit puellæ Parens, ſimulque adſeveravit, aliquo illud à tempore vomitus ſupervixiſſe ſpatio, veroque aliquandiu motu ſemet exercuiſſe.

Id autem facilè credes imprimis eſſe commemorandum, quod in corpore humano Vermes generentur tam diverſâ formâ diſcrepantes inter ſe, ita tamen, differentes ab omnibus aliis in naturâ rerum unquam repertis, ut nuſquam iis ſimilem illum conſpicere detur extra corpus hominis, interim horum nonnulli in plurimarum exporriguntur ulnarum longitudinem. Hos igitur natos fuiſſe in eodem corpore valdè proclive eſt cogitare. Neque nimis probabilis videri poſſet forte ſententia Eorum, qui ex deglutitis talium animantium ovulis productos fuiſſe putant, de quibus ſermo fuit, vermes.

Ille interim, quem rejectum à puellâ modò deſcripſi, prodiit demum ex illâ, poſtquam longo temporis ſpatio fuerat valetudinaria, ſemper de gravitate Ventriculi conqueſta prius, nunquam ſanitate fruens perfectâ. Et

Et equidem verum credulitate multorum abſurdiſſima quæque pro veris obtruſa ſæpenumerò haberi & ficta, ſed tamen pariter certâ fide conſtat prodigiis quam ſimillima quotidie obſervari, inter quæ & animaculum illud recenſendum exiſtimo, quod colore & albo & nigro variegatum vitali motu ſe cognoſcendum præbuit.

Magis adhuc admirationem excitat contemplatio illius animalis in homine geniti, quod in Theſauro Anatom. IX. delineatum in meo Gazophylacio ſpectandum proſtat: quia præditum eſt Funiculo ſimili ac eſt Umbilicalis, quin etiam latuerat in quodam corpore non admodum diſſimili à naturâ Atheromatis, quod vice Placentæ fungi videbatur, inſpectio veritatem rei docet, atque teſtimonia ibidem annexa confirmant.

Neque interim ſentiendum erit, animal illud, de quo ut prius dixeram, à puellâ deglutitum intraviſſe in corpus, ut forte quis arbitraretur: erat enim vivens atque vegetum, neque reptatu inſtar limacis ſe movebat, ſed conatu ſurſum, deorſumque, exercito: evomuerat etiam cruorem prius atque ſimul, præterea adverſâ dudum cum valetudine fuerat conflictata. Neque videtur vivens in Ventriculo permanere potuiſſe, ſed dudum mortuum, ut in pleriſque advertimus animalculis, piſciculiſve, qui, vivi ubi deglutiuntur, brevi moriuntur poſtea in hoſpitio vitæ ſuſtinendæ inepto.

Cerno quidem, objici hic poſſe dogma hodie cunctis inconcuſſum habitum, de ortu omnium animalium ex ovo: verum hoc tempore id non attingo, nimis enim à meo me averteret propoſito. Tu, quiſquis hæc amas utiliſſimum tractatum perlege, quem de Vermibus conſcriptum nobis dedit Expertiſſimus D^r^. Nicolaus Andrii gallico ſermone. Invenies ibi Pag. 19. Sententiam Viri eſſe, Vermes morbum eſſe corpori noſtro congenitum, ipſaque, unde tandem prodeunt Vermes, Ova in nobis generari ſimul cum reliquis corporis noſtri partibus, quæ tandem præfinito tempore fota excludant ſuos foetus ita, ut aliæ corporis partes humores producunt quoſdam ante non apparentes, aut & partes quaſdam ſolidas. Ego etenim opinioni huic meum facilè apponerem calculum, quia hactenus nullam invenio, quæ ita ſit ipſi veritati conſentanea. Quod ſi probabilem magis quis norit, rogandus erit, eam, ut communicare velit.

VIII.

De Monſtris.

UT prodigioſa eſt naturæ foetura in gignendis animalculis tam variis, ita quoque varia ſæpenumero deprehenditur in mutandâ partium fabricâ, dum abire videtur à fine ſuo, quem ipſa ſibi præſcripſiſſe viſa fuit.

Inter illa primo quidem loco ordinandos puto tres diverſos foetus humanos, qui nati ſunt ſine Cerebro, neque ullâ gaudent cavitate in Capite penitus Oſſeo. Horum ego binos in ſceleta conſtruxi (tertium autem in liquore meo balſamico conſervo integrum) ita, ut Nobiliſſimus Kerkringius in ſuâ eum Oſteogeniâ Pag. 59. icone exactè ad vivum depinxit.

II°. Deinde ſatis & mirabile eſt, hiſce adſtare ſceleton, cujus dextra manus atque pes dexter, digitis numeroſioribus more naturæ conſueto donantur: ſiniſtri verò lateris manus atque pes iiſdem abundant quoque, etenim dextra manus ſeptem digitos, pes dexter octo poſſidet; ſex habet ſiniſtra cum duabus appendiculis, novem integris ſuperbit digitis pes lævus. Vid. Pag. 55. Oſteogeniæ Kerkringii, qui & ejus picturam verè dedit, itaque

Eſt modus in rebus, nec ſemper copia didat:
Prodiga naturæ dona vel ipſa nocent.

III°. Foetum etiam humanum cum binis natum capitibus inter mea repoſita conſervo. emi illum, ſed dolui, quod qui primi eum poſſiderant minus periti eorum, quæ ad conſervanda hujuſmodi rara requiruntur, male eundem condiverint, unde durus jam & omninò niger apparet,

IV°. In ove duos deprehenſos Lienes, vario ſitos loco, oſtendo conditos.

V°. In eodem animali quondam Hepar inventum eſt, in quo quinque proſtabant Veſiculæ fellis. Examinavi oblatum, atque repudiavi tum, quum enormis pretii exactione deterrerer.

VI°.

VI°. Clariſſimus Johannes Jacobus Rau, Profeſſor in Academiâ Lugduno-batavâ Celeberrimus in Oſteologicis, Myologiâ, & Lithotomiâ verſatiſſimus, quondam demonſtravit nobis Arteriam ex arcuato flexu Aortæ oriundam; quem poſtea & ipſe caſum reperi, atque adhuc unicuique exhibere videndum poſſum.

VII°. Frequentiſſimè maximâ cum diligentiâ perſcrutanti mirabilem membri maſculi fabricam, contigit ſemel mihi invenire duo diverſa, ſatis fortia involucra, totum corpus Penis humani ambientia atque coërcentia. Illud ego ipſum deſcripſi in Theſauro Anatom. tanquam conſuetum naturæ, ſed quum de induſtriâ in plurimis perluſtratis poſtea non ita invenerim, petit veritatis ſincerus amor, ut jam moneam plerunque unum modò tale integumentum, rariſſimè duplex, adeſſe.

VIII°. Binos foetus humanos à multis jam annis aſſervo in balſamo, qui per abdomen inter ſe concreverunt.

IX°. Suillos etiam binos in Uterino hoſpitio concretos poſſideo.

X°. Quin & alium, fere bimeſtrem habeo foetum humanum, cujus tam ſuperiores, quam inferiores artus, mirè tortuoſi conſpiciuntur.

XI°. In alio itidem bimeſtri foetu Labium ſuperius-fiſſum miraris.

XII°. Sed horrebis fere, ſi videris alium in muſæo meo foetum humanum, cui ſupra Naſum appendicula eſt adnata inſtar Colis maſculi.

XIII°. Ovis autem Caput-exhibeo conditum, cui os deeſt, dum Oculi ſitum perverſum obtinent.

XIV°. Sed vitulum Capite privatum toto, dum una modò Auricula ſupra Truncum, loco Capitis promineret.

XV°. Multâ ſedulitate perſcrutabar ſæpe oves quamplurimas, quibus dederat natura Pedes ultra conſuetum numerum, eminentes ex nucha. Nihil verò in omnibus his magis mihi viſum mirabile, quam pedes hi omni ſemper eſſent Muſculo deſtituti, illorum verò deficientium vice pinguedine erant obſiti, quam plurimâ.

XVI°. In alio mei Armarii angulo ſpecto portionem Placentæ Uterinæ humanæ inſtructam ſuo Umbilicali fune; ſed, mi-

rum! pendet ab eâ foetus humani crus, cum Pede extremo, tribuſque digitis.

XVII°. Plurimos etiam ibidem adſpicio foetus, humanos, quorum Genitalia mirifice deformia, ut & quibus hoc vel illud abeſt membrum aut ſupereſt.

XVIII°. Interim tam varios perſcrutatus toties nunquam inveni Hermaphroditum verum: tamen plurimos fabuloſa quæque de eo referre ubique experior. Quoſcumque de hoc genere explorare mihi contigit, deprehendi Pſeudo-hermaphroditos appellandos, ſemper enim in his Clitoridis caput, extra pudenda propendens, mentiebatur Glandem virilis membri, id verò quoties & in brutis adverti? certè dudum ex Genitalibus ovinis exemplum exhibui tale in Theſauro Anatom.

IX.

De raro Renum vitio.

RENES mirè variatâ figurâ conſpiciuntur ab iis, qui attento luſtrant oculo animalium diverſorum corpora; rem cum fide deſcripſerunt plurimi, quos inter in Zoötomia peritiſſimi eminent *Severinus* & *Duvernejus*, ille in Zoötomiâ ſuâ, hic in deſcriptione Anatomica brutorum. Boves, Urſi, Glires, Erinacei, Teſtudines, Aves, Renes poſſident ſuperficie inæquali conſtructos, ut Malpighius in Tractatu de Renibus dudum accuratione illi propriâ optimè docuit, idemque in poſthumis evidentius probavit. Neque ignorarunt Veteres idem illud inveniri etiam in Renibus humanorum foetuum, quibus ſemper Renes ita fabrefactos obſervaverunt. Sed in adulto hominis corpore ſemper fere ſunt politâ ſuperficie, æquabili, & glabrâ. Attamen in his quoque interdum, licet ætatis jam adeptis apicem, talis inæqualis, atque ex variis quaſi partibus coaleſcens, Renum facies videtur. Vid. Malpigh. in poſthum. pag. 35. Epiſtol. ad Spon. 1. memorabile autem eſt id, quod bis jam mihi fas fuit obſervare: ſcilicet Renes adultorum, ubi facti ſunt ut in foetibus, non modò exhibere ludentis quaſi naturæ errorem, imò verò morbos excitare quam atro-

atrociſſimos, atque poſt cruciatus ſævos tandem & lethales. Primum rei autem mihi inauditæ exemplum dedit matura Virgo, quæ in Amſtelodamenſi degebat Orphanotrophio. Miſera hæc à longo jam tempore exquiſitis adeò, & intolerabilibus torquebatur doloribus circa regionem Renum, ut ineffabile ſit. Accedebant ad acceſſiones crudeliſſimorum paroxyſmorum mictus ſanguinei ſæpe redeuntes. Offerebatur quidem in levamen, quid ars invenire poterat conſilii & remedii. Sed proderat nihil! Igitur omni deſtituta ope, penituſque confecta excrutiationibus in ſolâ morte lenimen reperit, avidoque cauſæ mihi cadaver inſpiciendum exhibuit. Quid verò hic exſpectares mi Lector? credo id ipſum, quod nos omnes. lapidem ſcilicet in Renibus aſperum atque hiſpidum. Nos verò inciſo cadavere hujus nihil, ne arenulas quidem, invenimus: ſed erat huic utriuſque Renis ſuperficies inæqualis omninò, & repræſentabat faciem ex multis particulis durioribus coagmentatum. Poſtea, quum ſemper mecum mirari caſum hunc pergeret animus, alium novi Virum adultum, luctabatur miſerrimus hic cum dolore lumbari intolerabili, ſæpenumerò redeunte: ſemperque acutius infeſtante, unâ cum copioſiſſimi ſanguinis mictu. Medici ad arduum caſum implorabantur plurimi, omnes hi tractare morbum ut à calculo Renes obſidente aſpero, omnes ſic cenſere, hos inter & ego ipſe fui cum filio meo. Neque juverunt interim ægrum omnia, quæ Medicorum ex præſcripto promptus hauſit, remedia. Sed pari fato victus moritur. Inſpeximus ſimul cadaver, atque invenimus exquiſitè eandem Renum ſtructuram, ut in illâ puellâ, ſine calculo ullo vel ſabulo. Genuino hoc miſerandi morbi exemplo didici calamitoſam humani generis conditionem, cauſaſque malorum imperſcrutabiles ſæpe & omninò inſanabiles, licet cognoſcerentur. Quæ verò in hâc re ſit cauſa ſymptomatum Phyſica, Tu inquire, Medice! forte reperies, licet lateat, neque Te forſitan medendi fugiet methodus, ſi modò miri accidentis ratio Te non fefellerit. Felix, ſi inveneris! Laudandus, ſi inquiſiveris!

X.

X.

De pulchrâ curatione morbi Oeſophagici ſemper pro incurabili habita.

INter omnes corporis partes, quæ infeſtantur morbis difficillimæ curationis, haud infimum locum occupant, imò familiam ducunt illæ, per quas neceſſaria corpori ingeruntur, aut ſuperflua foras eliminantur. Inter illas ad incudem revocabo Oeſophagi affectum, quo deglutitio depravatur, & tandem non rarò aboletur, ita ut in tali ſtatu moriendum ſit ægro. Deglutitio frequentiſſimè quidem impeditur propter Tonſillas inflammatas, & tumefactas; enim verò de hoc affectu hic non loquor, qui curatu facilis, neque etiam de Angina, multò minus, de rebus deglutitis, puta aciculis &c. quibus adde Atoniam vel Paralyſin fibrarum Muſculoſarum Oeſophagi, ſed verò de Oeſophagi anguſtatione profundius ſitâ, forſan à tumore quodam, vel contractione orta, cujus diſcretio facilis eſt à cæteris ſupradictis, nam ſpongiâ balænæ affixâ, oleoque ſaturatâ, introductionem in Stomachum prorſus impediet: ſi autem affectus conſiſtat in Paralyſi fibrarum muſculoſarum Oeſophagi, ſpongia facile admittetur, à tumore in vel â latere Gulæ ſuborto, illud digitis extrinſecus ſentiri, & explorari poteſt. Præterea in Angina affectus citò oritur, & brevi curſum abſolvit, reſpirandi difficultas ſumma, febris, lingua ſicca in propatulo ſunt, & ſi paucis poſt horis non curantur, & morbus remediis ſit ſuperior; homines ſubito è medio tolluntur.

Ut de hâc parte corporis pauca hæc inter mea animadverſaria inſerere voluerim, occaſionem mihi dedit Vir Ampliſſimus, & in arte Medicâ, & Chirurgicâ Expertiſſimus D. Johannes Mennes, Phyſicus & Conſul Civitatis Hulſti, qui me in conſilium vocavit ſuper hâc re, & quid faciendum in hoc affectu, an ptialiſmus inſtituendus eſſet, nec ne? cum autem calculum appoſuiſſem, nec alienus eſſem ab hoc auxilio tentando convenit quoque Induſtriſſimum, & in Arte Medicâ Verſatiſſimum Profeſſorem Boerhaavium, & alios, quibus in conſilium vocatis, inſtituit curam, feliciſſimo cum ſucceſſu; ita-

itaque ab Illo petii, ut mihi communicare vellet, quid ſingulis diebus exhibuerat, quidque de die in diem obſervaverat, id quod fecit, & hoc L. B. in commune bonum communicare volui, vide ſis relationem integram, & ſinceram, ita ſe habet ut Ipſe ad me conſcriptam dedit, ne verbulo mutato.

Clariſſime Vir, Decus Batavorum in Anatomicis Excellentiſſimum.

FAvente ſummo Numinis Flamine, multa ex alto Democratis puteo eruta ſunt abſcondita, tum rariora, tum inaudita, in quibus eruendis indefeſſus ſexagenarius tuus labor, benedictâ manu, palmam omnibus, Clariſſime Vir, me judice, in palæſtrâ hujus ſtudii militantibus præripuit laureatam; Quo per omnes Germaniæ, Italiæque oras, laurea indefeſſi & exantlati laboris ac perennis encomii ſuſpenſa eſt, quo omnes è Galliâ advenæ, quo ex Angliâ novitatis cupidi, quaſi ad aram veſtræ ſcientiæ, à die in diem catervatim, ſummâ cum admiratione ſollicitantur. Quo novitatis ac deſiderii pruritu, diu anxiè correptus, occaſio ad ſcopum monſtravit viam, cùm literis repetitis vocarer, deſiderio flagranti, à Domino quodam Groningæ Theſaurario, ut manus medelaſque adhiberem ſtatui ejus morbifico deplorato; Caſus poſitivus morbi cum videretur mihi rariſſimus, cùm appulerim Amſtelodamum, Conſilium inſtitui medicum, Celebriorumque Chyrurgorum, aperui Tibi quoque Clariſſimo caſum, detexi ſuſceptam methodi Curam, interrogando, an aliam noſceres eripiendi ac ſalvandi viam, in ſalutem proximi, in ipſam artis communis laudem mihi benignè ac candidè patefaceres, agnoviſti notatâ manu caſum rariſſimum, chyrographâ obſignaſti conamen inſtituti mei reſpectu partis affectæ, reſpectu cauſæ procatharticæ, ac curæ ipſæ abſolvendæ; Quâ medendi methodo noſter præpoſitus æger, non tantum à morbo, ſed ſymptomatibus eſt liberatus, ſummo Triuni adjutorio; Qualem medendi ſucceſſum in itinere redux Veſtro patefeci deſiderio, ulteriùs debitor promiſſi ſum factus dati, ut totam vobis quaſi ſtylo delinearem inſtitutam ac peractam Curam,

diariumque explicarem notatum, fortunatoſque exhibitæ medicinæ ſucceſſus, tum ut enodarem ſymptomata, tempore Curæ, incidentia: Fateor me ad hunc uſque diem fuiſſe debitorem promiſſi dati; verùm ſonticæ rationes locum cum faciant excuſationis, impeditus tum fui curâ multorum ſub manu decumbentium, tum officio Conſulatus hujus urbis, uſque ad hunc diem, ubi remiſſio obruti laboris me ſuadet perſolvendi debitum; Caſus igitur veſtræ obſervantiæ propoſitus fuit ſequens.

Caſus.

Vir triginta annorum natus, genere & proſapiâ clarus ante tres corripiebatur annos, tum obſtructione Glandularum Tonſillæ dictæ, tum relaxatione Uvulæ, tum inflammatione faucium, tum hæmorrhoidum cæcarum doloribus, tum earum fluxu notabili, quæ ſymptomata, quidem diligentiâ Medicorum, medeliſque appropriatis depellebantur; Verùm continua renovantium caterva ſymptomatum, uti Tuſſis ferina, Hæmorrhoides, Catharri ſuffocativi natales non tantum producebant prodigioſiores, verùm ſecum ducentes, ſummam æſophagi coarctationem circa quintam & ſextam Colli vertebram, à die in diem accreſcendo deglutitioni impedientem, uſque eò, ut niſi ſummâ cum moleſtiâ, ſummo deglutitionis conamine, ſolùm modo fluida, attamen anxiè, in poteſtate aſſumere nutrimenta, continuò in pejus vergentem; Ob metum diurnum ſuffocationis, eſurino ac jejuno ventriculo, promptas ac auxiliatrices lachrymabundus petit manus medicas.

Pars Affecta.

Partem affectam exiſtimabam & ponebam latitare in tunicâ glanduloſâ æſophagi aliiſque faucium gutturiſque glandulis, præprimis circa quintam aut ſextam colli vertebram, ubi tres illæ notabiles glandulæ, mecum à Domino Verheyen obſervatæ, ac deſtinatæ ad humectandum in deglutitione gulam, ad hæc quoque ſymptomaticè tunica muſculoſa fore affectata.

Diagnoſis.

Diagnoſin enodare non neceſſariò judicabam, cùm ſigna partem affectam denotantia in propatulo eſſent.

Pro-

Prognoſis.

Ex praxi notum, hic caſus non tantum in curatione graviſſimus ſed omnino deſperatus ac conclamatus, propter viam ad ſumendum debitum nutrimentum, medicaminave occluſam, ad hæc, ubi omnis Chyrurgiæ operatio hic nimis curta, vana ac planè manca.

Cauſa.

Cauſam procatharticam, examinatis examinandis, ponebam in diſpoſitione ſcorbuticâ, ſapienti ſat eſt, in ſero acri, quale ſerum ſcimus à ſanguine ſequeſtrari per glandulas totius corporis machinæ, ut quoque hiſce ſupra nominatis ac in gulâ ſive æſophago, fungoſitate ad molem & coarctationem excretis.

Cura.

Curam ore pleno ſtatuebam, examinatis examinandis periculoſam planeque ancipitem; verùm quoniam melius eſt adhibere dubioſam quam patientem deplorandum, inevitabilè & miſerrimè committere ſepulchro ac dimittere cymbæ Charontis frangiferæ, & ultimum remedium cùm ſit tutiſſimum; Tùm ponebam à praxi doctus multiplici, unam eripiendi ac ſalvandi methodum, conſiſtentem in debito ac accurato ptyaliſmo in principio, & poſtea levi lentâ ſalivatione; Hâc peractâ ſudoriferis ex mineralibus propinatis, balneiſque aſſociatis; Et poſt hæc internè inſtrumentis debitis ad partem affectam applicatis; Ad quæ conducunt deobturantia, conſumentia & conſolidantia.

Approbatio.

Nos infra ſcripti artis ſcientiæque periti, ad caſum propoſitum in Conſilium vocati, examinis lance, caſum ſupra propoſitum trutinavimus, methodum à peritiſſimo Viro Johanne Mennes Doctore Celeberrimo, curandi unicam propoſitam hiſce agnoſcimus, inſtitutum tanquam unicum ac ſalutare pronuntiamus remedium.

Hæc inter nonnullos Veſtra, Excellentiſſime, Vir, fuit ap-

probatio. Itinere abſoluto ſuſcepto, viſitavi Groningæ noſtrum ægrum qui deſiderio adventus mei emaciatus, extenſis brachiis lachrymabundus excipiebat me ſoſpitatorem, die Aprilis ſecundo, illicò tentavi æſophagum ſpinâ balenæ, cujus extremitas exornata fuit ſpongiâ, oleo oblinitâ, quo tentamine perſentiebam circa quintam aut ſextam colli vertebram, obſtaculum tale impermeabile, ut deſcendere nequirem ad ulteriorem deſcenſum, quo ſcrutinio talem circularem percepi coarctationem, ut ne quidem apice ſpongiæ permeare poſſem; Poſt duas horas propinavi juſculum limpidiorem, quod ſumere etiamſi cochleatim, non poterat, niſi ſummo deglutitionis conamine, imò ut ſex vel ſeptem deglutitionis probamina ac tentamina facere neceſſe erat, ſummâ cum tumefactione ac rubore faciei. Circa guttura, fauceſque omnes inveni partes ſolidas, naturales, niſi ut Tonſor quidam relaxatam decurtaverat forfice Uvulam, quam inveni nunc nodoſam, Tonſillæ erant inflammatæ, neque notabiliter tumefactæ, ſed induratæ; Inveni ægrum melancholicum, emaciatum, colore pallidiore ac planè lurido, quo non tantum turbabatur facies ſed rugæ faciei, incrementum turpitudinis ac deformoſitatis majus dabant; Examinavi ſedulò vitæ ante actæ genus ac diætæ an unquam inciderit in Veneris laſcivæ ſcyllam, aut Bacchi Charibdim, ſanctè mihi confeſſionem dabat, nunquam aliquâ veneris notâ aut ſtigmate correptum fuiſſe, imò nunquam in paleſtrâ veneris luſiſſe, niſi cum ſanâ ante annum nunc nuptâ; Hiſce pro Medici neceſſitate examinatis, greſſum ulterioris examinis extendi, quæ & quanta adhibita fuerint pro diverſâ Medicorum intentione medicamina, percepi noſtrum ægrum omnibus Medicorum & Chirurgorum conatibus inſtar mactandæ Ovis placidè ſe ſubmiſiſſe; inter qualia curandi ac applicati conamina, aliquod junioris Medici inveni inauditum, quod narratum ſpero Vobis non fore ingratum. Noſter æger inſtar deſperabundi relictus, tum à Medicis, tum à Chyrurgis, omnia ab agyrtis & anilibus conſiliis venalia propoſita, ac verborum popinâ prolata, applicabat, ſine ullo reconvaleſcentiæ ſucceſſu, contigit ut Novelletus in medicina Tyro, jam jam Doctorandus, ac Academicis ſtudiis tumidus, rumorem civitatis ſpargeret, ſeſe infallibiliter noſtrum ægrum curaturum, ſi modo patiens huic fidem daret; Quâ promiſ-

ſionis

ſionis ſecuritate datâ acceſſit ægro noſtro, fecit ac applicavit turundam grandiorem latitudine aperturæ æſophagi, longitudine ſpithami, quam oblinitam intrudebat unguento quodam, quæ turunda fræno alligata erat auribus, ne deſcenderet ventriculum, in quâ triſti poſiturâ noſter æger, noſter patiens inſtar omnium patientiſſimus, per quatuordecim dies ac noctes gemebundus inſtar ſummi captivi detentus, ſine ullâ de hâc pænâ, requie aut remiſſione, niſi ut ſumeret ſummâ cum anxietate juſculum limpidum; per nares reſpirationi tantum viâ erat patula, interim vana hujus Academici Candidati erant inſtituta riſu ac cachinno perſolvenda. Ad hæc legi omnes ab ægro noſtro ſollicitatas Doctorum expertorumque conſultationes, inveni, perlegi ac percepi, unam à Domino Boerhaven Lugduni Profeſſori tranſmiſſam ad ſcopum curationis noſtrum tendentem ac collimantem; hac Conſultatione, cum veſtra conjunctâ ſtipatâ, divino, deſtinatam ac propoſitam, adjutorio incepi curam, nempè primò correctis corrigendis, per ptyaliſmum hoc peracto, per plenam ſalivationem: Quâ abſolutâ, gulæ coarctatio non tantum deleta, ſed totum æſophagi obſtaculum depulſum eſt, ut ante nominato ac dicto inſtrumento non tantum liberrimè, ſed ſine minimo incommodo aut obſtaculo ad ipſum deſcendere poteram Ventriculi Orificium; Quamvis omnia ſecundum veras medicinæ regulas inſtituta, quamvis ex voto & probamine omnia ſucceſſerint, ut nullum in deglutitione amplius obſtaculum, attamen noſter æger conſuetudine mali ac ſuſceptis præjudiciis ita obſeſſus, ut nollet credere abſolutam eſſe curam, obſtaculum, ac remoram eſſe planè remotam, quare à die in diem ſpinâ Balenæ, ſpongiâ exornatâ uſque ad orificium ventriculi plenarium tentamen interim confeſſorium dedi, tam ad tollenda mali relicti præjudicia, quam ut conceptas ac meticuloſas deponeret cogitationes, undè quidem certior factus, verùm ſolida in principio non auſus ſumere nutrimenta præ metu ſuffocationis imaginariæ, quare præſcripſi illius loci commune aliquod pulmentum, quod præparatur è farinâ ſecalinâ & aquâ fontanâ diu concoquendo, vulgò *roggen doljes*, illic dicitur, optimi nutrimenti, faciliſque concoctionis, de quo pulmento, bis, tum ter de die, cum lacte ſumebat non tantum ſcutellam unius pintæ, plenam, verùm ut dicitur *een goede Spoel-comme vol en*

een Spoel-comme melk; Quibus deglutitis, gaviſus ille non tantum, ſed ego ſummopere uſque dum ut ſumeret ſolida cujuscunque generis nutrimenta infarcienda, donec malo depulſo, præjudiciis deletis ſe curatum eſſe affirmabat. Quam peractam curam veſtro non tantum dignam ingenio judicavi tranſmittendi, verum ut ſolverem promiſſi mei penſum, in teſſeram noſtræ amicitiæ noviter contractæ, adjungo accuratum tractatæ curæ Diarium, conditione petitoriâ, ſi qua vobis talia in Curâ medicâ ſint rariora occurrentia, æquali manu benignâ mihi velitis concedere, tum ad ſtabilimentum noſtræ communis ſcientiæ, quam in ſalutem prætioſam proximorum. In quem fidem & amicitiæ ſpem permanſurus, qui ſum indefeſſus, Clariſſime Vir

Veſtræ Obſervantiæ

Addictiſſimus

Hulſto die 19. *Octob.*
1716.

JOHANNES MENNES
Phyſicus & Conſul Urbis.

Diarium

Diarium Curæ habitæ.

ANte meum tranſmiſi adventum, præſcriptionem alicujus decocti, quo uſu, humorum correctio, pro intentione abſoluta eſt, præparatis præparandis, quoad patientem, quoad locum: Incepi curam adjuvatrice Dei dextra, ſummoque Numinis flamine.

1716.

April.

6. Exhibui Mercuriale purgans, quo ſex leviſſimas pro mea intentione habuit ſedes, levamine deſiderato.

Circa veſperam propinavi ſudoriferum ex mineralibus id eſt, Antimoniatis & mercurialibus propinatum, effectu deſiderato, ut per totam maduerit noctem ſudore debito.

7. Exhibui alicujus præparati gr. V. E connubio mercurii & antimonii, effectu, ut multum viſcidæ per vomitum ejecerit materiæ, & duas habuerit ſedes, ſine aliquo turbido conamine aut dolore.

Circa Veſperam repetitam prædicti compoſiti exhibui Doſin, quâ tres habuit ſedes.

8. Exhibui gr. V. quibus ſecutæ ſunt, quatuor ſedes dolore ac ardore aliquo inteſtini recti, æque in collo veſicæ.

Circa Veſperam repetitâ exhibitâ doſi, ſubſecutus eſt teneſmus, verùm ejectione viſcidæ materiæ perquam acerrimæ.

9. Manè non tantum rei ſpeculator fui, quoniam perſentiebam oris fætorem fragrantiſſimum verùm.

Circa Veſperam exhibui gr. V. ſine ullâ materiæ ejectione, aut per ſedes aut per Vomitum, ſed patiens totam urinæ plenam reddidit matulam particulis acrioribus ſalinoſis ſcintillantibus, fætore fragrantiſſimo ac hircino, colore rubicundo, quibus ejectis circa noctem ſubſecutus eſt ptyaliſmus.

10. Dedi gr. V. ſubſecutus eſt vomitus ejectione multùm viſcidæ materiæ, ſine ſede, ſed odore fragrantiſſimo, cum magnâ Urinæ quantitate ut antea.

11. Exhibui gr. X. quoniam ſalivatio in æquilibrio quaſi ſtaret, cum ſummâ circa partem affectam coarctatione, ſuffocationis metu, propter viſcidam materiam ad motum difficiliorem illic ſtagnantem, quoniam limpida tantum eliminabatur materia.

12. Omni metu depulſo, ſalivatio incipiebat, omiſi igitur internè medicamina: Externè applicabam quæ erant conducibilia, ad attenuanda, viſcida incidenda, diſſolvenda, ac aperienda; Interim patiens in loco detinebatur admodum calido, ut ſemper ſudores ſentiret debitos; Quo die inconceptibilem viſcidæ ac tenaciſſimæ per ſalivationem ejecit materiam, odore fragrantiſſimam apud artis filios pituitam albam dictam, interim ſine ullo incidente ſymptomate aut ſede.

13. Tantum ſpeculator fui, quoniam omnia ex voto ſuccedebant.

14. Remanente viſcida materiâ, coactus fui exhibere gr. V. pro incitamento, ſine vomitu, ſine ſede, ſine urinâ, ſed cum ſudore & viſcidæ materiæ debitâ ſalivatione.

15. Repetitum exhibui doſin gr. VI, ſucceſſu debitæ ſalivationis, ſine ſede, ſine vomitu, ſed cum ſudore ac urinâ turbulentâ.

16. Speculator fui, ſine vomitu, ſine ſede, ſed cum ſudore & urinâ turbidâ.

17. Speculator fui, nulla fuit ſedes, nullus vomitus, aut urina, ſed ſudor fuit debitus, ſalivatio ex voto.

18. Speculator fui, ſalivatio ex voto, ſudor debitus, urina nulla, ſine ſede & vomitu.

19. Speculator fui, quoniam omnia ex voto uti antea, odor qui autem fragrantiſſimus nunc mutabatur, factus depuratus ac limpidior tota materia eliminata.

20. Speculator fui, ſine vomitu, ſine ſede, ſine ullo ſymptomate; ſalivatio non tantum ex voto; verùm urina quæ aut antea turbida, nunc clarior, ac odore violaceo induta reddabatur, boni ominis.

21. Ad majorem Intentionis ſecuritatem inſtar Canis Venatici exhibui gr. IV. ad ruſpandum an aliquid in his aut illis latibulis litataret mali. Effectu mirabundo; Nam ſubſecuta eſt, urina clara, debito ac naturali odore ac

colore

colore per ſalivationem emiſſa tantum limpidiſſima materia ſine fætore ullo aut odore, nunc, ubi per totum ſalivationis curriculum nullum habuerit ſomnum, placidè dormivit, quaſi ſomno ſepultus per totam noctem: manè expergefactus hilari refocillatoque animo, eſurino ſtomacho ſalutavit accedentes.

22. Speculator fui omnia ad melius.

23. Iterum pro Indagatore dedi gr. III; undè certior factus omne malum planè eſſe eliminatum, ſaliva limpida, urina debita, ſine ullo odore manifeſto, quare

24. Exhibui præſcriptum Emollientis Enematis, quoniam per totum ſalivationis curriculum, nihil excrementi per alvum depoſuerat, interim ſine ſucceſſu proſpero quare

25. Infuſionem dedi laxantem, quâ laxam accepit alvum ſatisfactoriam, ſine ullo dolore aut gravamine.

26. Ad majorem ſecuritatem iterum dedi gr. IV, ſine ullo alio effectu, niſi ut excitaret ſudorem debitum, quo gaviſus malam eliminatam eſſe materiam.

27. Per totam benè dormivit noctem, juſcula jejuno cepit ventriculo; Igitur pro illiniendo collo præſcripſi ſequens Linimentum. ℞. Ung. pomati ℥iß. ol ſuccini albi ℈ij Lavendulæ ℈iß Nuc. Moſch. exp. ʒj. ol ſpicæ Nard. Indic. ℥j. F. Linimentum. Externè ad focum collum obliniendum.

28 Exhibui purgans, debito ſucceſſu.

29. Exhibui Laxativum cum ſucceſſu ad reſtituendum pedetentim motum periſtalticum.

30. Præſcripſi pulmentum antea nominatum.

Mayo

1. Quoniam alvus conſtricta, iterum præſcripſi purgans ut antea, nullo cum ſucceſſu, quare enema cum ſucceſſu inſtitutum eſt.

2. Inſtitui Curam Lacteam per octiduum.

Tum porrò per decocta, ac balnea ſicca appuli ad ſcopum curæ propoſitum.

12. Spongiâ, ſpinâ Balenæ exornatâ tentamen circa æſophagi obſtaculum inſtitui, deſcenſum ſine ullâ remorâ feci ad ipſum ventriculi orificium, quotidiè oleo quodam

illinitâ repetitionem peregi; Undè certior factus curam Dei gratiâ, abſolutam eſſe, quare ſanus adhuc uſque tempus noſter antea deplorabundus à me relictus eſt patiens; Quo, literis heri acceptis certior factus ſum.

TAB.

Fig. I.

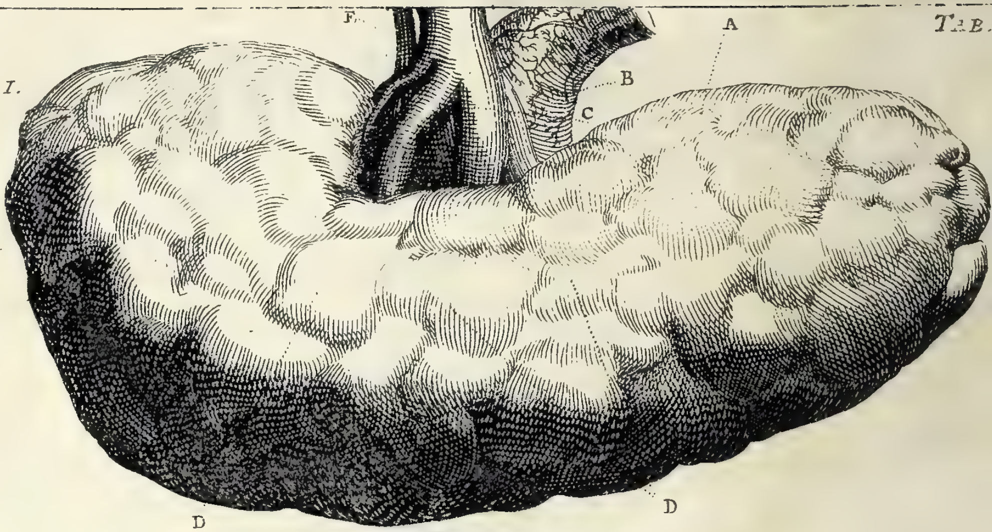

Fig. II.

EXPLICATIO
FIGURARUM.

TABULA I.

Fig. I.

A. *Ren Humanus.*
B. *Pelvis.*
C. *Vena Renalis.*
D. D. *Superficies Renis inæqualis.*
E. *Ramus Arteriæ Renalis.*

Fig. II.

A. *Uterus mulieris gravidæ.*
B. *Os Uteri.*
C. *Apertura cultro facta.*
D. D. *Ligamenta teretia, rotunda vulgò dicta.*
E. *Ova non fœcundata.*
F. F. *Ovarium cultro apertum, ut Ovum fœcundatum in conſpectum veniret: hujus facies exterior albicans, Calyx nuncupatur Graaſio, interior verò, ſeu contentum coloris eſt cinerei, id quod ſculptor ſtudio nigrum fecit, ut à calyce diverſum eſſet colore.*
G. G. *Ductus Ovarii fimbriæ.*
H. H. *Ductus Ovarii, ſeu Tubæ Fallopianæ.*

T A B U L A II.

Fig. I.

A. A. *Dextri Ventriculi Cordis in planum expanſi facies interior, ex juvene.*

B. *Vaſcula ſanguinea tenuiſſima repleta ceraceâ materiâ rubrâ, quæ tanto ſunt numero, uti dicta facies videatur ex meris Vaſculis ſanguineis conſtituta.*

Fig. II.

A. *Siniſtri Ventriculi Cordis in planum expanſi facies interior.*

B. B. *Vaſcula ſanguinea, quæ non ſolùm per carneam ſubſtantiam, verùm etiam Chordas, Valvulas, & Lacertarum tendines numeroſiſſime ſunt diſſeminata, ita ut Cor rubicundiſſimo colore undique ſuperbiat.*

Fig. III. Uterus humanus ſemine virili ſaturatum vid. Hiſtor. Fol. 2.

A. *Portio Vaginæ.*

B. *Ejus cavitas.*

C. *Uteri fundus.*

D. D. *Ovi ductus ſemine virili quoque repletus, idque in utroque latere.*

E. *Apertio uteri cultro facta, uti ejus cavitas, ut & ſemen jam à liquore induratum, in conſpectum veniant.*

F. *Fimbriæ Ductus Ovarii.*

Fig. IV.

A. *Animalculum vomitu rejectum Limaci æmulum vid. Fol. 18.*

B. *Tuberculum in latere ſitum.*

C. *Capitulo analogum.*

TAB. II.

Fig. I.

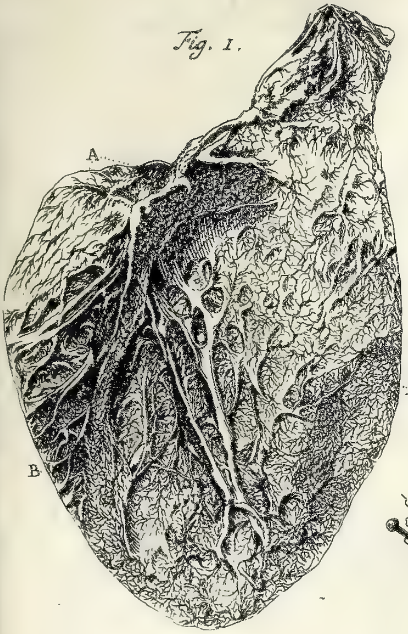

Fig. II.

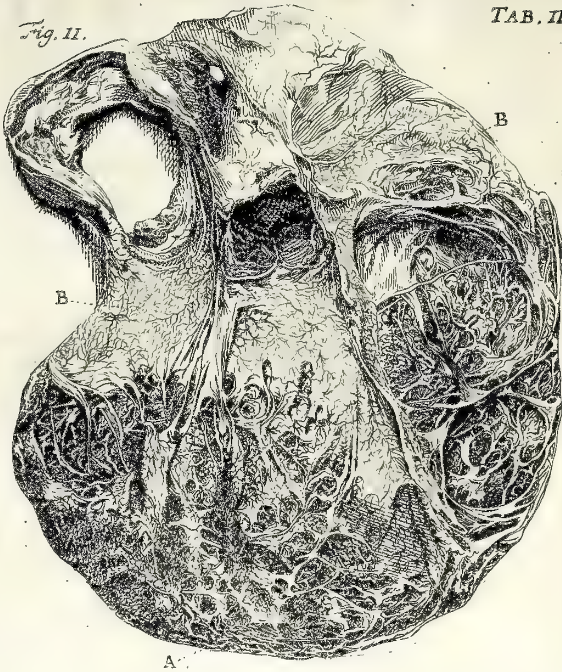

Fig. III.

Fig. IV.

Vandelaar ad vitam fecit

MICHAELIS ERNESTI
ETTMULLERI,

*Phil. & Med. Doct. in Academia Lipſienſi Anat.
& Chir. P. P. Extraord. Facult. Med. Adſeſſoris,
& Naturae Curioſorum Collegae,*

EPISTOLA
PROBLEMATICA,

Ad Virum Clariſſimum

FREDERICUM RUYSCHIUM

M. D. Anatomiae & Botanices Profeſſorem,

DE

OVARIO NOVO.

AMSTELAEDAMI,
Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS, 1721.

Clariſſime & Experientiſſime

V I R,

TUas denuo pulſo fores, cujus cognita ſatis atque perſpecta eſt in admittendis non minus quàm benevolè excipiendis quibuſvis diſcere cupientibus promptitudo. De Cortice Cerebri Tecum ante hos 14. annos agere, benignè permiſiſti; jam a Cœlo ad Terram Microcoſmi, a ſumma ad imam corporis partem me confero. Uterus ſcilicet in ſcenam jam producendus eſt, ad quem ſerenum, ut ſoles, *Vir Clariſſime*, vultum convertere ne dedigneris, obnixè rogo.

In generationis negotio, utut ſummo adhuc myſterio, à Recentioribus tantum non omnibus creditum hactenus fuiſſe, noſti, ſub fœcundo coitu ſive ipſum ſemen virile, ſive auram ſolummodo ejus genitalem per vaginam in uterum immiſſam ex hoc vel mediante ſanguinis circulo, vel immediatè per tubas Fallopianas ad ovarium ſeu teſticulos muliebres penetrare, ibidemque unum alterumque ovulum actuare ſeu impraegnare. Ante ſeptem annos vero Diſſertationem conſcripſit hic loci Dominus D. MARTINUS NABOTH, Vir in ſecandi arte peritiſſimus; in qua commune hoc aſſertum non ſolum labefactare, quin & novum illudque verum ſe inveniſſe ovarium dicit. Ut igitur diſtinctè rem proponam, quomodo Medici ſuum hactenus invenerint ovarium, primum narrabo; hinc quomodo Dominus Dr. NABOTH hoc ipſum deſtruere; novumque ei ſubſtituere conatus ſit, exponam; tum pro quo Veteres æque ac Recentiores ovulum hoc Nabothianum habuerint, ediſſeram; ac denique quo applauſu hactenus novum hoc ovarium fuerit exceptum, palam faciam.

Communis Veterum erat diſtinctio inter animalia Ovipara & Vivipara: quibus ultimis quoniam genus humanum accenſebatur, non ſolliciti erant Medici de ovis humanis inveſtigandis. Ex quo vero HARVEUS ductu FABRICII *ab* AQUAPENDENTE, hanc diſtinctionem ad excluſionem tantum, non vero ad primam formationem fœtuum eſſe reſtringendam, docuerat, omnia omnino

animalia ex ovo naſci adſtruxerat, atque analogiam inter pennatorum aliorumque animalium ova oſtenderat, nullus non ad humana ova inveſtiganda omnes animi nervos intendebat. Primus tamen omnium JOHANNES *van* HORNE in *Epiſtola de Genitalibus* Anno 1668. *quod eſt ovarium in oviparis, teſtes eſſe muliebres*, diſertè enuntiabat, utpote qui perfecta ova intra ſe contineant, humore ſcatentia, & pellicula propria circumcincta. Quem ſequebatur NICOLAUS STENO *in Elementorum Myologiæ Specimine*, & JOHANNES ZWAMMERDAMMIUS *in Miraculo Naturæ*, atque REGNERUS de GRAAF de *Mulierum organis generationi inſervientibus*, aliique ſucceſſu temporis plures. Quamvis primam hujus inventionis gloriam CAROLUS DRELINCURTIUS *in Lucubrationibus Hiſtoricis & Phyſicis de Fæminarum ovis* ſibi tribuere maluerit. In qua ſententia eo magis confirmabantur, cum THEODORUS KERCKRINGIUS Anno 1671. in *Anthropogeniæ Ichnographia* fœtus humani rudimenta in illis ovulis inveniri demonſtraret, & fœtus trium aut quatuor dierum, quindecim dierum, trium hebdomadarum, unius menſis, & ſex hebdomadum ex illis ante oculos poſuiſſet. Ex quo denique Dominus *de* S. MAURICE in *Epiſtola ad Dominum de la Cloſure* Anno 1682. Pariſiis perfectum fœtum in dextro ovario poſt matris mortem ſe vidiſſe teſtabatur, teſticulos muliebres genuina continere ovula, a nullo Medicorum negatum iri, omnes confidebant.

Negavit tamen id ipſum Dominus D. NABOTH, cujus mentem ut plenius aſſequaris, *Vir Clariſſime*, haud ægrè feres, ſpero, ſi ipſiſſima ejus verba ex ſupra laudatæ Diſputationis §. XI. XII. & XIV. allegem. Sunt autem iſta hujus ponderis: §. XI. „ Quoniam varia obſtant, cur in teſtium veſiculis, veluti ovulis „ veris, conceptionem haud fieri mihi perſuadeam, è diverſo a„ liud ovarium genuinius in utero ipſo vidiſſe viſus mihi fuerim, „ veniam merebor, ſi morbos tubarum & teſticulorum, non ve„ rò ovarii novi, ſterilitatis inter cauſas neglexero. Conceptio„ nem namque fieri poſſe abſque ullius in teſticulis fœmineis veſi„ culæ ſubſidio, docent eæ mulieres, quæ conceperunt atque pe„ pererunt, veſiculis tamen omnibus in teſtibus caruerunt. Pro„ voco primum ad puerperam à Domino D. JOHANNE CHRI„ STIANO SCHAMBERGIO, Profeſſore in hac Academia ſu„ perioribus annis celeberrimo Anno 1703. Menſe Decembri diſ-

„ ſectam

„ ſectam, cum mox a partu difficili vitam cum morte commutaſ-
„ ſet. In hac, abdomine inciſo, ingens ſtatim in oculos incurre-
„ bat teſtium moles, ordinariam quadruplo exſuperans, atque
„ intra ſe non veſiculas & glandulas, ſed multam pinguedinem
„ cum pilis intermixtis comprehendens. pilorum alii erant longio-
„ res, longitudinem digiti adaequantes, alii breviores, in extre-
„ mitate una radicem, in altera cuſpidem inſtar perfectorum pi-
„ lorum obtinentes, nulli tamen tunicæ, ſed ſoli pinguedini in-
„ hærentes. Provoco dein ad fœminas, quæ liberorum extite-
„ runt matres, etiamſi teſtes habuerint ſcirrhoſos & omnibus ve-
„ ſiculis vacuos. Sic Anno 1701. multis Medicinæ ſtudioſis præ-
„ ſentibus, fœminam 34. annorum diſſecui, cujus uterque teſtis,
„ magnitudine fere pugni, totus cernebatur ſcirrhoſus, nequicquam
„ veſicularum vel glandularum exhibens, ſed inſtar cartilaginis
„ fere ſe habens. Sic in fœmina honeſta, 36. ætatis annum a-
„ gente d. 29. Jul. Anno 1704. inciſa, uterque pariter teſtis pomi
„ majoris magnitudine ſuperficiem ſatis inæqualem, & ex viginti
„ quaſi nucibus avellanis coagmentatam oſtendebat, nec alia cor-
„ puſcula ſubſtantiæ perquam duræ ac fermè cartilagineæ internam
„ eorum molem conſtituebant.

§. XII. „ Tubas vero Fallopianas nec ſemini virili ad teſtes, nec
„ ovulo etiam ab hiſce ad uterum transferendo inſervire, facile
„ comprobabunt fœminæ omnes, quarum poſt partum & obitum,
„ tum ab aliis, tum à me apertarum, tubas cum teſtibus ſtrictiſ-
„ ſime coaluiſſe, aliquoties obſervavi. Comprobabunt idem non
„ minus canes fœmellæ, quæ feliciter fœtus conceperunt; con-
„ ceptoſque ediderunt, poſtquam tubæ Fallopianæ juxta ornamen-
„ ta foliacea utrinque ante congreſſum ita conſtrictæ eſſent, ut
„ ſic latera ipſarum ſucceſſive potuerint coaleſcere. De novo au-
„ tem ovario cogitando anſam præbuit Anatomia publica, quam
„ ex ſpeciali mandato Electorali Experientiſſimus JOHANNES
„ FRIDERICUS ORTLOB, Anat. & Chir. Prof. Extraord.
„ (nunc beatus) Anno 1694. Menſe Janurio adminiſtrabat. Etenim
„ cum viſcerum præparatio mihi concrederetur, inter reliquas par-
„ tes corporis cervicem uteri teretem, ipſum craſſum atque exterius
„ contactu durum & turgidum, interius vero, cum eum inciderem,
„ veſicularum ſive ovulorum plenum ita obſervare contigit, ut
„ ovula ipſa multum pariter turgerent, atque duritiem externam
„ cervicis formarent, humorem continentes, qui coctione levi

„ concreſceret. Quales veſiculas, pro ovulis genuinis a me re-
„ putatas, etiam poſtmodum in quamplurimis ſexus ſequioris ca-
„ daveribus tum publicè, tum privatim & hic & Halæ Magde-
„ burgicæ diſſectis non ſolum annotavi, ſed & Domino D. FRI-
„ DERICO HOFMANNO, Conſiliario & Archiatro Regio
„ Pruſſico ac Prof. Publ. Medicinæ Primario in Academia Fri-
„ dericiana celeberrimo, Domino D. JOHANNI WILHELMO
„ PAULI, Anat. & Chirurg. Prof. Publ. in Academia Lipſienſi
„ celeberrimo, Domino D. JOHANNI CHRISTIANO
„ SCHAMBERGIO, Lipſiæ quondam Anat. & Chirurg. Prof.
„ Publ. celeberrimo, multiſque Medicinæ alumnis demonſtravi.
„ Ovarii ſiquidem muliebris novi nomine nihil aliud intelligo,
„ quam veſicularum, ceu verorum ovulorum, in cervice cumpri-
„ mis uteri, conceptioni quam maximè deſtinatorum conge-
„ riem.

§. XIV. „ Ovarium ſiquidem novum in commodo deprehen-
„ ditur loco, in ipſa videlicet, prout jam indigitatum, cervicis
„ uteri ſuperficie interna, quam omnem fere, ad infimam uſque
„ cavitatis fundi uterini partem occupat, egregiè imprimis veſicu-
„ lis in fœmellis viro maturis turgens. Aliquando tamen veſicu-
„ læ etiam nonnullæ limbum ſive circulum orificii interni, quo
„ cum vaginam reſpicit, excurrunt interdum, licet rarius in cavi-
„ tate quoque fundi uterini una vel altera occurrit. Et licet ova-
„ rium tale ſit ſimplex, ſubinde nihilominus in circumferentia cer-
„ vicis interna fere inſtar binarum arbuſcularum cum ramulis ex-
„ panſarum atque fructibus conſpicitur. Cujuſlibet veſiculæ figu-
„ ram rotundam ſeu ovalem quodammodo prae ſe ferentis, pars
„ tertia circiter extra internam cervicis uterinæ ſuperficiem promi-
„ net, duæ vero partes ſubſtantiæ cervicis immerguntur, cum
„ eadem veluti continuatæ. Magnitudine non minus ac numero
„ veſiculæ dictæ ſatis variant, dum earum aliæ piſum majus, aliæ
„ minus, nonnullæ ſemen cannabis, plures grana milii, magnitu-
„ dine æmulantur; in ſubjectis junioribus veſiculas plures & mi-
„ nores, in natu majoribus majores & germen promptius, in ſenio-
„ ribus eaſdem pauciores videre licuit. Propter veſicularum au-
„ tem protuberantiam æque ac propter fibroſam ſive celluloſam
„ cervicis figuram non poteſt non ovarium integrum apparere in-
„ æquale.

Omnem

Omnem interim Anatomicorum conſpectum non effugerunt hactenus hæc corpuſcula Nabothiana, modo ipſis tam felicibus eſſe licuerit, ut pro ovulis illa habuerint. Sic primo loco REGNERUS de GRAAF loc. cit. cap. 8. *Notandum*, inquit, *hic in uteri collo inter rugas ſeu fibras potius ſæpenumero hydatides diverſæ magnitudinis reperiri.* Poſt eum audiendus eſt Dominus *des* NOUES, qui in ZODIACI MEDICO-GALLICO ANNO III. *pag.* 20. *ſqq.* hæc habet verba: *A me obſervatum eſt, uteri illam partem, quæ in vaginam deſinit, vocaturque orificium internum, non modo ſtructuram obtinere eo modo conformatam, ut maſculino ſemini introitum facilem concedat conceptionis tempore, concepto fœtui tempore partus exitum permiſſura, ac præterea, ſi ita lubet, ſanguini menſtruo, id quod ab Anatomicis omnibus eſt proditum; ſed & etiamnum ideo conſtitutam eſſe, ut conceptaculi vicem præbeat ſpeciei ſingulari materiei ſpermaticæ, quam neceſſitatis tempore eundem in locum effundat, in quem effunditur coitus tempore ſemen maſculinum.*

Obſervationem hanc conſecutus ſum mediantibus tribus ex ordine diſſectionibus trium cadaverum muliebrium, rei veritatem confirmantibus, atque has ideo exhibeo circumſtantias.

I. *Mediocri facta expreſſione prædicti orificii illius membrana exterior variis in locis inæqualiter turgebat, effingens quoſdam tumores ſubrotundos.*

II. *Fortiori adhibita compreſſione materia prædicta guttatim prodibat per foraminula quædam ex prædictis protuberantiis vel tuberibus propemodum magnitudine & forma illa referentia, quæ conſpiciuntur in parte virili, Veromontanum dicta.*

III. *Leviter ſcarificata parte illa cuſpide ſcalpelli falcati, adhibitaque vehementiſſima expreſſione, illico exiliere inſignes flocci ejuſdem materiæ ſupra unamquamque ſcarificationem.*

IV. *Paucis, nequaquam diſſidebat ab illa, quæ ſe in virilibus teſtibus exhibet, colore, conſiſtentia, ac proinde omnino alia erat ab humore oleoſo, quem in libidinis ſtimulis profundunt mulieres, cujus originem vulgo deducunt a quibuſdam glandulis infra glandulam vaginalem ſitis.*

Denique in ſcenam produco JOHANNEM BAPTISTAM MORGAGNUM, qui in *Adverſariis Anatomicis primis* Anno 1706. publicatis §. 32. ita dicit: *Sive ego mulierum, ſeu vaccarum uteros ſecem, eadem mihi, quæ innumeris quoque proſectoribus,*

bus, lenti muci & limpidi, niſi quod ad flavum nonnihil vergit in ſumma vagina, itemque in cervice copia occurrit. Qui autem ſuccus in ſuprema cervicis parte eſt, reliquoque utero, quique eſt in tubis Fallopianis, is vero mihi ſatis diſſimilis videri ſolet; ut illius propterea deſcripti muci ſcaturigines & fontes in ipſa cervice, oſculoque uteri quærendos credam. Quos dum aſſiduè perquiro, ecce quaſdam veſiculas animadverto, varia magnitudine, omnes vero ſubrotundas, aut ovales, internam prope totam cervicis faciem confertis agminibus obtinentes. Hæ non mihi primo obſervatæ ſunt; namque eas ibidem ſæpenumero comperiri, auctor olim fuit GRAFIUS *de Mulierum organis* cap. 8. *quas poſtea* BARLIUS, vid. *les nouvelles decouvertes &c. Tom. III. Lib. II. c.* 2. atque ORTLOBIUS *Hiſtor. Part. & Oecon. &c. Diſſert.* 34. *confirmavêre, & Præſtantiſſimus quoque* LITRIUS *Memoires de l'Acad. Royal. des Scienc.* 1701. *pag.* 294 *obſervavit. Attamen ſuſpicatus interdum ſum, eaſdemne iſti, quas ego, veſiculas conſideraverint, cum plerique eorum hydatides eſſe, judicent, addatque* ORTLOBIUS, *eum, qui inerat, humorem ab inflicto iiſdem vulnere non ſine ſaltu prorupiſſe. Utut eſt, certè ego, lentum ſemper iſtum humorem, ſeu potius mucum eſſe, obſervavi, quem ex iis veſiculis multum exprimo, quemque ſicuti cum liquore hydatidum, quæ circa teſtes, tubaſque occurrebant, aliquando comparatum, magnopere inveni diſſimilem, ita ejus muci, qui in cervice, & ſumma vagina eſt, nunquam non ſimillimum animadverti. Porro eæ veſiculæ nunc plures, alias pauciores intimæ cervicis tunicæ ſunt intertextæ, ita ut ex altera parte in cervicis cavitate promineant, ex altera intra ejus ſubſtantiam ſeſe recondant. Et veſiculæ quidem in plurimis hæ ſunt. Minus ſæpe autem in ſuprema cervice, circumque uteri orificium inveni, etſi aliquando hoc ipſum vidi confertiſſimis agminibus exornatum. An autem in hiſce partibus, inque tota etiam cervice, quando nempe in hac quoque deſiderantur, multo eæ veſiculæ ſint minores, anne potius altè intus conditæ ſint, merito aliquis ſuſpicetur. Ego quidem ex uteri oſculo, nullis apparentibus exterius veſiculis, multos circumquaque globulos deſcripti muci aliquando expreſſi, vidique præterea veſiculas aliquot intra cervicis ipſius ſubſtantiam penitus latentes; quas & Clariſſimum* MERGUM *Hiſtoire de l'Academie Royale des Sciences* 1701. *pag.* 40. *intra oſculi uterini ſubſtantiam comperiſſe, non ignoro: ſuntque eædem*

facile

facile ea ſeminis conceptacula, quæ nempe Mr. DES NOUES *obſervatione paulo ante referebam. Quæ cum ita ſint, veſtræ eſt peritiæ, Academici, utrum eæ veſiculæ ſint veræ hydatides, judicare. Ego ſane non multum ab eo abſum, ut eſſe glandulas concipiam, unde is lentus & glutinoſus mucus deſtillet, qui præter cæteras, quas ſupra attigimus, utilitates, hanc etiam præſtet, ut in prægnantibus, ſive ea concepti ſeminis vis ſit, ſive primo contractum, ut multi volunt, ipſius uteri orificium morari cogat, atque concreſcere; certe longe denſior & ſpiſſior factus, cum poſtea ulterioribus geſtationis menſibus orificium id diducatur, ſubeuntis aëris injurias oportuniſſime defendat. Cæterum an ad muci ejuſdem ſeparationem is quoque glanduloſus plexus conducat, quem aliqui infra uteri orificium ſtatuunt, me vero nunquam animadvertiſſe confiteor; imprimis autem, an eæ veſiculæ ſint hydatides, anne ſint glandulæ, veſtrum, ut dixi, judicium facio; ego in re hac nihil certi propono.*

Et meam ſi allegare experientiam fas eſt, hæc corpuſcula frequentius circa cervicem uteri, imo aliquando unum alterumque in ipſa Tuba Fallopiana, quotieſcunque hactenus cadaver fœmininum ſecandi copia in noſocomio noſtro concedebatur, vidi, meiſque Auditoribus demonſtravi.

Ad applauſum denique ordo me ducit, quo ovula Nabothiana hactenus fuerunt excepta. Primum igitur ſiſto Dominum Dr. BENJAMINUM BENEDICTUM PETERMANNUM, qui in Decadis II Obſervatione IX. ita loquitur. „ Duo reperiri in „ ſexu ſequiori ovaria, communis eſt Anatomicorum ſententia. „ His autem tertium adhuc addere nonnullis placet, de quo Di- „ ſputatio de ſterilitate, ſub Domini D. NABOTH, Exercitatiſ- „ ſimi alias Anatomici, præſidio habita, conſulenda. Utrum autem „ experientia & ratione hoc ipſum confirmari poſſit, impræſentia- „ rum non diſputabo. Nihilominus ex principiis Anatomico-Pa- „ thologicis demonſtrari poſſe confido, in affectibus cachecticis, „ hydropicis, & tumoribus œdematoſis internorum viſcerum glan- „ dulas ſtatum quendam præternaturalem induere: ſiquidem has „ in non paucis cadaveribus diſſectis quam maxime ſcirrhoſas, & „ ad hydatides Galeni referendas, obſervare nobis licuit. Memo- „ rabile jam referre lubet exemplum in cadavere meretricis hydro- „ pe extinctæ, in noſocomio annotatum. In hoc enim ab extra „ deprehendimus glandulas circa cervicem uteri, ovariorum ma-

„ xime ſimiles. Illis autem diſſectis nihil aliud ſe offerebat, quam „ lympha, ut alias in glandulis hydropicorum, viſcida, rugæque „ ſimul vaginæ uterinæ partim excreſcentiis carnoſis, partim glan- „ dulis ſcirrhoſis inſtar globorum minorum refertæ conſpicieban- „ tur. Orificium uteri internum ſatis erat amplum, ut digiti craſ- „ ſioris cuſpidem excipere poſſet. Ovarium dextrum lapillis non- „ nullis inſtar granorum milii turgidum conſpiciebatur. Quibus „ circumſtantiis rite perpenſis ex principiis Anatomico-Phyſiolo- „ gicis concludimus, glandulas jam dictas ſcirrhoſas neutiquam „ pro ovario illo novo ac tertio haberi poſſe. Interim diffiteri „ haud vereor, interdum ovulum, aut fœcundatum aut ſterile, „ ſede ſua naturali delapſum, per tubam Fallopianam in mulieri- „ bus, fluore albo laborantibus, partim propter lubricitatem fi- „ brarum motricium ad cervicem uteri uſque deferri, partim hu- „ jus peripheriæ propter viſciditatem annecti, imo fœtum ipſum „ in tuba Fallopiana concipi poſſe: uti talis tubaria conceptio non „ ſolum ordinario fit in brutis, cornibus nempe horum uterinis, ſed „ etiam extraordinario modo in hominibus præter experientiam „ ELSHOLZII in eleganti Tract. de Conceptione Tubaria, „ RIOLANI, ISBRANDI DIEMERBROEKII in A- „ natomia, MATTHIÆ TILINGII, aliorumque, mihi „ ipſi ſub B. Parentis directorio in aliquot cadaveribus diſſectis, „ ſine ullo novi ovarii conceptu animadvertere licuit.

Cui adjungo Dominum *CHRISTIANUM FRIDERICUM BUTTIGER*, Medicinæ Doctorem, qui in *Diſputatione*, in qua *fœtum non ante conceptionem in ovulo præexiſtere*, ſed poſt eam formari docet, anno 1708. hìc loci publice defenſa hæc habet verba:

§. VII. „ Quæ cum ita ſint, liceat mihi modeſte diſſentire à „ ſententia negante, teſtes vera ovaria eſſe. Neque enim, quæ „ objicitur, obſervatio, qua puerperæ alicujus cadavere inciſo, te- „ ſtes omnibus veſiculis privati, e contrario autem multa pingue- „ dine cum intermixtis pilis referti animadverſi ſunt, mulieres abs- „ que teſtium ope concipere poſſe, probat ideo quod fœminæ il- „ lius teſtes intra illius temporis ſpatium, quo in utero geſſit, ve- „ ſiculis orbari, aut antea jam ex parte quidem morboſi, unam „ tamen alteramque veſiculam adhuc integram comprehendere „ potuerunt, indeque non mirum, quod fœmina illa, etſi puer- „ pera fuerit, nullas tamen in teſtibus poſt obitum oſtenderit ve- „ ſiculas; nec illico efficitur; quod ideo ſine teſtium ope conce-

perit.

„ perit. Multo autem minus inde aſſerto robur accedit, quod „ non paucæ fœminæ poſt fata ſcirrhoſos habere teſtes obſervatæ „ fuerint, cum tamen, ipſas complurium antea liberorum matres „ fuiſſe, conſtiterit. Poteſt enim hoc facile uſu venire, nec ta- „ men ulla nos urget neceſſitas inferendi, quod ideo conceperit „ fœmina ſine veſiculis. Nam, ſi, aliquem hepatis, lienis, aut „ alius cujuſdam viſceris ſcirrho laborare, poſſibile eſt, qui tamen „ ante unum alterumve annum proſpera valetudine uſus fuit; quid- „ ni etiam fœminæ, liberorum antea matres factæ, intra illud „ temporis ſpatium, uno nempe alteroque ante obitum anno, „ ſcirrhum contrahere poſſint? Quamobrem nullum mihi relinqui- „ tur dubium, quin hæ omnes fœminæ utero conceperint, dum „ adhuc veſiculas in teſtibus incluſas continuerunt, poſtquam au- „ tem omnis illorum ſubſtantia ſcirrho occupata eſt, parere etiam „ deſierunt. Idque eo lubentius mihi perſuadeo, quo certius con- „ ſtat, quod pleræque fœminæ, quas ſcirrhoſos aliove morbo vi- „ tiatos teſtes habere, in vivis conjectura, in demortuis autem „ anatomia detexit, ſteriles ſemper repertæ ſint, eamque ob cau- „ ſam teſtium morbi non immerito ab omnibus recentioribus æque „ ac veteribus Medicis inter veras ſterilitatis cauſas numerentur.

§. VIII. „ Quare haud equidem magis nobis veriſimile fit, con- „ geriem illarum veſicularum, quæ interdum in cervice uteri re- „ peritur, verum ac genuinum ovarium eſſe, cum rationes, qui- „ bus hoc ipſum ſtabilitur, ad accuratioris judicii lancem appen- „ ſæ, non debitum habere pondus momentumque deprehendan- „ tur. Sic enim non, ut dicitur, interna cervicis uteri ſuperficies „ locus ovarii commodus eſt, ſed incommodiſſimus, ovulorum- „ que conſervationi plane adverſus. Siquidem inter omnes con- „ ſtat, quod partus tempore nulla fere pars uteri magis injuria „ afficiatur, quam ipſa ejuſdem cervix; quippe cui egreſſum mo- „ liens fœtus vehementer capite innititur, eandemque mirum in „ modum diſtendit, ut facilis ſit conjecturæ locus, quod vix ali- „ ter fieri poſſit, quam ut hac ratione ovula ibi hærentia multum „ lædantur, penituſque intereant. Quod ipſum quoque dicen- „ dum foret de iis ovulis, quæ ſuperioris orificii uterini limbum, „ vaginam reſpicientem, occupant. Hæc profecto ovula, cum „ jam extra cavitatem uteri conſtituta ſint, à ſemine virili fœcun- „ data non ſurſum ad uterum adſcenderent, ob arctiſſimam uteri „ conſtrictionem, ſed proprio potius pondere in vaginam delapſa

" inutiliter excernerentur. Quin ſi viris fide dignis credere fas
" eſt, talis novi ovarii locus matri quoque perniciofus eſſet. Di-
" citur enim Clariſſimus Dominus FASCHIUS aliquando ob-
" ſervaſſe, quod honeſta quædam & nobilis fœmina propter ovu-
" lum, nimis profundè ad uteri cervicem demiſſum, ibique in-
" crementum capiens, vita privata ſit, idque ideo, quoniam tan-
" tæ extenſioni inſueta pars hæcce ac increſcente fœtu tandem ru-
" pta eſt, fœtuſque in abdomen tranſmiſſus, quem poſt cada-
" veris inciſionem inteſtinis quaſi inſtratum invenerunt. vid. BER-
" TUCHII Diſſert. de ſterilitate, ſub præſidio Dn. FASCHII ha-
" bita. Quamobrem ſi natura præter ſolennem legem, quam in
" reliquis omnibus animalibus perpetuo ſervat, in ſolo homine o-
" varium cavitati uteri includere voluiſſet, exiſtimaverim, quod
" potius fundum uteri, ubi naturaliter ovula accreſcere ſolent,
" tanquam ſedem aptiorem delegiſſet, nec ovula in eo poſuiſſet
" loco, unde poſt fœcundationem iterum divelli, ac ſurſum ab-
" lata fundo demum uteri adfigi neceſſario debeant. Quod ſi igi-
" tur inter præcipua genuini ovarii requiſita aptitudo loci non ul-
" timas tenet, multo potiori jure, teſtes mulierum vera ovaria
" eſſe, contendere poſſumus, utpote qui ejusmodi aliquem locum
" nacti ſunt, quem ſive tuendorum ovulorum ratione, ſive alio quo-
" cunque reſpectu conſideres, aptiſſimus ſemper eſt, atque miran-
" dam Summi Numinis providentiam non obſcurè prodit. Quæ
" de conceptione canis, cujus tubæ in fimbriatis extremitatibus li-
" gatæ fuerunt, referuntur, fidem pene ſuperant, & quoniam
" alia exempla in contrarium adduci poſſunt, nihil evincunt.

§. IX. " Sicut autem novi ovarii locus parum congruus eſt:
" ita etiam veſiculæ, è quibus conſtat, non, ut perhibetur, pla-
" centæ uterinæ, chorii ac amnii, nec non vaſorum umbili-
" calium rudimenta habent. Quodſi enim à vaſorum ſanguifero-
" rum præſentia ad placentæ rudimentum argumentari liceret,
" eodem jure perhibere poſſemus, quod & hydatides & veſiculæ
" in teſtibus contentæ, quas ſupra cum Clariſſimo MALPI-
" GHIO principium glanduloſi corporis appellavimus, placen-
" tæ primordiis gaudeant, utpote quas copioſa vaſa ſubire ac per-
" reptare laudatiſſimus Auctor, aliique docent. Quinimo cum
" placenta uteri nunquam in adultis duas tertias; ſed vix tertiam
" occupet partem, rudimentum quoque iſtud valde dubium at-
" que incertum redditur, ſiquidem magnam res veritatis ſpeciem

" habet

" habet, quod, ſi pars illa veſiculæ verum eſſet placentæ prin-
" cipium, eandem quoque in recentioribus pariter ac adultis ovis
" proportionem ſervaret, neque in his tertiam duntaxat, in illis
" autem tres omnino occuparet partes. Simili ratione tertia illarum
" veſicularum pars, quæ à connexione libera prominet; & mem-
" branoſa eſt, neutiquam ideo pro chorii & amnii rudimentis ha-
" beri poteſt, quoniam in ovis præſertim majoribus non difficul-
" ter in duas lamellas diſcerpi obſervatur. Nam & veſicularum,
" in teſtibus comprehenſarum, tunicæ adhibito ſtudio in lamellas
" dividuntur, neque tamen ideo in verorum ovulorum numerum,
" ut ipſi contrariæ ſententiæ Authores fatentur, ſunt referendæ;
" & hydatides docente Domino de GRAAF de Mulier. Ovar. du-
" plici ordinarie tunica conſtant, quarum interior, licet tenuiſſima
" ſit, ab exteriori haud difficulter ſeparatur, cum tamen nemo fa-
" cile, has veris ovulis eſſe annumerandas, adfirmare audebit. Quin,
" ſi expertis credere fas eſt, eam ipſam ob cauſam, quoniam facile
" in lamellas dividuntur veſicularum illarum tunicæ, vera ovula non
" ſunt, & conſequenter nullum habent chorii & amnii rudimentum,
" ſiquidem laudatiſſimus de GRAAF hoc ipſum intercedere diſcrimi-
" nis inter vera ova atque hydatides, quod harum membranæ facile,
" illorum autem difficulter in lamellas diſpeſcantur, ibidem adfirmat.

§. X. " Eodem fere modo comparatum eſt funiculi umbilicalis
" rudimentum, quod ovulorum ſuorum liquori innatare atque fi-
" brillæ ſpeciem præ ſe ferre dicitur. Non enim aliam invenio hu-
" jus rei probationem, niſi hanc; fibrilla innatat veſiculæ, ergo
" fibrilla illa eſt funiculi umbilicalis rudimentum. Certe etiam hy-
" datidibus interdum aliquid fibrilloſi aut heterogenei innatat,
" quod tamen æque minus pro funiculi aut fœtus rudimento ha-
" beri poteſt, ac fibrillæ ſanguini innatantes. Accedit, quod fi-
" brilla illa, in ovuli colliquamento obſervata, adeo ſubtilis fue-
" rit, ut oculis uſurpari vix potuerit, adeoque utrum ejus ſtru-
" ctura cum funiculo umbilicali conveniat, nec ne, penitus igno-
" remus. Ad contrarium itaque potius amplectendum, partim
" præſens diſſertatio, qua nullam fœtus ante conceptionem præ-
" exiſtere delineationem, probaturi ſumus, hortatur, partim quo-
" que obſervationes, primordium fœtus funiculi rudimento prius
" in conſpectum venire, teſtantes, ſuadent. Nullum enim eſt
" dubium, quin, ſi fibrilla, quam ſe obſervaſſe contendunt, ve-
" rum fuiſſet funiculi umbilicalis rudimentum, non prius, quam

" ipſum corporis primordium in oculos incurriſſet, quod ta-
" men factum ipſi referunt, dicentes, ſe illud duntaxat ocu-
" lis detexiſſe, hoc autem non difficulter mente concipere po-
" tuiſſe. Neque vero eſt cur aliquis ſibi perſuaderi patiatur,
" majoris momenti eſſe, quod veſiculæ illæ inſtar albuminis
" ovi coctione inſpiſſari dicantur. Tametſi enim mihi non-
" dum occaſio obtigerit in rem hancce inquirendi, libenter
" tamen iſtud largiar, probe gnarus, quod non omnis vero-
" rum ovulorum formalitas in inſpiſſatione conſiſtat, ſed alia
" præterea requirantur. Id quod contrariæ ſententiæ defen-
" ſores nolentes quaſi fateri coguntur, utpote qui negant, te-
" ſtes muliebres vera ovaria eſſe, aut genuina complecti ovu-
" la, cum tamen, illa coctione inſpiſſari, certiſſimum ſit, &
" quotidiana experientia confirmetur. Quodſi autem teſtium
" veſiculæ, quæ tamen igne inſpiſſantur, vera ovula non ſunt,
" firmiſſima quadam conſequentia efficitur, quod & novi o-
" varii veſiculæ neutiquam ideo vera ovula appellari queant,
" quoniam illarum liquor inſtar albuminis ad ignem conden-
" ſatur, adeoque hoc etiam argumento nil probant. Quo-
" rum de novo ovario in cervice uteri poſito ſententiam pe-
" nitus evertit elegans NUCKII experimentum, qui referen-
" te excellentiſſimo Domino BERGERO Lib. de Natura
" humana p. 457. in cane fœmina tertio poſt congreſſum die
" extraxit per vulnus, abdomini inflictum, ſiniſtri lateris cor-
" nu, cujus ovarium jam duobus ovulis majuſculis notabiliter
" conſpicuum vidit, idemque deinde inter ovarium & vagi-
" nam medio loco ligatura arctiori conſtrictum, repoſuit, ac
" vulnus obligatum intra octiduum ad cicatricem perduxit.
" Vigeſimo primo ab injecta ligatura die canem ſecuit, & cor-
" nu ſiniſtri partem ligaturam inter & vaginam vacuam & ina-
" nem deprehendit. Quo profecto experimento nil clarius
" eſſe poteſt, ſiquidem nemo non inde intelligit, quod, ſi o-
" varium in cervice eſſet poſitum, fœtus quoque neceſſario in-
" tra ligaturam & cervicem inveniri debuerint, ſpatio, quod
" teſtes reſpicit, inani relicto.

Hunc excipit Dominus ANDREAS OTTOMARUS GOELICKE Med. Doctor ejuſdemque antehac in Fridericiana P. Extraordinarius, nunc vero in Academia Regia, quæ eſt Duisburgi Clivorum, Medicinæ Profeſſor ordinarius, qui

Anno

Anno 1708. Halæ Magdeburgicæ Diſputationem habuit Medico-Forenſem, qua demonſtratur, *Partum octimeſtrem vitalem eſſe & legitimum*, & inter alia his uſus eſt verbis.

§. IX. „ Tria imprimis ſunt, quæ pro confirmatione ſen„ tentiæ ſuæ urgere videtur Dominus D. NABOTH. Pri„ mum eſt, quod novum iſtud ovarium in omnibus fœmellis „ ſemper & ſine diſcrimine temporis reperiatur. Multum „ ſane negotii ſibi faceſſeret Author, ſi propoſitionem hanc „ maxime univerſalem in omnibus ſubjectis ſemper & ſine „ diſcrimine temporis ipſa autopſia comprobare deberet. „ Fuerunt per totidem ſecula & adhuc ſunt multi perſpi„ caciſſimi, & ſi ita loqui fas eſt, ipſo Argo oculatiores A„ natomici, qui in totidem uteris cultro ſuo ſubjectis pro„ cul dubio veſiculas illas, utpote quarum aliæ piſi majoris, „ aliæ minoris, nonnullæ ſeminis cannabini, plures granorum „ milii magnitudinem ſecundum ejus obſervationem æmulan„ tur, obſervaturi fuiſſent. Profundiſſimum vero eorundem „ de his rebus ſilentium propoſitionis hujus univerſalitatem ma„ xime dubiam & ſuſpectam reddit, potiſſimum cum ad cor„ puſcula tantæ capacitatis videndum non requiratur oculus „ microſcopio Lewenhoeckiano aut Muſchenbroekiano de„ mum munitus, ſed vel ſemicœco, etiam invito & tale quid „ non quærenti, manifeſte ſeſe palpanda obtrudant. Et ne „ quid diſſimulem, contigit etiam mihi ante biennium, pu„ ellam quandam decem annorum in ſuburbio Hallenſi exa„ mini Anatomico ſubjicere, & cum jam tum temporis de „ novo ovario Lipſiæ invento muſſitarent Studioſi Medicinæ, „ cupiditas inceſſit animo, negotium iſtud rimandi curatius, „ adeoque non difficulter a matre puellæ obtinui, ut uterum „ cum annexis tubis domum mecum deferrem; ſed ingenue „ confiteor, me totam internam ejus ſuperficiem glabram, „ nullis tuberculis aut veſiculis aſperam aut inæqualem depre„ hendiſſe, etiamſi vel microſcopiis accuratiſſimis, quibus non „ deſtituor, uterum undiquaque luſtrarem. An oculorum he„ betudo, an ovulorum parvitas, an vero, quod probabilius, „ eorundem abſentia in cauſa fuerit, ex his facillimum eſt „ dijudicare.

§. X. „ Alterum, quod ipſum ad novam hanc hypotheſin „ ſtatuminandam commoviſſe videtur, eſt ovarii hujus ſim-

„ plici-

" plicitas, ſive, quod ſolitarium ſit ſeu unicum, licet paulo poſt " non obſcure ſibi contradicere videatur, dum aſſerit, quod " licet ſit ſimplex, ſubinde nihilominus in circumferentia cer- " vicis interna fere inſtar binarum arbuſcularum cum ramulis " expanſarum atque fructibus conſpiciatur. Quod tamen hac " vice non admodum urgebo, illud tantum breviter monitu- " rus, iſtam organorum corporeorum ſimplicitatem providam " ac ſolertem naturam ſedulò ſemper ac ſtudioſè ubivis evi- " taſſe, adeoque homini binos oculos, binas aures, duas na- " rium pinnas, duos renes, totidemque vaſa ſpermatica, duos " teſticulos, duo ovaria, plures lobos pulmonum ac hepatis, " paria ſemper nervorum tam ex cerebro, quam ex medulla " ſpinali prodeuntia liberaliter indulſiſſe, idque eandem non " niſi ſumma providentia feciſſe, ut altero horum organo- " rum læſo vel corrupto, alterum nihilominus ſalvum eſſet ac " ſuperſtes. Tantum igitur abeſt, ut imaginaria illa ovarii ſic " dicti ſimplicitas aliquam fœmellis prærogativam ſit allatura, ut " potius iiſdem in procreatione ſobolis ſummè noxia futura " ſit. Tali enim ovario ſimplici ſemel deſtructo nulla ampli- " us generationis actui medicina ſupereſt: cum contra in du- " plici ovario antiquo, altero læſo, alterum adhuc integrum " ſit, & talis fœmella felix adhuc multorum liberorum poſſit " eſſe mater, uti mulier, apud Cyprianum, evidenter pro- " bat.

§. XI. „ Sed tertium, idque princeps argumentum impri- " mis ſuppeditat commodus ſitus ſeu locus, in quo ovarium " novum deprehenditur, occupans quippe omnem internam " cervicis uteri ſuperficiem, ad infimam uſque cavitatis fundi " uterini partem, licet etiam nonnullæ iſtarum veſicularum " limbum orificii interni excurrant, & nonnunquam in cir- " cumferentia cervicis interna inſtar binarum arbuſcularum " cum ramulis expanſarum atque fructibus eleganter conſpi- " ciantur. Ecce quam pulcrum ovarium, in quo puſiones " creſcunt, non aliter ac pira ac poma in arbuſculis. Lubens " tamen agnoſco commodum iſtum ſitum ad immediatum ſe- " minis maſculini contactum vividius ſuſpiciendum multum " conferre. Sed quis non videt, ex tali fœcundo congreſſu " non unum vel alterum puſionem, ſed integram eorum co- " loniam eſſe prodituram, ſicuti non ſine ſingulari delectatio-

„ ne

„ ne a bombycibus ſæpenumero multas oculorum ſeries centuriatim ſemine illorum profico conſperſas & fœcundas redditas fuiſſe, obſervavi. Sed mulieres tamen ordinario non ſunt multiparæ.

§. XII. „ Aſt duriora adhuc fata miſerorum puſionum cervicibus imminent, quia patria illorum, hoc eſt, veſiculæ ulterius deſcribuntur, tanquam duabus partibus ſubſtantiæ cervicis immerſæ, & cum eadem veluti continuatæ, parte circiter tertia extra internam cervicis uterinæ ſuperficiem prominente. Doleo merito illorum ſortem: quis enim ipſos ex foveis iſtis profundiſſimis, quibus immerguntur, liberabit? Quis credet, hoc pacto ullum partum naturalem eſſe futurum, qui non bipaliô effodiendus, aut cultris inciſoriis ex uteri cervice, cum qua non tantum continua, ſed etiam ad duas tertias partes immerſa ſunt ovula, exſcindendus ſit? Et unde conſtat tantum placentæ uterinæ vicem explere, quantum ultra duas tertias ſubſtantiæ cervicis eſt immerſum? Annon hinc ſequeretur, placentam uterinam ut plurimum cervici uteri debere eſſe agglutinatam, adeoque non leve foetui exituro objicere obſtaculum, quod tamen eſt contra inſpectionem ocularem? cum placenta uterina fundo uteri conſtanter adhæreat, licet in eo varius obſervetur naturæ luſus, dum interdum in ſiniſtra, nonnunquam in poſteriore fundi uterini parte hæſiſſe deprehenſa eſt, quemadmodum in nuperrima ſectione, quam in muliere quadam ruſtica, præſentibus quibuſdam auditorum meorum, adminiſtravimus, eandem parti uteri dextræ adhæſiſſe, clare conſpeximus. Unde vero porro probabit D. Author, in veſiculis uterinis contineri germen, id eſt, totum foetus corpuſculum, cum ipſemet fateatur, ſingulas foetus partes nullum oculum, optimis licet vitris armatum, diſcernere poſſe? Iiſdem difficultatibus premuntur, quæ de amnio & chorio tanquam membranis foetum involventibus & funiculo umbilicali profert. Hæc vero omnia ſi dubia ſunt, incerta & ex rationis tantum ſpeculantis conceptibus profecta, uti ipſemet non negat, nemo nobis vitio vertet, ſi quæ juxta leges hujus hypotheſeos adhuc reſtent dubia circa conceptionem, & inchoandam & perficiendam, exponenda, in aliud tempus remittamus.

Atque hanc ſuam ſententiam de ovario Nabothiano iterum repetit

petit

petit Clariſſimus GOELIKE in *Hiſtoria Anatomiæ* ſuperiori anno divulgata, tandemque concludit pag. 183. *Verſatur autem in eo totius rei cardo & veſicularum iſtarum, quas nonnullis abuſive ſeminales vocare placet, certitudo & univerſalis exiſtentia, in quibuſcunque ſubjectis fæmineis Anatomice demonſtratur, qua demonſtratione hactenus deficiente, irritum ſane eſt, quicquid de uſibus & conſectariis in Phyſiologiam & Pathologiam inde reſultantibus diſſeritur. Stabunt ſane duæ illæ rationes in contrarium allatæ inconcuſſæ, quamdiu primo per obſervationes ſæpius iteratas & experientiam magis univerſalem non oſtenditur, veſiculas iſtas ſemper & in omnibus promiſcue foemellis, tam brutis quam humanis, & id quidem ſecundo non in ſtatu extraordinario ſeu morboſo, ſed quam maxime ſecundum naturam.*

Hæc duo quamdiu ſolide non præſtantur, non poterunt, qui talia ſero objiciunt, accuſari, fruſtra eſſe, quod veritatem rei Anatomicam ſollicitent, vel penitus univerſalem iſtarum veſicularum exiſtentiam negando, vel earum naturalitatem, (ut ſic barbare cum aliis loquar) infringendo.

Habes hic, Vir Clariſſime, Hiſtoriam Ovuli Nabothiani. ſupereſt, ut pro ea, qua polles, authoritate, judicem Te nunc præſtes, nec in ambiguo ulterius relinquas ordinem Medicum. De cætero ex animo opto, ut Supremum Numen ſufficientes corpori animoque vires largiri velit clementiſſime, quo in perpetuum Artis ſalutaris ornamentum & emolumentum, quicquid Curioſi adhuc condunt pretioſi Tui Theſauri, cum orbe literato communicare valeas, quod animitus optat

Clariſſimi Tui Nominis,

Cultor indefeſſus

Dabam Lipſiæ,
die 6. Maji 1714.

D. MICHAEL ERNESTUS ETTMULLERUS.

FREDERICI RUYSCHII,

Anatomes & Botanices Profeſſoris, Academiæ Cæſareæ Curioſorum Collegæ, nec non Regiæ Societatis Anglicanæ Membri,

ADVERSARIORUM

ANATOMICO-MEDICO-CHIRURGICORUM.

DECAS SECUNDA.

In quâ varia notatu digna recenſentur.

CUM FIGURIS ÆNEIS.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

M. DC. C. XX.

ILLUSTRISSIMIS, NOBILISSIMIS, ERUDITISSIMIS,

VIRIS,

Societatis Philoſophicæ

BRITTANNICÆ

Membris florentiſſimis

Sub auſpiciis

Sereniſſimi Regis

GEORGII.

Opuſculum hoc

OBSERVANTIÆ, ET REVERENTIÆ, TESTANDÆ ERGO

Offert

FREDERICUS RUYSCHIUS.

ADVERSARIORUM ANATOMICORUM

DECAS SECUNDA.

EN, Amice lector, en iterum me prodeuntem in ſcenam! nonne foret ſatius virum octuaginta & tres annos natum ſilere, atque ſarcinas in magnum illud, brevi ſuſcipiendum, iter colligere? Ita Sane! oportet enim inter actuoſa vitæ & Supremum diem otii quid habere, quo vera Philoſophia, quæ mortis meditatio, ab animo excolatur. Sic ago profectô, idque mihi præſtat benignitatis DEUS præter tot bona, quibus me grandævum largiſſimê beavit, ut maximum ſenii tempus in his locem. Interim tamen vivo, noctesque adhuc & dies impendo alacer contemplando, atque inveſtigando humani corporis abdita, & puto me novi quid diſcendo quotidie ſeneſcere feliciter. Id verô, quod induſtriæ meæ aperit Creator, non mihi ſervandum credo; ſed ita cenſeo, velle Adorandum Numen per me ſervum ſuum hæc in gloriæ ſuæ celebrationem mortalibus manifeſtare, ut ſenſim Medicina perfici queat. Si has meas cauſas æqui fers bonique, gaudebo; nec incolumis deſinam monere ſodales meos audacter & fideliter, ſi quid invenerim boni. Cedant conatus noſtri in Gloriam DEI, & Salutem hominum!

I.

De Membrana, & vaſis Sanguiferis in Acetabulo Coxæ.

OMnia oſſa ſuâ ambiri membranâ, ſcripſerant Anatomici, ſolos Dentes Perioſtio dicebant carere. Illi vero qui

 ac-

accuratâ indagine mirabilia in Conchâ Auris Oſſicula deinde detexerant, & hæc, Dentium inſtar, omni proprio veſtimento nuda tam ſeverê docent, ut inſanire viderer Principi in Anatomicis viro, quando olim & hæc ipſâ arctê inveſtiri verâ membranâ, verô Perioſtio, ſcripſeram, addideramque ſimul vaſa Sanguifera excipi, ordinatim diſtribui, perque membranam hanc in meatus horum Oſſiculorum intröire, humores eô deferre, imô verô & inde iterum recipere vaſcula, quæ perfunctos munere ſuo humores ex ipſis horum oſſiculorum meditulliis reducunt.

Neque minus incredibilia proferre cenſebar, quando ſcribebam publicè inventum mihi Corticem Cerebri ſolo fabrefactum vaſculorum Sanguiferorum contextu. Quid itaque cenſebunt, qui me legunt ſcribentem, cavitatem Acetabuli in oſſibus innominatis ex parte obducta eſſe membranulâ tenuiſſimâ, quæ ita contexitur mirabili vaſculorum ſanguiferorum apparatu, ut arte meâ repleta hæc totam membranulam nitenti undique pingant rubedine: eminus enim luſtrata oculo membrana hæc abſolute rubra apparet.

Neque eſt, ut quisputet, membranoſas partes ex tenerrimis contextas vaſis ilicô in locis illis perire debere, utpote quæ ſuſtinent molem ſuperioris corporis, atque attritu perpetuo in ſe invicem actæ facile deſtruerent tenella hæcce vaſcula, unde inflammationes, dolores, ſuppurationes, atque alia mala perpetuo ſequerentur. Ut enim hæc caveret incommoda Creator, cavitatem hanc ita conſtruxit, ut impoſſibile ſit, capiti Oſſis Femoris membranam hanc, vel vaſcula ejus, attingere. Locus namque in quo tuta reconditur, eſt extra hemiſphœricam ſuperficiem cavam Acetabuli, unde globoſum oſſis Femoris caput, mobile intra deſcriptam cavitatem: eique fere congruens, nullâ parte ſuæ ſuperficiei unquam poſſit tangere membranulam, ejusque vaſcula, ut manifeſtum erit unicuique qui inſpicit Figuram.

Nemo miretur latuiſſe tamdiu atque effugiſſe omnem perſpicacium Anatomicorum induſtriam hujus membranæ apparatum: quis etenim artificum hactenus potuit ceraceam materiem ita impellere, ita dirigere, ut in intima hæc eo penetret impetu, ut abditiſſima hæc, & remota ab Arteriis majoribus, va-

vaſcula tam perfectê repleat? Attamen abſque hâc felicitate ſucceſſus fruſtra erit, quicumque vel membranulam hanc ſubtiliſſimam ſpectare cupit, longe minus poſſibile erit ulli vaſcula in hac tenuiſſimà aliter detegere. Dolor coxarius ægrotantibus cruciatum, medicis verô opprobrium eſſe, triſtis ſæpe clamat experientia. Eſt, ille ſæpenumero incurabilis, nec levatur medicamentis, veſicantibus non auſcultat, ferro reſiſtit ipſi & igni. Coqueſtus jam de hiſce Divus Hippocrates, nec mirum videtur ſedem tum fixiſſe in vaſculis profundiſſimê ſitis in diverticulo Acetabuli intra cavitatem ejus poſito. Nonne igitur difficillimum eſt eô intactis viribus illibata medicamenta afferre?

In icone cernis reptatus, & numerum, vaſculorum ſanguiferorum per hanc membranam. Monendus tamen es pictorem, artis ſuæ peritiſſimum licet, mirabilem naturæ ornatum haud ſatis feliciter aſſecutum fuiſſe: quia tam numeroſa, tam implicita, hæc ſunt, ut imitari fere ſit impoſſibile. Ideoque partem hanc ita præparatam, atque balſamo conditam, ita aſſervo in novo, quod jam iterum paro, gazophylacio Anatomico, ut unicuique idoneo ſpectatori lubens illud contemplandum exhibere promtus ſim.

II.

De Vaſis, quæ per Patellam ipſam diſtribuuntur, atque per Cartilaginem mobilem in genu.

HUc, amabo Te, ades, qui deſideras artem diſcere, quâ corpus Tibi exſtruxit Deus! nova nec prius deſcripta prius contemplaberis. Non ita diu eſt, quando replendo cadaveris vaſa in mirum incidi inventum. An verô obſervavit Quis, vaſa ſanguifera ſeſe penetrare per Patellæ corpus, atque immenſo numero in una ejus meditullia ſe abdere? certe quum non meminerim id contigiſſe, rei nunc ſpeciem dabo in Tabulâ conſpiciendum, poſtea verô & Cartilaginis Tibi vaſa ſiſtam. Sed oleum pendet & operam, qui vaſa hæc invenire annititur, & demonſtrare, in patellâ adulti jam hominis; ſed qui imitari

valet, quod præſtiti, in cadavere juvenili, ubi Cartilagineâ adhuc pelluciditate tranſparet, poterit illa diſtincta videre, atque advertere mirabiles eorum diſtributiones. Ne verô felicis laboris rarus pereat ſucceſſus, neceſſe eſt, partem ita arte paratam ſic conſervare, ut nec pereat, nec evadat opaca: utrumque ſanê artificio ſingulari effeci: atque ita pulchrum hocce ſpectaculum inter mea incorruptum aſſervo.

Cogitat forte, hæc quisquis legit; an ergô mihi frangenti toties Patellas, ut inſpicerem in indolem earum, nunquam apparuit vel unus talium vasculorum, vel truncus, vel ramus? Ego candidus huic dixerim, nec mihi unquam illa fuiſſe ſpectata licet indaganti: etenim fractæ Patellæ ut inſpiciatur vaſa ilicô, contracta ſuoque hinc expulſo liquido orbata, omnem effugiunt ſequentis aciem. Ubi verô injectâ cerâ, antequam frangatur Patella, vaſa hæc diſtenta ſunt, atque indurescente dein eâdem materie manent repleta, tum demum datur ſpeculari omnia. Inſpice, quæſo, figuram hic poſitam, quâ conatus ſum exprimere Patellam de juvenili ablatam corpore; videsne eam tot abundare vasculis, ut tota fere rubescat? Senilia autem oſſa ſenſim arctius compacta vaſorum plurima abolent, inque firmiorem compagem denſant, unde per ætatem firmiora quidem, at aridiora ſimul, oſſa evadunt; quod quidem liquidius nunquam, quam in dentibus, ſpectatur, quos vaſis contextos pueri in tenellà ætate recondunt, ſenes verô, aut ætate provectiores, vaſis conſpicuis deſtitutos poſſident.

Quod ſi quis minuta me ſectari objicit, atque in rebus haud magni momenti inquirendis occupatum deridet; imô verô ſi ait, ſatis eſſe notum, vaſa ferri ſanguinea per omnes corporis humani partes, perque ipſa adeô oſſa. Huic ego reponam; mirari me licentiam hanc, quâ quis audet aſſeverare, ſe ſcire vaſa exiſtere, quæ nec ipſe vidit, nec alius unquam. Undenam ergo illa noſti? quis eorum decurſus? ubi hærent? quæ diverſitas in ſenio, ætate virili, adolescentiâ, pueritiâ? omnia hæc bene noſſe, atque oculis ſpectanda dare, pluris facio, quam omnia conjecturanti atque effingendi effecta: nihil licet Anatomico adſumere, quod non videt, nihil eorum, quæ videt, negligere, aut vilipendere. Nihil in corpore humano fruſtrâ conditum, cognoscitur & in eo fruſtrâ nihil.

Si

Si ægrê haud feret Lector, monebo eum, me vidiſſe jam bis, nec ſine admiratione, caſus vix credibiles niſi ipſe interfuiſſem. Vocabar, ut opitularer, ad homines, qui ſuas caligas ſupra genu arcto vinculo conſtrinxerant ita, ut impediretur velox & facilis partium harum motus; his dein per plateas obambulantibus contigit; ut cespitarent, unde verô flexu genu prolaberentur humi, ſine alliſione Patellæ, aut Tendinum; interim diffracti his erant ipſo hoc flexu ſubitaneo Tendines validiſſimi Musculorum, qui Tibiam extendunt. Quis credidiſſet id fieri poſſe, qui novit & conſideravit craſſitiem horum ingentem? Rem tamen expertus ſum adeô evidenter, ut hiatus inter partes Tendinum horum abruptas tam magnus eſſet, qui concederet digitum adulti transverſum imponi. Neque ſurgere hi, nec ſe erigere poterant, imô verô ne pedibus quidem inſiſtere absque adminiculo hominum ipſos fulcientium, coacti autem per multorum menſium ſpatio in lecto decumbere, tandem toto reliquæ vitæ decurſu baculo corpus inter ambulandum fulcire, atque ſuſtinere, impellebantur.

Multa equidem inducunt me, ut crediderim, eſſe quandoque talem in membranis, tendinibus, imò & in ipſis oſſibus, conditionem, unde facilius, quam naturaliter, ſuis naturalibus locis exire, aliorſum cedere, quin & rumpi, poſſint. Quæ quidem mala haud accidiſſent tam facilè, ſi abfuiſſet ægra hæc diatheſis. Sane ſimile quid cernimus in Herniis, quæ natas admiramur leviſſimis aliquando ex cauſis, quum iidem homines alio quidem tempore impunê ſuſtinuerint nixus, motusque maximos. Quis neſcit ſæpe terrore, animi perturbatione, levi niſu corporis, has in robuſtis, & exercitatis, natas? Dudum eſt, quod ſcripſi in obſervationibus meis hiſtoriam, quæ huc facit. Viro per publica incedenti, in declivitate pontis, lubricitate viæ ſubducti pedes caſum minitantur, ille tamen corporis agilitate lapſum evitat, nec alliditur ſtratis viarum, in ipſo tamen hoc nixu frangitur illi Patella transverſa absque ullo alliſu. Commiſſus ille curæ famoſiſſimi Chirurgi, qui in pago *Jiſp* dicto artem ſummâ cum famâ eâ tempeſtate colebat, nihil adjumenti accepit. Quod tamen haud contigit culpâ adeô boni magiſtri: ſed fragmenta Patellæ fractæ ſæpe non coëunt iterum, quia unita haud poſſunt retineri, tam diu do-

nec coaluerint. Sæpe & impeditur hæc concretio inde, quod vaſa fragmentorum quandoque non ſatis ſuppeditant materiem oſſibus aduncandis propriam. Enimverô homines vidi, quibus fracti oſſis fruſta, omni arte ritê tractata, tamen nunquam concreſcebant horum humeris, brachiisve circumducti & applicati, tubi ex bractea ferri multum præſtabant commodi; partes in ſitu ſatis commodê ita retinebantur, ut motus requiſitos exercere utcumque poſſent.

III.

De lubricâ materie, quæ in articulo genu, pone Patellam reperitur.

Mirificum corpus, quod hic loci obſervatum Anatomicis, glandularum fabricâ conſtare apud omnes fere auctores recentes pro certo quidem habetur: imprimis verô, poſtquam ſuam ſuper his ſententiam, obſervationibus ſubnixam, edidit ſubtiliſſimus inter Britannos Anatomicus *Clopton Havers*. Addit quippe egregius hic vir delineationem, quæ glandis ſtructuram omninô exhibet. Ego tamen, qui partes has, arte meâ præparatas, cum curâ examinavi glanduloſi quid nihil invenire me cogor fateri: poſtquam enim eventu feliciſſimo vaſa hujus partis materie replevi ceraceâ, atque deinde dexteritate ſingulari expedivi ab intricatione ſuâ mirabili, videor mihi liquidô ſpectare, totum hunc apparatum merê glanduloſum habitum, eſſe ex meris conflatum vaſculis, quæ ſanguinea ſunt, ſed quam tenuia? quam diverſo ab omnibus aliis reptatu incedentia? Sane eſt in his ſingulare quid, quod fruſtra aliis in partibus quæſiveris. Sed præ cæteris notabile mihi videtur in hoc opere, quod glomen horum vaſculorum undequaque obſitus ſit materie quadam lubrica valde, & quæ pinguedinem æmulatur ſatis bene.

Ipſa itaque materies lubrici huius linimenti, quæ hic deprehenditur, non ſecernitur certê â ſanguine ope ſtructuræ glanduloſæ, ut quidem id volunt auctorum Celeberrimi, ſed profectô ſeparatur extremis illis Arteriolarum finibus, qui ideô tam ſubtiles, multiplices, & tam ſingulari penitus apparatu

in-

inſtructi ſunt, ut efficiundo huic operi aptiſſimi ſunt: vaſcula enim arterioſa ſeroſa hic ita conſtruuntur, ita ordinantur in ſuo decurſu, ut ſimile alibi non ſpectemus. Cur autem hæc ſubtilitas, figura, reptatus, ſitus, non ſufficerent producendæ ſingulari indoli hujus humoris? quare eſſet opus accedere glandulæ naturam præterea, ut idem fieret. Nonne demonſtravi jam dudum alibi in Hepate, Liene, Teſtibus, extremitates vaſculorum arterioſorum ſolas eſſe, & ſufficere, ut peculiares illi humores, ſuis ſinguli locis, conficiantur, ſine ullâ glandulæ cujuſcumque accedentis ope. Si porro objicere quis vellet, omnes humores ſimul confuſos in ſanguine arterioſo contineri, ideoque tantum eſſe opus, ut ab hâc univerſali, omneſque humorum ſpecies continente, humore ſingulares illi ſeparentur, ita quidem, ut Fel, Lac, Oleum, Semen, Saliva, jam hærentia verê in ipſo ſanguine tantummodo inde rurſum ſeparentur: non habeo aliud quod dicam, niſi me credere, verê quidem materiem horum omnium jam adeſſe in ſanguine, interim tamen liquores hos peculiares, antequam tales evadant, omninô adhuc peculiari debere, elaborari, & in ſingularem ſuam naturam acquirendam ulterius perfici: hæc autem omnia perfici videntur & abſolvi per mirabilem apparatum extremorum vaſculorum, quæ propterea tantâ diverſitate fabricæ deprehenduntur in qualibet parte, ut conficiundis tot diverſis humoribus pares evadant. Cauſa tandem, quæ opinioni de glanduloſâ hîc loci fabricâ originem dedit, hæc imprimis eſt; in vaſculoſo illo apparatu locantur ubique exigua membranacea, receptacula, ſimilia iis quæ in inteſtino recto imprimis, ut & inteſtinis tenuibus obſervantur, quæque verſatiſſimus in Anatomicis *Liſterus* donat nomine agminis glandularum, de quibus poſtea dicam. Circa receptacula hæcce innumerabilia vaſcula ſanguifera, telâ aranearum ſubtiliora, atque decurſu omninô ſingulari diſpoſita videmus. Neque apparere hæc vaſcula poſſunt, niſi prius cerâ rubrâ bene repletá fuerint, dein radiis ſolaribus rectâ allapſis in cœlo ſereno, obſerventur per oculos boni microſcopii adjumento uſos: ubi enim omnibus his beneficiis ſimul adhibitis non uteris fruſtra hæc inquiſiveris. Atque inde ſane fit, ut pauci futuri ſint, qui hæc conſpicere valebunt, vel in ipſis præparatis ritê partibus. Ego autem

tem

tem, qui tot annorum experimentis ſenſim, omnia tentando, bonâ ſæpe fortunâ adjutus, hæc inveni, ſoleo quotidie fere variis illa hominibus oſtendere, atque inde audeo aſſerere, extremitates harum arteriolarum aptas natas lubricum hunc humorem ex ſeroſâ ſanguinis materiâ ſecernere, atque in cavitates illorum receptaculorum lentê, ſed perpetuô, infundere. Quas poſtea lacunas *Boerhavianas* appellabo: quia ſingularis ille meus Amicus, in Academiâ Lugduno-Batavâ, Profeſſor Botanices, Chemiæ & Medicinæ, primus de his mihi locutus eſt. Licet autem vaſcula hæc tam ſubtilia ſint, tamen humor inde ſecretus poteſt ſpiſſo lentore lubricitatem hîc requiſitam adipiſci, dum in receſſibus harum lacunarum remoram paſſus inſpiſſari facilê poteſt. Ubi autem medii articuli effuſus inter articulos attritus, ſubtilior hunc redditus, maneat, poſtea inquiram: ſuffecerit hodie oſtendiſſe, Arteriolas ſolas eſſe unum organum ſecernendæ huic materiæ.

IV.

De Meſenterio.

Nimis innotuit Anatomicis, Meſenterium ſubtili membranaceâ fabricâ conſtare, quâ inteſtina tenuia annexa in hemiſphœrii ſpeciem retinentur: verum non diu eſt, quod intentiore animo & oculis contemplarer fabricam ipſam hujus membranæ, tumque nova ſatis nonnulla mihi ſe conſpiciunda obtulerunt. Evolvi itaque, quæ alii ſuper his commentati fuerant, atque expreſſerant figuris. Sed apparuit, quædam effugiſſe tamen illorum aciem. Sanê recondabar, ſæpe mihi obſervatum, & olim, fuiſſe; homines, quibus vulnera inflicta utque in cavum abdominis ita, ut etiam perforaſſent hanc meſenterii membranam, lethalia fuiſſe intra duos tresve dies. Interim re accuratiſſimê, ut oportet pro renunciatione coram Judicibus, examinata, nec vulnerans inſtrumentum ulterius penetraviſſe apparebat, neque ulla præterea pars alicujus momenti fuerat læſa, ut accurato & ſollicito examinatori liquidô conſtabat. Sed graviſſimis hi homines, & aſſiduis doloribus fuerant afflicti, qui abdomen intolerabili cruciatu exagitaverant. Quis

tamen

tamen auderet hæc vulnera lethalia pronunciare? Profecto nondum id auctoribus placuit, qui ſuper his ſcripſerunt. Intellexi dein ab Ornithotrophis, quod, cum Gallos caſtrant, eosdem illicô jugulent, ſi animadvertunt in hoc opere meſenterium vel minimum læſum fuiſſe: ſunt enim per experimenta certiſſima edocti, hos brevi morituros eſſe ab hoc vulnere, nec arte ullâ ſervari poſſe. Quæ quidem docent Meſenterium, licet neglectum, quam frequentiſſimê, maximi tamen eſſe momenti in vulneribus abdominalibus. Si autem ſemel tantum, vel forte bis, id mihi obſervaſſe contigiſſet, certê non ita haberem animadverſione, vel commemoratione, dignum. Sed elapſi jam ſunt anni quadraginta & octo à quo auctoritate Magiſtratus Ampliſſimi, urbani præpoſitus ſum officio examinandi cadavera occiſorum in Ampliſſimâ hâc Urbe, ubi, proh dolor, nimis hujusmodi maleferiatorum hominum culpâ homicidia accidunt, ut deinde ad Judices referam de conditione vulnerum: atque in multiplici hac occaſione teſtari mihi fas eſt, jam ſæpenumero me expertum eſſe, quæ modo dixi.

Dum verò ſedulô Meſenterii ſtructuram oculis perluſtro vigilibus, manifeſtô deprehendo plurimos ſubtiles nervos per illud diſtribui. Quin & evidenter cerno, extremitates Vaſculorum ſanguiferorum non ita terminari, ut icones Anatomicorum docent, ſed habent ſe hi fines ſic, uti ego hîc in figura depinxi: Ne autem dubitare quis jure queat de picturæ veritate, ſervavi partes, juxta quas hæ deliniationes factæ ſunt. Sunt enim extrema hæc vaſcula tomenti inſtar ſubtiliſſimi tenuia, atque tam innumerabilia, ut totum Meſenterium rubeſcat penitus, poſtquam ejus vaſa materie ceraceâ rubra injecta repleta ſunt: quum interim absque hac præparatione ne oculos penitus effugiant. Equidem fateor, me non potuiſſe olim ita præparare Meſenterium: neque enim aliud difficilius hac in arte habetur, quam materiam ceraceam urgere eousque, ut uſque in hæc vaſcula penetret, & tamen ſimul cavere, ne eadem propellatur ulterius. Si enim urgetur plus, poſtquam huc pervenit, tum Tunica celluloſa Meſenterii penitus eadem materie repletur; ubi autem tum & adhuc ultra premitur, oritur extravaſatio præternaturalis materiæ ceraceæ in forma globulorum rubrorum. Quamdiu tamen ceracea materia tan-

tum tranſit in tunicam celluloſam, tamdiu nondum puto extravaſationem præternaturalem eſſe, etenim replet tantum cellulas hujus membranæ, veluti extremitates Arteriolarum idem efficiebant in vitâ pro nutritione. Atqui eô non oportet, materiem propellere, quia tunc obſcurantur & confunduntur fines extremi repletarum Arteriarum.

Quin etiam videmus in Meſenterio glandulas plurimas tam majores, quam minores. Sed in humano Meſenterio nunquam Pancreas Aſelli apparet, ut in ovibus, licet error hic magnus committitur â multis. Si autem Meſenterii vaſa ſunt repleta prius, tum hæ Glandulæ vagæ in humano Meſenterio deprehenduntur effici ex ſubtiliſſimis vaſculis ſanguiferis, pulpoſâ tamen ſubſtantiâ ſimul appoſitâ. Vaſcula hæc mirabilia valde ſunt, ſive eorum ſpectaveris ſtructuram, ſive decurſum conſideres: neque ullo modo exprimere hæc poſſum, longe minus in figurâ depingere; ſed in novâ meâ collectione Anatomicâ oſtendere poſſum, & volo dignis quibusque ſpectatoribus.

Sed & puto maximê notandum circa Vaſa lactea; quod Venæ lacteæ primi generis, tranſeuntes per has Glandulas, ſe uniant cum Vaſis lacteis generis ſecundi: Id enim mihi patuit, quando tubulum exiliſſimum introduxeram in vas lacteum primi generis, perque illum deinde flatum immiſeram, ſtatim enim tum flatus lacteas ſecundi generis quoque diſtendebat, ventuſque in thoracicum ductum uſque tranſit. Præſtabam id tubulis adeò ſubtilibus, ut ſetam tenuem vix admitterent, quosque mihi hos in uſus parabat dexteritas incomparabilis eximii Mechanici Lugdunenſis, *Muſſchenbroek*, ante quinquaginta jam & ſex annos.

Quin imò cum gaudio reminiſcor veterum laborum, quando vaſa lactea ſic inflata ex ipſo Meſenterio ſeparata eruebam, atque exſiccabam in aëre, ut arefacta oculis exhiberem. Sed jam damnoſa quid non imminuit dies! Nihil ſimile efficere non poſſum! Hebetata enim acies oculi, nec perſpicilla defectum ſupplere poſſunt. Venæ autem lacteæ primi generis oriuntur ex Inteſtinis tam ſubtili principio, ut ineffabile id, &

incredibile ſit, ita quidem ut tomentoſa horum exilitas abſolutê non poſſit ullâ figurâ depingi : ideo ſolebam ego infigere tubulos meos ad propoſitum modò enarratum in vas lacteum, quod pollicis lati craſſitie diſtaret ab ortu ejus ex Inteſtinis. Si verò ſubtilis adeo eſt horum ortu, quis ergò credat preſſione aëris, alterius ve corporis, Chylum adigi poſſe in oſcula horum? Certê potius crediderim innatâ hæc, & inſitâ à DEO, facultate peragi, quam forte non omninò ineptê attractionem poſſes vocare. Neque improbabile mihi, ſed demonſtrabile, videtur, ſingulas quasque corporis humani, imò verô & univerſi, partes, à Creatore præditas eſſe virtute quâdam ſingulari, nec communi ita aliis, per quam poteſtatem infuſam valeant commodè & certô id præſtare, cui efficiendo creatæ ſunt. Et opinor Chylum, ad Glandulas Meſenterii vagas delatum, ibidem quodammodò perfici, limpidiorem & puriorem reddi, ope Arteriolarum pulpoſis extremitatibus ſuis, forte ſubtiliſſimos illi humores affundentium; atque ita perfectiorem hunc Chylum porro deferri in ductum Thoracicum : receptaculum enim Chyli naturaliter in homine non reperitur.

Sed & Pinguedinem per Meſenterium diſtributam reperio tam numeroſis ornatam vaſculis ſanguineis ſubtiliſſimis, ut integrè rubeſcat, poſtquam materiâ ceraceâ illa replevi : deinde verô arte non vili reddere poſſum eadem tamen vaſcula diſtinctè viſibilia : quod quidem artificium inter cætera eximium eſt. Non ita dudum eſt, à quo id efficere didici, nunc verô certô id præſto, ut in Icone hic depingendum curavi, cujus prototypon in Theſauris meis aſſervo.

Quin & id memorabile narro, Venas Meſeräicas in equis Valvulis veris hinc inde præditas à me obſervari, quod nunquam in corpore humano mihi, forte nec aliis, obſervatum novi.

Vidi ſemel in toto vitæ meæ Medicæ decurſu, Meſenterium humanum apoſtemate purulento computruiſſe, atque inde ipſa quoque inteſtina, ſoluta ſuis Meſeräicis vinculis, libera & confuſa in abdomine fluctuaſſe, dum interim ſic affecto homini vita nihilominus, licet brevi quidem tempore, fuit ſuperſtes : propriis ego manibus cadaver hoc incidi, rem-

que veriſſimè ſic ſe habere expertus ſum. Neque memini tale quid aliis unquam viſum, vel deſcriptum fuiſſe: quamvis de Omento talia obſervari ſatis frequenter occurrat.

Aliud quondam mirabile, ſcrutanti mihi viſum fuit, unde dubitabam an forte, præter ſanguinea, chylifera, lymphatica, pinguedinoſa, nervoſa vaſa, alia adhuc darentur in Meſenterio nec deſcripta huc uſque, nec nota. Id certô Tibi, & ſincere dixerim, olim mihi contigiſſe, dum brutorum corpora aperiebam præ inopiâ cadaverum humanorum, ut in Meſenterio ovis invenerim partem culmi graminis, quæ locata erat inter inteſtina, & inter Glandulas Meſenterii, neque hærebat tamen in venis, nec in ullo genere vaſorum notorum, tamen in Meſenterio. An ergò latent ibi in vivis vaſa adhuc ignota nobis, & poſt mortem fugientia? ut *Aſelliana* olim & *Pecquetiana* nemini innotuerant. Certe contigit mihi videre in cadavere fœminæ, quæ Amſtelædami vitam egerat, atque ingentem habebat calculum in altero Ureterum, cujus obſtaculo impediebatur tranſitus materiæ purulentæ ex Rene illius lateris in Veſicam; inde autem intumuerat ureter uſque adeò, ut ſpeciem referret Veſicæ Urinariæ: quum intento hæc ſcrutarer animo, miri quid obſervabam: nam ex prætumido illo ureteris loco ortos vidi plurimos exiles tubulos, qui, inde progreſſi verſus partem Abdominis ſiniſtram pleni erant purulentâ illâ materie. Me ſtimulabat quidem hæc ulterius proſequendi cupido, ſed pietas amicorum prohibebat majorem cadaveris lacerationem.

Quis verò omninô definivit hactenus, an & viæ, quibus fertur in Veſicam urina, aliæ haud ſint præter eas, quas agnoſcimus hodie?

Id quoque hâc opportunitate commemorare fas eſto: me inter rariſſima quæque aſſervo mihi binas acus ex ære confectas, quas anno elapſo *Samuel Lion de Bonavente*, Chirurgus expertiſſimus apud Judæos, me præſente eduxit ex digito extremo puellæ Octo. annorum, quæ ibidem ultra annum hæſerant, dum nemo ſciret, quando & quâ viâ, eô penetraſſent. Vide Figuram, 4. Tab. 1. Equidem ſatis novi aciculas acutas quandoque intra corpus fuiſſe reconditas, ſed binas aciculas cupreas, capitulo globoſo inſtructas, ſibi invicem accumbentes ex anteriore parte digiti eductas alicui fuiſſe, quis vel fan-

do

do audivit? Certê vel factu videtur impoſſibile? Vidimus olim, & ſæpius fallacias aſtutorum, quibus miræ artis ludricâ ſpecie imponebant ignaris: illæ verô facillimè poterant detegi. Quis autem ullo conductus prætio patiebatur, duo talia corpora ſibi infigi in apicem digiti. Hæc certê longo annorum ſpatio quam miſerabiliſſimê fuerat conqueſta de immanitate intolerabilis doloris, quo excruciabatur: imploraverat opem variorum Chirurgorum, qui incaſſum plurima tentaverant: nec reperiebatur, qui vel divinando aſſequiretur, quod hoc eſſet mali. Nec mirum: Si enim in pingui valde, vel carnoſa parte corporis id contigiſſet, licet mirabile & tunc fuiſſet, tamen forte viſum fuiſſet poſſibile? has verô aciculas quis quæreret reconditas intra gracilem partem quæ, tenui forte parcâque pinguedine tecta, cæterum tota tendinibus conſtat, vel ligamentis, & oſſibus.

An tamen minus Tibi mirum videtur, hominem ore ſuo evomere perfectum animalculum, quadrupes, cani ſimile? Id autem in Theſauris meis Anatomicis jamdudum edidi. Sed jam ſervatur in Theſauro illo incomparabili, quem jam poſſidet *Sereniſſimus Ruſſorum Imperator*, qui voluit mea hæc tot annorum ſpatio, tantâ ſollicitudine, tantâ induſtriâ, à me collecta, ſua fieri. Sed gaudeo hæc nacta eſſe hoſpitium in Aulâ *Principis*, cui vix alius inter Principes Europæ comparari poteſt, ſi ſpectes indefeſſam diligentiam, qua Hiſtoriam Naturalem indagat. Vix credibile unquam fuiſſe tam excelſum Monarcham, qui tantâ cum manſuetudine, lenitate, patientiâ, humanitate, interrogare, audire, & admirari, vellet artifices bonos in ſuâ arte narrantes, reſpondentes, docentes! quam docilem, imô verô quam ſupplicem; ſe præbebat non auditorem modô, ſed & Diſcipulum Clariſſimo cuique in omni artium genere Magiſtro? Voluit utique doceri à me fabricam humani corporis ante XX annos, tumque Intentiſſimo animo me audivit, ſuper omnibus rogitabat ſedulô, atque habebat in memoriâ ſemper, quod viderat ſemel.

Quum autem ante triennium huc reverſus me primum domi meæ inviſit, porrectâ ſalutans dextra exclamavit, O! mi Præceptor ſenex, tantoque affecit honore, quem privatus nemo à tanto Monarchâ exſpectare potuiſſet unquam.

V.

De Saliva.

SAlivam ſanitati tuendæ non utilem modô, at verô maximè neceſſariam, eſſe, hiſtoria, quæ ſequitur rara ſatis demonſtrat. Puella Amſtelædamenſis annos jam nata XII. paſſa fuerat ulcus ſerpens nomodes, quod ita affecerat inferius Labium, ut magna ejus pars exeſa ingentem plagam ibidem oſtenderet. Turpe fuit ſpectare faciem inhoneſto vulnere læſam, ſed longê tamen deterius erat ſtillicidium perpetuum Salivæ, quæ ingénti copiâ, aſſiduô, per hiulcum patensque manabat vulnus: coacta inde miſera erat geſtare manu ſemper admotum labio muccinium, quo compeſceret defluentem humorem, eumque ſimul linteo admoto abſorberet. Obtulit bona fortuna obviam forte illi Celebratiſſimum illum Chirurgum Amſtelædamenſem, nobilem certe feliciſſimo artis exercitio, *Petrum Adriani Verduyn*, qui ſpectans miſeriam, humaniſſimè rogavit, unde nam ipſa, quibusque nata parentibus? Poſtquam ex reſponſis intellexit, parente orbam utroque, ali jam in publico Amſtelædamenſium Orphanotrophio Mennonitarum, percuſſit illicò commiſeratio animum: quid verbis opus? adit ultro Curatores iſtius ædis, & obtulit ſe, ut tantæ calamitatis onere preſſam levaret, nec aliam mercedem petere velle, niſi afflictæ ſolatium. Committitur actutum ægra viri curæ; qui margines induratas utrimque ſic abſcidit, ut cruda manarent ſanguine, ut in labii Leporini curatione fit, dein trajectis binis per labium acubus vulneris crepedines ad ſe invicem appoſuit, filamentisque firmavit ſecundum artis præſcripta, coaluit intra dies VI. vulnus ipſaque ægra fuit perfectè ſanata, ut omnem jam ſalivam commode in ore retineret, idque in hodiernum uſque diem feliciter ſanatum permanſit.

Quod verô hac in hiſtoriâ præ cæteris maximè eſt memorabile; ægra illa, dum patiebatur aſſiduam hanc Salivæ jacturam, ante

ante curationem, corpus habebat tenellum & pro ætate ſuâ admodum exile, ſed & proceritatem neutiquam nacta fuerat annis ſuis convenientem; verum ſimul ac arte hac ſanata fuit, ſtatim increſcere cœpit, ut juſtam brevi corporis magnitudinem adepta ſit, fueritque ſummæ admirationi omnibus, qui eam prius noverant, ob inſignem hanc, citamque, mutationem. Quam errant igitur, qui, ſalivam pro recremento noxio habentes, eam abjiciunt, eôque pulchrius valere putant hominem, quô frequentius eâ corpus exonerat, eum in finem Sialogoga adhibentes, & offas tenaces manducandas. Ego contra ſæpe vidi ex defectu hujus humoris cibi faſtidia oriri: quare & ſoleo ſuadere iis, qui ab acutis convaleſcunt, quibusque frequentius ſalivâ os affluit, hanc deglutire velint; quin etiam in diuturnis ſæpe affectionibus incidit. Salivæ affluxus ingens, quam ubi exſpuunt, labuntur in deteriora ægroti, qui ſi tridui ſpatio patienter hanc abſorbere, ſanantur feliciſſimê.

Accidit, me vocari ad Matronam Amſtelædamenſem, quærentem de macie extremâ conſumpti fere corporis. Depræhendi fœminam adeô debilitatam, ut vix ægros traheret ſpiritus. Deſeruerant hanc deſperantes omninò de ſanitate medici; dum circumſpicio ad omnia, ut inquirerem in cauſas mali, video forte omni eam temporis momento exſpuere in vas à latere appoſitum ſalivam, ſicque totum profectò exhaurire jam ferme aridum corpus. Dixi ilicò, temperaret ſibi, deglutiret, non ejiceret; hunc benignum humorem. Mirum videbatur, adeoque repudiabat primò, conſilium, aſſerens omnino id fore & impoſſibile ſibi & noxium. Ego inſtare, faceret. Obedivit. Quæ rerum mutatio? brevi ſanata fuit abſque ope, ſine neceſſitate, alterius auxilii. Nec ſemel id eveniſſe vidi, imò verò ſæpe numerò. In fine quippe morborum malum id commune eſt. Si negligetur, ſæpe tum lethale evadit.

VI.

De Valgis.

OBerrat hominum genus obtortis ita incedens cruribus ut genua ambo fere ſe mutuò tangant, dum pedes plus diſtant in-

infra. Dubitabam olim quid id eſſet habendum mali ân? mollitie orireretur oſſium, ut Rachiticis infantibus, an tribuendum potius ligamentorum laxationi eorum, quibus nectuntur Femoris & Tibiæ epiphyſes. Ambigenti ſuper hac re occurrit Valgi & adulti quidem, cadaver. Perſcrutabar ilicò, ſtatimque intellexi, rationem morbi. In utroque ſcilicet crure, cavum interius ſummitatis erat longè magis depreſſum, quam cavum ejus Tibiæ externum. Id quomodo factum fuerit monſtrat Figura 2. Tab. 2. unde debuit neceſſariò pars interna hujus articuli vergere in contactum, atque inclinare. Qui igitur curandos hoſce homines ſuſcipiunt, poſtquam adoleverunt, atque inſtrumentis, vel ligamentis rem aggrediuntur, peccant; eſt enim impoſſibile adultiori ætate unquam efficere, ut cavitas aſſurgat, vel elongetur tuber Femoris illi cavo reſpondens. In tenerâ autem adhuc ætate, idonea inſtrumenta multum præſtare, malumque hoc præcavere valent. Sed & illa Medicamenta, quæ aciditatem humorum ad oſſa delatorum mitigant, atque natam inde mollitiem oſſium firmant.

Quamvis enim pauci rem abſolverint experimentis, certus tamen ſum, oſſa humana ab acido quodam liquore penetrata, ita emolliri, ut obſequioſa reddita, tenacitatemque adepta vimineam, flecti queant, ut in Rachiticis, Scorbutisque, fieri videmus. Ita quidem puerorum oſſa, macerata diu in liquore acido facto, ſic emollita inveni.

An non & inde ratio liquet memorabilis morbi, quo affecta virgo in Galliis, omnia habuit corporis oſſa paſtæ adinſtar mollia? Cogito autem nihil poſſe accidere pejus infantibus, quibus ſic affecta ſunt oſſa, quam quod cogantur inſiſtere ſuis pedibus, aut, quod priori adhuc majus malum, ambulare. Præſſæ enim incumbentis molis pondere juncturæ molles dilatantur, itaque pariunt omnia mala, quæ Rachiticis evenire dolemus quotidie. Inſpice modô figuram appictam, ubi curvatura oſſis Femoris. Vides ibidem quatuor digitos pedum adulti hominis, in quibus extra cutis ſuperficiem ſpectabiles occurrunt Papillæ cutaneæ, Epidermide & Reticulari corpore, nudatæ: certè ita prominent, ut luculentiſſime appareant,

ſi

ſi expoſito radiis ſolaribus objecto per Microſcopium bonum inſpiciuntur: quia autem Papillæ hæ ex Nervorum prodeunt extremitatibus, non rarô inde oriuntur clavi, dum preſſis nimium per arctos calceos pedibus adunantur Papillæ plures, inde in calloſam, cartilagineam aliquando, vel & in corneam, aut ungui ſimilem materiem indureſcentes. Neque mirum etiam tam periculoſos ſæpe, imo & lethales, evaſiſſe hos clavos, ubi incautus magiſter male hos fuerit aggreſſus.

VII.

De Glandulâ Thymo.

NUlla fere humani pars corporis uberiorem præbuit materiem altercationibus, litibusque, quam Glandulæ fabrica: dum ambigitur interim hactenus quænam ſit ſingularis hujus ſtructura, quibusnam conſtet partibus, quomodo in veras differentias diſtribuendæ ex lege naturæ Glandulæ ſint, quis denique harum verus ſit uſus? Si itaque meum hic inſtitutum foret, ut accuratè recenſerem auctores, qui bene de his commentati ſunt, & quænam ſint illa, quæ ſcripſerunt de hiſce, id ſanè argumentum magnum ſatis volumen poſſet implere, & forte multum ſic boni temporis periret incaſſum. Igitur hac vice ſolum aperiam, quid ſentiam de Thymo Glandulâ, & quidem breviter; obnixè interim flagitans, ut meliora edoctus mihi impertire dedignari haud velit. Olim juvenis ſedulam aſſiduò operam navavi in excolendâ comparativâ Anatome, tumque equos ſæpenumerò, multoties & boum corpora, incidebam inveſtigandi ergò; accidit ſemel, ut, Thymum ſcrutatus in bove, viſus mihi ſim detexiſſe ſingularem in eo ductum, quo ſecretus illius fabricâ humor abduceretur. Perſarum mihi videbar Rege beatior! Vena apparebat liquidò, quæ per Thymum deſtribuitur, tam pellucidæ fabricæ & tenuitatis, ac ſi foret vas Lymphaticum ſine valvulis, in unam ex venis Mammariis ſe exonerabat, ilicò commiſi pictori, ut exararet ejus icona, cum ipſe eo quidem tempore necdum dextrè ſatis pingere poſſem, feliciter rem expreſſit figurâ pictor: quum tamen poſteâ conſideratius hoc expenderem negotium, eru-

dito orbi impertire nolui rem. Sed quid eo feciſſem mali? Manifeſtò ramus hic ex Thymo ortus, inde decurrens in Venam Mammariam ſe exonerabat; quum interim canalis hic non eſſet ulli alteri ſimilis, utpote pellucidus, tenuisque perfectè inſtar Lymphatici vaſis: ſi uſus hujus erat, reducem ab hâc Glandulâ ſanguinem Venis inferre, undenam igitur huic uni tanta ab omni aliâ venâ ſanguiferâ diverſitas? Profectò Venæ lacteæ primi generis ſunt craſſioribus conſtantes tunicis fortioribusque, quam lacteis generis ſecundi: Chylus per lacteas Venas primi generis fertur in Glandulas Vagas Meſenterii per ſuperiora harum, atque per inferiora earundem iterum ex iis exit, deinde autem lacteæ ſecundi generis latiores ſunt, atque fabricæ æquè tenuis & ſubtilis quam eſt vaſorum Lymphaticorum, habentque etiam valvulas pauciores. Nonne eſt in naturâ ratio, cur hæc ita ſe habeant? Si ita cenſes: erit itaque & cauſa certa ſingularis hujus in hoc ramo Thymi ſtructuræ.

Interea tamen, quid hujus ſit rei in homine, cujus tam parva eſt reſpectu bovis magnitudo, nondum detexi: nam olim contentus fui vaſa hæc aëre inflato replere, ut & hic feceram. Quidquid id eſt, apparebat certè in Thymo ille pellucens, tenuis, ramus, quem pro excretorio ductu habui, ſique ille ita ſemper, ubique eò loci reperiretur, ambiguum reſtaret adhuc, an meritò agnoſci deberet pro excretoria fiſtulâ? Id dabitur, opinor, hanc ejus tenuitatem haud fruſtra talem dari. Neque credere queo Venas corporis ſolum reducere ſanguinem. Cur enim Venæ Meſeraicæ ſanguinem modò veherent in ſinum Venæ Portarum? Quare non æquè in ſe ſorberent potum, Chylique tenuiora? ut cruori hic miſceant. Si autem negas ductum illum Thymi, credas interim mecum, paratum Thymo humorem venis in Cor deferri. Neque alienum Tibi videatur à vero, dum paratum dico in Thymo humorem: neque enim credibile id ſolâ abſolvi percolatione ut in cribro. Sed ſingularis ultimarum Arteriolarum compages ſolâ apta nata eſt, quæ humorum delatorum exceptas partes in novas formas mutet, ſubigat, pinſat. Thymus itaque, quum Glandula ſit, ſolis igitur conſtabit vaſculis, non Glandulis minoribus: Id enim ſi foret ſingulæ tum hæ particularibus membranulis diſtinctæ

ſtinctæ eſſe deberent, quod nemo demonſtravit hactenus, ideòque juxta Anatomicas leges non licet illa fingere.

Videtur utique ſimplicior, ideoque proprior vero, mea ſententia. Nonne enim ex meis conſtat abunde demonſtratis, extrema vaſa longè aliter formata eſſe, ubicumque aliis præparatur & ſeparatur humor? Si quis dubitat ſuper his, poteſt in omnibus viſceribus à me præparatis id perſpicuè videre. Habet enim Invictiſſimus Ruſſorum Imperator in ſuo Theſauro omnium ſpecimina. Quin & domi meæ labore improbo recentia ita iterum adaptavi, ut & ibi cernere liceat. Sunt quippe aliæ in ventriculo pro cibi attritu & coctione; aliæ in Hepate, quibus fit bilis, absque ullo Glandularum apparatu: in Renibus penitus rurſum diverſæ ad ſeparanda putrida de ſanguine olea & ſales. Tu verò, qui hæc aliter cenſes ſe habere, quæſo tua Tu, & mea ego, oculis ſubjiciat fidelibus!

VIII.

De Sterno.

INter ea, quæ accuratius definienda erant in vera partium corporis humani fabricâ & illud meritò quæras, quid ſentiendum ſit de cavitate, quam ſub Sterno, inter ſeparatas mediaſtini pectoris membranas, adeſſe imaginantur plurimi, & quam ſolent conſiderare, ac ſi habenda foret tertia, vel quarta, Thoracis camera. Ajo hanc nunquam in homine dari, quamvis celebres Anatomici eam deſcripſerint, atque figuris etiam ſimulaverint. Novi & Chirurgorum celeberrimos hanc poſuiſſe, atque etiam aſſeruiſſe ſæpe prægreſſa inflammatione hanc repleri pure, quod dein Sterni perforatione per trepanum educere aggrediuntur. Inquiſivi in hanc rem eâ quidem, quam veri amor requirit, ſedulitate, & reperi conſtanter, nullam omnino talem cavitatem hic unquam adeſſe. Si enim in cadavere humano incideris accuratè interſtitia extremitatum oſſearum in Coſtis, & Cartilaginum, quæ Coſtas Sterno committunt, ſique tunc prudenter porrò & lentè, Sternum leniter ſeparas ab anteriore parte, ſpectabis certô, nullam ibi cavitatem reperiri. Sed, quandò deinde liberatum ita Sternum à Me-

diaſtino & Pericardio elevas, tunc Mediaſtinum utrimque à pleurâ recedens ſpeciem cavitatis efficit; inter geminatas Mediaſtini membranas: quæ tamen cavitas prius à naturâ non erat efformata. Quin imô, quoties Pleuram membranam deduco à ſubjacente membranâ celluloſa, etiam & tum efficitur cavitas, quæ ſemper quoque factitia modò eſt: ut de priori dixi. Nec apparet ullus cavitatis illius fictitiæ uſus, nulla neceſſitas.

Attamen, ut rem hanc quam certiſſimè oculis exhiberem, ita rem aggreſſus ſum: Infantis cadaver in Trunco deſcendente aperui, tum materiâ replevi ceraceâ, ſic quidem, ut Cor & Pulmo integrè replerentur affluente materiâ; id poſtquam effectum, totum hunc Thoracem transverſim diſcidi, tam infra Cor, quam ſupra illud, ut ſolent piſcium majorum corpora in ſegmenta, vel tomos diſcindi. Quid tum? ne minima ſanè cavitas ſub Sterno apparuit, quæ profectò debuiſſet inveniri, ſi naturali ibi formaretur lege. Sed nihil minus. Hæret ubique contiguus Pleuræ Pulmo, jacet in medio Cor, ut in homine vivo, ita poſitum, ut apice ſuo ſpectet lævam. Poſteaquam igitur ita clarè hæc videram, deinde ſegmentum illud pectoris balſamo condivi, locumque ſic parato dedi inter ſicca mea recentia præparata: ſimulque ibi appoſui Sternum, unâ cum adhærentibus Coſtarum cartilaginibus parvuli infantis; quæ quidem felici adeò artis ſucceſſu præparata, ut non modò Mammaria & Intercoſtalia, vaſa ſanguifera, ſed & illa, quæ muſculos perreptant Intercoſtales, penitus & diſtinctè ſint repleta, ut totum hoc præparatum diſtictiſſime & nitidiſſimè in conſpectum veniat, absque ullâ, vel minimâ, evaſatione præternaturali materiæ; ſed pulcherrimè videtur ceracea materies inſtar roris tenuiſſimè diffundi, quemadmodum & humor noſter Chylo-ſeroſus viventibus nobis in alimentum ita diſpergitur. Sed & Cartilagines Coſtarum præcipuæ pellucide hîc remanſerunt. Puto autem nihil reverâ in hâc arte difficilius, quam hoc ipſum efficere; quod pulchrè noſcent illi, qui per has incedere ſalebras animosè conati ſunt. Servandum igitur cum curâ hoc ipſum, & inter rariſſima mea reponendum, cenſui, ne mihi auferant fures, qui pro amicis in conclavia mea admiſſi, infanda audacia rapiunt, exque ædibus meis auferunt, quæ ipſis monſtraveram, ut votis eorum ſatis-

fa-

facerem. Neque his contenti rapinis, in alias deinde regiones & regna, furto hæc ablata mea circumferunt, pro ſuis oſtentant, ſuâque ſe arte & manu talia jactant ſe parare poſſe. Elapſi ſunt aliquot menſes, quando Penem humanum, incredibili labore, ſumma cura, & eventu feliciſſimo, ita præparaveram, ut nunquam tam pulchrè, luculentiſſimè & quam diſtinctiſſimè, in oculos ſe offerebat corpus Nerveo-ſpongioſum utrumque totum, tum & ipſum integrè hic expanſum corpus Nerveo-ſpongioſum minus, ejusque ſupra Glandem expanſa fabrica, ſed etiam apparebat Paraphymoſis Tunicæ cellulosæ, atque vera Urethræ fabricâ, unâ cum ambiente undique ſpongioſo corpore. Pulcherrimum hoc ſanè omnium eorum, quæ unquam mihi contigit parare potuiſſe, liberaliter oſtenderam homini indigniſſimo, omniaque ipſi explicueram, quem honeſtum putabam. Quid verò mercedis ab eo retuli? Avulſit à ſuo, quo ſuſtentabatur pedunculo, atque furtim ſecum abſtulit. Alii ſimiliter in Anglia & Galliis ſimiles rapinas oſtentant pro ſuis, dum coſtas ita à me ſummo labore præparatas cum muſculoſâ appendice conſpiciendas circumtulere: ſed cautiorem inde factum me cogunt, minus liberaliter deinceps mea roganti cuique conſpicienda offerre. Si quis unquam viderit humanum Penem ita ut deſcripſi præparatum, certus eſto hunc mihi ablatum eſſe, & quidem furto: nam hactenus ſimilem nemo vidit, nec ipſe unqnam potui ſic efficere. Vir egregius & Nobilis *Daſſel*, qui habitat Lunenburgi poſſidet etiam paratum à me, & miſſum per me ipſi ex ejus votis, ſed longe diſtat ab eo, quem commemoravi.

IX.

De Circoſele, Herniis variis & Veſicâ Urinariâ.

UTinam, qui inventis nova imponunt nomina morbis, curam ſemper gererent, ut in his formandis obſervaretur ſedulò convenientia vera nominis cum ipſâ rei, cui datur, naturâ, ut ita vox exprimeret rem eâ deſignandam. Quænam, quæſo, cauſa ſaudet, Venas Teſtium dilatatas dominare appellatione Herniæ Varicoſæ? Nonne aptius Varices Venarum Spermaticarum appellaſſe oportuerat? Revera non eſt alia, hujus mali

mali indoles, niſi tantum, quod ſit congeries Venarum, quæ ultra nativam ſuam magnitudinem dilatatæ, atque ſpiſſiores redditæ, apparent. Hernia autem, quum alterius longè ingenii ſit, nequaquam confundi debet cum illo malo. Eſt nimirum hæc dilatatio, nunquam ruptura, Peritonæi, in quam dein extra ſuum naturalem ſitum ſe immittit, Omentum, Inteſtina, Splen, Veſica, Uterus, imô aliquando integer fœtus, ita quidem ut hæc omnia ſic emineant, ut externo tactui palpanda ſe præbeant. Quid autem id eſt, quod Varices Venoſæ commune habent ulli horum? Certè nunquam circa has Peritonæi dilatatus ſaccus invenitur.

Neque mireris interim, me inter corpora Hernias facientia Veſicam, Lienem, Matricem, & Fœtus integros enumeraviſſe: id enim in praxi meâ medicâ obſervavi, ſed non licet jam deſcribere: quia à propoſito me averteret meo. Varices Spermaticarum facilê detegunt exploratores digiti in Scroto, dum attrectando partes lumbricos ſe attingere quis putet.

Sed, qui hoc morbo laborant, dum nihil inde percipiunt mali, parum admodum id ipſum curant; plerumque autem validiore partium preſſioni, aut contuſioni, malum id debetur. Deprehendi tamen multoties provectioris ætatis hominibus inde natum Hydropem Scroti, quam iterum malè Herniam aquoſam, vel Hydrocelen, vocant. Sanari quidem valet id mali, pertuſo ſcroto ope inſtrumenti Trocart dicto, vel & lanceolâ phlebotomicâ, ut aqua vulnere exeat, ſed citò plerumque recreſcit malum. Si autem curationem aggrederis aperiendo ſcrotum à parte ſuperiore ad latus, tumque vulnus turundâ oblongâ unguento roſaceo mercurio præcipitato rubro permiſto inunctâ oppleveris, donec lenis inflammatio, eique ſuccedens ſuppuratio parva, membranulas ſtillantes putrefecerit, Tuque eas tenaculo eduxeris, ſæpe dein perfectê ſanatas obſervavi. Sed & aliquando Venæ poſitæ in Membranâ Dartos dictâ, quam ex proprietate ſuâ celluloſam tunicam appellare oportet, ita Varicoſæ evadere poſſunt: ſunt enim hæ tam numeroſæ, ut poſtquam illas ceraceâ materia rubrâ repleverim, membrana hæc tota ſanguinis rubicundiſſimi inſtar ruberrima evadat; Denique jam liceat mihi addere, ſuoque hic ordini inferere, quæ modò dixeram inter Hernias debere annumerari etiam Hernias

Veſicæ

Veſicæ, Lienis, Uteri, totiusque Fœtus. In primo enim caſu, de Herniâ Veſicæ fas eſt aſſerere, hanc veram Herniam habendam eſſe: quoniam hæc quoque eſt dilatatio Peritonæi, in quam elapſa veſica urinaria, naturali ſuo excuſſa loco, Scrotum occupat. Videtur id quidem mirum, atque ab ipſa veritate alienum, imò ferme impoſſibile: tamen id contigiſſe bis tamen animadvertere mihi datum fuit. Quodque evidenter rem ita ſe habere demonſtrat, id eſt, homines ſcilicet illi lotium reddere nequiunt, niſi ſcrotum utraque ſuſceptum manu premendo aquam lotii ita expreſſerint.

Utque res eſſem certiſſimus unius aperui cadaver præſente Clariſſimo Amſtelædamenſi Medico *Petro Guenellon*, & *Petro Adriani* Chirurgo, qui una mecum conſpexerunt, rem ita ſe habuiſſe. Sed & Herniam ſemel vidi, ubi reverâ Lien replebat eo delapſus dilatatum Peritonæum. Caſus mihi obſervatus in Noſocomio Amſtelædamenſi, Mulier fuerat annoſa, cui lævo inguine ingens tumor, qui habebatur pro Placentâ uterinâ in Utero relictâ poſt partum, atque ibi accretâ; alii putabant frigidum eſſe apoſtema. Sed in cadavere certò vidi Lienem eô receſſiſſe, atque hunc produxiſſe Herniam. Quis autem crederet, uterum unâ cum Fœtu in illo hærente veram Herniam poſſe producere? Attamen & hoc accidiſſe ſemel quam optimè, quam diſtinctiſſimè, vidi. Non hic ita me capias, ac ſi intelligerem prolapſum uteri extra vaginam.

Imò longè aliud. Erat ſcilicet Nobilis Domina, cui dudum ingens tumor hæſerat circa inferiora abdominis, quam proximê inguini, atque procedebat hic directê ex cavo Abdominis, brevi autem ſuppuratus tumor bene ſanabatur. Haud ita diu hæc imprægnata fuit; ſed quid fit? Noviſti, mi Lector, ſæpenumerò poſt Apoſtema Peritonæi & abdominis, ut & poſt curata ritê vulnera in cavitatem abdominis penetrantia, manere in loco cicatricis obductæ debiliorem Peritonæi concreti rurſum fabricam, undê poſt molimina magna, & impetus validos, dilatatur ibi læſus ante locus, præ debilitate acquiſitâ impos hunc ſuſtinere preſſum, unde ingens tum fit, & Hernia periculoſa. Omninô idem & hic contigit: uterus enim fœtu creſcente tumens dilatabat hunc Peritonæi locum, ſeque in ſaccum hunc dilatatum inſinuabat eouſque, ut fœtus tandem cum utero

ad

ad genua uſque penderat antrorſum; inſtantibus deinde parturientis laboribus, elevabatur ab obſtetrice uterus cum fœtu, ut in abdomine hæreret tamdiu loco debito, ſicque felix evaſit puerpera, edito per vias naturales bene nato fœtu. Nonne igitur hæc vera eſt Hernia in dilatato Peritonæo vero? Ut tandem in viam, unde egreſſa fuit, redeat oratio, in eâ ſum ſententiâ, quod Varices Scroti, quæ in juventute natæ fuerant, tranſeant in ſenio in Hydropem ſcroti: quia deficere incipiunt ſpiritus, atque hinc pendentes vires: quando venulæ abſorbentes non amplius reſorbent tam avidê, quam olim effuſos arteriolarum extremitatibus humores halituoſos, unde hic collecti partes magis debilitant magiſque, atque ita tandem ſcroti Hydropem verum generent. Novi plurimos omne hoc negotium adſcribere Vaſis Lymphaticis; ſed cur Venoſa inde excluduntur? certê mihi videntur hæc præcipui eſſe in his momenti, & fere credo Aſcitis, atque Hydropis ἀνὰ σαρκὰ cauſam, ut & omnis Hydropis, imprimis hærere in debilitate, & malâ affectione, extremitatum venoſarum. Meminiſti, jam enim antea deſcripſi, totam Placentam, in quâ naturaliter non inſunt Lymphatica, ſi retinetur corpore fœminino totam quantam mutari poſſe in Hydatides, vel ampullulas aquoſas, idemque viſum in integro Hepate, ut vidi, & in Theſauro Cæſaris Ruſſiæ apparet. Quid ni & idem in aliis poſſet obtinere? gaudent hos morbos ruptis adſcribere Lymphaticis, idque fieri haud negavero; interim crediderim ſæpius à recenſitis hæc accidere cauſis.

Pauca jam ſuperaddo de interiore membranâ, quæ veſicæ Urinariæ cavitatem urinæ contiguam facit. De quâ imprimis notaſſe juvet, portionem ejus à reliquâ ſeparatum poſſe per vias urinæ excerni abſque vitæ diſcrimine. Quis mortalium id fuiſſet unquam ſuſpicatus? ego ſanè nunquam. Sed fidelis obſervatio rem ipſam docuit. Utique erat puerpera, quæ acerbiſſimis excruciata & enecta fere, doloribus in Ventre, & me vocari tandem, juſſit. Præſſus animique indagans ingenium, rogito, an ritê quidem per lochiorum fluxum expurgata eſſet, liberata à ſecundinis, & num facilis illi fieret lotii excretio? Ad quæ quidem omnia poſteaquam reſpondiſſet, quam proſperrimè ſe hæc habere, interim tamen audivi intolerabiles eſſe prorſus ventris quos ferebat, dolores, præſcribebam

itaque

itaque clyſma, quod leniendo, & ſopiendo dolori, eſſet idoneum, exhibito ſimul ad mitigandam torturæ hujus ſævitiem medicamento ſoporato; totum ſimul jubebam obvolvi abdomen unguento, quod eſt de Althæa, ſicque receſſi. Reverſus iterum reperiebam nihil horum profuiſſe, pertinacem ſubſiſtere hactenus, nec leniri ullâ ratione, dolorem: ſciſcitanti denuò, an ſatis commodè urinam ſecerneret, reſponſum quam maximê, idque teſtari plurima quotidie lintea, quæ illi appoſita bene ſemper humectata inde auferantur. Requievi itaque ſupra his.

Quid ergo? redeo, ut viſam, tertiâ quoque vice; obſtupui autem nihil me quidquam promovere, licet uterer optimis remediis lenientibus, carminantibus, anodynis denique: quumque puderet nihil levaminis à me præſtari ejulanti ægræ; exploravi tandem attrectando, totumque pererro digitis ſcrutantibus abdomen, quod incredibili turgens tumore, atque prædurum inveni Miratus Catheterem immiſi in Veſicam; proſiliit extemplo immenſa lotii vis, ſimulque doloris lenimen ſibi gratulata fuit miſerrima ægrotans Geminatum deinde quotidie multis ſucceſſivis diebus idem id auxilii, cum levamine ingenti. Interim advertebatur, nigreſcere catheteris argentei ſuperficiem, unde & mali quid latere in Veſicâ haud obſcurè patebat: neque certè absque ratione id ſuſpicabamur. Ecce, poſt paucos dies elapſos membrana occupat meatum urinarium, quæ apprehenſa, trahentiſque obſequioſa manui, facilè educebatur, educta ſatis apparuit magna; curavi portionem ejus abſciſſam in figurâ depingendam: puto enim id quam rariſſimum eſſe. Certe mihi nunquam, niſi hâc ſemel vice, obſervatum Ipſa hæc mulier poſtea ſana, felixque concepit dein, peperitque. Veſicam huic inflammatione incenſam fuiſſe ſuſpicor, quam in Gangrænam ſuperficiariam exiviſſe deinde credo, ut conſtat exemplorum plurimis, villoſam Inteſtinorum Tunicam, quæ Papillis nervoſis ſcatet, ſeparatam à reliquâ Inteſtinali fiſtula ano exiviſſe: poſteaquam Inteſtina acri prius inflammatione, eamque inſequutâ Gangrænâ, affecta fuerant. Voco autem hanc Inteſtinorum Tunicam Villo-papilloſam, quia animadverti villoſam iſtam ſuperficiem penitus ſimul eſſe Papilloſam, quemadmodum ſe habent interiora noſtrarum Ge-

narum in ſuo integumento, ut & Labia Oris, Oeſophagus, Ventriculus, omniaque Inteſtina, quum ſit in his omnibus ejusdem apparatus continuata productio. Verum quidem eſt, in unoquoque non æque clarum id apparere; quum in Labiis, Genis internis, & in Inteſtinis multorum hominum tunica hæc Papillas haſce nimis manifeſtas non poſſideat, attamen in aliis ſatis conſpicua datur. In buccis interioribus, & Linguâ boum, inque Oeſophago teſtudinum, inprimis magnum valde apparet, hoc papilloſum corpus; ita quidem ut in bobus coctione integrè ſeparari poſſit totum hoc papilloſum tegumentum, ut Papillæ ſub hoc eminentes appareant. Quoties verò contingit in homine poſt violentas nimis alvi purgationes tegumentum hoc ipſarum Papillarum deglubi à Papillis ſuppoſitis, tum verò cruciatuum infeſtiſſimi corpus aggrediuntur.

Quantusque dolor naſcitur in Papillis Labiorum & Linguæ, quoties tenui ſuo involucro nudatæ ſunt? Si in ea memet jam diffunderem, quæ alii de hâc tunicâ ſcripſere, quam Villo-papilloſam appellavi, quantus meæ ſcripturæ pateret campus; ſed propoſitum mihi fixum eſt, parciſſimus ut ſim in recenſendis alienis, totus in enarrandis iis, quæ ipſemet quotidie obſervo. Interim monitus eſto, care Lector, me quandoque forte inter hæc exarare nonnulla, quæ aliis jam ante me deſcripta fuerunt: id ægrè non feras. Confirmo meâ tum fide obſervationes priorum, ſi repeto, ſi novi quid adfero, pretium tuli laboris, dum aliquâ in re profui. Novi quidem allegatorum auctorum citatione ſpiſſari volumina; oſtentari eruditionem, debitam cuilibet aſſignari laudem. Sed has ego talium laborum laudes aliis non equidem invideo, mihi otium hiſce ritè excolendis omninò deeſt: neque enim unquam nimis mihi mane lucet ſurgens Sol, ſemper veſperaſcit ocyus quam vellem, ita ſubmergor quotidianis in Anatomè & praxi medicâ occupationibus.

X.

X.

De Embryonibus, Placentâ, Ano imperforato, &c.

JAm antea, aliâ occaſione, dixi, haud ita facile eſſe definitu, quamdiu mater gravida poſſit mortuum in utero ſœtum gerere. Quin etiam enarravi jam prius, mortuum in matrice infantem non putreſcere in pus, neque in ichorem reſolvi, ſed flacceſcere modò, & evadere laxum, quamdiu os uteri probe obturatum manet; eo verò apertò, admiſſoque in cavum Uteri aëre, tum demum illicò in putredinem abire. Jam verò conſideremus, quam arduum ſit cum veritatis evidentiâ aſſerere, ſi mortuum ediderit mulier fœtum, quamdiu mortuum geſtaverit mater, adeoque quo tempore ille in matrice ante partum, mortuus fuerit, accuratè deſignare: ſæpe enim mihi accidit, ut fœtus ad me abortivos ferant, quos ajunt duobus, tribus, quatuorve à conceptu menſibus geſtatos eſſe, neque tamen tum ſunt, quos oſtentant, grano hordei majores: quum tamen hoc tempore jam digitum vel ſesquidigitum longi eſſe deberent. Sed non temerè credendum mulieri enarranti exquiſitum ſuæ imprægnationis tempus: quia defectus menſtruorum, quem referunt non ita certò indicat id, quod quæritur. Nunquid plurimæ mulierum his quidem deſtituuntur, licet imprægnatæ non ſint! Aliæ mane vomituriunt quandoque, neque tamen ideò ſunt gravidæ, imò multis matutinus vomitus quotidianus, absque graviditate: ita quidem, ut ſigna hæc potius incerta ſint, nec verè pathognomonica haberi queant. Igitur, quando reperio fœtum, utcumque parvum, collapſum eſſe, & præditum colore cineritio, quum aliter colore ſit candido, ſemper tum certus ſum, mortuum jam fuiſſe aliquamdiu in utero materno: nec dubito, quin ſæpe tempus à morte ſatis ſit magnum, id enim adſcendit aliquando ad unum binosve menſes, ſi conſideramus diem, quo mater gravida terrore, motu violento, diſtractione corporis, fluxu uterino, vel ſimilibus fuerat affecta, & conferemus diem, quo abortum enititur. Neque enim toto hoc temporis ſpatio vel minimum incrementi unquam capit foetus. Si verò abortus fuerit, fœtus trium vel

quatuor menſium, qui poſt mortem retentus erat aliquamdiu in utero, ille deinde in lucem editus habebit ex flacciditate partium collapſum caput, & truncum, apparebitque ſpeciem gerens horridi monſtri. Memini, ſæpe me vocatum ad hujusmodi caſus, atque inveniſſe afflictiſſimos parentes horum abortuum, quoniam falsò putabant ſe monſtra generaſſe. Egò tum ſoleo conſolari eos, atque aſſerere bene genitos hos fœtus poſt obitum ita degeneraſſe in corpore materno diu retentos. Nec dubitabant amplius; quum viderent me inflando parum per fiſtulam hæc corpora ita rurſum extendere, ut priſtinam ilicò formam recupararent, qualem ante mortem habuerant prius: caput enim globoſum iterum figuram adeptum fœdam turpis monſtri imaginem amittebat penitus, collapſuſque turgebat denuo in toroſam venter ſpeciem; lætati hâc ſpecie parentes ſummas agebant gratias. Nec immeritô quid enim magis horrificum parentibus evenire queat, quam ſi loco humanæ ſobolis terribilia progenerent monſtra? Imò etiam decepti falſâ rerum imagine in ipſo congreſſu aliquandò memores horrendi atque informis monſtri, ipſo forte generationis momento deturparent propriam prolem.

Vidiſtis imagines embryonum, quas excudendas curavi in meis Theſauris Anatomicis; & facile eſt ibi notare, quânam ratione ſucceſſu temporis ſuam figuram quotidie mutent. Apparent quippe nulli omninò artus in primo embryonis ſtatu, poſtea verò in locis, ubi humeri & femora deinceps apparebunt, tubercula modo exigua prominent, ex quibus poſt longam diem humeri, brachia, manus, femora, crura, pedes, explicantur & prodeunt. Conſulatis quæſo, Theſauros illos Anatomicos, illa namque, quæ ibi depingenda curavi, reverâ omnia ita ſe habere, manifeſtò videre eſt in Gazophylacio Majeſtatis *Cæſareæ Ruſſiæ*, ubi prototypa ſervantur. Quam immaniter autem differunt illa mea, ab iis, quæ iconibus ſuis impreſſis alii oſtenderunt orbi literato? Sanè obſtupui mirabundus, ubi conſpexi picturam embryonis humani vix æquantis granum hordei, in quâ tamen manuum pedumque exhibebantur ſpecies: quum tamen tunc inſtar chryſalidum, abſque ullâ apparitione artuum conſpiciantur.

Itaque,

Itaque, ſi hi embryones, quando adhuc tam tenelli ſunt, in utero materno moriuntur, inque eo poſt mortem adhuc aliquamdiu manent, tum ſemper deprehendo illos colore cinereo tinctos, & collapſos penitus; contrà verò, ſi ſtatim à morte ſuâ utero excluduntur, albo donantur colore, atque undique toroſi ſunt & teretes. En tibi hic ejuſmodi embryonem, qui molem grani hordei vix excedit, hunc accepi à pauco tempore à matre, quæ referebat ſe tres menſes gravidam fuiſſe, idque audire ſæpe mihi contigit, examinans reperi compreſſum, tam parvum, non verò teretem, unde conjiciebam à longo jam tempore fuiſſe mortuum, & quidem forte binis menſibus antequam abortum hunc enixa fuiſſet mater: eo enim tempore quam maximè fuerat ipſi percuſſus ingenti terrore animus. Sed an animadvertis funem umbilicalem? Certè is longè ſpiſſior ipſo embryone. Nec id infrequens. Utique ſæpe ſic vidi. Sed & alio caſu filamenti inſtar ſubtilem inveni: forte cauſa tantæ craſſitiei eſt appreſſio adducti pabuli ad corpus Embryonis, quod in illud penetrare impos ita expandit vaſa in Umbilico. Opus eſt proprium errorem corrigere me, quem admiſiſſe me confiteor, in Theſauro Anatomico, ubi embryones depictos dedi. Eſt ibi embryo tritici ſemen æquans, à ſecundinis pendulus, cujus ibi placenta admodum videtur magna; ſed ibi tum fui oblitus dixiſſe, quod ingens illa moles, quæ ibidem placentam repræſentat, non ſolum conſtaret corpore placentæ, ſed maximam certè partem conſletur ex grumoſo cruore, qui illi arctè accrevit. Maximèque oportet conſiderare, placentulas eo tempore fere ſemper ita naſci, rariſſimê autem accidit ita puras excerni ex utero. Quando autem ſolæ prodeunt & ſeparatæ, tum ſæpe inſtar chartæ ſunt tenues, aut dorſum cultri forte craſſitie ſuâ æquant. In *Gazophylacio Imperatoris Ruſſiæ* eſt hujus rei exemplum unum. Quam pulchrum verô! quam rarum! mihi ſanê in tantâ obſervatorum copiâ ſemel tantum id videre contigit. Accuratiſſimê ibi natura modum ſuum expreſſit, cui ars ſolum præſtitit conſervandi modum. Eſt ibi placenta nuda, pura, ſola, absque ullo adhæreſcente cruore, pendet in liquore ab embryone, qui articulum digiti magnus eſt, ſi me non fallit, memoria.

Liceat porrò hâc oblatâ mihi occaſione pauca diſſerere de rebus, quæ à præſentibus haud ita alienæ cenſeri poſſunt. Abundans nimis rerum copia paupertatem ſæpe facere, obeſſe autem contra, inopiam, vetus eſt proverbium. Mihi fas eſto addidiſſe, & nimis anxiam diligentiam aliquoties damnoſam evadere. Nuſquam verò effati hujus certior viſa mihi veritas, quam ubi animadverti in illa, quæ fieri ſolent; & exerceri in adjuvandis parturientibus, neque vel ibi inanis perdi operæ, quam in educendâ poſt partum Placentâ. Hanc partem fœtus eſſe habendam, neque ad corpus maternum pertinere, ideoque ex utero matris poſt eductum fœtum debere abduci nimis certò conſtat omnibus. Interim contingit illam fundo matricis cavo convexitate ſui corporis adeò accretam adhæreſcere, ut in unum fere corpus miris coaluiſſe modis fere videatur: quo quidem caſu ambigi poteſt, quid ſalutare magis puerperæ habendum ſit, hanc aliquantulum ibi relinquere, an verò omni ope obnixè moliri, omniaque vel vi tentare, eam avulſam inde educere? Eſt certè gravîs ratio, quæ ſuadet deliberato adhæc animo eſſe, nec temerariâ præcipitantiâ perdere, quam prudens forte ſervaviſſet tarditas. Non me fugit ſclarorum ſententia ſcriptorum, qui ita animum inducunt ſuum relictam in utero placentam conjicere, in præſens mortis diſcrimen puerperam. Satis explorato cognovi, obſtetrices ideò omnem adhibere conatum; ut arte, vel vi, hanc eductam oſtentare queant amicis præſentibus. Sed dolui acerbè caſum miſerarum mulierum, quibus haud rarò læditur ſic uterus à feſtinante nimis, & nimis imprudenter ſæpe agente, obſtetrice. Extemplo tunc abdomen prædurum tumet, febris incenditur continua, quam properata ſæpe mors inſequitur. Docuere ſatis *Paræus*, *Portal*, *Mauriceau*, & alii, quonam artificio placentam auferre de corpore tutô oporteat, quid autem agendum, quando præter conſuetudinem nimis fortiter adhæſerit, nimis parcè explicuêre.

Obtulerunt mihi ſe caſus, in quibus omninô erat impoſſibile, abſque imminenti mortis periculo Placentâ liberare matricem. Horum cenſeatur unus, quando, edito jam infante, contractio ſpaſmodica, fortiſque ſit uteri in eo loco, qui eſt inter placentam & illam uteri partem, in quâ os matricis inter-

internum iterum ſe formare deberet poſtea. Scire enim eſt, poſt natum infantem, in utero nullum reperiri tale os, ut olim fuerat: ſed ita omninò ſe res habet, ut in burſâ nummaria, quæ loris tranſmiſſis conſtricta rugoſum os format, laxatis autem hiſce vinculis, ubique æquè lata eſt & expanſa. Hæc itaque memorata jam conſtrictio uteri ſæpe tam altè poſita eſt, ut digitis, manu, carpo, & brachio, profundè in corpus immiſſis, demum percipiatur: quin & arctationem hanc ibi adeô ſtrictam quandoque detexi, ut digitum vix, imô vix admitteret, dum tamen pone hancce placenta retenta hæreret. Quonam, quæſo, pacto ulli poſſibile erit artifici inde eruere vaſtum illud placentæ corpus, niſi lethalem ſuſtineat inferre vim matrici? Utique morietur ſubitô puerpera. Vidi namque hanc præ cæteris cauſam dari, cur nec opinantes improviſo moriantur poſt partum fœminæ: dum interea rerum ſuarum ſatagans obſtetrix, quaſi re pulcherrimâ geſtâ, oſtentat placentam, hancque integram, atque illibatam manu ſuâ eductam jactat. Quin & obtinet aliquando, ut, licet apertus ſatis uterus hiet hactenus, placenta tamen ita teneat uterum, ac ſi illi concreviſſet; expertus loquor; atque propterea, ſi artificioſâ tuſſi, aut niſu quaſi parturientis facto, placenta non facilè ſequitur, tumque digito juxta funem umbilicalem prudentiſſimè immiſſo, eoque prudenter placentam pertereb rando ut ſeparetur, & ne ſic quidem ſuccedit, ſatius mihi videtur omne ulterius, periculoſum ſemper, molimen omittere, relinquere placentam, donec ipſa natura hanc, ut ſæpe feliciter fit, expediverit. Attamen, poſt natum partum, mater liberata non eſt, quamdiu placenta necdum excuſſa! fateor. Sed, an non præſtat ex binis malis minus eligere? Prudentius ergò relinquere placentam, donec natura hanc ſeparat, aut donec laxata, magisque libera, manu evellere hanc detur, quam lethali feſtinatione occidere ægram. Putetne quis, boni quid contigiſſe trucidatæ mulieri, quod mortua ſit ſine placenta? Quæ cum illa poterat vixiſſe! Vera dixi. Placenta infantis, non matris, pars habenda. Natura incredibili conatu, & ſolertiâ, intenta ſemper ſuæ liberationi, atque releg..ioni omnis moleſtæ ſarcinæ: rarô inde fit, reſtare in utero placentam, licet ibi viginti, imô & viginti quinque dies, poſt partum hæſerit. Credite veriſſima aſſerenti, ex ſede-

ſedecim, quibus relicta placenta, quindecim à naturâ liberatas ſalutavi. Licet autem, quod quam rariſſimè accidit, placenta remanſerit; non tamen inde tantum mali, quantum olim creditum. Conclamata erat ſalus, relictâ placentâ! Fateor optandum, hanc tutô eductam: ſed ſalvâ tamen vitâ. Si autem tota remanet tandem, quid illi contigit? Profectô uterus aſſiduô arctior redditur, atque perpetuâ ſuâ contractione affectans priſtinam parvitatem, & figuram, ita comprimit remanentis placentæ corpus, ut in globoſam arctêque compreſſam maſſam formet, quæ nihil de formâ placentæ retinens, tota fere in duram, carnoſam, molem degenerat; Vidi attamen fœminas has impraegnatas iterum, bene natum idoneo tempore fœtum enixas, atque poſtquam ſatis feliciter erant liberatæ ab onere ſuo tam fœtu ſcilicet, quam ſecundinis, denique & hæc placentæ olim retentæ fruſta jam demum excreviſſe, quæ ignarum vulgus Molas, falſos conceptus, vel & monſtra alimenti fœtus perſuctum rapacia appellitare falſô ſolet. Verum aliter tota hæc retentæ moles placentæ penitus amittens genuinam ſuam indolem, qui eſt merus vaſorum ſanguiferorum contextus, integro ſuo corpore permutatur in congeriem hydatidum, atque poſtrema hæc mutatio frequentior longe priori obſervatur.

Tum autem hæcce Hydatidum maſſa, incredibili augmento increſcens, vaſorumque horum adaugens numerum, denique tanta evadit, ut matulâ vulgari vix capi queat; imô, poſt excretam tantam maſſam, ſæpe poſtea novas adhuc ſimiles maſſas deponit.

Mirabiles has excretiones, nuper eſt admodum, quod bis viderim intra duodecim dierum ſpatium. Præbet enim populoſiſſima Amſtelædamenſium urbs obſervationibus, alibi rarioribus inter pauciores homines, uberrimam materiem. Quantis figmentis, quibus fabulis, occaſionem dedere prius occaſionem hæ molis excretæ?

Pleni auctorum horum libri. Certe cuncta meræ ſunt placentæ degenerantis ſoboles. Iterum itaque ingemino hoc meum monitum in ſalutem mulierum, inque correctionem erroris in arte obſtetricia; ſcilicet placenta de corpore puerperæ, nullâ tutæ artis efficaciâ ſecurè poteſt educi ſalutare erit

illam

illam ibi relinquere. Ipſe ego meis manibus parturientes, ut obſtriciæ artis magiſter, liberavi, & deprehendi certò ita, firmiter ſæpe hærere utero placentam, ut, niſi expertus ipſe, nemo crediturus ſit, quæ tamen ope naturæ, poſt injectum clysma incitatæ, ſequenti die feliciter torminoſâ contractione abdominis exibat.

Alii perſuadere voluerunt medicis, placentam utero retentam putrefacere, inde autem ipſum quoque uterum citò corrumpi, inflammari, gangræneſcere, inde mortem neceſſariò ſequi; ſed longè aliter, quam quidem hi cenſent, res ipſa ſe habet: quia non corporis materni hæc, ſed infantis, vera pars eſt, ut jam ſupra liquidò patuit. Exempla quotidiana, & utique quam creberrima me reddidere certum, edoctumque, placentam relictam ſi non citô ſolvitur à cohæſione ſuâcum ſuperficie uterinâ, nunquam autem in pus, ichoremve, abire, ſicque in putridum liquamen redigi. Fruſtra quoque eſt ille metus quorundam, qui à retento placentæ corpore fœtorem exhalare ſcribunt, qui purum humorem ſanguinis ita quæat inficere ut hecticæ febri, inflammationi, ſimilibuſque malis, inevitabilem præbeat cauſam.

Quid enim fieret miſerrimis mulierculis, quæ conflictantur cum calamitiſſimo morbo, in annorum durationem attritum corpus excruciantê? Uteri cancrum intelligo. Vivunt hæ tanto ſpatio temporis, interim fœtorem penitus intolerabilem patiuntur, dum cadaveroſa utero exhalans mephitis, fugat ab ipſis unumquemque. Sique Medicus, ut conditionem ſævi morbi exploret, digito immiſſo perſcrutatur uterum, ille tanto infectus nidore inde reducitur, ut ne acri quidem ſaponis lixivio eluere teterrimum halitum queat. Vana itaque illa omnia ſunt terriculamenta ignari populi. Attamen hic ille ſedet judex. Quid enim agat obſtetrix ſapiens, quæ puerperæ præſtans omne legitimum auxilium, quod ullo modo ſperari poteſt ab arte bonâ, nec tamen poſſibilem invenit placentæ eductionem, niſi eam vim, eam utero læſionem inferat, quæ in certam mortem illam conjiciat? Nonne præſentes parturienti mulieres monebunt, urgebunt, jurgabunt, minabuntur? Nonne artis hanc ignaram damnabunt, magis peritæ mox opem implorantes? Certè ita fieri notum eſt: inde iterum incenſa obſtetrix fero-

citer ſæpe rudem operam integrat, exitiales utero contuſiones certiſſimè inferens. Mereor in his, ut credant mihi Medici: quum in ampliſſimâ hâc civitate quatuor annorum decurſu artem obſtetriciam ipſe exercuerim ſemper & frequentiſſimè: deinde autem toto quadraginta annorum ſpatio præpoſitus fuerim ab Ampliſſimis Magiſtratibus urbanis officio Côllegii obſtetricii, ut docerem examinaremque omnes, quæ huic ſe arti exercendæ dedere volunt in hâc urbe, ut ipſis Anatomicas darem demonſtrationes partium muliebrium, partui inſervientium, ut reſponſa darem obſtetricibus ſuper difficili partu me conſulentibus, denique ut ſcrutarer cadavera puerperarum ad rimandas mali partus, mortiſque ſequutæ cauſas.

Quemadmodum nixu forti per motum muſcularem facto, adeoque per labores parturientium, utero pulſus in lucem editur infans, ita & placenta, membranæ, funis umbilicalis, ſimili vi corpore expelluntur. Sed quis obſervavit unquam inter omnes Anatomicos, quod uterus humanus habet fibras muſculares, peculiares ita natas, ſitaſque, ut fabricâ ſuâ agente, ſolvant, liberentque placentæ convexam ſuperficiem à concavâ ſuperficie fundi ipſius uterini? Has nuperrimè tam manifeſtò detegere mihi contigit, ut nihil pulchrius. Scias igitur in illâ parte uteri, qui fundus illius vocatur, adhærere fere ſemper placentam. Quidquid ex ſpeculatione rationis aliter dixerint nonnulli. Sed in eo accuratè loco ſunt fibræ muſculoſæ, orbiculatim ita poſitæ, ita fortes, ut, dum ſe contrahunt ſatis fortiter, tum corpus uteri ibi contractum, rugoſumque redditum, ita diſponant, ut placenta, extra has fibras poſita, ideoque hanc contractionem non ſequens, neceſſario à cohæſione cum utero liberetur, laxetur, excutiatur: quum elapſo anno perſpicue hoc vidiſſem, neque obſervaſſem antea, ilicò hanc matricem ita condivi, ut maneret immutata, quo poſſem evidenter demonſtrare hanc ſtructuram unicuique. O admirabilem fabricam, quâ inſtruxit hanc unam uteri partem Sapientiſſimus Creator! Nonne obſervas cæteras uterinas fibras perplexè intertextas decurrere, ut motricibus ſuis viribus ſe contrahendo, fœtum exprimant? ſed ſolum, ubi adhæret placenta, ut eam ſeparent, in orbicularem poſituram decurrunt. Si autem remanerent poſt partum fœtus membranæ; tum quoque multum

ſolliciti

ſolliciti ſunt plerique, de neſcio quibus malis: quum tamen hæ nulli firmiter adhærentes parti, unâ cum fluentibus lochiis facilè ſeparentur, quia modô madidorum inſtar linteorum vel chartæ ſibi invicem incumbunt, adeoque irritatus uterus niſu ſuo eas longè facilius ſeparat. Eſt autem ad hæc obſervandum præterea, quod placenta utero hæreat ſemper eô fere firmius, quô inſectio funis umbilicalis magis perfectè centro infigitur placentæ: tum enim directio tracti funiculi æquabiliter trahit totum corpus placentæ, ideoque augmento contactarum ſuperficierum non dimittitur placenta. Hoc caſu debet digito perforari placentæ corpus, tumque prudenti ejus circumductione deglubi uterus à placentæ corpore debet. Quô autem funis propior eſt circumferentiæ placentæ, eô, cæteris paribus, facilior eſt placentæ ſeparatio ab uteri fundo. Accidit tamen, ut invenerim funem ſatis propinquê circumferentiæ inſertum, interim & tunc, licet rarius id eveniat, immobiliter adhæſiſſe matrici placentam adeô, ut, ſi adhibitâ violentiâ eam educere tentarem, potius ſequutus fuiſſet totus uterus inverſus extra vaginam, quam ut deſeruiſſet uterum placenta: obſervabam tamen placentam, quæ reverâ tam firmiter coaluerat cum utero, intra paucarum ſpatium horarum, ſolo naturæ urgentis niſu expelli. Contrâ verô vidi puerperas, quibus in tali caſu, ſummâ vi eductâ placentâ, uterus ipſe inverſus ex corpore fuerat protractus, mortuas, ſimul ac in lectum ſuum eſſent repoſitæ. Cujus horrendi exitus nullus fuiſſet metus, ſi modô patienter fuiſſet commiſſa naturæ mollior ſeparatio. Iterum ingemino, poteſt utero retineri diu fœtus mortuus absque magno matris damno. Nonne evidentiſſimè id apparebat in vaccino corpore, cujus obſervatam deſcripſi hiſtoriam? Tempus debiti partus a naturâ huic erat præſcriptum menſe Martio Anni 1717, ægrotabat, convaleſcebat, Novembri ſequenti mactatur, atque vegeto, beneque ſaginato, corpore deprehenſo gaudebant poſſeſſores, quum interim in hâc vaccâ mactatâ vitulus hæreret, ſatis bene valente corpore præditus, quem aperui, atque, in rei memoriam, ſplenem ejus & cerebrum præparavi, vaſis ſanguineis à me impleta, quæ necdum, quamvis tenerrima computruerant. Forte rogas, qui noverim vitulum hunc ſemianni ſpatio in matre hæſiſſe mortuum? Certe bubulci

hoc norunt, quam accuratiſſimè. Sed quid opus exemplis ex corpore brutorum? An deficiunt experimenta mulierum, quæ mortuorum cadavera fœtuum plurimos geſtavere menſes? Certè non eo hæc animo ſcribo, quaſi obſtetrices monerem, rem hanc negligenter agere. Abſit! placenta ſemper educenda: modô ſalvâ vitâ puerperæ. Clamat tamen tota mulierum partui præſentium turba, occidi parientem, relictâ eâdem. Ingens hoc, & grave, præjudicium, ita inſedit earum animis, ut ne quidem permittant, rem fieri, ut artis præcepta, & ſalus matris, exigunt. Quid agendum in hiſce? Quomodô valet eradicari, ita diu radicata opinio? Certè ante multos jam elapſos annos, feriô hanc rem, aliasque ſimiles bene multas tanti judicabant momenti Clariſſimi Inſpectores Collegii Medici Amſtelædamenſis, Piſo, de Vicq & Kommerſteyn, ut obſtrictos ſe putarent referre de hiſce rebus ad Ampliſſimos urbis Conſules, ut horum auctoritate remedium inveniretur malis præjudiciis: neque tum requieverunt Sapientiſſimi Conſules & Laudati Medici, donec præficeretur aliquis, qui harum rerum peritus juxta veram prudentis artis rationem judicare poſſet de iis, quæ ita accidunt in his negotiis; ut a præjudiciis ſtabilitis damnum omninô paterentur, ideoque emendatione indigerent ab auctoritate publicâ. Juſſerunt igitur, ut ego huic præeſſem muneri, putantes Anatomes Profeſſori, cujus tum fungebar munere, maximê id convenire: quare ſtatuerunt, ut omni menſe ſemel cogerentur omnes urbanæ obſtetrices venire, ubi audirent me diſſerentem de omnibus, quæ poſſunt forte accidere, quæ debent obſervari, quibus ſingulari arte debet ſuccurri, inter pariendum: utque etiam ſæpius in cadavere fœminino ipſis coram demonſtrarem omnes illas partes muliebres, quarum requiritur in obſtetrice cognitio, ſimul explicando, quænam forte ſingulis harum læſiones accidere poſſent, ſicque monere, & munire, contra præjudicia. Hæc aggreſſus ipſe me dedi operi obſtetricio exercendo, juvandisque in partu difficili hærentibus mulieribus, quod ſtrenuo dein labore continuavi integro annorum quatuor decurſu. Putabam certê, fore mihi impoſſibile, felici ſucceſſu docere artium maximê ſalutiferam, ſi ſolâ ſpeculatione ſapiens, manu nunquam operi adhibitâ, ſuſciperem agenda dictare atque præſcribere. Nec injuria putem

tem hanc meam fuiſſe rationem: quia mortalium nemo, ut peritus ſit ex Anatomicis partium muliebrium extra graviditatem, extraque partus conditiones, unquam credet, quanta ſit in his omnium circumſtantiarum variatio, quam diverſa faciet: neque aliquis, vel rationis disputatione unquam, vel ſagaciſſimâ conjecturâ, aſſequi poterit, longe minus alios docere, ea, quæ tum temporis deprehenſurus eſt in corpore muliebri. Quum verô Graviſſimi Urbis Conſules, & Inſpectores Collegii Amſtelædamenſis, inciperent, quantum eſſet periculi in his rebus; juſſerunt ſimul, ut omnes illæ mulieres, quæ in Urbe artem obſtetriciam exercebant ſe ſiſterent coram Collegio, novum ſubirent examen, ut admiſſis iis, quæ in reſpondendo ſe probaſſent, admiſſis, à nobili hâc arte relegarentur omnes, quibus abeſſent dotes requiſitæ. Quis crediderit, quanta inſcitia, quæ nugæ, quot errores, tum apparuerint in iis, quæ artem dudum exercuerant! Quid miri, didicerant ab iis, quæ æquê fuerant & ignorantes, & imperitæ! Vultisne, enumerem ex innumeris paucos errores quos ſtupida induxerat ignorantia, qui jam ita per hæc remedia correcti, ut nihil eorum noſtrâ amplius in urbe ſuperſit? Videbitis utique non ridicula modô, vel damnoſa, ſed & exitialia, vitia. Quis putaret, fieri potuiſſe, antequam inſtitutiones has occeperam, ut unâ die vocatus fuerim ad duas mulieres, de quabus aſſerebant, quod monſtrum illis ex corpore penderet, poſtquam enixa erant fœtus, & ſitas ſecundinas? Quid reperi? O facinus infandum! ipſe uterus per vaginam eductus, ex vulvâ pendebat inverſus. Reduxi illicô, junctisque arctê femoribus, repoſui in lectum; ſanata fuit feliciter. Altera veró turpi hujus erroris culpá periit. Nam illic uterus, eodem affectus modo, tam diu hæſerat extra corpus, ut jam induruerit, neque ideô omni artis tentamine reducere valebam. Ocyſſime hæc induratio accidit inverſis ſic uteris vi extractis. Conferantur narrata cum iis, quæ dudum ſuper his commentatus fui in editis meis obſervationibus. Si contigerit mihi duplex hujusmodi, uno quidem die, caſus; judicet quisque, quoties quidem, celato turpi errore, aliâs id evenerit! dum mali ignoratà indole, miſeræ interim fœminæ pereundum fuerit. Gaviſus autem ſummoperê profiteor palam, id mali vix dein occurriſſe magis, poſtquam ſedulô docui, monuique,

obſtetrices hunc errorem. Sed ſcias, Lector Medice, fieri quandoque id mali absque ullo peccato obſtetricis.

Ni expertus, fateor, ipſe non crederem. Liberabam parturientem ab infante, qui jam eductus de corpore materno meo hærebat in præcincto, ſequebatur ſine ullâ omninô adhibitâ vi placenta cum membranis quam facillimê, interim momento citius, uno impetu, ſequebatur hanc ſuâ ſponte inverſus uterus; ſenſi ſtatim quid rei eſſet, duxi retrô complicatisque cruribus puerperam lecto impoſui. Didici hinc haud ita temerê imputari debere obſtetrici, quod partium vitio, naturæque culpâ evenire poteſt. Id præ cæteris inculco, ut ipſo elapſus tempore, ſive manus, ſive naturæ, vitio acciderit, reſtituatur in locum debitum, idque leniſſimo molumine, atque dato ſimul quiescendi conſilio. Præcipua autem hujus mali cauſa hæret in validiſſimis conatibus, a parturiente adhibitis, ad exonerandum uterum poſt partim. Quod morbi & vaccis accidit frequens, cui ſanando ridiculum, & ut videtur, alienum valde adhibent remedium Veterinarii, bidenti ſcilicet furcâ pertundentes cutim,

Qui rumor olim, quam creber, de fictitiis monſtris, quos ficto etiam nomine ſuctores appellitabant, hos vivos de corpore parturientium dimiſſos, per cubiculum oberrare, aſſidentium fœminarum naturalia petere, per hæc in corpus ingredi, ibi ſe recondere? Cujus putidiſſimæ fabulæ ne originem quidem reperias, niſi in anili delirantium cerebro! Sed & dolui ſæpe, quum audirem inſontes obſtrices damnari turpioris, quam homicidii, criminis reas, quando forte parturienti operoſê mulieri laceratu diuiſa erat perinæi cutis.

Conſidera, quam ſit hic loci cutis tenuis, quam craſſi ſæpe ſint fœtus, quam arcta ſæpe apertura meatus! Neque mirari poteris malum hoc frequentius longè accidiſſe, quam ſcitur: tegunt id vitii, quibus primo partu id evenit, matres. Obtinebat eâ tempeſtate ubique religioſſimè ridicula conſuetudo, ut, ſtatim à partu validiſſimo ſorberet conamine puerpera, ſimul invocando ſacro-ſanctum Triados nomen.

Quis primò hæc vel ſomniando deliraret? Niſi forte ſic voluerint nixum procurare expurgando utero. Quam facilè fit, quam frequens, ut propendeant ex pudendis membranæ edito

jam-

jamjam fœtu. Tamen & ejus rei culpa inſonti tribuebatur obſtetrici. Quam eſt & ille damnoſus error, ne gravius quid dicam, quando jubetur puerpera, uni lateri perpetuô incumbere, nec inde ſe movere vel digitum latum ante nonum diem.

Sed carnifice crudelior obſtetrix prohibet ſæpe omnem penitus potum parturienti, quæ interim anhelans, æſtuans, dolens, pumice evadit aridior, unde infinita mala: cujus quidem crudelitatis exercendæ per imperioſam ignorantiam rationem dant ineptiſſimam quod aliter nimium tumens veſica fœtui exituro impedimento eſt. Quâ quidem allegatione cauſæ quid inſulſius fingi queat, non video! Quid non metas mali, dum puerperæ ſtatim à partu ligaturis abdomen ita conſtringitur, ut nec reſpiratio poſſit exerceri, nec ulla fere circulatio ſanguinis? Neceſſarium agnoſco adſtrictionem, quâ vaſa collapſa, & laxa nimis aliquo modo fulcias, ſuſtineas, arctes, ut non excipiant omnem fere ſanguinem corporis, atque ita ſubducendo eum à cerebro peſſima fiant ſymptomata. Sed non ita hæc adhibenda, ut ſuffocentur vitales actiones.

Quid autem cenſetis de perverſâ & illâ agendi ratione, dum fœtui jam nato, ſed languido vel deficienti per fiſtulam argenteam ano immiſſam aërem inflant? ſimulque funem umbilicalem præmunt, ut ſanguinem eo adhuc contentum mulgendo in corpus fœtus propellant? Sed placentam vivis imponere prunis, ut calefactum ita ſanguinem ex placenta dein propellant in corpus, ad vitam ſemimortuo ſuſcitandam, ubique tum obtinebat. Apage nugas! Bulbos recentiſſimos, prægrandes, cepaceos, medios findebant, naribusque admovebant tenerrimi infantis, ut inſtaurarent hujus ſpiritus: quem acerrimum nidorem ne adultis quidem toleraverit. Parvum fragmentum uſurpari concedo, veto talia fieri, quibus non juvatur, ſed excruciatur miſellus infans. Quid autem terribilius, quid plus mali dedit, frequentiſſimum tum ubique agitatum inter obſtetrices, quam quod digitum immitterent parturientium anum quam profundiſſimê, uti eliceretur in partu paulô difficiliori fœtus? quas inde vidi contuſiones, inflammationes, gangrænas, hæmorrhoidas, quas in ipſis partibus necroſes! O obſterices, admoneo Vos! ne feſtinando mortuos pariant fœtus, veſtræ commiſſæ curæ mulieres patiamini, naturam ſecuras, tutasque ſuas

ſuas ſequi leges! Sat citô, ſi ſat bene! Simulac verô deprehenditis, conſilium Vobis deëſſe in aliquo caſu, atque adeſſe unquam auxilii, curetis ipſæ tum advocari arte exercitatum Magiſtrum, inde Vobis honor, detrimenti nihil: tantô quippe majore fiduciâ opem veſtram implorabunt parturientes, quô minus ſe perdi vident veſtrâ avaritiâ, negligentiâ, ſuperbiâ.

Sed fœdum erat, turpe, atque exitiale, id quoque conſuetudinis genus: quo natis jam infantibus totum caput patiebantur tegi putridâ, nauſeoſâ, fœtidâ, horridâ, cruſtâ, ſquamoſa: quæ ſæpe culmo ſtramineo craſſior totum obtegebat caput. Roganti cur id ita agerent, reſponſum mihi calefaciendi capitis gratia id fieri.

Si regererem prohiberi inde perſpirationem, corrumpi caput, & putreſcere, meliusque calorem purum conciliari, conſervarique, tegumentis ex lana, vix audebant id primò conſilii ſequi. Corrigendum clamavi apertê peſſimum errorem, dum nati recens infantes, brachiis lateribus appreſſis, complicatis cruribus, preſſi arctiſſimè involvuntur faſciis, ut nullum ſuorum artuum vel tantillum movere queant, ſed jaceant in rectum exporrecti ſtipitis inſtar duri, abſque ullo articulorum flexu. Nonne natura prudentior aquæ immerſerat calidæ, ut nihil duri illos poſſet premere vixque attingere eorum corpuſcula? Nonne in utero materno, ita erant omnia inſtructa, ut liberrimè fluctuans in liquore tepido, mobili, molli, pro ſuo lubitu poſſet movere quam liberrimè artus omnes, omnes articulos? Nonne ibi erant omnia ritê, debitâque ſummetriæ proportione nata, aucta, expanſa? An ibi unquam gibbum dorſum, elatus thorax, retorta crura, curvata oſſa? Quid ergò Tu ineptiſſima mulier absque ullâ arte, ſine ullâ cognitione, imo ſine ullo propoſito, libero nato infanti, compedes, vincula, ligamina nectis! anne aliter Te deberet docere univerſa Aſiâ, Africâ, Americâ, ubi recens nati laxis involuti pannis ſolius naturæ ſapientiæ dantur, quæ ſola omnia ritè ordinat? Certè ibi optima hominum corpora creſcunt. Ego certè nolui meos ſic tractari liberos, quorum tamen nullus aliquam partium ſolidarum male formatam habuit. Inſurgere quoque oportebat in truculentum, omnique omninò rationi adverſum, morem, quo tenella capita recens

cens natorum infantum, ita comprimebant ligaturis arctè adſtrictis, ut mobilia tum per molles hactenus ſuturas oſſa cranii compreſſa cerebrum, aliaque cranii contenta turbarent, unde ſopores, convulſiones, malæ capitis formationes, fatuitas, mors. Oportuerat certè permittere naturæ, quæ ſola æquabiliter omnia extendit, capitis jam in utero bene formati autem nativitatem ulteriorem deinde perfectionem. Quam inſulſa autem eſt, quâ ſuos craſſos errores prætexunt, ratio! quaſi ita curarent ut caput bene firmatum rite dureſcendo clauderetur! ſpectes natos fervido ſub climate pueros, nudo profectò hos capite tenent, nec melius formata crania alibi reperias. An non & ipſi illi miſeri infantes oſtendunt, quid, imprimis illis per inſtinctum, natura jubeat? Certè, ubi ita male ſunt tractati, movent tam diu, fricantque, capita tenella, donec alio ipſis modo iterum, iterumque, componantur. Notetur hâc etiam occaſione inter inania ſtudia reponendum eſſe ſupervacaneum metum, quaſi ſummâ ſemper cum feſtinatione extrahi deberet extemplo placenta, quia, ſi expectatur paucis modò momentis, uterus ſtatim ita ſuum os internum contrahit, ut ne digitus quidem poſſit introduci: Sanè omnes, qui his negotiis ita interfuere, ut attento animo, cuncta bene obſervaverint, norunt hæc non eſſe vera. Matrix humana enixa infantem nullum os habet, ſed patet tota inſtar campanæ, multoſque ſemper impendit dies, priusquam incipiat iterum redire in formam, quæ parte inferiore ſpeciem clauſi oris refert. Adeoque rurſum moneo, ne panicus Vos terror occupet, ne cæcâ feſtinatione præcipitemini in errores, qui funeſti toties fuerunt puerperis. Ajunt plerumque, placentam ſemper modò unam reperi in utero, licet gemelli edantur fœtus, aut plures. Nec tamen ſemper id ita verum eſſe ipſe deprehendi.

Accidit enim ſæpe; ut primò prodiens fœtus una ſecum ducat ſuas membranas, ſuam placentam; quod fieri non poſſet ſi utrisque una tantum placenta fuiſſet. Elapſo quidem anno juſſi ad me deferendas plurimas gemellorum placentas, ut omninò certus eſſem, quid hic contingeret. Re itaque ſummâ cum curâ exploratâ, reperi reverâ, aliquando cuique fœtui ſolitariam placentam eſſe, aliquando unam utrique fœtui inſerviviſſe: utque hoc evidentiſſimum dare poſſem unicuique, va-

rietates has ſervandas curavi in liquore. Præparavi etiam unam talem, ubi binæ placentæ concretæ apparent, vaſa quoque ſanguifera inter ſe invicem decurrunt intricata pro parvo quidem ſpatio, non majore pollicis craſſitie : unde puto fieri poſſe in his, ut, tempore partus, prior infans ſecum avellat ſuam placentam, altera autem maneat adhuc affixa utero, donec alter fœtus etiam editus ſit. Quid autem cenſendum putas de fabricâ Arteriæ placentæ? hæc paucis innotuit rectè. Certè membranacea hujus arteriæ in placentâ ſtructura adeô eſt tenuis, ut videatur eſſe vas lymphaticum valvulis omninò carens. Quænam ſit hujus ſingularis hoc loco arteriæ conſtructio, facilè non dixerim. His verô, qui acutius me vident, propono excutiendum. Membrana tenuis, quæ placentam cingit, quâ ſpectat uterum, ipſius eſt chorii continuatio, ut olim deſcripſi in Theſauro meo Anatomico V. hanc ipſam vidi multis locis in lapideam indolem mutatam, id ubi accidit, ſponte patet his infantibus ſubduci ubertatem pabuli à matre ſuppeditandi. Captum verò ſuperat humanum, cui apparet pendens ex placentæ corpore crus integrum, id autem in *Gazophylacio Cæſaris Ruſſiæ* ita videtur, ut ipſe in Theſauris Anatomicis icone expreſſi. Quis verò explicet unquam ex receptâ hactenus ſententiâ de Anthropogenia, quomodo bini infantes perfectè concreti fuerint ad partem oſſeam, quomodo ita concreti per anguſtias pelvis tranſire potuerint in nativitate? Attamen non tantum gemellas ita concretas, jamque octo annos natas, vidimus, dum per rempublicam hanc vagabantur : Sed & ipſe octo menſium partum habeo, quem ſervo balſamo conditum, eſt autem binorum infantum, qui perfectè ſunt concreti.

Servo eos ita præſervatos domi meæ, eâ lege, ut liceret parentibus, quoties luberet, eos viſum venire unâ cum amicis ſuis. Pater, cui erat nomen Tanking, jam mortem obiit, mater Woeneman dicta in vivis ſuperſtes eſt, quæ ſi moritur ante me, tum mihi cedent in proprietatem. Quoties certe hæc contemplor, obſtupeſco, nec intelligo, qui eſſe poſſit, ut per anguſtum meatum tanta moles, tamque inæqualis ſuperficiei, queat tranſmitti. Profectò videntur oſſa Iſchii neceſſariò debere à ſe mutuò aliquantulum recedere, ut ſpatium laxent. Utique illi, qui bene obſervaverunt mirabilem & ſingularem omninò,

pro-

protuberantiam oſſis pubis & Iſchii, in illis parturientibus,quæ ſummâ cum difficultate, maximisque cum nixibus, enituntur fœtus, intelligunt, longê aliam eſſe faciem pelvis in partu difficili, quam in ſtatu naturali.

Quin & ipſum Os Coccygis adeô tum vertitur extrorſum, ut ſit omninô incredibile, niſi experto. Imô verô integros ſæpe deinde annos conqueruntur de dolore in partibus his reſiduo. Denique licet ob materiæ convenientiam, hic pauca ſubnectere de Ano imperforato. Naſci huic malo obnoxios ſæpe infantes dudum innotuit. Nec novi tamen aliquid notatum, quod hic referam. Erat Auguſtus menſis Anni 1718, quando ferebatur ad ædes meas infantulus masculini generis, in cujus corpore nulla apparebat ani ſpecies; ſed parvus, teres, cavus, tenuis, membranoſus ſacculus, craſſitie calami circiter ſcriptorii, adhærens ſcroto, extremitas ejus erat clauſa & plenus porrô erat fœce vel nigro meconio. Quarto deinde, vel quinto die ſponte rumpebatur ſpurium hoc inteſtinulum, atque exonerabat ſe a fœce dictâ, & pauco dein tempore elapſo moriebatur. Fuiſſe ſacculum hunc Inteſtinulum rectum ſpurium nullus dubito: plenum erat meconio vero infantili, quod ſemper reperitur in inteſtino craſſo infantum. Attamen ſpurium voco: quia non habebat dotes veras inteſtini recti: erat enim tantæ tenuitatis, ut pelluceret meconium, præterea ſpectabatur inæquale, utpote uno loco latius, anguſtius alio. Ad morbum hunc referam caſum, quem bis occurrentem notavi: Infantes nati cum ano imperforato carebant toto inteſtino recto. Chirurgus *Petrus Adriani* in uno perforabat inſtrumento Trocart dicto locum, ubi naturaliter requirebatur anus, ſed penetraverat jam longitudinem fere minimi digiti, antequam perveniret ad locum, ubi meconium, ſed fruſtaneus erat hic labor. Mortui ſunt ambo. Quid enim dilatatio profuiſſet vulneris? certê inteſtinum inde non poterat naſci, quod omninô deficiebat.

Sed neque prodeſt dilatatio in hominibus, quorum inteſtinum rectum ita eſt incraſſatum in ſuâ ſubſtantiâ, atque adeo quidem anguſtatum in ſuo meatu, ut vix tenue ſpecillum tranſmitti per ejus anguſtias poſſet. Quoties his exoneranda erat alvus, utebantur toties ſummo molimine, & niſu ſummo, ut alvinas fœces ſenſim & lentê, premerent per exilem hanc viam;

exibat dein foex ductu tenui, vix æquante culmi graminei craſſitiem. Hanc quoque calamitatem conſpexi in cadavere viri ita omninô, ut modo deſcripſi. Si autem infans prodit in lucem cum ano imperforato, ita, ut membranulâ externâ finis inteſtini recti ſit clauſus, facillimê ſanatur, ſi lanceolâ inciditur phlebotomò, atque dein apertura canali plumbeo immiſſo, vel & turundulâ, tenetur aperta.

Epilogi loco jam mihi liceat adhuc quædam addere pro Anatomicis. Quam dolendum eſt, homines nolle pati, ut cadavera ſuorum defunctorum amicorum aperiantur a peritis Anatomicis, Medicisque poſt mortem. Certê non aliter ab hiſce abhorrent, quam ſi putarent, morte obitâ ſenſum doloris ſupereſſe cadaveribus. Alii ignominioſum putant, lacerari cultris cadavera. Quæ autem, ſi non hæc, ſtultitia eſt? Vix moriuntur Principes in Europâ, vel Reges, quin horum aperiantur, atque exenterentur viſcera, quô commodius eorum tum corpora, tum viſcera, balſamo condiri queant.

Sed quam eſt damnoſa ſimul falſa hæc opinio? Quid enim certi, quid veri, habent Medicorum peritiſſimi de interiorum degeneratione in quolibet morborum? Quid, quæſo, norunt de proximâ mortis cauſâ in morbis? Quidnam ſciunt diſtinctê de partibus interioribus affectis, læſisque? Quidnam de ſede cujuscumque fere interioris mali? Quomodo verê de indicatis in quolibet morbo & requiſitis ad curationem judicabunt? Niſi prius accurata fuerit conſcripta hiſtoria eorum, quæ ſenſibus apparuere in cadavere inciſo hominis, cujus viventis morbum ſedulô, & anxiê deſcripſerat medicus, qui laborantem cum curâ tractaverat, & notaverat omnia. Certê, ſi quæ, ſola hæc certa, ſola tuta, eſt via, quâ tandem pervenire datur in veram morbi cujusque curationem, cognitionemque.

Et quidquid bene firmi in his habemus hodie, ejus profectô primaria debetur laus Anatomicis. Quibus circumdati tenebris ceſpitaremus ubique in arte, niſi exſtitiſſent, ingenio, arte, induſtriâ, diligentiâ, Excellentiſſimi Viri, qui non veriti laborum moleſtiſſimos, ſe ipſos ex caligine aſſeruere in uſum veritatis, aliosque demeruere liberaliſſimâ ſuorum inventorum participatione. Effecit interim humanorum cadaverum inopia, ut coacti fuerint diligentiores confugere ad bruta, ut ex

iis apertis diſcerent, quæ in hominibus ſcrutari non poterant. Sed fieri facilê haud potuit, quin in plurimos ita delaberentur inevitabiles errores: quum fabrica in hominibus diverſa multis in locis obtineat ab eâ, quæ in brutis occurrit. Factumque & ideô, ut diu foti, radicatique, errores, quum diffiſillimê poſteâ extirparentur. An non manſiſſet etiam hodie inepta opinio, quod matrix in ſiniſtro ſemper locata hæreret latere in fœminis? Ideoque neceſſarium omninô eſſe, ut puerpera novem dies à partu primos fixa decumbebat in unum latus, quo commodius naturalem denuô ſitum uterus poſt partum obtineat.

Undenam fit, ut & hodie Profeſſores Medicinæ publici memorent, inter recenſendas corporis humani partes, *Pancreas Aſellii*? in ovibus id apparet ingens, nunquam in homine ſimile quid inveni in tot perſcrutationibus humani corporis. Neque unquam vocaſſent in homine Inteſtinorum tenuium primum duodenum, ſi magna ſatis ſuppetiſſet copia incidendorum cadaverum copia. Sed vocaviſſent melius forte, certê magis appoſitê, inteſtinum digitale, vel inteſtinum rectum breviſſimum. Multæ utique partes male denominatæ ex hac ſolâ cauſâ, quod ex brutis fuerit petita appellatio. Fabulæ de reti mirabili in capite humano nunquam adeo fuiſſet pervulgata, ſi non apparuiſſet tam intricatum, tam implicitum, tam conſpicuum, & omni modo mirabile, in vitulino & ovino capite? Quoties impleta per artem meam vaſa Cerebri contemplor, utique certiſſimê deprehendo, admiror ubique mirabilia reticula, eodem ſemper perficiendo diſtincta operi.

Cur autem in vitulo differens adeô hujus particulæ ſtructura, dictu equidem difficile habetur. Magna interim in aperiendis brutis latet utilitas, ſi ſolâ adhibetur pro comparatione & faciliori in corpore humano ſimilium, vel diſſimilium indagine. Sed nunquam licet ex inventis in corpore bruti arguere ſimilia in homine obtinere, niſi inveſtiganti per vera experimenta ſimilitudo fuerit obſervata. Sed maximorum animantium vaſta corpora inprimis multum proſunt, ſi ſedulô luſtrentur. Equina, Bubula, Balænæ corpora inciſa multum juvant. Papillas fœminarum ſcatere papillis nervoſis ſenſiliſſimis nunquam ſciviſſem, niſi in papillâ mammæ Balænæ mihi inſigni ſuâ magnitudine ſe oſtentantes occaſionem præbuiſſent acri cum

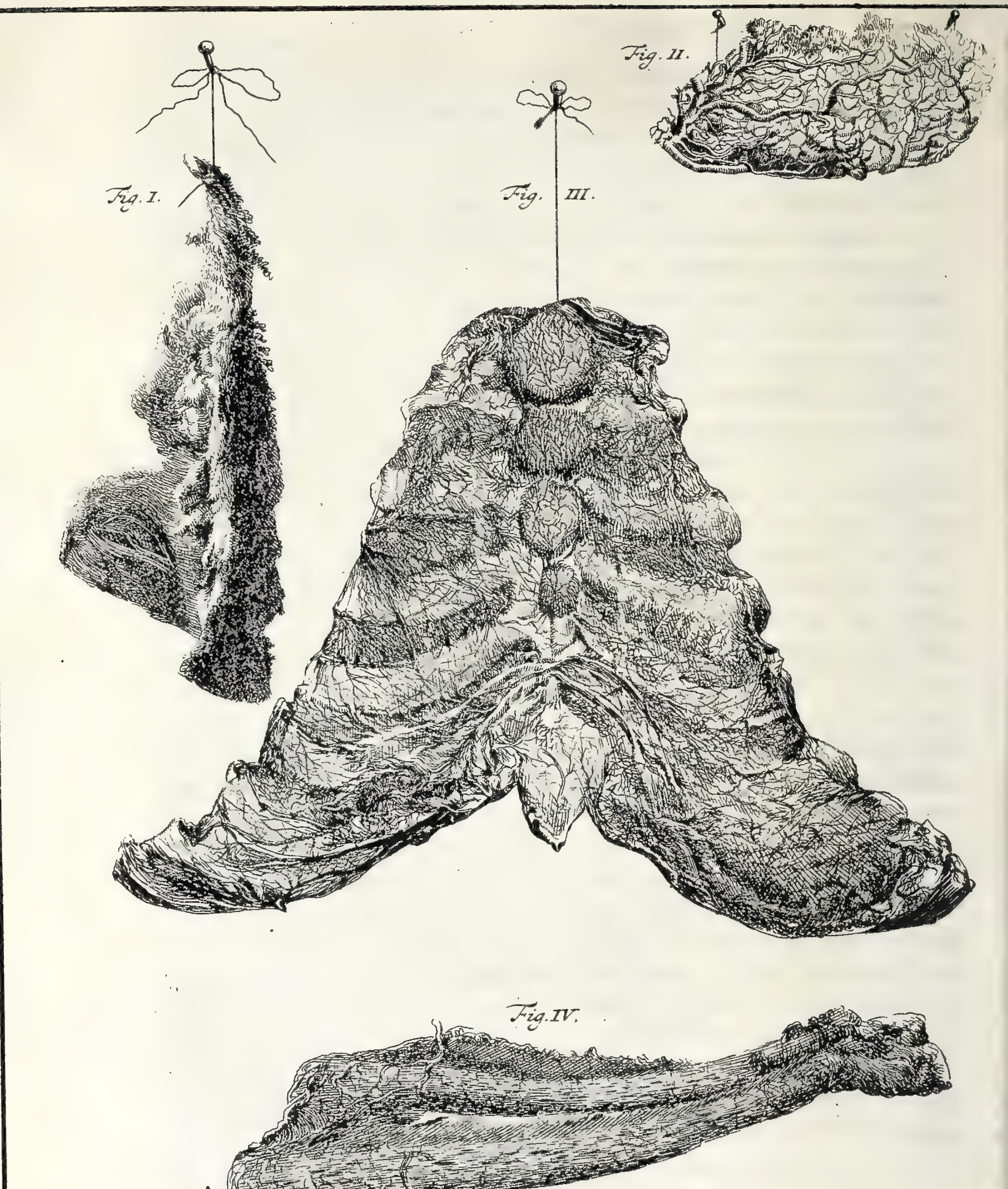
curâ has inveſtigandi, & inveniendi, in fœmineo corpore. Sed quis crederet, perſcrutationem cadaverum, quæ quadraginta, triginta, viginti &c. Annos in ſepulchretis condita latuerant, prodeſſe Medicis? Juvenis intempeſtâ nocte Veſpillones comitabar, ſordidâ ipſe indutus veſte, ut Sandapilas mihi aperirent, ſicque oportunitatem præberent meæ circa hæc indagini.

Vidi tum nec capillos creviſſe, nec ungues, poſt mortem: quum viderem in cincinnos complicatos capillos in cadavere muliebri æquê arctê adhuc craniis adhæreſcere ut in vita. Ungues naturalibus longiores apparebant, id verô exareſcenti, ideoque contractiori, digitorum apici tribuendum, videbam facilê; maximê quum decumbentes nunquam præcidant eo decubitus tempore manuum, pedumve, ungues.

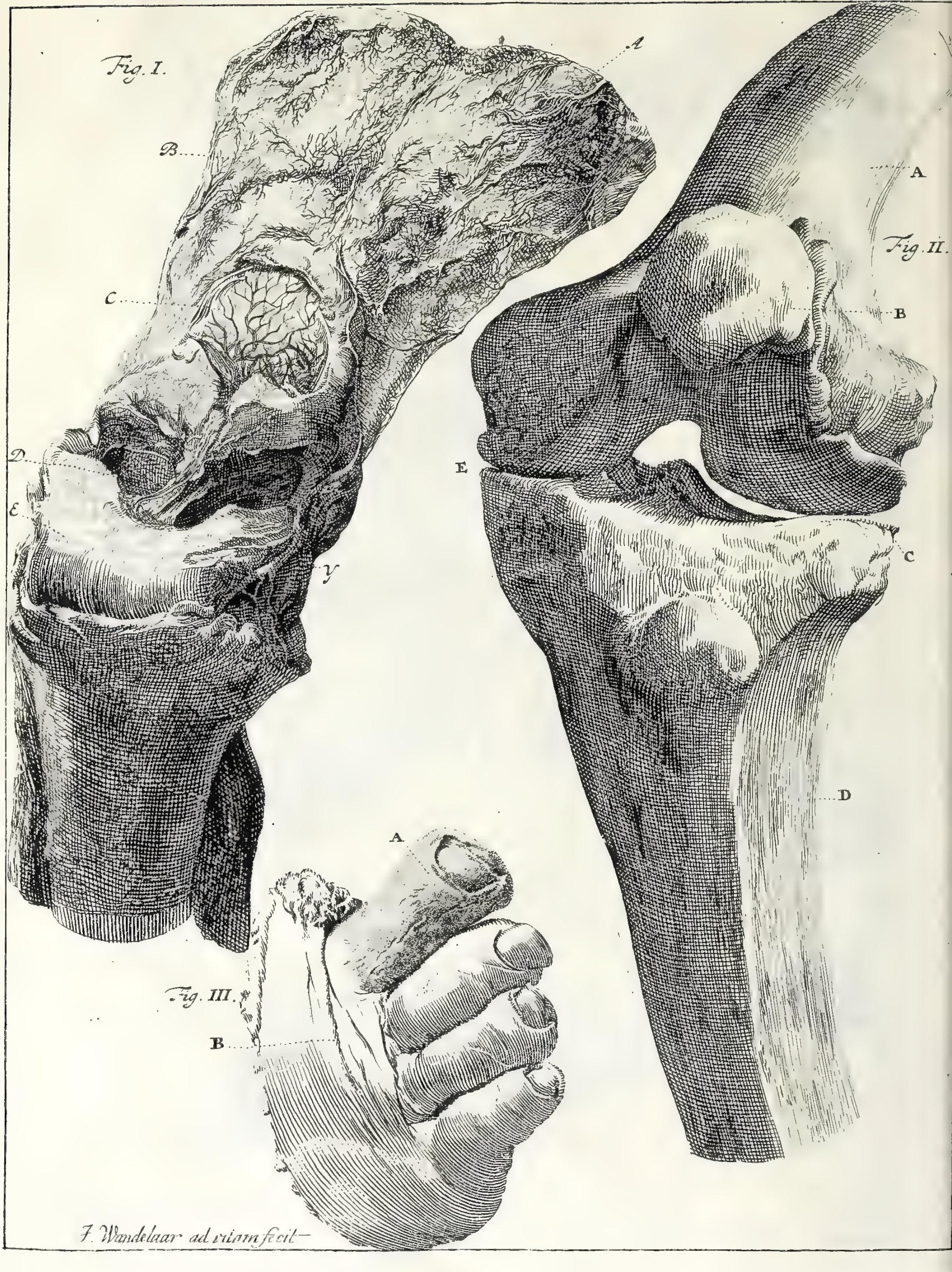
Quumque bonus Malpighius ritê obſervarit, pilos & ungues eſſe extremitates nervorum: quis credat, ablatâ hos vitâ creſcere? Obſervavi tum pinguedinem humanam mutari, non tamen ita interire, ut reliquas corporis partes: indureſcit enim inſtar ſebi, ſicque permanet: quum in vivis ſemper olei fere mollitiem, & fluiditatem habeat, etiam circa renes, & alia loca, ubi vulgô dura putatur. Non eſt in homine diſtinctus ab Axungia adeps, ſed pinguis liquor ubique idem. In brutorum quibusdam res aliter ſe habens dedit huic errori originem inde æſtiuo tempore exercitatis validê corporibus unctuoſus ſudor lineamenta flavâ pinguedine afficiens. Inde axungia humana æſtivo calore in vitris retenta olei inſtar liqueſcit. Nulla igitur in corpore humano adeps, niſi in cadavere diu poſt mortem genita. Vidi & tum, quædam cadavera habitu ſuo referentia limum nigrum: alia dura, ſicca, contracta: nonnulla in cinerei coloris pulverem mutata, ſed hæc rariora: quin & alia vidi à vermibus roſa, verum illa modô, quæ, æſtivo tempore defuncta, à muſcis ova ſua in iis ponentibus erant infeſtata: hæc enim inveniebam plena vermium aureliis ex vermibus mortuis enatis. Vidi cadavera humi condita non conſumi à vermibus, niſi enarratis modô in caſibus. Utcumque aliter ſentire intellexerim ab infantiâ uſque omnes fere homines.

FINIS.

E X-

J. Wandelaar ad vivum fecit

Fig. I.
A
B
C
D
E
y
Fig. II.
A
B
C
D
E
Fig. III.
A
B
J. Wandelaar ad vivum fecit

EXPLICATIO FIGURARUM.

Tab. I.

Fig. I. A. Segmentum partim carneum, partim tendinoſum, ab oſſis femoris parte inferiore Y reſectum, ſurſumque reflexum, ut queat conſpici fabrica vaſorum.

B. Vaſa minima arterioſa, miro, atque implicato, decurſu diſtributa per totam hanc partem, ceraceâ materiâ repleta, hinc ruberrima apparentia.

C. Superficies Patellæ interior, quæ hic ornatur Vaſis per eam diſtributis, accuratê deſignatis.

D. Ligamenta, nectantia os Tibiæ inferiori parti oſſis femoris, per quæ diſtribuuntur vaſa innumerabilia.

E. Tubera anteriora oſſis femoris liberata â patella.

Fig. II. Indicat oſſa femoris & tibiæ, ut in caſu hujus Valgi erant conſtructa.

A. Pars inferior oſſis femoris habens hic curvaturam longe diverſam à ſanitate.

B. Patella.

C. Extererior cavitas partis ſuperioris oſſis tibiæ, quæ hic apparet longe inferior, quam interna cavitas E.

D. Oſſis tibiæ pars ſuperior.

Fig. III. Exhibet quatuor digitos pedis humani, unde accuratè & prudenter ablata Epidermis, ut & corpus reticulare Malphigianum, dein ſervavi in liquore meo illibatos, nec mutatos: quum verô cutis liberata his ſit, papillæ cutaneæ relictæ, ſpectatæ die ſereno per microſcopium innumerabiles ibi apparent, ut tota ſuperficies his plena ſit, has in majore digitorum depingendas curavi, quamvis millenæ ubique ſint.

TAB. II.

Fig. I. Pars magna interioris membranæ Veſicæ urinariæ ex puerperâ, cui illa ex retento diu lotio, neglectâque ejus evacuatione, inflammata fuerat, indeque gangræna affecta, ſeparatâ, dein hæſit in meatu urinario, unde poſt 13 vel 14 dies forcipe educta fuit: convaleſcente poſtea ægrâ.

Fig. II. Portio Cerebri vitulini, â ſemianno in utero vaccæ matris mortui.

Fig. III. Sternum una cum cartilaginibus coſtarum, & intercoſtalibus muſculis, ex fœtu humano, in his ea copia vaſorum, ut omnia appareant quam ruberrima: neque unquam felici adeo artis eventu uſum ſum. Teſtes cito omnes, qui ope mi-

croſcopii has partes conſpicere dignantur.

Fig. IV. Depingit binas ex fœtu coſtas, una cum muſculis interco-ſtalibus, mirifico etiam ſucceſſu præparatis.

A. Coſtæ ambæ.

B. Fibræ oſſeæ longitudinales, in coſtis in eâ ætate, quæ adultiore ætate ita confluunt, ut evadant inviſibiles.

TAB. III.

Fig. I. Exhibet portionem magnam innominati oſſis, osque ſacrum à latere, quæ perioſtio adhuc cinguntur ſuo.

A. Os ſacrum perioſteo, & vaſis ſanguiferis cinctum.

B. Os Ilium.

C. Magnus nervus, ſupra oſſis femoris caput decurrens verſus femur.

D. Caput oſſis femoris.

Fig. II. Fruſtulum meſenterii, cum innumerabilibus vaſculis, inſtar filamentorum telæ araneæ, quæ tamen repleta ſunt materiâ ceraceâ rubrâ.

Fig. III. A. Acetabulum oſſis femoris ex juvene.

B. Arteriolæ ad infima acetabuli repertæ.

C. Ligamentum nerveo cartilagineum, quod nectit caput oſſis femoris cavo acetabuli, undique Vaſis cinctum.

D. Caput oſſis femoris.

Fig. IV. Capſula facta ex inteſtino jejuno pueri, & in illa eſt, ſegmentum Inteſtini coli, & Ilei refertum ita dictis glandulis, & vaſis ſanguiferis.

A. Capſula.

B. Segmentum Inteſtini coeci.

C. Segmentum Ilei.

D. Proceſſus vermiformis, cum ſuis ita dictis glandulis.

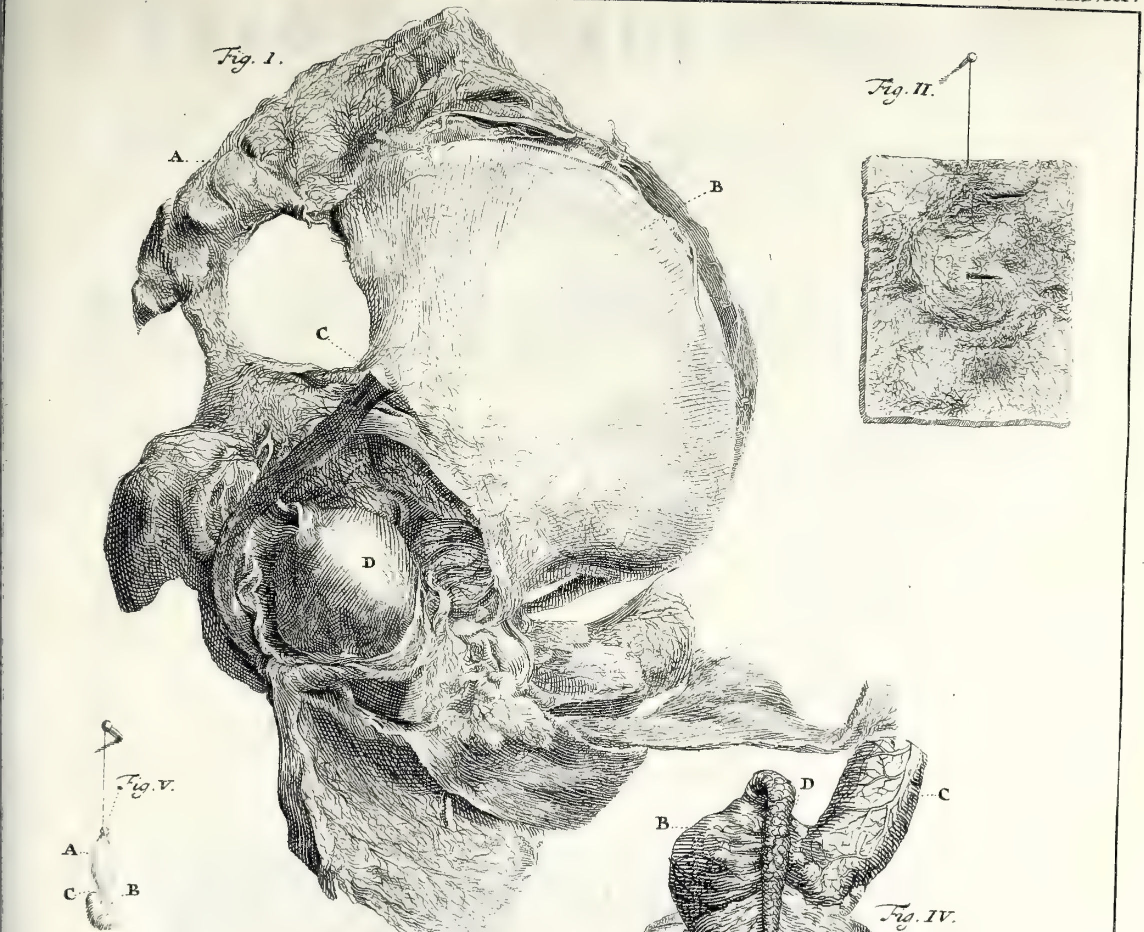
Fig. V. Embryo humanus, cum rudimento funiculi umbilicalis, pendent in liquore, & demonſtrant evidenter rudimentum illud ipſo embryone craſſius; in hoc embryone nec naſus, nec os, nec oculi apparent ſed modô rudis, indigeſtaque moles.

A. Rudimentum funiculi umbilicalis.

B. Carina embryonis.

C. Capitulum embryonis.

FINIS.

Vandelaar ad vivum fecit

FREDERICI RUYSCHII

Anatomes & Botanices Profeſſoris, Academiæ Cæſareæ Curioſorum Collegæ, nec non Regiæ Societatis Anglicanæ Membri,

ADVERSARIORUM

ANATOMICO-MEDICO-CHIRURGICORUM

DECAS TERTIA.

In qua varia notatu digna recenſentur.

CUM FIGURIS ÆNEIS.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

MDCCXXIII.

VIRO PERILLUSTRI

JOANNI TRIP

I C T O,

D O M I N O I N

BERKENRODE

REIP. AMSTELAEDAMENSIS CUM MAXIME CONSULI ET SENATORI,

SOCIETATIS INDIAE ORIENTALIS CURATORI, AD RES ECCLESIASTICAS DEPUTATO,

ARMAMENTARII PUBLICI, HORTIQUE MEDICI PRÆFECTO, &c. &c. &c.

Hanc Decadem tertiam Adverſariorum

D. D. O.

Humillimus auctor

FREDERICUS RUYSCHIUS.

LECTORI BENEVOLO

S.

Quicumque ſe publico committit, neceſſe eſt, ut omnigena hominum judicia experiatur, quorum unusquiſque pro captu ſuo rem oculis omnium expoſitam vel probabit, vel damnabit. Namque rebus ſingulis duas eſſe anſas jam veteri dicto comprobatum eſt. Quod ad me attinet, emiſſurus ea, quæ in uſum generis humani poſt longos labores, & multiplicia experimenta chartis commiſi, nihil eſt cur meliora ſperem, probe memor eorum, quæ adverſus me jam ante multos annos conati ſunt homines vel invidia ducti, vel amore ſui, vel præjudiciis obcæcati, donec vi inconcuſſæ veritatis ſuperati victas manus dederunt. Certe quidquid ratiocinia, etiam ingenioſiſſimorum hominum, vel ſpecioſe retulerunt, vel imperitis perſuadere potuerunt, id omne confeſtim collapſum eſt, quam primum experientia docuit longiſſimas diſputationes fruſtra habitas fuiſſe pro rebus, quas natura non agnoſcebat. Eadem illa fida magiſtra Experientia, quæ cauſam meam, quæ multis laborare videbatur, tot annos ſtrenue egit, eadem illa, inquam, jam quoque pro me militat, & audire nolentibus identidem inculcat, Venite & videte.

Ea enim vis eſt veritatis, ut vel invitos trahat in aſſenſum, ubi nullus dubitationi locus relinquitur, ſed materia ſuppeditatur undique laudandi mirabilia Dei in gloriam ejus æternam.

Non multis te morabor, Lector Benevole; neque enim animus eſt dicta jam ante repetere, vel ea congerere quæ ab aliis ſuper his rebus ſint dicta vel facta: ſatis habens efficere, ut intelligas quid velim.

Inter alia, quæ tibi offerimus, oculis tuis ſpectandum exhibetur Pyrum Anatomice diſſectum. Quod ſi hoc præſtitiſſem in hepate vel ſplene humano, excarnationis nomen mereretur propter Analogiam. Jam vero mihi liceat hoc vocare ſceleton pyri: quale ſceleton formare ſoleo ex foliis & fruticibus: qui conſpe-

 ctus

ctus multis non ingratus fuit. *Videbis porro, quia in eorum deſcriptione obſervaverim. Accedunt à me exhibitæ figuræ, quibus evincitur vaſa fructuum, quorum nucleus lapide tectus eſt, ut pruna aliaque, provenire maximam partem, ex lapidibus, æque ac ex ipſis Perſicis, quamvis non omnia uno eodemque modo.*

In Muſæo Wormiano incidi in imperfectam imaginem partis ſceleti Opuntiæ, quod Doctiſſimi etiam viri tunc temporis valde mirati ſunt, cujuſque meminerunt in ſcriptis ſuis.

Quare ſi Deo viſum fuerit, animus eſt totum fruticem, quem in formam ſceleti redegi, exhibere, ubi multa obſervanda occurrent, unaque cum eo conjungere ſceleton foliorum quernorum, ubi, remota omni pulpa, folia reticulorum ſpeciem e filis contextorum præbebunt. Vale, & his utere mecum.

A D-

ADVERSARIORUM ANATOMICORUM

DECAS TERTIA.

QUum exiſtimem, habere me nonnulla iterum, quæ obſervavi haud inutilia medicinæ, atque Anatomes præ cæteris, ſtudioſis; prodeo denuo, ea ut offeram. Tu, mi lector, æquo feras animo ſenilem loquacitatem, quando conatur prodeſſe: neque in malam accipias partem, quæſo, ſi vel repetiverim hinc inde eorum quidpiam, quæ forte enarravi antea. invenies quippe in ipsâ hacce repetitione ſemper novi quid, aut emendati magis. Agamus igitur primo

I.

De Atheromate.

EQuidem, ſi lubet conſiderare varios, quibus humanum corpus obnoxium ſæpe invenitur, tumores, hos inter ſane ut frequens eſt ſatis, ita & vix intelligi à medico poteſt mirabile hujus ingenium. Si enim rite examinas materiam, quæ propriis ſtabulat in locis, hoſque tumores efficit, anceps eris de ipſo vero nomine apte ei imponendo. Quoniam pultem ſæpe ſpiſſiorem referebat hic tumor, Græci Atheroma dixere; nec male. At alii, qui viderant collectam hanc materiam in grandinoſa corpuſcula degenerantem; vel ideo, repudiato priori nomine, dixere tumorem ovis piſcium ſimili ſaburrâ turgidum. Quid vero appellationis excogitabis, quoties oſſicula, vel & oſſa ipſa continet diverſæ omnino figuræ; imo vero & pilos inſtar capillorum hominis, dentes quoque, veroſque etiam molares inter illos, quin & crus humanum infantis cum tribus digitis, quale Cæſar Ruſſorum ſuis in Theſauris vere poſſidet. Omnia quæ modo recenſui ita reperi aliquoties, atque ſemel integram dentium

ſeriem in illo tumore me reperire pulchre memini, & quod incredibile videatur (vera tamen loquor) in ovario muliebri. Sane Petropoli videre eſt rem ipſam: in Theſauro autem Anatomico primo accurata habetur mirabilis rei icon.

At longe aliud, magiſque inauditum, certe fidem ſuperans, erit quod narrare occipio, prout domi id ſervo. In ventriculo defuncti vitâ hominis inciſo invenitur Atheroma, intra quod hæret integer manipulus pilorum, inſtar capillorum hominis, adeſt fruſtum informe oſſis, iuglandem nucem æquans: quatuor veri inſunt dentes molares, quales maxilla humana alit. horum autem dentium bini connati, alii duo ſeparati exiſtunt; ſed, quod ſingularem contemplanti ſtuporem incutit, cernitur in eodem ſacculo crus anterius cervuli exigui Africani, ut vix ovo ſimilius ovum, excepto, quod pedis in hoc crure ungula haud fiſſa ſit, ut in Guineënſi illo animalculo obtinet, ſed tegitur finis ille ungue, ut digitus minimus humanæ manus; quin imo & ſuperficies cutis hujus cruris raris tenuibuſque tegitur pilis, ut humanam manum obſidere ſolent.

Scio, tamquam fictum hoc quidam ridebunt Sceptici: ſed deſinant de non ſatis exploratis naturæ effectis temere definire, ni ſpectaculo oblato refelli ipſi velint. Ipſa hæc res in India Orientali contigit. inde ipſum hoc ita ſe habens Atheroma miſſum fuit Clariſſimo Viro, honorato meo Collegæ, Caſpari Commelino, Botanices Profeſſori Celeberrimo, & Academiæ Naturæ Curioſorum membro, qui pro conſuetâ ſuâ humanitate mecum illud communicavit una cum autographo Chirurgi dexterrimi Cornelii Smit, a quo Commelinus dono acceperat. Hujus ergo comitati id acceptum referens rite depuratum, atque ab interitus omni periculo munitum, locavi in Theſauro meo tam Anatomicarum, quam naturalium rerum collectione, inſtructo: quem in hac grandi ætate nocturnis laboribus, & diurnis, iterum apparavi ab eo tempore, quo priorum meorum laborum fructus in Ruſſiam tranſlati fuerunt.

Verum, ne ſic quidem contentus, habeo reſcripta ex loco obſervationis confirmantia rem ita factam teſtimoniis omnium qui inciſioni cadaveris, & operationi hujus ita nati Aheromatis, interfuerunt, quorum exemplum de verbo ad verbum hic inſertum ita ſe habet.

Anni

Anni 1716 quinto decimo Auguſti venit in noſocomium, quod eſt in Samarang, Jacobus Ruben. Laborabat apoſtemate ad binos digitos tranſverſos ſupra umbilicum. Id apertum manu Archichirurgi, dein quotidie bis depuratum dabat ſingulis vicibus duas puris uncias, uſque ad Decembris vigeſimum, quo moriebatur. Propria cadaver dextera aperui, invenique putredinem in hepate. dein apertus ventriculus erat plenus materià albâ, in quâ inveniebatur faſciculus pilorum habens pondus poſt exſiccationem quatuor drachmarum. præterea reperiebatur fruſtum carnis cum oſſe & cartilagine inſtar quartæ partis chalci. incidi illud, reperique in eo grumoſum cruorem, cum materia aquoſâ: cujus natura erat oſſea, cartilaginea, vel carnea, cutanea vero externe, ibique piloſa hinc inde. Præterea inveni circa os ventriculi ſuperius arcte adnatum fruſtum carnis, circumaccreta carne cinctum, cum tribus globis in apice. ad utrumque latus horum globorum accreverat dens molaris perfectus, plane ſimilis denti humano cum tribus aliis dentibus in medio. In cavitatibus nihil erat carnis, nec oſſis, ſed membrana, in quâ ſanguinis thrombi, cum Ichore flavo: quin & unus trium globorum repletus ſpectabatur materia cinereâ, referente pollinem oſtracodermatum contuſorum.

Dentes hi molares conſtabant pulchro, candido, firmo oſſe, ut nihil magis poſſit dentem hominis referre, erantque accuratiſſime infixi carni ipſi, non oſſi, ſed quodam modo mobiles. Ventriculus obſidebatur materia quaſi conchiliorum contritorum pulveri ſimili.

Nos hic ſubſcripti fuimus miſſi, ut eſſemus præſentes teſtes rei ita geſtæ & repertæ,

Thomas Blom, Interpres, & à rationibus Societatis.
N. van Gangel, Vexillifer.
Tres Chirurgi.
Henricus Oeſterſen.
Jacobus Hullincq.

Licet vero hiſtoria hæc mentionem non faciat Atheromatis in deſcriptione rei propoſitæ, evidentiſſime tamen datur evincere, ita illud adfuiſſe ibi: quoniam ſæpenumero pili, dentes molares, aliique, reperti fuerunt in albà Athero-

theromatis materia, nunquam autem in ullo alio tumorum genere illa fuerunt reperta, vel ſimilia: certè, unquam id legere me in aliquo obſervationum medicarum ſcripto, nequaquam memini. haud quidem mirabor, ſi quis me interroget, quanam ratione fieri poſſit ut omnia hæc nata, omnia hæc reperta fuerint in tumore undique clauſo? præcipue quidem undenam quadrans quadrupedis animalis habens humanum unguem natus ſit in illo. Sane vix aliud habeo, illi quod regeram, niſi modum Naturæ agentis, formantis, mutantis, nondum ſatis perſpectum eſſe homini, ita quidem, ut inde definire queat, quidnam illi poſſibile factu, aut impoſſibile ſit. Fateor, rem ſolâ raritate obſervatione dignam nos in admirationem rapere, imo vero ipſum nobis perturbare animum: ſed talis eſt quotidiana conditio eorum, qui contemplationi rerum naturalium totos ſe dedunt.

Nonne admirabile, imo incredibile penitus fuit, tectum illud tot per ſecula arcanum, quod revelare me abjectiſſimum ſuum ſervulum DOMINO DEO placuit? quando, corticem cerebri eſſe quam ordinatiſſime contextum & fabrefactum ex ſubtiliſſimis canalibus pulpoſis, accuratiſſime intertextis, atque exeuntibus ex finibus arteriarum ſanguiferarum cerebri, inveni, deſcripſi, & cum medicis communicavi primus? Vah quantæ tum inter eos turbæ!

Clariſſimus certe Schelhammerus, Anatomicarum rerum peritiſſimus, atque editis ſuper Anatome Scriptis merito ſuo celeberrimus, re hac auditâ primo, adeo longe aberat, calculum ut apponeret ſuum, ut in libello quodam, poſtquam honorificentiſſime de me, meiſque inventis, ſcripſerat ibidem, ubi tamen perventum fuerat ad illud rei punctum, quo aſſerebatur corticem cerebri nec glandulis, nec glanduloſâ materia, conſtare, ſed continuatis arteriarum ſanguiferarum fiſtulis, haud veritus fuerit diſertis verbis clamare, *Paterer potius erui ex orbitis ſuis meos mihi oculos, quam crederem, rem ita ſe habere.* Sed quid contigit? forte bini juvenes, diſcipuli Clariſſimi Viri, atque ab Illo Anatomica quoque edocti, me inviſebant, atque etiam collegia mea Anatomica frequentabant, quibus memorata modo verba ex citato prælegi ſcripto, eâ occaſione, qua de his

his forte rebus agendum poſtulabat Doctrinæ ratio. Uterque liquido aſſerebat, ipſam rem ita, ut ipſe ſcripſeram, ſe habuiſſe, neque licere ſibi deinceps de veritate rei dubitare. Quos deinde, brevi jam patriam repetituros rogavi, ut vellent coram Profeſſore ſuo, ita ut viderant, veritatem rei profiteri. Egregii autem juvenes hinc incenſi paululum, nec morandum rati, primum per tabellarium viſa & comperta literis ad eum datis perſcripſerunt, me omnium horum inſcio. Quare mirabar me poſt menſis circiter, à quo geſta hæc fuerant, ſpatium honorari literis cordati Viri, quibus prius ſcripta excuſat, fidem meis dictis habet, neque ulterius iis reſiſtere poſſe fatetur: poſtquam bini tam periti harum rerum diſcipuli explorata ſibi ad ſe retulerant. Modeſtia non patitur hic adſcribere, quibus illâ in epiſtolâ encomiis ſuper eodem hoc invento, me ornet. Reſcripſi ego Egregio Viro ſtatim, nequaquam mirari me, nedum ægre ferre, quod inauditam adeo rem tam duris repudiaſſet verbis: quandoquidem hanc ipſam, ſi alterius fide, & oratione, accepiſſem prius, forte ipſe non tractaviſſem mollius, ſed cum contemptu rejeciſſem. Simile quid evenit mihi primâ vice demonſtranti, in Amphitheatro Anatomico Amſtelædamenſi publico, inventam tunc primo à me tunicam novam in oculo humano. Quum enim ſuâ forte tum præſentiâ honoraret hunc meum actum Clariſſimus Rauius, diſciplinâ Anatomicâ adeo inſignis, tam indigne excepit hoc meum aſſertum ut riſu, imo vero elato cachinno rem exceperit coram omni ſpectatorum coronâ. Haud mirabar, ſed placidus dixi inſigni huic Anatomico, libere rideret, me interea jam curaviſſe imaginem cœlandam à Sculptore, ut in publicum evulgaretur novum inventum; quod & factum fuit haud ita diu poſt. Quam varia autem rerum harum ſors ſit, patet & hinc, quod indefeſſus & induſtrius Albinus, Clariſſimi Rauii ſucceſſor, in Cathedra Anatomica Lugdunenſi, ipſam hanc membranam tam ſolerter ita præparavit, ut unicuique quam evidentiſſima quidem appareat titulo membranæ Ruiſchianæ.

Sed ut redeam in viam, unde digreſſus fueram, non valde

miror, & homines fuiſſe, qui, poſtquam deſcriptum modo Atheroma præparatum apud me vidiſſent, dixerint, impoſſibile omnino ſe putare, rem talem in ventriculo prodiiſſe hominis. Sed, Care lector, quis hac in re in animum ſuum induceret, velle fallere; quum nullum honoris inde præmium, nullum lucrum, ſperari queat, aut prævideri ab hac fallaciâ? Quis cuncta hæc, tamque diverſa, colligeret, & uniret, tantum ut aſſereret, humano de Stomacho protracta eſſe ſimul? quare ille, qui miſit hanc hiſtoriam, voluiſſet tam turpiter imponere Celeberrimo Commelino, cui tale debebat nihil? Sed fac ita voluiſſe, undenam data copia fuiſſet tam mira, nec uſquam alias occurrentia deprehendere, qualia deſcripſi ſupra? Tandem quanam arte hæc, ſi ficta forent, ita unire quis potuiſſet? Sed, rem ut conficiam, nonne æque ſtupendum apparuit, quum coronæ ſpectatorum in Anatomico Theatro oſtendebam, Ovarium muliebre continens integram dentium ſeriem, quam ſimillimorum dentibus humanis, ut in Theſauris Anatomicis depingendum curavi, cujus quidem rei Autotypon Invictus Ruſſorum Monarcha poſſidet, qui pro ſingulari rerum Anatomicarum cognitione, quâ non Principes modo, ſed & ipſos Medicorum plurimos antecellit, hæc ipſa ſæpe contemplari haud dedignatur.

Quis non furor oriebatur & tum, quando gratis miſſum mihi accepi animalculum quadrupes, capite, linguâ, caudâ, & appendice de ventre pendula, inſtar funis umbilicalis, ita, ut cuncta hæc uni ſacculo incluſa hærerent, ut in Theſauris Anatomicis depinxi, additâ omnium hic obſervandarum circumſtantiarum deſcriptione, cujus authenticon etiam in Theſauris Cæſaris Moſcoviæ Petropoli ſpectatur; quod animalculum à vetulâ octuagenariâ cum vomitu fuit rejectum.

Ante multos annos quis crediḍiſſet, ex crudis vegetantibus, ſimpliciſſimâ diſtillatione Chemica elici, abſque ullä præparatione, ſalem volatilem, alcalinum, ſiccum, candidum, inſtar denſæ, figuratæ, glaciei, excipulo undique adnatum, & formâ quidem ſolidâ diu conſtantem, qui acri, alcalinâ penetrabili, mobilitate provocat omnes ex animalibus paratos ſales, neque ullo modo cedit vel illis, qui de putrefactis

prius

prius herbis excitantur? Hujuſmodi autem in Ampliſſimo vitreo vaſe ſpectabilem admodum admirabundo mihi contemplandum atque explorandum obtulit integerrimus meus certuſque Amicus, Hermannus Boerhavius, Medicinæ, Chemiæ, & Botanices in Academia Lugduno-Batavâ Profeſſor; qui tales produci tam facili apparatu ex ſeminibus inprimis maturis, ſiccis, recentibus, non præparatis ſtirpium acrium, mihi retulit, quam de Sinapi, Erucâ, Raphanis, Cochleariâ, Thlaſpi, Cepis, Alliis, Porris, aliiſque confici ſolent, exprimentes omni dote Sales, Spirituſque Cornu Cervi. Ego certe, à primâ olim ætate Chemicis ſatis deditus, mecum, his ſpectatis, dixi, fieri jam omnia, quæ poſſe fieri negabam. quare cavebo deinceps temere definire quid fieri poſſit, niſi re prius ab omni parte exploratâ.

Sed & æque inſuetum, mirumque ideo illud habendum, quod à me detectum voluit Creator, datumque Orbi, diſcrimen ingens, quod deprehenditur inter vaſa ſanguifera, pro diverſitate munerum, quæ illis obeunda imponuntur. Si enim bene hoc fuiſſet obſervatum, caviſſent utique Medici aſſerere, humores percolari ex confuſâ materia ſeparandos ope pororum, aut glandularum. Quid enim ſani ineſt tali ſententiæ? Recordor, Egregium Imperatoris Ruſſiæ Archiatrum, Dominum Arskine, ſuper hac re interrogaviſſe mirabundum, an igitur negarem ſemen in vaſis ſedere ſanguiferis aliis intime mixum humoribus, ſoloque teſtium apparatu inde ſecerni? Reſponſum dabam, neſcire me, quænam laterent in ſanguine recondita, ſcire tamen ſatis evidenter, ſanguinem ſemen haud efficere: id vero, ſi hæreret in vaſis ſanguiferis, alia requiſiturum eſſe organa, quæ prius ſperma elaboraſſent, diſtincto in loco, meque hanc ob cauſam agnoſcere, diverſa eſſe corporis noſtri vaſa, meque illud in ſtirpibus obſervaſſe etiam; de quâ re dicam poſtea.

Sane quod jure me dicere poſſe puto, antiqui, ſi vaſculorum ultimorum extrema illa ſubtilia accurate habuiſſent cognita, non incidiſſent in tot errores circa cognitionem fabricæ corporis humani. Sed ego de hac re ulterius agam, ubi viſum DEO fuerit, cujus immenſæ ſapientiæ ſint gratiæ actæ, quæ homuncionibus ſuam infinitatem detectam voluit ex tam miris effectis.

II.

I I.

De Anatome Mali Perſici, Pyri, & Foliorum.

SCrutator ſedulus corporis humani detegit quidem quotidie nova quædam, eaque inter mirabilia ſæpe multa: ſed & indagationem ſtructuræ in plantis, herbis & fructibus, eo facere, ſequentia docebunt, quæ & Anatomicum non dedecent, & ad Gloriam DEI multum conferunt, ut mellitus Thomas à Kempis ſuaviſſime aſſerit,

Quilibet ſurculus enarrat, explicat omnis herbula, DEI potentiam, ſeque nos ut doceat, blande offert. Diſce, inquit, ex me, quam ſit ſapiens, quam bonus, quam admirabilis, quam ſuavis & beneficus DOMINUS NOSTER: quod enim in me, & hoc à DEO eſt. Ideoque & jure canitur:

Præſentemque refert quælibet herba DEUM.

Age igitur, contemplare fabricam Mali Perſici, & ſat ſcio, obſtupeſces mecum, maxime ubi ſimul perſpexeris atque comparaveris priori ſtructuram Pyri fuſci majoris, quod *groote Riet-peer* Belgice vocant.

Pedunculi pyrorum conſtant multis canalibus, qui in corpore fructus ſenſim magis magiſque explicati, ſimul plus molleſcunt per gradus, tandemque in pulpam humidam exeunt, mutanturque, in quâ dulcis gratuſque ille ſuccus reperitur. Non inepte itaque puls hæc pyrorum habetur ſimilis viſcerum parenchymati, lienis certe inprimis, & hepatis. ita quoque olim vocabatur hæc materia, quam poſtea glandulis meris conflari voluerunt Malpighiani. Ego vero potius canales dictos velim, & vaſcula ſanguifera, quorum amborum extremum non parenchyma, ſed pulpam, appello: quia corpuſculum nullum ſingulare glandulam nominabo, niſi propriâ & ſingulari ſuâ membranâ contineatur. Atque ita & hic eadem in fructibus his invenio. Si quis autem velit, totum pyrum, utpote unâ coërcitum membranâ, appellare glandulam, aut glanduloſum corpus, id quidem haud abſur-

ſurdum crederem : verum qui aſſerunt, fabricam pyri glandulis quoque conſtare, iterum mihi videntur errare.

Ita quoque univerſum Hepar, Splen &c. ſuo ſemper circumcincta involucro, atque ex vaſculis ſanguiferis conflata, pro glandulis numerari poſſunt: ſed dicere, horum particulas etiam iterum conſtare ex glandulis, ſemper minoribus, fallax mihi apparet: & in hâc quidem ſententia manere cogar ex amore veritatis tamdiu, quamdiu aſſertores illius alterius dogmatis non oſtendent particulares illas minutas partes, quas illi habent pro glandulis. mihi ſane apparet parvas illas particulas tandem fieri pulpoſas extremitates. in aliis autem aliter ſe res habet, ut, volente DEO, exponam poſtea.

Atque ita quidem in plerisque pomis & pyris fabrica videtur. Sed in malo Perſico longe profecto aliter mirabilis cernitur conſtructio. Eſt ſane huic fructui brevis valde pedunculus, ſoloque levi contactu à ſuâ decutitur arbore hoc pomum. Quum vero curtus ille pes ingenti conſtet canalium colligatorum ſerie, videntur illi ſe tantum extendere uſque ad putamen lapideum fructus, huicque deinde tradere totum munus perficiend cætera, quæ ad conſummationem fructus hujus requiruntur: namque ex omni externâ ſuperficie lapidoſi hujus corticis undique exoriuntur rurſum canales, quorum diſtributis deinde extremis ipſa porro pulpa accreſcit firmiter. Quam ſingularis apparatus! Canales pulpiferi non proveniunt ex pedunculo, ſed ex illo duro lapide, cui dederant illos pedunculi vaſcula.

Impoſſibile id primo quis dicat, ſed experiatur, rem videbit. Neque latere velim artem, quà arcanum hoc detegitur. Impono illos explorandos fructus aquæ, donec incipiunt putreſcere, deinde vero eos vaſi figulino immitto, cujus fundus planus eſt, ſicque poſitos deglubo lente: excorticatos dein diu agito hinc inde per aquam, ut hoc concuſſu ſolvantur à mutuis complexibus vaſa, ſimul autem blande lenteque comprimo inter digitos, donec incipiat diſſolutio fieri. Tum vero manifeſto apparet analogia maxima, quæ eſt pulpæ huic vegetabili cum corpore pulpoſo Jecoris, Spleniſque, tam in homine, quam in vitulis. Sed, quoniam

B ſplen

ſplen hominis non eſt ſemper aptus ita tractari, ideo potius eliguntur lienes molliores. Ita enim olim, quum longe maxima eſſet difficultas cadavera humana nanciſci, confugiebant Anatomici ad corpora mortuorum quadrupedum, avium, piſcium, quod & hodie adhuc obtinet: neque profecto utile hoc adminiculum rejiciendum umquam videtur: at prudenter comparatio eſt inſtituenda, & indaganda via qua poſtea tutius explores, num & in humano ita corpore omnia ſe habeant. Sed, fateor, ne ſomniaveram quidem, umquam vegetabilia etiam ſervire detegendis in corpore humano partibus, ut jam feliciter experior. neque ſane hæc tantum diſco in fructibus, ſed in ipſis quoque foliis.

Diu occupatus fui in rimandis vaſis, quæ per hæc decurrentia olim nervos foliorum appellavere Botanici: ſed longe rectius jam mihi licet eadem vocare vaſa ſuccoſa; poſt hæc omnia cœpi videre, & hæc diſſolvi, atque in ſceleta redigi poſſe herbacea.

Dum hoc ago folia Aloës Americanæ muricatæ explorans, & diſſolvens, deprehendo, omnia ejus vaſa ſecundum longitudinem folii excurrere, atque vix ullos laterales ramos ex ſe dimittere. Sed & video ſimul inter hos canales pulpam valde analogam illi, quam in pyris, & Perſicis, inveneram, ut & ſatis ſimilem illi, quæ in liene eſt humano. præterea non poni hanc pulpam ad extremitates decurrentium vaſorum oblongorum, ſed locari inter canalium appoſitorum latera. Atqui quam auſpicato evenit, ut, diſſolvendo hanc pulpam, clare viderem eam ipſam conſtare vaſculis minimis, atque in ea manifeſto reſolvi etiam poſſe: ita quidem, ut referret ſatis commode corticis cerebri fabricam. Hæc ſic parata jam domi ſervo, ut ſpectatori poſſim offerre. Fruſtra autem hic apparatus tentatur in Aloë Socotorinâ, vel Africana: namque in his invenio quidem decurrentes rectâ juxta longitudinem folii canaliculos, abſque ramis lateralibus; ſed tamen omnes pergentes juxta longitudinem membranæ folium inveſtientis, cui ſe firmiſſime innectunt. Porro pulpa illa in foliis parum ſolidæ habet ſubſtantiæ; ſed maxima ineſt copia liquoris pellucidi, viſcoſi, albumen ovi referentis. Servavi hunc liquorem, atque

die

die ſequente obſervavi pulchre purpureum evaſiſſe ita, ut pigmentum illud chartâ exceptum, vel linteo, conſtantem pulchrumque colorem referret. Sed quanta diverſitas obtinet in folio Opuntiæ Spinoſæ Americanæ? Ejus profecto canales ſuccoſi per folia decurrentes, ubique emiſſis ramis lateralibus ſe mutuo inter ſe contexunt, atque præterea coadunantur mirifice ſimul concurrentes in eo loco, ubi formant novum folium, ſi fas eſt folium dicere, & non potius totam novam plantam. certe ibi omnes diſtincti illi canales arctiſſime uniti coëunt, iterumque ex eodem hocce loco egreſſi diſperguntur abeuntes à ſe invicem per novum illud folium: fitque idem illud per totam quidem plantam ubique. Sed & aliud obſervavi in hac Opuntiâ, quod non vidi aliis in foliis. Folia etenim hæc valde adulta, inque ſceleton formata, ſiccataque, in tres, quatuorve lamellas, aut etiam in quinque, quæ ſibi mutuo ſecundum longitudinem incumbunt, ſeparari a ſe invicem poſſunt. Quod & domi meæ ſpectandum ſervatur. Quis itaque ſatis digne laudes dixerit Omnipotentis, ſapientiſſimique Numinis, qui tam mira, varia, utilia, ejus opera conſpicit, unde tot tamque diverſa vegetantia, humanis ſervientia uſibus? unde ædificia, naves, horum ſupellex, cibi, potus, veſtes, ignis pabula, medicamenta denique, parentur nobis. Imo vero eſt, ut credam, ad doctrinam quoque morum proficere ſæpe ſtirpium proprietates: idque ut firmem rem narrabo ſæpe mihi viſam. Anni ultra quadraginta elapſi ſunt, ex quo in Amſtelædamenſi Horto alebatur planta ex Ægypto delata, quam Colocaſiam veram affirmabant; ſed quum florem fructumve numquam ibi perfecerit, dubitare licet, an non vera fuerit Ari ſpecies. Ornata erat utique foliis latis, per quorum medium decurrebat craſſa compages canalium ſucculentorum, quæ Nervus tum dicebatur. Extremitas hujus ita dicti nervi, ubi pervenerat ad apicem ſui folii, inde emergens progrediebatur ſola, in ſpiras ſe hinc inde torquens, eo fere modo, quo videmus rem ſe habere in Priapo vegetabili, Rumphio deſcripto, titulo Herbæ Canthariferæ.

Quando itaque terra in fictili, cui inſita erat hæc planta, arida facta irrigabatur aquâ, obſervabatur, ſimul ac nimium

affunderetur aquæ, ultra quam egebat illa, diſtillare illico abundantem affuſi humoris copiam guttatim ex apice intorti extremi, & quidem velociter, donec ſupereſſet tantum aquæ quantum requirebatur ad ſanitatem, non ultra. Sed mirabilitas ſpectaculi nocuit plantæ: nam affuſâ uberiore aquâ tamdiu irrorata fuit, donec moreretur à colluvie nimiâ; ut & bibonibus fatalis ſic corripitur gradus ad mortem.

Dixi itaque ex demonſtratis haud modo, analogiam maximam inter pulpoſum multorum vegetantium; ſed & comparationem poſſe inſtitui inter noſtra vaſa ſanguifera, & ſuccifera plantarum. etenim quælibet corporis noſtri particula, quæ deſtinata eſt parando alicui ſingulari humori, ſemper habet diverſos longe canales ab omnibus aliis, & ſic in ſtirpibus obtinet. Magnum hoc arcanum ſuorum operum voluit DOMINUS DEUS revelare hominibus per me, in honorem, gloriamque ſuam. Utique quando hoc primum inveneram abripiebar in admirationem fere ecſtaticam. Certe extrema poſſe vaſorum ſanguiferorum oculis ſpectari, res non eſt parva. fatetur certe Malpighius ſibi id impoſſibile fuiſſe. utinam magnus ille Scriptor, qui ſuo tempore ſibi parem non inveniebat, hoc ſpectaculo potuiſſet oblectari! Longe aliter de quibuſdam ſcripſiſſet rebus. Ut enim tam ingens eſt inter ipſa vaſa ſanguifera diverſitas in corpore humano, ita & in ipſis etiam vegetabilibus videtur, quorum etiam fiſtulæ ultimæ accommodantur efficiendo illi operi, quod ab iis requiritur ex lege Creationis. Hanc enim poteſtatem infudit cuique Creator ipſo in ſemine. Inde igitur tanta diverſitas in ſuccis vegetantibus, horumque poteſtatibus, ut purget hic, alter obſtipet, &c. quin & hoc ipſum levi conſtat & quotidiano experimento. Si eidem terræ in eodem vaſe inſeris Aloën, & Sacchariferam arundinem, eidemque committis aëri, eidem pluviæ, rori, ſoli, feret illa amarum purgantem, hæc ſuavem gratumque ſuccum.

Sed ſi ſpectes utriuſque harum fabricata vaſa, quanta erit differentia? Si autem ultra jam quæſieris, ſcire, nefas, qui vaſa deſcripta operentur, dum tam diverſos ex eâdem materiâ ſuccos conficiunt, dicam fruſtra id quæri; & agere per abdita hæc DEUM, cujus adoranda ſapientia, cujus acquieſcendum

provi-

providentiæ. Et ſufficit, bonitatem NUMINIS nos docuiſſe hoc fieri, licet modum quo fiat huc uſqueabſconderit.

I I I.

De Eruptione Sanguinis per cutem capitis &c.

TErrorem immanem, mulieri ubi incutitur, longe periculoſiorem eſſe, atque multa pejora effecta habere, quam ſi vir eundem pateretur, quotidiana docet experientia.

Viginti abhinc annis accidit, ut puella quædam valde per terrefacta, illicô undique infeſtaretur per totum ſuum corpus exanthematis magnis, quæ degenerabant in ingentes veſicas haud abſimiles illis, quas cantharidum applicatio excitat. Diſparebant hæ deinde pro aliquo tempore, iterumque poſtea apparebant per vices. Medici conſulti ſuper raro hoc ſymptomate aſſerebant, prævidere ſe orituram hoc ex malo facile Apoplexiam, aut Paralyſin, vel forte & Epilepſiam; nec ita diu poſt ſequuta fuit primo particularis paralyſis brachii ſiniſtri. Exercitatiſſimus tum Chirurgus Petrus Plaatman vocatus, ut huic mederetur malo, præſcripſit uſum balnei cum aromaticis herbis, cui dum inſidebat, pars affecta perfricabatur fortiter, fuitque is rei ſucceſſus, ut eouſque reſtitueretur in parte læſâ mobilitas, ut jam aciculam tenuem humo tollere poſſet, ſuaſque rurſum ſibi veſtes induere. Dum gaudet hoc levamine, incidit denuo in novum paralyſeos violentæ malum, quæ totum ferme afficiebat corpus; porro autem & accidebat illi effuſio cruoris ex cute capitis ſupremi, tam improviſo quidem, eaque cum impetus velocitate, ut citiſſime omnia lintea capitis integumenta ab effuſo hoc cruore permadeſcerent. Nullum obſervabat eruptio hæc exacerbationis ordinem, cujus incertitudo atque rei familiaris egeſtas coëgit matrem, ut locum afflictæ filiæ curandæ, atque alendæ, peteret in noſocomio publico; ubi per quatuordecim dum fuit hebdomadas, vix tantum liquidi cibi conſumebat, quantum cochleari prehendi poteſt. Domum redux ad matrem diris corripitur convulſionibus,

 inde

inde in furorem incidit, ita ut ſeptem totas hebdomadas ligari funibus, & coërceri debuerit. Toto autem hoc ſpatio ne ſemel quidem alvum evacuavit. Neque haud ita diu poſt plurimum vomuit cruoris. Igitur interdictus fuit balnei, quod rurſum ipſi fuerat commendatum, uſus. Poſt vomitum ſanguinis evenit illi urinæ retentio: quare Chirurgus dictus per integros novem menſes quotidie lotium per immiſſum catheterem educere debuit. Poſtea vero vivum emiſit ſanguinem per aures, os, oculos, umbilicum, mammaſque: & quidem ex his tantum exiliebat ſanguinis, ut neceſſe foret vitris ſupra papillas impoſitis profluentem cruorem excipere. Jam vero uſque adeo emaciata, atque viribus orbata eſt miſerrima hæc virgo, ut languidiſſimam trahat vitam. Acceſſit autem & tumor ad oculum ſiniſtrum valde prominens; imo & lingua ipſi in ore circumtorta jam jacet; inde neque loqui commode, nec edere expedite valet. Atque ita nuperrime eam reliqui. Quamvis autem de calamitatibus deſcriptis plurimæ illam nunc reliquerint, attamen adhuc profluvia cruoris per capitis cutem frequenter patitur. Quando nuper caſum hunc enarrabam Medico Boretio, curioſo certe rerum Anatomicarum & Botanicarum indagatori, uſque adeo ille ardebat deſiderio propriis uſurpandi oculis ægrotam, ut rogare non deſtiterit me, ut adducerem ad illâm. Morem ei geſſi. Quum unâ igitur inviſebamus ægram, incepit illico quam oportune tantum effluere ſanguinis; ut intra paucum tempus per omnia capitis integumenta profluens ſpectaretur. Vexat eam nunc temporis perpetua dextri pedis exagitatio, linguaque ad unam oris partem firmiter eſt affixa, atque intorta utcumque. En malorum terribilium ſyndromen, cui ſimilem videre non memini.

Haud ignoro tamen, menſtrua mulieribus retenta varias ſæpe per vias exitum ſibi quæſiviſſe, & per os etiam, aut capitis integumenta, exiviſſe: id enim deſcriptum obſervatoribus dudum fuit. Sed tam multa, ſingularia, & dura ſymptomata accidere uni fœminæ, haud vidi. Anatomici tamen hinc diſcere poterunt, ſanguinem exiviſſe oſculis extremis arteriarum, horumque eminentibus poris. via ergo recta à corde

corde in epidermidem uſque eſt arterioſa: nam intentis vidimus oculis vivum, coccineum, verum, ſanguinem arterioſum cum impetu veloci expelli ita, ut vividiorem numquam ſanguinem conſpexerim. Quando itaque aſſero ſanguinem deſcriptum de corpore egreſſum fuiſſe per poros, debebunt igitur pori hi eſſe meatus continuati ipſis cum arteriis, adeoque pori illi ipſi conſiderandi ſunt tanquam oſcula hiantia extremarum hic arteriarum. Inde quoque credo, in ſtatu naturali, & bene diſpoſito corpore, ſudorem noſtrum excerni, ut & naturales perſpirationes. Neque video opus eſſe ad negotium hoc, vel glandulas ita dictas ſubcutaneas, aut alios ullos ſudoris fontes: certe enarrati meatus adſunt, alii nondum demonſtrati habentur; atque evici, papillas eſſe nervoſas ſæpe, quæ pro ſudoriferis cutaneis glandulis haberi ſolent falſo.

I V.

De Veſtigio in Ovario poſt imprægnationem relicto ab excuſſo inde ovo.

CLariſſimus Regnerus de Graaf, æqualis quidem, & popularis meus, qui tantâ cum laude ſe geſſit in deſcriptione partium generationi dicatarum in viris fœminiſque, ovarium nobis reliquit depictum bovis imprægnatæ, atque evidenter indicavit locum, unde ovum fœcundatum exiverat in Tubæ Fallopianæ fauces. Locum hunc cicatricem Ille vocat. Attamen, quia locus ille manifeſto apparet inſtar parvæ, excavatæ, globoſæ, cavitatis, quæ ſenſim, & lente, ſucceſſive iterum coït, ut os matricis à partu, abſque ullâ interveniente materiâ: ideo puto magis proprie mereri nomen veſtigii, quam cicatricis: cicatriculæ quippe ſemper relationem ponunt ad prægreſſam quandam ſolidarum alicubi partium ſolutionem, quæ in cute obtinet. Hic autem nulla contingit continui ſolutio, neque vulnus, neque crepatura, aut ruptio membranæ ovarium circumcingentis; ſed ſimplex modo eſt apertura dilatata oris antea quidem anguſtioris, ſed tamen vere præexiſtentis: quemadmodum os uteri tempore par-

partus ita dilatatur: atque inde quidem poſtea veſtigium ovario impreſſum ſpectatur primo, ſenſim rurſum evaneſcens. Neque credendum, quod multi tradunt, in hoc exitu ovi ex ovario, ſeparari omne id, quod appellatur nomine ovi, ab ovario ipſo; neque enim nimis magna hæc moles aperturâ Tubæ reciperetur: ſed calix ovi manet in ovario, ſolum autem ovum inde ſolutum, cum rudimento Amnii, & Chorii.

Inde igitur tollitur objectio, quam plurimi formant contra hanc Doctrinam, rogantes, quonam pacto tam magnum ovum, adeoque tenaciter ovario adhæreſcens, fœcundatum in anguſtias tubæ uterinae poſſit intromitti. Sed nequaquam fit, quod illi putant. manet calix in ovario, ut & in gallinis, ubi idem ſane ſpectatur. vitellus ſcilicet exit ovario, relicto calice, atque ibi quidem per oſculum rimæ oblongæ inſtar ibi hærens, aliter quam in homine, & quadrupedis, ubi illud rotundum & cavum reperio. Roget hic quis, an modo aſſerta quidem viderim, num vero ex ficta hypotheſi ita rem eſſe putem. Sane, ſi ſemel tantum deſcripta ita vidiſſem, cautius de hac re & parcius loquerer. Sed aliquoties ita inveni in puerperis poſt mortem: nec frequens mihi defuit occaſio, quam ſemper captavi, & uſurpavi, ſedulo. Conſidera, jam integros me tres & ſexaginta annos incubuiſſe huic negotio. Conſidera, quanta mihi opportunitas ſit nata in tam populoſâ urbe. Quod ſi quæras porro, an cuique ovulorum una talis deſtinate propria opertura ſit in ipſâ ovarii ſuperficie: anque per aperturam hanc genitale fœcundi viri ſemen penetret in ovi meditullia, ut illud ibi fœcundet, atque deinceps ad egreſſum diſponat; utique, ita ſentire me profiteor. Neque enim puto, ſolos maſculini ſeminis exhalantes, volatileſque, ſpiritus eo facere. Novi, in coïtu imprægnante ſemen magnam partem effluens iterum demitti: nam in ipſâ tamen matrice remanere ſemen craſſum, fœcundatum ſufficiens, certo ſcio. Quin & mirabitur nemo, rurſus ejici ſemen, qui cogitat, quam ſit magna ſeminis a viro ſano copia, rurſumque quam exigua ſit uteri capacitas, quæ ſæpe minutiorem Amygdalam vix comprehendat. Sed neque video adſtrui illam de ſolis ſpiritibus fœcundantibus ſententiam inde;

de; quia ſemen dicitur haud inveniri poſt copulam in utero vel tubis. Contra enim & cavum uteri, & utramque Fallopianam tubam, recepto plurimo ſemine turgentia inveni, jamque illud ipſum curioſis oſtendere iterum domi meae poſſum; quod & in Theſauro Cæſaris Ruſſiæ binis in præparatis clare ſpectari poteſt: ut & editis libris dudum deſcripſi. Si ergo ipſo ſemine opus non fuiſſet ad prolificationem, ſane Tubæ Fallopianæ haud forent repletæ craſſo ſemine, quod cuique tamen apud me cernere licet. Sed aliud eſt valde memorabile in conceptis, ut fere videatur in ovario tum partus fieri cum voluptate, qualis poſtea cum dolore fit parturiente matre. Nam fundus calicis in ovario relicti, ſi ſpectatur ſtatim ab impraegnatione, totus profunde rubet, atque in ſuperficie ſuâ interna villoſus, ſcaberque, apparet, prorſus ut in utero videtur, quoties ſuperficies ejus interior inſpicitur ſtatim à partu.

Si inſtat quis, an unquam aperturas tales, quales hic admitto, oculis meis in ovario conſpexerim, fateor, me illas haud ita patulas vidiſſe; verum veluti pori cutanei non ſemper, ſed certis tantum temporibus poſſunt videri, ita quoque hic contigit. ſi vero excutias argumenta, quæ faciunt ita ut ſentiam, & quæ jam ſupra attuli, pro certo habebis, credo, mecum ab ipſo effectu & eventu ſecurus, totam rem ita ſe habere.

V.

De ſuſceptione Inteſtini in fœtu humano.

MAlum hoc frequens accidere adultis ſatis ſuperque olim demonſtravi: quum & id ſemel in ipſo viderim colo, & in quatuor diſſectionibus per continuas vices inſtitutis in noſocomio invenerim. Jam vero in infante ante quatuor tantum dies nato, primâ vice in meâ vitâ, per tot diſſectiones exercitatâ, etiam inveni, neque ſine magnâ admiratione. Quis enim tam lethales morbos in tenellis expectaſſet infantibus? Credidi frequentius forte accidere, præcipue ab epilepticis infantum inſultibus; unde poſtea, per diros aſſiduoſque ejulatus

latus ſe manifeſtat morbus. Demulcentia quidem, emollientia, & anodyna, in eo caſu exhibita, parum juvant, neque vel idonea multum proſunt clyſmata; namque paucas intra horas in æternam recedunt hac ex vitâ quietem.

Fortia ſane purgantia contra hoc malum adultis data ſæpe multum quidem juvant, & multo plus boni efficiunt, quam demulcentia, vel anodyna: attamen, quoties vera eſt ſuſceptio, nihil invenio magis prodeſſe, quam humores ſtatim per epricraſin expurgare, donec levatur & ſanatur malum. Ideoque & in tenellis hiſce corpuſculis idem tentandum puto, & repetendum tamdiu, donec alvi ſequitur exoneratio, atque inde etiam ſequens morbi levamen: ſed talia hic eligenda ſuadeo remedia, quæ ſatis ſint valida pro ratione virium in tenerâ ætate: ut & certo cognovimus adultis quoque in hoc caſu valde fortia ſemper ſubminiſtrari debere purgantia.

V I.

De Exuviis Chryſalidum in imis oſſibus repertis.

NEſcio, an Medici, atque naturalis hiſtoriæ ſtudioſi, invenerint umquam aliquid, quod magis apparet admirandum, quam id, quod jam deſcribam; utique inter ea, quæ reperiuntur in hac tertiâ Decade, primarium habetur. Ego certe, ubi rarum hoc neque creditum mihi umquam ſpectavi phænomenon, obſtupui attonitus, vix mihimet propriiſque oculis credens, dum inſolitam & inauditam rem contemplor.

Suaſerat mihi ſæpe, imo & urſerat, Clariſſimus Boerhavius, ut acriter inquirerem in fabricam interioris partis oſſium, quæ membranas, vaſcula, medullam horum continet, ſemperque dixerat, eſſe ibi multa, quæ diligentiſſimi Malpighii induſtriam, atque Haverſii ſagacitatem, ſubterfugerant ad hoc uſque tempus. Ego, qui maxime occupabar in molliorum partium fabricâ rimandâ, tandem toties inſtigatus ab Amico meo parui, atque perſcrutandis imis oſſium meditulliis totum me dedi per longum ſatis tempus

pus, noctes dieſque impendens his ad intima uſque perſpiciendis. Variis diviſa modis oſſa, fracta, fiſſa, ſubtiliſſimâ ſerrâ artificioſiſſime diſſecta, examinavi, commemoraturus poſtea, quæ immenſo hoc labore reperi. jam modo unum hoc, quod ſe obtulit, libet enarrare. Meminiſti forte, mi lector, me quondam in lucem ediditſſe libellum, Titulo Theſauri Animalium primi. Incuſavere hunc meum laborem aliqui ut inutilem, neque meo congruentem muneri. Errant, qui ita cenſent; niſi enim in tali me quoque ſtudii genere exercuiſſem, forſitan & hoc, quod jam deſcribam, latuiſſet ſemper: nam perſcrutando inſectorum naturam, œconomiam, & metamorphoſes, evaſi aptus, ut rem hanc obſervare, recteque intelligere poſſem, quàm in oſſibus deprehendiſſe dico. Vidi enim reſidua, vel depoſitas exuvias veras, Chryſalidum dictarum, vel Nympharum apud Zoographos. Teſtulas, ut ita loquar, ajo me reperiſſe, quæ integumenta fuerant viventium olim animalium. Erant primô tam exiguæ hæ pelles, quas mihi ibi latentes oſtendebat artifex egregius, cujus utebar dexteritate ad oſſa haec ſerrâ juxta longitudinem ſecanda, ut facile effugiſſent meos oculos, niſi fuiſſem utcunque peritus hiſtoriæ inſectorum. Incitatus primo hoc caſu ſurrexi animoſior ad introſpicienda oſſa, ſtatimque inveni in cavitate oſſis femoris, & in oſſe humeri, eadem animalcula, ut in aſſervatis his domi meæ cuilibet curioſo oſtendere promptus ſum. Ultra pergens, ſpectavi hæc non modo in oſſibus adultorum ſed & in oſſe tenelli infantis. Ita quidem, ut in octo diſtinctis oſſibus jam ea oſtendere queam. Id vero memorari quoque meretur, Chryſalidas has non unius modo, ſed triplicis & diverſæ fuiſſe ſpeciei, ut in figurâ depingendas curavi.

Non quidem recentia erant hæc oſſa, attamen omnino undequâque integra ita, ut nihil penitus ineſſet quod corruptionem ullam, aut putredinem referret, ut domi meæ in Theſauro novo videri poteſt. Si quis rogitet, quinam in cavitates has talia ingredi poſſint, ego viciſſim rogabo, per quam viam in Arteriam magnam ſub corde integer faſciculus oblongorum implexorumque inter ſe ver-

mium factus ſit ingreſſus. Hunc tamen vidi, atque deſcripſi. Unde in ovario muliebri ſeries dentium? Unde lumbrici lati & triginta ulnas longi in corpore humano? Unde crus infantis in Atheromate placentæ uteri? Unde ſex pingues, craſſæ, erucæ in cerebro ovillo? Unde animalculum quadrupes, crumenulâ coërcitum, rejectum vomitu? Hæc tamen omnia vidi ſic ibi nata, partimque in nova collectione aſſervo ipſe, partim in Theſauro Imperatoris Ruſſiæ ſervantur. Hæc vix videntur fide digna. Sed legiſti aliud olim quod ſcripſi. Vir egregius implorans meum conſilium accedenti oſtendit multas Chryſalidas parvas, quas cum urinâ ſuâ rejecerat quotidie, quarum mihi nonnullas dabat in pyxide ligneâ, ut in rem inquirerem. Dum die ſequenti pyxidem aperio, multa per eam volitabant exigua animalcula, depicta in Theſaur. Anat. I. Omnia hæc qui ponderat, mecum, opinor, fatebitur, ſcientiam omnem, quam huc uſque de rebus naturalibus habemus, nullo modo attingere poſſe modum, quo tam mira efficiuntur, quæ fieri tamen videmus. Super hâc re legi tractatulum Gallicum de Vermibus, in quo ſcribit auctor, cujus hodie ſententiàm plerique ſequuntur; (neque aliter quidam inter veteres ſenſere) nullum animal naſci, niſi ex ovis præexiſtentibus animalium ſimilium, & in maſculino humano ſemine ovula minima plurimorum animalium aliorum latitare, quæ in eo fota, idoneo tandem tempore adoleſcant, & poſt multos ſæpe annos viva hæc animalcula producant. Quidquid hujus rei fuerit, nec aſſero, nec nego, ſed neque conor decidere: quia meum non eſt, de probabilibus conjecturis, ſed de rebus ipſis agere. Sæpenumero conquerentes audivi optimâ fide homines de intolerabilibus in oſſibus femoris, tibiæ, humeri, brachii doloribus, neque tamen eorum atrocitatem augeri, licet affectas partes premant, tundant, tractent; interim ſunt violentiſſimi interni dolores. Dixi ſæpe his, imis hærere malum medullis. Quin & ipſi hi ægri verbis exprimere conantur verum rei ſenſum, dum ajunt, in ipſâ oſſis mole ſedere, quod ſentiunt. Quia tales vero reliquiæ hujuſmodi animalculorum in mediis oſſium cavitatibus deprehendimus; forte liceret credere produci illa tormenta ab inſectis exiguis ibi ſtabulantibus, quae mordendo,

dendo, rodendo, terebrando, excdant tenuiſſimam membranulam, quæ medullam ibi contentam ambit. Certè defunctis hiſce, nulla eſt occaſio intima horum oſſium perſcrutandi. Attamen certo conſtat, dolores hujuſmodi, uſu Mercurii, ut veri contra omne vermium genus antidoti, perfectè ſanari. Affirmo bonâ fide, ſanaviſſe me multos homines, qui multos per annos dolores enormes oſſium paſſi, nullam tamen vel minimæ labis à lue Venereà ortæ ſuſpicionem dabant, vel ſignum, idque ope argenti vivi. Forſan tum hæc animalcula occiſa. Sed nec illud ultra modum problematicum dictum eſto. Manet tamen interea certiſſimum, chryſalidas haſce ibi in cavernulis oſſium latitare. Sed & veriſſimum quoque eſt, oſſa illa undique integra, non raſa, terebrata, carioſa, rupta, fuiſſe. Quin & nulla vel minima in iis ſpectatur apertura, aut rima vel minima præternaturalis. Denique & in oſſe humeri infantis unum modo annum nati reperio eaſdem.

Si autem dubitet quis de rei veritate, cæteriſque memoratis circmſtantiis, hunc ego domum meam invito, huic ajo, Veni, & vide. Spectabit evidenter nihil doloſi, nihil ſubeſſe falſi: tot enim diverſæ, tamque diverſis locis ſitæ, conſpiciuntur, ut penitus ſit impoſſibile per artificium humanum ita ibi locari potuiſſe intra filamentoſo-celluloſam fabricam horum oſſium, tam arctam, tam intricatam. Ipſe etiam peritus Artifex, dum ſerrâ diviſum eſt os, illco mecum vidit. Et quâ improba ratione adductus ego, qui DEI opera, non falſa figmenta, per tot indagavi annos & publicavi, vellem hæc fingere jam octoginta quinque annorum ſenex, & ſic alios fallere, & decipere? Fateor, me, dum jam ultra ſexaginta annos occupatus fui, multa nova, in animalium corporibus detecta, deſcribendo, multos habuiſſe quam frequenter oblocutores: verum quoties me ipſum convenire, atque mea domi meæ contemplari non dedignabantur, ſemper fere confitentes audivi, aliquando etiam invitos, *Id numquam credidiſſem, niſi viderem jam.* aliquando dicebant, *obſtupeſco.* quin & rerum medicarum ſtudioſos frequenter audivi præ indignatione exclamantes, *Itane ergo nobis impoſuere Profeſſores noſtri!* Accidit quandoque, ut, poſtquam deſcripſeram aliquid,

atque per editas quoque icones depinxeram, homines putarent hoc pro falſo tantum & efficto habendum eſſe. Hinc mihi nata fuit neceſſitas cogitandi de arte, quâ omnia, quæ præparaveram Anatomica, dein non mutata, ſed talia accurate, ut in effigie editâ depinxeram, conſervare poſſem. Idque poſtquam conanti ſucceſſit, jam ea omnia, vel in liquore balſamico ſuſpenſa incorrupta, vel ſingulari encheireſi indurata inſtar lapidis, & tamen priſtinæ figuræ perfecte tenacia, conſervo. hinc dubitantes, negantes, obloquentes, convinco, ſemper ingeminans, *Venite, videte, finis erit dubiorum, erit litium finis.*

V I I.

De Meſenterio.

IN alterâ Adverſariorum Anatomicrum decade multa, & quidem ſingularia, attuli de Meſenterio, quibus addere fas eſt ea, quæ deinde circa illud inveni. Cadaver inſpiciebam inciſum edentulæ dudum atque decrepitæ penitus vetulæ. Id mihi primo extrinſecus contemplanti admodum macilentum apparebat. ubi vero aperueram, valde pingue ubique cum admiratione conſpexi, abundantique per omnia pinguedine ſatis conſperſum; muſculos autem emaciatiſſimos, & mire imminutos inveniebam, quales & olim ſic reperire ſæpe memini. In aliis quandoque cadaveribus detexi quidem omne conſumtum penitus pingue, quum interim in iis muſculi toroſi & magni bene ſe haberent. Inteſtina jam ſcrutabar primo ſedulus, meſenterium deinde, meſocolon, & harum maxime partium glandulas. Mirabar ſtatim, tam paucas me illas, eaſque adeo ſimul exiles, invenire: nam in ſpatio meſeræi, palmam manus æquantes duas tantum reperiebam, aut tres ſemine cannabino vix majores. Atque hoc ipſum phænomenon occurrit mihi ſæpius in meſenteriis valde annoſarum anicularum: quod obſervationi meæ materiam dedit aliquam, de quâ tamen nihil proferam, niſi poſt plurima comperta experimenta, quæ opinionem meam ſuper hac re omnino confirment.

An forte glandulae hae meſenterii in certo aetatis termino incipiunt evaneſcere in corpore fœminarum, ut mammae in his adeo delentur, ut ſolae tantum papillae ſuperſint, nihilque praeterea quidquam de toto, & adeo olim magno, mammarum corpore? Sed quid tum chylo continget, qui ſolebat prius per venas lacteas deferri ad has in meſenterio glandulas, certos & neceſſarios in uſus? Ibitne forſitan ille jam per venulas meſentericas exiguas ex inteſtinorum cavis abſorptus in ipſum Hepar? Profectô ſaepe ſuper his meditans dubito, an non in vegeta quoque aetate pars chyli venulis meſeraicis ducatur ſemper in Hepar. His ita conſcriptis accidit, ut iterum nanciſcerer cadaver talis decrepitae: in quo tantummodo hinc inde parvam glandulam talem reperi vix grano ſinapi majorem. Contra vero aperienti cadavera eorum, qui in flore aetatis occubuerant, apparuit meſenterium refertum tantâ glandularum copiâ, ut in portione ejus palmae manus aequali ſexaginta vel ſeptuaginta glandulas invenerim quas domi meae poſſim demonſtrare. Inter illas ſunt, quae ſemen cannabinum, aliae quae braſſicae granum, aequant: imo aliae, quae nuci moſchatæ, aut & olivæ minoris fructui ſunt pares; ſed minimæ illæ ſemper viſum fugiunt, niſi prius vaſa meſenterii optimâ arte bene fuerint repleta, ut vaſcula ſanguifera appareant.

Porro detexi hoc valde notabile, quod vaſa ſanguifera repleta in maximis harum glandularum habeant ultimas ſuas extremitates terminatas in ſubſtantiam pulpoſam, ut in hepate. Eſt autem harum arteriolarum reptatus adeo ſingularis, ut ei ſimilis in toto corpore humano non reperiatur. Quid autem hâc propriâ fabricâ illis in locis ſuis hæc vaſcula præparent, quid efficiant, nondum adeo clare liquet, ut cum certitudine aliquid hac de re aſſeri poſſet: id ſolum expertus fui aliquoties in his, chylum ab Inteſtinis uſque ad glandulas has appulſum colore eſſe & ſpiſſitate puri lactis, atque, dein ex iis iterum egredientem dilutiorem, ſubtiliorem, & pellucidiorem, apparere. Numquam antea credideram, hanc repletionem uſque adeo profunde penetrare poſſe. Jam vero res ſucceſſit: unde lætus exclamare cogor: Vah quantum eſt, quod neſcivimus ante Repletionis artem!
quan-

quantum didicimus per illam! O mirus naturæ in ultima vaſcula olim inviſibilia appulſus, quo tam abſcondita manifeſtantur! O grata Repletio, numquam contemnenda deinceps, numquam laudanda ſatis!

VIII.

De Epidermide.

QUam multa ſingularia hæreant etiam in extimis corporis humani integumentis, ſoli norunt illi, quos indefeſſos in his perſcrutandis occupavit labor. Sæpenumero certe miratus fui Anatomicos priſcos diſſectionibus publicis multa ſæpe verba feciſſe de tertio corporis integumento communi, Cute ſcilicet: ſiluiſſe autem de binis prioribus hâc cute, Cuticula ſcilicet, & Reticulari membranâ. Quod ſi feſtivi ille ingenii Eruditiſſimus Swalvius viveret, qui tam eleganter ſcripſit Querelam Ventriculi, quid obſtaret, quo minus ſtylum acueret in laudem illorum Integumentorum, in quibus præter merita neglectis tam multa tamque pulchra hodie demonſtrari illi poſſent? Certe qui olim de fabricâ ſcripſere corporis humani, in eâ hærebant opinione, cuticulam eſſe coagulationem ſuperfluorum humorum de corpore humano emanantium, qui ab appellente frigidiore aëre ibi in ſuperficie corporis inſpiſſarentur: ideoque ne quidem partem corporis habendam eſſe cenſebant. Jam vero acrius rem perſcrutati non ſolum videmus has eſſe veras corporis partes, verum etiam neceſſarias, adeoque vitæ humanæ tam utiles, ut abſque iis miſerrima foret.

Probum bene novi Virum, qui cuticulâ, & membranâ reticulari Malpighiana non quidem plane orbatus eſt, ſed cui haec tegumenta adeo ſunt ſubtiliter tenuia, ut neque moderato calori, nec frigori tolerando par ſit, ſed ab utroque plurima incommoda, imo & dolores, ſufferat quotidie. Si tertium noſtrum Integumentum generale, Cutis, à binis prioribus deglubitur, ſanguis de corpore dimanat. Quin imo, quando in aëre, & aquâ, hæc duo integumenta dura, craſſa, ſicca, rigida, fiſſa, ſunt, quam moleſti oriuntur morbi,

bi, quamque difficulter curabiles! Sed etiam Chirurgi norunt quam difficile ſemper ſit, per medicamenta epulotica, quae frigefacientia debent eſſe, & exſiccantia, epidermidem rurſum ſuperducere cuti; quin & ubi per haec non procedit cicatricis ſuae productio, cogimur aliquando confugere ad ea emollientia, quae ſimul humectantia ſunt, ut ad Digeſtivum aureum, & ſimilia. Parco hac occaſione & illos memorare, quibus ab actione incenſi pulveris pyrii cutis decoriata fuit. Certe deinde hac ex cauſâ tanta quotidie puris copia gignitur, ut exhauſti viribus, idoneoque nutrimento privati mortui ſint. Qui caſus aliquoties nobis obvenere. Videtur itaque non decorum, de hiſce integumentis vel contemptim loqui, vel negligenter de iis tractare: neque ſane oblitus rei illius ſum, quae multos ante annos nihil tale merenti mihi accidit. In publicâ quidem tunc demonſtratione Anatomicâ, coram frequentiſſimâ honoratorum ſpectatorum coronâ, meo more exhibebam tria communia corporis extimi integumenta haec, atque in his ſolis tantum demonſtrandum habebam, ut iis ſeſqui horam integram impenderem. Intererat huic demonſtrationi Medicus Amſtelaedamenſis, practicus famigeratiſſimus, una cum Burchero de Volder, Philoſophiae & Matheſios in illuſtri Academiâ Lugduno-Batavâ Profeſſore Eximio. Hic ille medicus omnibus aeque in demonſtrationem intentis per contemptum, finita demonſtratione, in haec verba erupit: *An igitur vilia hæc merentur, ut iis cognoſcendis ſeſquihoram perdamus? An quidem decet Anatomicum noſtrum talibus tractandis nos tanto tempore detinere?* Miratus hominis dictum Egregius Volderus regeſſit, *Itane tu de hoc negotio ſentis? Ego numquam tam ſubtilia, atque vera tamen, in corporis humani partibus ſcivi, aut vidi.* Atque ſic oſtendebat, ſe verum talium ſpectatorem fuiſſe. Sed quânam ratione, & arte, illa integumenta debeant ſeparari, ut rite exhiberi queant oculis, neque ego deſcripſi hactenus, neque alios ſincere deſcribentes inveni: quare meretur hoc artificium ſimpliciter exponi. Olim candente ferro cadaveri applicato, aut aliis veſicatoriis mediis, id efficere conabantur Anatomici: tum vero tam inquinata apparebant haec, ut vix adſpectum ferrent, certe diſtincti omnino nihil exhiberent. Pertaeſus itaque inepti

hujus operis circumſpexi nitidiorem agendi modum, certioremque in ſuo eventu, quam cum Lectore meo libens hic communico. Portionem capio cutis humanae a cadavere ſeparatae, unde ſollicite pinguedinem aufero, dein fortiter ſuper tabellam ligneam extendo, ut quaquaverſum rigide tenſa ſit, ea tamen lege, ut epidermidis externa ſuperficies exteriora verſus ſpectet. eo facto, totum demitto apparatum in puriſſimam fervidam aquam, quo pacto, cuticula, & reticulare corpus ſe laxare incipiunt à ſubjectâ cute, patiunturque ſe obtuſo cultello accurate inde ſeparari: tum ita ſeparo eouſque, ut volo; atque ſeparata à ſe invicem, ſed in parte adhuc nexu ſuo cohaerentia tamen, ſic haec tria in liquore meo ſuſpendo, aut in aëre aperto exſiccata reſervo. tum vero in iis, quae ſic praeparata ſunt, apparent manifeſte tria integumenta haec: ut ſic praeparata in Æthiope, in Semi-æthiope, & in Europaeo, domi meae curioſis rerum Anatomicarum quotidie oſtendo. In Æthiope ſemper invenio corpus reticulare totum nigrum, in Semi-æthiope dilutius nigrum, in Europaeo ad ſolem in agris exuſto flaveſcens, ſed in candidi, nec ſolis æſtui multum expoſiti hominis cadavere Europaei ita candens, ut vix queat diſtingui. Epidermis autem ſemper à cute in omnibus facillime diſtinguitur, atque ſeparatur. Cutis humana lenta eſt, & valde extenſilis, neque tam facile dilaceratur, quam cuticula, quae valde eſt fragilis, & quam leviſſima vi dilacerabilis. Quando autem epidermis exſiccata eſt, non facile poterit extenſa in planum retineri, ſed ſuâ ſponte ſtatim in corollas, & phyliras, quaſi circumducta, convolvitur, ſimulac committitur ſibi ipſi. Nulla Epidermis habet vaſcula ſanguifera; quum cutis interim iiſdem quam repletiſſima ſit uſque adeo, ut ſi in vaſa ejus rubra cera feliciter immiſſa ſit, tota ſane explicata cutis nudo oculo conſpecta appareat quaſi unâ homogeneâ rubedine tincta; atque ubi tum radiis ſolaribus à tergo inſpicientis oblique irradiantibus cutis haec ſic praeparata, atque oleo terebinthinae affuſo madens, per microſcopium rite inſpicitur, videtur certe tota quanta eſt ſolis conſtare vaſis. Interim tamen epidermis, quae illi cuti adhaerebat eo tempore, quo haec cutis ita repleta fuit, ne minimum quidem,

dem umquam in tot millibus praeparatorum, veſtigium ullius vaſculi, vel microſcopiis conſpiciendum exhibuit. Hæc ita ſe habent, mi Lector, ſic inveni ſemper, nec umquam vel in uno caſu aliter. Quare & bonâ ſic fide tibi enarro, qui nudam veritatem ſolam quaerere, invenire, exponere, conor.

Quânam ergo me admiratione affectum putas, quando audivi inter plurimas rerum Anatomicarum gnaros eſſe Londini Celeberrimum Anatomes Cultorem, Sancti Andreae nomine, qui aſſerat non modo verbis, ſed & clara oſtentatione, demonſtrare ſe jactet; totam epidermidem ita ſe praeparare, ut infinitis vaſis rubrâ materiâ injectâ diſtentis turgeat ita, ut vaſcula ejuſque canales ubique nudo appareant oculo. Eſt certe vel in errore ipſe hic Egregius Artifex, aut alios fallaciâ quâdam decipere geſtit. Tenuiſſimam enim cutis partem, aut alias quaſdam tenues membranas, vaſculis viſibilibus praeditas, pro epidermide falſo oſtentat. Si autem peritiſſimus ille Anatomicus, haec ita monitus â me per publicum hoc ſcriptum, tamen hac ſuâ in jactantiâ perſeverat, age, paratus ſum poſito pignore decertare, illum in epidermide vaſcula illa non poſſe oſtendere; eritque hoc meum cum Illo certamen adeo quidem juſtum & æquum, ut cuncti Anatomes cultores modum ejus comprobaturi ſint. Igitur duos aureos Anglicanos (*guinies*) perdam in uſum pauperum Londinenſium, ſi Dominus S. Andreæ idoneis judicibus vera ſe dicere comprobat. ſi vero rem illis demonſtrare nequit, unum tantum ille denarium Anglicum pendet. Si autem illi placet, mihi portiunculam denario æqualem de iſtâ jactatâ atque oſtentatâ epidermide mittere, ego viciſſim ſtatim curabo ut accipiat à me fruſtum humanae cutis praeparatae, cui epidermis partim adhaeret adhuc, partim ſeparata eſt. ibi cernet vaſa cutanea coccineo quaſi pigmento intus pleniſſima. videbit appendentem epidermidem, atque in illâ tota ne minimam notam vaſculi ullius in appendenti propriâ cuticulâ. Age, ne ſubducat ſe certamini, agitur de cute humanâ, agitur de veritate, hic Rhodus, hic ſaltus! Vel convincat me, aut patiatur ſuo ſe liberari errore, & abſiſtat bono decipere. Ne vero dubitet de pignore depoſito, ſciat, Dominum Brad-

 ley,

ley, membrum Societatis Regiæ Londinenſis, ibique in Architectonicis & Botanicis celebrem, mihi debere duos tales aureos, quos ipſi hic commoranti mutuo dedi pro ejus votis, poſtquam ante aliquot annos, multa ipſi officia, hic hoſpiti, præſtiteram, & quos ille oblitus fuit poſtea mihi, ut oportuerat, reddere. Hos igitur nummos publice in hoc certamen jam depono. Eſt enim hæc res mihi cordi, & vidi etiam dolori fuiſſe omnibus noſtræ artis cultoribus, tam craſſos errores in arte utili, & neceſſariâ, committi, quum tam ingens diſcrimen inter cutem & cuticulam intercedat. Sed prodeat, ut ſevere examinetur, hæc falſo vaſculoſa dicta epidermis: ſatis cito apparebit nulla talia vaſa in eâ conſpicua eſſe: ut neque in tunicâ Arachnoideâ cerebri, neque in Amnio fœtus, umquam talia invenire datur. Certè, quum manum, pedem, aliamve corporis humani partem, arte replendi noverim ita vaſis diſtentis rubram efficere, ut inſtar rubri ſanguinis in minimis quibuſque vaſis adacta materia ſplendeat, uti in novis meis præparatis unicuique curioſo pronus ſum ſemper oſtendere, & tamen in omnibus illis caſibus epidermis ſemper penitus excolor maneat in omni experimento; quomodo igitur credam, vera eſſe ejus aſſerta? maxime, quum dixerit peritiſſimis in hâc arte Viris, repletionem vaſorum epidermidis adeo facilem ſibi, certamque eſſe, ut eam ne quidem dignam habeat, quæ comparetur aliis majoribus, quæ præſtare queat in arte. Quamvis autem hæc dicta ſufficiant orbi literato, ne fallaci jactantiæ credat; aliud mihi præterea argumentum eſt quo fit ut minus credam rei aſſertæ. Qui nempe à cute humana cuticulam arte recte ſeparavit, exſiccavit, atque intra pagellas chartaceas libello cuidam impoſuit, ut compreſſa ſic explicata teneatur, & explanata, uti facere ſemper ſoleo; videbit, ſimulac libellum aperiens hanc cuticulam à compreſſu liberat, illam ipſo illo momento ſe contorquere, inque ſinuoſa volumina arcte convolvere, ut in voluminibus conſcriptis veterum fiebat. Id autem numquam fiet in cute. Audivi ab autoptis, neque ita ſe convolviſſe epidermidem illam, quam ita appellatam Batavis noſtris eum inviſentibus ille oſtendebat, ſed illam in planum exporrectam manſiſſe. Deſinat igitur Batavis hoſpitibus talia proponere; certe eſt & illis perſpicax ad hæc animus, ſunt fideles

les oculi, eſt & in cerebro ſalis quid. Ut autem dicam, quid ego putem decepiſſe hoc in argumento Virum Anatomicum, quem data opera velle fallere haud facile credo: ajo, cutem in recens natis infantibus, certis in locis, ſi cum cura ſeparata eſt ob omni pinguedine, adeo eſſe ſubtilem, tenuemque, ut exilitate hac ſuæ craſſitiei epidermidem adultorum æmuletur; & tamen ſic pleniſſima eſt vaſis facile replendis. Hoc ut demonſtrem domi meæ, habeo vexilla, & apluſtria, quæ inde confeci. Imo & libellos curavi compingendos, quibus loco alterius corii obducitur ſic præparata cutis infantum, dum inter paginas libelli portiones varias diſpono diverſarum membranarum corporis humani, ut in illis arte meâ repletis mirabilis diverſitas appareat, quæ in reptatu vaſculorum occurrit: qui vix duobus diſtinctis in locis idem videtur, ſed in quolibet ferme alius & diverſus, prout aliud, aliudque, hoc vel illo loco conficiendum Omnipotens Creator juſſerit ſecundum legem latam in primâ creatione.

IX.

De Oſſibus.

JUvenis quondam tam ſedulo inquirebam in oſſa humana, tantoque ea cum ardore luſtrabam, ut perſuaderem mihimet, me eorum abſolutam mihi comparaſſe cognitionem; ſed quam procul à vero ita cenſui! Poſtquam oſſa, ſummâ cum arte diviſa per ſerram, examinavi, dum vaſa eorum injectu cera implevi, dum Infantum oſſa inſpexi, imo dum ſceleta ex his formavi digito minimo haud quaquam majora, longe aliter, qaam putaveram prius, rem ſe in his habere deprehendi. Atque obſervatorum in his partem magnam jam expoſui, atque inſerui tam Obſervationibus meis quam Theſauris, & Adverſariis Anatomicis; ſed quæ recens detexi, en jam aperio. Invenio in infantibus epiphyſes tam ſuperiores, quam inferiores, corpori oſſis præcipui ſe applicantes, maximum & firmiſſimum ſuum nexum cum eo nanciſci inprimis à perioſteo: ideoque nudatas ejus involucro facile inde decidere.

Aſſeritur quidem vulgo, uniri epiphyſes corpori oſſis ope & interventu cartilaginei medii, ſed hoc ita intelligendum eſt; quod non per cartilaginem, ut mediam inter hæc oſſa, tanquam per tertium corpus uniantur; ſed ipſa oſſa principalia æque ac epiphyſes illæ in infantibus ſint adhuc ipſa cartilaginea; ſicque cartilago unius alterius applicetur cartilagini, tumque ſic ope perioſtei uniantur inter ſe. Hinc quoque fit ut in partu difficili infantes recens nati gerant os humeri, brachii, aut alterius cujuſdam partis fractum. Quæritur & hinc, an queat tempus definiri ætatis humanæ, quo cartilago amiſſâ ſuâ naturâ in oſſeam tranſeat. Nego, id fieri poſſe: in uno citius, tardius fit in altero: hominum enim vidi corpora poſt viginti à nativitate annos adhuc cartilaginei quid gerentia. Dixi igitur epiphyſes oſſeas corpori oſſium alligari per perioſteum; ſed antequam cartilago penitus oſſeſcit, apparent in loco mutuæ appoſitionis, ubi ſuo contactu inter ſe coëunt, multi eminentes tumores, rurſumque excavati alveoli, quibus illi excipiantur, immiſſu ſuo ita firmante unionem: quoniam inter concreſcendum omnis aër arcetur; ut & liquet, ſic duo invicem oppoſita tam accurate, nullus ut aër intercedere queat, difficillime a ſe mutuo avelli poſſe, ſed tenaciſſime cohærere. Idem illud hic quoque ita fit. Quam mirandum antem eſt, ubi quis modum contemplatur, quo oſteogeneſia in ipſis oſſibus perficitur, incipere ſcilicet illam mediâ parte corporis oſſis, ſed in oſſe frontis, primo circa orbitam oculi! In figura hic appoſitâ depinxi os femoris infantis ſex, aut ſeptem, annorum: ubi clare cernitur oſteogeniam inchoari in eâ parte ejus oſſis, ubi os omnium denſiſſimum craſſiſſimumque habetur; atque deinde ab hac parte ſurſum, & deorſum, ſenſim de loco in locum adſcendendo, & deſcendendo gracileſcunt illi emiſſi radii oſſei, donec tandem compacta hæc denſitas amittitur. interim autem quo magis gracileſcit denſitas oſſis, eo & latius excreſcit magis, magiſque; unde & oſſa ejuſmodi longe rarius & difficilius franguntur in medio, quam non nihil altius aut declivius. Quin & omnino ſingulare aliquid obſervo in oſſe Styloide dicto: ſcilicet numquam fere id inveniri poſſe in craniis ex publicis cœmeteriis collectis, omnia enim

enim talia crania oſſe hoc Styloïde fere ubique orbata ſpectantur. Atque hoc quidem ideo ita fit, quia oſſiculum illud in juvenili corpore nectitur oſſi temporum per articulationem, non vero per ſymphyſin aut ſynchondroſin: quamquam in valde ſenilibus corporibus contra naturalem conſuetudinem ita aliquando fit. Verum in decrepitis penitus hominibus plerumque quaſi per anchyloſin, aut ſymphyſin concreſcit ad os petroſum. Hinc os hoc in craniis talibus quidem ſuperſtes eſt, licet ex ſepulchretis colligantur, ſi modo ex maxime ſenibus crania contigerit reperire, ſed quia raro ad ſummum perveniunt ſenium homines, hinc & raro hoc os integrum. An igitur hoc oſſiculum, ut fere ſemper ſolet fieri, habendum erit pro apophyſi oſſis Petroſi? nequaquam. Nam in initio eſt cartilagineus proceſſus, poſtea vero quando oſſeſcit, articuli ope committitur, quæ arthrodia diarthroſios vocatur. Id autem quam evidentiſſime apparuit in cranio, quod donavi Clariſſimo Boerhavio. Contingit quandoque, ut oſſiculum hoc oſſi Yoidi naturaliter junctum per ligamenta, cum eo concreſcat ita, ut unum cum eo os fiat. Porro per ſuperiora & poſteriora oſſis femoris Trochanteres accreſcunt major, & minor. Patior hos apophyſes appellari eâ conditione, ut addatur, ſpurias eſſe. Neque enim & hi ex ipſâ oſſium ſubſtantiâ porrectâ fiunt, qui creſcendi modus ad naturam veræ apophyſios exigitur. imo cohærent contactu cartilaginearum ſuperficierum, non tertiâ cartilagine mediâ: quod liquet evidenter; quia diuturnâ coctione in junioribus inde decidunt. In ſenilibus, cartilagine hac unita oſſeſcente penitus, per ipſam oſſeam ſubſtantiam inter ſe quidem concreſcunt ſic, ut unum appareat continuatum os; eoque tum ſenſu apophyſes appellari queunt, partim quod eas referunt tum temporis, partim quia eundem uſum habent: attamen ſpuriæ modo habendæ erunt. Hæ autem ſpuriæ apophyſes olim cartilagineæ penitus, oſſeam ſuam indolem plerumque primo accipiunt in medio ſuo, ubi primo punctum aliquod oſſeum ſe manifeſtat, quod aſſidue auctum magis, magiſque, tandem totam facit oſſeam ſubſtantiam hujus ſpuriæ apophyſios. Sed & vidi ma-

magnam obtinere ſemper diverſitatem in cavis oſſium humanorum: nam in quibuſdam invenio quidem, utrimque, circa extrema oſſium per ſerram diviſorum internam ſubſtantiam oſſeo-ſpongioſam, in aliis majorem, minorem in aliis; ſed interim illud oſſeo-ſpongioſum multum in variis differt, ratione denſitatis, tenuitatis, craſſitiei, & fabricæ ipſius. Quin etiam reperio, præter oſſeo-ſpongioſam in multis oſſeo-filamentoſam compagem, quæ refert texturam ex filamentis oſſeis mire intertextam, in qua reſidua chryſalidum quædam inveni. At neque os femoris, aut tibiæ, in omnibus hominibus eſt æqualiter cavum interius: imo vero inveni talia oſſa, quæ perfecte clauſa, ne minimam quidem cavitatem in ſe haberent, ita ut manubria cultrorum inde conficienda curaverim; ut videre eſt in Theſauris Anatomicis meis.

Eſt autem bene obſervandum, quando inveniuntur omni cavo deſtituta, illa oſſa adipiſci hanc conſolidationem poſt morbum quemdam prægreſſum. Neque à ſtructura oſſium in brutis ſpectatorum argumentandum eſt ad fabricam oſſium humanorum. Eſt enim in brutis fere ſemper longe abundantior copia medullæ, & quidem etiam omnino craſſioris, quam umquam in hominibus datur reperire. Dubito etiam, an non Anatomici liberaliter nimis loquantur de membrana, quam putant ipſam medullam ambire. nam hiſce diebus ſtrenue occupatus in replendis arteriis, quæ ars optime nos docet naturam membranarum, detexi poſt aperturam talium oſſium, non ubique eodem modo ibi ſe habere. Multae enim horum cavitates ſunt intus ut plurimum totae oſſeo-ſpongioſae, quaedam oſſeo-filamentoſae, quaedam vix cavae, contra quam in brutis videtur. Quo circa in illis, ubi tota cavitas plena eſt ſubſtantiâ oſſeo-ſpongioſâ, aut oſſeo-filamentoſâ, materiâ, ibi non invenitur membrana una communis medullae, ſed illa materia tantum habet ibi id, quod in ea reperitur, atque ibi haeret aeque tuto defenſa, atque ſuccculentum, & medulloſum illud, quod ſedet in epiphyſium oſſeo-ſpongioſâ compage. Ut autem clare patere poſſit, quam magna ſit analogia inter medulloſum oleum quod in fungoſâ epiphyſium ſubſtantiâ abſconditur, & inter medullam

lam oſſium ipſam, atque inter pinguedinem aliam noſtram, obſervavi, has tres diſtinctas habitas pinguedinum ſpecies, in cadaveribus, quæ per viginti aut triginta annos hæſerunt in ſepulchris, abire in eandem naturam craſſi & perfecti ſebi, aut albi cujusdam durique adipis. Quod expertus confirmo, & jam ante ſcripto tradidi. Cartilagines oſſium penitus eſſe exſangues partes, ubique aſſeritur; id tamen aliter ſe habere dudum probavi. Jam verò & oculis demonſtrare valeo, vaſcula ſanguifera vera dari in ipſis cartilaginibus, quæ arte meâ jam detecta ſunt circa ſplendentem potiſſimæ cruſtæ cartilagineam ſuperficiem in capite oſſis femoris, etiam ad margines cartilaginum mobilium, quæ inter oſſium articulatim commiſſorum extrema interponuntur. Has autem quandoque penitus deficere, quod nulli, quod ſcio, obſervatum, affirmo per experimenta edoctus. Id autem elegantiſſimum in hoc apparatu eſt, quod arteriolæ illæ, quæ ad cruſtas illas cartilagineas tendunt, haud quaquam valeant emergere, aut penetrare uſque in ipſam ſuperficiem ſupremam cartilaginis, ſed tantum in altitudinem quaſi duarum linearum, ubi tum ſiſtuntur, ne procedant ultra, quum in aliis locis uſque in ultima ſemper adſcendant; quod amœniſſimum præbet oculis ſpectaculum: quum videatur ibi ipſis tantam opponi reſiſtentiam, ut omni ſuo molimine haud queant ulterius ſibi aperire vias.

X.

De Nervoſis Papillis Ventriculi.

SIquis multiplices perpendit dolores, quibus multi hominum diu obnoxii languent, ſive eorum cauſa in ſtomacho hæreat, aut in Inteſtinis, conficiet facile exinde, plurimos ibi nervos horumque acute ſentientes hærere papillas. Id autem jam ita ſe habere ex autopſia ipſa affirmo. Quando enim Ventriculi arterias cera replevi rubrâ, poſteaque in liquore idoneo ita prius præparatas partes haſce macero, experior tum ſuperficiem interiorem Ventriculi & Inteſtini jejuni tunicâ quaſi quadam papilloſa veſtitam eſſe. Fateri tamen debeo, haud

ita evidenter quidem in ſtomacho humano has papillas apparere, ut quidem in ovillo: quemadmodum hâc in figurâ expreſſi. Inde itaque & tanto facilius inducimur credere, & in homine ita obtinere, quum obſcurius quidem ſimilitudo accedens & in homine obſervetur. Ut autem papilloſa hæc in ovium ventriculis ſtructura rite cernatur, oportet eam ſumere ex eo portionem, quæ lieni accumbenti nectitur. Maneat tum portio hæc in tepidâ tamdiu, donec tunica, quam papillo-villoſam appello, à papilloſâ ſecedit, quando papillæ hæ, magnitudine capitulorum acicularum, protuberant in ſuperficie tunicæ ſecundæ, ſub primâ laxatâ hærentes; aut & idem effici poterit partem ovilli ventriculi in pluviâ macerando tamdiu, donec membrana ventriculi prima, epithelia dicta, ſe à ſubjectâ papilloſâ ſeparat. Offendet forte aliquem, quod papillas vocem hæc in ventriculo ovium tubercula: quoniam auctores Anatomici ſæpe pingunt has pyramidalis figuræ papillas nervoſas. Sed poſſum jam quam evidentiſſimè oſtendere, multas harum papillarum rotundulas eſſe, quatenus ſcilicet eminent extra ſuperficiem illius membranæ, cui inhærent. Id autem manifeſtiſſime apparet in papillis cutaneis,. præcipue in papillis mammarum fœminarum, quæ etiam plurimis papillis cutaneis ornantur. Contrarium expertus ſum in papillis cutaneis balenarum, & maximè papillis cutaneis, quæ ſunt in papillis mammarum in hoc animali, quæ in acutos exeunt conos, ut in Theſauris Anatomicis jam olim demonſtravi. Quin & ipſæ papillæ, quæ in noſtris prolabiis conſpiciuntur, atque aliæ multæ, ſunt oblongæ, ita quidem, ut & hæ ipſæ, pro vario uſu, differant. Rem autem hanc dum accuratiſſimè jam indago, aliud multo rarius in papillis his nervoſis adhuc detego, dum eas in ſtomacho ovillo contemplor. Quando nimirum abſcindo portionem de Ventriculo remotius à liene, eamque tracto ita, ut ſtatim deſcripſi, tum invenio ibi loci papillas omnino alias, quoad figuram. Neque enim tum amplius has rotundulas conſpicio, ſed exiguas oblongas, intricatim inter ſe confuſas inſtar minutiſſimarum aſcaridum, atque eodem penè modo eas conſpexi in jejuno inteſtino humano intricatiſſimè etiam implexas. Igitur,

tur, quum re ipſà certi ſimus, papillas nerveas in uno eodemque ſubjecto variè figuratas eſſe, veluti in ſtomacho ovis docui ſe rem habere, cui non & liceret dubitare, an non forte unus idemque nervus in varios ſe dividens, habeat deinde hos ramos valde diverſos, dum papillas formant, ut hæ quoque hâc ipſa diverſitate variatæ diſtinctis effectibus producendis aptæ evadant; quemadmodum in vaſis ſanguiferis jam inveni prius? Id dogma Anatomicum probabile fit ſpeculanti auditorium nervum qui in ramum mollem durumque diviſus, abit dein, diſtinctiſſimos ad uſus, in ſua diſtincta loca; unus in canales ſemilunares, cochleam, veſtibulum, alter per muſculos faciei. Nequid adferam nunc de papillis nervoſis linguæ, harum magno inter ſe diſcrimine, & multis adhuc indagandis magis, quam hucuſque exactè perſpectis.

Corollarii loco ſequentia adjicere viſum eſt.

Veſicam urinariam conſtitutam eſſe ex innumeris fibris motricibus ad eliminandam foras urinam in confeſſo habetur.

Uterum mulieris gravidæ, tempore geſtationis, duobus gaudere objectis diverſæ naturæ palam eſſe nemo inficias ibit, ſc. fœtu humano, & placentâ uterinâ, quæ, in ſtatus laudabilis nixu, velociter alternatim in lucem prodeunt. Uteri fabrica non minus quam veſica ſibi vindicat ſubſtantiam fibroſam, craſſam, motricem, ſuntque hujus fibræ diverſæ conſtitutionis & reptatus, nec non uſus. Circa uterum gravidæ mulieris, illud conſideratione dignum eſſe cenſeo, placentam in ſui expulſionem non ſolum in uſum revocare dictas uteri fibras motrices, diverſimode reptantes, quæ fœtum expellunt, verum etiam peculiaribus gaudere fibris motricibus in orbem poſitis, & quidem eo loco, ubi placenta in ſtatu naturali ſeſe utero applicat, nempe in uteri fundo, id quod in nova collectione mea viſui exhibeo & demonſtro.

O quam mirifice benigniſſimus Creator proſpexit hiſce omnibus, nequid deficeret ſexui imbecilliori, in partu verſanti! Cum autem iſthæc obſervatio auſpicato luculenter in conſpectum veniret, non inconſultum fore duxi ſi eam per iconem illuſtrarem, ut firmius memoriæ inhæreret illorum, qui artes obſtetricias exercent. Ex hiſce non difficile eſt concipere,

pere, ſi contra naturæ leges, in placentæ conformatione, loco perverſo placenta à latere dextro vel ſiniſtro, ubi tales fibræ motrices circulares haud exſtant, ſeſe applicuit, ſc. alterutri lateri, longe difficilius uterum deſerturam eſſe placentam quam, ſi loco naturali, qui eſt, ut dixi, fundus uteri, ſeſe applicaret.

Quid in tali caſu perverſo facere conveniat, hauriri poteſt ex Decade ſecunda Adverſariorum, ad quam B. L. relego.

Cum in tertiæ hujus Decadis tabula tertia ſpatium ſupereſſet, replevi illud figurâ, quæ eſt portio Veſicæ felleæ ovillæ, in qua viſui occurrunt Venæ Portæ rami, rarius ſecundum longitudinem decurrentes (id quod proprium eſt gemellis Venis veſiculæ felleæ) ſed verò uberius ab utroque latere provenientes, & ſurſum repentes, id quod numquam ante me vidiſſe in veſica fellea profiteor. De hac re, ubi Deus voluerit, fuſius in poſterum.

E X P L I C A T I O

Figurarum Decadis tertiæ Adverſariorum.

T A B. I.

F I G. 1. Exhibet os femoris humani, ſerræ ope in duas partes diviſum, in cujus cavo plurimæ chryſalides ſeu nymphæ ut illarum reliquiæ reperiuntur, &c.

A. Os femoris humani.
B. Caput ejus.
C. Trochanter minor.
* Denotat chryſalides, ſeu nymphas in oſſis cavo hærentes.
a. b. c. eas, quæ ex oſſis cavo deſumptæ ſunt, ut luculentius in oculos incurrant.

NB. Chryſalides, quæ nobis hic repræſentantur magnam habent Analogiam cum iis, quæ nobis occurrunt in primo Theſauro Anatomico meo, quamvis non uno eodemque loco ſitum habuerint; hæ enim hærent in oſſis cavo, illæ verò in Theſauro deſcriptæ & delineatæ, quotidie magno numero per vias urinarias prodibant ex viro nobili.

F I G. 2. Os humeri ex infante, in cujus cavo inveniebantur poſt apertionem exuviæ vermiculi alterius formæ, & conſtitutionis.

A. Exuviæ in dorſo decumbentes, oculis non nihil armatis viſæ; fruſtum à la-

a latere ſitum reſervo quoque in alio oſſe, id quod conſiderandum.

B. Exuviæ ejuſdem vermiculi integræ, in alia corporis parte inventæ, & inſertæ, ut luculentius oculos incurrerent.

C. Fruſtum dictarum exuviarum, in alio oſſe inventum.

Fig. 3. Pars brachii, in cujus cavo hæſit vermiculi reſiduum, ſicuti hic repræſentatur, ſed verò poſt factam à ſculptore iconem decidit in terram, ita ut objectum ipſum nunc haud poſſim demonſtrare.

A. Objectum.

Fig. 4. Segmentum Inteſtini jejuni facie interiore, cujus repletio facta per arteriam.

NB. Juga hic ablata ſunt, ut arteriarum reptatus luculentius in conſpectum venirent.

Fig. 5. Idem objectum facie exteriore.

Fig. 6. Segmentum inteſtini Ilei, facie exteriore; hujus repletio facta per venam.

Fig. 7. Idem objectum, facie interiore viſum.

TAB. II.

Fig. 1. Demonſtrat ſemi-os femoris pueri octo circiter annorum ſerrâ diviſum, ut interiora pateant.

A. Caput oſſis femoris.

B. B. Cartilago undulata ſynchondroſeos, cujus ope cervix conjungitur capiti eâ ætate.

C. Cervix.

D. Trochanter major, partim cartilagineus.

E. Oſſificatio in ſui medio.

F. Animalculum ſcarabæum æmulans, inter oſſium filamentoſum tam profunde hærens, ut intuentibus facile ſit conjicere, tale quid per fucum nequiviſſe perfici. Præterea ſculptor dictum objectum in totum haud potuit exprimere, ſine ablatione alicujus particulæ oſſeo-filamentoſæ. Si quis hancce animalculi teneritatem conſiderat, facile calculum appoſiturus erit, ortum ibi loci duxiſſe, & non alibi. ne quis autem hæreat aut fidem dictis deneget, veniat & videat.

G. Animalculum ſcarabæum æmulans.

* Idem per microſcopium viſum.

Quod oſſeo-filamentoſa ſubſtantia, in qua animalculum hoſpitatur, hic à ſculptore non eſt expreſſa, ejus in objecto ipſo nulla alia ratio eſt, quam quod illud propter teneritatem exprimere haud potuerit. Quare & hic quoque dico, veni & vide.

H. Extremitas inferior oſſis femoris, ubi epiphyſis inferior ablata.

I. Exterior, durior & compactior ſubſtantia oſſis femoris, Belgice vulgo **Ivoor** dicta, quæ nuſquam craſſior, quam in ſui medio,

 ubi

ubi oſſificationem ab exortu fieri videmus, undè tenuius atque tenuius fit donec tandem diſpareat.

Fig. 2. Fructus mali Perſici, cum ſuis vaſis ſucciferis, ex calculo, in medio fructus poſito, prodeuntibus, cum pulpoſitate ab extremis vaſis dependente.

Fig. 3. Pyrum Arundinaceum, **Rietpeer** / vulgo dictum, in ſceleton, (ſi ita loqui ſit licitum) arte redactum; id eſt, omnia vaſa ſuccifera ſunt ramificata, inſtar vaſorum arterioſorum in placenta humana. ab iis quoque vaſis ſuccoſis dependet ſubſtantia pulpovaſculoſa, id quod hic luculenter apparet.

A. Pediculus.

B. Vaſa ſuccifera.

C. Pulpa.

Fig. 4. Denotat contentum Atheromatis admirandæ formæ.

A. Capillorum manipulus, oſſeæ ſubſtantiæ adhærens.

B, B. Geminus dens molaris.

Fig. 5. Exhibet idem objectum, ab altera facie viſum.

A. Oſſea ſubſtantia difformis.

BB. Geminus molaris.

C. Capilli.

Fig. VI. Segmentum carneum pediculo & unguicula præditum.

A. Subſtantia carnea, pilis rarioribus obſita.

B. Unguicula. C. Pediculus.

Fig. VII. Segmentum Ventriculi cum annexo integumento papillarum, corpore reticulari dicto, ex ove.

A. Papillæ ex ſuperficie prominentes.

B. Corpus reticulare.

Fig. VIII. Segmentum oſſis humani pueri, perioſtio obductum.

NB. Perioſtium ſcatet tot vaſis ſanguifluis, ut ab unaquaque parte rubicundiſſimum appareat; perpauca tamen vaſcula ſanguinea in cavitate oſſium ſunt reperta.

Fig. IX. Fructus mali Armeniaci, Belgice **Abricoos** / diſſolutus, cum ſuis vaſis ſucciferis & pulpoſis.

A. Nucleus oſſeus.

BB. Vaſa ſuccoſa & pulpoſa, alterius conſtitutionis, quam quæ reperiuntur in fructu mali Perſici, ut & Pyri.

TAB. III.

Fih I. A. Fundus uteri inverſi puerperæ.

B. B. Fibræ carnoſæ in orbem poſitæ, ad placentæ expulſionem deſtinatæ.

Fig. II. A. Maxima pars veſiculæ felleæ ex ovis hepate deſumpta.

NB. Rami venoſi maxima ex parte à latere provenientes, partim surſum repunt; hi autem ſeſe exhibebant viſui poſt repletionem venarum portarum, id quod notandum.

TAB.I

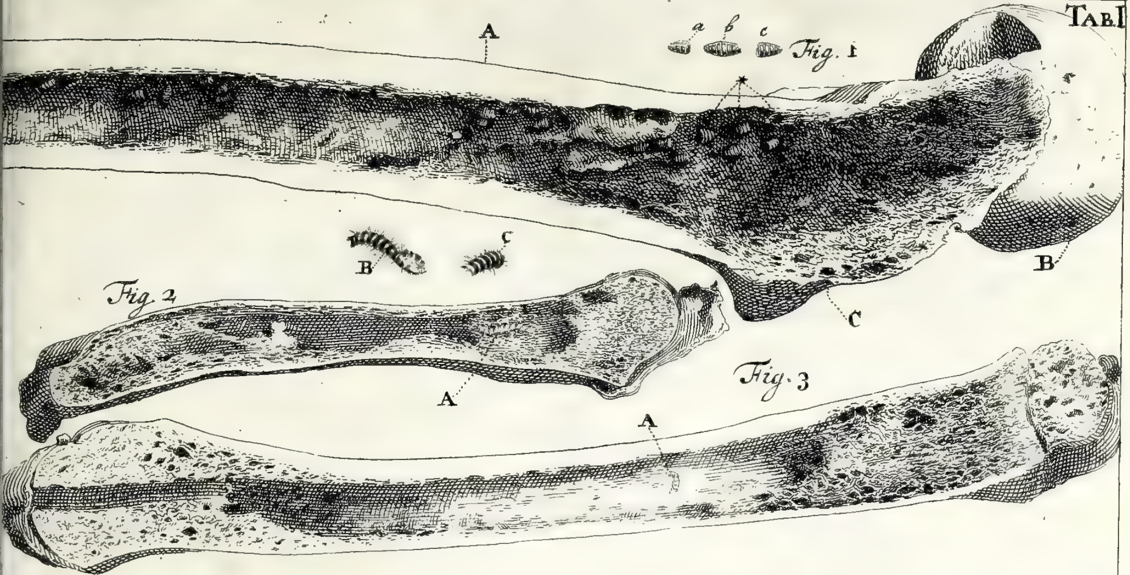

Fig. 4

Fig. 5

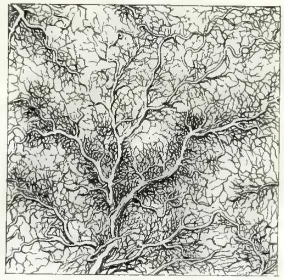

Fig. 6

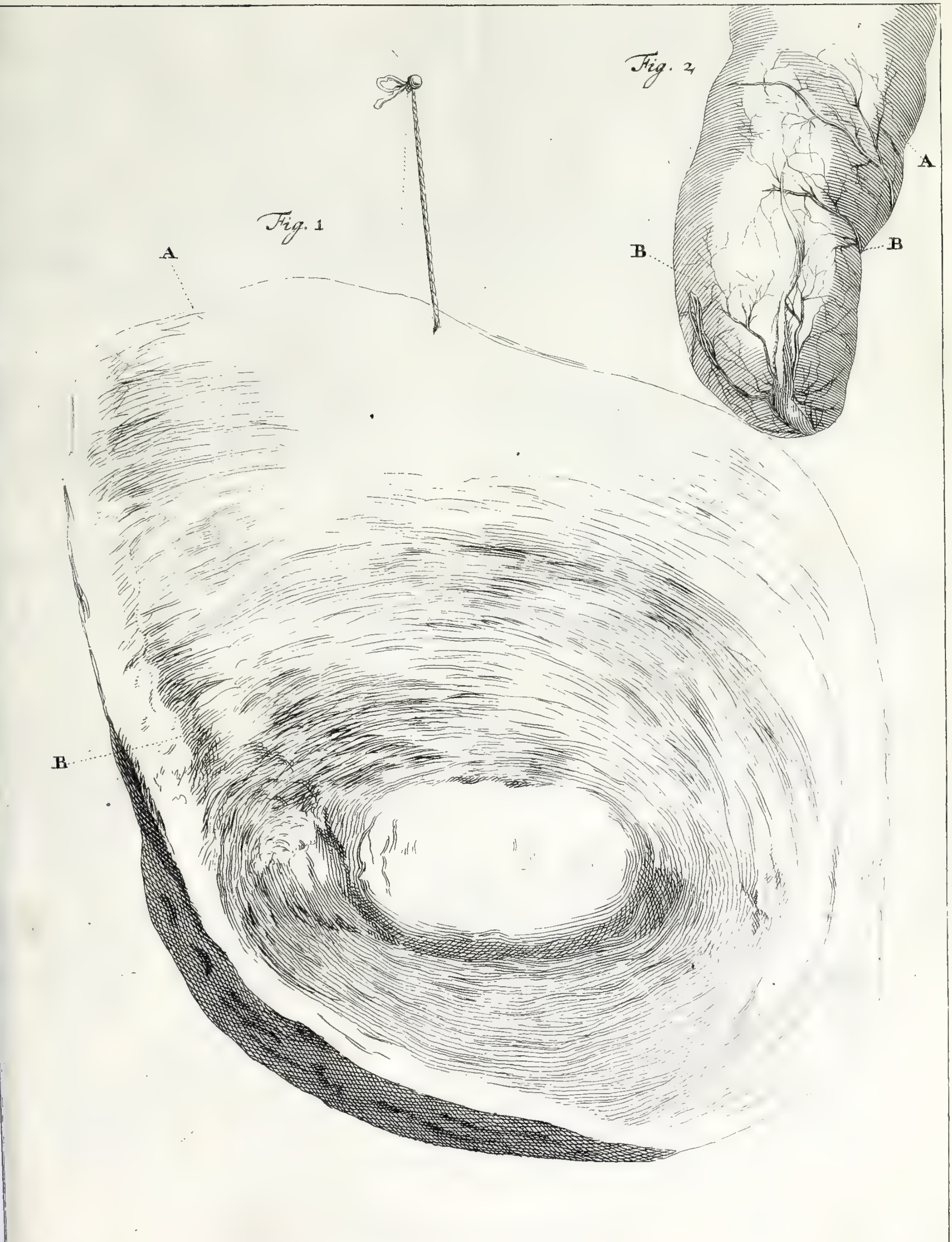
Fig. 7

Wandelaar ad objectum fecit

J. Wandelaar ad objectum fecit

Fig. 2
A
B
B
Fig. 1
A
B

MSTELÆDAMI apud JOANNEM WOLTERS. 1710.

FREDERICI RUISCHII,

Anatom: & Botanices Profeſſoris; nec non Academiæ Cæſareæ Naturæ curioſorum Collegæ,

THESAURUS ANIMALIUM PRIMUS.

Cum Figuris Æneis.

HET EERSTE

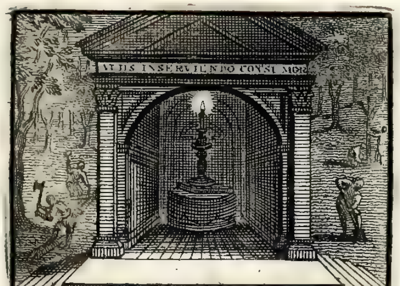
CABINET DER DIEREN,

VAN

FREDERICK RUYSCH,

Profeſſor vande Anatomie, en Kruyd-kunde, als mede Lid van de Keyſerlyke Academie der natuur ontdekkeren.

MET KOPERE PLATEN.

AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM WOLTERS, 1710.

Sereniſſ. & Potentiſſ. Principi

AC DOMINO

D°. JOHANNI GUILIELMO,

COMITI PALATINO RHENI,

S. R. I.

ARCHIDAPIFERO ET PRINCIPI ELECTORI, UTRIUSQUE BAVARIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ ET MONTIUM DUCI, COMITI IN VELDENZ, SPONHEIM, MARCHIÆ, RAVENSPERG ET MOERS, D°. IN RAVENSTEIN.

&c. &c. &c.

Sereniſſ. & Potentiſſ. Vir,

BRevibus ut ſe expediat, qui Regibus & Magnatibus non vult eſſe moleſtus, prudenter ſemper fuit monitum. Idem mihi in hoc, ad SERENISS. CELSITUDINEM TUAM, cui inter moleſtos, aureſque non parum perturbantes Belli hujus ſtrepitus aliud certe eſt quod agat, alloquio propoſitum eſt, memori illius Auſonii:

Nemo ſilens placuit, multi brevitate loquendi.

Videor mihi jam videre *Summos*, *Medios*, *Infimos*, ad occurrendum CELSITUDINI VESTRÆ, deque recurrente Anniverſario Nativitatis Veſtræ die gratulandum, & oſculandas Manus ſedulò ſe atque ſtudioſe præparantes, apparantes, conformantesque.

Ego verò, cui propius accedere, & ſacras Manus cooſculari, deque tam diuturna, fœlici & pacifica Gubernatione oretenus congratulari, communique lætitiâ congaudere, cum aliis datum, conceſſumve non eſt, è longinquo quaſi hoc Libello votivo & gratulatorio porrecto, mentetenus omnia fauſta, proſpera, fœliciaque CELSITUDINI VESTRÆ ex intimi cordis mei penetrali à *Deo Regum Rege*, *&* *Domino Dominantium* comprecor; voveo, opto: Ut CELSITUDO VESTRA GENEROSISSIMA Neſtoreos in annos Fœlix, Fortis, Florens, vivat, valeat, vigeat.

Conclavia mea quina, quæ innumera fere continent repoſitoria repleta corpuſculis

tum

tum Embryonum, tum Animalculorum, Piſcium, Inſectorum, Herbarum, & Stirpium exoticarum, nec non Mineralium, aliarumque rerum, tam limpidiſſimo liquori innatantium, quam balſamatione exſiccatarum, aut nemini, aut S. CELSITUDINI VESTRÆ inſcribi debebant.

Hoc ſingularium namque Corporum, Corpuſculorumque examen & oculare ſcrutinium S. TUAM CELSITUDINEM ante aliquot annos, inſigni, quod memini, voluptate domi meæ perfudit, & longe ſupra opiparas epulas, aliaque irritamenta oblectavit.

Hâc ratione permotus hanc qualemcumque à me concinnatam rerum iſtarum ſuaviſſimarum meditationem CELSITUDINIS VESTRÆ judicio humiliter offerre volui, utque eam ſuo benigno vultu, ſuaque Serenâ & Clemente Fronte ſuſcipere haud dedignetur, ſubjectiſſimo affectu rogo.

Cujus voti ſi me compotem S. V. CELSITUDO reddiderit, calcar mihi impoſterum adji-

adjiciet accelerandi cæteros ingenii mei fructus & theſauros, modo vitæ uſuram mihi indulſerit Omnipotens.

Quem toto pectore oro, ut S. V. Celsitudinem cum tota ſua Serenissima Domo diutiſſime incolumem ſervet, ſuaqûe benedictione coronet, ac Heroicarum tuarum Virtutum Laudem ſempiternâ Gloriâ florentem cumulare adaugeat, ut ſub Tuo Præſidio feliciſſimo juſtitia Chriſtiana, Litterarumque ſtudia perpetuo floreant, Territoria tua ſerta tecta maneant, & Pietate, omniumque Virtutum ſplendore cœteris præluceant. Subſcribor interim

Sereniſſ. veſtræ Celſitudinis

Obſequentiſſimus.

Fredericus Ruyschius.

LECTORI BENEVOLO SALUTEM.

EN Theſaurum Animalium primum, quem peculiari methodo ita concinnavi, ut quantum in me eſt, non ſolum animum illorum oblectarem, quos juvat perluſtrare Dei ter Optimi Max: opera exotica, circa Piſces, Quadrupedes, Aviculas, Inſectaque; Verum ut etiam animum eorum explerem, qui conchyliis & ſtudio Botanico ſunt dediti. Eum in finem phialæ, objecta varia continentes, non ſolum ſubere, veſica, & ſerico villoſo rubro ſunt obturatæ, verum eædem etiam inſerviunt pro pedamentis, ſupra quæ poſiti ſunt aut faſciculi florum rariorum, colorem naturalem ſatis bene conſervantium, aut rupes exiles, confectæ ex conchyliis Indicis rarioribus purificatis, ramulis marinis, ex iisdem oris, interpoſitis, quos inter quoque poſiti ſunt piſciculi rariſſimi Indici, balſamo indurati, ex utraque India advecti.

Noli

GOEDWILLIGE LEZER.

HIer ziet gy de Beſchryving van het eerſte myner Cabinetten der Diertjens, op een byzondere wyze te zamen geſtelt, om daar door (ſoo veel in my is) niet alleen de begeerte te voldoen der geener, dewelke liefde hebben om de wonder werken van God Almagtig te beſchouwen, niet alleen ontrent vreemde en uytlandſche Viſſchen, Zeegewaſſen, Viervoetige Dieren, Vogeltjens en Bloedeloose dierkens; maar ook eenigſints ontrent de Hoorntjens, Schulpen en vreemde gewaſſen.

Hierom is 't, dat de vleſſen, waar in deſe diertjens bewaart werden, niet alleen met kork en blaas geſloten, maar ook met rood fluweel bedekt zynde, voor voetjens dienen, waar op geſet zyn, of een bouquetie van raare bloemen, die haare couleur redelyk wel hebben behouden, of dezelve zyn verciert met ſchoongemaakte Indiaenſche Hoorntjes, en Schulpjens, rots-wyſe by een gevoegt, tuſſchen dewelke ook gevonden werden Zee-tackjens, uyt dezelve geweſten: tuſſchen deſe vindmen hier en daar ook zeer raare Indiaanſche Viskens, dewelke gebalſemt en hard gedroogt zynde daar in zitten.

Wilt

Noli interim L. B. mirari, aut vitio vertere, quod piſciculi reperiantur inter ramulos marinos; viventes enim per ejuſmodi ramulos, in fundo maris creſcentes, natare in confeſſo eſt, quum præſertim anguſtia loci me ſæpe cogat, plurima objecta ſimul, & quidem in ſpatio exiguo oculis ſubjicere.

Wilt gy ondertuſſchen waarde Lezer, dit niet qualyk opvatten, dat hier Viskens tuſſchen de Zeetacken zyn geplaatſt, want dat zy levendigh zynde, door de zelve, uyt de grond van de zee groeyende geduurig ſwemmen, is een yder wel bekend: zoo dat dit myn doen niet t'enemaal is te verwerpen, maar nog wel yets goets daar in ſteekt, want hier door zoo komen ons in een kleene ſpatie veele voorwerpen te voorſchyn, waar door ik ook veele plaatze uytwin, om het goed te zetten.

Sic quoque obturamenta faſciculos florum rariorum continentia, non ſolum herbis, floribus & ſeminibus rarioribus ſunt ornata, verum etiam inter illa reperiuntur inſecta varia ſicca, quia viventia quoque alimentum ex iſtis quæritant.

Alzoo iſt mede gelegen met de bekleetzels, waar op de boucquetjes ſtaan, want tuſſen deſe zamenſtel van raare Kruydjens, Bloemkens en Zaaden, vindmen ook eenige bloedelooſe vlinderkens, en andere diertjens, welke by leven zynde, haar voedzel uyt dezelve weeten te halen.

Præterea non omnibus arridet aſpectus Animalium, qui tamen delectantur floribus: Alii ſunt Conchyliorum amantes, qui interim averſantur Inſecta, ita ut hoc pacto horum, aut illorum ſaltem oculi oblectentur.

Daarenboven behaagt een yder niet het gezigt der Dieren, die egter liefhebbers van de bloemen zyn, andere wederom hebben meer liefde voor de Hoorntjes en Schulpen, zoo dat door dit doen een yder zyn plaiſier kan krygen in 't zien.

Noli quoque exiſtimare L. B. mihi animum eſſe ſucceſſive, omnes & ſingulos Theſauros Animalium (quorum ille, quem nunc in publicum profero, unus ex minimis eſt) & ſimul ſex majores, & plurimos

Denkt ondertuſſchen niet W. L. dat myn meningh is alle myne Cabinetten der Dieren ſucceſſivelyk d'een na d'ander (waar van dit een van de kleenſte is) te beſchryven en te gelyk de 6 overige groote en ſeer veele kleene Cabinetten, het lighaam van den menſch, en deſ-

rimos

ſelfs

rimos minores, corpuſcula humana, eorumque partes continentes, deſcribere, nam illud maximam mihi crearet moleſtiam, neque humeri mei ſimiles eſſent ferendo; nam in quindecim Theſauris, quos habeo animalculis repletos, continentur nunc ultra 1582 phialæ; Hiſce adde ſcatulas, Papilionibus, Locuſtis, Scarabæis, Quadrupedibus minoribus, Inſectis marinis (præſertim ex utraque India allatis) repletas, quæ ſunt N°. 1020, præter illa, reperiuntur etiam phialæ ſiccæ, & in iis Aviculæ rariores ſiccæ, præſertim ex Indiis transmiſſæ 180, hæ inter pedum digitos continent ramusculos plantarum rariorum; quarum plantarum quintum conclave Herbarios Vivos xxxix continet, maxima parte Herbis exoticis & minima indigenis, refertos: exceptis illis quæ in chartis a me conſervantur.

ſelfs deelen betreffende, uit te geven, aangezien my zulkx te moejelyk zoude vallen want daar zyn 15 Cabinetten alleen met gediertens, en daar in meer als 1582 vleſſen; voeght hier by de dooſen met Vlinders, Sprinkhanen, Schalbyters, kleen viervoetigh gedierte, Zee gewaſſen meeſt uyt Ooſt en Weſt-Indie, en zyn deſe over de 1020: Behalven deze, zo werden der nogh 180 droge vleſſen gevonden, waar in rare vogels bewaart worden; en zyn deze meeſt uyt Ooſt, en Weſt-Indie gekomen: en hebben deſe rare takxkens tuſſchen hare pootjens, en van zoodanige Takjens is het vyfde vertrek voorzien met xxxix kruyd-boeken, (*Herbaria Viva*) meeſt vervult met gewaſſen uyt vreemde Landen, en minſt van die van onze land-aart: behalven nogh die dewelke los tuſſchen papieren leggen.

In re Anatomica conſervantur in liquore ultra 1300 objecta.

De vleſſen, rakende de Anatomie, zyn ruym 1300 in getale.

Ne dicam de Theſauro quodam majore, in quo abſcondita ſunt Animalia quadrupeda majora balſamata. Nec de Rupibus plurimis, quibus aut impoſiti, aut adnati ſunt Rami mari-

Om nu nogh niet te ſpreeken van een groot Cabinet, waar in de groote viervoetige gebalſemde Dieren bewaart worden;

Als mede van veelvoudige Rotzen, waar op gezet, ook op gewaſſen zyn, ſeer veelerhande Coralen,

marini, Corallia numeroſiſſima. &c. &c.

Hiſce adde Theſaurum minorem, in quo continentur affectus varii ex hominibus collecti, & tam bene balſamati & conſervati colore naturali, ut videantur modo è corpore deſumpti. Inter quos eſt Inteſtinorum ſusceptio, Plexus choroideus in hydatides mutatus, & repertus a me in homine, qui mente captus è vita exceſſit. Lien grandinibus, ut vulgò loquimur, refertus. Calculus è veſicula fellea per anum ejectus. Portio pulmonis phthiſici exulcerata: Portio Hepatis in Hydatides converſa. Fractura oſſis femoris in collo oſſis, ubi notandum, collum plane deficere, aut in nihilum fuiſſe redactum, ubi natura ligamenta fortiſſima ſubſtituit. Placenta uterina in Hydatides mutata. Hæc & cætera in liquore videri poſſunt, ne quis de veritate dubitet.

De Conchyliis & Petrefactis non multum dicam, cum duos tantum habeam Theſauros, ejuſmodi rebus refertos, & in ordinem diſpoſitos. Reliqua, quantumvis numeroſiſſima, nondum in Theſauris ſunt repoſita. Ita-

ralen, Zee takken, en andere zaken meer.

Voeght hier oock nogh by een kleen Cabinet, met de gebreken of ongemakken der menſchen opgevult, dewelke zoo wel, en natuurlyk met haare couleur gebalſemt en geconſerveert zyn, datze als vers uyt het lighaam ſchynen gekomen te zyn. Onder deze vintmen het inſchieten van het eene gedeelte des darms in 't ander. De aderighe vleghtinghe in water blaaskens verandert, waar van die menſch ontzinnig was geſturven. De milt met hagelgelykende geſwellekens vervult; een ſteentje uyt de gal-blaas, door de ſtoelgang geloſt. Een ſtuk van een verſwore longh, van een die de teeringh hadt. Een ſtuk van de lever, in waterblaſen verandert. Een ſtuk van 't dy-been, 't welk in den hals van 't been gebrooken zynde, bevonden word ſonder eenig overblyffel van den hals: alwaar de natuur in plaats van den hals, veele ſeer ſterke banden voortgebraght heeft. De moeder-koek in water blaaskens ontaart. En werden deze en andere zaken in de voght bewaart, ten eynde niemand aan de waarheyt en zoude twyfelen.

Van de Hoorntjens, Schulpen, en in een ſteen verandert goed, en zal ick niet veel zeggen, alzoo daar maar 2. Cabinetten van hebbe opgevult en in ordre geleght, de reſt in groot getale zynde werden nog buyten de Cabinetten gevonden.

Hie-

Itaque ſatius fore exiſtimavi, poſt hujus Theſauri editionem, me denuo conferre ad ulteriorem humanorum reliquorum deſcriptionem, quod opus libenter ante obitum abſolverem, ſi Deus Ter Opt: Max. mihi ulteriorem vitam concedere dignetur.

Hiſce omnibus ita perpenſis, mirandum non eſt, neminem hactenus omnia perluſtraſſe, quæ in quinque noſtris continentur conclavibus, tam majoribus, quam minoribus, nam pauci tertium intrarunt, multò minus quartum, aut quintum viderunt, propter temporis penuriam, vel quod ſaturati fuerint, antequam ad cætera conclavia ſeſe contulerunt; Propoſui itaque nonnullis, ſi velint omnia videre, & ſingulis Hebdomadibus bis me convenire, me illud non excuſaturum; conſiderando illud (ratione diſpendii temporis) tanquam communem viſitationem aut conſultationem medicam. Olim, cum nondum gauderem tanta copia rerum Anatomicarum illud auſpicatus ſum cum curioſiſſimis quibuſdam Medicinæ ſtudioſis Germanicis ſolummodo circa res Anatomicas, credentibus hoc poſſe

Hierom dan, zoo iſt, dat ik oordeele beſt te zyn, (na het uytgeven van dit Cabinet) my wederom te begeven tot het verder beſchryven der reſterende Cabinetten, s'menſchen lighaam rakende, 't welk ik gaarne voor myn dood zoude wille volbrengen, zo God Almagtig my zoo lang 't leven geliefde te vergunnen.

Alle deze zaken overwogen zynde, zoo is 't niet te verwonderen, dat niemand, tot nu toe, alles heeft bezien, 't welk in myn 5 Camers, zoo groote als kleene verſamelt is, want wynighe zyn gekomen tot de 3, en veel min tot de vierde en vyfde, zoo om de kortheyd des tyds, als wegens dat zy verſadigt zynde, haar niet verders hebben begeven. Ik heb zommighe voorgeſlagen, dat indien ſy alles wilde zien, ik haar gelegentheyd zal geven, om tweemaal des weekx te komen, en dat op een zeker bequaam uyr, voor my, zulkx conſidererende als een gemeene medicynſche conſulatie of viſite.

Zulkx heb ik voormaals (wanneer myne verſamelingh nogh zoo groot niet en was, ontrent s'menſchen lighaam) met eenige byſondere curieuſe ſtudenten in de Medicynen ondernomen, menende 't zelve binnen drie maanden wel te konnen verrigt werden, edogh hoe

poſſe perfici intra tres menſes, ſed quantumvis ſingulis diebus per horam, & quod ſæpius excurrebat, me convenerint, ne quidem abſolvebamus duo conclavia: nam illud non perfunctorie peragebatur, aſt ſingula objecta, uti decet, perſpeculabamur.

Tota quidem civitas Amſtelodamenſis momento fere ex altiore loco videri poteſt, non autem ſingula domicilia, multo minus quod in iis continetur; ſic quoque, qui rite omnia, quæ intra quadraginta ſex annos collegi, conſpicere vellet, illud brevi temporis ſpatio abſolvere non poſſet.

Interim ut L. Benevolus hanc primi Theſauri animalium deſcriptionem æqui bonique conſulere velit, ex animo opto, malevolis autem meliorem mentem apprecor.

hoewel wy alle daghen een uyr, en menigmaal langer, beezigh waaren, zoo konden wy nogh de twede kamer niet verhandelen, het is wel waar, dat wy daar niet haaſtig over heen liepen want yder voorwerp wierd naukeurig, gelyk zulkx behoort, bezien.

Men kan van een hooge plaats de geheele ſtad van Amſterdam, wel by na in een ogenblik zien, maar niet yder huys, veel min 't geen in elk huys onthouden werd: alzoo mede is 't gelegen met deſe myn 47 Jarighe Collectie, die men in geen korte tyd kan bezien.

Ondertuſſchen wenſch ik Waardighe Lezer, dat gy deze myne beſchryving van 't eerſte Cabinet der Dieren met een gunſtig oog wilde aanzien, en wie zulkx zoude willen beknibbelen, wenſch ik beter zinnen.

IN CELEBERRIMI VIRI

FREDERICI RUYSCHII,

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris, nec non Academiæ Curioſorum Collegæ, &c. &c.

GAZOPHYLACIUM

UNIVERSALE.

QVi Microcosmi reſerans penetralia dudum
Ruyſchius *& felix externa & ſumma pererrans,*
Intima detexit, Medicosque reduxit in uſus,
Democriti quod non Atomi, aut Commenta Renati
Vorticibus præſtant, nunc Theſaurarius *audit*
Gazarum innumerûm, quêis larga opulentia Crœſi
Cedit, Atapalipæ, divi Salomonis & aurum;
Et Lapis Aurifaber projectâ eſt vilior ulvâ:
Illi quippe domi quantus cumulatur acervus
Rarorum omnigenûm noſtro Cœloque ſoloque!
Congeſtum hic videas, diſpoſtumque ordine juſto,
Charus Phœbo Eös & roſcidus Heſperus, Auſter
Torridus, & Boreas gelidis quæ ſuppetit oris:
Nullum etenim Terræ ſpatium, ſub ſidere quonam,
Aut Zonâ, haud utilis moles, nunquamque beata
Fructibus, aut homini nullum adportata tributum.

Caucaſus & Rhodope, præruptusque Hæmus & Alpes,
Horrendô æternis nivibus ſub vertice tecti,
Æthna & Veſuvius, fluida inter ſulphura, flammas,
Et cineres, tophosque ſcabros, vegetantia ſervant
Germina, viviparumque excludunt largiter ova.
Hic, velut è Phariis gens omnis ſubdita Cancro
Detegitur ſpeculis, latè terrâque marique,
Cui volupe & licitum eſt, toto circumſpicit Orbe
Quæ fovet in gremio dives Berecynthia, ſeu quæ
Suſcitat immenſus profundo è gurgite abyſſi
Oceanus, placidis rapidisque in fluctibus amnes
Quæ gignunt, liquida & volitat ſuper aëra, quidquid
Pulchrum in exiguo ſpatio natura recondit:
Vt Microcoſmon ſtatuas hic jure ſecundum.
Quis Balænarum tam immania corpora tantis
Condiat expenſis? nam vix tot Balſama Memphis
Sudaret, lachrymæ Nabatheo in cortice dudum
Deficerent. quem monſtra juvat ſpectare, recedat.
Numinis atque artis miracula maxima fulgent
In minimis. ſi quos rugientem horrire Leonem,
Tigridis aut Vrſi truculentorum ora cruenta
Delectent, caveant ne ſit damnoſa cupido:
Nam tuto & penitus rarò cicurare licebit:
Quin dens carnivorus, lacerandoque unguis aduncus
Proſiliant, quum dura fames, furiæve ſalaces
Reddunt indomitos verbis, flagriſque Magiſtri
Securis animis hic puſio paſcit ocellos,
Decrepitusque ſenex, mollisque pavore puella.
Dipſas, nec Coluber, nec Bufo, Vipera & Aſpis,
Formoſo licet adſpectu, maculisque ſtriisque,
Auro atque argento, fulvisque coloribus extent,
Decipient nullum incautum, aut formidine Lethi
Terrebunt, quamquam ſublatis undique criſtis,
Et Linguis bifidis, terribilique oris hiatu,
Proſiliant, oculique micent; alisque Dracones
Expanſis, curvæ & virulentus acumine caudæ,

Scor-

Scorpius immineant, Salamandra eſt orba veneno.
Indica, quam grandis, non fundit Aranea telum
Mortiferum, aut diram Peruana Lacerta ſalivam.
En! tibi marmoreo tam pulchram vellere Ranam,
Atque Arabum inſcriptam formis, ſub ſidere natam
Auſtrali, Anguillam! meliusque hæc ſigna relatam,
Quam flos, exſurgens Hyacinthi è ſanguine, nomen
Exprimat Ajacis. volitantes cernere piſces
Vulgatum; at feles, quibus eſt ab Veſpere *triſtis*
Minëides titulus, nigris venarier alis,
Quis eredat! niſi nos Venatrix ipſa doceret;
Quiſnam Animal dorſo fœtus excludere! quiſnam
Jam natos catulos Glires in viſcera matris
Ire, redire! oculis fidus niſi teſtis adeſſet.
Humanam prolem Veneri libaſſe ſecundò
Sexubus ambobus plura experimenta negabunt;
Hocce frequens brutis clarè genitalia produnt.
Angues bicipites Calabrorum habitare vireta
Mentitum Cajum noſtri dixere per æva,
Quos tamen hic ſpectes geminis cervicibus aptè
Diſtinctos, capitum juſtâ conſtante figurâ.
Exquiſita illinc trahat ſua quemque voluptas.
En! Conchæ, Cochleæ, Conchylia, Buccina, ab oris
Indorum utrorumque, aut quæ Chinenſium arenis
Seu in Erythreï ſplendeſcunt littore Ponti,
Et vada Barbarico tradunt Getulica Mauro;
Vel quæ Tyrrhenum, Siculum, Ægeumque procellis
Eructat pelagus, ſcopulisque hæſere Britannis,
Ecce! immaturus fulgens in viſcere matris
Unio! quam nitidis diſtincta Corallia ramis!
Æquore & in ſalſo cum fructu & ſemine ſtirpes!
Cui nihil in cenſu Thetyos pretioſa ſupellex,
Horreat, exhalent tetram exta humana Mephitin,
Ecce! Semirameos noſter quos Dædalus hortos
Condidit exiguis in rupibus! ecce! corollas
Sertaque, tam vario concinnoque ordine plexus

Sicuti

Sicuti Hamadryades formoſo tempora Adoni
Dicitur innexas ; remanente vigore colorum
Floribus annoſis, læte & viridantibus herbis ;
Miſerit huc liceat Ganges & Nilus, Hydaſpes,
Aut Araris. Batavis omnis fert omnia Tellus.
His ſuperirreptant quæcunque animalcula ſciſſis
Volvuntur membris ; ſummos habitantia montes
Præruptos ſcopulos, rigidoque cacumine Rupes,
Valles umbroſas, ſpumâ & ſtagnante paludes ;
Quæ, Metamorphoſi mirandâ, è vermibus orta,
In volucrum formas abeunt, et repere nuper
Terricolæ aſſueti pinnis nunc aëra vibrant ;
At redit in patrum mutata propago figuras ;
Calcat humum, donec, poſitis exinde viciſſim
Exuviis, ſuppreſſum animal è carcere amictu
Splendidiore volat, quam Majeſtate ſuperba
Aſſyriæ Reges ſolium aſcendiſſe refertur.
ô Non ſcrutandum, ô nullâ effabile linguâ
Prodigium! haud ullis imitanda potentia dextris.
Ille Opifex unus: ſeu quis præſtantior alter
Archetypis! qui tot, tam ſpreta animalcula ſolus
Pollice divino fingens, ſuper omne ferarum
Et pecudum quam grande decus, rutilante colorum
Fulgore, ad variè radiantia lumina, pinxit:
Imo adeo: ut gemmis queiscunque, nec ulla Metallis
Gloria ſplendoris, quâ non inſecta niteſcunt
Adſpice Mordellas alis crepitante ſuſurro
Auras ſulcantes! ſtrepitu Muſcasque canoras
Cantharides toto rutilantes corpore Iberas,
Et Batavûm pueris oblectamenta volatu
Innocuos Scarabæos & paſtas rore Cicadas,
Bruchum inter ſegetes, agiles per prata Locuſtas:
Nonne virent ſimiles Beryllo, Anchite, Smaragdo!
Vidimus, ut vero pedibus fulgere Amethyſto
Canthariden, dorſo Sapphirum induta micantem.
Fulgore Anthracino & flammas imitante Pyropo,

Vel

Vel carnem Sardo, ſeu ſuave rubente hyacintho
Hæc, oculos Onychen ſimulantes illa volutat.
Caſſide Rhinoceros caput obvelatus ahenâ.
Aurea ſquamatim lorica in pectore nigri
Bucerati. Alpino clauduntur crura vaginis
Auratis. Cocco ſaturos quot America mittit!
At Scarabæorum genus innumerabile quisnam
Expliceat calamo, quas non pinxiſſet Apelles,
Neſtoreïs artem compleſſet bis licet annis.
Denique ſunt quædam tanto haud ſplendore coruſca,
Externâ & facie nobis ſordere videntur;
Ut Tineæ & Blattæ, Pulices, Culicesque moleſti,
Putidus & Cimex & Centipedes Scolopendræ,
Quæ ſtolidè maleſuada cohors, auſuque nefando
Imperfecta vocat; ſed & his tu propius adſta,
Gens inimica Deo; cerne abjectiſſima rerum,
Cerne Metallorum fæces, calces & aduſtas,
Tubera & Boletos, Bryon, et quæcunque putatis,
Naturam damno Arboribus, ſatisque creaſſe,
Quisquilias quinimo fracidas, atque inde renatos
Cum fungis Vermes, & in his fateare neceſſum eſt,
Humanorum operum vel præſtantiſſima tantum
Inferiora, Adamas quantum ſteriliſſimâ arenâ;
Nobilior, quantum cæno pretioſius Aurum.
Dicite Philoſophi quisnam ordo Particularum,
Lumine quo in tenebris Solis radiante navarchis
Cornea per pelagus caput eſt laterna Locuſtæ?
Penſilis & Lychnis per noctem Lampyris altam.
Judæos ſatiaſſe famem vix creditur ulli
Acridibus; magnique illas Pythonis ad inſtar,
Jugera tot ſegetum, pomæria, paſcua, ſilvas
Depopulaſſe olim, Naſonica fabula multis:
En! tamen hic hoſtes ingenti ex agmine captos.
Tradimus Heſperiis & Eöis gentibus Aurum,
Argentum & Gemmas & Aromata, dummodo diram
Non feret hanc peſtem benedicta Batavica tellus.

* * *

Papæ!

Papæ! quanta acies, quot millia Papilionum!
Qui, genere & formâ varii, diſcrimine quanto,
Quisque ſuæ ſtirpis ſpeciem, faciemque reſervat;
Qualiter humano vixdum de ſtemmate fratres.
Caudæ, Alæ, Furcæ, Scutumque, Antenna, Proboſcis,
Cornua, ſunt eadem, quin eodem tincta colore.
Dilutum intenſius non obruit, ille viciſſim
Cedit: purpurei de ſanguine Adonidis orti
Vel ſpirante animâ Narciſſi, ſeu Hyacinthi,
Vulnere aut Plutonis flores, fulgens Amaranthus,
Nullum inter ſeſe diſturbant ordine lumen;
Et Roſa cum Violis tam dulce rubentibus, alba
Lilia virgineum, nigra per Vaccinia, amittunt
Nil decoris. Calthæ, Crocus & Chryſanthemis, Iris
Et Cyanus, quidquid campus producit apricus
Floridum, in excultis ubicunque aut naſcitur hortis.
Succis quam nitidis exornant Papilionum
Tegmina! quam variè depicti verſicolores!
Bellidem ut videas perpulchram, ſeu Anemonem.
Illius en! chlamydem limbis, vittisque nitentem
Auratis. Tunicam ſuccingit fimbriâ & alter
Argento. Hoc alis guttatim hærere Phalænæ
Dixeris, & princeps nullâ ſub veſte ſuperbit,
Quin tegetem affirmes veteri centone reſartam.
Omnigenis formæ veſtis luſtrate tabernam;
Sive Theatralem Trabeam, Pallamve dolentis
Expetis, aut Cycladen, Stolam, Sagulamve, Togamve.
Gallia veſtitus cui Dictatura videtur
Perpetua, ambiguum mutando Protëa vincens,
Forſitan hinc artis fabricam, normasque reſumpſit.
Artibus his magicis Europa ut Simia geſtit.
Da veniam pueris. ſervi pro ſtigmate limbis
Fiant Erucæ. Diffuſis illa puellis
Deſidiâ & luxu. fiant inſecta, Chimæræ.
Rugoſam at Clytiam, confectam ætate Sibyllam
(Sollicitura procos juvenes ut anicula Thaïs)

Reti-

Reticulo ornato vittis, viridique corallâ,
Et Chlamyde & Strophio ſuccinctam videris albo,
Ride. Verſalico turrito ſi Caliendro
Calviciem aut Cirris texit, miſerere Catullæ:
Luſtra miſella decem numerans vult Puppa videri;
Nubere ne impediat Lex Pappia dura juvenco.
Ride. Forma viros neglecta decebit; *at ecce! ut*
Ille Chremes vincit Mimos edentulus omneis!
Quam bene conveniens tibi pænula Cercopitheci
Stulte Midas! ô quam bellulus is Menedemus!
Ille, comâ canum fulvâ abſcondente capillum,
Syntheſin indutus, digito crepitante Choraules,
Annos decrepitos præſumpſit fallere amicæ.
Deſine tam mulier Gallo indulgere Batave.
Exomiden primam ſartore Lutetia Regis
(Scilicet) inſtructam dedit huic ſoli Ardelioni,
Et Thraſo plumatus magis hac, quam fortibus armis,
Conſpicuus, reliquos naſo ſubſannat adunco.
Dave, ecquid pudeat Latum ſuccingere Clavum!
Nec niſi Sequanico pictus textore placebat;
Ut quaſi Patricium te Sponſum Galla ſalutet.
Ciſtiger hinc annos vix tres profectus ad Indos
Irus, tam tenui mercede & tam cito Cræſus!
Quid Domini .... Lapidi forte hæc narrabimus. eſto.
Deſipiant. Hæreat nunquam ſanabile amictum
Mutandi aſſiduò Cacoëthes: dummodo nobis
Inſanos inter non inſanire licebit,
Ellebori quos vix curabunt jugera mille.
Hæc Lymphata Lues non cedit Gallica, quamvis
Tentet Atlantiades validis argenteus alis.
Hæc Polypis & Afris noſtratum. Papiliones
Cælitus inſtructo & ſtabili gaudete decore.
Sed quenquam obſtupeat, nos nudos naſcier, illos,
Viſcere in Materno latitantes, veſte ſuperbâ
Induperatorem ſummum cinxiſſe; quod ipſam
Chryſalidem aurato in cunis velamine volvit,

Ut primogenitam natorum ad ſceptra paterna.
Deſine mirari, aut verbo temerare profano
Numinis arbitrium. in promptu eſt cauſa. Monarcha
Omnipotens Bruta hæc penitus peritura ſigillis
Auguſtorum operum, Majeſtatisque verendæ
Exornans, vitam vix uni deſtinat anno.
Menſtrua non deſunt, nec & hebdomadalia, Muſca
Auroræ exortu nata, & ſub Sole ſupremo
Fœmina juncta Mari, fœcundaque veſpere mater,
Lucifer exſtinctam rediens cum patre tuetur;
At te immortali divinorumque capace
Mente beat, tutò ut dominari in cætera poſſes,
Fatisque exactis mundo meliore fruaris.
Hactenus ad noſtrum producta animalcula votum
Ite; ſepulchrales caveas repetite, domosque.
Ite una Veſpæ; non irritare Crabrones.
Bombylides, Grilli, Ricini, ſævique Tabani
Quid mihi vobiſcum eſt! Cerebrum, mentemque Camænis
Obfuſcat noſtris volitans tam denſa caterva;
Haud aliter quam ſi fumoſus ineſſet Jäcchus.
Diffugere nubes. gravidæ temulentia mentis,
Nectare tam vario, placidâ diſcuſſa quiete.
Occiduo Titane animas haurire recentes
Quid vetat herbarum! quin nos venerabilis Horti
Cuſtos eximii portis invitat apertis.
Pergamus tutò: nam Te, Caſtiſſima virgo,
Hic nulla obſcæni terrebunt ſpectra Priapi.
At, procul hinc, mea Muſa infit, diſcedere cautum,
Mox procul hinc! quænam portenta hæc! ſub jove clauſo
Heſperidum Auratis Malis Nemus & Cinyræi
Floriferum pueri ſaltum tam ſuave virentem;
Quæ nunquam pluviis, ferace aut rore madeſcunt;
Nullus humi fluvius fibras ſublactat arentes,
Nilus & exſpatians pingui non nutrit ariſtas
Glebâ; nec lætis radiis arridet Apollo,
Cynthiave, ereptum ſibi deflens Endymiona,

No-

Nocturnis Lachrymis plantis non ſtillat anhelis;
Nec mulcent tepido Zephyri ſpiramine flores.
Sidera ſecretî non mittunt munera amoris.
An nova progenies Cælo, vel Colchide miſſa,
Carmine Medeæ! quid enim non Carmina poſſunt!
Nil minus. ô abſit! peramœna hæc ſilvula nulli
Sagæ, ſed Ruyſchi *referenda eſt gloria dextræ.*
Cui, quanquam Ææo Cælo deducere Lunam
Cantu ridiculum, privare aut vitibus uvas;
Grande nefas Magicâ tam triſti accingier arte;
Ille tamen valuit, quod nunquam Colchica, Vates
Pelignus liceat primam reparaſſe juventam
Finxerit Æſoni: nullo tamen illa veneno,
Diris Theſſaliæ, Ponti ſeu Phaſidis herbis,
Quantum intonuerit, quotiesque recoxerit, ævis
Eripere atque atavum ſero proferre nepoti.
Ruyſchius *hoc. ſpectant annoſa cadavera patrum*
Nati natorum; ſed non horrenda rigore
Membrorum, aut faciem velata Bitumine nigro,
Pyramidi ut quondam credebat corpora Memphis.
Flexibiles videas artus, tenerosque lacertos.
Dormire exanimes hic dixeris ore decoro:
Viſcera quin etiam Ventris, Cor, Pulmo, Cerebrum
Mollia, ut & denſâ durâque ſub oſſe medullæ:
Ac, niſi congenitum ſcires ceſſiſſe calorem,
Vivere reverâ jures poſt funera corpus.
Talia qui potis eſt, condire animantia norit
Lubrica, neſciret vacua & vegetantia ſuccis!
Ad nova Theſauri *viridis præconia Muſæ.*
Quam comis hic Cuſtos! nec quiſquam in limine latrat
Cerberus. Huc hortos verſus; per paſcua & arva
Illuc; in ſilvam, vepretes, dumetaque ducit
Hæc via. Terrarum quidquid complectitur Orbis
Viſitur: ut Regum priſci ſapientior ævi,
Hyſſopo ab tenero pervaſti ad culmina Cedri
Edoctus Libani, tamen hic addiſcere mille

 Haud

Haud dubiè poſſet : nequenim tulit illius ætas,
Aut humus, in Batavûm terris, SeptemqueTrionum,
Quæ, mediis nivibus læto ridentia flore,
Ut propria exſurgunt ſibi credita munera Cæli;
Nec magis Orbe novo quæ, tot poſt ſecula, vidit
Subjecta Auſtrali magnus Veſputius Aſtro.
Vah! iterum atque iterum, quænam hæc opulentia! quotquot
Et genere aut patriâ geminis diſtantia Mundi
Cardinibus, longo quantum huc transvecta labore!
En! nemus Æmonium, læta & Theumeſſia Tempe,
Floribus Hybla, Thymofragrans ActæusHymettus,
Judicio & Paridis fatali inſignior Ida!
Hic Ver perpetuum, nec & Æſtas torrida adurit,
Autumnus variâ ſtatione haud noxius uvis;
Bruma nec in flores, Segetes, aut gramina ſævit.
Spectatum extremos quid opus curratur ad Indos;
Dum ſeſe hic offert dives Malabaricus Hortus.
In claſſes diſtincta ſuos quæcunque leguntur,
Arborum & Herbarum doctis diſcrimina ſignis.
Eho! jam ſatis eſt: nova ne vertigo recreſcat,
Quondam Inſectorum veluti ſtipante catervâ:
Qualiter heſterno venas inflante Falerno
Silenus titubat, rediens ad pocula manè.
Vos igitur ſilvæ, viridaria grata valete.
Nos, mea Calliope, Platani Cretenſis in umbrâ,
Quam nunquam infeſtat ferali carmine Bubo,
Siſtamus...... Teſta hæc quidnam carioſa meretur
Tollas? ô, inquit, non noti nulla cupido.
Inveterata ſiet Japeto magis & Chaös ipſo:
Diſplicet antiquæ tibi dum veritatis imago!
Ales equus, Perſeus, cirri Phorcynidis, Atlas
In montem verſus, puerilis fabula dudum;
Si Metamorphoſis veſtigia vera placebunt,
Huc ades; in lapides, priſcâ remanente figurâ,
Invenies Cochleas quaſcunque, Corallia, Echinos,
Cancros & Pagros, Strombites, Oſtrea, quidquid

Te-

Teſtaceum in ponto nutritur. Piſcibus, ecce!
Nec ſquamæ, pinnæ, nec & integra viſcera deſunt.
Arboreos truncos, frutices, cum frondibus ipſis
Et flore indubiâ ſpecie cognoveris. unde,
Quæritur? his ſaxis, quibus evelluntur, an illis
Sit natale ſolum? vel ut in Matrice recepta
Sic creſcant mutata ſimul, vegetantia vivo ut
Semine? ſeu potius, quod jam fruticantia glebâ
Circumfuſa manent, genuinis ut modo fundis
Ejecit Pelagus? quum, denſis imbribus auctum,
Exſpatians fines & montes deſuper omneis,
Fluctibus undarum validis, velut ariete crebro,
Præcipiti implerit per ſtrata cacumina lapſu
Valles, oppreſſis queiſcunque latentibus illic,
Sulphureo quæ halitu, fluido Nitrique vapore
Electo, in lapides veros abiiſſe videntur.
Petræfacta Polis geminis, quam diſſita zonis,
Climate, Zodiaci quantum ſtatione remota,
Hic ſpectare licet, ſimili circumdata glebâ
Concretâ, ſcopulis hiſce in cumbentibus altis.
Oſtrea, millenis ſtadiis ab littore mille,
In mediis ſilvis, profundisque eruta cryptis,
Iudicis Æterni decreto totius Orbis
Diluvio extincti quiſnam hæc monumenta negabit!
Ergone inexhauſtum nunquam ſatiabitur æſtrum
Theſauros *aliis cumulandi! Matris avulſa*
Magnæ viſceribus, genitivisque abdita venis,
Æs, Aurum, Argentum, Stannum & quæcunque Metalla,
Cernite & affines Mineras, Criſtalla, Salina,
Sulphurea & Calces & quæ fuliginis inſtar,
Concreta è furnis ſurſum Centralibus halant,
Torrenti haud ſolum Zonâ, ſed quattuor oris
Nata, ſub uſtrinâ & tali conflata, recocta.
Mulciberi in Liparâ, ſeu Lemno, ride Barathrum
Fumos eructans, flammas Phlegethonta & Avernum.
Nos inteſtinum, cum fomite & ignibus aptâ

Ma-

Materie, aſſerimus ſpatium quod diſſecat Orbem
Solſtitiis geminis; curſu quo tendit Apollo
Zodiacum annali, nocturna diurnaque adæquans
Signa horis, monſtrat Solis, Lunæque labores;
Ambobusque Polis nixus Magneticus Axis
Transverſim penetrat, præſtatque immobile punctum
Telluris Mariumque Globo. Sol infimus hic eſt;
Qui, velut Æthereus, validè candentibus illinc
Trajiciens radiis excluſas aëre maſſas
Cœleſti, internis venas aperire coëgit
Spiritibus, qui, dum luctante Bitumine flammas
Concipiunt, ſilices, ima & ſuprema Metalla
Fundunt, horriſono reboante fragore per antra,
Cum Terræ & Pelagi tremebundis motibus, usque
Perrupti montes, ſilvas, undasque in apricum
Proſiliant, ſparſis longè latèque favillis:
Frigore ſulphureus vapor ut ſub nube coactus
Tandem, contortis in acumen ignibus ardens,
Cuſpide fulmineâ per aërea vincula vibrat,
Conflatum æs, cuſum & Chalibem, cautesque reſolvens:
Solis enim radios non huc penetrare docebunt
Flammigero in nivibus denſis Arctoä camino
Hecla & in Ægeis ſublati fluctibus ignes.
Diviſo Imperio Vulcanus Centricus urit
Cum Phæbo; huic ſubſunt Vegeta & Viventia, at illi
Regna fodinarum, lapidoſaque viſcera Terræ.
Quæras, unde illis, quæ tot per ſecula flagrant,
Eſca voraginibus? primò monſtraveris, unde
Soli ab Principio Rerum noctesque diesque
Conſpicuè ardenti, quem, tot torrentia tela
Fundentem, vacuâ ſpectavit nemo Pharetrâ,
Tollitur in cœlum reparandus fomes amiſſum?
Dixerat. interea medius ſeſe abdidit undis
Titan. nos celeri transgreſſi limina paſſu,
En! nova vicinâ redeunt ſpectacula nocte,
Quæ revocare gradus, aciemque intendere cogunt.

Quam

Quam formoſarum Volucrum cingente Coronâ
Porticus hæc ſplendet! poſtremum forte Valete
Dicturæ heſperiâ aviculæ vigilatis in umbrâ.
Quid petimus! ſilet omnis Avis, Pecudesque quieſcunt;
Et pavida & pugnax dudum fugitiva ferarum
Turba per anfractus latebroſa cubilia quærit.
Occidit omne jubar Terrarum in margine Solis.
Ortygia, in nubibus venatu laſſa recumbens,
Pindum Calliopen, *me ſuadet adire Penates.*
Amphitheatralis totâ me nocte volucrum
Circulus inſomnem ſomni per gaudia duxit
Auroræ rediturœ. eja! properemus, ut udis
Gutturulis hilares primi modulaminis Hymnos,
DIs ſacros, noſtræ excipiant quoque ſanctius aures.
Nulla loquax, patuli largo quanquam oris biatu!
Omnes vos igitur tacitis veniſtis Amyclis!
Forma negat. Libycis, geminorum Pſittaci ab oris
Indorum grandes & vos Pygmœïa proles,
χαῖρε *dulce tuum ſtrictis num faucibus hæſit!*
ô Picæ, Ganges, ſeu vos Braſilia miſit,
Garrula lingua tacet, quâ quondam vincere cantu.
Auſis magnanimis, Muſas potuiſſe fefellit!
Vos noſtras Ceraſos *populatæ & Piſa, Ribesque,*
Solvite tandem aliquid. ſubito ſi humana cerebro
Vox molli exciderint, vagitum edocta tenelli
Projecti Alcidis pueri, matrisque ululatum,
Salvatrix amborum; hædis agnisque balatu
Æmula, captivis mox omnis dempta loquela!
Nullane buccineo clangore Argiva ſalutet!
Forſitan hic glandes deſunt, abſurdaque paſtu,
Diliciæ vobis, atque hinc Malacia reſurgit,
Quâ ſi corripitur prægnans muliercula veſtrum
Nomen & omen habet. ô Tu gratiſſima ſemper
DIs, hominique Merops, volucris Trinacria ſeu Cres,
ô Salve in Batavis ſanctæ pietatis imago,
Quâ, vixdum pennis auſi ſe credere ventis,

In nidis pulli dant pabula læta parenti.
Quid ni Zinziſulas! tuus ut Terrâque Marique
(In Cælo ſeptem mæſtiſſima Pleiadas inter
Dum patre extincto Lachrymarum defluis imbre)
Hic amor emineat, qualem Ciconia nunquam
Glottorat annoſæ referens ſolamina matri.
Qui latus huic claudit roſtro pedibusque palumbus
Turtur, ſi gemeret, cineres & pluma referret,
Nunc ut acu pictus. Tædas viduusne ſecundas
Obtulit? ô nunquam; ſed dives America pennis
Cinxit tam variis. Hic caſtus amore prioris
Luget in æternum. Viridi non fronde quieſcit,
Fonte nec è nitido potat, conſortis amicæ
Ne faciem vidiſſe putet, mœrore tacebit.
Clamoſe, ut tacitus non paſci poſſis, adeſto.
Tune ſiles noſtræ magis omnibus æmule linguæ!
Cujus Ave Cæſar victor *tot millia nummûm*
Conſtitit, an penitus facundia, Corve, faceſſit!
Quis victum exhibeat, niſi tu mereare loquendo!
Auguriis hic nullus honos. Nec caſtra Leones
Tu Batavos inter, velut olim ſigna ſequeris
Auſonidum, comes ipſe Aquilis. Relegaberis, unde
Veniſti infamis ſcelerata ad Buſta, Crucesque.
Omne nimis vitium. te delatore Coronis
Prægnans transfixa eſt & tu nigredine pœnas
Proditionis habes. Melius nunc moriger eſto.
Fare aliquid ſaltem. Quare hic crocitare vereris!
Forte & Hyperboreus pennas tibi reddat Apollo
Albas, quum niveos montes Aquilonis oberras.
Qualiter hic Progne, Philomela atque ipſa Coronis,
Et Lepus, & Lupus, Vulpes, Urſusque videntur.
Aſteria, an quatiens tibi lingula, Caſta Coturnix,
Stringitur! inceſti Jovis hic te fulmina terrent!
Hic (ſi DIs placeat) magnus, divinus adulter
Sat faciles ubicunque videt; potiturque cupitis.
Quid mirum! in terris queis ſanguis Regius omni

Fædâ

Fœdâ labe caret ; Thalamum violaſſe jugalem,
Grande nefas populo, ſeverâ & morte piandum,
Principibus licitum; quidni quoque furta Deorum!
Quid, laſcive ales, Veneris Paſſercule plauſtro
Auriga, haud pipas! clamoſam ſin tibi forte
Abſtulerit vocem nimium repetita libido.
Tu quoque ſuavitonum cantum Philomela relinquis!
Nullus te ſequitur Tereus minitante bipenne.
Ithys, Ithys ſtridens, Upupæ ſub tegmine plumæ,
Daulidis omne nemus, latebras & luſtra vagando,
Pervolat & trepidus propriâ quem dente voravit,
Quærit Ithyn miſerum, inventumque ad Phaſidis undas,
Non novit, nimium pretioſâ veſte latentem.
Qualiter imbriferam Saturnia amiciit Irin;
Deciduos oculos Argi texente Minervâ.
Tuque adeo horrendum crudelis mater, Hirundo
Celtica, quis vetuit triſtes ſtridere querelas!
Trux nimis, ô vindex ſtupri truculenta ſororis,
Progne, Biſtonides hæc tecta ſubire Tyrannus!
Ille fugax Montes & ſilvas nocte pererrat,
Quo ſua fata jubent; nec te cognoverit usquam,
Pectoris in plumis liceat Laniena parentis
Nota, minutalis pueri de carne cruenti:
Manſit enim Geticis Luctus tua pallula in auris,
Albente & Strophio Scyticus te veſtiit Arctos
Vere novo toties noſtrum modulata per hortum
Quin pergas Ciris? patris vindicta Haliæti,
Puniceum quod amor te tollere, Scylla, capillum
Cogerit, hinc longum; nec & hoſpita tecta ſubibit.
Proh! quantum obſtringunt vepetres nos Daulidis inter
Has Naticidas! miſerandæ ſortis Aëdon
Hic Itylum, inſano per Te livore peremptum,
Quæris? ſeu dulces eſcas per acuta & amara
Carduus apponens gemitus in pectore claudit?
At ſimul inſontes fraternâ in cæde ſorores
Zethiadas miror, tanto clamore moleſtas

Olim, ut & Samios ſua pinguia prata, Lareſque;
Linquere compulerint, mutas. ſint Jaſyges ipſæ,
Illarum ad Rhombum faciunt quid jurgia Civis!
Quid bella ..... tandem Tragici tradenda Theatri
Scæna hæc Melpomeni mæſtæ. nos fronte ſerenâ
Calliope & cantu volucres adeamus & ecce!
Pſittaculus noſtras; ſed & hic taciturnus ut omnes,
Seu conjuratus. quid Phænicure moraris,
Humanum perdocte melos, cantare Deorum
Hymnos! Aurati titulum mereare perennem,
Soli quo noſtri te dignavere Penates.
Quid capite averſo ſtas Phænicoptere nobis!
Nemo tibi linguam ſecturus Apicius hic eſt.
Quare humi inventrix Serræ, Tornique, Rotæque?
Dædaleo livore ſemel de Palladis arce]
Projectam nos te, Perdrix, non poſcimus ultra
Nec coquus hic Anglus qui te conſumere *gaudet:*
Spectatum venimus plumis quia pulchrior Indis.
Aſt hic Onocratelos, inquit mea Muſa, tacendo
Non nocet. Arcadicæ volucrem quis voce rudentem
Audiat, huc quamvis Lunari ex Orbe veniſſit.
Ille bipes Aſinus tamen hic conſiſtere dignus:
Humanâ ut bipedes porcos ſub pelle latentes
Stringat inexpleti per juſta opprobria ventris.
Strenue bellator, Cancri furioſior æſtu,
Certò victor ades, fulget tua criſta rubore
Coccineo & criſpæ volitant in pectore jubæ.
Arrigitur pennis pictis tua cauda ſuperba:
Ut Romanus eques, cingens ſua tempora lauro,
Vexilla atque Aquilas in Cœlum efferre ſolebat,
Inter Iö Pæan, Iö Pæan vicimus; at te
Num raucedo vetat lætum cantare Triumphum!
Quorſum ingens ſtrepitus, quo, te vigilante, ferorum
Gallorum inſidiæ Tarpeïâ ab Arce repulſæ,
Anſer! ſeu nimiâ farctus pinguedine torpes!
Publico ut è cenſu prompſiſſit pabula Aruſpex,

Aut

Aut lacte & mulſo nutriſſet Cotta guloſus.
Credimus excubias nullis, quâ gente, Moloſſis.
Pervigiles ſervant Capitolia noſtra Leones,
Et Brenni & Senonum furiæ, fraudesque hodiernæ
Deſtructæ, domitæque jacent virtute Batavâ.
Auro nos, Anſer, tibi nulla Idola paramus;
Annua Romulidûm faſta aut Holocauſta libantur;
Lecticâ extenſum non defert pompa feretro;
Nec canis innocuus funeſtâ ex arbore pendet.
Hæc nos ridemus puerilia, ſacra, profana:
At te, pro meritis, juſto celebramus honore;
Poſtquam Pergamei cariſſima vellera capri
Et Nili abſtulerunt linaria ſcruta Papyrum;
Fraxinus & Tilia & Fagus nec Populus alba,
Cerâ teſſerulis oblitis ullius uſus;
Ære, Auro, Argento, nec plumbo lamina ſervit;
Pro Graphio & acubus nobis tua penna ſtiloque;
Hæc ſtudiis facilis, fulcit tua pluma grabatum
Mollibus in ſtratis laſſata ut membra quieſcant.
Te veniente die, Te decedente canemus.
Indice Pontificis ſocio ſimulante galero
Phæniceo, Coccothrauſtes, trabeâque ſuperbis!
Ut modulos Gangis Philomelæ efferre recuſes!
Quis novus ille hoſpes tumidus rutilante coronâ,
Qui caput Auguſtum medius vix exerit? unde?
Dic puer. ille refert, volucrum Dominator Olympi
Auſtralis. rectè: quæcunque potentia Reges
Extulit indomitos, ſuppreſſis legibus, ornant
Accipitrem; ſublime genus; præſtantia formæ;
Gloria pugnarum; ſævi truculentia roſtri;
Alæ terribiles cædendo, unguesque rapaces
Attamen ut pulcher, quam Majeſtate decorus!
Credibile eſt, inquit mea Muſa, hunc Juppiter olim
Talem vidiſſet, puerum rapturus inermem
Idalium, miſer hic Aquilæ formidine nigræ
Nunquam ploraſſet miſcendus pocula divis.
Denique vos omnes longinquis advenæ ab Oris,

Quarum vox Batavas nunquam pervenit ad aures,
Anguicomo Clypeo, diræ aut per pocula Circes,
Omnimodo expanſis ſed non crepitantibus alis,
Immotæ hic, ſtatis veluti ſimulachra Theatri!
Ætheris Eoï ſplendens Rex maxime & omnes
Subditi, ob eximiam formamque decusque colorum,
Quem Paradiſiacum Noſtri dixere; profanæ
Ternatæ Idolum; Falco qui in culmine pullos
Cinnameo excludis rapidos; tu mitior ales,
Merſa mari Alcyone, ſuper ipſum & tendere nidos
Aſſueta & quotquot criſtallina clauſtra recondunt,
Dicite ...... ſed jamjam repetit ſua lumina viſus:
Ut modo velatus per nigra crepuſcula noctis
Aurorâ redeunte. idem, qui lubrica edacis
Temporis eripuit, cariei & faucibus, idem
Ruyſchius *hic Volucrum demortua corpora ſiſtit*
Ut viva; haud aliter quam ſi Catalepticus actus
Artubus in rigidis dextrè proferre videtur.
At Tu vix æquans digitum, Tu pumula, pulchra
Auſtralis Regina chori volitantis & omni
Lumine verſicolor vario, Auro atque Ære coruſca,
Antipodum quæ paſta favo poſt funera vivis,
Forſitan excideres oblita, ingloria noſtris
Carminibus! Textor, ſi quisquam ſtamine Arachni
Æmulus, hanc pingas & eris mihi Pallade major.
Macte animo, virtute, novis tua byſſina fila
Inficias ſuccis Cocco nec Murice parcas
Sidoneo; Albionum Crocus & ſit vilior algâ;
Sit Muhamediacæ Praſinum venerabile ſtirpi.
Attica Cæruleum mittat pretioſius auro,
Illud & Argentum, radiis Solaribus auctum,
Mulciber extendat; Lacheſis ſubtilia volvat
In fila; hinc panoplos texendo ſtrenuus adſis;
Perfectamque operam, pro gummi, lumine claro
Phoſphorus oblineat; tum, te ipſo judice certans,
In cunctis victum pleno teſtaberis ore;

Et

Et ſi aciem ſataget dextris armare ſpecillis,
Tela tibi nuper tenuiſſima, tamque venuſta,
Scabritie & ſtipulis Canabinum dixeris aptè
Peniculum, textum turbatis ordine tricis,
At cave ne fraudes Prygionnm adjunxeris arti;
Ipſam dum Volucrem ſtamina inter Byſſina texunt.
Cedo. fac potius, propriò & jugulaberis enſe.
Sic etenim in throno Regina Ouriſſia *fulgens*
Emicat, Arctophylax velut inter Sidera Cœli:
Imo adeo ut rutilans Anthrax, Aurumque politum,
Hanc juxta, ad Solis radiantia lumina, ſplendens
Hoc jubar in nebulæ ſuffuſum adſpexeris umbrâ.
Formoſa ô ſoboles (multò majora canemus)
Immotis membris licet, æternumqne tacendo,
Vos tamen immenſæ muto celebrabitis ore
Majeſtatis Opus, non ullâ imitabile dextrâ;
Nec caſu ambiguo, ſed certis legibus orta
Divini Artificis juſſu primordia Rerum,
Ordine perpetuo & ſancti moderamine ſceptri
Pergere, & inſculptus veſtris Adamante Character
Pectoribus clarus, nullo & delebilis ævo,
Eſt Deus in nobis. *Graculos Tu Philoſophaſtros,*
Cecropii & noſtri duros ſecli Theodoros
Plus validis vibras, Ouriſſia *mortua, telis,*
Quam quæ magnificâ finxit ſub imagine veri
Ingenium fallax hominum vel mille probabunt
Argumenta vagis, dubiisque immerſa tenebris;
Quidve Cathedrales præſumunt Gymnoſophiſtæ,
Per Labyrintheos ſtolidè comprendere Gyros,
Quem Terrarum Orbis, Cœli convexa, nec omne
Hærens temporibus ſpatium, numeriſque lociſque,
Non capiunt: ſolus perfectè qui ſibi notus.
Hæc Divis: Priamo noſtro quin demus honores!
Qui tot Myriades animantum & fertilis alvi
Terrarum fructus, congeſtos undique, in æva
Condiit & noſtris oculorum haud deneget omnes

Lectis

Lectis deliciis; ſed quis, quis talia fando
Ut vera accipiet! grandævo hæc cuncta ferente.
Nulla illi unquam nil agendo elabitur hora;
Seu Aſclepiadis Leges, Artemque periclis,
Vulnera & externos vitiati corporis artus,
Tyrones curare docet cautèque citoque;
Herbarum aut varias formas, vireſque reſolvit
Ut Macer in Batavis; Lucinæ abſente favore
Matri reddit opem, proli lucemque negatam;
Seu perſcrutatur non ſiccâ morte peremptos;
Corporis humani Iudex cui fabrica tecta
Ne inſontem damnet, vel ſolvat crimine cædis
Forte reum; Medici quis ſedula munia neſcit!
Ipſaque quinetiam quæ ſupputat Otia, multis
Magnæ molis opus, cui vix è millibus unus
Sufficit, ut præſtet rebus mentemque manusque:
Ergo tot ſtudiis laſſum tot adire labores
Unum poſſe virum peregrinus ſi neget hoſpes,
Eja! adſit, viſusque fidem, ſuper omne quod aures
Excipiunt, conſtare dabit. quiſnam æſtimet æquò
(Si rarum carum eſt) hanc Gazam dixeris, euge!
Tu ſolvendo impar, propria ut poſſeſſio cedat,
Sorte tuâ gaude, quâ perluſtrare licebit
Plurimâ, quam ſeptem Veteris Miracula mundi,
Æſtu viſendi, attonitos traxere per undas,
Montes & ſilvas & mille pericula vitæ.

Aan den Wytvermaarden en Geleerden

HEERE

FREDRIK RUYSCH,

Hoogleeraar der Ontleed en Kruydkunde, &c. &c.

Wanneer zyn Ed: zyn eerſte Cabinet der Dieren vol wonderen der Nature, uit alle geweſten van de Weerelt by een vergadert, in het ligt bragt.

OMNIA PERVADIT.

KAn d'onvermoeide Geeſt van *Ruyſch*, in 't ſtil beſchouwen
Der kleine Weerelt, zig nog niet te vreede houwen?
Kan dan de wakkre ziel des *Mans* zig niet verzaan,
In 't pronkſtuk van Gods hant naukeurig agt te ſlaan!
Valt haar een Weerelt veel te klein, te naauw van paalen,
Om in haar wonderkring 't weetgierig brein t'onthaalen?
Moet ook het groot gebouw des Weerelts 't voorwerp zyn
Van haare bezigheen? moet zy daar Ambrozyn,
En Nectar ſuygen uit de bloemen en gewaſſen,
Die 't vrugtbare Aartryk draagt, of Nereus ſilte plaſſen?
Wel aan! wy volgen u met ongelyke ſchreen,
En ſtappen uit den Menſch door lugt en water heen:
Langs Ooſt en Weſterkim, door 't Zuiden en het Noorden;
Om al die wonderen die ooit uw oog bekoorden
Niet ſlegts maar ſtukswys, niet ter loops, maar in 't geheel
t'Aanſchouwen met vermaak in konſtig Tafereel.
Zo wort die dierb're ſchat van *Vorſten*, *Prinzen*, *Grooten*
Voorheen alleen geſien, nu voor elk een ontſlooten.
Ik zet dit *Cabinet* nu op myn Kamer neer:
'k Bezie op myn gemak den eenen fles, nu weer
Den and'ren die om ſtryt Gods groote daan vertellen.
Ay zie hoe alles leeft! Natuur en Konſt verzellen
Elkander op het ſchoonſt. 't Zy datmen 't ooge ſlaat
Op Vog'len in de lugt, of 't geene op Aarde gaat,
Op Kruypende gedierte; of 't geen de Zee haar paden
Doorwandelt; wat een kragt van kleuren, wat ſieraaden
Ontdekken zig alom. Het *Bloedeloos Gediert*,
Hoe raar gekorven, hoe gehayrt, verguld, geſiert.

***** Wat

Wat wonderlyk geſtel van *Viſſchen*; welke *Torren*,
Die met een groot gedruis voor 't oog en d'ooren ſnorren:
  Salmanders , *Slangetjes* en *Spinnen* , *Hagedis*
  Kikvorſchen raar geſtreept, met wat er zeltzaams is
In 't wyde *Amerika*, of *Afrika* gevonden.
Al wond'ren van Gods hant, die ſpraakeloos verkonden
  d'Alwyze Mogentheit en Grootheit van den Heer.
  Of ſlaan wy ons gezigt op *Kruyden*, *Bloemen* neer,
Op *Land* en *Zee-gewas*; op *Schelpen* en *Coralen*;
Op *Rotsjes*, *Horentjes*, en wie kan 't al verhalen?
  Wie ſlegts vertellen? wie vermelden naar waardy?
  Hier toont zig *Flora* in haar hoogſte heerſchappy,
Verſiert en opgeſchikt met kranſſen en Feſtonnen,
Boeketjes fris van geur, die 't oog vermaken konnen,
  En ſtreelen door haar pragt. Let op die *Crocodil*,
  Dat menſch verſlindent dier, hy gaapt, als of hy wil
Dat ſtukje Lever met een vaart na binnen ſleepen,
En toont ons in het klein zyn Grootvaars aardt en kneepen;
  By dit vernielent beeſt paſt ook een doodlyk kruyt;
  't Sieraat van deze Fles vertoont ons de *Cikuyt*,
Datuur, en *d'Aconyt*, die niet onaardig ſweemen
Naar onze *Sellery*, maar 't dierbaar leven nemen
  Van haren Eeter, door haar ſnoot vergift en kragt.
  Wie ſtaat hier niet verbaaſt, op al die wond'ren, pragt,
Sieragie, heerlykheit? wie niet als opgetogen?
Daar zo Natuur en Konſt braveeren voor zyn oogen.
  Kom Godtverzaker! die met zo veel kragt en liſt
  Het ingeſchape ligt verduiſtert, die betwiſt
Het Godlyk aanzyn van een Schepper aller dingen,
Hoor hier de Viſſchen, hoor de Vog'len vrolyk zingen
  d'Alwyze Maakers lof; leer hier uit Rots en Steen,
  Uit Wormen, Rupſen, en uit zo veel Wonderheen
Als 't *Cabinet* van *Ruyſch* bevat, de Godtheit kennen.
Houw op Verdoolde ziel! houw op in 't ſpoorloos rennen
  Naar 't endeloos verderf! blyft voor deez' kas wat ſtaan;
  Elk diertje, zelfs hoe klein, wyſt u zyn Maaker aan.
Het leert u opzien naar zyn oorſpronk, naar dat Weezen,
Wiens Groote Godtheit in zyn maakzel is te leezen.
  En zo deez' held're glans uw duiſter oog beſtraalt,
  Ruyſch ziet zyn vlyt en konſt van *Vyftig* jaar betaalt.

HERMANNUS SCHYN.

ALGEMEENE SCHATKAMER

VAN DEN HEERE

FREDERIK RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie, en Kruid-kunde,
als mede Lid van de Keizerlyke Academie
der Natuur ontdekkeren.

UIT HET LATYN

VAN DEN HEERE

LAMBERTUS BIDLOO.

Colleg. Med. Amſt. Inſpect. membr.

RUYSCH die wel eer ontſloot het groote Kabinet
Van 't proefſtuk der Natuur, zo konſtryk opgezet,
Als nooit Descartes, of Democritus kon toonen,
Sluit nu als Thezaurier een ſchat, waar by de Kroonen
Van Crœſus, Salomon, en Keizer van Peru
Niet haalen, en de ſteen die goud zou maaken u
Moet ſchynen te gering; wat tintelend gewemel,
Van wond'ren afgeſtraaldt, ſpeeld hier aan onzen Hemel,
En gronden ongewoon! Apollo ryk van glans,
Al wat gy 't Ooſte ſchenkt, toondt my de hand des Mans,
Die van alom ontfangt: want 't is ons al ten beſten;
't Zy de aarde brand van 't Zuide, of werd bedauwdt van 't Weſten,
Of daar men Boreas afgryſch'lyk Buld'ren hoord,
Welke aarde, al ſchynt ze onnut, brengdt ons geen offer voort!
Het Traciſche gebergt, de Hemelhooge toppen
Van de Alpes, die met ſneeuw het ſpoor der zonne ſtoppen,

De brandende Ætna, die met ſchrikkelyk geluit
Braakt Swavel, gloeijendt puin, en vlam van ond'ren uit,
Behouden echter 't zaad van graanen, kruid, en dieren.
De Pharos kan myn oog geen ruimer teugel vieren,
Schoon die al 't land ziet, dat de Kreeft met prikk'len ſteekt,
Als hier, daar ik beſchouw al wat de Waereld kweekt,
En Berecinthia in haare ſchoot kan ſtooven;
'k Zie in dit eng vertrek wat de Oceaan na booven
Uit de afgrond opwerpt, ja, al wat natuur vertoondt;
En hoe hier andermaal een *kleene Waereld* woondt:
Gods wond'ren blinken meeſt op 't grootſte in 't allerkleenſte;
De Konſt, die 't fynſte werkt, ſtraalt uit op 't ongemeenſte.
Bewaar den Walvis vry door balzem, maar zie toe!
Want Memphis, en de ſchors van Nabaioth wierd moê
Van ſweeten, en haar vloed van traanen zou verdroogen.
Gy, die der dieren Vorſt den Leeuw ziet onder de oogen,
En voor den muyl niet ſchrikt van Tiger, Wolf, of Beer,
Schoon tam gemaakt door konſt en ſlaagen van hun Heer,
Denk, dat de hongersnood, of prikkel tot beſpringen,
Hen in een oogwenk noopt om zich het juk te ontwringen,
Daar hun gevreesde klaauw u 't vleeſch van 't lichaam ſcheurdt,
En gy uw ingebeeld vermaak te laat betreurdt.
Kom jongetje hoe teêr, kom zusje zonder ſchroomen,
Laat oude beſtevaâr van vreeze ontlaſt vry koomen;
Schoon dat de Dipſas, Pad, en Adder zich vertoondt,
Heer Ruysch ſtaat voor u in, dat hier de vreede woondt,
Daar de Aſpis legt geruſt naaſt Coluber te pronken,
Wat ſpreidt elk hoofd voor hoofd een glans en gloor van vonken!
Waar tuſſchen 't zilver blinkt met ſtreepen voor ons oog
En verwen ſchoonder zelf, als Iris regenboog.
Hier weet de Scorpioen van kwetzen noch bederven,
En 't Indiaanſch vergif der ſpinnen doed niet ſterven;
Het ſlym van Hagedis, of Salamander, noch
Het doodelyk fenyn van eenig Draakeſpogh,
Schoon hy zyn kam opſteekt, en die verſpreidt zyn vleug'len,
Brand niet, men weet hier raad hun woede te beteug'len.

Hoe

Hoe blinkt het Marmer van dien Kickvorſch reeds van ver!
En deze paling, ryk van uit de Zuiderſter
Beſprengdt met lett'ren, die ik liever heb te noemen
't Verguldt Arabiſch ſchrift, als Ajax ſchoone bloemen.
'k Zag wel gevlerkte viſch, maar nooit als nu een kat
Gevleugeldt! Meneus krooſt, werd gy van hem gevat,
So fel als ſnel vervolgdt, u ſtaat meer ramp te vreezen,
Als, eer gy waardt hervormdt, het noodlot u deed leezen.
Ay zie dat Rotje, reeds gebooren, wederom
Zyns moeders lyf ingaan en uit, ſtaâg wellekom!
ô Plinius, die om uw ſlang zo zyt beledigt,
Voor ongelooffelyk, hier werdt uw eer verdedigt,
Zie daar 't tweehoofdig beeſt, by ons door ongenâ
Van weêr en wind gebragt uit 't vet Calabria.
Wie trekt my daar! hoe nu! zyn Nereus ruime plaſſen
My boven 't hoofd, ik zie een ſchat van Zee-gewaſſen,
Als op zyn diepen grond droog ſtaande, vreemd geval!
Uit beide de Indiën kinkhoornen zonder tal,
En Schulpen, en Koraal elk in hun ord're pronken,
Sieraad, 't welk meer dan goud den Moorman kan ontfonken;
Met yver uitgezocht aan 't Erytreeſche ſtrand,
De Americaanſche kuſt, in het Chineeſche zand,
Of aan een Britſche klip door Æolus verbolgen
Geſmeeten, en al wat de Trinacreeſche golven
Verwoed uitbraaken; gy zyt ook hier, ô Juweel!
ô Paerel ryk van glans, maar noch in 't diepſte deel
Van uwe moeder, die u draagdt, zo vaſt geklonken;
Hoe wil een ſchoone maagd met uwe wasdom pronken!
Niet vreemd, dat Venus keurde een ſchulp van paerlemoer,
Waar op zy over zee na 't hof van Paphos voer.
Al lang genoeg beſchouwdt vrouw Thetis huis-ſieraaden;
Nu 'k vinde een liever grond in tuinen met hun paden,
Zo ſchoon, als nimmer bragt Semiramis in 't licht,
Door onzen Dædalus zo keurelyk geſticht
Op kleene Bergjens, daar de tuiltjens, en de kransjens,
In ord're geſchakeert verſpreijen ſachte glansjens,

Zo pronkte Adonis in den arm zyns Minnares
Op 't groen verſierdt door konſt der Hamadryades:
Maar Nimphen wiſt gy wel dat hulzel te bewaaren
Onſterffelyk, o neen! dit weet men door gevaaren
't Zy van de Ganges, Nyl, Hydaspes, Araris
Gezonden, eeuwen lang te houden even fris.
Elk Waerelds deel vereerdt den Batavier zyn wonder!
   't Gedierte, dat hier kruipt dan boven, dan weer onder
Op Klipjens, of dat in Valleijen, of Moeras
Beſchaduwdt werd, ziet zyn hervorming; want noch pas
Den grond bekruipende, en uit wormpjens voortgekoomen,
Kan de geſwindheidt hem van niemand zyn benoomen;
Dit onderdrukte dier, zyn kerker nu ontvlucht
Van vliezen, waar in het zo angſtig heeft gezucht,
Vliegdt op zo vol van glans, zo heerlyk, als nooit Koning
Van Babilonie bekleedt wierd op zyn krooning.
ô Ondoorgrond'lyk werk! ô onnavolgb're macht!
Waar is een wedergâ, naaſt Hem, zo hoog geacht,
Wiens vinger op een wenk van Goddelyk vermoogen,
Dit zo veracht'lyk dier gevormdt, en opgetoogen
Veel ſchoonder als al 't vee, dat op de waereld leeft,
Met duiſend verwen vol van licht beſchilderdt heeft.
Waar is 'er Glory in geſteentens, of metaalen?
Daar niet de Spaanſche vlieg, en Torren mede praalen!
De Torren, tyd verdryf voor kind'ren; zie daar by
Den Kreekel, die zich voed met dauw, zyn lekkerny;
Den raſſchen Springhaan, en den Bruchus in het Kooren;
Brengt wel de Anchites, of Smaragdus ons te vooren,
Dat heerlyk blinkend groen! zie and'ren weer met gloed,
En vlammen van Robyn, of met zacht-bloozend bloed
Eens Hyacints beſprengdt; hoe ſwieren dien zyn oogen,
Als ſtond een Onix ſteen te flonk'ren in die boogen!
Een Kop're helm dekt u den kop, Rhinocerus,
't Goud-ſchobbig harnas paſt u, ô Buceratus
Zo ſwart gelyk de nacht. al had ik duizend tongen,
Dit groot geſlacht wierd na den eiſch niet opgezongen,

Noch

Noch ooit van my genoemdt. Apelles, zou uw hand,
Al had gy Neſtors tyd tweemaal tot onderſtand,
Dit talleloofe heir der Torren kunnen tek'nen!
Zou uw natuurkunde ook , ô Wysgeer , wel berek'nen,
Hoe dat by nacht op zee, gelyk een Ster, het licht
In het lantaarne-hoofd eens Springhaans in 't gezicht
Der Stuurlui blinkt? en hoe de Lampyris in 't donker
Een kaars verſtrekken kan door 't ſweevende geſlonker?
't Schyndt ongelooff'lyk, dat een hongerige Jood
Springhaanen heeft gekookt, en ſmulde als Feeſtgenood;
En de oude waarheid kan ons in geen twyff'ling leiden
Hoe door hen Legerswyz', Bogaarden, Akkers, weiden,
Als door een Pithon, zyn van vrucht en ooft ontbloodt;
Zie nu een vyand uit dat heir gedoemdt ter doodt:
Mag Neêrland vry zyn van die ſchrikkelyke peſten,
Het laat u al uw Goud en Steenen, Ooſt, en Weſten.
Zie hoe veel duizenden Kapellen elk zyn ſtam
Oprecht bewaaren, daar zyn oorſpronk eerſt uit kwam!
Hoe zeer verſchillende in geſlachten, vorm, en wezen;
In 't menſch'lyk aangezicht zeer zelden dus te leezen.
Zy zyn gelyk van verw, ſtaart, vleugelen en ſnuit,
En knypers, hoornen: hy, die ſchittert, dooft niet uit
't Zacht purperſchynend bloed van Venus waardſte Minnaar,
Noch ſtervende Narciſſ', en roemdt zig nooit verwinnaar
Op kleuren, die de wond van Pluto heeft geſticht:
De brallende Amaranth ſtaat geen Viool in 't licht:
Vrees niet gy Leliën, en Maagdelyke Roozen,
Dat de Vaccinia, hoe ſwart, uw wit en bloozen
Verdooven zal; vrees niet gy blaauwe Kooren bloem,
Saffraan, Chryſanthemis, of Iris voor uw roem.
Maar hoe! zie ik een ſchat van beesjens, of van kleêren!
Ruim waardig om een Prins of Koning te vereeren;
Ja, zo zyn rok hem ſtrekt 't voorwerp van hovaardy,
Hy denke, dat zyn geld ſlechts in een kraamery
Van vodden is beſteedt, niet waardig te gelyken
By 't huikje daar die vlieg als bruid in zit te pryken,

Met

Met kanten als van Goud, en kleuren onder een
Gelyk de Madelief gemengdt; hoe ongemeen
Staat hem die rok, waar aan de zilv're franjens hangen!
Zo 't my geoorlooft was de paerelen te ontfangen
Van die Phalena, 'k nam...... maar hoe! 't is zilvernat
By dropp'len neêrgeſtort, dat haar geſtalte omvat.
Hoe veelerlei gewaad! Rouwmantels, Roquelooren,
Ryspeijen, Tabbaarden, die 't Schouwburg brengdt te vooren,
Een Krygsmans pak, hier is van alles; ja gewis
Heeft Vrankryk, die, zo 't ſchyndt, de wet gegeven is,
Om als een Proteus door verſierde wiſzelvormen
Van nieuwe modens 't lyf te prangen, te beſtormen,
En ons doedt ſchynen een Chamelæons geſlacht,
Haar ſnyers-konſt uit deeze winkel voortgebracht.
Door deze tovergrins grimaſt geheel Europe
Als een Aapin. Dit zy 't verlangen, en de hoope
Der kinderen. laat vry een dertel meisje gaan
In vogels vederen; zie een lakei ook aan
Voor eenen bonten Rups met zyn livrei te draagen,
En lach 'er om, hoe een Sybille kan behaagen,
Of Clitia zo grof berimpeldt een boeket
Van bloemtjens, datze aan haar veroude boezem zet,
Om als een Thaïs, toenze een besje was, te pronken
In Vryers oogen met haar krachtelooze lonken.
Die zotte keurigheid voegd aan geen Man, ô neen!
Maar zie dien Chremes, Chremes zonder tanden treên
Op 't ſpoor der Harlekins met zyn mooi aaperokje!
En Menedemus als een zoontje met zyn ſtokje,
En degentje op zyn zy eens pronken! wel! hoe ſchoon
Staat hy bewolbaaldt van een blonde pruik ten toon,
Daar 't gryze hoofd in ſchuildt; hoe luchtig zietmen ſling'ren
't Dans-kleedje om 't ſtramme lyf, hoe knipt hy op zyn ving'ren,
Hoe hippeldt hy langs ſtraat! meendt gy ſtokoude, dat
Uw vuur op 't yskriſtal van jonge juff'ren vat?
ô Neen, gewis haar ſneeuw zou t'eenemaal uitdooven
Dat kleene kooltje, daar uw waan uit komt te booven.

Dit

Dit kleed, de nieuwſte ſnof geſprooten uit een droom
Van Vrankryks ſnyer, is aan hem zo wellekoom
Dat hy den brenger, die 't niet langs de weg liet kyken
Beloofde, als Don Quichot aan Sanche, Koninkryken.
Ai zie me met zyn pluim den Hopman Roemer aan
Meer ruchtbaar door geſwets, als dappere Oorlogsdaân.
Maar waar toe dit verhaal, wy zeggen 't licht den dooven;
't Zy zo, wel aan, dat die Melaatsheid van het Hooven,
Die ongeneeslyk is haar blyv', 't mag wel zyn,
Als ons maar niet beſmet die ruidigheidt en pyn,
Een ziekte, die door één, noch tien, noch duizend ponden
Van Kwik, zich ooit zal zien gezuiverdt van haar wonden.
Onnoz'le Vlindertjens, zyt gy hier de oorzaak van!
Is uwe roem zo groot, die dus behaagen kan!
Wat mogen wy gantſch arm, als naakt gebooren, pronken!
Daar de Almacht u een Lot zo heerlyk heeft geſchonken,
Dat zelf uw popje ; pas in zyne wieg gelegt,
Geen goude luijer tot een dekkleed is ontzegt,
Als was het de eerſt'ling, waardt om 's Vaders ſtaf te draagen.
Hou op verwond'ring, hoe! niet hooger dus te klaagen!
Noch met verydele gedachten 't wys beleidt
Te kwetzen in de wil der hoogſte Majeſteidt;
Die eeuwige Monarch ſchonk u veel grooter voordeel,
Een ſterveloose ziel, en geeſt, verſtandt, en oordeel;
Op dat gy zoud gebiên al 't ondermaanſch, en 't licht
Uws levens uitgedoofdt, genieten het geſticht
Eens Waerelds, in cement van eeuwigheidt geklonken;
Erken dit, en misgun die diertjens niet te pronken
Voor weinig tyds, met een vergank'lyk ſchoon geacht
Als 't merk, en zegelen van de allerhoogſte Macht.
Vaar wel dan Beesjens, die zo ſierlyk u vertoonen
Op ons verzoek, ga weer in uwe huisjens woonen,
Vertrek ook wreede Honds-en Koe-vlieg, 'k ben 't geſnor
Al moê van Hommelen, en Weſpe, of Hoorne-Tor:
Myn Sangſter, ſchemer blind door 't flikk'ren van uw lampen,
Staat, of haar Bacchus had benevelt met zyn dampen.

****** Apollo

Apollo duikt in 't Weſt, waar ben ik! 'k voel het zap,
Dat flus myn herzenen bedwelmdt had, met een ſtap
Verdweenen teffens met de nevels door een wazem
Van friſche kruiden, die ik inhaal met myn azem.
Wel aan myn Zangnimph tree vry in, 't is met verlof
Des Tuinheers, dat wy ons in zyn Heſperiſch hof,
Of in 't Idaliſch boſch van Myrrha's zoon vermaaken;
Neen zegt zy, wacht u wel 't gevaarlyk nieuws te ſmaaken,
Dat zich op dezen grond vertoont, 't is tovery,
Ver, ver van hier is vry het veiligſte, gaan wy;
Hoe vriend'lyk loof te zien, gebloemte, en groene kruiden,
Hier door geen dauw benat, noch door een windje uit zuiden
Verkwikt, en nooit gegroet door Phœbus van om hoog,
Noch die Diana 's nagts met haar bekreetene oog,
Als 't die minzieke miſt Endimion te ſpreeken,
Bevochtigt, wien geen ſter afzend een heim'lyk teken
En invloed van haar liefde en gunſt, noch door de vloed
Van de opgeſwolle Nyl met vette klai gevoedt.
Hoe! nieuwe Schepz'len hier te zien! door welke vonden
Zyn ze uit den Hemel, of uit Colchis toe gezonden?
Gewis door toverzangen van Medea! (wat vermag
De kracht van zangen niet!) neen Nimphje draag ontzag
Dien Man toe, wiens vernuft dit boſch wiſt op te richten;
Maar voor een beuzel houd verzierde toverdichten;
En voor dulheid acht te denken, dat de maan
Door kunſten van een kol kan op of nedergaan,
En bloem, en vrucht daar door verliezen 't verder groeijen:
Maar kom Medea, kom Meeſtreſze in 't toverloeijen,
Die de vergiftigſte der kruiden hebt geſtookt,
Toen op uw Minnaars beê gryze Ezon wierd gekookt,
Kon u Teſſaliën, of Pontus, of de velden
Van Phaſis dat fenyn wel leveren, of melden
Die kruiden, waar door gy waard machtig, neem ook vry
Al uw bezweeringen, waar voor ik gruw, daar by,
Dien Ezon voor 't bederf der jaaren te verſchoonen,
En den nakomeling in laater Eeuw vertoonen?

Dit doet de Eerwaarde Ruysch, zyn hand neemt hier een kind,
En leid het, daar 't het lyk zyns overgrootvaêrs vind,
Door Jode-lym niet ſtyf, noch hard beſmeerdt, gevonden,
Als na een grafnaald wierd 't Egiptiſch lyk gezonden;
Maar zo beweegelyk van ſpieren, en van Leên
Als zacht van ingewand, ja merg in 't harde been,
Dat gy, onkundig dat de warmte was geweeken,
Zoud zeggen, deze ſlaapt, maar zal haaſt weder ſpreeken;
Vergeefſch tracht ook de tyd uw ſchoone Roozemond
Te ſchenden, jeugdig Lyk, daar u de balzem-vond
Van Ruysch weet voor zyn klaauw, die 't al verſlind, te ſpaaren,
En nevens u 't gebloemte, en ſlibb'rig vee bewaaren
En kruiden zo, dat elk zyn friſcheidt nooit verloor.
Tree in dan Zangeres daar opent hy 't Treſoor
Van nieuw gebloemte, en groen zo lieff'lyk opgereezen;
'k Zie aan een held're ſtraal, die wegdryft van uw wezen
De donk're kommerbui, dat u de vrees begeeft.
Hier blaft geen Cerberus; wat is de Heer beleeft.
Die weg leid na den Tuin, en die na de Akkers, Weijen,
Daar vind gy 't Kreupelboſch, en woud, gints Gallereijen;
Wat zien we al inlandſch kruid! gewis zou Zalomon,
Daar vroeger eeuw zich in beſpiegelde als een Zon
Van Wysheidt, wiens verſtand in kruiden vanden Ceder
Des Libanons uitblonk tot aan den Hyſop neder,
Noch duizend zien, die hy aan 't ſnoer zyns weetluſt bond,
Gegroeidt in 't noorderdeel der aarde, en onzen grond.
Ook had die ſchrand're Vorſt geen kennis van de Kruiden,
Die door Veſputius getekendt zyn in 't zuiden;
Hoe groot getal van groen vertoont zich, in geſlacht
Verſcheiden, herwaarts aan door Zee, en Land gebragt,
Met lyfsgevaar gezocht door beide 's Waerelds aſſen.
Zie hier 't Æmoniſch woud, en daar de Tym gewaſſen
Op den Hymettus, zie 't Theumeſſich Tempe roemt
Zo veel op haar geboomte, als Hybla op 't gebloemt':
Hier bloeit de Lente ſteeds, zit neder in de Lommer,
Daar nooit de Zon u ſteekt, de bloem ſtaat zonder kommer

Op haare ſteel, niet eens voor Winterweêr beducht,
Geen Hagel, Ys, nog Sneeuw kan ſchaaden ooft of vrucht,
De felle Boreas gedreeven langs de ſtroomen
Schend nimmer Graan of Gras, of Bloeizel van de Boomen.
'k Trek niet met Lyfsgevaar na 't Indiaanſche ſtrand,
Nu hier de hoven zyn des Malabaars beplandt
Met vruchten, Kruid, en Bloem, zo kenn'lyk aan elks weezen
Dat zelf..... maar 't is genoeg, 't herdenken doet my vreezen
Voor een bedwelmte, die 'k flus by de Vlinders had,
Vaar wel dan Bogaarden, en Kruid, en Bloem, en Blad;
'k Bleef als Silenus, voor de nacht met wyn beſchonken,
En 's morgens weer hervat, ook wel geduurig dronken.
Calliope, dat ons die Platenus verſtrekk'
Door zyne dichte ſchaâuw, een luchtig ruſt vertrek,
Waar op de nachtuil nooit verheft zyn lykgezangen;
Maar luſt het u dien ſchulp, zo zeer verwormdt, te ontfangen?
Foei dat uw hand...... wel hoe! is 't onbekendt voortaan,
Zegt ze, onbemindt voor u! zie dezen ouder aan
Als Japhet, of het is de Chaos, merk een klaarheid
Uit 't duiſter, of vlucht gy voor 't oog der oude waarheid?
Meduſa's kronkelpruik, Perſeus gevleugeldt Paardt,
En Atlas in een berg hervormdt, of Steengevaart
Zyn zoete ſprookjens voor de kind'ren in de hoeken
Der warme winterhaard doorziende Naſo's boeken;
Maar wildge een voetſtap zien van vormverwiſzeling,
Die ſteenſchulp toont het u, die 't eerſt zyn groei ontfing
In 't herte van de Zee, en daar in opgetoogen;
Gelyk die Oeſter, Kreeft, en Krabben voor uw oogen
By meenichte gelegt, daar elk zyn eigen ſtandt
Behoud; zie Viſſchen met hun Schobbe, en ingewand
En ſtronken van een boom daar by, 'k kan u ook noemen
Die Heeſters, kennelyk aan hunne blaân, en bloemen.
Gy vraagdt miſſchien van waar komt die verandering?
Is 't ſteen, die hen als in den moedergrond ontfing?
Of zyn ze 'er ingeſtort, en met de ſteenen, even
Als planten uit haar zaad gebragt tot grooter leeven?

Of

Of zyn ze in de eerſte groei uit zee op 't land geſmakt,
En daar in ſlibberklai omvat en neêrgezakt,
Toen 't ſtrenge vonnis van het heilig Alvermogen,
Ontſloot de grendelen van 's Hemels waaterboogen
Met Wolken-breuk op breuk al tevens, en alom
Stort-Regens gulpende op de onmeetelyke kom
Van de algemeene Zee, die booven peil, en kruinen
Der Klippen, Rotzen, en de torenshooge duinen
Geſwollen, en met ſlag op ſlag door een Orkaan,
Die haare gronden voert van ond'ren opwaardts aan
Geſweept, en voortgejaagt, met losgeborſte ſtroomen
Rammeit de Bergen, en de Hemelhooge boomen,
Die in dat ſchrikkelyk geloei van ſtorm op ſtorm
Geknakt neêrſtorten op dien vreemden zeegronds vorm,
Die, van zyn vocht gedroogdt door damp, en rook van Swavel,
En van zalpeter opgevloogen uit den navel
En 't middelpunt der Aarde, is dus hervormdt in ſteen;
Zie die herſcheppingen door beide Poolen heen,
En Hemelkringen, en Klimaaten omgewonden
Van 's Hemels ſterrenriem in 't binnenſte gevonden
Van Rotzen, zie met een die Schulpen op het land,
Of in een boſch, of een Spelonk gezocht van 't ſtrand
Veel duizend ſtadiën. wie kan meer als berek'nen,
Dat die gevondenen, zo kennelyk, zyn tek'nen
En overblyfzels van de Zondvloed, die 't heel al
Eens overſtroomde met dien ſwaaren waterval.
Moet dan de onleſchb're luſt tot ſchatten noch al ſlaaven!
De groote moeder in haar ingewanden graaven,
En rukken aderen, en hert gelyk om ver
Zo lang, tot eind'lyk hun aanbiddelyke ſter
Van flonk'rend Goud, Geſteente, en Zilver, en Metallen
Verſchynt, en al wat is gezonken, of gevallen
In 't middelſtookhuis, en in deez' ſmiſſ' gekookt,
Opwazemende t'zaam, en als tot roet gerookt
Die ſtof, by 't ſtyl geſtraal der zonnebrandt gevonden,
Niet eenelyk, maar die uit alle Waerelds gronden.

 Men

Men lache om Mulcibers fornuis in Lemnos, of
Den Phlegethon, en den Avernus elk zo grof
Opwerrepende rook, en vuur, en vlam na boven;
Ik ſtel den gloeijenſten oorſpronkelyken oven,
Die aan 't beweegen door ontroerde driften ſmelt
Keiſteenen, en Metal vloeibaar door een geweldt
Zo ſcherp, en ſnel gelyk de Blixem, daar te branden,
Daar de geſternde riem omgord des Aardkloots randen,
Haar ſnyd in twe, en dus het middelpunt bekent,
Van beide de Aſſen, waar na toe de Zon afzendt
Gelyke ſtraalen uit des Aardryks ommekringen,
En van der Hemelen geſpannene ordeningen.
Dit onderaardſche vuur zo hevig in zyn gloedt
Schiet, als de Zon, alom zyn ſtraalen uit, en doet
De klompen, nooit van lucht omſcheenen, haaren azem
Ontſluiten in een drang, en vlucht van heete wazem,
Die ſtrydende met rook van Zulpher, en in brandt
Geraakt tot in hun diepſte, en binnenſte ingewand
Begeeren ruime plaats: daar kraaken de ſpelonken,
En ſteile rotſen met een donderkloot geklonken,
Die uit den Zeegrond door een ſterke waterval
Een berg al tuimelende af went'len in een dal,
Tot datze in 't einde, al die gevaartens doorgekroopen
Zo ſwoegend', zien gebaandt een weg in 't luchtig open.
Denk niet dat ooit de Zon daar hitte gaf of nam,
De Arktoiſche Hekla toont, hoe dat zy vuur en vlam
Dwars door een berg van ſneeuw ten ſchoorſteen uit moet braken
Gelyk de Ægeeſche Zee dus ſtormt met blinde kaaken;
Die onderaardſche ſmit, en Phœbus deelen 't ryk,
Elkaâr in oppermacht, en heerſchappy gelyk,
Deeze over al wat groeit, en 't leeven ooit bewaarde,
Hy over al 't Metal, en 't ſteengewas der aarde.
Vraag niet van waar die ſtof, gebrandt eeuw in eeuw uit
Met onophoub're gloed, in deze kolken ſpruit,
Of toon my eerſt van waar de Zon, zints de eerſte ſtraalen,
Zo zichtbaar voor elks oog neêrſchietend', kan herhaalen

Di

Die groote ſchâ van vuur, en pylen zo vol gloedt
Die zyne koker dag op dagen miſzen moet,
En nimmer ledig is, van waar hy kan bekoomen
Zeg ik, 't geen van 't begin tot nu hem is ontnoomen.
Zo ſprak Calliope. maar Titan is in Zee,
Al 't Pluimgedierte ſwygt, en 't ſtoute, en ſchichtig vee
Zoekt hunne ſtal; de Zon lang van de kim geweeken
Raad ons tot ruſt; de Maan heeft mede zich verſteeken
In donk're wolken, ga Calliope, 't werd nacht,
Daar Pindus u, en my myn huisgezin verwacht:
'k Meen morgen, eer 't geſpan van Phœbus ons kan branden,
My te verluſtigen in deezen Dier-waranden.
ô Droom van Schouwtoneel, en Kring van Pluimgediert'
Gy hebt al lang genoeg door mynen ſlaap geſwierdt,
En zachte ruſt geſtoordt, u groet ik met verlangen
ô Blyde morgenſtond, wel aan, laat ons ontfangen
Een vrolyk uchtend-lied der vogelen, den prys
Der Goden toegewyd op eene Bruiloſtswyz';
'k Verbeel my, hoe zy hert, en ooren zullen ſtreelen
Door een vermengdt Muzyk van duizend orgelkeelen.
Maar hoe! 'k hoor geen geluidt; gy, die my hier ontmoet
Zo ſchoon gevederdt Choor, gaapt gy, en ſmoort ge uw groet?
Zyt ge uit Amiklen, dat ſtilſwygendt land gekoomen?
Neen, uw gedaante heeft dien aart niet aangenoomen;
Gy groote Papegai, of dwergjens uit 't gebiedt
Van Africa, waarom zegt ge uw zoet welkom niet?
Gy Exter uit Braziel, of Ganges, die vermetel
Beſtond de Aonides te dryven uit haar zetel,
Waar is die trotze Zang, die om den eerkrans dong?
En Kwakkel, waar vertoeft uw kwaterende tong?
Vreeſt kuiſche Aſteria den Blixem weer te tergen
Des geilen Jupiters, neen, hy zal u niet vergen,
Die eenen reeks gebruikt van Nimphen, (zo 't behaagdt
Den Goôn) in overſpel, daar elk haar roem op draagdt:
Waarom? wel 's Konings bloedt kan nooit op aarde ſmetten;
Te ſchenden 't huuwlyks bed werd hem niet door die wetten,
Die

Die 't ſlechte Volk ter doodt verdoemen, juiſt verboôn;
Zo 't dan een Prins geoorloft zy, veel meer den Goôn.
Swygt gy ook geile Moſch Diones wagentrekker?
Wel dapp're knecht van Mars, gy vroege morgen-wekker,
Dien 't Kreeftvuur zo verhit, dat gy na 't Kamp-perk dorſt,
Uw purperroode kam, 't gevederte op uw borſt
Vertoont u moediger, als een Romyn van 't ſtryden
Om 't hoofd gelauwerdt, en bejuicht aan alle zyden,
Zyn overwinnende ſtandaarden in 't geluit
Van IO Pæan heft om hoog met de Oorlogsbuit;
Waarom roept ge ook niet uit uw ſtrydb're zegekanſſen?
En gy, die door uw ſtem den aanſlag van de Franſchen,
Om te overromp'len 't ſlot van Rome hebt ontdekt
Wy vord'ren niet dat ons een Gans alarm verwekt;
't Bataaffche Capitool zoekt u, noch ook Moloſſen
Tot wachters op haar burg, men ſlaapt, ſchoon de Oorlogstroſſen
Volleert in gruw'len door den Brennus van onze eeuw
Alnaderen, geruſt op 't waaken van den Leeuw;
Geef ſlechts geluidt, maar neen, de Roomſche wichelaaren
Bezorgden u te vet met ſmeer van hunne Altaaren,
Of heeft u Kotta, die fyn-ſpyziger gemeſt
Met Schaape melk, en mee? uw beeltenis, geveſt
In Goud, blinkt niet by ons, wy draagen alle jaaren
In ſtatie u niet om met hulde of kerkgebaaren,
Daar een onnoz'le hond om hangt aan eenen boom;
ô Neen, men lach vry om dien kinderlyken droom,
By ons Godslaſterlyk, en vuile Heilig ſchennis;
Men eert u evenwel, zints onzer oud'ren kennis
In 't oude Linne blonk veel ſchoonder als 't papier
Des Nyls, of Pergament, en 't wit der populier
Benevens Linden, en de Boekeboom verlooren
Door dezen vond hun glans, nu brengt gy ons te vooren
Uw waarde pennen, die een wysheids leereling
Gebruikt voor griften ten gemak der oeffening,
Neêrleggende op uw dons zyn herzenen, en leeden
Te ruſte, door veel moeite en arbeidt afgeſtreeden;

Dus

Dus gaan we u 's morgens vroeg, en 's avondts bly te moet.
Gy Raven, nu zo ſwart, wiens *Cæſar zyt gegroet*
In uwe Zegepraal een ſchat heeft moogen gelden,
Kan die welſprekentheid op ons verzoek niet melden
Hoe gy die taal verloor, gy hield u nimmer ſtil
In 't eeten van uw ſpys, meent gy dat imant wil
U voetzel geeven, als gy 't niet verdient met ſpreeken,
Of ſteunt ge op vogelkreet, der Wichelaaren teken,
Of meent ge als metgezel den Nederlandſchen Leeuw,
Als ooit den Adelaar van Rome met geſchreeuw
Te volgen? neen, hier zyn noch wich'laary, noch droomen
Iets waardt, men ban u liefſt van waar gy zyt gekoomen
Na 't aaklig Veld, daar gy, van hongersnood benaauwdt,
Op galg, en rad ontbloodt van dieven-aazen, graauwt.
Te veel is kwaadt, dit blykt aan uw pikſwarte verwen,
Toen gy verklikker deed de Nimph Coronis ſterven;
Praat nu wat beeter, en wat minder, op dat gy
Van Phœbus in het Noord vergiff'nis kryge, en hy
Weervindende u in 't ſneeuw ook witte pluimen deele,
Als hy Coronis gaf, en Progne, en Philomele.
Gy Spreeuw, ô ſchelm alleen waard de allerhoogſte galg,
Die met ons Kers-en Peul-gewas vulde uwen balg,
Nu, laat uw ſtem voor 't minſt 't diefachtige geſtoolen
Vergoeden, of gaan thans uw herz'nen ſpoorloos doolen,
Dat gy 't nabootzen van het weggeworpe kind
Van Hercules, noch ook zyns Moeders kermen vind,
Waar door zy beide zyn behouden in het leeven;
Is 't nagebootſt geblaat van Lam, en Geit verdreeven
Uit uw geheugenis, waar 's uw bazuiners-kunſt
Van Grieke met veel ſmaak geleert, is nu die gunſt
Voor ons, nu gy geen Wei, of Akker vind, verdweenen?
Of is 't de Kerker, die uw tong ook ſluit met eenen.
Maar gy rechtwaardig by den Menſch en 't Godendom,
Die van myn vaderland begroet werd wellekom,
't Zy gy gezonden zyt van Coös, of van Creten,
ô Zuiver voorbeeld van een heilig plicht geweeten,

******* Kom

Kom braave Merops, roep vry uit zo ſterk althans,
Als gy plasregenen van 's Hemels ſterrentrans
Voorſpeld in 't zevental der Pleiades, wier klachten
By vlaagen neêrgeſtort uw vaders aſch verzachten,
Ik ſtreeve in Liefde-plicht den ojevaar voorby,
Die voed zyn Oud'ren ſlechts op 't levens ebgety,
Maar myne jong'ren doen ons moeite en arbeidt ſpaaren,
Zo dra de wiek maar kracht ontfangt van de eerſte Jaaren,
Hun ted're zorg, die nooit gedoogdt dat wy ons neſt
Verlaaten, zoekt, en brengt ons ſpys van Ooſte, en Weſt.
Patrys, wiens ſcherp vernuft den draibank heeft gevonden
Den zaag, en 't rad, waar op de Tichelaaren ronden
Hun klai tot potten, of de bitt're wrok en nyt
Van Dædalus u wierp uit 't ſlot van Pallas, wyt
Dat ongeluk ons niet, ook koomen we u niet kooken
Als britſche Kokken, die tot Conſumé u ſtooken,
Maar zien uw ſchoone pluim, in 't Ooſte u toegeſteldt,
Wel, nu gy zyt geruſt, laat hooren, wat ge ons meldt.
En gy, die hier zo trots komt met uw tabbaard praalen,
En roode muts gelyk de Roomſche Cardinaalen,
Verwaardigt ons voor 't minſt te zingen, hoe ge uw taal
In 't Ooſte hebt geleert van eenen Nachtegaal.
Deeze is een Tortelduif, na 'k merk aan bek, en pooten,
Dan zonder korren, noch haar kleed is overgooten
Met aſch-koleur, maar op het heerlykſt geborduurt;
Zou andermaal wel een van verre, of uit de buurt
Haar Bruigom zyn? ô nooit, nooit zal die droeve huuwen,
Maar eenzaam treuren op een dorren boom, en ſchuuwen
Zints de eerſte Liefde een beek zo zuiver als kriſtal,
Daar zy eens dorſtig in dien klaaren waterval
Haar ega dacht te zien, dien zy nochtans moeſt myden;
Nu heeft America gevoelig in haar lyden
Dus ryk'lyk haar geſiert. wel Nachtegaal ſwygt gy
Benevens and'ren ſtil? geen Tereus volgt u, hy
Met hoppenpluim bekleedt heeft werks genoeg te zoeken
Zyn Itis, Itis dien hy roept door al de hoeken

In

In 't Boſch van Dauliën, en eind'lyk noch aan 't ſtrand
Van Phaſis vind, maar hem, dien hy met eigen tand
Had afgeknaagdt, niet kendt, te ſchoon gedoſt in ved'ren,
Niet anders, als of hy van Iris was met kled'ren
Voorzien, van Pallas zelf geweeven, daar 't gezicht
Van Argus in verſpreit een gloed van heerlyk licht.
Gy wreede Moeder, o gy ſwaluw uit het o oſten
Nu wit, al droegdt ge ook rouw, waar meê zou ik u trooſten,
Die zuſters wraak ten zoen zo gruwzaam als ontzindt
Voor wildtbraad uw gemaal opſchafte uw eigen kindt,
Nu Progne klaag vry uit, hoe zou u Tereus merken,
Na dat de Noorderbeer al 't ſwart van uwe vlerken
Met zyn beſneeuwde tong heeft zuiver afgelikt.
Is deeze Lewerik door wroeging zo verſtikt,
Dat zy van haar verraadt geen naberouw kan geeven,
Ontaarde Schilla, die uw Vaders Kroon, en leeven,
Door ſpoorelooze min verhit, aan Minos ſchonk.
Hoe raak ik eenmaal uit dees naare boſch-ſpelonk
Van Daulis! daar om beurt die kinder-moordſters ſpeelen
Haar bloedtrol toegepaſt aan wreede treurtoneelen.
Maar deeze Aëdon zy van ons te recht beklaagdt,
Zoekt ge uwen Itylus dien gy zelf hebt belaagdt
En omgebragt vervoerdt door wreede Jalouzye,
Vindge in den diſtel ſcherp van punt uw Artzenye
Door bitt're kruiden heen terwyl ge uw zuchten ſmoordt.
Gy krooſt van Zethus zo ontſchuldig in de moordt
Uws Broeders, waar 's uw ſchril geluidt, zo ſterk in 't zingen
Dat ge al de inwoonderen van Samos wiſt te dwingen
Hun Vad'ren Huis-goôn, erf en vette wei vaar wel
Te zeggen, wat gaat u het Ongerſch oorlog-ſpel
(Zyt vry Ongaaren) aan, wat gaan u ſtaatskrakeelen
Van.... maar 't werd tyd dat treur- en woedende oorlogs-deelen
Vol droevige uitkomſt zy voor u Melpomene
En bly gevogelte ons 't vermaak Calliope.
Gy, die op eed'ler toon verhefte hooge galmen
En zong den Schepper prys in Godgewyde Pſalmen

 Waar

Waar is nu, Vink, 't Muzyk, dat eer zo lieff'lyk klonk
Dat Holland by uw naam een Goude titel ſchonk.
Gy Rootbol draait ge dus uw hoofd van ons ter zyden?
Apicius komt niet om 't ſpraak-lidt uit te ſnyden.
Maar 't ſcheelt my niet of hy, die gints ſtaat met die kop
Zo dik, en zyn gemeſte, en ſpyſvergaârde krop
Geluidt geeft of wel niet, want wien toch zou het luſten
Met vogels bulken, als der eez'len zich te ontruſten?
My niet, al was hy ook gedaaldt zelf uit de Maan.
Maar zeg eens Jonge, waar voor zie 'k dien nieuw'ling aan
Met zynen veder kroon, en die geen meer vertooning
Geeft als zyn hoofd, wie is 't? het is een Vorſt, een Koning,
En Heerſcher van al 't wild, dat onder 't Zuiden ſweeft
Zegt hy, ja wel te recht! want deze Havik heeft
Al wat een Vorſt bezit die wetten kend noch reeden;
Sieraad van hoog geſlagt, in 't wezen heerlykheeden,
Roem van verwinningen, de vleug'len van elkaâr
Zo ſterk tot ſtrydensluſt wydt uitgebreidt, en daar
Den bek bloeddorſtig by; toen Jupiter deed rooven
Den trooiſchen jongen tot een ſchenker aan zyn hooven
Dat werk viel deezen, maar den Arend niet ten deel.
Gy vreemde vogelen, wier gallem-ryke keel
In Neêrlands vrye lucht zich nimmer heeft ontſlooten,
Gy alle, die, zo 't ſchynt van Circe zyt begooten,
Of die door Perſeus ſchild zo ſtokſtyf u verbeeldt,
Als of ge op een toneel uw rol voor ſtommen ſpeeldt,
En gy der vog'len roem, genoemdt om uwe kleuren
Een Paradyzer, wien de Tarnataners keuren
Tot hunne God; en gy o Valk, die uw gebroedt
Zo grypziek op den top van den Kaneelboom voedt;
En gy zachtzinniger Halcioné, met and'ren
In glaze kerkers opgeſlooten by malkand'ren
Meld ons .... maar hoe, 'k voel myn dus lang beſwalkt gezicht
Op helderen, als een, die 't opgeklomme licht
Des dageraads beſtraaldt, en tevens van zyn oogen
Het donkere gordyn der nacht vind weggeſchooven.

Die

Die zulk een menichte van dieren voor 't vergaan
Bevrydt heeft, deeze Ruysch doet ook die vog'len ſtaan
Als in een held'ren dag, nabootzende het leeven
Van een geraakten, die gevoeleloos gebleeven,
En onbeweegelyk zo in dien juiſten ſtand
Eer 't ongeluk hem trof, neem eens dat zyne hand
Fiool, of Cimbelſnaar beroerdt had, of beſtreeken,
Ziet ſtyf u in 't gezicht, en geeſt geen taal of teeken.
Maar gy kleen beesje, haaſt van my voorby gegaan,
o Schoonſt Juweel van die, die hunne wieken ſlaan,
Gy Koninginnetje van 't zuider Choor der veug'len
Kan myne zangeres haar yver zo beteug'len,
Dat zy niet zingen zou, hoe ge in veelverwig licht
Der ſchoonſte kleuren ſtraalt, en blinkt in ons gezicht.
Uw lyfs-geſtalte is pas een vinger breet gemeeten,
Het ſwarte bekje ſluit een fyne tong geſpleeten
In twe, die yverig aaſt, of zuigt den diepen keeſt
Uit 't tederſte gebloemt', die ſpreijende zyn geeſt
Door al uw pluimtjens heen, vertoont de ſchoone verwen,
Wier friſcheên nooit op u, maar licht op velden ſterven;
Het opperſte aan uw hals, en kopje ſtraalt, en gloeidt
Als een Robyn, waar op de zon ſpeeldt onvermoeidt
En ſchittert door en door, het keeltje ſtaat beneden
In volle weêrlichts gloed, ſlaande onzer oogen leeden
Met onweerſtaanb're gloor, zo ziet men eenen glans
Van ſtraalen ſchieten uit des Hemels oppertrans
Op 't fyn Ongariſch goud ſchoon Spiegel-glad gevreeven,
De ſchoudertjes, en borſt als van Fluweel geweeven
Zyn ſwart; de wiekjens, met een lever-verw beſprengdt,
Waar tuſſchen 't zee-groen zich al dartelende mengt,
Vertoonen 't luchtig ſpel der golven door het daalen
En ryzen in een glans van Amethiſte ſtraalen.
Maar zou dat kleen geſtel zo hoog uitmuntende ooit
Door myne ſwakke hand na eiſch zyn opgetooit?
Ver, ver van daar; en wie zal zich toch onderwinden,
Als hy zich laat in 't perk der konſtenaaren vinden,

Dat

Dat hy durfdt dingen na den welverdienden krans
Die hem laurieren zal, indien hy al den glans,
Waar van dit vogeltje is omſcheenen, kan doen ſpeelen
In zyne tekenkonſt door verwen, en penſeelen.
Dat een tapiſzery-borduurder eens begin,
Geprikkeldt door een zucht tot roem- of geld-gewin,
Hy wapene zich vry met 't allerfynſte gaaren
Dat trotſt Arachne, hy moet Sidons muren ſpaaren
Noch ook Scharlaaken-roodt, dat de Engelſche ſaffraan
Hem ſlechter zy als wier, en 't Groen zo ſchoon, als 't aan
Den ſtam van Muhameth ontzach'lyk is en waardig,
Athene zend' hem blaauw, Vulcaan dryv' voor hem vaardig
En goud en zilver uit, verhoogdt door 't licht der zon
Zo fyn, als Lacheſis haar dunſte draatjens ſpon,
En laat hem 't werk, als 't nu voltooidt is, vry beſtryken
Met Phoſphorus, my dunkt, 'k zie hem al rugwaarts wyken,
Zo dra 't oorſpronk'lyk hem verſchynt zo luiſter-ryk,
En zo zyn twyf'ling neemt 't vergrootglas tot haar wyk,
Zal al zyn zuiver fyn in ſtoppelen verand'ren,
En wardraad tot een fyl getrokken in malkandren;
Maar dat zyn konſt ons niet bedriege in dezen ſtryd,
En weeve 't vogeltje zelf meede in zyn tapyt,
Toch 't mag wel zyn, het zal zo veel te meer verdooven
Zyn eigen werk, want zo ver, als de Noordſter booven
Al 't andere geſtarnt' des Hemels uitblinkt, ſpand
Myn Koninginnetje de kroon van yders hand.
   ô Beesje hooger op voerdt gy myn laage klanken,
Uw doode pluym leert ons den grooten Schepper danken,
En roemen 't Konſtryk werk der hoogſte Majeſteidt
Aan u verricht zo vol van onbegryp'lykheidt,
En hoe de Schepping, en beginzel in elks weezen,
By wiſz'lig toeval niet, maar wel is op gereezen,
En voortgaat door zyn wet, en ſchikking, ja het dons
Zo blinkende op uw borſt vertoont *God is in ons*
Zo onuitwiſchbaar klaar, als of 't met Goude vonken
Door 't ſpits van Diamant op u was vaſt geklonken.

Gy

Gy doode Ouriſſia treft wiſſer, als 't geſchreeuw
Des Griekſchen Theodoors, of wys geers van onze eeuw,
Die waant in 't Menſch'lyk ſwak vernuft op loſze gronden
't Begin der Schepzelen te hebben uit gevonden,
En dwaas, en roek'loos, ſtout ver boven 't naauwe perk
Van zyn verſtandt gevoerdt, beſtormt het Godlyk ſwerk
Om hem te omvatten, die van eindelooze breeten
Afhang'lyk van getal, noch plaats nooit is gemeeten,
Maar die zich zelf begrypt, en weet hoe, en waar door,
Dit 's God, verſtaat gy 't wel, verharde Theodoor.
Maar laat ons eindelyk Ruysch den ſchat-bewaarder roemen,
Die zo veel beesjens, zo veel vruchten, kruiden, bloemen,
En Zee-gewaſſen uit vier deelen van 't heel al
By een vergaârdt, een Konſt-Beminnaar toonen zal.
Dat nu een vreemd'ling zeg, ik hoorde dikmaal ſpreeken.
Van 't groot vernuft des Mans, aan vrienden vaak gebleeken,
't Zy hy de ontleed-konſt, of der kruiden-oeffening,
Of de geneezing wyſt een jongen leereling,
Of red een Kraamvrouw met haar vrucht byna aan 't ſtranden
Op de oever van de doodt, 't zy dat hem 't Recht in handen
Geeft eenen licht gekwetſt, of doodelyk gewondt,
Op dat zy 't vonnis vell' uit 's mans oprechte mondt,
Of 't zy zyn Artzeny kan rekken of bewaaren
Een Menſch'lyk ſwak geſtel, maar dat een Man van Jaaren
Zoo hoog, in zo veel bezicheeden afgeſloofdt,
Zo groot een ſchat van konſt zou toonen hoofdt voor hoofdt
Geloove ik niet; wel aan, ga daar, en gy zult merken
Dat meer 't gezicht. als 't oor, moet uw geloof verſterken:
Ja, 't geen gy dan bekendt een wonderſtuk vol pracht
Te zyn, is maar van Ruysch voor tydverdryf gebragt
Zo keurelyk in 't licht; hier zyn de wandelingen,
De uitſpanningen van hem, die zich niet laat ontwringen
Een uur, een oogenblik, of hy geeft geeſt, en hand
Daar aan, waar toe zich een uit duizend niet verpand.
Is zeldzaam nu te duur, wel, wie kan dit waardeeren!
Bedank terwyl uw lot, en wil den Meeſter eeren,

Die

Die u, ontbeerende 't geluk, dat gy betaalt
't Bezitten van dien ſchat, op een gezicht onthaalt
Van grooter nieuws, als die, met noodgevaar van 't leeven
Door eene brandende nieuwsgierigheid gedreeven,
En ryzende over Berg en Zee-en Land-gebiet,
De zeven wonderen des ouden Waerelds ziet.

L. COSTER.

******	Pag. 1	vaers	8	voor	haar blyv'	lees	haar by blyv'
——	Pag. 5	vaers	30	voor	hun	l.	haar
——	——	vaers	33	voor	deez' ſmiſs'	l.	deeze ſmiſs'

THESAURUS PRIMUS

Animalium quadrupedum, volatilium, reptilium, ac piſcium, nec non Inſectorum, atque Conchyliorum, &c. partim liquori limpidiſſimo innatantium, partim balſamo induratorum, quæ ſervantur in Theſauro, ex ligno Olivario confecto.

ASSER I.

N°. I. RUpes exigua, ex variis Conchyliis Indicis exiguis purificatis, ac ramulis marinis confecta, quæ innititur pedamento ex ligno oleagino, è quo Theſaurus eſt fabricatus.

No. II. Phiala ſicca, & in ea, Avicula Ceylanica quadricolor, nitidiſſima, ſc: capite colloque colore miniato, alis & dorſo nigro, pectore & abdomine plumis albicantibus & cinereis prædita.

Not. 1. Avicula iſthæc balſamo ita à me præparata, ut in-

HET EERSTE CABINET

Uyt Olyvenhoud toebereyd, waar in gevonden werden viervoetige, kruypende, vliegende, en bloedelooſe Dieren: Als mede viſſen, hoorntjes, Schulpen enz. ten deele hard gebalſemt en droogh, ten deele in een ſeer heldere voght geconſerveert.

De Eerſte PLANK.

N°. I. EEn kleen Rotsje uyt kleene ſchoongemaakte Indiaanſche Hoorntjens, Schulpen, en Zee-tackjens, ſtaande op een voetje van Olyvenhoud, waar uyt het Cabinet oock gemaakt is.

N°. II. Een droogh Vlesje, en daar in een ſeer curieus Ceylons vier-couleurigh Vogeltje; namentlyk meny-verwigh van hoofd en hals; ſwart van rugh en vlerken, wit en asverwigh van borſt en buyk.

Aanmerkt ten 1ſten. Dat dit Vogeltje van my door Balſamatie ſooda-

integra remanſerit, ne viſceribus quidem exemptis, ut adhuc viva eſſe videatur; præterea inſidet ramuſculo Cardui minimi *Proſp. Alpini*; cum autem dictus Carduus hic rariſſimus ſit, & capita habeat reticulæ modo à natura elaborata, gratiam conciliat viſui.

2°. Operculum, quo coöperta eſt phiala, ſericum eſt rubrum villoſum, quo omnes ferè phialæ ſequentes etiam ſunt tectæ.

3°. Dicto operculo, ceu pedamento, impoſitus eſt faſciculus herbarum, florum & fructuum rariorum exoticorum; cum autem illa colorem naturalem tam bene conſervarint, viſum illorum, qui re herbaria delectantur, alliciunt: his quoque inſident inſecta varia rariora, ſc: Papilio Turcicus, rariſſimus, colore ex albo, nigro & dilutè cæruleo-viridi, coloratus, cujus alæ inferiores ſeu poſteriores longiſſimæ, tenue ſtramen latitudine æquant; hoc modo aviculæ caudam repræſentant, & hinc à me denominatur Papilio Turcicus ver-

zoodanig is toebereid, datter niets is uyt, of afgenomen, maar geheel gebleven, waar door het nu zigh als levendig vertoont; daarenboven zit het op een tackje van de alderkleenſte Diſtel van *Prosper Alpinus*; en nadien deſe Diſtel zeer raar is, en der zelver hoofdjens van de natuur haar netwys vertoonen, zoo geeft zulks een aangenaam geſight.

Ten 2de het dekſel van 't Glas is bekleet met root Flueel, gelyk ook mede meeſt alle de volgende vleſſen.

Ten 3de Op het gezeyde deckſel is voetjens wyze, geſet een bundeltje, of boucquetje van raare gewaſſchen, bloemen, en zaaden, 't welk niet onaangenaam is om te zien, voor die geene, dewelke haar vermaak ſcheppen in de gewaſſen, te meer; alzoo zy haar natuurlyke couleur zo wel behouden hebben. Op deze gewaſſen zyn ook geſeten deſe volgende raare bloed-looze diertjens, namentlyk een Turkxſe Vlinder, off Capel, die zeer raar is, wit, ſwart, en ligt groenaghtigh-blauw van couleur, wiens onderſte off aghterſte Vlerken zeer lang, en maar een dunne ſtroo, breed zyn, verbeeldende alzoo de ſtaart van een Vogeltje; hierom is die van my geſtaarte ſtroo-breet-vlerkige

verſicolor, alis poſterioribus longiſſimus, ſtramineæ latitudinis.

2°. Capricornulus Afric. viridis nitens.

3°. Curculio ex Capite bonæ Spei.

4°. Cantharides, &c.

4°. Inter dictas herbas & flores etiam reperiuntur

Amaranthus criſtatus rubicundiſſimo flore. *Cat. Hort. Reg. Par.*

Gnaphalium latifol. Americ. *B. Pin.*

Gramen tremulum majus & minus. *B. Pin.*

Stæchas citrina. *Matth.*

Adianthum Americ. *Cornut.*

Conyza Afric.

Milium ind: Orient. ſem. nigro majori, & nitente.

Thlaſpi fruticoſum Leucoii folio *B. Pin.*

Quamoclit. *J B.* &c. Vid. Tab I. Anim. Fig. I.

N°. III. Phiala in liquore continens Piſcem, ex inſula Amboinenſi, qui à D°. Joh. Nieuhovio appellatur Piſcis Amboinenſis, & in ſuo itinerario Indiæ Orient. & Occidentalis, deſcriptus ac depictus

ge en veel couleurighe Vlinder geheten.

2de Een Africaanſche groen blinkende Steen bokje.

3de Een Caapſche calander.

4de En Spaanſche Vliegen. &c.

Ten 4de Werden onder de geſeyde Kruyden en bloemen gevonden, de

Gekamde Amaranth met bloed-rood-verwige bloemen.

Americaanſch breet-bladige Gnaphalium.

Groot en kleen drillend Gras.

Geele Stæchas.

Americ. Venus-hayr.

Africaanſche Conyza.

Groote ſwarte blinkende Ooſtindiſche Geerſt.

Heeſter-agtighe Thlaſpi met bladeren van Steenviolieren.

Quamoclit. &c. Siet de eerſte Tafel. eerſte Fig.

N°. III. Een vles waar in een Viſch onthouden werd, uyt Amboina, de welke van d'Hr. Joh. Nieuhoff. in zyn Zee en Land beſchryving genaamt werd *Amboinſche Viſch*, en aldaar ook beſchreven en afgebeelt ſtaat en van den Ed: Hr. Franciſcus Willugbey

mede

pictus eſt; ut & à Nobiliſſimo Viro D. Franciſco Willugbeio in ſua Ichthyographia, S. Hiſtoria piſciùm nomine *Percæ Amboinenſis*; enimverò, cum hic piſcis meus cum illorum Perca marina (quam etiam in alium Theſaurum reſervo) non plane conveniat, conſultum duxi, hujus figuram addere. Vide Theſ. Animal. I. Tab. II. Fig. 3.

Cum autem diſcrepantia reperiatur inter dictos Piſces, hic à me denominatur Perca Amboinenſis volans, pinnis longiſſimis,

Dictus Piſcis, ab Incolis Malaicè vocatur *Ikan Swangi*, & ab Europæis ibi degentibus, nominatur *Tovenaars Viſch*, eſtque coloris caſtanei ſaturatioris, lineis transverſis ſtramen latis, idque à capite ad caudam uſque, pinna dorſalis, ut & poſt branchiales ſunt longiſſimæ, quemadmodum in piſcibus volantibus, unde ſuſpicor hunc piſcem è genere piſcium Volatilium quoque eſſe, qui ad breve tempus aquas relinquentes, & ſuper eas volantes, piſces volantes nuncupantur:

Hinc forſan incolæ, qui illic loci admodum ſuperſtitioſi ſunt,

mede beſchreven en afgebeeld word, in zyn beſchryving der Viſſchen met de naam van *Amboinſche Baars.*

Edoch dewyl deſe myne Viſch niet geheel en al met de haare, (den welke ik ook in een ander Cabinet bewaare) overeenkomt zoo heeft het my goet gedaght deze alhier in 't eerſte Cabinet af te beelden. Ziet de tweede Plaat de derde Fig.

En om dat 'er onderſcheyt gevonden werd, tuſſchen die geſeyde Viſſchen, heb ik deſe genoemd vliegende Amboinſche Baars met zeer langhe vinnen.

Deze gezeyde Viſch word van de Inwoonders in 't Maleyts genaamd *Jkan Swangi* en van de Europianen die haar in dat Land onthouden Tovenaars Viſch, deſſelfs couleur is caſtanje verwigh met wat bruynder ſtroobreedighe overdwerſe ſtrepen, en dat van 't hoofd tot de ſtaart toe, de vinne van de rugh, als mede die van de zyde, zyn zeer lang: 't welk zy met de vliegende Viſſchen gemeen hebben; en hierom ben ik van gevoelen, dat deze Viſſen haar ook voor een korte tyt, al vliegende buyten het water kunnen onthouden:

Hiervan daan komt het ligte lyk, dat de Ingezetenen, dewel-

ſunt, hunc piſcem *Ikan Swangi*, id eſt, Belgico idiomate *Tovenaars Viſch* vocarunt, vel quia convulſiones & dira alia ſymptomata admiranda acquirunt illi, qui ab aculeis illorum (quibus præditi ſunt) punguntur, ut ex variis relationibus percepi.

Pinnæ laterales, infimæ, ut & illæ, quæ caudam conſtituunt, habent quadrangulares maculas albas; Quamvis autem dictæ pinnæ in hoc piſce, radios habeant diſcretos, tamen non eſt dubium, quin in ſtatu naturali, ſibi invicem ſint connatæ ope membranulæ tenuiſſimæ, qua in meo quoque objecto non plane ſunt deſtitutæ, enimverò quoniam adeo tenuis eſt dicta membranula, facillime, antequam ad nos pervenerunt ab illa deſtituuntur, & ſic radiorum pinnæ à ſe invicem recedunt, id quod Clariſſimus Willugbey quoque ſuſpicatur circa vulgarem Percam Amboinenſem.

Notandum præterea ſuper dictum operculum orificii hujus Phialæ reperiri faſciculum ramuſculorum marinorum, Sc. Lithophyti, Abrotani marini; & inter ramulos illos

welke zeer ſuperſtitieus zyn, deſe viſchen *Ikan Swangi*, of *Tovenaars-viſchen* hebben genoemt, of ook wel daarom, dat die geene, dewelke van de ſcherpe doornen (waar mede zy voorſien zyn) geſtooken werden, zeer ſwaare en wonderbare trekkinge der Zenuwen, en andere toevallen meer krygen, gelyk ik uit verſcheide relatien vernomen hebbe.

Deſſelfs op ſy ſtaande Vinnen, als mede de onderſte, en die de ſtaart maken, hebben vierkante witte vlacken; en hoewel de pennen van de vinnen in dit voorwerp, wat verre van den andere ſtaan, zoo iſſer niet aan te twyfelen, of dezelve worden door een zeer dun vliesken (waar van de myne ook niet ten eenemaal is berooſt) in haar natuurlyke ſtaat by een gehouden; edogh dewyl het geſeyde vlieske zeer dun is, zoo werden de vinnen daar van zeer ligt berooft, eer dat de viſch tot ons wert overgebragt, 't geen de Hr. Willugbey ook meent te geſchieden in de ordinariſche AmboinſcheBaars.

Daarenboven ſtaat aan te merken, dat op het geſeyde deckſel van de mond van de Vles gevonden werd, een t'zamenſtel van Zee-gewasjens, Zee-verſteende Heeſter, en Zee-averoone, en tuſſchen deſelve, een plat rond Ame-

illos reperiri Piſciculum Americanum, planum, rotundum, balſamo induratum, magnitudine fere thaleri imperialis, habentem circa caudam maculam, rotundam, magnitudine ciceris, nigri coloris, quam ambit circulus albicans: & quoniam dictus piſciculus maximam habet analogiam cum piſce, quem D. Joh. Nieuhovius in ſuo Itinerario denominavit *Clipvis*, ſeu *Soldaten Viſch*, idem nomen quoque retinebimus.

Americaanſch Viske, door balſamatie hard gemaakt, 't welk ontrent een Rykxdaalder groot is, hebbende ontrent de ſtaart een ronde ſwarte vlek, met een witte omtrek van een cicers grote; en om dat deſe viſch niet veel verſchilt met die, dewelke de Hr. Joh. Nieuhoff *Klip* of *Soldaten viſch* heeft geheeten, zoo zullen wy dezelve benaming behouden.

N°. IV. Phiala in liquore continens Locuſtam Africanam, maculoſam, cucullatam, cujus pedes poſteriores ſpinas habent acutas, dorſum verò & cauda obtuſas; eaque inſidet Opuntiæ Americ: ſpinoſæ minori.

N°. IV. Een groote Africaanſche gevlakte en gekapte Sprinkhaan, in een vles met voght, deſſelfs aghterſte pooten hebben ſcherpe doornen, maar de rugh en ſtaart zyn voorſien met ſtompe doornen, dezelve is gezeten op een tak van de kleene Americaanſe gedoornde Vygh.

N°. V. Veſpertilio Indicus naſo, clitoridi ſimili, inſtructus.

N°. V. Een Indiaanſche Vleermuys, wiens neus voorſien is met zoodanigh een verheventheyd dewelk een *Clytoris* verbeeld.

N°. VI. Phiala ſicca, in qua continetur nidulus exiguus, Americ: ovulis, ciceris magnitudine, inſtructus, quibus, veluti incubat avicula Indiæ Occid. mellivora, ita dicta, propterea quod etiam volans alimentum melleum ex floribus

N°. VI. Een droge vles in ſig onthoudende een ſeer kleen Americaans neſtje met eyertjens, en waar op ſit, in ſchyn van te broeyen, een Americ: Honing-ſuygertje, alzo geheten, om dat dit gevogelte al vliegende de Honing weten te krygen uyt de bloemen tot haar voetzel, de inlanders

bus haurire valeat, & ab Indigenis quoque Ouruſſia nuncupatur.

Nidulus ſitus eſt inter ramum Ericæ arboreſcentis Afric: floribus albis locupletiſſimis ; huic ramo inſidet quoque alia Ouruſſia.

Super operculum Phialæ, ſerico villoſo rubro tectum, poſitus eſt faſciculus herbarum, ut & florum, & inter alia, etiam varia inſecta, nec non Squammæ fructus Scolymocephali Afric: quarum extremitates, ſericum villoſum æmulantes, colore nigro ſunt præditæ, ut &

Ramuli Tamariſci gallici.

Erica Myricæ fol.

Erica Afric.

Tanacetum Afr: Floribus decuplo minoribus. D. Pr. *C. Commelini*.

Adianthum Americ. *Corn.*

Gramen tremulum minus. *C. B. P.*

Millefolium Afric. flore luteo. ut & Ramuli

Fruticis cinerei Afric. *Breyn.*

Centinodii floribus argenteis.

Pim-

ders noemenſe ook Colubrietiens.

Dit neſtje is geplaaſt op een tak van de Afric: boomaghtighe Hey, met zeer ryk gelaade witte bloemen, en zit op deze tack ook nogh een tweede Honingſuygertje.

Op het dekſel van de Vles, met root Flueel bekleet zynde, is geplaaſt een t'ſaemenſtel van Kruyden, Bloemen, en tuſſchen die oock verſcheyde bloedelooſe diertjens. Onder de Kruyden werden gevonden de Schubben van de Afric: Scolymocephalos, welkers uyterſte ſigh als ſwart fluweel op doet.

Als mede tackjens van de Franſche Tamaris-boom.

Hey met bladeren van de Tamaris-boom.

Afric. Hey.

Reynvaar van Afric: met tienmaal kleender bloemtjens als onſe gemeene van de Hr. Prof: C. Commelin beſchreven.

Americaans Venus hayr.

Kleen bevent Gras.

Afric: Duyſentblad met geele bloemen als mede takjens van

Het grauwe Afric: Heeſterke van de Hr. Breyne.

Verkens Gras met ſilver witte bloemen.

Ge-

Pimpinellæ ſpinoſæ fructibus onuſtæ.

Plantæ Afr. innominatæ & nondum deſcriptæ, glandiformi fructu.

Chryſanthemi fl. luteo, cujus petala in exſiccatione aſſolent ſe contrahere, in hiſce ita ſunt diſpoſita, ut flores adhucdum vivere videantur, ne colore quidem excepto.

Inter inſecta reperiuntur exiguæ Cantharides & Papiliunculus cæruleus ocellis plurimis ſubtus eleganter aſperſus, D. Pettiveri, rerum curioſarum perſcrutatoris indefeſſi, à me vero denominatur Argus cæruleus minimus.

N°. VII. Aranea ex capite bonæ ſpei tricolor, ventre ampliſſimo crenato.

Notandum, Thorax & caput caſtanei coloris, pedes eodem colore perfuſi ſunt, nec non maculis ſubnigris quadrangularibus, dorſum autem nivei coloris lineis transverſis nigricantibus gaudet, Venter margine crenatus ac eleganter eſt variegatus in-

Gedoornde Pimpinell met haar vrugten.

Een onbekent en onbeſchreve Afric: gewas met aakerwyſe vrugten.

Chryſanthemum met geele bloemen, wiens bloembladeren in 't droogen gewoon zyn om te krullen en te krimpen, in deſe zynſe eghter nog zodanig geſtelt als of de bloemen nog ſtonden te waſſen met haar volle couleure.

Onder de Inſecta, of bloedeloſe Diertjens, die op deſe gewaſſen zitten, vindmen kleene Spaanſche Vliegen, mede een kleen blauw Cappelletje met veele ooghjens aan de onderſte zyde der Vlerkjens, van den neerſtigen en onvermoeyde onderſoeker veler curieusheden de Hr. Pettiver afgebeelt met de naam van kleen blau Vlindertje, van ondere met zeer veele kleene ooghjens voorſien, ick noeme het allerkleenſte blauwe Argus.

N°. VII. Een Caapſche zeer dik buykige, en aan de zyde geſchaarde drie couleurige Spinnekop.

Aanmerkt dat deſſelfs borſt en Hoofd zyn caſtanie couleurigh, de pooten zyn mede wel de ſelvige couleur, maar ook met vierkante vlecken die bruynder zyn: de rugh is wit met ſwartagtighe overdwerſe ſtreepen, de buyk aan de ſeyde geſchaart en ſchoon gemarmert, waar door ſy niet onaangenaam is om geſien te werden

inſtar marmoris, id quod viſum allicit, imò & illorum, qui alias abhorrent ab Araneorum adſpectu.

N°. VIII. Jaculatrix Indiæ occident: exilis, à capillo dependens, hæc ore aperto inhiare videtur fœtui Gliris ſylveſt: Americ: bulgam gerentis in imo ventre, pro fœtuum introitu, ut & exitu: in illa bulga reperiuntur Mammæ & Papillæ, quas ſugendo arripiunt fœtus.

Not. Dictam Jaculatricem optimæ eſſe notæ, ojuſque geſticulationem ita per artem eſſe formatam, ut eam tanquam vivam, & naturaliter prædæ inhiantem, repræſentet.

N°. IX. Serpens Americ. bicolor ramulo Jaſmini Afric. Ilicis folio, flor. albis *C. Commel.* interpoſitus eſt, & fœtui incogniti quadrupedis Animalculi ſylveſtris Americani exiguo & albiſſimo, inhians.

N°. X. Scorpius Afric: niger magnitudine Cancrum germanicum fluviatilem ma- jo-

den zelfs van die, dewelke anders een afkeer hebben van diergelyk geſpuys van ſpinnekoppen.

N°. VIII. Een kleen Weſt-Indiſch ſchiet ſlangetje een Rottevangertje genaamt, 't zelve aan een hayrtje hangende heeft de bek opgeſpert verbeeldende te willen aandoen een zeer kleen en wit jongske van een Americ: bosrot, welke Rotten een ſak hebben aan 't onderſte haarer buyk tot uyt en ingank haarer jonghskens, en worden in deſe ſack gevonden de borſten en tepels deſer dieren, waar aan de jonge komen te ſuygen.

En ſtaat te letten, dat dit ſlangetje uytermaten mooy zynde, zigh als zeer levendigh op doet, en met natuurlyke geſten ſyn voornemen ſchynt te willen volbrengen.

N° IX. Een twee couleurig Americ: ſlangetje zittende tuſſchen een tackje van de Afric: Jasmyn met bladeren van de ſteeck Palm en witte bloemen van de Hr. Profeſſ: C. Commelin beſchreven, het zelve ſchynt jacht te willen maken op een zeer kleen wit en onvoldraage vrughtje van een onbekend viervoetig Americaanſch gedierte.

N°. X. Een Afric: ſwarte Scorpioen wel zoo groot als een Hoogduytſche groote rivier Kreeft,

jorem æquans, in liquore limpidiſſimo conſervatus, ſuper phialæ operculum reperitur faſciculus plantarum, florum & fructuum; inter quæ reperiuntur, præter prædicta, Abſynthium Seriphium marinum.

Frutex cinereus Afric. *Breyn.*

Alſine rara non deſcripta.

Laurus Afric. Querci folio. *C. Comm.*

Filago Indiæ Orient. *Nobis.*

Baccæ cinamomi tam perfectæ, quam imperfectæ.

Achmellæ capitulum ſeminibus onuſtum.

Abrus. &c.

Hisce inſident ſequentia inſecta. Cochinella rubra noſtras, multis maculis nigris notata.

Curculio. *Pettiv.*

Erucæ albæ, maculis nigris quadrangularibus præditæ, mihi, Ribeſii helluones; quoniam Ribeſii nigri folia devorare aſſolent; dictæ Erucæ tam nitide præparatæ, ut adhuc vivere videantur, ne geſticulatione reptatrice quidem neglecta.

N.

Kreeft, leggende in een heldere voght, op deſſelfs dekzel en bekleetzel word gevonden een t'zamenſtel van Planten, bloemen en zaaden, onder alle deſe vindmen nevens meermaals genoemde een zoort van Zee alſem.

Africaanſche asverwighe Heeſter.

Raare, en noch onbeſchreve, Muur.

Afric. Laurier met Eyke booms bladeren van d'Hr. Prof. C. Commelin beſchreven.

Ooſt-Indiſche Filago van my alſoo geheten.

Volmaakte en onvolmaakte vruchten van de Caneel-boom.

De Koppjes, en zaaden, van 't Ooſt-Ind. gewas Achmella.

Abrus. &c.

Tuſſchen en op deſe ſaken vindmen ook deſe volgende bloedeloose dierkens als de roode Conchenillje van deſe lande, met veele ſwarte vlekjens.

Curculio van D. Pettiever.

Witte Rupſen met ſwarte vlecken, die haar op de ſwarte aalbezie boom onthouden, en van my, wegens haar vernielen en opeten, Aalbezien vernielders, geheeten zyn: deze geſeyde Rupſen zyn zoo aardigh toeberyd, dat ſy nogh ſchynen te leeven, haar kruypende manier van doen zelfs in agtingh genomen zynde.

N.

N°. XI. Serpens exiguus Afric: nitens lineis albis & nigris ſecundum longitudinem ductis, cum autem per herbas Africanas ſerpere ſoleant, addidi ramum Ficoidis Afric: fol. triquetro minori.

Supra infimam herbæ partem reperitur quoque Bufo parvus cinereus, maculoſus, cujus dorſum lineâ albâ notatur: hic ore aperto & diſtento Serpentem arripere videtur.

In operculi faſtigio reperitur compages, ſeu faſciculus florum & ſeminum, inter quæ ſeſe videnda quoque exhibent, ſem: aniſi ſtellati, ut & inſecta, inter quæ Scarabæus minor nitens.

N°. XII. Serpens exiguus Ind: ore detinens Piſciculum parvum coloris argentei, ex iisdem oris.

N°. XIII. Eruca Afric: craſſa & rara, capite & anterioribus pedicellis coloris fuſci, corpore nigro, dorſo tuberculis breviſſimis & craſſiuſculis, ceu, ſpinulis, prædito; quorum tuberculorum duo in utroque latere aureo colore ſplendent, quaſi ſpecula exigua; pone caput vero duo proceſſus ſpinoſi bifidi quoque

visui

N°. XI. Een Afric: blinkend ſlangetje met witte en ſwarte ſtreepen, die na de lenghte loopen, en nadien dezelve, tuſſchen de Afric: gewaſſen kruypen, zoo had ik dezelve geſet tuſſchen de Afric. Ficoides met kleene driekantighe bladeren.

Op het onderſte van 't kruyd doet zig ook op een as-grau-gevlakt kleen paddeke met een langhe witte ſtreep op 't lyf, 't zelve ſchynd met een opgeſperde bek het ſlangetje te willen aandoen.

Op 't dekzel of bekleetzel doet zigh op een t'zamenſtel van bloemtjens en zaaden, waar onder ook gevonden word het geſtarnde Anys-zaad; en onder de Inſecta een kleen blinkende ſchalbyter.

N°. XII. Een kleen Indiaanſch ſlangetje, houdende in deſſelfs bek een ſilver couleurigh viske uyt de zelve landſtreek.

N°. XIII. Een ongemeene dicke en raare Rups met een caſtanie couleurig hoofd en voorſte pooten, ſwart van lyf, op de rugh met harde en dickke heuveltjens bezet, welkers uyterſte als doornachtigh haar vertonen; onder deſe heuveltjens zynder twee aan yder zyde, met gout geele blinkende ſpiegeltjens voorſien, en by het hoofd zietmen ook twee geſpouwe doornaghti-

ghe

viſui ſeſe offerunt: huic inſecto adſtat ramulus Afric: floribus onuſtis.

Supra operculum viſuntur inter alios flores, Millefolium Afric: flore luteo, Thlaſpi Halimi folio, fl. albo. &c.

N°. XIV. Phiala ſicca, in qua conſervatur Turdus Indicus verſicolor.

Operculum phialæ ornatum eſt faſciculo floſculorum, & fructuum, inter quæ fructus Arizari anguſto folio.

Mundubi Piſonis.

Squamma ſericea, villoſa nigra Scolymocephali Afric:

Glandes Turcicæ cupulis ſpinoſis, ſeu aſperis.

Flores Reginæ prati.

Fructus Euonymi Virginiani latifol.

Rhus Afric:

Corruda Afric:

Oryza Indica.

Muſcus clavatus. *Dod.*

Ferri Equini ſiliqua.

Trichomanes.

Centinodia florib: argenteis.

Tanacetum Afric: odoratum.

ge uytſteekzels; by deſe rups ſtaat een Afric: gewasje vol bloemen.

Op het dekſel of bekleetſel werden onder andere bloemen gevonden Africaanſche Duyſentblad met geele bloemen, Thlaspi met bladeren van Zee-porceleyn, met witte bloemen &c.

N°. XIV. Een droogh glas, en daar in een veel-couleurighe Indiaanſche Lyſter.

Op deſſelfs bekleetzel vindt men een boucquetje bloemkens, vrughten en zaaden, onder dewelke gevoegt zyn, de vrugten van de Calfs-voet met ſmalle bladeren.

Piſtachies onder de Aarde.

De Schubbens van de Afric: Scolymocephalos, welkers uyt eynde een ſwart fluweelighe en pluym-wyſe ruygte is.

Turxſche Eykels, welkers kelken ſcherp zyn.

Bloemen van de Koninginne van 't veld.

Vrughten van de breedbladige Papenhout uit Virginie.

Afric: Smack.

Afric: Stekelagtige Aſpergies.

Ooſtindiſche Ryſt.

Beere-clauw van Dodonæus.

Peulen van 't Paarde-yſers kruyd.

Trichomanes.

Verkens gras met ſilver-verwige bloemen.

Riekende Afric: Rynvaar.

Afric:

Juniperus Afric: &c.

Nº. XV. Ceraſtes Ceylanicus cinereus, & maculoſus, ſupra ocellos, veluti duo cornicula geſtans: in eadem phiala innatare videtur Piſciculus Afric: cinereus barbatus, quatuor lineis albis longitudinalibus præditus, eſtque de genere Bagre *Marcgr:*

Pone dictas phialas reperiuntur varia balſamo indurata, & ita præparata, ut ſtatum naturalem & vitam haud amiſiſſe videantur.

Nº. XVI. Lacerta Americ:, hæc ore ſuo detinet prædam ſuam, nempe Crabonem Afric: rubrum, maculis nigris notatum.

Nº. XVII. Spinoſa Lacerta Africana corpore ſquammoſo, aſpero, & cauda ſpinoſa.

Nº. XVIII. Echinomelocactos Americ: Spinis brevioribus; cum autem è rupibus emergere ſoleant, rupi impoſui, ſuper quam quoque reperiuntur rami Litophyti Africani.

Nº. XIX. Echinus marinus Turcicus cum ſuis longiſſimis nigris pinnis.

Nº. XX. Thlaſpi, Roſa de Hie-

Afric: Jenever. &c.

N. XV. Een Ceylonſch asgrauwe en witte ſlang, *Ceraſtes* geheten, welke kleene uytpuylentheden als hoorntjes boven de oogjens heeft; in 't zelve vleske ſchynt een kleen as-grau Afric. Viske te ſwemme, hebbende vier na de lengte lopende witte ſtreepen over 't lyf, en is een zoort van Bagre van *Marcgr.*

Achter alle deze Vleſſen laten haar vinden eenige zaaken; dewelke hart gebalſemt zyn, en zoo toebereyt, als of die nogh in haar natuurlyke en levendighe ſtaat waren.

Nº. XVI. Een Americaanſche Haagdis, welke in haar beck heeft een roode Afric: Torr, met ſwarte ſtippen.

Nº. XVII. Een Africaanſche Haagdis, wiens ligchaam met ruwe ſchubbens, en deſſelfs ſtaart vol dorens beſet is.

Nº. XVIII. Een Americ: Meloen-diſtel met korte doornen dezelve is geplaaſt op een rotzje, nademaal ſy gewoon zyn uyt rotze voort te komen, en nevens dit gewas vindmen ook verſcheide Zee boomtjens.

Nº. XIX. Een Turkſe Zeeappel, met zeer lange ſwarte pennen.

Nº. XX. Een roos van Hie-

richo,

Hiericho dictum, *Moriſ.* ſeu Roſa Hierichontina vulgò. *C. B.*

ASSER II.

Nº. XXI. SErpens exiguus Americanus albus, eleganter maculis nigris notatus; hic capite ſurſum erecto, Piſciculum Africanum argenteum planum & rotundum, lineis quatuor latis, nigris, notatum, videtur captare.

Phialæ operculum ditatum faſciculo plantarum, quas inter, præter præcedentes, quoque reperiuntur Ramuſculi, ſc: Muſci arborei exotici, qui excreverat ex arbore, ad ſex circiter ulnarum longitudinem.

Equiſeti Afric: floſculis luteis.

Campanulæ Valerianoidis, &c.

Nº. XXII. Serpens Americ: exiguus, albus, lineis undulatis tranſverſalibus, caſtanei coloris, præditus, eſtque è genere eorum, qui male dicuntur, & perperam habentur pro bicipitibus, nam uno tantum præditi ſunt capite.

Nº. XXIII.

richo, alzo geheten van *C: Bauh.* en yan *Moriſon*, voor een ſoort van Thlaspi gehouden werd.

De II. PLANCK.

Nº. XXI. EEen wit en fray Americaans Slangetje met ſwarte vlacken, 't zelve heeft zyn koppje opwaarts geſtelt, als wilde het een kleen plat rond-aghtigh Afr: Viſken, met vier bruyne overdwers loopende brede ſtrepen, opſnappen.

Op het bekleetzel van de mont van de Vles werd gevonden een t'zamenſtel van gewaſſen, waar onder, nevens de bovengemelde gevonden werden, de tackjes van een vreemde Boom-mos, dewelke ontrent ſes ellen lang van de boom afhing.

Africaanſe Peerde ſtaart, of Heermoes, met geele bloemkens.

Valeriaans-wyſe clockjens. &c.

No. XXII. Een kleen Americaans Slangetje, aan de kanten met op en nederwaarts gaande caſtanje bruyne dwerſe ſtrepen voorſien; en is van dat ſoort, dat qualyk geſegt en gehouden werd voor twee hoofdige Slangen, want ſy maar met een hoofd voorſien zyn.

Nº. XXIII

N°. XXIII. Phiala duos continens Piſciculos Afric:, rariſſimos, quorum inferior Piſcis Afric, lobatus à me dicitur, quia lobum planum, pro piſciculi magnitudine, ſatis magnum, inter caput & abdomen dependentem habet; hic piſciculus ex caſtaneo & albo colore variegatus, nulliſque ſquammis præditus, attactu ſubaſper.

Superior verò Piſciculus ob gutturis extenſionem Gutturoſus à me dictus, exiguis ſquammis ſuperbiens, coloris argentei; cum autem à capillo dependeat, pinnaſque habeat expanſas, liquori innatare videtur, modò non nihil moveatur phiala, in qua continetur.

Africa quoque produxit hunc piſcem.

N°. XXIV. Rana Americ: colore marmoreo eleganter colorata, & in liquore conſervata.

N°. XXV. Eruca Americ: maxima, piloſiſſima, ſuntque pili longiſſimi, colore, ex nigro & albo variegati, ac denſe ſtipati, ceu in cane aquatico, itaque, ne nomine quo adhuc deſtituta eſt, diutius careat, à me vocabitur Canis aquaticus. Not.

N°. XXIII. Een glas met twee zeer raare Afric. Viſkens, waar van ik de onderſte gelobde Afric: vis geheten heb, om datſe onder de kop en buyk een platte lobbe, of af hangzel heeft, dewelke na proportie van de vis vry groot is, deſe vis is van couleur caſtanie bruyn en grauw gemarmerd, oock ſonder ſchubbens, maar in 't aantaſte rouw en ſoor.

De bovenſte heb ik groot-keelige vis geheten, en dat van wegens des keels byzondere uytgeſtrektheyd: dezelve heeft klene ſilververwighe ſchubbekens, en dewyl het aan een hayrtje in dit vlesje met heldere voght hangt, met uytgeſtrekte vinnen, zoo ſchynt het waarlyk in de voght te leven, wanneermen de vles wat komt te beweegen.

Van Africa is dezelve af-komſtigh.

N°. XXIV. Een zeer aardige gemarmerde Americ. Kikvors in een glas met vogt.

N°. XXV. Een zeer groote Americaanſche Rups, met zeer lange wit en ſwarte hayren, die ook dight by een gevoegt zyn, gelyk in de Waterhonden: weshalven wy dezelve nu nog nameloos zynde, de Waterhond zullen noemen.

Aan-

Notandum præterea quod ramo arboris Nucis Moſchatæ inſidet, & tali quidem geſticulatione, quaſi folia devoraret.

N°. XXVI. Piſcis Afric. planus, albus, octo, novemve lineis tranſverſis nigris gaudens, eſtque è genere eorum, qui in præcedenti *Clip-viſch* denominatus eſt.

In fundo phialæ reperitur quoque Serpens exiguus Americ: albus, eleganter maculis nigris notatus.

N°. XXVII. Eruca Americ: pilis longiſſimis obſita, in quorum faſtigio tuberculum apparet, inſtar ovorum pediculorum; hi autem, vix apparent, niſi oculis armatis.

Operculum, ut antecedentia, gaudet inter cætera quoque flore arboris Corall, ramuſculo Arbuſculæ portoricenſis lacteſcentis, foliis Quercinis, ſpinis geminis ad ſingulorum foliorum exortum, exaſperatæ, *Kiggelarii* Botanici expertiſſimi; præterea gaudet foliis & ſem: Abrus *Alpin.* ſeu Piſo fructu coccineo minore *C. B.* ut & flore Croci verni latifolii flavi *B. Pin.* ante quinquaginta annos à me

Aanmerkt daarenboven, dat deze Rups gezeten is op een tak van de Note Muſchaat boom, en wel in die geſten, als of ſy de bladeren opat.

N°. XXVI. Een wit plat Africaanſch Viske, met acht of negen overdwers loopende ſtreepen, en is de ſelfde van dat zoort 't welk voorheen de naame gegeven is van Clip-viſch.

Op de grond van de vles doet zigh ook op een cleen wit en ſwart Americaanſch gevlakt Slangetie.

N°. XXVII. Een Americ: Rups met zeer langhe hayren; welkers uyteynden een zeer fyn heuveltje hebben, gelyk als neten oft eyeren van luyſen, dezelve zyn zoo kleen, datmen een vergroot glas noodigh heeft om ſe te zien.

Op 't dekſel werden onder andere gevonden de bloemen van de Coral boom, en takje van de melk gevende boom van Porto riko met Eyke bladeren, hebbende twee doornen aan elkx blads tuſſekomen, van de welgeoeffende en groote kenner der gewaſſen de Hr. Francois Kiggelaar beſchreven; ook 't zaad en bladeren van de Abrus van *Alpin.* Als mede bloemen van de Baſtert Saffraan met geele bloemen dewelke voor 50 Jaaren van my geplukt en met haar volkome cou-

num carpto, & etiamnum colore vivido prædito.

Nº. XXVIII. Lacerta Afric. gutturoſa, vel bulgam gerens à me dicta, eleganter lineis & maculis nigris notata. Hæc, gutture, in magnam molem extenſo, ita præparata, ut vitam amiſiſſe non videatur.

Nº. XXIX. Phiala ſicca, & in illa, Avicula Amboinenſis rariſſima tricolor, in totum, ſc: cum carne, & oſſibus, ita conſervata, ut in vita adhuc ſuperſtes eſſe videatur.

In fundo Phialæ reperiuntur flores Tanaceti Afric: floribus decuplo minoribus. *C. Commel.* collegæ conjunctiſſimi.

Nº. XXX. Loligo cum ſuo Ovario & fœtibus imperfectis.

Not: in fundo phialæ in conſpectum venit portio Ovarii cum ſuis innumeris ovulis; præterea à capillo dependet pars Ovarii, in qua conſpiciuntur innumeri embryones Loliginis, quæ eousque pervenerunt, ut illarum ocelli luculenter videri poſſint.

Operculum obſitum eſt ramulis aliquot plantarum mari-

couleur nog begaaft is.

Nº. XXVIII. Een Afr: Hagedis, van my wyd keelige hagedis geheeten zynde, deſe is fray met ſwarte vlacken en ſtrepen voorſien, en ſchynd door de toebereyding nog te leven.

Nº. XXIX. Een droog glas, en daar in een zeer raar Amboins drie couleurigh Vogeltje, in 't geheel, dat is, met vleeſch en beenen zoo toebereyd, dat het nogh ſchynd te leven.

Op de grond van de vles werden gevonden de bloemen van de Afr: Rynvaar met bloemen tien maal kleender als de gemeene, van myn waarde Collega de Hr. C. Commelin beſchreven.

Nº. XXX. De Loligo met deſſelfs Eyerſtok en onvolmaakte jongskens.

Aanm: dat op de grond van de vles gevonden werd een gedeelte van deſſelfs Eyerſtok met een ontelbaar getal van eyerkens: daarenboven zoo hanghter aan de zyde van de zelve een gedeelte van de Eyer-ſtok, waar in ontelbaare onvolmaakte jongskens werden gezien, dewelke alzoo verre zyn geavanceert, datmen de ooghjens al zien kan.

Het dekzel en bekleetzel is verciert met eenighe zee gewaſ-

 ſen,

rinarum ſc: Millefolii marini fruticoſi, Spongiæ marinæ ramoſæ, Lithophyti, Fuci poroſi, Tubulariæ. Vid. Tab. II. Fig. I.

N°. XXXI. Serpens Afric: cæruleus, in dorſo linea alba notatus, hic inter ramum Erucæ Monspelienſis ſiliquâ quadrangulâ echinatâ. *Moriſ.* poſitus, ore detinet Teſticulum Gliris diſſolutum.

Inter plantulas & fructus ſuper operculum phialæ poſitos, reperiuntur quoque Caryophylli Regii. *Wormii.* Milium Indic. ſubflavum.

N°. XXXII. Eruca Americ. maxima ſpinoſa, cui oppoſita Opuntia minor ſpinoſa Americ: Huic inſidet Aranea Americ. cericeo-villoſa, rubicundiſſima; & quod notandum, ejusmodi Araneæ hisce in oris non raro quoque à nobis ſunt repertæ, multis partibus tamen minores.

N°. XXXIII. Rana Indica major colore marmoreo, quæ inhiare videtur Erucæ maximæ Americ: albæ, lineis transverſis nigris præditæ, & gaudenti in dorſo tuberculis exiguis, è quibus, minutiſſimi pili nigri, ſtellæ in modum dispoſiti, prodeunt.

N°.

ſen, namentl: heeſteragtige ze duyzent blad, getakte zee ſponce, Zeeheeſter, &c. Ziet Tafel II. Fig. I.

N°. XXXI. Een blauw Africaanſch ſlangetje met een witte ſtreep boven op de rugh; deſe is gelegen tuſſchen een tak van de Rakette met vierkante doornighe peultjens van Monpelliers, van de Hr. *Moriſon* beſchreven: deſe Slang heeft in zyn opgeſperde bek een uytgerafelde Teſticul van een Rot.

Onder de gewaſſen en vrugten, die boven op 't dekzel ſtaan, vind men onder andere de Konings nagelen, en geelagtige Ooſt: Gierſt.

No. XXXII. Een zeer groote Americaanſe Rups, waar nevens ook geplaaſt is de kleene Americ: gedoornde Vygh, waar op geſeten is een bloet rood fluweele Amer: Spinnekop, dewelke wy ook in deſe lande meer maals hebben gevonden, edog zee r veel kleender.

N°. XXXIII. Een groote Indiaanſche gemarmerde Kikvors, dewelke op een zeer groote Americaanſche Rups jacht ſchynt te willen maken, deſe Rups is wit van couleur met ſwarte over dwerſe banden en heeft ook veele klene heuveltjens op den rug, waar uyt ſeer klene ſwarte hayrtjens, ſterre wys, voortkomen.

N°.

No. XXXIV. Serpens Afric. linea nigra latiſſima ſerpentino ductu per dorſi longitudinem procurrens.

Hic aggredi videtur Scarabæum Americ: à capillo dependentem.

N°. XXXV. Bufoni ſimile Americanum Animal, pedibus poſterioribus anſerinis Pipa & Pipal, incolis Zurinamenſibus, dictum, in cujus dorſo plurima viſuntur ovula, ſeparatim in ſuis cellulis, ceu utriculis recondita, è quibus tandem fœtus emergere in confeſſo eſt.

Not. In hoc objecto dorſum à me eſſe apertum, ut expiſcarer, an ova ex abdomine emergant, & in dorſo tantum appareant & propullulent; contrarium autem in hoc animali liquet: in illis enim nullam communicationem reperire potui cum partibus internis abdominis; cutis dorſi vero, plurimis cellulis ceu utriculis donata, ova continet, idque ſub operculo ſeu ſcutella duriuſcula, qua ablatâ, ova nuda apparent. Vide Tab. II. Fig. II. & III.

Sunt mihi varia ejusmodi ob-

N°. XXXIV. Een Africaanſche ſlangh met een breede ſwarte ſtreep ſlanghs-wyſe loopende, op de rugh.

Deſe ſchynt een Americaanſche Torre hangende aan een hayrtje te willen aandoen om ſe te grypen.

N°.XXXV. Een Americaanſch Pad-gelykend dier, wiens aghterſte poten met die van een gans over een koomen, 't zelve werd van de Inwoonders Pipa en Pipal geheeten, op wiens rugghe zeer veel eyerkens in kleene cellekens zitten, waar uyt eyndelyk de jongskens voortkomen.

Aanm. Dat ik deſes Diers rugghe geopent hebbe, om te onderſoeken, off deze eyerkens uyt de buyk voortkomende haar in den rugh op deede; edogh het contrarie blykt in dit voorwerp, want ik gants geen gemeenſchap dezer eyerkens heb konnen vinden, met de holte des buyks, zittende dezelve alleen in 't vel van de rugh, als in cellekens of als in kleene lyf moerkens, en dat onder een hartaghtigh bekleetzel, welk afgenoomen zynde, zoo komen de eyerkens te voorſchyn. Ziet de II. Tafel Fig. II. en III.

Ik hebbe van deſe voorwerpen vee-

objecta, ex utraque India allata, alia enim in dorſo ſunt cinerei, alia pulli ac nigri coloris, nonnulla, ovulis referta, varia in dorſo fœtibus onuſta, quorum omnium figuræ in publicum prodibunt, ſi Deus Ter Opt: Max. mihi vitam & vires porro dederit.

Dictum animal plures ante annos ex America transmiſſum, primò intravit Muſæum Inſtructiſſimum Ampliſſ. Conſulis NICOLAI WITSEN, rerum curioſarum inveſtigatoris indefeſſi.

N°. XXXVI. Orbis Curacaovienſis nigris punctis præditus. Hic liquori innatans, tam bene conſervatus eſt, ut adhuc vivere, ac in liquore natare videatur.

N°. XXXVII. Cochlea magna alba, ſeu Buccinum ex Oceano magno, in cujus dorſo adnatum inſectum marinum, Mamma marina, ob ſimilitudinem, à me dicta, & in fundo phialæ continentur quoque duo objecta marina pellucida quinis zonis opacis, ut & capite rotundo prædita, nec non Holothurius triangularis tranſparens.

Oper-

veelerhande zoorten; ſoo uyt Weſt, als Ooſt-Indie gekregen, waar van zommighe grau couleurig zyn op de rugh, andere ſwart als mede zommighe met eyerkens andere met de jonghe, die ik mogelyk alle zal laaten afbeelden zo God almachtig my geſontheyd en gelegentheyd daar toe gelieft te geven.

Het geſeyde dier is voor veele Jaaren uit America overgeſonden, en wel eerſt aan den Ed: Heer Burgermeeſter NICOLAAS WITSEN naukeurig Onderzoeker der curieuſe zaken, wiens uitmuntent Cabinet daarvan mede voorſien is.

N°. XXXVI. Een Curaſſouſche Vis, Orbis geheeten, met ſwarte ſtippen; dezelve in een heldere voght hangende, is zoo curieus geconſerveert, dat dezelve nogh ſchynt te leven, en in die voght te ſwemmen.

N°. XXXVII. Een groote witte hoorn uyt de groote Oceaan, op wiens rugh is vaſt gegroeit een zee gedrocht, van my naar haar gelykenis, Zee-borſt, geheeten; daarenboven zoo vindmen op de grond van de vles twee doorſightige voorwerpen uyt dezelve Oceaan, hebbende een ront hoofjen, en op de rugh vyf rontom loopende banden, die bruyn en niet doorſchynend zyn, hier nevens zietmen ook een driehoekighe en doorſigtige Holothurius.

Het

Operculum præterea ornatum Lithophyto quodam, cortice purpureo; huic inſidet piſciculus Afric. planus, corniculo longo in dorſo præditus, eſtque è genere Capriſci. *Rondeletii.*

Het bekleetzel van 't dekzel is verciert met een Zee-boomtje, wiens ſchorſſighe ſubſtantie purper verwigh van couleur is; in deſſelfs tackjens zit een Africaans plat viske, uyt wiens rugh een langh hoorntje voortkomt, en magh wel geſtelt werden onder de zoorten van de Capriſcus van *Rondeletius.*

N°. XXXVIII. Piſciculus Guinenſis argenteus planus ex genere *Mucu* braſilienſibus dictus. *Marcgr.*

N°. XXXVIII. Een Guineeſch plat ſilver Viske zynde van 't geſlaght van de Braſiliaanſe *Mucu* van *Marcgr.*

Præterea parte ſuperiore à ſeta dependet quoque piſciculus è genere bagre ut N°. XV.

Boven het zelve hangt aan een paards hayrtje een viske uyt het geſlagt van de bagre, gelyk als N°. XV.

N.XXXIX. Serpens Ind. Orient: tricolor eleganter ex rubro nigro & albo coloratus.

N°.XXXIX. Een ſchone drie couleurighe Ooſt-Indiſche ſlang, namentlyk rood, wit en ſwart gevlakt.

N°. XL. Serpens Indiæ Occid. bicolor exiguus.

N°. XL. Een kleen twee couleurigh Weſt-Indiſch ſlangetje.

N°. XLI. Elegans avicula Capitis bonæ ſpei roſtro longo adunco recurvo nigro, pectore ſanguineo, nigro, cæruleo ac viridi fulgente colore; eſtque è genere Tomieio *Marcgr*

N°. XLI. Een ſchoon Caaps Honingh vogeltje, met een lang krom en ſcherp bekje, bloed-rood ſwart, blau en groen glinſterend borſtje, en is het zelve van 't geſlaght van Tomieio van *Marcgr.*

Hæ aviculæ alimentum ſupra flores volando quæritant, uti Ouruſſiæ, idque lingua longiſſima bifida.

Deze vogeltjens voeden haar zelfs al vliegende, de honing uyt de bloemen, gelyk de Colubrietjens met haar zeer lang en twee ſpleetig tongetje lekkende.

Inter digitorum ungues continentur foliola Æſchynomenes ſpinoſæ, ſeu herbæ vivæ, quæ planta peculiare quid habet, ſc: ſi quis digitis aut bacillo folia tetigerit, complicantur non ſolum illa illicò, verum etiam ramulus nutat verſus terram, & ſic vivere videtur vita animali, hinc dicitur quoque herba viva vulgò.

Avicula quoque ita balſamo eſt præparata, ut adhuc vivere videatur, oſſiculis, carne, & cerebro non exemptis.

N°. XLII. Eruca magna Amer. bicolor, à ſeta dependens, & ita præparata, ut actionem reptatricem retinuerit.

N°. XLIII. Caput avis Afric: quæ Flamengo nominatur.

N°. XLIV. Rupes parva ex Conchyliis Indicis & ramuſculis marinis, confecta.

N°. XLV. Piſciculus Ceylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigriſque maculis notatus; hic magnitudine teſſeram mediocrem haud excedit, punctis nigricantibus,

Het heeft ook tuſſchen deſſelfs nageltjens der pooten de bladerkens van't gedroont levent kruyd off kruytje roert my niet, welk gewas yets byzonders heeft; namentl. zoo ymand het zelve met de vingers of ryske komt aan te raken, zoo vouwen de bladerkens haar niet alleen aanſtonds toe, maar ook de tackjens neygen haar zelfs ter aarde, en dus ſchynt het gewas een dierlyk leven te hebben, waarom het ook gemeenlyk levent kruyt geheten is.

Het geſeyde vogeltje is mede zoo gebalſemt, dat het ſchynt te leven, het vleeſch, de beenderen, en herſſene geenſints daar uyt genoomen zynde.

N°. XLII. Een groote twee couleurige Americaanſche Rups hangende aan een paarde hayrtje zoodanig toeberyd, dat dezelve haar kruypende actie heeft behouden.

N°. XLIII. Het hoofd van een Africaanſche Vogel, Flamingo geheeten.

N°. XLIV. Een kleen rotsje van Indiaanſche ſchoon gemaakte zeer kleene hoorntjens, ſchulpjes, en zee tackjens toebereyd.

N°. XLV. Een zeer kleen vierkant net-wyſe Ceylons Viske, met ſwarte vleckjens, het zelve is niet grooter dan een middel matighe dobbel ſteen, en de vleckjens als een ſwart moſtert-zaadje, welke ordentelyk op het gantſche viske ver-

bus, ſem: ſinapi nigri magnitudine, per totum corpuſculum ordine diſperſus. Vid. Tab.III. Fig.I.

N°. XLVI. Conger Americ: rufus, venenatus, minor lineis albis & maculis quaſi characteribus arabicis perpulchre inſcriptus: à ſeta in eadem phiala quoque dependet Cancellus Americanus.

N°. XLVII. Serpens exiguus Americanus maculis coloris caſtanei eleganter notatus, ut & Locuſta ex iisdem oris allata.

N°. XLVIII. Avicula Curacaovienſis, Ouruſſia dicta, lucido viridi & aureo fulgenti colore, ut & roſtro nigro, recto, acuto, prædita: hæc utpote ex florum dulcedine victum quoque quæritans, reperitur inſidere ramulo Cichorei ſpinoſi.

N°. XLIX. Eruca marina, pilis lateralibus aureis, cæruleis, viridibus, Iridis inſtar fulgentibus prædita, vocatur quoque Hiſtrix marina, *Rhed.*

N°. L. Serpens Americ: bicolor, egregie ornamentum æmulare, quod mulieres geſtare ſolent, (*Belgice*

verſpreyt zyn. Ziet de III. Tafel. Fig. I.

N°. XLVI. Een kleene bruyne Americaanſe vergiftighe Conger off Zee-aal, met witte ſtreepen en vlacken, verbeeldende eenigſints Arabiſche letteren; in 't zelve vlesje hangt ook aan een paarde hayrtje een kleen Americaanſch krabbeke.

N°. XLVII. Een kleen Americ. ſlanghetje met caſtanie verwighe vlecken cierlyk getekent, als mede een Sprinkhaan uyt die zelve geweſten.

N°. XL VIII. Een Curaſſous groen en gout blinkent Vogeltje, 't welk van de Inwoonders Colubrietje geheten is, hebbende een lang ſwart en reght beckje, deze werden ook onder de honing ſuygertjers gerekent om datſe van de honingaghtighe zoetigheyt der bloemen haar voetzel trecken, weshalven het hier zit op een takje van de doornaghtighe Cichorey.

N°. XLIX. Een zee Rups met goude-blauwe, en groen blinkende, en op zy ſtaande hayren, even als de Regenboogh, van de Hr. Rhedus werd het genaamt Zee-Yſerverken.

N°. L. Een twee couleurigh Americ. ſlanghetje 't welk zeer aardigh des voorhands verciertzel of brazelette der Vrouwen is gely-

gice Brazelette) repræſentans, hujus corpore inſidet exiguum animalculum venenatiſſimum, Gecco ab Indis dictum, idque propter ſonitum quem edunt. ſc. Gekko, Gekko.

gelykende, en daarom van my braſelet-ſlang is geheten; op deſe ſyn rugge ſtaat een kleen venynige Americ. Haagdiske, van de Indianen Gecko geheten, en dat wegens haar geluyt dat ſy van haar geven.

N°. LI. Rupes minima ex variis Indicis Conchyliis & aliis rebus marinis confecta.

N°. LI. Een zeer kleen rotsje van verſcheide hoorntjes, ſchulpjens, en andere zee tackjens als de voorgaande toebereyt.

N°. LII. Rana Americana colore ſub nigro & lineis duabus albiſſimis à capite ad crura uſque notata; crura autem ſex maculis albiſſimis ſuperbiunt.

N°. LII. Een Americaanſche ſwartachtige Kikvors met twee witte ſtrepen over het lyf van de kop tot de aghterſte pooten toe, en 6 witte vlacken op de dye.

Huic aſſidet Lacerta Africana, colore fuſco-cinereo, duabus lineis albiſſimis ſecundum longitudinem, ut & cauda flava inſtructa.

Hier nevens ziet men nogh een donker grau Americaanſche haagdis, met twee witte langhe ſtrepen aan de zyde en met een geele ſtaart.

N°. LIII. Piſcis Ceylanicus lobatus, *Acaruana* dictus, quatuor lineis longitudinalibus à capite ad caudam uſque decurrentibus, inſtructus.

N°. LIII. Een gebaart Zeylonſch Viske, *Acaruana* geheten met vier langhe witte ſtreepe van 't hoofd tot de ſtaart toe uytgeſtrekt.

In eadem phiala, conſpiciendum ſeſe quoque exhibet Anguilla argentea Americana.

In dezelve vles vindmen ook een ſilver Aaltje uyt de Weſt-Indie.

N°. LIV. Piſcis Afric. planus, colore fuſco cinereo quatuor zonis albiſſimis ditatus.

N°. LIV. Een donker grau Africaanſche platte viſch: met vier zeer witte over dwers loopende ſtreepen.

N°. LV. Rupes exigua tertia ex Conchyliis Indicis & aliis rebus marinis, ut in præcedentibus confecta.

N°. LVI. Jaculatrix, ſeu ſerpens Americ. tenuiſſimus, ſupra quem dependet Eruca craſſa, ex iisdem oris.

N°. LVII. Eruca Americ. craſſiſſima & maxima, quæ ſæpe numero reperitur in frondibus Palmitarum, & Chamæriphis; quamvis autem Incolæ hanc Erucam (ob noxam, quam arboribus infert) Palm-miet Worm vocarint, tamen nil nocent ſtomacho eorum, qui Erucam illam eſitant, & in deliciis habere aſſolent Incolæ.

N°. LVIII. Rana Americ: ex caſtaneo & albo colore variegata.

N°. LIX. Serpens exiguus bipes Afric: lineis longitudinalibus albis & cinereis donatus; in eadem Phiala à capillo dependet Piſciculus varius inſtar marmoris ex iisdem oris.

N°. LX. Orbis Afric. ſex lineis nigricantibus in dorſo: in phialæ fundo reperitur quoque ſtella marina.

N°. LV. Nogh een kleen Rotsje van verſcheyde Indiaanſche hoorntjens, ſchulpen, en andere zee-zake toebereyd als in de voorgaande.

N°. LVI. Een zeer dun Americaanſch ſchiet-ſlanghetje; boven het zelve hanght nogh een dicke Rups uyt dezelve landſtreeke.

N°. LVII. Een zeer groote en dicke Rups dewelke dikmaals gevonden word in de kruyn van de Palmiet boomen: deze brenght een groot quaad aan de gezeyde boomen, en werd daarom ook van de Inwoonders Palmiet-worm genoemt, echter zoo en doenſe der menſchen maag geen quaad, ja ſy houdenze daar voor een delicateſſe.

N°. LVIII. Een caſtanie- en wit gevlakte Americaanſche kikvors.

N°. LIX. Een kleen Afr: twevoetigh ſlangetje met lange grauwe en witte ſtreepen; in 't zelve vleske hangt ook aan een hayrtje een kleen gemarmert viske uyt dezelve landſtreeke.

N°. LX. Een Afric: *Orbis*, of Blaazer met ſes ſwarte ſtreepen op de rugh: hier nevens vindmen op de grond een zee-ſterre.

N°. LXI. Serpens Indicus ſubcæruleus, ore detinens Araneam Indic. variegatam.

N°. LXII. Phiala in cujus fundo reperitur Rana Americ: alba, duabus prominentiis circa clunes prædita: in ſuperiore phialæ parte à ſeta dependet Piſciculus Indicus marmoreus, qui, pinnis expanſis, in liquore quaſi natare videtur.

N°. LXIII. Piſciculus Indicus rotundus nummularis à me dictus, planus enim ac rotundus eſt, inſtar chalci, an autem majores reperiantur, hœreo, quandoquidem uno eodemque tempore plures ad me delati ſunt ejusdem fere magnitudinis; cum autem per corpus diſperſis gaudeat paucis tuberculis aſperis, formamque rotundam habeat, orbis generi videtur accenſendus Vid. Tab. III. Fig. VII

In Phialæ fundo reperitur quoque ſerpens Africanus cinereus.

N°. LXIV. Phiala ſicca, & in ea Avicula Indiæ Orient. ex cinereo cærulea, capitis vertice nigra, lateribus autem capitis alba: inter ungues pedum retinet ramum Pimpinellæ ſpinoſæ.

N.

N°. LXI. Een Indiaanſch blauaghtigh ſlanghetje, hebbende in deſſelfs bek een Indiaanſche Spinnekop met verſcheyde couleuren.

N°. LXII. Een vles op wiens grond een witte Americaanſche Kikvors is gezeten, hebbende twee bultjens ontrent deſſelfs billen: boven dezelve hangt aan een paarde hayrtje een Indiaanſch gemarmert viske, 't welk door de uytgeſtrekte vinnen in de voght ſchynt te ſwemmen.

N°. LXIII. Een rond, plat Indiaanſch Viske, van my een penning viske geheten, alzoo het zelve door zyn ronte en platte een penning gelyk is: off 'er nu ook grooter als deſe gevonden werden, daar aan zou ik twyfelen nadien my op die zelve tyd veel wierden gebragt, byna van dezelve groote; en nademaal men op de rugh eenighe wynige bultjens vind en dat het viske rond is, zoo dunkt my dat het onder het geſlaght van blaſers moet werden gerekent. Ziet de Fig. VII. van de III. plaat.

Op de grond van de vles vint-men ook een asgrauw Afric. ſlanghetje.

N°. LXIV. Een droog glas en daar in een Ooſt-Indiſch Vogeltje, blauaghtig van couleur, met ſwarte veeren boven op 't hoofd, en met witte veeren aan deſſelfs zyde des hoofds.

Tuſſchen de nagels der pootjens hout het een tak van de doornighe Pimpernelle.

N.

N°. LXV. Rana Americ: cinerea tribus albis lineis latis, ſecundum corporis longitudinem decurrentibus, ac pedibus marmoreis prædita.

N°. LXVI. Lacerta Indiæ Orient. pugnax, dorſo ſerrato, Chamæleontis capite, colore dilute cæruleo, lineisque ceu zonis albis donata: hæc inſidet ramo Plantæ Lactariæ Africanæ. *Joh. Commelini*. Hort. Amſt. p. 1. dum viveret Senatoris hujus civitatis, ac de ſtudio botanico bene meriti.

N°. LXVII. Chamæleon Afric: cinereo marmoreus, inſidens ramo Acaciæ ſpinoſæ Afric: hujus lingua admodum longa & proboſcidis aut lumbrici forma exſerta, in ſui extremo, ceu acetabulo, muco in vivente madido, arripit, ſplendentem Scarabæolum, ſicuti viventes facere aſſolent.

In operculi faſtigio præter cæteros flores reperitur quoque Mollugo, Erica, Amaranthus ſpica pendula, Milium Indic. rubrum, Laurus Afric. Querci folio. &c.

N°. LXVIII. Salamandra terreſtris maculis luteis diſtricta.

N°.

N°. LXV. Een as grauwe Americ. Kikvors met drie witte breede ſtreepen, na de lenghte van 't lighaam loopende daar benevens zyn de poten gemarmert.

N°. LXVI. Een Ooſt-Indiſche Hagedis, Kemphaantje geheeten, met zaagh wyſe tanden op de rugh en Chameleons hoofd, light blauw van couleur en met witte banden op 't lyf, deze zit op een tak van de Afric: Melkgevende plant, van de Hr. Joh. Commelin, in ſyn leven Raad deſer ſtede, en voornaam kenner en liefhebber der gewaſſen beſchreven in 't eerſte deel van de Amſterd. Hof beſchryving.

N°. LXVII. Een asgrau gemarmerde Afric: Chameleon, zittende op een tak van de Afr. gedoornde Acacia, wiens zeer langhe tongh een ſnuyt of worm gelykt; deze uytgeſtoken zynde, heeft aan deſſelfs uyterſte een holte in 't leeven met ſlym beſet, waar in hy komt te vatten een blinkende ſchalbytertien, gelyk ſy in 't leven ook gewoon zyn te doen.

Op 't bekleetzel is een bouquetje van gewaſſen, en onder andere vind men daar ook onder Mollugo, Amaranthus, met hangende ayrwyſe bloemen, roode Ooſt-Ind. gierſt, Afr: Laurier met eyke bladeren.

N°. LXVIII. Een ſwarte land Salamander met geele vlecken.

N°.

N°. LXIX. Piſciculus Ceylanicus cucullatus à me dictus pone caput enim è nucha cuculla prodit, pinnarum, hujus piſcis extrema, pulla ſunt.

N°. LXX. Pedamentum exiguum ex ligno Juglandis confectum, cui impoſita eſt rupes ex variis purificatis conchyliis exiguis, & ramulis marinis confecta.

N°. LXXI. Pſittaci minoris ſceleton nitidiſſimum, inter cujus pedicellos oſſeos continentur duo ſceleta vegetabilia, (ut ita dicam) quorum 1. ſceleton eſt calycis floris Hyoſcyami, cujus membranulis in totum deſtituitur, relictis tantummodo nervulis, ita ut reticulum repræſentet, alterum verò eſt ſceleton folii Alni, texturam ramulorum venoſorum humanorum perbelle repræſentans.

N°. LXXII. Phiala ſicca, & in ea, Avicula Ceylanica croceo colore, unde crocea dicta *Herm.* in Muſ: Zeylan. Khacurullo Ceylanenſibus.

Hæc balſamo ita condita, ut non ſolum caro & oſſa, verum

N°. LXIX. Een Zeylonſch gekapte visken, van my alzoo geheten, om datſe agter aan 't hoofd gekapt is, het uyterſte der vinnen is ſwart.

N°. LXX. Een kleen pedeſtalletjen van Noteboome hout, waar op een Rotsje is geplaaſt dewelke toegeſteld is van kleene ſchoon gemaakte hoorntjens, ſchulpen en Zeetackjens.

N°. LXXI. Een zeer wit geraamte van een Papegaytje, in ſyn beenighe pootjens houd het de geraamtens van twee gewaſſen (om zoo te ſpreken) waar van het eene is van de Kelk van de bloem van 't bilſen kruyd; 't welk van alle deſſelfs ſappige vlieskens ont daan zynde, en wegens de overgeblevene zenuwkens, verbeeld het een kleen ſchepnetje, het andere voorwerp is het geraamte van een blad van de Elzeboom, verbelende zeer aardigh een geweef der aderen van den menſch.

N°. LXXII. Een droogh glas en daar in een Zeylonſche ſaffraan Vogel, van de Hr. Profeſſ. Hermans alzoo geheeten om datſe ſaffraan verwigh van couleur en is van de Zeylonſche Inwoonders Khacurullo geheeten.

Deſe Vogel is zoodanig gebalzemt en toebereyt, dat 't niet alleen

rum etiam viſcera in corpore remanſerint, & ſic nativam faciem retinens, ramo Cichorei ſpinoſi fruticoſi inſidet.

N°. LXXIII. Holothurius Ceylanicus Velivolans. in *Herm* Muſ. Ceyl. deſcriptus. Zoophytum venenatiſſimum & cauſticum per ſumma maris Indici velificans, expanſam ſed vacuam veſicam referens, parte ſuperna quaſi velo, inferna multis longiſſimis filamentis quaſi remis inſtructum.

N°. LXXIV. Lacerta Afric: nitidiſſima, lineis longitudinalibus nigris & albis, pedes autem, ut & venter, albis maculis ſuperbiunt. Dicta lacerta inſidet fructui Opuntiæ ſpinoſæ majori.

N°. LXXV. Orbis Afric. cauda bicolori, eâque ſimul cum pinnis expanſa, naturalem & viventem repræſentat piſcem: Supra caudam gaudet zonis nigris, corpus autem, dorſo excepto, donatur punctis nigricantibus.

leen het vlees en de beenderen, maar ook zelfs de ingewanden in ſigh nogh is onthoudende, en alzoo zyn natuurlyke geſtalte behoudende, is geſeten op een tack van de doornighe en heeſteragtige cichory.

N°.LXXIII.Een Zeylons zeyl vliegend Holothurius, van d'Hr. Profeſſor Hermans in zyn zeylons cabinet beſchreven, en ook alſoo geheten: dit is ſeer venynigh, en invretend, 't welk als op de oppervlakte van de Zee zeylende, van gedaante een uitgeſpanne en met wintvervulde blaſe verbeeld. Het bovenſte verſtrekt als tot een zeyl, en veele ſeer lange aanhangeſelen, voor riemen.

N°.LXXIV. Een ſchoone Afric. Haaghdis, met langhe witte en ſwarte ſtrepen, de pooten en buyk daarentegen zyn voorſien met witte vlecken: deſe Haagdis zit op de vrught van de groote ſteekende Indiaanſche vygh.

N°. LXXV. Een Afric. blaazer, of blaasvis, met een twee couleurighe ſtaart, boven dewelke veele ſwartagtighe dwersloopende banden gevonden werden, verders is het lighaam verzien van zeer veel ronde ſwartaghtighe vlakken de rugh uytgeſondert zynde: de vinnen van deſe vis, als meede de ſtaart zyn zoodanig uytgeſet, gelyk in ſwemmen der viſſen te zien is.

N°. LXXVI. Cochlea marina Indica cum limace, pro proportione cochleæ, admodum magna; præterea phialæ fundus Corallinâ officinarum, ut & Corallinâ capillaceis ramulis obſitus eſt.

N°. LXXVI. Een Indiaanſch Hoorntje, met deſſelfs ſlecke, dewelke na proportie van 't hoorntje byſter groot is; daar en boven is de grond van 't glas beſet met de gemeene Corallina, diemen dagelyks gebruykt, als mede die met fyn hairighe takxkens.

N°. LXXVII. Alcyon, ſeu Alcedo Afric: Avicula formoſiſſima, à cujus capite, poſteriora verſus, propendent plumæ longiſſimæ ex cæruleo & nigro eleganter variegatæ: Inter illas aviculas Africanas, reſervo quoque noſtratibus longe minores.

N°. LXXVII. Een Afric. zeer ſchoon Ys vogeltje, wiens hoofdje is met zeer langhe en ſmalle ſwart en blauwe vederkens dewelke achter het hooftje afhangen: onder dit geſlagt van vogelkens, hebbe ik 'er die zeer veel kleender zyn, als die van onze lande.

N°. LXXVIII. Pedamentum minus, ex nucis Juglandis ligno confectum, ſuper quod rupes, ex Conchyliis parvis Indicis purificatis confecta.

N°. LXXVIII. Een nooteboome pedeſtalletje, waar op geplaaſt is een Rotzke uyt Indiaanſche ſchoon gemaakte kleene hoorntjens en ſchulpen.

N°. LXXIX. Amphisbæna Americana ex albo & nigro variegata: ejuſmodi Serpentes bicipites, ſeu Amphicephalas, nominantur, ſed falſo; cum unico tantum gaudeant capite; potius itaque nominandi eſſent Serpentes cauda craſſa, vel Serpentes utrimque-gradus à reptatu, quo gaudere dicuntur.

N°. LXXIX. Een wit en ſwart gevlekte Americaanſche, alſoo genoemde, tweehoofdighe ſlang, edogh nadien ſy twee hoofdigh zyn geheeten, en maar een hoofd hebben, zoo zoudemenſe beter dikſtaartighe, of voor en aghterwaarts kruypende ſlang mogen heeten, van wegens haar kruypen, ſoo men ons bericht heeft.

N°. LXXX. Aranea Indiæ Orient. coloris caſtanei, corpus oblongo rotundum, pedi-

N°. LXXX. Een Ooſtind langbeenighe caſtanie verwighe ſpinnekop, met een langhwer-

di-

pig

dicelli anteriores longiſſimi, imo cæteris longiores, craſſiores, atque ab una parte piloſi: horum extremitates in ſpinas recurvas, ſicuti cancrorum pedes anteriores in chelas deſinunt: illarum dentes, coloris ſunt nigricantis, ſplendentes, arcuati, & in acumen deſinentes, non abſimiles illorum, quibus Phalangii gaudent. Præterea hoc habet peculiare, quod omnes juncturæ macula alba gaudeant.

pig rond lighaam, wiens voorſte pooten byſter langh, ja langer zyn, als eenighe van de andere, ook zyn ſy dicker, en aan een zyde met hayrtjens beſet; daarenboven zoo eyndigen zy in kromme doornen, gelyk die der creeften in ſchaaren: deſe hare tanden zyn krom, blinkend ſwart, en ſcherp toeloopende, niet ongelyk de tanden van de Phalangium; daarenboven ſoo hebben ſy aan alle haare junctuuren een witte vlack.

N°. LXXXI. Tatu-Apara *Piſon.* & *Marcg.* ſeu Armodillæ fœtus, digitum minorem longus, coloris albicantis, adhærens ramo Ficoidis Afric: foliolis craſſis brevibus, anguloſis ſpinoſis. Vid. Tab. I. Fig. I. hujus Theſ. I.

N°. LXXXI. Een wit Armodillitje, off ſchiltvarkentje, een kleene vinger groot 't welke gezeten is op een tak van de Afr. Ficoides, met korte dicke doornige en hoekige bladeren. Ziet de I. Plaat Fig. I.

N°. LXXXII. Salamandra aquatica magna.

N°. XXXII. Een groote water Salamander.

N°. LXXXIII. Fœtus Rajæ, in ſua cinerei coloris teſta majore (perperam Mus marinus dicta). Sunt mihi harum teſtarum diverſæ ſpecies, ſc: maximæ, ac cinerei coloris ut & nigræ, nec non minores nigræ planæ, oblongo-rotundæ, ut & coloris ſubflavi, & nigri, cum annexis fibrillis aut ligulis: quales autem Rajarum ſpecies, quæ plurimæ repe-

N°. LXXXIII. Een kleen Rochje, nogh in ſyn asgrauwe ſchel of taſſjen (*teſta*) zittende, welke ſchell' t'onreght Zee muys geheeten is.

Ik heb veelerhande zoorten van dusdanighe ſchellen van rochen; nament: ſeer groote asgrauwe, en ſwarte, ook kleene lankwerpige, ronde, ſwarte, en ook geel-aghtighe met en ſonder klauwiertjens, edogh wat voor ſoorten van roghen, dewelke zeer

reperiuntur, ex iſtis omnibus producuntur, nondum mihi conſtat. Vid. Tab.III.Fig.III.

N°. LXXXIV. Teſta Rajæ cinerea major, in qua fœtus Rajæ ita adhuc hæret, quemadmodum ego illum poſt Teſtæ apertionem inveni.

N°. LXXXV. Teſta Rajæ cinerea major, ex parte aperta, ut ovum in ea contentum, cerni poſſit.

N°. LXXXVI. Teſta Rajæ cinerea major, ita præparata, ut ſuperficies ejus interior, ſericum coloris aurei, repræſentans, in conſpectum veniret.

N°. LXXXVII. Portio ovarii Rajæ in liquore conſervata; mirari ſubit videre, quanto numero in uno ovario repe, riantur ovula. Hinc Doctiſſimus D. Franciſcus Boſſuetus ſequentes conſtruxit verſiculos, in ſuo libro de natura aquatilium. fol. mihi 140.

Si quis Rajarum nuſquam conſpexerit ova,
Dirigat huc oculorum ille ſuorum aciem,
Nam fœcunda parens Rajis natura creandis,
Oſtentavit opes læta ſubinde ſuas.

N°. LXXXVIII. Supra huncce Theſaurum reperitur quoque ſpongioides, ramoſiſſima, oculata, à me ita dicta, propter ramulos denſiſſime ſtipatos, foveas exiles, & ſpongiæ affinitatem. Huic adhæret can-

zeer veel zyn, uyt die alle voort komen, is my nogh niet al te wel bekent. Ziet de III. Plaat, Fig. III.

N°. LXXXIV. Een groote grauwe eyer ſchaale van een roge waar in het jongsken nogh in zit, gelyk ik het na het openen van de ſchaale gevonden hebbe.

N°. LXXXV. Een groote grauwe eyer ſchaale van een rog, ten dele geopent, om het ey te konnen zien.

N°. LXXXVI. Een groote grauwe eyer ſchale van een Rog, ſoodanig toebereyd, dat desſelffs binnenſte oppervlakte, dewelke gout geele zyde verbeeld, geſien kan werden.

N°. LXXXVII. Een gedeelte van de eyerſtok van een Rogge in een heldere voght: 't is te verwonderen hoe veele eyertjens in een eyerſtok van een Rog gevonden werden; hierom den ſeer geleerden Heer Franciſcus Boſſutus eenighe Latynſche veerſſen daar over by een geſtelt heeft gelyk hier in de Latynſche beſchryvinghe te zien is

N°. LXXXVIII. Op dit Cabinet werd ook gevonden een ſoorte van ſponce die om de veelheyt der takken, en kleene hollighedentjens van my genoemt is, ſeer getakt en geoogde ſponcy-aghtigh gewas; aan dezelve zit een ſoorte van Crabbe die

Cancer Pagurus *Rondeletii* dictus, ſuper cujus dorſum connati ſunt Balani magni.

No. LXXXIX. Phiala in liquore continens Piſcem Ceylanicum fuſcum maculis albiſſimis, ordine ſecundum longitudinem piſcis ad caudam uſque ſitis.

In fundo phialæ conſpicitur quoque Urtica marina rariſſima, pyramidalibus acuminatis ſignaturis, caſtaneæ coloris ſtellæ in modum orbiculatim poſitis, prædita.

An *Urtica rarior*, Velella *dicta*. Fab. Columnæ?

Supra operculum poſita ſunt Conchylia Indica rupis inſtar concinnata, quæ inter ramuli marini Indici locantur, ſc: Corallii albiſſimi Amboinenſis, fragilis, Corallii albi valde ſimilis cinamomo Saccharato tenuiori, Belgicè, *Kaneel kapittelſtokjens*, dicto, etiam ramuli Sargoſſo cum fructibus, Muſci marini Amboinenſis, ſubſtantiæ corneæ.

Super hæc omnia etiam collocatus eſt Piſciculus Amboinenſis cornutus, coloris aurei. Vid. Tab. VII. Fig. I.

die van *Rondeletiu* Pagurus is geheten, op wiens rugge veele groote toorens zyn gegroeyt.

N°. LXXXIX. Een vles met voght, en daar in een bruyne Ceylonſche Vis met ſeer witte vlecken, die ordentelyk na de lenghte van de vis tot de ſtaart toe geplaaſt zyn.

Op de grond van de vles, ſietmen ook een zeer raare Zee-qualle met pyramied-wyſe, en caſtanie couleurige ſtreepen, dewelke in de ronte loopen, gelyk een ſterre.

Mogelyk is deſe van Fab: Columna Velella geheten.

Op het bekleedzel zyn geſeten Indiaanſche hoorntjes en ſchulpen, rots-wyſe by een gevoegt, en tuſſchen dezelve Indiaanſche zee tackjens, te weten van zeer witte en teedere Koraal van Amboin.

Witte fyn-tackige coraal, welke groote gelykeniſſe heeft met dunne geſuykerde Caneel, diemen kaneel Capittel-ſtockjens noemt: ook tackjens van de Sargoſſo met de vrugten. Ambons Zee-moſch van hoornighe ſubſtantie.

Tuſſchen deſe alle is mede geplaaſt, een gout-geel gehoornt Amboinſch Viske. Siet de VII. Plaat. Fig. I.

Nº. XC. Brachium infantis, in liquore limpidiſſimo conſervatum, naturali & vitali colore prædıtum, cujus manus continet, & nobis monſtrare videtur Teſtudinis marinæ ovum fœcundatum; quo ab una parte aperto, fœtus caput, ut & brachia anteriora, ex ovo emergentia, videntur.

Quamvis autem illud magnitudine conveniat cum ovo gallinaceo, cortex tamen neutiquam eſt lapideus, quemadmodum in Gallinarum, aut Crocodilorum ovis.

Operculum Phialæ quoque obſitum eſt Conchyliis rarioribus, ex Aſia & Africa allatis, inter quæ emergunt ramuli marini Indici, ſc:

Litophyti nigri Amboinenſis.

Muſci marini ex iisdem oris.

Corallii rubri tubuloſi.

Sargaſſo cum fructibus, &c.

Piſciculus Amboinenſis volans, & totus fere oſſeus, iis exceptis locis, ubi pinnæ emergunt: cum autem undique ſit obſitus tuberculis oſſeis, ne palpebris quidem exceptis, à me dicitur Piſciculus Amboinenſis volans oſſeo-tuberculoſus, proboſcide ſerrato. Vid. Tab. VII. Fig. II.

Nº.

Nº. XC. Een kleen kinds armtje in een heldere voght geconſerveert, het welk levendig van couleur is, wiens handje een bevrugt Ey van een zee Schilpadje houd, 't welk het ons ſchynt te willen vertoonen; dit Ey van de eene zyde geopent zynde, zietmen het hoofd, en de twee voorſte pooten buyten het Ey uytſteken.

En hoewel het in groote met een hoender Ey overeenkomt, zoo bevindmen hier het ſelve met geen ſteenighe ſchorſſe omvangen te zyn, gelyk in hoender of Crocodil eyeren.

Het bekleetzel van de vles is mede beſet met raare ſchulpen en hoorntjens, en tuſſchen dezelve raare Zee-gewasjes, uit Aſia en Africa, als daar ſyn ſwarte ſteen harde coraal boomtjens van Amboin.

Zee moſch, uyt de zelve landſtreek.

Rood buyſig coraal.

Sargoſſo met haar vrughten.

Tuſſchen deſe vindmen ook een Amboinſch vliegend en byna geheel beenig viske, met veele beenighe heuveltjes, de ooghſchellen niet uytgeſondert zynde, behalven daar de vinnen geplaaſt zyn, hierom zoo heb ik 't geheten vliegend en Been-bultigh Viske uyt Amboin met een ſaaghwyſe ſnuitje. Siet de VII. Taf. II. Fig.

Nº.

N°. XCI. Phiala in liquore conſervans Buccinum Gujnenſe papillatum majus, cum ſua Limace, magnitudine Buccinum ipſum ſuperante, & quaſi in duas partes diviſa. Vid. Tab. VI. Fig. I.

Operculum quoque prædi-tum eſt conchyliis & ramulis marinis, in rupis formam concinnatis, inter quæ Piſciculus triangularis gibboſus, ab omni latere ſpinis breviſſimis præditus.

Inter marina etiam conſpici poſſunt, Lithophytum Amboinenſe nigrum,

Corallium album fragile ex iisdem oris.

Lenticula marina foliis ſerratis. *Lob.*

Conchæ anatiferæ exiguæ.

Lenticula marina. *Serap.*

Tubuli contorti, &c.

N°. XCII. Crocodili fœtus in liquore conſervatus;

Cum autem homines inſultare & devorare valeant Crocodili adultiores, hunc in finem ori indidi fœtus humani Hepar, artificioſiſſime præparatum, ſc: omnibus vaſculis ſanguineis, encheyreſi mea, repletis, ita ut rubedine ſumma,

N°. XCI. Een vles met heldere voght, en daar in een groote Guineeſche Tepelhoorn, waar in nog zit deſſelfs ſlecke, in grootе den hoorn overtreffende, en van de natuur als in twe geſpouwen. Ziet de VI. Plaat. I. Fig.

Het overdekzel van 't glas is mede rots wyſe voorzien van hoorntjens, ſchulpen en zee tackjens, tuſſchen dezelve zit ook een Ooſt-Indiſch gehoornt en gebuggelt driekant beenig viske, aan alle kanten met ſeer kleene doorntjens voorſien.

Onder de Zee gewaſſen werden ook geſien

Swarte Zeeboomtjes van Amboin,

Wit ligt brekende Coraal uyt hetzelve geweſt.

Zee-lenticula met geſchaarde bladeren van *Lobel.*

Kleene Endvogel-dragende ſchulpkens.

Zee-Lenticula van *Serapio.*

Omgekromde ſteenige Zee buyskens &c.

N°. XCII. Een jongh Crocodilletje, dewelke in de vogt werd bewaart;

Nademaal de groote en oude crocodillen haar niet ontzien zelfs de menſchen aan te doen, en te verſlinden, zoo heb ik deſe in zyn beck gegeven de Lever van een jong kind, dewelke zeer konſtigh toebereyd is, namentlyk alle de bloetvaten, door myn konſt tot het uyterſte toe vervult

zyn-

ma, ad extremumuſque, ſit infectum dictum Hepar.

Supra operculum, inter flores, reperiuntur quoque herbæ & fructus, quorum nonnulla manducata non minus quoque homines interficere valent, utpote perniتioſa, quæ noſce omnibus utile, ſc: folia Aconiti flore cæruleo, cujus radicem nuper in urbe noſtra comederat bajulus quidam, eſſe exiſtimans, Apium, Selerey dictum, unde paucis poſt horis vitæ finem fecit.

Ut & fructus Daturæ cujus ſemina ſub climate noſtro quoque mortem producere valent, id quod expertus ſum, præſertim ſi ſemina in tenera ætate, plus juſto devoraverint pueri.

In vico, vulgò *de Bloemſtraat*, dicto, abhinc aliquot annis hortulanus quidam hortum cujuſdam civis purgaturus; integram plantam Daturæ, ſimul cum cæteris herbis conjecerat ante fores: duo pueri ſuſtulerant dictam plantam, ſemenque comederant, horum unus brevi poſt vitam cum morte mutabat, vocatus ad alterum, poſt remediorum uſum, convaluit.

Fructus

zynde, is de geheele Lever rood geworden.

Op het bekleetzel van de vles vindmen onder andere gewaſſen en vrugten, dewelke niet minder de menſchen konnen dooden, als vergiftig ſynde, weshalven het noodigh is dezelve te leeren kennen, namentlyk de bladeren van Aconitum, die blauwe bloemen voortbrengt, waar van onlangs in onſe ſtad een arbeydsman de wortel had gegeten, menende dat het Selery was, waar door hy 't leven weynigh uuren daar na quam af te leggen.

Als mede de vrugt van de Datura; wiens zaden onder ons climaat gelyk ik heb ondervonden ook iemant te konne doden, voornamentlyk jonge kinderen, wanneer ſy de zaden te veel komen te eeten.

In de Bloem-ſtraat hadde over eenighe jaaren een Tuynier, den hoff van een burger deſer ſteede opſchikkende, onder andere gewaſſen, ook deſe geheele plant van Datura op de ſtraat uytgeſmeten.

Twee kinderen hadde de geheele plant weggenomen, en 't zaad opgegeten, waar door een van dezelve 't leven met de dood haaſtig quam te verwiſſelen: ik wierd by de tweede geroepen, dewelke na 't gebruyk van eenighe middelen, herſtelt is geworden.

De

Fructus, ſeu ſemina Cicutariæ ſucco viroſo hominem quoque poſſe occidere exemplum mihi præbuit Chirurgus meus, cum degerem Hagæ-Comitis, qui cum Medico quodam hortum quendam intraverat, & cum neuter illorum plantarum gnarus, ambo comederant, dictæ herbæ radicem, unde & ambo cruciabantur dolore abdominis; Chirurgus autem brevi magnas paſſus convulſiones moriebatur, itaque ſatius fore exiſtimo ejuſmodi plantis hortos (Medicis exceptis) privare, quam ornare.

Cum autem hanc plantam, multos ante annos mihi demonſtraret Dominus Fr: Kigelarius, Botanophilus, ac de ſtudio Botanico optime meritus, accepi ab illo hujus plantæ ſemina, & ſic in horto noſtro Medico terræ commiſimus, & ſic planta dicta adhucdum in eo viget.

Cum autem analogiam habeant hujus plantæ folia cum Apio aquatico; dehortor ſpectatores, quando ſermonem habeo de plantis umbelliferis, ne ori admoveant ad comedendum.

FINIS.

De vrught off zaaden van de *Cicutaria ſucco viroſo*. Dat deſe de dood kan veroorſaken daar van heb ik mede ondervonden ontrent myn Chirurgyn, wanneer ik nog in s'Gravenhage woonde, welke met een doctor in de Medicyne in een hof gekomen zynde, en geen van beyde dit kruyd kennende, hadde deſſelfs wortel gegeten, waar van ſy beyde groot pyn in 't lyf kregen, en de Chirurgyn ſtierf haaſtig met ſwaare trecking der zenuwen aangedaan zynde, zoo dat het beſt is zoodanige kruyden uit den hoff (behalven der Medicyns Hoven) te weeren, als met dezelve die te vercieren.

Wanneer my dit gewas voor veele jaren getoont wierd van den Heer Francois Kiggelaar, die ons in ſtuck van de kenniſſe der gewaſſen veel light toegebraght heeft; ſoo heeft hy my van het zaad medegedeelt, 't welk wy in deſen Medicyn Hofoock hebben laten zayen, waar in het nogh tegenwoordigh vigoreuſlykgroeit:

Nadien nu de bladeren eenighe overeenkomſte hebben, met die van de vrouwmerk of ſelery, zoo waarſchouwe ik de aanſchouwers van 't gevaar dat in 't eeten van dit gewas ſteekt, wanneer ick over de kroontjes kruyden leeſe.

EYNDE.

EXPLICATIO FIGURARUM.

TAB. I. FIG. I.

Phiala ſicca, Aviculam continet Zeylanicam quadricolorem, ſedentem ſupra Carduum minimum. Proſp. Alpin.

A. Avicula.
B. Carduus dictus.
C. Faſciculus floſculorum.
D. Papilio Turcicus verſicolor alis poſterioribus longiſſimis ſtramineæ latitudinis.

FIG. II. *Oſtendit in liquore fœtum Armodillæ magnitudine digiti minimi.*

A. Armodillæ fœtus.
B. Ramulus Ficoidis Afric. foliis brevibus, craſſis anguloſis, ſpinoſis, margine ſinuoſis.
C. Faſciculus florum.

TAB. II. FIG. I.

In liquore limpido demonſtrat Loliginem, cum particula Ovarii fœtibus onuſti.

A. Portio Ovarii fœtibus onuſti.

B. Loligo.

C. M

UITLEGGING DER FIGUREN.

De I. TAFEL I. FIG.

Verbeelt ons een droogh glas, waar in een Ceylons vogeltje gevonden werd, zittende op de kleenſte diſtel van Proſp. Alpinus.

A. Het Vogeltje
B. De geſeyde diſtel.
C. Een t'ſamenſtel van bloemen.
D. Een bont Vlinderke uyt Turkye wiens onderſte of agterſte Vlekjens ſeer lang en een ſtroo breet zyn.

De II. FIG. *Wyſt ons aan een Armodilletje of Schilt Varkentje, niet groter als een pink, hangende in een heldere vogt, en daar beneven een tak van den Ficoides van de Caap de goede Hoop met korte dicke doornige bladerkens die aan haar kanten uytgeholt zyn.*

A. Armodilletje.
B. Een tak van de Afric: Ficoides met korte, dikke, hoekige en doornige bladeren.
C. Een bouquetje van bloemen.

De II. TAFEL. De I. FIG

Wyſt ons aan een Loligo met een gedeelte van de Eyerſtok die met jongskens vervult is, hangende in een heldere vogt.

A. Een ſtuk des eyerſtoks met de jongskens.
B. Loligo.

C. Een

C. Minima portio Ovarii ovulis referti.
D. Faſciculus ramulorum marinorum
E. Piſciculus, Abacatuaia braſilienſis dictus.

FIG. II. *Acus marina Amboinenſis undique ſpinoſa.*

FIG. III. *Phiala in liquore continens Percam Amboinenſem volantem pinnis longiſſimis.*

A. Perca Amboinenſis.
B. Piscis militaris.
C. Fasciculus ramulorum marinorum.

TAB. III. FIG. I.

A. Pisciculus Zeylanicus reticulatus, quadratus, minimus, nigriſque maculis notatus.

FIG II.

AA. Fœtus Rajæ extra teſtam, parte ſupina viſus.

BB. Complicationes laterales, uti in teſta, viſui occurrunt.

FIG. III.

A. Fœtus Rajæ prona parte viſus, & in teſta ſua maxima parte adhuc contentus.
B. Fœtus Rajæ.
C. Teſta.

FIG. IV.

A. Teſta.
B. Apertura.
C. Ovum fœcundatum.

D. Su-

C. Een ſeer kleen ſtukjen des Eyerſtokx met de Eyerkens
D. Een t'ſamenſtel van zee tackjens.
E. Een braſiliaanſch viske, Abacatuaia geheten.

De II. FIG. *Vertoont een Amboinſche Zee Geepe, alſints met doornen bezet.*

De III. FIG. *Wyſt aan een Amboinſche vliegende Baars met zeer lange vinnen.*

A. De Baars van Amboin.
B. Soldate, of Klip vis.
C. Een t'ſamenſtel van zee takjens.

De III. TAFEL. De I. FIG.

A. Een ſeer kleen vierkant Zeylons viske, wiens huyt zigh net-wys met ſwarte vlekken vertoont.

De II. FIG.

AA. Een jongh Roghje, uyt ſyn taſke of beursje, zoo als het ons rugwaarts voorkomt.
BB. Deſſelfs zydelyke omſlagen, zoo die haar vertoonen als ſy in de taſſiens zitten.

De III. FIG.

A. Het Tasje daar het jongske nog in zit, zo als men het van onderen of buyks wys komt te zien.
B. Het jongske.
C. Het Tasje.

De IV. FIG.

A. Het tasje.
B. Deſſelfs opening.
C. Het bevrugte Ey.

D. De

D. Superficies teſtæ exterior circumflexa, ut fibræ ſericeæ videri poſſint.
E Fibræ Sericeæ.

FIG. V. *Portio exigua Ovarii Rajæ, in qua ovula adhuc exigua & non fœcundata conſpicere licet.*

FIG. VI.

A. A. Ovum Rajæ fœcundatum è teſta deſumptum.
B. B. Ovi membranæ circumflexæ.

FIG. VII. *Piſciculus Indicus rotundus ſpinoſus & planus, Nummularis à me dictus.*

TAB. IV. FIG. I.

Congeries conchylyorum & ramulorum marinorum. &c.

FIG. II *Bufoni ſimile animal Americanum, Pipa & Pipal Indigenis dictum, pedibus poſterioribus anſerinis.*

A. Pipa.
B. B. Fœtus è dorſo emergentes.

C. C. Cavitates, ſeu utriculi è quibus exierunt fœtus.

D. D. Calyces adhuc coöperti ſuo operculo, ſub quo fœtus occultantur.

FIG. III. *Philia in liquore continens aliam Pipam, cujus dorſo à me aperto, conſpici poteſt ſc: neque ovula, neque fœtus commercium habere cum abdominis cavo.*

A. Pipa.

B. Fœ-

D. De buytenſte omgeſlage oppervlakte van het tasje om de (E) ſy-agtige draden te konnen zien.

De V. FIG. *Een kleen ſtukje van 't Eyerſtokje van een Rogh, waar in zeer kleene onbevrugte Eyerkens van de Rogh gezien werden.*

De VI. FIG.

A. A. Een bevrugt Ey van een Rogh uyt zyn tasje genomen.
B. B. De omgeſlagene vlieſen van 't Ey.

De VII. FIG. *Een kleen doornagtig rond en plat Ooſt-Indiſch Visje, van my Penning visje geheten.*

De IV. TAFEL. De I. FIG.

Een t'ſamenſtel van Hoorntjes Schulpen, en Zee Takjens. &c.

De II. FIG. *Een Padagtig Americaans dier, by de Inwoonders Pipa en Pipal geheeten, wiens agterſte pooten die van de Ganzen gelyk zyn.*

A. Pipa.
B. B. de jonghskens, die uyt de rugh komen te kruypen.
C. C. De holligheden, als Lyfmoederkens waar uit deſelve al gekropen zyn.
D. D. De Kelkjens, die nog met haar dekſeltjens bedekt zyn, waar onder de jongskens nog zitten.

De III. FIG. *Een vles met vogt, waar in een andere Pipa is geſeten wiens rugh van my geopent zynde, geſien kan werden dat nog deſe Eyerkens, nogh holligheden nog ook de diertjens, gemeenſchap hebben met de holte van de Buyk.*

A. Pipa.

B. De

B. Fœtus ſub calycibus, ſeu utriculis adhuc occluſi, ita ut nondum in conſpectum veniant.

C. Calyces, ſeu utriculi, è quibus exiêre fœtus.
D. Dorſi vertebræ.
E. Subſtantia muſculoſa.
F. Portio cutis circumflexa.
G. Congeries conchyliorum & ramulorum marinorum, per quæ repunt fœtus Pipæ.

TAB. V. FIG. I.

Spongioides ramoſiſſima marina oculata ſuper rupem poſita.

FIG. II. *Denotat Cancrum marinum, Pagurum* Rondeletio *dictum, hujus dorſo connati ſunt*
FIG. III. *Balani albi, nucis moſchatæ magnitudine.*

FIG. IV. *Rupes, cui inſident ſupradicta.*

TAB. VI. FIG. I

Indigitat Buccinum Guienenſe papillatum majus cum ſua Limace.
A. Papilla.
B. Limax.
C. Limacis apertura.

D. Piſciculus Amboinenſis triangularis gibboſus, oſſeus & lateribus undique ſpinoſus.

FIG. II.

A. Ovum Crocodili fœcundatum, ab una parte apertum, ut fœtus ex parte videri poſſit.
B. Caput fœtns.
C. Membranæ ovi.
D. Quercus Marina, cujus ope Ovum loco ſuo continetur in phiala.
E. Echi-

B. De jongskens, die nog onder de kelkjens of moertjens beſloten leggen, zo dat zy nog niet geſien konnen werden.
C. De kelkjens of lyfmoertjens waar uyt de jongskens zyn uytgekomen.
D. Des rugs wervelbeenderen.
E. Het vleesagtig weeſen.
F. Een gedeelte van 't omgeſlage vel.
G. Een t'ſamenſtel van hoorntjensſchulpen, en zeetakjes, door dewelke kleine pipaltjens ſchynen te kruipen.

De V. TAFEL. De I. FIG.

Een zeetackig en ſponciaghtig zeegewas, met kleene oogjens, gezet zynde op een rotsje.
De II. FIG. *Een Zee Krabbe van* Rondeletius *Pagurus geheeten.*

III. FIG. *Eenige Noote Moſchaatgroote* Balani *of Toorens, dewelke op de Crabbe zyn gegroeyt.*
IV. FIG. *Het rotsje, waar op het geſeyde geſet is.*

De VI. TAFEL. I. FIG.

Een groote Guineeſche Tepelhoorn met deſſelfs Slecke
A. De Tepel.
B. De Slecke.
C. De opening of geſpouwentheid van dezelve.
D. Een gebuggeld, beenig en van alle kanten gedoornt Amboſch driekantig Viske.

De II. FIG.

A. Een bevrugt Ey van een Crocodil aan eene ſyde geopent, om 't jongske ten deele te konnen zien.
B. Het hoofdje.
C. De vliezen van 't Ey.
D. Een tack van de Zee Eyke door wiens toedoen het Ey vaſt zit in het Glas.
F E. Een

E. Echinus marinus Cap. Bonæ ſpei ſpinulis miniatis præditus.

TAB. VII. FIG. I.

A. Piscis Zeylanicus fuscus maculatus.
B. Urtica marina.
C. Signaturæ pyramidales acuminatæ.
D. Filamenta, ſeu Remi, quibus expanſis natare valent.

E. Pisciculus Amboinenſis cornutus.
F. Sinus anguſtus, in quo cornu ſeſe inſinuat.

FIG. II. *Denotat Brachium Infantis in liquore conſervatum, in cujus manu continetur ovum fæcundatum Teſtudinis marinæ.*

A. Brachium Infantis.
B. Ovum.
C. Caput & pedes anteriores teſtudinis marinæ.
D. Piſciculus Amboinenſis volans oſſeo-tuberculoſus proboſcide ſerrata.

E. Een Africaanſche Zee appel, met roode doornen.

De VII. TAFEL.

A. Een gevlakte bruyne Zeylonſe Vis.
B. Een Zee Netel.
C. Pyramidwyſe ſcherpe toelopende ſtreepen.
D. Zazelingen, dewelke als tot riemen verſtrekken, met deſe, uytgeſpreit zynde, weten zy te ſwemmen.
E. Een gehoornt Ambonſch Viſke.
F. Een enghe groeve, waar in zigh dat hoorntje weet te verbergen.

De II. FIG. *Wyſt ons aan het Armtje van een kindje, in wiens handje onthouden werd het Ey van een bevrug: Zee ſchiltpaddeken.*

A. Het Armtje.
B. Het Ey.
C Het hooft en voorſte poten van een zee ſchiltpaddeken.
D. Ambons vliegend, beenig en bulti visken, met een ſaaghwys ſnuytjen

In dedicatione in Fine.

Serta tecta, *Lege Sarta tecta.*

In Theſauro. Pag. 3. lin. 2. longiſſimus lege longiſſimis. Pag. 9. lin. 16 leg. ejuſque. Pag. 13. lin. 14. amiſiſſe, l. amiſiſſe. —lin. 21. Spinoſa dele. Pag. 19. linea penult. Tab. II. l. Tab. IV. Pag. 40. lin. 13. Conchylyorum, lege Conchyliorum. —lin. 24. Philia, l. Phiala.

FINIS.

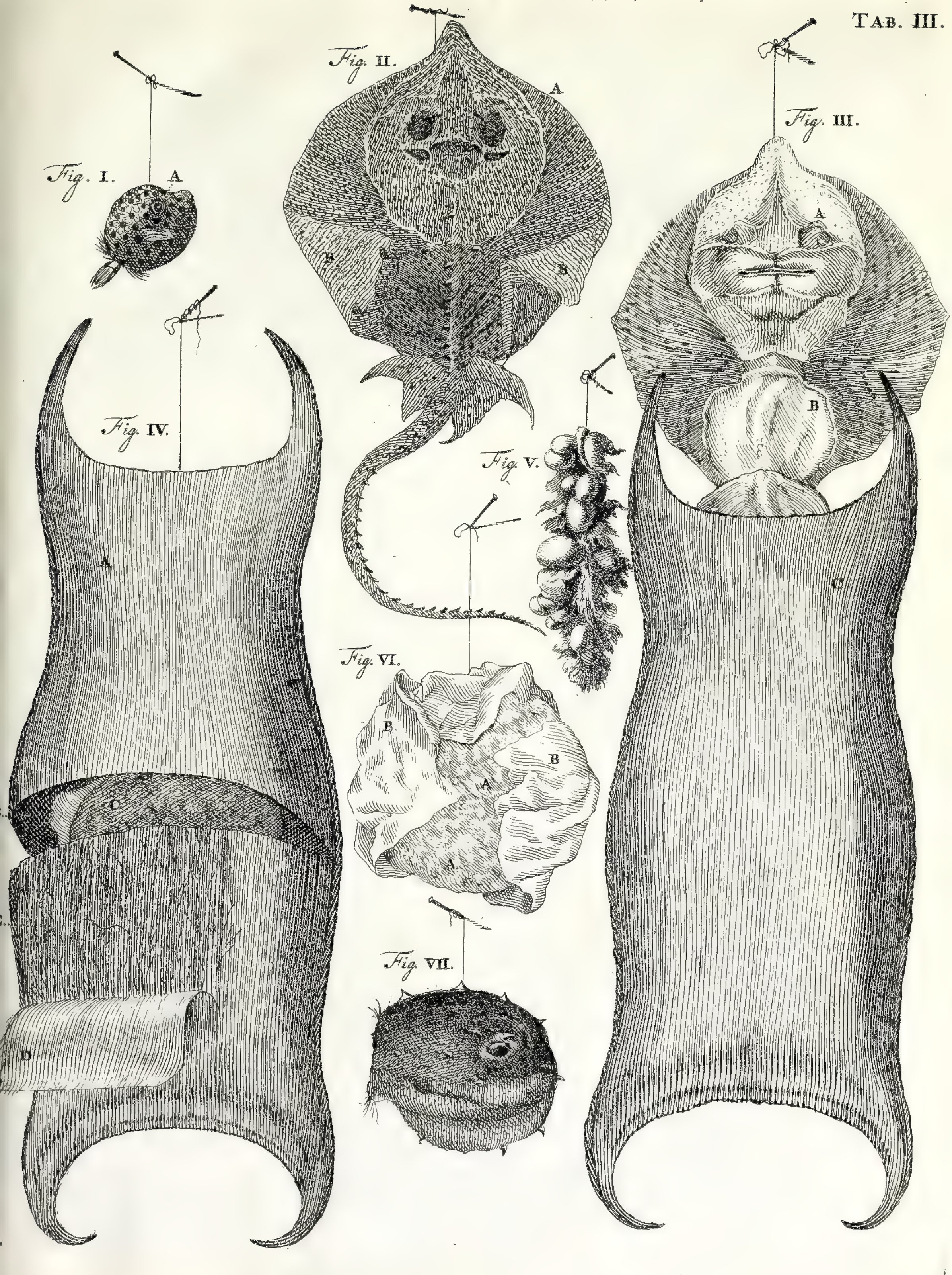
TAB. I.

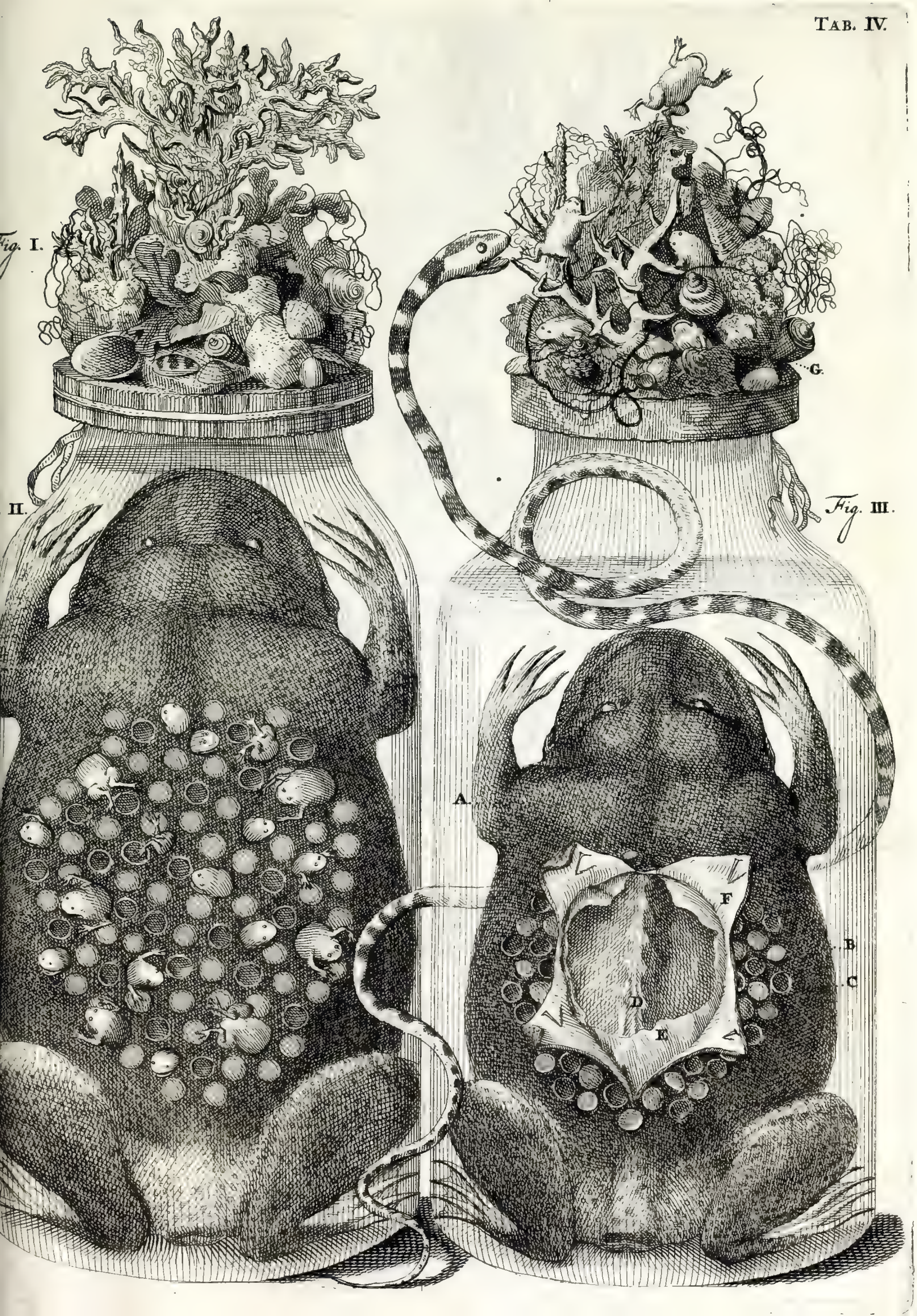

TAB. II.

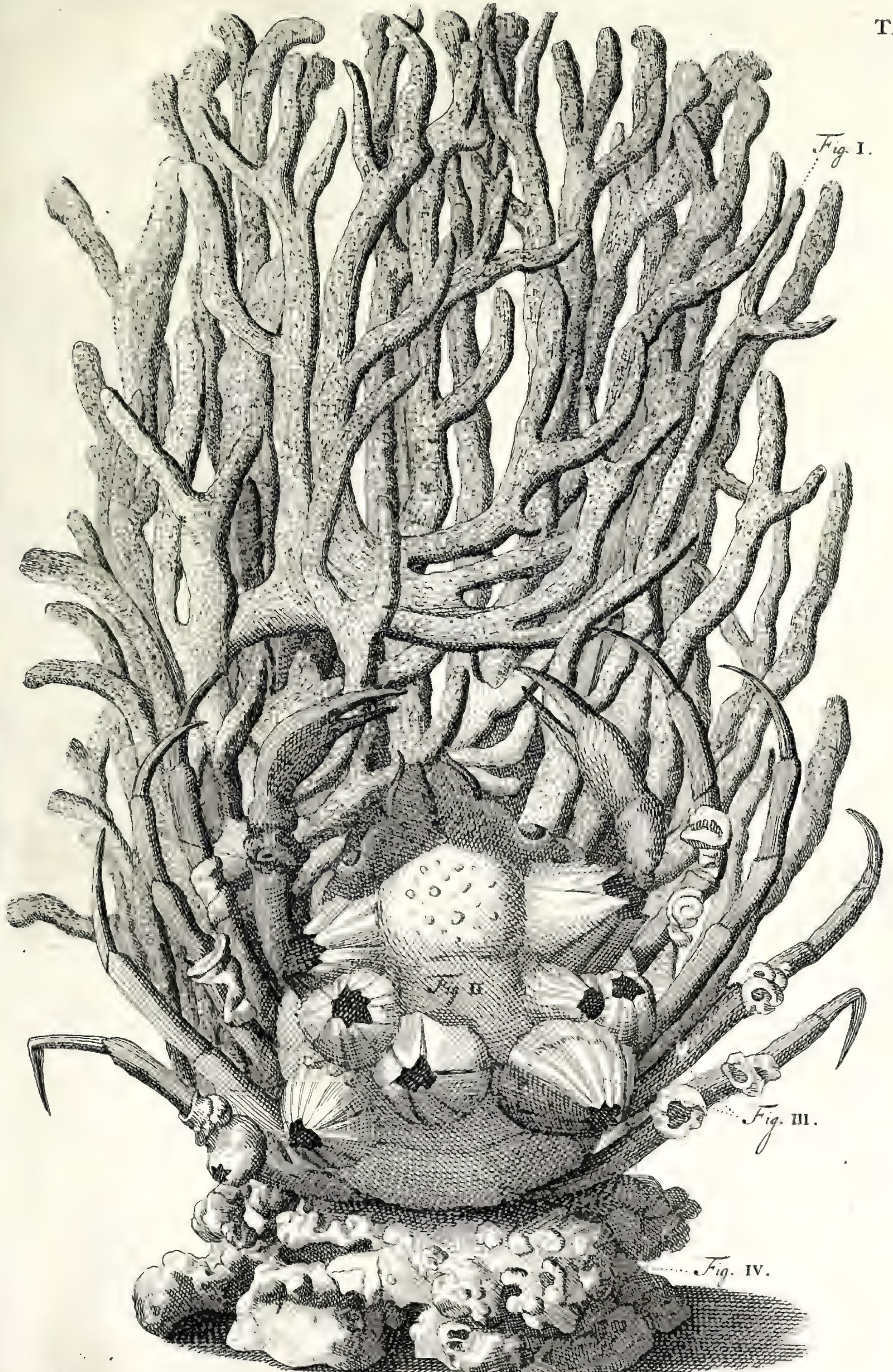

TAB. III.

Fig. I.
II.
Fig. III.
A.
B
C
D
E
F
G.

Tab. V.

TAB. VI.

Fig. I.
E.
F
A.
B
C
C
D
Fig. II.
D
C
A
B
J. Mulder ad vivum Sculp 1710

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiae & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS PRIMUS.

Cum Figuris æneis.

AMSTELODAMI,

Apud JANSSONIO-WAESBERGIOS.

M. D. C. C. XXI.

AD LECTOREM.

ANNUS jam agitur trigeſimus ſextus, poſtquam Auctores Anatomicos perlegere incepi. Cum autem plurima in illis offenderem, quæ mihi obſcura viderentur, neque per figuras ſatis accuratè depicta; cultrum Anatomicum ipſemet arripui, eique varia, non ſolum humana, verum etiam brutorum cadavera ſubjeci, ne equorum quidem & boum parcendo, quo minutiæ luculentius in oculos incurrerent.

Cum interim varia carnoſa, iiſque molliora (uti cerebrum &c.) occurrerent, quæ conſervatu digna viderentur, conſervandi ars ſummopere animum meum defatigavit. Et jam mihi videbar conſervandi methodum inveniſſe laudabilem, cum tamen opinio brevi poſt me fefellit. Tunc denuò alia via rem aggrediebar, quæ cum & ipſa pariter me deluderet, torſi animum per plurimos annos, donec tandem eam inveni artem, qua, ut opinor, patebit, non ſolum partes carnoſas, verùm etiam Cerebrum, imò integra cadavera, omnibus viſceribus inſtructa, per plura ſecula, & forte perpetuò incorrupta conſervari poſſe.

Sunt mihi parvula cadavera, à viginti annis balſamo munita, quæ tam nitidè ſunt conſervata, ut potius dormire videantur, quam exanimata eſſe corpuſcula.

Interim ab eo tempore, quo operam poſui in ſectionibus cadaverum, varia vaſa, ſc. Arterias, Venas, Lymphæ-ductus, Nervos, variaſque partes, corruptioni mi-

nus ſubjectas, conſervare mihi haud difficile fuit. Et ſic temporis ſucceſſu, in tantam excrevit molem meſſis iſthæc, ut integrum conclave eam recipere haud potuerit; & ſic alterum, & tandem tertium, mihi aſſumere coactus fuerim, pro repoſitione rerum Anatomicarum.

Quia autem continuè Anatomica tractare taedii plenum fuiſſet, interpolatis vicibus, animum quoque à juventute mea appuli ad ſtudium Botanicum, plantaſque tam indigenas, quam exoticas, non ſine magno labore, tanto numero collegi & nitide conſervavi, ut parvo quoque ad eas indigerem conclavi. Ne quidem hiſce animum ſatiare potui, quare ulterius eum alere coactus fui perſcrutinio exoticorum Animalium, Piſcium, Inſectorum, &c. tam Balſamico liquori innatantium, quam exſiccatorum, quibus jam quoque integrum replevi conclave.

Hiſce (favente Numine Divino) peractis, hac gravi aetate, aliâ incedere viâ, quietioremque horulam quærere mihi animus eſt; ut Deo Ter Opt. Max. gratias agere queam, pro ſummo in me collato favore; quod mihi tantum temporis conceſſerit, ut hæc omnia perficere potuerim.

Interim petitioni nonnullorum ſatisfacturus, Coronidis loco, Catalogum omnium eorum, quæ in Muſeo noſtro reperiuntur, perlibenter publici juris faciam, ſi Deo Ter Opt. Max. largiorem permittere mihi placuerit vitam.

Quamvis autem parvi momenti eſſet, integrum Catalogum

talogum una vice in lucem edere, ſatius tamen fore duxi, per partes illud præſtare, incipiendo ab iis, quæ in conclavi inferiori repoſita ſunt.

In eo conſpiciendos ſeſe exhibent duo Theſauri ex ligno Indico confecti; in ſecundo quatuor majores, ut & Theculæ plurimæ mediocres & parvæ, quarum

1. Referta eſt cordibus humanis.

2. Partibus è Pulmone deſumptis, ut & integris Pulmonibus & Cordibus, ſitu naturali obſervato.

3. Continet partes generationi inſervientes è muliere.

4. Varia Inteſtina Puerorum nitidiſſimè conſervata.

5. Turbam ſceletorum multorum Murium, Gliris ſceleto inſultantium: ſuntque nitidiſſimè prædicta ſceleta confecta.

6. Placentas Uterinas, & ſimilia. Præterea in dicto loco 4. Thecæ majores reperiuntur ex eodem ligno Indico confectæ, ſceleta Juvenum nitida continentes.

Tertium conclave recipit cenataphium, ſceletis Puerorum inſtructum, ut & Theſauros majores octo, in quibus repoſita ſunt varia Anatomica, nec non varia cadavera juvenum nitidiſſime à plurimis annis conſervata.

Primò jam in lucem edere, quæ in Theſauro primo conclavis primi repoſita ſunt, mihi animus eſt, eo conſilio, ut ſingula objecta, & quicquid in iis videri poteſt, recenſeam.

Quæ autem mihi nova ſunt, ut & ea, quæ minus rectè ab aliis ſunt delineata, per figuras illuſtrabo, & ſic ſinguli Theſauri proprio gaudebunt Catalogo, figuris aliquot inſtructo.

Hujus rei fructus in eo conſtabit. Nemini unquam omnia mea rariora conſpicere licuit, idque propter illorum copiam & temporis penuriam: mihi quoque impoſſibile eſt omnia memoriæ meæ mandare, ſc. quo in loco hoc aut illud repoſitum ſit, id quod non rarò mihi taedio fuit.

Confect autem Catalogô, illicò invenire potero, ubinam hoc aut illud objectum ſit repoſitum. ſi quis etiam Catalogum perlegerit, & aliquid in eo invenerit, quod libenter videret, illi momento ſatisfieri poterit. Alii delectantur viſu hujus objecti, aliis alia magis arrident; & ſic omnibus ſatisfacere conabor, ſine notabili temporis diſpendio.

Præterea ſi quis dubitet, num verè ita exiſtant ea, quæ ſunt à me delineata, aut demonſtrata, dabitur illi occaſio videndi, quod non fecêre alii Anatomici, quos inter nonnulli innumeras nobis obtruſerunt Chimeras, à veritate non ſolùm alienas, ſed in corpore humano nequaquam exiſtentes.

Vale L. B., & laboribus meis, non ſine maximo ſumtu peractis, fave.

THE-

THESAURUS ANATOMICUS PRIMUS.

Ex ligno Indico colore variegato nitidè confectus, in quo ſequentia ſunt repoſita.

PRimò nobis occurrit in fundo lævi lateris Pedamentum ex ligno Juglandis confectum, cui impoſita eſt Rupes artificioſa, ex calculis humanis conſtans, cujus fundamentum rupes naturalis, tot calculis humanis undique obſita, ut quicquid oculis ſeſe offert, ſint meri calculi humani. Vide Tab. I.

Hi ex variis corporis partibus deſumpti, diverſi ſunt coloris, figuræ, magnitudinis & ſubſtantiæ. Inter quos

A. A. A. *Calculi ſunt parvi humani per vias urinarias excreti, quibus Rupes naturalis tegitur, eo præſertim loco, ubi majores calculi rupem obſcurare non valent.*

B. *Calculus humanus Veſicâ, poſt mortem, à nobis exſectus, formâ manubrii ſcipionis, quo in eundo innitimur.*

C. *Calculus à Lithotomo extractus, figurâ fructum Mori imitans.*

D. D. *Calculi è Veſica urinaria Octogenariæ exſecti, cujus hiſtoria admiranda exſtat in obſervationibus meis Anatomico-Chirurgicis A°. 1691. in lucem editis. Vide Obſerv. primam. Aegra à viginti annis paſſa fuerat totius uteri propendentiam, & ſimul cum illa, Veſicæ urinariæ prolapſum, ita ut Uterum totum cum annexa veſica manibus arriperemus, & palpitando calculos latitare in partibus prolapſis haud dubitaremus. nec falſi ſumus. Facta enim inciſione, illicò extraximus momento*

tem-

temporis calculos quadraginta & duos, quorum forma admiranda in angulis hujus rupis videri poteſt. Qua methodo inaudita citò fuerit curata, in prædicta obſervatione videri poteſt.

E. *Calculus è Veſica Urinaria à Lithotomo extractus.*

E. *Alius eodem modo eductus.*

G. *Calculus niger è Pelvi poſt fata exciſus, Zingiberis forma.*

H. *Alius ex Pelvi, ſcintillante nigredine obſitus, id quod pluries obſervatur in calculis illo loco repertis.*

I. *Alius è faucibus tuſſi ejectus, poſtquam aeger per plures annos queſtus fuerat de difficultate deglutiendi.*

K. K. *Duo calculi per tuſſim ejecti è Pulmone.*

L. L. *Duo calculi inſignes, Rupes per ſe mentientes, iique è Vetulæ Mamma poſt mortem exſecti.*

M. *Calculus pullus Lithotomi ope extractus, cortice griſeo, craſſiſſimo, duroque obſitus.*

N. *Calculi parvi è digiti articulis mulieris podagricæ. hi à pilo dependentes, retinentur dextra ſceleti fœtus humani quatuor præter propter menſium, huic rupi adſtantis. Dictum ſceleton ſiniſtra continet & veluti admovet oculis ſtrophiolum, è membranula tenuiſſima, myriadibus arteriolarum rubicundiſſimarum prædita, quo, tanquam flendo, hominum miſerias exprimens, Cœlum reſpicere videtur cum inſcriptione*

HOMO NATUS DE MULIERE, BREVI VIVENS TEMPORE, REPLETUR MULTIS MISERIIS.

O. *Calculus prodigioſæ magnitudinis, Rupis æmulus, poſt mortem inter defuncti crura, in arca ferali repertus.*

P. — *Veſica exſectus.*

Q. — *Alius, major.*

R. — *Magnus formâ Zingiberis, Pelvi adhuc inhærens.*

S. — *Magnus, Lithotomi manu ablatus, cujus cortex griſeus.*

T. — *Aſperrimus, ater, exſectus.*

V. *Calculi varii nigricantes, poſt fata è renibus exſecti.*

W. *Calculus Ureteri incluſus, unde uretere obſtructo, vitam cum morte commutavit puella, quatuor circiter annos nata. Quantos autem cruciatus paſſa fuerit, antequam animam Deo redderet, ſine animi motu recordari nequeo.*

X. X. X.

X. X. X. *Calculi è Veſica fellea, poſt mortem exſecti.*

Cæteri omnes aut per vias Urinarias ſunt excreti, aut poſt mortem Veſicâ, aut Renibus exempti.

Hiſce omnibus interpoſiti ſunt rami arterioſi, foliis nudatæ arboris ramos repræſentantes, qui loco ſanguinis cereâ materiâ rubicundiſſimâ artificioſè repleti, calculos inter ſe continent, Rupem dictam firmiorem reddunt, viſuique gratiam conciliant. Dicti rami arterioſi deſumpti ſunt ex variis corporis partibus, idque non ſolùm è corporibus hominum, verùm etiam brutorum.

Huic Rupi adſtant tria Sceleta fœtuum abortivorum quatuor circiter menſium; de quorum primo ſuperius mentio facta eſt.

Secundum è regione ſitum dextra falcem gerit, ictumque quaſi minatur, cum inſcriptione

NEC PARCIT IMBELLIS JUVENTÆ POPLITIBUS.

In ſuperiore parte Rupis tertium ſceleton locatum, ejuſdem fere ætatis, dextra gerens funiculum ex margaritis puris exilibus confectum, quem indice ſiniſtræ manus videtur indigitare. caput ſurſum erectum eſt, quaſi cœlum adſpicere vellet, cum hac inſcriptione

CUR EA DILIGERE VELIM, QUÆ SUNT IN MUNDO?

E Regione hujus Rupis Pedamentum ſecundum è ligno Juglandis factum, Aſperiſque Arteriis non ſolùm humanis, verùm etiam vitulinis inſtructum. Hujus pedamenti medium occupat pedamentum alterum, ex eodem ligno confectum, cui inſident duo ſceleta fœtuum abortivorum quatuor circiter menſium; quorum unum geſticulationibus humanas res quaſi deridere, & ſic DEMOCRITUM repræſentare videtur; alterum verò, dextrâ ſtrophiolo inſtructâ & orbitæ dextræ admotâ, HERACLITUM exhibet.

Inſcriptio primi ſceleti talis eſt.

CUM TANTUM IN VITA RESTET TRANSIRE MALORUM,
LIBER AB HIS LETHO, LÆTUS SINE VOCE TRIUMPHO.

Secundi

NOS DULCIS VITÆ EXSORTES, ET AB UBERE RAPTOS,
ABSTULIT ATRA DIES, ET FUNERE MERSIT ACERBO.

Not. 1. Strophiolum dictum, ex membranula confectum, innumeris gaudet arteriolis rubicundiſſimis, quarum curſus ſerpentinus non ineptè opus Phrygium æmulatur, de quo Propheta David loquitur Pſal. 139.

2. Oſſa Cranii ſtriatim accreſcere, inſtar glaciei, in illa ætate, hic palam eſt.

In anteriore parte Pedamenti ſupradicti continetur

A. *Aſpera arteria Vitulina, cereâ materiâ rubicundâ repleta, atque inverſa, ita ut arborem ramoſam ſine foliis repræſentet. Vide* L. A.

Not. Ramos ita exſiccavi, ut fere naturalem retinuerint diſpoſitionem. ſc. nonnulli antrorſum, alii retrorſum vergunt.

B. *Portio Pulmonis vitulini inflati, exſiccati, & in lamellas fiſſi, ut veſicularis aut ſpongioſa Pulmonis ſubſtantia ſe videndam exhibeat.*

C. *Pulmonis humani portio, eodem modo præparata, ut ſubſtantia veſicularis non ſolùm, verùm etiam calculi in Pulmone nati, conſpiciantur.*

D. *Aſpera arteria infantis inverſa, cum annexis Arteria & Vena pulmonalibus.*

E. *Aſpera Arteria inverſa, eaque ex fœtu quatuor circiter menſium.*

F. *Aſperæ Arteriæ portio, cereâ materiâ albicante repleta, per quam rami Arteriæ Bronchialis ſunt diſperſi, eaque è corpore vitulino.*

G. *Aſpera Arteria vitulina, antiqua methodo præparata, & jam à triginta quatuor annis conſervata.*

No. III. Inter dictas duas Rupes, Puellae trium quatuorve annorum Sceleton repoſitum nivei coloris, pedamento ejuſdem notae inſidens, & peculiari artificio confectum, ita ut non ſolùm maxima ex parte, ligamentis propriis & naturalibus oſſa cohaereant, verùm etiam ligamentorum arteriae, cereâ materiâ inpletae ſint, unde ſumma rubedine articuli ſunt praediti. Si quis dictos articulos oculis armatis luſtret, non ſolùm vi-

videndos ſeſe exhibebunt ramuſculi capillares, verùm etiam iis multis partibus tenuiores.

Not. 1. Pars Capitis oſſei ſuperior, proprio Pericranio amicta, tot ſuperbit Arteriolis, cereâ materiâ repletis, ut dictum pericranium ſumma rubedine ſit perfuſum.

2. Siniſtra gerit Ramum Arterioſum ſplenicum, ex vituli Liene deſumptum, cera quoque infarctum.

3. A dextra ope fili ſericei dependet Cor Pueri, lapidis inſtar durùm, cujus uterque ventriculus expanſus cum annexis Auriculis, cereâ materiâ impletis.

4. Dictum Cor inſtructum Arteriae Magnae trunco ſicuti è Cordis ventriculo ſiniſtro emergit, reſervatis naturalibus diametro, forma, & curſu.

5. Quomodo ex Arteriae Magnae parte ſuperiore tres prodeant rami ſurſum vergentes, ſc. duae Arteriae Carotides, ut & Arteria ſubclavia ſiniſtra, hic videri poteſt. Arteriam ſubclaviam dextram ex Arteria Carotide dextra ortum habere, hic quoque luculenter apparet.

6. Praeterea conſpicere licet utramque Arteriam Vertebralem A. A. ut & Mammarias internas B. B. prodire ex Arteriis ſubclaviis C. C.

7. E ſacco membranoſo ſeu Venae pulmonalis baſi, quatuor ramos emergere, hic etiam cernitur: id quod in reſponſione ad Epiſtolam Problematic. decimam per figuram expreſſi.

8. Quomodo Arteria Pulmonalis, primò in partem dextram & ſiniſtram circa Cordis baſin diviſa, ulterius ſubdividatur, ſimul quoque oculis luſtrari poteſt.

9. Vaſa Coronaria per Cordis ſuperficiem diſſeminata, jucundo ſpectaculo viſuntur, oculis autem armatis minutiſſimi ramuſculi praeterea conſpici queunt.

Dictum Cor, ut ſupra dixi, à filo dependet ſericeo, cum hac inſcriptione

OMNIA SUNT HOMINUM TENUI PENDENTIA FILO.

No. IV. Dicto Sceleto à dextris oppoſita eſt phiala, caput infantis continens, liquori balſamico innatans, quod vivido colore tam nitidè praeparatum & conſervatum eſt ullo abſque pig-

mento, ut dormientis potius, quàm denati caput, videatur, quamvis à multis annis ità conſervatum ſit.

Not. 1. Superiore parte Cranii ablata, Cerebrôque exemptô, conſpicienda ſeſe exhibent decem nervorum paria, Cranii oſſa perforantia, idque nitidius atque diſtinctius, quam in capite jamjam extincto, ne Patheticis quidem atque Acceſſoriis nervis exceptis.

2. Accuratiſſimè quoque conſpicere licet Nervorum auditoriorum ramum durum à molli eſſe diſtinctum, praeſertim latere ſiniſtro.

3. Sinubus lateralibus durae Matris à me apertis, in oculos incurrit ſinus quartus.

4. Infundibulum, Glandulae Pituitariae annexum, prae copia arteriolarum, materiâ rubrâ è cera repletarum, ſummâ rubedine perfuſum.

5. Glandula Pituitaria Sellae equinae inſidens, in ſui medio, ubi Infundibulo connectitur, nonnihil eminet.

6. A latere hujus Glandulae, ut & à latere Nervorum Opticorum, cernuntur Arteriarum Carotidum trunci abſciſſi.

7. Facies, imò & labia, nullo modo rugoſa, & vivido colore praedita.

N°. V. A ſiniſtris ſupra dicti ſceleti, locata phiala, eodem liquore ex parte referta, cui innatat Infantis caput, eodem modo praeparatum.

Not. 1. In capitis baſi interiore, à latere dextro nervi paris vagi, nervus ſupernumerarius reperitur.

2. Nervorum Olfactoriorum extremitates Os cribroſum perforare, luculenter videri poteſt.

3. In hoc capite Nervorum, Cranio exeuntium, viſuntur undecim, vel duodecim paria.

4. Nervi vagi in utroque latere duobus in locis Cranium perforant, exigua portione oſſeâ interpoſita.

5. Nervum acceſſorium, tam in dextra, quam in ſiniſtra parte è variis fibris nervoſis, variiſque è locis oriundis, conſtare, hic quoque conſpicuum eſt.

6. Quam tendinoſa ſit Dura Mater, in hoc capite apparet.

N°. VI. Pone utriuſque jam deſcriptum caput, videnda ſeſe exhibent, pueri, 3 4ve annos nati, tenuia inteſtina, ſicca-

cata, quae, proprio Meſenterio cohaerentia, naturales eorum circumvolutiones demonſtrant. Quem in finem cera implevi, ut rotunditatem acquirerent, quâ praedita ſunt, cum cibo, potu, aut flatu, in corpore vivo ſunt extenſa. Hiſce relicta & connexa Coli portio, nec non integrum Cœcum, cum proceſſu ejus Vermiformi, ut eorum conſtitutio videri poſſit in illa aetate.

Quae jam ſequuntur, ſuper Aſſeres ſeu Repoſitoria Theſauri dicti reperiuntur.

REPOSITORIUM, ſeu ASSER PRIMUS.

N°. I. Tenuia inteſtina fœtus humani, jam jam nati, infarcta atque exſiccata, cum annexa Coli portione, ut & inteſtino Cœco, proceſſuque Vermiformi, eundem in finem praeparatis, ſc. ut conſtitutio Cœci naturali proxima, appareat, quæ longè differt in illa aetate, ab ea, quae in pueris, aut aetate provectioribus cernitur. Succeſſivè enim in recens natis Cœci inteſtini diameter diminuitur, ſine notabili protuberantia, & ſic degenerat in proceſſum Vermiformem; in provectioribus verò ab una parte, valde protuberat, & ex illa protuberantia proceſſus Vermiformis emergit; ita ut in ea aetate Caeci diameter haud ſucceſſivè diminuatur.

In hiſce inteſtinis reſervata eſt naturalis eorum capacitas, & ſine rugis extenſa ſunt.

N°. II. Phiala continens liquorem, cui innatat Arteriae Splenicae vitulinae portio, loco ſanguinis, cereâ materiâ rubicunda repleta, cujus extremitates penicilla detrita repraeſentant, ſicuti in homine expreſſi Fig. 4. Tab. 4. Epiſt. Reſp. ad Expertiſſimum D^m. *Campdomercum.*

N°. III. Infantis Brachium liquori innatans, tam nitido pallidoque colore naturali (non ſine mixtura coloris rubicundi) praeditum, ut viventis conſtitutioni haud cedat. Hujus manus continet ſubſtantiam polypoſam, artificioſe ex ſanguine ſuillo confectam. ſc. cruor è ſue jamjam jugulato, manu tamdiu fuerat conquaſſatus, donec frigefactus materiam polypoſam copioſè videndam exhiberet. in hac materia, è ſola conquaſſatione, ut dixi, prognata, adipis variae particulae apparebant, firmiter polypoſae ſubſtantiae adhaerentes; ſicuti Figura Tab. 2.

 lit.

lit. E. repraeſentatur. Dictus adeps albiſſimus & durus, formam globulorum diverſae magnitudinis conquaſſando acquirens, membranulae analogum integumentum ſimul acquiſivit, cujus ope quoque adhuc connectitur polypoſae materiae ſupra dictae. interim manus, qua conquaſſatus fuerat cruor, munda fuit, neque ulla pinguedine, aut ſevo conſpurcatus fuerat cruor.

Ex iis conſtat ſanguinem in ſe continere pinguedinem diſſolutam, quae in cellulas depoſita concreſcit.

Notandum quoque, hanc phialam, Brachium continentem, ut & caeteras phialas obturatas eſſe loco veſicae, (ut facere ſolemus,) integumentis, ex variis corporis partibus deſumptis, ſc. inteſtinis, cute humana, membranis Cerebri, &c. quae omnia, vaſis ſanguifluis ſcatentia, rubra cera ſunt repleta, id quod non ſolùm viſui gratum accidit, verùm etiam diverſorum vaſorum reptatum in iis cernere licet.

N°. IV. Portio capitis fœtus humani, ſecundum longitudinem diviſi.

Not. 1. Linguae, ſecundum longitudinem dimidiatae, vera conſtitutio, non ſolùm baſeos, verùm etiam apicis, à latere viſa, ſic quoque muſculoſa linguae pars, accuratè ſeſe viſui offerunt.

2. Ductus ſupra palatum ad Aurem excurrens. hujus oſculi membrana fibras obtinet, quae mentiuntur effluxum aquae fluviatilis, qui obſtaculo quodam intercedente, viam ſibi quaerit diverſam.

3. Integumentum ſepti Narium innumeris arteriolis eſſe praeditum, conſtat ex portione hac, poſt diviſionem hic relicta.

4. Oſſa ſpongioſa Narium, membranoſis integumentis veſtita, per quae myriades Arteriolarum ſunt diſſeminatae.

5. Unus ex dentibus inciſoriis, ſecundum longitudinem diſſectus, idque in maxilla inferiore; in quo triplex ſubſtantia obſervari poteſt. extima enim colore eſt albicante, media griſeâ, tertia verò dilutiore colore griſeo gaudet.

6. Criſtam Galli in ea aetate totam eſſe cartilagineam, ut & ſeptum Narium, Criſtae Galli continuum, hic palam eſt.

7. Particulae ſubrotundae, per membranas oſſa ſpongioſa inveſtientes diſperſae, quae glandulae audiunt, cœlo ſereno luculenter conſpiciuntur.

8. Remanentiae proceſſus falciformis, Criſtae Galli non ſolùm

ſum, verùm etiam interiori parti oſſis Frontis cohaerentes, diſtincte viſuntur.

9. Glandulae, Palatinae dictae, oculos quoque haud fugiunt, quantumvis nudos.

10. Pori cutanei luculenter quoque in oculos incurrunt.

No. V. Pueri Ren dexter, liquori impoſitus, colore & caeteris qualitatibus, naturali & vivo nullo modo cedens.

Not. 1. Hujus apici inſidet Ren ſuccenturiatus, parti autem inferiori connectitur portio inteſtini Coli, integrum Cœcum, ut & Proceſſus vermiformis: quae omnia ſine rugis conſervata.

2. Superior pars Renis veri ſuccenturiato non ſolùm eſt contigua, verùm etiam membranoſo & admirando nexu inter ſe connectuntur. ſc. Ren ſuccenturiatus excavatus eſt parte ſui inferiore, quam in cavitatem, ſupremam partem Renis veri tanquam in acetabulum admittit, in modum articulationis oſſium, quae per arthrodiam fit.

No. VI. Infantis Crus, vivido colore praeditum, liquori limpido innatat. In hujus parte inferiore, cute & pinguedine ex parte ademptis, conſpiciendos ſeſe exhibent

1. Nonnulli Muſculi, ſuo in ſitu naturali, quorum membranaceum integumentum in totum non eſt ablatum, ut ejus vaſcula ſanguinea viſui paterent.

2. Tendines Muſculorum, qui inter pedem flectentes & abducentes numerantur, ſuo in ſitu naturali. horum tendines ſub Malleolo externo tranſeuntes, & colore vivido non deſtituti, arteriis gaudent plurimis.

3. Horum Muſculorum tendines vaginae nervoſae incluſi ſunt, ubi per ſinum malleoli externi decurrunt: idque, ne dicti tendines facile ſede ſua dimoveantur.

4. Hujus pedis Ungues removi, ut vaſcula ſanguinea oculis armatis ſub iis luſtrari poſſint.

No. VII. Pueri recens nati ſtomachus apertus & inverſus, ut

1. Tunica villoſa, prae vaſorum ſanguineorum repletorum copiâ, ſumma rubedine imbuta, ut & gulae terminus, luculenter conſpici poſſint, ob coloris varietatem.

2. Pilorus, ſeu ſtomachi exitus cum annexa portione inteſtini duodeni, in hoc ſtomacho inverſo quoque luſtratur.

3. Ab hiſce etiam dependet Omentum cum portione inteſtini coli. Dictum Omentum tam nitide praeparatum atque conſerva-

ſervatum, ut ſericum dilutiore rubedine perfuſum, repraeſentet. Hujus Arterias cerea materiâ impletas, innumeras eſſe, hic conſtat.

Nº. VIII. Portio humani Inteſtini jejuni inverſi, & liquori innatans, naturali colore praedita, in qua conſpiciuntur

1. Ita dictae Valvulae conniventes (potius juga, ſeu jugales particulae prominentes) in Inteſtini Jejuni cavitate exiſtentes, quas inter una ſitum obtinet contrarium, ſc. ſecundum longitudinem exporrectum, id quod rarum.

2. Hujus inteſtini Glandulae ſolitariae, (mihi non tantum ſolitariae, ſed & ſpuriae) capitis aciculae majoris magnitudine protuberantes.

3. Hujus Inteſtini villoſitas, perquam diſtinctè in hoc objecto comparet.

Nº. IX. Infantis Cor tali artificio in liquore conſervatum, ut ne minima quidem ruga praeternaturalis in eo reperiatur, ne ſitu quidem naturali neglecto.

Not. 1. Utramque Auriculam naturali forma, atque magnitudine eſſe conſervatam, quarum ſiniſtra Criſtam Galli aemulatur.

2. Truncum Venae Cavae deſcendentem ad exortum abſciſſum eſſe, ubi cavitatem reliquit notabilem. Truncus autem aſcendens, cereâ materiâ repletus, à latere Auriculae dextrae in oculos incurrit.

3. Arteriae Pulmonalis, ut & Aortae truncum ſimul conſpicere licet, idque in ſitu naturali.

Nº. X. Arteriae per Piam Matrem diſperſae, aut potius, quae Piae matris ope, coërcentur, ne à ſe invicem recederent, aut intricarentur.

Not. Variis in locis videre licet, dictas Arterias ſubſtantiam Cerebri Corticalem producere, quemadmodum figuris expreſſi in Reſponſ. Epiſt. Probl. 12. ad Expertiſſimum Dominum *Etmullerum.*

Nº. XI. Infantis Ren biſectus, ut interiora pateant. in ea parte quae fundo proxima, ſequentia obſervanda ſunt:

1. Conſtitutio Renum, quae mihi praeſertim ex duplici ſubſtantia conſtare videtur; ſc. ex vaſis ſanguifluis & urinariis; paucis vaſis Lymphaticis & Nervis interpoſitis.

2. Quamvis Glandulae videantur hic apparere in Renibus biſectis,

ſectis, tamen putem nobis impoſuiſſe admirandam conſtitutionem extremarum Arteriolarum, ſicuti brevi per figuras illuſtrare animus eſt, idque ad objecta vera.

3. Artificioſè ſunt impletae Arteriae, ut & ex parte Venae; ex parte dico, propterea quod totae haud ſint repletae, unde Arteriolis rubris ſubſtantia griſea interjacet: utroque verò vaſe ſanguifluo repleto, tale quid non reperitur, ſicuti videre eſt in variis à me conſervatis Renibus, poſtea delineandis & deſcribendis.

4. Papillas Renum nil niſi congeriem eſſe ductuum Urinariorum Bellini obſcure in hoc, in variis autem poſtea delineandis & deſcribendis, luculentius conſtabit.

5. Papillas plurima obtinere oſcula, (Papillarum Mammarum adinſtar) cavitatem Tubulorum Renalium reſpicientia, accuratiſſimè in hoc objecto nudis oculis videri poteſt.

6. Membranam hic dependentem, quae Propria audit, Renemque proximè ambit, tenacem atque firmam eſſe pro proportione objecti, nemo ambiget, qui hoc expiſcatus fuerit.

7. Renes in ea aetate ſuperficie admodùm eſſe inaequales, tanquam ex variis particulis conſtitutos, hic palam eſt.

8 Pelvis cum ſuis Tubulis Renalibus diſtinctè intuentibus apparet, Rene in duas partes diviſo.

9. Ureteris portio è Pelvi prodiens.

N°. XII. Inteſtina Infantis tenuia, cereâ materiâ repleta, cum annexo Cœco & Coli portione.

Not. 1. Reſervarunt naturalem ſitum & circumvolutiones, utpote Meſenterio illibato.

2. Arteriae per Inteſtina diſſeminatae, more ſolito ſunt inpletae.

REPOSITORIUM, ſeu ASSER SECUNDUS.

N°. I. Hominis Veſicula fellea, cum annexa Hepatis portiuncula, liquori im̄merſa.

Not. 1. Veſicula fellea cereâ materiâ eſt repleta, ut naturalis ejus capacitas & figura conſpici poſſint.

2. Arteriae Cyſticae, eâdem materiâ impletae.

3. Arterias Cyſticas haud ſolùm de ſanguine proſpicere Veſiculae felleae, verùm etiam ulterius repere per Hepatis ſubſtan-

tiam, hic evidens eſt. Hoc Anatomicis impoſuit, exiſtimantibus haſce Arteriolas per fundum reptantes, peculiares ductus biliarios eſſe. Vid. Reſponſ. Epiſt. Probl. 5. ubi fuſius de hac materia agitur.

N°. II. Phiala hominis Linguam in liquore continens, ut minutiae diſtinctius videri poſſint.

Not. 1. Naturali & vivido colore praedita innumeris gaudet Papillis, per aream diſſeminatis: ſuntque incertae figurae & magnitudinis.

2. Harum Papillarum aliquot ſunt planae, in medio praeditae foramine aut lacuna; in ambitu verò ſulco rotundo. Nonnullae contra conicam habent figuram, aliae autem in Fungulorum modum rotundo capitulo donantur.

3. Per has Papillas Vaſcula ſanguinea exſpatiantur, quae tamen abſque inſtrumentis opticis videri nequeunt.

4. Larynx cum Epiglottide ſua ad radicem Linguae diſtinctè ſeſe videndam exhibet; eſtque Larynx aperta, prout ſeſe habet extra deglutitionem.

5. Sub Epiglottide viſui exponitur Pharynx.

6. In Epiglottidis ſuperficie plurimae viſuntur Glandulae.

7. Utrique Linguae lateri adſitae ſunt Arteriae Carotides.

8. Glandulae Thyroideae poſteriori, & ſupremo lateri Aſperae Arteriae, ſunt adſitae.

N°. III. Infantis Lingua, cum annexa portione laevi lateris Menti, Labiique inferioris.

Not. 1. Lingua ſpinulae ope elevata, ut ſub ea conſpicienda ſeſe exhiberent portio Nervi & Arteriae ſublingualis. dictus autem Nervus à latere ſub Lingua reptat, non autem ſub Frenulo; ita ut minus rectè judicent, qui exiſtimant hunc Nervum ſub ipſo Fraenulo Linguae reperiri.

2. In ſiniſtro latere hujus Linguae innumerae Arteriolae in oculos incurrunt, arbuſcularum, foliis nudatarum, ſilvam repraeſentantes.

3. Glandulas, quae dicuntur Maxillares inferiores, utroque latere Ductum ſalivalem exhibere in confeſſo eſt: eundem à latere Fraenuli ſalivam impertire ori, nemini, qui vel à limine tantùm ſalutaverit Artem Anatomicam, ignotum. at verò quot aperturis aut oſculis dictus canalis ſit praeditus non ita facilè eſt demonſtratu, neque Anatomici in ſuis demonſtrationibus pu-

publicis nobis oſtendunt. Si quis interim hoc objectum cœlo ſereno inſpicere dignetur, videbit idque luculenter, Ductum hunc ſalivalem laevi lateris tribus in locis ſalivam impertire ori, quem in finem à latere fraenuli tria viſuntur oſcula hiantia, id quod non ſolùm in uno, verùm etiam in altero locum habere ſaepius deprehendi. In nonnullis quoque obſervo dictum Canalem unicam tantùm aperturam habere, an quia caeterae occluſae ante, vel poſt mortem?

4. Cutem humanam tribus Pororum generibus ditatam eſſe in publicis demonſtrationibus oſtendi: duo autem genera in hoc objecto accuratè videre licet, tertium verò genus non ſatis accuratè.

5. Linguae Papillae luſtrari hic quidem poſſunt, verùm in ſupra memoratis objectis accuratius ſeſe videndas exhibuerunt.

N°. IV. Phiala continens inverſam Coli Inteſtini portionem, (paulò antequam nomen Inteſtini Recti aſſumat) è pueri cadavere deſumptam, & à ſeta dependentem.

Not. 1. In hoc objecto ita inverſo, ut ſuperficies interior jam facta ſit exterior, luculentiſſimè conſpiciuntur aperturæ, quae tam numeroſae, & tam arctè ſibi invicem ſunt appoſitae, ut cribrum aemuletur: nam cuſpide ſubtiliſſimae acus, laterum compunctiones ne fieri quidem poſſunt. An Pori, an verò oſcula minutiſſimorum vaſculorum? an admittunt, an in cavitatem dicti Inteſtini emittunt?

2. Dicti Inteſtini Glandulae (quae mihi ſpuriae dicuntur) lacunarum minimarum in modum oculis ſeſe offerunt, ſuntque ſaturata rubedine perfuſae, propterea quod Inteſtinorum vaſa, quorum propagines faſciculoſae Glandulae dictae mihi ſunt, cereâ materiâ rubrâ ſunt repleta.

3. In dictae phialae fundo reperitur Inteſtini Ilei portio, in qua ſuſceptio apparet, id eſt, portio Inteſtini ſuſcipit portionem inſequentem, & ſic obſtruitur Inteſtini cavitas. Hic affectus lethalis, verum eſt Miſerere mei, ſeu Ileus, in quo Inteſtina plane obſtruuntur, unde vomitus continuus, tormina vehementia, &c. Eſtque hoc objectum deſumptum è cadavere pueri octo circiter annos nati.

N°. V. Phiala in liquore continens pueri Cerebellum cum portione Medullae oblongatae.

Not. 1. Latera Cerebelli ſunt abſciſſa, ut interiora pateant.

2. Nates aque Teſtes ob nimiam Cerebelli mollitiem confûndebantur, antequam phialae inderem.

3. Glandula Pinealis, ante Nates ſitae, exiguam abſcidi lamellam, ut conſtitutio interior appareret, quae poroſa, ut liquet in hoc objecto.

4. Membrana, dictam Glandulam amiciens, ſatis craſſa, pro Glandulæ magnitudine.

5. Dictam Glandulam neutiquam ejuſdem eſſe conſtitutionis cum Cerebro, aut Cerebello, neque cum caeteris corporis partibus Glanduloſis convenire, frequentiori exploratione certior factus ſum.

6. Infra Nates, portio membranae Arachnoideae apparet, & ſub ea Pia Mater, Cerebellum cingens.

7. Poſticâ parte hujus phialae Nervi Optici conſpiciuntur ſuntque poroſi; ut & olfactorii, per quos Arteriae diſſeminantur.

8. Arteriarum Carotidum rami craſſiores, è quibus prodeunt alii, qui uniti, per inferiorem partem Piae Matris, Cerebellum inveſtientis, obambulant.

N°. VI. Infantis Naſus cum Labio ſuperiore, in liquore à capillo dependens.

Not. 1. Duum generum Pori nudi ſeſe offerunt viſui, tertium autem genus, ut ſupra quoque innui, oculorum acies non attingit, niſi in âqua maceratum digitis comprimatur. Horum Pororum alios eſſe deſtinatos emiſſioni humoris ſuperflui, alios verò admiſſioni hujus vel illius rei, ſatis ſuperque indicant ſudores erumpentes & medicamenta extrinſecus applicata, interiora petentia, uti ſunt Cantharides, Mercurius vivus &c.

2. In maximis & capacioribus poris ſeſe videndas exhibent Glandulae cutaneae nudae, praeſertim in nonnullis Poris Naſi capacioribus.

3. Nonnullae Glandulae cutaneae, in Poris majoribus haerentes, morboſae & juſtò majores factae, praeternaturali colore albicante praeditae ſunt in hoc Naſo, & quod notandum, eorum Pori viſuntur obſtructi. Homines illo morbo correpti, ſaepius compreſſione Cutis dictas Glandulas morboſas exprimunt, & foras eliminant, cum puſtularum nomine è Cute faciei prominent. In hiſce ita dictis puſtulis, aut Glandulis morboſis reperitur ut plurimùm paululùm materiae pultaceae, imò & vermiculi.

4. Hic

4. Hic oppidò quam bene terminum extremum Cutis faciei ab involucro membranoſo labii ſuperioris luſtrare licet. ubi enim Pori cutanei deſinunt, deſinit & ibi quoque cutis.

5. Labii ſuperioris portio infima, involucro ſuo deſtituta, admodum villoſa: de qua villoſitate plura in ſequentibus. Res enim conſideratione digna eſt.

N°. VII. Foetus jamjam nati Hepar excarne, cum annexa Veſicula fellea: Hepar dico excarne, ut loquar cum Anatomiae proceribus, perperam quamvis ita audiat: Potius dicendum, Vaſa ſanguinea, quae ſuis extremitatibus potiorem Hepatis partem conſtituunt, hic ſeparata ſunt ab extremitatibus ſuis ſuccoſis.

Not. 1. Quanta ſit differentia inter vaſorum ſanguiferorum extremitates, idque haud ſolùm ratione reptatus, verùm etiam tenacitatis & mollitiei, in variis objectis mirum viſu.

Vaſa ſanguifera Hepatis, ut & bilioſa circa ſui extremum adeò ſunt tenacia & ſibi invicem connata, ut nullam admittant curioſam diſſolutionem, aut excarnationem, ut vulgò dicitur, niſi in eo affectu, in quo mollitiem acquirunt praeternaturalem Jecinora. Horum vaſorum extremitates faſciculatim ſunt diſpoſitae, qui faſciculi Glandulae denominantur, aſt immeritò. nam praeter vaſa, peculiares haud reperiuntur hic Glandulae.

Dicti faſciculi non ſunt extremitates vaſorum contortae, glomi adinſtar, at verò penicillorum modo ſunt diſpoſitae, nullaque peculiari membranula praeditae, id quod Glandulis proprium, uti aiunt; omnes ſolummodò communi membrana coërcitae ſunt.

Hi Vaſorum faſciculi Glandulas tam exacte mentiuntur, ut nobis & aliis olim impoſuerint, praeſertim in Jecinore ſuillo, ſive recenti, ſive cocto: re autem penitius perſpecta, faſciculos dictos neutiquam puto dicendos eſſe Glandulas; Vaſa enim ſanguinea peculiaria dictos faſciculos nullo modo alluunt, at verò faſciculi ſunt ipſae Vaſorum extremitates, quae nullâ peculiari membranâ propriâ coërcentur. Munus itaque Glandulis ſic dictis deſtinatum, vaſorum faſciculis attribuendum eſſe cenſeo.

2. Veſicula fellea gaudet Arteriis Cyſticis, quae non ſolùm proſpiciunt Veſiculae felleae, verùm etiam ulterius reptantes Hepati innumeros ramulos impertiunt, qui perperam Radices

Veſiculae felleae è fundo emergentes Auctoribus audiunt: hoc, inquam, luculentiſſimè apparet in hac Veſicula fellea.

N°. VIII. Pueri aut Puellae Ren biſectus, ut interiora pateant.

Not. 1. Papillae renales plurimis foraminibus, ſeu oſculis, urinoſum liquorem in Tubulos renales (qui nil niſi ramoſae emiſſiones Pelvis ſunt) excernentes luculenter hic apparent.

2. Dictas papillares prominentias ubique haud ſolitarias, ſed variis in locis conjugatas eſſe, apparet in hoc objecto, ut & in aliis.

3. Dictae Papillae, ex vaſculorum urinariorum extremis conſtitutae, in hoc objecto naturalem obtinuerunt magnitudinem, formam ac colorem.

4. Vaſcula urinaria dicta in allegato Rene ex parte repleta ſunt materiâ è cera rubrâ, qua & vaſa ſanguinea renalia oppleta ſunt, id quod jucundum viſu & notatu dignum eſſe cenſeo. Arterias renales infarciendo ſimul quoque varii ductus urinoſi replebantur.

Sunt mihi Renes, quorum vaſcula urinaria omnia, poſt repletionem Arteriarum renalium, infarcta ſunt; de quibus plura alibi, ubi Renis veram & miram conſtitutionem, Deo volente, delineaturus ſum, quod nondum ab aliis factum vidi.

N°. IX. Pueri Ren biſectus & tam nitidè conſervatus, ut naturalis & vividus color haud deſint. in eo Papillae, ut in objecto modo deſcripto, evidenter comparent.

N°. X. Penultima, ut & ultima atque infima Thoracis coſta, cum Muſculis intercoſtalibus, idque è pueri cadavere.

Not. Paracenteſin nunquam inſtituendam eſſe inter ſpatia intercoſtalia dictarum coſtarum, ſatis ſuperque indicant Nervorum intercoſtalium reptatus ejus loci; ſaepiſſimè enim, ſi non ſemper, dicti Nervi Muſculorum medium perreptant, uti hic videri poteſt.

N°. XI. Portio Inteſtini Coli, cujus tunica villoſa, rubicundiſſima ex parte ſeparata, dependet, continetque in ſe ſpurias Glandulas.

Not. 1. Dictas Glandulas proximè adhaerere in ſtatu naturali Tunicae Nerveae, veſtigia indicant, quae poſt ſeparationem relinquuntur in Tunica Nervea, ſicuti hic videre eſt.

2. Arteriarum trunculos Tunicam Nerveam potiſſimum obſidere, hic palam eſt.

3. Tu-

3. Tunicam Carneam hic quoque dependentem paucioribus vaſis ſanguifluis eſſe ditatam, cerni poteſt in hoc ipſo objecto.

4. Tunicae Carneae fibrae motrices circulares luculenter in oculos incurrunt, ut & Tunicae villoſae, ex parte à Tunica Nervea ſeparatae, utraque facies.

N°. XII. Hepatis Hydropici portio

Not. 1. Anno 1696. Hydropici cadaver cultro Anatomico ſubjeci, cujus Hepar totum quantum erat ex meris veſiculis conſtabat, quae materiam limoſam pellucidam continebant. Hujus portionem in liquore noſtro tam nitide conſervavi, ut jam jam modo è cadavere deſumpta videatur, eamque hic videre licet.

2. In dicto Jecinore ne minimus quidem ramulus Venae Portae, Cavae, Ductus bilioſi, aut Arteriae Hepaticae videndum ſeſe exhibebat, quantumvis ad illud uſque tempus vixerit aeger.

Ex hac obſervatione palam eſſe puto, Lymphae-ductus non ſolùm, verùm etiam vaſa ſanguinea, ut & alia poſſe degenerare in hydatides, vel in Veſiculas, non ſolùm aquam, verùm etiam ſubſtantiam gelatinoſam in ſe continentes, prout hic videre eſt. Et quod magis mirandum, non ſolùm extremitates vaſorum faſciculoſae (quae perperam Glandulae dicuntur), ſed & vaſorum trunci mutati ſunt in dictas veſiculas.

N°. XIII. Magna portio Piae matris foetus jamjam nati.

Not. 1. Dicta Tunica adeò tenera ac ſubtilis, ut vix aliquid membranoſi appareat: Arteriae autem tam numeroſae, ut membrana tota ex Arteriolis fere conſtare videatur.

Hinc conſtare puto Arterias dictas haud ſolùm eſſe deſtinatas nutritioni & calefactioni hujus membranae, per quam diſſeminantur; illa enim tenuior eſt, quàm ut indigeat tanta vaſorum copia; at verò dicta vaſa ad id deſtinata eſſe exiſtimo, ut Corticalem producant Cerebri ſubſtantiam. Ne autem memorata vaſa deſtituantur reptatu ſuo naturali, neque ſede ſua dimoveantur, aut inter ſe confundantur, dicta membrana inſervire videtur; praeterea inſervit cum ſuis vaſis ſanguiferis, ut ſeparet à ſe invicem Cerebri circumvolutiones.

De Venarum copia, reptatu ac diſtributione nil dicam, quia in hac Piae Matris portione repletae non ſunt, ideoque minus videri poſſunt.

2. Quia

2. Quia Cerebrum in recens natis ſulcis non gaudet profundioribus, ea propter proceſſus Piae Matris minores quoque exiſtunt, id quod nobis hic conducere videtur, ſc. ut ea ratione Arteriarum copia & reptatus accuratius conſpici poſſint. Vid. figur. dictae portionis Piae Matris Tab. 4. Fig. 3.

N°. XIV. Pueri Lingua cum Epiglottide vivido colore praedita, per cujus aream innumerae diſſeminantur papillae diverſae formae & magnitudinis. Vide explicat. Tab. 4. Fig. *6.*

N°. XV. Oculus infantis omnibus Muſculis inſtructus, per quorum Muſculorum ſuperficiem Arteriae & Nervus reptant.

Not. 1. Nervus naturalem ſitum & colorem reſervavit, eſtque hic Nervus praecipuè deſtinatus, ut Spiritus animales deferat ad Muſculum Frontis.

2. Ab altera parte hujus phialae in ſenſus incurrunt Arteriae, per Pericranium ſupra orbitam, ſerpentino reptatu decurrentes, ut & rami dicti, per Muſculum Frontalem diſſeminati.

N°. XVI. Papilla Uberis Balaenae, liquori limpido innatans.

Not. 1. Epidermida, ut & Corpus Reticulare Malpighii, ab hac Papilla à me eſſe remota ſciendum eſt, ut innumerae Papillae cutaneae prominerent, luculentiuſque in conſpectum venirent: ſuntque dictae Papillae cutaneae oblongorotundae, quatenus extra cutem prominent.

2. Praedictas Papillas cutaneas à ſculptore paulò majores eſſe expreſſas.

3. Uberis Papillam in ſui extremo eſſe excavatam. Vide Tab. 4. Fig. 1.

N°. XVII. Papilla Uberis Balaenae, cuticula ut & corpore reticulari haud deſtituta, unde Uberis Papilla aequali ſuperficie praedita, Papillae cutaneae non prominent, ſed verò tranſparent. Vid. Fig. 7. Tab. 4.

A latere hujus Papillae Uberis, ſeparavi portionem exiguam corporis Reticularis, ut Corporis Reticularis foramina, nec non ejus craſſities conſpici poſſint. Dicta portio Corporis Reticularis eſt inverſa, quod alioqui foramina in ſenſus minus incurrerent. Vid. Fig. 8. Letr. A.

REPOSITORIUM ſeu ASSER TERTIUS.

N°. I. Phiala Papillae Mammae Balaenae portionem continens, ita

ita praeparatam, ut Ductus Lactiferus Papillae Mammae videri poſſit.

Not. 1. Hic Ductus eſt ſingularis in Ubere Balaenae.

2. Conſideratione dignum eſſe cenſeo, quod ſit ſulcatus Ductus, & quod

3. Sulcorum margines mirificè ſint fimbriati, nec non criſpi: ſuntque dictae fimbriae ita conſtitutae, ut Lactis exitum, extra ſuctionis tempus, prohibere queant. Vid. Tab. 4. Fig. 5.

In dicta Phiala continetur quoque alter Ductus Lactiferus Papillae uberis Balaenae, ita praeparatus & expanſus, ut ſulci accuratius videri queant. Horum ſulcorum margines unde fiat ut minus fimbrientur, an ab expanſione fortiore, an ſecus, non ſatis exploratum habeo. Vid. Tab. 4. Fig. 2.

No. II. Phiala in qua videre licet portionem Papillae Uberis Balaenae.

Not. 1. Cuticulam & Corpus reticulare eſſe ablata.

2. Papillas cutaneas à me eſſe diſſolutas in aqua ſimplici, ita ut Papillae cutaneae capillos repraeſentent. Vid. ulteriora ſuper hac re in explicat. Tab. 4. Fig. 9.

No. III. Phiala Papillam Mammae Mulieris continens cum annexa areola.

Not. 1. Epidermida ut & Corpus Reticulare Malpighii in totum non eſſe ablata, unde altera pars dictis integumentis haud deſtituta magis nigricat. ubi autem Cutis magis albicat, Papillaſque cutaneas prodit, (quae abſque hoc ſenſum noſtrum fugiunt), dicta integumenta ſunt ablata. Vid. Tab. 4. Fig. 4.

2. Papillam Mammæ mulieris plurimis foraminulis eſſe pertuſam, hic videri poteſt, ſecus ac in Papilla uberis Balænæ, ſuntque hæc foraminula oſcula ductuum lactiferorum, per quæ lac exitum ſuum quærit.

3. Difficillimum fore Anatomico Papillas cutaneas in hoc loco demonſtrare, niſi in liquore, ſicuti hic repræſento, cuticulâ & epidermide ablatis.

No. IV. Portio Cutis plantæ pedis humani, colore rubicundo & naturali proximo, ditata.

Not. 1. Epidermis ut & Corpus Reticulare Malpighii, ex parte à Cute dependent.

2. Epidermis, ſive exterius, & primum cutis integumentum

in

in hoc objecto albicat; Corpus verò Reticulare Malpighii, ſecundum corporis integumentum, flavo colore imbutum, hic quoque luculenter apparet.

3. Papillarum cutanearum potior pars, ſenſu exquiſitiſſimo prædita; innumeris in locis ex ipſa cute emergens, microſcopiis hic, cœlo ſereno, obvia.

N°. V Aſperæ Arteriæ portio, ſecundum longitudinem aperta; idque ex puero aut puella.

Not. 1. Membrana, ſeu Tunica nervea, quæ intima, & cavitatem Aſperæ Arteriæ reſpiciens, innumeris (ita dictis) glandulis, foveolas repræſentantibus, eſt referta.

2. A parte poſteriore Glandula conglobata dependet, quales numero magno & diverſæ magnitudinis iſtic loci reperiuntur in corpore noſtro.

N°. VI. Phiala continens Portiones Tunicæ villoſæ Inteſtini recti humani è corpore vivo. poſt cruciatus immanes & dejectiones cruentas, ejectæ.

N°. VII. Funiculi Umbilicalis humani portio.

Not. 1. Funiculum dictum admodum ſpongioſum eſſe hic apparet, quæ ſpongioſitas, vaſorum ſuccoſorum nomine ſignificatur. preſſione quoque ſuccus limoſus & limpidus exprimitur.

2. In eo funiculo tria viſuntur vaſa abſciſſa; horum duo anguſtiora Arteriæ Umbilicales ſunt, tertium autem & capacius Vena Umbilicalis eſt.

N°. VIII. Fœtus humani magna Omenti portio, quæ liquori indita, viſendas præbet Arteriolas Omenti nitidiſſimas & rubicundo colore præditas: nullis autem foraminulis pertuſum eſſe Omentum in ſtatu naturali hic palam eſt: ſi quando Omentum foraminibus pertuſum oſtendatur, id vitio vertendum Anatomico aut ejus violentiæ, à qua inducta ſunt foramina dicta.

N°. IX. Infima portio Medullæ Spinalis, in qua luculenter apparet

1. Subſtantiam ejus corticalem ex meris vaſis ſanguifluis conſtare.

2. Subſtantiam corticalúm occupare locem interiorem.

3. Involucrum ejus intimum haud eſſe deſtitutum Arteriis, etiam lippis & tonſoribus notum; at verò, qualis ſit earum

re-

reptatus, nondum ab auctoribus vidi ita expreſſum, ſicuti in hoc objecto.

4. Nervos ipſos innumeris gaudere Arteriis, hic quoque palam eſt: neque earum reptatus per Nervos viſum fugit.

5. Ab una facie ſerpentino reptatu per involucrum extimum reptare Arterias, ab altera verò facie peculiarem reptandi ſervare curſum, hic apparet.

N°. X. Lienis humani portio in liquore conſervata, cujus Arteria cera rubicundâ eſt impleta.

Not. 1. Venarum extrema non ſunt repleta, unde griſeo colore prædita.

2. Arteriarum extrema antequam ſoliditatem amittunt, & in ſuccoſam ac ſolubilem ſubſtantiam mutantur, penicillorum detritorum figuram referre, hic videre eſt.

3. Solubilem & ſuccoſam ſubſtantiam variis in locis relictam, Glandulas æmulari, hic quoque apparet, quibus tamen Lien prorſus deſtitutus eſt. Vide plura de hiſce in Reſponſ. Epiſt. Problem. 4, ubi & Fig. appoſitam eſſe reperiet Lector.

N°. XI. Infantis portio Medullæ oblongatæ. In ea videnda ſeſe exhibent

1. Protuberantiæ, Corpora Olivaria dictæ.

2. Protuberantiæ, Corpora Pyramidalia, dictæ.

3. Sulcus, dictis protuberantiis interſitus.

4. Corpus globoſum, ſeu protuberantia annularis Williſii.

5. Portio Crurum Medullæ oblongatæ.

6. Conſiderandum hujus objecti iconiſmum reperiri in Reſponſ. Epiſt. Problem. 12. Tab. 14 Fig. 4.

N°. XII. Una ex infantis Vertebris Colli, in qua portio Spinalis Medullæ hæret.

Not. 1. Hujus pars corticalis merè vaſculoſoſa eſt, ſicuti hic diſtinctè videre licet.

2. Arteriæ Vertebrales utroque latere ex parte viſibiles.

N°. XIII. Inteſtini Ilei portio, naturali colore & forma prædita, idque ex infante.

Not. 1. Per Meſenterium diſperſæ non ſolùm Arteriæ & Venæ, verùm etiam Nervi viſibiles exiſtunt ſatis numeroſi, quibus læſis graviora producuntur ſymptomata, doloreſque immanes.

 2. Ar-

2. Arteriæ Meſentericæ per Inteſtina diſtributæ, ubi aliquanto ſpatio per exteriora repſerunt, ſubitò videntur quidem abrumpi, at verò interiora petentes Tunicam nerveam adeunt, cui ulterius impertiunt potiores ramificationes.

N°. Portio Piæ Matris infantis, in qua Arteriarum vertebralum cum Arteriis Carotidibus conjunctio, diſtinctè videri poteſt.

N°. XV. Phiala, pueri Linguam continens, quæ liquori innatat, ut varia diſtinctius conſpici poſſint.

Not. 1. Arteriarum curſus per Linguæ aream luculenter poteſt videri, utpote cereâ materiâ albicante Arteriis infarctis.

2. Harum Arteriarum maximæ à faucibus prodeuntes, per Linguam mediam decurrunt, ramoſque utrique lateri impertiunt; ſecus ac in Linguæ plano inferiore, ubi geminæ Arteriæ per Linguæ longitudinem decurrunt, minimi digiti fere latitudine à peripheria, utrique lateri tantam ramulorum copiam præbentes, ut arbuſcularum foliis carentium ſilvam repræſentent. Vid. Tab. 3. Fig. 4.

N°. XVI. Sex portiones Coſtarum, Muſculis intercoſtalibus inſtructæ, idque ex fœtu humano,

Not. 1. Omnes Arteriolæ cera rubrâ repletæ occaſionem mihi dederunt inveniendi Arterias (mihi intercoſtales dictas exteriores) de quibus nihil unquam legi apud auctores, nemoque eas per figuras exhibuit.

2. Harum Arteriarum propagines, per Coſtarum perioſtium diſſeminatæ, peculiarem habent curſum, & plane diverſum ab iis, quæ per muſculos intercoſtales parte exteriore repunt vid. Tab. 2. Fig. 3.

3. Arteriolarum Intercoſtalium exteriorum ramuſculi omnes inſequuntur curſum fibrarum motricium Muſculorum intercoſtalium exteriorum, id quod viſu jucundum.

4. Soboles dictarum Arteriarum Intercoſtalium exteriorum variis in locis viſuntur bicompoſitæ, quas inter una reptat venula, ſicuti videre ſemper licet in funiculo umbilicali, in quo gemina Arteria aſſociatur Venæ ſolitariæ.

5. Dicto objecto in parte adverſa viſo, in conſpectum veniunt Arteriolæ per Pleuræ ſuperficiem, Pulmonem reſpicientem, tranſparentes: harum autem neque exortum, neque finem hic videre eſt, ſed confusè exſpatiari videntur.

N°. XVII.

No. XVII. Racemus Dentium ex Ovario muliebri poſt mortem deſumptus, cujus hiſtoriam breviter hic lubet recenſere.

Quatuor quinqueve abhinc annis, mulier quaedam viginti & quatuor circiter annos nata, temperamenti phlegmatici, morbo graviore implicita, ſaepiſſimè conqueſta erat de dolore in hypogaſtrio, non ſine praecordiorum anxietate & febri continua; tandem fato conceſſit, unde nobis cadaver aperiendi nata occaſio.

Filius meus, praeſentibus variis Expertiſſ. Medicis, & Chirurgis verſatiſſimis, cadaver cultro ſubjecit; cum autem à latere Uteri, ſi rectè memini, ſiniſtro, duritiem quandam perciperet, cultello eam eximebat, nobiſque demonſtrabat Ovarii duritiem. Cuſpide cultelli ab una parte duritiem aperuimus & invenimus Dentem latitare in ea, & quidem molarem. caetera porro integra conſervabam, donec mihi concederetur Cadaveris humani Anatomiam inſtituere publicam; qua data occaſione hiſtoriam non ſolùm retuli, verùm etiam dictum Dentium racemum attuli & exhibui, alterumque dentem publicè, facta inciſione, quoque demonſtravi. hic aemulabatur Dentem Caninum. Hoſce cum caeteris im membrana ſatis craſſa adhuc occluſis ita conſervo in liquore. Vide Fig. 1. Tab. 3.

Not, 1. Dicti duo Dentes partim adhuc ſibi invicem dictae connectuntur menbranæ craſſae, partim verò denudati ſunt, ut hujus rei veritas pateat.

2. Sicuti radices Dentium in Infantibus nunquam ſunt perfectae, ita quoque his denudatis deficit radicum extremitas.

3. Radices Dentium in infantibus cavae ſunt, in hiſce verò cavitas in totum deficit.

4. Quot ſint numero Dentes, in dicta membrana craſſa adhuc latitantes, me latet, ulterius enim non aperui.

No. XVIII. Exigua portio Maxillae inferioris, à carnoſa parte nondum liberata, in qua duo Dentes molles comparent; idque è fœtu jamjam in lucem edito,

Not. 1. Totum conſtitutum dictorum Dentium ante eruptionem ex alveolis, in ea aetate ſubſtantiam eſſe mollem, (per quam plurimae viſuntur diſperſæ arteriolae,) hic conſtat.

2. Horum alter ſecundum longitudinem diviſus, internè innumeris Arteriolis diſſectis eſt ditatus; alterius verò membra-

na, Dentium ſubſtantiam inveſtiens, magna ex parte illibata remanſit, & ſic accuratè quoque dictarum Arteriolarum reptatum per eam cernere licet.

3. Quamvis Dentes eo tempore in totum molles ſint, ſubſtantia tamen exterior longe differt ab ea, quae interior. Exterior è duplici ſubſtantia conſtat coloris diverſi, ut hic luculenter apparet, non autem interior, quae quoque mollior.

N°. XIX. Piae Matris portio cum annexa portione ſubſtantiae corticalis Cerebri, quam ex meris Vaſculorum ſanguineorum extremitatibus conſtare luculenter apparet.

Not. 1. Dixi totum conſtitutum eſſe vaſculoſum: an autem merae ſint Arteriolarum extremitates, an ſimul quoque venoſi quid interſit, expiſcari hactenus nequivi, veroſimile tamen eſſe reor.

2. Dictae extremitates ſucceſſivè molliores atque molliores evadunt, ita ut tandem, aquae ſimplicis beneficio, diſſolvi poſſint in pultaceam ſubſtantiam, id quod in Liene quoque locum habere monui in Reſp. Epiſt. 4. ad Epertiſſ. Virum J. Campdomercum

3. Si verò dicta ſubſtantia corticalis arte induruerit, diſſolubilitatem amittit, & grumoſa apparet.

4. Dictam ſubſtantiam corticalem neutiquam ex glandulis compoſitam eſſe, hic quoque videre eſt. Vide ulterius Reſp. Epiſt. 12. Tab. 14.

N°. XX. Infantis Lien, tam nitidè praparatus, atque conſervatus, ut jammodo corpore videatur exemptus.

N°. XXI. Infantis Auricula colore vivido praedita.

Not. 1. Pori tam densè ſibi invicem ſunt adſiti & patuli, ut cribrum aemulentnr.

2. Hiſee Poris interſeruntur vaſcula ſanguinea repleta, quorum reptatus oculis armatis conſpicere licet.

LOCULAMENTUM

Sub dicto Theſauro continet Arcas ex ligno Cedrino confectas, quarum.

ARCA PRIMA

Continet portiones Inteſtini Jejuni exſiccatas & ſecundum lon-

longitudinem apertas, ut ſitus Glandularum &c. appareant.

Not. 1. Dictae Glandulae haud ſunt ſolitariae, ſed agm nis inſtar ſibi invicem adſitae.

2. Arteriolae per dictas Glandulas reptantes, ſenſum in totum non fugiunt, ſuntque cereâ materiâ refertae.

3. Arteriolae per extimam & communem hujus Inteſtini tunicam reptantes curſum obtinent diverſum ab eo, quo donantur caeterae tunicae hujus Inteſtini.

4. Juga, Valvulae conniventes aliis dicta, in hac portione Inteſtini Ilei haud ſunt obliterata, quamtumvis exſiccatum ſit Inteſtinum.

5. Dicta juga non ſolùm, verùm etiam integra Inteſtini portio, ſaturata rubedine perfuſa ſunt, idque à cera qua Arteriolae repletae ſunt.

ARCA SECUNDA

Continet varias portiones inteſtinorum humanorum.

A. Portiuncula Inteſtini Jejuni inflati, & poſt exſiccationem aperti, ut juga, valvulae conniventes dicta, in conſpectum Prodirent.

B. Portiones Inteſtini Coli & Ilei cum integro Cœco & Proceſſu vermiformi, nec non ea meſocoli parte, quae propria eſt Proceſſui vermiformi, idque ex fœtu jamjam in in lucem edito. Per eam plurimae viſuntur diſperſae Arteriolae, cereâ materiâ rubrâ infarctae, quarum extremitates adeo ſunt numeroſae, ut totus Proceſſus Vermiformis ſumma rubedine ſit perfuſus.

Hic videndum Inteſtinum Cœcum in recens natis longe differre ab iis, qui aetate provectiores ſunt. In illis enim hic videmus Cœci diametrum ſucceſſivè diminui & ſic in Proceſſum vermiformem degenerare. In hiſce verò qui adultiores ſunt diameter dictus ſucceſſivè haud diminuitur, ſicuti in poſterum demonſtrabitur in aliis objectis.

C. Portio Inteſtini Coli ex infante deſumpa, cum annexa Meſocoli portione, per quam innumèrae repletae Arteriae ſunt diſſeminatae.

D. Inteſtini Ilei portio, poſt exſiccationem aperta, cujus Arteriae adeo ſunt numeroſae, ut ſilvam repraeſentare videantur.

E. Por-

E. Portio Inteſtini Coli, cujus ligamenta fuerunt diſſoluta ante exſiccationem, ut luculenter appareat Colon craſſioris ſubſtantiae non eſſe, quam caetera Inteſtina: omnemque craſſitiei differentiam in Colo provenire à ligamentis, & à valvulis Conniventibus dictis.

ARCA TERTIA

Continet duos Renes humanos naturalem magnitudinem excedentes; quibus annectuntur Arteria Magna & Vena Cava. Naturae luſu dicti Renes praediti ſunt Arteria Renali ſupernumeraria.

A. A. Arteriae Renales.

B. B. Arteriae Renales ſupernumerariae.

C. Arteriae magnae truncus ſub Diaphragmate abſciſſus, materiâ cereâ rubrâ repletus.

D. Venae Cavae truncus ſub Diaphragmate abſciſſus, albâ repletus.

E. E. Rami Iliaci Venoſi.

F. F. Rami Iliaci Arterioſi.

G. Arteria Meſenterica inferior.

H. Arteria Meſenterica ſuperior.

I. Arteria Caeliaca.

K. Vena Renalis ſiniſtra, naturae luſu circa ramificationem Venae Cavae in ramos Iliacos, oriunda.

L. Vena Renalis dextra, debito loco orta.

M. Vena ſpermatica ſiniſtra, è Vena Renali prodiens.

N. Vena ſpermatica dextra, è Vena Renali dextra, ut & Venae cavae trunco oriunda.

O. O. Ureteres ſerpentino curſu reptantes.

ARCULA QUARTA

Inſtructa aliquot minutiſſimis Muſcis ut & exuviis ſeu pelliculis Nympharum, è quibus Muſcae excluſae ſunt. hae autem Nymphae per vias urinarias, ſimul cum urina expulſæ ſunt.

Nempe nobilis quidam Vir, queſtus aliquo tempore de pruritu in Perinaeo, & moleſta urinae excretione, Chirurgum, & paucos

cos poſt dies me quoque accerſi juſſit. Urinam invenimus non admodum ſaburroſam, ſed particulis exiguis oblongo-rotundis, granula mentientibus, permixtam.

Hiſce viſis, petii ab aegro, ut mihi liceret aliquot ex iis in capſula domum auferre, ulterius perſcrutandi cauſâ, id quod conceſſit. Cum autem altero die capſulam aperirem, reperi eam Muſcis innumeris, ut & pelliculis, è quibus erant excluſae, refertam. Attonitus hiſce phaenomenis, microſcopium in auxilium adhibui, & ſic diſtinctè reperi, dictas particulas nil aliud fuiſſe quam Nymphas, quae produxerant haſce Muſcas: omnes autem Muſcae per capſam diſperſae vivebant, & nonnullae volabant, quas inter una, pelliculae ſeu exuvio adhuc adhaerens, omnem dubitandi anſam mihi adimebat. Vid. Tab. 3. Fig. 5. Lit. A. ut & Lit. B. Microſcopio adhibito factam, C. & D. denotant pelliculas ſeu exuvias, oculis inermibus viſas.

Dixerit forſan aliquis, unde tales Nymphae in perinaeo, & quidem in collo Veſicae, ubi haerebant ante excretionem.

Reſp. Cum ductus urinarius via ſit ſatis patula, haud neceſſarium eſſe exiſtimo, ad alias, minus aptas, confugere vias.

Per hanc viam veroſimile eſt vermiculos minutiſſimos inſenſibiliter intraſſe, & circa Veſicae collum haeſiſſe, donec Nympharum formam adepti ſunt. Cum hanc hiſtoriam Viro, Nobili proſapia oriundo, referrem, regerebat mihi, ſeſe hoc non ſolùm quoque expertum fuiſſe in proprio corpore, verùm etiam tale quid olim vidiſſe in Urina cujusdam mulieris. Non abſonum mihi videretur credere, hocce affectu homines corripi in latrinis ſedentes, praeſertim ſi diutius ſolitò ibi manſerint, idque certis temporibus, cum tales vermiculi graſſantur, id quod forte rarò contingit, ideoque rariſſimè hic affectus occurrit.

TAB. 3. EXPLICATIO.

FIG. I. Racemum Dentium, ex Ovario muliebri deſumptum, denotat.

A. *Dens Caninus.*

B. *Dens Molaris.*

C. *Racemi portio, in qua caeteri Dentes adhuc ſunt incluſi, ſine ulla eorum denudatione.*

E D. *Por-*

D. *Portio membranae craſſae, in qua Dentes partim adhuc ſunt incluſi, partim denudati.*

FIG. 2. Eoſdem Dentes repraeſentat, ab altero latere viſos, cum exigua portione dictae membranae craſſae.

A. *Dens Caninus.*

B. *Dens Molaris.*

C.D. *Partes inferiores, ſeu radices non perfectae, neque cavae, aſt ſolidiſſima & oſſea, aut lapidea ſubſtantia praeditae.*

FIG. 3. Exhibet portionem pectoris, ſc. coſtas, ut & Muſculos aliquot intercoſtales, cum ſuis Arteriis intercoſtalibus exterioribus, idque ex infante.

A. *Coſtae abſciſſæ.*

B. *Muſculi intercoſtales.*

C. *Arteriae intercoſtales, exteriores à me dictae, non ſolùm per coſtarum limbum ſuperiorem, verùm etiam inferiorem, reptantes. Hae autem originem ducunt, non immediatè ex Arteriae magnae trunco, neque ex mammariis Arteriis internis, aſt verò, rami intercoſtales interiores, dictas exteriores producunt.*

FIG. 4. Linguam pueri, parte inferiore viſam, denotat.

A. *Integumentum Linguae membranoſum, propter inverſionem craſſius repraeſentatum.*

B.B. *Arteriae ſublinguales, quarum ramuli numeroſiſſimi, arbuſcularum, foliis carentium, ſilvulam repraeſentant.*

FIG. 5. Muſcas, ut & Nympharum pelliculas repraeſentat.

A, *Muſca exigua, cum ejus adhaerente pellicula, è qua excluſa eſt muſca.*

B. *Eadem, per microſcopium viſa & ſculpta.*

C. *Duae pelliculae ſibi invicem cohaerentes, è quibus muſcae ſunt excluſae.*

D. *Pellicula ſeorſum videnda.*

TAB. 4. EXPLANATIO.

A. *Portio cutis uberis.*

B. *Papilla uberis.*

C. *Papillae cutaneae Papillae uberis extra cutem prominentes & oculis inermibus luculenter viſibiles, in hoc objecto aliquanto majores expreſſae.*

D. *Cavitas in Papillae extremitate.*

FIG. 2.

FIG. 2. Ductum lactiferum communem uberis Balaenae deſignat, in quem caeteri omnes concurrentes, lac ſuum deponunt; éſtque ille ductus plurimis ſulcis ſulcatus.

FIG. 3. Cernitur portio Piae matris foetus jamjam nati, quae adeò tenuis ac tenera in illa ætate, ut Telae aranearum tenuitatem ac teneritatem ferè ſuperet.

Notandum interim, vaſa ſanguinea, tam numeroſa eſſe diſperſa per dictam membranam, ut ad Piae matris exiſtentiam Vaſa ſanguinea plus conferre videantur, quam reſiduum membranoſum, utpote praecipue deſtinatum. ut dicta vaſa ſuo in loco detineant, ne confundantur.

FIG. 4. Proponitur Papilla uberis mulieris, cum annexa areola.

A. *Portio Areolae, Epidermide carens, unde albicat Areola.*

B. *Portio Areolae, cujus Epidermis haud ablata, unde ſubnigra apparet.*

C. *Foramina ſeu oſcula ductuum lactiferorum in Papilla uberis viſibilia.*

D. *Papillae cutaneae in uberis papilla, ut & in Areola nonnihil prominentes, & microſcopii ope hic loci magis, quam alibi in cute viſibiles; unde Papillae uberis, Epidermide privatae, atrociores excitant dolores, quam quidem in caeteris corporis partibus, ubi Papillae cutaneae minus extra cutem propullulant. Hinc etiam fiſſurae, excoriationes &c. in uberis Papillis difficilioris ſunt curationis. Contrà, Papillis uberis benè conſtitutis, nec Epidermide privatis, major excitatur pruritus & voluptas nutricibus ab infantibus lactentibus, ob continuum motum & preſſionem Papillam tempore ſuctionis; non autem, ſi extra Papillam mammam noctu arripiant infantes.*

FIG. 5. Delineatur portio Papillae uberis Balaenae, cujus lactiferus Ductus ſulcatus & fimbriatus.

FIG. 6. Proponitur figura Linguae cum Epiglottide, per cujus aream diſperſae innumerae Papillae, quae guſtus proximum organum ſunt.

A. *Lingua.*

B. *Papilla Fungorum exiguorum formâ, inter quas innumerae viſuntur diſperſae Papillae arcuatae. Has microſcopio viſas, naturali magnitudine majores delineari curavi à latere hujus*

Linguae, ſub iis, quae in acumen exeunt, quarum Iconiſmum hic quoque adjeci, quandoquidem ſaepiſſime eas acuminatas offendi.

C. *Papillarum majorum ſeries, quae planae, rotundae, variis foraminibus aut oſculis minutiſſimis, circuloque praeditae.*

D. *Epiglottis variis Glandulis obſita.*

E. *Papillae majores ad Linguae radicem ſub Epiglottide conſitae.*

FIG. 7. Oſtenditur portio uberis Balaenae, cujus Epidermis, ut & Corpus reticulare Malpighii, nondum ſunt ablata, quamobrem extra cutem non propullulant Papillae cutaneae.

FIG. 8. Offertur portiuncula Papillae uberis Balaenae, cum ſuis Papillis cutaneis diſſolutis, à qua portio corporis reticularis, innumeris foraminibus pertuſa, dependet.

A. *Corpus reticulare.*

B. *Papillae cutaneae diſſolutae.*

FIG. 9. Repraeſentat portionem Papillae uberis Balaenae, cujus Papillae cutaneae à me diſſolutae ſunt in aqua ſimplici, id eſt, ſingulae Papillae ex multis fibris nervoſis conſtitutae quidem ſunt, ſed penicilli humectati in modum hic à ſe invicem receſſerunt fibrae, pilos prae ſe ferentes.

Notandum interim, in dicta diſſolutione nullam vim à me eſſe adhibitam: nam ſolummodo utrumque integumentum, quibus cutis obducta eſt, abſtuleram. Hoc experimentum confirmare videtur, Papillas cutaneas conſtare ex Nervorum extremitatibus, quandoquidem Nervi quoque ex innumeris fibris ſunt compoſiti, qui in extremo Papillas cutaneas conſtituunt. In homine autem hanc diſſolutionem Papillarum cutanearum nunquam peragere potui, utpote fibris ſibi invicem firmius cohaerentibus.

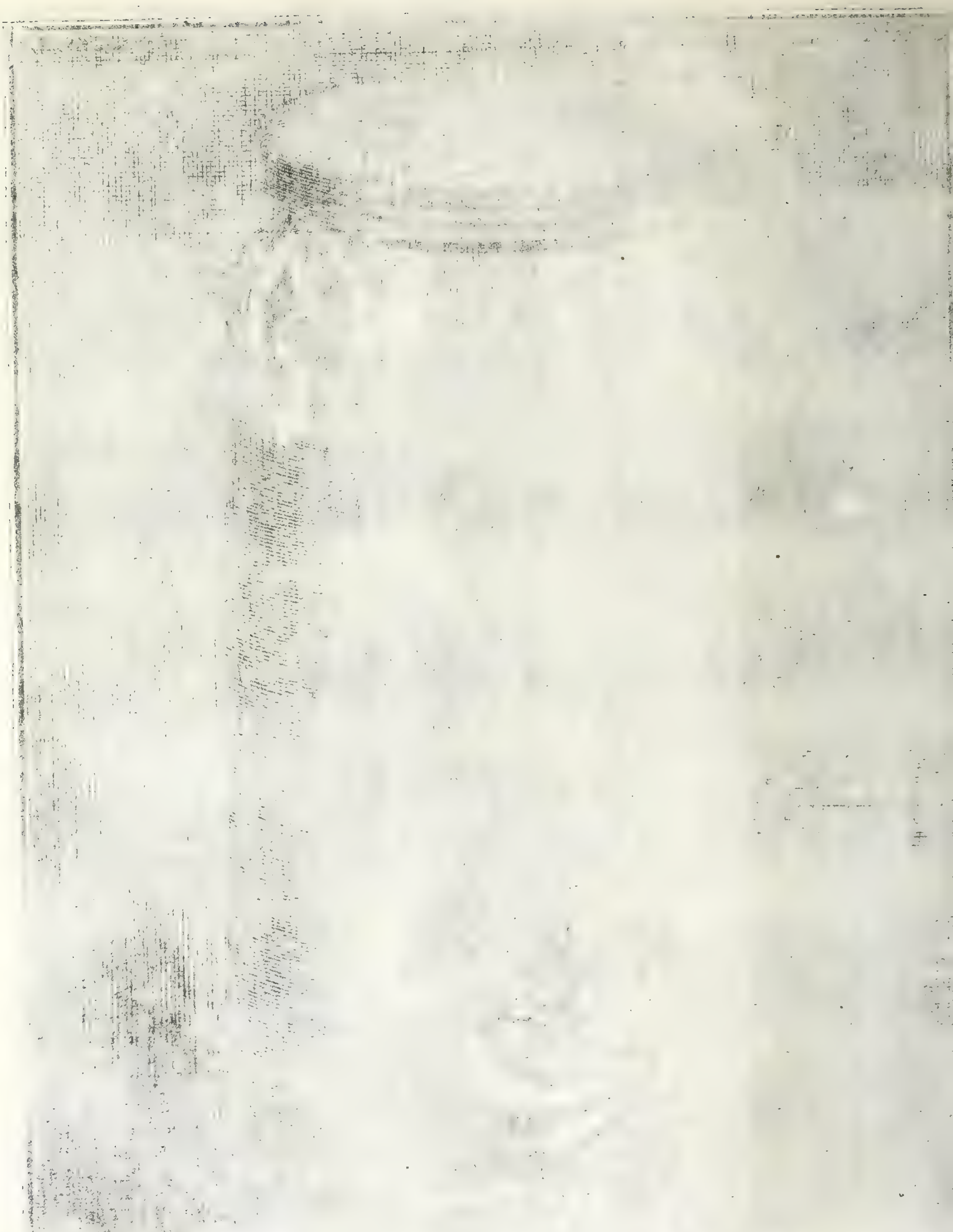
A latere ſiniſtro hujus dictae figurae reperiuntur aliquot Papillae cutaneae non diſſolutae, quae in mucronem exeunt.

F I N I S.

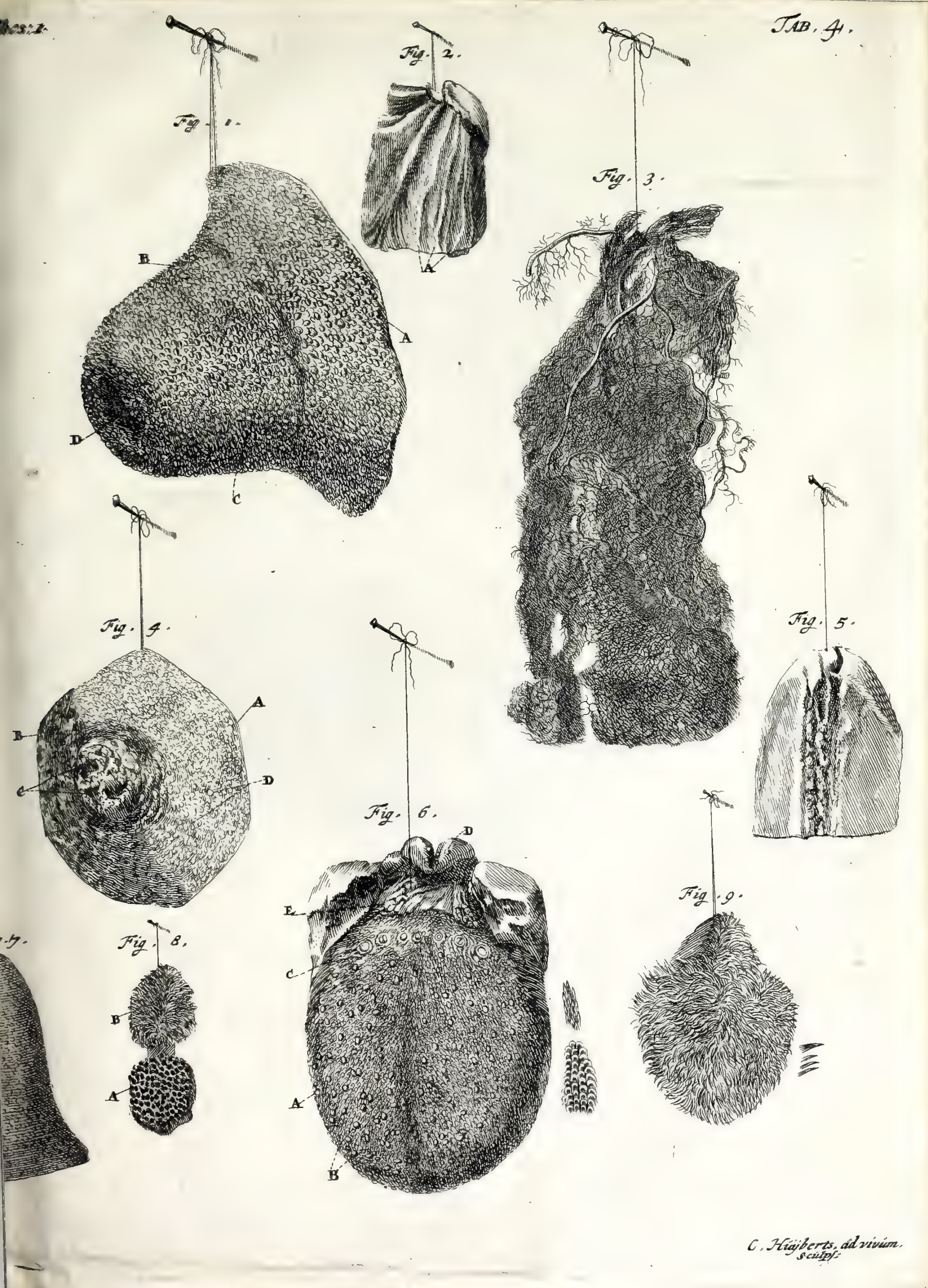
C. Huijberts, ad vivum Sculpsit.

H
G
A
B
C
F
D
E
D
C. Huyberts,
ad vivum fecit

C. Huijberts. ad vivum ſculp:

Tab. 4.
Fig. 1.
A
B
C
D
Fig. 2.
A
Fig. 3.
Fig. 4.
A
B
C
D
Fig. 5.
Fig. 6.
A
B
C
D
E
Fig. 8.
A
B
Fig. 9.
C. Huijberts, ad vivum sculpſ.

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS SECUNDUS.

Cum Figuris æneis.

AMSTELÆDAMI,

Apud JANSONIO-WAESBERGIOS,
MDCCXXII.

BENEVOLO LECTORI.

NOnnullorum objectorum, Lector benevole, deſcriptiones reperies in hoc ſecundo, & cæteris Theſauris, de quibus in primo etiam mentio facta eſt. Scias autem velim ſine ratione hoc non eſſe factum. poſtquam enim primi Theſauri deſcriptionem in lucem dedi, varia adhuc didici in præparationibus, quæ me, primum Theſaurum conficientem, latuerunt. Variaetiam atque etiam nitidiora facta ſunt, quia indeſinenter pergo in diſſecandis & perſcrutandis cadaveribus. Videbis quoque inter ſe diſcrepare præparata, ratione illorum, quæ huic vel illi objecto connectuntur. Cum deſcriptionem primi Theſauri publici juris facerem, me adhuc latuit encheireſis jecinora abſque ablatione, ut vocantur, glandularum, quamvis revera haud exſtent, ita præparandi, ut omnia vaſa, hepar in totum fere conſtituentia, in conſpectum veniant, ne ramuſculis quidem minutiſſimis exceptis. Quamvis hæc, & plurima alia jam expertus ſim, à me tamen impetrare nequeo, ut antecedentia objecta rejiciam, & nova ſubſtituam. Conſpiciantur hæc, luſtrentur quoque illa, quæ intra 37. annos à me ſunt præparata: & ſic patebit me non ſine ratione hæc omnia, immenſo labore confecta conſervare in 16. & pluribus Theſauris ac Thecis, in quibus promiſcue partes corporis ſunt poſitæ, ut viſui gratiam majorem conciliarem; alioqui difficile mihi non fuiſſet, unum Theſaurum ſolis cordibus humanis, variis modis præparatis, alium embryonibus fœtibuſque, alium ſolis capitibus puerorum replere; ſed id viſui minus gratum fuiſſet.

THE

THESAURUS ANATOMICUS SECUNDUS.

In hoc Theſauro ſecundo ſex Aſſeres, ſeu repoſitoria reperiuntur, in quorum primo & inferiore ſequentia luſtrare licet.

N°. I. PHiala continens Balænæ oculum, tranverſim, & orbiculariter biſectum, & ita præparatum, ut Tunicæ Scleroticæ craſſities, nec non Choroideæ vaſa ſanguinea conſpici poſſint, idque in liquore limpido.

Not. 1. Oculus Balænæ, ſi ad corporis molem conferatur, admodum exiguus eſt, imò pomum aurantium mediocre haud ſuperat: ſicuti Tab. 1. fig. 1. 2. 3. & 6. hujus 2 Theſ. indigitant.

2. Vaſa ſanguinea per Choroideam diſperſa clare videri poſſunt, licet non ſint repleta. Horum ramus major ſolitarius in confinio Choroideæ circulariter Uveam ambit, & ramos maximos ſurſum ſpargit; in homine verò, ſæpiſſime, ſi non ſemper, ſenis in locis, ſex rami majores Choroideam perambulant, & quidem non in confinio dicto, ſed in ejus medio: ubi ramulos innumeros ſurſum verſus nervum opticum, & deorſum, verſus Uveam demittunt. Vid. Tab. 16. Fig. 8. in Reſponſ. Epiſt. Problem. 13.

N°. II. Phiala in liquore continens tria objecta, quorum primum, oculus eſt pueri, tranſverſim ſectus; cujus facies exterior Scleroticam, interior verò Retinam medulloſam demonſtrat. Hujus figuram cernere licet in Reſponſ. Epiſtolari Problem. 13. Fig. 15.

Secundum objectum Oculus eſt humanus, cujus Scleroticâ ex parte ademptâ, Tunica choroidea, cum ſuis arteriolis nitidiſſime in conſpectum venit. Arteriolæ enim ſunt oppletæ

cerea materia rubra. Præterea conſpici quoque poteſt reptatus Arteriarum & Nervorum per ſuperficiem Nervi optici.

Tertium objectum humor cryſtallinus eſt, cujus perſpicuitas adempta à liquore, cui innatat, unde jam totus albicat, forma tamen & naturalis magnitudo ſuperſtites ſunt.

N°. III. Oculus humanus transverſim diſſectus, ut interiora pateant. In hujus parte poſteriore primò Scleroticam, ab inſequente Choroidea ex parte ſeparavi, unde non ſolum Choroidea luculenter in conſpectum venit, verum etiam Ruyſchiana, quæ Choroideæ arcte adhuc connectitur.

Not. 1. Ex hujus oculi centro, ſeu medio, Tunicam Retinam cum ſuis arteriolis emergere, quas ad votum hic cernere licet.

2. In altera, & anteriore parte, & quidem facie poſteriore, luſtrari poſſunt, Ligamentum ciliare cum ſuis arteriolis repletis; proceſſus ligamenti ciliaris, nec non humoris cryſtallini, & humoris aquei ſedes.

Hiſce, & innumeris aliis, abſque præjudicio viſis, quis ulterius dubitet, quin noſtra præparandi demonſtrandique methodus, à vulgari maxime differens, eligenda ſit? fieri enim non poſſe reor, ut hæc, & alia tam exactè demonſtrentur, niſi eo modo oculis objiciantur; & hinc innumera figmenta nobis obtruſêre Antiſtites in re Anatomica.

N°. IV. Phiala in liquore continens duo objecta. Horum alterum à capillo dependens, poſterior pars oculi humani eſt; in quo conſpiciuntur Sclerotica & Choroidea, nec non duo nervi (Ciliares à me dicti) à ſubjecto ipſo dependentes, admodum molles & fragiles.

Alterum objectum pars anterior ejuſdem oculi eſt, in quo perſpicuè videri poſſunt Tunica Ruyſchiana & Choroidea, quamvis ſibi invicem adhuc connatæ; intima enim lamella Ruyſchiana eſt, gaudens arteriolis, quarum reptatus differt longe à curſu arteriolarum per lamellam exteriorem, Choroideam dictam, diſſeminatarum; utriuſque enim reptatus decuſſatur. Præterea ligamentum ciliare inſtructum eſſe innumeris arteriolis, hic quoque videri poteſt.

N°. V. Phiala, liquore referta, cui innatant duo ſubjecta, quorum primum à capillo dependens, pars eſt poſterior oculi humani, transverſim diſſecti. In hoc objecto ſequentia viſuntur: &

1. Qui-

1. Quidem, Tunica Sclerotica, ut & Choroidea Ruyſchianæ connata, per quas, eodem, quo dixi, modo, repunt vaſcula ſanguinea repleta, ſc. decuſſatim, ut ſupra monui.

2. Reliquiæ arteriolarum Tunicæ Retinæ, ſive reticularis, prodeuntium à latere inplantationis nervi optici in Scleroticam, hic quoque cerni poſſunt.

Alterum objectum in fundo Phialæ, anterior oculi pars eſt, cujus facies poſterior in conſpectum hic venit, ſcilicet ligamentum Ciliare cum ſuo proceſſu, ſuntque obducta ſubſtantia coloris nigri, id quod naturale.

No. VI. Oculus humanus ita inverſus, ut ſuperficies interior ſeſe conſpiciendam hic exhibeat.

Not. 1. Sclerotica ablatâ, ſola Choroidea & Ruyſchiana cernuntur, cum connato ligamento Ciliari, ut & ejus proceſſu.

2. Portio exigua Choroideæ à Ruyſchiana avulſa & reflexa. Hujus iconiſmus reperitur Tab. XVI. Epiſt. Probl. 13. Fig. 1.

3. Arteriolæ per ligamentum Ciliare, quin etiam per ejus proceſſum diſſeminatæ, non obſcure, cœlo ſereno, apparent.

No. VII. Phiala liquore repleta, in quo Oculus humanus reconditur, cujus Scelerotica magna ex parte ablatâ, videri queunt ſequentia:

1. Choroidea, Arteriolis ſcatens, quibus cerea materiâ rubrâ repletis, dicta Choroidea rubicundiſſima apparet.

2. Per ſuperficiem Choroideæ decurrunt ſex ſeptemve nervuli Ciliares, & recto quidem tramite, ſuntque albicantes, & propterea facilis eorum diſcretio à vaſis ſanguiferis, quæ hic rubicundiſſima, quoniam artificiosè ſunt repleta dicta cereâ materia rubrâ. Ratio jam quare dicti nervuli aliorum oculos effugerint in cadaveribus, vulgari modo diſſectis, eſt, quod non ſolum nervi, verum etiam vaſcula ſanguinea eodem colore nobis apparent, niſi arteriarum repletio artificioſa præceſſerit.

3. Dicti nervi per ſuperficiem Choroideæ reptantes, nullum viſibilem ramuſculum videntur elargiri Choroideæ; cum autem ad ligamentum Ciliare, ut & ejus proceſſum perveniunt, ibi ramulos diſpeſcere videmus; hinc nervi Ciliares à me ſunt denominati.

4. Dictos nervulos, eo, quo dixi, modo, reptantes, comitantur utplurimum arteriolæ, idque ſerpentino curſu. In hoc objecto unica tantum arteriola, in aliis plures reperiuntur.

5. Aperta eſt Choroidea in medio, ut conſpici poſſit Reti-

na, quæ tot ſcatet arteriolis repletis, ut ex iis ferè conſtare videatur. Vide ulterius ſuper hac re, Reſponſ. Epiſt. Prob. 13. ſupra citatam cum annexis fig. ubi fuſius de hac re agitur.

6. Nervus opticus non ſolum, verum etiam nervi comitantes nervum opticum luculenter hic videri poſſunt.

N$_o$. VIII. Oculus humanus, rotunditate viventis ſimilis.

Not. 1. Ex Pupilla Staphyloma propullulat, utpote Corneâ exiguo foramine pertuſâ, quô affectu hominibus correptis, exigua aut nulla ſpes ſanationis affulget; viſus enim utplurimum, ſi non ſemper, extinguitur.

2. Sclerotica Arteriolis repletis ſuperbit.

3. A latere oculi dependet portio palpebræ ſuperioris rubicundæ, à vaſorum repletorum copia.

4. Utrumque punctum lachrymale conſpicuum.

N$_o$. IX. Portio oculi Balænæ, ſecundum longitudinem biſecti, ut interiora pateant.

Not. In hoc objecto Tunicam Choroideam magna parte receſſiſſe à Ruyſchiana, ita ut Ruyſchiana & Choroidea, ſibi invicem adhuc ex parte connatæ, clarè videri poſſint, & quidem duobus modis. ſcilicet à fronte ſi conſpiciantur, ſuperficie interiore Ruyſchiana apparet, exteriore verò Choroidea. Vel etiam utraque Tunica in conſpectum veniet, ſi à latere læſionis dictarum tunicarum inſpiciantur; interior enim, ſeu Ruyſchiana, albicat, exterior, ſive Choroidea, ſubnigricat in hoc objecto.

N°. X. Oculus humanus cum annexis muſculis, quorum color naturali ſimilis, & rubicundus.

Not. 1. Bulbus oculi rigidus factus rotunditatem haud amiſit.

2. Per ſuperficiem Scleroticæ plurima viſuntur diſperſa veroſimilia vaſcula nova, Lymphaticorum æmula; veroſimilia dico, quia de eorum exiſtentia nil certi affirmare auſim, antequam frequentiore examine certiſſimus factus ſim: ſuntque, ut dixi, Lymphaticorum ſimilia, nitentia, & pellucida. quia autem nullas in iis obſervare potui valvulas, anceps hæreo.

3. Hac de re olim mentio facta in Epiſtolari Reſponſione mea ad Expert. Virum D. Chriſtianum Wedelium, de Oculorum Tunicis fol. 13.

4. Muſculorum tendines non-nihil à Sclerotica ſeparati, luculenter Scleroticam eo loco, ubi inſeruntur à tendinibus dictis, incraſſari, hic docent; ita ut, ſi quis eorum expanſionem

no-

nolit eſſe peculiarem membranam, ſaltem negare non poſſit, eam ad incraſſationem, & robur Scleroticæ multum adferre.

5. Fibræ motrices, muſculos oculorum conſtituentes, accuratius hic viſuntur, quam in ſubjecto jamjam denato.

6. Arterias nervum opticum comitantes, reptatu ſerpentino decurrere hic palam eſt, ut &, quo modo nervi ciliares à me ita dicti, verſus oculi globum tendant.

N°. XI. Phiala, in qua conſervatur oculus humanus tranſverſim biſectus, ſine ulla præmiſſa vaſorum repletione.

Not. 1. Facie interiore, Ligamentum ciliare, ut & ejus proceſſus in ſitu & ſtatu naturali hic ſeſe videnda exhibent.

2. Quo modo proceſſus ciliaris recedat ab ea Corneæ parte, quæ pupillam conſtituit, ut humori aqueo locum cedat, hic quoque videre licet.

3. Nervum opticum amictum eſſe geminâ Tunicâ, eumque poroſum eſſe, hic conſtat.

4. In fundo hujus Phialæ oculorum humores vitreus & cryſtallinus reperiuntur, qui, quamvis per liquorem pelluciditatem amiſerint, & opaci facti ſint, eos tamen conſervare volui, ut demonſtrarem, quo modo humor vitreus cryſtallinum in ſinum ſuum recipiat.

5. In ambitu humoris cryſtallini & vitrei, pigmenti nigri reſiduum, à Ruyſchiana avulſum, inſtar fibrarum nigrarum, adhæret tunicis tenuiſſimis humoris vitrei & cryſtallini.

N°. XII. Pueri Oculus, Scleroticâ magna ex parte adempta, ut Ruyſchiana & Choroidea in conſpectum venirent, quibus in medio apertis, cernitur Retina.

Not. 1. Ne viſum effugerent ſubtiliſſimæ arteriolæ Tunicæ Retinæ, replevi illas cera rubrâ.

2. Retinæ membranoſum adeò eſt ſubtile, ut prima fronte viſum, vix in oculos incurrat, etiam armatos.

3. Medulloſum Retinæ in hoc objecto non apparet. utrum non adfuerit, an verò à liquore ſit deletum, non liquet.

N°. XIII Oculus humanus tranſverſim biſectus.

Not. Arteriolas per Ruyſchianam & Choroideam diſperſas implevi cerea materia, & ſic accuratius tunicarum prædictarum terminus ad quem demonſtratur, qui ad finem ligamenti Ciliaris eſt.

N°. XIV. Anterior oculi infantis portio, ita inverſa, ut facies

cies interior jam exterior ſit facta, unde ligamenti Ciliaris conſtitutio nudam ſeſe offert viſui.

Not. 1. Arteriolæ per ligamentum Ciliare diſſeminatæ, & cerea materiâ oppletæ, viſui hic quidem objiciuntur, ſed manifeſtius apparent, ſi oculo microſcopium admoverimus.

2. Proceſſus Ciliaris pigmento naturali nigro haud deſtitutus, limbo pupillæ proximo hic excepto.

3. In fundo hujuſce Phialæ humores Vitreus & Cryſtallinus comparent, quibus cohæret pigmenti nigri portio, à Ruyſchiana avulſa.

N°. XV. Oculus vitulinus tranſverſim biſectus, ut interiora conſpici poſſint. in eo novi quid mihi detexiſſe viſus ſum, ſc. multis ſeculis pro certo fuit habitum, ligamentum ciliare ceu muſculum eſſe; cui placito etiam ipſe, præjudicio captus, calculum olim adjeci, ut liquet in Reſp. Epiſt. Probl. decima tertia; enimverò in dicto hoc oculo vitulino primò comperi, ligamentum Ciliare neutiquam eſſe conſiderandum tanquam muſculum, ad pupillæ & humoris cryſtallini motum deſtinatum, totumque hoc negotium perfici à proceſſu Ciliari, ut & à circulo muſculari, poſterius in confinio pupillæ ſito. Ligamenti Ciliaris proceſſus conſtat ex fibris muſculoſis longitudinalibus, quarum tendines aut fibræ tendinoſæ luculenter viſuntur diſpergi & finiri in ſecundo & minori, à me dicto, circulo, poſterius ad marginem pupillæ ſito; præterea Ligamenti Ciliaris extremum non conſtituit, neque à ſe dimittit tendines, uti Scriptores autumant, ſed margine criſpo recedit à proceſſu dicto. (Vid. Tab. 1. Fig. 7. Lit. c.) & ſic ligamentum Ciliare non videtur tale commercium habere cum proceſſu Ciliari, uti voluere Antiſtites. Hiſce in oculo bovino viſis, me denuo contuli ad objecta humana, in quibus olim quidem tale quid mihi videre videbar; præjudicio verò deceptus, accuratiorem ejus indagationem neglexi. Jam autem in oculis humanis & vitulinis, circa ante dicta reperio nihil diſcriminis intercedere, niſi quod in oculo vitulino omnia majora exiſtant.

In dicto minori circulo, poſterius in pupillæ confinio ſito, non ſolum inſeruntur tendines ligamenti ciliaris, ad pupillam dilatandam, ubi neceſſe eſt: verum etiam circuli minoris extrêmum, conſtare mihi videtur ex fibris motricibus circularibus, pupillam anguſtantibus, præſertim cum res magis illuminatas

minatas intuemur attentius. Fateor quidem haſce fibras circulares non tam luculenter conſpici poſſe, quin oculi mentis in ſubſidium ſint vocandi. enimverò cum neque ligamentum ciliare, neque ejus proceſſus pupillæ contractioni ſint deſtinata, conſultius duxi ſtatuere, circulum minorem ad poſterius confinium pupillæ ſitum, huic operi eſſe deſtinatum.

Nonnulli pro proceſſu ciliari agnoſcunt pullas pigmenti nigri reliquias, membranulæ tenuiſſimæ humoris cryſtallini & vitrei adhærentes, & quaſi fibras mentientes, oculo ſc. aperto, humoribuſque exemptis. hæ autem nil ſunt, niſi avulſæ particulæ pigmenti nigri, quô non ſolum obſitum eſt ligamentum ciliare in ſtatu ſano, verum etiam ejus proceſſus, nec non Tunica Ruyſchiana: Proceſſus verò ciliaris ſedem habet orbiculatam ſub ligamento ciliari, à quo fibræ tendinoſæ, ut dixi, prodeunt, quæ in minorem circulum deſinunt.

Notandum præterea, partem alteram hujus oculi vitulini, in fundo Phialæ ſitam, in ſuo cavo membranà Ruyſchiana eſſe ſuccinctam, quæ prope inſertionem nervi optici, colore cæruleo, Choroidea contra nigro colore eſt tincta.

2. Nervus opticus, non linea recta, ſed incurvo tramite incedit ad oculum vitulinum.

3. Tunica Retina arteriolis repletis ditata hic quoque cerni poteſt.

N°. XVI. Portio Tunicæ Scleroticæ humanæ, a qua dependent aliquot nervi ciliares, qùi ſunt in aliis numeroſiores, in aliis pauciores. Hoc objectum æri inciſum reperitur Tab. XVI. Reſp. Epiſt. Probl. XII. fig. 12.

N°. XVII. Balænæ oculus ſecundum longitudinem diſſectus.

N°. 1. Tunica Ruyſchiana partim eſt avulſa à Choroidea, ne quis de ejus exiſtentia dubitet, eſtque Ruyſchiana craſſitie papyro proxima vid. Tab. 1. Fig. 1. Theſ. 2.

In homine olim æri incidi curavi. vid. Tab. XVI. Reſp. in Epiſt. Probl. 13.

ASSER Secundus.

N°. I. POſterior portio Scleroticæ pueri, cum portione nervi optici, cujus involucrum in duas ſeparavi lamellas.

Not. Haſce lamellas inter ſe convenire, nec proprium quid

 habere,

habere, niſi quod exterior interiore craſſior ſit. Vid. hoc objectum æri inciſum loco jamjam citato.

No. II. Oculi puerilis tranſverſim ſecti pars poſterior, in cujus cavitate videre licet tunicam reticularem, quæ hic undulata apparet, contra naturæ leges, quod & memini me olim obſervare. Hujus iconiſmum refert tabula ſupra citata fig. 19. Reſp. Epiſt.

Not. muſculos oculares varios ſitum naturalem retinuiſſe; præſertim rectos.

In eadem Phiala à capillo dependet Iris humana, quam olim æri incidi curavi. Quod autem eo tempore de hoc objecto ſcripſi, in explicatione fig. XVII, Epiſt. ſupracitatæ, hic recenſere non gravabor.

Circulus Iris, quæ membrana eſt per Corneam tranſparens, facie anteriore in ambitu cum Choroidea, poſteriore verò cum Ruyſchiana conjungitur, nec immeritò in duos circulos dividi poteſt, quorum major deſinit, ubi arteriolæ reflectuntur, vel ubi facie poſteriore fibræ, potius tendinoſæ fibræ proceſſus ligamenti Ciliaris terminantur, ſicuti fig. XVII. & XVIII. Tab. XVI. Reſp. Epiſt. Problem. videri poteſt. Alter circulus multis numeris minor ad pupillam deſinit. Circulus Iris major gaudet arteriolis innumerabilibus, quæ mirando reptatu per Iridem ſunt diſperſæ: ſicuti fig. dictæ indigitant. ubi autem ad circulum minorem pervenerunt, reflectuntur, è quibus reflexionibus ramuli oriuntur novi & minores, qui eodem quoque modo reflectuntur ad confinium pupillæ; forte, ut ſanguis à motu rapidiori inhibeatur, & minus extravaſari poſſit, ab externa vi, vel alia cauſa in iis, qui plethorici ſunt.

N°. 3. Pueri oculus tranſverſim ſectus, ut Ruyſchiana, Choroidea &c. in conſpectum venirent. In hoc objecto Retina in totum non eſt conſervata. viſibilis tamen portio ſuperſtes remanſit in inferiore parte, ubi arteriolæ repletæ exiſtentiam ejus demonſtrant.

Portio dicti oculi fundo Phialæ proxima, uvea & cornea eſt: harum poſterior facies hic in conſpectum venit, ſc. ligamentum Ciliare, & proceſſus Ciliaris, cum ſuis tendinoſis fibris.

N°. IV. Cornea Tunica cum annexis adnata, Choroidea, Ruyſchiana, Ligamento Ciliari, ejuſdemque proceſſu, &c.

Vi-

Vide ulteriora in expl. Tab. 1. Fig. 4. hujus Theſ. 2.

No. V. Infantis caput in liquore conſervatum, & tam vivido colore prædítum, abſque fuco aut pigmento, ut viventis caput repræſentet; illudque à multis annis ita conſervatum eſt.

Not. 1. Cranii parte ſuperiore ablata, cerebroque exempto, videnda ſeſe exhibent decem nervorum paria, Infundibulum, rubicundo colore prædítum, idque propter repletionem vaſculorum cereâ materiâ rubrâ.

2. Septum, quo cerebrum à cerebello à latere ſeparatur, ceu falx tranſverſalis (ſi ita loqui liceat) diſtincte hic quoque cernitur.

3. Orbitæ oculorum dura matre ex parte viduatæ, dilutiore rubedine ſunt imbutæ, à vaſorum repletione.

4. Labium ſuperius unius ligamenti ope maxillæ ſuperiori connaſcitur quidem in homine, hic verò duplex ligamentum occurrit.

No. VI. Phiala continens veſicæ muliebris Utero gerentis portionem, quæ tempore geſtationis intolerabili cruciatu, & continuo mingendi deſiderio vexata, tandem ultimum diem obiit. Cadavere à me aperto, fœtuque quadrimeſtri exempto, inveni Veſicam purulentam atque corruptam. Quod autem conſideratione dignum eſſe cenſeo, hoc erat: Omnes veſicæ fibræ ſtipatæ erant calculoſâ ſubſtantiâ, in forma arenularum. Vid. Tab. 2. Fig. 2. hujus ſecundi Theſauri & objectum ipſum domi meæ.

N°. VII. Phiala, liquore limpido referta, in qua tria objecta, quorum primum à capillo dependens, portio eſt oculi humani, in qua diſtincte cernere licet differentiam inter Ruyſchianam, & Choroideam: præterea Choroideæ ſuperficies exterior obſita eſt pigmento nigro, cum contrà illud utplurimum cernatur in ſuperficie interiore Ruyſchianæ; præterea per Choroideæ ſuperficiem exteriorem viſuntur diſperſi Nervi Ciliares.

In fundo hujus Phialæ cætera duo conſpiciuntur objecta, quorum primum oculus humanus eſt, tali modo ſectus, ut ea portione Scleroticæ, quæ anterior eſt, & cornea dicitur, abſciſſa, in conſpectum veniant humor Cryſtallinus & Citreus, idque in ſitu naturali. Notandum interim humores dictos contra naturæ leges, limpiditatem amiſiſſe, majoremque duritiem acquiſiviſſe, idque à liquore noſtro.

Præterea cernere quoque licet pigmenti nigri reſiduum, à Ruyſchiana Tunica, ut & ligamento Ciliari avulſum, dictis humoribus circulariter, & ſtriatim cohærere. Hujus ſtriæ latiores in homine, quam in quadrupedibus, id quod non videntur obſervaſſe Scriptores, qui oculos vitulorum pro humanis æri curarunt incidi.

Tertium objectum in fundo hujus Phialæ, Cornea eſt, in cujus facie interiore conſpiciuntur

Ligamentum Ciliare, cum ejuſdem proceſſu, nec non circulus minor, in quem deſinunt tendines proceſſus ciliaris, pupillam dilatantes, nec non fibræ circulares, pupillam conſtringentes. Vid. Tab. 1. Theſaur. 2. fig. 4. 5. & 7.

No. VIII. Membrana Retina oculi è puero deſumpta, & liquori limpido innatans.

Not. 1. Arteriolæ cerea materia ſunt repletæ, unde Retina rubicunda apparet, eſtque adeo tenuis, ut telam aranearum tenuitate variis in locis ſuperet.

2. In dicta Retina nihil medulloſi apparet: omnia vaſculoſa. an verò medulloſum ſit abſterſum in hoc objecto nec ne, affirmare non auſim. mirum autem viſu horum vaſculorum extrema tam eſſe ſubtilia, nec cavitate diſtituta, ut tomentoſa videantur, cereâ materiâ tamen referta, quâ ſine, oculorum, quamvis armatorum, aciem facile aufugerent. Vide fuſiorem de hac re explicationem Reſp. Pr. 13. Tab. 16. Fig. 7, ut & 16.

N°. IX. Phiala continens os Petroſum cum ſuis canalibus ſemicircularibus, ut & cochlea, à latere aperta, ut tenue ſeptum oſſeum, ſeu lamina oſſea non ſolum, verum etiam tenella membranula, cochleæ cavitatem, & ſeptum oſſeum ſuccingens, vaſculiſque ſanguifluis ditata, conſpici poſſint; ſuntque dicta vaſcula artificioſe repleta cerâ rubrâ.

N. X. Oculus humanus tranſverſim diſſectus, in quo ligamentum Ciliare ob vaſculorum repletionem rubicundum apparet. proceſſus verò ejus cinerei coloris eſt, utpote vaſculis non repletis.

In poſteriore parte hujuſce Phialæ in conſpectum venit poſterior Scleroticæ portio, cum Ruyſchiana rubicundiſſima.

No. XI. Oculus humanus tranſverſim diſſectus, ut Ruyſchiana videri poſſit; in eo quoque Ligamentum Ciliare, naturali pigmento nigro obſitum, apparet.

No-

Notandum quoque, quod viſu dignum, arteriolas, cerea materia refertas, luculenter hic poſſe conſpici, per eam partem ſuperficiei interioris corneæ, quæ pupilla audit, quæ arteriolæ in pupilla hominis perfectè ſani, nunquam in conſpectum veniunt; tamen adeſſe jam conſtat, imò forte nunquam ſeſe videndas exhibuiſſent, niſi hoc noſtro artificio detexiſſem.

2. Arterias nervum opticum comitantes ſerpentino reptatu incedere, in hoc & aliis objectis, hic quoque videre licet.

3. Molles nervi oculares, nervo optico cohærentes; ut & Retina è fundo oculi emergens, nullaque ſubſtantia medulloſa obſita, hic videri poſſunt. an ſic à natura?

N°. XII. Phiala in liquore continens portionem reflexam Scleroticæ è corpore humano, cum nervo optico, ut Ruyſchiana & Choroidea oculos noſtros incurrerent.

Not. E medio Scleroticæ portio Retinæ emergit ſubtiliſſima.

N°. XIII. Oculus humanus tranſverſim ſectus, ut interiora pateant.

N°. XIV. Pueri caput liquori limpido innatans, cujus color viventis ſimilis eſt, oculiſque clauſis, dormientis caput repræſentat.

Not. 1. Superior cranii pars, nec non cerebrum ablata ſunt, remanentibus arteriis per cerebrum diſperſis.

2. Arteriolæ, quibus integumentum membranaceum, nervum opticum inveſtiens, ſuperbit, in utroque latere conſpici poſſunt, nec non reliquiæ nervorum olfactoriorum.

3. Reliquiæ falcis, criſtæ Galli adhuc connatæ, ſunt in hoc objecto viſibiles.

4. Ea duræ matris portio, quæ tenaciſſime cohæret ſuperiori parti orbitarum oculorum, innumeris arteriolis ſcatet.

5. Quo ritu arteriolæ perambulent piam matrem, ad nervorum opticorum exortum, hic cerni poteſt.

N°. XV. Oculus humanus liquori limpido innatans, qui ita præparatus eſt, ut Iris in conſpectum ſeſe daret.

Not. 1. Quantumvis arteriolæ, per Iridem diſperſæ repletæ ſint, minus tamen conſpicuæ hic ſunt, quam quidem in facie ejus poſteriore, quæ ligamentum Ciliare nuncupatur.

2. Nervi & Arteriolæ, nervum opticum comitantes, luculenter hic viſuntur; nec non duo ex nervulis (Ciliaribus à me dictis,) admodum conſpicui, idque propter arteriarum repletionem cerâ rubrâ.

No. XVI. Oculi infantis pars poſtica, in qua Ruiſchiana rubicundiſſima apparet: præterea ex oculi medio portio Retinæ erumpit.

No. XVII. Portio aſperæ arteriæ humanæ, liquori innatans, ut ita dictæ glandulæ in conſpectum venirent, quæ ſunt numeroſiſſimæ, & diſperſæ per interiorem ſuperficiem aſperæ arteriæ, ad ejus lubrificationem deſtinatæ.

ASSER Tertius.

No. I. Foetus humani immaturi hepar excarne, ut vulgò loquuntur, id eſt, ut ego loquor, hepar omnibus ſuis extremitatibus ſuccoſis, quæ glandulæ aliis perperam audiunt, deſtitutum, ut vaſorum reptatus, numerus, &c. accurate videri queant.

Quanta ſit differentia inter veram dictorum vaſorum exiſtentiam, & figuras, ab autoribus depictas, hic cernere licet.

In jecinoribus, carne privandis, aſſolent unguibus, cultro ligneo, aliiſve inſtrumentis ita dictam carnem auferre, unde vaſa longiora evadebant. tandem extremitates, non omnes, quod impoſſibile eſt, acicularum cuſpide pungebant, aſſeri affigebant, & ſic exſiccabant, unde formam, à naturali plane diverſam, acquirebant. hiſce ita peractis, pictoribus tradebant, è quorum manibus figuræ ſculptori exhibebantur, unde innumera figmenta nobis obtruſa ſunt.

A plurimis annis, in perſcrutandis jecinoribus, & cæteris viſceribus animum ſummopere defatigavi; ſæpius ab aquæ frigore ſenſum amiſerant digiti manuum, nunquam autem rem acu tangere potui; paucis autem abhinc annis methodum inveni, qua vaſa ſanguinea liberentur ab eo, quod viſui impedimento eſt, ne rectè videri queant vaſa: idque ſine ulla adhibita vi, unde ramuli numero haud diminuuntur, neque longiores fiunt juſtò; id quod de vulgari præparatione dici non poteſt.

Not. 1. Vena portæ pluribus gaudet ramulis minoribus, quam vena cava, imò ſtipatur vena portæ ramulis minoribus, id quod conſideratione dignum eſſe cenſeo, imò exiſtimo vaſorum ſanguineorum œconomiam & functiones nondum ſatis nobis eſſe notas. Noli autem B. Lector credere, me hic figmenta proponere. ſi me convenire digneris, videbis me vera dicere. Paradoxum quidem videtur, quod dicitur vena portæ pluribus inſtructa eſſe ramulis, quam vena cava: veritati tamen

men conſonum eſt. Vide Theſ. 2. Tab. 4. Fig, 1, 3, 4.

Ex hac hypotheſi plures quidem ſpeculationes proferre poſſem, quas hic tamen non movebo. brevitati enim ſtudeo, ut ante obitum, ſi Deo Ter opt. max. placuerit, omnes Theſauros deſcribere poſſim.

2. Cum impoſſibile mihi fuerit, majores ramos venæ cavæ & portæ propriis ſuis locis detinere, cum in liquore detineantur; hinc factum, ut venæ cavæ trunci & rami à portæ ramis receſſerint; & ſic vena cava hujus Phialæ fundo proxima facta ſit.

N$_o$. II. Phiala, liquore referta, duo continet objecta, quorum primum & ſuperius, à capillo dependens, oculus eſt humanus, omnibus muſculis privatus, aurâque repletus, ut vera ejus forma rotunda appareat.

Quod nervus opticus duobus involucris ſit præditus, hic conſtat.

Alterum objectum ſunt duæ palpebræ humanæ cum notabili portione cutis faciei.

In limbo utriuſque palpebræ evidenter hic apparet non ſolum utrumque punctum lachrymale, verum etiam oſcula ductuum, humori tranſitum præbentia.

N$_o$. III. Oculus humanus liquori innatans, cujus muſculi ſunt ſeparati, reſervatis nervis.

N$_o$. IV. Stomachus humanus ita inverſus, ut ſuperficies interior jam ſit facta exterior. In eo non ſolum innumeri occurrunt pori viſibiles, quemadmodum hic delineandos curavi Tab. 5. Fig. 2. verum etiam antequam ſtomachus in os inferius exeat, alia Phænomena mihi patefacta ſunt, ſc. innumeræ & minutiſſimæ celluloſæ intercapedines quadrangulares, diverſæ magnitudinis, quæ analogiam habent cum iſtis, quæ reperiuntur in ſtomacho vitulino, & quidem ea parte, quæ Belgice audit *de Kraag*. ſunt tamen longe majores, quam in ſtomacho humano. Vide Expl. Tab. V. fig. 4, & *

Dixerit forſan aliquis, cui uſui hæ ſunt deſtinatæ? Reſp quamdiu nobis vera partium conſtitutio latet, tam diu quoque perverſe judicabimus de earum uſu vero. Ego autem totus in eo ſum, & omnes nervos intendo, ut quantum in me eſt, veram conſtitutionem perſcruter, exſpectans ut alii circa uſum idem ſint facturi. difficile enim mihi jam utrique negotio incumbere.

Quo-

Quomodo ſeſe etiam habeant ſtomachi plicæ interiores, hic quoque videre eſt.

In eadem Phiala conſpicitur quoque exigua portio ſtomachi ovini fœtus, in qua dictæ quadrangulares intercapedines celluloſæ viſuntur.

No. V. Phiala, in qua continetur brachium infantis, cujus manus comprehendit veſicam humanam inverſam.

Not. 1. Brachium & manus vivido colore prædita ſunt, cutis abſque rugis præternaturalibus: Veſica autem deſumpta eſt è corpore defuncti, calculo laborantis, unde Veſica admodum incraſſata.

2. Veſica dicta ita inverſa ut ſuperficies interior jam ſit facta exterior, ut videri poſſent ramoſæ excreſcentiæ præternaturales tunicæ interioris Veſicæ, quæ aliquando occurrunt, & in hoc objecto conſideratione dignæ ſunt, uti Tab. VI. Fig. 1. in hoc Theſauro 2. denotat.

In aliis objectis non rarò longiores quoque reperiuntur. Inter haſce ramoſas excreſcentias, à calculi attritione productas, calculi aliquando latitant, quemadmodum Pilæ luſoriæ, nuces, &c. inter plantas gramineas. hinc non rarò contingit, in calculi extractione, ut lithotomus non ſolum calculum, verum etiam dictas ramoſas excreſcentias forcipe arripiat, unde lethalia ſymptomata ſæpe ſuboriuntur; & hoc demum eſt, quod calculus dicitur adhæſiſſe Veſicæ; cum poſt extractionem calculi aliquid carnoſi reperitur in forcipis cavitate. Rariſſime enim, ſi unquam, calculus connaſcitur Veſicæ. Interim quoque vix eſt ut credam, calculum poſt fata alicujus olim fuiſſe inventum (uti nonnulli perhibent) inter Tunicas Veſicæ, niſi à prægreſſa ulceratione, aut læſione Veſicæ, aut ureterum prope Veſicam.

3. Craſſities hujus Veſicæ excedit minimi digiti humani craſſitiem.

4. Ornamentum fimbriaceum, quo ornatur dictum brachium, inſervit primò, ut brachii vulnus ab amputatione productum, tegatur, 2. ut viſui gratiam conciliet.

No. VI. Fœtus ſeptimeſtris, aut inter ſextum & ſeptimum menſem natus, hydrocephalus, cujus caput mole ſuperat truncum & artus. huic quoque adſtant quinque Phialæ inauditum quid continentes: ita ut hiſtoriam breviter recenſere mihi animus ſit. Honeſta quædam matrona, adhuc ſuperſtes, & Amſtelodami pancra-

ti-

ticè vivens, ante aliquot annos in partu verſabatur. mulieres adſtantes me vocari juſſerunt, quandoquidem ex voto partus haud ſuccedebat; verum ante meum adventum pepererat dictum hydrocephalum. obſtetrix autem, placenta extracta, percipiebat uterum adhuc onuſtum, extraxitque, me præſente, iteratis vicibus maſſam quandam heterogeneam, quinis in Phialis à me conſervatam, fibroſam, celluſoſam, mollem, duram, imo ſpongioſam, è qua ſequentia emergunt.

Phiala 1. N_o. VII. notata continet portionem notabilem ſupradictæ ſubſtantiæ heterogeneæ, è qua emergit integrum crus cum extremo pede fœtus duorum triumve menſium, ſine corpore viſibili. circa cruris exortum ex dicta ſubſtantia alter pes eruptus cernitur, ſine viſibili crure. ſi parumper invertatur Phiala, ibi denuo conſpiciuntur in dicta ſubſtantia fœtus ejuſdem fere ætatis cubitus & radius, à quibus caro, eo tempore admodum mollis & friabilis, receſſit, ab inordinata & rudiori tractatione, antequam mihi tradere volebant conſanguinei.

Sub dicto pede unus emergit digitus abſque viſibili manu. huncce locum aculeo notavi, ut citius in conſpectum veniret. E regione dictorum reperiuntur duo pedes extremi ſine tibiis aut femoribus; cætera autem adeo ſunt confuſa, ut nihil certi determinari poſſit. Vid. Tab. 3. Fig. 3. Theſ. 2.

In ſecunda Phiala N°. VIII. notata, cernitur quoque magna portio dictæ ſubſtantiæ heterogeneæ, in cujus faſtigio os femoris carne & perioſtio orbatum, ſitum tranſverſum occupat, genu autem cartilagineum ſpinâ indigitavi. ſub dicto genu alterum quoque cernitur genu, ſub quo unicus tantum digitus pedis exeritur; quinimô ſub hiſce omnibus varia membra ſc. pedes, manuſque, plus minusve perfecta, viſui occurrunt. Vid. Tab. 3. Fig. 1. Theſ. 2.

In Phiala Tertia N°, IX. Major moles dictæ ſubſtantiæ conſervatur. in ea ſequentia luſtrare licet.

Ex infima hujus ſubſtantiæ parte exeruntur duo crura malè conformata, quibus aſſociatur quoque brachium, eodem loco emerſum. In hiſce membris Tibiæ maxime ſunt incurvatæ.

Dicta membra oriuntur ex particula rotunda dictæ ſubſtantiæ, abdomini exiguo analoga, in ſuo medio inſtructa particula propendente, loco penis.

Phiala nonnihil inverſa, in conſpectum venit pes ſine viſibili tibia. Vid. Tab. 3. Fig. 2.

Phiala quarta N°. X. portionem inſignem ſupradictæ ſubſtantiæ retinet, è cujus fundo clunis oritur cum integro crure, ſc. Femore, Tibia, & pede extremo. per horum ſuperficiem repunt tendines muſculorum viſibiles, ſubſtantia carnoſa abolitâ.

Dictus pes videtur exarticulatus, inferiores enim epiphyſes oſſis Tibiæ & femoris proprium non occupant locum. An à mala conformatione in utero prognata, an ſecus, affirmare nequeo.

Supra dictum clunem, ſitu tranſverſo, reperitur alterum os tibiæ, cum annexo oſſe ſuræ, quæ muſculoſa ſubſtantia orbata, nuda cernuntur.

Supra dicta oſſa emergit quoque ex dicta mole pes extremus, qui nullum commercium habere videtur cum mox citatis oſſibus.

Phiala dicta non nihil inverſa videnda ſeſe exhibent rudimenta duarum manuum, quarum ſingulæ habent tres digitos minus perfectos, unguiculis quamvis inſtructos. vid. Tab. 3. Fig. 5.

In Phiala quinta, N°. XI. notata, continetur portio ejuſdem ſubſtantiæ, in qua nulli artus viſibiles reperiuntur perfecti.

Not. quoque ſunt ſequentia. 1. Quod omnia ſupra citata membra videantur eſſe trium fere hebdomadarum.

2. Nuſquam videri poteſt caput perfectum, quamvis corpuſcula intermixta reperiantur rotunda, capitula mentientia,

3. Oſſa ſupra memorata, jamjam in lucem edita, erant carne molli inveſtita: rudiores autem manus fricando annihilarunt carnem variis locis, antequam mihi traderentur.

4. Quod hic latus campus nobis occurrat diſſerendi, verum illud extra ſcopum meum hoc eſſet, qui, ut ſupradictum, brevitati ſtudeo. Hoc tantum in medium profero, me in ea eſſe opinione, quod eo temporis puncto, quo fuit facta gravida honeſta illa matrona, plura ovula fuerunt ſimul tacta, aut fœcundata: unde confuſio eorum ſubſecuta eſt, cum per ductum ovarium ſimul uterum intrarunt.

5. Not. quoque, priori matrimonio illam nunquam utero geſſiſſe, & primum fuiſſe partum, de quo feci ſermonem, hoc ſecundo matrimonio, in quo plures poſtea peperit liberos ſanos.

N°.

N°. XII. Phiala, in qua Arteria ſplenica Vitulina, cerea materia rub. repleta, cujus ramuli in faſciculos exeunt ſuccoſos & ſolubiles.

Not. Faſciculos craſſiores eſſe in liene vitulino, quam in humano, & per conſequens conſpectiores; præterea, quia Lien vitulinus deſtituitur ramificationibus venoſis, ea propter faſciculi dicti luculentius in conſpectum veniunt. In homine verò ramuli venoſi vix omnes repleri poſſunt, unde fibroſi quid præ ſe ferunt, viſumque ſæpe decipiunt.

N°. XIII. Lien humanus liquori limpido quoque immerſus, ut omnia diſtinctius videri poſſint.

Not. 1. Simulac arteriam ſplenicam cera rubra infarciebam, plurimæ quoque venulæ replebantur, id quod ſæpiſſime, ſi non ſemper, contingit; unde factum ut plurimæ venulæ rubicundæ, aliæ autem griſeo colore ſint præditæ. hoc ſi quis non rectè animadvertat, facile perverſe judicet, venoſum genus, fibroſum eſſe, cum contra Lien humanus fibris ſit deſtitutus, quamtumvis vitulinus iis ſtipatus. Vid. Reſp. in Epiſt. Problem. 4.

2. Lienem humanum interne prorſus eſſe deſtitutum glandulis, & cellulis à nonnullis auctoribus deſcriptis, & depictis.

3. Inter dictæ arteriæ extremitates, variæ hic ſunt, quibus extremum ſuccoſum adhuc cohæret.

N°. XIV. Phiala, in qua pueri ſtomachus, cum annexa gula & omenti pariete anteriore, à fundo ſtomachi dependente.

Not. 1. Huncce ſtomachum naturali, & vivido colore, non ſolum eſſe præditum, verum etiam naturalem reſervaſſe formam, & magnitudinem.

2. Omnes arteriæ, per ſtomachi ſuperficiem exteriorem diſſeminatæ, viſui occurrunt. quæ autem fundum perambulant, maxima parte ſubitò quaſi finiri, & detruncari videntur, cum contra interiora petentes, potiores ramificationes ſuas diſtribuant per Tunicam nerveam, unde longe pluribus ſuperbit ramulis ſanguifluis nervea Tunica, quam carnea, aut communis, vel etiam villoſa; id quod notatu dignum eſſe cenſeo: imò judicandum videtur, arteriarum extremitates in hac tunica aliquid peragere, quod in cæteris tunicis ſtomachi non

 fit.

ſit. Tanta enim ſanguinis copiâ, quanta hic loci reperitur, non indiget dicta nervea tunica, ad ſui nutritionem, aut calefactionem. Ego exiſtimo in iſtis extremitatibus arterioſis ex contento elaborari, & ſegregari humorem ſeroſum, quo inteſtina humectantur; & ſic attribuo dictis extremitatibus arterioſis, quod alii peculiaribus corpuſculis rotundis, quæ glandulæ audiunt, attribuerunt: quæ ita dictæ glandulæ mihi nil aliudſunt, quam dictæ Vaſculorum ſanguineorum extremitates ſuccoſæ, quaſi in globulos oblongorotundos, imò rotundos, & in faſciculos congeſtæ.

Ratio, quare hoc credere cepi, ſequens eſt. Cum cera rubrâ replerem arterias meſentericas, dicta materia propellebatur ulterius per ita dictas glandulas in inteſtinorum cavitatem; & hoc ſæpiſſime mihi contingit. Præterea inteſtinum duodenum inverſum, cujus arteriolæ erant repletæ, indidi liquori, poſt macerationem in Aq. ſimplici. atque ita reperi dictas glandulas miliares inteſtini duodeni penicillorum modo eſſe diſpoſitas. De hoc objecto fuſius in ſubſequentibus Theſaurorum deſcriptionibus.

3. Nota Oeſophagum hujus ſtomachi ita eſſe præparatum, ut fibræ muſculoſæ & longitudinales, quarum ope œſophagus, ubi neceſſe eſt, abbreviatur, hic luculenter conſpici poſſint.

4. Quomodo nervi, per ſtomachum diſtributi, ad latera œſophagi deſcendant, hic ab uno latere videri poteſt.

5. Omentum myriadibus arteriolarum ſcatere hic conſtat; ad extremum enim uſque repletæ ſunt cera rubrâ. Quia autem hoc à nemine hactenus ita vidi ære expreſſum, operæ pretium eſſe duxi, hiſce Tabulis inſerere. Vid. Tab. 5. Fig: Theſ. 2.

6. Omentum in ſtatu ſano nullis foraminibus eſſe pertuſum, (quamvis contrarium velint, & in figuris ſuis expreſſerint nonnulli) liquido hic conſtat, in dicto, & cæteris à me conſervatis omentis. Monendum tamen, ſi ſuſpenſa manu haud tractetur omentum, facillime foraminoſum fieri.

Nº. XV. Puerorum renes, in liquore limpido conſervati, quorum ſupremus à capillo dependens, naturali colore rubicundo perfuſus, ex parte ſeparatus eſt, à prima & extima tu-

tunica, adipoſa dicta, ut ſuperficies inæqualis in conſpectum veniret.

Hæc inæqualitas ſuperficiei in ea ætate conſideranda eſt, ut puerorum & fœtuum renes videantur glandulæ conglomeratæ, id quod tamen locum habere non conſtat.

Dicta membrana adipoſa innumeras particulas adipoſas ſibi habet connexas, forma planas, rotundas, oblongo-rotundas, imo & angulares; & hoc diſtinctius videri poteſt in fœtu, quam in ætate provectiori. Prædictæ particulæ adipoſæ, ſunt propriè cellulæ adipoſæ, Malpigio dictæ, circa quas notandum, quamvis dicantur adipoſæ cellulæ, & revera adipoſæ ſint in vaccis, & ovibus, de homine tamen minus proprie dici, quandoquidem nullus adeps in toto corpore humano reperitur, & per conſequens inepta eſt diviſio, quam authores faciunt, ſcilicet in pinguedinem, proprie dictam, & adipem. Nam quod dicitur adeps circa renes, omentum, cor & meſenterium dictorum animalium, illud vera pinguedo eſt in corpore humano, propterea quod in homine non ſolum vivo, verum etiam in cadavere recenti, admodum mollis exiſtit, & haud ſolum ſub cute, verum etiam circa cor & cæteras dictas partes, à calore digitorum facile liqueſcens; imò niſi coërceretur in cellulis, difflueret ſæpe in corpore vivo, à motu nimio, æſtate excitato. In equis quoque nullus adeps, ſed mollis pinguedo, unde eorum viſcera obeſiora facta, à nimio calore & corporis agitatione ſæpiſſime pinguedinem effundunt in cavitatem abdominis, præſertim ubi cellulæ juſtò tenuiores ſunt.

Dixi ſuperius pinguedinem humanam admodum eſſe mollem, non ſolum in corpore vivo, verum etiam recens denato, quia experientia edoctus ſum, pinguedinem humanam in adipem non raró degenerare, in cadaveribus obeſioribus, viginti & plures annos poſt humationem. In ea degeneratione, in tumulis facta, non ſolum indureſcit pinguedo, verum etiam color ejus fit niveus. Conſiderandum etiam, in omnibus cadaveribus ejuſmodi mutationes haud eſſe obvias; ſed in iis, quæ ſepulta ſunt loco humidiori, & profundiſſimo.

In fundo hujus Phialæ viſuntur renes puerorum, ſaturatiore rubedine perfuſi, quia vaſa ſanguinea in totum ſunt repleta.

N°. XVI. Phiala in liquore continens Pueri Veſicam urinariam, cum poſtica parte penis, ut & proſtatis.

Not. 1. Dictam penis portionem, à ſeta dependentem, naturalem ſitum, figuram, incurvationem ſub oſſibus pubis, ut & craſſitiem, reſervaſſe.

2. Utrumque corpus nerveo ſpongioſum majus, ut & minus, cereâ materiâ eſſe repletum.

3. Septum nerveum, corporibus duobus majoribus interſitum, accurate videri poteſt in hoc ſubjecto, ſicuti & proſtatæ, ſub oſſibus pubis protuberantes.

4. Ureter unius lateris gaudet arteriolis variis, nec non nervis, ſecundum longitudinem proſerpentibus.

N°. XVII. Phiala, in cujus liquore innatat Vena portæ vitulina, artificioſiſſime repleta cera flavâ. Inter omnes præparationes, quas unquam feci, haud minimum hæc locum occupat. Ramuli enim minutiſſimi ſunt conſervati & repleti, qui tanto ſunt numero, ut tale quid nunquam viderim.

N°. XVIII. Puellæ pudendum, naturali colore præditum, & ita conſervatum, ut jamjam à corpore videatur ſeparatum, aut exciſum.

Not. 1. Inter nymphas, ſub meatu urinario, Membrana hymen luculentiſſime videri poteſt.

2. Supra meatum urinarium, caput clitoridis cum ejuſdem præputio conſpiciuntur.

3. Sub dicto pudendo exactiſſime videri poteſt, ubinam cutis perinæi finem faciat, & quaſi, in membranam degeneret rubicundam, & æqualem, cum contra cutis nonnihil aſperior appareat.

ASSER Quartus.

N°. I. OCulus infantis cum portione exigua oſſis frontis.

Not. 1. Orbita ablata, ut muſculi oculares in naturali ſitu conſpici poſſint.

2. Quomodo nervus, ſupra dictos muſculos, & ulterius per foramen oſſi frontis inſculptum proſerpens, per pinguedinem, muſculum & cutem frontis diſtribuatur, hic oppidò quam bene videre licet.

3. Mu-

3. Muſculi naturali colore ſunt imbuti.

4. Phialâ nonnihil inverſâ, conſpiciendas ſeſe exhibent oculorum Tunicæ Sclerotica, Choroidea, Ruyſchiana & Retina.

Nº. II. Placentæ uterinæ humanæ portio, materiâ cereâ repleta.

Not. 1. Placentam nullis glandulis eſſe inſtructam, ſicuti authores autumant, hic luculenter apparet, luculenter inquam, quandoquidem objectum tali moda præparatum eſt, ut nemo hoc viſô, poſthac de veritate ſtructuræ dubitare poſſit; nihil enim placentæ ademi, nec digitis fricavi, ſolummodò cera flava replevi vaſa tanta cum dexteritate, ut ne minimus quidem ramulus intactus ſit relictus.

2. Nuſquam offendi vaſorum ſanguineorum extrema, quæ tantam analogiam habent cum iis, quæ conſtituunt corticalem cerebri ſubſtantiam, quantam placentæ uterinæ vaſa.

3. Nullum reperi viſcus, (licet conſtituatur etiam ex vaſis, prout Lien &c.) cujus ramificationes minores adeò ſint copioſæ, quam in placenta uterina. Vid. Tab. VI. Theſ. 2. Ramorum linealium, hepaticorum, Renalium, Placentæ uterinæ, &c. figuras repræſentantem.

Hiſce rite perſpectis facile erit judicare, vaſorum ſanguineorum extrema ſummopere inter ſe differre, neque fruſtra.

4. Vaſa ſanguinea, placentam uterinam conſtituentia, neutiquam uniri cum vaſis ſanguineis uterinis, in ſequenti Theſauro tertio oſtendere decrevi, additis nonullis, quæ ab aliis ſunt neglecta.

Nº. III. Placentæ uterinæ portio, cujus vaſa ſanguinea, placentam conficientia, repleta ſunt cereâ materiâ, dilutiore rubedine perfuſa.

Dictum objectum, ut & antecedens, liquori limpido innatat, quo ſine non tam accurate in oculos incurreret.

Nº. IV. Portio Arteriæ ſplenicæ vitulinæ, cerea materia rubra impletæ. Hujus extremitates penicilla detrita repræſentant, id quod nec in placenta uterina, nec in corticali cerebri ſubſtantia locum habere, comperi.

Nº. V. Ejuſdem hepatis hydropici, (de quo mentio facta Theſaur. 1. fol. 34. & 35.) Portio lateralis, in qua etiam

de-

demonſtratur, omnia Vaſa ſanguinea, nullo ramulo excepto, degeneraſſe in hydatides. Vid. Tab. 2. Fig. 3.

Notandum quoque membranam hancce hepar inveſtientem, valde eſſe incraſſatam; & ſubſtantiam hepatis à latere læſo viſam, ſpongiam ſucco quodam repletam repræſentare.

N°. VI. Phiala continens portionem epidermidis infantis, in cujus ſuperficie interiore ſuperſtites conſpiciuntur papillarum cutanearum extremitates minutiſſimæ, cuticulam, ut opinor, conſtituentes. ego enim ſtatuo, cuticulam nil aliud eſſe, quam efflorescentiam extremitatum papillarum cutanearum; quæ extremitates ſenſu exquiſito quo aliquantò profundius ſunt præditæ, deſtituuntur, & ſic quoque dicitur epidermis non ſentire, & nos nullo dolore afficere, ſi lædatur. ſentit tamen ſuo modo.

A multis ſeculis quidem pro certiſſimò dictum fuit, epidermidem eſſe conſtitutam ab humoribus excrementitiis, & inutilibus, frigoris ambientis ope condenſatam, ſicuti in pulte frigefacta videmus fieri: ſed embryones & fætus in utero materno frigus externum non patiuntur, & tamen expidermide haud deſtituuntur; & ſic corruit eorum hypotheſis.

N°. VII. Phiala portionem arteriarum, per medullarem cerebri ſubſantiam diſſeminatarum, continet, idque ex infante. Inter haſce arterias, variis in locis reperiuntur quæ extrema parte ſua proprie ſunt vera corticalis cerebri ſubſtantiæ vaſcula.

N°. VIII. Hominis proceſſus vermiformis inteſtini cœci, ſecundum longitudinem apertus, & liquori immerſus, ut glandularum ſpuriarum numerus clare videri poſſet; & ſic apparet, dictum proceſſum magnam habere analogiam cum proceſſu vermiformi leporis, quamvis tantam non habeat capacitatem; utriuſque enim proceſſus tot habet glandulas, ut ſibi invicem accumbant, nullo fere relicto ſpatio inani. Dictæ glandulæ adeò molles ſunt, ut ſuſpenſa manu proceſſus tractandus ſit, alioquin glandulæ evaneſcunt, aut ſaltem numerus earum diminuitur.

N°. IX. Phiala cryſtallina ſicca, in qua à capillo dependet ſceleton Aviculæ Indiæ occidentalis, tam exiguæ, ut dubitem, an minor unquam ſit reperta; aviculæ autem nomen apud Luſitanos eſt Pegafrol. Ejus oſſicula admodum ſunt ſubtilia, filumque variis in locis tenuitate ſuperantia. N°.

Nº. X. Phiala, in qua portio membranæ Chorii, cui aliquot cotyledones adhærent, ſuntque ex ove.

Not. 1. Dictæ cotyledones nil aliud ſunt quam placentulæ uterinæ, quibus chorium ovinum ſcatet.

2. Nullas hic quoque reperiri glandulas, certum eſt.

Nº. XI. Membrana cornea humana, qua facie poſtica viſa, demonſtratur, quomodo in corpore vivo Ligamentum ciliare, ut & ejus proceſſus recedere valeant à pupilla; ut & quomodò denuò ad eam queant accedere: quem in finem liquori limpido innatant, quemadmodum in corpore vivo.

Not. Præterea, hic poſſe conſpici circulum minorem, pupillæ proximum, in quem deſinunt tendinoſæ fibræ proceſſus ligamenti ciliaris; eſtque idem circulus, quem præditum eſſe exiſtimo fibris orbicularibus, ad pupillam conſtringendam & anguſtandam. Hæc omnia innumeris prædita eſſe vaſculis ſanguineis hic videre licet.

Nº. XII. Phiala in liquore conſervans palati partem mollem, ſeu integumentum infantis, per cujus ſuperficiem linguam reſpicientem diſtincte viſuntur non ſolum glandularum palatinarum oſcula, mucum quoque eructantia, verum etiam Papillæ palatinæ protuberantes, & guſtui deſtinatæ, ſuntque arenâ multis numeris minores. Præterea conſpiciuntur rugæ aſperæ tranſverſales, ſeu juga palati.

Nº. XIII. Teſtudinis Lingua, cujus area ſtipatur papillis innumerabilibus, linguæ bovinæ ſimilibus, utpote longis, & mucronatis, pelliculâ epidermidis vicaria obductis.

Nº. XIV. Pueri oculus à ſeta dependens, cujus Sclerotica nonnihil inverſa, ut Choroidea, arteriolis ſtipata, videri poſſit.

Not. 1. Tunica retina, arteriolis repleta, in oculos incurrit, ſi Phiala paululum inclinetur.

2. Quo pacto arteriolæ per Iridem diſſeminentur, cerni hic poteſt.

Nº. XV. Fœtus Balænæ hepar excarne, uti vulgò loquuntur.

Not. 1. Dictus fœtus erat longitudine unius fere ulnæ.

2. In Hepate nullæ glandulæ ſunt repertæ.

3. Vaſa ſanguinea maxima ex parte hepar conſtituentia accurate hic luſtrari poſſunt, præſertim eorum extrema.

Nº. XVI. Oculus pueri in fundo Phialæ poſitus, & ita præpa-

paratus, ut Scleroticâ ademptâ, in conſpectum veniat Choroidea, eâque laceratâ, videri quoque poſſint Retina, & Iris, cum earum arteriolis repletis. Notandum per ſuperficiem tunicæ extimæ, nervum opticum inveſtientis, arteriolas numeroſas, ut & nervos ſerpentino reptatu decurrere. Dicti nervi ramos emittunt ad Ligamentum ciliare.

N°. XVII. Phiala liquore referta, in qua à ſetis dependent duo objecta, quorum primum & ſuperius, Os petroſum eſt, ita præparatum, ut capſæ cavitate aperta, cerni poſſint in ſuo ſitu naturali malleolus & incus, perioſtio obducta.

Not. 1. Perioſtium dictorum oſſiculorum copioſis gaudet vaſculis ſanguiferis refertis.

2. Incus cum ſuo muſculo tenuiſſimo hic conſpici quoque poteſt.

3. Per membranam Tympani laceram diſſeminantur hic vaſcula ſanguinea innumera repleta. Vid. horum fig. in Reſp. Epiſt. Probl. 8. ad Exp. Virum Græt z.

Alterum objectum auricula eſt, naturali colore ſuo prædita, ſine ullo fuco aut pigmento.

N°. XVIII, Placentæ uterinæ muliebris portio.

Not. 1. Vaſa ſanguinea, placentam conſtituentia, tota replevi cerea materia rubra, ut ſi quid præter vaſa ſanguinea in placenta reperiretur, in conſpectum ſeſe daret; verum nil niſi vaſa ſanguinea reperi. A multis ſeculis pro certo habitum fuit, Placentam uniri utero per utriuſque vaſorum extremitates. reperiuntur quoque ad hoc uſque tempus haud infimi ſubſellii Anatomici, qui mordicus hoc defendere volunt. quid autem ſit hujus rei, facile expiſcari poterit, ſi quis hanc viam nobiſcum inſiſtere velit.

Repleveram eum in finem multoties vaſa ſanguinea, Placentam conſtituentia, cerea materiâ rubrâ, reperique placentam non ſolum amictam membranâ, ea facie, quæ fœtum ſpectat, & Chorion appellatur, verum etiam facie uterum ſpectante integumento membranæ analogo eſſe obductam, & firmiter extremitatibus vaſorum connatam.

Dicta ſubſtantia membranacea tenacitate carens, vix ac ne vix quidem, ſeparabilis eſt à placenta; videturque aliquatenus convenire, ratione ſubſtantiæ, cum Chorio membrana, (cujus continuatio eſſe videtur) quæ etiam in homine neutiquam tenax.

2.

2. Dictum integumentum viſum haud fuiſſet, niſi præceſſiſſet dicta repletio, unde placenta integra rubicunda apparebat, membranacea autem ſubſtantia albicans aut griſea ſenſui occurrebat, idque per integram ſuperficiem placentæ, quæ utero connectitur.

3. Placenta molliter & ſuſpenſa manu tractanda, alioquin laceratur, ea ſcilicet facie quæ uterum reſpicit. Unde lacerata, quaſi in varios globulos dividitur, & per conſequens diſrumpitur dicta membranacea ſubſtantia, unde minus obſervari poteſt.

4. Aliquoties obſervavi dictam ſubſtantiam membranaceam variis locis lapideam naturam induiſſe, fœtu bene conſtituto.

Hæc itaque expertus ſtatuendum cenſeo, Vaſa ſanguinea uterina non immediate uniri cum Vaſis placentam conficientibus; ſed utriuſque cohæſionem fieri mediante prædicta ſubſtantia membranacea.

Latus campus hic jam aperitur ad diſſerendum, quomodò, hoc conceſſo, nutrimentum fœtui dicatum ex utero ad fœtum perveniat, per quas vias, ubinam præparetur & perficiatur &c.

Mihi autem conſultum videtur, id jam præterire, ne ab inſtituto nimium digrediar, neque limites nimis extendam; ſcopus enim tantum eſt præparatorum meorum catologum exhibere. quid autem ſit de fœtus nutrimento, quo præparetur loco, &c. ex ſequentibus palam fiet.

No. XIX. Portio Tunicæ tertiæ ſeu interioris uteri ovini imprægnati, per quas myriades vaſorum incognitorum diſſeminantur, in quibus nutrimentum, fœtui dicatum, præparatur. Suntque vermicularia à me dicta, propterea quod inſtar vermium reptatus repunt per integram tunicam intimam uteri Vid. Tab. VI. Fig. 6. Theſ. 2.

Hæc autem vaſa in conſpectum meum venerunt, poſtquam Vaſa ſanguinea uterina cera rubra impleveram. hæc enim limpida occurrebant, illa verò rubra. In illis vermicularibus vaſis alimentum confici exiſtimo, non autem in ita dictis glandulis, quas hactenus nemo luculenter demonſtrare potuit in utero.

Rogabit forſan aliquis; an vaſa apta ſint ad humorem peculiarem conficiendum. Reſp. cum vaſa ſeminalia ſemen confi-

cere valeant in teſticulis, ubi nullæ glandulæ; cum in hepate nullæ reperiantur glandulæ, & tamen hepar otioſum non ſit præparando humore bilioſo, non video, quare id non in utero fieri poſſit ab iſtis nove detectis vaſis.

Quò ex illis Vaſis ulterius progrediatur dictus humor, infra pluribus oſtendam.

N°. XX. Oculi humani Tunica Choroidea, & Ruyſchiana, ita præparata, ut utraque in conſpectum veniat. Quanta ſit differentia inter reptatum Vaſorum ſanguineorum utriuſque Tunicæ, hic videre licet. Notandum interim, faciem interiorem eſſe factam exteriorem, objectumque conſervatum eſſe in liquore, ut luculenter videri poſſet.

A S S E R Quintus.

N°. I. Vitulini oculi utraque palpebra.

Not. 1. Omnia oſcula ductuum excretoriorum, in limbis exiſtentia, in conſpectum veniunt: imò in illis hæret & protuberat humor viſcidus, à liquore noſtro, cui innatat, coagulatus.

2. E Glandula lachrymali prodeunt pili varii.

3. Puncta lachrymalia admodum capacia ſunt.

N°. II. Oculus humanus, cui annectuntur quinque muſculi oculares: ſextus autem deficit in hoc ſubjecto, ſuntque muſculi naturali colore præditi.

N°. III. Portio corticalis ſubſtantiæ cerebri liquori limpido innatans, ſine quo impoſſibile eſt veram ejus formam demonſtrare. Hic autem luculenter apparet, corticalem cerebri ſubſtantiam neutiquam eſſe glanduloſam, ſed vaſculoſam: quare vaſcula ſang., corticalem ſubſtantiam conſtituentia, cera rubrâ replevi. Huic variis quoque locis quidem adhæret ſubſtantia medulloſa, hæc autem nulla rubedine eſt perfuſa, à repletione dicta.

N°. IV. Tunicæ, per aſperam arteriam tuſſi rejectæ, quæ ſi non ſint portiones Tunicæ intimæ aſperæ arteriæ, analogiam ſaltem habent cum ea, utpote innumeris foraminibus pertuſæ & ſatis quoque tenaces. Puer octo annos circiter natus in tuſſim moleſtam incidens, cum febri continua, rejecit per vices varias particulas membranaceas, poroſas, ſatis tenaces & paucis

cis poſt diebus ſupremum diem obiit: hujus autem parentes cadaveris apertionem non admiſerunt, ita ut nil certi hac de re ſtatuere potuerim.

N°. V. Muris hepar, à ſeta dependens in Phiala, humore limpido, repleta.

Not. 1. In illo hepate reperti ſunt bini tumores exigui rotundi, magnitudine piſi vulgaris. Horum alterô apertô reperi dictum tumorem nil eſſe, niſi membranulam, continentem vermem ea latitudine, qua eſt ſtramen, album, magnitudine digiti, figurâ & formâ vulgaris lumbrici lati, articulati.

2. Dictus vermis in fundo Phialæ videri poteſt, ut & alter tumor nondum apertus.

N°. VI. Pueri uvula, cujus integumentum, epidermidi vicarium, ex parte ablatum eſt, ut fibrarum longitudinalium concentratio videri poſſit.

N°. VII. Pueri plexus Choroideus rubicundiſſimus, propter arteriolarum repletionem. In eo nullæ glandulæ viſibiles, quin imò videtur dictus plexus continuationem habere cum dictis arteriolis, aut arteriolæ videntur degenerare in plexum dictum: replendo enim arterias, plexus quoque repletur. De hiſce plura, ubi de glandulis conglomeratis agere decrevi. Fig. plex. videri poteſt Reſp. Epiſt. Probl. 12.

N°. VIII. Vaſa arterioſa, per Piam matrem diſperſa, ex infante.

N°. IX. Oculi humani utraque palpebra.

Not. 1. In angulo majori foramina lachrymalia hiantia, ut & oſcula Vaſculorum, exiguorum, in utriuſque limbo exiſtentium, conſpicua.

2. Glandulam lachrymalem multis oſculis præditam eſſe, hic conſtat.

N°. X. Fœtus humani Pulmo, cum annexo Corde, Thymo, portione pericardii, aſpera arteria, arteriæ magnæ trunco, tribus ramis ſurſum ſpectantibus.

Not. 1. Hæc omnia ſunt indurata, repleta, & extra liquorem conſervata.

2. Quomodo arteria magna cum arteria pulmonali conjungatur in fœtu humano, hic apparet.

3. Glandulæ Thyroideæ, ſub larynge ſitæ, hic conſervatæ ſunt.

4. Per pericardium Vaſa ſanguinea diſperſa viſuntur.

5. In latere dextro pulmo in tres lobos magnos eſt diviſus, in ſiniſtro verò duo tantum occurrunt lobi, id quod ſæpiſſime obſervatur.

6. Corculum, lapidis inſtar duratum, proprium ſitum inter pulmonis lobos majores retinuit.

N°. XI. Oſſicula brachii & extremæ manus, ſceleti fœtus humani, trium circiter menſium, in liquore conſervata, ut accurate videri poſſit vera eorum conſtitutio in ea ætate, id quod fruſtra expectandum in ſceletis exſiccatis.

N°. XII. Æthiopis cuticula nigricans, in liquore conſervata, in cujus ſuperficie interiore, avulſæ reliquiæ papillarum cutanearum comparent.

N°. XIII. Portio corporis reticularis, ſupra cutim ſita, idque ex Balæna.

Not. In ea foramina admodum eſſe capacia, corpuſque reticulare valde craſſum, in hoc animalium genere.

No. XIV. Phiala in liquore conſervans infantis, octo præter propter menſes nati, dentes molares aliquot, cum eorum contento molli.

No. XV. Infantis oſſicula auditus in liquore ſita.

No. XVI. Teſticulus humanus diſſolutus, id eſt ita præparatus, ut vaſcula, ſemen conficientia, à ſe invicem receſſerint, ut eo diſtinctius videri poſſit, teſticulorum conſtitutionem neutiquam eſſe glanduloſam, ſed vaſculoſam.

N°. XVII. Oculus humanus liquori innatans.

Not. 1. quod naturalem retinuerit formam rotundam.

2. Muſculi ab oculo dependentes, naturali colore rubicundo præditi ſunt.

3. Quomodò arteriæ & nervi perambulent ſuperficiem nervi optici, ſenſui hic obviam fit.

4. De hocce oculo mentio facta in Reſponſ. Epiſt. Probl. 13. ubi fol. 13. hæc leguntur verba: *Sub hac expanſione tendinea videndam ſeſe exhibet Tunica Sclerotica, quæ tertia eſt, & admodum dura, craſſa, atque opaca. Hujusce pars anterior, Cornea audit, quæ pellucida, diaphana, & tranſparens eſt, veluti cornu politum, eſtque in aliquibus aliquantò convexior, non autem in omnibus. Per dictam Tunicam mihi videre videor plurima vaſcula nova, ſecundum longitudinem decur-*

currentia, quæ neque ſanguiflua, neque lymphatica eſſe reor, (quantumvis lymphaticorum æmula ſint) quia in totum cum iis non conveniunt. dixi, quod mihi videre videar, quia tanta in re haud libenter aliquid proferrem, niſi certiſſimus factus &c.

Nº. XVIII. Portio Scleroticæ, cui adhærent muſculi oculares, ut & arteriæ, per muſculos diſſeminatæ.

ASSER Sextus.

No. I. PUeri ren biſſectus, ut interiora conſpici poſſint.

Not. 1. Aliquot ex papillis renalibus à me ſunt diſſectæ, nonnullæ quoque illibatæ, ut, quicquid in illis conſiderandum eſt, luſtrari poſſit.

2. Variis locis tubuli pelvis non ſolum, verum etiam ductus urinarii Bellini luculenter in conſpectum veniunt; circa quos conſideratu dignum cenſeo, quod omnes dicti ductus Bellini cereâ materiâ quoque ſunt repleti. Simul ac infarcirem arterias renales, (& hoc mihi jam ſemper contingit,) infarciebantur quoque ductus Bellini omnes, imò Tubuli renales, nec non pelvis ipſa; unde conjicere haud abſurdum eſt, ductus Bellinos, ſive urinarios, continuationes eſſe arteriarum renalium, ſive circa utriuſque extremum aut ſecus. Nemini autem arduum videbitur, quod dixi, me *conjicere* ductus Bellinos continuationes eſſe arteriarum renalium, modo conſideret, quod nemo hactenus inter arterias ſpermaticas, & vaſa ſemen conficientia, teſticuloſque conſtituentia, ullam glandulam demonſtrare valuerit, neque ullam glandulam interpoſitam eſſe inter ductus vermiculares ſupradictos, & arterias uterinas. Præterea corticalem cerebri ſubſtantiam ex meris vaſculis ſanguineis conſtare, luculenter demonſtrare valeo, cœlô ſerenô: ne dicam de hepatis & Lienis conſtituto vaſculoſo, non autem glanduloſo. Itaque hiſce bene conſideratis, haud arduum fore exiſtimavi, quod dixi, & dubitanter propoſui dictorum vaſorum continuationem. Interim omnes vires intendere animus eſt, donec hujuſce rei certior factus omne dubium ſuperem.

Dixerit forſan aliquis, Cl. Malpighium deſcripſiſſe ſuas glandulas renales, forma rotundas, imò & diaphanas, eaſque reperiri in dorſo renum, &c. Reſp. me non ignarum eſſe, paucas reperiri particulas rotundas, & diaphanas in rene vitu-

lino, magnitudine ovulorum piſcium, microſcopio viſas; verum enimverò perpaucæ ſunt, reſpectu totius viſceris, eaſque nondum in dorſo, ſed in renis medio offendo. Utrum autem tales particulæ diaphanæ dicendæ ſint glandulæ, nec ne, anceps hæreo.

Ultimò conſiderandum vaſorum ſanguineorum renalium extrema, mirum in modum eſſe contorta, ſicuti Tab. 6. fig. 7. Theſ. 2. indicat, neque hoc fruſtraneum eſt, ſed potius exiſtimandum, ſegregationes, quinimo confectiones humorum in corpore noſtro, dependere à configuratione, ut & diverſitate ſubſtantiæ extremitatum Vaſorum, quæ, ut ſupra innui, conſideratione digna eſt. De hiſce fuſius in deſcriptione ſequentium Theſaurorum, ubi integros renes æri curabo incidi.

Na. II. Hominis utraque palpebra, in quibus præter foramina, in limbis exiſtentia, ut & ea, quæ puncta lachrymalia audiunt, nova quædam apparentia viſui ſeſe offert; aſt nondum mihi ſatisfacere poſſum, quid ſibi velit.

No. III. Phiala oculum humanum continens, cujus arteriæ ſunt repletæ materia cerea: & ſic Scleroticâ ademptâ, conſpiciendam ſeſe exhibet Choroidea, exiguo foramine pertuſa, ut vitreus humor in conſpectum veniret, qui naturâ limpidus & tranſparens, in hoc objecto opacus & albidus apparet, idque à liquore, cui innatat.

Not. 1. Tunicæ Choroideæ Vaſculis arterioſis cera rubra repletis, luculenter ſeſe videndos exhibent nervi ciliares albicantes, & per ſuperficiem exteriorem Choroideæ reptantes.

2. Ruyſchiana hic non apparet, utpote Choroideâ non ſatis apertâ aut laceratâ.

3. Nervi & arteriæ, per ſuperficiem tunicæ exterioris nervi optici diſperſæ, videri hic quoque poſſunt.

No. IV. Phiala liquore referta, in qua nobis occurrit fœtus humani os petroſum, à ſeta dependens.

Not. 1. Dictum os in duas partes eſſe diviſum, ſc. in os petroſum, ſtricto nomine ita dictum, & in ſquamoſum. quicquid autem in ſingulis oſſibus incurrit in oculos, hic videri poteſt.

2. Oſſis petroſi capſa, (quæ pars interior eſt, nobiſque obvia pone membranam tympani) tenuiſſimâ membranâ eſt ſuccincta, quæ viſum noſtrum fugeret, niſi arteriolæ per eam diſſeminatæ, & cerea materia rubra repletæ, ejus exiſtentiam nobis manifeſtarent.

3.

3. Oſſiculum, Stapes dictum, in ſitu naturali, ſc. in foramine ovali hæret, eſtque obvelatum ſeu amictum membranulâ tenuiſſimâ, arteriolis quoque inſtructâ.

4. Foramen rotundius in dicta capſa, quod viam præbet cochleæ, hic quoque non ſolum apparet, verum etiam membranula dicti foraminis limbum, ut & cochleæ cavitatem, nec non ejus ſeptum oſſeum, inveſtiens.

In altera oſſis petroſi parte, ſc. oſſe temporum, ſetæ quoque adhærente, ſequentia luſtrantur.

1. Membranam Tympani geminam eſſe apparet, præter involucrum extimum, quod in fœtu humano invenitur, & tympani membranæ cohæret.

2. Exteriorem tunicam ſive lamellam ſeparabilem eſſe ab interiore, quemadmodum in oculis, Ruyſchiana à Choroidea.

3. In hoc objecto exigua portio lamellæ exterioris ſeparata eſt ab interiore, in aliis autem objectis, poſtea deſcribendis, maximam portionem ſeparavi.

4. Pellicula exterior innumeris arteriolis repletis ſuperbit, quibus interior hic deſtituitur, forſan quia non ſunt repletæ.

5. Hancce membranulam Tympani nuſquam hic foramine eſſe pertuſam aut perforatam, ſed ubique in ambitu oſſi orbiculari connatam.

6. Quomodo Incus & Malleolus ſibi invicem cohæreant, & quo ritu malleolus affigatur membranæ tympani, hic videri poteſt: ſuntque dicta oſſicula perioſtio quoque obducta, per quod arteriolæ viſuntur diſperſæ.

7. Quartum oſſiculum auditus, ſtapedis parti ſuperiori annexum, diſtinctiſſime hic luſtrari poteſt, & quod magis eſt, arteriolæ repletæ conſpici poſſunt, in membranula quartum oſſiculum inveſtiente.

N°. V. Portio maxillæ ſuperioris ex infante, in qua luculenter videri poteſt, dentes pueriles, ante indurationem oſſeam aut lapideam, colore & ſubſtantiâ conſtare diverſâ. exterior enim albicat, ſequens coloris eſt cartilaginei, tertia & intima, quæ cæteras copiâ ſuperat, mollis, & plurimis ſanguineis vaſis prædita.

N°. VI. Portio funiculi umbilicalis Hippopotami cum annexa portione Chorii, innumeris globoſis corpuſculis referti; & ea æquant magnitudinem ciceris, lentis, & nonnulla capitis aciculæ majoris; qualem autem habeant uſum, nondum expiſcatus ſum.

No. VII. Pueri portio Naſi, ſecundum longitudinem diſſecti, ut ſeptum narium ejuſque involucra in conſpectum venirent.

Not. Septô ſuis integumentis adhuc inveſtitô, conſpiciendum ſeſe exhibet in utroque latere ductus peculiaris, per quem Mucus excernitur. In uno latere indidi ſetam, ut intuenti ſtatim ſeſe manifeſtaret. Sed de hoc alias plura.

No. VIII. Infantis pia mater liquori innatans, adeoque tenera ac ſubtilis, ut vix præter vaſa ſanguinea aliquid membranoſi appareat. Videtur enim fere ex meris Vaſculis ſanguineis conſtare, quæ ope alicujus ſubſtantiæ membranoſæ ſuo continentur loco, ne inter ſe confundantur. Hoc demonſtrari non poteſt, niſi arteriæ ad finem uſque ſint repletæ materiâ cereâ rubrâ. hoc enim facto, quicquid arterioſum, aut venoſum rubedine perfuſum eſt, & quod reſtat membranoſum eſſe conſtat.

No. IX. Phiala in cujus liquore duo conſervantur objecta. horum primum & minus, duæ ſunt palpebræ humanæ, quarum arteriæ ſunt repletæ, unde rubedinem induerunt.

Alterum quoque duæ ſunt palpebræ humanæ, quarum arteriæ haud repletæ ſunt. In iis videre licet puncta lachrymalia, & in marginibus oſcula notiſſima rivulorum, humori viſcido & duro hic repleta.

No. X. Phiala continens duos oculos humanos tranſverſim ſectos, in quorum cavitate luculenter luſtrari poteſt Tunica retiformis, medulloſâ ſubſtantiâ obſita. huic proximè adjacet Ruyſchiana, pigmento nigro obducta.

No. XI. Phiala, in qua duo objecta viſuntur, quorum alterum, à capillo dependens, oculus eſt infantis, tranſverſim ſectus.

Not. 1. In Portione reticulari è fundo oculi emergente, notandum, Vaſcula ſanguinea tota eſſe repleta ad extremitates uſque, & hoc facto, dicta reticularis ſeu retiformis videtur conſtitutio ex vaſculis ſanguineis, quæ, per membranoſum quid, ſuo loco detinentur: medulloſum autem in hoc objecto vix perceptibile, in aliis autem ſatis evidens.

2. Arteriolæ Ruyſchianæ Tunicæ hic ſunt repletæ, & quam diverſæ ſint reptatu ab arteriis Choroideæ, hic cerni quoque poteſt.

3. Ligamentum Ciliare neutiquam muſculorum munere fungi, ſed vero ejus proceſſum, ſatis evidens quoque eſt in hoc ob-

objecto. Vide quoque Tab. 1. Fig. 4. 5. & 7. Theſ. 2.

4. Ruyſchianam Tunicam pertingere ad finem ligamenti Ciliaris, oppidò quam bene hic cerni poteſt.

Alterum objectum in fundo Phialæ poſitum, poſterior oculi pars eſt, cujus arteriæ ita planè ſunt repletæ, ut tandem extravaſatio ſit facta, & hoc facile fit, ſi minus caute peragatur negotium illud.

N°. XII. Portio arteriæ ſplenicæ vitulinæ repletæ, cujus extremitates faſciculatim ſunt diſpoſitæ.

N°. XIII. Portio ſubſtantiæ corticalis cerebri humani, in qua luculenter demonſtrari poteſt, dictam ſubſtantiam nil eſſe, niſi congeriem extremitatum vaſculorum ſanguineorum. Eum in finem cera rubrâ replevi dictas extremitates, & liquori limpido indidi, ut à ſe invicem nonnihil recederent. niſi enim hoc ita fit, impoſſibile eſt veritatem hujus rei expiſcari. Vid. cætera ſuper hac re Reſp. in Epiſt. Probl. 12. ubi figuras addidi.

N°. XIV. Hominis utraque Tonſilla, cum interſita uvula. Quam celluloſæ ſint tonſillæ, quot & quantæ aperturæ, fauces ſpectantes, idque ſæpe in ſtatu ſano, hic videri poteſt.

Notandum interim haſce aperturas evidentius in conſpectum venire, in tonſillarum tumefactione, id quod Chirurgis, in Anatomia minus verſatis, ſæpiſſimè impoſuit, exiſtimantibus, cum viderent haſce aperturas, tonſillas eſſe exulceratas, cum contra dictæ aperturæ naturales ſint, eo tempore tantum magis hiantes.

N°. XV. Sclerotica humana reflexa, è cujus medio portio reticularis emergit.

N°. XVI. Oculi humani utraque palpebra, in quibus foramina aut oſcula in limbis exiſtentia, ut & puncta lachrymalia luſtrari poſſunt.

LOCULAMENTUM, *ſub dicto Theſauro ſecundo, continet Arcas aliquot quadrangulares ex ligno Cedrino confectas, quarum*

ARCA PRIMA

ſequentia continet.

N°. I. Portio eſt cutis infantis, cujus arteriis cera rubra repletis, rubedinem induit cutis.

Not. Vaſculorum dictorum extremitates reptatum habere diverſum à ſubjectis, jamjam indicandis.

N°. II. Præterea continetur in dicta arca, portio exterioris Tunicæ uteri vitulini, in qua viſuntur arteriæ, cereâ materiâ rubra repletæ, quarum reptatus & numerus longe differunt à cutaneis.

N°. III. Portio Membranæ Chorii fœtus Vitulini, cujus arteriarum extremitates materiâ cereâ flavâ tam accurate repletæ, ut intuentium oculos alliciant.

N°. IV. Portio ejuſdem membranæ, ramis majoribus inſtructa.

In ARCA Cedrina ſecunda reperiuntur ſequentia.

Not. 1. Superior pars cranii fœtus humani integumentis omnibus ademptis, ut in conſpectum veniret fontanella membranacea.

Not. 1. Dictam fontanellam ſcatere arteriolis repletis, quæ neutiquam conſpici poſſunt, niſi præmiſſa repletione.

2. Fœtus humani oſſa cranii conjungi membranarum ope, non autem per ſuturas, hic quoque cerni poteſt.

3. Dictas membranas eſſe pericranium & duram matrem, hic conſtat.

4. In infante vivo, dicta conjunctio in ſuperiore parte non eſt per mutuum contactum oſſium, aut per ſuturas, ſed ad diſtantiam quandam, prout hic videre eſt.

5. Hæc autem diſtantia eſt vel major, vel minor: ſemper tamen aliqua reperitur, id quod autores omnes non obſervarunt in ſuis figuris; eo magis, quia dicta diſtantia, in vulgari ſceletopœia fœtuum, non invenitur. cum enim oſſa fœtus exſiccantur, naturalis diſtantia non conſervatur, niſi goſſypii ope, quo totum caput oſſeum eo uſque replendum, ut nullo modo oſſa ad ſe invicem accedere poſſint in exſiccatione.

6. Os frontis geminum eſſe in fœtu humano, hic videri poteſt.

N°. II. Superior pars cranii infantis, in qua ſupradicta diſtantia omninò abolita; fontanella membranacea verò, quæ ſemper ad tempus adhuc reperiatur, hic videri poteſt.

Not. 1. Fontanella dicta non præciſe clauditur anni ſpatio, verum citius, aut tardius, ſecundum corporis diſpoſitionem, & prout oſſificatio magis vel minus eſt vegeta.

2. Dicta pars cranii pericranio eſt amicta, cujus arteriolæ ſunt repletæ cera rubrâ.

3. Eadem materia quoque repletus eſt ſinus falciformis ſeu longitudinalis. No.

N°. III. Pars cranii ſuperior fœtus ſeptimeſtris inſtructa cute.

Not. 1. Cutis auferri poteſt ab oſſe, quia ſeorſum eſt exſiccata: & ſic datur occaſio interiorem cutis ſuperficiem luſtrandi, cum ſuis vaſis ſanguineis, utpote repletis.

2. Cutem humanam tot ſcatere vaſis ſanguineis, ut iis omnibus repletis, tota cutis rubicundiſſima ſit, hic patet.

3. Dicta cutis ſcatet quoque capillis nigris, quantumvis fœtus ſit ſeptimeſtris.

N°. IV. Superior pars cutis capitis infantis obeſi, in qua videre licet, non ſolum in ſincipite obeſiorum hominum, pinguedinem copioſam reperiri, verum etiam in fronte, contra nonnullorum opinionem. Cutis dicta admodum quoque piloſa.

In ARCA TERTIA Cedrina reperitur Tunica Chorion dicta, è vitulo.

Not. Arterias cereâ replevi materia, eaque non tantum rami majores, & minores ſunt oppleti, verum etiam ramuſculi tam exigui & ſubtiles, ut, averſa luce viſi, maculæ tantum eſſe videantur: microſcopiô autem adhibitô, diſtinctè, reperiuntur arteriolarum extremitates eſſe, quarum reptatus diverſus ab eo, qui obſervatur in Tunicis uterinis.

ARCULA QUARTA

Continet humorem cryſtallinum oculi Ovini, membranula aranea amictum, per quam viſuntur diſperſæ arteriolæ plurimæ. De hujuſce membranulæ exiſtentia Anatomici alii aliter ſentiunt. quidam illam dari negant; nonnulli ambigunt, alii eandem admittunt; ipſe quoque diu anceps hæſi, quid de hoc negotio ſtatuerem: verum cum repleviſſem arterias oculi ovini cereâ materiâ, aperiebam oculum, membranaſque perſcrutabar, & ſic videbam per membranulam araneam plurimas arteriolas diſperſas. hoc obſervato, indidi humorem cryſtallinum cum ſua membranula phialæ liquore limpido repletæ. Die inſequente cum novum hoc inventum iterum videre mihi animus eſſet, nil minus quam arterias videre poteram.

Ratio autem hæc erat. Repleveram, ut dixi, Arterias oculares cereâ materiâ, quæ ad humorem cryſtallinum uſque quidem erat propulſa, verum enimvero ibi quoque ſubſtiterat, nec ulterius in arteriolas membranæ araneæ, cryſtallinum inveſtientis, penetrare potuerat; ſanguis autem ſimul cum cerea

materia ulterius atque ulterius propulſus, ita repleverat dictas arteriolas Tunicæ araneæ, ut cereæ materiæ omnis locus fuerit denegatus arteriolas replendi. Cum autem totum illud liquori indidiſſem, ſanguis non ſolum evanuit, verum etiam per conſequens arteriolæ ſubtiliſſimæ oculorum meorum aciem effugerunt. Poſtquam mihi ſecunda vice accidit, ut talis repletio in oculos caderet, cautior factus ſculptorem ſtatim adii, & æri incidi curavi, Vid. Tab. 1. Theſ. 2. Fig. 8. Notandum autem me dictum humorem cum ſua membranula arteriolis à ſanguine rubro repletis, conſervare in dicta Arcula quarta, idque extra liquorem. In exſiccatione dicti objecti humor rugas quidem contraxit, verum hoc præcaveri non potuit. Figuram hujus membranulæ æri olim incidi curavi ſine vaſculis ſanguineis, quandoquidem eo tempore ea nondum detegere potui, ob inſtrumentorum ruditatem.

A R C U L A Cedrina quinta

Inſtructa vaginâ è corio infantis confecta, in qua conſervantur culter & furca, quorum manubria ſunt confecta ex oſſe Tibiæ humanæ, in quo nulla cavitas à me fuit reperta, id quod rariſſime, ſi unquam, contigit.

Not. 1. Dicta manubria ſunt albiſſima, parte ferro proxima, aurato cingulo obducta.

2. Corium infantis rubicundum apparet, præ copia arteriolarum repletarum, quæ in præparatione corii ceream materiam rubram haud amiſerunt, id quod viſu jucundum.

In ARCULA Sexta, ex ligno juglandis confecta, reperitur portio arteriæ ſplenicæ vitulinæ excarnis, uti vulgò loquuntur, id eſt, deſtituta omnibus ſuis extremitatibus ſuccoſis.

Not. 1. Dicta arteria repleta eſt cereâ materiâ flavâ, & omnibus ramulis minoribus inſtructa; extremitates quoque ſubtiliſſimæ ſunt, & conſervatæ ad ſuccoſitatem uſque.

2. Quam difficile ſit omnes ramulos proprio ſuo loco detinere, & ramulum ſupra ramulum conſervare, & ita exſiccare, ut extremitates ſimul conſerventur, norunt illi, qui ſeſe huic negotio applicant.

ARCULA ſeptima, ex ligno Indico confecta, continens inteſtinula fœtus ovini immaturi, cereâ materiâ alba repleta, nitidiſſime præparata, & conſervata.

Not.

Not. Dicta inteſtinula, meſenterio cohærentia, proprium retinuerunt locum. Arteriæ per meſenterium diſperſæ cereâ materiâ flavâ ſunt infarctæ, & ut gratiam majorem conciliarent viſui, impoſui dicta inteſtinula ſerico nigro villoſo.

In ARCULA octavâ reſervantur calculi equini per alvum excreti. Vid. Tab. II. Theſ. 2. Fig. 4. 5. 6.

Quantumvis inter medicos reperiantur, qui aſſentiri nolint calculos per alvum excerni, veritati tamen conſentaneum eſſe, nullus dubito, quandoquidem expertus ſum mulierem Judaicam, inter cætera mala, fluore uterino, colica ſtomachi &c. laborantem, poſt uſum hauſti purgantis, ab Expertiſſimo Viro D°. Rocamora, qui curationi præfuit, præſcripti, calculum per alvum rejeciſſe ingentem, quem mihi demonſtraverunt ægræ maritus & conſanguinei.

Clar. Dominus Nicolaus Venette, in tractatu ſuo de calculo, nunquam ſatis laudando, varia quoque proponit exempla calculorum, per alvum rejectorum. Præterea variæ exſtant Hiſtoriæ apud Cöiterum, Scaligerum & alios Scriptores, ſtatuentes calculos per alvum eſſe rejectos.

Hic autem B. L. Tibi oſtendo calculos equinos, per dictam viam exoneratos, quos mihi liberaliter inpertivit D. M. G. Blok, Med. Doct. expertiſſ. & in perſcrutandis naturæ latebris maximè induſtrius, addita hiſtoriola inſequente.

Hujuſmodi Calculi N°. xxxvj, *diverſæ magnitudinis, inter ſex ſeptimanarum ſpatium, per ſeceſſum ejecit equus in ſtabulo Imperatoris, quod Viennæ eſt, Anno* 1698. *Equus de cætero bene habuit, quantum ex functionibus ejuſque appetitu dijudicare potuerunt illi, qui ejus curam habuerunt. Hoſce duos Calculos ſtabuli præfectus dono dedit Nob. Do. Wildebrand, tunc temporis R. M. Sueciæ à Secretis apud aulam Cæſaream, nunc eidem Majeſtati à Secretis, apud P. P. Ordines Fœderati Belgii, Hagæ Comitis. Prædictus Dom. Hildebrand refert quendam Medicum Viennenſen expertum fuiſſe virtutem horum calculorum Bezoardicam, in majori tamen doſi.*

Conſideratione dignum eſſe cenſeo, quod fracto à me calculo majore, in ejus medio invenerim granum avenæ, quemadmodum in lapide Bezoardico fruſtum ligneum, vel ſimile quid invenire ſolemus.

T A-

TABULÆ PRIMÆ

Explicatio.

FIGURA I. Oculum Balænæ denotat, qui ita diſſectus, ut Tunicæ Scleroticæ haud ſolum, verum etiam Ruyſchianæ & Choroideæ conſtitutionem conſpicere poſſimus.

A. Scleroticæ craſſities prope nervum opticum.

B. Ejuſdem tenuitas à latere pupillæ.

C. Retinæ portio.

D. D. Portiones duæ choroideæ, facie exteriore viſæ, reflexæ, & à Ruyſchiana avulſæ. per hanc autem faciem denſa ſeries vaſorum ſanguineorum eſt diſſeminata.

E. Choroideæ portiones duæ, à Ruyſchiana ita avulſæ, ut parte inferiore cum illa adhuc cohæreant, unde ea facie videntur, quæ connata fuerat Ruyſchianæ. Notandum interim, per hanc dictam faciem, vaſa ſupra citata minus eſſe viſibilia, quam per faciem exteriorem lit. D. D. indicatam.

Aſteriſaus * denotat Ruyſchianam tunicam, quæ in Balænc pyri craſſioris obtinet craſſitiem.

FIG. II. Balænæ oculum repræſentat ſecundum longitudinem biſectum.

A. Retina.

B. Choroidea, cui facie interiore Ruyſchiana connata.

C. Sclerotica.

Fig. III. Geminæ palpebræ potiores portiones exhibet ex homine.

A. Cilia.

B. B. Oſcula ductuum, per quos humor quidam excernitur.

C. Puncta lachrymalia.

D. Glandulam lachrymalem, in qua varia foramina, ſeu oſcula hiantia cernuntur.

FIG. IV. Corneam humanam, facie poſteriore viſam, repræſentat, in qua videnda ſeſe exhibent corneæ margo, ligamentum ciliare, proceſſus ciliaris, circulus Iridis minor, & pupilla.

A. Ligamentum ciliare.

B. Proceſſus ciliaris muſculoſus.
P. Circulus minor proceſſus ligamenti ciliaris, in quem deſinunt tendines proceſſus ciliaris. Dictus circulus minor proceſſus ciliaris, facie anteriore viſus, nuncupatur à me *Circulus minor Iridis*; Iris enim eſt facies exterior, proceſſus lig. ciliaris, facies interior.
De. Pupilla.
E. Corneæ margo.

FIG. V. Exhibetur proceſſus ciliaris muſculoſus cum ejuſdem tendinoſis fibris &c. Notandum interim, hanc figuram eſſe factam, ope microſcopii, unde naturali magnitudine multis numeris auctior facta.
A. Tendinoſa ſubſtantia proceſſus ciliaris.
B. Muſculoſa ejuſdem ſubſtantia.
C. Circuli minoris fibræ circulares, pupillæ conſtrictioni deſtinatæ, quas ſculptor hic juſto diſtinctius repræſentavit, nam in objecto ipſo non ita luculenter viſuntur.

FIG. VI. Oſtendit oculum Balænæ tranſverſim biſectum.
A. Sclerotica, cujus craſſities admiranda.
B Sclerotica, cujus craſſities hic quidem videtur diminuta, ſed Choroidea ita propullulat extra Scleroticam, ut ejus vera craſſities videri haud poſſit.
C. Choroidea.
D. Vaſa ſanguinea per choroideam diſperſa.
E. Arteria. Choroideam integram ambiens, è qua rami emergunt innumeri, ſurſum repentes.
F. Iridis circulus minor. major autem aſteriſco * notatur.
G. Pupilla.

FIG. VII. Cornea vitulina adumbratur, facie poſteriore viſa. In ea omnia majora apparent, quam quidem in homine.
A. Corneæ margo.
B. Ligamentum ciliare.
C. Proceſſus ciliaris.
D. Circulus minor proceſſus ciliaris, per quem denſa ſerie, & recto quidem tramite, decurrunt tendines proceſſus ciliaris.
E. Pupilla.

FIG, VIII. Demonſtratur humor cryſtallinus, vitulinus, cum ejuſdem membranula ambiente, aranea dicta, per quam plurimæ ſunt diſſeminatæ repletæ arteriolæ.

FIG. XI. Humor cryſtallinus è Balæna ſeſe videndum exhibet. Hujus, ut & oculi, exilitas admiranda, ſi ad corporis molem conferantur.

TABULÆ SECUNDÆ

Explanatio.

FIG. Veſicæ humanæ inverſiae portionem maximam exhibet. hujus ſuperficies interior jam exterior facta, innumeris excreſcentiis membranoſis & ramoſis prædita eſt, ob calculi, quo laboraverat aeger, attritionem.

A. Veſicæ craſſities prodigioſa, id quod calculoſis ſatis familiare.

B. B. Excreſcentiæ ramoſæ & membranoſæ.

C. Veſicæ fundus, ſine ullis excreſcentiis, utpote à calculo non læſus.

D. Superficies Veſicæ exterior, quæ ab inverſione interior facta.

FIG. II. Demonſtratur mulieris, utero gerentis, portio Veſicæ, cujus fibræ undique obſitæ ſunt arenulis minutiſſimis.

FIG. III. Portionem hepatis Hydropici exhibet.

A. Superficies, ob celluloſam conſtitutionem admodum inæqualis facta.

B. Cellulæ, aut veſiculæ, limoſam ſubſtantiam continentes; adeò numeroſæ, ut hepar totum, quantum eſt, ex hiſce conſtet.

FIG. IV. Exhibetur calculus equinus minor per alvum rejectus.

FIG. V. Demonſtrat portionem calculi majoris per alvum ejuſdem equi rejectam, quæ ſerræ ope partim, partim quoque vi in duas partes fracta. in ejus medio foveola reperitur, quam granum avenæ, in inteſtino hærens, formavit, dum calculoſâ ſubſtantiâ obduceretur avena.

A. Lamellæ calculoſæ variæ, ex quibus conſtituitur portio calculi exterior.

B. Subſtantia calculi interior, in qua laminæ minus viſibiles.

C. Foveola ab avena producta.

FIG. VI. Alteram partem dicti calculi exhibet, in qua granum avenæ, poſt diſruptionem, remanſit.

A.

A. Portio à ſerra læſa.
B. Portio vi fracta.
C. Granum avenæ in calculi medio hærens,

Not. interim Nob. Domin. Blok hanc partem ſecum abduxiſſe, ita ut una tantum pars in hoc meo Theſauro reperiatur.

TABULA III.

HYdrocephalum exhibet ſex aut ſeptem menſium, cujus caput prodigioſæ magnitudinis eſt.

Inter manus & caput Placentæ portionem poſui, ut caput liquori innatans in Phialæ medio detineretur; eſtque dicta portio placentæ ruditer delineata, quia mihi animus non erat placentæ veram conſtitutionem hoc loco exhibere; hanc autem reperiet B. L. Tab. VI. Fig. 2. hujus Theſ. ſecundi.

TABULA IV.

QUinque Figuras demonſtrat cujuſdam ſubſtantiæ heterogeneæ, membris copioſis multorum fœtuum, trium præter propter menſium, onuſtæ, & in lucem editæ, paulò poſt fœtum Hydrocephalum ſupradictum, idque ex eadem muliere.

FIG. I. Portio ſubſtantiæ heterogeneæ membris dictis onuſta exhibetur.

A. Os femoris durum, carne & perioſtio denudatum.
B. Digitus ſingularis vel pedis, vel manus, id quod non bene diſcerni poteſt.
C. Patella cartilaginea, circa genu alterius oſſis femoris ſita.
D. Genu cartilagineum.
E. Pes.
E. Manus, cujus digiti imperfecti, & male conformati.
G. Pes alter.
H. Manus perfecta.
I. Duo digiti minus perfecti.

FIG. II. Majorem molem ſupradictae ſubſtantiæ, membris variis inſtructam, oſtendit; nec non fœtum ejuſdem ætatis, Thorace & capite ſubſtantiæ ſupradictæ ita intricatis, & connatis, ut neque Caput, neque Thorax conſpici poſſint.

A. Duo crura, male conformata & tortuoſa, quibus aſſociatur
B. Brachium incurvatum, cum annexa manu.
C. Pes è ſuperiore parte hujus ſubſtantiæ emergens, neque ullum commercium cum prædictis habens.
D. Corpora ſubrotunda, membranacea, cartilaginea, celluloſa.
E. Fibræ, aut vaſcula ſanguinea; id quod diſcernere nequeo, utpote non repleta materia cerea.
F. Membrana magna, limoſâ materiâ referta.
G. Abdomini analogum quid, è cujus medio, parte inferiore, propendet peni ſimile quid.

FIG. III. Minorem portionem ſubſtantiæ prædictæ exhibet, è qua emergit,

A. Femur unius fœtus trium fere menſium.
B. Oſſa Tibiæ & ſuræ alterius fœtus, quæ carne & perioſtio denudata, ſitum tranſverſum occupant.
C. Pes extremus ejuſdem fœtus, ut videtur, paululum tamen à dictis oſſibus ſuræ & tibiæ ſeparatus eſt. Sub dicto pede extremo apparet adhuc digitus ſingularis, quem notavi eadem literâ C. peculiari tamen lineâ.
D. Duo pedes ſine tibiis aut femoribus, emergentes è regione dictorum artuum.
E. Tibia.
F. Pes extremus.

FIG. IV. Explicatio, qua exhibetur portio ejuſdem ſubſtantiæ, ſine ullo membro viſibili.

A. Particulæ partim celluloſæ, partim cartilagineæ.
B. Partes membranoſæ.
C. Vaſculoſæ particulæ.

FIG. V. Luſtratur quoque portio ſupradictæ ſubſtantiæ, è cujus infima parte prodit integrum crus.

A. Os tibiæ carne privatum.
B. Particulæ vaſculoſæ.
C. Celluloſæ particulæ membranaceæ.
D. Pes extremus.
E. Os femoris.

TABULA V.

FIG. I. Infantis ſtomachus, cum annexis Gula & Omento, demonſtratur.
A. Gula, cum ejus fibris muſculoſis longitudinalibus.
B. Arteriæ per ſuperiorem ſtomachi partem decurrentes.
C. Arteriæ per inferiorem partem diſtributæ, quarum rami majores ceu ſubitò detruncari videntur, cum contra aliæ interiora petant, aliæ verò per Omentum diſtribuantur.
D. Stomachi exitus, ſeu Pylorus.
E. Omentum myriadibus vaſculorum ſanguineorum: nullis autem foraminibus, præditum.
F. Os ſuperius, ſeu introitus ſtomachi.
FIG. II. Hominis provectioris ætatis portio ſtomachi inverſi exhibetur.
A. Plicæ interiores nonnihil prominentes extra ſuperficiem interiorem ſtomachi.
B. Pori innumeri.

FIG. III. Repræſentat portionem ſtomachi humani inverſi, ſupra pylorum abſciſſam.
A. Locus, ubi plicæ non apparent, ſed exiguorum monticulorum rotundorum inſtar intima ſuperficies propullulat.
B. Interſtitia celluloſa, ſeu nova apparentia, de qua mentionem feci Fol. 30.
C. Pylorus.

FIG. IV. Portionem ſtomachi denotat, in qua dicta interſtitia celluloſa exhibentur naturali magnitudine longe majora, utpote microſcopii ope ita ſculpta.

Not. dicta interſtitia, in ea parte ſtomachi ruminantium reperiri, quæ belgice dicitur de **ſtraagh**; eaque quadrangularia & admodum capacia eſſe, vel lippis & tonſoribus notum. In homine verò minutiſſima ſunt, & formâ diverſâ.

TABULÆ VI.

Explicatio.

FIG. I. Portio venæ portæ hepatis vitulini.
FIG. II. Portio venæ & arteriæ placentæ uterinæ muliebris.

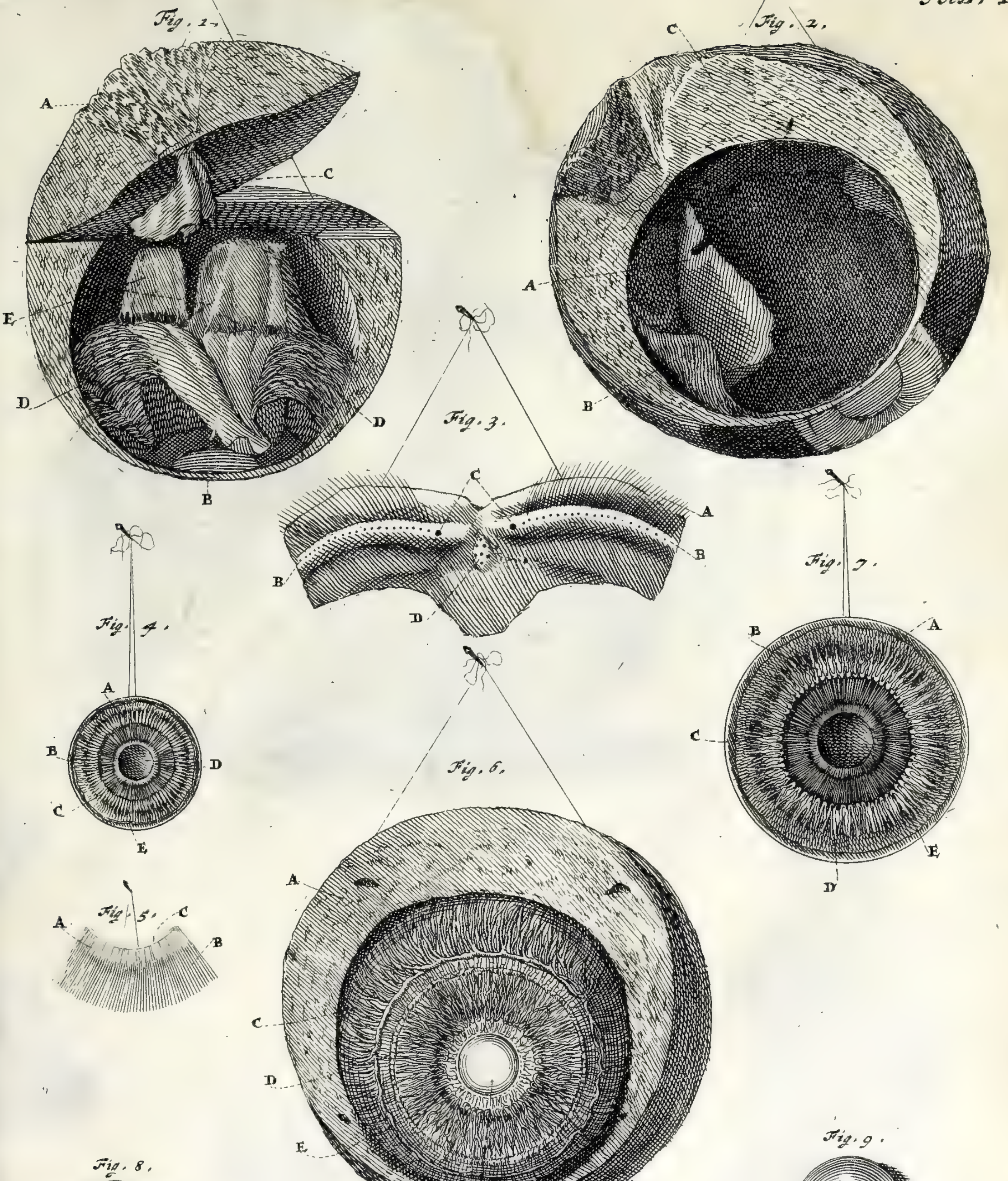
FIG. III. Venæ cavæ, per hepar diſperſæ, Ramulus.
FIG. IV. Ramus Venæ portæ humanæ.
FIG. V. Ramus Arteriæ ſplenicæ vitulinæ.
FIG. VI. Portio tunicæ intimæ uteri ovini gravidi, per quam myriades vaſorum novorum lumbricalium viſuntur diſtributæ, ſuntque illa tranſparentia, ſuccumque præparantia, pro fœtus, in utero hoſpitantis, alimento.
FIG. VII. Vaſorum ſanguineorum maxima parte renis ſubſtantiam conſtituentium curſus vermicularis exhibetur.

Not. interim hic nil niſi dictorum vaſorum curſum repræſentari. in poſterum ſingulorum ramuſculorum extremum diſtinctius exhibere animus eſt. ſingulæ enim extremitates ceu glomum repræſentant; in hepate verò, ut & liene, penicillum.
FIG. VIII. Portio tunicæ chorii vitulini monſtratur, cujus vaſcula ſanguinea ſunt repleta, ad ultimas extremitates uſque.

B. L. hic quidem adſpicis ramulos minutiſſimos, ſed verò in objecto ipſo, averſa luce viſo, dictæ extremitates variis locis mentiuntur maculas.

Præterea conſideratione dignum eſſe cenſeo, horum vaſculorum extremum neutiquam habere reptatum convenientem cum vaſculis hepaticis, lienalibus, renalibus, aut placentæ uterinæ.

F I N I S.

C: Huÿberts. ad. vivúm. Scúlpſit.

C: Huijberts. ad. vivum Sculpsit.

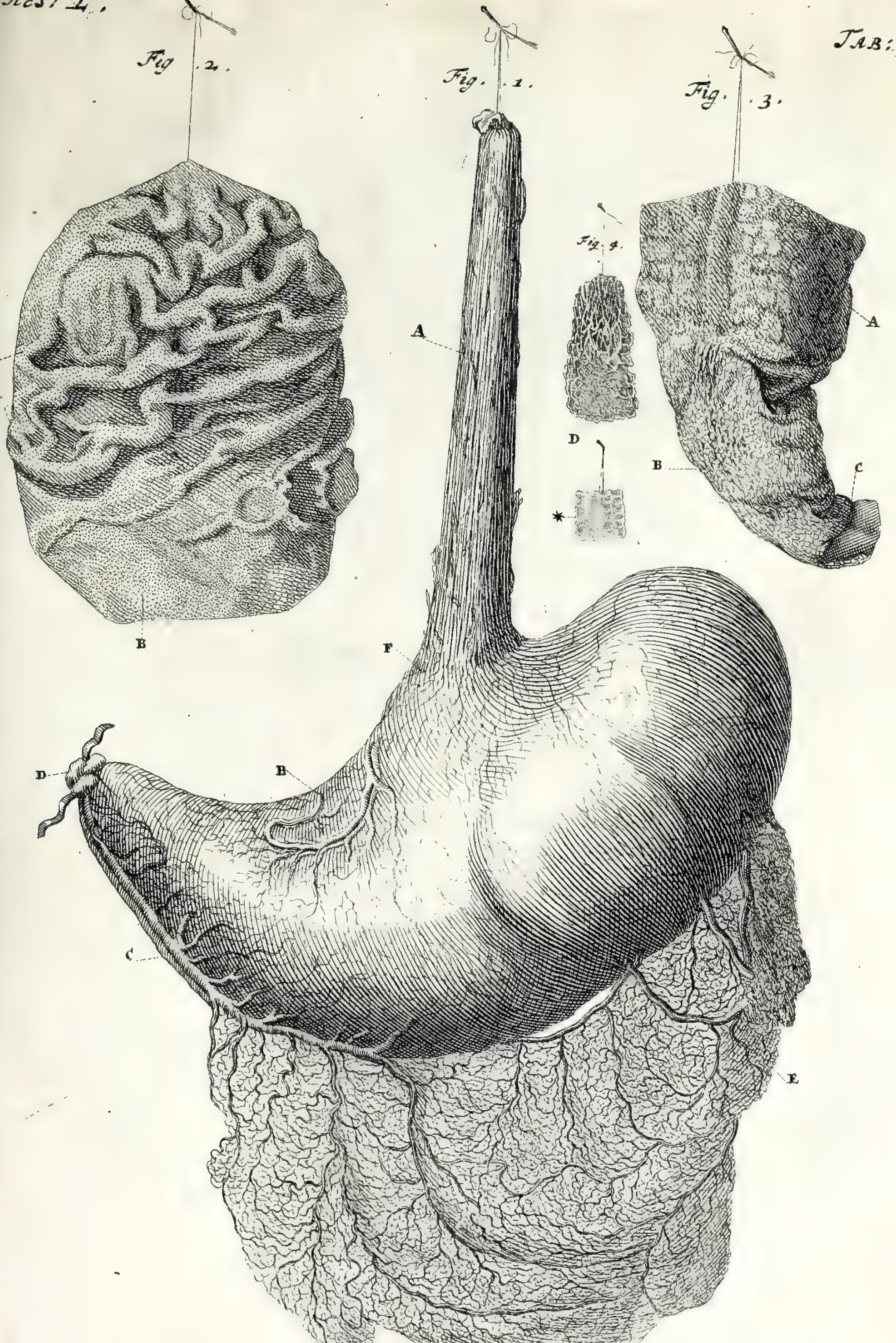

TAB. III.
Huyberts. ad vivum Sculpsit.

C: Huijberts, ad vivum Sculpsit,

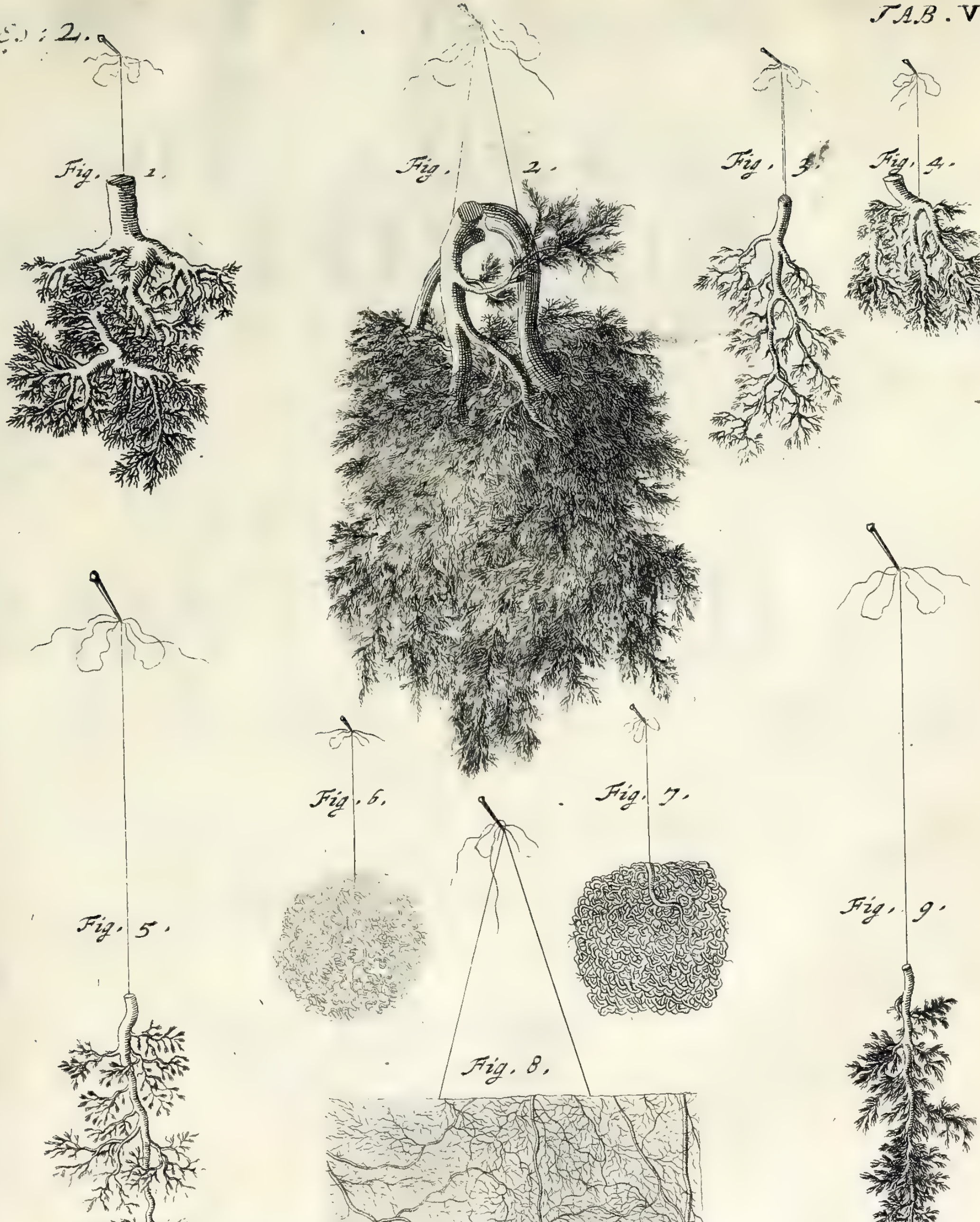
THES: 2.

TAB: V.

...üyberts. ad vivum. Schulpsit.

THES: 2. TAB. VI.

C: Huÿberts. ad vivum Sculpsit.

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS TERTIUS.

Cum Figuris æneis.

HET DERDE ANATOMISCH CABINET

VAN

FREDERIC RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie en Botan.

Met Kopere Platen.

AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM WOLTERS, 1703.

VIRO NOBILISSIMO ET CLARISSIMO,

JOS: PITTON TOURNEFORTIO,

BOTANICORUM HUJUS SECULI
FACILE PRINCIPI,

E REGIA SCIENTIARUM ACADEMIA,

DOCTORI FACULTATIS MEDICÆ
PARISIENSIS,

ET

BOTANICES IN HORTO REGIO
PROFESSORI,

AMICO VETERI,

TERTIUM HUNC THESAURUM

L. M. Q. D.

FREDERICUS RUYSCHIUS

THESAURUS ANATOMICUS TERTIUS.

Ex Ligno Indico variegato confectus, ſequentia in ſeſe continet.

PRimò, in fundi medio occurrit Pedamentum ex Ligno juglandis confectum, cui impoſita rupes artificialis, ex calculis humanis compoſita, cujus fundamentum rupes naturalis, cui innituntur omnis generis calculi humani, & tanto quidem numero, ut tota rupes naruralis viſum aufugiat.

Dicta Rupes magnitudine ſuperat rupem in Theſauro primo figurâ primâ deſcriptam & expreſſam. Vide hancce ſecundam Rupem Tab. I. Theſ. 3 quam hac inſcriptione exornavit magni nominis Poëta Clariſſimus Petrus Francius.

QUID SUMUS, AUT QUIDNAM NOSTRI
POST FUNERA RESTAT?
ADSPICE: NIL ALIUD, NUDA NISI
OSSA, VIDES.
CALCULUS, ET VASTUS LAPIDUM, QUEM
CERNIS, ACERVUS,
QUAM SIT VITA HOMINUM PLENA
DOLORE, DOCET.

Het Derde

ANATOMISCH CABINET.

Gemaakt van gevlamt Indiaanſch Hout, waar in deſe navolgende zaken onthouden werden.

VOor eerſt komt ons in 't midden van de grond een Nooteboome Pedeſtal te vooren, waar op een na de konſt gemaakte Rotsſteen geſet is, dewelke toegeſtelt is uyt allerhande Steenen, die in 's Menſchen lighaam gegroeyt zyn, en is het fondament hier van een natuurlijke Steenrots, waar op alle deſe Steenen van Menſchen zijn vaſt gemaakt, dewelke zoo veel in getale zijn, dat men de natuurlijke Steenrots geenſints meer ſien en kan.

Deſe geſeyde Steenrots, van dit derde Cabinet, overtreft in groote die geene, dewelke in de beſchryvinge van het eerſte Cabinet afgebeelt ſtaat. Ziet de Figure van deſe tweede Steenrots Cab. 3 Fig. 1. dewelke den groote Poëet en Profeſſor Petrus Francius met eenige Vaerſen in 't Latyn verciert heeft, en hier vertaalt zynde, aldus luiden:

WAT ZYN WE TOCH! WAT BLYFT 'ER
OVER NA ONZ DOODT!
ACH! ZIET HET, 'T IS MAAR BEEN,
GY ZIET HET DOR EN BLOOT:
BLAASSTEENEN, ZIET GY HIER, BY
ROTSEN EN BY HOOPEN:
MEN LEERT HOE 'T LEVEN WORT DOOR
STORM VAN SMERT BELOOPEN:

EXHIBET HOC TABULIS, HOC VERBIS EXPLICAT, URBIS
RUISCHIUS AMSTELIÆ LAUS, MEDICUMQUE DECUS.

In hujus faſtigio ſceleton fœtus immaturi quatuor circiter menſium cum dimidio reperitur, cujus genua inflexa ſunt, capiteque ſurſum converſo, quaſi cœlum adſpicere vellet, manu continet oſſiculum carie exeſum, & ex oſſe femoris expulſum, & ſic hominum miſerias exprimere videtur, eâ inſcriptione:

AH FATA, AH ASPERA FATA!

Sub genibus hujus ſceleti videre licet ingens calculi humani fruſtum, cavitate notabili præditum, in qua continuit alterum calculum, ceu nucleum craſſum: Eſtque dictum fruſtum calami ſcriptorii craſſitie. Vid. Lit. A.

Interim Not. alios calculos humanos ex lamellis tenuibus, alios contra ex lamellis craſſioribus eſſe compoſitos, ſicuti ex aliis, hanc rupem conſtituentibus, patet.

Hinc conſtat Lithotomos nonnunquam male accuſari, cum in operatione, quamvis rite peracta, calculi frangunctur, id quod in eorum manu non

DIT TOONT ONS RUISCH, IN ZYN VERSTANDIG TAFEREEL,
'T JUWEEL DER ARTSEN, DAT DEN AMSTEL VIEL TEN DEEL.

In het opperſte van deſe Steenrots vindmen 't geraamte van een onvoldrage Kintje van ontrent vier en een halve Maand dragts, wiens knietjens geboogen ſijnde, het hoofdje opwaarts gewent is, als wilde het den Hemel beſchouwen, hebbende in ſijn handje een ſtuksken van 't dybeen, 't welk door ſcherpe humeuren bedorven en uytgegeten zijnde, van de nature uytgedreven is, waar door het den ellendige ſtaat van de menſchen ſchynt uyt te willen drukken, met dit opſchrift

AGH NOODLOT, AGH BITTER NOODLOT!

Onder de Knietjens van dit geraamte vindmen een groot ſtuk van een ſteen, 't welk in ſigh heeft een merkelijke holte, waar in onthouden is geweeſt een andere ſteen, als een dicke pit, en is dit ſtuk in dikte over eenkomende met die van een Schryf pen. Ziet Letter A.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat zommighe Steenen der Menſchen te ſamen worden geſtelt uyt dunne, andere uyt dicke ſchillen, of ſchelfers, gelijk zulks blykt uyt de Steenen, die tot deſe Steenrots gebruykt zyn.

Hier uyt blykt het klaar, dat de Steen-ſnyders zomtyts te onregt beſchuldigt werden, wanneer zy in haar werkingh (al is 't dat ſy het behoorlijk behandelt hebben) beſchuldigt werden, wanneer de Stee-

non eſt; ſi enim calculi ex tenuibus lamellis ſunt coagmentati, facillime rumpuntur in extractione.

A latere dicti Sceleti adſtat Sceleton trium præter propter menſium, una manu gerens tenuiſſimum Ramulum Arterioſum, ceraceâ materiâ rubrâ ad extremum uſque repletum; altera autem tenet fictitiam feſtucam tenerrimam, confectam ex fibris Veſicæ urinariæ cujuſdam mulieris, quæ fibræ tot undique à natura ſunt obſitæ calculoſis arenulis, ut nil fere, niſi Arenulæ calculoſæ conſpici poſſint.

Not. interim, quod Veſica urinaria, è qua deſumptæ ſunt dictæ fibræ, feſtucam tenerrimam cônſtituentes, tota quanta, conflata fuerit, ex ejuſmodi fibris calculoſis, ita ut integra Veſica, à nobis prima fronte viſa, quaſi lapidea, aut potius ex arenulis calculoſis conſtituta, mihi videretur.

Hujus Veſicæ fruſtum ſatis magnum in liquore Balſamico conſervo, ut naturalem conſervaret conſtitutionem.

Dictum Sceleton exiguum fe-

Steenen in 't uythalen komen te breken, 't geen nogtans haar niet altoos is te wyten, want zoo de Steenen uyt dunne ſchelfers beſtaan, zoo breken ſy ligtelijk in het uythalen.

Aan de zyde van het bovengemelde geraamte, ſtaat nogh een ander geraamte van een onvoldrage Kintje van omtrent drie Maanden dragts, 't ſelve heeft in ſijn een handje een ſeer dun tackje van een ſlag-ader, met een rood waſchighe ſtoffe, tot de eynde toe opgevult; in deſſelfs ander handje, heeft het een ſtokje, gemaakt uyt draden van de water-blaas van een Vrouw, welke draden van de natuur met zoo veel ſandighe ſteentjes beſet zijn, dat men naulijks yets anders dan ſandige ſteentjes zien kan.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat de Blaas, waar uyt deſe geſeyde draaden genomen, en tot een ſeer dun ſtokske zijn gemaakt, geheel en al te ſamen geſtelt was uyt zodanige draaden, die alſints met ſandighe ſteentjens beſet waren; zoo dat ons deſe geheele Blaas in de eerſte opſlagh van 't oogh, als ſteenigh of liever, als uyt ſandighe ſteentjens ſcheen te ſamen geſtelt te zijn.

Van deſe Blaas bewaare ick een groot ſtuk in myne Balſamike vogtigheyd, op dat ſy haare natuurelijke geſteltenis zoude behouden.

Dit geſeyde kleen geraamte ſchynt met het ſtoksken te willen

feſtucâ ſuâ capitis conſtitutionem demonſtrare videtur, ea enim ſinciput tangens, eorum Anatomicorum errorem detegere videtur, qui exiſtimant ſinciput, ut & cætera capitis oſſa, eâ ætate, eſſe cartilaginea, cum contra membranacea ſint.

Præterea, in hoc parvo Sceleto luculenter videri poteſt, quibus in locis, oſſea ſubſtantia primò viſui ſeſe offerat in capite; de his plura in ſequentibus.

Ante dictum Sceleton poſiti ſunt tres calculi humani, figura, colore & ſubſtantia inter ſe differentes. Vid. Lit. B. C. D.

Sub dictis in conſpectum venit calculus humanus ingens, Lit. E notatus, ſuperficie æquali & ſplendens, colore & forma tam accurate Lapidem Bezoardicum Orientalem imitans, ut difficile foret viſu ea diſcernere.

Sub eo cernere licet duos calculos ſummopere inter ſe diſcrepantes, ut Lit. F. & G. notant; horum alter à Lithotomo extractus, ſuperficie eſt granuloſa; alter verò æquali & quaſi polita, in qua inſtrumenti,

aanwyſen de geſtalte van ſijn hoofdje, want hier mede de opperhoofds beenderkens aanrakende, ſchynt het te willen aanwyſen de dwalinghe der Ontleeders, dewelke ſuſtineeren, dat de opperhoofds, en andere beenderkens van 't hoofd, in die tyd kraakbeenigh zijn, daar ſe in tegendeel vlieſigh zijn.

Daar en boven kan men in dit kleene geraamte ook klaar zien, waar dat de beenagtigheyd ſigh eerſt aan 't hoofdje komt op te doen; hier van breeder in het toekomende.

Voor dit geraamte zijn drie Menſchen Steenen geplaaſt, in opſigte van figure, couleur en ſubſtantie van den anderen onderſcheyden. Ziet Letter B. C. D.

Onder deſe komt ons in 't geſigt een groote Steen uyt een Menſch, met de Let. E. getekent: zijnde deſelve glad en blinckend, ook van couleur en gedaante zoo nau over een komende met een Bezoar-ſteen, dat men ſe daar van qualijk zoude konnen onderſcheyden.

Hier onder vind men nogh twee Steenen, dewelke ſeer veel van den anderen verſchillen, gelyk ſulks de Letter F. en G. aanwyſen. Hier van is de eene granuleus of graynigh, en van een Steen-ſnyder afgehaald, maar de tweede is effen en glad, als ware deſelve gepolyſt; hier ſietmen nogh de kneepe van 't in-

menti, quo extractus eſt, veſtigium comparet.

Pedamentum ſupradictum hujus rupis ornatur quoque, pone Sceleton ſupremum, Splene vitulino nitide præparato, cujus Arteria ceraceâ materiâ rubrâ eſt repleta, & loco Venæ, Sulci luculenter conſpici poſſunt. Quanta autem ſit differentia inter Splenem humanum & vitulinum, expreſſi in Reſponſ. Epiſt. Anatom. Problem. 4. ad Doctiſſ. Campdomercum.

Circa Rupis baſin cernere licet calculum humanum ingentem & pullum, loco Lit. H. puncto notatum; ſuntque tales calculi peſſimi; obſervavi enim, quod inter illos pullos calculos, plurimi, (ſi non omnes) cortices exteriores habeant fragiles; imò ſucceſſivè quoque fruſtulatim cum Urina ejiciuntur frequenter ejuſmodi calculorum ſquammæ exteriores, nucleo remanente: cum autem à Lithotomo extrahuntur, raró ægri vitant Libitinam.

Memini me olim obſervaſſe in quodam Juvene, qui ſæpe per vias urinarias cortices nigros ejiciebat, imitantes cortices

't inſtrument, waar mede deſelve is uytgehaalt.

Dese bovengemelde Pedeſtal, waar op de Steen-rots ſtaat, is ook verciert met de Milt van een Kalf, dewelke ſeer cierlijk en net is toebereyt, en deſſelfs ſlag-ader met een roodwaſchachtighe ſtoffe opgevult, en kan men in deſe ſeer klaar zien de groeven, die in plaats van tacken des Aders, in deſelve gevonden werden. Hoe groot een onderſcheyt datter is tuſſchen de Milt van een Menſch, en die van een Kalf, heb ik aangeweſen in myne vierde Briefswyſe Antwoord, aan den geleerde Heer Campdomerc.

Omtrent de grond van de geſeyde Pedeſtal ziet men een groote en ſwarte Steen, dewelke in plaats van met de Letter H, met een ſtip aangeweſen werd; en zijn deſe Steenen de ſlimſte, want ik heb ondervonden, dat onder deſe ſwarte Steenen, ſeer veele, (zoo niet alle) met breekſame ſchorſſen van buyten beſet zijn, die in 't wateren ſtukswyſe te vooren komen, het binnenſte of de pit nablyvende, en deſe Steenen van een Steen-ſnyder afgehaalt zijnde, zoo komender de Patienten ſelden van op.

My gedenkt nogh, dat ik eertyds geobſerveert heb, dat een Jonghman dikwils ſwarte ſchorſſe in 't wateren quyt raakte, dewelke de ſchorſſe van ſwarte

ces fabarum nigrarum, erantque jamjam per urinam ejecti, molles, & proinde ſine magno incommodo aut dolore ſimul cum urina reddebat, brevi autem lapideam & fragilem ſubſtantiam adipiſcebantur.

I. Calculus ingens ex lamellis tenuibus compoſitus.

Ad Rupis baſin calculus reperitur Lit. K. notatus, prodigioſæ magnitudinis & formæ admirandæ, poſt mortem à filio meo veſicâ exſectus, componiturque ex ſenis calculis rotundis, cortice nigricante præditis, quorum unusquiſque magnitudine Nucem Moſchatam ſuperat; ſupra hanc compoſitionem, ſeptimum quoque reperit calculum, qui cum cæteris haud coälitus, aſt ſuperimpoſitus erat, eadem cum cæteris magnitudine.

L. Calculus magnus Moriformis.

E Regione hujus Sceleti reperitur & tertium Sceleton fœtus humani quatuor præter propter menſium, manu gerens inteſtinula fœtus Ovini minimi, ſuntque repleta ceraceâ materiâ ſubnigrâ, meconium repræſentante, meſenterio cohærentia, arterioliſque re-

boonen geleken: en waren deſe uytgewatert zijnde, ſagt, en by gevolg loſte hy ſe zonder groot ongemak of pyne, maar een wynig tyds daar na, zoo namen ſy een ſteenige hardigheyd aan.

I. Een groote Steen uyt dunne ſchelfers te ſamen geſtelt.

Voor op de grond van 't Pedeſtal, vindmen een ſeer groote, en wonderbaare Steen, getekent met de Letter K dewelke myn Zoon na de dood uyt de Blaas geſneden heeft, en is deſelve te ſamen geſtelt uyt ſes ronde Steenen, yder omvangen van een ronde en ſwarte ſchorſſe, waar van yder de groote van een N. Muſchaat komt te over treffen, en boven deſe ſes te ſamen geſtelde Steenen, heeft hy doenmaals ook nog een ſevende gevonden van deſelve grootte, leggende los boven op de ſes te ſamen vaſt ſittende Steenen.

L. Een groote Steen, een Moer-beſie van gedaante gelykende.

Tegen over het laaſte aangeroerde kleene geraamte, vind men nogh een derde geraamte van een onvoldrage Kintje, van ontrent vier Maanden dragts, 't ſelve heeft in ſijn handje, een party darmtjens van een onvoldrage Vrugtje uyt een Schaap, dewelke met een ſwart-waſchagtige ſtoffe opgevult zijn, repreſenteerende

repletis inſtructa : altero autem brachio continet Vaſa Teſticulorum humanorum Pampiniformia, ceraceâ materiâ rubrâ repleta, hujus Inſcriptio talis eſt

PRIMA, QUÆ VITAM DEDIT, HORA CARPSIT.

Conſiderandum circa omnia Sceleta, hanc & cæteras Rupes ornantia, quod nulla eorum fulcro ferreo, ligneo, aut æneo innituntur, uti facere ſolent Anatomici, aſt propriis pedibus innituntur.

M. M. Calculi duo combinati, ſupra quos reperitur calculus mediocris magnitudinis Lit. N. notatus.

O. Calculus magnus, maximi Mori fructum imitans.

P. ——Aſpera ſuperficie.

Ante rupis pedem quartum decumbit Sceleton, trium circiter menſium cum dimidio, cujus manu continet *Hemerobium* Hoefnagelii, quæ *Ephemeris* vocatur Dortmanno, diciturque mane eſſe infans, ju-

rende de ſwarte darms vuyligheyd, die men in de Kinderkens vind, zoo lang ſy in 's Moeders lighaam gehuysveſt worden: deſe darmtjens zijn nogh vaſt aan haar Darmſcheel, en de Slagaderkens met een wasaghtige ſtoffe opgevult; het omhelſt ook met ſijn ander handje de præpareerende zaadvaten van een Mansperſoon, dewelke met een roodwaſſighe ſtoffe vervult zijn: Het devys van dit geraamte is.

'T EERSTE UUR, DAT MY 'T LEVEN GAF, 'T SELVE HEEFT MY HET WEDER BENOMEN.

Conſidereert ondertuſſchen B. Leezer, dat alle deſe kleene Geraamtens, die op deſe en andere Steen-rotſen ſtaan, geen ſteunſel hebben van dit, of dat yſertje, houtje, of koperdraatje, gelijk de Ontleeders gewoon zijn te doen, maar deſelve ſtaan op haar eygen beenen.

M. M. Twee te ſamen gevoegden Steenen, en boven deſelve nogh een van middelmatige groote, getekent met de Letter N.

O. Een groote Steen gelykende een ſeer groote Moer-beſie.

P. Een andere rouw van oppervlakte.

Voor op het Pedeſtal leyt een kleen geraamte, zijnde het vierde in ordre, en is het ſelve van ontrent drie en een halve maand dragts, in wiens handje onthouden werd een bloedloos Diertje, het welk men *Ephemeris* en in onſe tale *Haft* noemt, waar van getuygt word

juvenis meridie, veſperi ſenio confici & mori. Itaque ut vitæ noſtræ brevitas exprimeretur, ejuſmodi inſectum manu continet dictum Sceleton, cum hac inſcriptione.

QUASI HERBA SOLSTITIALIS PAULISPER FUI, REPENTE EXORTUS SUM, REPENTE OCCIDI.

Not. oſſicula hujus Sceleti nitidiſſima eſſe, naturali geſticulatione haud neglecta.

Q.Q. Duo ex iſtis calculis angularibus, de quibus facta mentio in Theſ. I. Tab. I. Lit. D.D.

R.R. Duo calculi ſuperficie aſperata, quorum unus ad dicti Sceleti pedes, collocatus, alter vero capitis vertici præpoſitus.

Cæteri omnes aut per vias urinarias excreti, aut poſt mortem Veſica aut renibus exſecti ſunt.

Præterea hic conſpicere licet Teſticuli humani Tunicam Vaginalem, peculiari pedamento innitentem, ſupra pedamentum Rupem dictam ſuſtinens, eſtque dicta Tunica quaſi flatu diſtenta, nec non muſculo Cremaſtere, vaſiſque ſanguineis repletis prædita.

Ulti-

word, dat het 's morgens geconſidereert moet worden als een Jong geboore Kindje, 's middags als een Jongeling, en 's avonds als een uitgeleeft en ſtervend Menſch: weshalve om de kortheyd des levens af te beelden, zoo heeft het geſeyde kleen geraamte dit bloedeloose Diertje in de hand, met dit opſchrift:

GELYCK EEN BLOEME DES VELDS BEN ICK SCHIELYK OPGEGAAN, EN WEDEROM WEGH-GERUCKT.

Aanmerkt dat de Beenderkens van dit geraamte ſeer wit zyn, en dat het geraamte natuurlyke geſte heeft in 't leggen en aangrypen.

Q.Q. Twee van die Hoekige Steenen, waar van gewagh gemaakt is in de beſchryving van 't I. Cabinet Tab. I. Lett. D.D.

R.R. Twee rouwe Steenen, waar van de eene aan de voetjens van 't laaſt geſeyde geraamte is geplaaſt, de tweede tegens het hoofd van hetſelvighe.

De reſt van de Steenen zijn alle door de Waterwegen geloſt, of na de dood uyt de Blaas of Nieren gehaalt.

Daar en boven komt ons hier op deſe Pedeſtal te vooren, het Scheevlies van een der Teſticulen van een Mans perſoon, 't welk geſtelt is op een kleen rond particulier pedeſtalletje, ſtaande mede op de groote Pedeſtal, en is dit Scheevlies als met wind vervult, en ook met deſſelfs optrekkend Spiertje, en opgevulde Bloedvaatjens voorſien.

Voor

Ultimò à latere dictæ tunicæ Vaginalis occurrit quintum Sceleton fœtus humani trium circiter menſium cum dimidio, gerens calculum parvum, è pulmone humano tuſſi ejectum & a capillo dependentem, cum inſcriptione,

O, QUAM DURA PREMIT MISEROS CONDITIO VITÆ!

Hiſce omnibus calculis interpoſiti ſunt Rami arterioſi, foliis nudatæ arboris ramos repræſentantes; qui loco ſanguinis, ceracea materia rubicundiſſima artificioſe ſunt repleti, & calculos inter ſe continent, rupemque firmiorem reddunt. Quam ſubtiles ſint dictorum ramorum extremitates, ex figura annexa liquet.

A latere dextro dictæ rupis ſequentia viſuntur.

N°. I. Phiala in liquore limpidiſſimo continens brachium & manum fœtus humani jamjam nati.

Not. 1. Hoc objectum quantumvis à multis annis conſervatum, adhuc vivere videtur, utpote naturali colore rubicundo præditum.

2. Manus, ut & digiti, ita ſunt diſpoſiti, ut naturalem actionem repræſentent, qualem formamus, quando indice di-

Voor 't laaſte komt ons hier nogh te vooren het vyfde, geraamte van een onvoldrage Kintje, van ontrent drie en een halve maant, van wiens hantje afhanght aan een haartje, een kleen Steentje, 't welk door 't hoeſten uyt de Longh geloſt is, met dit opſchrift.

ACH, HOE ELENDIG IS DEN STAAT, DER MENSCHEN IN DIT LEVEN!

Tuſſchen alle deſe Steenen ſtaan tacken van Slag-aderen, repreſenteerende bladerlooſe tacken van Boomen, dewelke in plaats van bloed, met een Rood-waſſige ſtoffe konſtigh opgevult zyn, waar door niet alleen de ſteenen, maar ook de Rots ſelfs, vaſtigheyd bekomen. Hoe ſubtyl de uyteynden van de geſeyde Slag-aderen zyn, blykt uyt deſe bygevoegde Figuur.

Op deſelve planck, waar op de Steen-rots is geplaaſt, komt ons aan deſſelſs regter zyde voor.

N°. I. Een vlesje, in ſigh onthoudende, in een ſeer heldere vogt, het armtje en handtje van een jongh geboore kindje.

Aanmerkt ten eerſten: Hoewel dit voorwerp lange Jaaren alzoo bewaart is geworden, zoo ſchynt het nogtans nu nogh te leven, door dien het met ſyn natuurlyke roode couleur begaaſt is.

Ten tweeden: De diſpoſitie van de Hand en Vingeren, is zoodanigh, datſe ſoo een natuurlyke actie verbeeld, gelyk men gewoon is

digito hoc vel illud deſignamus; Indice itaque extenſo, indigitat lamellas Cerebelli humani, cujus ſubſtantia medullaris veluti arboris Ramos repræſentat.

3. Ornamenti gratia, ut & averſationem omnem arcendi cauſa, brachium ornatur manica, ex linteo raro confecta, ornamentoque fimbriaceo inſtructa.

N°. II. Fauces, Lingua, ut & portio Maxillæ inferioris infantis nitidiſſimè præparata & conſervata; præbent enim omnia ſpeciem viventium.

Not. 1. Ubi Arteriarum ſublingualium trunci repant, & qua via incedant in ſiniſtro latere, oppido quam bene videre licet, ſuntque eum in finem ceracea m. rub. repleti.

2. Epiglottidis naturalis conſtitutio, ut & ejus rima, quæ aditus eſt ad Aſperam Arteriam, hic accurate poteſt conſpici.

3. Ad Linguæ radicem apparet rugoſa quædam diſpoſitio longitudinalis, ut & non ſolùm ſeries majorum papillarum, quæ rotundæ, planæ, & foramine circuloque præditæ ſunt,

is te doen, alsmen met de voorſte Vinger, dit of dat wil aanwyſen.

De voorſte uytgeſtoke vinger, wyſt ons aan eenige moten van het agter breyn van de herſene van een menſche, in wiens mërghagtighe ſubſtantie als verbeelt ſtaan eenighe tacken van boomen.

Ten derden: Om alle afkeer te weeren, en tot cieraad, is dit Armtje omvangen van een gaaſe mouwtje met Franje.

N°. II. De Keel, Tongh, en een gedeelte van de onderſte Kaack, van een kleen Kind, zoo curieus toebereyt en geconſerveert, dat alles nogh ſchynt te leven.

Aanmerkt ten eerſten: Dat men zeer bequamelyk zien kan inde linker zyde, waar dat de Stronken van de Ondertonghighe ſlag-aderen loopen, en wat cours ſy komen te houden, nadien ſy tot dien eynde met een Rood-waſſige ſtoffe vervult zyn.

Ten tweeden: Oock kanmen hier klaarlyk zien de natuurlyke geſtalte van 't Strotte-hooft, alsmede deſſelfs ſplete, dewelke de toegangh is tot de Longh-pyp.

Ten derden: Zoo doet ſigh aan de grond van de Tongh niet alleen op een ſekere ruyge geſtalte, die na de langhte des Tonghs is lopende; als mede de rye groote tongs Tepeltjens, dewelke rond, plat, en met een gaatje en rond circultje be-

ſunt, verum etiam cæteræ papillæ, quæ tamen in hoc objecto non tam diſtincte apparent, quam in linguis Theſ. I.

N°. III. Phiala continens Venam Portæ Hepatis vitulini, cujus ſuccoſæ extremitates, non autem prætenſæ glandulæ (quæ revera haud extant) ſunt ablatæ, & ſic myriades extremitatum occurrunt ramuſculorum.

Not. 1. Dicta vena oppleta eſt ceraceâ materiâ flavâ.

2. Variis in locis reliqui in dictis extremitatibus ſuccoſam ſubſtantiam, quæ non minus eadem ceraceâ materiâ eſt imbuta, & ſic luculenter videre licet ſubſtantiam hepaticam nullo modo eſſe glanduloſam: imò exiſtimo, extremitates illas ſuccoſas Venæ Portæ illud præſtare, quod Glandulis attribuere Veteres. Vide plura de hac re. Theſ. II. fol. 27.

N°. IV. Infantis caput, cujus ſuperiore Cranii parte ablata, Cerebrum in conſpectum venit: hujus corticali ſeu vaſculari parte ablata, medullaris ſeſe videndam exhibet.

Not.

begaaft zyn, maar ook de andere Tepeltjens, hoewel die in dit voorwerp niet zoo diſtinct gezien konnen werden, als wel in die Tonghen, dewelke in 't tweede Cabinet gevonden werden.

N°. III. Een glaasje, en daar in de Poort-ader van de Lever van een Kalf, wiens ſappighe uyteynden, en niet die gepretendeerde klierkens (dewelke in der daat niet gevonden werden,) weghgenomen zyn; en zoo toebereyd ſynde, kanmen duyſende van kleene uyteynden der Adertjens zien.

Aanmerkt ten eerſten: Deſe geſeyde Poort-ader is vervult met een Geel-waſſige ſtoffe.

Ten tweeden: Zoo heb ik op verſcheyde plaatzen de geſeyde ſappige ſubſtantie aan de uyteynden laaten ſitten, dewelke niet min met de geſeyde Geel-waſſige ſtoffe doordrongen is, ende zoo doende, ziet men zonne klaar dat het weſen van de Lever geenſints klierigh van ſubſtantie is: Ja ik ſuſtineere, dat die ſappighe uyteynden van de Poort-ader, 't ſelve werk doen, 't geen onſe voorzaaten de klieren toegeſchreeven hebben. Ziet verders hier over na het 2. Cabinet fol. 27.

N°. IV. Het hooft van een kindeje, wiens opperſte gedeelde van de Herſſen-panne afgenome zynde, de Herſſens te voorſchyn komen: Deſe haare ſchorſſighe ſubſtantie, uyt bloetvaatjens beſtaande, weghgenomen zynde, zoo ver-

Not. 1. Oculis clauſis, dormientis caput repræſentat, colore viventis præditum.

2. Ore aliquantulum aperto, labiiſque nonnihil à ſe invicem deductis, extremitas cuſpidis Linguæ in conſpectum venit, quæ, à tenuiſſimis & mucronatis papillis lingualibus, luculenter villoſa apparet.

3. Latere ſiniſtro Prolabium ſuperius ab involucro deſtitutum, villoſum quoque apparet, quæ villoſitas, mihi nil, niſi agmen papillarum Prolabiorum; de hiſce plura in ſequenti.

4. Duum generum pori in Labiorum cute, Gena & Naſo viſuntur; nullæ autem in prolabiis, utpote cute neutiquam præditis; & ſic Labiorum à Prolabiis facilior eſt diſcretio.

5. Vaſa ſanguinea Cerebri, in poſtica parte capitis, muneroſiſſime conſpic iunur.

No. V. Pueri Penis cum an-

vertoont ſigh de Merg-agtige ſelfſtandigheyd.

Aanmerkt ten eerſten, dat het door de natuurlyke couleur, en geſlote ooghjens, een ſlapend hooftje komt te verbeelden.

Ten tweeden: Zoo komt het uyterſte van het Tonghetje te voorſchyn, door dien het Montje een weynigh open ſtaat, en de Lipjens wat van den anderen geweken zyn, en komt ons dit uyterſte van de Tongh als donſigh ruygh te vooren, wegens de puntighe Tepeltjens, die haar hier duydelyk vertonen.

Ten derden: Het uyterſte van de boven-lip, van ſyn bekleetzel of dekzel ontbloot zynde, komt ons ook ruygh te vooren, voornamentlyk in de linker zyde: En is deſe ruygigheyd niet anders, als ſeer veel by eenſtaande Tepeltjens; edogh hier van zullen wy wydlopigher ſpreken in toekomende.

Ten vierden: In 't Vel van de Lippen, Wangh, en de Neus, zien wy hier twee-derley ſweetgatjens; maar gants geen in 't uyterſte of roode deel der Lippen, aangeſien deſelve met geen Vel overtogen zyn; en alzoo kan men de Lip, en voorlip, van den anderen te lichter onderſcheyden.

Ten vyfden: In 't agterſte van 't Hooftje komen ons hier veel opgevulde ſlag-aderkens te vooren, zynde die geene, dewelke door de herſſenen haar hadde verſpreyt.

N°. V. De Roede van ſeen Jonghs-

annexo ſcroto, naturali colore præditus.

Not. 1. Urethra non per inferiorem, ſed per ſuperiorem Penis partem repit, contra naturæ leges: imò ad calculi extractionem ejuſmodi objectum foret ineptum.

2. Non ſolum corpora nervoſa, ſeu nerveo-ſpongioſa majora, Penis maximam partem conſtituentia, ut & corpus nervoſum minus, rubicundiſſimo colore ſunt perfuſa à materiâ ceraceâ rubrâ, quâ repleta ſunt, verum etiam muſculi laterales, Penem conſtringentes, idque à vaſorum ſanguineorum repletione. Vid. Tab. 2. Fig. 1. hujus Theſ. III.

N°. VI. Fœtus Æthiopiſſæ ſex circiter menſium, dextra gerens ramulum Aſperæ Arteriæ à ſubſtantia veſiculari, aut pulmonali tam dextre ſeparatum, ut extremitates luculenter appareant; enimverò quanta differentia inter hoc objectum, & figuras ab aliis in lucem editas! Vide Tab. 2. hujus Theſ. III.

N°. VII. Placentula, quæ poſt Embryonem excluſum, aut in colliquationem redactum,

Jonghsken met deſſelfs ſackje, natuurlyk rood van couleur.

Aanmerkt ten eerſten: De Water-canaal loopt hier niet natuurlyker wyſe langhs de onderſte, maar langs de bovenſte zyde van de Roede, 't welk tegens de loop van de natuur is: En zoude in zoodaanig een voorwerp het Steenſnyden niet wel te doen zyn.

Ten tweeden: Niet alleen dat de twee Spongieus-zenuagtighe lighamen, dewelke het grootſte gedeelte van de Roede uytmaken, als mede het kleene zenuagtig lighaam rood van couleur zyn, wegens de Rood-waſſige ſtoffe, daarſe mede opgevult zyn, maar ook zelfs de zydelyke ſpieren, die de Roede perſſen, zyn ook hier van zeer rood geworden. Ziet de 2de Plaat Fig. 1. van dit derde Cabinet.

N°. VI. Een Americaanſch Negrinnetie van ontrent 6 maanden dragts, houdende in deſſelfs regtet handje een takje van de Longhe-pyp, dewelke van ſyn blaaskens-wyſe ſubſtantie, van de Longhe zoo curieus geſcheyden is, dat deſſelfs uyteynden klaar konnen gezien werden, maar wat een onderſcheyd tuſſchen dit voorwerp, en der Figuuren van anderen afgebeeldt, en in 't ligt gegeven! Ziet de 2. plaat van dit derde Cabinet.

N°. VII. Een Moerkoekje, 't welk na het uytſchieten, of wel na het ſmelten, of verteren van 't een-

ctum, aliquot menſes in utero fuit detenta, unde ab uteri inſequente contractione & coarctatione (ut ad ſtatum priſtinum rediret) valdè induruit, & uteri formam adepta eſt.

eerſte beginzel van het ſchepſelken, eenighe weeken inde Lyfmoeder nagebleven is, waardoor, wegens het incrimpen en vernauwen van de Baarmoeder, (om weder te komen tot deſſelfs voorighe ſtand) zeer verhard is geworden, en ook de forme van de Baar-moeder ſelfs eenigſints aangenomen heeft.

Not. 1. Ejuſmodi Placentulæ multoties ad manus meas pervenêre, Uterum ipſum repræſentantes. Undiquaque enim clauſæ, & non ſolùm duræ, verùm etiam, nil minus quam placentulæ formam præ ſe ferebant. Hanc à me apertam hic reſervavi, ut facies non ſolum externa, verum etiam interna in conſpectum veniat.

Aanmerkt ten eerſten: Zoodanighe Moerkoekjens zyn my menigmaal voorgekomen, dewelke de Baarmoeder ſelfs verbeelden, want ſy alsdan rondſom als beſloten zyn, zonder eenighe openingh gewaar te werden, en waren deſe niet alleen hard, maar ook zoo verbeelden ſy niets minder te zyn, als Moerkoekjens.

Dit nu van my opgeſnede zynde, bewaare ik hier, om niet alleen de buytenſte maar ook de binnenſte ſuperficie te konnen zien.

2. Ejuſmodi placentulæ vulgò degenerant, & Molæ nomen adipiſcuntur, à minus verſatis, cum contra ita dictæ Molæ nil ſunt, niſi placentulæ ſupradictæ, aut ſarcomata uterina, à tenui pediculo dependentia, quæ utero excluduntur. Vide ſuper hac re obſervationes meas, Anatomico-Chirurg. fol. 74.

Ten tweeden: Zoodanighe Moerkoekjens, op die wyſe ontaard zynde, werden gemeenlyk Zuygers genaamt, van die geene, dewelke weynigh ervarentheyd hebben, daar noghtans in tegendeel deſelve niet anders zyn, als zoodanighe geſeyde Moerkoekjens, of ook wel andere vleeſighe geſwellen, dewelke aan een dunne hals of ſteel afhangende, te eeniger tyd uyt de Lyfmoeder uytgedreven werden. Ziet hier over na myn Anat: Chirurgicale aantekeningen fol. 74.

3. Phialam, in qua hoc objectum

Ten derden: Het glaasje waar in

jectum in liquore ſervo, obturavi, loco Veficæ, Placentulâ inverſa, & repleta ceraceâ materiâ rubrâ; hujus ramuli propullulantes Muſcum arborum rubedine perfuſum, exacte repræſentant.

in dit voorwerp gelegen is, heb ik, in plaats van 't ſelve met een ſtuk van een blaas toe te binden, met een gedeelte van een omgekeerde Moerkoek toegedaan, dewelke met een rood-waſſige ſtoffe is opgevult, en ſteken deſſelfs takjens boven uyt, verbeeldende takjens van rood Moſch.

N°. VIII. Phiala, Placentulam humanam, in hydatides mutatam, continens.

N°. VIII. Een vlesje met vogt, in ſigh onthoudende een Moerkoekje van een Menſch, 't welk t'eenemaal in Water-blaaskens is verandert.

Not. 1. Placenta conſtituitur ex meris vaſis ſanguiferis, Membrana Chorio cohærentibus; Hæc vaſa aliquando omnia, non raro quoque ex parte degenerant in hydatides, id quod in hepate humano quoque obſervavi. Vid. Theſ. 2. Tab. 2. Fig. 1. 11.

Aanmerkt dat de Moerkoek uyt loutere bloetvaten haar beſtaan heeft, dewelke door toedoen van 't vlies *Chorion* aan een verbonden ſyn. Deſe bloetvaten veranderen zomtyds ten deele, zomtyds geheel en al in Water-blaaskens, de vrughtjens voor af geſtorven zynde. Dit heb ik ook ondervonden van de Lever van een menſche, dewelke tenemaal in blaaskens was verandert, ziet het tweede Cabinet. Tab. 2. Fig. III.

N°. IX. Phiala, in qua portio Cerebri hydrocephali, 8 circiter annos nati.

N°. IX. Een vlesje, waar in te zien is, een gedeelte van de herſſene van een Water-ſugthoofdighe Jonghe van ontrent 8 Jaaren oud.

Not. 1. Hoc malum contraxit (ſi bene memini) à prima nativitate.

Aanmerkt ten eerſten: Dat hy met deſe quale, (zoo ik wel onthouden heb), ter wereld gekomen is.

2. Hæc Cerebri portio in aliud eſſe videtur converſa, nil enim minus, quam Cerebrum naturale repræſentat, videtur po-

Ten tweeden: Dat dit gedeelte van de Herſſene, als in een ander weſen verandert is; aangeſien het niets minders komt te verbeelden, als natuurlyke herſſene, want het ſchynt

potius ſubſtantia hæterogenea, ſimillima illi, quam repreſentavi Theſ. II. Tab. IV. Fig. 1. 2. 3. 4. 5.

ſchynt eer een vreemde ſelfſtandigheyd, zeer gelyk zynde, die geene, dewelke beſchreven en afgetekent ſtaat in het tweede Cabinet. Tab. IV. Fig. 1. 2. 3. 4. en 5.

* N°. X. Phiala continens duas portiones Penis Virilis, quarum una taleola tranſverſim, altera ſecundum longitudinem ſecta.

Not. Haſce portiones nitidiſſime, & ita eſſe præpatatas, ut vera conſtitutio ſpongioſa luculenter appareat; nec non ſeptum & meatus urinarius.

N°. XI. Phiala in qua conſervatur Ovum Gallinaceum, portionem inteſtini Coli, Cæci, ut & ejus progreſſum vermiformem exactè repræſentans, vid. Tab. 3. Fig. IV. Theſ. III.

N°. XII. Portio inteſtini Ilei fœtus immaturi, cujus vaſa ſanguinea exinanita, inteſtini autem cavitas ceracea materia alba repleta eſt.

NB. Hujus lateri adſtant portiones inteſtini infantis, ceracea materia rubra adimpletæ & aſteriſcis notatæ.

N°. XIII. Epidermis totius manus infantis tam artificiosè à ſubjectis corpore reticulari, & cute ſeparata, ut illibata compareat, & chirothecam repræſentet: conſervatur autem, colore albicante in liquore tranſparente.

Not. 1. Unguiculi omnes Epidermi annectuntur, ſicuti in cor-

No. XI. Een vlesje met een Hoender Ey, ſeer aardigh verbeeldende een gedeelte van de Colyk-darm, als mede den Blinde-darm, met deſſelfs wormwyſe aanhangſel. Ziet in dit derde Cabinet. Tab. 3. Fig. 4.

No. XII. Een gedeelte van een Heup of boghtige darm van een onvoldrage vrugt, wiens bloedvatjens ledigh, maar de holte van 't gedarmte met een wit-waſſige ſtoffe vervult is.

NB. Hier nevens doet ſigh ook op een gedeelte van 't gedarmte van een kind, 't welk met een roodwaſſige ſtoffe is vervult.

No. XIII. Een vles met voghtigheyd, waar in bewaard werd het Opper-velleken van de geheele hand van een kleen kind; het ſelve is zoo konſtigh, van 't ondergelege Netwyſe lighaam, als mede van 't Vel, afgeſcheyden, dat het als ongeſchonde geheel en al een wit handſchoentje verbeeld.

Aanmerkt ten eerſten: Alle de Nageltjens zyn hier aan het Opper-

corpore vivo, quamvis à Papillis cutaneis, è quibus ortum ducunt, exactiſſime ſint ſeparati.

2. Epidermem (quæ mihi, nil niſi expanſio extremitatum papillarum cutanearum, quemadmodum etiam ungues), in duas & plures lamellas ſeparabilem eſſe Anatomici unanimiter quidem autumant; enimverò nuſquam, niſi in vola manus & planta pedis illud demonſtrare valent. Hic autem in dorſo manus idem vobis exhibeo, id quod à nemine hactenus demonſtratum mihi videre contigit; imò id non, niſi ſumma cum ſubtilitate & dexteritate, fieri poteſt.

Dixi in vola manus & in planta pedis Epidermem ſæpius ſeparari poſſe ab Anatomicis in duas & plures lamellas (ſicuti aliquoties publice demonſtravi) hujus vero rei nullam novi cauſam aliam, quam, quod Epidermis prodiens ex papillarum cutanearum extremitate,) ſuo tempore recedat à corpore reticulari, aut ſimul cum ea, a cute vera, tanquam victa & emerita, ſuccreſcente nova Epiderme: cum autem nova ſuccreverit, & emerita

Theſ. III. non

per-velleken nogh vaſt zittende, gelyk als in 't leven, hoewelſe van 't Tepel-agtighe lighaam van 't Vel, waar uyt ſy voortkomen, zeer behendigh afgeſcheyden zyn.

Ten tweeden: De Ontleeders zeggen wel eenparigh, dat het Opper-velleke,)'t welk zoo wel als de Nagels, herkomſtigh is van de Vel-tepeltjens) in twee en meer ſchelfers kan geſchilt, en verdeeld werden: Edogh zulkx konnen ſy nergens aanwyzen als onder aan de Voeten, en binnen in de palmen der handen.

Hier nu zoo zietmen op de rugh van dit voorwerp 't ſelve in twee geſcheyde te zyn, 't geen my noyt heeft mogen gebeuren van andere geſien te hebben; en kan ook zulkx niet als met de grootſte behendigheyd gedaan werden.

Ick heb geſegt, dat het Oppervelleke binnen in de hand, en onder aan de voet, door andere Ontleeders in twee kan geſchilt of verdeeld werden (gelyk ik ook ſelfs dikmaals public getoont hebbe) en zyn myne gedagten hier over niet anders, als dat dit Opper-velleke zigh op ſyne tyd afſcheyd van het Vel, 't zy alleen, of te gelyck met het Netwyſe lighaam, als hebbende uytgedient, terwyl datter een ander van nieuws of daar onder is komen te groeyen, wanneer dan een nieuw Opper-velleke aangegroeyt is, eer dat het uytgediende en oude niet geheel en al komt te ſcheyden, maar ſigh nogh

C vaſt

non receſſerit, duplicem, triplicem, imo quadruplicem offendimus Epidermem in vola manns & planta pedis.

Simile quid mihi videre videor, in corticibus nonnullorum fruticum, qui corticem exteriorem ſuo tempore abjicere ſolent, novo ſuccreſcente, ubi autem exterior à ſuccreſcente non recedit juſto tempore, duplicatura conficitur corticis exterioris, qui tanquam emeritus, rimas facit & lacerus fit.

3. Epidermem Ungium quidem radices obducere, & tegere, in confeſſo eſt; Verum, quomodo res ſeſe habeat circa capillos & pilos, de eo altum video ſilentium apud Anatomicos: Idem tamen obſervo in hiſce, ac illis, idque circa capillorum exortum ad ſpatium aliquot linearum Mathematicarum: Quia autem iſthæc epidermis non eſt inverſa, nuſquam hic apparet, aſt in ſequentibus exhibere conabor, adjectis figuris.

4. Conſideratione quoque dignum cenſeo, quod hic unguiculi facilius ſeparati ſint à corporibus papillaribus, è quibus ortum ducunt, quam ab Epiderme, cui adhuc, omnes cohæ-

vaſt houd aan het nieuwe, zoo ontmoeten wy een, twee, drie, ja vier-voudigh Opper-velleke, onder de voeten en binnen in de handen.

Yets diergelyks ſchynt my voor te komen in ſchorſſe eenigher Heeſters, dewelke ook gewoon zyn haar buytenſte ſchorſſe te vernieuwen, door dien een ander onder haar aangroeyt, en de buytenſte of ſtooten, wanneer dan ook de buytenſte op ſyn tyd niet geheel of en wykt, ſoo komt daar dan ook een verdubbelingh, van de uyterſte ſchorſſe, dewelke met ſcheuren haar komt te vertoonen.

Ten derden: Het word by een yder wel voor waarheyd aangenomen, dat het Opper-velleke de wortels der Nagelen komt te decken: Maar of zulkx ook niet wel plaats heeft ontrent de wortels, en 't uytſpruyten van't Hayr, zulke roeren ſy niet eens aan; noghtans zoo bevinde ik, 't ſelve zoo wel in't eene, als in't andere, en dat eenige Mathematiſche linien hoogh: Edog terwyl dit Opper-huydeke niet omgekeert is, zoo kan men het hier niet zien, maar myn voornemen is, zulks in toekomende aan te wyſen, nevens de Figuuren.

Ten vierden: Het is ook aanmerkens waardig, dat in dit voorwerp de Nageltjens der vingeren ligter geſcheyden zyn van de Tepel-wyſe lighamen, waar uyt ſy voorgekomen zyn, als wel van't Opper-velleke, waar aan ſy nogh alle-

cohærent. Hujus rei rationem eſſe puto, quod extremitates Papillarum, (quæ ſimul Ungues & Epidermem conſtituunt) admodum molles ſunt; Epidermis autem tenacior, duriorque ab aëre externo.

5. Epidermem firmiter cohærere unguibus, non ſolum in hoc objecto denato, & conſervato, verum etiam in corpore vivo luculenter deprehendimus; ſuccreſcentibus autem unguibus, Epidermis ungium radices in ſui exremo relinquit, utpote, cui excreſcentia ulterius denegata à natura; ſi autem ſuo tempore Epidermem haud relinquit, cultelli cuſpide ſolvenda Epidermis, alias rimas agit, unde dolores excitantur, Vide Tab. 3. Fig. 2. Theſ. III.

N°. XIV. Brachium Infantis naturali colore rubicundo præditum, ſine ulla ruga: Hujus manus continet Vermem Guinenſem, qui hominum pedes ſummopere infeſtat, in illa regione, hujus longitudo, ut & gracilitas, conſiderabiles, conſervavitque naturalem craſſitiem & colorem dictus ver-

alle vaſt zyn zitten blyven: Hier van meene ik de oorſake te zyn, dat de uyteynden van deſe Tepeltjens (dewelke te gelyk de Nagels, en het Opper-velleke voortbrengen) zeer ſagt en week zyn; het Opper-velleke in tegendeel tayer en harder, en dat van wegens de uyterlyke lugt.

Ten vyfde: Dat het Oppervelleke ſeer vaſt gehegt is aan de Nagelen, en dat niet alleen in dit afgeſtorven en bewaard voorwerp, maar ook in een levendigh ligbaam, ſulkx bevinden wy klaarblykelyk; maar de Nagelen uytgroeyende, zoo verlaat het Oppervelleke de Nagelen aan deſſelfs uyterſte, nadien het Opper-velleke het verdere uytgroeyen verhindert werd: Ja, indien het de Nagelen in tyds niet verlaat, moet men met de punct van een mesje het Opper-velleke van de Nagels losmaken, anders zoo komender kleene ſcheurtjens in 't Oppervelleke, 't welk groote pyne veroorſaakt. Ziet Tab. 3. Fig. 2. van dit derde Cabinet.

N°. XIV. Den Arm van een kintje, dewelke met natuurlyke roode couleur begaaft is, en dat zonder eenighe rimpels.

Deſe Hand onthoud in zigh een worm van Guinea, die de menſche aldaar ter plaatze in de beenen zittende, ſeer veel ongemack aandoet; deſe ſyne lengte, alsmede ſyne dunte, zyn zeer conſiderabel,

vermis, utque manus Vermem contineret.

Digiti tam naturaliter ſunt contracti, ut in viva conſtitutione accuratius quid nemo continere poſſit.

Dictum Brachium ornatum quoque manicâ ex linteo raro confectâ, cui annectitur ornamentum fimbriaceum & hoc, ad arcendam averſationem, & brachii Vulnus tegendum.

bel, hoewel hy ſyne natuurlyke dickte behouden heeft.

De Vingeren zyn zoo natuurlyk geboogen, dat niemand in 't leven, yets bequamer zoude konnen tuſſchen de vingeren aangrypen.

Dit geſeyde Armtje is verciert en bekleet met een mouwtje, uyt fyn Lynwaat toebereyd, waar aan eenigh Frange werk gehegt is, om de wonde des Arms te bedecken, en alle afkeer wegh te nemen.

* N°. XV. Puellæ partes Generationis omnes.

Not. 1. Non ſolum Vulvæ Labia, Nymphæ & Clitoris in hoc objecto comparent, verum etiam membrana Hymen, quæ, utrum detur, nec ne, ſub judice lis olim fuit, hoc autem tempore in Anatomia magis verſatis nihil notius eſſe poteſt, quemadmodum in hoc ipſo objecto diſtincte quoque repræſentatur.

2. Hic quoque in conſpectum venit Anus, rugis contractus.

N°. XVI. Phiala in liquore limpido continens infantis caput, rubicundo colore perfuſum, cujus oculi ſunt clauſi, ut dormientis caput repræſentaret.

Not. 1. In Collo, ubi detruncatum caput, in conſpectum veniunt Aſperæ Arteriæ, & pone eam, Gulæ, nec non carotidum, & vertebralium Arteriarum abſciſſiones.

2. Corpus primæ Vertebræ transverſim ſectæ rubicundiſſimum hic comparet, cujus ratio eſt, quod vaſcula ſangui- flua

N°. XVI. Een vles in zigh onthoudende een heldere vogtigheyd, en daar in het Hoofd van een kintje, wiens ooghjens zyn geſloten, op dat het zoude verbeelden het Hoofd van een ſlapend kind.

Aanmerkt ten eerſten: In den Hals, alwaar het Hoofd is afgeſneden, ziet men de afgeſnedene Longhe-pyp, en agter deſe, de afgeſnedene Slok-darm, en ſlaap Slagh-aderen, en der Wervelbeenderen Slagh-aderen.

Ten tweeden: Het lighaam van de eerſte Wervel-been, overdwers doorgeſneden vertoond ſigh hier zeer rood; waar van de re-

ſlua circumſita materiâ ceraceâ rubrâ ſunt repleta, (ſicut ſanguine in vivis) ex quorum extremitate dicta ceracea materia eſt effuſa, quemadmodum fieri videmus in ſtatu naturali in corpore vivo, tantum ſucci rubicundi effundi ex extremitatibus arterioſis, in partes alendas, quantum ad ſui nutritionem neceſſe eſt, qui ſuccus rubicundus, in arteriolarum extremo ex ſanguine arterioſo elaboratur.

3. Videri hic quoque poſſunt Medulla Spinalis abſciſſa, ut & ejus involucrum extimum & craſſiſſimum.

4. Phiala nonnihil inverſa, conſpicienda ſeſe exhibent Cerebellum, Glandula pinealis, & ita dicti Teſtes, Nates, nec non Anus.

5. Lamella una atque altera Cerebelli hic repræſentantur, ut vera ejus conſtitutio appareat, ſuntque ex alio capite deſumptæ.

N°. XVII. Supra dictam Phialam videre licet Pueri Cor, cum Pulmone, exſiccatum & ligni inſtar induratum.

Not. 1. Omnia Cordis & Pulmonis vaſa ſunt repleta ceraeea materia rubra.

2.

reden is; de omleggende Slagaderen zyn met rood-waſſighe ſtoffe opgevult (gelyk in 't leven met bloed) uyt welkers uyteynden de geſeyde roode ſtoffe uytgevloeyt is, gelyk men ziet in een levendigh en wel geſteld menſch, zoo veel roode ſtoffe uyt der Slag-aderen uyteynden uytgeſtort te werden in de deelen, als tot der ſelver voedingh noodigh is, welk rood ſap, in de uyteynden der Slag-aderen bewerkt werd uyt het Slag-aderlyke bloed.

Ten derden: Zoo kan men hier ook zien het afgeſnedene Rughmergh, als mede deſſelfs buytenſte en dikſte bekleedzel.

Ten vierde: Zoo men het glas wat omdrayt, zoo vertoonen haar het Aghter-breyn, het Pyn-kliertje, en alzoo genaamde Ballekens, Billen en Fondament.

Ten vyfde: Zoo doen haar hier op twee mooten van het aghterbreyn, om de waare geſtalteniſſe daar van te konnen zien, zyn deſe uyt een ander Hoofd genomen.

N°. XVII. Boven op het geſeyde glas, vindmen het Harte van een Jonghe met de Longhe daar aan, alles ſteen hard gemaakt zynde.

Aanmerkt ten eerſten: Alle de vaten van het Hart, en de Longhe zyn met een rood-waſſighe ſtoffe gevult.

Ten

2. Cor & Pulmonis Lobi naturalem obtinent ſitum. Arteria pulmonalis è dextro cordis ſinu erumpens luculenter in conſpectum venit, ut & Arteriæ magnæ truncus cum ſuis tribus ramis ſurſum decurrentibus.

Ten tweeden: Het Hart en Lobbens van de Longh hebben haare natuurlyke plaatze behouden, ook zoo komt ons der Longhe Slag-ader, ſpruytende uyt des Harts reghter holte, zeer klaar te voorſchyn, als mede ook de ſtronk van de groote Slagh-ader, met deſſelfs drie na boven lopende tacken.

3. Nervus recurrens hic quoque ſeſe videndum exhibet, ut & ſequentia, ſc: Truncus aſcendens Venæ Cavæ, utraque auricula, Vaſa coronaria, Loborum pulmonis diviſio in utroque latere Gula, Aſpera Arteria. &c.

Ten derde: Zoo laat zigh hier ook zien de wederkeerende Zenuwe, en daar nevens deſe volgende zaaken, namentlyk de opgaande ſtronk van de Holl-ader, beyde de Ooren van 't Harte, de Croon-vaten, de verdeelingh der Lobbens van de Longh en dat wederzyts, de Slok-darm, Longh-pyp. &c.

N°. XVIII. Cor induratnm cum annexo Pulmone Infantis pedamento innitens.

In hoc objecto, præter ea, quæ in jamjam deſcripto viſuntur, cernere licet truncum Venæ Cavæ deſcendentem, ut & truncum aſcendentem Arteriæ magnæ, & hoc in proprio ſitu inter loborum majorum diviſionem.

N°. XVIII. Een hard gemaakt Herte met de Longh van een kind, geplaaſt op een Pedeſtal.

In dit voorwerp, kanmen beſpeuren boven 't geen men geſien heeft in 't aanſtonds aangeroerde, de Nederdalende ſtronk van de Hol-ader, als mede die van de Nederdalende groote Slag-ader, en alles in haare natuurlyke plaatze, tuſſchen de groote verdeelingh van de Longh.

N°. XIX. Phiala in liquore contınens Cutem plantæ pedis, cum corpore reticulari Malpichii, ut & Epiderme, quæ partim à ſe invicem ſunt ſeparata, & à cute dependentia, partim adhuc cuti connexa, ut eò accu-

N°. XIX. Een vleſje met vogtigheyd waar in te zien is, het Vel van de Voet, en daar nevens ook het Netwyſe Lighaam van Malpichius, met het Oppervelleke; en zyn deſe zaaken ten deelen nogh aan den anderen vaſt, ten deelen ook van een geſepareert, en

curatius hæc omnia conſpici poſſint.

Not. 1. In Epidermis portione magna dependente videnda ſeſe exhibent facie interiore, extremitates papillarum cutanearum à potiore parte papillarum avulſæ & propullulantes.

2. Cute à latere viſa, in conſpectum veniunt Papillarum cutanearum dictæ extremitates.

3. Quamvis Cutis ſit rubicundiſſima in hoc objecto, propter vaſorum repletionem, corpus reticulare, ut & epidermis nulla rubedine ſunt tincta, id quod ſatis indicare videtur Epidermem & Corpus reticulare vaſis ſanguiferis viſibilibus eſſe deſtituta, ita ut hallucinati ſint auctores illi, qui dictis objectis vaſa ſanguifera attribuunt.

4. Dictam Phialam (loco veſicæ) coöperui portione cutis capitis pueri, quæ innumeris ſcatet vaſis ſanguiferis.

N°. XX. Fœtus humanus ſex circiter menſium.

Not. 1 Nitidiſſime eſt conſervatus in liquore, ſine rugis, colore albicante, dextra continet portionem piæ Matris infantis, quæ

en van 't Vel afhangende, op datmen alles te bequamer ſoude konnen zien.

Aanmerkt ten eerſten: In een groot deel van 't afhangende Oppervelleke kanmen aan deſſelfs binnenſte Oppervlakte nogh zien de uyteynden van de Vel-tepeltjens, die van 't voornaamſte deel der Tepeltjens afgeweken zyn, en hier eenigſints uytpuylen.

Ten tweeden: Het Vel van ter zyde geſien zynde, zoo komen ons in 't geſigte de geſeyde uyteynden der Tepeltjens.

Ten derden: Hoewel het Vel in dit voorwerp zeer rood is, wegens haar opgevulde bloedvaten; zoo is 't egter, dat het Netwyſe lighaam, als mede het Opper-velleke van zigtbaare bloetvatjens zyn ontblood, zoo dat die Autheuren geabuzeert zyn, dewelke aan deſe geſeyde voorwerpen bloedvaten toeſchryven.

Ten vierden: Dit glas is gedekt (in plaats van een ſtuk van een blaas) met het Vel van een Hoofd van een kind, waar door heen loopen zeer veel bloetvatjens.

No. XX. Een onvoldraghe kindje, van ontrend ſes maanden dragts.

Aanmerkt ten eerſten: Het ſelve is zeer curieus bewaard, in een vogtigheyd zonder eenighe de minſte rimpel, blank van couleur, houdende in deſſelfs regter handje een

quæ millenis Arteriolis eſt ditata. Vide de hac re ulterius deſcript. Theſ. I. Pag. 53.

een gedeelte van het dunne Herſen vlies, door het welke duyſende van Slag-aderkens loopen, en is dit vliesje uyt een ander kindje genomen. Ziet hier op verders na het eerſte Cabinet Fol. 53.

2. In dorſo gerit portionem magnam Membranæ Amnios fœtus ovini, præ copia Vaſorum ſanguiferorum, præſertim Arteriolarum, rubicundiſſimam.

Ten tweeden: Op deſſelfs ſchouder hangt een groot deel van 't vlies *Amnios* uyt een Schaap, 't welk om de veelheyd der bloed-vaten, inſonderheyd van Slag-aderen, zeer rood is.

Inſcriptio talis eſt:

NAVITA, QUO PACTO SÆVIS PROJECTUS AB UNDIS, SIC EGO NUDUS HUMI JACUI IUER INDIGUS OMNI AUXILIO VITÆ CUM PRIMUM IN LUMINIS ORAS NIXIBUS EX ALVO MATRIS NATURA PROFUDIT.

Het devys op dit kindje is.

GELYCK EEN SCHIPPER VAN DE WOESTE BAAREN GESLINGERT; ALSOO MEDE, ZOO DRA ICK JONGHSKEN UYT MYN 'S MOEDERS LIGHAAM WAS GEBOOREN, WIERD ICK, TER NEDER GELEGT ALLE HULPE VAN NOODEN HEBBENDE.

N°. XXI. Fœtus Ovini immaturi Aſpera Arteria, materiâ ceraceâ flavâ repleta, & inverſa, inſiſtens pedamento, arboremque parvam ſuis ramulis, artificioſe à Veſiculari ſubſtantia ſeparatis, repræſentans.

N°. XXI. De Longhe-pyp van een onvoldrage Schaapje, met een geel-waſſighe ſtoffe vervuld; en omgekeerd zynde, ſtaat het op een voetje of Pedeſtalletje. Het ſelve verbeeld zeer aardigh een boomtje, nadien alle Blaas-wyſe vlieskens zeer konſtigh daar afgedaan zyn.

ASSER SECUNDUS.

DE TWEEDE PLANCK.

N°. XXIII. Phiala in liquore limpido continens Pueri colem cum coliis ſuis, tam naturaliter condita, & conſervata, ut jamjam à corpore videantur abſciſſa,

N°. XXII. Een vlesje met een heldere vogt, waar in te zien zyn, de Teel-deelen van een Jongske, dewelke zoo natuurlyk zyn gebalſemt en geconſerveert, datze nu eerſt vers uyt het lighaam ſchynen gehaald te zyn.

Not. 1. Duo corpora nervoſa majora non ſolum, verum etiam corpus nervoſum minus

Aanmerkt ten eerſten: Niet alleen zyn van my de groote Spongieuſe lighaamen met een rood-waſ-

minus Urethram infra ambiens, ceracea materia à me ſunt repleta.

2. Muſculi laterales Penem, ubi neceſſitas urget, conſtringentes, eadem rubedine, à dicta materia, ſunt perfuſi.

3. Meatus urinarius, qui inter duo corpora nervoſa parte inferiore repit in corpore bene conſtituto, hic contra ſitum habet in Penis dorſo, per quem iter facit, id quod nunquam antea obſervavi. Vide Fig. 1. Tab. 3. Theſ. 3.

N°. XXIII. Phiala in liquore limpidiſſimo continens partem faciei pueri vividiſſimo colore præditam, cujus fronte ablata, locus ſuppletur Arteriis Cerebri, ceracea materia rubra (loco ſanguinis) repletis, & tanto quidem numero, ut exiguam ſylvam repræſentare videantur.

Not. 1. Naſi, ut & Labiorum Epidermem abſtuli, ut pori majores & minores luculenter ſeſe exhiberent conſpectui.

2. Prolabia ſeſe invicem attingunt ore ſc: clauſo. Circa

Theſ. III. quæ

waſſighe ſtoffe vervult, maar ook ſelfs het kleene Spongieuſe lighaam, 't welk van onderen de Water-canaal omringt.

Ten tweeden: De op zy ſlaande Spieren, dewelke de Roede, als 't nodig is, perſſen, zyn van deſelve ſtoffe gevult en rood geworden.

Ten derden: De Water-canaal, die in een wel-geſtelt menſch onder de Roede tuſſchen de twee groote ſpongieuſe lighaamen loopt, heeft hier in dit lighaam een onnatuurlyke ſituatie, want deſelve loopt langhs den rug van de Roede, 't welk ik noyt voor heen gezien heb. Ziet Tab. 3 Fig. 1. van 't derde Cabinet.

N°. XXIII. Een vles met zeer heldere voght, waar in gezien word een deel van 't aangeſigt van een kindje, 't welk zeer levendigh van couleur is: Het voorhoofd wegh genomen zynde, werd deſſelfs plaats vervult met de Slagaderen van de Herſſene, dewelke, in plaats van bloed, met een rood-waſſighe ſtoffe zyn vervult, en zyn deſe zoo menighvuldigh, dat het een kleen krepel Boſſchaſitje komt te verbeelden.

Aanmerkt ten eerſten: Het Opper-velleke van de Neus en Lippen heb ik wegh genomen, ten eynde de groote, en ook de kleene ſweetgatjens klaar konden geſien werden.

Ten tweeden: De Voorlippen, of het roode en opperſte der Lippen

D pen

quæ conſiderandum, cujus ſint ſubſtantiæ,

Altum enim ſilentium hic apud auctores, & nemo hactenus illud nobis revelavit. Cum autem per aliquot tempus occupatus fuiſſem in explorandis partibus faciei, nova noſtra methodo, abſtuleram integumentum prolabiorum, nullam ſub eo cutem inveniens, id quod mihi anſam dabat penitus rem indagandi.

Primo mihi incidebat; nulla ſubeſt huic integumento cutis, ergo Epidermis dici nequit, quamvis Analogiam ſummam & connexionem cum illa habeat. Quid ergo? ſubſtantia prolabiorum primò ulterius inveſtiganda erat, & ſic prolabia ab integumento, ut dixi, denudata, liquori immergebam, ut in poſterum accurate examinarem; quid fit? cum paulo poſt prolabia adſpicerem mihi videbar videre ſericum villoſum rubicundum, (tale enim mihi videbatur) tandem re penitus examinata, comperi prolabia conſtituta eſſe

pen, raken malkanderen, aangeſien het mondje geſlooten is, ontrent deſe Voorlippen ſtaat aan te merken, uyt watvoor een ſtoffe deſelve beſtaan, aangeſien de Autheuren daar ontrent niet luyt roepen, ja tot nogh toe, niemand het ſelve aan den dagh gebragt heeft.

Nadien ik dan voor eenighe tyd beſigh was in 't onderſoeken van de deelen des Aangeſigts, en dat door onſe op nieuws uytgevonde manier van doen, zoo had ik het bekleedzel van de Voorlippen wegh genomen, gants geen Vel onder het ſelve vindende, 't geen my tot een dieper onderſoek aanleydingh gaf.

Eerſtelyk, ſchoot my te binnen, hoe! vinde ik hier geen continuatie van 't Vel, zoo kan ik ook dit bekleetzel geen *Epidermis* of Opper-velleke heeten, hoewel het daar mede continueel is, en een over een komſte daar mede heeft. wat was hier nu anders te doen, als het ondergelegene eerſt te onderſoeken, en zoo quam my te binnen, deſe Voorlippen van haar bekleetzel ontblood zynde, in myne heldere vogt te leggen, om na heen naukeurigh de zaak te beſchouwen, wat gebeurter? Als ik een weynigh tyds daar naa deſe Voorlippen beſag, zoo quamen ſy my voor als rood Fluweel, en deſe zaak nader van my onderſogt zynde, zoo bevonde ik de Voorlippen te beſtaan uyt loutere Tepel-

eſſe ex meris papillis, non cutaneis, (cutis enim hic revera deeſt) ſed papillis nervoſis; itaque integumentum illud ſupradictum potius Epithelida dixero, vel integumentum papillare prolabiorum, quod revera nil eſt, niſi efflorescentia ſeu expanſio extremitatum dictarum papillarum; id quod Epidermidi quoque proprium. Hinc illi dolores atroces in prolabiorum fiſſuris ita dictis, ut & excoriatione (ut vulgo loquimur) ſed potius receſſione integumenti papillaris, dicendum foret.

peltjens, niet uyt Vel-tepeltjens, aangeſien hier geen Vel te vinden is, maar uyt Zenuwagtighe Tepeltjens; zo dat het bekleetzel der Voorlippen de naame toekomt van Tepel-bekleetzel van de Voorlippen; welk bekleetzel niet anders is, dan een uytſpanzel der Zenuw-tepeltjes, 't geen ook eygen is aan het Opper-velleke. Hier van komen ons ook die groote pynen der Voorlippen, als ſy ontblood zyn van haar voorland of het geſeyde bekleetzel, of als dit bekleetzel is geſpouwen, 't geen men, hoewel oneygentlyk, gekloofde lippen, en ook ontvellingh noemt, beeter maghmen zulks heeten, ſcheuren en ook ontblootingh der Voorlippen.

Hinc difficilis curatio, ſi prolabia afficiantur ulcere, aut incraſſatione, &c.

Hier van daan komt het ook, dat men zoo beſwaarlyk tot geneſingh komt, wanneer deſe Voorlippen komen te verſweeren, of datze komen te verdicken.

Dixi prolabia mihi viſa fuiſſe inſtar ſerici villoſi rubicundi; repleveram enim prolabiorum Arterias ceracea materia rubra, iiſque repletis, dictæ papillæ rubedinem quoque induerunt, quemadmodum in corpore vivo & vegeto, à ſanguinis affuſione.

Ick hebbe hier vooren geſegt, dat deſe Voorlippen my voorquamen als rood Fluweel, door dien ik der ſelver Slagh-aderkens met een rood-waſſighe ſtoffe vervult hadde, en deſe gevult zynde, zoo nemen ook deſe Tepeltjens een rood-agtigheyd aan, gelyk ſy ook doen in een levendigh en fris menſch door den toevoer van bloed.

3. Quod prolabi[a] in meis Theſauris nobis occurrant inſtar ſerici villoſi rubri, ſecus quam

Ten derden: Dat ons deſe Voorlippen als rood Fluweel voorkomen, in myne Cabinetten, 't geen

quam in corpore vivo, & perfectè ſano, in cauſa eſt integumenti defectus; eo enim ablato & liquori immerſo, diſſolvitur papillarum nexus, & ſic ſeſe erigunt papillæ, quæ in vivo corpore ab dicto integumento coërcentur & deprimuntur, aut inclinantur, quemadmodum arundo, gramina, &c. ab aëre ventoſo.

Siquis hoc in corpore vivo inveſtigare velit, eligat tempus æſtivum, & quidem in objecto ſano & juvenili, adhibito Microſcopio; tempore autem hyemali in conſpectum ſeſe non dant, & hoc etiam locum habere in papillis cutaneis pollicis, unicuique notum: ne ullum autem dubium ſupereſſet in hoc invento, non in uno, ſed in multis objectis, à me conſervatis, hoc demonſtro.

Scias interim velim L. B., prolabia hujus objecti tanta rubedine non eſſe prædita ac illa, quæ in ſequenti quarto, & cæteris Theſauris inveniuntur.

N°. XXIV. Phiala, continens portionem Arteriæ pulmonalis, materia ceracea flava repletam; ſuntque ramuli tam numeroſi, ut fere incredibile

geen men in een levendigh menſch, die wel geſtelt is, niet en bemerkt, daar van is de reden, het niet wegnemen en afſcheyden van 't bekleetzel der Voorlippen, want dit weghgenomen, en 't voorwerp in een vogt gelegt zynde, zoo wyken de Tepeltjens van een, en zoo is 't dan, datſe 't hoofd opſteken, en over end komen te ſtaan, daarze in tegendeel in een levendigh menſch door dit bekleetzel als in den band gehouden, en op zy nedergedrukt werden, gelyk men ziet het gras, en ook het riet, 't geen van de wind na eene zyde werd geperſt, en dit heeft ook plaats in de Vel-tepeltjens van den Duym, gelyk dat meer als wel bekend is: Op datter eghter gants geen twyfel over zoude blyven, wegens deſe uytvindingh: Zoo is 't dat ik zulks niet in een, maar in veele voorwerpen vertoon.

Weet ondertuſſchen B. Lezer dat deſe Voorlippen van dit voorwerp niet ſoo rood zyn, als wel die geene, de welke in 't vierde en vogende Cabinetten werden gevonden.

N°. XXIV. Een vleſje met vogt, waar in te zien is een gedeelte van des Longhs Slag-ader met een geel-waſſighe ſtoffe opgevult; en zyn deſe haare takxkens zoo zeer veel in getaale, dat het voor die geene, die het geſien hebben byna

bile fuerit omnibus, qui hoc objectum viderunt.

Not. 1. Hic ramus Arteriæ, tali artificio & manu tam ſuſpenſa, liberatus ab omnibus veſiculis pulmonalibus, nec non ab Arteria Aſpera & Vena Pulmonali, ut ſine oſtentatione dicere auſim, nullum omnino ramum, pauciſſimos autem ramuſculos tantum eſſe abruptos. Hanc ramulorum numeroſitatem nuſquam in auctorum guris expreſſam inveni.

2. Non ſolum rami illibati, & ad unum omnes ſunt conſervati, verum etiam extremitates ultimæ, quæ veſiculis ſunt continuæ. Hiſce & ſimilibus viſis, ſatis mirari nemo poteſt, hominem per plurimos annos pancratice poſſe vivere, ſine noxa, minimo enim ramuſculo, minima cellula, obſtructis aut læſis à ſanitatis perfectione recedimus, ita ut cum *Apoſtolo Paulo* exclamare cogamur: *O profunditas divitiarum!* &c.

N°. XXV. Placentæ uterinæ portio magna, eadem ſupra dicta materia flava repleta, & in liquore conſervata.

Not. 1. Ne minima quidem Glan-

byna ongelooflyk ſcheen te weſen, want het verbeeld een kleen Boſſchaſitje.

Aanmerkt ten eerſten: Deſe Longh Slag-aders tak is door zoodanigh een konſte, en met zoo een ſaghte en opgehevene hand toebereyt, en van ſyne tegen overſtaande Longs aders, en Longhs-pyps-takjens afgeſcheyden, dat ik, zonder roem, magh zeggen, datter van deſe tack, geen tackjens en ook zeer weynighe uyteynden zyn afgebroken.

Deſe veelheyd van takjens hebben ons de Autheuren nergens in haare Figuuren aangeweſen.

Ten tweeden: De tacken zyn niet alleen ongeſchonden, en tot een toe behouden gebleven, maar ook der ſelver uyterſte uyteynden, dewelke anders met des Longsblaaskens zyn vereenigt. Deſe en diergelyke dingen beſchouwende, zoo kan zigh niemand genoegh verwonderen, dat een menſch langhe Jaaren in geſontheyd leven kan, zonder eenighe mangel, aangeſien het minſte takje of blaasje verſtopt of ontſtelt zynde, zoo wyken wy van onſe volmaakte geſondheyd af: Zoo dat wy met den *Apoſtol Paulus* gedwongen zyn uyt te roepen, *O diepte des rykdoms &c!*

N°. XXV. Een ſtuk van de Moerkoek, op de ſelve wyſe met een geel-waſſighe ſtoffe opgevult, en in een vogt geconſerveert.

Aanmerkt ten eerſten: Niet

Glandula, aut aliquid glanduloſi reperitur in placenta uterina, ita ut hallucinati ſint omnes, qui hoc ſtatuunt in ſuis ſcriptis. Tota placenta conſtituitur ex vaſis ſanguifluis, quibus connectuntur membrana Chorion, Amnios, & Funiculus umbilicalis, quibus adde Membranoſum noviter à me inventum, quod interiori ſuperficiei placentæ connectitur, quæ affixa eſt utero: de hiſce in ſequenti plura, ubi pervenero ad illas placentas, quibus adhuc connexa eſt dicta membrana.

2. Quanta ſit differentia inter vaſa ſanguinea pulmonalia, jamjam indigitata, & ea, quæ placentam uterinam conſtituunt, hic oculis luſtrari poteſt: Eſtque hæc diſcretio magna, non ſolum ratione reptatus extremitatum, verum etiam conſtitutionis.

3. Analogiam habent hæ extremitates cum iis, quæ corticalem Cerebri ſubſtantiam conſtituunt. Vid. Theſ. II. Tab. VI,

N°. XXVI. Phiala in liquore conſervans portionem Mammæ muliebris morboſæ, tumefactæ & ſpongioſæ, in cujus me-

het alderminſte Kliertje, nogh ook yets klieragtigs werdter gevonden in de Moerkoek, zoo datze alle geabuſeert zyn, die ſulkx in haare Schriften voorgeven.

De geheele Moerkoek beſtaat uyt bloedvatjens, waar aan het vlies *Chorion*, *Amnios*, en de Navelſtreng vaſt ſitten: voegt hier by, dat vlieſig weſen, 't welk van my nieulykx is uytgevonden, 't welk vaſt ſit aan de inwendighe Oppervlakte van de Moerkoek, die met de Lyfmoeder vereenigt is: Waar van in 't toekomende breder zal gehandelt werden, als ik zal gekomen zyn tot de beſchryvingh van die Moerkoeken, waar aan dit vlieſig ſie weſen nogh vaſt zit.

Ten tweeden: Hier kanmen ook zien, hoe groot een onderſcheyt datter is, tuſſchen de Slagaderen van de Longh, aanſtonts aangeweſen, en die geene, dewelke de Moerkoek maken: en is deſe onderſcheyd vry groot, niet alleen ten opſigte van haar cours ontrent de uyteynden, maar ook wegens haar geſtalte.

Ten derden: Deſe haare uyteynden hebben eenighe overeenkomſte met die, dewelke de Schorſighe ſubſtantie der Herſſene maken. Ziet het tweede Cabinet, Tab. VI.

N°. XXVI. Een vles, waar in bewaard wert een ſtuk van een Vrouwe Borſt, dewelke qualyk was geſtelt, nam: ſpongieus in 't aanraken, en geſwollen, in wiens midden ik eeni-

medio obſervabam mollitiem quandam, qua, poſt extirpationem, liquori immerſâ, tam numeroſa vaſcula à vinculo diſſoluta ſeſe videnda exhibebant, ut tota fere illa portio videretur vaſculoſa. Hæc & alia anſam mihi dedere Mammarum conſtitutionem ulterius inveſtigandi, & quid obſervarim, in ſequentibus Theſaurorum deſcriptionibus palam facere conabor.

N°. XXVII. Pueri Thymus, nitidiſſime præparatus, & conſervatus; hujus vaſcula ſanguinea ceraceâ materiâ rubrâ ſunt repleta, unde Thymus rubedine perfuſus.

N°. XXVIII. Pulmonis humani portio, cujus Arteriæ ceracea materia flava repletæ, & partim à veſiculari ſubſtantia ſeparatæ, ita ut denudatæ viſui exhibeantur. Quam difficile autem ſit illud negotium peragere, norunt illi, qui manus huic operi unquam admoverunt.

N°. XXIX. Phiala in liquore continens Cerebellum humanum ita induratum, ut caſei recentioris inſtar ſecari poſſit.

eenighe ongemeene ſagtigheyd vernam, en na het afſetten, in een voght gelegt zynde, deeden haar zoo veele vatjens op, dewelke ontdaan waren van 't geen haar anders by een houd, dat byna het geheele ſtuk uyt vatjens ſcheen te beſtaan.

Deſe, en andere zaaken hebben my aanleydingh gegeven om de geſtelteniſſe der Borſten naukeuriger te onderzoeken, en wat ik daar ontrent al heb geobſerveert, is myn voornemen in de beſchryvinghe der volgende Cabinetten te openbaaren.

N°. XXVII. De Sweſerick van een kind, zeer net toebereyt en bewaart; deſe ſyne bloetvatjens zyn met een rood-waſſige ſtoffe opgevult, waar door dat deſelve ons rood voorkomt.

N°. XXVIII. Een kleen gedeelte van een menſche Longh, wiens Slag-aderen met een geel-waſſige ſtoffe opgevult, en ten deele van haar Blaas-wyſe ſtoffe afgeſcheyden zynde, ontdaan, en naakt ons voorkomen: Edogh hoe moeyelyk het is te doen, weten zy beſt, die oyt de handen hier aangeſlagen hebben.

N°. XXIX. Een vleſje met voght, waar in te zien is, het aghterbreyn van een menſch, ſoodanigh van my verhart, datmen het als een verſſe kaas ſnyden kan.

Not, Aan-

Not. 1. Naturalem conſervavit colorem, & in omni dimenſione ſeſe videndum hic exhibet, ſine rugis.

2. Arteriæ innumeræ, ceraceâ materiâ oppletæ, per Piam matrem reptant,& hoc gratiam viſui conciliat.

3. Tunica ſecunda Cerebelli, ſc: Arachnoidea, luculenter hic in conſpectum venit, motâ enim phialâ undulatim ſeſe viſui offert.

4. Principium ſpinalis medullæ, huic cerebello appenſum, & membranis ſuis nondum deſtitutum; ita ut occaſio hic ſuppetat videndi utramque Arteriam vertebralem, nec non ubi coeuntes, arteriam cervicalem conſtituunt.

5. Hic videri quoque poteſt, quam numeroſi ſint ramuli arterioſi, qui ex Arteria cervicali prodeuntes, per ſubſtantiam corporis annularis diſſeminantur.

N°. XXX. Phiala liquore repleta, infantis Mammam continens.

Nat. 1. Vivido, & admodum naturali colore, imbuta, conſpiciendos ſeſe exhibent pori cutanei, ordine conſiti.

2,

Aanmerkt ten eerſten: Dat het ſyn natuurlyke couleur, langhte, dikte en breete behouden heeft, ſonder eenighe rimpels.

Ten tweeden: Ontallyke Slaghaderen, met een waſſighe ſtoffe opgevult, ziet men hier door het dunne Herſſen-vlies lopen, en zulkx is ſeer aangenaam voor de oogen des ſienders.

Ten derden: Het 2 Herſſen-vlies van 't aghterbreyn, namentlyk het hunne webben gelykende vlies, komt hier klaar te voorſchyn en dat golfswys als men het vlesje beweegt.

Ten vierden: Het begin van 't rughmergh, is hier nogh vaſt zittende aan 't aghterbreyn, en van vlieskens nogh omvangen; ſoo dat hier gelegentheyt is om te zien beyde de Wervels-ſlaghaderen, als mede waerſe te ſamen komende, de nek Slag-ader voortbrengt.

Ten vyfde ſietmen hier, ſoo ſeer veele takxkens der Slagh-aderen, dewelke uyt de nek Slagader voortkomen, en hoeſe door het ronde lighaam verſpreyden.

N°. XXX. Een vlesje vervult met vogt, onthoudende in ſigh het borſtje van een kleen kintje.

Aanmerkt ten eerſten: Het ſelve is met een zeer natuurlyke couleur begaeft, en ſietmen door deſelve veele ſweetgatjens gerangeert.

Ten

2. Papillæ cutaneæ, in ambitu papillæ mammæ, ut & in ipſa papilla denſo agmine oculos incurrunt.

Ten tweeden: De Vel-tepeltjens komen ons veelvoudigh voor in den omtrek van de Tepel, als mede in de Tepel ſelfs.

Nº. XXXI. Phiala liquore repleta, cui innatat cerebellum humanum nitide præparatum atque conſervatum; ſuntque arteriæ repletæ.

Nº. XXXI. Een vlesje met voght vervult, waar in te ſien is het aghter breyn van een menſch, ſeer net geprepareert, en geconſerveert; en ſyn deſſelfs Slagh-aderen vervult.

Nº. XXXII. Portio magna Inteſtini jejuni, ita inverſa, ut ſuperficies interior hic facta ſit exterior, & ſic glandulæ ſpuriæ in conſpectum veniunt, quæ in dicta ſuperficie propullulant magnitudine capitis aciculæ; præterea vera conſtitutio jugorum rotundorum, quæ Valvulæ conniventes dicuntur, hic accurate conſpici poſſunt.

Notandum interim, dicta juga in objecto recenti, aut liquore convenienti, viſui eſſe exponenda, non autem in Inteſtinis inflatis, & exſiccatis, uti facere ſolent, & ego olim cum illis, Anatomici; mutant enim naturalem eſſentiam poſt inflationem, exſiccationemque.

Nº. XXXII. Een groot ſtuk van een nughteren darm, ſoodanigh omgekeert, dat deſſelfs oppervlakte hier binnewaarts is gewent; en alſoo komen ons de baſtaart kliertjens in 't geſighte, dewelke hier uytpuylen, in groote van ſpeldehoofden. Daar en boven doen haar hier de ronde latwyſe verheventheden op, dewelke Ooghluykende klapvlieſen geheten worden.

Aanmerkt ondertuſſen, datmen deſe geſeyde latwyſe verheventheden beter zien kan in een vars lighaam of in een bequaame voght, als in opgeblaſe en gedroogde darmen, gelyk wy voorheen met de andere Ontleders plegen te doen; want ſy verliezen in 't droogen haar natuurlyke geſtelteniſſe.

Nº. XXXIII. Portio Cerebri humani, liquori immerſa, cujus Arteriolæ ſunt repletæ, unde ſubſtantia corticalis rubedinem induit, & ſic medullari & albicanti inſidet, ceu muſ-

Nº. XXXIII. Een gedeelte van de Herſſene van een menſch, 't welk in een vogtigheyd is gelegen, en zyn deſſelfs Slag-aderkens opgevult, waar door de Schorſſighe ſubſtantie rood geworden is, en alſoo op de witte en merghagtighe

muſcus ruber, qui ex ſolo emergit albo.

Not. 1. Corticalem ſubſtantiam neutiquam glanduloſam, ſed vaſculoſam eſſe, hoc præſertim apparet in illa portiuncula, qua in fundo phiala viſui apparet, ubi arteriolarum extrema in ſuccoſam ſubſtantiam ſeu pulpam degenerare, conſpicere licet. Hæc ſuccoſa arteriolarum portio extima, neutiquam cavitatem ſuam relinquit, nam in repletione noſtra, rubedinem æque induit, ac fieri videmus, ſupra dictam in ſuccoſitatem.

2. Arteriolæ ſubtiliſſimæ repletæ, quæ hic extra corticalem ſubſtantiam prominent, maxima parte, propagines ſunt, Arteriarum catotidum per Piam matrem diſſeminatarum, quarum extremitates deſcendentes, tandem in ſubſtantiam ſuccoſam degenerant, quæ corticalis dicitur ſubſtantia, quemadmodum in Liene & nonnullis aliis viſceribus. Vide Reſp. Epiſt. Probl. IV & XII.

3. In ſupradicta portiuncula cernere quoque licet varias extremitates ſuccoſas à ſe invicem liquoris ope ſejunctas; & hoc

ghe ſubſtantie zittende, doet he ſigh op, als waare het een rooc moſch, 't welk uyt een witte aar de voortkomt.

Aanmerkt ten eerſten, Dat d Schorſſighe ſelfſtandigheyd geen ſints klieragtigh, maar uyt bloet vatjens te ſamen geſtelt is; e zulkx blykt voornamentlyk in da deeltje, 't welk in de grond va 't vlesje gevonden werd, alwaa de uyteynden der Slagh-aderken in een merghagtighe en week ſubſtantie werden geſien te veranderen. Dit ſappighe gedeelte de uyteynden van de Slag-aderkens en verlieſen haare holligheyd niet want in 't opvullen werden ſy alzo wel rood als boven dit ſapaghtigh gedeelte.

Ten tweeden: Die ſubtile Slag aderkens, dewelke hier buyten d Scorſſige ſubſtantie uytſteken, zy voor het grootſte gedeelte tackjens van de Slaap-ſlagh-aderen, dewelke door het dunne Herſſene vlies loopen, welkers uyteynde nederwaarts ſacken, ten laatſte i een weeke en ſappighe ſubſtanti veranderen, diemen de Schorſſ der Herſſene noemt, gelyk zulk ook plaats heeft in de Mild, en ee nighe andere ingewanden. Zi hier over na het antwoord op d IV. en XII. voorgeſtelde brieven

Ten derden: In dit geſeyd deeltje kan men ook verſcheyd ſappige uyteynden zien, dewelk door toe doen van de vogt, daarſ in leggen, van een geweken zyn

er

hoc omnem dubitandi anſam auferet iis, qui invento noſtro calculum huc uſque apponere denegarunt.

N°. XXXIV Portio cutis Plantæ pedis, propter vaſorum ſanguineorum repletionem, rubicundiſſima.

Not. 1. Omnes arteriolarum extremitates ultimæ, tam artificioſe ſunt repletæ, ut nullus fere ramuſculus intactus reperiatur; corpus autem reticulare Malpichii, ut & Epidermis naturalem reſervarunt colorem, unde ſatis conſtat, erraſſe eos, qui autumant & ſcribunt, per dicta integumenta vaſa ſanguinea diſſeminari.

2. Corpus reticulare, ut & Epidermis, maximam partem à cute ſunt ſeparata, ut in cute denudata, Papillæ cutaneæ in conſpectum prodirent, ſuntque innumerabiles, & nonnihil extra cutem propullulantes; hinc dolores intolerabiles, ubi Cutis plantæ pedis denudata eſt ſuis involucris dictis.

3. Corpus reticulare, cuticulæ cohærens, reflexum hic reperitur, ut corpus reticulare con-

en zulkx kan alle twyfelmoedigheyd der geenen wegnemen, die tot nogh toe, deſe onſe uytvindingen niet hebben willen avojëren.

N°. XXXIV. Een ſtuk Vels van de Voet, 't welk zeer rood is, wegens de opgevulde Bloedvaten.

Aanmerkt ten eerſten: Alle de uyteynden der Slagh-aderkens zyn zoo konſtigh opgevult, dat men naulykx een takje bevind misgedeelt te zyn; maar het Netwyſe lighaam van Malpichius, alsmede het Opper-velleke hebben haare couleur behouden, zonder roodigheyd aan te doen, waar uyt genoegzaam af te nemen is, dat die Autheuren geabuſeert zyn, dewelke aan het Netwyſe lighaam of ook aan 't Opper-velleke Bloedvatjens hebben toegeſchreven.

Ten tweeden: Het Netwyſe lighaam, als mede het Opper-velleke, zyn voor 't grootſte gedeelte van 't Vel afgeſcheyden, op dat in het ontbloote Vel de Vel-tepeltjens te voorſchyn zoude komen, en zyn deſe buyten het Vel een wynighsken uytpuylende, ontelbaar veele. Hier van daan komen ons die onlydelyke pynen voort, wanneer het Vel van de ballen der Voeten ontbloot is van deſe geſeyde dekſels.

Ten derden: Zoo zietmen hier ook, dat het Netwyſe lighaam met het Opper-velleke nog vereenigt,

conſpici poſſet, eſtque coloris dilute flavi, Epidermis contra albicat.

No. XXXV. Fœtus Ovini immaturi Ren biſſectus, in quo corpus papillare ſecundum longitudinem renis protrahitur, ſecus ac in homine: mirari interim ſubit nonnullos, haud infimi ſubſellii Anatomicos, ejuſmodi renes Ovinos diſſecuiſſe, eoſque delineatos nobis obtruſiſſe, quaſi humani fuiſſent renes, ad quos icones erant ſculpti, id quod mihi & aliis olim impoſuit.

No. XXXVI. Fœtus humani Os temporum, Membrana tympani illibati inſtructum, cui Malleus & Incus annectuntur.

Not. 1. Malleus & Incus perioſtio inveſtiuntur, per quod cerni poteſt Arteriolarum reptatus; ſuntque Arteriolæ materia ceracea rubra repletæ, ſine qua, non facile viderentur.

2. Membrana Tympani gaudet reptatu vaſorum ſanguineo-

nigt, en omgekeert is, op dat het Netwyſe lighaam konde gezien werden; en is dit Netwyſe lighaam hier geelagtigh van couleur, het Opper-velleke in tegendeel witagtigh.

No. XXXV. De Nier van een onvoldrage Schaapie, midden door geſnede, waar in men ziet dat het Tepel-wyſe lighaam na de lengte van de Nier loopt, 't geen in een Menſch geen plaats en heeft.

Ondertuſſchen is het te verwonderen, dat zommighe, die niet onder de geringſte der Anatomiſten te ſtellen zyn, zoodanighe Nieren der Schapen ontleedende, deſelve hebben laten in Figuuren verbeelden, als warenſe na Menſchen Nieren gemaakt, 't welk my, en anderen eertyds heeft bedrogen.

No. XXXVI. Het Tyd, of Slaapbeen van een jongh geboore kindje, waar aan het ongeſchonde Trommel-vliesje nogh vaſt zit, en zitten het Hamertje en Aanbeeltje natuurlyker wyſe daar nogh aan.

Aanmerkt ten eerſten: Door het vliesje, 't welk het geſeyde Hamertje en Aanbeeltje bekleet, kan men de cours der Slag-aderkens bequamelyk zien; en zyn deſe Slagh-aderkens met een rood-waſſighe ſtoffe vervult, zonder 't welke ſy niet light te voorſchyn zoude komen.

Ten tweeden: Het Trommel-vliesje is van gelyke voorſien van Slagh-

neorum eodem modo repletorum.

3. Membranam Tympani duplici conſtare lamella, hic videre licet parte ſuperiore, ubi una lamella ex parte ſeparata.

4. Uterque Mallei muſculus, qui Malleo adhuc ſunt connexi, hic cerni poſſunt.

5. Unus ex Mallei muſculis rubicundus apparet, propter vaſculorum repletionem, tendo autem ejus albicat.

N°. XXXVII. Infantis Os petroſum, cum annexo oſſe ſquammoſo.

Not. 1. Membranam Tympani duplicem eſſe, hic quoque conſtat, partim enim una lamella eſt ablata, relicta ſecunda; ubi autem Os petroſum, à ſquammoſo ſeparetur, hic videre eſt.

2. Membranam Tympani gaudere vaſculis ſanguineis, peculiari curſu reptantibus, hic & in modo citato objecto, conſpici poteſt: hunc curſum vaſculorum delineavi. Tab. IX. Fig. IX. Epiſt. Problem. VIII.

N°.

Slagh-aderkens, die op de ſelve wyſe zyn vervult.

Ten derden: Dat het Trommel-vliesje van twee op den andere leggende vliesjens, of moten is beſtaande, kanmen hier zien aan 't bovenſte, alwaar eene ten deele is geſcheyden.

Ten vierden: Zoo zietmen hier ook beyde de Spierkens van 't Hamertje, dewelke nogh aan het Hamertje vaſt zitten.

Ten vyfde: Een van de Spierkens van 't Hamertje is rood, wegens het opvullen van ſyne Slaghaderkens, en is deſſelfs peeze witaghtigh.

N°. XXXVII. Het ſteen en Schub-wyſe been, aan den andere nogh vaſt ſittende, uyt een kleen Kinds hoofdje.

Aanmerkt ten eerſten: Dat het Trommel-vliesje uyt twee vlieskens te ſamen is geſtelt, ſulkx blykt ook in dit voorwerp; want het eene is ten deele weghgenomen, en het tweede geheel gelaaten, ook zietmen hier waar het Tydbeen van het Steenbeen afgeſcheyden word.

Ten tweeden: Zoo kanmen hier ook zien, dat het Trommel-vliesje van Bloed-vatjens voorſien is, dewelke op een ſonderlinghe wyſe loopen, gelyk ook in 't voorwerp waar van aanſtonds gehandelt is, en is deſe cours van vatjens door het geſeyde vlies lopende van my afgetekent. Tab. 9. Fig. 9. in 't antwoord van de VIII. voorgeſtelde Brief.

N°.

N°. XXXVIII. Placentæ uterinæ portio, in qua nil glanduloſi apparet, quamvis hoc ſtatuatur ab Anatomicis: tota enim quanta, vaſculoſa eſt, uti hic apparet. Conſiderandum interim aliquam analogiam reperiri inter hæc vaſcula, Placentam conſtituentia, & ea, quæ Cerebri corticalem ſubſtantiam conficiunt, quamvis extremitates minus pulpoſæ aut ſuccoſæ in Placenta exiſtant.

N°. XXXIX. Infantis ſtomachus inverſus, ut rugæ naturales, ut & tunica Villoſa conſpici poſſint.

N°. XL. Fœtus humani recens nati Pia Mater, telæ araneæ tenuitate, vaſa autem arterioſa innumera, unde licet conjicere dictas arterias, alium in uſum etiam eſſe deſtinatas, quam ſolummodò ad nutritionem dictæ membranulæ adeo teneræ; imo exiſtimo illud membranoſum præſertim inſervire, ut vaſa ſanguinea loco naturali contineant, ne dimoveantur; Arteriæ autem, ut in ſui extremo corticalem Cerebri ſubſtantiam conſtituant. Dicta vaſa ſunt repleta ceracea mate-

No. XXXVIII. Een ſtuk van de Moerkoek, waar in niets klierighs te vinden is, hoewel zulkx van de ontleeders voor vaſt geſteld word; maar de geheele Moerkoek beſtaat uyt Bloedvatjens, gelyk ſulkx hier blykt.

Ondertuſſchen zoo ſtaat aan te merken, datter eenighe overeenkomſt is tuſſchen deſe Bloedvaten, en die geene, dewelke het ſchorſſighe weſen van de Herſſene maken, hoewel egter de uyteynden deſer bloedvaten, die de Moerkoek maken, zoo ſagt en ſappigh niet zyn, als de andere.

N°. XXXIX. Een Maaghje van een jongh Kindje, 't welk omgekeert is, op dat men de natuurlyke rimpels, en ook de binnenſte en ruyge rok of vlies zoude komen te zien.

N°. XL. Het dunne Herſſenvlies van een jongh geboore kindje, 't welk zoo dun is als een Spinne-webbe, de Slag-aders in tegendeel ontelbaar; waar uyt met regt geoordeelt magh werden, dat de geſeyde Slagh-aders niet alleen gedeſtineert zyn om voedzel aan dit zoo fyn vliesje toe te brengen, maar inſonderheyd ook om alle de bloedvatjens by een te houden, op datſe niet zoude van een komen te wyken: De Slagh-aders dienen inſonderheyd om met haar uyteynden de ſchorſſige ſelfſtandigheyd der Herſſene te maken; en zyn deſe geſeyde vaten met een roodwaſſi-

materia rubra ad extremitates uſque.

N°. XLI. Ren humanus biſſectus, ut interiora pateant, liquori immerſus.

Not. 1. Cum replerem Arteriam renalem ceraceâ rubrâ, ſimul quoque replebantur ductus Urinoſi Bellini, & hoc mihi anſam dedit dubitandi de Glandularum exiſtentia in Renibus humanis: in brutis quidem non rarò obſervo corpuſcula rotunda, Glandulas miliares æmulantia, verum illa pauca ſunt, & nondum mihi perſuaſum habeo, ea corpúſcula veras eſſe glandulas, ad urinæ ſecretionem deſtinatas, quandoquidem in corpore humano ea non ſatis aperte reperio, ſed contra, vaſculorum ſanguineorum extrema tam mirifice ſunt contorta & circumvoluta ut Fig. 3. Tab. VI. Theſ. 3. demonſtratur.

Has autem circumvolutiones vaſculoſas, ſiquis pro glandulis habere velit. Reſp. hoc minus caute fieri, quandoquidem Glandulæ authoribus audiunt corpora vel corpuſcula per ſe ſubſiſtentia, membranæ peculiari obducta, ad quæ vaſa

waſſighe ſtoffe opgevult, en dat tot haar uyterſte toe.

N°. XLI. Een doorgeſnedene menſche Nier, om het inwendighe te konnen zien, leggende in een vogt.

Aanmerkt ten eerſten: Wanneer ik des Niers Slagh-ader opvulde met een rood-waſſighe ſtoffe, zoo liepen ook te gelyk de Piscanaaltjens van de Hr. Bellinus vol, en zulkx gaf my een oorſake van twyfelen, wegens het weſen der alzoo genoemde Nier-klierkens, diemen in s'menſchen Nieren voor geeft te zyn, in beeſten vind ik meenigmaal ronde lighaamtjens, dewelke een gelykeniſſe hebben met de Geerſt-klierkens, edogh deſe zyn gants weynigh, en ik kan my niet wel inbeelden, dat deſe lighaamtjens waare kliertjens zyn, gedeſtineert tot het ſcheyden der piſſe, aangeſien ik deſelve zoo perfect niet kan zien in de Nieren van de Menſchen, maar in tegendeel bevind ik de uyteynden der Slagh-aderen ſeer wonderlyk gekromt en geſlingert gelyk te zien is in dit derde Cabinet Fig. 3. Tab. IV.

Indien ymand deſe geſeyde geſlingerde uyteynden der Slagh-aders voor klieren houden wil, zoo zegge ik zulk onbetamelyk te zyn, nadien de Autheuren met een klier niet anders verſtaan, als een byzonder lighaam of lighaamtje, 't welk op zigh ſelfs beſtaat, en 't geen met een particulier vliesje omvangen

ſa ſanguinea alluunt. Si autem præter ſupra dicta vaſcula circumvoluta, alia quædam corpuſcula rotunda quoque reperiantur in renibus humanis, quod non plane nego, quamvis non ſatis diſtincte inveniam; forſan in alium uſum erunt deſtinata.

Dixi ſupra, cum replerem Arteriam renalem hujus Renis, ſimul quoque repletos fuiſſe Ductus Urinoſos Bellini: Noli autem exiſtimare mihi hoc ſolummodo contigiſſe in hoc rene, aſt in omnibus Renibus obſervari, dicta vaſcula ſimul repleri, ita ut credibile non ſit, hoc ita fore, ſi ad urinæ ſecretionem, primo glandulas minutiſſimas alluere deberet ſanguis, ut in hac repletione noſtra ceracea materia.

Præterea hic vobis conſpiciendos offero Renes, in quibus continuationem arteriolarum cum ductibus Bellini videre licet, & hoc certe irrefragabile argumentum eſſe mihi videtur.

Quo-

genis, en tot welk lighaam of lighaamtje ſeekere bloedvatjens zyn gedeſtineert, die daar in loopen. Indien egter benevens deſe bovengemelde omgeſlingerde bloedvatjens, nogh eenighe andere in s'menſchen lighaam zoude mogen gevonden werden, die van een ander natuur zyn, 't welk ik geheel en al niet wil negeeren, hoewel ikſe niet duydelyk kan zien, zoo zynſe mogelyk tot eenigh ander gebruyk geſchapen.

Ik heb hier vooren geſegt, dat wanneer ik des Niers Slagh-ader opvulde, dat doen ook te gelyk de Pis-canaaltjens van de Heer Bellinus vol liepen: Denkt ondertuſſchen niet dat my zulkx naderhand noyt meer gebeurt is, want zoo menigmaal als ik het nu doe, zoo gebeurt het my altoos; en 't is niet gelooflyk dat ſulkx altoos zoude gebeuren, indien het bloet eenige pretenſe klieren eerſt moſt aandoen, om de Pis van 't bloed te ſcheyden, ook dat in deſe opvulling de waschagtige ſtoffe eerſt eenige kliertjens moſten aandoen, en daar door heen paſſeeren, eer datſe tot de Pis-canaaltjens quamen.

Daarenboven zoo ſtel ik den waardighe Lezer hier voor eenighe Nieren, in dewelke men met de ooghen zien kan, de continuiteyt van de uyteynden der Slagaderen met de Pis-canaaltjens van Bellinus, en dunkt my ſulkx een onwederſprekelyk bewys te zyn.

Hoe,

Quomodo jam ſanguis venoſus refluat, ubinam Venæ laticem ſuum refluum ſortiantur, an hoc per Anaſtomoſes inviſibiles, antequam in ramuſculos exeant Arteriolæ, & in ductus Bellinos degenerant, an omnes extremitates Arterioſæ in ductus Bellinos mutentur, an ſecus? obſervare nequeo. Oculi mei non adeo Lyncei, ut hunc nodum ſolvere queam.

Hoc tantum exiſtimo, haud fruſtra eſſe, quod vaſa ſanguinea tam mirifice hic ſint contorta & circumvoluta, ut nuſquam reperire ſit in toto corpore, ut hic Fig. 2 & 3. Tab. IV. Theſ. 3. exhibetur, & domi meæ, cœlo ſereno demonſtro, & ſic puto totum illud negotium, quod Glandulis renalibus adſcribitur, perfici & dependere à reptatu & conſtitutione peculiari extremitatum vaſculorum.

Conſideret quoque B. Lector in Teſticulis humanis, nullas reperiri glandulas, totumque opus à vaſorum conſtitutione dependere, idemque obſervari in noviter à me inventis vaſculis Uterinis, ſuccum, fœtui alendum aptum, conficientibus,

Hoe, en op wat wyſe nu het aderlyke bloed te rugge keert, waar de aders haar wederkerend bloed ontfangen; of dit nu geſchied door eenighe onzienlyke mondekens, die met die Slagh-aderkens vereenigt zyn, al eer de Slagh-aderkens haar met de Pis-canaaltjens komen te vereenigen; of alle de uyteynden der Slag-aderen in de Pis-canaaltjens van Bellinus veranderen of niet? kan ik niet zien. En dewyl myn geſigt zoo znel niet is, zoo kan ik die knoop niet ontdoen.

Dit alleen geloof ik, dat de bloedvaten der Nieren niet te vergeefs zoo wonderbaarlyk zyn omwonden en geſlingert, dat men zulkx nergens meer in 't lighaam vind, gelyk hier te zien is in dit derde Cabin. Tab. IV. Fig. 2 en 3. en 't object by my bewaard werd, om by den heldere dagh te vertoonen: En alſoo meen ik, dat dat geheele werk, 't geen de pretenſe Nier-kliertjens is toegeſchreven, ſulkx alleen afhangt van de cours en byzondere conſtitutie der uyteynden van de vatjens.

Conſidereert ook, dat in de Zaad-ballekens geen kliertjens gevonden werden, en dat haare werkzaamheyd ook alleen beſtaat in de hoedanigheyd der vatjens, 't welk ook te zien is in de vatjens van de Lyfmoeder van my onlangs ontdekt, dewelke een ſeeker voedend ſap toebereyden voor de vrugt, waar van ik heb begonnen te hande-

bus, de quibus agere cœpi in Theſ. 2. ne dicam de chymericis Glandulis Lienalibus, Hepaticis, &c. quarum exiſtentiam nuſquam reperire licet.

Conſiderandum præterea, quamvis hic in Fig. 2. Tab. IV. Theſ. 3. circumvolutiones vaſculorum ſanguineorum, in Renis dorſo repreſententur, illas quoque denſiſſimo agmine eſſe conſitas parte interiore, imo ad Papillas ipſas, & hoc ſculptor exprimere non potuit, ſine obſcuratione ductuum, qui in hac figura exhibentur; illud autem diſtincte repræſentabo, ubi devenero ad Theſ. 4. in quo Renes humani biſſecti, conditi, & exſiccati reſervantur; in quibus luculentiſſime hoc apparet, & hoc eſt, quod ſæpius dixi, præparata eſſe conficienda non ſolum liquida, verum etiam ſicca, pro ratione objecti demonſtrandi.

N°. XLII. Phiala continens Fœtum humanum, quatuor circiter menſium, decumbentem, loco pulvinaris, ſupra Placentam Uterinam, eſtque ſexus maſculini & coloris naturalis.

Inſcriptio talis eſt:

O MIHI NUNC, OSSIBUS MOLLITER QUIESCENTIBUS!

N°.

delen in de beſchryvingh van myn tweede Cabinet.

Ick laate ſtaan die ingebeelde kliertjens van de Milt Lever, &c. die ook nergens te vinden zyn.

Nogh ſtaat ons aan te merken, dat hoewel in deſe Fig. 2. VI. Tab. van dit derde Cabinet de omwindinghe der bloedvatjens alleen maar afgebeeld ſtaan langhs de rugh deſes Niers, zoo is 't eghter, datze even zoo digt en ontelbaar zyn in 't binnenſte der Nieren, ja tot digt aan de Tepeltjens toe, en heeft de plaatſnyder ſulkx niet konnen verbeelden zonder die Canaaltjens te verduyſteren, dewelke hier verbeeld ſtaan; en meene ik ſulkx klaar te vertoonen in 't volgende vierde Cabinet, in 't welk bewaart werden opgeſpouwen en hard gebalſemde Nieren van Menſchen, in dewelke zulkx klaar blykt: En dit is 't geen ik meermaal geſegt heb, dat men deelen des Lighaams niet alleen in 't nat, maar ook zommighe droogh gemaakt zynde, moet beſchouwen, en andere voorhouden, na dat de voorwerpen zyn.

N°. XLII. Een vlesje met vogt, en daar in een onvoldrage kindje van ontrent 4 Maanden dragts, leggende ſaghtjens op het Moerkoekje in plaats van een Oorkuſſentje.

Het ſelve is van de mannelyke ſexe, en heeft deſſelfs natuurlyke couleur behouden met dit devys.

O WAT BEN ICK GELUCKIG, TERWYL MYNE BEENDEREN, NU ZOO ZAGHTJENS LEGGEN TE RUSTEN!

N°.

N°. XLIII. Ren biſſectus humanus, ut interiora pateant.

Not. Multis in locis luculentiora apparent varia, quam ſtatui in ſuperiore Rene.

N°. XLIV. Phiala continens portionem magnam inteſtini Jejuni humani, ita inverſam, ut ſuperficies interior jam facta ſit exterior; & ſic ſeſe videndas exhibent Glandulæ inteſtinorum ſpuriæ & miliares, nec non juga rotunda, quæ aliis Valvulæ conniventes dicuntur.

N°. XLV. Cerebellum humanum cum annexis inverſum, unde principium ſpinalis medullæ in parte ſuperiore ſeſe videndum exhibet.

Not. 1. Hoc Cerebellum liquori innatans ad viſum naturalem conſervavit conſtitutionem, nec in ulla dimenſione receſſit ab ea, ne colore quidem naturali amiſſo.

2. Arteriæ omnes hic conſervatæ & repletæ ſunt ceracea materia rubra.

3. Plexus Choroideus, illæſo Cerebello, extra ſuperficiem ex parte prominens, hic in conſpectum venit, & hoc in omni Cerebello demonſtrare valeo, eſtque coloris dilute ru-

N°. XLIII. Een menſche Nier, opgeſpouwe, om het inwendighe te konnen zien.

Aanmerkt ten eerſten: Dat veele zaaken in deſe Nier ons klaarder voorkomen, als wel in de bovengemelde.

N°. XLIV. Een groot ſtuk van de Nughteren darm van een Menſch, 't welk zoodanig omgekeert is, dat de binnenſte Oppervlakte, hier nu is geworden de buytenſte, en zoo komen ons in 't geſigte de ronde Latwyſe verhevendheden, die by andere de naam dragen van Ooghluykende Klapvlieſen.

N°. XLV. Het Agterbreyn van een Menſch met haare aanhangh, het onderſtebovenwaarts gewent, waar door het begin van het rugghe mergh boven op dit voorwerp geſien word.

Aanmerkt ten eerſten: Dit Agterbreyn leyt in een vogt, en heeft op 't geſigt ſyne natuurlyke geſtalte behouden, ja van zyne lengte, dickte, breete, nogh couleur yet wat verlooren.

Ten tweeden: Alle de Slagaderen ſyn hier bewaart en opgevult met een rood-waſſighe ſtoffe.

Ten derden: De *Plexus Choroideus* of Aderlyke vlegtinghe, kan men hier voor een gedeelte ſien, ſonder eenighe de minſte quetſing van 't Agterbreyn, en kan ik ſulkx in alle andere Aghterbreyne aanwyſen: En is deſe vlegting ligt rood

rubicundi, utpote cum Arteriarum extremitate, corpus continuum. Vide ſuper hac re Epiſt. Reſp. meam de Cerebro.

rood van couleur, van wegen ſyn vereeningh met de uyteynden eeniger Slag-aderkens. Ziet hier over na myn antwoord op den voorgeſtelde briefvan de Herſſene.

4. Dictus plexus quatenus extra hemiſphærium Cerebelli propullulat, tegitur & obducitur hic membrana Arachnoïdea, non autem Pia Matre, an hoc in omni objecto?

Ten vierden: Deſe geleyde vlegting (voor ſoo veel ſy buyten het agterbreyn uytpuylt) is hier alleen bekleet, en omvangen van het vliesje *Arachnoïdea*, en niet van 't dunne Herſſenvlies, of dit in alle voorwerpen zoo is?

5. Tunicam ſeu Membranam Arachnoïdeam luculenter hic videre eſt, ut & quo pacto Arteriæ per ſuperficiem Cerebelli diſtribuantur.

Ten vyfden: Het ſpinnewebswyſe vliesje of (*Arachnoïdea*) is hier zeer klaar te zien, alsmede hoe, en op wat wyſe, de Slagaderen over de Oppervlackte van 't Agterbreyn loopen.

6. Arteriæ Cervicalis exortus ex Arteriis Vertebralibus, oppido quam bene hic conſpicitur.

Ten zesde: Zoo kanmen hier ook zeer wel zien, het voortkomen van de Neck Slag-ader, uyt de twee Wervelbeens Slag-aders.

N°. XLVI. Phiala in liquore conſervans Mamillam infantis, nitidiſſime conſervatam, in cujus papilla, cutaneæ papillæ luculenter videri poſſunt.

N°. XLVI. Een vlesje met vogt, waar in geconſerveert werd het Borsje van een jongh Kindje, in wiens Tepeltje, de Vel-tepeltjens klaar konnen geſien werden

ASSER TERTIUS.

DE DERDE PLANCK.

N°. XLVII. Phiala ſicca continens portionem inteſtini Ilei fœtus immaturi; ſuntque Arteriolæ Meſentericæ oppletæ ceraceâ materiâ flavâ.

N°. XLVII. Een droogh vlesje met een gedeelte van de bogtighedarm van een onvoldrage vrugtje en ſyn deſſelfs Slag-aderkens vervult met een geel-waſſighe ſtoffe.

N°. XLVIII. Phiala continens in liquore Tunicam corneam humanam pellucidam.

N°. XLVIII. Een vlesje met vogt, waar in ſigh onthoud het doorſigtighe Hoorn-vlies van een Menſche Oogh.

N°.

N°.

N°. XLIX. Phiala, in qua Teſticulus fœtus immaturi, per cujus ſuperficiem Arteriolæ viſuntur diſperſæ, ut & per Paraſtatam; ſuntque materiâ ceraceâ rubrâ repletæ.

N°. L. Phiala liquore referta, in quo natat Teſticulus fœtus immaturi, cujus vaſa præparantia nitide ſunt repleta ceraceâ materiâ, ut & vaſa per Teſticulum & Paraſtatam diſperſa.

N°. LI. Plexus Choroideus fœtus humani rubicundiſſimus propter continuationem & repletionem Arteriarum ceraceâ materiâ rubrâ.

N°. LII. Ren humanus Atrophia arefactus & magnitudine ita diminutus, ut nil minus videatur, quam Ren hominis adulti.

Not. Translucida ſubſtantia lateri annexa, eſt Pelvis cum portione ureteris.

N°. LIII. Phiala in liquore continens tunicam Corneam humanam, cum adſito humore vitreo & cryſtallino.

Not. Humores dicti Limpiditatem naturalem amiſerunt à liquore, cui innatant.

N°. LIV. Phiala eodem modo

N. XLIX. Een vlesje, waar in een Balletje, van een onvoldrage vrugtje bewaard word, langs wiens Oppervlakte, als mede over de byſtaanders, men veel Slagaderkens ziet lopen, dewelke met een rood-waſſighe ſtoffe vervult zyn.

No. L. Een vlesje met Liqueur, waar in gevonde werd een Balletje van een onvoldrage Kindje, wiens præparerende vaatjens zeer curieus toebereyt en opgevult zyn met een waſſighe ſtoffe, alsmede die geene, dewelke langs het Balletje en over de Byſtaander loopen.

N°. LI. Het Netwyſe vlegtſel van een Kind, 't welk zeer rood is, wegens het opvullen der Slagaderkens met een rood-waſſighe ſtoffe.

N°. LII. De Nier van een Menſch door een Teeringh als uytgedroogt, en in groote zoo zeer vermindert, datſe niets minder als de Nier van een bedaagt menſche komt te verbeelden.

Aanmerkt: Dat het doorſigtighe, 't welk aan de zyde werd geſien, het becken en Pisleyder is.

N°. LIII. Een vlesje met vogt, waar in het Hoorn-vlies van een Menſch te ſien is, alsmede, de Glaſe en Cryſtalline humeuren.

Aanmerkt: Dat deſe Humeuren haar doorſigtigheyd verlooren hebben, van wegen deſe vogt, daarſe in gelegen zyn.

N°. LIV. Een vlesje, 't welk op

do continens Renis Papillam humanam compoſitam. Vid. Tab. IV. Fig. 6. Theſ. 3.

N°. LV. Portiuncula Epidermidis digiti, cui unguiculus cohæret, ſuperficies autem interior ſtriis longitudinalibus pectinatim diſpoſitis ſtipata.

N°. LVI. Phiala liquore limpido repleta, cui innatat Epidermis manus fœtus immaturi quatuor circiter menſium, chirotheculam repreſentans.

Not. Omnes Unguiculi adhuc adhærent.

N°. LVII. Phiala in liquore conſervans duo objecta Ocularia; quorum primum ſumma rubedine perfuſum, ob vaſorum ſanguineorum repletionem; eſtque poſtica pars Scleroticæ, Choroideæ & Ruyſchianæ, huic annectitur præterea Palpebra ſuperior, cujus ſuperficies admodum quoque rubra, præ copia vaſculorum repletorum: ſic etiam muſculi Oculares, proprio ſuo loco hic viſuntur, qui non minus rubicundi apparent.

Secundum objectum eſt Oculus Infantis tranſverſim biſſectus

op deſelve wyſe in ſigh onthoud een t'ſamengeſtelde Tepel van een Nier. Ziet de IV. Tafel. Fig. 6. van dit derde Cabinet.

N°. LV. Een ſtukje van 't Opper-huydeke van een Vingher, waar aan de Nagel nogh vaſt ſit, en is deſſelfs inwendighe Oppervlackte vervult van na de lengte lopende ſtralen, kamswys.

N°. LVI. Een vlesje met heldere vogt waar in te zien is het Opper-velleke van een handje van een onvoldrage vrugtje van ontrent 4 Maanden dragts, 't welk een kleen Handſchoentje komt te verbeelden.

Aanmerkt: Dat alle de Nageltjens daar nogh aan vaſt zitten.

N°. LVII. Een vlesje met Liqueur, waar in twee voorwerpen geſien werden, 't eene is ſeer rood, wegens de opgevulde bloetvatjens, en het ſelve is het agterſte van de *Sclerotica*, *Choroidea* en *Ruyſchiana*; ook is hier de opperſte oogſchel nog aan vaſt, wiens Oppervlackte, ook zeer rood is, van wegen de geſeyde opvulling der bloetvaten: alzoo mede vertoonen haar hier de Oogh-ſpieren in haare natuurlyke plaats, en zyn die niet minder van rodigheyd voorzien.

Het tweede voorwerp is het Oog van een kleen kindje, midden door

ctus & inverſus, unde ſuperficies interior jam facta eſt exterior.

Not. 1. In dextra portione videri poteſt Tunica Ruyſchiana, è cujus medio propullulant reliquiæ Tunicæ Retinæ. In ſiniſtra autem, portio Ruyſchianæ non ſolum, verum etiam ligamentum ciliare cum ſuo proceſſu ciliari conſpicitur.

2. Arteriolas per Ruyſchianam diſperſas, ramuſculos ſuos impertire Ligamento ciliari, ut & ejus proceſſu; hic cerni poteſt.

3. Circumferentia nivea extra Ruyſchianam, Tunica Sclerotica eſt.

N°. LVIII. Portio placentæ uterinæ, in qua nihil glandulosi demonſtrari poteſt, utpote tota vaſculoſa. Dicta portio ceraceâ materia repleta eſt.

N°. LIX. Phiala continens Veſicam Gliris exſiccatam, in qua duo conſpiciuntur calculi minores, qui affectus forſan familiaris Gliribus, quandoquidem aliquoties mihi illud videre contigit.

N°. LX. Phiala liquore referta, in qua à ſeta dependet una ex Colli Vertebris, in cujus foramine proprio & maximo

doorgeſneden, en omgekeert, zoo dat de inwendighe Oppervlackte, hier nu is de buytenſte.

Aanmerkt ten eerſten: In het reghter gedeelte kanmen het Ruyſche vlies zien, uyt wiens midden de overblyfzels van het Netwyſe vlies uytpuylen: In het linker deel, kan men niet alleen het Ruyſchen-vlies zien, maar ook de hayrwyſe band, met deſſelfs aanhangſel.

Ten tweeden: De Slag-aderkens door het Ruyſchenvlies verſpreyt, kanmen zien dat takxkens mede deelen aan de hayrwyſe band en deſſelfs aanhangſel.

Ten derden: Deſe witte omtreck, dewelke hier buyten het Ruyſchenvlies uitſteekt, is de *Tunica Sclerotica* of het harde vlies.

N°. LVIII. Een ſtuk van de Naageboorte, waar in niets klierighs kan werden getoont, want de ſubſtantie van de Moerkoek geheel en al uyt vaatjens is beſtaande. Dit gedeelte is met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult.

N°. LIX. Een vlesje waar in bewaard werd een drooge Waterblaas van een Rot, waar in twee kleene ſteentjens van my gevonden, en daar nogh in gelegen zyn: En is dit quaad mogelyk familiaar in de Rotten, alſoo my zulkx meermaals is voorgekomen.

N°. LX. Een vlesje met vogt, waar in aan een Hayrtje afhangt, een van de hals Wervel-beenen, in wiens grootſte en eygen gat of ope-

mo hæret Spinalis medullæ portio, cujus ſubſtantia interior ſeu corticalis, rubicunda apparet, propter vaſorum ſanguineorum, corticalem ſubſtantiam conſtituentium, repletionem ceraceâ materiâ rubrâ: Exterior autem medullaris albicat.

Præterea hic quoque in utroque latere conſpiciuntur Arteriæ Vertebrales abſciſſæ, quæ in foraminibus tranſverſorum proceſſuum vertebralium hærent.

N°. LXI. Lamella aut portio longitudinalis Naſi pueri, ut ſeptum & interiora pateant.

Not. 1. Puerorum ſeptum Naſi eſſe in totum cartilagineum.

2. Præter involucrum extimum & craſſum gaudere ſeptum peculiari membranulâ æque ac Oſſa, quâ immediate obducitur & perichondrium dicitur.

3. In poſteriore & inferiore parte dicti ſepti, quini ſexve viſuntur ſulci obliqui, de quorum uſu altum ſilentium apud autores, attamen fruſtaneos eſſe

openingh een gedeelte van 't Rughs mergh zit, wiens inwendighe ſubſtantie ſigh rood vertoond, wegens het opvullen der Slag-aderen, dewelke de ſchorſſige ſubſtantie van 't Rugge-mergh voortbrengen, en is de buytenſte of Mergagtighe ſubſtantie wit gebleven.

Daarenboven zietmen hier aan beyde de zyde de afgeſneden Wervel-Slag-aderen, zittende in de gaten van de dwerſſe uytſteken van de wervels.

N°. LXI. Een ſtuk van de Neus, na de lengte doorgeſneden, op dat men des Neus Tuſſchenſcheytzel en andere inwendighe deelen van 't ſelve in 't geſigte zoude krygen, en is het ſelve van een kindje genomen.

Aanmerkt ten eerſten: Dat dit Tuſſchen-ſcheytzel in de kinderen t'eenemaal kraakbeenig is.

Ten tweeden: Benevens het buytenſte en dikſte dekzel van 't Tuſſchen-ſcheytzel, zoo heeft het even zoo wel als de beenderen, nog daarenboven een vliesje, waar door het immiddels omvangen werd, en kraakbeenig vlies geheten werd.

Ten derden: In 't aghterſte en onderſte van 't geleyde Tuſſchen-ſcheytzel werden 5 ook wel 6 ſchuynſe groeven gevonden, van welkers gebruyk de Autheuren moet

eſſe haud exiſtimandum Vid. Tab. IV. Theſ. 3. Fig. 5. Lit. G.

gants geen gewagh maken, egter moet men niet menen, datſe te vergeefs geordoneert zyn. Ziet de IV. Plaat. Fig: 5. Let. G. van dit derde Cabinet.

4. In uno dente, ſecundum longitudinem diſſecto apparet triplex ſubſtantia, extima ſc:, media, & intima.

Ten vierden: in een der tanden, in dit voorwerp, na de lengte doorgeſnede zynde, kanmen driederhande ſubſtantie zien, namentlyk een, die de buytenſte is, en twee, die daar aan volgen.

5. In anteriore & inferiore parte ſepti juxta palatum, in utroque latere foramen apparet, ſeu oſculum cujuſdam ductus, de cujus uſu & exiſtentia nil apud Authores legi: inſervire muco excernendo exiſtimo. Vid. Tab. IV. Fig. 5. Theſ. 3. Lit. E.

Ten vyfden: In 't voorſte van 't Tuſſchen-ſcheytzel ontrent het verhemelte doet ſigh wederzyts een gatje of mondje op, van een ſeker canaaltje, van wiens weſen en gebruyk ik tot nogh toe niets in de Autheuren heb gevonden, mogelyk dient deſe wegh, nevens de bekende om eenighe ſnotterighe vogt in de Neus af te voeren. Ziet de IV. Plaat. Fig. V. Lett. E.

N°. LXII. Phiala liquore repleta, in quo continetur portio Inteſtini fœtus ovini.

N°. LXII. Een vlesje met vogt, waar in bewaart werd een gedeelte van een der darmen van een Schaapie, 't welk pas gebooren is.

Not. 1. Dicta portio curioſe repleta eſt ceracea materia ſubnigra, ut repræſentaret inteſtinum recens nati, mœconio refertum.

Aanmerkt ten eerſten, dat dit darmtje curieus toebereyt en opgevult is, met ſwartagtige ſtoffe, op dat het verbeelde zoude, hoe de darmen van een jong geboore ſchepſelke altoos opgevult zyn, met een ſwarte en taye ſtoffe, die men *Mœconium* noemt.

2. Vaſa ſanguinea per Meſenterium & inteſtina diſtributa, ſunt nitide repleta.

Ten tweeden: Zoo zyn de Slagaderkens, die door de darmen, en Darmſcheyl loopen, curieus opgevult.

N°. LXIII. Pilorum aut capillorum, in Omento cada-

Theſ. III. ve-

N°. LXIII. Een hand vol Hayr, 't welk ik gevonden heb in 't Net

 van

veris hydropicæ, a me repertorum manipulus.

Not. 1. Quos hic repræſento capillos, olim deſcripſi & delineavi, nomine Tumoris piloſi in Obſerv. meis Anatomico-Chir. fol. 23 Tumore autem piloſo jam diſſoluto & extricato, hic pilos delineari curavi, ut pilorum longitudo diſtinctius videri poſſet. Vid. Tab. III. Fig. III. Theſ. 3.

2. Omentum dicti cadaveris erat tanquam carnoſum, in quo dictus tumor piloſus repertus eſt, & digiti craſſitiem obtinebat.

3. Tumor erat pugni majoris magnitudine & Atheromatis naturæ, eo enim aperto, primo pultacea materia viſui ſeſe offerebat, eâque ablatâ, glomus piloſus, ceu ex capillis intricatis & firmiter cohærentibus, conflatus, nobis occurrebat.

5. Capilli digiti, imo ſpithamæ longitudinem ſuperant, conveniuntque in totum cum capillis capitis, excepto, quod radicibus mihi videantur deſtituti. Vid. in Obſervat. figuram hujus glomi non extricati, & in hoc Theſ. 3. Tab. III. Fig. 3. glomum extricatum.

N°.

van 't lyk van een waterſugtighe vrouw.

Aanmerkt ten eerſten. Dit Hayr, 't welk ik hier aanwys, is het ſelve, 't welk ik voor heen beſchreven en afgebeelt heb in myne Anatomiſche en Chirurgicale aanmerkingen Fol. 23. op de naam van Hayrigh geſwel. Nu is 't dat ik dit Hayr wat ontdaan heb, en 't ſelve heb laten afbeelden, om de lenghte van 't Hayr te bequamer te konnen zien. Ziet de III. Plaat.de3.Fig.van 't derdeCabinet.

Ten tweeden: Het Net van 't geſeyde lyk van deſe waterſugtighe vrouw, had een vleeſighe gedaante aangenomen en was een vinger dik.

Ten derden: Het geſwel was een vuyſt groot en Atheromateus, want geopend zynde, deed ſigh eerſt op een papagtighe ſtoffe, en die wegh genomen zynde, vertoonde ſigh het Hayr, 't welk als in een klouwe, digt in een zat.

Ten vierden. Dit hayr is een vinger, en ook wel een ſpanne en meer lang, t'eenemaal overeenkomende met het Hayr des Hoofds, uytgenomen, dat het ſchynd met geen wortelkens begaaft te zyn: Ziet in myne obſervatien hoe het geſtelt was eer het was uytgehaalt, en in dit derde Cabinet. Taf. III. Fig. III. hoe het zigh, ontwart zynde, nu opdoet.

No.

N°.LXIV.Fœtus hum: recens nati crus, cujus pinguedine in totum deficiente, aurâ replevi omnes cellulas adipoſas, crureque exſiccato, celluloſam ſubſtantiam, ſub cute ſitam, lamellatim conſcidi, ut cellulæ accurate conſpici poſſint.

N°. LXV. Cerebrum Ovinum, methodo Williſiana ita liberatum à fibroſo & membranoſo nexu, ut plurimæ in conſpectum veniant particulæ.

Clariſſimus Williſius de illa præparatione, ita loquitur.

Ut Cerebri, ita proprie dicti, Anatome rite celebretur, haud vulgari ſectionis modo procedendum eſſe, exiſtimo; verum ubi totius ἐγκέφαλȣ calvaria exempti compagis coram oculis ſiſtitur, imprimis poſterior Cerebri limbus, ubi Cerebello ac Medullæ oblongatæ connectitur, ac membranis undique diſciſſis, aut avulſis, à cohæſione cum partibus ſubjectis (quantum fieri poteſt) liberetur; tunc facile conſtabit, quod Cerebri ſubſtantia corporibus iſtis, haud quaquam unitur, verum per ſe, niſi quod membranarum nexu ſuperficie tenus conjungitur, ab iis omninò libera ac independens fuerit: Quin etiam hæc Cerebri puppis à vicinis partibus eo

N°. LXIV. Het been van een jong geboore Kindje, waar aan gants geen vet te vinden is, en zoo verders heb ik alle de Vet-cellekens opgeblaſen, en het been gedroogt zynde, zoo zietmen het hier in moten doorgeſneden, waar door het celluleuſe wezen, onder het vel geplaats zynde, zeer curieus aangeweſen werd.

N°. LXV. De Herſſene ván een Schaap, op de manier van de Hr. Willis, zoodanigh van de omſittende fiberkens en vlieskens ontdaan, datmen ſeer veel van de innerlyke deeltjens zien kan.

Den ſeer vermaarde Willis, ſpreekt van dit toebereytzel aldus.

Om de ontledingh van de Herſſene na behooren te doen, zoo meen ik, datmen ſulkx niet moet doen na de gemeene wyſe, maar als men de geheele t'ſamenſtel van de Herſſene uyt het Hoofd genomen heeft, zoo moetmen voor eerſt, het agterſte van de Herſſene, daar het met het agterbreyn, en begin van't Rugh-mergh vereenigt is, alſints afſcheyden van de vlieskens, en zoo veel doenelyk is afknippen en los maken; alsdan zal het ligt te zien zyn, dat de ſubſtantie van de Herſſene met de geſeyde lighaamen geenſints vereenight is, maar geheel en al independent van deſelve, uytgenomen datſe onderlingh ſuperficieel vaſt gehouden werden door de vlieskens; ja ſoomen dit bovenſte der Herſſene, de geſeyde vlieskens weggenomen zynde, voorwaarts op ſlaat, of na vooren komt te wen-

eo ritu diviſa, ſi anterius reclinetur, Medullæ oblongatæ crura prorſus nuda, ac à Cerebro & Cerebello (niſi in quibus locis hæc illi appenduntur) omnino diſtincte apparebunt. Porro cum Cerebri limbus à cohæſione ſolutus elevatur, tres ventriculi, ita vulgò dicti, in unum inane ſpatium (ſeu vacuitatem meram è complicatione Cerebri reſultantem) evadent, &c.

wenden: Zoo zalmen de (alzoo genaamde) beenen geheel en al bloot zien, ook datſe van 't Agterbreyn en Voorbreyn diſtincktelyk onderſcheyden zyn. Verders zoo zalmen, door het geſeyde losmaken en opligten van 't bovenſte der Herſſene, zien, dat de 3 voorſte groeven, uyt de vouwen van de Herſſene voortkomende, als een leedighe plaatze, in een ſullen lopen &c.

Hanc demonſtrandi methodum laudabilem eſſe cum Williſio exiſtimo, ſic enim, uti hoc in Cerebro apparet, ſine Cerebri ſectione comparent, parte ſuperiore Teſtes, Nates, Glandula pinealis, Ventriculi anteriores, Crura Medullæ oblongatæ, Proceſſus vermiformis, Cerebellum, Plexus choroideus, Thalami nervorum opticorum, &c.

Deſe Methode van toonen, oordeele ik nevens de Heer Willis pryſelyk te zyn, want zoo doende vertoonen haar, gelyk hier in deſe Herſſene, de Teſticulen, Billen, Pyn-klierke, de voorſte groeven, de Beenen van 't langagtighe mergh, het Wormwyſe uytſteekſel, het Agter-breyn, het Netwyſe vlegtzel, de ſlaapkamers van de geſigt Zenuwen &c.

Notandum præterea, hoc Cerebrum lapidis inſtar eſſe induratum ſine rugis, colore tamen haud reſervato.

Aanmerkt daarenboven; dat deſe Herſſene ſteen hard is gemaakt, zonder gerimpelt te zyn, alleen is de couleur niet wel gereſerveert geworden.

N°. LXVI. Phiala continens in liquore portionem Inteſtini Coli, cujus vaſa ſanguinea ſunt repleta, quemadmodum etiam ea, quæ per Meſocolon ſunt diſſeminata.

N°. LXVI. Een vleſje met voght, waar in te zien is, een ſtuk van de Colyk-darm, wiens bloetvaten vervult zyn, gelyk ook die geene, dewelke door het Darm-ſcheyl van de Colyk-darm loopen.

Not. Interim, dictam portionem

Aanmerkt ondertuſſchen, dat dit

tionem tam nitide eſſe præparatam & conſervatam, ut videatur jamjam corpori exempta.

N°. LXVII. Phiala, in qua occurrit Sceleton Aviculæ minimæ Indiæ Occidentalis, Ourusſia, dictæ.

N°. LXVIII. Phiala continens in liquore portionem Piæ Matris, cujus vaſcula ſanguinea repleta ad extremum usque.

Not. 1. Vaſcula dicta tanto eſſe numero, ut totum objectum ex meris vaſculis videatur fere conflatum; membranoſum autem perpaucum & admodum tenue.

2. In ſtatu morboſo membranoſum Piæ Matris non raro quoque incraſſatum reperi.

3. Si objectum dictum oculis luſtretur, ſine præcedenti vaſculorum repletione, multò craſſius eſſe nobis videtur; cujus ratio eſt, quod vaſcula minima ſemper inanita nobis occurrunt, & ſic concurrere videntur ad Piæ Matris craſſitiem.

N°. LXIX. Placentæ muliebris portio, ceracea materia repleta, idque ad extremitates omnes uſque, unde tota illa

dit gedeelte van de geſeyde Darm, zoo curieus toebereyt en geconſerveert is, datmen zoude ſeggen, 't ſelve nu vers uyt het lighaam gehaalt te zyn.

N°. LXVII. Een vlesje, waar in ons voorkomt het geraamte van een zeer kleen Weſt-indiſchs Vogeltje 't welk *Colubritie* is geheten.

N°. LXVIII. Een vlesje met vogt, waar in geconſerveerd werd, een gedeelte van 't dunne Herſſenvlies, wiens bloetvatjens tot de eynde toe opgevult zyn.

Aanmerkt ten eerſten, dat deſe vaaten zoo veelvoudigh zyn, dat het geheele voorwerp byna alleen uyt bloetvatjens ſchynt te beſtaan; en is het vlieſighe zeer wynigh en zeer dun.

Ten tweeden, dat ik dit vlieſighe weſen door ziekte zomtyts zeer verdikt heb gevonden.

Ten derden. Zoo dit voorwerp geſien word, zonder voorgaande opvullingh der bloetvatjens, zoo komt het ons veel dicker te vooren, als het wel in der daad is; de reden hier van is, dat ons deſe geſeyde kleene bloetvatjens altoos bloedeloos voorkomen, en alſoo ſchynen zy het vlieske te verdicken.

N°. LXIX. Een ſtuk van een Moerkoek van een vrouw, met een waſſighe ſtoffe vervult, en dat tot alle deſer vatjens uyteynde toe,

illa portio rubicundiſſima.

Not 1. Placentam, nullis gaudere Glandulis, imò totam Placentam ex meris Vaſis ſanguiferis conſtare, luculenter hic apparet.

2. Quali reptatu extremitates vaſorum hic repant, & quam diverſus ille ſit ab aliis vaſculorum ſanguineorum extremis, hic oppidò quam benè conſpici poteſt.

3. Ultimæ extremitates tam ſubtiles ſunt, ut tomenti inſtar nobis occurrant.

4. Si hæc & ſimilia domi meæ inſpicere dignetur B. Lector, facile calculum adjiciet aſſertioni meæ, ſc: haud fruſtaneam eſſe tantam diſcretionem extremitatum vaſorum ſanguineorum, imò totum illud negotium, quod adſcripſêre Authores Glandulis Placentæ, illud prorſus chymæricum eſſe, utpote ab illis neutiquam viſis, aut demonſtratis.

Hiſce & ſimilibus diſcuſſis, quis negabit in confeſſo eſſe, perutile orbi literato fuiſſe extremitatum vaſorum ſanguineorum inveſtigationem tot annis, tanto labore, & tot impenſis

waar door dit geheele weezen ons zeer rood voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten, dat de Moerkoek gants geen kliertjens heeft, ja dat de geheele Moerkoek uyt bloetvatjens is beſtaande, 't welk hier zeer klaar kan gezien werden.

Ten tweeden, zoo kanmen hier ook zeer diſtinct zien, op wat wyſe de uyteynden deſer vaten loopen, en hoe veelſe verſchillen van die van andere bloetvaten.

Ten derden. De uyterſte uyteynden deſer vaten komen ons zoo ſubtiel voor, als waar het eenigh dons.

Ten vierden; zoo den Beminde Lezer deſe en andere vaten ten myne huyſe belieft te zien, zoo zal hy ligtelyk met my in een gevoelen komen, dat het niet vergeefs is, dat de uyteynden der bloetvaten, d'een van d'andere zoo zeer veel komen te verſchillen, en dat het maar verdigtzelen zyn van de Autheuren, die altoos voorgegeven hebben, dat de kliertjens van de Moerkoek een byſondere werking deeden, daarſe integendeel noyt zoodanighe kliertjens hadde gezien of getoont.

Deſe en geene knopen aldus losgemaakt zynde, zoo magh ik met regt vragen wie nogh weygeren zal toe te ſtaan, dat het onderſoek van de uyteynden der vaten, zeer dienſtig is geweeſt voor de geleerde werelt, waar toe ik zoo groot een

penſis à me inſtitutam. Rejiciant itaque laborem meum cavillatores illi, qui nil niſi quod ipſi faciunt, rectum putare ſolent; ego interim haud deſinam in uſum publicum perſiſtere in eodem labore.

een arbeyt, en zoo groote onkoſten heb aangelegt, en dat zoo veel Jaaren: Laat de ſpotters, die dogh niet anders pryſen als 't geen uyt haar eygen koker voortkomt, hier mede railleëren, ik zal daarom niet nalaten te doen, 't geen ik vaſt vertrouw, tot nut van 't gemeen te zyn.

N°. LXX. Phiala in liquore continens Os Petroſum, cum annexo meatu auditorio.

N°. LXX. Een vleſje met vogt, in ſigh onthoudende het Steenbeen met de Gehoor-canaal.

Not. 1. Meatus dictus apertus eſt, ut naturalis ſitus & conſtitutio Membranæ Tympani videri queant.

Aanmerkt ten eerſten. De geſeyde canaal heb ik geopent, op datmen de natuurlyke geſteldheyd, en de plaats van 't Trommelvliesje zoude konnen zien.

2. Membranæ Tympani ſitus obliquus in meatus auditorii extremo, ut & Vaſcula ſanguinea per dictam Membranam diſperſa, hic luculenter videri poſſunt.

Ten tweeden: Dat het Trommel vliesje ſeer ſchuyns in 't uyteynde van de geſeyde canaal gelegen, en het Trommel vliesje met veele bloedvatjens voorſien is, kanmen hier zeer klaar zien.

N°. LXXI. Principium Spinalis Medullæ, cum annexa portione Cerebelli.

N°. LXXI. Het begin van 't Rugh-merg met een gedeelte van 't Aghter-breyn.

Not. 1, objectum ovinum eſſe, & in eo conſpici tertium ut & quartum Ventriculum, Glandulam Pinealem, Teſtes, Nates, duo Crura Medullæ oblongatæ, ut & Proceſſum vermiformem.

Aanmerkt ten eerſten, dat dit voorwerp genomen is uyt een Schaap, en datmen daar in zien kan de derde en vierde Ventricul of holligheyd, het Pyn-kliertje, de Teſticulen en de alſoo genaam-Billen, de Tweebeenen van 't Lankwerpigh mergh, alsmede het Wormwyſe uytſteekſel.

2. Hanc præparationem & balſamationem ante triginta annos à me factam, longe differre

Ten tweeden, dat dit voorwerp en deſe manier van balſemen en prepareeren, over de 30 Jaaren

ferre ab ea, quam nunc in uſu habeo. Inſtar Lapidis quidem durum eſt hoc objectum, verum à naturali conſtitutione & colore diverſum.

N°. LXXII. Phiala continens portionem Arteriæ ſplenicæ, ceracea materia rubra repletam, in qua luculenter conſpiciuntur extremitates faſciculoſæ, penicillo detrito ſimiles. Glandulas autem hic quærere, otium & operam eſſet perdere.

Not. Variis locis dictæ extremitates anguloſæ, imò rotundæ quidem apparent, id quod ſtudio factum, ut repræſentarent Glandulas fictitias, ſi autem acus cuſpide à ſe invicem deducuntur luculenter abuſus apparet.

N°. LXXIII. Portio Arteriæ Splenicæ Vitul: ceracea materia alba repleta, in qua haud minus diſtincte viſuntur extremitates faſciculoſæ.

N°. LXXIV. Portio Inteſtini recti hominis, in qua non ſolum Glandulæ ſpuriæ, verum etiam myriades pororum (ſi ita loqui liceat) conſpiciuntur.

Not.

ren oud zynde, veel verſchilt van die geene, dewelke ik nu in het gebruyk heb, want hier door de voorwerpen wel ſteen hard en onvergankelyk worden; edogh ſy veranderen veel van couleur en geſtelteniſſe.

N°. LXXII. Een vlesje met een gedeelte des Milts-ſlagh-ader met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult, waar in duydelyk geſien werden de Bundel-wyſe uyteynden, die haar als verſleeten penceeltjens opdoen. Hier eenighe kliertjens te ſoeken, zoude niet anders als moeyte te vergeefs gedaan zyn, alſoo die daar niet te vinden zyn.

Aanmerkt: Dat op verſcheyde plaatzen wel eenighe kantighe, ja ook wel ronde ſtukskens aan vaſt zitten, die ik met voorbedaghte raad daar aan gelaten heb, op datſe in eenige verbeelteniſſe, van kliertjens, ons zouden voorkomen; maar alsmen die met de punt van een naald aanraakt en van een doet, zoo doet zigh het abuys op.

No. LXXIII. Een gedeelte van de Milt-ader uyt een Kalf, met een witwaſſige ſtoffe opgevult, waar in de Bundel-wyſe uyteynden niet min klaar konnen geſien werden.

N°. LXXIV. Een ſtuk van de Regte-Darm uyt een menſch, waar in niet alleen de baſtaart kliertjens, maar ook duyſende van ſweetgatjens (ſoo menſe alſoo noemen magh) geſien worden.

Aan-

Not. Poros tam denſe eſſe conſitos, ut ne quidem cuſpis acus interponi poſſit.

Aanmerkt: Dat deſe ſweetgatjens, zoo digt by een ſtaan, dat men naulykx de punt van een naald daar tuſſchen in zoude konnen zetten.

N°. LXXV. Phiala continens in liquore Pulmonem fœtus ovini, cujus lobulorum ſubdiviſiones innumeras non ſolum, verum etiam ſubtiliſſimas extremitates vaſorum ſanguineorum, conſpicere licet.

N°. LXXV. Een vlesje met vogt, waar in de Longh van een kleen Schaapje onthouden werd, wiens ontelbaare verdelinghe van deſſelfs lobbekens niet alleen, maar ook de alderſubtielſte uyteynden der bloetvatjens te zien zyn.

N°. LXXVI. Phiala liquore referta, in qua continetur Os petroſum fœtus recens nati, in quo diſtincte apparet Membranam Tympani in fœtu obductam eſſe peculiari integumento, Membranæ analogo, dico analogo, quia nullis vaſculis ſanguineis gaudet; Membrana autem Tympani innumeris ſuperbit arteriolis, uti in hoc & aliis objectis videre eſt.

N°. LXXVI. Een vlesje met heldere vogt, en daar in het Steenbeen van 't gehoor van een jongh geboore kindje, waar in duydelyk te zien is, dat het Trommel-vlieske in haar met een particulier bekleetſel bedekt is, 't welk een vlies gelyk is, ik ſeg, gelyk is, om dat ik 'er geen bloetvatjens door heen ſie loopen, maar het Trommel-vliesje is met ſeer veel bloetvatjens voorſien, gelyk in dit en andere voorwerpen te zien is.

Not. 1. Dictum integumentum in aliquibus craſſum, in hoc vero objecto Membranæ tenuioris inſtar tenue eſt.

Aanmerkt ten eerſten: Dat dit bekleetzel in zommighe objecten dik is, maar in dit zoo dun, als een dun vliesje.

2. Perpendendum jam cujus ſit propago dictum integumentum, quomodo poſt nativitatem Membranam Tympani denuo relinquat, & cujus ſit uſus?

Ten tweeden: Zoo ſtaat te confidereeren, van waar het afkomſtigh is, hoe het na de geboorte het Trommel-vliesje wederkomt te verlaten, en van wat gebruyk het is.

Quod primum attinet, ſc: Theſ. III. cu-

Aangaande het eerſten: Namentlyk van waar het afkomſtig is. Na-

cujus ſit propago, cum fœtui hærenti in utero materno meatus auditorii pars oſſea in totum deficiat, Membrana Tympani ſuperficiei capitis magis appropinquat, & ſic puto Epidermen ibi loci tam fertilem eſſe, ut tegat quoque Membranam Tympani, & quod per conſequens hoc integumentum nil ſit, quam epidermis.

Secundum quod attinet, ſc: quomodo poſt nativitatem denuo relinquat Membranam Tympani. Exiſtimo, quod, ſuccreſcente meatu auditorio oſſeo, ut & cartilagineo, recedat, quia Epidermis extenſilis non eſt.

Uſum jam quod attinet, non eſt cur dubitemus, quin deſtinatum ſit, ut Membranam Tympani, quæ ea ætate tenerrima, defendat ab injuria, quæ illi facile afferri poſſet, ab humore, cui innatat, dum hæret in utero materno, qui humor aliquando acrior fit, & ſæpe fœtore imbuitur, unde noxam contraxiſſet Tympani Membrana; adde quod poſt nativitatem, ad tempus dictam Membranam Tympani defendat ab aëris injuriis.

Dixe-

Nadien het beenig deel van 't gehoorgat of canaal inde kinderen, in 's moeders lighaam leggende, gants en gaar nog ontbreekt, zoo is het Trommelvliesje nader aan de oppervlakte van 't hooft, en dan zoo meen ik, dat het Opper-velleke ook ſelfs het Trommel-vliesje komt te bedecken, en dat by gevolg 't geſeyde bekleetzel niet anders is, als Opper-vel.

Wat het tweeden belangt: Hoe het na de geboorte het Trommel-vliesje weder komt te verlaten. Ick vertrouw dat in 't groeyen van de beenighe en kraakbeenighe gehoor canaal, dit bekleetzel komt af te wyken, om dat het Opper-velleke niet mede kan geven, nogh ſigh uytrecken.

Wat het derden, Namentlyk het gebruyk van dit geſeyde bekleetzel aangaat, 't is buyten twyfel, dat het ſelve dienſtigh zy, om het Trommel-vliesje, 't welk in die tyd zeer dun is, beſchermt van onheyl, 't geen door 't water, waar in het kind in s'moeders lyve is gelegen, ſomtyts ontaard word door ſcherpe vogt, en ook wel door ſtank, en hier door zoo zoude het Trommel-vliesje van ſyn natuurlyke geſtalteniſſe hebben konnen afwyken. Voeght hier by, dat dit bekleetzel, zoo lang, het nogh na de geboorte by blyft, het Trommel-vliesje ook beſchermt van de koude lugt.

Imaud.

Dixerit forſan aliquis, ſi ſupra dictum integumentum propago ſit Epidermidis, unde fit, quod (uti ſtatui) aliquando craſſiſſima nobis occurrat, cum Epidermis naturalis admodum ſit tenuis. Reſp. In confeſſo quidem eſt, Epidermem natura ſua admodum eſſe tenuem; ſed dictum noſtrum integumentum in ſtatu naturali quoque minus craſſum exiſtit: In ſtatu autem morboſo incraſſatur & præſertim quidem à ſuccreſſente nova Epiderme, quemadmodum fieri obſervamus in vola manus & planta pedis.

Imand zoude my hier mogen tegenwerpen, en ſeggen, indien dit geſeyde bekleetzel afkomſtigh is van 't Opper-velleke, waar komt het dan van daan, dat het ons (gelyk ik geſegt heb) zomtyts zoo dick voorkomt, nadien het Opper-velleke van natuure zeer dun is. Het Antw: hier op, is, dat het wel kennelyk is, dat het Oppervelleke van ſyn natuur zeer dun is, edogh dit geſeyde bekleetzel is ook niet zoo dick in een welgeſtelde ſtaat, maar qualyk geſtelt zynde, zoo komt 't te verdicken, inſonderheyd van wegen een nieuw weder ondergroeyingh van een ander Opper-velleke, gelyk men ziet te gebeuren in de palm van de Hand, en bal des Voets.

N°. LXXVII. Portio Æſophagi humani, liquori limpido innatans, in qua diſtinctiſſime videri poſſunt fibræ carneæ tam longitudinales ſeu externæ, quam circulares, ſeu internæ.

N°. LXXVII. Een gedeelte van de ſlokdarm van een menſch, hangende in een heldere vogt, waar in zoo wel de uytwendige en na de lengte lopende, als de inwendighe en ronde Fibren geſien konnen werden.

N°. LXXVIII. Phiala ſicca, continens Inteſtini Ilei humani, ſecundum longitudinem diſſecti, portionem.

N°. LXXVIII. Een vleſje ſonder vogt, en daar in een gedeelte van de Bogtighe-darm 't welk na de lengte opgeſneden is.

Not. Vaſa ſanguinea tanto numero per dictam portionem ſunt diſperſa, ut tota rubicundiſſima appareat, ſuntque vaſa ad extremitates uſque repleta ceraceâ materiâ rubrâ.

Aanmerkt: Dat de bloedvaten zoo veelvoudigh hier door zyn verſpreyd, dat het onderwerp dieswegen geheel en al zeer rood is geworden, en zyn deſe vaten tot de eynden toe met een rood-waſſighe ſtoffe vervult.

*Nº. LXXIX. Phiala ſicca continens Lamellam Penis virilis.

Not. 1. Hujus præparatio talis eſt. Repleveram aura Penis Membranam celluloſam, ſub cute ſitam, (quæ continuatio Membranæ Dartos Scroti) corpora autem Nerveo-ſpongioſa non inflaveram, & ſic Penem exſiccabam: exſiccatum Penem in lamellas dividebam, cujus lamellam hic repræſento.

2. Hæc lamella deprehenditur plane celluloſa, quamvis nulla pinguedo in pene, & hæc celluloſitas (ſi ita loqui mihi liceat) per totum corpus ſub cute reperiri poteſt: Verum ubique fere, excepto pene, cellulæ dictæ obſitæ ſunt pinguedine, unde inviſibiles occurrunt, diciturque Membrana adipoſa, aut pinguedo ſub cute ſita.

3. In publicis diſſectionibus & demonſtrationibus Profeſſores cum Malpichio quidem loquuntur de cellulis adipoſis, cellulas autem demonſtrare negligunt: ſtudioſis interim curioſis & has cellulas videre deſiderantibus, nulla dabatur eas videndi occaſio. Hac autem præparatione facta, facilis eſt earum demonſtratio. Imo ſub cute ejuſmodi cellulæ ubique demonſtrari poſſunt, modò ſarcinâ ſuâ deſtituantnr cellulæ, & flatu repleantur.

Nº. LXXX. Phiala in liquore continens Polypum Naſi à Chirurgo me præſente extractum.

Not. In fundo Phialæ reperitur portio Cartilaginea, quæ ſimul cum polypo ſequebatur, illud tamen laudabile non eſt, ſatius eſt Polypum extrahere cum portione integumenti interioris.

Nº.

Nº. LXXX. Een vlesje met voght inſigh onthoudende, een geſwelleke, 't welk men na ſyne gelykeniſſe Polypus heet; het is in myn byzyn van een Chirurgyn uyt de neus van een menſch uytgetrocken.

Aanmerkt: Dat in de grond van 't glaasje gevonden werd een ſtukxke kraakbeen, 't welk in 't uyttrecken gevolgt is, beter was 't geweeſt, indien alleen een gedeelte van 't binnenſte bekleetzel van 't kraakbeen gevolgt was.

Nº.

N°. LXXXI. Phiala liquore referta, in qua conſpiciuntur luculentiſſime Epidermis humana, ut & corpus reticulare Malpichii.

Not. Epidermis foris candidior apparet, corpus reticulare autem, interius colore dilute flavo, comparet.

N°. LXXXII. Crus dextrum cum extremo pede ejuſdem fœtus, cujus mentio facta antea: Præparatio celluloſa eadem eſt cum illa.

In dicto Theſauro, varia adhuc ſunt Loculamenta ex ligno Cedrino confecta, in quibus ſequentia reperiuntur.

IN LOCULAMENTO I. reſervatur.

N°. I. Arteria ſplenica vitulina ſicca, ceraceâ materiâ rubra repleta, cujus extremitates ſunt numeroſiſſimæ, ſummoque cum labore in præparatione conſervatæ.

N°. II. Portio Inteſtini Coli infantis ceraceâ materia rubrâ repleta.

Not. 1. Meſocolon cum ſuis arteriis repletis nitide conſervatum.

2. Quomodo arteriæ meſente-

N°. LXXXI. Een vleſje met vogt, waar in zeer klaar konnen geſien werden het Opper-velleke van een menſch, met deſſelfs Netwyſe lighaam door Malpichius eerſt ontdekt.

Aanmerkt: Dat het Opper-velleke ſigh van buyten wit opdoet, maar het Netwyſe lighaam van binnen ligt geel.

N°. LXXXII. De regter dye en 't voetje van 't ſelve kind, waar van gewag gemaakt is.
Deſe celluleuſe preparatie is deſelve met de voergaende.

In dit Cabinet werden nogh verſcheyde Ceder-houte laaden gevonden, waar in deſe navolgende zaaken te zien zyn.

DE EERSTE LAADE onthout in ſigh.

N°. I. Des Milts Slag-ader uyt een Kalf met een rood-waſſighe ſtoffe gevult en gedroogt, en zyn deſſelfs uyteynden byna ontelbaar en met groote vlyt in de toebereydinge geconſerveert.

N°. II. Een ſtuck van de Colyk-darm uyt een Kind, deſelve is met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult.

Aanmerkt ten eerſten: Dat deſſelfs dicke Darm-ſcheyl of *Meſocolon* met deſſelfs opgevulde Slag-aderkens, behendig geconſerveert zyn.

Ten tweeden: Op wat wyſe de on-

tericæ inferiores ramos impertiant Colo inteſtino, hic diſtincte videre licet.

N°. III. Pueri magna portio Coli cum portione ilei, integro Cæco, cum annexo proceſſu vermiformi.

Not. 1. Quo pacto ſeſe habeant valvulæ Coli aut ſi mavis Cæci, in inteſtino inflato & exſiccato, & quomodo vaſa ſanguinea per dictas valvulas diſſeminentur, hic luculenter videri poteſt.

2. Uſus valvularum Coli accuratius concipi poteſt in inflato & exſiccato, quam in recenti inteſtino.

3. Coli cellulæ minus conſiderabiles in tenera ætate, quam in adulto.

N°. IV. Coli inteſtini portio magna cum annexo meſocolo è puero deſumpta, & ceracea materia rubra repleta, vaſis ſanguineis non minus infarctis.

Not. Cæci inteſtini extremitatem ſucceſſive anguſtari, & tandem in proceſſum vermiformem degenerare, diſtinctiſſime hic videre licet.

N°. V. Furca & Culter, quorum manubria ſunt confecta ex oſſe Tibiæ humanæ, in quo nulla

onderſte Scheyl-ſlag-aderen tacken verleenen aan de Colyk-darm, ſulkx kanmen hier klaar zien.

N°. III. Een groot ſtuk van de Colyk-darm uyt een Jonghe, met een gedeelte van de Boghtige-darm, de geheele Blinde darm, en deſſelfs Wormwyſe aanhangzel.

Aanmerkt ten eerſten: Hoedanig de klap-vlieſen van de blinden, of ſo men liever wil van den Colyk-darm, geſtelt zyn, als mede op wat wyſe de bloetvaten door deſe geſeide Klapvlieſen haar verſpryden, ſulks kanmen hier klaar zien, in deſe opgeblaaſe en gedroogde darm.

Ten tweeden: Het gebruyk van deſe Klapvlieſen is veel beter te vatten uyt een opgeblaſe en gedroogde darm, als wel in een verſſe.

Ten derden: De Cellekens van de Colykdarm en ſyn zoo duydelyk niet in kinderen, als wel in een bedaaghde.

N°. IV. Een groot ſtuk van de Colykdarm met deſſelfs ſcheyl, en dat uyt een kind, het ſelve is met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult, en ook niet minder deſſelfs bloetvaten.

Aanmerkt: Dat de blinde darm ſucceſſief vernaut en ten laatſte in het Wormwyſe uytſteekſel komt te veranderen, kanmen hier zeer fray zien.

N°. V. Een Mes met een Vork, welkers handvatſels gemaakt zyn uyt het ſcheenbeen van een menſch waar

nulla cavitas (quæ, in oſſibus perfecte ſanis, deſtinata, ut medullam reciperet) à me fuit reperta, & hoc ſemel tantum mihi videre contigit. Ex dicto oſſe tibiæ confecta quoque ſunt manubria cultelli & furcæ, de quibus mentionem feci in Theſauri 2. deſcriptione.

Not. 1. Vagina, loco corii Piſcis Carchariæ, obducta eſt corio infantis, vaſculis ſanguineis tanta copia ditato, ut vagina ſumma rubedine ſit perfuſa.

2. Cum e cute dicti infantis corium ipſemet facerem, ſummam cautelam debui adhibere, ut vaſcula ceraceam materiam retinerent.

waar ingeen holte wierd gevonden, die men anders altoos daar in vind, wanneer het been geſont en wel geſtelt is, ſulkx is my maar eenmaal voorgekomen. Uyt dit ſelfde ſcheenbeen zyn ook toebereyt de handvatſels van dat Mes en Vork, dewelke in 't tweede Cabinet gevonden worden.

Aanmerkt ten eerſten, Dat in plaats van Haye vel, deſe haar koker gemaakt is van leer uyt een kinds vel toebereyt, en is het ſelve ſeer rood, wegens de opgevulde bloetvatjens.

Ten tweeden: Als ik het vel van 't kind tot Leer bereyde, zoo heb ik het ſelve zeer omſigtigh moeten hanteren, op dat de opgevulde bloetvatjens de rood-waſſighe ſtoffe moghte behouden.

IN LOCULAMENTO 2. continentur.

N°. I. Infantis pars Cranii ſuperior, fontanellâ illæſâ.

Not. Oſſa ſincipitis in hoc objecto non multum à ſe invicem diſtant.

N°. II. Infantis ſuperior Cranii pars, in qua oſſa ſincipitis calami ſcriptorii vulgaris latitudine à ſe invicem dehiſcunt, ſicuti etiam Os frontis & occipitis â dictis oſſibus ſincipitis: Hæc

IN DE TWEEDE LAADE werden onthouden.

N°. I. Het bovenſte van het Herſſen-pannetje, wiens Fontanel vlies ongeſchonden is.

Aanmerkt: In dit voorwerp, dat de Opper-hoofds beenderen niet ver van de andere ſtaan.

N°. II Het bovenſte van het Herſſen-panneke, in 't welke de Opper-hoofds beenderen de wyte van een ſchryfpen van den anderen ſtaan te gapen, 't welk hier ook plaats heeft in de twee Voorhoofds-been-

Hæc autem dehiſcentia melius apparet in Craniis exſiccatis, quam in objecto recenti; difficillime autem iſthæc diſtantia conſervari poteſt in Craniis tenellorum infantum: nam in exſiccatione vulgari illa amittitur. Hanc diſtantiam partum fa iliorem reddere, non eſt dubium.

beenderkens, dewelke immers alſoo ver van der Opperhoofds-beenderkens afſtaan; en deſe afſtand kanmen beter zien in de gedroogde, als wel verſſe Hooftjens van ſeer jonge kinderkens. Dat deſe afſtand voordeligh is aan de baring, daar aan is niet te twyfelen.

N°. III. Fœtus humani portio ſuperior Cranii, in qua oſſa dicta minus dehiſcunt.

N°. III. Het opperſte deel van 't Herſſen-panneke van een jong geboore kindje, waar in de geſeyde beenderkens niet ver van den andere ſtaan.

N°. IV. ——, in qua dehiſcunt calami ſcriptorii tenuioris latitudine.

N°. IV. ——, waar in deſe beenderkens van den andere ſtaan, de breete van een dunne ſchryfpen.

Not. In hiſce & aliis, fontanellam adhuc eſſe extenſam & planam ſine rugis, uti in vivis.

Aanmerkt: Dat in deſe en andere het Fontanel vliesje ſonder rimpels en uytgeſtreckt ſtaat, gelyk als in een levendig kind.

N°. V. ——, cujus oſſa arctiſſime cohærent.

N°. V. —— waar in de geſeyde beenderen zeer digt by een ſtaan.

Not. 1. Fontanella admodum exigua, per quam innumera vaſcula ſanguinea ſunt diſperſa.

Aanmerkt ten eerſten: Dat in dit voorwerp het Fontanel vliesje byſonder kleen is, waar door men ſeer veel bloetvatjens ſiet paſſeeren.

2. Pericranium præ copia vaſorum repletorum rubicundum.

Ten tweeden: Dat het pannevlies root is, wegens de opgevulde Slag-aderkens.

N°. VI. ——, cujus Pericranium, eandem ob cauſam rubicundum.

N°. VI. —— waar in het Panne-vlieske, om die ſelve oorſaak ſigh root komt te vertoonen.

N°. VII. ——, in hoc objecto remanſit dura mater firmiter objecto cohærens.

N°. VII. —— in dit voorwerp is het harde Herſſenvlies gebleven, aan het voorwerp nogh vaſt ſittende.

Not. Aan-

Not. Hic ſinus Falciformis, aëre repletus, diſtincte oculos incurrit, vaſculis ſanguineis ditatus.

Nº. VIII. ——. Hoc objectum obducitur propria cute, cujus arteriæ ceraceâ materia ſunt repletæ, ut earum reptatus & numerus videri poſſint.

Nº. IX. Infantis ſuperior portio cutis capitis.

Not. 1. Arteriæ ceraceâ materiâ rubrâ ſunt repletæ, quæ tanta copia ſunt, ut tota cutis ſit facta rubicundiſſima.

2. Cutis formam naturalem retinuit, fornicis inſtar.

Nº. X. —— cutis, multa pinguedine obſita, arteriis non minus repletis.

Nº. XI. Cutis capitis fornicata capillata rubicundiſſima, cujus pars anterior valde prominet.

Nº. XII. Cutis capitis fornicata & piloſiſſima.

Cætera verò loculamenta humana oſſa continent albiſſima, præſertim fœtuum humanorum.

Aanmerkt: Dat de Zeyſen-wyſe groef met lugt vervult zynde, heel perfect ons hier voorkomt, met deſſelfs opgevulde bloet-vatiens.

Nº. VIII. —— dit voorwerp is nogh met het natuurlyke vel bedekt, wiens Slag-aderen met een waſſighe ſtoffe opgevult zyn, op dat men de cours en 't getal der ſelve zoude konne zien.

Nº. IX. Het opperſte gedeelte van 't vel van 't Hoofdje van een kleen Kindje.

Aanmerkt: ten eerſten dat de Slag-aders met een rood-waſſige Stoffe opgevult zyn, en ſijn deſe zoo veel in getal, dat 't geheele vel daar van ſeer root is geworden.

Ten tweden: Het vel heeft ſijn natuurlyke Verwulfts wyſe forme gehouden.

Nº. X. —— in dit voorwerp is het vel met veel vet beſet, en zyn de Slag-aderen mede opgevult.

Nº. XI. Een ſeer rood verwulftswys vel van 't hoofd van een Kind, alſints nogh met hayr beſet, en is deſſelfs voorſte gedeelte ver uytſtekende.

Nº. XII. Nog een ander 't welk ook ſeer hayr-ryk is.

De reſt van de laaden zyn vervult met allerhande zeer witte beenderen, inſonderheyd van kinderen.

EXPLICATIO FIGURARUM.

TAbulæ Primæ facta eſt explicatio fol. 2, 3 & ſequentibus. Tabulæ ſecundæ explanatio, facta fol. 13.

TABULÆ TERTIÆ Expoſitio.

FIG. I. Penis cum Scroto pueri adumbratur.

A. Penis portio interna.

B. Meatus Urinarius per penis dorſum, contra naturæ leges, decurrens.

C. C. Duo corpora nervoſa ſive nerveo-ſpongioſa majora.

D. D. Muſculi Penem conſtringentes ab origine abſciſſi.

E. Corpus ſpongioſum ſeu nerveo-ſpongioſum minus, urethram, contra naturam, parte ſuperiore ambiens.

F. Septum Penis.

G. Arteriarum portiones per dorſum decurrentes.

H. Scrotum.

I. Penis portio extra corpus pendens.

K. Pinguedo, qua ſcatet por-

UYTLEGGINGE der FIGUREN,

WAar van die van de eerſte Plaat te vinden is, Fol. 2. 3. en volgende; ende die van de twede Fol. 13.

Uytlegginge van de III. PLAAT.

FIG. I. Verbeeld de Roede en ſakxken van een jonghxken.

A. Het inwendige deel van de Roede.

B. Het Water canaaltje lopende, onnatuerlyker wyſe, langhs den rugh van de Roede.

C. C. De 2 groote ſponcieuſe, of Zenuaghtigh-ſponcieuſe lighamen.

D. D. De ſpieren, dewelke de roede perſſen, van haar begin afgeſneden.

E. Het kleene ſponcieuſe, of Zenuaghtigh-ſponcieuſe lighaam; 't welk onnatuurlyk om het bovenſte van de Water-canaal loopt.

F. Het tuſſenſcheytſel van de Roede.

G. Een gedeelte der Slagh aderen, langhs de rugh van de Roede lopende.

H. Het ſakxken.

I. Het gedeelte van de Roede, 't welk buyten het lighaam afhanght.

K. Het vel, waar van het boven-

portio ſcroti ſuperior.

Fig. II. Denotat Epidermem manus pueri, ita à ſubjecto corpore reticulari & cute ſeparatam, ut illibata nobis occurrat, inſtar Chirothecæ albæ.

A. Dorſum epidermis.

B. Portio exigua duplicaturæ Epidermidis in dorſo hic ſeparata.

C. C. C. C. C. Unguiculi, Epidermidi adhuc cohærentes, qui in ſeparatione à cute quidem, non autem ab Epiderme receſſêre.

Fig. III. Demonſtratur faſciculus ſeu glomus pilorum in omenti humani Atheromate repertus.

Fig. IV. Exhibet ovum gallinaceum cortice vulgari, duro, & albo obſitum, perfecte repreſentans inteſtinum cœcum cum annexo proceſſu vermiformi.

Fig. V. Oſtendit Ovum Gallinaceum parvum in ovo gallinaceo repertum.

Fig. VI. Adumbratur Ovum gallinaceum Pueri Penem, cum ſcroto repreſentans, ne præputio quidem excepto.

TA-

venſte van 't ſackjen rykelyk voorſien is.

Fig. II. Verbeelt het Oppervelleken van de hand, van een jonghsken, ſonder quetſinghe geheel en al afgeſcheyden van 't ondergelege netwyſe lighaam, en Vel, verbeeldende een wit handſchoentjen.

A. Den rugh van 't Opper-velleken.

B. Een kleen gedeelte van de verdubbelingh, 't welk hier afgeſcheyden is, op den rug.

C. C. C. C. C. De Nageltjens, dewelke hier, aan 't Opper-velleken nogh vaſt zitten; deſe zyn in 't afſcheyden van 't Opper-velleken alleen van 't vel, en niet van 't Opper-velleken afgeweken.

Fig. III. Vertoont ons een bundel Hayr, 't welk in een geſwel (Atheroma geheten) gevonden is, en dat in 't Net van een waterſughtighe Vrouw.

Fig. IV. Wyſt ons aan een hoender Ey, 't welk van een ordinaire harde en witte ſchorſſe is omvangen; 't ſelve verbeelt ſeer aardigh de blinden darm, en deſſelfs wormwyſe aanhanghſel.

In de V. Fig. Werd afgebeelt een kleen hoender eytje, 't welk gevonden is in een groot hoender ey.

Fig. VI. Wyſt ons aan een hoender Ey, verbeeldende de Roede en ſackjen van een jonghen, waar aan ook ſelfs het voorhuytjen niet en ſchynt te ontbreken.

Uyt-

TABULÆ QUARTÆ expoſitio.

Fig. I. Exhibet infantis faciem, fronte ablata.

A. Arteriarum faſciculus adumbrans & tegens vulnus, à me factum in ablatione frontis, ut averſationem adimerem, ſuntque arteriæ, quæ per cerebrum erant diſperſæ, & hic repletæ ceracea m: rub.

B. Prolabia, ab integumento ſeu Epithelide, privata, ut Papillæ nervoſæ, Prolabia conſtituentes, ſeſe erigerent & in conſpectum venirent.

Fig. II. Renem humanum, facie exteriore viſum, denotat.

A. Renis ſuperficies, per quam innumera vaſa ſanguinea diſſeminantur vermiformia.

B. Arteria renalis abſciſſa.

C. Vena Renalis abſciſſa.

D. Portio pelvis ureteris extra corpus renis propullulans, per quam plurimæ arteriolæ ſunt diſſeminatæ.

Fig. III. Exhibet Renem humanum biſſectum, ut interiora pateant.

A.

Uytlegginge van de IV. PLAAT.

Fig. I. Vertoont het aangeſight van een kleen kint, het voorhooft weghgenomen zynde.

A. Een hoop van Slagh-aderen, bedekkende de wonde, die ick te wege braght in 't weghnemen van 't voorhooft, om alſoo alle afkeer wegh te nemen in 't beſien van dit voorwerp: Deſe Slagh-aderen ſyn deſelve, die door de Herſſene verſpreyd en van my opgevult waren, met een rood-waſſighe ſtoffe.

B. De Voor-lippen, van haar dekxſel of bekleetſel ontdaan, om alſoo de Zenu-tepeltjens, waar uyt de Voorlippen haar beſtaan hebben, te kunnen zien.

Fig. II. Een menſche Nier, ſoo als ons die van buyten voorkomt.

A. Deſſelfs Opper-vlakte, waar door ontallyke bloetvaten verſpreyt zyn, in de gedaante van wormtjens.

B. De afgeſnede Nier-ſlagh-ader.

C. De afgeſnede Nier-ader.

D. Een gedeelte van des Niers becken, buyten de Nier uytpuylende, en van veele Slagh-aderen voorſien.

Fig. III. Een doorgeſnede menſche Nier, om 't inwendige te beſien.

A.

A. Indigitat arteriolarum plurimarum extrema, ſerpentino ductu in ductus Bellinos degenerare, & continua eſſe cum ~~arteriolis.~~ illis.

Not. Interim, ut antea monui, talem vermiformem reptatum arteriolarum non ſolum in ſuperficie renis obſervari, ſed in interiore renis ſubſtantia numeroſiſſime quoque reperiri, ſicuti in Theſ. IV. repræſentare decrevi; in hac autem figura præcipue ſtudui continuationes arteriolarum cum ductibus Bellini exhibere; circa haſce continuationes conſiderandum quoque (id quod in deſcriptione Fol. 40. omiſi) has arterias, antequam in ductus Bellinos degenerant, ceu poroſas hic apparere, ſicuti Tab. IV. Fig. 3. demonſtratur, de his plura in Theſ. IV. deſcriptione.

B. Exigua portio ſuperficiei, externæ.

C. C. Papillæ renales plurimis foraminibus aut oſculis pertuſæ, pro urinæ tranſitu.

D. Ureter.

E. E. Pelvis aperta.

Fig. IV. Adumbratur tenuis nervi fibra, in innumeras fibrillas ſubdiviſa, ſuntque tales

A. Wyſt ons aan, dat ſeer veele uyteynden van de Slagh-aderen wormswys komen te veranderen en te ontaarden in de Piscanaaltjens van d'Heer Bellinus, waar mede ſy verenight zyn.

Aanmerkt ondertuſſen, gelyk boven aangeweſen is, dat ſoodanig een wormwyſe loop der Slagaderen, niet alleen te vinden is in de Opper-vlakte der Nieren, maar ook ſelfs overvloedigh veel gevonden werden in 't binnenſte der ſelve; en is het voornemen ſulkx in 't IV. Cabinet te verbeelden, maar in deſe Fig. heb ick meeſt voorgehad de vereniginge de ſlagaderen met de Pis-canaaltjens van Bellinus te verbeelden, waar ontrent nogh te conſidereren ſtaat, 't welk in de beſchryvinghe hier voor Fol. 40. uytgelaten is, dat deſe Slagh-aderen, eer ſy komen in Pis-canaaltjens te veranderen, als poreus haar opdoen, gelyk hier Tab. IV. Fig. 3. te zien is, en nogh nader afgebeelt ſtaat te worden in 't vierde Cabinet met nader beſchryvinghe.

B. Een kleen gedeelte van de buytenſte Opper-vlakte.

C. C. De Tepeltjens met veele gaatjens of mondekens voorſien, tot doorganck van 't water.

D. De Pisleyder.

E. E. Het geopende Becken.

Fig. IV. Vertoont een dun draatje van een Zenue, 't welke in ontelbare ſeer fyne draatjens

les ſubdiviſiones tam tenues atque teneræ, ut telam aranearum adæquent.

verdeelt is, en ſyn deſelve ſoo ſyn als ragh.

Fig. V. Portio Naſi, ſecundum longitudinem diſſecta, cernitur ex infante.

A. Portio oſſis Frontis.

B. Criſta Galli cartilaginea, ob teneram ætatem.

C. Naſi portio.

D. D. Setæ, canalibus naſalibus, inditæ.

E. Unus ex Canalibus naſalibus.

F. Vaſcula ſanguinea per integumentum craſſum ſepti Naſi diſtributa, ſuntque præſertim Arteriolæ.

G. Sulci obliqui.

H. Unus ex dentibus inciſoriis.

I. Perichondrium, ſeptum Naſi cartilagineum immediate cingens.

Fig. V. Een gedeelte van de Neus, na de lenghte opgeſneden, en dat van een kint.

A. Een gedeelte van 't voorhooftsbeen.

B. De hanekam, die, wegens de jonkte, t'eenemaal kraakbeenig is.

C. Een deel van de Neus.

D. D. Borſteltjens, die geſtoken ſyn in de Canaaltjens van de Neus.

E. Een van de geſeyde Neus Canaaltjens.

F. Bloetvatjens door het dikke bekleetſel van des Neus tuſſenſcheytſel verſpreyd, en ſyn deſe voornamelyk Slagh-aderkens.

G. Schuynſſe groeven.

H. Een der ſnytanden.

I. Het immediate bekleetſel van 'tkraakbeenig tuſſenſcheytſel van de Neus.

Fig. VI. Exhibetur papilla Renalis ramoſa, ex tribus papillis compoſita.

Fig. VI. Vertoont een Niertepel, dewelke getakt, en uyt 3. Tepeltjens te ſamen is geſtelt.

FINIS.

EYNDE.

hes: 3.

TAB: 1.

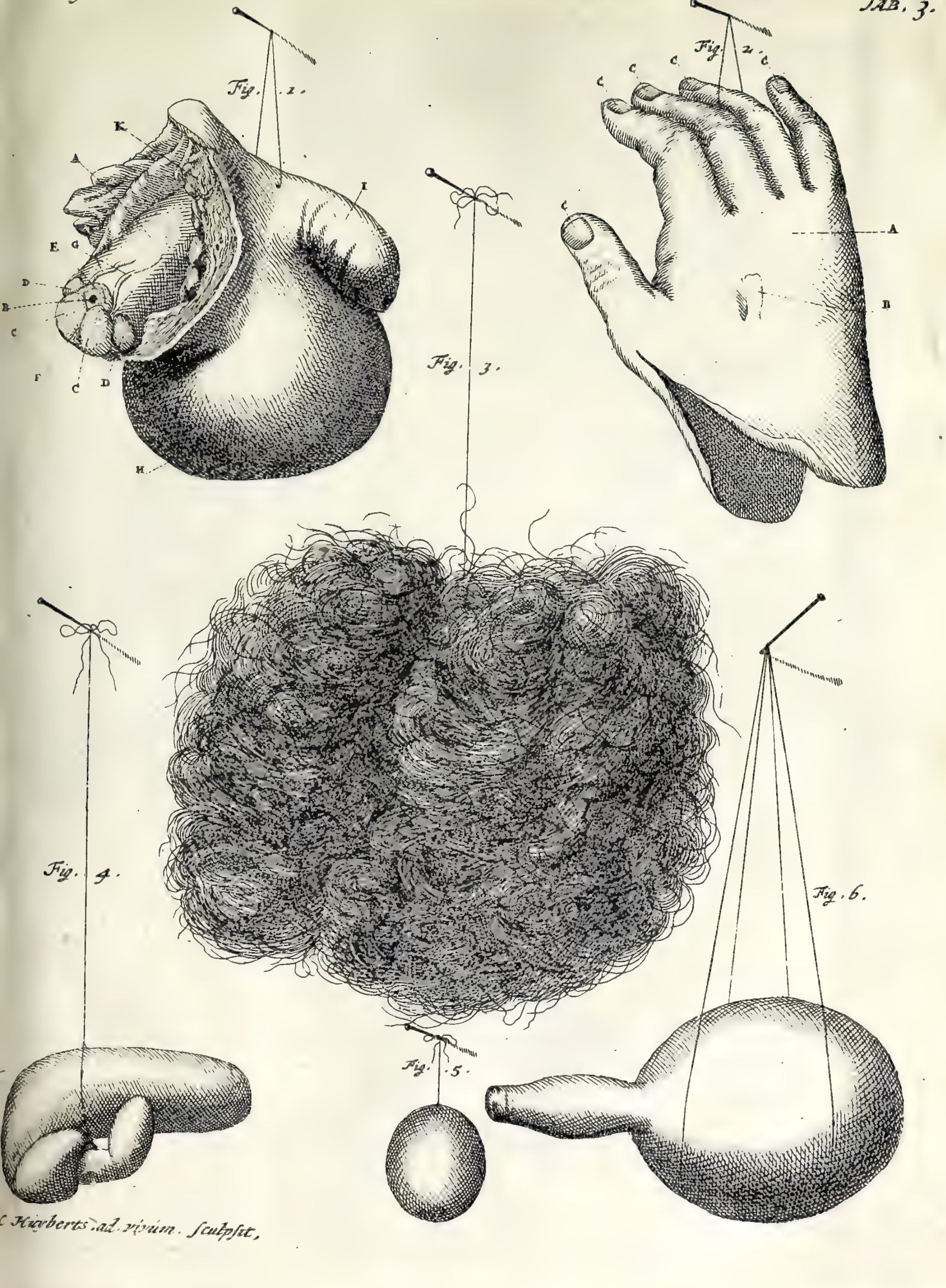

Huijberts.

ad. vivum Sculpsit

TAB: II.
C Huyberts ad vivum Sculp

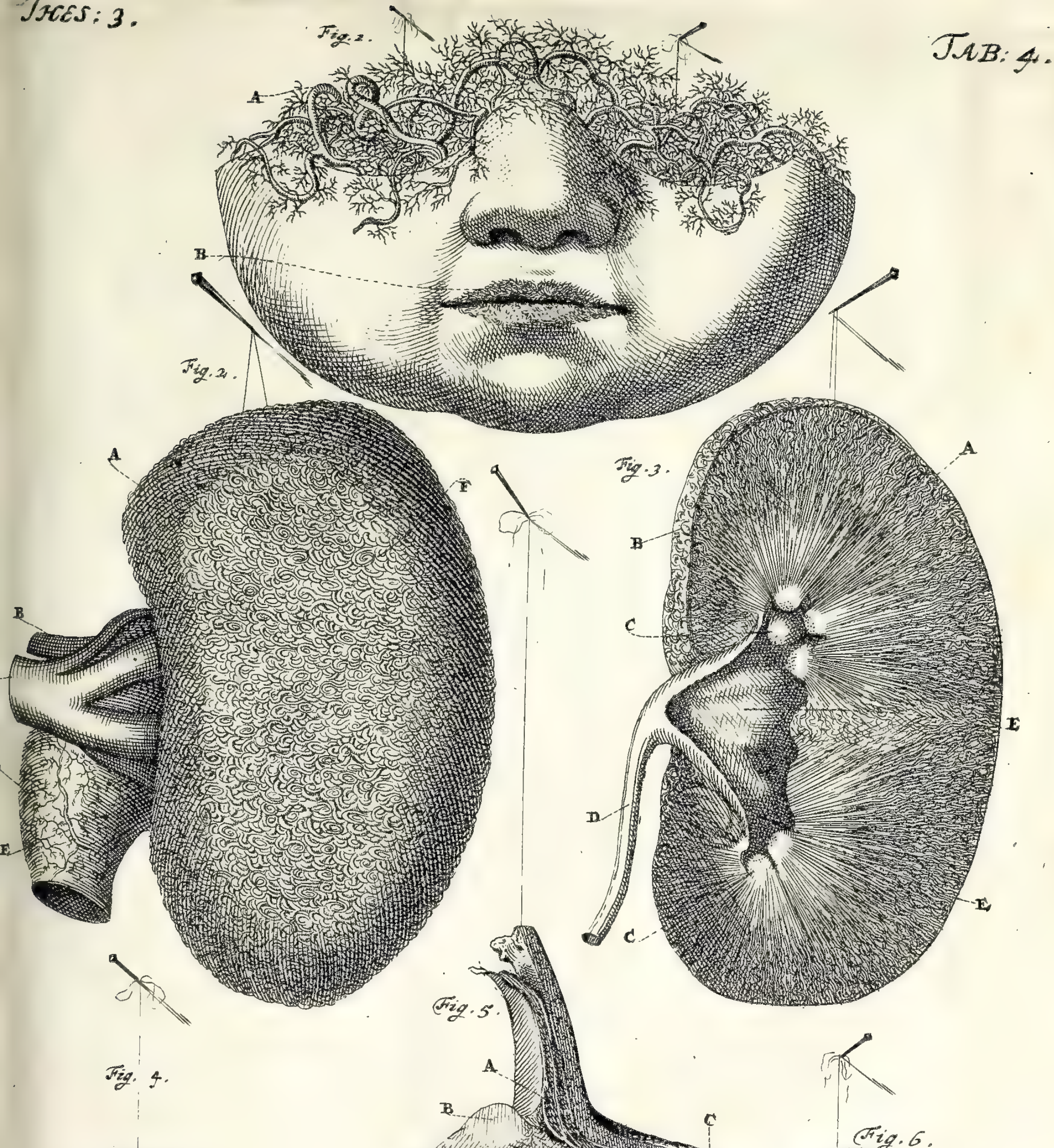

C. Huiberts. ad. vivum. Sculpſit,

THES: 3.

TAB: 4.

C. Huijberts.

ad vivum sculp.

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS QUARTUS.

Cum Figuris æneis.

HET VIERDE ANATOMISCH CABINET

VAN

FREDERIC RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie en Botan.

Met Kopere Platen.

AMSTELÆDAMI,
Apud JOANNEM WOLTERS, 1704.

THESAURUS ANATOMICUS QUARTUS

Ex ligno Juglandis confectus, in quo ſequentia ſunt repoſita.

ASSER PRIMUS & infimus.

N°. 1. PHiala in liquore continens Os ſquammoſum infantis, in quo videre eſt, Oſſiculum orbiculare, cui undique annectitur membrana Tympani.

Not. 1. Dictam membranam eſſe geminam, id quod in ſummitate liquet, ubi portionem unius lamellæ, Vaſculis ſanguineis refertæ, ſeparavi, & abſtuli; altera autem lamella, quæ illibata remanſit, nullis, in hoc objecto, gaudet vaſculis ſang:, ita ut pellucida hic nobis occurrat.

2°. Hanc Tympani membranam nuſquam eſſe liberam ab Oſſiculo orbiculari.

3°. Proceſſum Mammilla-

 rem

Het VIERDE ANATOMISCH CABINET

Uyt Noteboome Hout toebereyd, waar in deſe navolgende zaaken gevonden werden.

De eerſte en onderſte PLANK.

N°. 1. EEn vlesje met vogt, waar in onthouden werd het ſchub-wyſe been van een klein Kind; aan 't zelve is het Trommel-vliesje, alzints in de ronte met het gezeyde been vereenigt.

Aanmerkt ten Eerſten, Dat het geſeyde vliesje dubbelt is, gelyk zulks blykt aan de bovenſte kant, alwaar ik een ſtukje van 't eene vliesje, 't welk met bloetvatjens vervult is, afgeſcheyden heb, en het tweede, is ongeſchonden en heel gebleven, waar door men in dit voorwerp gants geen bloetvatjens ziet loopen, weshalven het zich hier doorzigtig vertoond.

Ten tweeden, Ziet men hier het Trommel-vliesje nergens van 't alzoo genoemde rond beentje afgeſcheide, maar alzints daar aan vereenigt te zyn.

Ten derde, Zoo conſteert het

 ook

rem in totum adhuc deficere, ea ætate, hic conſtat; ita ut dictus proceſſus vera dicenda ſit Apophyſis.

N°. II. Infantis portio faciei, cujus Prolabia, Epitheliâ ablatâ, villoſa apparent Vid. fig. à me editam in Theſauri deſcript. 3. fol. 68.

Not. 1°. Hoc objectum in liquore conſervatum eſſe, ut villoſitas dicta appareat.

2° Hanc portionem naturalem habere colorem, nulliſque rugis eſſe obſitam, ita ut vitâ non videatur privata.

N°. III. Pueri caput, in liquore conſervatum; cujus cranii pars ſuperior eſt ablata, ut omnium Nervorum tranſitus per cranii partem inferiorem videri poſſit, quem in finem cerebrum exemptum.

Not. 1°. Nervorum par primum ſ. Olfactorium maxima parte ſupra os cribroſum eſt relictum, & ſic diſtincte apparent eorum productiones, quæ

ook hier, dat het Tepel-wyze uytſteekzel, in die tyd, geheel en al nog komt te ontbreeke; zoo dat dit geſeyde uytſteekzel gehouden moet werden voor een waarachtig uytgroeyzel van 't been.

N°. II. Een gedeelte van 't Aangeſigte van een kleen Kind, wiens Voorlippen, van haar bekleetzel ontbloot zynde, ons als Fluweel voorkomen. Ziet de Figuur van de Voorlippen in myn beſchryving van 't derde Cabinet afgebeeld, Fol. 68.

Aanmerkt ten Eerſten, Dat dit voorwerp in een vogt bewaard werd, om dat men anders de Fluweelheid niet zien kan.

Ten tweede, dat dit deel des Aangeſigts een natuurlyke en levendige couleur wederom gekregen heeft, en met geen rimpels bezet is: Zoo dat het niet ſchynt van 't leven berooft te zyn.

N°. III. Het hoofd van een Kind in een liqueur geconſerveert: wiens bovenſte gedeelte van 't Bekkeneel weggenomen zynde, men aller Zenuwen doorgang zien kan, dewelke door het onderſte van de Herſenpanne ten Hoofde uytloopen, waar toe de Herſene uytgenomen is.

Aanmerkt ten Eerſten, Dat het Eerſte paar of Reukzenuwen, voor 't grootſte gedeelte op 't Seef-been is blyven leggen, en alzoo komen ons niet duyſter voor der ſelver ſcheuten of verdeelingen, zoo als die

quæ per foramina oſſis cribroſi tendunt ad membranam narium, ejuſque papillas.

2°. Nervos Opticos, ubi in Cranio adhuc continentur, integumento haud eſſe deſtitutos, hic videre licet.

3°. In conſpectum venit Infundibulum, pone dictorum nervorum conjunctionem; nec non utraque Arteria Carotis, ceracea materia referta, & ſub iis tertium par nervorum, ſecundum Williſii computationem, cujus opinionem ſequar in recenſendis nervorum paribus, cranium perforantibus.

Sub dictum tertium par, quartum occurrit Patheticum, filorum tenuium inſtar dependens,

Ut & quintum, nec non ſextum par lateraliter ſitum, Septimum par, ſ. Auditorium, ut & ſequens octavum par ſ. Vagum.

Cæteri nervi, propter principii medullæ oblongatæ reliquias (quæ hic in foramine maximo oſſis occipitis adhærent) videri non poſſunt.

4°. Prolabia, ab Epithelia ſ. integumento decorticata; in

die door het Seef-been paſſerende haar komen te verſpreyden, door het vlies dat de Neus van binnen is bekledende, als mede tot deſſelfs Zenuwagtige tepelkens.

Ten tweede, zoo blykt hier ook dat de Geſigt-Zenuwen, ook zelfs van een vlieſjebekleed zyn, daar zy nog binnen in de Herſen-pan gelegen zyn.

Ten derden, Zoo ziet men hier ook den Tregter en dat even agter der geſeydeGeſigt-Zenuwen haare vereeniginge, als mede beyde de Slaap-Slag-aderen met een roodwaſſige ſtoffe vervult: En ook onder de zelve het derde Paar Zenuwen na de ſtellinge van Williſius, wiens ſtellinge ik volgen zal in 't op tellen der Zenuwen, die door de Herſſen panne paſſeeren.

Onder dit geſeyde derde Paar doet zich hier ook op, het vierde Paar Zenuwen, 't welk als fyne draaden nederwaarts af hangt.

Hier nevens ziet men ook zydelings over de andere ſtaan het vyfde en ſeſde paar, als mede het ſevende paar, 't welk tot het werktuyg van 't gehoor gaat, en het aghſte of dwalend paar.

De reſterende Zenuwen konnen hier niet geſien werden, wegens het beginſel van 't Ruggemergh, waar mede het groote gat van 't agterhoofds been hier nogh beſet is.

Ten vierde, De Voor-lippen, van haar bekleetzel ontbloot zyn-de

in conſpectum venit eorum villoſitas papillaris, de qua in Theſ. III. egi.

5°. Facies rubicunda, vivæ ſpeciem referens.

N°. IV. Phiala continens portionem inteſtini Ilei, ita diſſectam, & præparatam, ut omnes quatuor tunicæ in conſpectum veniant.

Not. Tunicam Villoſam ſ. quartam ubique adhuc eſſe connexam Tunicæ Nerveæ, ita ut facies poſterior Nervea, anterior Villoſa ſit; ab his dependent Tunica Carnea, quæ fibris rotundis, & Tunica communis, quæ fibris longitudinalibus, gaudent.

Conſiderandum præterea, quam luculenter, & diſtinctè hic cerni poſſunt omnes quatuor inteſtinorum Tunicæ, quæ tali modo præparatæ, liquori innatant: imò hæc demonſtrandi methodus in publicis Theatris, olim fuit inuſitata; quam cum primò in uſum revocarem, plures vituperabant, dicentes, hoc inſolitum & abſurdum eſſe: jam

de, zoo komt ons hier in 't geſigte der zelver tepelwyſe ruygte, waar van breder is gehandelt in de beſchryving van 't derde Cabinet.

Ten vyfde, Het Aangeſight verbeeldende, wegens deſſelfs roode couleur, 't Aangeſight van een levend Kind.

N°. IV. Een vlesje in zig onthoudende een ſtukje van de bogtige-darm, 't welk zoodanig is geſneden en geprepareert, dat men alle vier de vlieſen bequaam zien kan.

Aanmerkt ten Eerſten, Dat het vierde of Fluweel-ruyge vlies, nog alzints vaſt zit aan het zenuwagtige vlies, zoo dat men het object van voren beſchouwende, het ruyge, en van agtere het Zenuwagtig vlies zien kan. Van deſe geſeyde vlieſen hangen af de twee reſterende, namentlyk het Vleſige-vlies, wiens vleſige draden na de ronte loopen, en het gemeene vlies, voorſien met draaden, die na de lengte loopen.

Verders is hier aan te merken, hoe klaar en diſtinct alle de vier vlieſen geſien konnen werden, als men de ſelve zoo toebereyt zynde, in de liqueur komt te hangen: En is deſe manier van doen op publike Schou-tooneelen voor deze gants ongebruykelyk geweeſt. Soo dat, als ik dit eerſt te berde bragt, waarender veele, die met veragtinge zeyden, zulks noyt gebruykelyk, ja onbetamelyk te zyn, maar nu

jam autem comperio vituperatores eandem incedere viam, videntes impoſſibile eſſe, ut innumeræ corporis particulæ in conſpectum producantur, niſi liquori innatent.

No. V. Piæ matris portio, quæ Cerebrum immediate inveſtit cum proceſſibus ſuis, qui ſerpentino reptatu ſeſe inſinuant inter circumvolutiones Cerebri.

Not. hanc portionem liquori innatare, & niſi hæc ita fiat, impoſſibile eſt tam luculenter veram conſtitutionem Piæ matris demonſtrare: ſuntque Arteriæ nitide repletæ ceraceâ materiâ rubrâ.

No. VI. Pia mater Cerebelli cum ſuis proceſſibus falciformibus, qui diſtincte apparent, liquori quoque innatantes. Rubet hoc objectum præ copia vaſorum ſanguineorum repletorum.

Not. præterea ſupra dorſum ſ. faciem exteriorem fluctuare tunicam Arachnoideam, idque parte inferiore.

nu zie ik, dat die zelve Veragters van dat doen, 't zelve ook beginnen in 't werk te ſtellen, ziende dat het onmogelyk is, zeer veele kleene deeltjens te vertoonen, en in 't geſight te krygen, ten zy men de objecten in een vogt komt te hangen.

No. V. Een gedeelte van 't dunne Herſſen-vlies, 't welk de Herſſene immediatelyk omvangt en bekleed, en dat met deſſelfs aanhangſels, dewelke haar Slangh-wyſe krommende, haar komen te zetten tuſſchen de omwindinghen der Herſſene.

Aanmerkt, Dat dit deel in een voght hangt, en ten zy ſulx geſchiet, zoo is 't onmogelyk, dat men deſſelfs waare geſtel kan vertoonen; en zyn deſſelfs Slag-aderen zeer net en konſtig vervult met een rood-waſſighe ſtoffe.

No. VI. Het dunne Herſſenvlies, 't welk het Agter-breyn immediatelyk bekleet, met deſſelfs half-maans-wyſe afhangzels. Deſe komen ons mede zeer klaar voor in een voght: Het zelve voorwerp is rood wegens de veelheyt der opgevulde Slagh-aderen.

Aanmerkt daar en boven, dat op de rugh, off buytenſte oppervlakte van dit vlies, hier en daar, voornamentlyk van ondere ook nogh leyt en dryft een gedeelte van het derde Herſſen-vlies (*Tunica Arachnoïdea.*)

Per hanc tunicam hic nulla repunt vaſa ſanguinea, quamvis Pia mater illis ſuperbiat.

Nº. VII Phiala in liquore continens Lienem humanum, cujus Arteria in totum, Vena autem ex parte repleta, materia ceracea, unde variis in locis particulæ cinereæ apparent, ſc: ob defectum repletionis Venæ. Membrana Lienem ſuccingens ex parte relicta eſt.

Not. 1º. Lienes tam hominum, quam brutorum, nullas habere glandulas, ſicuti hic videre eſt.

2º. In Lienis humani conſtitutione, quæ in totum vaſculoſa, conſiderandum; Vaſa Lienem humanum conſtituentia, in extremitate longe eſſe tenaciora, quam in brutis. Ita ut, extremitates ſuccoſæ vaſorum non adeò molles, minime in aqua ſimplici, diſſolvi poſſint, quemadmodum in variis brutis.

3º. Texturam fibroſam, quæ in Liene vitulino reperitur, neutiquam exſtare in Liene humano, hic cerni poteſt: de præ-

Door dit derde vlies, ziet men geen Bloet-vatjens verſpreyt te zyn, hoewel het dunne Herſſenvlies daar van zeer rykelyk voorſien is.

Nº. VII. Een vles met vogt, en daar in de Milt van een menſch, wiens Slag-ader geheel en al, en deſſelfs Ader ten deele vervult is met een Roodwaſſighe ſtoffe, waar door op verſcheyde plaatzen deſe ſtoffe zigh aſch-verwigh vertoond, namentlyk van wegens de gebrekkelykheyd van de vervullingh des Aders, en is het vlies, dat de Milt bekleet voor een gedeelte daar nogh aan vaſt blyven zitten.

Aanmerkt ten eerſten, Dat zoo wel der menſchen, als der dieren Milten, gants geen klieren in haar onthouden, gelyk hier te zien is.

Ten tweeden, Zoo ſtaat ons te letten, dat in 't geſtel van de Milt der menſchen, (het welk t'eenemaal van vaten is toebereyt) der zelver vaten uyteynden veel tayer zyn, als in de viervoetige dieren: zoo dat haare ſappighe uyteynden niet zoo ſagt zynde, geenzints in ſimpel water konnen werden gediſſolveert, gelyk wel in ſommighe dieren.

Ten derden, Zoo zoekt men hier te vergeefs, dat dradigh geweef, 't welk in een Kalfs Milt te zien is, en moet men 't zelve ook oordeelen van de gepretendeerde en

prætenſis cellulis Lienalibus idem judicandum. Vide ulterius de hac re Reſp. Epiſt. IV.

en geimagineerde cellekens, die niet te vinden zyn in de Milt van een menſch. Ziet hier over na het antwoord, 't welk ik gegeven heb op de vierde voorgeſtelde brief.

*N°. VIII. Teſticulus humanus biſectus cum annexis vaſis ſpermaticis repletis, ut & tunica vaginali.

Not. 1°. Quam numeroſæ ſint Arteriolæ, per Teſticulum & jam dictam Tunicam, diſſeminatæ, hic videre licet.

2°. Vaſa ſpermatica per Teſticulos repentia, trunculis ſuis per interſtitia vaſculorum ſeminalium decurrunt, ſobolesque lateraliter impertiunt vaſculis ſeminalibus, cum quibus, (ut ſuſpicor) uniuntur, imò opinor ultimas arteriolarum extremitates degenerare, aut mutari in vaſcula ſeminalia dicta.

3°. In Teſticuli medio varia oſcula hiantia conſpicere licet, quæ mihi ſunt portæ, per quas ſemen, in Teſticulis elaboratum, defertur ad Paraſtatas.

*N°. IX. Puellæ partes generationis, in liquore conſervatæ.

Not. 1°. Vagina ſecundum longitudinem eſt aperta, ut interiora pateant.

2°. Spina ſuperior demonſtrat, imo replet, exitum meatus urinarii.

3°. Clitoris & Nymphæ ſupra dictum exitum conſpiciuntur.

4°. Spina inferior intruſa eſt in Os uteri internum, ex cujus ſuperficie propullulant innumeræ papillæ nervoſæ, unde pars illa adeo ſenſilis,

5. Dictæ Papillæ non minus numeroſæ per vaginæ rugas ſunt diſſeminatæ. Parte infima Uterum ipſum, & Phialâ inverſâ Veſicam conſpicere licet,

6°. A latere parte inferiore occurrunt quoque Ovaria, quæ valde exilia, ut & ductus ovarii cum ſuis fimbriis.

N°. X. Phiala in liquore continens ovis aſperam Arteriam ceraceâ materiâ repletam.

Hic conſiderandum quam diſtinctè extremitates aſperæ Ar-

N°. X. De Longhe-pyp van een Schaap met een Rood-waſſighe ſtoffe opgevult, hangende in een vles met voght, waar ontrent te conſidereeren ſtaat, hoe byzonder cu-

Arteriæ, videri poſſint in liquore.

N°. XI. Phiala liquore referta, continens Venam Portæ, ex vitulo deſumptam, quæ tam artificioſe eſt repleta, ut ne ultimæ quidem extremitates vacuæ ſint relictæ, & hic conſervatæ.

Not. 1°. Quod variis locis extremitates ſuccoſæ Venæ Portæ hic ſunt ſeperatæ variæ autem relictæ.

2°. Ramuli Venæ Portæ adeò numeroſi, & in extremitate ita tenues ſunt, ut nemo hoc facile crederet, cui nunquam hocce objectum videre contigit, nulli enim ſunt ablati.

3°. In quantum autem differant Fig. ab Authoribus in Tabulis ſuis expreſſæ, ab hoc ſubjecto, unicuique videre hic licet.

N°. XII. Phiala in liquore continens Bracihum Infantis, colore vivido præditum, in cujus manu continetur Teſticulus humanus diſſolutus, repræſentans faſciculum filorum intricatorum.

N°. XIII. Infantis Caput in liquore conſervatum, cujus pars cranii ſuperior eſt ablata, Cerebrumque exemptum, relictis arteriis per Piam matrem &

curieus de uyteynden gezien konnen werden, als men't voorwerp in een vogt komt te leggen.

N°. XI. Een vles met vogt, in zigh onthoudende de Poort-ader des Levers, uyt een Kalf, zoo curieus opgevult, dat deſſelfs uyterſte uyteynden niet ydel zyn gebleven, en hier ook nogh te zien zyn.

Aanmerkt ten eerſten, Dat op zommighe plaatzen de Sappighe uyteynden van deſe Poort-ader geſcheyden, en op andere plaatzen gebleven zyn.

Ten tweeden, De tackjens hier van zyn zoo menigvuldigh, en zoo dun aan haare uyteynden, dat niemand zulkx zoude konnen gelooven, indien hy dit niet had geſien, aangeſien geen van de zelve wegh geraakt zyn in de behandelingh.

Ten derden, Hoe veel de Figuuren, die de Autheuren in haare ſchriften afgebeeld hebben, verſchillen van de waare geſchapentheyd, ſulkx kan men hier nu zien.

N°. XII. Een Armtje van een kind, levendigh van couleur, hangende in een vogt, in wiens handje gehouden werd een Teſticul, zoodanig ontwonden, dat het komt te verbeelden een bundel verwart gaare.

N°. XIII. Het Hoofdje van een kleen kind, in een vles met vogt geconſerveert, wiens opperſte gedeelte van de Herſſen-panne weggenomen is, ook is 'er de Herſſene uytgenomen, maar alle de Slagade-

& Cerebrum diſperſis.

Not. 1o. Facies admodum venuſta & formoſa, naturali colore imbuta.

2°. Arteriæ ad ultimas extremitates ſunt repletæ & conſervatæ; ſuntque tam numeroſæ, ut nemo ſine admiratione illas perluſtrare queat.

3°. Ultimæ extremitates dictarum arteriarum, non ſolum capillorum inſtar tenues ſunt; verum etiam tomenti tenuitatem obtinent, imo dubitandum non eſt, quin illud tomentoſum, arteriis ſit continuum, & cavum, quoniam eadem rubedine eſt perfuſum, & repletum, in hoc objecto.

N°. XIV. Phiala continens hominis Inteſtini Ilei portionem, in qua, naturali colore perfuſa, ſeſe videndam exhibet ſuſceptio, id eſt, portio Inteſtini, quæ in ſubſequentem portionem ſeſe inſinuat, unde inteſtinum, eo loco, plane obſtructum, affectum producit, qui minus recte *Volvulus* dicitur, & non ſine tatione, *Miſerere mei*, audit, propterea quod homines, qui in hoc malum

aderen, dewelke door de herſſene, en door het dunne herſſen-vlies lopen, zyn hier in de holte des hoofds gebleven.

Aanmerkt ten eerſten. Dat het Aangeſichte zeer ſchoon, wel beſneden, en levendig van couleur is.

Ten tweeden. Niemand en zal zonder verwondering konnen aanſchouwen, hoe byzonder veel en fyn, de geſeyde Slag-aderen, met een roodwaſſige ſtoffe tot het uyterſte toe opgevult, haar in die deelen onthouden.

Ten derden, de uyterſte uyteynden der geſeyde Slag-aderen, zyn niet alleen zoo fyn als hayr des hoofds, maar zelfs als dons, welke donſigheyd ook ſekerlyk hol en continueel is met de Slag-aderen, nadienſe hier zelfs rood en opgevult is.

N°. XIV. Een vlesje met vogt, en daar in een ſtuk van de bogtige darm van een menſch, levendig van couleur, waar in zeer duydelyk te zien is, een inſchietingh van 't gedarmte, dat is, het eene gedeelte van de darm is opgetrocken en geſchoten in 't volgende gedeelte van 't gedarmte, waar door die darm t'eenemaal op die plaatſe is verſtopt geworden, en werd dit ongemak, t'onreght een krinkel of draying van 't Gedarmte geheeten, maar beter is de benamingh van *ontfermt u myınder*;

lum aan-

lum inciderunt, intolerabili quidem dolore cruciantur, & in mortis periculo verſantur, aſt verò inteſtina neutiquam contorquentur, ſed portio una inteſtini inſinuat ſeſe in alteram inteſtini portionem.

Notandum interim dictam portionem ſuſceptam, repletam eſſe vermibus circulariter poſitis.

N°. XV. Oculus Gallinæ in liquore contentus, in quo membrana nictitans cum ſuo muſculo Trochleari videri poteſt.

N°. XVI. Placentula humana, quæ, ſuo Embryone liquefacto & abolito, ita ab utero compreſſa eſt, ut nil minus quàm placentulam repræſentans, pyri formam acquiſiverit.

N°. XVII. Ren fœtus immaturi, nonnihil diſſolutus.

aangeſien de menſchen in deſe quale vervallende, met een onlydelyke pyne aangetaſt werden, ja in gevaar des levens geraken: eghter zoo iſſer geen exempel van, dat 't gedarmte als dan omgedraayt werd, maar wel dat het eene in 't andere komt te ſchieten.

Aanmerkt daar benevens, dat dit ingeſchote ſtuk darms vol van wormen zit, hoepels-wyſe na de rondte omgedraayt.

N°. XV. Het Oogh van een Hoen, leggende in de vogt, waar in te zien zyn het oogh-blickende-vlies met deſſelfs katrol-ſpiertje.

N°. XVI. Een kleen nageboorte, 't welk een Vrouw afgegaan is, en waar in het byſter kleen en teer ſchepzelke is komen te vergaan, voor datſe de nageboorte is quyt geworden, waar op dan de Nageboorte van de Lyfmoeder zoodanigh is geperſt geworden, dat het niet minder, als een Nageboorte gelykt, maar de forme van een Peer aangenomen heeft.

N°. XVII. De Nier van een onvoldrage ſchepzelke, eenigzints ontdaan en los gemaakt.

ASSER SECUNDUS.

N°. XVIII. Gallinæ Caput oſſeum, oſſea corona in ſummitate præditum, in cujus medio peculiaris ampla cavitas reperitur, quæ communi-

De TWEEDE PLANK.

N°. XVIII. Het Doodshoofdje van een Henne, op wiens bovenſte een ronde, en beenighe verheventheyd gevonden werd, kroons-wyſe, van binnen

municat cum cavitate capitis naturali.

N°. XIX. Phiala in liquore continens fœtum humanum immaturum, IV circiter menſium, decumbentem ſub portione membranæ Chorii fœtus ovini, per quam innumera vaſa ſanguinea, repleta ceracea materia, ſunt diſſeminata, eſtque ſexus maſculini, hujus inſcriptio eſt:

PRIMA, QUÆ VITAM DEDIT, HORA CARPSIT.

N°. XX. Infantis Os petroſum, in quo ſtapes ſitum naturalem occupat.

Not. 1°. Hoc oſſiculum quod ſtapes dicitur, membranula, ſeu perioſtio, eſſe obductum, per quam vaſcula ſanguinea hic viſuntur diſperſa.

2°. Dictum oſſiculum loco ſuo continetur peculiari ligamento, id quod hic luculenter apparet.

N°. XXI, Thymus humanus nitide in liquore conſervatus, cujus bifurcationem hic videre licet.

N°. XXII. Oſſis Petroſi humani Cochlea & Canales Oſſei, artificioſiſſime præparata, & in liquore conſervata.

N°.

nen hol, en met de holligheyd van 't hoofd correſponderende.

N°. XIX. Een onvoldraghe Kindje van omtrent vier maanden draghts, 't zelve is gelegen in een voght, en over het-zelve is geſtrekt een ſtuk van 't vlies Chorion van een Schaap, 't welk met ontelbaare opgevulde bloet-vaatjens voorſien is. Het zelve is van de mannelyke Sexe, en deſſelfs Opſchrift is.

'T SELVE UUR GAF, EN BENAM MY WEDER 'T LEVEN.

N°. XX. Het ſteen-been van een jongh Kind, waar in het ſtegel-reepje ſyn natuurlijke plaatze beſit.

Aanmerkt ten eerſten, Dat dit ſtegel-reepje met een been-vliesje omvangen is, waar door heen men ziet loopen menighte van opgevulde Slag-aderkens.

Ten tweeden. Dat dit Beentje in ſijn natuurlyke plaatze gehouden werd, door een byzonder bandje, kan men hier klaarlijk zien.

N°. XXI. De Sweſerik van een Menſch zeer curieus in een vogt bewaart, wiens natuurlijke ſplytingh in twee deelen, men hier bequaam zien kan.

N°. XXII. Het Slakke-huyske uyt 't Steen-been van een Menſch met de beenighe canalen, dewelke zeer konſtigh zyn geprepareert, en in een voght geconſerveert.

N.

Nº. XXIII. Phiala in liquore conſervans viri adulti Mammam cum Papilla.

Not. 1°. Quam exigua illa ſit, ubi omnis pinguedo eſt adempta, hic videre eſt.

2°. Ductus lactiferi poſt pinguedinis ademptionem, ita ſunt contracti, incraſſati & in ſe convoluti, ut ipſa Papilla, Mammæ molem non raro ſuperet, id quod hic videre licet.

Noli quoque credere Lector Benevole, Mammas vetulæ macilentæ aliter eſſe conſtitutas, nam ſi ductus lactiferi maximam Mammæ molem conſtituentes pinguedine deſtituantur, eodem modo in ſe contrahuntur, ſicuti hic videmus in Mamma virili. Hi ductus lactiferi tempore graviditatis & lactationis in magnam molem ſeſe extendunt, In Veſica urinaria hominis ſani ſæpiſſimè obſervamus, fibras ita contrahi, ut Veſica urinaria, poſt redditam urinam, nucis juglandis molem haud ſuperet, hæc autem ab urinæ affluxu in tantam denuò ſeſe extendit capacitatem & magnitudinem, ut urina reddita matulam fere repleat, ita ut adeò mirum non ſit, ductus lactiferos ita contrahi, cum otioſi ſint.

Nº. XXIII. Een vlesje met voght, waar in te zien is de Borſt van een bejaard Man, met deſſelfs Tepel.

Aanmerkt ten eerſten. Hoe zeer kleen dezelve is, wanneer al het vet weg gedaan is.

Ten tweeden, de Melk-canaalen, zyn, na 't wegh doen van 't vet, zoo zeer ingetrocken, dat de Tepel, des Borſts groote dikwils komt te overtreffen, gelyk hier te zien is.

Wilt ondertuſſchen Waardige Lezer niet denken, dat het met de Borſt van magere oude Vrouwen anders is gelegen: want het vet verteert zynde, zoo zyn de Melk-canaalen, die 't grootſte gedeelte van de Borſt uitmaken, ook zeer in een getrocken, gelykmen hier ziet in de Borſt van een Man.

Deſe Melk-canaalen, zetten haar byſter uyt ten tyde van ſwanger gaan, en als de Vrouwen zuygende Kinderen hebben. Men obſerveert dikwils dat de Waterblaas van een geſont Menſch, na 't ontlaſten van 't water de groote van een Ocker-noot niet komt te over treffen (wegens het inkrimpen der fibren) en dat deſe wederom door den toevloet van 't water, zigh zoodanigh komt uyt te zetten, dat by na een waterpot, 't zelve geloſt zynde, kan vervullen: zoo dat het zoo wonderlyk niet is, dat de Melk-canaalen buyten de tyd van Melk-makingh, zoo zeer komen in te trecken.

N°. XXIV. Phiala in liquore continens hominis Membranam Tympani, cui cohæret & anneƈtitur malleolus.

Not. Per diƈtam membranam multa corpuſcula rotunda ſunt diſſeminata, quæ Glandulas mentiuntur, & mihi nil ſunt niſi vaſcula ſanguinea obſtruƈta, quemadmodum fieri videmus in aliis corporis partibus.

N°. XXV. Oſſiculum Incus cum annexo Oſſiculo quarto & rotundo; illa ſunt conſervata in liquore, ut diſtinƈtius appareat, diƈtum quartum oſſiculum, peculiare eſſe oſſiculum, inter ſtapedem & incudem ſitum, quibus oſſiculis membranularum ope conneƈtitur.

In Oſſibus exſiccatis hæc & innumera alia non poſſunt luculenter demonſtrari, & hæc eſt ratio, quod tanto labore & ſumptu, ſuſceperim à multis annis objeƈta millena in liquore conſervare.

N°. XXVI. Auricula hominis adulti, in liquore reſervata, vitæ ſpeciem referens.

N°. XXVII. Phiala continens inteſtinula fœtus immaturi; horum vaſcula per inteſtina diſperſa, variis locis ſunt repleta

N°. XXIV. Een vlesje met voght, in zigh onthoudende het Trommel-vliesje van een Menſch, waar aan het hamertje nog vaſt zit.

Aanmerkt: dat door dit geſeyde vliesje veel ronde lighaamtjens zyn verſpreyt, dewelke kleene kliertjens verbeelden te zyn, maar ik houde deſelve voor verſtopte bloet vaatjens, gelyk men zulks in andere deelen des lighaams ook veeltyds ziet.

N°. XXV. Het Aanbeeltje, met het aangehegte vierde en ronde beentje van 't gehoor, deſe zyn in een vogt bewaart, ten eynde men bequamelijk zoude konnen zien, dat het geſeide vierde beentje, een byzonder beentje is, zittende tuſſchen het Aanbeeltje en het Stegel-reepje, waar aan het door vliesjens is gehegt.

Deſe en ontelbaare andere zaaken konnen zoo diſtinƈt niet geſien worden, in gedroogde beenderkens: en dit is de reden dat ik met zoo veel moeyte en onkoſten, duyſende van voorwerpen in een vogt kom te bewaren.

N°. XXVI. Het Oor van een bejaart Menſch, 't welk in een vogt bewaart zynde, nu nogh ſchynt te leven.

N°. XXVII, Een vlesje waar in te zien zyn het gedarmte van een onvoldrage Vrugtje, deſe haare bloet-vatjens, door 't gedarmte loopende, zyn op verſcheyde

pleta ad ultimas uſque extremitates.

N. XXVIII. Fœtus nuper nati Os ſquammoſum, cum annexis Membrana Tympani & involucro extimo, de quo in præcedentibus Theſaur. mentionem feci.

Not. 1°. Involucrum extimum à Tympani Membrana hic eſſe ſeparatum, excepto uno loco, ubi adhuc cohæret.

2°. Ab hoc involucro, ope capilli, dependet totum objectum.

N°. XXIX. Placentula ſuperſtes per aliquot tempus in utero, poſt Embryonis excluſionem vel liquefactionem, unde temporis ſucceſſu ita eſt compreſſa & indurata, ut *molæ* ſpeciem referat; ſicuti & olim pro *mola* habita fuit, aſt perperam.

N°. XXX. Fœtus recens nati Veſica urinaria, in liquore conſervata, & aperta. Hujus facies interior, hic facta eſt exterior, ut interiora pateant: parte ſuperiore, munita eſt ſpina, quæ indigitare videtur foramen, quod in fundo Veſicæ fœtuum, ut plurimum, ſi non ſem-

de plaatze zoodanigh vervult, dat ſelfs de uyterſte uyteynde niet ledig zijn gebleven.

N°. XXVIII. Het ſchub-wyſe been van een jongh geboore Kindje, met deſſelfs Trommel-vliesje, en buytenſte bekleetzel, waar van mentie gemaakt heb in de voorvoorgaande beſchryvinge myner Cabinetten.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het geſeyde buytenſte bekleetſel, by na geheel van my afgeſcheyden is, van 't Trommel-vliesje, alleen is 't op eene plaats nog daar aan vereenight gebleven.

Ten tweeden, dat dit voorwerp, aan een hayrtje, in dit vlesje afhangt.

N°. XXIX Een nagebleve moerkoekje, 't welk eenighe tyd in de Lyf-moeder is blyven zitten, na dat het Schepzeltje geſmolten of vergaan was, waar door het moerkoekje zoo is geperſt, gedrukt en verhard, dat het een alzoo genoemde Zuyger gelyk ſchynt te zyn, en heeft men voor deſe dit ook t'onregt een Suyger geheeten.

N°. XXX. De Blaas van een jongh geboore Kindje, welke opgeſnede zynde in een voght bewaard werd: deſe haare inwendighe oppervlakte is hier nu omgekeert zynde, de uytwendighe geworden: zoo dat wy nu hier het inwendighe geſtel bequamelyk konnen zien. Het bovenſte doorntje wyſt ons een gat aan, 't welk het

ſemper, reperitur, & urachi oſculum cœcum dici poſſet.

Dico foramen cœcum, quia Veſica inflata aërem non admittit ad peculiarem, ita dictam, membranam Urinariam, nunquam revera in homine demonſtratam, quantumvis in variis figuris ad nauſeam uſque expreſſam. Multoties experimentum feci in fœtu humano, nunquam autem admiſit aërem ultra digiti minimi tranſverſi altitudinem.

No. XXXI. Portio Pinnæ Balenæ, in qua Papillæ cutaneæ luculenter viſuntur.

No. XXXII. Ovum Gallinaceum fructum Dactyli magnitudine & forma referens.

No. XXXIII. Pueri inteſtini Jejuni portio, cujus ſuperficies interior, hic facta eſt exterior, ut Juga, Tunica Villoſa, & ita dictæ Glandulæ conſpicerentur.

Not. Hic corpora quædam ro-

het mondeke is van de Urachus, of Pisvat, 't welk in de grond van de Blaas veeler Kinderen zit, zoo langh zy in 's Moeders lighaam gehuysveſt werden.

Dit canaaltje zou men met regt mogen noemen het blinde canaaltje van de Blaas, ik zegge het blinde canaaltje, om dat deſe Waterblaas opgeblaſen zynde, de wind niet door laat tot het alzoo genaamt Water-vlies, het welke in der daad van niemand oyt is aangeweſen in 's Menſchen lighaam, hoewel men het zelve tot walgens toe in verſcheyde Figuren afgebeeld ziet. Ik heb deſe zaak menigmaal onderſogt, maar noyt in jong geboore Kinderen bevonden, dat de wind door de Blaas heen gaat tot zo een pretenſe vlieske; want de wind gingh niet verder als een pink breet hoogh.

No. XXXI. Een ſtuk van de Vinne van een Walviſch, waar in de Vel-tepeltjes klaar te zien zyn.

No. XXXII. Een Hoender Ey, verbeelende in groote en gedaante de vrught van een Dadel.

No. XXXIII. Een ſtuk van een Kinds nughteren Darm, wiens buytenſte oppervlakte door omkeeringhe hier nu is geworden de binnenſte, ten eynde men in dezelve zoude mogen zien alle de latwyze verheventheden, als mede het fluweele Vlies, en de alzoo genoemde Darms-klierkens.

Aanmerkt hier eenighe ronde lig-

rotunda extra ſuperficiem propullulare, capitis aciculæ magnitudine; ſuntque ita dictæ Glandulæ inteſtinorum ſolitariæ.

No. XXXIV. Gemina Vena Umbilicalis fœtus Balænæ, quæ mihi allatus eſt ex Groenlandia Anno 1702.

Not. Dictam Venam geminam eſſe non ſolum extra abdominis cavum, id quod in corpore fœtus vitulini familiare, ſed intra cavum abdominis, antequam autem hepar appropinquaret illas unas eſſe, inveni.

No. XXXV. Phiala in liquore conſervans, utrumque Renem fœtus immaturi quorum ſuperficies admodum inæqualis, unde ex multis glanduloſis corpuſculis videantur conſtituti, & hoc in omni fœtu familiare eſt.

No. XXXVI. Phiala, in qua reſervatur utraque Oculi Palpebra. In iis luculenter conſpicienda ſeſe exhibent, utrumque foramen Lachrymale nec non oſcula, in Palpebrarum limbis hiantia, per quæ humor promanat, de quo jam nihil dicere conſultum duxi.

Not.

lighaamtjes uyt de oppervlakte uyt te puylen, van groote, kleene ſpelde hoofdjens gelykende, en dit zyn de alzoo genoemde eenzaame Darms-kliertjens.

No. XXXIV. Een dubbelde Navel-ader van een jongh Walvisje, 't welk my uyt Groenland is gebraght 1702.

Aanmerkt dat deſe Navel-ader niet alleen dubbelt was buyten den buyk van 't Walvisje, 't welk in Kalveren gemeen is, maar ook was ſy dubbelt binnen in de buyk; edogh eer datſe tot in de Lever gingh, vereenigde ſy haar onderlingh.

No. XXXV. Een vleſje met voght, waar in beyde de Nieren van een onvoldraghe Vrught bewaart werden, en is der zelver oppervlakte zeer oneffen, zoo datſe als van klene klieren te zamen geſtelt ſchynen te zyn, en zulkx is gemeen aan zoo tedere ſchepzelkens.

No. XXXVI. Een vleſje met beyde de Oogh-ſchellen van een kind, in dewelke men klaar zien kan beyde de Traan-ſtippen, alsmede de gapende mondekens der Canaaltjens, waar door eenighe vogt paſſeert, waar van ik tegenwoordig voorgenomen heb, niets te zeggen.

Aan-

Not. Præterea per Palpebræ ſuperficiem internam plurima Papilloſa corpuſcula propullulare, quæ non tam diſtincte in conſpectum veniſſent, niſi vaſa ſanguinea ceracea materia fuiſſent repleta.

Dicta corpuſcula ſenſum exquiſitiſſimum ſuperficiei interiori palpebrarum exhibent.

N°. XXXVII. Tunica villoſa Inteſtini jejuni hominis, à Nervea in totum ſeparata, & liquori innatans.

Iſthæc autem hic nobis occurrit rubicunda, propter vaſorum repletionem ceraceâ materiâ rubicundâ, unde rubedinem quoque induit: In ſtatu autem naturali cinerei eſt coloris dicta tunica, niſi in corpore vivo inteſtina inflammatione infeſtentur, tunc etiam dicta tunica rubicundiſſima apparet, à nimia ſanguinis ſtagnantis copia; & ſic cogitandum quoque de noſtro objecto: repleveram enim vaſa meſaraica ad extremum uſque, ceraceâ materiâ rubrâ, unde integra inteſtina ſummâ rubedine erant perfusa, & per conſequens Tunica villoſa.

N°. XXXVIII. Phiala in liquore conſervans Coſtam fœtus, â liquore acidiore ita mol-

Theſ. IV.

Aanmerkt daarenboven, dat door de binnenſte oppervlakte zeer veel tepelagtige lighaamtjens uytkomen te puylen, dewelke ik niet zoude gezien hebbe, ten waare de Bloed-vatjens met een roodwaſſighe ſtoffe vervult waren geweeſt.

Deſe gezeyde lichaamtjens maken de binnenſte oppervlakte, der Ooghſchelle zeer gevoeligh.

N°. XXXVII. Het Ruyge off Fluweele vlies van de Nughtere darm, gantz en gaar van 't Zenuwagtighe vlies afgeſcheyden, en in een vleſſie met voght gehangen, en komt ons het zelve voor rood van couleur, wegens het opvullen der bloedvatjens met een roodwaſſighe ſtoffe; maar in een natuurlyke ſtaat is dit vlies graauw couleurigh, ten waare het gedarmte in 't leven met ontſtekinghe aangedaan wierd, als dan zoo vertoond zigh dit vlies ook zeer rood, wegens de veelheyd van 't bloed, 't geen daar dan in zyn cours verhindert werd, en zoo mede moet men de zaake conſidereeren in dit ons voorwerp: want ik had de bloetvaten van 't darm-ſcheyl tot het uyterſte toe vervult met de geſeyde ſtoffe, waar door het geſeyde gedarmte zeer rood wierd, en by gevolg ook dit geſeyde ruyge vlies.

N°. XXXVIII. Een vleſſie met vogt waar in te zien is een Ribbetje van een onvoldrage kindje, 't welk in een Zuuragtighe voght,

C zoo

mollificatam, ut nodum fecerim in illa.

N°. XXXIX. Fœtus humani Auricula, in qua meatus auditorii cartilagineæ interruptiones luculenter conſpiciuntur.

N°. XL. Phiala in liquore reſervans Embryonem humanum, cujus Placentula prodigioſæ magnitudinis, Embryo contra tam exiguus, ut Cucurbitæ ſemine longe minor ſit.

Not. 1°. Funiculus umbilicalis duas circiter unicas longus, circa abdomen tam craſſus, ut Embryonis craſſitiem fere adæquet.

2°. Manus, pedeſque, inſtar indigeſtæ moleculæ, capitis aciculæ minoris magnitudinem et formam repræſentant.

3°. Caput, magnitudine cætera fere adæquat.

4°. Nemo facile dixerit, cujus ætatis Embryones ſint, cum nobis traduntur, nonnulli enim magnitudine lentè, alii citius procedunt, & ex matre illud vix quis expiſcari poſſit. Inquirendum hoc eſſet ex iis, quæ, diſtincte punctum temporis, quo conceperint, norunt

zoo zagt en buygzaam is geworden, dat ik 'er een knoop in gelegt hebbe.

N°. XXXIX. Het Oortje van een kind, waar in de verdeeltheeden van 't kraakbenigh deel des gehoor-gats, klaar aangewezen werden.

N°. XL. Een vleſſie met vogt, in zigh onthoudende een zeer kleen Schepzelke van een menſch, wiens na-geboorte ongelooflyk groot is, het Schepzelke daarentegen is veel kleender dan het zaad van een Cauwoerde.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het Navel-ſtrenghetje ontrent twee duym breed langh, en ontrent het buykje by na zoo dik is als het Schepzelke zelfs.

Ten tweeden, De Hantjens en Voetjens als rouwe en onvolmaakte klomptjens, verbeelden in grootte, en forme, kleene ſpelde hoofdjens.

Ten derden, Het Hoofdje is byna in groote al de reſt van 't Schepzeltje gelyk.

Ten vierden, Niemand iſſer, die met zekerheyd zeggen kan, van wat ouderdom deze zoo zeer kleene Schepzelkens zyn, als zy ons ter hand werden geſteld, aangeſien zommighe zeer langhſaam, andere zeer ras in groote toenemen, en beſwaarlyk is dit altoos uyt der moeders mond met zekerheyd te vernemen: zulkx moſt men hooren uyt de mond van zoodanighe vrouwen, dewelke diſtinctelyk altoos

runt, & hoc perſcrutari honeſtas non permittit.

Inſcriptio talis eſt,
QUANTULA SUNT HOMINUM CORPUSCULA!

ASSER TERTIUS.

Nº. XLI. Phiala, in quo continetur portio Venæ Pulmonalis repletæ, cujus extremitates longe plures, & aliter diſpoſitæ ſunt, quam alii in figuris ſuis demonſtrant.

Not. Quod ultimæ extremitates ſuccoſæ, ubi loci mollitiem acquirunt vaſa, hic videri poſſint.

Nº. XLII. Fœtus humanus, quatuor præter propter menſium, albiſſimus, ultra triginta annos, ni fallor, à me in liquore conſervatus, adhucdum ſitum talem ſervans, quo utplurimum in utero materno ſiti ſunt fœtus, & quamvis primâ fronte viſus maſculini videatur ſexus, tamen ſequioris eſt, id quod in omnibus fœtibus humanis, ſexus fœmin: ea ætate, reperitur.

Hujus inſcriptio eſt:
QUA VIVAMUS, VIVERE DESINIMUS.

N.

altoos weten de punt des tyds van haar ontfangen, en zulkx al te naukeurigh te onderzoeken lyd, de eerbaarheyt niet.

Deſſelfs opſchrift is.
HOE GERING IS 'S MENSCHEN BEGIN!

DE DERDE PLANCK.

Nº. XLI. Een gedeelte van des Longhs-ader opgevult, wiens fyne takkjens duyſent maal meer in getal, en ook anders geſtelt zyn, als andere die in haare figuuren affgebeelt hebben.

Aanmerkt, Dat hier de uyterſte ſappighe uyteynden (daarſe haar ſagtigheit aanemen) hier konnen gezien werden.

Nº. XLII. Een onvoldraghe kindje van ontrent vier maanden dragts, 't welk zeer wit, en van my meer als 30 Jaaren langh (na myn onthoud) in een voght bewaart is; 't zelve heeft nogh fyne natuurlyke ſituatie off poſtuur, 't welk de Schepzelkens meeſt in s'moeders lyf hebben, en hoewel men dit in de eerſte opſlagh van 't oogh voor een knegtje zoude aanſien, zoo is 't noghtans een meyske, en heeft zulkx plaats in alle meyskens van die ouderdom:

Deſſelfs opſchrift is.
VAN DIE TYD AF DAT WY 'T LEVEN ONTFANGEN; ZOO ZETTEN WY ONS WEDER TOT HET STERVEN.

N.

N$_o$. XLIII. Fœtus humani Lingua cum faucibus.

Not. 1°. Hic luculenter conſpici poſſunt viæ ad ſtomachum, ut & ad Pulmonem, & quo ritu, in cibi et potus deglutitione, Epiglottis introitum ad Pulmonem claudat, ne pulmonem intrent.

2°. Dictæ partes tam rubicundi coloris ſunt, ac ſi jamjam è corpore vivo exciſæ eſſent.

N°. XLIV. Cor & Pulmo fœtus humani, in liquore conſervata, & naturali colore perfuſa.

Not. 1$_o$. Hic oppido quam bene luſtrari poſſunt rami Arterioſi per Pericardium diſtributi, maximâ parte oriundi ab Arteria Mediaſtina.

2°. Quo modo dictæ Arteriolæ ulterius diſſeminentur per portionem Diaphragmatis, quæ hic ſuperſtes eſt, in hoc objecto, videri quoque poteſt.

N°. XLV. Phiala in liquore retinens fœtum humanum, ſex circiter menſium, dextra ferens ramulum *Murucujæ* Piſonis, & in dorſo gerens Placentam uterinam

N. XLIII. De Tongh van een jongh geboore kindje nogh aan het agterwerkje vaſtzittende.

Aanmerkt ten eerſten, Datmen hier evident de wegen zien kan, waar door ſpys en drank na de Maagh, en de lugt in en uyt de Longh gaat, alsmede op wat wyſe in 't doorſwelgen van ſpys en drank het klapje van de ſtrot geſloten werd, op dat het voetzel niet na de Longh zoude gaan.

Ten tweeden, Deſe geſeyde partyen zyn zoo rood, als off deſelve eerſt vers uyt het lighaam waren geſneden.

N°. XLIV. Het Herte en Longh van een jongh geboore kindje, leggende in een vogt, levendigh rood van couleur.

Aanmerkt ten eerſten, Dat men hier zeer wel zien kan de Slagaderkens, die door het Herte-ſakxke verſpreyt zyn, dewelke meeſt haare oorſpronk hebben van de Slag aderen des middel-ſchots.

Ten tweeden, Zoo kan men hier ook zien, hoe deſe ſlag-aderkens haar verders komen te verſpreyden door een gedeelte van 't middelrift, 't welk hier nogh aan vaſt gebleven is.

N°. XLV. Een vles met vogt, waar in bewaart werd een kindje van omtrent ſes Maanden dragts, houdende in ſyn regter handje een takje van dat Paſſie-bloems gewas, 't welk de Hr. Piſo beſchryft met de naam van *Murucuja*, ook draagt het

rinam; Caput autem loco capitii tegitur membranâ Chorii porci, in qua nonnulla acetabula viſuntur, capitis aciculæ magnitudine.

Hujus inſcriptio eſt:
CHARONTIS UNDA SCILICET OMNIBUS, QUICUNQUE TERRÆ MUNERE VESCIMUR, ENAVIGANDA, SIVE REGES, SIVE INOPES ERIMUS COLONI.

Nº. XLVI. Phiala ſicca, in qua videre licet inteſtinula tenuia fœtus vitulini, proprio meſenterio cohærentia, & inflata: ſuntque vaſcula Arterioſa artificioſe repleta ceraceâ materiâ flavâ

Nº. XLVII. Oculus humanus in liquore conſervatus, hujus autem muſculi ſeparati ſunt, vaſaque Arterioſa repleta.

Nº. XLVIII. Phiala ſicca, & in ea Ovulum gallinæ, ex Ovo gallinaceo, exemptum.

Nº. XLIX. Tumba parva, ex ligno iuglandis confecta, cui incumbit fœtus humanus, ſeptem circiter menſium, abhinc annis circiter quadraginta Balſamo conditus, & lapidis inſtar

het op zyne ſchouderen het Moerkoekje.

Het hoofdje is bedekt met het vliesje Chorion van een varken, waar in eenighe holle en nappjeswyſe lighaamtjens gezien konnen werden, dewelke *Acetabula* geheten werden, dezelve zyn niet grooter als ſpelde hoofdjens.

Deſſelfs opſchrift is:
ALLE INWOONDERS DES AARDRYKX, HET ZY ARM, OF RYCK, KONNEN CHARONS BOOT NIET ONTGAAN.

Nº. XLVI. Een droogh glas met het dunne gedarmte van een zeer kleen kalfje, 't welk aan haar eyge darm-ſcheyl nogh vaſtzittende, opgeblaſen, en haar ſlagaderkens zeer konſtigh vervult zyn met een roodwaſſighe ſtoffe.

Nº. XLVII. Een menſche Oog, leggende in een vogt, wiens ſpiertjens geſepareert, en de Slag-aderkens opgevult zyn.

Nº. XLVIII. Een droogh glaasje waar in te zien is een zeer kleen Eytje van een hoen, 't welk uyt een grooter hoender ey gehaalt is.

Nº. XLIX. Een kleene Tombe van Noteboome hout, waar op gelegen is een kindje van omtrent ſeven Maanden dragts, van nu omtrent over de veertigh Jaaren ſteen hard gebalzemt, op dat het eeuwe langh

ſtar induratus, ut multa per ſecula conſervari poſſit.

Not. 1°. Hanc balſamandi methodum ante quadraginta annos eſſe inventam, antea enim neminem noveram qui tali methodo corpora conſervabat. Poſtea vero nobiliorem inveni methodum, qua corpora humana (ut domi non ſolum, verum etiam publice aliquoties viſui expoſui) viventis ſpeciem referunt. Hoc autem corpuſculum lapidis inſtar quidem induratum, aſt rugis in totum non eſt deſtitutum, neque viventem repræſentat fœtum.

2°. Veſte nocturna indutum hoc corpuſculum, tegitur præterea membrana Amnios fœtus vitulini, cujus Arteriæ ſunt repletæ, & hoc, loco alicujus integumenti ſericei fimbriati.

Inſcriptio talis eſt.

AB UTERO AD TUMULUM.

Huic fœtui adſtant duo ſceleta fœtuum humanorum, ſuntque gemellorum ſceleta, ſeptem circiter menſium.

Horum unum capiti corporis balſamati adſtans, ſiniſtra gerit loco ſtrophioli portionem Omenti, quaſi lachrymans oculi orbitæ admovet,

Eâ

langh konde bewaart werden.

Aanmerkt ten eerſten, Dat deſe manier van balzemen voor veertigh Jaaren uytgevonden is, want voor die tyd was my niemand bekend, die deſe methode gebruykte, edogh naderhand heb ik een veel deftiger manier en wyſe uytgevonden, waar door ik de lighaamen van de menſche ſoodanigh kom te balſemen, datſe na veele Jaaren nogh ſchynen te leven, gelyk ik ſulks niet alleen t'myne huyſe, maar zelfs ook eenige reyze publikelyk getoont heb.

Dit lighaamtje is wel ſteen hard geworden, maar 't zelve is niet t'eenemaal zonder rimpels, ook vertoont't geen levendig Schepzelke.

Ten tweeden, Dat het met een nagt gewaadje bekleet is, en overdekt met een vliesje Amnios geheten en dat uyt een Schaapje, door het zelve loopen byſter veel roode opgevulde Slag-aderkens, en dat in plaats van eenig geborduurt zyde overſpreizeltje, deſſefs opſchrift is.

VAN 'S MOEDERS LYVE, TEN GRAVE.

Agter dit lighaamtje ſtaan twee geraamtens van kinderen mede van ontrent ſeven Maanden dragts, zynde tweelingen.

Hier van ſtaat het eerſte aan 't hoofden-ent van 't gebalſemt kindje, dragende in deſſelfs linker hand een ſtuk van 't net, in plaats van een neusdoek, die het na de Ooghraden wendende een ſchreyend voorwerp komt te verbeelden.

Met

Ea inſcriptione:
NEQUE ULLA EST, AUT MAGNO, AUT PARVO, LETHI FUGA.

Alterum autem, ad pedes ſitum, ſiniſtrâ portionem inteſtini pueri gerit, dextrâ verò Ramum Arterioſum repletum, & artificioſe è Liene exemptum,

Cum hac inſcriptione:
POST FUNERA PROSUM!

Nº. L. Phiala ſicca continens Plicam Polonicam veram.

Nº. LI. Phiala ſicca, in qua continentur plurimi calculi in Veſica urinaria vaccæ reperti.

Notatu dignum cenſeo, veſicæ dictæ tunicam interiorem lapideam eſſe factam, cujus fig. Vid. Tab. II. Fig. I. Theſ. IV.

Nº. LII. Fœtus humanus immaturus, coloris nivei, 6 circiter menſium, in liquore conſervatus, dextrâ continens ramum Ciceris Rubri, brachio autem ſiniſtro retinet portionem membranæ Amnios.

Nº. LIII. Uterus humanus, cum omnibus annexis, ſcilicet Ovariis, Ovi-ductibus, ſuisque fimbriis, &c.

Not.

Met dit opſchrift.
ALLE WEGEN VAN DE DOOD TE ONTVLUGTEN, ZYN GESLOOTEN, ZOO WEL VOOR DE RYCKEN ALS ARMEN.

Het tweede geraamte, aan de voeten geplaaſt zynde, draagt in deſſelfs linker hand een ſtuk van 't gedarmte eenes kinds, en in zyn regter hand een Slag-ader uyt de Milt met een roodwaſſighe ſtoffe opgevult,

Met dit opſchrift.
NA DE DOOD BEN IK NOCH VOORDEELICH!

Nº. L. Een drooge vles waar in een opreghte Meerevleght van een menſch bewaart werd.

Nº. LI. Een vles met zeer veel ſteenen, gevonden in een waterblaas van een Koe; het is aanmerkens waardigh dat het binnenſte vlies van deſe water-blaas ſteenigh was geworden, wiens figuur te ſien is Tab. 11. Fig. 1. van dit IV. Cabinet.

Nº. LII. Een vles met een ſneeu-wit kindje van ontrent 6 Maande dragts leggende in een voght, 't welk in zyn regter handje heeft een takje van de roode Cicers, en met deſſelfs linker armtje omvat het een ſtuk van 't vlies Amnios.

Nº. LIII. De Lyf-moeder van een vrouw, met al 't geen daar aan vaſt is, namentlyk de Eyerſtokken, Eyerweeghen, en der zelver lof off Sazelwerkjen.

Aan-

Not. Os uteri naturaliter conſtitutum, in ambitu gaudet plurimis lacunis minutiſſimis.

N°. LIV. Phiala liquore repleta, in quo ſerpens rarus Africanus, ore continens Embryonem humanum magnitudine digiti articulum vix attingentem,

Inſcriptio eſt:
AH FATA, AH ASPERA FATA!

Not. Manus & Pedes hic luſtrari poſſunt, ſuntque inſtar corpuſculorum rotundorum capitis aciculæ formâ & mag. nulli autem digiti adhuc diſcerni poſſunt. Quis igitur non admiretur Anatomicos reperiri, qui Embryones multò minores pingi curarunt in ſuis libris, brachiis, pedibus & digitis inſtructos, talique ſitu incurvato poſitos, ac ſi tres quatuorve menſes attigiſſent fœtus; cum contra ea ætate ſemper obtineant ſitum longitudinalem, nullo modo incurvatum. O dementiam & audaciam! ſic enim ſtudioſi imbuuntur erroribus, imò decipiuntur.

Multoties me rogarunt homines, quare tantis ſumptibus, &

Aanmerkt, Dat deſſelfs mond natuurlyker wyſe geſteld is, en in deſſelfs omtreck zeer veele kleene, niet doorgaande, maar blinde kuyltjens gevonden werden.

N°. LIV. Een vles met een raare Africaanſche Slangh, in wiens bek onthouden werd een menſche Schepzelke, 't welk zoo kleen is, dat het naulykx de groote van een lid van een vingher halen kan.

Deſſelfs opſchrift is.
ACH NOOTLOT, ACH DROEVIG NOOTLOT!

Aanmerkt, Dat de armtjens en beentjes haar vertoonen als kleene ronde lighaamtjens of kleene ſpelde-hoofdjens, maar vinghers en toonen kan men nogh niet zien. Wie moet ſigh dan niet verwonderen, datter ontleeders werden gevonden, dewelke veel kleender Schepzelkens hebben doen verbeelden in haare boeken met handen en voeten, vinghers en toonen, leggende in zoodanig een poſtuur als offſe drie à vier Maanden out waaren, daar ſy in tegendeel in die tyd na de lenghte uytgeſtrekt zyn, en haar nogh niet krommen. O dwaasheyd en ſtoutheyd, waar door de Studenten qualyk onderweſen, ja bedroghen werden!

Menighmaal werd my gevraaght, waarom ik met zoo veel onkoſten en moeyten zoo veel kamers met zaaken heb toegeſteld, waar

& tanto labore conſervem tot conclavia , Anatomicis rebus inſtructa,quibus ſemper refero, ne quis diceret figuras me publice editas male eſſe confectas , nam ſi quis de ea re dubitet, dabitur ſemper occaſio domi meæ expiſcandi, an cum natura conveniant nec ne, & ſi omnes ita feciſſent aut ita facere coacti fuiſſent, non obtruſiſſent nobis tot figuras fictitias, aut ex aliis auctoribus deſumptas.

N°. LV. Caput Fœtus ovini ſine ore nati, uteroque exciſi.

Not. 1°. Oculi extra ſitum naturalem poſiti, caputque deforme, naſo que inſtructum, ſine ullo oris veſtigio. Vid. Theſ. IV. Tab. II. Fig. 4. Omnia autem membra bene erant conformata,itaque hallucinantur illi, qui dicunt fœtum non per funiculum umbilicalem nutriri, id quod luculenter apparet falſum eſſe An autem ſolummodo per Venam umbilicalem, an vero humor in Amnio contentus ſimuquoque alimentarius, ſit nec ne, res nondum ſatis explorata. de, hiſce plura in poſterum.

N°. LVI. Fœtus recens na-

waar op ik haar tot antwoord geeve, zulkx gedaan te hebben, op dat niemand zoude denken, veel min zeggen, dat myn uytgegeve figuuren qualyk en niet na de voorwerpen zelfs zyn gemaakt, want nu ymand hier in twyfelmoedigh zynde, werd hem niet gewygert, te komen zien, off het overeenkomſtig is met de zaake zelfs off niet : En indien alle Ontleeders zo gedaan hadden, off gedwongen waren geweeſt zoo te doen, alsdan zoude ſy ons zoo veel verkeerde figuuren niet opgedrongen, nogh ook uyt andere autheuren genomen hebben.

N°. LV. Een onvoldraaghe Schaaps hoofdje zonder mont, geſneden uyt de Lyfmoeder van een Schaap.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de ooghen niet ſtaan, op haare gewoone plaatze, en het gantſche Hoofd qualyk geformeert is, zonder het minſte bewys van een mont dogh waren de pooten, en 't verdere wel geſteld : Zoo datze geabuzeert zyn, die daar ſuſtineeren dat de vrught door de Navelſtrengh niet gevoed werd, 't welk zeer klaar blykt abuys te zyn, maar of het ook maar alleen door de ſtrengh geſchiet, dan off die vogt in 't vlies Amnios beſlooten, zulkx ook magtigh is te doen, dit is nogh niet al te wel bekent, hier van breeder in 't toekomende.

N°. LVI. Een zydelyk gedeelte

ti lateralis portio Pectoris, cujus Arteriolæ Intercoſtales exteriores, à me nuper detectæ, in conſpectum veniunt; nec non ramuli, ex dictis Arteriolis oriundi, qui perpendiculariter, ut & oblique, per Perioſtium Coſtarum diſſeminantur; ramuli autem per muſculos intercoſtales diſtributi, curſum fibrarum muſculorum inſequuntur.

N°. LVII. Phiala ſicca, in qua Os Æthmoides integrum conſervatur.

N°. LVIII. Portio Piæ matris, cujus Arteriolæ ſunt repletæ.

Not. Nil fere difficilius, quam Piam matrem à Corticali ſubſtantia ſeparatam, in planum extendere & ſic exſiccare, quemadmodum à me hic factum eſſe conſtat.

ASSER QUARTUS.

N°. LIX. PHiala in liquore continens Teſticulum humanum diſſolutum.

Luculenter hic apparet ſubſtantiam ejus nil eſſe, niſi vaſculorum faſciculos varios, coloris cyanei.

N°.

van de Borſt van een jong geboore kindje, wiens uytwendighe tuſſchen-ribbighe Slag-aders, onlangs van my uytgevonden, geſien werden, alsmede de takkjens die daar uyt voortkomen, dewelke reght en ook ſchuyns nederwaarts loopen door het beene vlies van de Ribbens; maar de takjens, dewelke door de tuſſchen-ribbige Spieren loopen, nemen een en deſelve loop met de draden der geſeide Spieren.

N°. LVII. Een droog vlesje, waar in 't Os Æthmoides bewaard werd.

N°. LVIII. Een gedeelte van 't dunne Herſſen-vlies, wiens Slag-aderkens vervult zyn.

Hier ſtaat aan te merken dat naulyks yets moeijelyker is te doen, dan dit geſeyde vliesje van de ſchorſighe ſubſtantie van de Herſſene geſcheyden zynde uyt te ſpreyden en zoo te drogen, gelyk men ziet hier van my gedaan te zyn.

DE VIERDE PLANK.

N°. LIX. EEn vlesje met vogt, waar in te zien is, een uytgerafelde of ontdane Teſticul.

Hier blykt het klaar, dat deſſelfs weſen niet anders is, als een bundelke van witte vaatjens.

N·

N°. LX. Vituli parvi Hepar excarne, ut vulgo loquimur, aſt perperam.

Not. 1°. Præter membranam ambientem nihil abſtuli, tamen omnia vaſa, Hepar conſtituentia, in conſpectum hic veniunt, ceraceâ materiâ flavâ repleta. Vid ulterius de hac re in Theſaur. II. deſcriptione.

2°. Ductus membranoſus repletus hic etiam ſeſe videndum exhibet.

N°. LXI. Phiala liquore referta, in qua continetur portio membranæ Chorii ex ſue, utero gerente deſumpta, quæ facie exteriore, villoſa, inſtar Tunicæ villoſæ inteſtinorum.

Not. Acetabula pauca per eam, diſperſa, admodum eſſe exilia, & ne caput quidem aciculæ eas ſuperare.

No. LX. Een geexcarneert Levertje, (zoomen zulkx t'onregt noemt) van een kleen Kalfje.

Aanmerkt ten eerſten, Dat ik van dit Levertje niets heb weg gedaan als alleen het vliesje, dat de Lever omvangt: noghtans zoo koomen ons alle de vaten, die de ſelfs-ſtandigheyd van de Lever uitmaken, hier in 't geſighte, en zyn deſelve met een Geel-waſſighe ſtoffe opgevult. Ziet hier over na de beſchryving van het tweede Cabinet.

Ten tweeden, Zoo komt ons hier ook in 't geſigte den Ductus Venoſus off Aderighe Canaal, mede opgevult zynde.

N°. LXI. Een vlesje met vogt waar in bewaard werd een ſtuk van 't vlies Chorion, en dat uyt een bevrugt Varken, 't zelve vliesje is aan de buytenſte zyde ruygagtigh, gelyk het ruyghe off Fluweel vlies van ons gedarmte.

Hier ſtaat te noteeren, dat derſelve holle lighaamtjens off buskens (*acetabula*) weynigh door het geſeyde vlies verſpreyt, ook niet grooter zyn als ſpeldehoofden.

*N°. LXII. Puellæ partes generationis, in quibus Labia, Nymphæ, Clitoris, Caput Clitoridis, Membrana Hymen, ductus Urinarius diſtincte videri poſſunt, ſuntque hæc omnia coloris naturalis.

N°. LXIII. Phiala, & in ea, Portio Spinæ dorſi fœtus humani, per medium, ſecundum longitudinem diſſecta, ut interiora pateant.

Not.

N°. LXIII. Een vleſſie met vogt, waar in te zien is een gedeelte van de Rugghe-graat van een jong geboore kindje, 't welk is na de lengte opgeſpouwen, op datmen het inwendighe geſtel zien konde.

Not. 1°, Corpora Vertebrarum rubedine eſſe perfuſa, ab alluente ceracea materia rubra, quâ Arteriæ, per Spinam diſſeminatæ, erant repletæ.

2o. Videri hic poſſunt cavitates notabiles (quas nondum ab aliis hactenus vidi demonſtratas) ſitæ in interſtitiis corporum vertebrarum; ſuntque in corpore vivo, ut & recens denato, limpido & tenaciori humore repletæ, quemadmodum in cæteris juncturis.

3o. Corpora vertebrarum, præter exteriora & ſatis nota ligamenta, gaudent quoque ligamentis internis breviſſimis ſibi invicem adſtantibus numeroſis. Hæc autem circulariter ſita, longitudine culmi craſſitiem non æquant, & ſi cultello transverſim, inter juncturas, incidantur & ſeparentur vertebræ, dicta ligamenta (quæ mihi interna dicuntur) nobis occurrunt, inſtar Cepæ, transverſim inciſæ, & lamellatim diſpoſitæ.

4o. In eadem phiala videre licet vertebram lumb: ejuſdem fœtus humani à ſeta dependentem, in qua dicta ligamenta videri poſſunt.

N.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de lighaamen der Wervel-beenderen rood zyn geworden van de aangebragte Rood-waſſighe ſtoffe, waar mede de Slagh-aderen van de Rugge-graat vervult wierden.

Ten tweeden, Zoo kanmen hier zien conſiderable hollligheeden (die ik van niemand tot nogh toe heb zien vertoonen nogh afbeelden) deſe zitten tuſſchen de tuſſchen-ſcheytzelen der lighaamen van de wervelbeenderen in, en zyn ook deſe in levendighe, en pas geſtorvene lichamen met een lymighe en heldere vogt vervult, gelyk als inde andere junctuuren te zien is.

Ten derden, De Lighaamen der Wervel-beenderen, zyn niet alleen voorſien van de uytwendige en genoeg bekende banden, maar hebben nogh daarenboven zeer korte en inwendighe banden, dewelke onderlingh zeer digt by een ſtaan, en zeer veele in getal zyn: Deſe na de ronte lopende zyn geen Stroo-halm langh, en indien men de Wervel-beenderen in haare junctuuren over dwers doorſnyt en van malkanderen ſepareert, zoo is 't dat deſe banden (die ik de inwendighe banden noeme) ons voorkomen, als ajuyn over dwers doorgeſneden, en dat ſchub-wys.

Ten vierden, Kan men in dit vleſſie mede zien een wervelbeen van de Lendene van 't ſelve kindje, aan een hayrtje hangende, waar in de geſeyde banden te zien zyn.

No.

N°. LXIV. Fœtus humanus, ſequioris ſexus, ſex circiter menſium, coloris nivei, à plurimis annis ita in liquòre conſervatus, ut nil præter animam amiſiſſe videatur. Hic ſuo ſitu, dormientis ſpeciem præbet,

Ea inſcriptione:
NEC MORS, NEC VITA RELICTÆ.

N°. LXV. Phiala in liquore continens Teſticulum humanum.

Not. 1°. Tunicam albugineam ſeu propriam, haud eſſe ablatam,

2°. Arteriam ſpermaticam in utroque latere in duos ramos dividi, quorum unus ad Teſtem, alter verò ad Paraſtatam excurrit,

3°. Dictas Arterias, non, uti in canibus in circinnos, pampinos vitis imitantes, contorqueri.

4°. Vas Ejaculatorium colore ſuo albicante facile diſcerni hic poſſe à vaſis ſanguineis, ceraceâ materiâ rubrâ repletis.

5°. Tunicam vaginalem à latere hic eſſe apertam, ut dicta vaſa conſpici poſſint.

N°. LXVI. Phiala in liquore retinens Teſticulum humanum diſſolutum. N°.

N°. LXIV. Een onvoldraghe meyske van ontrent ſes maanden dragts, wit van couleur, en veele Jaaren by my in een vogt zoodanigh bewaart zynde, dat het niet als de ziel ſchynt verlooren te hebben.

Dit heeft een poſtuur van een ſlapend kindje,

Met dit opſchrift:
NOCH LEVEN NOCH DOOD ZYN HIER NA GEBLEVEN.

N°. LXV. Een vleſſie met vogt, waar in bewaard werd een Teſticul.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het Witte en eyge vlies hier niet is afgedaan.

Ten tweeden, Dat de Zaadſlag-ader wedertyds in twee tacken zigh komt te verdeelen, waar van de eene na de Teſticul, d'andere na de byſtaander gaat.

Ten derden, Dat deſe Slagaders niet zoo ſlanghs off klauwiertjens-wyſe komen te lopen, of gedraayt te werden, gelyk in de honden.

Ten vierden, Dat het uytſchietend vat, door zyn witte couleur ligt te onderſcheyden is van de bloetvaten, die met een Roodwaſſighe ſtoffe opgevult zyn.

Ten vyfden, Dat het Scheevlies van ter zyde opgeſneden is, om de geſeyde vaten te konnen zien.

N°. LXVI. Een vles met vogt, en daar in een gediſſolveerde Teſticul. D 3 N°.

N°. LXVII. Pueri Inteſtinum rectum cum podice, ita inverſum, ut ſuperficies interior, jam facta ſit exterior.

In eo nobis occurrunt innumeræ, ita dictæ, Glandulæ, quæ inſtar fovearum hic ſeſe videndas exhibent. In podice extremo plurimas quoque lacunulas videre licet.

N°. LXVIII. Talpæ ſceleton, nitide præparatum, ceu ſcandens arteriam ceraceâ materiâ repletam.

N°. LXIX. Portio maxillæ humanæ, in qua videre eſt, quod inter proceſſum condili-formem, & ejus locum inſertionis membrana dura intercedat; forſan, ne maſticando ſonitum ederet junctura, id quod auditui nocuiſſet.

Not. dictum objectum in liquore dependet à ſeta, quæ affixa eſt dictæ membranæ, quæ adeò craſſa, ut ferè videatur cartilaginea.

N°. LXX. Veſica vaccina inverſa.

Not. 1°. Membranam interiorem valde eſſe incraſſatam, variiſque locis lapideſcentem factam, imò & quaſi in monticulos plurimos exaltatam, quorum plurimi

N°. LXVII. De Endeldarm van een kind met deſſelfs fondament, 't zelve is zoodanig omgekeert, dat het binnenſt hier is geworden het buytenſte.

In dit object ontmoeten ons ontelbaar veel alzoo genoemde kliertjens, die haar opdoen als kleene kuyltjens, ook ziet men hier aan 't fondament, zeer veele niet doorgaande hollekens.

N°. LXVIII. Het geraamte van een Mol, 't welk zeer net en ſchoon voorkomt met een poſtuur, als wilde het op een gevulde Slag-ader opkruypen.

N°. LXIX. Een ſtukje van de onderſte kaak van een menſch, waar in te ſien is, dat tuſſchen het kneukel-wyſe uytſteek, en de plaats daar het ſigh inzet, een hard vlies tuſſchen beyde komt, mogelyk om geen geluyd te geven, als men in 't kauwen van de ſpys is, 't geen het gehoor hinderlyk zoude geweeſt zyn.

Aanmerkt, Dat dit voorwerp in een vogt aan een hayrtje hangt, 't welk vaſt gehegt is aan 't geſeyde vlieske, 't welk zoo dik is, dat het byna Craak-beenigh bevonden werd te zyn.

N°. LXX. Een omgekeerde blaas van een Koe.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het binnenſte vlies zeer verdikt is, en op verſcheide plaatſen verſteenigt, en met verheventheden bezet geworden, welke verheventheden in ſteen verandert zynde, metter tyd

plurimi in lapideam ſubſtantiam ſunt mutati, pluresque ab origine, temporis ſucceſſu, ſeparati, in cavitatem veſicæ prociderunt, uti videre licet in Phiala ſupra citata, & No. LI. notata.

2°. Quamvis autem hoc objectum à me ſit deſumptum è corpore vaccino, dubitandum tamen non eſt, quin idem aliquando contingat in corpore humano, unde Lithotomi forſan aliquando fuerunt decepti, cum cathetere introducto, calculum ſeſe ſenſiſſe autumaverunt, factaque inciſione, nullum calculum invenerunt.

N°. LXXI. Gliris ſceleton nitidiſſimum, in cujus Veſica urinaria calculum reperi.

Not. Ore detinet, & quaſi devorat portionem inteſtini jejuni hominis, per quam innumera vaſa ceracea materia rubra referta ſunt diſſeminata, id quod feci propterea quod carnem humanam non fuerit averſatus dictus glis, cum enim ante plures annos inſtitutiones Anatomicas haberem, ſeparaveram pridie muſculos brachii, in ſequente die demonſtrandos, cum autem publice exhiberem præparatos muſculos,

tyd zyn afgevallen in de holte van de Blaas, gelyk deſe te zien zyn in 't bovengemelde vlesje getekent No. LI.

Ten tweeden, Hoewel dit voorwerp van my is gevonden in een Koe, zoo iſſer eghter niet aan te twyfelen, off zulk een ongeval komt ook zomtyds den menſche over, waar door mogelyk de Steenſnyders ſomtyts geabuſeert ſyn geworden, wanneer zy haar conductor gebragt hebbende in de Blaas, gezegt hebben de lyders een ſteen in de blaas te hebben, en de ſnee gemaakt zynde, geen ſteen hebben konnen krygen.

N°. LXXI. Een curieus geraamte van een Rat, in wiens Blaas ik een ſteentje ontdekt heb.

Aanmerkt, Dat dit object in zyn muyl een ſtuk van een menſche darm heeft, verbeelende het zelve op te eeten, welk ſtuk des darms konſtig opgevult is met een roodwaſſige ſtoffe. Dit heb ik hem in de muyl gegeven, om dat deſe Rat zig niet ontzien hadde menſche vleeſch te eeten: Want als ik over eenighe Jaaren publyke Anatomiſche inſtructie gaf, zoo hadde ik de Spieren van de arm geprepareert, om den volgende dagh te vertoonen, en als ik het kleed van 't lighaam dede weghnemen, om de Spieren te vertoonen, zoo had deze

los, dictus Glis devoraverat non ſolum illos, verum etiam partem faciei.

Hoc viſo, operam dare juſſi capiendi furem; quod ex voto ſucceſſit, & ſic publice aperiebam furem, idque ſupra corpus, quod ita devaſtaverat, in cujus Veſica hunc calculum detexi, dependetque hic à capillo in phiala ipſa, ſceleton continente.

N°. LXXII. Phiala in liquore retinens unum ex Acetabulis ſeu Placentulis vaccinis, repletum ceraceâ materiâ rubrâ ad ultimas extremitates ſuccoſas uſque, ubi notandum,

1°. Nullas hiſce corporibus ineſſe Glandulas, aut quid Glandularum ſimile.

2°. Totum hoc corpus conſtare ex meris vaſis ſanguifluis, quorum extremitates exeunt in formam penicillorum, qui Belgicè nominantur **Trekpenceelen** / in eo tamen ab iſtis penicillis differunt, quod dicti *Pincilli* conſtant ex innumeris pilis, hi contra ex ſingulari trunculo admodum ramoſo.

N°. LXXIII. Fœtus hepar ex

deſe Rat niet alleen deſe geprepareerde Spieren verſcheurt en opgegeten, maar ook zelfs een groot ſtuk van de wangh gebeten.

Dit ziende, gaf ik laſt om deſe dief, was 't mogelyk, op te vangen, 't welk ons ook wel gelukte, en alzoo kreegh ik gelegentheyd om hem ook publyck te openen, en dat op het lighaam, 't welk hy zoo lelyk mishandelt hadde, en vond in deſſelfs Blaas een kleen ſteentje, het welk hier in 't zelve glas, daar zyn geraamte in bewaart werd, aan een hayrtje ophangt.

N°. LXXII. Een van de napjens off buskens, (*Acetabulum ſeu Placentula*) van de nageboorte van een Koe, met een Rood-waſſighe ſtoffe vervult, en dat tot de uyterſte ſappighe uyteynden toe, waar omtrent te conſidereeren ſtaat.

Ten eerſten, Dat in deſe lighaamen gants geen klieren te vinden zyn, nogh ook iets, dat na klieren gelykt.

Ten tweeden, Dat der zelve beſtaan alleen is uyt loutere bloedvaten, welkers uyteynden haar by na laten aanzien, als offſe trekpenceelen waren, met dat onderſcheit noghtans, dat de waare trek-penceelen haar beſtaan hebben uyt ontelbaare kleene hayrtjens, deze integendeel uyt een ſingulier en enkelt tackje, 't welk zeer rameus is, off op zy veele zeer kleene takjens van zigh geeft.

N°. LXXIII. Een vles met voght,

carne, ut vulgo loquimur, cui adſitæ ſunt duæ portiones membranæ Hepatis hominis adulti, quæ digitum annularem craſſitie adæquant Hoc ortum duxiſſe credo a præcedente inflammatione.

N°. LXXIV. Phiala continens in liquore pueri portionem Inteſtini recti, in qua videre eſt Tunicam carneam ſeparatam eſſe à nervea.

Not. 1°. Perpaucas arterias eſſe diſtributas per carneam Tunicam, myriades autem per Nerveam; de hiſce plura antea dixi.

2°. Hic diſtincte videre licet, ita dictas glandulas inteſtinorum, nil eſſe niſi faſciculos vaſculoſos, præſertim ſi lumen candelæ pone objectum teneatur.

3°. Facie anteriore, per Nerveam Tunicam illibatam, innumeræ ita dictæ Glandulæ apparent tumefactæ, & in ſui medio ſinuoſæ.

N°. LXXV Chamæ-pſittaci minimi ex Guinea, vulgo *Peroquet* dicti, ſceleton.

N°. LXXVI. Portio Inteſtini

voght, en daar in een kleen ontvleeſt Levertje, zoomen gewoon is te ſpreeken, waar nevens gelegen zyn twee ſtucken van 't vlies van de Lever van een bedaagt menſch, dewelke zoo dik zyn, als een pink: Dit vertrouw ik veroorſaakt te ſyn door een voorgaande ontſtekinge.

N°. LXXIV. Een vleſſie waar in te zien is, een ſtuk van de Endel-darm van een Jonghelingh: hier in ziet men, dat het vleſighe vlies geſcheyden is van 't Zenuw-agtighe vlies.

Aanmerkt ten eerſten, Datter zeer weinighe Slag-aderen door het vleeſighe vlies loopen, maar duyzende door het Zenuw-agtige vlies, hier van heb ik voor heen breeder geſprooken.

Ten tweeden, Zoo kan men hier bequaamelyk zien, dat de alzoo genoemde darms-kliertjens niet anders zyn als bundelkens der uyteynden van bloet-vaten, en blykt zulkx veel klaarder als het ligt van de kaars tot hulp genomen werd, en 't zelve agter het ſubject houd.

Ten derden, Zoo komt ons hier het Zenuw-agtig vlies van vooren in 't geſigt. 't welk ongeſchonde is, en vervult van alſoo genoemde kliertjes, welke bol, en in 't midden als met een kuiltje uitgeholt zyn.

N°. LXXV. Het geraamte van een zeer kleen Papegaytje van Guinea, 't welk men Peroquitje noemt.

N°. LXXVI. Een ſtuk van de

nugh-

ſtini jejuni è corpore humano deſumpta, & liquori immerſa.

Not. 1°. Tunica Carnea dependens à Nervea ſeparata fundum phialæ tangit.

2°. Tunica Villoſa à Nervea ex parte quoque eſt ſeparata & dependens: Hoc facto jugorum (s. valvularum conniventium) veſtigia tantum relicta ſunt. Vid. ulterius de hac re reſp. meam ad Epiſt. problem: undecimam.

nughtere-darm van een menſch, 't welk in een vogt gelegt is.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het vleeſighe vlies van 't Zenuw-agtige afgenomen, nederwaarts hangt, en aan de grond van de vles raakt.

Ten tweeden, Zoo is ook het ruyge-vlies ten deele afgeſcheyde van 't Zenuw-agtighe, en hangt alzoo ook nederwaarts: Dit aldus geſcheyde zynde, zoo zyn alleen maar de voetſtappen off bewyſen van de latwyſe verheventheden, die men Oogh luykende klap-vlieſen noemt, gebleven. Ziet hier verders op na myn antwoord op de elfde voorgeſtelde Brief.

ASSER QUINTUS.

N°. LXXVII. Phiala ſicca, continens Calculum, qui ante exſiccationem mollis erat, nec calculi duritiem obtinebat; mollis enim erat & limo-calculoſa, jam verò per exſiccationem lapideam acquiſivit duritiem.

N°. LXXVIII. Portio corticalis cerebri humani ſubſtantia, in cujus parte infima, diſtincte videre eſt, Cerebri ſubſtantiam Corticalem nil eſſe, niſi vaſorum ſanguineorum extrema.

Not. 1°. In parte ſuperiore non

DE VYFDE PLANCK.

N°. LXXVII. Een droogh glas, waar in te zien is een Steen, dewelke, uyt de blaas komende, geenzints de hardigheyd van een Steen had; maar ſagt, en ſlym-ſteenigh was, maar nu gedroogt zynde, zoo heeft deſelve een Steen-hardigheyd aangenomen.

N°. LXXVIII. Een ſtukje van de ſchorſige zelfſtandigheyd van de Herſſene van een menſch, in wiens onderſte gedeelte klaar te zien is, dat de ſchorſighe ſubſtantie niet anders is, als alleen uyteynden der bloet-vatjens.

Aanmerkt ten eerſten, Dat ſulks bo-

non tam diſtincte hoc videri poteſt, quoniam Cerebri Arteriolæ ibi non ſatis bene ſunt repletæ : Imò hactenus mihi impoſſibile fuit integram Corticalem Cerebri ſubſtantiam ita replere, ut nulla pars relinquatur intacta,

boven aan zoo wel niet kan geſien werden, om dat daar ter plaatze de bloet-vatjens, zoo wel niet vervult zyn geworden : Ja het is my tot nogh toe onmogelyk geweeſt de geheele ſchorſighe ſubſtantie der herſſene zoo te vervullen, datter niet hier off daar eenig deel ongeraakt zoude blyven.

2°. In Objecti medio hic relicta quoque portio ſubs: medullaris Cerebri, quæ albicat, cum corticalis rubedine diluciore ſit perfuſa.

In 't midden van dit voorwerp is ook een gedeelte van de Mergagtighe ſubſtantie aan blyven zitten, en is het zelve wit van couleur, de ſchorſſighe ſubſtantie in tegendeel ligt rood.

N°. LXXIX. Phiala in liquore continens, pueri Inteſtinum rectum ita inverſum, ut ſuperficies interior hic nobis occurrat exterior. In eo hic cernere licet juga nonnulla, quæ in dicto inteſtino raro reperiuntur in pueris. Hæc autem non ſolum transverſim, verum etiam ſecundum inteſtini longitudinem excurrunt, id quod admodum familiare in tenuibus inteſtinis vitulorum.

N°. LXXIX. Een omgekeerde Endel darm van een Jonghe, waar door de binnenſte oppervlakte nu is geworden de buytenſte. Hier in kan men zien, eenighe latwyſe uytſteekzels, dewelke zelden in de reghten darm gevonden werden in kinderen, en loopen deſe niet alleen over dwers, maar ook na de lengte van die darm, 't welk zeer gemeen is, in 't dunne gedarmte van kalveren.

Obſervari hic quoque poſſunt ita dictæ Glandulæ, ut & myriades pororum, qui Pori tam denſe ſunt ſtipati, ut ne quidem cuſpis acus inter illos inſeri poſſit.

Ook kan men hier zien, de alzoo genoemde Darms-klieren, als mede duyzende van kleene Sweet-gatjens, zoo digt by een ſtaande, dat men geen naalde tuſſchen dezelve zoude konnen ſteeken.

N°. LXXX. Phiala ſicca, in qua reſervatur hernia gutturis ve-

N°. LXXX. Een droog vleſſie, waar in te zien is een oprechte He-

vera, idque ex anate.

Nº. LXXXI. Phiala ſicca, in qua reſervatur pueri portio Duræ matris, cujus Arteriæ ad extremitates uſque ſunt repletæ. Id autem magis liquet, ſi objectum ad candelæ aut ſolis lucem, luſtretur.

Hæc repletio adeò difficilis mihi olim fuit, ut vix invenire potuerim methodum hoc præſtandi; Extremitates enim ſunt ceu tomentoſæ, & tamen hic repletæ.

Nº. LXXXII. Infantis Pes extremus, in liquore conſervatus, in quo varii tendines ſunt denudati, & primo quidem Pollicis Tenſor, qui ad tria pollicis internodia vadit, ut pollicem recte extendat.

2º. Hic quoque videre licet Tendinem Muſculi pedem abducentis, qui ſub malleoli extr. per ſinum, eum in finem exſculptum, & ligamento transverſo involutum, oblique decurrit per plantam pedis, inſeriturque in os pedis, quod pollici proſtat.

3º. Occurrunt hic quoque quatuor tendines albicantes, muſc. dig. ext. membranæ ope con-

Hernia gutturis off Strots-breuke, en dat uyt een End-vogel.

Nº. LXXXI. Een droogh vleſſie, waar in bewaard werd een gedeelte van 't harde Herſſen-vlies, wiens Slag-aderen tot het uyterſte toe opgevult zyn, 't welk men beſt zien kan, als men het voorwerp tegens de kaars komt aan te zien.

Deze manier van vullen was my eertyds zoo moeyelyk, dat ik naulykx eenighe manier off wyſe heb weten uyt te vinden, waar door men zulkx moſt doen; want de uyterſte uyteynden zyn als dons en noghtans vervult.

Nº. LXXXII. De Voet van een kleen kind, leggende in een vogt, veele van deſſelfs peezen zyn geſepareert, en ontbloot, en wel voor eerſt die van de ſpander off uytſteker des groote toons, dewelke tot de 3 leeden des toons loopen, om alzoo de groote toon regt uyt te ſteken, off op te halen.

Ten tweeden, Zoo ziet men hier ook de peeſe van de Afleyder des voets, dewelke onder de buytenſte Enkel door een ſleuff loopt, die tot dien eynde aldaar gevonden werd, en verders van de dwerſſe band omvangen zynde, zoo loopt ze ſchuyns onder de bal des voets, en plant hem in dat beentje van de voor-voet, 't welk aan de groote toon vaſt zit.

Ten derden, Zoo ontmoeten ons hier ook de vier witte peezen des uitſt: der toonen, t'zamen ge-voegt

conjuncti, quæ membrana hic accurate in conſpectum venit cum ſuis arteriolis repletis: Hæc omnia, ne loco ſuo dimoveantur, ligamento transverſo, nec non peculiari quodemi ligamento detinentur, ſicut hic prope cutis abſciſſæ marginem videri poteſt.

4o. Tendo Muſculi pedem adducentis, hic etiam eſt denudatus.

5o. Conjunctiones tendinum Muſculorum Suralium, prope Os calcis, ſunt quoque denudatæ nec non

6o. hic luſtrari poteſt Vagina, in qua latent Tendines muſculorum, qui pedem flectunt, & extrorſum movent.

No. LXXXIII. Phiala in liquore conſervans tres muſculos Fallopianos, ex uno ſubjecto, id quod nunquam antea obſervavi: aliquando quidem unus deficit, & non admodum rarum, ſi ab utroque deſtituatur homo, tres autem ſemel tantum offendi.

No. LXXXIV. Phiala liquore referta, in qua reſervantur Pueri Ren uterque, horum alter à ſeta dependens, Rene ſuccenturiato adhuc inſtructus eſt.

Not.

voegt zynde door een vlies, 't welk hier zeer bequaam gezien kan werden, waar door ook zeer veele opgevulde Slag-aderkens paſſeeren. Op dat dit alles op zyn plaats zoude blyven, zoo werden deſe zaaken niet alleen door de dwerſſe band by een gehouden, maar ook nog door een byzondere band, gelyk zulks te zien is even voor de rand van 't afgeſnede vel.

Ten vierden, De pees des Spiers, die de voet aanleyd, is hier ook ontbloot.

Ten vyfden, Kan men hier ook ſien de t'ſamenkomſte off vereeninghe der kuytſpieren, by het hielbeen, alwaar zy mede ontbloot zyn.

Ten zesden, Zoo kan men hier ook zien de kooker, waar in verborgen werden de peeſen der Spieren, die de voet buygen, en ook uytwaarts trecken.

No. LXXXIII. Een vles met vogt, waar in te ſien zyn drie Fallopiaanſe Spieren, uyt een lighaam, 't welk ik voorheen nooyt geobſerveert heb, zomtyds gebeurt het wel, dat men der maar een vind, ook is 't zoo heel raar niet, datſe beyde gader ontbreken, maar drie hebb ik 'er maar eens gevonden.

No. LXXXIV. Een vleſſie met twee Nieren van een Jonghe, waar van d'eene van een paarde hayrtje afhangende, de by-nier nogh op ſig heeft zitten.

Aan-

Not. 1. Renem ſuccenturiatum inſtar cupulæ Glandis, Reni incumbere, hic palam eſt. Alter verò biſectus fundo accumbit phialæ, in quo videre licet papillas renales naturali colore imbutas; harum una ſpinula demonſtratur.

N°. LXXXV. Portio Vermis lati, & articulati, liquori innatans ex homine.

N°. LXXXVI. Portio Vermis lati & articulati, aſt alius ſpeciei, ex homine tamen.

N°. LXXXVII. Phiala, liquore referta, in qua conſervatur Hepar fœtus humani, ſubſtantiâ vaſculoſâ adeo durum, ut non admiſerit vaſor: diſſolutionem vel excarnationem, uti vulgo loquimur; in eo obſervari poteſt, Arteriam Cyſticam plurimos ramuſculos largiri Hepati, qui e fundo veſicæ felleæ emergentes, olim pro radicibus Veſicæ felleæ fuerunt habitæ, per quas crediderunt fel deponi in veſiculæ fundum. Tales autem aliquoties dari radices circa collum & meatum Cyſticum, ſatis mihi notum, aſt non è veſiculæ fundo.

N.

Aanmerkt, Dat de by-nier op de Nier zit even aleens als het ſchaaltje op de Eykelen. De tweede Nier is doorgeſneden, en legt op de grond van de vles, waar in men zien kan de Nier-tepeltjens, die haar natuurlyke couleur weder gekregen hebben; een derſelve werd door een doorntje aangeweſen.

N°. LXXXV. Een ſtuk van een Lind off breede-worm, dewelke na haare natuurlyke geſtalte vol ledekens is, en dat uyt een menſch.

N°. LXXXVI. Een ſtuk van een Lind-off breede-worm uyt een menſch, dewelke een andere gedaante heeft, zoo dat het voor een andere ſoort te houden is.

N°. LXXXVII. Een Levertje van een Jongh geboore kindje, 't welk in de vogt bewaart werd, 't ſelve is ſo vaſt van vatige ſubſtantie, dat men het niet heeft konnen ontdoen, off excarneeren, zoo men gewoon is te zeggen. In 't zelve kan men aanmerken, dat de Slag-ader van de Gal-blaas ſeer veel takxkens aan de Lever mededeelt; en deſe uyt de grond van de Gal-blaas komende, wierden eertyds aangeſien voor worteltjens van de Gal-blaas, waar door men waande de Gal te konnen afvloejen tot in de grond van de Gal-blaas: datter egter ſomtyds zoodanige worteltjens in de hals en Gal-canaal zyn gevonden, is my genoegzaam kenbaar, maar niet uyt de grond herkomende.

N.

N°. LXXXVIII. Phiala in liquore continens Papillam mulieris, ex cujus ſuperficie variæ propullulant Papillæ cutaneæ, quæ ab integumento externo papillari denudatæ, dolores excitant atroces. Vide ſuper hac re plura in deſcriptione Theſauri I. ubi figuræ ſunt additæ.

N°. LXXXIX. Os uteri int: mulieris in liquore conſervatum, ab una parte apertum, ut conſpiciendam ſeſe daret Interior conſtitutio Cervicis interni uteri, quæ variis lacunis ut & ſulcis prædita eſt.

N°. XC. Phiala continens portionem craſſiſſimam Peritonæi hydropici, quæ ſtipatur hydatidibus.

N°. XCI. Placentæ uterinæ portio, cujus Arteriæ tam artificioſe ſunt repletæ, ut ne ultimæ quidem extremitates materiâ ceraceâ ſunt deſtitutæ, & ſic patet Placentæ conſtitutionem nil eſſe, niſi vaſorum ſanguineorum congeriem, per quam nullæ omnino Glandulæ ſunt diſſeminatæ, uti voluere authores.

Decreveram in hocce Theſ. IV. figuram integram placentæ uterinæ inſerere, cum omnibus ſuis

N°. LXXXVIII. Een vles met vogt, waar in te zien is de Tepel van een vrouwe Borſt, uyt wiens oppervlakte verſcheyde Vel-tepeltjens uytſteken, dewelke van haar uytwendigh bekleetzel ontblood zynde ſwaare pynen veroorſaaken. Ziet verders hier op na de beſchryving van 't I. Cabinet, alwaar ook de figuuren afgebeelt ſtaan.

N°. LXXXIX. De inwend: mond van een Baarmoeder van een vrouw in een vogt geconſerveert, en van de eene zyde geopent, ten eynde men het geſtel van den inwendige hals zoude konnen zien, en is deſelve met veele veuren en holletjens begaaft.

N°. XC. Een glaasje waar in te zien is een ſtuk van de Pens-ſak van een Man, die door waterzugt is komen te ſterven, 't zelve is gants en gaar vervult met waterblaaskens.

N°. XCI. Een vles met vogt, waar in bewaard werd een ſtuk van de nageboorte van een vrouw, dewelke met een waſſighe ſtoffe opgevult is, en dat tot het uyterſte toe, waar door het blykt, datter geen kliertjens in de moerkoek te vinden zyn, gelyk de Autheuren gemeent hebben.

Ik had voorgenomen in dit vierde Cabinet in te voegen de figuur van een geheele Moer-koek met deſ-

ſuis membranis, quas inter, involucrum aut membrana eſt, quæ eam inveſtit placentæ faciem, quæ utero annectitur, ſed verò ſculptor me per tres menſes detinuit; ita ut V. Theſ. inſerere mihi animus ſit.

N°. XCII. Phiala continens Stomachum humanum, cujus aliqua portio rubicundiſſima, propter arteriarum repletionem.

Not. 1°. Arteriæ in dicta portione rubicundiſſima, ita ſunt repletæ, ut Tunica villoſa ipſa ſumma rubedine ſit perfuſa. Hinc conjicere licet, Arterias in corpore vivo, latice ſuo valde irrigare dictam tunicam villoſam, quemadmodum hic factum à repletione ceraceæ materiæ.

2°. In duodeno hic multæ, ita dictæ, Glandulæ, comparent, inſtar fovearum: in alio objecto à me conſervato apparent tanquam corpuſcula retunda propullulantia ex ſuperficie interna duodeni, quæ videntur conſtitui ex multis extremitatibus vaſorum ſanguineorum: hoc locum etiam habere in cæteris inteſtinis expertus ſum, ſc: quod aliquando ita dictæ Glandulæ compareant propullulantes, aliquando fovearum inſtar excavatæ. 3°.

deſſelfs vlieſen, waar onder een vlies off bekleetſel is, 't welk die ſyde des Moerkoekx bekleet, die tegens de Lyf-moeder aanzit, maar de plaatſnyder heeft my drie maanden opgehouden, zoo dat ik gedwongen ben geworden, om dit in 't vyfde Cabinet in te voegen.

N°. XCII. Een omgekeerde Maagh van een menſch, zoo dat ons hier alleen de binnenſte oppervlakte voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de helft van de Maagh zeer rood is, wegens deſſelfs Slag-aderes opvulling, waar door het ruyge vlies hoogh root is geworden; Hier uyt kan men giſſen, dat de Slag-aders in een levendig menſche, met haar inhoudende vogt, dit ruyge vlies ſterk bevogtigen, gelyk hier geſien wort in de opvullinge met root waſch.

Ten tweeden, Zoo vertoonen haar hier veele, alzoo genaamde kliertjens, en dat gelyk als kleene kuyltjens: in een ander voorwerp 't welk ik beware, komen zy ons voor als ronde uytpuylende lighaamtjens, voortkomende uyt de inwendighe oppervlakte van den endeldarm, en ſchynen zy een zamenſtel van uyteynden der bloetvaten te zyn; Dat dit ook plaats heeft in de andere darmen, heb ik meermaals ondervonden: namentlyk dat deſe kliertjens ſomtyds haar vertonen uytpuylenderwyſe, en ſomtyds ook als kleene kuyltjens uytgeholt. Ten

3°. Pylori vera conſtitutio, ſeſe hic videndam quoque exhibet, quandoquidem Stomachus inverſus eſt.

Ten derden, Komt ons ook hier voor de waare geſchapenheit van de poortjer, om dat de maagh omgekeert is.

N°. XCIII. Trunculus ramoſus Polypi, tuſſi ex pectore ejectus, cujus figura exſtat in reſponſione mea, in epiſtolam problem: VI. Tab. VII. Interim hic obſervandum, hocce objectum tantam habere affinitatem cum ramo aliquo Venoſo, aut arterioſo pulmonis, ut difficilis ſit diſcretio, & mirum non ſit, nonnullos authòres ejuſmodi objecta habuiſſe, deſcripſiſſe, imò delineaſſe pro vaſis ſanguineis, quæ referebant tuſſi eſſe ejecta.

N°. XCIII. Een ſtronkje met deſſelfs tackjens van een Polypus, 't welk hoeſtende uyt de Longhe-pyp gekomen is, wiens figuur te vinden is in myn antwoord op den ſesde voorgeſtelde brief. Plaat. VII.

Ondertuſſchen ſtaat hier aan te merken, dat dit voorwerp zoo groot een gelykeniſſe heeft met een tak van een ader off Slagh-ader van de Longh, dat het niet te verwonderen is, dat zommighe autheuren diergelyke zaaken gehouden, ja beſchreven, en afgebeeld hebben voor bloet-vaten, die zy voorgaven, de lyders al hoeſtende, uyt haar Longhe, uytgeworpen te hebben.

N°. XCIV. Phiala in liquore conſervans Infantis Pancreas cum annexo ſplene.

N°. XCIV. Het Maaghe-kuſſen van een kind, waar aan de Milt ook vaſt zit.

Not. 1°. Pancreatis & Lienis vaſa ita eſſe repleta, & Hinc pancras adeò rubicundum factum, ut nullum ſuperſit dubium, quin non ſolum Lienis, verum etiam Pancreatis conſtitutio nil ſit, niſi vaſorum manipulus.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de bloetvaten zodanig zyn opgevult, ende het Maage-kuſſen daar door zoo root is geworden, datter geen twyfel is aan te ſlaan, het Maaghe-kuſſen, zoo wel als de Milt, uyt loutere vaten te beſtaan.

2°. Hic videre quoque eſt, quomodo vaſa ſanguinea Lienem & Pancreas adeant.

Ten tweeden, Zoo kan men hier ook ſien, op wat wyze de bloetvaten de Milt en Maagh-kuſſen aandoen.

N°. XCV. Phiala in liquore continens anteriorem Penis virilis portionem.

Not. 1° Per glandis ſuperficiem innumeræ papillæ nervoſæ diſſeminari, hic conſtat, præſertim inter Præputium & Glandem: ſuntque hæ Papillæ quæ voluptatem in coitu adferunt, dolorem autem intolerabilem ſcortatoribus, ubi ulceribus infeſtantur dictæ Papillæ: Sunt enim hæ Papillæ, quæ ſæpe in ſcortatoribus, ubi in Gonorrhæam incidunt in coitu cum ſordida meretrice, veneni naturam primo aſſumunt & corpori nervoſo communicant.

Hinc etiam ſæpiſſime ulcere infeſtantur dictæ Papillæ, quæ ulcera, belgico idiomate, vocantur *Chankers*.

Haud equidem nego, dictam malignitatem in coitu etiam per Poros poſſe intrare ex meretricis vagina, in Penem virilem, & ſic ulterius ad alias partes; aſt verò dictas Papillas ſæpiſſime affici, experientia docet.

2°. Quia hæ Papillæ in conſpectum non producuntur niſi in æſtro percitis & Pene rigido, ea de cauſa hactenus viſum fugiſſe, credibile eſt, neminem enim authorum legi, qui haſce deſcripſit, aut delineavit, ea propter modeſte delineari curabo brevi. Quid præterea circa has partes obſervaverim, poſtea manifeſtare animus eſt.

N°. XCVI. Cor humanum balſamo conditum & exſiccatum, decumbens ſuper ſericum villoſum in arcula ex ligno Indico pretioſo confecta, ſuntque vaſa ſanguinea totius Cordis ita repleta materiâ ceraceâ rubrâ, ut eorum extremitates, non ſolum capillares nobis obveniant, ſed ad tomenti tenuitatem accedentes, & tamen materia iſta rubra repletæ: & ſi quis microſcopium adhibeat cœ-

N°. XCVI. Een gebalſemt Herte van een menſche, 't welk gedrooght zynde, op Fluweel, in een kisje van Indiaans hout bewaart word, en zyn alle deſſelfs bloetvaten zoodanigh met een Root-waſſighe ſtoffe vervult, dat ons niet alleen de hayrwyſe off capillare takjens, maar ook zelfs deſe haare uyterſte uyteynden, als dons in 't geſighte komen, en eghter met deſelve roode ſtoffe opgevult: en indien iemand by helder weer, een vergroot glas komt te gebruyken, zoo zal hy deze roodwaſſige ſtoffe

cœlo ſereno, videre facile poterit materiam ceraceam ex illo tomentoſo inſtar fumi aut nubecularum diſpergi per Cordis ſubſtantiam; ſimilique modo exiſtimo ſanguinem Arterioſum, illud, quod nutritioni aptum eſt, ex arteriis per Cordis ſubſtantiam diſſeminari; ſanguis enim ineptus eſſet nutritioni, quandiu in clauſtris continetur.

Not. 1°. Utramque Auriculam, nec non utrumque Ventriculum eſſe repleta, & ſic utriusque Auriculæ conſtitutionem veram, hic videre licet, quæ non parum variat ab ea, qua per figuras olim expreſſerunt authores; per haſce auriculas vaſa ſanguinea innumera ſunt diſperſa, quemadmodum videre eſt. Tab. III. Fig. I. & II. Theſaur. IV.

2°. Trunco deſcendenti venæ cavæ exigua portio Diaphragmatis cohæret, ut videri poſſit, quam brevis ſit illa portio trunci deſcendentis venæ cavæ, inter Cor & diaphragma in homine, in vitulis & ovibus verò longior, quia in illis Cor longius diſtat à Diaphragmate, unde etiam Cor brutorum pyramidem repræſentat plane rotundam, in homine contra; facies

ſtoffe uyt deze donſigheyt als een wolkjen bemerken uytgevloeyt te zyn door de ſubſtantie van 't Herte; Op dezelve wyze vertrouw ik, dat het geene in 't Slagaderlyke bloet tot voedzel van 't Herte dient, door het Herte verſpreyd werd; want het in zyne vaten beſloten blyvende, en kan geen voetzel toebrengen aan eenighe deelen.

Aanmerkt ten eerſten, Dat beide de ooren, als mede beyde de holligheden van 't Herte vervult zyn, en alzoo kan men haarer beyder geſtalteniſſe bequaamlyk zien, dewelke niet weynigh en verſchilt van die, dewelke de autheuren met figuuren afgebeelt hebben; door deze oorkens loopen ontelbaar veel bloetvatjens, gelyk te ſien is in de. Plaat. III. Fig. I. en II. van dit IV. Cabinet.

Ten tweeden, Aan de nederdalende ſtronk van de holader zit nogh een kleen ſtukje van 't middelrift vaſt, op dat men zoude kunnen zien, hoe zeer kort de partye van de nederdalende ſtronk is, tuſſen het Herte ende het middelrift in een menſche, maar in de viervoetighe dieren als Schapen, Kalveren is deſe partye veel langer, om dat het Herte verder van 't middelrift aff ſtaat: Hier van daankomt het ook, dat het Herte van

cies enim ejus, diaphragma reſpiciens, plana eſt, altera vero gibboſa.

van de geſeyde dieren ſigh rond en pyramid-wys vertoont, maar in een menſche niet alzoo, want die zyde van 't Herte, dewelke op het middelrift leyd, is in een menſche plat, en de andere bultigh.

Notand: interim Corda humana in cadaverum apertione nobis non ſemper tali facie occurrere, præſertim in cadaveribus hominum à morbo extabefactorum, in quibus Cor flaccidum, ſed in corpore vigoroſo, ſanguine referto, ſemper talem obſervat figuram, idque ab incubatione Cordis ſuper Diaphragma.

Aanmerkt ondertuſſchen dat ons de Herten der affgeſtorve menſchen niet altoos zoo voorkomen, inzonderheit, als zy door ziekte uytgemergelt zyn, waar door zy ſlap en ſlenterigh zyn geworden, maar in vigoreuſe lighamen, zullen zy ons altoos zoo voorkomen, 't Herte met bloet vervult zynde, en dat deze zyde plat is, komt van het leggen van 't Herte op het middelſchot.

Dixi ſupra Cor talem habere figuram vel formam in corpore vigoroſo, jam autem hic habemus Cor, cujus uterque Ventriculus, ut & utraque auricula ceraceâ materiâ ſunt repleta, id quod in corpore vegeto à ſanguine fit, ea tamen diſtinctione, quod in homine vivo ventriculi cordis, ut & auriculæ non ſimul repleantur, nam in repletione auricularum, inaniuntur ventriculi.

Ik heb hier vooren gezeght, dat het Herte zoo een forme heeft in een vigoreus lighaam, nu zo komt ons hier een Hert voor, wiens beyde holligheden, als mede beyde de ooren vervult zyn, 't welk in een levendigh menſche door bloet geſchiet, eghter met dat onderſcheyt, dat in levendighe de oorkens en holligheden nooyt te gelyk met bloet vervult worden, maar als de ooren vol loopen, zoo zyn de holligheden leedigh.

3°. Hoc in Corde occurrit quoque Arteria magna, ex cujus trunco aſcendente, vel potius arcuata incurvatione, ſupra Cor emergunt tres rami, ſurſum ſpectantes, caput peten-

Ten derden, Zoo komen in dit Herte voor de ſtronk van de groote Slagh-ader, uyt wiens opgaande ſtronk, off liever bogtige omkromminge, boven het Herte 3 takken voortkomen, dewelke op-

tentes,imò brachiis, Collo,& faciei quoque proſpicientes. Præterea hic adſunt Trunci Arteriæ & Venæ pulmonalis.

opwaarts na 't hooft loopende, ondertuſſen ook de armen, hals, en aangeſigte van hare takken mededeelen. Ook zyn hier nogh aan 't Herte vaſt gebleeven de ſtronken van de Longhs-ader en Slaghader.

4o. Cordis cuſpis in duos mucrones exit, quorum interſtitium in homine obeſo repletur pinguedine.

Ten vierden, Het uiterſte van 't Herte verdeelt ſigh hier in 2 punten, welkers tuſſenſcheytzel gemeenlyk met vet vervult werd.

5o. Corda meo modo balſamata, per æva conſervari poſſunt ſine corruptione, idque colore vivido & odore gratiſſimo: ea propter in condiendis cadaveribus neque Corda, Cerebra aut inteſtina aufero, id quod ſatius eſt, quam viſcera ſeorſum ſepelire, uti facere aſſolent.

Ten vyfden, De Harten op myn manier gebalſemt zynde,konnen honderde van Jaaren bewaart werden, en dat levendig van couleur en zeer aangenaam van reuk, zonder de minſte bederving; weshalven ik niet noodigh heb het Herte, Herſſene, nogh ook andere ingewanden uyt de lighaamen te nemen, wanneer ik deſelve kom te balſemen, en is deze methode by gevolg veel beter, als die van andere, dewelke genootzaakt zyn de ingewanden uyt te nemen, en apart te doen begraven.

Magnatibus in Anglia mos eſt, ut ex uxorum denatarum capillis artificioſe contextis, conficiantur annuli, idque in perpetuam memoriam, potius vero Cor ita balſamatum in pyxide aurea aut argentea conſervarent & ſic ars mea vigeret.

De groote lieden in Engeland zyn gewoon tot een gedagteniſſe van haar overleedene Vrouwen, uyt een vlok des hayrs en ringh te laten maken, welke hayren zeer konſtig door een gevlogten zyn: maar veel conſiderabelder zoude het zyn, indienſe de Harten zelfs van haar beminde aldus gebalſemt zynde, in een goude off zilvere bus bewaarde, tot een eeuwighe gedaghteniſſe, waar door onze konſte zoude komen te floreeren.

Nº. XCVII. Penis virilis portio inflata, exſiccata & in lamellas diſſecta, ut corpora nerveo-ſpongioſa majora, ut & corpus nerveo-ſpong: minus, nec non meatus urinarius in conſpectum venirent.

Nº. XCVIII. Fœtus ovini Stomachus inflatus, exſiccatus, ut quatuor partes Stomachi inter ſe valde diſcrepantes egregie videri poſſint.

Not: Quia in quatuor partes dividi poteſt Stomachus ovinus, & cibus ex prima, in ſecundam, & ſic porro propellitur: ea propter dicit Clar: Bartholinus, ut & alii, oves boveſque quatuor habere ventriculos.

In dicto Theſauro varia adhuc ſunt loculamenta, in quibus animalcula, ex India orientali allata, repoſita ſunt, de quibus jam nil dicam, quoniam mihi animus eſt, ſeparatum catalogum animalium conficere.

Præter dicta loculamenta minora, reperitur in infima hujus Theſauri parte, loculamentum maximum, in quibus repoſitæ ſunt minores arculæ, ex Ligno Indico confectæ, in quibus conſervantur varia Anatomica.

A. A. Mullei ex Corio humano confecti.

B.

Nº. XCVIII. De Maagh van een kleen en onvoldrage ſchaapje; 't zelve is opgeblaſen en gedrooght, op dat men de 4 deelen des Maaghs, die van malkanderen veel verſchillen, bequaam zoude kunnen zien.

Aanmerkt, Om dat men de Maagh van een ſchaap in 4 deelen kan verdeelen, en dat de ſpys van de eerſte in het 2. en zoo verders voortgeſtooten werd, daarom zo zegt d'Hr. Prof: Bartholinus en andere, dat de Oſſen en Schapen 4 maghen hebben.

In dit Cabinet zyn ook veele laatjens, waar in veele Indiaanſche diertjens gevonden werden, waar van ik nu niet zeggen zal, nadien myn menigh is, een aparte catalogus te maken van alle de diertjens, die ik bezitte.

Onder alle deze Laaden iſſer nogh een zeer groote laade, waar in geplaaſt zyn, verſcheyde Anatomiſche zaken, meeſt alle in Ceder off Noteboome casjens.

A. A. Een paar Muylen uyt menſche leer toebereyt.

B.

B. Thorax ex corio humano confectus, in cujus dorſo ſtigmatum veſtigia viſuntur ſuperſtitia.

Arcula 1ª. Continet varios Uteros humanos lapidis inſtar duros.

Not. Quod horum cavitas ſolida materia eſt repleta, ut naturalem conſervaret formam, ſine rugis, horum primus Litt. C. notatus, uterus eſt muliebris, quem deſcripſi in obſervat. meis Anatomico-Chirurgicis. Obſerv. LXXXV, ſuperſcriptione. *Vero ſimilis eruptio Menſtruorum per Tubam Fallopianam in Pelvim.*

Not. 1°, Hunc Uterum eſſe mulieris menſtruatæ, in cujus uteri cavitate inventus eſt cruor coagulatus, quô Tuba S. Oviductus unius lateris etiam erat obſeſſus, nec non Ovarium ipſum, in cujus ſuperficie coagulatus ſanguis ſatis copioſe adhærebat. Cum dictus Uterus, cum annexis, ad meas pervenirent manus, operæ pretium eſſe duxi, illum balſamo con-

B. Een Coldertje van Menſche leer gemaakt, op wiens rughe de voet-ſtappen off reliquien der brand-merken ſtaan.

In 't Eerſte kisje werden verſcheyde Lyf-moeders gevonden van Vrouwen, dewelke ſteen hard gebalſemt zyn, en zyn der zelve holligheden met eenighe vaſte ſtoffe vervult, op datze haar natuurlyke figuure zoude behouden, en dat zonder eenighe rimpels.

De Eerſte dezer is met Lett. C. getekent, en is die zelfde Lyfmoeder, die ik in myne Anatom: en Chirurgicaale obſervatien beſchreven heb, obſerv. LXXXV. met dit opſchrift. *Waarſchynelyke uytberſtingh der Maand-ſtonden in 't bekken door de Eyer-wegen off Trompetten.*

Aanmerkt ten eerſten, Dat dit de Lyf-moeder is van een Vrouw, die haar veranderingh op die tyd hadde, en wierd in de Lyf-moeders holte eenig geklontert bloed gevonden, waar mede ook zelfs de eene Eyer-wegs holte vervult was, daar benevens vond men op de Eyer-ſtok van de zelve zyde een deel geronne bloed. Wanneer nu deze Lyf-moeder met haar aanhangzels my ter hand geſteld wierden, zoo dogt het my, dat het de moeyte waardig was,

condire & ſic conſervare, id quod fec.

2°. Sanguinem coagulatum in uteri cavitate, ut & in ovarii ſuperficie conſervavi, ſicuti in hunc uſque diem hic videre licet.

3°. Ovorum veſtigia hic quoque videri poſſunt in Ovariis, ut & Ligamenta lata, nec non Ligamenta teretia, Os uteri internum, &c.

Secundus autem Uterus Litt. D. notatus, Uterus eſt muliebris, tribus Ligamentis teretibus preditus, id quod ſemel tantum me vidiſſe memini.

Huic Utero Ovaria, Oviductus cum ſuis fimbriis annexa ſunt.

Tertium objectum Litt. E. notatum, Ovarium eſt muliebre, cum ſuo Ligamento lato, per quod innumeræ arteriæ repletæ repunt.

Arcula II. & in ea,

N°. I. Ren humanus, propter vaſorum ſanguineorum repletionem rubicundiſſimus, & biſectus, ut interiora pateant.

Not.

was, dezelve te balſemen, en zoo dan verders te bewaaren, 't geen ik ook gedaan hebbe.

Ten tweeden, Dat ik het geklonterde bloed, dat in de holte des Lyf-moeders zat, als mede het geen op de Eyer-ſtokken was komen te druppen, en daar eenigzints aan vaſt zat, 'tegelyk met de reſt, zoo heb toebereyt, dat men het op deze tyd hier nog zien kan.

Ten derden, Ook kan men hier de bewyſen van de Eyeren in de Eyer-ſtocken nog ſien, als mede de breede, en ook de rond-en langhe banden, ende de inwendige mond des Lyfs-moeders &c.

Aan de tweede Lyf-moeder getekent Lett. D. werd een derde rond-en langhe band gevonden, 't welk ik niet weet meer als eens gezien te hebben.

Aan deze Lyf-moeder zyn de Eyer-ſtokken, Eyer-weghen, met haar zaaſelinghe off loffwerk nog vaſt.

Het derde voorwerp in dit kisje, getekent Lett. E. is de Eyerſtok van de Lyf-moeder van een Vrouw, met deſtelfs breede band, waar door ontallyke vervulde Slag-aderen loopen.

Het tweede Kisje,

N°. I. Een Nier van een menſch dezelve is zeer rood, wegens het opvullen der Slag-aderen met een Rood-waſſighe ſtoffe, deze is doorgeſneden, op dat men het binnenſte geſtel zoude konne zien.

Aan-

Not. 1°. Quod dictus Ren lapidis duritiem acquiſiverit poſt exſiccationem. Hæc autem exſiccatio tam neceſſaria eſt, poſt vaſorum repletionem, ut nemo, niſi hoc fiat, tam clare conſpiciendam præbere valeat, veram Renum conſtitutionem. Hunc Renem in Theſauro III. deſcripſi, ubi figuram ejus adjeci, fide data, me in hoc IV. Theſauro nonnulla adhuc additurum, ſed promiſſis ſtare non potui præ inopia objectorum hum:

Obſervandum præterea, ſi quis hic velit vermicularem vaſorum reptatum mirabilem videre, quod debeat objectum Ol: caphuræ, vel ſpicæ, oblinire; Ol: Caphuræ tamen præfero, idque non ſine ratione; præterea eligendus eſt dies ſerenus, nec non radii ſolares.

N°. II. Dimidia pars Renis humani eodem modo præparata.

Arcula III. Ex ligno juglandis confecta, in qua continetur ramus Arteriæ ſplenicæ, ceraceâ materiâ repletus & tam artificioſe expanſus, & exſiccatus, ut ſine oſtentatione dicere auſim, me neminem adhuc offendiſſe, qui ſimile quid ſeſe vidiſſe, dicere auſus fuerit; ex-

Aanmerkt ten eerſten, Dat deſe Nier ſteen-hard geworden is, na deſſelfs opdrogingh. Deze opdrogingh is zoo nootzakelyk, na het opvullen der vaten, dat niemand het waare geſtel der zelve aanwyſen kan, ten zy men zulkx doet. Deze Nier heb ik beſchreeven in 't derde Cabinet, en heb de Fig: daar ook by gedaan, met die beloften, dat ik in deſe vierde Cabinets beſchryvingh, nogh yets byzonders daar by zoude doen, maar de ſchaarsheyd der voorwerpen, van menſchen Nieren hebben myn voornemen geſtremt.

Aanmerkt ondertuſſen, Zoo ymand in dit voorwerp die wonderlyke worms-wyſe cours der bloet-vaten zien wil, dat het noodigh is, het voorwerp off met Campher off Spyk-oly eerſt te beſtryken; de Campher-oly aghte ik om reden, beſt te zyn; daarenboven moet men een heldere dagh verkiezen, ja een Sonne-ſchyn.

N°. II. De helft van een menſche Nier, op deſelve wyze toebereyt.

Het derde Kasje is van Nooteboome hout toebereyd, waar in onthouden werd een tak van des Milts-ſlag-ader, met een waſſige ſtoffe opgevult, en zoo konſtig uytgeſpannen en gedroogt, dat ik zonder roem derff zeggen, dat my niemand heeft derven zeggen, zulkx ooyt meer geſien te hebben: want de uyterſte uyteynden zyn zoo

extremæ enim extremitates capillorum inſtar tenues ſunt, & tamen ceraceâ materiâ repletæ, expanſæ, & exſiccatæ, ramuliſque à ramo majori haud ſejunctis, ſuntque ramuli ramulis impoſiti; ut autem diſtincte extremitates oculos incurrerent, fundus arculæ tegitur ſerico villoſo nigro.

zoo fyn als hayr, en noghtans gevult, uytgeſpannen en gedroogt, hoewel die fyne tackjens aan haare ſtronk zyn gelaten, en boven malkanderen ſtaan; op dat men het nu met een goede diſtinctie zoude konnen zien, zoo legt het op een ſtuk zwart fluweel.

Ultimò conſiderandum hunc ramum, Pedamento ex ligno juglandis nitide confecto, inſidere.

Aanmerkt ten laatſte, Dat deſe tak op een curieus voetje ſtaat, van noteboome hout gemaakt.

In Arcula IV. ex ligno Indico confecta, conſervatur Epidermis Pollicis pedis ſiniſtri, & digiti inſequentis.

In 't vierde Kasje, uyt Indiaanſch hout toebereyd, werd bewaard het opper-velleke van de groote linker, en de volgende toon.

Conſiderandum hæc objecta ita eſſe præparata & exſiccata, ut videantur digiti hominis viventis; albicat Epidermis, nullæ viſuntur rugæ, & Ungues cohærent Epidermidi, tanquam in corpore vivo.

Aanmerkt hier, dat deſe voorwerpen zoodanigh toebereyt en gedroogt zyn, datſe geheele toonen van een levendig menſch komen te verbeelden, want ſy zyn wit, men ziet 'er geen rimpels in, ook zittender de Nagels nogh aan vaſt, gelyk in een levendig menſche.

Arcula V. ex ligno Cedrino fabricata, continet Lienes Vitulinos aliquot, quorum 1. Litt. A. notatus excarnis, uti perperam loquimur, inflatus & ante quadraginta annos, exſiccatus, poſtea ablatâ membranâ ambiente, diſtincte luſtrari poſſunt perforationes, quæ

Het vyfde Kasje van Ceder-hout gemaakt, onthoud in zigh eenige Kalfs Milten, waar van de eerſte Lett. A. ontvleeſt, (zoo men gemeenelyk ſpreekt, hoewel oneygentlyk) opgeblaſen, en opgedroogt is, nu al over de 40 Jaaren geleden, en 't vlies wegh geſneeden zynde, zoo kan men zeer diſtinctelyk ſien alle die doorboorin-gen

quæ in Vena ſplenica viſuntur. Hoc tamen incaſſum, quis in Liene humano quæreret.

Not. 1°. Quamvis Vena foraminibus ſit referta, tamen expanſa & oblongo-rotunda nobis occurrit, id quod jucundum viſu. Noli tamen credere Lect. Benev. dictam venam, per totum Lienem ita eſſe conſtitutam; contrarium enim nobis olim demonſtravit Exercitatiſſimus D: Higmorus: vix enim digiti longitudinem ſic excurrit, poſtea vero, nullis ramis productis, evaneſcit, & loco ramorum Venæ Splenicæ, ſulci formantur ramoſi, (ſi ita loqui liceat) per totum Lienem vitulinum.

2°. Fibræ transverſales hic quoque occurrunt, ſitum naturalem obſervantes.

Lien ſecundus Litt. B. indigitatur, per cujus partem gibboſam, innumera vaſa lymphatica repunt inflata. Cum enim Lienem exſiccarem, flatu illum replebam, hoc facto, vaſa lymphatica eodem flatu replebantur.

Tertius & Quartus Litt. C. C. notati. Horum Arteriæ ceraceâ materiâ ſunt repletæ.

EX-

gen van de Milt-ader, egter zoude men zulkx te vergeefs zoeken in de Milt van een menſch.

Aanmerkt ten eerſten, Hoewel de ader vol van gaatjens is, egter is dezelve rond en lang gebleven, 't welk aardigh is te zien. Wilt eghter, waarde Leezer, niet gelooven, dat deſe Ader, door de gantſche Milt zig zo verſpreyt, en aldus geſtelt is, het contrarie heeft ons voor heen den welgeoeffende Hr. Higmorus al bekent gemaakt: Zy loopt nauwlykx een vinger langh alzoo doorboort, en na heen zoo verdwyntze geheelyk, geen tacken altoos van haar gevende, maar in plaats van tacken deſes Milts, zoo wordender groeven gemaakt, die haar tackwys komen te verdeelen, en dat door de geheele Milt.

Ten tweeden, Hier komen ons ook te vooren de dwerſſe draaden, en dat in haare natuurlyke plaatze.

Over de tweede Milt Lett. B. getekent, loopen ontallyke opgeblaaſen water-vaten. Want als ik de Milt met wind vervulde zoo wierden te gelyk de water-vaten vervult.

De derde en vierde Milt, zyn met de Lett. C. C. getekent, en haar Slag-aders met een Roodwaſſighe ſtoffe vervult.

UYT-

EXPLICATIO TABULARUM

TABULA PRIMA.

Fig. I. EXhibet Renis humani dimidiam partem, ita diſſectam, ut reptatus vaſorum, præſertim ſanguineorum, luculentius, quam in præcedenti Theſauro Tab. IV. Fig. III. videri poſſit; ubi magis inhærebam, ut conjunctiones arteriolarum cum ductibus Bellini exhiberem, in hac autem figura diſtinctiſſime vaſorum ſanguineorum curſum vermicularem per interiorem Renis partem, exprimere volui.

A. Facies Renis exterior, per quam vaſa ſanguinea reptatum obſervant vermicularem, pro ut luculenter quoque expreſſi in Theſauro præcedente.

B. Facies Renis interior, ubi vaſa ſanguinea, non minus curſum vermicularem obſervant, quam in facie exteriore.

Not. 1°. Tam ſubtiliter dictus vaſorum reptatus, in hac figura, eſt expreſſus, ut ni oculi ſint muniti, vix videri poſſit.

2, Nulla hic foramina, de quibus in præcedenti Theſauro men-

UYTLEGGINGH VAN DE PLAATEN.

DE EERSTE PLAAT.

Fig. I. VErtoond de helft van een menſche Nier, zodanig doorgeſneden, dat men de cours der vaten, en inſonderheyd, die der Slag-aderen, veel klaarder zien kan als wel in de IV. Plaat, van de derde Fig. van 't III. Cabinet, waar in ik meeſt geſet was, om de vereeninghe der Slag-aderen met de Pis-canaaltjens van de Hr. Bellinus, te vertoonen: Maar in deze figuur heb ik getragt zeer diſtinct die worm-wyſe cours der bloet-vaten aan te wyzen, zoo als die door het binnenſte wezen der Nieren loopen.

A. Het buytenſte wezen des Niers, alwaar men de bloet-vaten worms-wys ziet loopen, gelyk ik zulkx ook klaar aangeweſen heb in 't voorgaande Cabinet.

B. Het binnenſte weſen des Niers, alwaar de bloed-vaten, al immers zoo wel die worms-wyze cours houden, als langs de buytenſte oppervlakte.

Aanmerkt ten eerſten, Dat deſe geſeyde cours der bloet-vaten, in deze figuur, zoo ſubtiel uytgevoert is, dat men dezelve zonder vergroot-glaſen qualyk kan opvolgen.

Ten tweeden, Dat men hier geen gatjens vint, waar van in 't III.

mentionem feci, comparent, quia in Renis exſiccatione perierunt,

C. Papillæ Renales.

D. Pelvis Renis.

E. Cavitas pelvis, in quam papillæ urinam ſtillando exprimunt.

Fig. II Teſticulus humanus diſſolutus, qui nil niſi faſciculus vaſculorum tenuiſſimorum.

Fig. III. Plica Polonica vera.

Fig. IV. Caput fœtus ovini deforme, & ore deſtitutum, vel ſine ore formatum.

TABULA II.

Exhibet veſicam urinariam bovinam ita inverſam, ut facies ejus interior, hic facta ſit exterior, tuberibus referta.

Fig. I. A. A. Tubera dicta lapidefacta.

B. Tubera mollia.

Fig. II. Demonſtrat IV. calculos, qui in dictæ veſicæ cavitatem prociderant.

Fig. III. Calculos aliquot indigitat, qui partim digitis meis, partim ſponte, ab interna tunica veſicæ prociderunt.

TA-

III. Cabinet geſprooken is, om datſe in 't opdroogen dezes Niers, verdweenen zyn.

C. Niers Tepeltjens.

D. Het Becken des Niers.

E. De holte van 't Bekken, waar in deze Tepeltjens de piſſe uytperſſen.

De II. Figuur. Een Teſticul van een menſch, dewelke t'eenemaal als uytgerafelt is, zynde niet anders als een bundelke van zeer fyne vatjens.

De III. Figuur. Wyſt ons aan een waare Meerevleght.

De IV. Figuur. Vertoond het Hoofd van een onvoldrage Schaapie, 't welk monſtreus is, en geen mond heeft bekomen in de formatie.

DE TWEEDE PLAAT.

Vertoont ons een blaas van een Koe, alzoo omgekeert, dat ons hier de binnenſte oppervlakte te voorſchyn komt, vol van knobbels.

De I. Figuur. A. A. De geſeide knobbels die tot ſteen geworden zyn.

B. Zaghte knobbels.

De II. Figuur. Wyſt ons aan eenighe ſteenen dewelke ten deele door myn vinghers, ten deele van ſelfs geſcheyden zyn van de inwendighe oppervlakte des blaaſes.

DE

TABULA TERTIA. Exhibet Cor humanum ceraceâ materiâ rubrâ in totum repletum, ut verus reptatus vaſorum, vera Cordis, & Auricularum figura videri poſſint.

FIG. I. A. Cor facie planâ viſum, qua diaphragma incumbit.

B. Truncus venæ Coronariæ cum ſuis ramis.

C. C. C. C. Rami Arteriæ Coronalis, cujus extremitates, ceu tomentum, ſubtiles, tamen ceraceâ materiâ repletæ.

D. Portio Auriculæ dextræ, (tali enim ſitu integra auricula oculos non incurrit) per quam vaſcula ſanguinea innumera ſunt diſperſa.

E. Portio diaphragmatis ſuperſtes.

F. Truncus venæ cavæ deſcendens, diaphragma perforans.

G. Sacculus membranoſus, qui Venæ Pulmonalis quaſi baſis eſt, & cum ipſa auricula ſiniſtra, communem cavitatem conſtituit.

H. Truncus Arteriæ magnæ, ex cujus dorſo tres prodeunt rami, ſurſum aſcendentes.

Not. Interim dictos ramos nobis

DE III. PLAAT. Verbeelt het Hart van een menſch, 't welk met een Rood-waſſighe ſtoffe geheel en al opgevult is, ten eynde men de cours der vaten, als mede de waare figuur van 't Hart, en der Ooren zoude konnen zien.

De I. FIGUUR. A. Het Hart, zoo als het zigh vertoond aan deſſelfs platte zyde, dewelke tegen het Middel-rift aan gelegen heeft.

B. De ſtronk van de Croonader met deſſelfs takken.

C. C. C. C. De tacken des Croons-ſlag-ader, wiens uyterſte uyteynden, zoo fyn zyn als dons, en egter met een Rood-waſſighe ſtoffe vervult.

D. Een gedeelte van 't Regter Oor, waar door heen ontallyke Slag-aders loopen, 't geheele Oor en kan men niet ſien, 't Hart aldus voorgeſtelt.

E. Een ſtuk van 't nagebleeve Middel-rift.

F. De nederdalende ſtronk des Hol-aders, dewelke het Middelrift komt te doorbooren.

G. De vlieſighe Sak, die als de grond is van 't linker Oortje, en met 't zelve een gemeene holte uytmaakt.

H. De ſtronk van de groote Slag-ader, uyt wiens rugghe drie tacken voortkomen, dewelke opwaarts gaan.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat deze

nobis tali modo occurrere (Corde ita poſito) ut facies plana oculos incurrat.

I. I. I. Tres rami Arteriæ magnæ ſurſum aſcendentes.

K. Truncus aſcendens venæ Cavæ.

L. Portio Auriculæ ſiniſtræ.

M. M. Rami Venæ pulmonalis.

N. Unus ex ramis Arteriæ pulmonalis: cæteri rami hic in conſpectum haud veniunt, corde ita propoſito.

Fig. II. A. Idem Cor humanum facie gibboſa, & ſitu naturali viſum.

B. Rami Venæ Coronariæ.

C. Rami Arteriæ Coronariæ.

D. Auricula dextra.

E. Rami venoſi, prodeuntes ex Auricula dextra.

F. Auricula ſiniſtra.

G, Truncus arteriæ magnæ.

H. Truncus arteriæ pulmonalis.

I. Truncus aſcendens Venæ cavæ.

F I N I S.

deze geſeyde takken ons zoo voorkomen, wegens dat men hier de platte zyde ziet, het Hart alzoo gelegt zynde.

I. I. I. De drie takken van de groote Slagh-ader opwaarts loopende.

K. De opgaande ſtronk van de Hol-ader.

L. Een gedeelte van 't linker Oor.

M. M. De takken van des Longhs-ader.

N. Een van de takken van de Longhs-ſlag-ader, de reſt ziet men hier niet, het Harte aldus geplaaſt zynde.

De II. Figuur. A. Het zelve menſche Hart, zoo als het ons voorkomt met zyn bultige zyde, gelyk het natuurlyker-wyſe in 't lighaam is gelegen.

B. De takken des Croons-aders.

C. De tacken van de Croon-ſlag-ader.

D. Het regter Oor.

E. Aderighe takken voortkomende uyt het regter Oor.

F. Het linker Oor.

G. De ſtronk van de groote Slag-ader.

H. De ſtronk van de Longhs-ſlag-ader.

I. De opgaande ſtronk van de Hol-ader.

E Y N D E.

TAB: I. THES: IV.

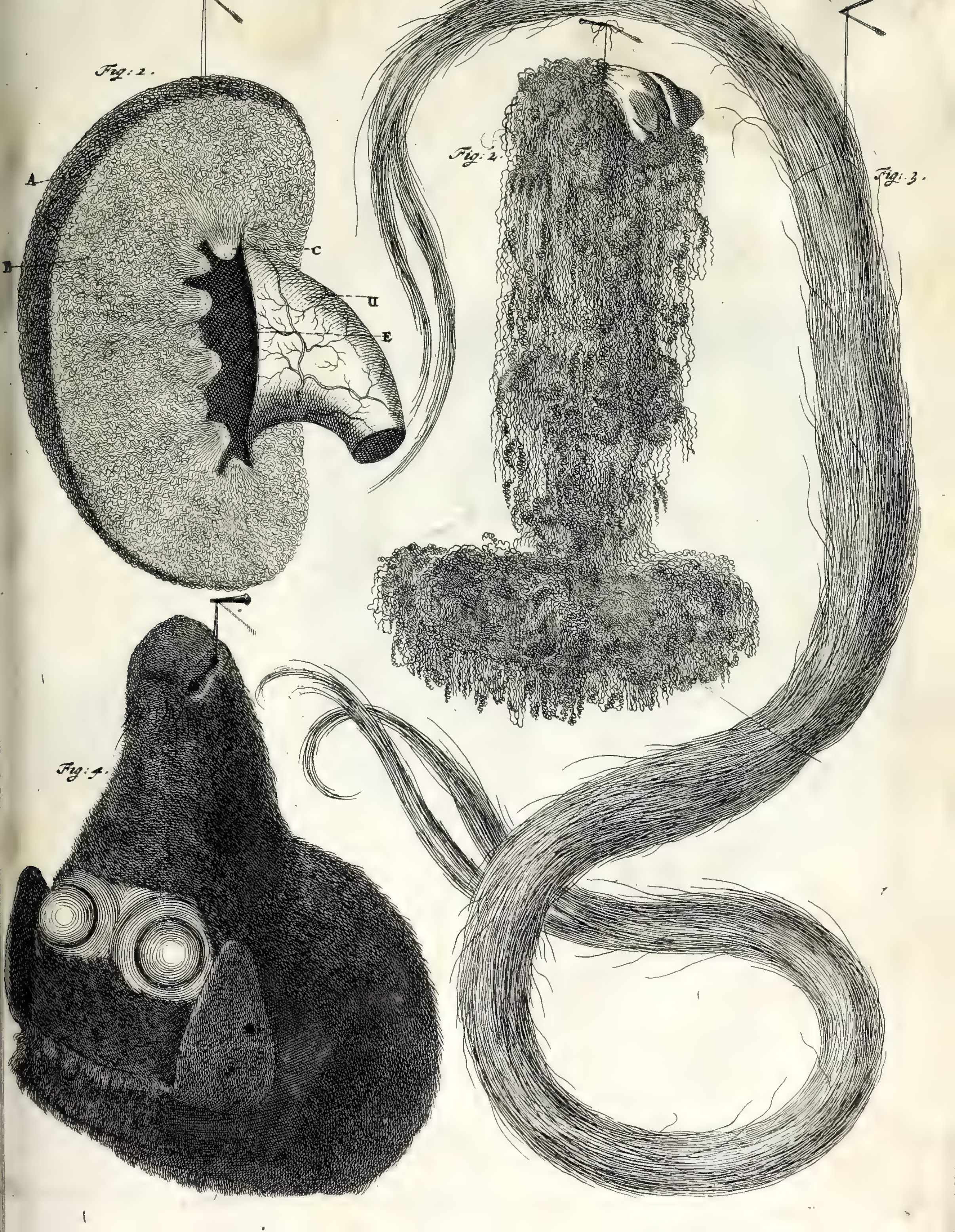

Fig. 2.

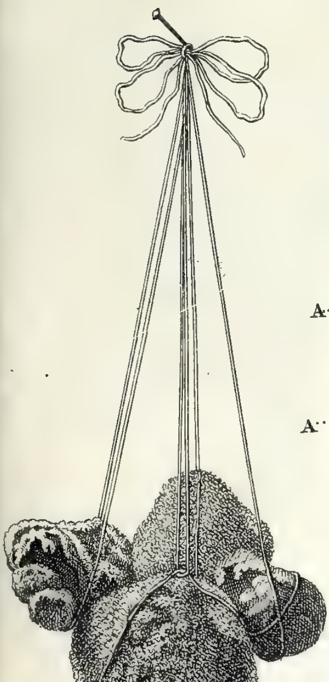

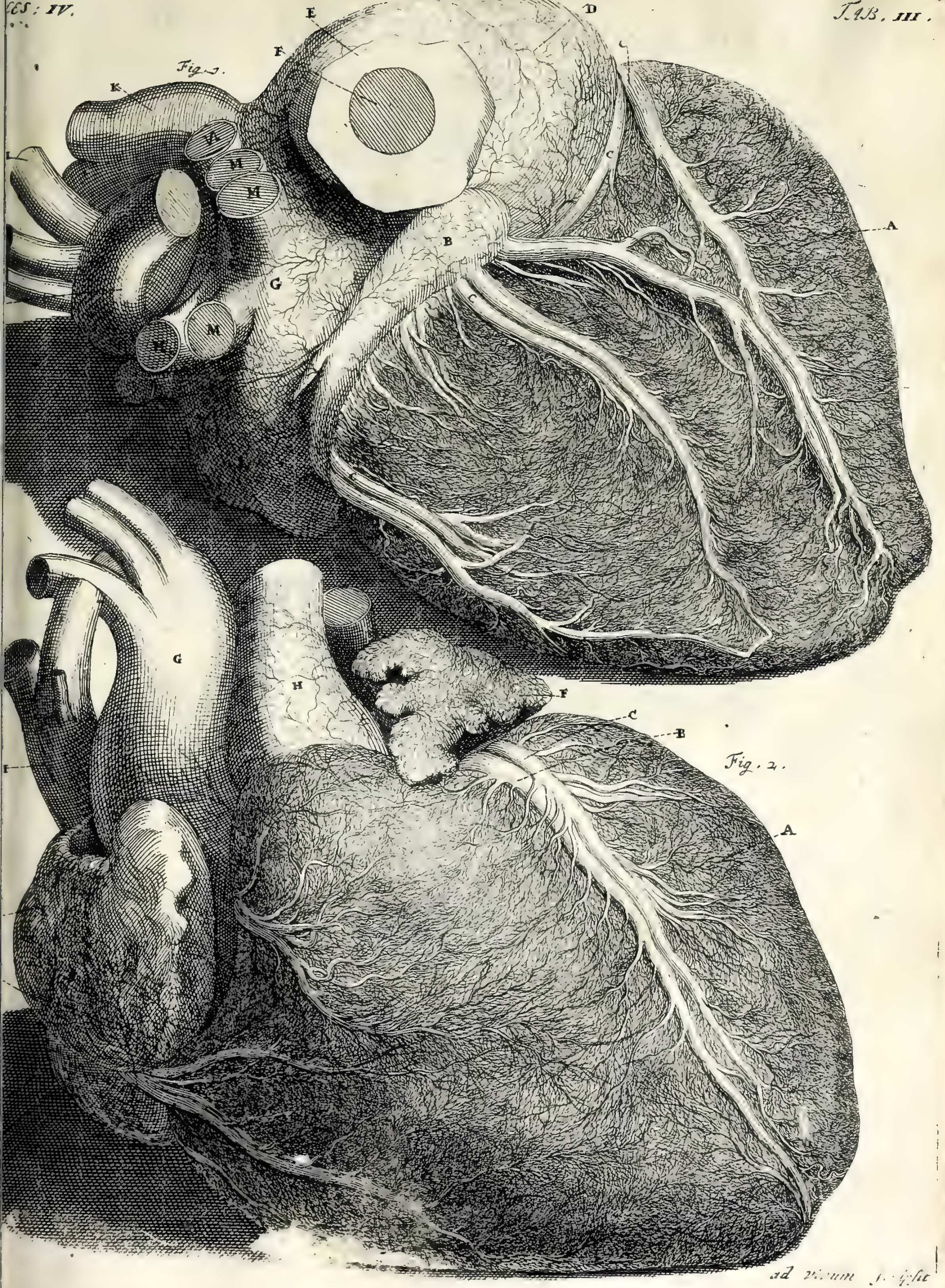
Fig. 1.

Fig. 3.

A. de Blois ad vivum fecit.

ad vivum [illegible]

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS QUINTUS

Cum Figuris æneis.

HET VYFDE ANATOMISCH CABINET,

VAN

FREDERIC RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie en Botan.

Met Kopere Platen.

AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM WOLTERS, 1705.

THESAURUS ANATOMICUS QUINTUS

Quinos continens aſſeres: quorum primo impoſita ſunt ſequentia.

ASSER PRIMUS.

N°. 1. PHiala in liquore continens Infantis Caput, cujus pars Cranii ſuperior eſt ablata, ut Cerebri portio videri poſſet.

Not. 1. Dictam Portionem Cerebri in Capitis cavo relictam, Pia matre obductam eſſe, hic licet cernere: per eam plurima vaſa ſanguinea repleta repunt, nec non innumeræ particulæ rotundæ, & albicantes, per eam ſunt diſperſæ, quæ mihi ſunt pinguedo; aliis autem perperam dicuntur Piæ matris Glandulæ.

2°. In utroque latere, ſupra dictam Cerebri portionem, plexus Choroideus ſeſe videndum exhibet, eſtque coloris albicantis, quia ceraceâ materiâ non eſt repletus.

Het VYFDE ANATOMISCH CABINET.

In ſigh onthoudende vyf Planken, waar op deſe navolgende zaken geplaatſt zyn.

Op de Eerſte PLANK.

No. I. EEn Vles met voght, waar in te zien is, 't Hoofd van een Kind, waar van het bovenſte des Pans afgenomen is, om alſo een gedeelte van de herſſene te konnen zien.

Aanmerkt ten eerſten. Dat het geſeyde deel der herſſene nog bedekt is met het dunne herſſenvlies, waar door heen ſeer veele opgevulde ſlagh-aderkens paſſeeren; ook ziet men in 't ſelve vlies ontelbaar veel ronde witte lighaamtjes, die ik oordeel niet anders te zyn als vet, hoewel andere dezelve voor klierkens hebben gehouden.

Ten tweeden, Boven het geſeyde ſtuk van de Herſſene, doet zigh wederzyts op de Aderwyſe vleghtingh, en is deſelve wit van couleur, om dat de bloedvaten niet opgevult zyn.

3°. Sub Cute, in orbem diſſecta, pinguedo apparet, eâdem formâ & colore, ſicuti in ſupradicta Pia matre.

N°. II. Phiala in liquore conſervans brachium pueri recens nati, coloris vividi, cujus manus continet portionem Epidermidis humanæ: in ea portione, quæ digito annulari proximè adjacet, luculenter viſuntur productiones Epidermidis, quæ inveſtiunt pilos è cute erumpentes, idque ad altitudinem aliquot linearum.

Hæ autem productiones hic jam comparent in ſuperficie interiore Epidermidis, quia in Epidermidis ſeparatione invertuntur, ſicuti videmus fieri in chirotheca, cum eam extrahentes parte ſuperiore arripimus, ſic enim chirothecæ productiones, digitos tegentes, ſimili modo invertuntur.

N°. III. Brachium pueri ejuſdem notæ, in liquore conſervatum: in hujus manu continetur Corpus reticulare teſtudinis.

Not. In hoc animali foramina

Ten derden, Zoo ziet men, even onder het in 't ront afgeſnede vel, het vet, in deſelve couleur en gedaante, gelyk in 't boven gemelde dunne Herſſen-vlies.

N°. II. Een vles met voght, waar in te zien is het Armtje van een eerſt-geboore Kindje, 't welk levendigh van couleur is, in wiens Handje onthouden werd, een ſtuk van 't Opper-velleke van een Menſch; in dat gedeelte, 't welk naaſt aan de pinck is, kan men bequamelyk zien alle de uytſteekſelkens van 't Opper-velleke, waar van de Hayrtjens omvanghen werden, ter plaatſe, daar zy uyt 't vel voortkomen, en dat eenighe linie hoogh, en deſe uytſteekſelkens van 't Opper-velleke komen ons hier omgekeert voor, dat is, ſy werden hier gezien aan de inwendighe Opper-vlakte, en dat wegens haare overſtroopinghe, anders komen zy uyt de Opper-vlakte voort.

Het zelve ziet men in 't uyttrekken van de Handſchoenen, wanneer men deſelve uyttrekkende van boven aangryp, als dan zoo is 't, dat ook haare uytſteekſels, die de vingeren decken, als overſtroopt en omgekeert werden.

N°. III. Een Kinds Armtje op de ſelve wyſe geconſerveert, deſſelfs hand onthoud in ſig het netwyſe lighaam van een Schiltpad.

Aanmerkt, Dat de gaatjens van

mina corporis reticularis eſſe admodum capacia, iiſque luſtratis, facilius in ſubjecto humano in conſpectum producuntur.

van 't Net-wyſe lighaam zeer ruym zyn, en die geſien zynde, kan men ſe in een menſch ook veel eerder in 't geſigt krygen.

N°. IV. Brachium pueri, vitæ ſpeciem referens, in cujus manu continetur portio Linguæ vitulinæ, ita diſſectæ, ut ſequentia luculenter videre liceat, &

N°. IV. Een Armtje van een Kindje, levendig van couleur, in wiens Handje onthouden werd een ſtuk van de Tongh van een Kalf, 't welk zoodanig is bereyd, dat men deſe navolgende zaaken klaar zien kan.

1° quidem, quomodo papillæ nervoſæ Corpus reticulare linguæ tranſeuntes, in linguæ area deſinant.

Aanmerkt ten eerſten, Op wat wyſe de Zenuw-tepeltjens, door het Net-wyſe lighaam des tonghs paſſerende, in 't vlakke des tongs komen te eyndigen.

2°. Videndas ſeſe exhibent in hoc objecto innumeræ papillæ nervoſæ, ab integumentis denudatæ, idque in ſuperficie hujus objecti.

Ten tweeden, ſoo vertoonen haar deſe Zenuw-tepeltjens naakt, en van haar dekzel t'enemaal ontbloot, langs de Opper-vlakte deſes voorwerps.

3°. Dictas papillas nervoſas in ſuis extremitatibus craſſiores fieri, videri hic pot eſt, & veroſimile quoque eſt, integumenta linguæ productiones & expanſiones dictarum papillarum eſſe.

Ten derden, Kan men hier zien, dat deſe geſeyde Zenuw-tepeltjens aan 't eynde komen te verdikken, en 't is ook waarſchynelyk, dat de bekleedzels van de tongh, uytſpanzels zyn van de geſeyde tepeltjens.

N°. V. Fœtus humanus, jamjam nati, manus, in liquore continens portionem Epidermidis humanæ, ut & corporis reticularis Malpighii.

N°. V. Een Handje van een jongh geboore Kindje, mede hangende in een vogt, en vattende tuſſchen de vingertjens een ſtuk van 't Opper-velleke, en ook het Net-wyſe lighaam van den menſch, door de Heer Malpighius eerſt uytgevonden.

Not. 1°. Cuticulam hic eſſe coloris cineracei, corpus reticu-

Aanmerkt ten eerſten, Dat het Opper-velleke asgrauw, en het Net-

ticulare contra coloris ſubflavi.

2°. Papillas in corpore ret: microſcopii ope videri poſſe, ſc: portiones, quæ abruptæ, in corpore retic. relictæ ſunt.

3°. Papillas extra Epidermidem non nihil hic propullulare, idque propter diutinam macerationem in liquore.

N°. VI. Brachium infantis, viventis ſpeciem referens, & manu tenens Duram matrem hominis, per quam plurimæ Arteriæ, ceracea materia repletæ, ſunt diſſeminatæ. Quam dura, craſſa, tenax & veluti tendinoſa ſit dicta membrana, hic videre eſt.

N°. VII. Infantis Brachium, viventis inſtar rubicundum, & nullis rugis contractum; inter digitos manus continetur ramus floris paſſionis, fructu præditus, in quo fructu quamvis mollis ſit, nulla ruga; imo in extrema ejus parte floris clavi conſervati.

N°. VIII. Fœtus recens nati portio ſtomachi, a cujus fun-

Net-wyſe lighaam geelagtigh van couleur is.

Ten tweeden, Dat de Tepeltjens, door toedoen van een vergrootglas, ſigtbaar zyn; namentlyk dat gedeelte der zelve, 't welk in 't Net-wyſe lighaam is blyven ſitten, als men het van 't vel quam te ſcheyden.

Ten derden, Dat deſe Tepeltjens hier ook wat komen uyt te puylen, buyten de Opper-vlakte van dit Opper-velleke, en dat wegens het lang weyken in de vogt.

N°. VI. Een Armtje van een jong Kindje, mede levendigh van couleur, in wiens handje gevonden werd het harde of dikke Herſſen-vlies van een menſch, waar door men de opgevulde Slagaderen menighvuldigh ziet loopen: ook ſtaat hier aan te merken, de ongemeene dikte, tayheyd, hardigheyd en peesagtigheyd van 't geſeyde vlies.

N°. VII. Een Armtje van een Kindje levendig rood van couleur, waar aan niet de minſte onnatuurlyke rimpel gevonden werd: tuſſchen deſſelfs vingertjens hout het een tak van de paſſie-blom met deſſelfs vrugt vaſt, in welke vrugt mede niet een rimpel te zien is, hoewelſe ſagt in 't aantaſten is: ook vind men aan deſſelfs uyterſte de nageltjens des bloems nogh vaſt ſitten.

N°. VIII. Een ſtuk van de Maagh van een jongh geboore Kind,

fundo magna Omenti portio dependet, quæ in præparatione illibata, nulla contraxit foramina, quantumvis nonnulli exiſtiment Omenta in naturali ſtatu eſſe foraminulenta, id quod à vero alienum; ſi autem ſuſpenſa manu non tractetur, facillime omentum foramina contrahit.

Not. Præterea ſtomachi portionem rubicundiſſimam eſſe propter Arteriarum repletionem, & præſertim quidem tunicam villoſam & Nerveam.

N°. IX. Placenta Uterina humana integra, rubicundiſſima, propter vaſorum ſanguineorum, Placentam conſtituentium, repletionem.

Not. in Variis locis ſupereſſe integumentum, quo ſuperficies Placentæ, Uterum reſpiciens, integitur: ut autem hoc magis viſui conſtaret, liquori innatat placenta. De hac re plura referam, cum pervenerim ad Aſſerem tertium hujus Theſauri.

N°. X. Phiala in liquore continens Vaſa arterioſa Cerebri humani, ceraceâ materiâ flavâ referta.

N°.

Kind, aan wiens onderſte een groot gedeelte van't Net vaſt is, 't welk in de toebereydinghe gants en gaaf is gebleven, zoo datter niet een eenigh gaatje in te vinden is, en ſy by gevolg geabuſeert zyn, dewelke ſuſtineren, dat het Net natuurlyker-wyſe vol gaatjens zoude zyn. Het is wel waar, dat het ons vol met gaatjens voorkomt, als men het onſagt handelt.

Aanmerkt daarenboven, Dat dit gedeelte des Maaghs zeer rood is, inſonderheyd het Fluweele en Zenuw-agtigh vlies, wegens het opvullen der Slag-aderen.

N°. IX. Een geheele Moerkoek van een menſch, welke zeer rood is, wegens het opvullen van alle de Bloet-vaten, welkers tſamenſtel de Moerkoek maakt.

Aanmerkt, Dat op verſcheyde plaatzen dit bekleetzel kan geſien werden, welk de binnenſte oppervlakte van de Moerkoek (die aan de Baarmoeder gehegt is) komt te bekleden, en op dat zulk bequamer zoude geſien werden, zoo hangt deſe Moerkoek in een groote vles met vogtigheyd; van deſe zaak zal wyders geſproken werden, als ik tot de derde Plank van dit 5 de Cabinet zal gekomen zyn.

N°. X. Een vles met vogt, waar in bewaard werden de Bloet-vaten der Herſſens van een menſch, opgevult met een Geel-waſſighe ſubſtantie.

N°.

N°. XI. Phiala, in qua continetur Pia mater, cujus vaſa arterioſa ad extremum uſque ſunt repleta.

Not. Extremitates ultimas tomenti inſtar eſſe tenues, & tamen ceraceâ materiâ repletas.

N°. XII. Arteria ſplenica vitulina in liquore conſervata, & repleta materiâ ceraceâ rubrâ, cujus extremitates præbent ſpeciem penicillorum, ex parte detritorum.

N°. XIII. Phiala in liquore conſervans hominis Piam matrem integram, & quidem fere illibatam; hujus Arteriæ ad extremum uſque mirum in modum ſunt repletæ, ita ut tomentum rubrum repræſentent vaſculorum extrema.

Not. præterea 1°. Piam matrem in hoc, ut & aliquando etiam in aliis objectis humanis, pinguedine variis locis eſſe ditatam.

2°. Proceſſus Piæ matris, qui ſeſe inſinuant, inter interſtitia circumvolutionum Cerebri, hic oppido quam bene poſſe conſpici.

N°. XIV. Portio inteſtini jejuni hominis, ita inverſa, ut ſuperficies interior hic facta ſit

N°. XI. Een vles in ſigh onthoudende het dunne Herſſen-vlies, wiens Bloet-vaten tot het alderuyterſte toe opgevult zyn.

Aanmerkt, Dat derſelver uyteynden zoo dun zyn, datſe haar als dons vertoonen, egter is deſe donſighe fynheyd met een waſſighe ſtoffe vervult.

N°. XII. Des Milts-ſlag-ader uyt een Kalf in een vogt geconſerveert, en met een Rood-waſſighe ſtoffe opgevult, wiens uyterſte takxkens haar als half verſleete penceelen vertoonen.

N°. XIII. Een glas met vogt conſerveerende daar in het geheele dunne Herſſen-vlies van een menſch, 't welk by na ongeſchonden van de Herſſene afgenomen is, deſe haare Slag-aderen zyn wonderbaarlyk vervult, zoo dat haar uyterſte uyteynden eenigh dons vertoonen.

Aanmerkt ten eerſten, Dat in dit dunne Herſſen-vlies, hier en daar vet gevonden werd, 't welk meermalen komt te gebeuren.

Ten tweeden, Dat men de uytſteekſels van het dunne Herſſen-vlies, die haar tuſſchen de omwindingen der Herſſene invoegen, hier zeer bequamelyk zien kan.

N°. XIV. Een gedeelte van de Nughtere darm uyt een menſch, zoodanig omgekeert, dat de binnenſte Opper-vlakte nu hier de buy-

ſit exterior, & ſic juga (valvulæ conniventes Kerkringio dicta) ut & ita dictæ Glandulæ luculenter conſpici poſſint: hæ autem Glandulæ ſolitariæ & miliares dictæ, extra ſuperficiem propullulant, cum contra in Inteſtino recto, ut & in iis, quæ dicuntur in agmen conſitæ, inſtar fovearum ſeſe videndas ut plurimum exhibeant.

buytenſte geworden is, en alzoo is 't dat men de latwyſe verheventheden (dewelke de Hr. Kerkring oogluykende klap vlieſen heeft gelieven te noemen,) als mede de zoogenaamde klierkens klaar konnen geſien werden.

Deſe eenſaame en geerſt-gelykende kliertjens puylen uyt, als kleene geerſtkens, daar men in tegendeel die geene, dewelke veel by een ſtaande, en als by een gekoppelt zyn, meeſt holwys, en ingedooken vind, 't welk ook plaatze heeft in die van de Endeldarm.

N°. XV. Fœtus humanus quinque fere menſium, liquori innatans, quem aggreditur Serpens Africanus exiguus, admodum elegans & rarus; unde, quaſi pavefactus, caput poſteriora verſus reflectit, ictumque fugere videtur.

Hujus Inſcriptio talis eſt:

MUNDUS LACHRYMARUM VALLIS.

N°. XV. Een Kindje van omtrent vyf maanden dragts, leggende in een vogt, 't welk als van een zeer raar en moy Africaanſch Slangetje aangetaſt werd, waar door het deſſelfs hoofdje, als agterwaarts door vreſe ſchynt te buygen, om dien vyand quantſuys te willen wyken, met dit devys.

DE WERELD IS EEN TRAANEN DAL.

N°. XVI. Brachium Infantis vitæ ſpeciem referens, cujus manus continet Cerebri portionem, cujus parte corticali ablata, ſulci & circumvolutiones ſubſt: medullaris egregie conſpiciuntur. In Phialæ fundo vaſa Arterioſa per Piam

N°. XVI. Een Armtje van een kleen Kindje levendig van couleur, in wiens handje te zien is een gedeelte van de Herſſene eenes Kinds, waar van de ſchorſighe ſtoffe afgenomen zynde, de groeven, en de omwindighen van 't medullaare weſen byzonder curieus geſien kan werden, als mede op de grond van de vles de Slagaderen, die door het dunne Herſ- ſen-

Piam matrem diſperſa, copioſe videri poſſunt.

N°. XVII. Phiala in liquore continens Ramos Venæ Cavæ, per Hepar diſperſos, aut potius Hepar ex parte conſtituentes; ſuntque eorum ramuſculi longe pauciores non ſolum, verum etiam aliter conſtituti ac ramuſculi Venæ Portæ, ſicuti hoc diſtincte videri poteſt in præmiſſis & ſequentibus Jecinoribus, ubi Vena Portæ & Vena Cava ſibi invicem adhuc cohærent.

N$_o$. XVIII. Pueri Inteſtina infarcta, ceracea materia rubra, horum vaſa ſanguinea quoque ſunt repleta.

N°. XIX. Hominis Veſicula fellea aperta, in qua viſuntur duo calculi nucis Moſchatæ magnitudine.

Not. 1°. Hoſce calculos forma non convenire cum iis, quæ ſæpe reperiuntur in veſicula fellea: Hi enim ſunt inſtar nucis Moſchatæ rotundi, colore nigricantes, illi autem anguloſi parvi, & ſinuoſi, ſuperficie æquali & quaſi politi & colore ſubflavo.

2$_o$. In interiore ſuperficie dictæ Veſiculæ reperiuntur innumeræ foveæ minutæ, ceu Glandulæ Inteſtini recti, quæ etiam

ſen-vlies loopen met een Rood-waſſighe ſtoffe opgevult zynde.

N$_o$. XVII. Een vles met vogt waarin te zien zyn eenighe tacken van de Hol-ader des Levers, die opgevult zyn, welkers tackjens niet alleen veel minder in getal ſyn, als wel die van de Poort-ader, maar ook ſelfs heel anders van conſtitutie, 't welk klaar te zien is in de voorgaande en navolgende Levers, daar de Hol en Poort-ader nogh aan den anderen vaſt zitten.

N°. XVIII. Het gedarmte van een Jongeling, 't welk opgevult is met een Rood-waſſighe ſtoffe, deſe haar Bloet-vaten zyn ook opgevult.

N°. XIX. Een opgeſneede Galblaas van een menſch, waar in te zien zyn twee ſteenen, zoo groot als Noote-muſchaaten.

Aanmerkt ten eerſten, Dat deſe ſteenen van fatſoen niet overeenkomen met die geene, dewelke dikwils in de Gal-blaas zitten, want deſe zyn, ront, ſwart, en als een Noote-Moſchaat groot: de andere in tegendeel hoekig, wat uytgeholt, of met kuyltjens begaaft, kleen, effen, glat, geelagtig en als gepolyſt.

Ten tweeden, In de binnenſte Opper-vlakte vint men zeer veele kleene kuyltjens, repreſenteerende ingetrokke kliertjens, gelyk

etiam fovearum inſtar ſæpe ſeſe videndas exhibent.

N°. XX. Fœtus humani novem circiter menſium Caput, cujus parte Cranii ſuperiore, ut & Cerebro ablatis, videndas ſeſe exhibent Nervi olfactorii cum ſuis productionibus per Os Cribriforme ad Naſi tunicam, ejuſque papillas, iter facientibus.

Not, Præterea Cerebellum proprium adhuc occupare locum.

lykmen in de Endeldarm veeltyds vind.

N°. XX. Het Hoofdje van een Kindje van ontrent negen Maanden, wiens opperſte van de panne, als mede de Herſſens weggenomen zynde, beſcheydentlyk konnen gezien worden de reuk-zenuwen met haar ſcheuten en doorgangen door het Seef-been, die haar dan verders gewoon zyn te verſpreyden door het vlies van de Neus, en deſſelfs tepeltjens.

Aanmerkt ook dat het agterbreyn, nogh in ſijn natuurlyke plaatze is blyven ſitten.

ASSER SECUNDUS.

N°. XXI. PHiala ſicca, in qua conſervatur portio membranæ Chorii vaccini, per quam diſſeminantur rudimenta plurima placentularum minutiſſimarum; in iis oppido quam bene videri poteſt Placentulas nil eſſe, niſi vaſorum ſanguineorum compages, absque ullis glandulis.

Conſiderandum, dictas Placentulas nonnullis Authoribus antiquis dici Acetabula: cum autem alii reperiuntur, qui per Acetabula intelligant ſinus quosdam in uterinis protuberantiis Vaccarum, dum utero gerunt; ſatius fore exiſtimavi

De tweede PLANK.

N°. XXI. EEn Vlesje, waar in droogh bewaard werd een ſtuk van 't Vlies Chorion uyt een Koe, waar door haar verſpreyen zeer veel kleene beginſelen van Moer-koekjens: in deſe is beſcheydentlyk te zien, dat de Moer koekjens niet anders zyn, als een t'ſamenſtel van bloetvaatjens ſonder eenige tuſſenkomende kliertjens.

Hier ſtaat nog te conſidereeren dat deſe geſeyde Moer-koekjens by zommige Autheuren geheeten ſijn Màtjens, *Acetabula*, maar dewyl andere hier mede alleen betekenen ſekere kleene holletjens, die men in de uytgeſette en verheevene deelen van de Baarmoeder der Koeyen vint, terwylſe bevrugt zyn: zoo dunkt het my beter

ſtimavi nomine Placentularum uti, quæ denominatio omnibus magis nota.

Nº. XXII. Phiala in liquore conſervans portionem Cerebri infantis, cujus corticalis ſubſtantia eſt ablata, & ſic longe diſtinctius ſulci & circumvolutiones conſpici poſſunt.

Nº. XXIII. Hominis adulti Auricula, in liquore conſervata, quæ vitæ ſpeciem refert: in ea videre licet innumeros poros cutaneos hiantes.

Nº. XXIV. Phiala liquore referta, in qua conſervatur portio Piæ matris Cerebellum inveſtientis, è fœtu humano.

Not. 1º. Quod Proceſſus, qui ſeſe inſinuant inter Cerebelli lamellas, luculenter, variis locis, hic videre liceat.

2º. Dictam membranam admodum eſſe tenuem & vaſculoſam, ita ut maximâ parte conſtituatur ex vaſis ſauguiferis, quæ, ne loco ſuo dimoveantur, continentur membranacea ſubſtantia, telæ Aranearum craſſitiem, in ea ætate, vix excedente. Rem ita eſſe conſtabit, ſi quis vaſa ſanguinea,

beter te zyn, de benaminghe van Moer-koekjens te behouden, aangezien zulkx een yder kennelyker is.

Nº. XXII. Een Vlesje met Vogt, waar in gevonden werd een ſtuk van de Herſſene van een Kind, wiens ſchorſſige ſelfſtandigheyt geweert zynde, d'omwindinghen, en haar byſtaande groeven veel beter konnen geſien worden.

Nº. XXIII. Het Oor van een bedaagt menſch, 't welk van een levendigh Oor niet kan onderſcheyden werden, en ziet men in 't zelve ontallyke gapende Sweetgatjens.

Nº. XXIV. Een Vlesje met Vogt, en daar in een ſtuk van 't dunne Herſſen-Vlies van 't agterbreyn, uyt een jongh geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerſten dat men hier duydelyk zien kan de uytſteekſels of aanhangzels, van 't geſeyde Vlies, dewelke haar ſetten tuſſchen de mooten van 't agterbreyn.

Ten tweeden. Dat dit Vlies byſter dun is, en ſeer ryk van bloetvatiens, dewelke, op dat ſe niet uyt haare plaatſe door deſe of geene oorzaaken zoude komen te wyken, zoo iſt, datſe door deſe vlieſighe ſubſtantie, die in die tyd niet dikker is, als een ſpinnewebbe, gehouden werden. Dat dit alzoo is, zal klaar blyken, wanneer men de bloedvaten of alleen

guinea aut ſolummodo Arterias hujus Membranæ repleverit ceraceâ materiâ tinctâ, idque ad ultimas extremitates uſque; tum enim id, quod membranoſum eſt, albicante colore nobis occurrit.

Si quis autem de craſſitie piæ matris vellet judicare, quatenus ſeſe videndam exhibet ſine repletione vaſorum, facile falleretur; tunc enim craſſior apparebit, propter vaſa ſanguinea, quæ poſt mortem, utplurimum maxima parte, inanita ſunt, & ſic ad craſſitiem Piæ matris multum conferre videntur.

Nº. XXV. Acetabulum oſſis innominati fœtus immaturi, ſub cujus medio ligamentum nerveo-cartilagineum in conſpectum venit, in liquore.

Not. 1°. Dicti ligamenti baſin ad robur articuli, admodum eſſe latam, & expanſam, acetabuloque affixam, donec pervenerit ad marginis partem inferiorem, ubi ab acetabulo recedens inſeritur in caput oſſis femoris.

2°. Dictum ligamentum rubedine eſſe perfuſum, propter arteriolarum repletionem.

leen de Slag-aderen van dit Vlies met een geverfde waſſighe ſtoffe komt te vervullen, tot de uyterſte uyteynden, als wanneer dan het vlieſighe ons wit voor komt.

Maar zoo ymand zoude willen oordeelen van de dikte van 't dunne Herſſen-vlies, zoo als het ons voorkomt, zonder dat de bloetvaten opgevult zyn, zoo zoude men ligt bedrogen werden, aangeſien het ons dicker voorkomt, wegens de bloetvaten, dewelke na de dood meeſt altoos voor het grootſte gedeelte ledigh zyn, waar door ſe het geſeyde Vlies ſchynen te verdikken,

Nº. XXV. De Panne van het Naam-looſe-been, van een onvoldrage Schepſeltje, onder wiens midden men zien kan de zenuw-kraakbenige band voort te komen en legt dit in een glaasje met vogt.

Aanmerkt ten eerſte, dat deſe band vry breed en uytgeſtrekt is aan deſſelfs voortkomen of grond, en dat tot verſterking van het junctuur. Ook is dezelve zoo ver met de panne vereenigt, tot onder aan de rand van de panne, alwaar 't de panne verlatende, ſigh komt te planten in 't hooft van het Dyebeen.

Ten tweeden, dat deſe band ons hier rood van couleur voorkomt, wegens het opvullen der Slagh-aderkens.

N°. XXVI. Inteſtinula fœtus immaturi, ceraceâ materiâ nigrâ referta; & ſic apparent tanquam in corpore vivo, ubi Meconio nigro ſunt repleta.

Not. Arterias dictorum inteſtinorum egregie eſſe repletas.

N°. XXVII. Phiala in liquore continens unam ex Placentulis Ovinis, ceraceâ materiâ flavâ repletam.

Hoc objectum tam nitide hic nobis occurrit, ut nemo ſine admiratione illud adſpicere poſſit. Arteriolarum enim repletio, ramuſculorum diviſio, & extremitatum ſuccoſitas viſum allicere debent.

N°. XXVIII. Ren fœtus ovini, cujus Arteriæ non ſunt repletæ, ita ut omnia admodum confuſa nobis occurrant: cum autem arteriæ ſunt repletæ, veram conſtitutionem cernere licet, ſicuti hoc apparet in objectis præcedentibus.

N°. XXIX. Phiala liquore referta, in qua conſervatur portio Pulmonis ſerpentis.

N°. XXX. Portio Venæ Cavæ per Hepar diſperſæ, aut potius, quæ Hepatis partem gibbo-

N°. XXVI. Het gedarmte van een onvoldrage Vrughje, met een ſwartwaſſige ſtoffe opgevult, op datſe ons zoude voorkomen, gelykſe opgevult zyn in levendighe voorwerpen met een ſwarte ſtoffe, die men *Meconium* heet.

Aanmerkt deſe haare Slagaderkens ſeer curieus opgevult te zyn.

N°. XXVII. Een Vlesje met vogt, onthoudende een van de Moer-koekjens uyt een Schaap, 't welk met een geel-waſſighe ſtoffe is opgevult.

Dit voorwerp komt ons ſo curieus voor, dat niemand 't zelve als met verwondering kan aanſchouwen, want het vervullen der Slag-aderkens, de verdeelingh der Takjens, en de ſappigheyd der uyteynden, moeten ons geſigt aanlokken, ja vervoeren.

N°. XXVIII. De Nier van een onvoldrage Vrughje van een Schaapje, wiens Slag-aderkens niet opgevult zyn, zoo dat ons alles als verwart voorkomt, maar als deſe haare Slag-aderkens vervult zyn, zoo kan men deſſelfs waare weſen beſchouwen, gelyk zulks blykt in de voorgaande voorwerpen.

N°. XXIX. Een Vlesje met vogt, waar in te zien is, de Long van een Slangh.

N°. XXX. Een ſtuk van de Hol-ader des Levers, of liever die des Levers bultighe gedeelte maakt: hoe veel, en waar in de Hol-

gibboſam conſtituit. Hæc autem Vena quantum differat à Vena Portæ, per fig. expreſſi in præcedente Theſ. 2.

N°. XXXI. Phiala ſicca & in ea calculi, in Veſica biliaria humana reperti; quamvis autem hi ceu politi, flavi & ſplendentes, imo anguloſi ſint, non rarò tamen reperi eos rotundos, ſuperficie inæquales, Nucis Moſchatæ magnitudine, & nigros, uti ſupra innui N°. XIX.

N°. XXXII. Phiala ſicca, in qua reſervantur Calculi ex eodem loco ad inteſtina propulſi, & per anum excreti.

Circa hoſce calculos obſervari poteſt, eos adeò eſſe leves, ut in aquam poſiti, aquæ innatent.

N°. XXXIII. Phiala in liquore conſervans Oculum Gallinæ, ita præparatum, ut Muſculus nictitans cum ſuo tendine videri poſſint: hujus tendo ſub alio Muſculo, tanquam per trochleam, repit.

N°. XXXIV. Pueri vera inteſtini ſuſceptio; quæ poſt cruciatus varios, mortis fuit cauſa.

Not. Phiala, dictum objectum

Hol-ader der Levers verſchillende is van de Poort-ader is in 't II. Cabinet met Fig: verbeelt.

N°. XXXI. Een droogh vleſſie, waar in bewaard werden eenighe Steenen, die in de Galblaas van een menſch gevonden zyn, en hoewel deeſe geel-agtigh hoekigh en blinkend zyn, zoo heb ikſe ſomtyts ſwart, rond, en ongelyk van oppervlakte, ja rou in 't aantaſten gevonden, in groote een Noote-muſchaat gelyk zynde, hoedanig te zien zyn in dit ſelfde Cabinet.

N°. XXXII. Een droogh vleſſie, waar in gevonden werden eenighe Steenen, die uyt die ſelve plaatſe tot in de holte van 't gedarmte zyn gedreven, en zoo verders door de ſtoelgangh geloſt.

Omtrent deſe ſteenen bemerkt men zoo groote lightigheyd, datſe in 't water geworpen zynde, komen te dryven.

N°. XXXIII. Een glaasje met vogt, waar in te zien is, 't Oogh van een Hoen, 't welk zoodanig toebereyt is, dat men de Ooghblickende Spier met deſſelfs peeſe bequamelyk zien kan, deſe ſyne peeſe loopt onder een andere Spier door, gelyk als door een catrol.

N°. XXXIV. Een waare inſchietinghe van 't gedarmte, dewelke na zeer heevighe pynen, de oorſaak des doods in een Jonghe geweeſt is.

Aanmerkt, Dat dit glaasje in plaats

ctum continens, obturata eſt, loco Veſicæ, cute humana, tam artificioſe præparata, ut vaſa ſanguinea repleta, cutim ſumma rubedine imbuant.

Nº. XXXV. Phiala ſicca, continens portionem Venæ jugularis, ex caballo.

Not. parte ſuperiore, ubi ramulum promit, duas reperiri valvulas ſanguinis regreſſum præpedientes.

Nº. XXXVI. Thymus infantis rubicundiſſimus præ copia vaſorum ſanguineorum, ceraceâ materiâ repletorum.

Nº. XXXVII. Phiala in liquore conſervans Os petroſum Infantis, in cujus capſa, quæ hic aperta, conſpicere licet oſſiculum ſtapedem in ſuo ſitu naturali, membranula tenuiſſima obductum, per quam plurima vaſcula arterioſa repunt.

Not. Præterea membranulam, dictam capſam cingentem, rubicundiſſimam eſſe, propter Arteriolarum repletionem.

Nº. XXXVIII. Hepatis tertium Ligamentum tenuiſſimum, robuſtum tamen, cujus ope Hepatis limbus connectitur diaphragmati, idque in ſiniſtro

plaats van een ſtuk van een blaas, gedekt is met een ſtukje van menſche vel, wiens bloetvatjens zoo konſtig zyn opgevult, dat het vel gants rood is geworden.

Nº. XXXV. Een droog glas, waar in gevonden werd een ſtuk van de Hals-ader van een Paard.

Aanmerkt, Dat aan het bovenſte van dit voorwerp, alwaar een takje komt uyt te ſpruyten, twee klapvlieſen gevonden werden, die de verkeerde loop des bloets tegenſtaan.

Nº. XXXVI. De Sweſerik van een Kind, die ons rood voorkomt, wegens het opvullen der Slag-aderen.

Nº. XXXVII. Een vlesje met voght, waar in bewaart werd het Steen-been van een kleen Kind, in wiens buſſe off trommeltje, 't welk hier geopent is, te ſien is het Stegel-reepje in ſyn natuurlyke plaatſe, omvangen ſynde van een ſeer dun vliesje, waar door heen veele bloetvatjens loopen.

Aanmerkt daarenboven, Dat het vliesje 't welk de Buſſe off Trommel bekleed zeer rood is, wegens het opvullen der Slagadertjens.

Nº. XXXVIII. Een vlesje met vogt, in ſigh onthoudende de derde Band des Levers, die wel zeer dun, maar egter ſterk is, door wiens toedoen de rand des levers in de linker zyde ontrent de punt

ſiniſtro latere, circa cartilaginem enſiformem, hoc LigamentoHepar continetur, ne nimis fluctuet in dextrum latus.

Not. 1°. Huic Ligamento cohærent portio Hepatis, ut & Diaphragmatis, idque in liquore.

2°. Plurimis vaſculis ſanguineis ditatum dictum Ligamentum.

N°. XXXIX. Phiala ſicca, continens Penem pueri, cujus membrana celluloſa flatu repleta, de qua materia videri poteſt. Reſponſ.ad Epiſt.Problem.XV.ubi per figuras hanc membranam delineandam curavi.

N°. XL. Phiala, in cujus fundo videre licet Pulmonem Embryonis recentem, & bene conſtitutum.

Not. In fundo Phialæ, liquore repletæ, dico reperiri Pulmonem : nunquam enim liquori ſupernatabit Pulmo bene conſtitutus, ſi fœtus, in Utero materno moriatur, ante ſuum exitum; ita ut, vel ex ignorantiâ, vel ex malevolentia contrarium ſuſtinuerint, qui mihi olim adverſabantur, tanta cum aſtutia; id quod illis condono.

punt van 't borſtbeen gehegt is aan het Middel-rift, hier door is 't, dat de Lever in ſyn plaats gehouden werd, en niet te veel na de regter zyde kan verplaatſen.

Aanmerkt ook, Dat aan deſe derde Band nogh vaſt ſitten een ſtukkje van 't Middel-rift, en ook van de Lever : ook is deſe Band met veel opgevulde Slag-adertjens voorſien.

N°. XXXIX. Een droogh glaasje, waar in gevonden werd de roede van een Kind, wiens celluleuſe vlies met wind vervult is. Over deſe materie kan men naſien myn antwoord op de XV. voorgeſtelde Brief. alwaar ik dit vlies afgebeelt heb.

N°. XL. Een glaasje met vogt, op wiens grond geſien werd de Longh van een ſeer kleen en onvoldraage Kindje, dewelke fris en vers was.

Aanmerkt dat ik ſegh, dat dit Longhetje op de grond van 't glaasje gelegen is. aangeſien de Longhe fris en wel geſtelt zynde, noyt dryft in eenighe voght, ik ſpreeke van Kindertjens, die in 's Moeders lyve ſterven, en nogh niet geademt hebben : zoo dat ſy, die my voorheen contrarieerden en ſtoutelyk tegenſpraken, zulkx off door onwetentheyd, of door quaadaardigheyd hebben gedaan, 't geen ik haar van harte vergeve.

N°.

N°. XLI. Phiala in liquore conſervans portionem membranæ Chorii fœtus humani, quam in duas partes, maxime inter ſe deſcrepantes, ſeparavi, harum altera tenuiſſima & pellucida fœtum reſpiciens, Pſeudo-Alantois à me vocabitur nomine in poſterum, propterea quod vera Alantois in homine non reperiatur; altera autem, quæ opaca, craſſior, non extenſilis, & utramque faciem Placentæ obducens, Chorii nomen retinere poterit, (illa enim inſervit fulciendis vaſis ſang:) modò illam portionem, quæ recedit à Placenta, & per quam rariſſime vaſa ſanguinea viſuntur diſperſa in homine, mihi liceat nominare membranam Placentæ villoſam: uſum enim peculiarem, obtinere exſtimo; ſcilicet, quod ſit ceu Tunica Villoſa inteſtinorum tenuium, in quam Chylus ſeſe inſinuat, ut eò facilius radices vaſorum lacteorum chylum recipere poſſent; ſic quoque ſuccus nutritius in extremitatibus Arteriarum Uteri confectus, & in dictam Tunicam villoſam ſeſe inſinuans, ab Venarum Placentæ extremitatibus ſuſcipitur, & ad fœtum

N°. XLI. Een vles met vogt, waar in een ſtuk van 't vlies Chorion, van een Jong geboore Kindje te ſien is, 't welk ik in twee vlieſen, van den andere zeer verſchillende, heb geſcheyden; hier van is 't een, 't welk kindwaarts geplaaſt is, ſeer dun, en als doorſightigh zynde, van my voortaan geheeten *Pſeudo-alantois*, waar mede ik te kennen geven wil, datter een alſoo genoemde Alantois in den menſch niet te vinden is: maar het ander dat niet doorſigtigh, dikker, ſeer broos, en beyde de oppervlaktens van de Moer-koek bekleet, kan men de naam van Chorion wel laaten behouden, want de bloedvaten worden daar door by een gehouden en onderſteunt, alleen zoude ik goetvinden, dat men dan dat gedeelte, 't welk van de Moer-koeks oppervlakte afwykt, en waar door men ſelden eenighe bloetvatjens ſiet paſſeeren, de naam van *Noppig vlies des Moerkoekx* noemden, aangeſien ik oordeele, dat het een byſonder gebruyk heeft: namentlyk, 't voedende ſap uyt de uyteynden van de Slag-aderen te ontfangen, en door ſyn noppen 't zelve in te trekken en te behouden, tot dat de uyteynden der aderen 't zelve nevens het aderlyke bloet na haar nemen, en door de Navel-ader tot de vrugt voeren, even gelyk men ziet te gebeuren in 't Fluweele vlies der dunne darmen, waar in ſigh de Ghyl ſet, tot datſe

tum per funiculum umbilicalem deducitur.

Dixi fœtus ſuccum nutritium in extremis Arteriolis uterinis confici, id quod auctores olim Glandulis Uterinis, nunquam viſui exhibitis, ad ſcripſêre; tale quid nemo unquam demonſtrare poterit; jam autem dubitandum non eſt, dictæ extremitates Arteriolarum Uterinarum in ſui extremo aliam ſubire mutationem, ut aptæ natæ ſint ad ſucci nutritii confectionem, ex ſanguine arterioſo. In ovibus, dictæ extremitates Arteriolarum Uterinarum in vaſa vermicularia, nullis intercedentibus Glandulis, mutantur, quemadmodum depingi curavi in Theſauri II. deſcriptione; utrum hoc etiam locum habeat in corpore humano, nondum ſatis exploratum habeo: ſed ad viam, unde digreſſus ſum.

Dicta portio Tunicæ Chorii, quæ mihi Villoſa aut ſuccoſa, uteri cavitatem non ſolum, verum etiam Placentæ uterinæ faciem, quæ uterum reſpicit, obducit, id quod abſurdum, & tanquam chimæra plurimis quidem videbitur, at-

Theſ. V. ta-

ſe van de worteltjens van de Melk-aderen opgenomen en verſtuert werd.

Ik ſegge, dat het voedende ſap, waar door de Vrugt gevoet werd, in de uyteynden der Slag-aderen des' lyſmoeder toebereyt werd, welk gebruik de Auteuren eertyds toeſchreven aan eenighe alſoo genoemde, en noyt getoonde Kliertjens van de Lyſmoeder.

Daar is nu niet meer aan te twyfelen, of de uyteynden der Slag-aderen van de Lyſmoeder nemen eenige veranderingh aan, waar door ſy bequaam werden tot het bereyden van 't voetſel uyt het Slag-aderlyke bloed. In de Schapen veranderen haar deſe uyteynden der Slag-aderen van de Lyſmoeder in wormwyſe vaatjens, zonder eenighe tuſſchenkomende Kliertjens, gelyk ik deſe afgebeelt hebbe in de beſchryvinghe van 't II. Cabinet: of zulks ook plaatſe heeft in de Lyſmoeder van een Vrouw, dat heb ik tot nogh toe niet genoegſaam onderſogt.

Om dan weder te komen tot de wegh, waar van ik wel zoude afdwalen, zoo zegh ik, dat dat gedeelte, 't welk ik het Sappighe of Noppighe Vlies noeme, niet alleen dat deel van de holte des Lyſmoeders komt te bekleeden, dat buyten de koek, en genoegſaam bekent is, maar ook ſelfs de

C opper-

tamen veritati conſentaneum eſſe reperient, qui debito modo per Arteriam umbilicalem Placentam ad extremum uſque ceraceâ materiâ rubrâ repleverint: nam hoc facto, tota Placenta, (quæ nil aliud niſi vaſa ſanguinea,) ſumma rubedine perfunditur, & ſic in conſpectum venit dicta Tunica Villoſa aut ſuccoſa, cinereo colore prædita, quam ſi accurate perſcrutatus fueris, Lect. Benevole, reperies illam eſſe continuam, cum Tunica Villoſa, mihi dicta. Vid. Tab. 1. Fig. 1. Theſ. V.

Dixerit forſan aliquis, ſi illa portio chorii, quæ mihi ſuccoſa ſeu Villoſa, continuet cum ea portione per quam Vaſa ſang: repunt, quare diverſo nomine inſigniri velim? Reſp. hoc à ratione non eſſe alienum, quoniam diverſum uſum obtinere mihi videntur; illa enim portio, per quam myriades vaſorum ſang: ſunt diſperſæ, vaſa continet, ne loco dimoveantur: Altera vero, quæ mihi ſuccoſa, rariſſime vaſis ſang: ſuperbit, vil-

oppervlakte des Moer-koeks, die na de Lyf-moeder ziet of tegens de Lyf-moeder aanſit.

Dit ſal wel beuſelagtig en voor ongelooflyk van ſommighe opgenomen werden, egter zullen ſy het alſoo inder daad en waarheyt bevinden, dewelke op een bequame wyſe de Moerkoeks Slag-ader tot de uyteynden toe met een rood-waſſighe ſtoffe zullen komen te vervullen, want zoo doende, zal de geheele Moer-koek, (die anders niet is, als alleen bloet-vaten en vlieſen,) een rode couleur aannemen, en dit geſeyde Vlies blyft ſijn asverwighe couleur behouden. Dat ook dit Vlies continueel is met het andere ſappige gedeelte, zal men dan ook klaarlyk konnen zien. Ziet de 1. Plaat. Fig. 1. van dit V. Cabinet.

Ymand zal mogelyk vragen, indien dat gedeelte van het Vlies Chorion, 't welk ik vlockig of Sappigh heb geheeten, continueel is met dat deel, waar door alle die Bloed-vaten lopen, en Chorion heet, wat reden iſſer om deſe twee deelen met verſcheyde benaminghen te noemen? Ik antwoorde, zulkx niet zonder reden te zyn, om dat, zoo ik meen, ſy verſcheyde zyn in haar gebruyk; want dat gedeelte, waar door zoo groot een menigte van Bloed-vaten lopen, dat houd deſe Bloet-vaten by een, op datſe niet zouden van een komen te wyken; maar door het ander deel, van

villoſior quoque, & minus tenax. Inteſtinum jejunum continuat quoque cum duodeno & Ileo, attamen in totum haud conveniunt inter ſe, & ea de cauſa diverſis inſigniuntur quoque nominibus. Meſenterium membrana eſt, quæ continuat cum Meſocolo, diverſa tamen habent nomina, quia portio illa connectit tenuia, hæc autem craſſa inteſtina.

van my het Sappighe of Noppige Vlies geheeten, ziet men zeer raar eenige Bloetvaatjens paſſeeren, ook is het ſelvige ruwer, en niet zoo ſtevigh: Den nughteren darm is ook wel continueel met den twaalfvingerighe, en boghtige Darm, maar ſy komen niet over een in alles, en daarom zoo heeft menſe ook byzondere namen gegeven. Het Darm-ſcheyl is een Vlies, 't welk continueel is met het *Meſocolon*, maar noghtans heeft het verſcheyde namen, om dat aan het eerſte gedeelte het dunne gedarmte, vaſt is, aan 't andere in tegendeel het grove.

N°. XLII. Phiala in liquore conſervans Teſticulum humanum diſſolutum.

N°. XLII. Een Vlesje met voght, waar in bewaart werd een uytgerafelde Teſticul van een menſch.

N°. XLIII. Phiala ſicca continens inteſtinula fœtus immaturi, ceraceâ materia referta.

N°. XLIII. Een droogh Glas, en daar in het Gedarmte van een onvoldrage Vrughtje, 't zelve is met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult.

ASSER TERTIUS.

N°. XLIV. PHiala in liquore conſervans portionem ſubſtantiæ corticalis Cerebri humani diſſolutam, quam à capillo dependentem nil eſſe, niſi vaſcula ſanguinea, ex hoc ſubjecto luculenter apparet: ſuntque dicta vaſcula ſanguinea cor-

De derde PLANK.

N°. XLIV. EEn Vlesje met voght, waar in te zien is een kleen ſtukje van de ſchorſſighe ſubſtantie van de Herſſene van een menſch, 't welk ontdaan zynde en aan een hayrtje hangende, klaar doet zien, dat de geſeyde ſchorſſighe ſtoffe niet anders is, als een 't ſamenſtel van Bloet-vaatjens, en wel inſonder-

heyt

corticalem Cerebri ſubſtantiam conſtituentia tam ſubtilia, ut prima fronte viſa, nobis occurrant, tanquam tomentum rubicundum, propter vaſorum repletionem ceraceâ materiâ rubrâ.

N°. XLV. Phiala in liquore continens Cerebri humani portionem, cujus cortex non diſſolutus præ copia vaſculorum ſanguineorum repletorum, rubicundus apparet, medullaris verò albicat.

Not. 1°. In medullari ſubſtantia plurima puncta reperiri rubicunda, quæ nil, niſi vaſcula ſanguinea repleta, & tranſverſim ſciſſa.

2°. Quamvis ſubſtantia medullaris, Corticalem mole ſuperet, variis tamen locis in Cerebri peripheria, corticalem ſubſtantiam medullarem ſuperare mole ſua, hic conſtat.

N°. XLVI. Phiala in liquore conſervans portionem ſubſtantiæ Cerebri, cujus ſubſtantia Corticalis, in totum non repleta ceraceâ materiâ rubrâ, minus diſtinctè repræſentat, qualis ſit vera ejus conſtitutio.

N°.

heyt van Slag aderkens: en zyn deſe Bloet-vaatjens, de ſchorſſige ſubſtantie makende, zoo ſubtiel, dat deſelve met het eerſte opſlagh der ooghen geſien zynde, eenighe roſſe dons verbeelden, wegens der zelve roode opvullingh met een rood-waſſighe ſtoffe.

N°. XLV. Een Vles met vogt in zigh onthoudende een ſtuk van de herſſene uyt een menſch, wiens ſchorſſighe ſubſtantie niet ontdaan zynde, zigh rood opdoet wegens het opvullen der Bloetvaten, de merghagtighe of medullaire ſubſtantie is in tegendeel witagtigh.

Aanmerkt ten eerſten. Dat 'er in de merghagtighe ſelfſtandigheyt veele roode ſtippen gezien werden, die niet anders zyn, als vervulde en doorgeſnede Bloetvaatjens.

Ten tweede, hoewel de mergagtighe ſelfſtandigheyt de ſchorſſighe in veelheyd overtreft, zoo iſt eghter, dat op verſcheyde plaatzen, in den omtrek der Herſſene, de ſchorſſighe dicker is, als de merghagtighe, gelyk men zulkx hier ook zien kan.

N°. XLVI. Een Vles met vogt conſerverende een ſtukje van de Herſſene, wiens ſchorſſighe of uytwendighe zelfſtandigheyt in 't geheel niet is vervult met een rood-waſſighe ſtoffe, weshalven men niet te reght zien kan, wat van deſſelfs hoedanigheyt is.

N°.

N$_0$. XLVII. Portio Placentæ Uterinæ muliebris, ceraceâ materiâ flavâ repleta, cujus facies (ut ſupra dictum) Uterum reſpiciens, vel quæ Utero connectitur, membranâ ſuccoſâ ſeu villoſâ adhuc eſt obducta.

N°. XLVIII. Fœtus humani Cerebellum cum annexa protuberantia annulari, biſecta, & liquori immerſa.

Not. 1°. Ut interiora diſtinctius nobis occurrant, à ſeta dependet in liquore dictum objectum.

2°. Corticalis ſubſtantia in totum rubicunda, propter repletionem ſupra memoratam, Medullaris contra albicat.

3°. Hoc objectum tam diſtincte, & luculenter demonſtrat Corticalem ſubſtantiam eſſe Vaſculoſam, ut hiſce viſis, nemo de rei veritate diutius anceps hærere poſſit.

N°. XLIX. Portio Cerebri humani, in quo Nervorum Opticorum coalitio, ut & eorum proventus ex Thalamis diſtincte videri poſſunt.

Not. Præterea Cerebelli proceſſum, vermiformem dictum, ſubſt: non eſſe diſtinctum à reliqua

N°. XLVII. Een ſtuk van een Moerkoek van een Vrouw, 't welk met een geel-waſſighe ſtoffe is vervult, en is deſſelfs oppervlakte, die zigh met de Lyfmoeder vereenight (gelyk hier voren is geſegt) met een Sappigh of Vlokkig dekzel nogh bekleet.

N°. XLVIII. Het Aghterbreyn van een jongh geboore Kindje, met deſſelfs ronde verheventheyt, deſelve is in twee geſpouwen, en werd hier in een voght geconſerveert,

Aanmerkt ten eerſten. Dat dit voorwerp aan een hayrtje in een witte en heldere voght hangt, ten eynde het inwendighe geſtel te beter zoude te voorſchyn komen.

Ten tweeden. De geheele ſchorſſige ſtoffe is rood, wegens het opvullen, gelyk hier vooren gemelt is, het merghagtighe weſen is in tegendeel wit.

Ten derden. Dat de ſchorſſige ſubſtantie uyt Bloed-vaten beſtaat, wyſt dit voorwerp ons zoo evident aan, dat niemand het zelve gezien hebbende, aan de waarheyt zal konnen twyfelen.

N°. XLIX. Een ſtuk van de Herſſene uyt een menſch, waar in de vereeninge der geſigtzenuwen, als mede haar voortkomen uyt der ſelver Slaap-kamers, bequaam gezien konnen werden.

Aanmerkt daarenboven, dat het wormwyſe uytſteekſel van 't Agter-breyn, in weſen niet is verſcheyden van de reſt van 't Ag-

liqua Cerebelli ſubſtantia, hic videre eſt.

N°. L. Hepar vitulinum excarne, uti vulgò (aſt minus caute) loquimur.

Not. Dictum objectum in liquore conſervatur, ut luculentius ramorum divaricationes in conſpectum venirent.

N°. LI. Phiala liquore repleta, in qua conſervatur fœtus humanus, quinque præter propter menſium cum dimidio, dextrâ ferens portionem Piæ Matris, quæ ſcatet Arteriolis repletis, ejus inſcriptio talis eſt,

VITA QUID EST? FUMUS FUGIENS, ET BULLA CADUCA.

Not. Hunc fœtum ſitum habere talem, qualem obtinet in Utero materno.

N°. LII. Portio Cerebri, cum integro Cerebello.

Not. 1°. Reptatus Arteriolarum per Cerebelli ſuperficiem, hic luculenter videri poteſt, quia repletæ ſunt dictæ Arteriæ.

2°. Arteriæ Cervicalis unionem cum Arteriis Vertebralibus, earumque ramificatione, diſtincte hic videre licet, nec non

ter-breyn, maar is met het ſelvighe over een komende.

N°. L. Een ontvleesde Lever van een Kalf, gelyk men gemeenlyk, edogh te onregt ſpreekt.

Aanmerkt, dat het ſelve in een voght hangt, op dat men de verdelinghe der tacken en tackjens te beter zoude konnen zien.

N°. LI. Een Vles met voght, waar in te zien is een Kind van ontrent vyf en een halve maand dragts, 't zelve houd in ſijn reghter handje, een ſtuk van 't dunne Herſſen-vlies, 't welk vervult is van roode opgevulde Slag-aderkens, met dit devys.

WAT IS 'T LEVEN? EEN VOORBY GAANDE ROOK. EN VERDWYNENDE BOBBEL.

Aanmerkt, dat dit Kind zoo is gelegen in deſe Vles, gelyk het gemeenlyk in 's Moeders lyve leyt.

N°. LII. Een ſtuk van de Herſſene, met het geheele Aghterbreyn.

Aanmerkt ten eerſten, dat de cours of loop der Slagh-aderen, langhs de oppervlakte van 't Aghter-breyn, hier zeer bequaam kan geſien worden, om dat de Slag-aders opgevult zyn.

Ten tweeden, zoo kan men hier ook in 't geſighte krygen de vereeninghe der Nek-ſlagh-aders met de twee Wervel-ſlagh-aders, als

non portionem Tunicæ Arachnoideæ, præſertim ſupra proceſſum vermiformem, ubi fluctuans apparet, Phialâ nonnihil motâ.

als mede der ſelver verdeelinghe in tackjens, en voornamentlyk ook een gedeelte van 't derde Herſſen-vlies, het Spinne-webwyſe vliesje, *Tunica Arachnoidea* geheten zynde, 't welk leyt en drilt off fluctueert in 't glas, als men het zelve wat komt te bewegen.

3°. Proceſſus vermiformis cum duobus proceſſibus Cerebelli, ad ejus latera ſiti, longe diſtinctius hic videri poſſunt, quam in objecto recenti.

Ten derden, Het Worm-wyſe uytſteekſel, met de twee op zy ſtaande uytſteeken van 't Achterbreyn konnen hier ook veel klaarder gezien werden, als wel in een vers afgeſtorven lighaam.

4°. Quid ſit de ſubdiviſione ſubſtantiæ Corticalis Cerebelli, in millenas particulas quadrangulares, de quibus egi, & quas depingi curavi in Reſponſ. Epiſt. Problem. XII. ad Clariſſ: Virum Etmullerum, hic quoque videre licet.

Ten vierden, Watter ſy van de ſmaldeelinghe of ſubdiviſie van de ſchorſſighe ſelfſtandigheyd des Agter-breyns, in duyſende van vierkante deeltjens, waar van ik niet alleen gehandelt heb, maar die ook heb laten afbeelden in 't antwoord op de XII. voorgeſtelde Brief aan de Hr. Etmuller, zulkx kan men hier ook zien.

5°. Loco veſicæ, dicta Phiala obturata eſt Membranâ, myriadibus Arteriolarum repletarum ſuperbiente, id quod obſervavi quoque in omnibus fere Phialis. de quibus egi, & in poſterum agere decrevi, & hoc non ſolum ut viſui gratiam conciliarem, verum etiam, ut diverſitas vaſorum ſang: reptatus videri poſſit.

Ten vyfden, Dit glas is gedekt, in plaats van een blaas, met een ſtuk van een vlies, waar door heen duyſende van bloetvatjens komen te paſſeren, en heb ik zulkx ook gedaan ontrent meeſt alle de glaſen, waar van voor heen is geſprooken, en die nogh ſtaan beſchreven te werden; de reeden die ik hier toe had, was niet alleen tot cieraad van 't oogh, maar ook om de verſcheydentheyd van de cours der bloetvaten te konnen zien.

N°. LIII. Phiala in liquore con-

N° LIII. Een vlesje met vogt, en

conſervans oſſium Tarſi humani portionem, hæc oſſa in unum coälita, & in aliam ſubſtantiam mutata, nil minus, quam oſſa illius loci repræſentant, idque ex muliere, cujus pes extremus Spina Ventoſa fuerat obſeſſus.

N°. LIV. Inteſtinula fœtus immaturi tenuia, nitidiſſime repleta & conſervata, per quæ diſtribuuntur vaſa ſanguinea, ceraceâ materiâ flavâ repleta.

N°. LV. Phiala, & in ea fœtus humanus trium circiter menſium cum dimidio, cujus caput decumbit, loco pulvinaris, ſuper Placentulam, tali Inſcriptione

LIBER AB OMNI MALO,
IN PACE QUIESCO.

N°. LVI. In medio hujus Aſſeris reperitur Pedamentum magnum, cui inſidet rupes naturalis, inſtructa non ſolum Calculis humanis, membraniſque, per quas repunt vaſa ſanguinea repleta, verum etiam Renibus humanis, Ureteribus, &c. ita ut rupes naturalis immediate haud videri poſſit.

Præterea dicta rupes obſeſſa eſt ramis vaſorum ſanguineorum,

en daar in een gedeelte van de beentjens des voor-voets van een vrouw, wiens voet met een wind-doorn *Spina Ventoſa* was beſet, en ſyn deſſelfs beenderen van de voor-voet als in een geſmolten, en in een ander weſen verandert, verbeeldende niet minders, als beentjes van die plaatze.

N°. LIV. Het dunne gedarmte van een onvoldraghe vrughtje dewelke zeer curieus vervult en bewaart zyn geworden, en zyn derſelver bloetvatjens met een Geel-Waſſighe ſtoffe opgevult.

N°. LV. Een glas, en daar in een Kindje van drie en een halve Maand dragts, wiens Hoofdje gelegen is op een Moer-koekje in plaatſe van een oorkuſſentje, met dit devys,

VAN ALLE ONHEYLEN BE-
VRYD, RUST IK HIER IN
VREEDE.

N°. LVI. In 't midden van deſe plank ſtaat een groote pedeſtal en daar op een natuurlyke Steenrots, voorſien niet alleen van ſteenen, die uyt 's menſchen lighaam zyn gekomen, maar vindmen op de zelve ook menſche Nieren water-peſen en vlieſen, waar door heen vervulde bloetvaten paſſeeren; zoo dat deſe natuurlyke Rots inmiddels niet kan geſien worden.

Daarenboven is deſe Rots overal beſet met bloetvaten, dewelke op

tum, qui repleti ceraceâ materiâ rubrâ, repræſentare videntur Corallia rubra.

In faſtigio hujus rupis ſeſe videndum exhibet, ſceleton fœtus humani, ſex circiter menſium, tali ſitu, & corporis incurvatione, ut capite antrorſum adacto, quaſi alloqui velle videatur ſceleton fœtus humani ejuſdem ætatis (ſunt enim gemellorum ſceleta) quod in fundo pedamenti pedibus inſiſtit, tali inſcriptione.

DECIPIMUR VOTIS, ET TEMPORE FALLIMUR, ET MORS DERIDET CURAS, ANXIA VITA NIHIL.

Not. Secundum ſceleton pedes figit in fundo Pedamenti, talique ſitu corpus contorquet, ut capite ſurſum adacto, quaſi auſcultare & alterum ſceleton aſpicere velle videatur cum inſcriptione.

ET VIX DUM CÆPI VIVERE, VITA FUGIT.

Dictum ſceleton pedes figens ſupra Pedamentum, ſiniſtra continet partes generationis infantis, quas more antiquo à 40 annis præparaveram; ante vulvæ introitum videri poteſt membrana hymen.

Theſ. V. Ante

opgevult zyn met een rood-waſſighe ſtoffe, repreſenteerende roode Coraal tacken.

In 't opperſte van deſe Rots doet zigh op, het geraamte van een Kindje van ontrent ſes maanden dragts, en dat met ſulk een poſtuur, buyginghe des Lighaams, en na vooren wendinghe van 't Hoofdje, als of het geſprek wilde houden met het geraamte van een ander van deſelve ouderdom, (want het zyn geraamtjens van tweelingen) ſtaande op de grond van de geſeyde pedeſtal, en aan de voet van de Rots, met dit opſchrift.

WENSCH EN TYD BEDRIEGEN ONS, DE DOOD BELAGHT ONSE SORGE; EN ALSOO IS 'T LEEVEN NIETS.

Het tweede geraamte, ſtaat aan de voet van de Rots, desſelfs Hoofdje is na boven gewent, als wilde het 't eerſte aanſchouwen en toeluyſteren, en heeft dit tot devys.

'T LEVEN IS VAN MY GEVLODEN, ZOO DRA HET MY WAS TOEGEBRAGHT.

Het onderſte geraamte heeft in ſyn linker Handje een præparatie, die ik over 40 Jaaren præpareerde, op de wyſe als men doe gewoon was, &c.

Ante pedem dictæ rupis, reperitur quoque ſceleton fœtus humani trium circiter menſium cum dimidio, dextra gerens ramos Arterioſos è pulmone, repletos, & artificioſiſſime exſiccatos, quorum extremitates valde tenues & capillares ſunt, hujus inſcriptio eſt

NIL VOLENTIBUS ARDUUM.

N°. LVII. Phiala in liquore conſervans Placentam uterinam. cujus Fig. I. Tab. I. continetur.

Not. 1°. Hanc Placentam, ea ſuperficie, qua connectitur Utero, illibatam eſſe, unde non in multos globulos à ſe invicem ſeparatos ſit ſubdiviſa, ſicuti illa nobis utplurimum occurrit, ob rudiorem extractionem, ſed integra, ita ut tunica villoſa, ſeu ſuccoſa, de qua ſupra egi, hic fere illæſa nobis ſeſe videndam exhibeat.

Dicta ſuperficies ſemper, & quidem in ſtatu naturali, ſulcoſa nobis occurrit, illi verò ſulci operiuntur dictâ membranâ villoſâ, niſi Placenta à rudiori manu in varias particulas disjungatur.

2°.

Nogh ſtaat 'er op de voet des Rots het geraamte van een Kindje van ontrent drie en een halve maand dragts, in wiens reghter handje onthouden werden eenighe tacken van ſlag-aderkens, dewelke konſtig opgevult en gedroogt zyn : deſe haare uyteynden zyn zeer fyn, en curieus uyt de Longh gehaalt. Deſſelfs devys is.

NIETS ISSER SWAAR, VOOR HEM DIE WIL.

N°. LVII. Een vles met vogt, waar in te zien is, een voldraghe Moerkoek van een Vrouw, waar van de Figuur te zien is in de I. Plaat I. Figuur.

Aanmerkt ten eerſten, Dat die oppervlakte, welke zigh met de Lyfmoeder vereenight, gants ongeſchonden is, weshalve deſe oppervlakte niet in veele knobbelagtighe verdeeltheeden is geſcheyden, gelykſe ons meeſt voorkomt, wegens het ruwe aantaſten : maar deſelve is gaaf en geheel gebleven, zoo dat men het donſighe, of veſelagtighe vlies, waar van hier vooren is geſprooken, by na gants en gaar hier zien kan : door deſe oppervlakte loopt in een welgeſtelde Moer-koek, altoos wel yets groevigs, edogh het zelve werd door het geſeyde vlieſigh weſen bedekt, ten ſy dat door 't rouw handelen de Moerkoek, als in veele deelen, verdeelt komt te werden.

Ten

20. Dictam Tunicam villoſam continuari cum ea parte Chorii craſſiore, quæ Placentam obducit, ea facie, quæ fœtum reſpicit; hæc oppidò quam bene hic cernere licet, & ſic conſtabit ut antea dixi, Chorii partem craſſiorem, quæ mihi ſuccoſa & villoſa, utramque ſuperficiem Placentæ obducere.

Longe itaque à veritate recedit, quod dixerint olim Anatomici, ſc. vaſa ſanguinea Placentæ, inoſculari vaſis ſanguineis Uterinis.

Quid præte a ſit conſiderandum circa hanc materiam, ſupra innui, & in gratiam eorum, qui me olim ſæpius rogarunt, quid ſentirem de ita dicta Tunica Alantoide, nonnihil hic addere animus mihi eſt. Quid ſtatuendum ſit de Alantoide brutorum & de ejus contento humore, hactenus mihi ſatisfacere non potui, multo minus quid dicendum de ita dicta Alantoide humana, quandoquidem nunquam illam invenerim, & objectorum inopia, temporis penuria, imo impenſæ incredibiles, quas intra 40 annos feci, & adhuc facio, me detinuerunt hactenus: hoc ſaltem in medium proferam, quid obſervarim temporis ſucceſſu.

Ten tweeden, Zoo kan men nu hier klaar zien, dat het donſighe vlies, continueel en vereenight blyft, met dat dicke deel van 't vlies *Chorion*, 't welk die Moer-koekx vlakte bekleet, dewelke na het kind ziet, en waar door heen alle de bloetvaten loopen, en by een gehouden werden: Zoo dat gelyk hier te vooren is geſegt, het dikſte deel van 't vlies *Chorion*, beyde de oppervlacktens van de Moer-koek komt te bekleeden.

Hoe verre iſt dan van de waarheit, 't geen de ontleeders eertyds waanden, namentlyk dat de bloetvaten van de Moer-koek haar immiddels met die van de Lyfmoeder vereenighden.

Wat verders hier ontrent te conſidereren valt, heb ik hier vooren verhandelt; nu, tot voldoeningh van die my voormaals hebben voorgeworpen, wat ik van 't alſoo genaamde vlies *Alantois* en deſſelfs vogt in de beeſten hield, zo bekenne ik gaarne, dat ik my daar ontrent nogh niet kan voldoen, veel min wat te houden is van 't beſtaan van 't vlies *Alantois* en desſelfs vogt in een menſch: nadien ik dit noyt gevonden hebbe, en door de ſchaarsheyd der voorwerpen, kortheyd des tyds, en byſtre onkoſten, die in veertigh Jaar van my gedaan zyn, ben ik te rugh gehouden: 't geen ik egter daar ontrent geobſerveert heb zal ik hier in 't kort verhaalen.

Nunquam Urachum humanum inveni ita pervium, ut flatum aut liquorem ex Veſicæ cavitate adigere potuerim in peculiarem, ita dictam, Alantoidem; Urachus quidem apertus eſt, ad digiti transverſi præter propter longitudinem, ſed non ulterius.

Noyt is my een eenigh pis-vat, *Urachus*, in een menſch voorgekomen, 't welk ik bevond toegangh te hebben tot een alzoo genaamde *Alantois* of pis-vlies, 't ſy door blaaſen of inſpuytingh van vogten. Het pisvat word wel aan de grond van de blaas gevonden eenighe openingh te hebben, ontrent een vingher breed hoogh, maar dan komt de wind te ſtuyten: en verders is die niet te brengen.

Tunica Chorium, ut ſupra dictum, in duas lamellas ſeparabilis, quas inter in ſtatu (ut puto præternaturali) aliquando quidem inveni pauxillum liquoris; ſed hoc ubique in corpore non raro contingit, ſcilicet liquores colligi inter membranarum duplicaturas, & hoc impoſuiſſe Anatomicis exiſtimo, qui Alantoidis exiſtenſtentiam ſtatuerunt in corpore humano, id quod nunquam me ſtatuiſſe memini.

Het vlies *Chorion*, gelyk hier boven geſegt hebbe, kan men in twee deelen ſcheyden, tuſſchen dewelke zomtyds eenighe vogtigheyd gevonden werd, maar dat is zoo ik meen, tegens de loop van de natuur; daarenboven zoo ziet men 't geheele lighaam door, dat meeſt alle de vlieſen verdubbelt zynde, wel eenighe vogtigheyd plaatze geven, om daar voor eenighe tyd te huysveſten, maar zulkx is al mede onnatuurlyk, en deſe verdubbeling van de *Chorion* en verſamelingh van vogtigheyd tuſſchen deſſelfs verdubbelingh, geloof ik oorſaak geweeſt te zyn van haare erreur of dwaling ontrent dat alzoo genoemde vlies *Alantois* in de menſchen.

3°. In dicta Phiala reperitur quoque fruſtum Placentæ, à dicta Tunica Villoſa ſeu ſuccoſa ſeparatum, ut vaſorum conſtitutio accurate videri poſſet.

Ten derden, In dit glas werd ook een ſtuk van een Moer-koek gevonden, wiens donſigh of ſappigh vlies afgeſcheyden is, om dat men der bloetvaten geſtel bequamelyk konde zien.

4°. T

4°. Funiculi umbilicalis vaſa ſang:, ceraceâ materiâ repleta hic luculenter conſpiciuntur.

N°. LVIII. Infantis Pes, naturali rubedine perfuſus, & in liquore conſervatus.

Not. 1°. Omnes Muſculi Tibiam flectentes, & in poſtica parte femoris ſiti, hic nitide ſunt ſeparati, ſc: Sartorius, Gracilis, Semi-nervoſus, Semi-membranoſus, & Biceps, quos inter ſub Genu Nervi, Os ſacrum tranſeuntes, & per femur decurrentes luculenter videri poſſunt, nec non eorum ramificationes, ſub genu, quarum exterior gracilior, per Muſculos, Fibulæ inſtratos, decurrit, alter verò, & craſſior, inter Tibiam & fibulam decurrens, ramum largitur, qui inter duo capita Muſculi Gaſterocnemii externi decurrit ad calcaneum.

2°. Parte anteriore conſpiciendas quoque ſeſe exhibent portiones Muſculorum tibiam extendentium ſc: Muſculi lati tendinis, Recti, vaſti interni, & Vaſti externi. Suntque omnes hi Muſculi naturali rubedine perfuſi.

Ten vierden, Des ſtrengs bloetvaten opgevult zynde, kunnen hier bequaam gezien werden.

N°. LVIII. Het been van een kleen Kind, 't welk natuurlyker wyſe rood van couleur voorkomt, leggende in een vogt.

Aanmerkt ten eerſten, Alle de ſpieren, die het ſcheen-been buygen, en op 't agterſte van 't dyebeen geplaaſt zyn, kan men hier zeer bequaamelyk zien, namentlyk de ſnyders-ſpier, de ſchraale-ſpier, de halfzenuw-agtighe, de half-vlieſighe en twee hoofdighe ſpieren. Tuſſen deſe ſpieren kan men de zenuwen zien, dewelke door het Heyligh-been lopende haar door de dye verſpreyden, als mede der zelver twee tacken of ſcheuten onder 't vouwen van de knie, waar van de buytenſte en ſchraalſte door die ſpieren loopt, dewelke op 't kuyt-been leggen; de tweede en dikkere tack, loopende tuſſchen het ſcheen-en kuyt-been, geeft een tak van ſigh, dewelke tuſſen de twee hoofden van de buytenſte kuyt-ſpier nederwaarts afloopt na de hiel.

Ten tweeden, Van vooren doen zigh op een gedeelte van de ſpieren die het ſcheen-been uytſteken, namentlyk de breed-peeſighe, de reghte, de vaſte-uytwendighe, de vaſte-inwendighe, en zyn alle deſe ſpieren natuurlykerwyſe rood van couleur.

N°. LIX. Phiala in liquore conſervans Cor fœtus humani & Pulmonem.

Not 1°. Pulmonis veſiculæ ceraceâ materiâ ſunt repletæ, unde totus Pulmo rubicundus, & naturali expanſione prædítus eſt.

2°. Inter duos Pulmonis lobos majores, Cor in conſpectum venit, naturali colore præditum ſitumque naturalem retinens.

3°. Arteria Pulmonalis, Arteria magna cum tribus ſuis ramis abſciſſis, ſurſum ſpectantibus, nec non ductus Arterioſus, & Cordis auriculæ luculenter hic videri poſſunt, tanquam in corpore vivo.

N°. LX. Phiala liquore repleta, in qua offertur ſutura tendinis muſculorum ſuralium.

N°. LXI. Phiala in liquore continens hominis os petroſum, in quo diſtincte videri poſſunt tres canales oſſei, Cochlea, cum ſua lamina ſpirali, tenuiſſima membranula ſuccincta.

N°. LXII. Arteria ſplenica vitulina, ceraceâ materiâ flavâ repleta, & in liquore conſervata, ut extremitates ſuccoſæ, pe-

N°. LIX. Een vles in zigh onthoudende het Hart en Longh van een Jong geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerſten, Dat alle de blaaskens van de Longh met een waſſighe ſtoffe opgevult zyn, waar door de geheele Longh rood en natuurlykerwyſe uytgeſpanne voor komt.

Ten tweeden, Tuſſen de twee groote lobbens van de Longh, ziet men het Hart, natuurlyk van couleur, en van plaatze geenzints verandert zynde.

Ten derden, Des Longhs ſlag-ader, de groote ſlag-ader met deſſelfs drie groote afgeſnede en opwaarts lopende tacken, als mede de ſlag-aderlyke wegh, en oorkens des Herte kan men alle hier zoo perfect zien, als of men het in een levendig menſch ſagh.

N°. LX. Een vles met vogt, in 't welk te zien is, een nayingh van de peeſe van de kuyt-ſpieren.

N°. LXI. Een vlesje met voght, waar in te zien is het ſteen-been van een menſch, met deſſelfs drie beenighe Canaalen, het ſlacke-huysje, met deſſelfs rond-lopend plaatje (*Lamina Spiralis*) bekleet met een uytnemend dun vliesje.

N°. LXII. Des Milts ſlag-ader uyt een Kalf met een geel-waſſighe ſtoffe opgevult, leggende in een vogt, op dat men de ſappighe uyteynden konde zien, dewelke half

penicillorum detritorum modo conſtitutæ, videri queant.

N°. LXIII. Phiala ſicca, continens, tria corpuſcula à capillo dependentia, ab aliis habita pro calculis, quæ mihi ſunt oſſicula, reperta in glandula pineali, quæ mihi dono dedit Excell. Vir, Collega & Dominus Quina, practicus apud Amſtelodamenſes feliciſſimus, qui hæc objecta in Glandula pineali cujuſdam fœminæ invenit.

N°. LXIV. Phiala, liquore repleta, & in ea fœtus humanus trium circiter menſium, nitide conſervatus, cujus inſcriptio talis eſt,

NAVITA, QUO PACTO SÆVIS PROJECTUS AB UNDIS,
SIC EGO NUDUS HUMI JACUI PUER INDIGUS OMNI
AUXILIO VITÆ, CUM PRIMUM IN LUMINIS ORAS
NIXIBUS EX ALVO MATRIS NATURA PROFUDIT.

N°. LXV. Phiala liquore repleta, in qua occurrit portio Cerebelli, ut & Medulla oblongata.

Not. 1°. Proceſſus vermiformis hic luculenter videri poteſt, ut & duæ portiones Cerebelli à lateribus proceſſus Vermi-

half-verſleete penceeltjens komen te verbeelden.

N°. LXIII. Een droogh glaasje, waar in aan een hayrtje hangen drie Lighaamtjens, dewelke van Andere voor ſteentjens zyn aangeſien, edogh ik houde de zelve voor beentjens, de welke den wel-geoeffende Hr. Dr. Quina gevonden heeft in 't Pyn-appels kliertje *Glandula Pinealis* van een Vrouw.

N°. LXIV. Een Kindje van ontrent drie maanden dragts, 't welk in een voght zeer curieus bewaard werd, met dit devys.

Gelyk een Schipper word in Zee
Geſolt, geſlingert door de baaren:
Zoo lag ik naakt onmagtig meê
Ter aarde, omringt van veel gevaaren.
Terwyl ik geene hulpe vond
Toen 's levens licht my eerſt beſtraalde,
En ik, na myn geboorte ſtond
Uit 's Moeders lyf, hier adem haalde.

N°. LXV. Een vlesje met voght, waar in ons voorkomt een gedeelte van 't agterbreyn, als mede het verlenghde rug-mergh.

Aanmerkt ten eerſten, Dat het worm-wyſe uytſteekſel hier klaar geſien kan werden, als mede de twee uytſteekſels van 't aghterbreyn, dewelke byzyde het worm-

wy-

Vermiformis ſiti, & magnam analogiam cum dicto vermiformi proceſſu habentes.

2°. In medulla oblongata corpora Pyramidalia & Olivaria viſui ſeſe exhibent, idque non ſolum parte inferiore, quæ ab Anatomico Excellentiſſimo Vieuſſen ſunt inventæ, deſcriptæ & depictæ, verum etiam parte ſuperiore, quas ego deſcripſi, & depingi curavi in Reſponſ. Epiſt. Problem. XII. Tab. XIV. Fig. 5.

N°. LXVI. Portio Cerebelli hum: cum Medullæ oblongatæ portione.

Not. 1°. Medulla oblongata circa principium ſpinalis medullæ, ubi corpora olivaria & Pyramidalia reperiuntur, tractus medullares ſunt duplicis ordinis, ſcil: 1°. Circulares & ſub iis longitudinales, quas ego detexi, & depingi curavi in Reſponſ. Epiſt. Probl. ſupra citata.

2°. Fiſſura antica & poſtica principii ſpinalis medullæ hic etiam exactiſſime conſpiciuntur, ut & proceſſus duo, à Cerebello ad protuberantiam annularem tendentes.

N°.

wyſe uytſteekzel geplaaſt zynde een groote overeenkomſt hebben met het geſeyde worm-wyſe uytſteekſel.

Ten tweeden. In 't verlengd Rugh-mergh kan men hier d olyv-wyſe, ook de pyramied-wyſe lighaamen bequamelyk zien, e dat niet alleen van onderen, di beſchreven ſijn van den deftig Ontleeder Vieuſſens, maar oo ſelfs van boven; deſe zyn uytge vonden, beſchreven en afgebeel van my, in myn antwoord op d XII. Voorgeſtelde Brief. Tab XIV. Fig. V.

N°. LXVI. Een ſtuk van 't ag terbreyn, als mede van 't ve lenghde mergh uyt een menſch.

Aanmerkt ten eerſten, Dat d merg-agtighe draaden van 't ve lengde rugh-mergh tweederha de zyn; namentlyk, eerſt kome ons voor zoodanige, dewelke n de ronte loopende van my uytge vonden zyn, en onder deſe, die n de lenghte gaan, dewelke ik he doen afbeelden in 't bovengeme de antwoord.

Ten tweeden, Zoo kan me hier ook zeer diſtinct zien de tw ſpleeten, die daar gevonden we den in 't begin van 't rug-mergh waar van de eene aan de voorſt de andere aan de aghterſte zyd geplaaſt zyn. Ook ziet men hi de twee uytſteken, dewelke v 't agterbreyn na de ronde verhe ventheyd lopen.

N°

N°. LVII. Fœtus Hepar excarne, uti vulgo, aſt minus caute, loquimur.

N°. LXVII. Een ontvleeſt Levertje, gelyk men gemeenlyk (hoewel abuſivelyk) ſpreekt.

ASSER QUARTUS.

N°. LXVIII. PLexus Choroideus infantis, in quo nullæ Glandulæ, ab authoribus ita decantatæ, comparent, huic in Phialæ fundo connectitur Glandula Pinealis.

Not. 1°. Hunc plexum Piæ matri quoque eſſe connexum, per quam Piam matrem plurima quoque vaſcula ſanguinea ſunt diſſeminata.

2°. Huncce plexum nil eſſe, niſi Arteriolas, ad viſum ſuccoſas, à naturali conſtitutione Arterioſa nonnihil recedentes, mirumque in modum contortas, ſerpentinoque modo reptantes, Glandulaſque repræſentantes. Vid Reſp. in Epiſt. Probl. XII. Tab. XV. Fig. 3.

N°. LXIX. Phiala liquore repleta, in qua videre licet portionem Oſſis ſacri ex infante, quam ſecundum longitudinem ſecui, huic parte ſuperiore, relicta lamella ultimæ vertebræ lumborum,

Theſ. V. ut

De Vierde PLANK.

N°. LXVIII. DE Aderighe vlegting van een Kind, waar in gants geen klieren, zoo roemrughtigh van de Autheuren voorgeſtelt, te zien zyn, aan 't zelve is nogh vaſt gehegt het Pyn-appels kliertje, leggende op de grond van 't Vlesje.

Aanmerkt, Dat deſe geſeyde vlegtingh niet anders is als Slagaderkens, op 't geſight ſapagtigh, en wat van de Slag-aderlyke geſtalteniſſe afwykende.

Ten tweede, Deſelve zyn wonderlyk geſlingert, en zoo Slangswyſe kruypende, datſe eenigher maate in 't eerſte opſlag der ooghen kleene kliertjens repræſenteeren. Ziet hier over na het antwoord op de XII. voorgeſtelde Brief Tafel. XV. Fig. 3.

N°. LXIX. Een vlesje met voght, waar in te zien is een na de lenghte doorgeſnede ſtuk van 't Groote of Heyligh-been; aan deſſelfs bovenſte is ook nogh aan vaſt gebleven een doorgeſnede ſtuk van de laaſte Wervel-beendere van de Lendene: als mede aan

E 't on-

ut & parte inferiore integrum os caudæ.

Not. hoc objectum ita ſecundum longitudinem eſſe diſſectum, ut videri poſſit differentia, quæ reperitur inter interſtitia corporum vertebrarum Spinæ dorſi, & interſtitia corporum vertebrarum oſſis ſacri.

In interſtitiis corporum vertebrarum Spinæ dorſi, cavitas reperitur exigua, & in illa humor, ut in aliis juncturis; dicta cavitas hic apparet inter ultimam lumborum vertebram, & primam oſſis ſacri vertebram.

Contrà, inter primum & ſecundum corpus vertebræ oſſis ſacri, vix ac ne vix quidem veſtigium cavitatis reperitur, inter ſequentes autem nulla omninò videri poteſt cavitas, neque ejuſmodi cavitates iſthic loci neceſſariæ erant, quandoquidem corpora vertebrarum inter ſe per Synchondroſin ſunt conjuncta, & ab omni motu deſtituta: Spinæ autem dorſi conceditur motus, & per conſequens indigebant corpora vertebrarum interſtitiis, cavita-

't onderſte het gehele, na de lenghte doorgeſnede, Staart-beentje.

Aanmerkt, Dat dit voorwerp zoodanigh na de lenghte doorgeſneden is, op dat men het onderſcheyd zoude konnen zien, die daar is tuſſchen de tuſſchenſcheydzels der lighaamen der Wervel-beendere van de ruggegraat, en die van 't Groote of alzoo genoemde Heyligh-been.

Tuſſchen de tuſſchen-ſcheydzels der Wervel-beenderen van de Rugge-graat werd een kleene holligheid gevonden, en daar in een voght, gelyk als in de andere junctuuren des lighaams: Deſe holligheyd is hier nogh te zien tuſſchen het lighaam van de laaſte Wervel-been van de lendenen, en tuſſehen dat van het eerſte Wervel-been van 't Heyligh-been.

In tegendeel zoo ziet men tuſſchen het lighaam van de eerſte en tweede Wervel-beenderen van 't Heyligh-been naulykx eenighe holte, en tuſſchen de reſt gantſch geene, en zulkx is ook niet nodigh, nadien de Wervel-beenderen van 't Heylig-been onderlingh door Kraak-been aan den andere geheght zynde, gants onbeweeghelyk zyn: In tegendeel, dewyl datter evidente beweeginghe in de Rugge-graat is, zoo waſſer die holte en vogtigheyd immers zoo dienſtigh, als in de andere junctuuren.

Op

vitatibus, & dicto humore, in omnibus juncturis reperiundo.

In fundo hujus Phialæ Teſticulus humanus nonnihil diſſolutus reperitur. Vid. Theſaur. V. Tab. III. Fig. 2.

Op de grond van deſe vles is ook te zien, een ten deele ontdaane Teſticul van een Mansperſoon. Siet 't V. Cab. Taf. III. Fig. 2.

N°. LXX. Phiala in liquore continens Pudendum Infantis, cujus labia naturalem conſtitutionem ſine rugis retinuerunt.

Not. Horum labiorum alterum rubedine eſt perfuſum, propter vaſorum ſanguineorum repletionem, pæterea Epidermide ablata, duum generum Pori ſeſe conſpiciendos exhibent. Nymphæ vero nulla cute obducuntur, ea propter talibus poris cutaneis deſtituuntur.

N°. LXXI. Lactes fœtus balænæ, cujus dimidia pars rubicunda, propter vaſorum ſanguineorum repletionem.

N°. LXXI. De Hom van een Jongh Walvisje, wiens halve zyde rood-agtigh is, wegens het opvullen der bloetvaten.

N°. LXXII. Arteria ſplenica vitulina ceraceâ materiâ referta, cujus extremitates ſuccoſæ, variis locis relictæ, videri hic poſſunt, diverſis autem locis abſtuli eas, & ſic penicillorum detritorum inſtar nobis occurrunt.

N°. LXXII. De Slag-ader uyt een Kalfs Milt, met een waſſighe ſtoffe opgevult, wiens ſappighe uyteynden op verſcheyde plaatzen overgebleven zyn, andere daarentegen wegh genomen zynde verbeelden de uyteynden van verſleeten Penceeltjens.

N°. LXXIII Pia mater, cum ſuis proceſſibus inter anfractus Cerebri ſeſe inſinuantibus, idque in liquore.

N°. LXXIII. Een vlesje met voght, waar in onthouden werd het dunne Herſſen-vlies, met deſſelfs aanhanghzels, dewelke haar komen te zetten tuſſchen de omwindighen der Herſſene.

Not. 1°. Vaſa arterioſa ad extremitatem uſque eſſe repleta, unde totum objectum rubicundiſſimum.

Aanmerkt ten eerſten, Dat deſſelfs Slag-aderen ten uyterſte eyneen toe opgevult zyn, waar door het geheele voorwerp rood is geworden.

2°. Per Piæ matris ſubſtantiam variis locis pinguedinem eſſe diſperſam.

N°. LXXIV. Æthiopiſſæ fœtus, ſeptem præter propter menſium, cujus capitis pars ſuperior non ſolum, verum etiam frons ad Palpebras uſque, undique capillis nigris ſtipatur, habetque ſitum talem, qualis ſæpius obſervatur in fœtu uterum maternum occupante.

N°. LXXV. Ante dictum objectum conſpiciendum ſeſe exhibet Corbiculus Indicus, in quo continetur pueri Cor cum Pulmone.

Not. Cordis vaſa, Ventriculi, ut & Auriculæ repletæ ſunt materiâ ceraceâ rubrâ, ſitumque naturalem retinuit Cor: Pulmonis veſiculæ etiam ſunt repletæ ceraceâ materiâ albâ; & ſic dictæ partes conſtitutæ ſunt, ac ſi ſuperſtites eſſent in corpore vivo.

N°. LXXVI. Phiala in liquore continens Placentam Uterinam cum ſuo funiculo umbilicali, quæ ſunt repleta ceraceâ materiâ rubrâ. Tunicâ villoſâ aut ſuccoſâ maxima parte ablatâ, luculenter videri poteſt, totius Placentæ ſubſtan-

Ten tweeden, Dat dit dunne Herſſen-vlies op verſcheide plaatze met vet is voorſien.

N°. LXXIV. Een vles met voght, waar in te zien is een Kindje van een Americaanſche Negerinne van omtrent ſeven Maanden dragts, wiens opperhoofdje niet alleen vervult is met ſwarte hayrtjens, maar ook ſelfs het voorhoofdje tot op de Wyn-brauwen: 't ſelve is gelegen in zoo een poſtuur, gelyk de Kinderen menighmaal in 's Moeders lyve zyn gelegen.

N°. LXXV. Voor het geſeyde Kindje vind men een Indiaanſch korfje, waar in gelegen is het Hart van een Jonghe, met deſſelfs Longe.

Aanmerkt, Dat de bloetvaten, als mede beyde de Ooren van 't Hart met een Rood-waſſighe ſtoffe vervult zyn, en heeft het Hart zyn natuurlyke plaatze behouden: ook zyn de blaaskens van de Longh met een Wit-waſſighe ſtoffe vervult, en dus doende komen ons deſe zaaken voor, als in een levendigh menſch.

N°. LXXVI. Een vles met voght, en daar in een Moer-koek van een Vrouw met deſſelfs Navel-ſtrengh, waar van alle de bloet-vaten vervult zyn met een Rood-waſſighe ſtoffe, en is deſſelfs ſappighe of ruyge vlies wegh genomen, op dat men klaar konde zien de geheele Moer-koek niet

ſtantiam, nil eſſe niſi vaſa ſanguinea, nullis interjectis, ita decantatis, Glandulis.

N°. LXXVII. Phiala repleta liquore, in quo videre licet portionem magnam Piæ matris, cujus vaſa ſanguinea optime ſunt repleta.

N°. LXXVIII. Hominis inferior Cerebri pars, cum integro Cerebello, parte inferiore viſa.

Not. 1°. Inter duas Cerebelli portiones conſpiciuntur duæ Cerebelli prominentiæ, & inter illas proceſſus vermiformis.

2°. Duo corpora Olivaria, ut & Pyramidalia inferiora, à Domino Vieuſſens delineata & deſcripta, luculenter hic videri poſſunt, ut & nervi olfactorii, Viſorii. &c.

3°. Hujus Cerebri vaſa non ſunt repleta, ita ut totum hoc objectum colore albo præditum ſit.

N°. LXXIX. Phiala continens portionem Cerebri, ſc: fornicem cum ejus ita dictis duobus brachiis. Cavitates laterales ſunt Ventriculorum anteriorum partes ſuperiores Cerebri. In poſtico aut oppoſito latere in eadem Phiala occurrit

niet anders te zyn als een t'ſamenſtel van bloetvaten, waar tuſſchen gants geen kliertjens te vinden zyn.

N°. LXXVII. Een vlesje met voght, onthoudende een groot ſtuk van 't dunne Herſſen-vlies, wiens bloet-vaten byzonder moy opgevult zyn.

N°. LXXVIII. Een gedeelte van 't onderſte der Herſſene van een menſch, met het geheele agter-breyn, zoo als het ons van onderen voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten, Dat tuſſchen de twee deelen van 't Agter-breyn, ook twee byſondere uytſteekzels gevonden werden, en tuſſchen deſe wederom het worm-wyſe uytſteekzel.

Ten tweeden, de twee Olyfs- en Piramiedswyſe lighaamtjens, dewelke van de Heer Vieuſſens beſchreven en afgebeelt zyn, kan men hier bequamelyk zien, als mede de Reuk en Geſight-zenuwen. &c.

Ten derden, De bloetvaten van deſe Herſſene zyn niet vervult, en daarom komt ons dit voorwerp voor, wit van couleur.

N°. LXXIX. Een glaasje met vogt, en daar in een ſtuk van de Herſſene, namentlyk het verwerfzel met deſſelfs twee alzoo genoemde armen. De twee op zy ſtaande holligheden of groeven, zyn het opperſte der twee voorſte Herſſen-groeven: In 't agterſte van dit glas komt ons nog voor

currit portio Cerebri, ut & Piæ matris infantis, cujus vaſa ſanguinea repleta ſunt ceraceâ materiâ rubrâ.

N°. LXXX. Phiala in liquore conſervans Papillam Mammæ balænæ, per medium ſectam.

Hoc objecto parte anteriore viſo, occurrit ſpina, demonſtrans ductum lactiferum ſulcatum non ſolum, verum etiam fimbriatum.

Phialâ inverſâ conſpicienda ſeſe exhibent ſequentia.

Spina lævi lateris indigitare videtur Papillæ integumentum; dextri lateris ſpina demonſtrat Papillas nervoſas, quæ à ſe invicem diſſolutæ faſciculos piloſos præ ſe ferunt. Vid. hac de re Theſaur. I. Tab. 4. Fig. 1.

N°. LXXXI. Phiala ſicca, in qua continetur albiſſimum Muris ſceleton, unico pede inſiſtens, cæteris à terra remotis, peculiari modo ſaltare videtur; inter pedes poſteriores fructus Spinoſiſſimus Opuntiæ reperitur.

N°. LXXXII. Phiala in liquore continens inteſtinula fœtus balænæ.

N°.

voor een ander deel van de Herſſene, en ook van 't dunne Herſſenvlies uyt een Kind, wiens bloetvatjens vervult zyn met een roodwaſſighe ſtoffe.

N°. LXXX. Een vlesje met voght, in zigh onthoudende een over langs doorgeſnede Tepel van de borſt van een Walvis.

Als men dit voorwerp van vooren ziet, zoo ziet men in dit voorwerp een doorntje ſteken, 't welk ons aanwyſt de Melk-canaal, dewelke niet alleen geveurt, maar ook zelfs geſaſelt is.

Als men het zelve glas omkeert, zoo doen zigh op, voor eerſt een ingeſtoke doorn, en dat aan de linker zyde van 't voorwerp, aanwyſende het uyterlyke bekleetzel des Tepels, het doorntje aan de reghter zyde, wyſt ons aan de Zenuw-agtighe Tepeltjens, dewelke ontdaan zynde, repreſenteerenſe hayrige bundelkens. Ziet hier over verders na het I. Cabinet Tab. IV. Fig. I.

N°. LXXXI. Een droogh vlesje waar in bewaart werd een zeer wit geraamte van een Muys, dewelke op een van de agterſte pooten ſtaande, ſchynt te danſen; tuſſchen deſſelfs agterſte pooten werd gevonden een vrugt van een grote ſtekelige Indiaanſe Vyge, die byſter vol van doorntjens beſet is.

N°. LXXXII. Een vlesje met voght waar in te zien zyn, de darmtjens van een Jong Walvisje.

N°

N°.LXXXIII. Phiala liquore repleta, in qua fœtus Venæ Portæ videri poteſt, cujus extremitates mirum in modum ſunt repletæ & conſervatæ.

N°. LXXXIV. Portio Cerebri humani, cujus cortex rubicundus, propter repletionem vaſor: dictam ſubſtantiam conſtituentium: hujus figura delineata eſt in Reſponſ. Epiſt. Problem. XII. Tabula XIV. Fig. 2.

ASSER QUINTUS.

N°. LXXXV. HOminis auricula Cordis dextra, cujus ſuperficies interior hic à me facta eſt exterior, ut columnæ carneæ diſtinctius conſpicerentur.

Not. interim dictas columnas variis locis auriculæ eſſe connatas, & diverſis locis ab illa in ſui medio eſſe disjunctas, id quod ſetæ, quæ hic ſub columnis tranſeunt, ceu indicare videntur.

N°. LXXXVI. Phiala in liquore ſervans lamellam Cerebri humani, cujus cortex à repletione rubicundus, medullaris verò albicans.

Not.

N°. LXXXIII. Een vlesje met voght waar in te zien is de Poort-ader uyt een onvoldrage vrughtje, en zyn deſſelfs uyteynden wonderlyk vervult en bewaart.

N°. LXXXIV. Een ſtuk der Herſſene uyt een Menſch, wiens ſchorſighe ſelfſtandigheyd rood van couleur is, wegens het opvullen der bloet-vaten, dewelke de ſchorſſighe ſubſtantie zelfs zyn. Deſe Figuur vind men afgebeelt in 't antwoord op de XII. voorgeſtelde Brief Tab. XIV. Fig. II.

De vyfde PLANK.

No. LXXXV. HEt reghter Oor van een menſche Hart, wiens binnenſte oppervlakte buytenwaarts van my is gewent, op dat men de vleeſighe ſtutſels beter konde zien.

Aanmerkt ondertuſſchen, Dat deſe ſtutzels niet alleen op verſcheyde plaatzen aan 't Oor vaſt zitten, maar ook datſe op verſcheyde plaatzen in haar midden daar van zyn geſcheyden, 't welk deſe doorgeſtooke borſteltjens aanwyſen.

N°. LXXXVI. Een vlesje met voght, waar in te zien is een ſtuk of moote van de Herſſene van een Menſch, wiens ſchorſſighe ſelfſtandigheid wegens het opvullen der bloet-vatjens rood voorkomt.

Aan-

Not. In parte medullari media obſervatur hic quoque corticalis ſubſtantia.

Aanmerkt, Dat men in 't merg-agtighe weſen hier ook een ſchorſig weſen vind.

No. LXXXVII. Phiala ſicca, & in ea rami arterioſi, ceraceâ materiâ repleti. In fundo Phialæ ſceleton Muris quoque reperitur, mira geſticulatione poſitum.

No. LXXXVII. Een droogh vlesje in zigh onthouden Slagaderlyke tacken, die met een Rood-waſſighe ſtoffe zyn opgevult, op de grond van dit vlesje vind men een wit geraamte van een Muys, in een ſeltzaame poſtuur geſtelt zynde.

No. LXXXVIII. Phiala, in cujus liquore videre eſt portionem inteſtini coli humani, cum annexo cœco, & proceſſu vermiformi.

Not. Hoc objectum vitæ ſpeciem præ ſe ferre.

No. LXXXVIII. Een vlesje in wiens voght bewaart werd een ſtuk van de Colyk-darm van een menſch, met deſſelfs blinde-darm en worm-wyſe uytſteekzel, en verbeelt dit voorwerp nogh levendig te zyn.

No LXXXIX. Hominis naſus in liquore conſervatus, cum ſuis interruptionibus cartilagineis, non quinque, uti voluere authores, ſed pluribus ſc: octo Vide Reſp. Epiſt. Problem. VIII. Tab. IX. Fig. 5.

No. LXXXIX. De Neus van een menſch in een vogt bewaart, waar in te zien zyn deſſelfs kraak-beenighe verdeeltheden, die niet vyf in getal zyn, gelyk de Autheuren ſchryven, maar agt. Ziet het antwoord op de VIII. Voorgeſtelde brief. Tab. IX. Fig. V.

No. XC. Teſticulus humanus, cujus Tunicam Vaginalem aperui, ut vaſa præparantia in conſpectum venirent.

Not. Per Dictæ Tunicæ dorſum innumera vaſa ſanguinea repleta diſpergi; musculus autem ſuſpenſorius per ſuperficiem decurrens, colore albicante hic etiam in conſpectum venit, quia vaſa ſang: inania ſunt.

No. XC. Een Zaad-bal van een Menſch, wiens ſchee-Vlies geopend zynde, de bereydende Vaten geſien konnen werden, dewelke opgevult zyn.

Aanmerkt ook, dat door het buytenſte van 't geſeyde Vlies zeer veel Bloet-Vaten loopen, ook ziet men hier het ophangend Spiertje, 't welk witagtig hier nu voor komt, om dat deſſelfs vaatjens niet opgevult zyn.

N°. XCI. Phiala in liquore reſervans duos Lienes fœtuum humanorum, quorum vaſa, Lienem conſtituentia, ſunt repleta ceraceâ materiâ rubrâ, hiſce connectuntur Pancreata rubicundiſſima propter eandem rationem.

N°. XCII. Hominis dimidia pars Naſi, viventis ſpeciem referens, in cujus ala veſtigium variolæ remanſit, ſtellæ figuram præ ſe ferens.

Not. 1°. In cute, ab Epidermide liberata, videri poſſe duo pororum genera, majora ſc: ut & minora. Prolabium integumento obductum, & ſic villoſitas (de qua in Theſaur. IV. egi) non apparet.

2°. Ductus lachrymalis continet portionem pennæ anſerinæ, ut ſic demonſtrem, ubinam loci ſit ejus terminus in naſi cavitate.

N°. XCIII. Phiala in liquore continens Fœtus inteſtinula, quorum vaſa ſanguinea ſunt repleta.

N°. XCIV. Portio cutis frontis fœtus humani, cum palpebra, vitæ ſpeciem referens.

Theſ. V. Not.

N°. XCI. Een vles met voght, en daar in twee Miltjens van Jongh geboore Kindertjens, welkers bloet-vaten, die de Milt maken, opgevult zyn met een Rood-waſſighe ſtoffe; Aan deſe Milten zitten de Maagh-kuſſekens nogh vaſt, die om deſelve reede zeer rood couleurigh zyn.

N°. XCII. De helft van een menſche Neus, zeer levendig van couleur, in wiens vleugel het teken van een kinder pockje is gebleven, het welk een Sterretje komt te verbeelden.

Aanmerkt ten eerſten, Dat men in 't vel, ontbloot zynde van 't opper-velleke, tweederhande ſweet-gatjens zien kan, namentlyk groote en kleene. Des Voorlips ruyghe geſteltheyd kan men hier nu niet zien, om dat deſſelfs bekleetzel niet weg genomen is. Ziet hier over na het IV. Cabinet.

Ten tweeden, Zoo werd hier geſien, dat in de traan-canaal een pennetje is geſtooke, om het uyteynde deſes canaals te konnen zien in de holte van de Neus.

N°. XCIII. Een vlesje met voght, in ſigh onthoudende het gedarmte van een jongh geboore Kindje, en zyn deſe haare bloetvatjens opgevult.

N°. XCIV. Een ſtuk van 't vel van 't Voorhoofd van een jongh geboore Kindje, met deſſelfs opperſte Oogh-ſchel, levendigh van couleur.

F Aan-

Not. in Limbo palpebræ oſcula viſuntur, per quæ humor excernitur, quo palpebræ oblinuntur.

N°. XCV. Infantis facies vivido colore prædita, cui circumpoſita ſunt vaſa ſanguinea Piæ matris.

N°. XCVI. Phiala ſicca, in qua reſervatur portio Corii, in filamenta diſſoluta.

N°. XCVII. Phiala liquore repleta, continens portionem Arteriæ pulmonalis, ceracea materia artificioſe repletam.

N°. XCVIII. Cerebellum Infantis eodem modo conſervatum.

N°. XCIX. Oculus humanus cum ſuis palpebris, qui, ut rotunditatem conſervaret, repletus eſt.

N°. C. Phiala ſicca, & in ea Scrotum humanum inflatum, exſiccatum, ut, eo aperto, videri poſſit ſeptum, ut & celluloſitas (ſi ita loqui liceat) Tunicæ Dartos. Vide ejus figuram in Reſp. Epiſt. Problem. I. Fig. I. Tab. I.

N°. CI. Pueri portio inteſtini

Aanmerkt, dat aan de uyterſte omtrek hier geſien werden alle die mondekens, waar door een voght paſſeert, die het uyterſte der Oogh-ſchellen komt te beſtryken.

N°. XCV. Het aangeſigt van een jongh geboore Kindje, zeer levendigh van couleur, rondom 't zelve zyn gelegen de opgevulde Slag-aderen van 't dunne Herſſen-vlies.

N°. XCVI. Een droogh vlesje, en daar in een ſtuk van 't vel tot leer bereid, en in draden uytgerafelt.

N°. XCVII. Een vlesje met voght, waar in geſien werd een ſtuk van des Longhs Slag-ader zeer konſtigh opgevult met een waſſighe ſtoffe.

N°. XCVIII. Het Agterbreyn van een kleen Kindje, op dezelve wyſe geconſerveert.

N°. XCIX. Een menſche Oog met deſſelfs Oogh-ſchellen; op dat het Oog zyn rondigheyd zoude behouden, is 't zelve opgevult.

N°. C. Een droogh glaasje, en daar in het Kloot-ſakxke van een menſch, 't zelve is opgeblaſen, en opgeſnede, op dat men bequamelyk zoude konnen zien deſſelfs tuſſchen ſcheydzel, als mede de celluleuſe geſteltheyd van 't vlies *Dartos*. Ziet deſſelfs Figuur in 't antwoord op de I. voorgeſtelde Brief. Fig. I. Tab. I.

N°. CI. Een ſtuk van een omge-

ſtini Coli inverſi, ut in conſpectum venirent rugæ; ita dictæ Glandulæ, Tunica Villoſa, nec non Pori qui luculenter in conſpectum veniunt, & cribrum repræſentare videntur.

N°. CII. Phiala ſicca continens portionem Coli inteſtini, cum annexo Cœco, proceſſu vermiformi, & portione Ilei.

Not. Valvula (aut ſi mavis Valvulæ) Coli accurate hic videri poteſt, idque ex puero.

N°. CIII. Pars Renis dimidia, ſecundum longitudinem diviſa, ut interiora videri poſſint, de quibus in præcedent: Theſaur. egi.

N°. CIV. Veſica humana aperta, ut ſuperficies interior, quæ valde inæqualis, videri poſſit.

Not. hæc inæqualitas haud ſolùm, verùm etiam craſſities conſideratione dignæ ſunt; craſſitie enim digito non cedit, idque à calculo, qui in dicta Veſica eſt repertus.

N°. CV. Phiala ſicca, in qua, duo ſceleta Murium, nitidiſſime præparata, reſervantur, horum alterum pede ſiniſtro continet. Anguillæ caudam,

gekeerde Kronkel darm uyt een Kind, om de rimpels, de alzoo genoemde klieren, het Fluweele vlies, en ſweetgatjens, die een zeef verbeelden, bequamelyk te konnen zien.

N°. CII. Een droog glas met een ſtuk van de Colyk-darm, met deſſelfs Blinde-darm, worm-wyſe uytſteekzel, en een gedeelte van de Bogtighe darm.

Aanmerkt, Dat het Klap-vlies of Klap-vlieſen van de Colyk-darm, hier bequaam konnen geſien werden, en is het genomen uyt een Jonghe.

N°. CIII. De helft van een Nier, na de lengte doorgeſnede, op dat men deſſelfs inwendighe geſteltheyd zoude konnen zien; hier van is gehandelt in de voorgaande Cabinets beſchryvingh.

N°. CIV. Een geopende Blaas uyt een menſch, waar in te zien is deſſelfs ongelyke binnenſte oppervlakte een vinger dik te zyn, veroorzaakt door een ſteen, die men in de Blaas gevonden heeft.

N°. CV. Een droogh vlesje, waar in geſien werden de geraamtens van twee Muyſen, die zeer curieus toebereyt zyn, een van de zelve hout in ſyn linker poot de ſtaart van een Aal, de welk e zoo

dam, ita præparatam, ut non ſolùm oſſicula, verùm etiam pinnarum conjunctiones inter ſe nitidiſſime conſpiciantur.

No. CVI. Stomachus fœtus humani cum annexo Inteſtino duodeno, in liquore conſervatus, cujus Arteriæ, ad extremitatem usque, ſunt repletæ.

N°. CVII. Membrana Chorion, cum ſuis acetabulis, ſeu placentulis, aciculæ caput magnitudine non ſuperantibus, idque ex ſue. Horum vaſcula ſanguinea perfectiſſime ſunt repleta.

toebereyt is, dat men niet alleen de graaten, maar ook de onderlinghe vereeninghe der vinnen zeer curieus zien kan.

N°. CVI. Het Maaghje van een jong geboore Kindje, met deſſelfs twaalf vingerighe darm; in een vogt: en ſyn deſſelfs Slagaderkens tot de uyterſte uyteynden vervult.

N°. CVII. Het vlies *Chorion* met deſſelfs Moer-koekjens, een ſpelde hoofd in groote niet overtreffende, uyt een Sogh of Varken, en zyn deſſelfs bloetvatjens zeer volmaakt opgevult.

LOCULAMENTUM

magnum ſub dicto

THESAURO QUINTO

Continet quasdam Arculas in quarum

Prima, ex ligno Cedrino confecta, reperitur Infantis Caput oſſeum nitidiſſimum, in duas partes diviſum, in quarum partium ſuperiore, facie interiore, conſpiciendum ſeſe exhibet dura Mater cum ſuis Arteriis artificioſiſſime repletis.

Not. 1°. Sinum falciformem remanſiſſe apertum, ut conſtitutio ejus diſtincte videri poſſit.

DE GROTE LAADE

onder dit vyfde

CABINET

Onthout in zig verſcheyde cedere vierkante kiſtjens of dooſen.

In de I. deſer, werd gevonden een Doods-hoofdje van een jongh Kind, 't welk ons zeer fray voorkomt, en is 't ſelve in twee deelen verdeelt. In de holte van 't bovenſte deel, ziet men het harde Herſſen-vlies, met deſſelfs bloet-vaten die zeer konſtigh opgevult zyn.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de Seyſen-wyſe groeve opengebleven is, zoo dat deſſelfs weſen zeer diſtinct geſien kan werden.

Ten

2°. Fontanellam eſſe tenſam & naturaliter conſtitutam, ſine ulla ruga.

In altera & inferiore hujus Oſſis parte, conſpicienda ſunt.

1°. Palati involucrum, vaſis ſanguineis repletis, refertum, unde palatum rubro colore nobis occurrit.

2°. Utraque membrana Tympani, præ copia vaſorum ſanguineorum repletorum, rubicundiſſima.

3°. Os occipitis, in ea ætate, ex quatuor oſſibus conſtare, conſpicere licet.

4°. Maxilla inferior, quæ membranæ & cartilaginis ope, ex duobus oſſibus conſtituitur in hoc objecto, oſſiculum ſupernumerarium habet, dictæ conjunctioni interpoſitum.

In ARCULA Cedrina II reperiuntur Veſiculæ ſeminales caballinæ, quæ, geminas veſiculas felleas humanas mentientes, nullis cellulis gaudent.

In ARCULA Cedrina III. ſequentia reperiuntur, &

1°. Quidem, Tunica intima vaccina, Litt. A. notata, cum ſuis protuberantiis, quæ in vaccis, uterum gerentibus, reperiuntur, & à nonnullis cotyl:

Ten tweeden, Dat het vliesje, 't welk *Fontanella* heet, natuurlyker wyſe geſpannen ſtaat, zonder eenighe rimpels.

In het ander, of onderſte deel van dit Doods-hoofdje, kan men deſe navolgende zaaken zien.

Ten eerſten, Het bekleetzel van 't verhemelte is rood, wegens haar opgevulde bloetvatjens.

Ten tweede, dat beyde de Trommel-vlieskens, zeer rood zyn, wegens haar opgevulde Slag-aderkens.

Ten derde, Het Agterhoofsbeen, in die tyd te beſtaan uyt vier beenderkens, kan men hier ook ſien.

Ten vierden, Zoo ziet men hier dat 't onderſte Kaakebeen, 't welk uyt 2 ſtukken beſtaat, door een vlieſigh en Kraak-beenig toedoen gemeenelyk vereenigt zynde, hier nog een overtollig beentje beſit, 't welk tuſſchen de geſeyde vereening werd gevonden.

In het II. Cedere KASJE, werden gevonden de Saad-blaaskens uyt een Hengſt, dewelke zeer aardigh twee Gal-blaaskens uyt een menſch verbeelden, dewylſe gants geen cellekens hebben.

In het III. werden gevonden voor eerſt het binnenſte vlies van de Lyf-moeder van een Koe, getekent met de Lett. A. In deſe ziet men, die uytpuylentheden, dewelke altoos gevonden werden in ſwangergaande Koeyen, deſe werden van zommighe *Cotyledones* ge-

tyledones dicuntur, ab aliis verò, ſed minus recte, dicuntur Placentularum pars altera.

Placenta enim, quam Placenta, in duas dirimi haud poteſt partes, cum Placenta proprie pars fœtus ſit, non uteri; atque illa uteri pars protuberans, nil niſi efflorescentia Uterina, quæ tempore graviditatis eo loco, ubi connectitur placentulis, in tumorem attollitur, multiſque cavitatibus ſeu foveis profundiſſimis ditatur, in quas ſeſe inſinuant vaſa ſanguinea, placentulas conſtituentia.

Quamvis autem in mulieribus non dentur tot protuberantes partes uterinæ, dum uterum gerunt; tamen eo loco, ubi placenta ſeſe utero applicat, uteri tunicam interiorem nonnihil, ſeſe in tumorem quoque attollere, experior.

Not. præterea, hanc tunicam innumeris vaſis ſanguineis ſuperbire, præſertim circa dictas protuberantias.

Tunica extima uteri vaccæ, Litt. B notata, gaudet vaſis ſanguineis multum diſcrepantibus ab iis, de quibus ſupra dictum eſt.

AR-

geheeten, van andere ook. hoewel t'onregt, het tweede deel van de Moer-koekjens.

De Moer-koek als Moer-koek kan in geen twee deelen verdeelt werden, om datſeeygentlyk een deel is van de vrugt, en niet des Lyf-moeders; maar dat uytpuylend deel van de Lyf-moeder, en is niet anders als een uytbottingh of uytſettingh des Lyf-moeders, geduurende het ſwanger gaan, die haar op die plaatze laaten vinden, daar de Moer-koekjens met haar vereenigt werden: en hebben deſe *Cotyledones* of uytbottinghe des Lyf-moeders veele zeer diepe holletjens, waar in haar komen te zetten de penceel-wyſe bloet-vaten die de Moer-koekjens eygentlyk conſtitueeren; en hoewel men in de Vrouwen die veelheyd van zoodanighe uytpuylentheden des Lyf-moeders niet vind, geduurende het ſwanger gaan, zoo is 't evenwel dat ik bevonden heb, dat ter plaatze daar de Moerkoek zigh vaſt maakt aan de Lyfmoeder, dat daar ook een uytpuylentheyd gevonden werd in de Lyf-moeder.

Aanmerkt ook dat dit binnenſte vlies des Lyf-moeders zeer ryk is van bloetvaten, inſonderheyd omtrent die plaatze daar de Moerkoekjens haar laten vinden. Het buytenſte vlies des Lyf-moeders van een Koe getekent Lett. B. heeft ook veel bloet-vatjens, maar deſe verſchillen veel van de geſeyde.

Het

ARCULA Cedrina IV. continet Omentum, omni pinguedine deſtitutum, ſericum repræſentans.

ARCULA Cedrina V, in qua reperiuntur duo Renes humani indurati, prodigioſæ magnitudinis, ſuntque eorum vaſa ceraceâ materiâ rubrâ repleta.

Not. 1°. Quod rariſſime (ſi unquam) contingit, Venas renales hic prodire ex Vena Cava, paulum ſupra diviſionem in duos ramos Iliacos.

2°. Ureteres ceraceâ materiâ albâ ſunt repleti, & ſic naturalem curſum tortuoſum reſervarunt; ſuntqne juſto ampliores.

3°. Uterque Ren, gaudet duabus Arteriis Renalibus, quarum una ex ſuperiore, altera ex Renis inferiore parte prodit.

4°. Ex Arteriæ magnæ trunco deſcendenti hic prodeunt arteria Cœliaca, & ſub ea, meſenterica ſuperior; ab iis, ut dixi, Renales etiam prodeunt, item arteria meſenterica inferior, arteriæ Lumbares, Iliacæ, &c. Vena ſpermatica ſiniſtra, ut & dextra ex venis renalibus hic prodeunt.

AR-

Het IV. KISJE of vierkante Doos onthoud in zigh, het Net van al het vet ontbloot, repræſenteerende een ſtuk zyde Floers.

In het V. werden gevonden twee hart gebalſemde menſche Nieren, dewelke monſtreus groot zyn, en zyn derſelve bloet-vaten met een Rood-waſſighe ſtoffe vervult.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de Nier-aderen zeer ongewoon hier voortkomen, uyt de Hol-ader een wynigh hooger als ter plaatze, daar de Hol-ader haar in twee Heup-tacken komt te verdeelen.

Ten tweeden, Zoo zyn de twee Pis-leyders ongewoonelyk ruym, en met een Wit-waſſighe ſtoffe opgevult, en hebben in 't opvullen haare gints en weder lopende cours hier behouden.

Ten derden, Yder Nier, heeft twee Niers-ſlag-aderen, waar van de eene uyt 't bovenſte, d'andere uyt 't onderſte der Nieren voortkomen.

Ten vierden, Zoo ziet men hier, dat de nederdalende ſtronk van de groote Slag-ader, van zig geeft de Maaghs-ſlag-ader, en onder deſe ook de opperſte darm-ſcheyls ſlag-ader, ook de onderſte darm-ſcheyls ſlag-ader, der Lendene ſlag-aderen, ook ziet men hier beyde de Zaat aderen uyt die der Nieren voort te komen.

In

ARCULA Cedrina VI. continet pueri Diaphragma, cum ſuis tendinibus numeroſis, Aortæ portione, & Pericardio, ita præparato, ut luculenter videri poſſit unio diaphragmatis cum Pericardio.

In ARCULA Cedrina VII. continetur Infantis Thorax apertus, ut vertebrarum corpora, coſtarumque curſus rite videri poſſint.

Not. 1°. Arterias intercoſtales non ſolum prodire ex arteriæ magnæ trunco deſcendente, verum etiam ex arteriis Mammariis, luculenter hic videri poteſt, utpote ceraceâ materiâ rubrâ refertis.

2°. Coſtas ſuperiores ſurſum, inferiores deorſum ſpectare, hic videre licet.

3°. Quomodo arteriæ Oſſis ſacri in utroque latere repunt, ortumque ducunt, ex ramis Iliacis hic cerni poteſt.

In ARCULA Cedrina VIII reperiuntur duo Renes repleti & indurati, cum annexa portione Venæ Cavæ, utraque Vena Spermatica ſiniſtra, prodeunte ex Vena renali, & Vena ſpermatica dextra, ex trunco Ve-

In het VI. vierkante KISJE, vind men het Middel-rift, en deſſelfs ſcheuten uyt een Jonghe, waar aan nogh vaſt ſitten een deel van de groote Slag-ader, en Harte ſakxke: 't zelve is zoo toebereyt, dat men zeer bequaam de vereenigingh van 't Harte ſakxke met het Middel-rift zien kan.

In het VII. werd bewaard de Borſt van een kleen Kind, geopent zynde, om te bequamer de lighaamen der Wervel-beenderen te konnen zien, als mede de cours der Ribbens.

Aanmerkt ten eerſten, Dat de tuſſchen-ribbighe Slag-aderen niet alleen uyt de nederdaalende ſtronk van de groote Slag-ader voort komen, maar ook zelfs uyt de Mam-tacken, en zulkx kan men hier te bequamer zien, om dat deſe vaten opgevult zyn met een Rood-waſſighe ſtoffe.

Ten tweeden, Dat de opperſte Ribbens na boven, en de onderſte na beneden loopen, kan men van gelyke hier zien, als mede.

Ten derden, Hoe de Slag-aderen van 't groote of Heylig-been wederzyts loopen.

In de VIII. Doos of KISJE, vind men nogh twee Nieren uyt een menſch, dewelke vervult en hart gebalſemt zyn met een ſtuk van de Hol-ader, en beyde de Nier-aderen daar aan, daar benevens zyn der nogh aan vaſt de linker Zaad-ader, voortkomende uyt

Venæ Cavæ emergente, nec non uterque Ren, cum ſuis pelvibus, ut & Vena ſiniſtra Capſulæ renalis hic in conſpectum quoque veniunt.

Supra dictum Loculamentum magnum, quinque minora reperiuntur in dicto Theſ. V. ſuntque inſtructa conchyliis, aliiſque rebus, ex utraque India ad nos delatis, de quibus in ſequentibus.

FIGURARUM

Explicatio

THESAURI QUINTI.

TABULA I.

FIGURA I. Secundinæ humanæ figuram oſtendit.

A. Placentæ uterinæ facies, quæ uterum reſpicit & involucro villoſo obducta eſt.

B. Chorii portio villoſa, à Placenta dependens.

C. Chorii portio tenuior, à craſſiore & tenuiore portione ſeparata, & pro Alantoide (minus tamen caute) habita.

D. Placentæ portio diſſoluta, luculenter oſtendens, ejus con-

uyt de ſtronk des hol-aders; ook zynder de twee pis-leyders met haar beckens, en de twee by-nieren noch aan vereenigt, dit alles kan hier gevoegelyk gezien werden.

Boven de geſeyde groote Laade werdender nogh vyf wat kleender gevonden, dezelve zyn voorſien van Hoorntjens, Schulpen, en andere zaaken, die ons zoo uyt Ooſt- als Weſt-Indie zyn toegeſonden, waar van ik hier-na ſoude kunnen handelen.

VERKLARING

der Figuuren van 't

VYFDE CABINET.

De I. PLAAT.

Fig. I. Wyſt ons aan de na-geboorte van een Menſch.

A. De oppervlakte des Moerkoekx, dewelke tegen de Lyfmoeder aanſit, en met een ruyg-agtigh bekleetzel beſet is.

B. Het ruyg-agtighe gedeelte van 't Vlies *Chorion*, 't welk van de Moer-koek af-hangt.

C. Het dunſte gedeelte van 't geſeyde vlies *Chorion*, afgeſchyde van 't dikke en ruyge-gedeelte, 't welk te onregt voor het vlies *Alantois* werd gehouden.

D. Een gedeelte van de Moerkoek, 't welk ontdaan is van 't geſeyde ruyg-agtigh bekleetzel klaar-

conſtitutionem mere vaſculoſam eſſe, nullis intercedentibus, ita decantatis, Glandulis.

E. Funiculus umbilicalis.

F. Chorii portio villoſior, illam Placentæ partem obducens, quæ Uterum reſpicit, & cum eo connectitur.

G. Tunicæ Amnii portio.

FIG. II. Exhibet Iconiſmum ſecundinæ uterinæ Embryonis, præter propter bimeſtris, quæ poſt annihilationem aut liquefactionem Embryonis, aliquanto temporis ſpatio in utero remanſit, unde ab utero, temporis ſucceſſu, magis magiſque compreſſa, induruit, & ſic nil minus quam ſecundinam repræſentat.

A. Placentulæ facies externa.

B. Apertura à me forcipe facta, ut cavitas in conſpectum deveniret.

C. Portio ſanguinis coagulati, quæ in uteri collo hæſit, & pedunculum repræſentat.

Not. Interim Embryone eo tempore in nihilum redacto, aut

klaarlyk aanwyſende, dat deſſelfs weſen niets anders is, als een t'ſamenſtel van bloet-vaten, ſonder het tuſſen komen van eenige de minſte, zoo zeer beroemde kliertjens.

E. De Navel-ſtrengh.

F. Dat gedeelte van 't ruygevlies, 't welk die opper-vlakte bekleet, die na de Lyf-moeder ziet, en daar mede vereenigt is.

F. Een gedeelte van het vlies *Amnios*.

De II. FIG: Wyſt ons aan het afbeeltzel van de nageboorte van een onvoldrage, en ontrent twee maandigh Schepſeltje, 't welk na 't vergaan of ſmelten van 't Schepſeltje, nogh in de Lyfmoeder is blyven ſitten, alwaar het metter tyd door 't inkrimpen van de Lyf-moeder meer en meer is komen geperſt en verhard te werden; en hier door is 't, dat het niet minder als een nageboorte komt te verbeelden.

A. Des Moer-koekjes uyterlyke weſen.

B. Een opening van my door de ſchaar gemaakt, om in de holligheyd te konnen zien.

C. Een gedeelte van 't geronne bloed 't welk in de inwendige hals van de Lyf-moeder heeft geſeten, en ſigh hier als een ſteeltje opdoet.

Aanmerkt ondertuſſen, dat het Schepſelke van die ouderdom ver-

aut reſoluto, placentulam ut & membranas ejus ſæpe multo ſanguine obducti, unde ſecundina juſto major eſſe videtur, pro ratione Embryonis.

vernietigt of geſmolten zynde, het Moer-koekje en vlieſen met veel bloed gemeenlyk beſet zyn, waar door de nageboorte ſeer veel grooter en dikker ſchynt te weeſen, als zy inderdaad is.

TABULA II.

FIG. I. Exhibetur Caput oſſis femoris ſerra diviſum.

A. Pars glabra, exterior, cartilagine incruſtata.

B. Pars interior oſſeo-ſpongioſa.

C. Pars exterior ſinuoſa, nulla cartilagine obducta.

D. Lamella oſſea, quæ admodum tenuis, & ab una parte vix apparens.

FIG. II. Monſtratur juvenis portio oſſis femoris ſuperior, duabus apophyſibus (mihi Apophyſibus ſpuriis) ſeu trochanteribus, deſtituta.

A. Dicti oſſis portio ſuperior, ſerra diviſa.

B. Pars eminens minor, à qua, coctione, receſſit, trochanter minor.

C. Cervix oſſis femoris, à qua caput dicti oſſis ſerra eſt divi-

Verklaaring vande II. PLAAT.

De I. FIG: Stelt ons voor ooghen het afgeſaagt Hooft van een Dye-been.

A. Het gladde, en uyterlyke deel, 't welk met kraakbeen bekorſt is.

B. Het inwendige Sponcieus-beenighe gedeelte.

C. Het buytenſte en groevige deel, met geen kraakbeen omvangen.

D. De uyterlyke vaſtbeenighe ſchille des beens, dewelke zeer gering zynde, aan de eene zyde naulykx te zien is.

De II. FIG: Wyſt ons aan het bovenſte gedeelte van 't Dyebeen van een Jongh, dogh volwaſſen Perſoon, 't welk van de twee *Trochanteres* of alzo genaamde uytwaſſen (die ik Baſtaart uytwaſſen noem) ontbloot is.

A. Het opperſte afgeſaagde gedeelte van 't geſeyde been.

B. Het kleenſte uytſteekzel, waar van, door 't koken de kleene *Trochanter* afgeweken is.

C. De hals van 't Dye-been, waar van het Hooft is afgeſaagt, om

diviſum, ut interius oſſeo-ſpongioſa ſubſtantia ejus, ut & lamellæ tenuitas optime appareant.

D. Lamella oſſea, quæ ab uno latere perquam tenuis & fracturis anſam præbet eo loci.

E. Oſſeo-ſpongioſitas cervicis oſſis femoris.

FIG. III. Exhibetur Trochanter minor, qui coctione receſſit à verâ oſſis parte.

FIG. IV. Repræſentat partem ſuperiorem Cranii infantis, in cujus cavitate relicta eſt dura mater, cum ſuis Arteriis, ceracea materia rubra repletis.

A. Portio ſuperficiei exterioris Cranii.

B. Arteriarum curſus per duram matrem.

C. Earum curſus à latere, proceſſus falciformis ſub Fontanella.

D. Sinus proceſſus falciformis.

E. Falx.

om alzoo het inwendige Sponcieus-beenigh weſen, als mede de dunheyd vande vaſtbeenige en uytwendige ſchille te konnen zien.

D. De geſeyde beenighe ſchille, die aan de eene zyde byſter dun is, en oorſake geeft tot het ligt breken des beens op die plaatſe.

E. De Sponcieuſe beenigheyd van den hals van dit been.

De III. FIG. Verbeelt de kleene *Trochanter* die door het koken is komen af te wyken van 't waare deel des Dyebeens.

De IV. FIG: Wyſt aan het bovenſte gedeelte van de Herſſen-panne van een kleen Kind, in wiens holte nogh vaſt ſit het harde Herſſen-vlies, met deſſelfs ſlagaderen, die met een rootwaſſighe ſtoffe opgevult zyn.

A. Een gedeelte van de buytenſte oppervlakte vande Herſſenpanne.

B. De Cours deſer Slagaderen door het harde Herſſenvlies.

C. Derſelver cours langs de zyde van 't Zeyſen-wyſe uytſteekzel onder de *Fontanella.*

D. De Groeve van de Zeyſenwyſe uytſteek.

E. De Zeyſen.

TABULA III.

Exhibet IV. Figuras, quarum

FIG. I. Indigitatur infantis Oſſis Sacri, Caudæ & ultimæ vertebræ, portio, ſuntque in duas partes diviſa & lateraliter hic viſa.

A. Portio corporis vertebræ infimæ Lumborum.

B. Pars interior oſſeo-ſpongioſa.

C. Cavitas inter corpus ultimæ vertebræ Lumborum & primæ Oſſis ſacri.

D. Spatia inter corpora vertebrarum oſſis Sacri, cavitates mentientia & ſucceſſive magis magiſque diminuentia.

FIG. II. Lit. A. demonſtrat portionem Spinæ dorſi in duas partes ſecundum longitudinem diviſam, & à latere viſam, idque ex infante.

Litt. B. B. Corporum vertebrarum interior ſubſtantia oſſeo-ſpongioſa.

C. C.

In de III. PLAAT,

Werden vier Figuren gevonden, waar van de

I. FIG: Ons vertoont een gedeelte van 't Staart, en Heylig been, als mede een deel van 't lighaam van het laaſte Wervelbeen vande Lendenen, en werd dit alles in twee deelen na de lengte verdeelt zynde, op zyde gezien.

A. Een gedeelte van 't lighaam van het laaſte wervelbeen van de Lendene.

B. Het uytwendigh en Sponcieus-beenige gedeelte.

C. De holte tuſſchen het lighaam, van de laaſte Wervel-been derLendenen, en eerſte van 't Heiligh been.

D. De ſpatie tuſſen de Lighamen der Wervel-beenderen van 't Heylig-been, dewelke ook wel eenigſints holligheden verbeelden, egter geen holligheden zyn, en ziet men ook datſe van boven af ſucceſſivelyk minder en minder daar na gelyken.

De II. Fig. Letter A. vertoont een gedeelte van de Rugge-graat van een jongKint, 't welk in twee deelen na de lenghte geſcheyden is, en zydelings kan geſien werden.

Lett. B. B. De inwendige ſponcieus-beenige ſubſtantie der Wervel-beenderen.

C.C

C. C. Cavitates inter corpora vertebrarum ſitæ.

D. Spinalis Medullæ portio.

E. Ejuſdem integumentum, continuans cum dura matre.

F. F. Proceſſus ſpinoſi cartilaginei.

FIG. III. Lit. A. Deſignat corpus vertebræ ejuſdem ſpinæ, ſeorſum viſum.

B. Ligamenta, inter gemina vertebrarum corpora ſita, & lamellatim diſpoſita.

FIG. IV. Repreſentatur portio degenerationis oſſium Tarſi in ſubſtantiam oſſe molliorem idque propter ſpinam ventoſam, unde totus Tarſus ſine ulla oſſium diviſione unum corpus repræſentat.

FIG. V. Exhibentur tria oſſicula, ſeu Calculi in glandula Pineali humana reperti. Hæc oſſicula à capillo dependent.

C. C. De holligheden, die men tuſſchen de lighamen der Wervelbeenderen vint.

D. Een gedeelte van 't ruggemergh.

E. Deſſelfs bekleetzel, 't welk met het harde Herſſen-vlies een continueel lighaam is.

F. F. De Kraakbeenige, en Doornagtige uitſteken.

De III. FIG. Lett. A. Vertoond ons het Lighaam van een Wervel-been des Rugge-graats, apart.

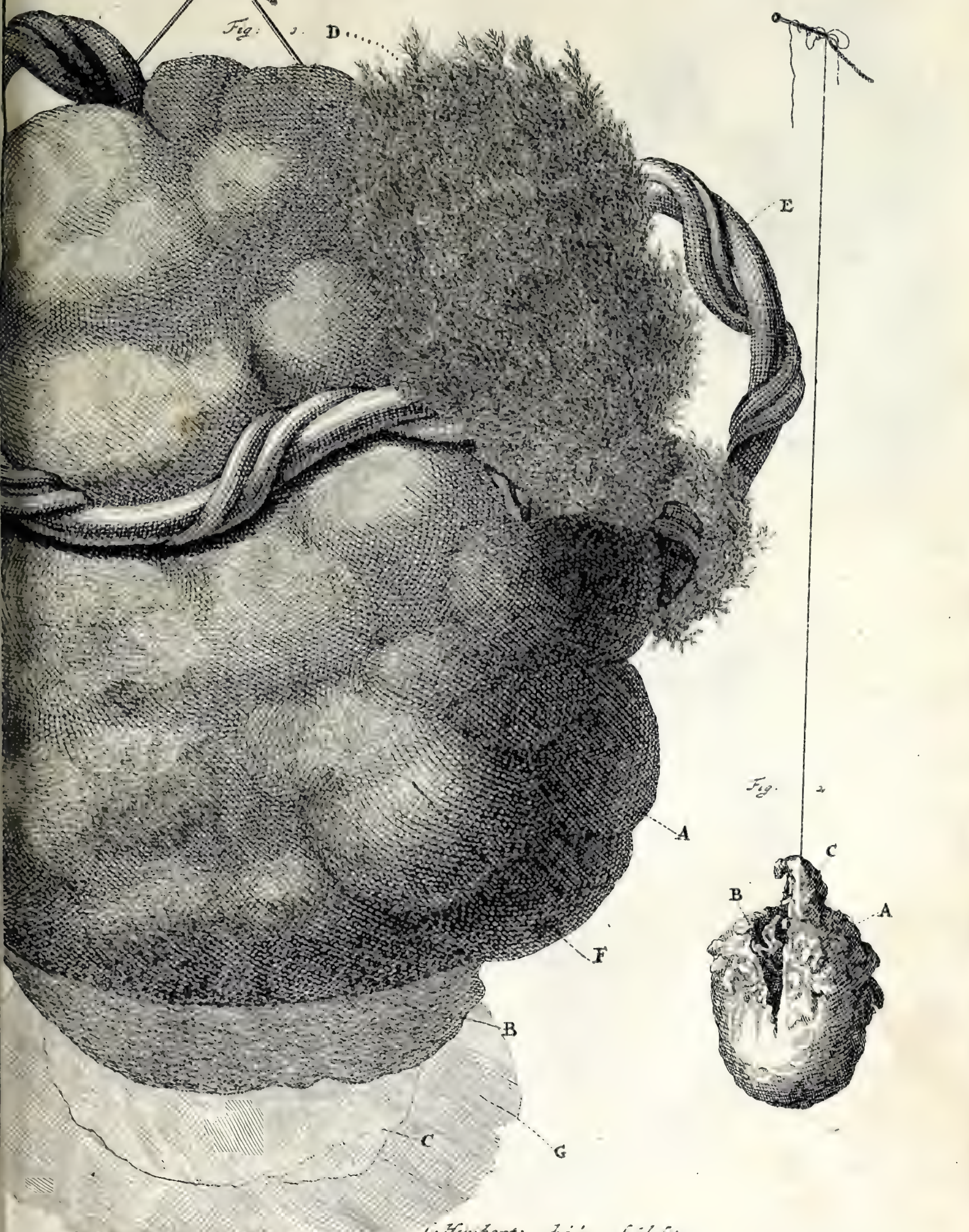
B. De Mootwyſe Banden tuſſchen de lighaamen der Wervelbeenderen geplaaſt.

In de IV. FIG. Werd verbeeld een gedeelte van een ontaarde Voorvoet, wiens ſubſtantie, veel ſagter als been is geworden, door een voorgaande Wint-doorn (*Spina Ventoſa*). Alle deſe Kooten zyn tot een Lighaam geworden, en als in een geſmolten.

De V. FIG. Vertoont ons drie beentjens of ſteentjens in het Pynappels-kliertje (*Glandula Pinealis*) van een Menſch gevonden; deſe hanghen aan een hayrtje.

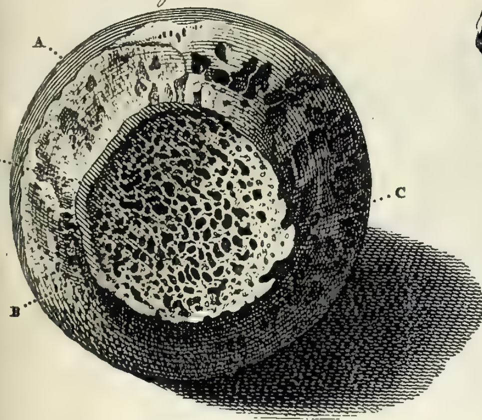
FINIS.

THES. V. TAB: I.

C. Huyberts. advivum sculpsit.

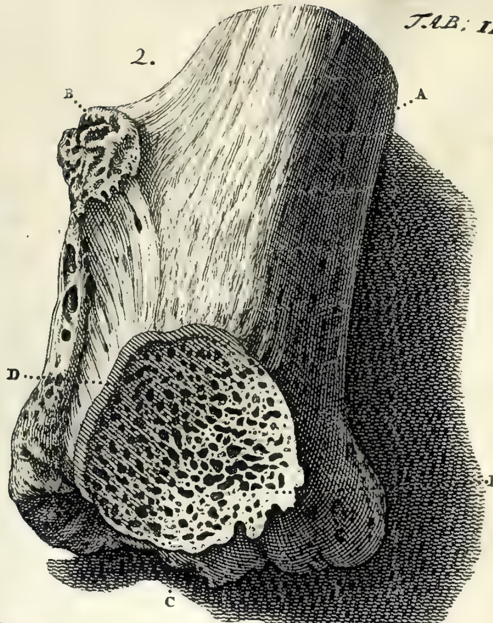
Fig. 1.

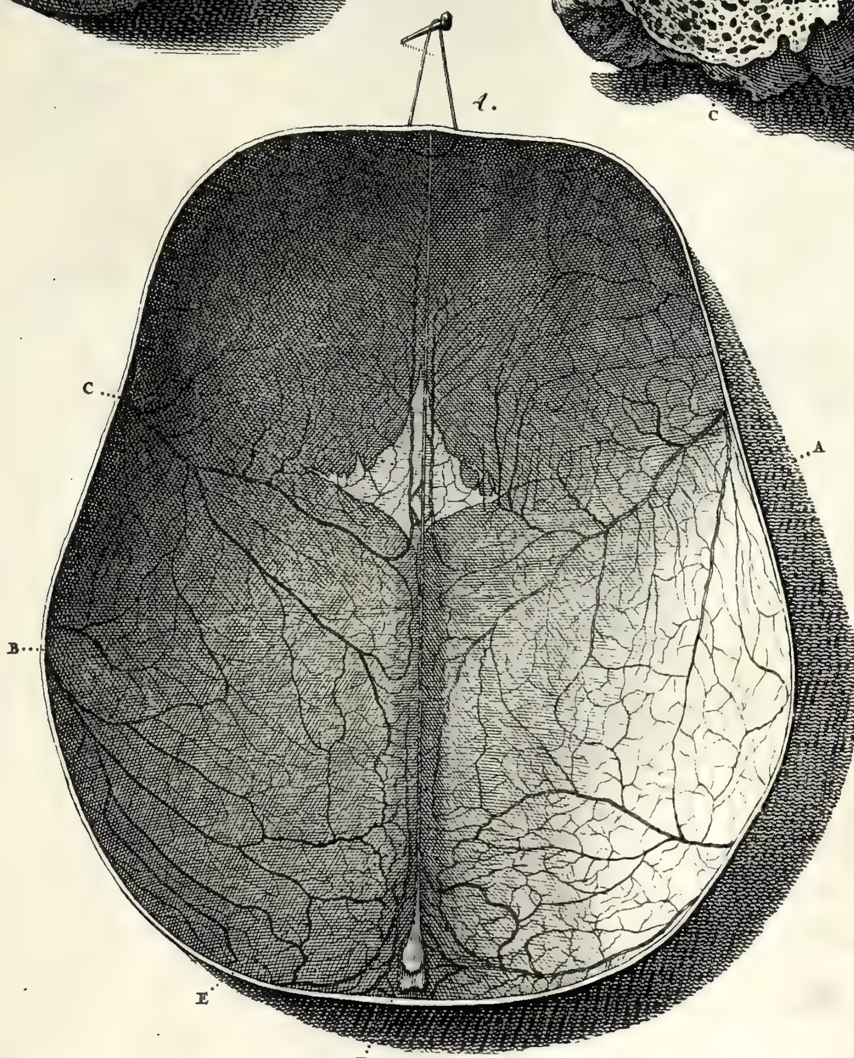
3.

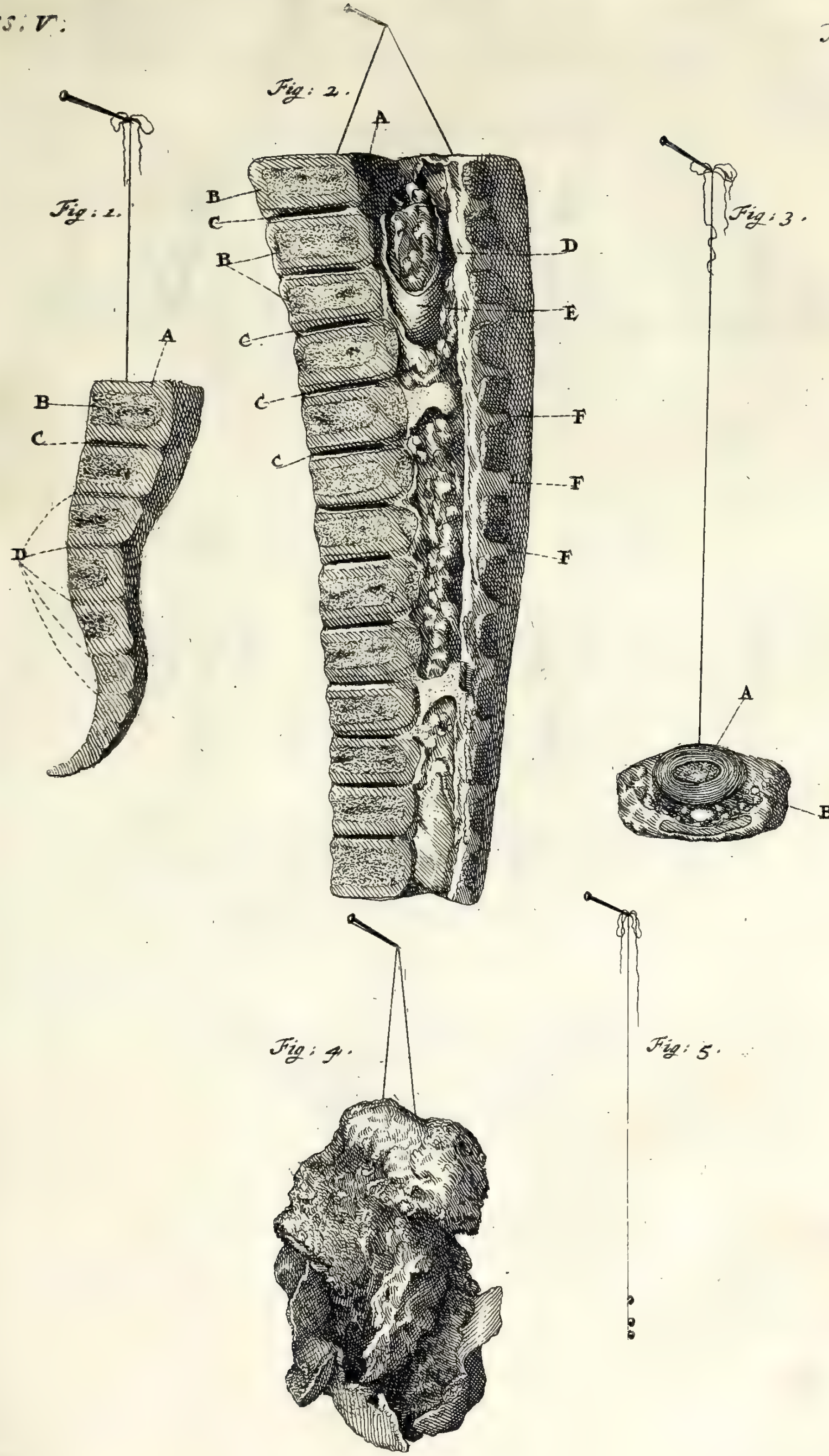
2.

4.

A. de Blois, ad viv. delin. et sculp.

J. Hüiberts, *ad vivum, ſculp*

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris

THESAURUS ANATOMICUS SEXTUS

Cum Figuris æneis.

HET SESDE ANATOMISCH CABINET

VAN

FREDERIK RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie en Botan:

Met kopere Platen.

AMSTELÆDAMI,

Apud JOANNEM WOLTERS, 1705.

L. B.

VI. THeſaurô jam ad finem perductô, in quo, ut & in cæteris præcedentibus, & ſequentibus plurima reperiuntur, quæ planè ſunt nova, & notatu digna, mihi animus eſt, Collegium privatum domi meæ in illos inſtituere, idque per totum anni decurſum, ſine temporis interruptione, ab hora duodecima ad primam, vel ſemiſecundam uſque. In hoc Collegio exhibiturus ſum omnes totius corporis partes, ut & particulas minutiſſimas, quæ maxima parte hærent in Phialis, liquore limpidiſſimo repletis, in quibus illa longe diſtinctius, & luculentius demonſtrantur, quam extra liquorem. Cum autem nonnulla contra diſtinctius videri poſſint, poſt illorum exſiccationem, hæc omnia in capſis conſervata, viſui quoque exhibebo, brevemque ſermonem de omnibus iſtis præparatis habebo. Cum autem plurima inter illa reperiantur, quæ extra ſitum naturalem ſunt poſita, in uno cadavere partium ſitum demonſtrabo; & cum nonnulli encheireſin diſſecandi deſiderent, in eorum uſum ſemel atque iterum partes

Beminde Leeſer.

DEwyl nu het Seſde Cabinet in't light is gekomen, waar in, als mede in voorgaande, en volgende ſeer veele zaken werden gevonden, dewelke waarlyk als nieuwigheden te houden, en aanmerkens waardig zyn: Zo is myn voornemen private Collegien te, mynen Huyſe daar over te houden, en dat 't gehele Jaar door, ſonder ophouden, van twaalf tot een of half twee uuren. In dit Collegie ſal ik alle partyen, ja ook alle de kleenſte deeltjens van 's menſchen Lighaam aanwyſen, en ſijn deſe voor 't grootſte gedeelte, in een ſeer heldere voght gehangen, waar door veele zaken klaarder kunnen werden gezien, als buyten de Voght, gedrooght en hard gemaakt zynde. Dewyl eghter eenige zaken bequamer geſien kunnen werden, na datſe verhart en droogh gemaakt zyn; zoo zal ik die, in Dooſen en Kasjens bewaart werdende, ook aanwyſen, over alles een kleen diſcours voerende. Nadien nu onder alle deſe toebereytſelen veele buyten haar plaatſe zyn genomen; ſoo zal ik daar toe een Lighaam nemen, om deſelve in haar natuurlyke plaatſe aan te wyſen; ook is myn meeninge een reys of twee wat

corporis diſſecabo. Hiſce peractis, ad incudem revocabo, idq; in uſum eorum, quibus tempus diutius commorandi ſuppetit, demonſtrationes quadrupedum, Piſcium, Conchyliorum, Papilionum, Avium, Marinorum, &c. quæ omnia, præſertim ex utraque India ad nos delata, tanta ſunt numero, ut circiter mille & quingentas phialas conſervem, exceptis iis quæ in forma ſicca in thecis reſervantur: ita ut multum temporis requiratur, ſi quis cum attentione ſingula perluſtrare velit, idque per horam ſingulis diebus: quæ autem corpus humanum ſpectant, & in XVI Theſauris ſunt repoſita, illa abſolvere conabor intra IV. vel V hebdomadas.

te Anatomiſeren in 't lighaam zelfs, voor die geene, dewelke begeerigh zyn, de handelingh daar van te zien. Dit alles verrigt zynde, ſoo is de meninghe over te te gaan, (voor die gene die nog tyt overigh hebben, en haar verblyf nogh wat kunnen verlengen,) tot het vertoonen van de viervoetige Dieren, Viſſen, Hoorens, Schelpen, Capellen, Vogels, en veele Zeezaken, die al te ſamen voor 't meerendeel, uyt Ooſt en Weſt-Indien overgebraght zyn, en zyn deſe ſoo groot in getale, dat ik van die zaken, ontrent de 1500 Vleſſen vergadert hebbe; uytgenomen die gedrooght zynde in Dooſen en Kasjens werden bewaart: ſoo dat 'er al vry veel tyds vereyſt werd voor die geene, dewelke alles met een naukeurigh oogh willen beſien, en zal ik daar toe nemen alle dag een uur, en dat van 12 tot een of half twee uuren. Die zaken nu, die het 's menſchen lighaam betreffen, en in 16 Cabinetten opgeſlooten zyn, deſe meene ik te ſullen werden geabſolveert in vier of vyf weken.

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ Profeſſoris

PRODROMUS

THESAURI ANATOMICI SEXTI,

IN quo demonſtratur neutiquam CL. Dm. Vieuſſens, ſed me, primum inventorem eſſe variarum novitatum in corpore Humano, quas ſibi vindicat Cl: Vieuſſens in ſuo tractatu, nuper admodum edito, nomine *Novi ſyſtematis Vaſorum ſanguineorum in corpore humano.*

Cum abhinc annos circiter quatuordecim præter vulgarem præparandi, diſſecandi, & demonſtrandi, methodum invenerim aliam, quâ corporum humanorum partes, ut & particulæ minutiſſimæ in conſpectum producantur, & ſine qua ut hæc omnia demonſtrentur impoſſibile eſſe reor.

A°. 1696. Epiſtolas Anatomico Problematicas, ad me à variis Doctis Viris miſſas, cum reſponſionibus, Figuris adornatis, publici juris facere incepi.

In illis plurima nova inveniuntur, quandoquidem, eô tempore inveneram methodum, quâ corpora humana poſt mortem, oculis objiciuntur, tanquàm in vitam revocata eſſent, ſicuti omnes teſtantur, qui illa quotidie in ædibus videndi cauſâ conveniunt, quos inter quòque fuit è Societate Jeſu, Reverend. Dns. G. Papin, ex India Orientali tunc temporis redux, qui cadavera illa ſic à me præparata condecorabat variis verſiculis, inter quos ſequens quoque erat;

Mortuus, arte Tua, Ruyſchi, vivit, docet, infans,
Elinguis loquitur, mors timet ipſa ſibi.

Præterea uſitatum non erat in illo tempore, ut Profeſſores Anat: cum exhiberent demonſtrationes Anatomicas, adducerent præparata, in liquore ſuſpenſa, & ſic tunc temporis viſui exhiberent, uti ego facere incipiebam; exiſtimabam enim Anatomicas demonſtrationes, quæ inſtituuntur in corporibus jamjam denatis, minus eſſe utiles, ſi non talibus præparatis, in liquore ſuſpenſis, jungerentur; ſic aliquoties diſſectiones publice inſtitui in corporibus juvenum à multis annis denatorum, uti liquet ex programmatibus in lucem editis, inter quæ, hoc ſequens quoque fuit.

PROGRAMMA

L. S.

Quandoquidem ſingulis annis, ſemel aut bis, Anatomicas demonſtrationes publicas facere ſoleo; jamque integro anno, ne unum quidem ſubjectum humanum recens obtinere potui; mihi in animo eſt, prima die Martis, Menſis Auguſti, 1703, *Anatomiam publicam auſpicari in* Theatro Anatomico; *idque in cadaveribus illorum trium Juvenum, qui abhinc annos ferè decem, vitam cum morte commutarunt, annoque* 1695. *Menſe Julio, ut & Anno* 1696. *Menſe Octobri publicè à me demonſtrati fuerunt.*

Hæc autem cadavera naturalem formam hominis vivi, arte noſtra, recuperarunt, & quod plus eſt, temporis ſucceſſu formoſiora ſunt reddita, quemadmodum dicto tempore patebit.

Horum primum dormientem repræſentat Juvenem, facie venuſta, malis & prolabiis rubicundis, cute glabra, ſine rugis, & nullo prorſus pigmento, aut colore tincta, quemadmodum anno 1696 *viſum fuit, cum rogatus à Viro quodam Nobiliſſimo, coram omnibus ſpectatoribus, qui demonſtrationes iſtas ſuâ præſentiâ condecorabant, faciem hujus fricarem ſale, aquâ, arenâ, ſapone, & linteo, ad excoriationem fere uſque.*

Hujus Cerebrum, Stomachus, Inteſtina, Hepar, Lien, Renes, *Cor*

Cor, Pulmo, cæteraque Viſcera, huc uſque tam nitide ſunt conſervata; ut videantur partes multorum viventium ſuperare.

Hoc cadaver, uti ſoleo, veſtibus indutum, viſui exponere mihi eſt animus, abſque ulla inciſione aut laceratione, & ſic illibatum conſervare decrevi.

Alterum autem Cadaver contra à me ſupradictis annis publice eſt diſſectum, Muſculis ſeparatis.

Tertium autem ita diſſecui, ut ſingulas partes ſeorſim demonſtrare, & iis qui non adſtabant proximi, exhibere potuerim.

Circa dicta cadavera conſiderandum, quod omnia multo diſtinctius & accuratius in illis demonſtrabuntur, atque videbuntur, quam quidem fieri poteſt in recens denato; quandoquidem notiſſimum eſt, quicquid externe in corpore humano vivo oculis gratiam conciliat, illud morte adimi, & à ſtatu naturali recedere. Non minus etiam verum eſt, partes internas, poſt mortem, à naturali conſtitutione multum recedere, imo particulas minutiſſimas viſum noſtrum aufugere.

Hac autem arte noſtra reſtituitur denatis id, quod moriendo amiſerunt, ſc: naturalis conſtitutio, quam tam pulchre denuò recuperant, ut iterum vivere ac dormire videantur: Omnia quoque membra, quæ in mortuis rigida facta ſunt, in hiſce tam mobilia exiſtunt, quam in homine vivo.

Præterea corpora denata brevi odorem ſpirant ingratum, hæc autem ſunt odoris grati.

In hac tractatione Anatomica non eſt animus tali, ut conſuevi, methodo, procedere; hæc enim conſideranda tanquam ſpicilegium præcedentium demonſtrationum, in qua varia, ab aliis neglecta, & nonnulla nova exhibiturus ſum.

Primò, à corporis integumentis univerſalibus incipere decrevi, atque ea occaſione oſtendere Prolabiorum integumentum, quod neque pro Epidermide, neque pro Cute, habendum, quandoquidem nulla cutis ibi reperitur. Dicto integumento exhibito, pergam ad veræ prolabiorum conſtitutionis demonſtrationem, quam ante tres annos detexi & in tertio Theſauro deſcripſi, ac Fig: expreſſi, inde autem nobis conſtabit, quare tanti cruciatus excitentur, Prolabiis male conſtitutis, aut integumento proprio deſtitutis.

2o. *Hiſce peractis, ad incudem revocabo demonſtrationem Mammarum; quoniam autem dictorum noſtrorum cadaverum juvenilium Mammæ nimis exiles ſunt, ad integram Mammarum conſtitutionem oſtendendam, afferam majoris dilucidationis gratia, Mammas virorum, mulierum, dum viverent utero gerentium, Nutricum, Infantum recens natorum, nec non portionem Mammæ Balænæ & Vaccæ.*

3°. *Exponam quanta ſit diſcrepantia inter has, & illas vaſorum ſanguineorum extremitates, non ſolum ratione reptatus, verum etiam ſubſtantiæ, quam rem cæteri auctores neglexerunt.*

4°. *Explicabo conjunctiones extremitatum arteriarum renalium, cum ductibus urinariis, in Theſ. III. figuris expreſſas.*

5°. *Oſtendam fruſtraneam impendere operam, qui foramina in Omento humano, bene conſtituto, quærunt.*

6o. *Demonſtrare decrevi mirabilem reptatum vaſorum ſanguineorum Renalium, maximam partem Renis conſtituentium, quemadmodum in Theſauro III. figuris declaravi.*

7°. *Hepatis atque Lienis ſubſtantiam ex meris vaſis ſanguiferis, non autem ex Glandulis eſſe conflatam, indigitabo.*

8°. *Demonſtrabo, nullam ex tunicis aut membranis inteſtinorum tot gaudere Vaſis ſanguifluis, quam quidem tunica nervea, quæ innumeris ſcatet Venis atque Arteriis, idque ob glandulas inteſtinales, ita dictas, quæ revera originem ſuam ducunt ex dictorum Vaſorum extremis.*

9°. *Qua ratione, aut modo, omnes Inteſtinorum Membranæ, quæ quatuor ſunt numero, tanta dexteriate oculis exhiberi queant, ut ſingularum conſtitutio diſtincte videri poſſit.*

10°. *Demonſtrabitur ad oculum, Venam portæ longe plures habere ramos & ramuſculos, quam quidem Vena Cava quatenus Vena Cava per Hepar ſeſe ſpargit, aut potius Hepar conſtituit, id quod conſideratione dignum eſſe, nemo facile negabit.*

11o. *Quomodo exactiſſime demonſtrari poſſint communicationes cavitatum Oſſium Malarium cum cavitate Narium: Canales, qui à Palato oris ad aures tendunt, ut & communicatio Cavitatis, quæ eſt ſub ſella equina, cum cavitate Naſi.*

12.

12°. *Haſce demonſtrationes cum aliquibus operationibus Chirurgicis commiſcere decrevi, inter cæteras, fracturam Tibiæ reſtauraturus, & deligaturus ſum, eâque occaſione nonnulla circa oſſa Tibiæ exhibiturus ſum, quæ inter rarò contingentia referenda ſunt, ſc: Os Tibiæ, cujus lamella interior tanquam fiſtula, propter prægreſſam cariem, à natura eſt expulſa, longitudine ſeſqui digiti, cujus rei, uti mihi relatum, Clar: D. du Verne quoque exemplum detexit.*

Os Tibiæ omni cavitate deſtitutum.

Os Tibiæ & fibula flexibilia inſtar virgulæ, &c. &c.

Quomodo utraque oſſis Tibiæ tabula optime demonſtrari poſſit.

Ultimò Methodum, quâ optime queant oſtendi Vaſa ſanguinea, quæ per tenuiſſimam membranulam in cavitate oſſis tibiæ & femoris decurrunt, oſtendam.

Ab his demonſtrationibus, bis ſingulis hebdomadis inſtituendis, ſc: diebus Martis & Veneris, horà tertia pomeridianâ initium facere decrevi, prima die Martis menſis Auguſti, 1703, in Theatro Anatomico publico, idque ſermone Belgico, aut Latino, pro re nata, ad quas videndas omnes Anatomiæ amantes invitant

F. RUYSCHIUS,
Profeſſor, ut &
Præſides Collegii Chirurgici.

Poſt hac præparata mea publicare incepi per modum deſcriptionis Theſaurorum Anatomicorum, plurimis figuris ad vivum adjectis, ſuntque dicti Theſauri XVI. numero, quorum V. in lucem jam prodierunt; cum autem multum temporis ad illud opus perficiendum requiratur, & interim ſingulis fere diebus plures me conveniant, hinc illis occaſio datur hoc & illud rogandi, videndi, annotandi, & ad alios per literas tranſſcribendi, unde nec mirum nonnullos inventa mea pro ſuis in lucem edere; neque id contigit illis ſolum, quæ nondum à me erant publicata, verum etiam illis, quæ ab aliquot annis â me jam fuerant deſcripta,

depicta, & in lucem edita, ut video factum à Cl. D°. Raymundo Vieuſſens, Monſpelienſi Medico, nec non â D°. Hovio, Med. Doctore apud Enchuſanos.

Horum primus, haud ita pridem tractatum conſcripſit, cui titulus eſt NOVUM SYSTEMA VASORUM SANGUINEORUM IN CORPORE HUMANO, in quo video illum ſibi vindicare varia nova à me inventa, ab aliquot annis deſcripta, & cum figuris in lucem edita.

Inter omnia mea nova, quæ intra 40 annos inveni, eminet inventio ſequens, ſc:, Corticalem Cerebri ſubſtantiam non eſſe glanduloſam, uti perperam deſcripſerunt, depinxerunt, imò pro certo habuerunt Anatomici, ſed plane vaſculoſam.

Cum A°. 1698 hunc præparandi modum inveneram, Cl: Michael Erneſtus Etmullerus, Vir non minus doctus, quam in perſcrutatione Anatomica curioſus, me ſæpius conveniebat, curioſa Anatomica videndi cauſâ, inter quæ nullum exſtabat objectum, quod magis mirabatur, quam Corticem Cerebri vaſculoſo-tomentoſum, (jure merito ita nominandus cortex cerebri, cum nil ſit, niſi vaſcula tomenti inſtar tenuia) imò tanquam attonitus corticem Cerebri aſpiciens me incitabat ad publicandum inventum tanti momenti; ſcripſit itaque ad me A°. 1699. Epiſtolam Anatomico-Problematicam, quæ cum cæteris venalis proſtat apud Johannem Wolters, Bibliopolam Amſtelodamenſem, ſimul cum reſponſione, additis figuris, ad vivum ſculptis

Poſtquam dictus Cl. Etmullerus in illa Epiſtola recenſuerat, quicquid autores ſcripſerant de cortice Cerebri glanduloſo, & oſtenderat omnes in eo convenire, ne quidem Cl. Dom. Vieuſſens excepto, hiſce verbis me admonuit : *Te itaque Cl. Vir, rogo, atque contendo, ut veram illam Corticis Cerebri texturam patefacere, faciem ejus exhibere, uſumque determinare non digneris.* Cl. Virum Vieuſſens hæc mea ſcripta, ut ait, non legiſſe, vel à nemine intellexiſſe me hoc eo tempore publicaſſe, non ſolum miror, verum illud multo magis, quod poſt meam detectionem, Cl. Vir iis, quæ antea ſcripſerat, rejectis, mea veſtigia

veſtigia jam inſequatur, cum contendiſſet corticem eſſe glandulosum, uti liquet ex ejus Neurologia Cap. X. ubi ita loquitur, *Cerebrum binis à ſe invicem diſcrepantibus ſubſtantiis cinerea nempe & alba conſtat; cinerea autem ſeu in ſtatu naturali, ſeu poſtquam in Aqua vel Oleo excocta fuit, ſpectetur alba, multo mollior exiſtit, eamque dum microſcopii interpoſitu accurate inſpiciatur, innumeris è globulis ſimul coagmentatis, ovalem figuram quadantenus æmulantibus conſtructam eſſe percipitur; ita ut ipſa conglobatis è glandulis conflatum corpus apprime referat.*

Glandularum autem illarum aliæ alias comprimunt, unde obtuſi oboriuntur anguli, ut ab Expertiſſimo Malpichio obſervatum eſt, quorum alii ab aliis intermediis, fere æqualibus, diſtinguuntur, quod ea probatur experientia, qua corticali Cerebri excocti ſubſtantiæ Pia meninge denudatæ atratus Spiritus vini affunditur, qui in ſpatiola externis prædicta corticalis ſubſtantiæ Glandulis interpoſita, ita inducitur, ut poſtquam goſſypio leviter abſterſus ſit, innumeræ illius particulæ ſupradicta ſpatiola occupantes & circumſcriptas Glandulas exhibentes, vel ſine microſcopio, facile detegantur, quod ſic non contingeret, ſi corticalis Cerebri ſubſtantia, particulis figuræ, ab ovali aut oblonge-rotundâ, diverſæ conſtaret.

Vide L.B. illud quod ACCURATE inſpiciebatur, ut ait, & reperiebatur olim, poſt decoctionem in Oleo; id quod APPRIME referebat corpus glanduloſum, & quod FACILE microſcopio detegebatur; ſc: ſubſtantiam corticalem Cerebri eſſe glanduloſam; poſt meam detectionem, Cl. Viro jam dicitur vaſculoſum, & ſic ACCURATA inſpectio, & FACILIS detectio harum rerum tam facile invertuntur jam à Clariſſ. Viro Vieuſſens, Cerebrô eodem modô in oleo per quinque horas decocto, FACILIUS autem nobis erit, hiſce omnibus bene perpenſis, dijudicare, præparationes per decoctiones in Oleo inutiles, imò plane eſſe rejiciendas, & hoc eſt quod ad ipſum Cl. Vieuſſens ſcripſi, ſc: ejuſmodi inveſtigationes tanquam inutiles, plane eſſe removendas, & quod ego Cerebrum ſoleam retinere in ſtatu ceu vivo, ſolummodo arterias corticalis Cerebri ſubſtantiæ artificioſè replendo, loco ſanguinis,

mate-

materiâ ceraceâ rubrâ, donec puto arteriolarum extremitates ultimas eſſe repletas, hoc factô, particulam Cerebri abſcindo, à capillo in liquore ſuſpendo, & ſic exhibeo, corticem Cerebri ex meris vaſculis & præſertim arteriolis tomentoſis, non autem ex ita dictis glandulis, eſſe conſtitutum.

Hoc autem non ſolum dico, ſed ad oculum demonſtro, non ſolum ope microſcopiorum, verum etiam oculis inermibus; præterea innumera ejuſmodi Cerebri objecta domi reſervo, demonſtro.

Cum ego huncce tractatum viderem, ſcripſi (ut dixi) ad illum Epiſtolam, in qua demonſtrabam non illum, ſed me inventorem eſſe eorum, quæ pro inventis ſuis vult haberi, & illud quoque liquere ex actis Lipſienſibus, & meis ſcriptis; in reſponſione ſeſe excuſat, dicens, ſe neſciviſſe me illa à multis annis detexiſſe, neque Acta lipſienſia legiſſe; itaque denuo illi reſcripſi, ne recuſaret manum dare veritati, ſc: me primum eſſe inventorum, non ſolum ſupradicti corticis, verum etiam immediatæ connexionis Arteriarum Renalium cum ductibus urinoſis, ſicuti hoc patet ex Theſ. I. deſcriptione A°. 1701. typis impreſſa, ubi fol. 33. hæc verba reperiuntur, *ſunt mihi Renes quorum vaſcula urinaria omnia, poſt repletionem Arteriarum Renalium, infarcta ſunt; dehiſce plura alibi, ubi Renis veram & miram conſtitutionem (Deo volente) delineaturus ſum.*

In Theſauro III. impreſſo A°. 1703. fol. 40. ſequentia habentur, *Præterea hic vobis conſpiciendos offero Renes, in quibus continuationem Arteriolarum cum ductibus Bellini videre licet, & hoc infragabile argumentum eſſe mihi videtur.*

Præterea hocce inventum publice demonſtravi, uti liquet ex ſupra citato Programmate A°. 1703.

Hiſce adjungendum magnum iſtud inventum meum, circa Integumentum Placentæ uterinæ, Uterum reſpiciens, ut & vaſa vermicularia interioris Tunicæ uterinæ, quæ omnia ſibi quoque vindicavit in dicto tractatu Cl: Vieuſſens.

Quid magis mirandum L. B. quam quod mihi ſcribat ſeſe mea ſcripta, à multis annis publicata, & per figuras illuſtrata, non ſolùm

ſolùm non vidiſſe, verum etiam à nemine intellixiſſe, me illa oſtendiſſe, vel publicaſſe.

An non vidit Cl: Vieuſſens mea ſcripta, neque acta Lipſienſia adeò nota, in quibus ſatis ſuperque mea inventa ſunt expreſſa? Vidit forſan Cl: Vir. Phyſiologiam medicam, nunquam ſatis laudandam Clariſſ. Profeſſoris J. Goth: Bergeri A°. 1701. impreſſam, & per orbem diſperſam: Cl. ille Profeſſor inter alia, à me inventa, hæc quoque recenſet folio mihi 118. *Quod ſi organorum ſecernentium aliorum, quæ hodie pro Glandulis habentur, conſtructionem, propius intueamur, eam aliam omninò ac vulgò opinamur, deprehendemus. Inter hæc corticem Cerebri ex acinis glanduloſis cum Malpichio, plerique contextum putant, quem tamen accuratior docet inſpectio, totum ex vaſculis conſtare ſanguineis, per Meningem tenuem tanquàm falcimentum, numero innumerabili, ita pariter diſſeminatis, ut ultra recurvos venularum tubulos prolatæ, arteriarum extremæ propagines ſuccoſæ apparaent, quemque ſecretum continent, Lymphæ ſuccum in fibras medullares convehant, unde muſci ſeu tomenti inſtar illa cerebri corticoſa portio apparet, atque à parte altera medullari ſine notabili læſione auferri poteſt. Qui coctione Cerebri in oleo & ſimuli liquore apparent grumuli, & Bidloo, exhibentur, hoc artis effecta eſſe, falſoque pro glandulis haberi, & res ipſa loquitur, & diligenter oſtendit Ruyſchius.* Hæc ſunt verba Cl. Profeſſoris Bergeri, qui talia non tam plane profeſſus fuiſſet, niſi à plurimis annis in ædibus meis hoc vidiſſet, & oculatus fuiſſet eorum teſtis. Videbimus figuras dicti corticis in oleo per quinque horas cocti, ſi illas exhibiturus ſit Vir Clar: Vieuſſens, uti ego feci, ſine cerebri decoctione (potius deſtructione) id autem difficile erit Clar: Viro, niſi meas in auxilium vocaverit figuras. Cerebrum ovinum &c. in oleo unusquisque coquere poteſt, verum nemo corticem eſſe vaſculoſo-tomentoſum reperiet, idque tali experimento, quod plane inutile eſſe reor. imò ipſemet coxi cerebrum in oleo per quinque horas, & hoc facto, ita induruit, ut fricando digitis in pulverem redigerem; ita ut jure meritò dicere auſim, neminem unquam vidiſſe veram

 cor-

corticis ſtructuram tomentoſo-vaſculoſam, poſt decoctionem in oleo per 5 horas, uti liquet ex hiſce figuris, quos confici curavi, ut differentiam utriuſque præparationis luſtrari poſſit. Cum autem jam VI. Theſaurus ſub prelo ſudet, in quo multa notatu digna occurrunt, quæ unicuique etiam demonſtravi, conſultum duxi, nonnulla hic recenſêre, quæ continentur in dicto VI. Theſauro ſc:

TAB. I. Reperitur ſceleton Embryonis digiti annularis magnitudine, à cujus dextra dependet à capillis tria Ova muliebria non fœcundata.

Secundum ſceleton paulò eſt majus, à cujus dextra ope capilli dependet Ovum fæcundatum, non apertum.

Tertia figura, à capillo dependens, continet Ovum muliebre fœcundatum apertum, in quo nil, niſi paululum liquoris, inveni.

TAB. II. Exhibet V figuras, quarum I. Continet ſceleton fœtus humani trium præter propter menſium, à cujus ſiniſtra capilli beneficio dependet Embryonis humani rudimentum magnitudine pediculi, ſeu ſeminis Lactucæ, à dextra dependens habet Embryonis humani rudimentum, magnitudine ſeminis Aniſi.

Fig II. Repræſentat Embryonem magnitudine grani hordei mundati.

III. Repræſentatur Embryo paulo major, ut &

IV. Aliquanto majorem Embryonem indigitat.

V. Denuò majorem, & ſic ulterius repræſentantur majores atque majores; ſuntque omnia ſculpta ad objecta in ædibus meis conſervata, atque conſervanda.

Viſui quoque exponuntur in dicto VI Theſauro, Figuræ Uterorum mulierum, in quibus varia notatu digna, repræſentantur.

Horum unus eſt, è corpore cujusdam mulieris, poſt mortem à me exciſus, quæ in adulterio deprehenſa à marito, paulo poſt coitum, occiſa erat, in cujus Uteri cavo, ut & Tubis Fallopianis repertum eſt ſemen virile, & tanta quidem copia, ut Utraque Tuba eodem adhuc ſemine referta ſit.

In Alterius mulieris Ovario, Ovum fæcundatum videre licet &c.

Præ-

Præterea notatu dignum occurrit in dicto Theſauro VI. ſc: quod cordis ultimæ Arteriolarum extremitates, ceraceæ materiæ exitum præbuerint inſtar nubeculæ, ſine ulla extravaſatione præternaturali (ſicuti jam publice aliquoties monſtravi, & per figuras in ſequentibus Theſauris oſtendam, repræſentaturus ea, quæ domi meæ à Curioſis harum rerum videri adhuc poſſunt) ut ita loquar, alias globulorum formâ oculis exhiberetur; idem fieri exiſtimo, in corpore vivo, ſc: tantum liquoris ex dictis Arteriolarum extremis roris inſtar effundi, quantum neceſſe eſt ad ſui nutritionem. Præterea plurima recenſentur in dicto Theſauro jam ſub prelo ſudante, in quo nil refero, niſi quod in ædibus meis, idque magnis ſumptibus, reſervo, ut omnem dubitandi anſam non ſolum removerem, verum etiam Collegia Anatomica de illis omni tempore, uti facere ſoleo, haberem, hyeme non ſolum, verum etiam æſtate, ut & diebus canicularibus; omnia enim ita præparata ſunt, ut minutiſſima in corpore humano, ſine microſcopiis videri queant, modò cælum ſerenum nobis faveat.

Ut Interim L. B. videre poſſit, quid ſit de vera Renis ſtructura, conſultum duxi in hoc Prodromo fig: aliquot Renum tam humanorum, quam vervecinorum repræſentare.

Cum enim viderem Renis vervecini figuram, quam in ſuo tractatu, de *novo ſyſtemate vaſorum ſanguineorum in corpore humano*, inſeri juſſit Cl. Vieuſſens, & nonnulla inſolita in dicta figura animadverterem, conſultum duxi, mea methodo Renem vervecinum exhibere, ut differentia inter utriuſque præparationem, & figuræ exhibitionem, videri hic poſſit.

Fig. I. & II. Repræſentant eaſdem figuras Renum humanorum, de quibus mentionem feceram Theſauro I. A°. 1701, & pub: juris expoſueram A°. 1703 & 1704 in Theſauro III. & IV. ubi eædem viſuntur Figuræ.

Cæteræ figuræ repræſentant Renes vervecinos, ſine ulla deſtructione per macerationem in aqua ſimplici ad putrefactionem uſque, aut decoctionem, ſed ſola vaſorum repletione præparatos.

VOORLOPER

Van het Seſde

ANATOMISCH CABINET,

Van den Profeſſor

FREDRIK RUYSCH,

WAar in aangeweſen word, dat geenſints den Profeſſor Vieuſſens, maar ik, de eerſte uitvinder van verſcheyde nieuwigheden ben, die hy in ſyn tractaat, 't welk den naam draaght van een *Nieuwe ſtellingh der bloetvaten in s' menſchen lighaam*, heeft laten invloeyen. Na dat ik van nu ontrent over 14 Jaaren uytgevonden hebbe een nieuwe manier van ontleden, prepareren, en vertoonen, waar door de partyen, ja de allerkleenſte deeltjens van 's menſchen lighaam zeer klaar voor ons geſight gebragt werden, en zonder dewelke ik meene, dat zulks te doen, ommogelyk is.

In 't Jaar 1696 heb ik begonnen met het uytgeven van eenighe brieven, die my vraags-wyſe wierden voorgeſtelt met hare antwoorden, en daar toe dienende Figuuren; in deſelve werden zeer veele nieuwe, en van my uytgevonde zaken verhandelt, nadien ik doenmaals een methode uytgevonden had, waar door de lighaamen der menſchen na haar dood, als weder levendig ons voor ooghen komen, gelyk van een yder werd getuygt, die my dies wegen dagelyks komen beſoeken, en 't zelve komen te zien: onder dewelke ook is geweeſt den Eerwaardige Heer Papin, doenmaals uyt Ooſt-Indien gekomen zynde, dewelke op deſe myne lighaamen verſchyde Latynſe vaarſen maakte, onder dewelke dit in 't Neerduyts overgeſet, ook gevonden werd,

Hoogleeraar Ruyſch, uw konſt, doet 't doode Kind
Herleven, en ons nutte Leering geven,
Ook zonder tong. Het ſpook dat all' verſlind.
Begind dus voor ſigh ſelven ook te beeven.

Daar en boven was het doenmaals geenſints gebruykelyk, dat de Profeſſoren, de Anatomie celebrerende, eenighe geprepareerde zaaken in een voghtigheyd hangende, medebragten, om die dan daar nevens te vertoonen, gelyk ik doenmaals begon te doen: want ik meende, dat de Anatomiſche vertooningen, dewelke geſchieden in vers afgeſtorvene menſchen, niet zoo bequaam waren, alsmen die niet doet verſellen met geprepareerde zaken, in een vogt opgehangen zynde: en alzoo heb ik eenighe reyſen, ontleedkundighe vertooninghen gedaan in de lighaamen van Jongelinghen lange Jaaren na haar dood, gelyk zulks blykt uit de gedrukte bekentmakinghen, waar onder ook deſe volgende is geweeſt.

BEKENTMAKINGH.

Bemindé Leſer. &c.

NAdien myn gewoonte is, alle Jaaren een of twee publyke ontledinghen te doen, en nu een geheel Jaar geen gelegentheyd heb konnen krygen, om 't zelve in een vers afgeſtorve menſche te verrigten; zoo is myn voornemen, den eerſte Dingsdagh van de Maand Auguſtus, een aanvangh te neemen met een publyke ontledingh, op het Theatrum Anatomicum, en dat in deſelve lyken der drie Jongelinghen, dewelke nu ontrent 10 *Jaaren geleden, geſtorven, en in het Jaar* 1695. *in July, en* 1696. *in October, publyk vertoont zyn.*

Deſe geſeyde Lighaamen hebben haare natuurlyke geſtalteniſſe, door onſe konſt, weder gekregen, die ſy hadden, wanneer ſy nogh leefden, en wat meer is, dezelve zyn van tyd tot tyd nogh meer en meer opgeheldert, gelyk zulkx als dan zal konnen geſien werden.

De Eerſte deſer verbeelt een ſlapende Jongelingh, ſchoon en welgemaakt van tronie, met roode wanghen en lippen, effen van vel, zonder rimpels, en dat alles zonder met eenigh blanketzel off verwe beſmeert te zyn, gelyk zulks gebleeken is in 't Jaar 1696, *als wanneer ik op 't verſoek van zeker Heer, deſe zyn tronie met Zand, Zout, Zeep, water en een doek, byna tot ontvellingh toe, ſterk vreef, in 't byzyn van alle die geenen, dewelke de geſeyde Anatomie met haar præſentie vereerden.*

Deſſelfs Herſſene, Maagh, Darmen, Lever, Milt, Nieren, Hart, Longh en andere ingewanden zyn nogh zoo fris en wel geſtelt, datze in 't aanſien die van veele levendighe menſchen komen te overtreffen.

Dit Lighaam is myn voornemen na gewoonte aangekleet te vertoonen, zonder 't zelve te ontleden, en zoo ongeſchonden te bewaren.

Het

Het tweede in tegendeel, is van my inde geſeyde Jaaren publyk ontleet, deſſelfs Spieren geſcheyden, en zoo vertoont.

Het derde heb ik zoodanigh ontleed, dat ik yder deel apart konde vertoonen, ten eynde dat die geene, dewelke wat verre afſtonden, yder deel wat nader toegereykt koſt worden.

Ontrent deſe gezeyde lighaamen ſtaat te conſidereeren, dat alles in haar veel klaarder, diſtincter, en netter zal werden vertoont en geſien, als wel mogelyk is te doen in een vers affgeſtorve menſche: nadien het meer als kennelyk is, dat alles wat in een menſch uyterlyk aangenaam is voor 't oogh, door 't ſterven wegh genomen werd, en van weſen komt te veranderen: alſoo mede is 't, dat de inwendighe partyen van haar natuurlyke geſtalte ook veel komen te verlieſen, ja de allerſubtielſte deeltjens haar voor onſe ooghen komen te verbergen.

Nu door deſe van ons uytgevonde konſt, werd aan de afgeſtorvene Lighaamen haar natuurlyk wezen zoodanigh wedergegeven, dat menſe van een levendigh en ſlapend menſch niet kan onderſcheyden, zynde alle de Leedemaaten, die in afgeſtorvene ſtyf en onbewegelyk zyn, in deſe zoo beweegelyk, als in een levendig menſche.

Daarenboven zoo geven de dooden wel haaſt een onaangenaame reuk van haar; deſe in tegendeel zyn aangenaam van reuk.

In deſe Anatomiſche verhandelingh is myn voornemen niet alles in die ordre te verrigten, gelyk men gewoon is te doen, maar zal deſelve houden als een naleſingh van myne voorgaande Anatomiſche demonſtratien, en in deſelve veele zaaken die van andere genegligeert ſyn, als mede eenighe nieuwigheden, aanwyſen.

Ten Eerſte, heb ik voor van de algemeene dekſels of bekleetzels van 't lighaam te beginnen, en by die gelegentheyd ook te vertoonen het bekleetzel van de Voorlippen, 't welk nogh voor Oppervelleke, nogh voor Vel, gehouden kan werden, nadien daar ter plaatze geen vel te vinden is. Dit aangeweſen zynde, is het voornemen de waare ſelfſtandigheyd der Voorlippen ſelfs te vertoonen, dewelke ik voor drie Jaaren uytgevonden, en in de beſchryving van myn derde Cabinet met Fig: afgebeelt hebbe, en zal ons dit ontdecken, wat de oorzaake is, dat qualyk geſtelde, of van haar bekleetzel beroofde Voorlippen, zoo veel pyns komen te verwecken.

Ten tweede, Zoo meen ik de borſten te vertoonen, en nadien die van deſe onſe Jongelinghen te kleen zyn, om alles 't geen in de Borſten te zien is, aan te wyſen, zoo is 't voornemen tot meerder verklaringhe, verſcheyde Borſten van afgeſtorve Mannen, Vrouwen, zoo van ſwanger gaande, als van ſooghs zynde, ook van Iongh geboore kinderen, en een ſtuk van een Walvis Borſt, als mede een van een Koeje Borſt mede te brengen.

Ten derde, Zal van my aangeweſen werden het onderſcheyd deſer en geener

ner bloetvaten uyteynden, niet alleen ten opſigte van haaren loop, maar ook wegens haare ſelfſtandigheyd, waar aan de Ontleders niet gedagt hebben.

Ten vierde, De Vereeninghe der uyteynden der Slagh-aderen van de Nieren met der ſelver Pis-canaaltjens, mede in 't derde Cabinet afgebeelt.

Ten vyfde, Dat men te vergeefs eenighe gaten in een welgeſtelt Net van een menſch komt te ſoeken.

Ten zesde, is myn voornemen te vertoonen die ſeldſaame en Worm-wyſe cours der bloetvaten, die het grootſte gedeelte van de Nieren uytmaken, gelyk in 't derde Cabinet ook afgebeelt is, als mede

Ten zevende, Dat des Levers en Milts ſelfsſtandigheyt uyt loutere bloetvaten, en geen klieren haar beſtaan heeft.

Ten aghſte, Datter geen van de Vlieſen der Darmen meer voorſien is van Bloet-vaten als wel het Zenuagtighe vlies, 't welk daar van als doorzaeyt is, en dat van wegen de alzoo genoemde Darm-kliertjens, dewelke haar beſtaan in dit vlies, uit der bloetvatjens uyteynden, krygen.

Ten negende, De Manier en wyſe, hoe men alle de vier vlieſen der Darmen op 't bequaamſt voor ooghen ſtellen kan, om yders weſen diſtinctelyk te zien.

Ten tiende dat de Poort-ader zeer veel meer tacken en tackjens heeft, als de Hol-ader, voor zoo veel als de Hol-ader zigh door de Lever verſpreyt, of liever voor zoo veelſe de Lever helpt maaken, en dat zulkx aanmerkens waardigh is, zal niemand meene ik, tegen ſpreken.

Ten elfde, Op wat wyze men de gemeenſchap van de holte van het derde paar Beenderen van de opperſte kaak, met dat van de Neus wederzyts beſt kan aanwyſen, alsmede de gemeenſchap van die Canalen, dewelke van 't verhemelte des Monds, na het werktuyg van 't gehoor loopen: ook de communicatie van de holte, die men onder de Paarde-zaal vind, met de holligheyt van de Neus.

Ten twaalfde, Zoo is myn voornemen deſe demonſtratien te vermengen met eenighe Chirurgicaale operatien; onder andere zullen wy een gebrooke been herſtellen, verbinden, en by die occaſie eenighe ſelszaamheden ontrent het ſcheenbeen vertoonen, als daar zyn,

Een Scheenbeen, wiens binnenſte tafel in de gedaante van een holle pyp, na een voorgaande caries geheel en al van de natuur uyt geworpen is, de groote van anderhalve vingher langh, waar van, zoo my berigt is, de Hr. Proff: du Verne ook een exempel voorgekomen is.

Een ſcheenbeen daar gants geen holte in te zien is.

Een dat men buygen kan als een ryske &c. &c.

Hoe men beyde de tafels van 't ſcheenbeen op 't klaarſte vertoonen kan.

De manier en wyſe om de bloetvatjens die door het vlieske loopen, 't welk binnen in 't ſcheen en dyebeen gevonden werd, beſt kan aanwyzen.

Met

Met deſe demonſtratien ben ik van meeningh een aanvangh te nemen, gelyk hier voor geſegt is, de Eerſte Dingsdagh van de maand Auguſtus 1703. *ten* 3 *uuren, op 't Theatrum Anatomicum, en zulks tweemaal des weeks vervolgen, namentlyk Dingsdaghs en Vrydaghs, en dat in de Nederlandſche en ook Latynſche Tale, na vereys van zaken. Waar toe alle Liefhebbers van de geſeyde Konſt werden genodight van*

FREDERICUS RUYSCH,
Profeſſor, en van de
Overluyden van 't Chirurgyns Gild.

HIer na zoo heb ik myne geprepareerde en geconſerveerde ſtucken openbaar beginnen te maken, by manier van beſchryvinghe der Anatomiſche Cabinetten, waar in de ſelve bewaard worden, en hebbe daar ook zeer veele Figuuren ingevoegt, dewelwe na 't leven zyn gemaakt; nu deſe Cabinetten off kaſſen zyn XVI in 't getale, waar van datter al Vyf uyt gegeven zyn, en nadien datter veel tyds vereyſt werd, om dit werk tot perfectie te brengen, en ondertuſſchen dagelyks veele menſchen deſe zaaken komen zien, waar door haar gelegentheyd gegeven werd om 't een of 't ander ziende, te vragen, aan te tekenen, en anderen over te ſchryven, 't geen ſy zien en hooren.

Hier door is 't niet te verwonderen, dat zommighe myne uytvindighen voor de haare komen te debiteeren, en is zulks my niet alleen gebeurt wegens zaken, die ik nogh niet had beſchreven, maar ook zelfs van die geene, de welke al voor eenighe Jaaren van my zyn beſchreven, met Figuuren afgebeelt, en met den druk bekent gemaakt, gelyk nu weder zie gedaan te zyn vande Heeren Reymond Vieuſſens, Medicyn mr. tot Mompelliers, en Dr. Hovius tot Enkhuyſen.

De Eerſte deſer heeft onlangs een tractaatje in 't light gebragt, wiens titul is een *Nieuwe ſtelling der bloetvaten van 's menſchen lighaam*, in 't zelve zie ik, dat hy zich toeſchryft, de uytvindingh van verſcheyde zaken, die van my eerſt uytgevonden, ook voor eenige Jaaren beſchreven, en met Figuuren afgebeelt zynde, wereltkundigh zyn gemaakt.

Onder alle nieuwigheden die ik in 40 Jaaren uytgevonden, en in't light gebragt heb, en iſſer geen van meerder belang, als dat vande ſchorſſighe ſubſtantie der herſſene, dewelke te onregt gehouden werd voor een waare t'ſamenſtel van kliertjens, gelyk ſy die daar voor niet alleen hielden, maar hebbenſe ook als kliertjens afgebeeld, daar deſelve van my uytgevonden is te beſtaan uyt louterre bloedvaatjens.

 Wan-

Wanneer ik in 't Jaar 1698, de manier uytgevonden had, waar door zulks klaar bleek, zoo is de Heer Michiel Erneſtus Etmullerus, die niet minder geleert, als curieus is, in 't onderzoeken van Anatomiſche zaaken, my dikmaals komen beſoeken, om myne toebereytzelen te zien, onder de welke geen een was, waar over hy meer ſigh verwonderde, als wel over deſe dons Slagh-aderen van Slag-ader-donſige vaten van de ſchorſſe der herſſene, met regt alſo genaamt, nadien ſy zo fyn zyn als dons, waar uyt de geſeyde ſchorſe is beſtaande, ja den geſeyde Heer, dit (als verbaaſt) ziende, raade my dit wereld-kundigh te maken, als zynde een zaak van groot belangh, weshalven hy my een voorſtellender-wyſe Brief ſchreef, in 't Jaar 1699, diemen nevens het antwoord nogh te koop vind, en met Figuuren verrykt, by Sr. Johannes Wolters, Boekverkooper op 't Water.

Na dat den geſeyde Heer Etmullerus, in den Brief verhaalt had, watter geſeyt was van andere wegens het alſoo gewaande klierigh weezen van de ſchorſſighe ſubſtantie der Herſſene, en getoond had, datſe geſamentlyk daar in over een quamen, ſelfs de Heer Vieuſſens niet uytgeſondert, die van 't zelve gevoelen was, zoo vermaande hy my, met deſe woorden; *Weshalve zoo verſoeke ik, dat ghy deſe waare geſtelteniſſe van de ſchorſſe der Herſſene wilt bekent maken, deſſelfs weſen af beelden, en ſijn gebruyk aanwyſen.*

Ik ben niet alleen verwondert, dat de Heer Vieuſſens deſe myne geſchriften, zoo hy ſeyt, niet geleſen, ook noyt van iemand zulks verſtaan heeft, dat ik in die tyd zulks al wereldkundig gemaakt had, maar ik verwonder my veel meer, dat hy na myne uytgegeve ontdekkingh, ſijne eerſte ſtellingh van een klierigh weſen verwerpende, myne voetſtappen van agter na gaat, gelyk zulks blykt uyt ſijn Beſchryvingh van de Zenuwen in 't X. Capittel, alwaar hy dusdanigh ſchryft,

De Herſſene beſtaat uyt twee verſcheyde ſelfsſtandigheden, namentlyk grauwe en witte. De grauwe ſubſtantie 't ſy men deſelve in ſyn natuurlyke ſtaat beſchouwt, of na dat menſe in water of in Olie gekookt heeft, zoo is die egter ſagter als wel de Witte, en als menſe accuraet met vergroot glaſen ziet, zoo bevint men deſelve uyt ontallyke aaneengevoegde bollekens te beſtaan, dewelke eenigſints ovaal van Figuur zyn: zo dat deſelve zeer wel komt te verbeelden een lighaam dat van geconglomereerde kliertjens ſijn beſtaan heeft. Nu deſe kliertjens perſſen den een den ander, waar door ſy ſtompe hoeken krygen, gelyk van de wel geoeffende Hr.

Mal-

Malpighius aangemerkt is, waar van d'eene van d'anderen onderſcheyden is, door byna gelyke tuſſchen ſcheydinghen, en werd dit door deſe ervarentheid beveſtigt, namentlyk, wanneer men ſwart gemaakte Brandewyn komt te gieten op de ſchorſighe ſubſtantie der herſſene, diemen gekookt en van 't dunne herſſen vlies heeft ontbloot, welke ſwart gemaakte Brandewyn zigh dan zodanigh komt te voegen in die tuſſchenſcheytzelen der kliertjens, dat na een ſaghte afvaging met wat Boom-wol, ontallyke deeltjens, de geſeyde tuſſchen ſcheydſelen bezittende, en de geſeyde kliertjens vertonende, zonder vergrootglazen ligtelyk konnen ontdekt en geſien werden, 't welk ons zoo niet zoude voorkomen, indien de ſchorſſighe ſubſtantie van zodanige deeltjens beſtond, dewelke niet over een quamen met een ovale of lang en ronde Figuuren.

Ziet Beminde Leſer, 't geen eertyds ACCURAAT geſien wierd, zoo hy zelfs zeyt, na het kooken der herſſene in Oly, 't geen eertyts SEER WEL een klierigh weſen vertoonde, en 't geen LIGTELYK door vergrootglaſen wierd ontdekt, namentlyk, de ſchorſſige ſubſtantie der herſſene een klierig weſen te zyn, dat word nu, na myne uytvinding, van de Hr. Vieuſſens gehouden voor vaatjens: en alſo iſt, dat de ACCURATE beſchouwing en de LIGTE Ontdecking deſer zaaken, zoo light een keer komen te nemen by de geſeyde Heer Vieuſſens, na dat hy nu al weer op deſelve wyſe de Herſſene vyf uuren in de Oly komt te koken; maar het zal ons veel LIGHTER zyn, deſe zaaken wel overwogen zynde, te oordeelen, dat de bereydingen, die door het kooken in Oly geſchieden, gants en gaar onnut, ja t'eenemaal verwerpelyk zyn: en dat is, 't geen ik aan de Hr. Vieuſſens ſelfs ook heb geſchreven, namentlyk dat zodanigh præpareeren, als onnut te verwerpen is, en dat ik de Herſſene als in ſtaat van leven behoude, alleen maar de ſlagaderen van de ſchorſſighe ſubſtantie konſtigh opvullende, met een roodwaſſighe ſtoffe in plaats van bloed, tot dat ik vertrouw de uyterſte uyteynden vervult te zyn, na dit doen, ſoo ſny ik een ſtuk van de Herſſene, en hangh het zelve aan een hayrtje des hoofds in een ſeer heldere vogt, en zoo vertoon ik de geſeyde ſchorſſe of ſchorſſighe ſubſtantie, alleen te beſtaan uyt loutere bloedvaatjens, en wel inſonderheyt uyt donſighe ſlag-aderkens, en geenſints uyt ingebeelde kliertjens.

Nu dit zegge ik niet alleen, maar ik doe zulks zien, en dat niet

alleen door vergrootglaſen, maar ook zonder deſelve: tot meerder verſeekering zoo bewaare, en vertoon ik ontallyke veel van zoodanighe ſtukken 't mynen huyſe.

Zoo dra my deſſelfs Tractaat ter hand geſteld wierd, zoo heb ik hem, gelyk geſegt is, een brief laten toekomen, in de welke ik hem toonde, dat niet hy, maar ik de uitvinder ben, van die zaaken, die hy voor de ſyne uytgeeft, en dat zulks ook blykt uyt myn ſchriften, als meden uyt de Leypſigher verhandelinghen (*Acta Lipſienſia*).

In deſſelfs antwoord verontſchuldight hy hem, zeggende, dat hy niet heeft geweeten, dat ik die zaken al over veele Jaaren heb uitgevonden, ook dat hy de Leypſiger verhandelingen niet heeft geleſen: derhalven zoo heb ik hem wederom voor de twedemaal een brief laten toekomen, en verſogt, niet te willen weygeren my te houden voor de eerſte uitvinder, en dat niet alleen wegens de geſeyde Schorſe der herſſene, maar ook zelfs rakende de immediate vereeniging van de ſlag-aders der Nieren, met die van de Pis-canaaltjens, gelyk zulks blykt; uyt de beſchryvingh van myn eerſte Cabinet in 't Jaar 1701 gedrukt, alwaar Folio 33, dit volgende gevonden werd; *Ik heb ook nieren welker Pis-canaaltjens allegader gevult zyn geworden na het vervullen van de Niers-ſlag-aderen: waar van hier na verders zal werden gehandelt, wanneer ik (zoo God wil) het waare en wonderlyk geſtel der nieren zal komen af te beelden.*

In de beſchryving van myn III. Cabinet, uytgegeven in 't Jaar 1703. folio 40. daar vintmen deſe woorden. *Hier en boven zoo vertoon ik u lieden de Nieren, in dewelke te zien is de continuatie der Slag-aderen met de Pis-canaaltjens van de Heer Bellinus beſchreven en afgebeelt, en zulks meene ik een onwederleggelyk argument te zyn, &c.*

Daar en boven zoo heb ik dit uytgevondene publyk vertoond in 't Jaar 1703. gelyk het blykt uyt de bovengemelde Bekentmaking.

Hier by komt nogh die groote, van my uytgevondene, ontdekking, wegens het bekleetzel des Moer-koekx ſuperficie, die na de Lyf moeder ziet, of met de Lyf-moeder vereenight is: Als mede myne uytvindingh van de worm-wyſe vaatjens van de Baar-moeder, van alle welke zaaken zigh de Heer Vieuſſens ook als de eerſte uytvinder wil maaken, in ſijn geſeyde Tractaat.

Waar over kan ſigh ymand meerder verwonderen, waardighe Leſer, als dat hy my tot antwoord geeft, dat hy myne Schriften, die over veele Jaaren zyn uytgegeven, en met Figuuren verſelt, niet

alleen

alleen noyt heeft gezien, maar ook van niemand heeft verſtaan, dat ik die zaake vertoont of uytgegeve hebbe, zoo hy dan die niet geſien heeft, nogh ook de Leypſigher verhandelinghen (*Acta Lipſienſia*) zoo hy zeyt, niet geleſen heeft, in dewelke deſe en anderen van myne uytgevondene zaaken overvloedig aangetekent ſtaan, zoo zal de Hr. Vieuſſens de noyt genoegh gepreſen *Phiſiologia Medica* van de Hr. Profeſſor J: Goth. Bergerus in 't Jaar 1701 uytgegeven, apparent wel geſien, en doorleſen hebben, dewelke onder anderen van myne uitvindinghen deſe woorden ter nederſtelt op 't 118 blad. *Indien wy de geſteltheyd der anderen werktuygen, die verordineert zyn tot eenighe afſcheydingh wat nauwer komen te beſien, zoo zullen wy die geheel anders bevinden te zyn, als men wel meenden; Onder deſe is te conſidereren de Schorſighe ſubſtantie der herſſene, die men waant te weſen, gelyk Malpighius voorgehouden heeft, een t'ſamenſtel van klierighe kerntyes of beſikens, maar een naukeuriger onderzoeking leert ons deſelve geheel en al uyt ontelbaare bloetvatjens te beſtaan, dewelke door het dunne herſſen-vlies, die deſelve tot een ſteunſel komt te verſtrecken, zoodanig verſpreyt werden, dat de uyteynden der ſlag-aderkens eyndelyk voorby de uyteynden der Aderen gekomen zynde, ſappigh werden, en de afgeſcheyde voght aan de mergagtighe draden (Fibræ medullares) overbrenghen, en deſe bloedvaatjens, waar uyt de Schorſighe ſubſtantie beſtaat, zyn zoo fyn als dons, en konnen ook zonder merkelyke quetſingh van de mergagtighe ſubſtantie geſcheyden werden. Nu dat die grummeltjens, dewelke haer opdoen door het kooken der herſſenen in oly, of andere voght, en van Bidloo voorgeſtelt werden, niet anders als uytwerkzels vande konſt, en te onregt voor kliertjens gedebiteert werden, ſpreekt van 't ſelfs, ook zoo word zulks naarſtig van Ruyſch aangeweſen.* Dit zyn de woorden van den Profeſſor Bergerus dewelke zulks niet zoo volkomentlyk zoude hebben voorgeſteld, indien hy zulks van over veele jaaren t' mynen huyſe niet hadde geſien.

Wy zullen de Figuuren van de geſeyde Schorſſe zien, na vyf uuren kokens in oly, indien de Hr. Vieuſſens deſelve ons zal konnen voorſtellen, gelyk ik gedaan hebbe, zonder de minſte koking (liever deſtructie of vernieting) edogh zulkx zal hem ſwaar vallen te doen, ten zy hy tot hulpe komt te gebruyken myne uytgegevene Figuuren.

Een yder kan de herſſene van een Schaap, of van een andervoorwerp in oly koken, edogh niemand zal bevinden, door dat toedoen, deſe ſchorſſe uyt dons fyne vaatjens te beſtaan, aangezien ik oordeele deſe manier van doen daar toe gants en gaar onnut te zyn: ja ik heb ſelfs de herſſene vyf uuren lang in oly laten koken, en

dat gedaan zynde, bevond ik deſelve zoo verhard te zyn, dat ik die tot pulver tuſſchen de vingeren kon vryven: zoo dat ik met regt derf zeggen, noyt ymand het waare dons-fyn-vatigh geſtel van de ſchorſſe der herſſene geſien te hebben, na een vyf uurigh gekook in oly, gelyk zulkx ook blykt, uyt deſe bygevoegde Figuuren, die ik heb laten af beelden, om de differentien te zien tuſſchen deſe beyde preparatien. Nadien nu het ſesde Cabinet onder de pers is, waar in veele aanmerkens waardige zaken ter neder werde geſtelt, die ik menighmaal een yder heb laten zien: zoo ben ik te raaden geworden eenighe der ſelver hier te verhalen. Op de eerſte Plaat werd gevonden een Geraamte van een Kindje, 't welk zoo groot is, als een kleene vinger, van wiens reghter handje aan hayrtjens drie onbevrugte eyerkens van Vrouwen afhangen.

Daar en boven zoo werd op deſelve Plaat gevonden een geraamte, een wynigh grooter als het voorgaande, het ſelve heeft in 't linker handje een hayrtje waar aan vaſt gehegt is een bevrugt menſche Eytje, 't welk van my niet en is opgeſneden.

Nog een derde geraamte van een ſchepzelke, 't welk een weinigh grooter is, als het aanſtonds geſeide, 't zelve draagt ook aan een hayrtje een bevrugt Eytje, 't welk opgeſneden is, waar in ik niets lighamelyks heb gevonden.

Op de II Plaat werden vyf Figuuren gevonden, waar van de eerſte aanwyſt, 't geraamte van een ſchepſelke van ontrent drie maanden dragts, wiens linker handje, aan een hayrtje heeft hangen het beginzel van een menſche ſchepſelke de groote van een luys of latuw zaadje, van deſſelfs reghter handje hangt af aan een hayrtje, 't beginzel van een menſchen ſchepſelke, zoo groot als een anys-zaadje.

De II Figuur verbeeld een menſche Schepzelke, zoo groot als een gepelt garſte koorntje.

De III. Fig: veerbeeld een menſche Schepzelke een wynig grooter als 't laaſt gezeyden.

De IV. al weder wat grooter.

De V. weder wat grooter, en zoo werd 'er in deſelve vervolgens grooter en grooter aangeweſen: en zyn deſe alle afgebeeld na de voorwerpen, zoo als tot mynent bewaert worden.

Ook zoo werden in de beſchryvingh van 't VI Cabinet verbeelt de Lyfmoeders van vrouwen, waar in verſcheyde notable zaken aangeweſen werden: Onder deſe iſſer een uyt een vrouw, na haar dood van my uytgeſneden, dewelke in overſpel van haar man betrapt, doorſtoken is geworden, in wiens baarmoeders holte als mede in haar eyerwegen, de natuur des overſpeelders nogh zit, en

voor-

voornamentlyk in de Eyerweegen, die daar van nogh opgevult zyn.

Inde Eyerſtok van de baar-moeder van een andere vrouw, kanmen nogh een bevrugt Ey zien zitten, &c.

Daar en boven is 't aanmerkens waardigh, dat in dit VI Cabinet geſien kan werden, dat de uyterſte uyteynden der opgevulde ſlag-aderen van 't harte, haare rootwaſſige ſtoffe op veele plaatzen uytgang hebben gekregen, buyten haare vaatjens, en dat in de gedaante van een wolkje, zonder eenighe de minſte tegennatuurlyke uytſpattingh, gelyk ik zulks eenighe reyſen heb getoont, en van meeningh ook ben na heen in Fig: af te beelden, ſoo als die 't mynen huyſe geſien kunnen werden; en in deſe geſeyde opvullinghe en iſſer geen tegennatuurlyke uytſpattinghe geſchiet, anders ſoude het niet wolks-wys, maar als kleene ronde bollekens voorkomen.

Hier uit ſoo vertrouw ick, dat het in een levendigh menſche ook by na alſoo toegaat, namentlyk, datter ſoo veel vogtigheyt door de uyterſte uyteynden der ſlaghaderen, in de gedaante van een damp of rook uytgevoerd werd, als nodig is tot voedinghe van 't herte.

Nogh werdender in dit ſesde Cabinet, onder de pers zynde, veele zaaken verhandelt en beſchreven, dewelke 't mynen huyſe met groote onkoſten werden bewaart, niet alleen, ten eynde alle twyfelingen weghgenomen zouden werden, maar ook om over deſelve dagelyksſe collegien te kunnen houden, en dat niet alleen des Winters, maar ook des Somers, ja ſelfs in de Hondsdagen: want alles is ſoodanigh toebereyt, dat de kleenſte deeltjens van 's menſchen lighaam, by helder weer geſien kunnen werden.

Op dat ondertuſſen den Eerw. Leſer zien moghte wat datter zy vande ware ſtructuur der Nieren, ſoo ben ick te rade geworden in deſe Voorloper van 't ſesde Cabinet eenighe Figuuren daar van alhier te verbeelden, want als ick ſagh de Figuuren van een Schape nier, afgebeelt door d'Heer Vieuſſens, in ſyn tractaat, wegens ſyne *nieuwe ſtellinghe der bloedvaten in den menſch*, zoo vond ik daar eenige ongewoone zaken, derhalven heeft het my mede goet gedaght, een Schape nier te verbeelden, ſoo als ons die voorkomt, op myne manier geprepareert zynde, om alſoo het onderſcheyt deſer twee toebereydſelen te vertonen.

De eerſte en II Fig. wyſen ons eerſt aan deſelve Figuuren van menſche Nieren, van dewelke ick gewagh gemaakt hebbe in het eerſte Cabinet van 't Jaar 1701. en derſelver Figuuren heb laten verbeelden in 't III, en IV Cabinet 1703. en 1704. De reſt ver-

beelden ons de Nieren van Schapen, en dat ſonder de minſte deſtructie of vernietinghe vande ſelve, door te weyken in water, tot datſe beginnen te bederven, ook ſonder deſelve te koken, maar alleen door het opvullen der bloetvaten, toebereyt zynde.

Verklaaring der Figuuren.

De I. Fig. wyſt ons aan een Nier, ſoo als ons die van buyten voorkomt, voorheen op de IV plaat van 't III Cabinet 1703 afgebeelt, en uytgegeven.

A. Des Niers oppervlakte, door dewelke ontallyke bloetvaten wormswys loopen, ſoo als ons die met vergrootglaſen voorkomen.

B. De afgeſnede Nier-ſlaghader.

C. De afgeſnede Nier-ader.

D. Een gedeelte van 't bekken des niers, 't welk buyten de Nier uytpuylende, voorſien is van veele ſlagaderkens.

De II Fig. verbeeld een doorgeſneede menſche Nier, op datmen 't inwendighe geſtel zoude kunnen zien, en komt deſelve overeen met de III Fig. vande IV Plaat van 't III Cabinet, uytgegeven int Jaar 1703.

A. De uyteinden der ſlagaderen van de Nier, dewelke ſlangs-wys loopen, eerſe haar in de piscanaaltjens van Bellinus inenten.

B. Een kleen gedeelte vande oppervlakte des Niers.

C. De Nier tepeltjens, op veele plaatzen met kleene gaatjens als doorboort, tot doorgang van de pis.

D. De Pisleyder.

E. Het geopende Bekken.

De III Fig. verbeelt een ſchape Nier, dewelke ook langhs den Rugh of bultigh gedeelte doorgeſneden is, om het inwendighe te kunnen zien.

A. De ſlaghaderen, die de piscanaaltjens voortbrengen, of in de ſelve veranderen.

B. Het tepelaghtighe lighaam, waar ontrent te conſidereeren ſtaat, dat inde Nieren der ſchaapen, maar een eenigh tepelaghtigh lighaam gevonden werd, 't welk ſigh halfmaanigh op doet, gelyk hier aangeweſen werd; in de menſchen in tegendeel vintmen veele tepelwyſe lighaamtjens.

C. De afgeſnede ſlaghaderkens.

D. De rand van 't bekken, met veel vets beſet.

E. De holte van 't bekken, waar in van my een ſtukje van een penneke is geſtoken.

F De

F. De rand van 't tepelagtighe lighaam, waar in veel gatjens of mondekens der piſcanaaltjens zitten.

G. De Nier-ader.

H. De Nier-ſlaghader.

I. Een gedeelte vande Pisleyder.

De IV. Fig. vertoont ons een ſchape Nier langs den rugh-doorgeſneden, wiens rand van 't tepelachtig, en halfmanig lighaam van my omgeſlagen is, op dat de bloetvaten eenigher maten te voorſchyn ſouden komen, ick ſegge eenighermaten, om dat ick hier niet voorgenomen hebbe de gantſche cours der ſelver te verbeelden, nadien zulkx in de volgende Cabinetten aangeweſen zal werden.

A. De ſlaghaderkens, in piscanaaltjens veranderende, alwaar aan te merken ſtaat, dat de geſeyde arterikens eer ſy in piſcanaaltjens komen te veranderen, zelfs ook nogh eenighe veranderinghe aannemen, en zulks moet ick na heen nog wat naukeuriger onderzoeken, eer ick zeggen kan, waar in het beſtaat: dit is altoos zeker, als ik de ſlagaderen vande Nieren kome te vervullen, dat dan ook te gelyk de piscanaaltjens vol lopen, ſo dat dit twee continuele lighamen zyn.

B. De pis-canaaltjens.

C. Den doorgeſnede rand van 't bekken.

D. D. De rand van 't tepelagtighe en halfmanighe lighaam, 't welk met veele gatjens als doorboort is, tot paſſagie van de piſſe.

E. De buytenſte oppervlakte van 't bekken, alſints met ongel of roet beſet.

F. De afgeſnede pisleyder.

G. De afgeſnede Nierader.

H. De afgeſnede Nier-ſlagader.

I. De inwendighe ſubſtantie vande Nier, dewelke ons hier wel voorkomt in de gedaante van Nier tepeltjens, maar deſelve en moeten daar voor niet gehouden werden, aangeſien de Nieren van een Schaap niet meer als een eenigh halfmaning tepelagtigh lighaam hebben, gelyk hier vooren geſeght is; maer de bloetvaten door het lighaam der nieren lopende, ſchynen aldaar tepels te formeren en zyn ook deſe vaten met veel roets beſet, waar door ſy in de eerſte opſlag van 't oogh ons veel dikker voorkomen, als ſy wel in der daad zyn, 't welk in deſe Figuur ook uytgedrukt word.

De V. Fig. verbeelt de copie van de Fig., dewelke den Heer Vieuſſens in ſyn tractaat van de *nieuwe ſtellinghe der bloetvaten in 's menſchen lighaam* heeft laten invoegen.

A. A. A. A. De uytwendige of klierige ſubſtantie des Niers uyt een ſchaap.

B. De kleenſte ſlaghaderlyke boogen, geplaaſt een weynigh boven de groote boghen.

C. De ſlagaderen verſelt met hare aderen, dewelke uyt de bovenſte, en agterſte zyden van de groote ſlaghaderlyke booghen voortkomende, het bultige gedeelte des Niers komen te maken.

D. De groote ſlaghaderlyke boogen.

E. Dat gedeelte van de vatighe vlegtinge des Niers, dewelke van de groote en kleene ſlagh-aderlyke booghen omſchreven werd.

F. De kleene ſlagaderlyke booghen.

G. Dat gedeelte vande vatige vlegting der Nieren,'t welk vanden rand van 't bekken uytgeſtrekt is, tot de kleene ſlagaderlyke boogen.

H. De holte van 't bekken.

I. De vlieſighe buyskens, voortkomende uyt de verlengde rand vant bekken, of de vlieſighe ſtutzels van de ſlagaderlyke boogen, welkers wanden of zyden ſeer fyn uytgeſtrekt worden, daarſe haar tot ſlagaderlyke en aderlyke boogen ſetten.

K. Het mondeke vande pisleyder.

X. X. Slagaderlyke ſcheuten of takken, voortkomende uyt de groote ſlagaderlyke boogen.

In de VI Fig. wort ons aangeweſen een ſtuk van de ſchorſſighe ſubſtantie der herſſene van een Menſch, dewelke t'eenemaal uyt bloetvatjens, en inſonderheyt uyt ſlagaderkens is beſtaande, dewelke ſoo fyn ſyn, als dons. Deſe toebereydinghe is alleen gemaakt door het konſtigh opvullen vande ſlaghaders der herſſene, en dat met een roodwaſſighe ſtoffe.

In de VII Fig. werd ons verbeelt een ſtuk van de herſſene van een Schaap, vyf uuren lang in oly gekookt zynde: in 't ſelve kanmen niet het minſte bloetvatje ſien, aangeſien door zulk koken de herſſene als in een ander weſen koomen te veranderen: ja door het kooken is het ſelve ſoo verhard geworden, datmen het met de vingeren tot een poeder kan vryven; bygevolgh is ſoo een toebereydinghe gants en gaar onnut, om het ware geſtel deſſelfs na te vorſſen.

De VIII Fig. verbeelt ons een ſtuk vande herſſene van een menſche, 't welk op deſelve wyſe gekookt zynde, even ſoo onbequaam is geworden tot het onderzoek van 't boven verhaalde.

ERRATA.

Prodromi Sexti.

B. L. ſic corrigat.

P. 3. l. 11. l. videbuntur. p. 9. l. 15. l. fulcimentum. p. 10. l. 9. l. dependent. p. 11. l. 30. l. juri.

THESAURI SEXTI.

P. 3. l. 23. l. humectantes. L. 31. l. uvulam. p. 4. l. 35. l. conſervata. p. 8 l. 24. hoc Theſ. VI. lege Theſauro VII. p. 9. l. 12, l. Tab. V. p. 10. l. 10. l. veſiculæ. L. ult. l. occœcentur. p. 14. l. 1: l. nonnullæ. p. 17. l. 25. l. hæſi. p. 19. l. 22. l. repræſentantes. p. 31. l. 16. l. delineent. p. 37. l. 28. l. colore. p. 47. l. 21. l. unà. p. 48. l. 11. l. talem. p. 49. l. 27. l. corticalem. p. 55. l. 23. l. arripio. p. 57. l. 4. l. innumeros. l. 9. l. 20. p. 62. l. 15. l. impoſſibile. p. 64. l. 26. internæ. p. 65. l. 1. l. internæ. L. 27. l. Vena. L. 29. l. ſitus. p. 68. l. 15. l. No. XCVI. p. 69. l. 23. l. occurrant. p. 77. l. 30. l. ſuccenturiatus. p. 78. l. 32. l. ſis. p. 79. l. 1. l. videretur. p. 81. l. 24. l. fig. VII. & VIII. p. 86. l. 17. l. in qua VII. p. 88. l. 32. l. teretia. p. 89. l. 22. l. prolapſus. p. 90. l. 13. l. VIII figuras. p. 92. l. 4. l. apponet. L. 7. l. ut & L. 10. l. reperiantur. L. 28. l. videre.

DRUKFOUTEN.

Van 't VI Cabinet in 't Duyts.

Pag. 8. lin. 26. leeſt in 't VII. Cabinet.
p. 9. l. 15. l. 5de. Plaat.
p. 12. l. 32. l. ſchoon.
p. 14. l. 20. l. ſleutelbeentje.
p. 20. l. 36. l. hondje verbeelt.
p. 25. l. 5. l. uytgeſtrekt. L. 32. l. met een die dunne.
p. 58. l. 1. l. No. LXXVIII.
p. 59. l. 4. *dele* opperſte en.
p. 69. l. 22. l. andere. L. 34. l. klaarder.
p. 71. l. 37. l. aangeweſen.
p. 77. l. 12. l. deſe. L. 23. l. Wervelbeen.
p. 78. l. 36. l. groote.
p. 79. l. 17. l. ſijne.
p. 80. l. 18. l. ſchubwyſe been.
p. 81. l. 27. l. ſevende en aghſte.
p. 81. l. 29. ſlag-aderen. L. 29. l. ſlaapſlag-ader.
p. 83. l. 8. l. linkerhandje.
p. 84. l. 18. l. menſch-werdinghe.
p. 86. l. 20. l. VII. Fig.

THESAURUS ANATOMICUS SEXTUS.

Super cujus ASSERE primo, ſequentia ſunt repoſita.

N°. I. PArtes generationi inſervientes ex puella, ſuntque tam nitide conſervatæ, ut vitæ ſpeciem præ ſe ferant, ſc: naturali colore non ſolum ſunt imbutæ, verum etiam ſine rugis præternaturalibus conſervatæ, idque in liquore limpidiſſimo.

Het SESDE ANATOMISCH CABINET,

Op wiens eerſte PLANK, deſe navolgende zaaken geplaatſt zyn.

N°. I. DE partyen tot de Generatie gedeſtineert, uyt een kleyn Dochterke, die zoo kurieus zyn geconſerveert, datze nogh ſchynen te leven, want alles heeft ſijn natuurlyke couleur niet alleen, maar ook zoo vintmen daar gants geen onnatuurlyke rimpels in, werdende deſelve geconſerveert in een zeer heldere voght. *

Not. 1°. Vulvæ labia, Mons veneris, Nymphæ &c. partes circumſitæ, neutiquam à ſtatu naturali recedunt. Clitoris autem hic in conſpectum non venit, propter Nympharum nutationem.

2°. Membrana Hymen, maxima parte, tantum viſui occurrit, idque propter excreſcentiam quandam præternaturalem ex Vaginæ principio erumpentem.

3°. Anus, qui à natura rugoſus, ſub pudendo ſeſe videndum exhibet, tanquam in ſtatu vivo & ſano.

4°. Phiala nonnihil inverſa, videnda ſeſe exhibent Veſica urinaria, & ſub ea, Uterus cum annexis Ovariis, Tubis fallopianis, Ligamentis teretibus, ut & latis, præterea Clitoris, quatenus ſub cute latitat, hic conſpici quoque poteſt.

5°. Quamvis Clitoridis crura ſint abſciſſa, tamen conſideratione dignum eſſe cenſeo, ſc. quod ab arteriarum repletione, Clitoridis corpus ſimul quoque ſit repletum, ſicuti fieri vide-

mus in repletione Arteriæ pudendæ, ubi corpora nerveo-ſpongioſa ſemper quoque replentur eâdem ceraceâ materiâ, quâ Arteriæ replentur.

6. Uterus, uti & cæteræ partes utero connatæ, rubedine ſunt imbutæ, propter arteriarum repletionem.

N°. II. Crus Infantis, cujus tibia ut & pes naturali colore ſunt prædita.

Not. 1°. Cutis tibiæ, facie exteriore ſecundum longitudinem eſt aperta, ut muſculi ſub cute, eo loco ſiti, in conſpectum venirent, ſc. flexor externus, aliis ſemifibulæus, ut & abducens pedem, nec non curſus tendinum dictorum muſculorum ſub malleolo externo.

2°. Arteriam, per Pedis dorſum decurrentem, ceracea materia replevi, ut reptatus ejus clare videri poſſit: hujus ramificationes potiores, per digitorum latera decurrunt, non autem per digitorum dorſum, tendines autem extenſorum contra per dorſum, non autem à latere reptant, hæc omnia in liquore conſervantur, ut naturalem conſtitutionem conſervent.

N°. II. Een beentje van een Kind, wiens couleur ons zeer levendig voorkomt.

Aanmerkt ten eerſten. Dat het Vel aan 't buytenſte des Scheens na de lenghte geopent is, ten eynde de Spieren, die daar onder het Vel leggen gezien konden werden, namentlyk den uytwendigen buyger, den af leyder des Voets, als mede den loop der peſen deſer geſeyde Spieren onder den uytwendighe enkel.

Ten tweden, Die Slaghader, dewelke langs den rugh of opperſte des Voets loopt, is van my met een roodwaſſighe ſtoffe vervult, op dat men deſſelfs cours bequamelyk zoude konnen zien; en lopen deſe haare voornaamſte Takjens langs de zyde der Toonen, en niet langs het bovenſte der zelve; de Peſen der uytſtekers daar en tegen nemen haare cours over de rugh der Toonen, en niet langs haar zyden. Dit alles werd in een heldere vogt bewaart, op dat het ſijne natuurlyke geſtalte zoude conſerveeren.

N°. III. Phiala in liquore continens Pueri Palatum, partem Naſi, ut & Labium ſuperius, naturali colore perfuſa, & ita con-

N°. III. Een glas met voght, waar in onthouden werden, het verhemelte van een Jonge, een gedeelte van de Neus, en deſſelfs bovenſte

conſervata, ut varia diſtinctius videri poſſint, quam in corpore vivo.

Not. 1°. Apertura gemina canaliculorum breviſſimorum, quæ pone dentes inciſorios reperitur hic in conſpectum venit, per quas aperturas narium mucus in Os derivatur; per has filum tenue trajeci, ut primo intuitu ſtatim oculos incurrerent. Conſiderandum autem non ſemper geminam reperiri aperturam, in oris cavum hiantem, aliquando enim ſingularis occurrit, in aliis quoque vix viſibiles eſſe comperio.

2°. Glandulæ naſales, luculenter hic videri poſſunt, utpote rubedine perfuſæ, propter arteriolarum repletionem, ſuntque nil niſi faſciculi extremitatum arteriolarum, nares humectantes, quæ ita dictæ glandulæ in homine vivo ut & jamjam denato, viſum fugiunt, in hoc autem objecto luculenter conſpiciuntur arte noſtra.

3°. Dictæ Glandulæ hic quoque viſuntur diſperſæ per Palati involucrum, ante Vulvam, nec non per Labium ſuperius.

N°. IV. Phiala in qua conſervatur Lienis humani portio, cujus

venſte Lip, al het welke zoo natuurlyk van couleur en zoo wel bewaart is, dat men verſcheyde zaken beter zien kan, als in een levendig menſch.

Aanmerkt ten eerſte. Dat men hier zien kan, twee openinghen van zeer korte canaaltjens, die men even agter de ſny-tanden vint, waar door de ſnot uyt de Neus tot in de mond komt; door dezelve heb ik een draat garen doen paſſeeren, op dat men die aanſtonds in 't geſigt zoude krygen; maar ſtaat te letten dat men hier in alle menſchen geen twee openingen vint, want in zommighe is deſelve eenſaam, ook kan men deſe niet ontdecken in veele doode Lighamen door haare byzondere enghte.

Ten tweden. De klieren van de Neus, kanmen hier duydelyk zien, door dienſe ons rood voor komen, wegens het vervullen der ſlag-aderkens; en zyn deze kliertjens niet anders, als fyne bundelkens der uyteynden van de ſlagh-aderkens, dewelke de Neus bevoghtigen, en zyn deze alzo genaamde kliertjens hier duydelyk te zien, 't welk men in een levendig, als mede in een pas geſtorve menſch ſonder deſe onſe konſt te vergeefs zou zoeken.

Ten derden. Ook kan men deſe geſeyde kliertjens verſpreyd zien door het bekleetzel van 't verhemelte, even voor de lelle des Keels, als mede door de bovenſte Lip.

No. IV. Een vles met vogt, en daar in een ſtuk van een menſche

A 2 milt

cujus involucrum, quod in ſanitate perfectiore tenuiſſimum, hic tam craſſum exiſtit, ut cultri dorſum fere adæquet, idque forſan à prægreſſa inflammatione.

N°. V. Uterus mulieris, quæ ut puto, à paucis diebus, aut horis (id quod tam præciſe ſcire nequeo) conceperat, Uterus enim eodem modo eſt conſtitutus, ſicuti poſt coitum prolificum ſemper inveni, ſc: mole juſto major, ſubſtantia multo craſſior, facies interior villoſa, id quod primis à conceptione diebus fieri ſolet; præterea unum ex ovis, quod ego exiſtimo fœcundatum, mutationem magnam ſubiit, ſc: magnitudine non ſolum cætera ova antecellit, verum etiam poſt ejus apertionem ovi contentum coagulatum reperio, ſicuti hic adhuc videri poteſt; contra, cætera ova ab inciſione transverſali læſa, hic viſuntur inanita, propter contenti effluxum à læſione cauſatum. Dicti ovi fœcundati, & coagulati contentum, colore cinereo, continens colore niveo nobis occurrit, id quod luculenter in conſpectum venit, quoniam omnia in liquore ſunt conervata; & ſi omnes Anatomici ita

Milt, wiens vlies of bekleetſel, in een wel geſtelt menſche byſter dun zynde, hier de dikte van den rugh van een mes halen kan, en dat mogelyk door een voorgaande ontſteeking.

N°. V. De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke wynigh dagen of uuren ('t geen niet zoo perfect te zeggen is) voor haar dood bevrugt was geworden, en is deſe Lyfmoeder even zoo geſtelt, gelyk ik die gewoon ben te zien, kort na de bevrugting; namentlyk wat vergroot, deſſelfs ſubſtantie veel verdikt, de binnenſte oppervlakte fluweligh of donſigh en ſagt, 't welk in de eerſte dagen ordinaris zoo bevonden werd, gelyk geſegt hebbe: daarenboven zoo heeft 'er een van de Eyertjens, des Eyerſtoks, 't welk ik vaſt ſtel bevrugt te zyn, een groote veranderingh aangenomen, als zynde niet alleen veel grooter geworden, als een van de andere byſtaande Eyertjens, maar ook zoo vinde ik, na het openen van dit bevrughte Eytje het binnenſte als gecoaguleert en geſtremt te zyn, 't welk men hier nogh zien kan, het tegendeel ziet-men in de andere byleggende Eyertjens, die mede over dwers geopent zynde, gants ledigh zyn, wegens het uytvloeyen van haar vogt, door het openen. Dit bevrughte en opgeſnede Eytje komt ons hier van binnen as-grauw voor, het buytenſte in tegendeel wit van couleur

ita feciſſent, nec impenſa, labores, & alia, illos deterruiſſent, majorem noſtri corporis notitiam habuiſſemus, nec tam frequenter diſputaſſent de particularum minimarum exiſtentia, ſine ulla ſenſibili demonſtratione.

couleur, en kanmen zulks zee rperfect zien, alzoo het alles in een zeer heldere voght gelegen is.

Indien alle Ontleders zoo gedaan hadden, en de onkoſten, moeyte, en andere zaken haar niet hadden te rugh gehouden, zoo zouden wy veel verder gekomen zyn in de kenniſſe van 's. menſchen Lichaam: ook zoude men de Jeught niet opgehouden hebben, met het diſputeeren over het zyn en niet zyn dezer en geener kleyne deeltjens, die ſy noyt togh konde vertoonen.

Cum ſcriptores Anatomicos olim rogare ſolerem, ut mihi hæc & alia demonſtrare vellent, quæ per figuras exprimi curaverant; brevis eorum erat reſponſio, ſc: tunc temporis mihi hoc ita occurrebat, jam autem nulla mihi datur demonſtrandi occaſio; & ſic diſcedere coactus fui: Ne autem mihi tale quid regerere cogar, omnia, quæ per figuras cum orbe literato communico, maximo ſumptu conſervo, & tali quidem artificio, ut per ſecula manere queant in eodem ſtatu, ſine ulla mutatione.

Wanneer ik voor deſen de Ontleders quam vragen, ofte ſy dit of dat my geliefde te vertonen, 't geen ſy door Figuren hadden afgebeeld; zoo kreeg ik wel haaſt een kort antwoord, namentlyk, zodanig is 't my doenmaals voorgekomen, en nu kan ik u zulks niet vertoonen, en daar mede moſt ik heenen gaan: Nu, op dat ik my van zo een onnoſel antwoord niet zoude bedienen, zo conſerveer ik alles, wat van my door Figuuren werd afgebeeld, en zulks niet zonder groote koſten, edog kan het zelve veele Eeuwen zo gehouden werden, en dat in de zelve ſtaat, waar in het nu is, zonder de minſte veranderingh.

Quicunqne hanc noſtram artem præparandi, & conſervandi tam in liquore, quam extra liquorem, ſicuti ego à quadraginta annis ſuſcepi, olim vidit, facile concipiet, ejuſmodi præparata incorruptibilia eſſe, modo illi hæc ita conſervent, uti ego facio. Verum

Al wie voorheen geſien heeft deſe myne manier van præpareren, zoo in, als buyten de vogt, gelyk ik nu 40 Jaaren lang gedaan heb, die zal wel haaſt konnen begrypen dat deſe toebereytzels onbederfelyk zyn, indien men die bewaart, gelyk als ik gewoon ben te doen.

Verum in viam redeo, unde digreſſus ſum; in dicti Ovi fœcundati confinio ſpinulam tenuiſſimam indidi, ut ſtatim ovum fœcundatum oculos incurreret; præterea alterâ ſpinulâ aperta tenetur Uteri cavitas, ut ſuperficies rugoſa conſpici poſſit, & hæc omnia vaſculis ſanguineis repletis ſcatent.

No. VI. Duo Atheromata inter cervicis bovinæ muſculos reperta, quorum alterum transverſim apertum aviculæ Indicæ (cui nomen *Pegafroe*) nidum repræſentat, hujus atheromatis pars exterior, ſive continens conſtructum ex pilis veris, in orbem ita diſpoſitis, & quidem ſine manibus auxiliaribus noſtris, ut nemo hactenus ſine admiratione viderit. Contentum autem, ante immerſionem in liquore meo, pultaceæ erat naturæ, nunc autem induruit, & colorem nigricantem acquiſivit. Vid. Tab. IV. Fig. V. Theſ. VI.

Ex altero Atheromate, quod etiam apertum eſt, emergit faſciculus pilorum, denſiſſime con-

Om dan weder te komen op de wegh, waar van ik wat ben afgeweken, zoo ſtaat verders te obſerveeren, dat ik digt aan 't bevrugte Eytje een doorntje geſtooken heb, op dat men met de eerſte opſlag van 't oog, het bevrugte Eytje zoude komen te zien, daarenboven zoo werd de holte des Lyfmoeders ook open gehouden door een doorntje, op dat men deſſelfs binnenſte ruyghaghtige oppervlakte zoude konnen zien, en dit voorwerp is roodaghtigh, wegens het opvullen der Slagh-aderkens.

No. VI. Twee Pap-geſwellen *Atheromata*, dewelke tuſſchen de Spieren vanden hals van een Os gevonden zyn, waar van 't eerſte over dwers geopent zynde, zeer aardig komt te verbeelden een nesje van een Indiaans Vogeltje, 't welk van d'Hr. Piſo *Pegafroe* en gemeenlyk Colubrietje alhier geheten werd; het buytenſte van dit Pap-geſwel is een t'ſamenſtel van waaragtig hair, 't welk in de rondte zoodanig is gelegen, zonder toedoen van menſchen handen, dat niemand het zelve tot nogh toe zonder verwonderingh heeft gezien; het binnenſte wezen was een pap-aghtige ſtoffe; dewelke nu door de vogt, waar in het is gelegen, is komen te verharden, en van couleur ſwartagtig geworden. Ziet de IV. Plaat Fig. V.

Uyt het tweede Pap-geſwel, 't welk mede geopent is, komt een bundel regt opſtaande hayr, zeer dig

conſtipatorum, ſuntque dicti pili ſeſqui unciæ longitudine. Vid. Tab. IV. Fig. VI.

Nº. VII. Phiala in liquore continens membranæ affinem, ſeu pſeudo-membranam, arte confectam ex mei ipſius ſanguinis ſero, idque ſola ſanguinis conquaſſatione ramulo portulacæ affinis plantæ Africanæ fruticoſæ, donec refrigerando coagulationem adipiſceretur, ut autem membranam repræſentaret, ramulum elegi foliis minoribus præditum, quorum ope dicta materia ſeſe melius poterat extendere, in formam membranæ.

Notandum interim, per hancce pſeudo-membranam ſtamina plurima, ſeu fibras eſſe diſperſas æmulantes ea, quæ in corpore humano à natura generantur. Cum hæc & ſimilia ex ſanguine produci videamus, mirandum non eſt, ſæpiſſime pluribus impoſuiſſe excretiones uterinas ſanguineas, hanc illamve formam adeptas, cum in uteri, aut cervicis uteri cavo, imò & in vagina per aliquot horas hæſerint, & in coagulum & præſertim quidem in iis, limoſiorque factus eſt. Hinc plures quoque fue-

digt by een, te voorſchyn, en is dit hayr anderhalf duym lang. Ziet de IV. Plaat. Fig. VI. van dit VI. Cabinet.

Nº. VII. Een vlesje met vogt, waar in bewaard werd een gefingeert Vlies, 't welk door de konſt gemaakt is, uyt het wey of huyagtighe gedeelte myns bloeds, en dat alleen door 't roeren en bewegen van't bloet met een takje met bladeren van 't gewas *Portulaca affinis planta fruticoſa*, tot dat het bloet quam te ſtollen, en op dat het te beter na een vlies zoude gelyken, zoo iſt dat ik een takje, met kleyne bladerkens voorſien zynde, uytgekoſen heb, door welkers toedoen deſe ſtoffe ſigh te beter konde uytſetten tot een vliesagtigh weſen.

Ondertuſſchen ſtaat ons hier aan te merken, dat door dit onwaare vlies of vliesagtigh weſen zeer veel draaden of zaſelinghe loopen, die geene gelykende, dewelke in 's menſchen lighaam van de natuur werden voortgebragt. Als men dan ziet, dat deze en geene zaken uyt bloet, dat buyten ſijn vaten is geraakt, voortgebragt werden, zo is 't niet te verwonderen, dat veele bedrogen zyn geworden, door de vloed der Vrouwen, welkers bloed nu deſe, dan geene forme komt aan te nemen, wanneer het in de ſcheede, of ook wel in de inwendige hals des Lyfmoeders, na eenige uuren is komen te ſtollen; en

fuerunt decepti, qui nobis pro monſtris obtruſerunt varias excretiones uterinas, imò per figuras publici juris fecerunt. Ut autem dicta coagulatio, membranacea, appareat, neceſſe eſt, ut poſt coagulationem, per diem unum atque alterum aq., puræ maceretur, ſic rubedo plane diſparet.

N°. VIII. Mulieris portio Mammæ cum annexa Papilla, ab Epidermide denudatæ, ut Papillæ cutaneæ luculenter videri poſſent.

Notandum interim me in Theſaur. I°. Papillam muliebrem delineandam curaſſe, aſt verò in hac Papilla longe diſtinctius Papillæ cutaneæ in conſpectum veniunt, ita ut conſultum duxerim de integro hanc Papillam per figur. illuſtrare in hoc Theſaur. VI. Tab. I. Fig. II. Vid. cætera quæ de Papillis ſtatui in Theſ. I. F. IV. Tab. IV.

N°. IX, Portio Inteſtini Ilei humani, ita præparata, ut tunica quædam, mihi celluloſa, appareat.

Not. 1. Tunicas Inteſtinorum hactenus propoſui quatuor, ſc: 1. extima, quæ communis

nis

en voornamentlyk in die geene, welkers huy des bloeds te dik en te taay is geworden. Ja hier door zyn ſommige zoo verre bedrogen geworden, datſe ons voor monſters wilde opdringen, zoodanighe gecoaguleerde ſtoffe. Nu, op dat ons 't geſeyde te beter vlieſigh zoude voorkomen, zoo moet men 't zelve na de ſtolling een dagh of twee in 't water leggen, op dat de rodigheyd daar uyt mogt getrokken werden.

N°. VIII. Een ſtuk van de Borſt van een Vrouw, met deſſelfs Tepel, waar van het opper-velleke is afgehaalt, op dat de Vel-Tepeltjens te bequamer konde geſien werden.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat ik wel in 't eerſte Cabinet een Tepel van de Borſt heb doen afbeelden, maar in deſe komen ons de Vel-Tepeltjens zeer veel klaarder in 't geſighte, zo dat ik te rade ben geworden, dezelve voor de twede maal in dit VI. Cabinet af te laten beelden. Plaat I. Fig. II. Wat ik verders van de Tepels heb geſchreven kan men zien in 't I. Cabinet. Plaat IV. Fig. IV.

N°. IX. Een droog vlesje, en daar in een ſtukje van de bogtighe Darm van een Menſch, waar in te zien is een zeker Vlies, 't welk van my het celluleuſe Vlies der Darmen is geheten.

Aanmerkt eerſtelyk: tot nu toe heb ik vier Vlieſen in 't Gedarmte geſtelt, namentlyk het 1ſte

en

nis audit, 2. quæ carnoſa dicitur, tertia nervoſa, 4 villoſa; verumenimvero cum ſæpiſſime inter primam & ſecundam pinguedo colligatur, idque in homine obeſo, & pinguedo nuſquam niſi in tunicis celluloſis congregetur, quintam annumerare licitum eſt, ſub communi ſitam, conſultum quoque duxi hanc quintam per Figuram illuſtrare. Vid. Tab. 6 Fig. 2.

20. Dicta tunica celluloſa adeo conſiderabilis eſt, uti in hoc objecto luſtrari poteſt, ut ſub cute vix dentur plures cellulæ, in tunica celluloſa, ſub cute ſita, quæ vulgò membrana adipoſa dicitur, quia cellulæ, in homine ſano, pinguedine ſunt refertæ, & ſæpiſſime in leucophlegmatia latice aquoſo. In macilentis autem membrana dicta tenuiſſima apparet, nec in ea dictæ cellulæ in conſpectum veniunt, niſi flatu ſint expanſæ.

N°. X. Placenta Uterina integra diſſoluta, id eſt, ſola portio chorii villoſior (de qua egi in Theſaur. V.) hic eſt ablata, ut vaſorum ſanguineorum,

en buytenſte is het gemene Vlies geheten, het 2. 't Vleſighe, het 3. 't Zenuagtige, het 4. 't Flueele Vlies; edogh dewyl tuſſchen het eerſte en tweede veeltyts vet gevonden werd, inzonderheyd in Vette Perſoonen, en datter nergens vet gevonden werd, als alleen in een byzonder Vlies, zoo heeft het my goed gedagt het vyfde hier by te voeghen, als mede bequaamelyk door een Figuur af te beelden, nadien ik zulks noyt in Figuuren verbeelt heb geſien, ziet de 6 Plaat, Fig. 2.

Ten tweeden. Dit celluleuſe Vlies, is zoo conſiderabel, gelyk men hier zien kan; datter in 't celluleuſe Vlies, 't welk onder het Vel geplaaſt is, naauwlyks meer cellekens gevonden werden. Onder het Vel draagt het in vette Perſoonen, de name van vet, als wanneer alle de cellekens met vet vervult zyn; in de Waterſugtige, welkers ondervellige deelen met water beſet zyn, zitten deſe cellekens dikwils vol water, en in zeer vermagerde Perſoonen, zoo komt het ons als een zeer dun Vliesje te vooren, zonder dat men deſe cellekens dan zien kan, ten zy dezelve met wint opgeblaſen werden.

N°. X. Een geheele Moer-koek van een Vrouw, dewelke van my zoodanig is toebereyt, dat men het geheel geſtel der Bloetvaten, waar uyt de geheele Moerkoek beſtaat, zeer klaar zien kan, 't welk

rum, Placentam conſtituentium, conſtitutio luculenter videri poſſit, id quod fieri nequit, niſi vaſis ad extremum uſque repletis, Placenta liquori innatet.

't welk niet zoude konnen geſchieden, ten waren men het ruyghe gedeelte van 't Vlies *chorion* (waar van gehandelt is in de Beſchryving van 't V. Cabinet) eerſt wegname, de Bloet-vaten tot haar uyterſte toe vervulde, en dan in een heldere voght gelegt wierd.

N°. XI. Phiala in liquore continens portionem hepatis hydropici, quæ tota quanta nil, niſi meræ viſiculæ, gelatinoſa materia repletæ.

N°. XI. Een Vles met vogt, waar in te zien is, een ſtuk des Levers van een Waterſugtighe, dewelke geheel en al niet anders als een 't ſamenſtel van ronde Blaaskens of cellekens was geworden, met een gelatineuſe ſtoffe vervult zynde.

Not. 1°. Quandoquidem hepar viſcus eſt, ex meris vaſis conſtitutum, nullis intercedentibus glandulis, aut parenchymate (ſicuti hoc diſtincte videri poteſt in edibus meis), concipi vix poſſit, quomodo omnia illa vaſa majora, minora, nec non ramuſculi minutiſſimi, in veſiculas mutari queant, niſi ſtatuamus tunicam celluloſam etiam ineſſe vaſis ſanguineis, ſicuti ego demonſtrare poſſum, quibus in hydrope vaſculoſa, ut ita loquar, ab humore aquoſo, limoſo, gelatinoſo, repletis, vaſorum cavitates à compreſſione continui affluxus occœcentur.

N. XII.

Aanmerkt ten eerſte. Nadien de Lever een t'ſamenſtel is alleen van Vaten, zonder tuſſchenkomingh van eenighe kliertjens, of andere t'ſamen geronne ſtoffe *Parenchyma* (gelyk men zulks zeer bequaam 't mynen huyſe zien kan) zoo kan men naulyks beſeffen, hoe alle die groote en kleene vaten, ja ook ſelfs alle de aller kleenſte Takskens zoude konnen in Blaaskens veranderen, ten zy men ook een celluleus Vlies in de Bloet-vaten komt te ſtellen, gelyk ik zulks ook toonen kan: Nu deſe cellekens van dit celluleuſe Vlies in een Ader-water-ſugt (op dat ik deſe nieuwe benamingh kome te gebruyken) vervult zynde met een water-agtighe of gelatineuſe vogt, zoo moet de gantſche holligheyd der Aderen door den aanpers deſer voghten toegedrukt en geſloten werden.

N°. XII.

N. XII. Phiala ſicca, & in ea portio ſpinæ dorſi cujuſdam quadrupedis, mihi ignoti, quam ex Africanis oris mihi attulêre, & circa illam

Not. 1°. Omnes vertebras ſine ulla ligamentorum ope ſibi invicem ita connecti & cohærere, ut ſpina mobilis ſit, ſine ulla disjunctione vertebrarum.

2°. Nonnullas vertebras immobiles eſſe, propter Ancyloſin, id quod in ſpina dorſi adulti hominis admodum frequens.

N°. XIII. Phiala ſicca, in qua conſervatur ſceleton fœtus humani, decem circiter hebdomadum, cujus dextra continet coſtam fœtus humani jamjam nati, & ſpiræ inſtar tortam, idque artificio, liquor enim, in quo conſervaveram objectum, juſtò acidior factus, ita mollificaverat coſtas, ut fili, aut funiculi inſtar, torqueri potuerint. Pone ſceleti brachium ramus arterioſus reperitur, arbuſculam repræſentans, ceracea materia enim repletam exſiccavi, & ſic poſui,

N°. XII. Een droogh vleſſie, waar in te zien is, een gedeelte van de Rugge-graat van een ſeker vier-voetigh dier, 't welk my onbekent, uyt Africa geſonden is.

Aanmerkt ten eerſte. Dat byna alle deze wervel-beenderen onderlingh zoodanig zyn gekoppelt en aan een gehegt, zonder eenigh hulpmiddel van banden of peezen, dat men haar alzints kan beweegen, zonder los te gaan.

Ten tweden. Zoo is het aanmerkens waardigh datter enighe wervel-beenderen door een Beenighe vereeninghe, *Ancyloſis*, tegens de loop van de natuur aan een gegroeyt zyn, 't welk men in oude Menſchen ook dikwils ziet gebeuren.

N°. XIII. Een droog vleſſie, waar in bewaard werd het geraamte van een Kindje van ontrent tien weken dragts, in wiens regter handje vaſt werd gehouden een ribbetie van een jong geboore Kindje, 't welk geboogen is op de wyſe van een wyngaarts klauwiertje; en zulks is door konſt te wegen gebragt, door dien de vogt, waar in het voorwerp was bewaart, te zuur geworde zynde, de Ribbens zoo week had gemaakt, dat men dezelve als een ryske of touwtje konde buygen. Agter dit geraamte werd een tak van een op gevulde Slag-Ader gevonden, dewelke een Boomtje

ſui, ut ſuſtentaculo ſit ſceleto dicto, cui innititur.

No. XIV. Fœtus humani, Pulmo, cor, Thoracis pars, à parte poſteriore viſa.

Not 1o. Hæc omnia proprium retinuiſſe locum.

2o. In dicto objecto Arteria bronchialis ex Aorta vulgò prodiens, hic verò ex art: incoſt: emergens, nec non vena Azygos, cum ſuis ramulis intercoſtalibus luculenter hic in conſpectum veniunt; & cum vaſa horum omnium ſint repleta, colore rubro perfunduntur.

No. XV. Phiala in liquore continens membranæ analogum quid: ſc: mulier, quædam poſt embryonis excluſionem, aut annihilationem, placentulæ rudimentum peperit, hujus autem ſuperficiei cohærebat ſanguis coagulatus, cujus portionem abſtuli & aquæ puræ indidi, ut omnis rubedo evaneſceret; hoc facto, iſtam portionem obſervavi tantam habere analogiam cum membrana, ut operæ pretium fore mihi viſum fuerit liquori meo indere, & ſic conſervare; vix enim credibile eſt, ſanguinem extra vaſa profuſum in ta-

verbeelende het geraamte tot een ſteunſel komt te verſtrekken.

No. XIV. De Longh, Hart, en een gedeelte van de Borſt van een Kind, zoo als ons dat van agteren voorkomt.

Aanmerkt ten eerſte. Dat alle deſe partyen haar natuurlyke plaatze behouden hebben, zoo als die in 't lighaam zyn gelegen.

Ten tweden. In 't zelve voorwerp kan men de *Arteria Bronchialis*, uyt de groote Slag-Ader gemeenlyk, maar hier uit een tuſſen-ribbige ſl: voortkomende, zien, als mede de ongepaarde Ader (*Azygos*) met deſſelfs tuſſchen-ribbighe takxkens en dat geheel rood, wegens het opvullen der zelve met een rood-waſſige ſtoffe.

No. XV. Een glas met vogt waar in yets vlieſighs te zien is, namentlyk een zeker Vrousperſoon, na datze bevrugt was geworden, en het ſchepzelke by haar was vergaan, of buyten weten had geloſt, raakte na heen ook het beginzel of onvolmaakte Moerkoekje quyt, wiens oppervlakte alzints beſet was met geronne bloet, waar van ik een gedeelte af nemende, in ſchoon ſchoon water leyde, op dat alle roodigheyd daar uyt zoude trekken: Dit gedaan zynde vertoonde ſigh dat geronne bloet zoo aardigh een natuurlyk Vlies, dat my daght de moeyte waardigh te zyn, 't zelve te bewaaren: want het ſchynt niet mogelyk te weſen, dat het Bloed uyt

talem ſubſtantiam poſſe mutari.

Hinc etiam varii olim fuerunt decepti in ſuo judicio, exiſtimantes cum puerperæ enituntur ejusmodi objecta, ea eſſe reliquias membranarum placentæ.

N°. XVI. Ren humanus biſectus, in quo luculentius, quam in præcedentibus & à me deſcriptis Renibus videri poſſunt mutationes Arteriolarum in vaſa urinaria à Cl: Bellino delineata.

Cum replerem arteriam renalem, ſimul etiam replebantur, ductus urinoſi vel vaſa urinaria. Præterea in hoc objecto non ſolum diſtincte viſuntur Papillæ renales, quæ nil niſi congeries ductuum urinariorum, verum etiam reptatus extremitatum arteriolarum, quæ, antequam degenerant in ductus urinarios, reptatum circularem mutant in reptatum Serpentinum.

N°. XVII. Portio ſtomachi Lacerti ſquamoſi, diaboli Negundici vulgò dicti, ita inverſi ut ſuperficies interior jam facta ſit exterior; circa ejus Pylorum innumeræ protuberant Papillæ ingentes pyramidales,

uyt zyne vaaten geloopen zynde, in zoo een ſtoffe kan veranderen.

Hier door is 't dat veele voorheen zyn bedroogen geworden in haare meeninghe, wanneer de Kraamvrouwen zoodanighe ſtoffe quamen te loſſen, datſe zulks voor nagebleve Vlieſen van de nageboorte hebben aangeſien.

N°. XVI. Een doorgeſnede Nier van een Menſch, waar in veel duydelyker de veranderinghe der Slagh-Aderkens der Nieren in de Pis-canaaltjens, van Bellinus afgebeelt, als wel in de voorgaande, en van my beſchrevene Nieren te zien zyn.

Wanneer dat ik deſes Niers Slag-Ader opvulde, zoo iſt, dat te gelyk ook deſſelſs Pis-canaaltjens vervult wierden: daarenboven, zoo ziet men in dit voorwerp niet alleen zeer diſtinct des Niers Tepeltjens, die niet anders zyn als een t'ſamenſtel en by een komſte van alle Pis-canaaltjens, maar ook de cours der uyt eynden van de Slagh-Aderkens, dewelke eer zy in de Pis-canaaltjens komen te veranderen, haare ronde cours verwiſſelen in die der Slanghen.

N°. XVII. Een ſtuk van de Maagh van een groote geſchobde Haagdis, die men de Negundoſche Duyvel heet, dezelve heb ik omgekeert, en 't binnenſte buytewaarts gewent, en alzoo komen ons hier voor ontrent den uytgang van de Maagh groote uytpuylen-

dales, non nullà autem ſunt oblongo-rotundæ.

N°. XVIII. Phiala in liquore continens Infantis caput, vitæ ſpeciem præ ſe ferens, cujus Cerebro extracto, in conſpectum veniunt Nervi.

N°. XIX. Phiala in qua continetur Crus cum Pede fœtus hum: quo conculcari videtur Crocodili fœtus, dictus Crocodilus naturali geſtu & colore præditus, morſum minatur.

N°. XX. Fœtus humani Brachium, cum Scapula & oſſe claviculari.

Not. 1°. In totum fere cutis eſt ablata, ut vaſa ſanguinea non ſolum, verum etiam Nervorum ſitus inter vaſa ſanguinea luſtrari poſſint.

2°. Caro ubique viventis inſtar rubicunda, ut & digiti manus, vitæ ſpeciem repræſentantes.

3°. Digiti Manus cutem retinuerunt, ut naturalem conſtitutionem conſervarent, & actionem, naturali ſimilem, repræſentarent, inter eos enim con-

de Tepeltjens, waar van zommige Piramiedwys, andere langwerpigh rond zyn.

N°. XVIII. Een vles met vogt, in zigh onthoudende het Hoofd van een Jongh geboore Kindje, 't welk zeer levendigh van couleur is, de Herſſene hier uytgenome zynde komen ons de Zenuwen in 't geſight.

N°. XIX. Het Beentje van een jongh geboore Kindje, wiens Voetje een kleen Crocodilletje ſchynt te trappen, welk Crocodilletje wederom door zyne geſten het Voetje ſchynt te byten, en dit alles zeer levendigh van couleur.

N°. XX. Een Armtje met deſſelfs Schouder-blad, en Borſtbeentje van een jongh geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het Vel voor 't meeſte gedeelte wegh genomen is, op dat men niet alleen de Bloet-vaten, maar ook de Zenuwen, en haar natuurlyke plaatze tuſſchen de Bloed-vaten zoude komen te zien.

Ten tweden. Dat het Vlees alzints zigh als levendigh komt te vertoonen, als ook mede de vingertjens.

Ten derde. De Vingertjens hebben haar Vel behouden, om haare natuurlyke geſtelteniſſe en actie, dieſe verbeelden, te aangenamer voor 't oogh te maken, want tuſ-ſchen

continentur Inteſtinula craſſa fœtus vitulini exigui, mœconio nigro repleta, ſuntque arteriolæ per Inteſtina diſſeminatæ ceraceâ materiâ repletæ, id quod viſui gratiam conciliat.

ſchen de Vingertjens werden gehouden het groote gedarmte van een onvoldraage Kalfje, 't welk maar wynigh weeken was gedragen; door dit gedarmte, 't welk nogh vervult is van ſwarte Darmsvuyligheyd, die men (*mœconium*) noemt, loopen de opgevulde S lag-Aderkens zoo curieus door, dat het oogh hier door zeer voldaan werd.

N°. XXI. Phiala in liquore continens Uterum mulieris, quæ à marito in adulterio deprehenſa, occiſa eſt: Vocatus ad cadaveris apertionem, reperi Uterum aliquanto eſſe tumidiorem, itaque ſuſpicabar illam concepiſſe, Uterum itaque mecum aſſumpſi, ut ſuſpenſa manu omnia inveſtigarem, eoque aperto, inveni ejus ſubſtantiam eſſe craſſiorem; cavitas autem referta erat ſemine albo & bene cocto, aut ſaltem ſubſtantiâ, quæ ſemini virili ad colorem & viſum, ſimilis erat, utraque Tuba eodem liquore quoque referta erat.

N°. XXI. De Lyf-moeder van een Vrouw, dewelcke van haar Man in overſpel gevonden zynde, dood geſtoken wierd. Als ick geroepen wierd, om het Lighaam te openen, zoo bevond ik de Lyfmoeder wat meer als ordinaris verheven, waar uyt ik vermoeden kreegh, dat zy bevrugt was geworden, weshalven ik de Lyfmoeder mede nam, om dezelve naukeurigh te onderzoeken; dezelve geopent zynde, zoo heb ik bevonden, dat deſſelfs weſen of ſelfſtandigheyd wat dikker was, en dat de holte des Lyf-moeders niet alleen, maar ook beyde de Eyer-wegen of Trompetten, vervult waren met wel gekookte Manlyke natuur, of ten minſten met die ſtoffe, in 't aanſien en met de couleur overeenkomende.

Hiſce viſis ſumma cum cautela hæc omnia liquori meo quidem indidi; Utero autem aperto contentum ſemen omne in Utero continere haud potui,

Dit ziende, zoo heb ik wel met alle omſigtigheyd dit alles in myne gewoone vogtigheyd gelegt, maar de Lyf-moeder geopent zynde, en konde het geſeyde daar

tui, portio tamen, liquoris ope, in coagulum redacta, in uteri cavo, ut & in uteri ore huc uſque hæret, Tubæ autem, quæ integræ remanſerunt, adhucdum præ copia tument, cum autem tubas non nihil premerem ſemen libere effluebat.

Cum jam conſideramus mulieres affirmare ſeſe, (ſi non ſemper, ſaltem ut plurimum,) factas eſſe gravidas, aut concepiſſe, cum ſentiunt ſemen maxima parte remanſiſſe in utero, & contra in coitu improlifico ſemen exitum ſibi quærere, percipiant: Quid hinc aliud concludendum, quàm quod non ſolum aura ſeminalis, verum etiam ſubſtantia ipſa ad conceptionem ſit neceſſaria. Dixerit forſan aliquis, reperiri mulieres quæ dicunt ſeſe concepiſſe, quamvis ſemen non retinuerint, Reſp: Credibile eſſe illas ſaltem tantum retinuiſſe ſeminis, quantum requirebatur ad conceptionem prolificam.

Utrum jam talia animalcula in ſemine virili contineantur, quæ ad conceptionem hoc vel illud conferant, in medio relin-

daar in niet geheel en al bewaart werden; eghter zoo iſſer een gedeelte van in blyven zitten, 't welk door toedoen van myne voght in de holte is komen te ſtremmen, als mede in de mond van de Baar-moeder.

De Eyer-wegen of Trompetten ongeſchonde zynde, zyn nogh t'eenemaal daar van opgevult, waar aan als ik maar ſagtjens quam te drukken, 't zelve daar uyt liep. Als men nu conſidereert, dat de Vrouwen ons zeggen, dat zy (indien niet altoos, ten minſten meeſtentyd,) beſwangert werdende, gevoelen de natuur des Mans meerendeels by haar te blyven; en ter contrarie, dat het haar anders weder afgaat; wat zal men hier van anders gelooven, als dat de ſtoffe van de natuur, en niet alleen deſſelfs dampen of geeſten, tot dit werk vereyſt werden; men zal my mogelyk hier tegenwerpen datter Vrouwen zyn gevonden, dewelke, zeggen bevrugt geworden te zyn, hoewelſe de natuur des Mans niet by haar behielden, zoo zy meenden, eghter zoo is't gelooflyk, en zeer apparent, dat die te minſten zoo veel by haar hebben gehouden, als vereyſt wierd tot de vrugtbaarheyd.

Offer nu ook zoodanighe diertjens in der Mannen natuur huysveſten, dewelke dit of dat toebrengen tot de bevrughtingh, dat zal

linquo, illud enim extra ſcopum meum eſſet, quia nil deſcribere ſtatui, niſi quod in XVI meis Theſauris Anatomicis demonſtrare valeam, & quæ in Theſauris luſtrari poſſunt: Hoc tantum contendo ex dictis & in poſterum dicendis, auram ſeminalem haud ſufficere, ſed neceſſe eſſe, ſemen ipſum Uterum intrare in coitu prolifico.

zal ik hier niet aanroeren, aangeſien zulks buyten myn oogmerk zoude zyn, nadien ik in dit werk niets voorgenomen heb te beſchryven, als 't geen in myn XVI. Anatomiſche Cabinetten gevonden en getoond werd.

Dit alleen is myn vertrouwen, en dat uyt het gezeyde, en 't geen na heen volgen zal, dat de dampen of geeſten des zaads, niet genoegzaam zyn tot de bevrugtingh, maar dat de ſubſtantie ſelfs daar toe vereyſt werd, en tot de Lyf-moeder moet ingaan.

Ova autem muliebria, quæ à ſemine fœcundantur, & poſt fœcundationem per ductus ovarios, ſeu Tubas deferuntur, ad uteri cavitatem in hoc objecto, non tam luculenter viſuntur, quam quidem in ſequentibus, quia nullam inſtitui præparationem. An autem in illa actione Ovum totum, an vero Ovi contentum Ovario ſolummodo exeat, anceps olim heſi, jam verò poſterius verum eſſe credo, quia in Gallinis externum Ovi integumentum, ovario adhærens, ſimul cum Vitello non extruditur, ſed in calicis forma remanet: Præterea in utero muliebri fœcundato, in prin-

Theſ. VI. cipio

Nu de Eyerkens der Vrouwen, die door de natuur des Mans bevrugt worden, en na heen door de Eyer-wegen of Trompetten afgegevoert na des Lyf-moeders holte, en zyn in dit voorwerp zoo wel niet te zien, als wel in de volgende, om dat ik die daar toe niet heb bereyt, om dezelve te zien.

Of nu in die actie, het bevrugte Ey geheel en al uyt de Eyer-ſtok werd geperſt, dan of alleen het interieur uytgangh neemt, daar over heb ik lang in bedenken geweeſt, egter zoo geloof ik nu het laaſte, om dat in de Eyeren der Hoenders het buytenſte bekleetzel, zeer vaſt zittende aan de Eyer-ſtok, het doir niet volgt, maar aan de Eyer-ſtok kelkjens-wys vaſt blyft zitten: Daarenboven zoo is alles in de beginne in de Baar-moeder zoo teer, datter niets

C ge-

cipio conceptionis, omnia ita tenera, ut nil reperiatur, quod corticem Ovi, redoleat, id autem, quod remanet, mihi ceu cortex eſt, circa quem obſervavi, ſc: quod ejus cavitas, poſt contenti expulſionem, admodum ſit mollis, villoſa, rubicunda, ſanguinolenta, ſicuti videre eſt in cavitate uteri poſt fœtus excluſionem, ita ut excluſio Ovi ex Ovario conſideranda ſit, tanquam primus, & Ovi partus.

Præterea difficile eſt credere in excluſione contenti Ovorum, corticem ſimul Ovario exire, quia cortex tam firmiter Ovario connectitur, ut incredibile ſit, corticem ſimul cum contento Tubam intrare: Interim per ovi contentum non ſolum liquorem, quo repleta ſunt ova, intelligo, ſed liquorem ſimul cum tenerrimis membranulis, liquorem immediate ambientibus. Fateor quidem, me hic latum campum aperire, quem tamen à limine tantum ſalutare volui, conſiderans hoſce meos Theſauros nil eſſe, niſi Catalogos; ſufficiat itaque me ea communicaſſe,

gevonden werd, 't geen na 't buytenſte en dikſte ſchelle van 't Ey gelykt, maar 't geen in de Eyer-ſtok na blyft, conſidereer ik, als het kelkje van 't Ey, waar ontrent ik bevonden heb, dat deſſelfs holte, na het afgaan van het binnenſte des Eys, byzonder rouw, ſagt, rood en bloedigh is, gelyk men ook zoodanigh dat deel des Lyf-moeders vind, waar aan de Moer-koek heeft geſeten, even na het baaren: zoo dat den uytgang van 't Ey uyt de Eyer-ſtok geconſidereert kan werden, als de eerſte en Eytjes baring.

Hier en boven zoo is 't beſwaarelyk te gelooven, dat in 't uytperſſen van het binnenſte des Eys, de buytenſte ſchorſſe ook zoude komen te volgen, en tot de Eyerwegen ingaan, nadien de zelve byſter vaſt vereenigt is met de geheele Eyer-ſtok.

Ondertuſſchen zoo ſtaat te letten, dat ik met het inwendighe des Eys niet alleen verſtaa, die vogt, waar van het Ey vervult is, maar met deſe vogt ook te gelyk die zeer tedere Vlieskens, die deſe voght immediatelyk komen te omvangen.

Nu zoo beken ik hier wel een ruym Velt te openen, waar in diep te weyden, myn meningh niet is, nadien ik conſidereere, deſe myne beſchryvingen alleen moeten gehouden werden voor Catalogen myner Cabinetten, wes-

nicaſſe, quæ obſervavi, conſervavi, & quæ demonſtrare valeo.

weshalven het genoegh is in dezelve 't een en 't ander in te voegen, 't geen ik geobſerveert hebbe, en 't geen ik vertoonen kan.

N°. XXII. Crus infantis, viventis ſpeciem præ ſe ferens.

N°. XXII. Een Been van een jongh geboore Kindje, zeer levendigh van couleur.

Not. 1. Cute adempta Muſculi in conſpectum veniunt, ut & Nervus cruralis, qui ſub Poplite denudatus bifariam dividitur, ex ejus bifurcatione ramus oritur, qui per dorſum Muſculi Gaſterocnemy externi repens, à latere calcis, Pedem adit, & ſic ulterius ſubdiviſus, per Pedis exteriora diſſeminatur, & ut hæc omnia naturalem conſtitutionem conſervarent, liquori meo indidi.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het Vel afgehaalt zynde, de Spieren gezien werden, als mede de Zenuw van 't Dye-been, dewelke in 't vouwen van de knie ontbloot zynde, in tween verdeelt werd, en uyt deſe verdeelingh komt een tak voort, dewelke langs de rugh van de buytenſte Kuyt-ſpier na de voet loopt, en dat op de zyde van 't hielke, deſe verders in takken verdeelt zynde, verſpreyt zigh door het buytenſte des voets.

En op dat dit alles zyne natuurlyke geſtalte zoude behouden, zoo heb ik het in myne voght gehangen.

N°. XXIII. Phiala in liquore continens infantis Brachium, colore & conſtitutione Brachium vivum repreſentans, & ne hoc objectum deſes videatur ab indice dependentem habet, & demonſtrat portionem Piæ matris humanæ, cujus arteriolis, ceraceâ materiâ rubrâ, repletis, ſumma rubedine Pia mater perfuſa eſt, & quod Not. Per dictam portionem Piæ matris diſſeminantur corpuſcula innumera albicantia capitis

N°. XXIII. Een Vles met voght, waar in gevonden werd het Armtje van een jongh geboore Kindje, 't welk van geſtel en couleur nogh ſchynt te leven, en op dat het niet zoude ſchynen ledigh, en buyten werkzaamheyd te zyn, zoo vertoont het een gedeelte van 't dunne Herſſen-vlies, 't welk van deſſelfs voorſte vingertje afhangt, wiens Slagh Aderkens met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult zynde, 't geheele vliesje byſter rood maken: En 't geen hier nogh aan te merken ſtaat: door dit Vliesje zyn byſter veel witte

tis aciculæ minoris magnitudine, quæ mihi pinguedo, aliis autem glandulæ, aſt perperam, nuncupantur.

N°. XXIV. Phiala liquore repleta, in qua luſtrari poteſt Placenta uterina humana integra, cum ſuo funiculo umbilicali.

Not. 1o. Quod portio Villoſa Tunicæ chorii variis locis ſit lacerata & ablata, ut vaſorum extremitates ultimæ conſpici poſſint.

2°. Vaſa ſanguinea Placentam conſtituentia ad ultimas extremitates ſunt repleta.

No. XXV. Phiala in liquore conſervans corpus quoddam præternaturale, prodigioſæ magnitudinis, ex utero vaccino expulſum, undique pilis brevibus, nigris, albis, ſtipatum, & pedunculo longiſſimo præditum, quemadmodum cœlo ſuo ſculptor expreſſit. Tab. VI. Theſ. VI.

Not. 1o. Quod dictum corpus nullis gaudeat viſceribus, ſed liquorem olim continebat.

2o. Prima fronte viſum, repræſentat caniculum dormientem, qui caput & Pedes abſcondit, ut facere ſolent canes, ubi ad dormiendum ſeſe componunt.

3.

witte Lighaamtjens, zoo kleen als ſpelde hoofdjens, verſpreyt, dewelke zommige te onregt voor kliertjens, en ik voor het Vet houde.

No. XXIV. Een vles met vogt, waar in te zien is, een geheele Moer-koek van een Vrouw met deſſelfs Navel-ſtrengh.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het ruwe deel van 't Vlies Chorion, op verſcheyde plaatzen geſchonden en ook weggedaan is, om dat de uyteynden der Bloet-vaten van de Moer-koek zoude konnen geſien werden.

Ten tweden. De Bloed-vaten, des Moer-koeks geſtel makende, zyn tot het uyterſte toe alſints vervult.

No. XXV. Een heel groot onnatuurlyk lighaam, alzints met korte witte, en ook ſwarte hayren beſet, 't welk een Koe door de Teeldeelen geloſt heeft, waar aan een langhe band, als een ſteel hangt, gelyk de Plaatſnyder het zelve hier heeft afgebeelt, in de VI. Plaat van 't VI. Cab.

Aanmerkt ten eerſte. Dat dit Lighaam gants geen ingewanden heeft, maar was van binnen met water beſet.

Ten tweden. Dat het met de eerſte opſlagh van 't Oogh, een ſlapend hondje, 't welk het hoofdje en pootjens eenigzints verbergt, gelyk de honden wel meermaals komen te doen, als ſy haar tot het ſlaapen gaan nederleggen.

Ten

3°. Pedunculus Funiculum umbilicalem egregie mentitur, an ab eo dependerit in uteri cavo, dicere nequeo, veroſimile tamen eſt.

Ten derde. Deeſe ſteel of band verbeelt de Navel-ſtreng te zyn; of nu dit voorwerp daar aan vaſt gehangen heeft in de holte des Lyfmoers, zulks kan ik niet zeggen, eghter zoo is 't waarſchynelyk.

Hiſce viſis, cogitare cœpi, utrumne tale quid ab aliis olim quoque fuerit viſum, illudque anſam dederit, ſtatuendi Molas dari in utero, idque tranſtulerint ad uteros humanos, è quibus non raro corpora expelluntur, de quibus ſupra egi; veras autem Molas, de quibus fabulantur multi, à nemine unquam fuiſſe viſas, exiſtimo, propterea quod ſæpenumero mihi attulerint corpuſcula utero excluſa, quæ mihi pro Molis obtrudere voluerunt.

Dit ziende heb ik beginnen te denken, of diergelyke voorwerpen niet wel voorheen ook andere voorgekomen moghten zyn, en zulks oorzaake gegeven hebben, van dat men heeft begonnen te ſpreken van Suygers, en zulks van de Koeyen, tot de Menſchen overgebragt te zyn, nadien de Vrouwen ookwel zomtyds onnatuurlyke zaaken komen te loſſen, waar van hier voren geſproken is; maar ware Suygers met hayr beſet, en die een byzonder leven zouden hebben, geloof ik noyt gezien te zyn, te meer alzo men my dikwils voorwerpe t'mynen huyſe gebragt heeft, die van Vrouwen waren afgegaan, en die ſy my voor Suygers wilde opdringen.

Si veræ exſtarent Molæ, ad meas proculdubio veniſſent manus, quandoquidem uberrimam habui occaſionem & à triginta ſeptem annis cum obſtetricibus converſatus fui, earumque examini, ſimul cum Inſpectoribus Collegii Medici, præfui, & quicquid illis occurrebat, hoc mihi demonſtrare haud negligebant; nunc autem

Indien datter waare Suygers waaren, zoo zoudenſe buyten twyffel my in ſeven-en-dartig Jaaren wel eens zyn voorgekomen, aangezien ik daar toe een zeer groote gelegentheyd gehad heb, wegens de geſtadighe ommegangh der Vroet-Vrouwen, welkers examen ik nevens de Heeren *Inſpectores Collegii Medici* nu ſeven-en-dartigh Jaaren bygewoont hebbe, waar door ſy gewoon zyn my alle vreemde zaaken ter hand te ſtellen

tem ſanguinem coagulatum, animalculi formâ, tunc Sarcoma, ex Uteri cavo prognatum, ſæpiſſime quoque Placentulas uterinas induratas, mihi oſtendebant, quas etiamnum magno numero ſervo, quæ nil minus quam Placentæ formam præſeferunt, ita ut exiſtimem, veras non dari molas, quæ (uti nugantur) vivunt, multò minus volant, & ſub veſtibus mulierum, quæ aſſiſtunt parturientibus, ſeſe abſcondunt.

N°. XXVI. Infantis brachium & manus, inter cujus digitos continetur portio Pulmonis, in qua, transverſim ſecta, Veſiculæ, Pulmonis ſubſtantiam conſtituentes, patent & hiant, ſicuti fit in inſpiratione: & cum Pulmo à me inflatus non ſit, videri poſſunt Veſicularum naturalis magnitudo & capacitas.

N°. XXVII. Phiala in liquore continens Infantis Brachium & manus, rubicundiſſimo colore perfuſum, & vitæ ſpeciem tam nitide repræſentans, ut nemo (niſi à corpore abſciſſum vi-

len, om het zelve te onderſoeken, en alzoo braghten ſy my dikmaals geronnen bloet, 't welk na de gedaante van een dier eenigſints geleek, zomtyts vertoonden ſy my vleeſighe geſwellen, die uyt de binnenſte oppervlakte des Lyf-moeders waaren uytgewaſſen, en afgevallen, en niet zelden kleene nageboortens, dewelke als ontaard en verhard zyn geworden, en in groote menighte t'mynen huyſe bewaart worden; zoo dat ik vertrouw, datter geen waaragtighe Suygers gevonden werden, daar zoo veel met onwaarheyd van geſegt word, datſe leven, veel min datſe zoude konnen vliegen, en haar onder de rokken der aſſiſterende Vrouwen, komen te verbergen.

N°. XXVI. Het Armtje en Hand van een kleen Kindje, tuſſchen wiens Vingertjens gehouden werd een ſtukje van de Longh, over dwers doorgeſneden, waar in de Blaaskens, die de ſubſtantie des Longhs uytmaakt, gapen en openſtaan, gelykſe doen in het inademen, en dat zonder van my opgeblazen te zyn, zoo dat men hier haar natuerlyke groote en ruymte zien kan.

N°. XXVII. Een Vles met voght, waar in te zien is het Armtje en Handje van een jongh Kindje, 't welk zoo rood en levendigh van couleur is, dat niemand dit voorwerp voor een dood Armtje

videret) pro Brachio Infantis denati haberet.

Not. Inter digitos retinet portionem Thoracis fœtus jam jam nati, vivido colore quoque præditi, & ita præparati, ut Nervi intercoſtales, eorumque reptatus perfecte videri poſſint; ubi notandum, Nervos Intercoſtales non ſemper in coſtarum ſulcis tam præciſè ſeſe abſcondere, quin ſæpe extra eos proſiliant, ſicuti hic videri poteſt, ita ut in Paracenteſi Thoracis, aliquando lædi poſſint, ut olim factum vidi, unde ægro convulſionibus correpto, ab ulteriore perforatione deſiſtere coactus fuerit Chirurgus.

N°. XXVIII. Infantis Pes, in liquore conſervatus, & ita præparatus, ut integumentis exterioribus ablatis in conſpectum veniant Pedis, digitorumque muſculi, naturali colore rubicundo præditi.

N°. XXIX. Infantis Brachium viventis ſpeciem referens, à cujus Indice dependet à capillo portio Veſicæ hominis,

Armtje zoude aanzien, ten waare men bemerkte 't zelve van 't Lighaamtje afgeſcheyden te zyn.

Aanmerkt dat het tuſſchen de Vingertjens een ſtukje van de Borſt van een ander pas geboore Kindje houd, 't welk mede levendigh van couleur, en zoo toebereyd is, dat de tuſſchen-ribbighe Zenuwen en ook haare cours, perfect konnen gezien werden, waar omtrent te letten ſtaat, dat de tuſſchen-ribbighe Zenuwen niet altoos haar zoo juyſt verbergen in de groeven der Ribbens, dat zy daar niet wel eens buyten en bezyden dezelve zoude loopen, gelyk hier gezien kan werden, zoo datſe in 't maken van een openingh in de Borſt, (*Paracenteſis*) wel eens konnen gequeſt werden, gelyk ik voor heen wel gezien heb in 't doorbooren, waar door den lyder in ſtuypen quam te vervallen, ende den Chirurgyn genootzaakt wierd op te houden om vorders voor te gaan.

N°. XXVIII. Het Beentje van een kleen Kindje, zoodanigh toebereyt, dat de uytwendighe bekleetzels als Vel, vet &c. weghgenomen zynde, de Spieren van 't Been, en van de voet gezien konnen werden, en dat rood en levendigh van couleur.

N°. XXIX. Een Armtje van een Kindje zeer levendigh van couleur, tuſſchen wiens Vingertjens aan een hayrtje af hangt, een ſtuk van de Blaas van een Menſch, de-

nis, calculo, dum viveret, laborantis.

Not. Ab attritione continua calculi, ſuperficiem interiorem Veſicæ hic occurrere inæqualem & ramoſam, vide ſuper hac re plura Theſaur. II.

N°. XXX. Uterus muliebris, maximis, mediocribus, ut & parvis tumoribus rotundis undique obſitus.

Dicti tumores ſunt admodum ſcirrhoſi, vel potius ſcirrhi, utero non ſolum pedunculi ope, verum etiam abſque eo, connati ſunt. Hæc omnia in liquore conſervantur, ut conſtitutionem naturalem retinerent.

N°. XXXI. Phiala liquore repleta, & in ea portio magna ſpinalis Medullæ cum annexa Cauda equina, colore niveo prædita ex homine.

N°. XXXII. Uterus cujuſdam mulieris, à paucis diebus gravidæ, ſicuti hoc liquet ex Uteri, ut & unius ovi conſtitutione.

Not. 1°. Uterus mole major, quam quidem in muliere, quæ non concepit.

2°. Uteri cavitas villoſa, & in

dewelke in zyn leven met de ſteen gequelt was.

Aanmerkt hier, dat door het geduurig vryven van de Steen, de binnenſte oppervlakte ons hier ongelyk en als getakt (om zoo te ſpreken) voorkomt, ziet hier over verders na het II. Cabinet.

N°. XXX. De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke van buyten beſet is, met zeer groote, middelmatige, en ook klyne geſwellen.

Deſe geſwellen zyn Scirrheus, ja Scirrhi ſelfs, waar van datter zommighe met, andere zonder ſteeltjens aan de Lyfmoeder vaſt ſitten; dit alles werd in een voght bewaart, op dat het zyne natuurlyke geſtalte zoude behouden.

N°. XXXI. Een Vles met voght, en daar in een groot gedeelte van 't Rugge-mergh, met deſſelfs alzoo genaamde Paardeſtaart, en dat uyt een Menſch. Dit alles is zeer wit, en wel geconſerveert.

N°. XXXII. De Lyfmoeder uyt een Vrouw, dewelke, weynigh dagen voor haar dood, bevrugt was geworden, gelyk zulks is blykende uyt het geſtel des Lyfmoeders, als mede uyt dat van een der Eyeren.

Aanmerkt ten eerſte, de Lyfmoeder is grooter uytgeſet, als wel in die geene, die niet bevrugt zyn.

Ten tweden, de holligheyt van de Baarmoeder bevond ik ongelyk

inæqualis, uti ſemper in aliis obſervavi.

3°. Uteri Os admodum amplum & villoſum.

4°. In uno ex Ovariis veſtigium Ovi videre licet, ſc: ubi Ovum eſt expulſum; calix ſeu integumentum ovi extimum, quod in ovario, ut ego exiſtimo, remanet, poſt contenti ex-pulſionem, obſeſſum eſt materiâ quâdam rubicundâ, quam olim inveni villoſam, poſt ovi excluſionem; hic autem â liquore occurrit compacta, rubicunda, in cujus medio foramen aut cavitas exigua reperitur, quam ego habeo pro oſculo cavitatis, ex qua Ovi contentum eſt prognatum, quæ cavitas, jam denuo contracta, foraminis inſtar nobis occurrit.

5°. Pro Ovi contento, ut antea quoque dixi, habeo liquorem, qui in Ovis continetur, & membranulis, Chorio, & Amnio, obducitur, & pro calice, durior pellicula, quæ, poſt excluſionem contenti, remanet; id quod luculentius videre licet in volatilium Ovariis.

6°. In Uteri cavitate nil niſi li-

gelyk en rouw van ſuperficie, gelyk zulks in andere meer geobſerveert heb na de bevrughting.

Ten derde. De mond des Lyfmoeders is wyt uytgeſtelt en rouw.

Ten vierde. In een van de Eyerſtokken is nogh te zien de voetſtap of 't teken daar het Eytje uit geparſt is geworden, want het kelckje of dopje, 't welk van my gehouden werd voor het buytenſte bekleetzel van 't Eytje, ziet men nogh zitten in de Eyer-ſtok, en is het zelve ook nogh bol en als beſet met een roode ſtoffe, die nu wel wat maſſief is geworden door de liqueur, daar het Jaren lang in gelegen heeft, maar van my voorheen eerſt rood en rouw bevonden wierd. In 't midden van 't gezeyde Kelckje is ook nogh te zien een openingje, 't welk van my gehouden werd voor het mondeke van de holte, waar uyt het Eytje gekomen is, welk nu zodanigh weder ingekrompen is, dat het nu als een kleen gaatje ons voor komt.

Ten 5e Voor 't inwendige des Eys houde ik, gelyk te voore geſeght is, die voght des Eys, en te gelyk met die dedunne Vlieskens *Chorion* en *Amnios*, en voor het Kelkje, dat dikke velleken of Vliesken, 't welk na blyft, als het geſeyde uytgeperſt is; en is dit klaarder te zien in de Eyerſtokken der Vogelen.

Ten ſesde. In de holte van de Baar-

liquidum quid inveni.

N°. XXXIII. Maxima Stomachi portio pueri, cujus ſuperficies interior, hic facta exterior, eſtque rubicundiſſimo colore ab arteriarum repletione, prædita.

Not. 1°. Rugæ naturales, quæ in ſuperficie interiore exſtant, non ſolum hic in conſpectum veniunt, verum etiam millena ceraceæ materiæ granula, quæ per extremitates Arteriolarum, exitum ſibi quærentia, ſuperficiei internæ adhærent.

Præterea, poſt repletionem Arteriarum Stomachi, cavitas ejus repleta erat dictâ materiâ ceraceâ, quæ ex Arteriolarum ultimis extremitatibus in cavitatem Stomachi guttatim depluerat, & hoc circa Inteſtina locum quoque habere expertus ſum. Hinc ego ſuſpicor in ſtatu vivo, modo ſanitate perfectiore fruamur, Stomachum noſtrum per Arteriolarum ultimas extremitates, continuò irrigari humore convenienti, quæ extremitates variis locis, faſciculatim diſpoſitæ, Glandulæ dicuntur, quemadmodum in Inteſtinis, in quibus hoc luculentius demonſtrare valeo, quam quidem in Stomacho. Vide de hiſce plura in præcedentibus Theſauris.

2o.

Baar-moeder vond ik alleen maar wat voght.

N°. XXXIII. Het grooſte gedeelte van de Maagh van een Jonghe, wiens binnenſte oppervlakte van my buytenwaarts is gewent of gekeert, en is deze zeer rood wegens het opvullen der Slagaderen.

Aanmerkt ten eerſte, hier komen ons niet alleen in 't geſighte de natuurlyke rimpels van de Maag, maar ook zelfs duyſende van kleene Graantjens van 't roode waſch, dewelke in 't opvullen, door de uyteynden van de Slagaderkens als uytgeparſt zynde, aan de inwendighe oppervlakte zyn blyven hangen, en was de Maagh ook zelfs hier van voor een groot gedeelte vervult geworden, 't welk ik ook dikwils bevonde hebbe in het Gedarmte. Hier uyt zoo vermoede ik, dat wy by levende lyve, zoo langh wy gezont zyn, onze Maagh en Darmen gedurigh bevogtigt werden, door een vogtigheyd, die uyt de uyteynden van de Slag-aderkens als uyt komt te zypelen, welke uyteynden der Slag-aderkens als bundels-wys geconſtitueert zynde, Kliertjens geheten worden, welke van my klaarder in de Darmen als wel in de Maagh getoont konnen werden, ziet hier over breder in de voorſchrevene Cabinetten.

Ten

2°. Omentum parte maxima Stomacho cohærens, telæ aranearum inſtar tenue, nullisque foraminibus pertuſum eſſe. Interim myriadibus arteriolarum rubicundiſſimarum ſuperbit, viſumque allicit.

3°. Lien Stomacho cohærens à naturali conſtitutione, figura, magnitudine, colore, nihil omnino receſſit.

4°. Duodeni portio, Stomacho connexa, præ copia vaſorum repletorum rubicunda apparet.

5°. Dicta Stomachi portio dependet à ſeta, quæ infixa eſt in Tunica Stomachi carnoſa, quâ, nonnihil ſeparatâ, Fibræ carnoſæ hic luculenter videri poſſunt.

N°. XXXIV. Crus, Tibia & Pes infantis, tam nitide conſervata, & colore vivido prædita, ut vitæ expertia non videantur.

Pes Jaculatricem, quæ ſerpentis ſpecies eſt, calcare videtur: Jaculatrix ceu calcata, os aperire videtur: hæc omnia vitæ ſpeciem præ ſe ferunt.

N°. XXXV. Infantis brachium

Ten tweden, zoo ziet men hier dat het grooſte gedeelte van 't Net aan de grond van de Maagh vaſt ſittende, zoo dun is als een Spinnewebbe, en met geen gaatjes doorboort te zyn; ondertuſſchen is het zelve met duyſende roode Slaghaderkens als doorweven, 't welk aangenaam is te zien.

Ten derde, de Milt aan de Maagh nogh vaſt ſittende, is gants niet verandert van zyne geſtalteniſſe, want deſelve heeft haare groote, figuur en couleur, gelyk in 't leven.

Ten vierde, een ſtuk van de Twaalf-vingerige Darm, met de Maagh vereenigt zynde, is mede rood van couleur, wegens het opvullen der Slagh-aderkens.

Ten vyfde, het geſeyde ſtuk van de Maagh hangt aan een Paardshayrtje, vaſt gehegt zynde, aan het vleeſighe Vlies des Maaghs, 't welk zoodanigh is geſcheyden, dat men de draden van het vleeſighe Vlies duydelyk zien kan.

N°. XXXIV. De Dye, Been en Voet van een Jongh Kindje, alles zoo curieus geconſerveert, dat men zoude zeggen, het leven daar nogh in te zyn.

Het Voetje ſchynt te trappen op een Slangetje, 't welk de naame draagt van Rotte-vangertje, of Schiet-ſlanghetje, en ſchynt het zelve hier over, als ſtervende te gapen, en is alles levendig van couleur.

N°. XXXV. De Arm en hand van

chium & Manus, cujus digiti hominis Auriculam continent, quæ Auricula nil de naturali conſtitutione amiſit, ita ut videatur Auricula hominis viventis, quamvis à plurimis annis ita conſervarim.

N°. XXXVI. Pueri Brachium, cujus Manus continet Cor hominis, idque in liquore.

Not. 1°. Dictum Cor ſuperficie exteriore eſſe ſcabrum, imò ramoſum, (ſi ita loqui liceat) qua ſcabritie ſua connatum Pericardio, idque à prægreſſa inflammatione harum partium, unde æger intolerabili dolore fuit correptus circa pectoris anteriora, non ſine febre continua.

2°. Brachium, Manus, & Digiti vitæ ſpeciem repræſentant, ea propter viſui non ſunt ingrata.

van een kleen Kind, wiens Vingertjens het Oor van een Menſch vaſthouden, en is alles zoo levendigh van couleur en gedaante, datter niets ſchynt aan te ontbreken, hoewel deſe zaaken veele Jaaren zoo bewaart zyn geworden.

XXXVI. Den Arm van een Kindje, wiens Handje het Hart van een bedaaght Perzoon ſchynt vaſt te houden, en dat in een vogtigheyd.

Aanmerkt ten eerſte. Dat dit Hart van buyten rouw, en als getakt is, (zoo het geoorlooft is aldus te ſpreeken) door welke rouwigheyd het vereenigt is met het Harteſakske, en dat wegens voorgaande ontſteking deſer partye, waar door den lyder met onverdraagelyke pyn wierd aangedaan, en dat niet zonder geduurige Koortze.

Ten tweden. Terwyl het Armtje, Handje, en Vingertjens nogh ſchynen te leven, zoo is 't dat hier door alle afkeer weggenomen werd.

ASSER SECUNDUS

Continet varia, quæ ad hominis generationem conferunt.

N°. XXXVII. PHiala in liquore continens tria Ova muliebria, à capillis dependentia & ceracea mate-

Op de Tweede PLANK

Werden veel zaaken gevonden tot de voortteeling gedeſtineert.

N°. XXXVII. EEn droog vlesje waar in drie Eyertjes van een Vrouw, dewelke aan drie hayrtjens hangen met een

materia rubra referta. Vid.Tab. I. Fig.I.Theſaur. VI.

N°.XXXVIII.Phiala in liquore continens Ovum muliebre fœcundatum, Utero expulſum, & à me non apertum, ut demonſtrare valeam, quo ritu Ovum fœcundatum, Utero rejectum, conſtitutum ſit, cum ab aliquot diebus in Utero hæſerit, & quod

Not. Quia illibatum & integrum eſt, ejus contentum videri non poteſt; externe autem videre licet Placentulæ rudimentum. Vide Tab.I. Fig.II. Theſaur. VI.

N°.XXXIX. Ovum muliebre fœcundatum Utero expulſum, eodem modo conſervatum & à me apertum, in cujus cavitate, oculis non ſolum nudis, verum etiam armatis, nullum adhuc Embryonis rudimentum videri poteſt, quantumvis Ovum recens, & bene eſſet conſtitutum, an in nihilum ſit redactum à mora, dicere nequeo.

N°. XL. Placentula ut & membranulæ Embryonis, in liquore conveniente conſervatæ, & ab una parte apertæ, in quarum cavitate, nullum Embryonis

een roodwaſſige ſtoffe vervult. Ziet de I.Plaat.Fig.I. van't VI. Cabinet.

N°. XXXVIII. Een Vlesje met vogt, waar in onthouden en bewaart werd een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk uyt de Baarmoeder voortgekomen, en van my ongeſchonden en geheel is gebleven, om te konnen toonen hoe een bevrugt en afgedreeve Eytje van gedaante zigh opdoet, als het zelve eenighe daghen in de Baarmoeder opgehouden is.

En nadien het geheel en ongeſchonden is gebleven, zoo kan men niet zien, hoe het van binnen geſtelt is, maar van buyten kan men het beginzel van de Na-geboorte beſchouwen. Ziet de II.Fig. van de I. Tafel van 't VI. Cabinet.

N°. XXXIX. Een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk uyt de Baarmoeder is te voorſchyn gekomen; het zelve is ook als het voorgaande in een vogt bewaart, maar voor heen van my open geſneden, in wiens holte nogh gants geen beginzel van een Schepzelke is te zien, ſchoon het vers en wel geſtelt zynde, daar toe ook ſelfs vergroot Glaſen gebruykt werden, of nu het beginzel van 't Schepzelke daar in geſmolten en vergaan is, zulks kan ik niet zeggen.

N°. XL. Het Na-geboortentje en Vlieskens van het aller eerſte beginzel van een Schepzelke, dewelke in een bequaame vogt bewaard, en van my aan een zyde geopent zyn, en heb in der zelve

nis rudimentum inveni, ſicut hoc aliquoties obſervavi, cum mox à partu mihi non traderentur, ita ut exiſtimarem Embryonis rudimentum à reſolutione aut liquefactione in nihilum redactum eſſe, antequam mihi tradebantnr. Vide Tab. I. Fig. V. Theſaur. VI.

holte niet met alle gevonden, gelyk my zulks meermalen voorgekomen is, wanneer men my zoodanighe voorwerpen niet aanſtonds ter hand wierden geſtelt, zoo dat ik geloof het beginzel van 't Schepzelke geſmolten of vernietigt was, voor dat het my ter hand geſtelt is geworden, ziet hier van de V. Fig. in de I. Plaat van dit VI. Cabinet.

Not. Interim, circa dictum objectum, quod portio inferior non pertineat ad Placentulæ rudimentum, ſed illam nil eſſe, niſi cruorem coagulatum, quem vix ſine objecti læſione auferre potuiſſem.

Aanmerkt, ondertuſſchen, dat het onderſte gedeelte van dit voorwerp niet behoort tot het beginzel van 't Moer-koekje, want het is niet anders als geronne bloed, 't welk ik zonder het voorwerp te quetzen niet zoude hebben konnen removeren.

N°. XLI. Phiala in liquore conſervans Ovum muliebre fœcundatum & apertum, in quo nullum etiam Embryonis rudimentum inveni,

N°. XLI. Een Vles met voght in zigh onthoudende een bevrugt Eytje van een Vrouw, 't welk van my opgeſneden is, waar in ook van my niets gevonden is.

N°. XLII. Phiala in liquore retinens Embryonis Placentulam, quæ poſt annihilationem Embryonis per aliquot dies in utero remanſit, unde non ſolum aliam induit formam, verum etiam durior facta, nil minus quam Placentulam repræſentat. Vide Tab. I. Fig. IV. Theſaur. VI.

N°. XLII. Een Na-geboorte, dewelke na het vernietige van 't Schepzelke, eenige tyd in de Baar-moeder van een Vrouw is blyven zitten, waar door het niet alleen een ander gedaante aangenomen heeft, maar ook ſelfs harder geworde zynde, niets minder als na een Na-geboorte gelykt. Ziet de IV. Fig. van de eerſte Plaat van 't VI. Cabinet.

N°. XLIII. Phiala liquore conveniente referta, in qua videre licet Embryonis, ut & Placentulæ rudimentum, pediculi aut

N°. XLIII. Een Vles met bequaame Vogt, waar in te zien is het eerſte beginzel van de Menſchwerdingh of Schepzelke, met het be-

aut ſeminis lactucæ magnitudine.

Not. 1°. Quod Funiculi umbilicalis rudimento adhuc cohæreat; quod rudimentum fili tenuiſſimi tenuitatem adæquat.

2°. Quod in illo tempore Embryones nobis occurrant inſtar rudis indigeſtæque molis, etiam Microſcopiis Leeuwenhoekianis, quibus quoque utimur, hic cerni poteſt: Capitis enim, multò minus oculorum aut artuum, ne veſtigium quidem videri poteſt; dicant, ſcribant, delineant itaque alii, Embryones paucorum, ut ajunt, dierum, manibus, pedibus oculiſque inſtructos, nunquam autem ab illis fuiſſe viſos, facile colligi poteſt, ex hoc & ſequentibus objectis. Ne dicam de iis, qui ſibi perſuadent ſe poſſe videre Embryones, capite & artubus inſtructos, idque in ovis mulierum.

Demonſtrent ejuſmodi Scriptores talia objecta, ad quæ illorum figuræ ſunt ſculptæ, ſicuti ego hic & alibi facio, & tunc calculum adjiciam illorum dictis factiſque. Firmius & verius ratiocinatus eſt, Vir pius Jobus Cap. X. ubi Deum allo-

beginzel van de Na-geboorte, en is het Schepzelke niet grooter als een Luys, of Latuw zaadje.

Aanmerkt ten eerſte, dat het Schepzelke nogh vaſt hangt door toedoen van 't Navel-ſtrenghje aan het beginzel van de Nageboorte, welk Navel-ſtrenghje niet dikker is als een fyn of dun draadje.

Ten tweden, dat ons in die tyd de Schepzelkens voorkomen als een rouw en ongeformeert wit Klompje, hoewel menſe beſchouwt met vergroot Glaaſen van de Heer Leeuwenhoek, dewelke wy ook in ons gebruyk hebben. In die tyd kan men nogh geen Hoofd, veel min oogen of ledematen zien; laat andere ſeggen, ſchryven en in Figuuren verbeelden Schepzelkens van wynig dagen met Handjens, Voetjens, Hoofdjens &c. men kan uyt deſe myne voorwerpen wel haaſt zien, wat van haar zeggen, ſchryven en afbeeltzels aan te nemen of te verwerpen ſtaat; ik laat ſtaan, 't geen zommighe voorgeven, van datſe in de Eyeren van de Vrouwen Schepzelkens met Armen, Beenen, en Hoofdjens konnen zien.

Laat ons zoodanighe Schryvers, 't geen zy zeggen te konnen toonen, ons eens voorhouwden, gelyk ik hier en elders doe, dan zoo zullen wy haar toeſtemmen; maar veel ſekerder, en met meerder waarheyd ſpreekt den vroome Job hier van Cap: 10. alwaar hy tot den Almogende zeyt, *helt ghy my*

alloquitur, dicens: *Nonne ſicuti Lac mulſiſti me, & ſicuti caſeum me coagulaſti?* Revera in illo tempore, cum embryones ſunt adeo exigui, comperio rudimenta noſtra maximam habere analogiam cum coagulo lactis, & illud congruere cum hoc noſtro objecto, videri hic poteſt.

3°. Mihi aliquoties tradita fuerunt ejuſmodi Embryonum rudimenta, quæ ſub manibus meis liquefiebant, & ſic in nihilum redigebantur; jam autem experior, quod ſi mox affundatur liquor meus, qui indurare objecta valet, illa ita poſſe conſervari. Vide Tab. II. Fig. I. Theſaur. VI.

N°. XLIV. Phiala liquore repleta, continens Embryonis rudimentum, quod ſine placentula, videndum hic exhibetur, (quia parentes placentulam auferri non tolerabant) aniſi ſeminis magnitudine. Dictum Embryonis rudimentum, dependet à capillo, affixo rudimento funiculi umbilicalis, quod rudimentum funiculi admodum eſt craſſum, pro proportione rudimenti embryonis.

Not.

my niet als Melk gegoten, en als Kaas doen runnen? En voorwaar in die tyd zyn wy als Kaas geronnen, en als een kleen ſtukske zaghte witte Kaas komt het my voor, gelyk hier tot mynen Huiſe te zien is.

Ten derde, Meermaals zyn my zoodanighe voorwerpen en 't beginzel van Schepzelkens voorgekomen, dewelke onder myn handen quamen te ſmelten, en alzoo vernietigt wierden, maar nu zoo heb ik een liqueur, waar in zodanighe zaaken aanſtonds gelegt zynde, komen te verharden, en zoo kan ikſe nu voor altoos bewaaren zonder eenighe veranderingh ja ook de bedervingh. Ziet de I. Fig: Plaat II. van 't VI. Cabinet.

N°. XLIV. Het beginzel van een Schepzelke van een Menſch, in groote met een Anys-zaad over een komende, 't welk ons hier voorkomt zonder het beginzel van het Moer-koekje, waar van ik het heb moeten affnyden om de Ouders wille. Dit beginzel van het Schepzelke hangt aan een hayrtje des Hoofds, vaſt gemaakt aan deſſelfs Navel-ſtrengtje, en is het bovenſte van dit voorwerp waar aan het hayrtje vaſt gemaakt is, het begin van 't Navel-ſtrengtje 't welk na proportie van 't beginzel van 't Schepzelke zeer dik is, en het onderſte het begin van 't Schepzelke.

Men

Not. Me hoc,& præcedens objectum,in lucem edita, propriis & ſuſpenſis manibus tractaſſe, & ſecundinarum rudimenta aperuiſſe, ita ut nullum ſuperſit dubium,quin fuerint conſtituta, quemadmodum hic nobis occurrunt; & ſicuti de præcedenti objecto, ita etiam circa hoc innuo, ſc:, quod nullam formam humanam repræſentent in illo tempore; imò niſi ipſemet membranulas aperuiſſem, vix credere potuiſſem Embryones in illo tempore talem habere formam, qualem invenio, & hic per figuras exhibeo; ut autem hæc omnia in ſtatu naturali conſervarem, liquori requiſito indidi, & ſic remanſêre ſine ulla mutatione, quemadmodum in ædibus demonſtro, & per figuras hic exprimi curavi. Vid. Tab. II. Fig. I. Theſ. VI.

Men moet hier aanmerken, dat ik dit voorwerp, als mede het voorgaande zoo dra zy ter Wereld quamen met eygen handen ſubtiellyk heb gehandelt en geopend, zoo dat buyten alle bedenken, dezelve zoo waren geſtelt, gelyk dezelve ons hier in de Figuuren, en t'mynen Huyſe in weſen voorkomen, en zoo ik deze voorwerpen zelfs niet had gehandelt, zoo zoude ik naulyks hebben konnen gelooven, dat de Schepſelkens in die tyd zoodanigh van forme of gedaante waaren, gelyk dezelve zyn, en hier afgebeelt hebbe, geenzints de gedaante van een Menſch hebbende. Op dat ik nu dit alles in zyn natuurlyke geſtalte zoude conſerveeren, zoo heb ik deſe voorwerpen aanſtonds in een bequame voght geleght, waar in zy zyn gebleven zonder de minſte verandering. Ziet de Fig. I. Taf. II. van dit VI. Cabinet.

No. XLV. Phiala liquore repleta, in qua continetur Embryo humanus hordei mundati magnitudine.

No. XLV. Een vlesje met voght, waar in te zien is een Schepzelke van een Menſch, in groote met een gepelt Garſte Koorn over een komende.

Not. 1°. Funiculi umbilicalis rudimentum, in hoc objecto tenuiſſimum quidem, aſt in eo occurrit hydatis, magnitudine capitis aciculæ, id quod pluries videre mihi contigit.

Aanmerkt ten eerſte. Het begin van de Navel-ſtrengh is in dit voorwerp wel zeer dun, maar heeft egter een Water-geſwelletje in zigh, zoo groot als een ſpelde hoofd, 't welk ik voorheen meermaals heb gezien.

2°. Placentulæ rudimentum, quamvis prodigioſæ videatur magnitudinis, ſi ad molem embryonis conferatur, tamen conſiderandum totam illam molem, maxima parte cruorem eſſe coagulatum, tam firmiter dicto rudimento cohærentem, ut objectum prima fronte viſum, facile nobis imponere poſſet.

Ten tweden. Hoewel het beginzel van 't Moer-koekje byſter groot ſchynt te zyn, ten opſighte van 't Schepzelke, zoo ſtaat hier te conſidereren, dat alles tot het Moer-koekje niet behoort, 't geen ons hier als Moer-koekje voorkomt, want voor het grooſte gedeelte is 't niet anders als geronne bloet, 't welk zigh zoo vaſt vereenigt heeft met het Moerkoekje, dat men in de eerſte opſlagh van 't oogh, hier in ligt zoude konnen bedrogen werden.

3°. In illo Embryone, nondum Caput, Oculi neque Artus viſibilia. Vid. Tab. II. Fig. III. Theſ. VI.

Ten derde. In dit voorwerp kan men nogh Hoofd, Oogen nogh Ledematen zien. Ziet de II. Tafel. Fig. III. van dit VI. Cabinet.

No. XLVI. Phiala liquore referta, in qua cernere licet, Embryonis humani rudimentum paulo majus & craſſius grano Hordei non mundati, cum annexa Placentula. Vide Tab. II. Fig. IV. Theſ. VI.

No. XLVI. Een vlesje met voght waar in te zien is het beginzel van een Menſche Schepzelke, een wynig groter en dikker als een ongepelde Garſte Koorn, waar aan het Na-geboortetje nog vaſt zit. Ziet de IV. Fig. Taf. II. van 't VI. Cabinet.

Not. 1°. In hoc objecto, grano Hordei non mundati magnitudine paulo majore & craſſiore, rudimenta artuum in conſpectum venire videntur, tanquam arenulæ majores, aut capitis aciculæ minimæ rotundæ.

Aanm. ten 1ſte. Dat men in dit voorwerp, wat grooter en dikker zynde als een ongepeld Garſtje, de beginzelen der Ledematen nu al begint te zien in de gedaante van groote Santjens of kleene ronde Spelde-Hoofdjens.

2°. In illo tempore Capitis diſcretio ab ulteriore corpore videri poteſt.

Ten tweden. Dat men in die tyd, gelyk hier blykt, het Hoofdje van 't Lighaamtje nu al kan onderſcheyden.

3°. Oculi quoque jam ſeſe vi-

Ten derde. Ook zoo kan men de

videndos exhibent, tanquam puncta nigricantia.

4°. Funiculi umbilicalis rudimentum, unciæ fere magnitudine.

5°. Inter artuum inferiorum rudimenta genitalium, primordium propullulat; cujus autem ſit ſexus, diſcerni non poteſt, id quod nemini admirationi ſit, quandoquidem in partu trimeſtri, nemo, niſi ſumma cum attentione ſexum diſcernere poſſit & hinc ille dolus, ſc: quod rariſſime, ſi unquam, in maritorum, quamvis in rebus indagandis curioſorum, monumentis, reperies, Benevol. Lector. ſc: quod uxores eorum enixæ fuerint fœtum trimeſtrem, imò & quadrimeſtrem maſculinum, tantam enim habent analogiam partes pudendæ utriuſque ſexus in illo tempore, ut id diſcernere ſit difficile illis, qui de hac re non ſunt moniti; itaque conſultum duxi illud hic admonere.

N°. XLVII. Phiala, in cujus liquore innatat Embryo, manitudine dimidiæ unciæ, dependens à funiculo, tam craſſo, ut Embryonis craſſitiem fere ad-

de Ooghjens nu al beginnen te zien, als kleene ſwarte ſtipjens.

Ten vierde. Zoo bevint men het Navel-ſtrenghtje ontrent een duym breed langh te zyn.

Ten vyfde. Tuſſchen de beginzels van de onderſte Ledematen, beginnen haar de ſchaamte te ontdekken, en wat uyt te puylen, edogh zonder de onderſcheyt van Sexe te konnen zien, 't welk geenſints te verwonderen is, nademaal het in Schepzeltjens zelfs van drie Maanden beſwaarelyk te onderſcheyden is, ten zy men met groote opmerkingh daar op let. Hier van daan komt ook 't abuys, dat men noyt of zeer zelden in de aantekeningh der Ouders (hoewelſe in de onderſoekinghe opmerkende zyn geweeſt) vinden zal, dat haare Huysvrouwen ontydigh van Schepzelkens van drie of vier Maanden verloſt zynde, als Knegtjens te Boek ſtaan, aangeſien datter zoo groot een overeenkomſt is in die tyd tuſſchen de Knegtjens en Meyskens, dat men het beſwaarlyk kan zien, ten zy men daar van gewaarſchout was. Hierom zoo heb ik dat hier willen vermanen.

N°. XLVII. Een vlesje met voght, en daar in een Schepzelke van een halve duym groot, 't welk aan een hayrtje hangt, vaſt gemaakt aan 't Navel-ſtrenghtje, 't welk zoo dik is, dat het 't Schep-

adæquet; an à morboſa diſpoſitione? artuum ſuperiorum & inferiorum rudimenta ſunt capitis aciculæ vulgaris magnitudine, & formâ fere æquales, capitulum, reſpectu corporis, maximum. Oculi diſtincte jam ſenſus incurrunt. Placentulæ rudimentum naturaliter conſtitutum. Vid. Tab. II. Fig. V. Theſ. VI.

N°. XLVIII. Embryo, unciæ circiter magnitudine, in liquore conſervatus, & à funiculo umbilicali dependens; circa artus, conſiderandum, ſc: quod ſuperiores, inferioribus longe perfectiores ſint, digiti enim manus luculenter videri poſſunt in utroque latere, in pedibus autem nulli adhuc digiti videri poſſun

Præterea in Crure ſiniſtro necdum tibia neque pes extremus propullulant, ſed tantum conſpiciendum ibi ſeſe exhibet tuberculum, id quod pro femore habendum.

In ranis admodum fa iliare, ſc: quod artus anteriores ortu ſint priores, imò tanquam caudati ad tempus vivunt, donec pedes poſteriores emergant.

Notandum quoque, quod dictus

zelke in dikte niet behoeft te wyken, of dit nu is door eenige ziekte of natuurlyker wyſe, kan ik niet zeggen De beginzels der operſte en onderſte Ledematen zyn een gemeene ſpelde hoofd in groote en gedaante byna gelyk. Het hoofdje is na proportie van 't Lighaamtje zeer groot, nu kan men de Ooghjens diſtinct zien, en is ook het begin van 't Moerkoekje gaaf en wel geſtelt. Ziet de V Fig. Taf.II. van dit VI. Cabinet.

N°. XLVIII. Een Menſche Schepzelke, van ontrent een duym breed groot, 't welk aan een hayrtje in een vogtigheyd hangt, vaſt gemaakt zynde aan 't Navelſtrengtje, ontrent wiens Ledematen te conſidereeren ſtaat, dat de opperſte veel volmaakter geworden zyn als wel de onderſte, want men de Vingertjens nu al klaar kan zien, en dat aan beyde de Handen, maar aan de Voetjens, word men nogh geen Toontjens gewaar.

Ook ſelfs zoo vertoont zigh nogh geen Scheentje nogh Voetje aan de linker zyde, alwaar zigh maar alleen een heuveltje laat zien, 't welk voor het dytje is te houden.

Het is in de Kikvorſchen zeer gemeen, dat de voorſte Pooten eer te voorſchyn komen, als wel de agterſte, en in plaats van de agterſte Pooten, zoo komen zy als met een ſtaartje te voorſchyn.

Ook moet men hier aanmerken,

ctus Embryo mihi occurrat, tanquam ſexus fœminini, id quod plurimi non crederent, ſi ætatis provectioris Embryones haud viderint. Vid. Tab. III. Fig. II. Theſ. VI.

N₀. XLIX. Phiala in liquore conſervans Embryonem aliquanto provectiorem & majorem, in quo omnes artus luculenter videri poſſunt, ne digitis & pupillis quidem in oculis exceptis. Vide Tab. III. Fig. III. Theſ. VI.

Dictum objectum exiſtimarem eſſe duorum circiter menſium, dico circiter, quandoquidem impoſſibile eſt illud præciſe determinare, ſicut de hac re nonnihil fuſius diſſeram in fig. horum omnium explicationibus Embryonum, ubi omnes, tanquam ad manus, erunt.

Interim conſiderandum, non ſolum hocce objectum, verum etiam præcedentia naturalem conſervaſſe conſtitutionem, ne calore naturali quidem excepto, unde viſui admodum ſunt accepta; & quod in Embryonibus, unciæ magnitudine, reperiatur Epidermis, hic videre quoque licet.

No.

ken, dat dit Schepzelke ons verbeelt van de Vroulyke ſexe te zyn. Hoewel veele het contrarie zullen ſuſtineeren, ten zy dat dezelve beter onderrigt zyn, door het zien van zoodanighe, die nogh wat ouder zyn geworden. Ziet III. Taf. II. Fig. van dit VI. Cabinet.

N°. XLIX. Een Menſche Schepzelke, 't welk van gelyke op dezelve wyſe aan een hayrtje is hangende in een vogt, eenigzins ouder en grooter zynde als het voorgaande, waar van alle de Ledematen tot de Vingers en Toonen inkluys, ja ook zelfs de Oogappeltjens haar vertonen. Ziet de III. Fig. Plaat III. Cab. VI.

Ik zoude vertrouwen dit Schepzelke ontrent van twee Maanden te zyn, ik zegge ontrent, aangezien 't niet wel mogelyk is ſulks ſo perfect te determineeren gelyk van deſe zaak wat meer zal gezegt werden in de explicatie van de Figuuren, alwaarſe in Figuuren na den anderen volgende, by der hand zyn.

Staat ook aan te merken, dat niet alleen dit voorwerp, maar ook alle de andere haar natuurlyke geſtalte geconſerveert hebben, ja ook zelfs van couleur niet verandert zyn, 't welk zeer aangenaam voor 't geſight is, en dat ook zodanighe kleene Schepzelkens van een duym breed groot al voorzien zyn van een Oppervelleke, kan men alhier aanſchouwen.

N°.

N°. L. Fœtus humanus duarum unciarum præter propter magnitudine, eodem modo conſervatus.

Not. cum mihi traderetur hoc objectum, abdomen inveni apertum, per quam aperturam exitum ſibi quæſivêre Inteſtinula, Omentum & Hepar, quæ nuda hic apparent.

N°. LI. Fœtus humanus digiti maximi magnitudine membranæ Amnio, tanquam linteo tenuiſſimo involutus; ſequioris eſſe ſexus, nemo facile concederet, niſi inſequentes fœtus, paulo majores, inſpexiſſet, idque propter Clytoridis propendentiam; quæ ea in ætate conſiderabilis eſt.

N°. LII. Fœtus humanus, in liquore, uti præcedens, conſervatus, ejuſdem fere magnitudinis, cujus repentina mors haud fuit deploranda, quia in lucem veniſſet, non ſolum labio ſuperiore, verum etiam palato fiſſo, & leporino.

Notandum interim, me neque hoc, neque alia objecta, quæ præter naturam ſunt conſtituta,

N°. L. Een Menſche Schepzelke van ontrent twee duym breed groot, op dezelve wyze geconſerveert.

Als men my dit Schepzelke braght, zoo vond ik het Buykje geborſten te zyn, zoo dat de Darmtjens, 't Levertje, en het Netje bloot gezien konnen werden.

N°. LI. Een Menſche Schepzelke ontrent zoo groot, als een onſer grooſte Vingeren, 't welk van 't Vliesje *Amnios* als van een zeer dun en doorſigtig Lywaatje is omvangen. Niemand zou dit Schepzelke houden voor Vroulyke Sexe, ten zy dat hy andere en grootere naukeurig bezien had, en dat wegens de byzondere lenghte van de *Clytoris*, dewelke in die tyd zeer langh uythangt.

N°. LII. Een Menſche Schepzelke, 't welk gelyk ook 't voorgaande in een voght bewaart werd, en is het zelve ook ten naaſten by van dezelve groote, over wiens ſchielyk overlyden, de Ouders niet behoefde eenige droefheyd te ſtellen, aangezien het zelve ter Wereld zoude gekomen zyn, niet alleen met een geſpouwen boven Lip, maar ook met een van een geweeke verhemelte en Haaſe-mond.

Staat ondertuſſchen aan te merken, dat ik dit en diergelyke voorwerpen, dewelke onnatuurlyk van ge-

ſtituta, ullis demonſtraturum, niſi hoc à me exigant, ne quis abhorreret à præparatis meis, quæ alias viſui ſunt gratiſſima: hoc enim majorem gratiam non conciliaret Theſauris meis, quam quidem inſpectio Theatrorum Anatomicorum variorum, in quibus horrenda viſui exponuntur, quæ potius ſepelienda, quam viſui exponenda.

Cum autem in ea ætate fœtus humani, tali affectu viſuntur correpti, conſiderandum, an in fœtu provectioris ætatis, cujus membra antea bene erant conſtituta, mutilari poſſint, dum in utero adhuc hærent, idque à terrore, aut aſpectu quodam horrendo? ad me quod attinet, lubenter hoc aliorum judicio relinquo, qui nil, niſi quod demonſtrare valeo in Theſauris meis, L. B. exhibere ſuſcepi, & hoc magis utile fore, exiſtimo.

N°. LIII. Fœtus humanus ejuſdem fere magnitudinis, qui non minus feliciter fatis ceſſit in

gedaante zyn, niemand kom te vertoonen, ten zy men my zulks komt te vergen, ten eynde niemand met eenighe ſchrik of af keer myne zaaken zoude komen te beſchouwen, dewelke buyten dat byzonder aangenaam zyn voor 't Oogh, en geheel en al verſchillen van die toebereydzelen, dewelke ten toon geſteld werden, in verſcheyde Anatomiſche Schou-Plaatzen, welkers voorwerpen men liever ten graven moghte brengen, als datſe ten toon werden geſtelt.

Nadien men hier nu ziet, dat zoo kleene en teedere Schepzelkens bevonden werden, al bereyts met zoo groote ongemakken bevangen te zyn, zoo ſtaat hier aan te merken, en te overwegen of het apparent is, dat de Kinderen die van meerder groote zynde, haare Ledematen, die eerſt wel geſtelt waaren, in s'Moeders lichaam konnen komen te verminke, en vernietigt te werden door ſchrik, of aanzien van dit of dat ſpektakel? my aangaande, ik wil dit oordeel gaarn aan andere overgeven, nadien ik in dit myn doen niet anders voorgenomen heb, als dat te beſchryven, 't welk in myne Cabinetten gezien kan werden; en oordeele ik zulks profytelyker en meer dienſtigh te zullen zyn.

N°. LIII. Een Menſche Schepzelke ontrent van de zelve groote, wiens overlyden niet minder ge-

in illa ætate; præcedente enim longe infelicius vitam tranſegiſſet, quia Pedes, brachia, manuſque incurvata, & contracta ſunt.

N°. LIV. Phiala, ut antecedens, in liquore continens fœtum ſequioris ſexus, trium circiter menſium cum dimidio, membranæ Amnio incluſum; in quo obſervandum, Clitoridem tantæ eſſe longitudinis, ut Penem exilem inter pedes repræſentet.

N°. LV. Fœtus humanus ſexus fœminini, ejuſdem cum præcedente circiter ætatis, eodemque modo in liquore nitidiſſime conſervatus.

N°. LVI. Phiala liquore repleta, in qua continetur fœtus humanus ætate nonnihil provectior, eſtque etiam ſequioris ſexus.

N°. LVII. Fœtus humanus maſculini ſexus quatuor circiter menſium, in liquore conſervatus, cujus caput tegitur membranula Amnio fœtus vitulini, per quam innumera vaſa ſanguinea viſuntur diſſeminata; & hoc viſui admodum gratum.

N°. LVIII. Fœtus humanus ſexus maſculini quinque circiter

gelukkigh is geweeſt, als het voorgaande, aangezien deſſelfs Armen, Handen en Voeten zeer krom in een getrocken zyn, en by gevolgh een zeer elendigh leven zoude moeten hebben leyden.

N°. LIV. Een vlesje met voght, waar in onthouden werd een Meyske van ontrent drie en een halve Maand dragts, 't welk als omvangen is van 't Vliesje *Amnios*, in dit voorwerp kan men al weder zien dat de Schepzelkens in die tyd Knegtjens komen te verbeelden, om de voorverhaalde reden.

N°. LV. Een Menſche Schepzelke, mede van de Vroulyke Sexe, byna van dezelve groote en ouderdom, 't welk van gelyke geſtalte zynde, in een voght zeer cierlyk bewaard werd.

N°. LVI. Een vlesje met heldere voght, waar in geconſerveert werd een Meyske wat grooter als het voorgaande.

N°. LVII. Een Knegtje van ontrent vier Maanden dragts, wiens Hoofdje gedekt is met het Vlieske *Amnios* uyt een Kalfje, waar door heen zeer veel opgevulde bloetvaatjens loopen, 't welk zeer aangenaam is om te zien.

N°. LVIII. Een Knegtje van ontrent ſes Maanden dragts, 't welk

ter menſium, qui capite prono decumbit.

No. LIX. Fœtus humanus ſex circiter menſium, in quo Clitoridis prominentia ita eſt imminuta, ut ſexus facile dignoſci poſſit.

A latere Capitis in conſpectum venit Placenta Uterina, cui tanquam pulvinari innititur capite; ſiniſtrâ continet inteſtinula fœtus humani immaturi, quæ nitidiſſime ſunt repleta ceraceâ materiâ rubrâ.

Præterea Arteriolæ per Inteſtinula diſſeminatæ, diſtincte luſtrari poſſunt, præſertim illæ, quæ per tunicam communem reptatu longitudinali decurrunt.

No. LX. Fœtus humanus, ſequioris ſexus, ſeptem fere menſium, qui dormientis ſitum belle repræſentat, hujus caput coronatur coronâ ex herbis confectâ. Hæc omnia in limpidiſſimo liquore conſervantur.

No. LXI. Fœtus humanus, inter octo & novem circiter menſes geſtatus, cujus caput non ſolum ornatur corona ex herbis, fructibuſ-

welk met het Hoofdje om laagh, en met de Voetjens om hoogh gelegen is.

No. LIX. Een Meyske van ontrent ſes Maanden dragts, wiens ſchaam-deeltjens nu al zoodanigh zyn verwaſſen en verandert, dat men deſſelfs ſexe light onderſcheyden kan.

Aanmerkt dat aan de zyde van 't Hoofdje, deſſelfs Moer-koekje werd gevonden, waar tegens aan het Hoofdje komt te leggen, als tegen een Oor-kuſſentje. In deſſelfs linker Handje hout 't et het gedarmte van een onvoldraage vrugtje van een Menſch, 't welk opgevult zynde ons zeer cierlyk voor komt.

Daarenboven zoo kan men de Slag-Aderkens, die door dit gedarmte loopen klaar en diſtinct zien, voornamentlyk die geene, dewelke door het buytenſte vliesje, na de lenghte komen te loopen.

No. LX. Een Meyske van ontrent ſes Maanden dragts, 't welk een ſlapend Kindje zeer aardig komt te verbeelden, het Hoofdje is met een Kroontje van Kruyden en Bloemen verciert, en dit alles in een heldere vogt.

No. LXI. Een Kindje van ontrent tuſſchen de agt en negen Maanden dragts, wiens Hoofdje niet alleen voorſien is met een Kroontje van Kruyden en Bloemen,

ctibuſque, verum etiam tanquamBotanologus, undique obſeſſus eſt herbis, floribus, fructibuſque, præſertim Africanis, Aſiaticis, Americanis, ſc: ramulis arboris Theæ, Nucis Moſchatæ, Cardamomi minoris, Caryophyllorum, Cinnamomi, foliis ſeminalibus Opuntiæ Americanæ, nec non ramulis Piperis nigri cum fructibus racematim diſpoſitis, quos ramulos piperis mihi liberaliter dedit Nobil. Vir D. D. Petrus de Wit, Societatis Indiæ Orientalis præfectus.

Cum autem varia animalcula inter plantas ſeſe continere ſoleant, ſic etiam hic in eadem phiala, inter dictos ramulos, varia inſecta & animalcula continentur, ſc: Scorpiones, Serpentes, tam Aſiatici quam Americani, imò & Lacertæ, quarum una dicti fœtus collum corripere videtur, unde fœtus, quaſi perterritus, caput poſteriora verſus reflectere videtur.

N°. LXII. Phiala exigua in liquore continens fruſtula varia calculi humani nigerrimi, & ſubſtantia admodum mollia, ut autem in mollitie ſua conſervarem, liquori indidi, & ſic ſemper

men, maar als een kleen liefhebbertje der gewaſſen, zoo is 't zelve alzints, als met Kruyden, Bloemen en Vrughten bezet, en inzonderheyd met Africaanſche, Americaanſche en ook Aſiatiſche gewaſſen: Als daar zyn takjens van de Thee-boom, als mede Note-muſchaat boom, Kruytnagels takjens, ook van de Kaneelboom, de eerſt op komende Bladeren van de kleene Americaanſche ſtekende Vyghen, ook takjens van de ſwarte en ronde Peper, dewelke de Edele Heer Pieter de Wit, Bewinthebber van de Ooſt-Indiſche Maatſchappye my mildelyk mede gedeelt heeft. Nadien veele diertjens haar gewoon zyn te onthouden onder de gewaſſen; alzoo mede is 't, dat onder alle deſe ook verſcheide gevonden werden, die uyt die zelve Lantſtreken tot ons over geſtuurt zyn, als Scorpioenen en Slangetjens, zoo uyt Africa als ook uyt America, Haagdiſſen, waar van datter een den hals van 't Kind ſchynt aan te grypen, waar door het Kind, als hier door verſchrikt, het Hoofd agterwaarts ſchynt te wenden of te ſlaan.

N°. LXII. Een kleen Vlesje met voght, waar in te zien zyn verſcheyde ſtukskens van een zeer ſwarte ſteen, en dat uyt een Menſch, dezelve zyn zeer broos, en omſe in haar ſagtigheyd te bewaaren, zoo heb ik deſelve in een hel-

per demonſtrare valeo, nobis aliquoties occurrere Calculos molles; ſuntque ejuſmodi Calculi peſſimæ naturæ.

N°. LXIII. Uterus, qui revera prolapſus eſt; & ut detur occaſio videndi, quo ritu hæc pars prolapſa conſtituta ſit, liquori indidi, & ſic conſervavi. Vide Tab. IV. Fig. II.

Not. 1° Vitæ ſpeciem præ ſe ferre dictum objectum.

2°. Faciem exteriorem hujus objecti prolapſi, proprie eſſe tunicam interiorem Vaginæ, quæ ſimul cum Utero, in hoc affectu exit. Uterus verò, totus quantus ita abſconditur à dicta membrana ſimul prolapſa, ut immediate de Utero nil videri poſſit, quam ſolùm ipſius Os internum; Uterus autem non invertitur, ſed ſolummodo deſcendit extra pudendum: Contra in Uteri procidentia, qui mox à partu, totus quantus aliquando ita procidit & invertitur, ut facies uteri interior, tunc fiat exterior. In hoc caſu, ſi non ſtatim reponatur uterus, mors ut plurimum inſtat. Vide ulterius hac de re Obſerv. meas Anat. Chir.

3°.

heldere voght geleyt, om altoos te konnen toonen, dat ons zoodanighe ſteenen zomtyts voorkomen; en zyn deſe ſoorte van een zeer quade natuur.

N°. LXIII. Een Lyf-moeder, dewelke waarlyk uyt geſonken of uyt het Lighaam gehangen, heeft, en om te toonen hoe het geſtelt is met zoodanigh een quaal, zoo heb ik deſelve in een vogt bewaart. Ziet de IV. Plaat Fig. II.

Aanmerkt ten eerſte, dat dit deel ons zeer levendig voorkomt.

Ten tweden, dat de oppervlakte van dit uytgeſonke voorwerp eygenlyk is het inwendige Vlies van de ſchee des Lyf-moeders; 't welk te gelyk met het weſen van de Lyf-moeder uyt komt te ſinken: Maar de geheele Lyfmoeder werd zoodanig van 't geſeyde Vlies verborgen, dat men niets inmiddels van de Baar-moeder zien kan, als alleen deſſelfs inwendighe mond, en in dit ongeval werd de Baar-Moeder niet omgekeert, maar de zelve komt alleen maar neder te ſakken ten lyve uyt. Maar in 't uytſinken van de Baar-moeder na de verloſſingh, zoo is 't dat de Baar-moeder zomtyts geheel en al om komt te keeren, en zoo ten lyve uyt komt te hangen, zoo dat deſſelfs inwendighe oppervlakte als dan uytwendigh ons voor komt. Indien men in dit ongeval de Baar-moeder niet aanſtonts in komt te brengen, zoo ſtaat de dood voor de deur. Ziet

hier

3o. Hujus Uteri os internum admodum eſt inæquale à ſulcis Cervicis internæ, qui à pondere & preſſione uteri nonnihil in conſpectum veniunt.

N°. LXIV. Phiala in liquore continens dentes fœtus humani jamjam nati, cum contento molli. In eodem liquore videri poteſt Vomer fœtus humani albiſſimus.

N°. LXV. Portio Placentulæ uterinæ fœtus humani, ceraceâ materiâ ita repletæ, ut ultimæ extremitates, tomenti inſtar nobis occurrant, nullis intercedentibus corpuſculis, quæ Glandulæ dicuntur.

N°. LXVI. Phiala ſicca, in qua conſervatur portio Membranæ, perquam Arteriolæ repletæ repunt, quarum ultimæ extremitates prima fronte viſæ, macularum inſtar viſui occurrunt, propter earum ſubtilitatem.

N°. LXVII. Phiala in liquore continens Embryonis Placentulam craſſam duram & pyriformem.

Not. Ejuſmodi objecta pyri formam non adipiſci, quatenus ſint

hier verders over na myn Anat: Chirurgicale obſervatien.

Ten derde. De inwendige mond des Lyf-moeders is zeer ongelyk wegens eenige kleene groefjens van de inwendige hals, dewelke door de ſwaarte en drukking van de Lyfmoeder eenigſints te voorſchyn komen.

LXIV. Een vlesje met voght, waar in te zien zyn de tandjens van een jongh geboore Kindje met haar ſaghte inwendighe ſubſtantie, ook ziet men hier de Ploeg-yſer van een kleen Kindje, dewelke zeer wit is.

N°. LXV. Een ſtuk van de Moer-koek van een jongh geboore Kindje, zoodanigh opgevult met een waſſighe ſtoffe, dat ons het uyterſte deſer vaten, als dons, zonder yets klierigs, voorkomt.

N°. LXVI. Een droogh vlesje, waar in bewaart word een ſtukje van een Vliesje, waar door opgevulde Slag-Adertjens heen loopen, welkers uyteynden ons in de eerſte opſlag van de oogen voor komen, als kleene vlacken, wegens haar ſubtielheyd.

N°. LXVII. Een vlesje met voght, en daar in het Naa-geboortetje van een kleen Schepzelke, 't welk dik, harden, Peers-wys zigh komt te vertoonen.

Aanmerkt, dat zoodanighe voorwerpen haar peers-wyſe gedaante niet

ſint Placentulæ, ſed à ſanguine aut cruore coagulato, quâ undique obſeſſa ſunt; & ſic nil minus, quam Placentulæ formam retinent, & minus caute pro molis obtruduntur nobis ab imperitis.

niet krygen van 't Moer-koekje ſelfs, maar van 't geronne bloed, waar van datze alſints beſet werden, en aldus behouden ſy niets minder als de gedaante van een Moer-koekje, en werden deſe zaaken t'onregt ons als Zuygers voorgehouden van die, die hier in onkundigh zyn.

* N°. LXVIII. Phiala in liquore continens pudendum fœtus humani quatuor circiter menſium fœminini ſexus; illud autem prima fronte viſum, ſexus maſculini colem cum coleis ſuis, tam exacte mentitur, ut plurimis impoſuerit, & hoc in ea ætate nunquam aliter vidi.

N°. LXIX. Theſaurulus ex ligno Indico confectus, in quo continentur quinque ſceleta fœtuum humanorum, in hôc Theſauro VI. delineatorum; eſtque minimum adeò exile, ut difficillimum foret hôc minus conficere.

N°. LXIX. Eén kleen Cabinetje van Indiaanſch Hout, waar in vyf geraamtjens, van zeer kleene Kinderkens, gevonden werden, dewelke in dit VI. Cabinet afgebeelt ſtaan, en is het kleenſte zoo kleen, dat men naulyks een kleender zoude konnen maken.

N°. LXX. Phiala in liquore conſervans portionem Inteſtini Coli & Ilei, è corpore puerili deſumptam.

Not. 1°. Valvulæ Inteſtini Coli, in hac præparatione nobis occurrunt, ceu circulus rotundus; ſc: cum Inteſtina non ſunt inflata aut ſtercoroſâ materià repleta, ſemper eo modo viſui ſeſe exhibent Valvulæ Coli; at cum à cibo aut flatu diſtenditur Colon adipiſcuntur formam duarum Valvularum (quem-

N°. LXX. Een vlesje met voght, waar in bewaard werd een ſtuk van de Colyk en boghtige Darm, uyt een kleen Kind.

Aanmerkt ten eerſte. Dat in deſe præparatie de Klap-vlieſen van den Kolijk-darm ons voor komen in de gedaante van een ronde Circul, en zoo komen ſy ons altoos te vooren, wanneer de Colyk-darm niet is opgeblaſen met wind, of opgevult met darms vuyligheyd; maar opgevult zynde, zoo doet zigh deſe Circul op in de gedaante van twee tegens de andere ſtaande Klap-vlieſen (gelyk

(quemadmodum Nob. Kerkringio demonſtraveram, cum figuram illam publici juris faceret) ut regreſſum fœcum inhiberent.

2°. Vermis prominet ſupra Coli Valvulas.

3°. Phialâ inverſâ, Proceſſus vermiformis videndum ſeſe exhibet, & hæc omnia videntur adeò recentia, & naturali colore prædita, ut jamjam videantur è corpore eſſe exciſa.

N°. LXXI. Phiala eodem modo conſervans dimidiam partem unius protuberantiæ uteri vaccæ gravidæ, cui una ex Placentulis variis locis, adhuc cohæret; variis autem locis particulas ejuſdem Placentulæ extraxi, ut cavitates profundæ, quæ tempore graviditatis in uteri protuberantiis inveniuntur, in conſpectum venirent.

Not. Quod rami vaſorum Placentam conſtituentium, profunde ſeſe inſinuent in dictas cavitates, ut venarum ramuli ſuccum nutritium abſorbeant, qui poſt Placentularum ſeparationem copioſe effluit, ſecus ac in gravidis mulieribus, in

lyk ik de Hr: Kerkringh toonde, wanneer hy een Figuur daar van zoude laten maken,) om de wederkeeringh van de vuyligheyd uyt het groote gedarmte te beletten, dat die niet weder quame tot het dunne gedarmte.

Ten tweden. Zoo ziet men hier een worm even boven de Klapvlieſen of Circul uyt te ſteken.

Ten derde. Het glas omgekeert zynde, zoo doet zigh hier ook op het Worm-wyſe uytſteekzel, en zyn deſe zaaken zoo vers, fris en natuurlyk van couleur, dat men zoude zeggen, dezelve vers uyt het Lichaam geſneden te zyn.

N°. LXXI. Een vlesje met voght, waar in van gelyke bewaard werd de helft van een der uytpuylentheden des Lyf-moeders van een bevrugte Koe, waar aan op veele plaatzen nogh vaſt zit een van de Moer-koekxkens; op andere plaatzen in tegendeel is 't Moerkoekje daar van af getrokken, ten eynde men die byſondere diepe holletjens konde zien, die daar zitten in de geſeyde uytpuylentheden van de Lyf-moeder, wanneer het beeſt beſwangert is.

Staat hier aan te merken, dat de tackjens der bloet-vaatjens, die de gantſche Moer-koekjens maken haar komen te ſetten, in die diepe holletjens, op dat de Aderighe takjens 't voedzel daar uyt zoude komen te haalen, welk voedzel men in groote menighte ziet uytvloeyen, als men de Moer-koek-

in quibus tale quid non reperitur, & conſequenter cum tali œconomia haud convenit. Vide de hac Theſaur. V. fol. 16. & 17.

N°. LXXII. Phiala in liquore continens unam ex protuberantiis uterinis vaccæ gravidæ, à Placentula liberatam, ut profundæ lacunæ, ramulos Placentulæ recipientes, viſui diſtinctius occurrerent.

N°. LXXIII. Phiala in liquore conſervans portionem ſubſtantiæ corticalis Cerebri, illamque mere vaſculoſam eſſe luculenter hic & in præcedentibus Theſauris cerni poteſt.

Nemo hactenus, qui me, cœlo ſereno, convenit, de rei veritate dubitavit, ſed uno omnes profitentur, ſe nunquam id fuiſſe credituros, niſi vidiſſent; viſum quidem, non autem fidem illis dare poſſum, qui hanc rem in dubium vocare aut negare volunt, quia tale quid nunquam viderunt: accedant quicumque volunt, nullis denegatur inſpectio aut viſus, modo cœlo ſereno accedant, & oculos armatos, imo etiam inermes admoveant, res enim ſatis clara.

Si

koekjens daar van afſcheyt, geheel anders als in de bevrugte Vrouwen waar in men zulks niet ziet, maar hebben deſe een geheel andere Huyshoudingh, ziet hier op na het V. Cabinet Folio 16 en 17.

N°. LXXII. Een Glaasje met voght, waar in te zien is een van de geſeyde uytpuylentheden van de Lyf-Moeder van een bevrugte Koe, waar in de geſeyde holletjens veel klaarder konnen werden geſien, tot welker eynde het Moer-koekje geheel en al daar van af gehaalt is.

N°. LXXIII. Een ſtukje van de ſchorſſighe ſubſtantie van de Herſſene van een Menſch, dewelke t'eenemaal uyt bloet-vaatjens is beſtaande, 't welk zo wel in dit ſtuk te zien is, als in die van de voorgaande Cabinetten.

Niemand heeft my tot nogh toe beſogt, die ik het zelve heb laten zien, wanneer het helder weer was, dewelke aan de waarheyd van myn zeggen en toonen getwyfelt heeft, maar alle hebben ſy, niemand uytgeſondert, 't zelve voor waarheyd aan genoomen, en veele hebben geſeght, ik zoude zulks noyt hebben gelooſt, indien ik het niet hadde gezien. Wil eghter ymand nogh daar aan twyfelen, om dat hy het niet heeft gezien, wel! het geloof kan ik hem niet geven, maar wel het geſigt daar van, laat een yder tot my komen, als het een helderen dag is, niemand word het beſchouwen daar van geweygert.

Men

Si quis autem Theſauros in tranſitu percurrat, cœlo nubilo & pluvioſo (quemadmodum quotidie magno numero ad me accedunt, quos inter multi obiter in hunc illumve Theſaurum oculos vertunt) impoſſibile foret talia indagare. Inter hos forte ille quoque fuit, qui incaute Clariſſ. Viro Schelhamero retulit, ſeſe tale coagmentationem vaſorum non potuiſſe deprehendere, cum illi corticalem ſubſtantiam demonſtrarem.

Men behoeft juyſt geen vergroot glaſen te gebruyken, die een goet geſight heeft kan het wel zien, zonder behulp van de zelve, als zynde een klaare zaak. Maar zoo ymand ter loop myne Cabinetten komt te zien, en dat by duyſter en regenagtigh weer (gelyk veele dagelyks doen, en hier en daar wat, zonder opmerking, beſchouwen) zoo is 't onmooglyk, zoodanige ſubtile zaaken grondigh te zien; onder zoodanighe is hy ook mogelyk geweeſt, dewelke een onvoorſigtigh en verkeert raport gedaan heeſt aan de Hr. Profeſſor. G. Chr. Schelhamer; hem ſeggende, dat hy myne zaaken ziende, zoodanigh een t'zamenſtel van vaten niet heeft konnen zien, als ik hem de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene (ſoo hy ſeyt) vertoonde.

Interim Clariſſ. Schelhameri, de re Anatomica longè meritiſſimi, Theſes, ad meas venerunt manus, in quibus ſequentia reperio. *Num verò corticalis ſubſtantia, ubi fit ſpirituum ex ſanguine vel ſeparatio, vel præparatio, ex meris arteriarum venarumque oſculis* (ramuſculis ego dixi, quorum extremitates molles & tomenti inſtar, tenues ſunt,) *conſtet, ut nuper ſe conſpexiſſe Cl. Ruyſchius profeſſus eſt, de eo judicium meritò ſuſpendo. Neque enim capio, quomodo cinereus color ex vaſorum congerie exſur-*

Ondertuſſchen zyn in myne handen gekomen de diſpuyten van den met reght zeer beroemde Hr: Profeſſor G. Chr. Schelhamer, waar in dat ik deſe volgende zaken zie ter neder geſtelt. *Maar of de ſchorſſighe ſubſtantie der Herſſene, waar in dat de animale geeſten werden geſcheyden of bereyt uyt loutere mondekens* (ik heb geſegt uyt de takjens, welkers uyteynden ſagt week en donſig zyn) *beſtaan, gelyk de Profeſſ. Ruyſch zeyt gezien te hebben, daar over houde ik myn oordeel ſuſpens, want ik kan niet vatten, hoe dat een grauwe couleur uyt een t'ſamenſtel van bloet-vaten zoude konnen voortkomen, dewyl in de Aderighe vleghtingh, daar uyt beſtaande, zulks*

exſurgere poſſit, cum in Choroide plexu, qui ex hiſce conſtat nil ejuſmodi depræhendatur, nec Microſcopiis mollibus & per madorem lubricis corporis partibus plenam habeo fidem. Quin potius exiſtimo, rationi magis eſſe conveniens, corpuſcula ſtatuere intermedia, quibus, &c.

Antequam Clar. Viro reſpondeam hoc unum præmittere mihi viſum fuit, ſc: quod mihi animus ſit, cum nemine ullam inire diſputationem, ne diſtrahar ab ulteriore corporis humani inveſtigatione, exiſtimans me plus profecturum inveſtigando, quam diſputando; omnes interim ad viſum provoco, invito, & ſi quis oculis mentis majorem fidem habere velit, quam oculis corporeis, per me licebit. Hiſce præmiſſis paucis reſpondebo.

1º. Clar. Vir dicit, ſe judicium ſuum ſuſpendere de mea aſſertione, nempe Corticalis Cerebri ſubſtantiam eſſe vaſcu-

Theſ. VI. lo-

zulks niet gezien word, ook zoo heb ik geen volkome vertrouwen in de vergrootglaſen, om ſaghte en glibberighe deelen des lighaams daar mede te beſchouwen; weshalven ik van meeninghe ben, dat met meerder reden overeen komt te geloven, datter eenighe lighaamtjens tuſſchen beyde komen, waar door, &c.

Eer dat ik kome tot het antwoord op de ſtellingh van de Heer Profeſſor Schelhamer, zoo heeft het my goet gedagt voor af te zeggen, dat ik van geen meeninge ben om met ymand over deſe of geene zaaken in diſpuyt te treden, op dat ik van myn voorneemen in 't verder onderſoeken van 't waare geſtel onſes lighaams niet zoude werden afgetrokken, aangeſien ik vertrouw meer dienſt aan 't gemeen te zullen toebrengen, met onderſoeken, als met diſputeren. Ondertuſſchen werd een yder verſogt om te komen zien, 't geen ik ter neder ſtelle, en zoo dan eghter nogh ymand zoude mogen gevonden werden, dewelke meer geloof geven wil aan zijn oogen des verſtands, als wel aan ſijn lighamelyke oogen, ik geef een yder ſijn oordeel vry; dit voor af gegaan zynde, zoo zal ik kortelyk toetreden tot het geſeyde.

Aangaande het eerſte, namentlyk dat de geſeyde Hr. Pr. Schelhamer gelieft te zeggen, dat hy ſijn oordeel ſuſpendeert ontrent myne ſtellingh van dat de ſchorſſige ſub-

G ſtantie

loſam. Reſp. hoc mihi neutiquam eſſe admirationi, calculum ipſemet non adjicerem, niſi detexiſſem & luculenter vidiſſem. Incredibile olim mihi quoque fuiſſet, ſi tale quid audiviſſem.

Sciat interim velim Clariſſ. Vir, quod nunquam incidiſſem in hanc dilucidationem, niſi perſcrutando, aliam inſtituiſſem methodum, & neutiquam uſitatam; vulgari enim modo impoſſibile eſt dictæ partis conſtitutionem explorare, in corpore jamjam denato, (ſine prægreſſa præparatione noſtrâ) uti facere ſolent Anatomici, idque ſolo cultro Anatomico, vel inutili coctione Cerebri in Oleo Olivarum, Terebinth. Lini &c.

Culter ineptus eſt, propter Cerebri mollitiem; per decoctionem in oleis immutatur ſubſtantia cerebri; hinc ſibi perſuaſerunt nonnulli corticem eſſe glandulosum, & hoc typis non ſolum mandarunt, verum etiam per figuras expreſſerunt ejuſmodi chimæras, quibus rejectis, confugiendum ad aliam, magis ſecuram, inveſtigationis methodum, ſc: per vaſorum ſan-

ſtantie der herſſene uyt vaatjens zoude zyn beſtaande, daar op dient tot antwoord: dat ik my daar over mede heb verwondert, en ook zulks noyt zoude hebben gelooft, ten waar ik het geſien had: want het zoude my ook als een onmogelyke zaake voorgekomen zyn, als men my zulks hadde geſeyt, zonder 't zelve te toonen.

Ondertuſſchen moet de geſeyde Heer weeten, dat ik noyt zoude zyn gekomen tot deſe uytvinding, ten waare ik in 't onderſoeken, een ander middel in 't werk geſtelt hadde, welke voor my niemand by der hand genomen heeft: want het is niet doenlyk, het waare geſtel deſes deels te onderſoeken (zonder myne voorgegaane præparatien) in lighaamen die vers geſtorven zyn, gelyk de Ontleders gewoon zyn te doen, of onnutte kokingh der Herſſene in Terpentyn, Olyf of ook wel Lyn-olie, &c.

Het mes is onbequaam, om de zagtigheyt: door het kooken in de geſeyde Olyen, zoo werd de Herſſene als in een ander weſen verandert, en hier door is 't, dat zommighe haar verbeelt hebben te konnen zien, dat deſe ſchorſighe ſtoffe klieragtigh was, en zulks hebben zy niet alleen met woorden en ſchriften ter neder geſtelt, maar hebbender ook Figuren van laaten maken, dewelke tenemaal voor beuſelingen te houden zyn, en verworpen zynde, moeten wy een ge-

ſanguineorum artificioſam repletionem ceraceâ materiâ rubrâ: quo facto, particula corticalis ſubſtantiæ auferenda, & à capillo ſuſpendenda in liquore conveniente, poſtea, capillus digitis arripiendus, & ſic ſurſum deorſumque movenda particula Corticalis Cerebri ſubſtantia, quæ à motu in liquore ſeſe explicat, in infinitos ramuſculos, tomenti inſtar tenues, attamen molles. Hanc methodum excogitavi non ſolum circa dictum corticem, verum etiam in plurimis particulis corporis, qua ſine, ut puto, impoſſibile eſt expiſcari, qualis ſint naturæ.

Quis unquam credidiſſet, tantam eſſe differentiam inter vaſorum ſanguineorum extremitates, quantam exhibui in præcedentibus Theſauris, niſi quis hoc domi meæ vidiſſet? Color ſubſtantiæ corticalis Cerebri in demortuis nobis occurrit cinereus, & ad hunc lapidem videtur ſeſe offendere Cl. Vir, ego autem non; utrum rubeſcat in

geheel andere wegh inſlaan, dewelke vry ſekerder zal werden bevonden; namentlijk door het konſtig vervullen der Slag-aderen met een roodwaſſighe ſtoffe, 't welk gedaan zynde, zoo moet men een ſtukje van de ſchorſſighe ſubſtantie der Herſſenen afnemen, en aan een hairtje des hoofds laaten hangen, in een bequame vogtigheyd, daar na het hayrtje tuſſen de vingeren genomen zynde, maaktmen eenighe beweginge van 't af hangend voorwerp, 't zelve opwaarts treckende, en dan weder latende zacken, het welk door deſe bewegingh zigh ontdoet, en in byſter fyne takskens komt te vertoonen; dewelke donſigh, zagt en zeer teder zyn. Deſe methode heb ik niet alleen ondernomen om de geſeyde ſchorſſe na te ſpeuren, maar is by my ook gebruykelyk, ontrent zeer veel andere deelen, ſonder dewelke, myns bedunkens, het niet mogelyk is, het waare geſtel der zelve te onderzoeken.

Wie zoude oyt gelooft hebben datter zo groot een onderſcheyt is, tuſſchen de uyteynden der bloedvaten, gelyk ik albereyts aangeweſen heb in de voorgaande Cabinetten, ten waare men zulks te myne huyſe had gezien? De ſchorſſighe ſubſtantie der Herſſene komt ons in de afgeſtorvene lighamen grauw voor, en 't ſchynt wel dat de Heer Profeſſor Schelhamer, zig daar aan komt te ſtooten, edogh ik niet alzoo: of nu deſelve in een levendig

 en

in ſtatu vivo, & ſano, an verò coloris ſit cinerei, haud diſputabo; quicquid ſit, hoc tantum regero, demonſtrari poſſe extremitates arteriolarum, abſque ullo intermedio, variis locis degenerare in vaſcula alterius naturæ; ſic Arteriolæ Renales in ductus Bellinos, Spermaticæ in vaſcula ſeminis rudimentum conficientia, Arteriolæ in Cerebri Ventriculis in Plexum Choroideum, ſic quoque Venæ lacteæ primi generis, in Venas lacteas ſecundi generis, id quod flatu, ſæpius expertus ſum, ſc: quod dictæ venæ ſint continuæ.

en geſond menſch rood, of asverwigh is? zulks laate ik daar, het zy zoo of anders, dit zeg ik alleen demonſtrabel of toonbaar te zyn, dat de uyteynden der Slag-aderkens zonder eenig middel op verſcheyde plaatzen komen te ontaarden, en als in andere vaatjens te veranderen: en alzoo kan men zien de uyterſte uyteynden der Slag-aderen van de Nieren in de pis-vaatjens te veranderen, of datſe in een loopen, de Zaad Slagh-aders in de Zaadvaatjens, daar het Zaad zyn eerſte bereydzel in krygt, de Slagh-aderkens die in de Ventriculen van de Herſſene gevonden werden, in de aderighe vlegting: alzo mede de Melk-aderen van de eerſte ſoorte in die van de tweede, 't welk ik meenigmaal ondervonden heb door het opvullen der ſelver met wind, zoo datſe mede onderlingh, zonder eenig tuſſchen komen vereenight zyn.

Imò Arteriæ per Placentam diſſeminatæ, (vel potius quæ, ſimul cum Venis, Placentam conſtituunt) continuæ quidem ſunt cum ramis Iliacis fœtus, tamen in Placentæ conſtitutione, degenerant, & fiunt alterius naturæ, nam â Venis Placentæ, vix ac ne vix quidem diſcrepare videntur tenuitate, ita ut hic denuò vaſorum mutatio ſit conſideranda; jam autem exiſtimo ab mutatione extre-

Ja ook mede de Slagh-aders, die haar door de Moer-koek komen te verſpreyden, of liever die te gelyk met de aderen de Moerkoek maken, deſe komen ook wel voort uyt de heuptacken des kinds, edog in 't maken des Moerkoeks, zo is 't, dat ſe ook van een ander natuur worden, want men kanſe wegens hare dunte, in de Moerkoek naulyks onderſchyden van de aderen des Moerkoeks: zo datmen alhier mede eenige verandering der Vaten te conſidereeren heeft; ja ik vertrouwe dat de

extremitatum Vaſorum, eorumque diverſo reptatu, & conſtitutione, dependere humoris, ſanguinis, ſalivæ, lactis, ſeminis, &c. elaborationem, & ſegregationem, non autem in aliis particulis, aut diverſa pororum conſtitutione nuſquam viſui expoſitis.

Prout jam contenti, ſic etiam continentis color, variis locis, nobis occurrit; Bilis in Veſicula, ut & in Poro bilario, flaveſcens, eodem colore inficit Veſiculam, & Porum bilarium: Seminis rudimentum in vaſis, teſticulorum ſubſtantiam conſtituentibus, coloris eſt cinerei, unde vaſcula ipſa eodem colore ſunt perfuſa & imbuta, tamen dicta vaſcula continua ſunt cum Arteriolis ſpermaticis, nullis intercedentibus Glandulis aut alia ſubſtantia viſibili: ut brevis ſim, exiſtimo arteriarum extrema in corticali ſubſtantia eſſe conferenda cum floribus braſſicæ floridæ; caulis ut & folia ad terram ſaturatiore viriditate ſunt prædita, quam in parte ſuperiore, caulis tandem in faſtigio degenerat in flores niveos, flores continuant cum caule, ſed non ſolum caule teneriores ſunt,

de geheele toebereyding en ſcheydingh der humeuren en voghten, als ſpeekſel, melk, het zaad, &c. alleen af hangt van de hoedanigheyt, veranderingh en verſcheide cours der uyteynden van de Vaten, maar niet van andere deeltjens, nogh geſtelteniſſe der pooren, die men ons op die plaatzen niet kan toonen.

Hoedanigh dan op verſcheyde plaatzen de couleuren der voghten ons voorkomen in haar vaten, alzo mede vertoonen haar vaten ſelfs gecouleurt te zyn. De Gal geel van couleur zynde, deeld deſelve mede aan de Gal-blaas en aan de Gal-canaal; het Zaad zoo lang het in de Teſticulen zyn verblyf neemt is graauagtigh, en zoo werden ook deſſelfs vaatjens bevonden te zyn, eghter zoo zyn ſy continueel met de uyteynden der Zaad-ſlag-aderkens, zonder tuſſchen-koming van Kliertjens of andere ſigtbaare ſtoffe: om kort te zyn, ik vertrouw, dat de uyteynden der Slag-aderen in de ſchorſſige ſubſtantie der herſſene te conſidereeren zyn, en vergeleken konnen werden met de bloemen van de Bloem-kool, deſſelfs ſteel, als mede de bladeren zyn hoger groen digt aan de aarde, als aan 't bovenſte van de plant, wegens haar ſap, de ſteel verandert ten laatſte aan haar opperſte in witte bloemen, de bloemen zyn continueel met de ſteel, eghter zynſe niet alleen teerder en ſaghter als de ſteel, maar werden ook

ſunt, verum etiam alterius naturæ & coloris, ſic etiam cortex, cerebri (qui revera nil, niſi Arteriolarum extremitates) conſiderandus eſt, tanquam flores dictorum Vaſculorum. Hinc, uti ſuperius innui, tanta etiam differentia aut diſcretio inter vaſorum extremitates hujus, & illius loci, quæ certe haud fruſtra, ſi enim Arteriæ ſolummodò inſervirent, ſanguini deferendo ad partes, uti hoc tempore creditum, & inconcuſſum fuit, quare tunc non eſſent uniformes & ejuſdem reptatus in ſuis extremitatibus?

van een ander natuur; alſoo mede is 't, datmen de ſchorſige ſubſtantie der herſſene, die niet anders is als tedere uiteynden der ſlagh-aderen, hier moet conſidereren als de bloemen deſer Vaten; deswegen ziet men ook zoo groot een onderſcheyd tuſſchen de uyteynden deſer en geener vâten, gelijk in de voorgaande Cabinetten aangeweſen heb, 't welk niet te vergeefs is, want indien der ſlag-aderen gebruyk alleen was bloed te brengen tot de partyen van ons lighaam, en dat der Aderen, om het overtolligh bloet weder te rug te brengen, gelijk men heden ten daghe vaſt ſtelt, waar toe dan zoo groot een onderſcheyt, en niet van een 't zelve maakzel en cours tot haar uyteynden toe?

Si Corticalis Cerebri ſubſtantia in ſtatu ſano & vivo, coloris ſit cinerei, quod non nego, tunc tali imbuitur colore à liquore contento; in furibundis, & in maxime iratis, in Phrenitide, & Cerebri inflammatione veroſimile eſt, corticem eſſe rubicundum, propterea quod ſanguis Arterioſus, maximo impetu, ultra terminum propellitur, ut loco contenti coloris cinerei, jam arteriolarum extrema contineant ſang: rubicundum & floridum; ſimili modo, ſi ceraceâ materiâ rubrâ Arterias Carotides repleo, inte-

Indien deſe ſchorſighe ſubſtantie in een levendigh en wel geſtelt menſch grauw van couleur is, 't welk ik niet wil tegenſpreeken, zo zalſe haar couleur dan hebben van die voght, die in haar onthouden werd; in de ontſtekingh der herſſene, wegens overgroote gramſchap, is 't zeer apparent, dat deſe ſchorſſe rood van couleur is, om dat het Slag-Aderlyke bloet door een byſter ſterke drift buyten zyne paalen verder werd gedreven, als het behoort, zoo dat deſe uyt eynden der Slag-Aderkens in plaats van een grauwe voght, ſchoon rood bloed in haar dan komen te onthouden, op deſelve wyſe, als wannneer ik de Slaap-ſlag-aderen kom

integer cortex colore rubicundiſſimo perfunditur, idque abſque ulla extravaſatione, quod certum eſt indicium, corticem conſtitutum eſſe ex extremis Arteriolis, ſuntque non ſolum oculis armatis, verum etiam inermibus viſibiles; hæ autem propter tenuitatem, & mollitiem diſcrepant, ab iis Arteriolarum extremis, quæ per muſculos, imo varias corporis partes, ſunt diſperſa.

Cum dico corticem ex Arteriolarum extremis conſtare, rogabit forſan aliquis, an non ſimul ibi reperiantur Venarum extrema, ut ſuperfluum regerant? Reſp. mihi hactenus impoſſibile fuiſſe, Venularum ultimas extremitates in Corticali ſubſtantia demonſtrare; in noſtra repletione Arterias arripio, eaſque lento gradu abſque ulla vehementia, repleo, & ſic totus cortex ſumma rubedine afficitur, ſine viſibili Venularum repletione, veroſimile mihi videtur ſuperfluum regredi ad Venulas, antequam Arteriolarum ultimæ extremitates producuntur, corticemque conſtituunt.

Dico

kom te vervullen met een rood-waſſige ſtoffe, waar door deſchorſſe gants rood komt te worden, en dat zonder de allerminſte uytſtorting (*extravaſatione*) 't welk een zeker bewys is, dat deſe ſchorſſe haar beſtaan heeft uyt loutere Slagaderkens, die men niet alleen met vergroot Glaſen, maar zelfs ook zonder die zien kan: En zyn deſe om haar fynheid, en ſagtigheyd, veel verſchillende van die Slag-aderkens, die door de Spieren, en veele andere partyen lopen.

Als ik nu hier zegge, de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene te beſtaan uyt der Slag-aderen uyteynden, zoo zal my mogelyk ymand vragen, of daar dan ook geen uyteynden van Aderen gevonden werden, om het overtollighe weder te rugh te brengen? deſe zoude tot antwoord van my krygen, dat het my tot nogh toe onmogelyk is geweeſt eenige Aderkens aldaar te ontdekken: In myne manier van opvullen, zoo werd dit zeer langzaam, en zonder eenige force gedaan, en daar toe neem ik de Slag-aderen, en niet eenighe Aderen; en dewyl in dit doen de ſchorſſe gants rood word, zoo kan men geen ſeparatie en opgevulde Aderen zien, het ſchynt my toe, dat het overtolligh bloed, 't welk te rugh gaat, zulks al doet, eer dat het de ſchorſe komt te maken.

Ik

Dico mihi hactenus impoſſibile fuiſſe venularum extremitates in cortice detegere, & veroſimile eſſe regreſſum ſanguinis ſuperflui fieri antequam cortex conſtituatur. Verbum *veroſimile* ſatis indicat me hoc nolle mordicus defendere, nam præciſe determinari non poteſt ubinam hoc fiat, nam in repletione arteriarum, replentur ut plurimum quoque venæ, & vice verſa, ita ut impoſſibile videatur præciſe dicere quomodò res ſeſe habent.

Ik zegge, dat het my niet mogelyk is eenige Aderen in de ſchorſſige ſubſtantie te ontdekken, en dat het waarſchynelyk is, het wederkeerend bloed al te rugh te keeren, eer dat het de ſchorſſe genaamt werd. Nu het woord *waarſchynelyk* geeft genoeg te kennen, dat ik daar op zoo vaſt niet wil ſtaan, want men kan zoo precies niet zeggen waar ter plaatſe, de weder-keer geſchiet, want in 't opvullen der Slag-aderen, zoo werden meeſten tyd ook te gelyk de Aderen opgevult, als mede in 't vervullen der Aderen, zoo lopen ook de Slag-aderen vol: Zoo dat men niet perfect zeggen kan, hoe het met deſe zaak toegaat.

Hiſce finem imponam, ne nimia prolixitate ab inſtituto diſtrahar, omnia enim mea curioſa Anatomica intra 40 Annos collecta, quæ in ſexdecim Theſauris Anatomicis reperiuntur, forma Catalogi tantum deſcribere mihi propoſui iiſque abſolutis, me (volente Deo) libenter conferrem ad deſcriptionem meorum Theſaurorum Animalium, inſectorum, Marinorumque &c. qui Theſauri magno quoque ſunt numero.

Om nu niet al te wytloopigh te zyn, zoo zal ik hier van af ſcheyden, om niet afgetrokken te werden van mijn voornemen; want ik voornamentlyk voorgenomen heb alle myne curieuſe Anatomiſche zaken in 40 Jaaren verſamelt zynde, te beſchryven, en dat op de wyſe van een Cataloge, en zulks gedaan zynde, zoo is 't voornemen, zoo de Heere my belieft in 't leven te laten, over te gaan tot het beſchryven der Cabinetten, welke met de Water en Land dieren, bloedelooſe diertjens en andere zaken beſet zijn, welke Kaſſen en Cabinetten ook veel in getale zyn.

No. LXXIV. Phiala in liquore continens unam ex protuberantiis uterinis vaccæ gravidæ

No. LXXIV. Een Vlesje met voght, waar in te zien is een van de uytpuylentheden van 't binnenſte

vidæ, quam una ex Placentulis uterinis exceperat.

Not. 1°, In illa protuberantia innumeras & profundiſſimos ſemper reperiri ſulcos in quos ſeſe inſinuant ramuli vaſorum ſang: placentam conſtituentium.

3°. In dictis ſinibus colligi ſuccum nutritium fœtus, qui ab extremis Venis recipitur, & ad fœtum deducitur, ſecus ac in homine; Uterus enim humanus ejuſmodi ſulcis deſtituitur, Vide Theſaur. V. ubi fuſius de hac re agitur.

N°. LXXV. Phiala liquore referta, in qua alia portio Corticalis Cerebri ſubſtantiæ, in ea non minus videri poteſt, illam mere eſſe vaſculoſam.

N°. LXXVI. Phiala ſicca, & in ea, Inteſtinula tenuia fœtus, nitidiſſime repleta, & præparata.

N°, LXXVII. Plexus Choroidei portio, in liquore conſervata, quæ rubicundiſſima propter Arteriolarum cerebri repletionem.

ſte vlies des Baar-moeders van een Koe, dewelke van een van de Moer-koekjens omvangen is geweeſt.

Aanmerkt ten eerſten. Dat in de geſeyde uytpuylentheyd altoos zeer veele en diepe groeven gevonden werden, waar in dat zigh komen te zetten de takjens van de bloet-vatjens, die de Moerkoek komen uyt te maken.

Ten tweden. Dat in de geſeyde groeven verſamelt werd het voedende ſap des vrugts, 't welk van de tippen of uyterſte eynden der Aderen opgenomen en na de vrugt gevoerd werd, 't welk geen plaats heeft in de Menſchen: Want de Lyf-moeder van een Vrouw is verſteken van zoodanige groeven. Ziet verders hier over na de beſchryving van 't V. Cabinet, alwaar hier van breder is gehandelt.

N°. LXXV. Een ſtukje van de ſchorſſige ſubſtantie der Herſſene, hangende in een heldere voght, waar in niet minder klaar te zien is, dat deſelve uyt loutere bloetvatjens is beſtaande.

N°. LXXVI. Een droogh vlesje met het dunne gedarmte van een jongh geboore Schepſeltje, 't welk zeer curieus gevult en toebereyt is.

N°. LXKVII. Een ſtuk van de Aderighe, liever Slag-aderlyke vlegtinghe, 't welk in een vogt bewaart werd, en is het zelve zeer rood wegens het opvullen van de Slagh-Aderen derherſſene

N°. LXXVIII. Infantis auricula viventis ſpeciem referens.

N°. LXXIX. Hominis Pia mater integra, in liquore conſervata, cujus vaſa ut & minutiſſima vaſcula Arterioſa ſunt repleta materiâ ceraceâ rubrâ.

Not. 1°. Omnes fere Arterias, quibus ſuperbit Pia mater, deorſum tendere, ut conſtituant corticem, hic videre licet, ſuntque earum ramuſculi tam numeroſi, ut nemo ſine admiratione illud in hoc & præcedentibus objectis aſpicere poſſit.

2°. Pia mater variis locis ſolito craſſior hic occurrit, id quod in aliis membranis non raro quoque contingit.

N°. LXXX. Phiala in liquore continens Vaginam uterinam ovis, in qua triplex vel quadruplex anguſtatio ceu ora.

N°. LXXXI. Placentula uterina, è cujus medio à funiculo umbilicali dependet Embryo humanus, ſemiunciæ magnitudine.

Not. 1°. Capite deſtituitur, utpote abſciſſo, in apertione mem-

N°. LXXVII. Het Oortje van een jong geboore Kindje, 't welk een levendig Oortje komt te verbeelden.

N°. LXXIX. Het geheele dunne Herſſen-vlies van een Menſch, wiens bloet-vaten, en ook derſelver uyterſte tackjens met een rood-waſſige ſtoffe opgevult zyn.

Aanmerkt ten eerſte, dat men hier zien kan, dat alle de Slag-aderen, waar mede het dunne Herſſen-vlies verſien is, haar cours na beneden zetten, ten eynde ſy de ſchorſſige ſubſtantie zoude maken, en zyn der ſelver uyterſte tackjens zoo veelvuldigh, dat niemand dit voorwerp nogh ook de voorgaande zonder verwondering kan beſchouwen.

Ten tweden. Zoo komt ons dit dunne Herſſen-vlies op verſcheyde plaatzen hier dikker voor, als men gewoon is te zien, en heeft zulks ook meermaale plaats in andere vlieſen.

N°. LXXX. Een vlesje met vogt, en daar in de ſchede van een Baar-moeder van een Schaap, waar in drie of vier verſcheyde, en na den andere ſtaande, enghtens, als monden, gevonden werden.

N°. LXXXI. Een geopend Moer-koekje, aan wiens Navelſtrenghtje af hangt, een Menſche Schepzeltje van een halve duym groot.

Aanmerkt ten eerſte, dat deſſelfs Hoofdje ontbreekt, alzoo het zelve in 't openen van de vlieſen van

membr: Placentulæ forcipis ope.

2°. Artus inferiores æmulantur capita minimæ aciculæ abſque ulla diſcretione femoris, Tibiæ aut Pedis extremi.

3°. Funiculus umbilicalis pro proportione Embryonis admodum craſſus.

4°. Quamvis Placentula, aut rudimentum Placentulæ, hic ſatis magna & craſſa occurrat, conſiderandum denuò, ut ſupra innui, ejuſmodi placentulas utplurimum multo ſanguine grumoſo & coagulato undique eſſe obſitas, illudque hic etiam locum habere, videri poteſt.

5°. Monendos hic eſſe exiſtimo illos, qui Medicinæ ſtudiis incumbunt, quod plurimi olim fuerint decepti, cum vocati ad puerperas, quæ à duobus menſibus uterum geſſerant, & abortum paſſæ erant, poſtquam in partu ejuſmodi rudimenta Placentularum expulerant, quæ magnæ molis videbantur, fœtus exſpectabant, talibus Placentulis reſpondentes, ita ut medicamenta exhibuerint ad fœtus expellendos, idque in puerperarum detrimen-

van 't Moer-koekje door een ſchaartje by ongeluk afgeſneden is.

Ten tweeden, ſoo is 't conſiderabel dat deſſelfs opperſte en onderſte leedematen eenighe gelykeniſſe hebben met de hoofdjens van kleene ſpeldekens, zonder dat men de dyen, Beenen, Handen of Voeten ordentelyk zien kan.

Ten derde. Zoo is de Navelſtrengh na proportie van 't Schepzelke zeer dik.

Ten vierde. Hoewel ons hier de Naa-geboorte, of liever het beginzel van de Naa-geboorte vry groot en dik voor komt, zoo ſtaat hier wederom te letten, dat, gelyk hier vooren geſegt is, zoodanighe Moer-koekjens meeſt altoos met zeer veel geronne bloet alſins beſet zyn, en zulks heeft ook plaatze in dit voorwerp.

Ten vyfde, ſoo moet ik hier die geene, dewelke haar tot de ſtudie der Medicynen begeven, vermanen, datter veele geweeſt zyn, die geroepen waren by Vrouwen, die na datſe twee Maanden ſwanger geweeſt waren, quamen te vallen in een mis-kraam, en ziende datter een zoo groot nawerckje te voorſchyn quam, zoo beelden ſy haar in, datter noodzakelyk nogh een Kindje te verwagten ſtond, in groote na proportie met het Moer-koekje over een komende; zoo dat ſy tot dien eynde afdryvende Medicamenten in gaven, tot groot nadeel der Kraam-vrou-

mentum, cum interim placentulæ per ſe conſideratæ, minutiſſimæ & multo cruore obſitæ eſſent; quarum Embryones in nihilum redacti ſunt, aut in liquorem diſſoluti.

Nº. LXXXII. Magna Venæ Portæ portio, in liquore conſervata, poſt præparationem tam artificioſam, ut extremitates oculos allicere debeant; utpote adeo ſubtiles, & tamen repletæ, ut dicere auſim, me nunquam tale quid vidiſſe.

Not. 1º. Me in illa præparatione nil Glanduloſi aut Parenchymatoſi offendiſſe, ſuntque ultimæ extremitates faſciculoſæ tenues & ſuccoſæ, & ceu in aliud eſſe mutatæ, tamen cum ramis Portæ continuæ, & cera-ceâ materiâ repletæ, ſine ulla extravaſatione.

Eodem modo res ſeſe habet, circa ramuſculos Venæ Cavæ per Hepar diſperſos, id quod in præcedentibus Theſaur. ut & litteris reſponſoriis demonſtravi, & in ſequentibus ulterius demonſtraturus ſum.

Hi autem ramuſculi Portæ & Cavæ circa eorum ultimas extremitates ita inter ſe combinati

wen: Als men ondertuſſchen het nawerkje ter deege examineerde, zoo bevont men het Moer-koekje zeer kleen, en meeſt geronnen bloet te zyn, waar van het beginzel van 't Schepzelke vernietigt, geſmolten, of afgeſet was.

Nº. LXXXII. Een groot gedeelte van de Poort-ader gelegen in een heldere voght, na dat deſelve zoo konſtigh was toebereyt, dat onſe ooghen haar daar in komen te verluſtighen, want de uyteynden zyn zeer ſubtiel, en egter zoo konſtigh vervult, dat ik derf zeggen, diergelyke noyt gezien te hebben.

Aanmerkt ten eerſte. Dat my in deſes deels toebereyding of preparatie niets klierighs of eenighe byzondere geronne ſtoffe, *Parenchyma*, ontmoet is, maar zyn de uyterſte, bundelwyſe en ſappige uyteynden ſeer fyn en als in een ander weſen verandert, egter continueel met de tackjens van de Poort-ader, en met waſſighe ſtoffe vervult, zonder eenige de minſte uytſtortingh, *extravaſatio*. Op deſelve wyſe draagt het zigh toe met de tackjens van de Hol-ader, door de Lever verſpreyt zynde, 't welk in de voorgaande Cabinetten, als mede in de uytgegevene brieven getoont heb, en namaals nogh verder meene te vertoonen.

Alle de takjens van de Poort en Hol-ader zyn ontrent haar uyteynden zoodanigh gediſponeert en

nati & diſpoſiti, ut illud, quod Veteres dixerunt parenchyma, & neoterici Glandulas, iſtis extremitatibus fasciculoſis competat.

en geſtelt, dat, 't geen de ouden een byſondere geronne ſtoffe, of 't geen de Ontleeders van deſe Eeuw kliertjens van de Lever geheeten hebben, wy niet anders noemen dan bundelwyſe en ſappighe uyteynden der bloed-vaatjens. Ik beken, dat ik voor deeze, met een vooroordeel ingenoomen zynde, ook langhe Jaaren in die zelve dwalingh geweeſt ben.

Fateor, quod olim, præjudicio captus, in dicto errore, diu quoque hæſerim. Ab hinc annos quadraginta in uſum Clar. viri D. van Horne, Præceptoris mei (dum viveret) venerandi, aliquoties Jecinora reddebamus excarnia (uti loquebamur) quomodo vero illud? omnes extremitates ultimæ unguibus, cultro obtuſo, &c. inſtrumentis, auferebantur, ſicuti hoc conſtat ex nonnullorum figuris, ut & ex præparatis meis, ante quadraginta annos confectis; jam verò noſtra methodo, ne hilum quidem aufero, & ſic extremitates fasciculoſas & ſuccoſas, quas pro Glandulis habuerunt Neoterici, demonſtro.

Het is over de 40 Jaaren geleden, dat wy ten dienſte van de Hr. Johan van Horne, Profeſſor in de Anatomie tot Leyden, myn waardige Promoteur, zomtyts levers quamen te excarneeren (zoo was men gewoon te ſpreeken) en wat wierd 'er gedaan? alle de uyterſte uyteynden der vaten wierden met de nagelen, met een ſtomp mesje en andere inſtrumenten weg-genomen, gelyk zulks nogh blykt uyt de uytgegevene Figuuren van ſommighe Autheuren, als mede met die 40 Jaarige preparatien, dewelke ik van die tyd af ter gedagteniſſe tot nogh kome te bewaaren; maar nu, door deſe myne nieuwe methode, word 'er niets weg genomen, en zoo toone ik, die bundel-wyſe en ſappighe uyteynden, die ſy voor byzondere Lichaamtjens en Kliertjens hebben gehouden.

Clar: D. Schelhamerus oppugnare videtur ſyſtema noſtrum, circa ultimas extremitates vaſorum ſanguineorum, *ubi dicit*, *Nec*

Den Hr. Profeſſor Schelhamer, ſchynt onſe ſtellingh, wegens de uyterſte uyteynden der bloet-vaten, tegens te gaan, gelyk zulks blykt *Sect: XIII. Theſ. Select*

Nec microſcopiis in mollibus & per madorem lubricis corporis partibus plenam habeo fidem.

Select. alwaar hy zeyt, geen volkomen geloof te geven, *aan de vergrootglaaſen, ontrent de ſaghte deelen, dewelke wegens haare voghtigheyd glibberigh zyn* : &c.

Breviter regeram Cl. viro, Sc: quod ipſemet haud plenam habeam fidem, in indagandis partibus mollibus & per madorem lubricis, ſine prægreſſa præparatione; ſi quis Cerebrum, quæ pars admodum mollis, ad incudem revocat, abſque prægreſſa præparatione & modica induratione, vaſorumque artificiali repletione, difficillimum atque impoſſible illi erit, veram conſtitutionem expiscari, ſaltem uti reor. Quicumque hæcce mea præparata viderunt oculis neutiquam armatis, unanimiter confeſſi ſunt, ſeſe luculenter vidiſſe, id quod ſtatuo, præſertim qui cælo ſereno me convenerunt.

Ik zal zyn Edelh^t. kortelyk hier op antwoorden, namentlyk, dat ik ſelfs in 't onderſoeken geen volkome geloof geeven kan aan de deelen, zoo langh ſy nogh ſaght, ſlibbrigh en niet bequaam gemaakt zyn, door onſe preparatien. Zoo ymand de Herſſene, dewelke van een zeer ſagte ſelfſtandigheyd is, komt te onderſoeken, zonder voorgaande preparatie en matige verharding, als mede zonder die artificiele vervullingh der bloet-vaten; zoo zal 't hem zeer moeijelyk, ja onmogelyk zyn, om 't waare geſtel der Herſſene te onderſoeken, alle wie tot nu toe, zonder het gebruyk der vergroot-glaſen deſe myne preparatien gezien hebben, van haar heb ik geſamentlyk hooren zeggen, datſe klaar en diſtinct konnen zien, 't geen ik haar deswege voorhiel, voornamentlyk die geene, dewelke by helder weer my zyn komen beſoeken.

Sciat itaque Velim, Cl: Vir, quotiescunque in meis ſcriptis dixerim me hac & alia luculenter microscopii ope Vidiſſe, id tantum attribuendum eſſe meæ ſenectuti, qui jam annum ſexageſimum ſeptimum agens, oculis meis non peperci: alii autem, quorum oculi magis lyncei ſunt,

Tot nader verklaring, zal ook dit aan zyn Ed: dienen, dat zoo meenigmaal, als ik in myne ſchriften kom te ſeggen, dit en dat door toedoen van vergroot-glaſen te konnen zien en toonen, dat zulks alleen aan myn ouderdom toe te ſchryven is, als die nu in myn ſeven-en-ſeſtigſte Jaar getreden zynde, myne ooghen gants niet ge-

ſunt, illa luculenter videre poſſunt, abſque microſcopiis.

gespaart hebbe; maar andere welkers ooghen vry wat ſnelder konnen zien, die zien de dinghen klaar zonder het gebruyk van vergrootglaaſen, immers getuygen zy het alle te ſamen, niemand uytgeſondert.

N°. LXXXIII. Fœtus humani veſica urinaria, quam à parte Penis aperui, molliterque bombace replevi.

Not. 1°. Utramque Arteriam umbilicalem à latere veſicæ conſitam, ceracea materia replevi.

2°. Urachus inter dictas Arterias hic viſibilis, cæcus tamen in ſui extremo, & nulla apertura præditus, quamvis hoc aliqui ſuſtineant.

3°. Umbilici rudimentum, portio funiculi umbilicalis, nec non arteriarum reptatus per veſicam hic cerni poſſunt.

N°. LXXXIV. Uterque Ren fœtus humani.

Not. 1°. Membrana adipoſa, qua involuti ſunt Renes, mentitur mere glanduloſa, & facile imponeret minus peritis.

2°. Arteriolæ ceraceâ materiâ flavâ repletæ, & inter cellulas

N°. LXXXIII. Een Pis-blaaske van een jongh geboore Kindje, 't welk van my digt aan de roede geopend zynde, ſaghtjens met Cattoen opgevult is.

Aanmerkt ten eerſte, dat ik beyde des Navels-ſlag-aders, lopende langs de zyde van de Blaas, met een rood-waſſige ſtoffe opgevult hebbe, en dat.

Ten tweden, het Pis-vat, *Urachus*, tuſſchen degeſeyde Slag-aders te zien is, zonder de minſte opening, die zommige, noghtans te onregt, ſuſtineeren in deſelve te zyn.

Ten derde, ſoo kan men hier ook zien het beginzel van de Navel, een gedeelte van de Navelſtreng als mede de cours der Slagaderen door de Blaas.

N°. LXXXIV. Beyde de Nieren van een jongh geboore Kindje.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het vette of buytenſte vlies, daar de Nieren in beſloten leggen, ſigh meeſten tyd op doet, als waare het een t'ſamenſtel van een klierigh vliesje, 't welk een onervaare Ontleder zou konnen komen te miſlyden.

Ten tweden, zoo komen ons de Slag aders hier zeer aangenaam voor, gevult zynde met een Geelwaſ-

las adipoſas repentes, viſum alliciunt.

N°. LXXXV. Phiala in liquore continens Uterum muliebrem, cujus os internum adeò anguſtum, ut ne caput quidem aciculæ minoris admittere poſſit.

Not. 1°. Iſthæc morboſa conſtitutio organica inter infœcunditatis cauſas quoque recenſenda.

2°. Fimbriæ ductus Ovarii, ſeu Tubæ fallopianæ conſpectiores in uno latere.

N°. LXXXVI. Phiala liquore repleta, in qua conſervatur Uterus muliebris, cujus os internum naturaliter eſt conſtitutum.

N°. LXXXVII. Phiala in liquore continens Uterum muliebrem, ſecundum longitudinem apertum, ut Uteri cavitas, nec non cavitas Cervicis interni conſpici poſſint.

Not. 1°. Expertiſſimus Anatomic. Regnerus, de Graaf, qui in conſcribendis partibus generationi inſervientibus, palmam aliis præripuit, in delineatione cavitatis Cervicis interns,

waſſighe ſtoffe, en zeer aardigh door het geſeyde vliesje loopende.

N°. LXXXV. Een glaasje met voght, waar in te zien is, de Lyfmoeder van een Vrouw, wiens inwendige mond ons zoo vernaut voorkomt, dat men daar naulyks het hoofd van een ſpeld in zoude konnen ſteeken; en is deſe onnatuurlyke verengingh ook onder de oorzaken van onvrugtbaarheyd te ſtellen.

Verders zoo ziet men hier aan eene zyde, dat het alſoo genoemde Lof-werk van de Eyer-wegen of van de Trompetten van Fallopius, aan eene zyde veel duydelyker te zien is als wel aan de andere zyde.

N°. LXXXVI. Een vlesje met voght, waar in bewaard word de Lyf-moeder van een Vrouw, wiens inwendighe mond des Baarmoeders natuurlyker wyſe is geſtelt.

No. LXXXVII. De Lyf-moeder van een Vrouw na de lenghte opgeſnede, en in een heldere vogt gehegt, ten eynde men des Lyfmoeders holte, als mede de holligheyd van de inwendige hals konde zien.

Aanmerkt ten eerſte, dat, hoewel de Hr. Regnerus de Graaf (die een zeer goed Ontleder is geweeſt, en in 't beſchryven der Teel-delen van een Vrouw, alle andere Schryvers overtroffen heeft) voldoet my geenſints in het uytgeven

termæ, mihi tamen haud ſatisfecit, quapropter illum nova delineatione dilucidare conſultum duxi. Vide Tab. IV. Fig. III. Theſ. VI.

2o. Quam craſſum exiſtat os uteri internum, videri hic poteſt, utpote ſecundum longitudinem diſſectum, præterea oculos incurrunt juga ſeu ſtamina lata, in cervice interna ſita.

N°. LXXXVIII. Maxima portio Venæ Portæ, ceracea materia repleta, cujus extremitates tam exquiſite ſunt conſervatæ, ut ne quidem extremum ſuccoſum deficiat; in tali præparatione, præter ſanguinem, nil eſt ablatum; nullis occurrentibus ita dictis Glandulis aut Parenchymate.

No. LXXXIX. Phiala in liquore continens Portionem magnam Funiculi umbilicalis fœtus humani, cujus Arteriæ, ut & Venæ, repletæ ſunt ceracea materia, ut horum vaſorum ſitus & reptatus luculentiſſime cerni poſſint.

Not. Interim hoc objectum vitæ ſpeciem repræſentat.

N°. XC. Embryonis Placentula, cujus ſuperficies, Embry-

geven van ſyne figuur, rakende de holligheyd van de inwendighe hals, weshalven ik geraadſaam heb gevonden zulks te veranderen. Ziet de IV. Plaat. Fig. III. Cab. VI.

Ten tweden. Hoe zeer dik de mond van de Lyf-moeder is, zulks kan men hier zien, nadien deſelve na de lenghte opgeſneeden is: Ook komen ons hier in de holte van de inwendighe hals des Lyfmoeders voor die lat-wyſe verheventheden van de zelve.

N°. LXXXVIII. Het grootſte gedeelte van de Poort-ader des Levers, opgevult met waſſighe ſtoffe, wiens uyterſte ſappighe uyteynden ſelfs hier nog geconſerveert zyn geworden. In deſe præparatie iſſer niets weggenomen, ook gants geen byſondere kliertjens ſyn ons in deſelve voorgekomen.

N°. LXXXIX. Een vlesje met vogt, en daar in een groot ſtuk van de Navel-ſtreng van een pas geboore kind, wiens Ader en twee Arterien opgevult zyn, om alzoo te bequamer te konnen zien der ſelver plaatze en voortgangh.

Aanmerkt, ondertuſſchen, dat dit voorwerp een levendigh ſtuk des Navel-ſtrengs komt te verbeelden.

N°. XC. De Naa-geboorte van een zeer kleen Schepzelke, wiens op

bryonem reſpiciens, globulis rotundis, referta eſt. Vid. Tab. III. Fig. VII.

Mirari ſatis nequeo, Placentam non ſolum, verum etiam funiculum umbilicalem tot degenerationibus eſſe obnoxia in ſtatu morboſo, ſicuti in Theſauris præced: notavi, & in ſequentibus notaturus ſum, de quibus hactenus nil fere legi in Auctoribus.

Nº. XCI. Os Uteri apertum, ut oris non ſolum, verum etiam Cervicis interni conſtitutio cerni poſſint, quæ cum objecto, Nº. LXXXVII. prorſus conveniunt, ita ut dubitandum non ſit de veritate circa ea, quæ eo loci dixi.

Nº. XCII. Phiala in liquore continens, fœtus humani Pulmonem, inter cujus lobos Cor, Pericardio involutum, ſitum, ut & conſtitutionem naturalem obtinet.

Not. 1º. Pulmonis diviſionem ordinariam in lobum dextrum & ſiniſtrum non ſolum, verum etiam lobi dextri ſubdiviſionem in lobulos tres, ſiniſtri in duos, & horum omnium in lobu-

oppervlakte, dewelke naaſt aan 't Kind ſtaat, of na het Kind ziet, vervult is van ronde knobbels. Ziet de III. Plaat. Fig. VII. Cabin. VI.

Ik kan my niet genoeg verwondere, dat niet alleen de Nageboorte, maar ook deſſelfs ſtrengh, zoo veel verandering onderworpen ſyn, in een onnatuurlyke ſtaat, waar van ik in myne Cabinetten gewagh gemaaakt hebbe, en na heen nogh doen zal, van welke zaken ik byna niets geleſen hebbe by andere Auteuren.

Nº. XCI. Een opgeſnede Mond en inwendighe Hals van de Baarmoeder, om te bequamer te konnen zien der ſelver inwendighe geſtalte, t'enemaal over een komende met het voorwerp van Nº. LXXXVII, en by gevolg aan de waarheyd aldaar voorgeſtelt, niet is te twyfelen.

Nº. XCII. Een vleſje met vogt en daar in de Longh van een jongh geboore Kindje, tuſſchen wiens Longh, het Hart, in 't Harte-ſakxke nogh beſlooten zynde, ſyn natuurlyke plaats en geſtalte heeft behouden.

Aanmerkt ten eerſte, dat men hier bequamelyk zien kan, voor eerſt de verdeelingh des Longhs in een rechter en linker gedeelte of lobbe, als mede de volgende ſmaldelingh, voor eerſt van die van de regter Lobbe in drie deelen, en die van de linker, in twee

lobulos millenos, hic videre licet.

twee deelen, en hoe alle deeſe te gelyk wederom geſmaldeelt werden in duyſende van zeer kleene Lobbekens.

2°. Arteriæ, per Pericardium diſſeminatæ, hic ſunt repletæ, ita ut diſtincte videri poſſint, imò pulmonem & Cor, vitæ ſpeciem repreſentant.

Ten tweden, zoo zyn hier de Slag-aderen van 't Harte-ſakxke vervult, zoo dat men haar cours bequaam zien kan, als mede dat het Hart en Longh haar levendigh van couleur komen te vertoonen.

N°. XCIII. Phiala in cujus liquore videri poteſt, rudimentum Placentulæ Embryonis humani minutiſſimi, cui connectitur Funiculus umbilicalis, in cujus extremo Embryonis rudimentum quidem cohæret, ſed maxima parte liquefactum & in nihilum redactum eſt, propterea quod nimis diu retinuerunt, antequam mihi traderent.

N°. XCIII. Een glas met vogt, waar in geconſerveert werd het beginzel van de Naa-geboorte van een zeer kleen Schepzelke, waar aan het begin van een Navelſtrengtje, nogh vaſt zit, en aan deſſelfs uyterſte het beginzel van de Menſch-werdingh nogh kan geſien werden, maar het zelve is meerendeel geſmolten, om dat ſy het my te laat ter hand hadden geſteld.

N°. XCIV. Magna portio Cerebri humani, lapidis inſtar à me, ante annos triginta indurata, abſque decoctione.

N°. XCIV. Een groot ſtuk van de Herſſene van een Menſch, door my voor dartig jaaren ſteen hard gemaakt zynde.

Not. 1°. Hominibus admirationi eſt, Ligna & alia in hoc vel illo fluvio lapidis duritiem acquirere; magis autem illis admirationi ſit, Cerebrum, ſubſtantiam admodum mollem, lapidis duritiem acquirere, idque liquoris noſtri ope; neque ſolum talem acquiſivit duritiem

Aanmerkt ten eerſte. Dat het de menſchen vreemt voorkomt, dat hout en andere zaaken in deſe en geene rievier geſmeeten zynde, in ſteen komen te veranderen, maar zulks moet ons tot grooter verwonderingh ſtrekken, dat de Herſſene, die van een zeer zaghte ſtoffe zynde, ſteen hard konnen gemaakt werden, en dat door onſe vogtigheyt: Ook heeft ſe niet alleen

tiem, verum etiam lapidis ſcintillantis inſtar fulget.

2°. Iſthæc præparatio, ante triginta ſex annos, à me facta, & qui poſt me venient hocce objectum per mille & plures, ut credo, annos conſervare poterunt, ſine ulla corruptione; tali enim modo præparata incorruptibilia ſunt.

leen de geſeyde hardigheyd, maar glinſtert als een glinſterende ſteen.

Ten tweden. Dat dit voorwerp ſes-en-dartigh Jaaren geleden van my toeberyt zynde, onbederfelyk is, en dat ſy, die na my komen zullen, het, zoo ik vertrouw, duyſent en meer Jaaren zullen konnen houden zonder bedervingh, aangezien alles, wat zoo toebereyt is, geen bederffelykheyd onderworpen is.

N°. XCV. Phiala in liquore continens Teſticulum humanum, peculiari modo diſſolutum.

N°. XCV. Een vlesje met voght, waar in te zien is een ontdaane, of op een byzondere wyſe uytgerafelde Teſticul van een mansperſoon.

N°. XVI. Phiala ſicca, & in ea, portio ſpinæ dorſi alicujus animalis ex India mihi allata, cujus vertebræ inter ſe ita cohærent, abſque ullis adminiculis ligamentoſis aut ancyloſi. Interim dicta portio Spinæ quaquaverſus, mobilis eſt, tanquam in corpore vivo.

N°. XCVI. Een droogh glas waar in gezien word een gedeelte van de Rugge-graat uyt een onbekend Indiaanſch dier, wiens Wervel-beenderen onderling aan een houden, zonder eenighe banden; egter zoo kan men dit voorwerp alſints buygen en bewegen gelyk als in een levendig dier.

N°. XCVII. Facies cujusdam juvenis vitæ ſpeciem repræſentans.

Not. Labia non ſolum, verum etiam Genæ rubent.

2°. Prolabia deſtituuntur epitheliâ, unde ſericum villoſum repræſentant.

N°. XCVII. Een vles met vogt, waar in vertoont werd het Aangeſight van een Jonghe, zeer levendig van couleur, en zyn deſſelfs koonen niet alleen levendigh rood, maar ook de Voor-lippen: Ook zoo zyn de Voor-lippen van haar bekleetzel ontbloot, waar door ons die nu als Fluweel voor komen.

N°. XCVIII. Phiala in liquore conſervans Embryonis Pla-

N°. XCVIII. Een kleen ontaard Moerkoekje, hard, en als in een

Placentulam, tanquam in aliud eſſe mutatam, & oblongo-rotundam, duram, quales olim pro molis habuerunt.

No. XCIX. Phiala, in qua conſervatur embryo magnitudine grani hordei mundati, induratus, cum annexo Placentulæ rudimento, à quadraginta annis conſervatus, quem mihi dono dedit D. Dr: Helvetius, medicus apud Hagienſes celeberrimus.

No. C. Phiala in liquore continens Placentulam fœtus humani trium circiter menſium, cujus magnitudo ab annexo ſanguine coagulato valde aucta, id quod in illo tempore, uti ſupra innui, ſæpe contingit, ideoque caute judicandum, cum ejusmodi Placentulæ nobis occurant, ne perverſum feramus judicium de tempore, à quo imprægnata fuit mater.

No. CI. Placentula fœtus hum:in liquore contenta, IV circiter menſium, quæ per aliquot tem-

een ander wezen verandert, 't geen eertyds voor een ſuyger aangezien en gehouden wierd.

No. XCIX. Een droogh vlesje, waar in bewaard werd, een Kindje, niet grooter als een gepeld Gerſte-koorntje, met deſſelfs Navel-ſtrenghtje, 't welk van my hard gemaakt is, en ſtaat hier te conſidereeren, dat my het zelve over 40 Jaaren gegeven is van de Wytberoemde Geneesh: Helvetius, woonagtigh in s'Gravenhage.

No. C. De Naa-geboorte van een Kindje van ontrent drie Maanden dragts, werdende in een voght bewaart, en is het zelve veel grooter geworden, door dien het met geronne bloet beſet is, gelyk ik meermaals aangeweſen heb, in ande Moer-koeken, en dewyl zulks meermaalen komt voor te vallen, zoo moet men omſigtigh zyn, om geen abuſief oordeel te vellen, wegens de tyd, hoe langh zoo een Vrouw ſwanger is geweeſt.

Daarenboven ſtaat hier aan te merken, dat de uyteynden der bloet-vaten deſes voorwerps ſchynen een begin aan te nemen van een veranderingh in blaaskens, 't welk in 't volgende voorwerp veel kalarder kan geſien werden.

No. CI. Een Naa-geboorte van een Kindje van ontrent vier Maanden dragts, leggende in een voght, 't zel-

tempus in Utero fuit relicta, poſt Embryonis excluſionem aut annihilationem, unde ceu in globulum rotundum, nulla cavitate præditum, mutata eſt, & ſic nil minus, quam Placentulæ conſtitutionem retinuit.

't zelve is een tyd langh in 's Moeders lichaam gebleven, na dat het Schepzelke ter wereld is gekomen, of in 's Moeders lyve vergaan is geworden, waar door het in een rond weſen is verandert, ſonder de minſte holligheyt, ſo dat het niets minder als de geſtalte van een Moerkoekje heeft behouden.

N°. CII. Placentula fœtus, humani, trium fere menſium, in liquore conſervata, quæ ab aliquo tempore in Utero hæſit, poſt fœtus excluſionem.

N°. CII. Een Naa-geboorte van een Schepzelke van een Menſch van ontrent drie Maanden dragts, 't welk in een vogt is geleegen, 't zelve is een tyd langh in 's Moeders lyve gebleven, na dat het vrughtje was afgegaan.

Not. 1° in hac Placentula, quod illi multum ſanguinis coagulati quoque adhæreat.

2°. Extremitates vaſorum ſanguineorum variis locis rudimentum hydatidum repræſentant, & ſic in extremitatibus videmus annexos varios globulos minutiſſimos ceu arenulas. Vid. Tab. V. Fig. III. & IV. Theſ. VI.

Aanmerkt ten eerſte, datter in deſe Naa-geboorte veel geronne bloets is aan komen te hegten.

Ten tweden, dat de uyteynden der bloet-vaatjens eenigher-maten eenighe verandering aangenomen hebben, en haar ook tot beginzels van waterblaaskens hebben komen te zetten: en alzo ziet men, dat aan haar uyterſteeynden, zeer kleene ronde knobbeltjens zitten, als ſandjes. Ziet de V. plaat Fig. III. en IV.

N°. CIII. Phiala in liquore continens Placentulam humanam cum annexo ſanguine coagulato, quæ degeneravit in majorem & magis luculentam mutationem, nempe in hydatides. Vid. Tab. V. Fig. V. Theſaur. VI.

N°. CII. Een vles met voght, waar in te zien is, de Naa-geboorte van een Kindje van ontrent 4 maanden dragts, waar aan ook veel geronne bloet vaſt zit, en heeft deſe Naa-geboorte ook aangenomen de geſeyde verandering in water-blaaskens, maar zyn deſe blaaskens wat grooter en ſigtbaarder, als wel in de voorgaande. Ziet de V. Plaat, Fig. V. Cab. VI.

N°. CIV. Phiala in qua continetine-

N°. CIV. Een vles met voght, in

tinetur portio Placentæ Uterinæ humanæ, quæ tota mutata eſt in hydatides.

in ſigh onthoudende een ſtuk van de Naa-geboorte, die tenemaal in water-blaaskens is komen te veranderen.

Not. Quamvis fere incredibile ſit integram Placentam, quæ nil niſi vaſa ſanguinea, poſſe degnerare in hydatides, Sc: vaſa majora, minora, minima, tamen à veritate haud eſſe alienum edoctus ſum, & à multis annis illud quoque publici juris feci, adjectis figuris. Vide obſer: meas Anatomico-Chirurg. pag. 44. Fig. 34 & 35. eo tempore in nullo auctore de hac re legeram, multo minus figuras hujus rei videram, poſtea autem vidi figuras ab alio expreſſas, & ſecundum meas factas, non nihil tamen ſtudio mutatas, ſine ulla mei mentione, ſed tranſeant illa cum cæteris erroribus, ab illo commiſſis; quo autem modo hæc vaſa ſanguinea in hydatides poſſint mutari, ſupra innui, ſc: inter vaſorum ſanguineorum tunicas, reperitur & tunica celluloſa, cujus cellulæ in ſtatu præternaturali ſi repleantur latice aquoſo, cavitas vaſorum ita premitur ut nihil cavi-

Aanmerkt. Dat hoewel het beſwaarlyk is te gelooven, dat de Na-geboorte, die geheel en al niet als een t'ſamenſtel van de bloetvaten is, kan komen te veranderen in waterblaaskens, namenlyk zoo wel de groote als de kleene vaten, ja ook de allerkleenſte, egter heb ik ondervonden, dat zulks niet buyten de waarheyd is, ook heb ik zulks al over veele Jaaren bekent gemaakt, en door Figuuren doen verbeelden, ziet hier op na myne Anatom: en Chirurgice aanmerkinghen pag. 44. Fig. 34 en 35. Tot die tyd toe had ik in geen Auteur van zodanighe zaaken yets gelezen, veel min eenighe figuuren daar van afgebeelt gezien: Maar na heen heb ik geſien, dat een ander van deſe zaake ook figuuren heeft uytgegeven, die men zien kan na de myne gemaakt te zyn, edogh met eenighe verandringh, om niet t'enemaal met de myne over een te komen, dit is gedaan, zonder eenighe mentie van my te maken, maar zulks moet men laaten paſſeeren met de andere abuyſen van hem begaan zynde.

Op wat wyſe de bloed-vaten in water-blaaskens konnen veranderen, zulks heb ik hier vooren aanaangeweſen, en geſegt, datter tuſſchen

cavitatis ſupermaneat, & ſic obliterantur non ſolum minora, verum etiam majora vaſa.

ſchen de vlieſen of rocken der bloet-vaten ook een gevonden werd, die men bequamelyk kan noemen het *celluleuſe vlies*, wiens cellekens door zekere quade geſtelteniſſe, met een waterige ſtoffe vervult werdende, de holte der bloed-vaten zoodanigh werd geperſt, datter gants geen holte meer te vinden of te zien is, en zoo werden deſe bloed-vaten t'enemaal vernietigt, ſo wel de klene als de grote.

N°. CV. Phiala in liquore continens Os petroſum, ita præparatum, ut non ſolum tres canales oſſei, verum etiam veſtibuli cavitas videri poſſint, modo ad candelæ aut ſolis lucem objectum admoveatur, idque ſine Canalium læſione.

Præterea Cochlea luculenter hic quoque ſeſe videndam exhibet.

N°. CV. Een vles met voght, waar in te zien is, het Steen-been uyt een Menſch, 't zelve is zoodanigh toebereyt, dat men niet alleen de drie beenighe Canaalen, maar ook die holte zien kan, die men het Portaal noemt, als men het voorwerp maar komt te houden voor een brandende kaars, of voor het light van de Sonne, en is dit alles toebereyt zonder eenige quetſingh der canaalen. Ook doet hier ſigh op het ſlacke-huyske.

N°. CVI. Phiala liquore referta, & in ea Stomachus pueri, cujus Arteriæ ſunt repletæ ceraceâ materiâ alba, in ejus medio occurrit repletio cujusdam ramuli arterioſi artificioſiſſima, rete mirabile repræſentans: Interim dubitandum non eſt, quin omnes ramuli arterioſi, ita ſint conſtituti, quamvis hic non appareant, idque propter repletionem imperfectam.

N°. CVI. De Maagh van een Jonghe, wiens Slag-aderen vervult zyn met een wit waſſige ſtoffe, in deſſelfs midden komt ons voor een zeer konſtig opgevult takje, het welk het alzo genaamde wonderbaarlyk Net, zeer wel komt te verbeelden.

Ondertuſſchen zoo iſſer niet aan te twyfelen of alle de tackjens door de gantſche Maagh zyn zodanig geſtelt, hoewel ſy haar hier zoodanig niet vertoonen, wegens de onvolmaaktheyd deſer opvullingh.

N°. Aan-

Notandum quoque reptatum harum Arteriolarum longe differre, ab eo, qui eſt in Arteriis Renalibus, Lienalibus, placentula, & hoc conſideratione dignum eſſe cenſeo.

Aanmerkt ook dat de loop deſer bloet-vaten byſter veel verſchilt van die der Nieren, des Milts, Moer-koeks en andere meer 't welk myns dunkens, aanmerkens waardigh is.

N°. CVII. Teſticulus humanus peculiari modo diſſolutus, & in liquore conſervatus.

No. CVII. Een Teſticul van een Menſch op een zonderlinghe wyſe ontrafelt of ontdaan.

N°. CVIII. Hepar fœtus excarne, uti perverſè & abuſivè loquimur: in Hepate enim nil carnoſi, glanduloſi aut parenchymatoſi, ab extremitatibus vaſorum diverſi.

N°. CVIII. Het Levertje van een onvoldraghe Schepzelke, 't welk ontvleeſt is, zoo men gemeenelyk, dogh t'onregt, zeyt, want in dit deel niets vleſighs, nogh yets klierighs of diergelyke ſtoffe, te vinden is, verſcheyde zynde van de uyteynden der bloedvaten.

Not. Extremitates ultimæ Venæ Portæ, oppido quam bene hic ſunt conſervatæ, non autem Cavæ.

Aanmerkt ondertuſſchen, dat de uyteynden des Poort-aders tackjens byzonder fray hier konnen werden geſien, alzoo ſy zeer wel bewaart zyn, maar die der hol-ader niet alzoo.

N°. CIX. Phiala in liquore continens portionem Corticalis ſubſtantiæ Cerebri humani, à capillo dependentem, in qua vaſculorum conſtitutio videri poteſt.

N°. CIX. Een ſtuk van de ſchorſſighe ſubſtantie der Herſſene van een Menſch, hangende aan een hayrtje, waar in haar vatig geſtel gezien kan werden.

N°. CX. Brachium infantis, vitæ ſpeciem repræſentans, & inter digitos manus continens portionem Thoracis ſui, aut alterius infantis, hujus Muſculi, tam rubicundi, ut in corpore vivo rubicundiores non appareant.

N°. CX. Het Armtje van een jongh Kindje zeer levendigh van couleur, in wiens handje gehouden werd een ſtuk van deſſelfs Borſtje, of wel van een ander Kindje: De Spiertjens van 't Borſtje zyn zoo rood van couleur, datſe in een levendigh Kindje niet rooder zyn te ſien.

N°. CXI. Phiala ſicca, in qua Muris ſceleton nitidiſſimum, & tam ſubtiliter confectum, ut oſſicula auditus in oſſe petroſò videri poſſint.

Dictum ſceleton uni ex poſterioribus pedibus inſiſtens, abſque adminiculo æneo, aut ligneo, quaſi ſaltare videtur pede unico.

N°. CXII. Phiala in liquore continens portionem Tunicæ interioris Uteri bovini, quæ degeneravit in globulos rotundos, parvos, duriuſculos, idque, ut ego ſtatuo, à vaſculorum ſanguineorum obſtructione in ſuo extremo, uti antea in aliis objectis, & poſthac variis in Theſauris exhibiturus ſum.

N°. CXIII. Phiala continens Renem Caninum, cujus ſubſtantiâ interiore, (quæ nil niſi vaſa) plane conſumptâ, cavitas ejus Vermem continet longum.

N°. CXIV. Phiala in liquore conſervans portionem Teſticuli ovini diſſoluti, qui magnam habet analogiam cum Teſticulo humano diſſoluto.

N°. CXV. Os humanum, utrumque Labium, cum annexa portione Malæ.

Not. 1°. Anterior pars prolabii inferioris, Epithelia adhuc

N°. CXI. Een droogh glas, en daar in het geraamte van een muys zeer net, en zoo ſubtiel toebereyt, dat men de beentjens van 't gehoor in het Steenbeen zien kan.

Dit geraamte op een der agterſte pooten ſtaande, zonder eenig ſteunſel van hout, of koper draad, ſchynt te danſen.

N°. CXII. Een vles met voght, in ſigh onthoudende, het binnenſte vlies van de Lyf-moeder uyt een Koe, dewelke in ronde en harde bollekens is komen te veranderen, en dat, zoo ik meen, door verſtoppingh der uyterſte uyteynden van de bloed-vaten, gelyk ik zulks voorheen in zommighe voorwerpen getoont heb, en na heen ook in andere meen te vertoonen.

N°. CXIII. De Nier van een hond, wiens inwendighe ſelfſtandigheyd (die niet anders is als vaten) t'enemaal geconſumeert zynde, een worm in zigh onthoud, die vry groot is.

N°. CXIV. Een vles met voght, waar in te zien is een gedeelte van een ontdaane Teſticul van een Schaap, die een groote overeenkomſt heeft met die van een Menſch.

N°. CXV. De Mond of beyde de Lippen met een gedeelte van de Wangh van een Menſch.

Aanm. ten eerſte. Het buytenſte gedeelte van de onderſte Lip is

huc eſt obducta, poſterior pars verò deſtituitur illâ, ita ut in objecti parte poſteriore Papillæ nerveæ, ſericum villoſum repræſentantes, videri poſſint, ſecus ac in parte anteriore.

is nogh met ſyn bekleetzel omvangen, maar het binnenſte iſſer van gedaan: Zoo dat men alleen in 't binnenſte van dit voorwerp zien kan alle de Zenuwagtighe tepeltjens, verbeeldende eenigh Fluweel.

2°. Integumentum, quo genæ obducuntur interne, non eſt membrana vera, uti nonnulli autumant, ſed cum prolabiis hoc commune habet, ſc: quod dictum integumentum ſit Epithelia, producta ex nervorum extremis, id quod in Epidermide locum quoque habere experior. Hinc fit, quod Epithelia Genarum læſa, nullum excitat dolorem, quemadmodum in Epidermide.

Ten tweden. Zoo ſtaat te conſidereeren, dat het inwendighe bekleetzel van de Wanghe geen waaragtigh en gemeen vlies is, gelyk zommighe gewaant hebben, maar het heeft dat met de Voorlippen gemeen, dat het niet anders is, als een uytſpanzel van de Zenuw-tepeltjens, 't geen ik bemerkt heb ook plaats te hebben in het oppervelleke van ons vel, hier van daan komt het ook, dat het geſeyde uytſpanzel gequeſt zynde, ons geen pyn aan doet, gelyk zulks ook plaats heeft in 't oppervelleke van ons vel.

N°. CXVI. Phiala in liquore continens portionem Linguæ vitulinæ, cujus Papillæ linguales rubicundiſſimæ, propter Arteriolarum repletionem, quibus Arteriolis ſcatent papillæ.

N°. CXVI. Een vles met voght, en daar in een ſtuk van de Tongh van een Kalf, wiens Tonghs-tepeltjens zeer rood van couleur zyn, en dat wegens het opvullen der Slag-aderkens, nadien deſe Tepelkens van bloed-vatjens zeer wel voorzien zyn.

N°. CXVII. Portio Pulmonis humani in liquore conſervata, cujus color rubicundus exactiſſime eſt conſervatus.

N°. CXVII. Een ſtuk van een Menſche Longh, in een voght bewaart zynde, wiens roode couleur zeer wel is geconſerveert.

Not. me variis locis, membranam amicientem ſeparaſſe, partim ut conſtitutionem mem-

Hier ontrent ſtaat verders aan te merken, dat ik het buytenſte vlies hier en daar van afgeſcheyden heb-

membranæ, partim vaſorum ſanguineorum copiam, ut & curſum atque reptatum naturalem exhiberem: Eum in finem cellulæ intactæ ſunt relictæ, ut earum conſtitutio naturalis in exſpiratione videri poſſit.

heb, ten deele om de geſteltheyd van 't geſeyde vlies, als mede om de veelheyd der bloed-vaten, en ook haar natuurlyke cours voor ooghen te ſtellen: Hierom is 't dat ik des Longhs blaaskens ongeſchonden heb gelaaten om haare natuurlyke geſteltheyd te konnen toonen, zoo als die is in 't uytademen.

N°. CXVIII. Portio Meſenterii, quæ hic veſicularis apparet, propter Tunicæ ejus celluloſæ repletionem ab aëre, idque ab indiſpoſitione, quam contraxit objectum ante mortem.

N°. CXVIII. Een ſtuk van 't Darm-ſcheyl, 't welk ons hier als blaaskens-wyſe voorkomt, wegens het opvullen van 't zelve met wind, en dat wegens eenige indiſpoſitie, waar mede dit voorwerp is aangedaan geweeſt in 't leven.

Not. 1°. Meſenterium duplici membrana conſtare, nemo ambigit, ego ſtatuo & demonſtro præterea tertiam membranulam, quam celluloſam denomino, ſitam inter Meſenterii duplicaturam, quæ conſtituitur ex millenis cellulis, quæ non apparent, niſi flatu, vel aqua repletæ, oculos incurrant; in ſtatu autem naturali non comparent, quamvis in obeſis pinguedine repleantur, & tunc membranula iſthæc cum membrana adipoſa, ſub cute ſita, plane convenit.

Aanmerkt ten eerſte. Dat het Darm-ſcheyl uyt twee vlieſen beſtaat zulks is kenbaar, maar hier heb ik een derde vlies by gevonden, 't welk ik meede het celluleuſe vlies van 't Darm-ſcheyl noeme, 't welk tuſſchen de verdubbelingh van 't ſcheyl zit; het zelve beſtaat uyt duyſende van kleene cellekens, dewelke wy niet komen te zien, ten ſy deſelve met wind of water vervult zyn geworden. In een wel geſtelt menſch zyn ſy voor 't oogh onſightbaar, hoewelſe in vette perſoonen met vet beſet zyn, en dit vlies als dan volkomen overeen koomt met ons ondervelligh vlies, of *membrana adipoſa*.

2°. In hoc objecto non ſolùm apparent dictæ Cellulæ, verum etiam flatu à morboſa con-

Ten tweeden. Zoo is 't conſiderabel, dat de geſeyde Blaaskens ons hier niet alleen zeer duydelyk voor-

conſtitutione repletæ, & corpore exemptæ, rotunditatem ſphœricam retinuerunt, idque propter liquorem, in quo natant, id autem fieri non poſſet, ſi eximerentur.

3°. Quam utile ſit, objecta in liquore conſervare, & in publicis demonſtrationibus Anatomicis exhibere, hæc & alia ſatis ſuperque indigitant, ita ut immeritò meum inſtitutum improbaverint olim varii, cum hoc in uſum revocarem.

N°. CXIX. Phiala in liquore continens unam atque alteram Vertebram Thoracis fœtus humani, quibus connectitur portio diaphragmatis, ut & uterque Ren: ſuntque hæc omnia tam nitide conſervata, ut jamjam è corpore videantur exempta.

Not. 1°. Superficies utriuſque Renis inæqualis, unde Renes ceu in varias particulas ſubdiviſi videantur, & hoc in illa ætate ſemper contingit.

2°. Reni ſiniſtro incumbit Ren ſuccenturiatus, tanquam cupula glandi.

voorkomen, maar dat ſy door een onnatuurlyke ongeſteltheyd voort gebragt, en uyt het lighaam geſneden, zoodanig bewaart zyn geworden, dat ſy haare natuurlyke bol-ronde Figuur volkomentlyk behouden hebben, en dat alleen, om dat ſy in een bequaame voght bewaart zyn geworden, zonder het welk zulks onmogelyk zoude zyn geweeſt.

Ten 3. Door dit en diergelyke, wyſe van doen, kanmen genoegzaam ſien, hoe dienſtigh het is, de toebereydzels in een vogt te bewaren, omſe zo te konnen toonen, als men publyk komt te Anatomizeeren; zoo dat zommighe te onreght dit doen in my voorheen veragt hebben, als ik dit eerſt in 't gebruyk quam te brengen.

N°. CXIX. Een vles met vogt, waar in te zien is een Werverbeen of twee van een jongh geboore Kindje, waar aan nogh een ſtuk van 't Middel-rift, als mede beyde de nieren vaſt zitten: en zyn deſe ſaken zoo natuurlyk geconſerveert, dat men zoude zeggen, dezelve vers uyt het lighaamtje genomen te zyn.

Aanmerkt ten eerſte, dat de opper-vlakte der twee Nieren ongelyk is, waar door dezelve als in veel deelen ſchynen verdeelt te zyn, en zulks ziet men altoos in de kleine kinderen.

Ten tweden, op de linker Nier is de by-nier nogh gelegen, even al eens als een aker of Ekel op ſyn ſchaaltje.

3°.

3°. Renes ſuccenturiatos affigi, mediante membrana adipoſa, Diaphragmati, hic cerni poteſt.

4°. Quod ſubſtantia interior Spinalis Medullæ, corticalis ſit, & ex vaſis ſanguineis, præſertim arteriolis conſtet, in hoc, & aliis quoque objectis, à me conſervatis, videre licet.

N°. CXX. Phiala ſicca, & in ea Placentula, pro Embryonis magnitudine (uti olim putavi) prodigioſa, cui annectitur, ope Funiculi umbilicalis, Embryo ſemi unciæ magnitudine, qui natus eſt ſex horis poſt partum fœtus maturi novem menſium, ſuper fœtationis exemplum infallibile, de hoc partu legi poteſt in obſervationibus meis Anatomico-Chirurgicis A°. 1691 in lucem editis, ubi ſequentia ſimul cum figura, fol. 21 exſtant.

Uxor cujusdam Chirurgi Amſtalodamenſis Anno 1686 infantem robuſtum & viventem peperit; ſex horis poſt hunc partum, enixa quoque Embryonem, cujus formam & magnitudinem Vide bis. Fig, XV. in hoc Embryone notatu dignum fuit, quod Funiculus umbilicalis tot hydatidibus eſſet refertus, ut totus videre-

Ten derde, hier ziet men duydelyk, dat de By-nieren vereenigt zyn met het Middel-rift, *diaphragma*, door het tuſſchen komen van haar vette vlies.

Ten vierde, dat de inwendighe ſubſtantie van 't Rugghe-mergh ſchorſſigh is, en uyt bloed-vatjens is beſtaande, byzonderlyk uyt Slag-aderkens, zulks blykt in dit en meer andere, van my geconſerveerde, voorwerpen.

N°. CXX. Een droogh glas, waar in bewaart word de Naa-geboorte, welke na proportie van 't Schepzelke byſonder groot ſchynt te zyn, aan deſſelfs navel-ſtrengtje is gehegt een Schepzelke van ontrent een halve duym breeds grote, 't welk gebooren is ſes uuren na dat de Moeder van een voldrage vrught verloſt was geworden, zynde een zeeker bewys van een over bevrugting, *ſuperfœtatio*, ziet hier verders over na myne Anatom: en Chirurgiſche Obſervatien in 't Jaar 1691 uytgegeven, alwaar fol. 21. dit volgende nevens de Figuur gevonden werd.

De Huysvrouw van een zeker Chirurgyn tot Amſterdam verloſt van een voldrage Kind, in 't Iaar 1686, 't welk levendigh kloek en ſterk was, en ſes uuren daar na zoo verloſte ſy nogh van een Schepzelke, wiens forme en grootte geſien kan werden Fig: XV. In dit Schepzelke was het aanmerkens waardigh, dat de Navel ſtreng zoo vol was van water-blaaskens, dat het ſcheen dezelve niet anders te zyn, als t'ſamengeſtel-

deretur concatenatio Veſicularum, aqueo humore refertarum, unde hoc? &c.

Ex deſcriptione Placentæ, quam prodigioſæ magnitudinis eſſe ſtatui, patet, me quoque fuiſſe deceptum, ſc: quod eo tempore pro Placentula, ſimul ſanguinem coagulatum habuerim, cum contra Placentulæ Embryonum in tali ætate admodum exiles ſunt.

Notandum præterea huncce Embryonem ſiccum & intus repletum eſſe ceracea materia, ſine qua, debitam & naturalem magnitudinem ſervare haud potuiſſem in exſiccatione.

N°. CXXI. Phiala in liquore continens lamellam Cerebelli humani, cujus cortex, repletus materiâ ceraceâ, rubedinem induit; medullaris vero ſubſtantia colorem album retinuit.

N°. CXXII. Phiala ſicca, in qua cernere licet ſceleton muris nitidiſſimum, quod uni poſteriorum pedum inſiſtit, & uno anteriorum continet ſetam, cui agglutinatus eſt dens Araneæ Americanæ magnitudinis prodigioſæ.

N°. CXXIII. Phiala ſicca, & in ea, cutis Capitis hominis, cu-

geſtelde blaaskens, vervult met een wateragtighe vogt, waar dit van veroorſaakt is, zulks is niet wel te zeggen.

Uyt de beſchryving des Moerkoeks, die ik zeyde van byzondere groote te zyn, blykt het dat ik in die tyd geabuſeert ben geworden, want deſe zyne groote is vermeerdert door het geronne bloed, en dit heb ik doenmaals alleen voor de Moer-koek aangeſien, daar de Moer-koekjens in die tyd zeer kleen zyn.

Aanmerkt ook, dat dit Schepzelke voor het droogen van my door een waſſighe ſtoffe is vervult geworden, zonder't welke het ſyne natuurlyke groote niet ſoude behouden hebben in 't drogen.

N°. CXXI. Een vles met voght waar in te zien is een doorgeſnede ſtuk of moote van 't Aghter-breyn van een Menſch, wiens ſchorſſighe ſubſtantie vervult is met een roodwaſſighe ſtoffe, waar door deſelve ons rood voorkomt, het merg-agtigh weſen is in tegendeel wit gebleven.

N°. CXXII. Een droogh glas, en daar in het geraamte van een Muys, 't welk zeer curieus toebereyt zynde, op een ſyner agterſte poten ſtaat: in een der voorſte hout het een paarts-hayrtje, aan wiens uyterſte een ſeer groote ſwarte tand van een Indiaanſche Spinnecop vaſt gehegt is.

N°. CXXIII. Een droogh glas, waar in te zien is het Vel van 't op-

cujus Arteriæ ſunt repletæ ceraceâ materiâ rubrâ, idque tam artificioſè, ut ne minimus quidem ramulus videatur intactus; unde tota cutis, ceu inflammata nobis occurrit.

Interim conſideratione dignum cenſeo, dictam cutem retinuiſſe, in ſua exſiccatione, figuram ſcutellæ ſine rugis.

N°. CXXIV. Os temporum in duas partes diviſum, in quarum primâ & exteriore, quæ Os ſquamoſum dicitur, membrana Tympani ſeſe videndam exhibet, innumeris Arteriolis ſuperbiens, huic annectitur adhuc manubrium Malleoli, & Malleolo Incus.

Notandum quoque dictam membranulam in medio eſſe pertuſam, id quod contra naturæ leges.

N°. CXXV. Cor humanum balſamo noſtro induratum & ita præparatum, ut per æva conſervari poſſit.

Not. 1°. Omnia vaſa, & præſertim Arterias, ceraceâ materiâ rubrâ leviter ita eſſe repletas, ut ultimæ extremitates, tomenti inſtar tenues, ceraceæ materiæ tranſitum admiſerint per

opperſte van 't hoofd van een Menſch, wiens Slag-aderen opgevult zyn met een roodwaſſighe ſtoffe, en dat zoo konſtigh, dat niet het allerminſte tackje onaangeraakt ſchynt gebleven te zyn, zoo dat ons dit vel als ontſtoken voor komt.

Ondertuſſchen is het te verwonderen, dat dit gantſche vel in 't droogen behouden heeft de Figuur van 't bekkeneel, waar door het een ſchoteltje, zonder eenighe rimpels komt te verbeelden.

N°. CXXIV. Het Tyd-been in twee deelen geſcheyden, in wiens eerſte en buytenſte deel, 't welk eygentlyk 't Tyd-been geheten is, 't Trommel-vliesje te zien is, zynde vervult van Slag-aderkens, en is aan 't geſeyde vliesje nogh vaſt ſittende het hand-vatje van 't hamertje, en aan deſſelfs hoofdje het aanbeeltje.

Staat verders te letten, datter tegens de loop van de natuur in 't midden van 't Trommel-vliesje een kleen gaatje geſien werd.

N°. CXXV. Het Hart van een Menſch zoo hard gebalſemt, en zoodanig toebereyt, dat het eeuwen lang kan bewaard werden.

Aanmerkt ten eerſte, dat alle de vaten, en inſonderheyd de Slagaderen ſaghtjens met een rood waſſige ſtoffe zoodanig opgevult zyn, dat de uyterſte uyteynden, als dons fyn zynde, de geſeyde uyt-

per Cordis ſubſtantiam muſculoſam, idque ſub forma nubeculæ, quod viſui pulchrum.

2°. In illa leni repletione ceraceâ materiâ nullo modo extravaſationem præternaturalem cauſata fuit; tunc enim non in forma nubeculæ, ſed in forma globulorum viſui ſeſe exhibuiſſet dicta materia.

3°. In ſtatu vivo & ſano, credibile ſanguinem quoque ex extremis Arteriolis exprimi, extra ſua vaſa arterioſa, in forma ſeri ſanguinis. Cum enim Arteriæ ſint deſtinatæ muſculis devehendo ſuccum alibilem, relinquere debet vaſcula dicta. Suntque hæ ultimæ extremitates aliter diſpoſitæ, quam quidem in Hepate, aut Liene, non ſolum ratione curſus, verum etiam ſubſtantiæ & diſpoſitione vid. Tab. V. fig. VI.

4°. Diſpoſitio Arteriolarum per tunicas Arteriæ Carotidis diſtributarum, videri hic nitide quoque poteſt, ut &

5°. Aortæ truncus, tres ramos ſurſum emittens, nec non cæteri trunci Venæ pulmonalis, Venæ cavæ, Coronariorum &c. in naturali ſitu.

6°. Auriculis Cordis eadem materia rubra repletis, naturalis

waſſighe ſtoffe haare uytgang hebben gegeven, door het ſpierigh weſen van 't Hart, en is zulkx zeer aangenaam voor 't geſight.

Ten tweden. In deſe ſaghte vervulling, zoo is 't, dat 'er gants geen onnatuurlyke uytſpatting veroorſaakt is geworden, want als dan zoude de geſeyde ſtoffe niet in een gedaante van een wolkje haar vertoonen, maar wel in de gedaante van ronde bollekens.

Ten derden. Zoo is 't te gelooven, dat in een levendigh en welgeſtelt menſch, het bloed door de geſeyde uyteynden geperſt werd uyt de vaten: want terwyl de ſlagaderen gedeſtineert zyn, om het voedſel tot de ſpieren te brengen, zoo moet het voedſel uyt de vaten komen; En zyn deſe uyterſte uyteynden anders geſtelt, als in de Lever of Milt, niet alleen ten opſighte van haare loop, maar ook wegens haare ſelfſtandigheyd en diſpoſitie. Ziet de vyfde Plaat, de ſeſde Figuur.

Ten vierden. Het verſpreyden der ſlag-raderen door de vlieſen of rocken van de groote ſlag-ader kan men ook hier zeer curieus zien, als mede

Ten vyfden. De ſtronk van de groote Slag-ader en hoe datſe drie tacken opwaarts ſend, ook de verdere ſtronken van des Longs-ader, Hol-ader, Kroon-aderen &c. en dit alles in haar natuurlyke plaats.

Ten ſeſden. De Oorkens van 't Hart met deſelve roode ſtoffe opgevult

lis figura viſui exhibetur. Vid. cætera B. Lector in Theſauro III. & præſertim in IV, ubi delineationes Cordium repræſentavi, ne Arteriolarum quidem extremis neglectis.

gevult zynde, zoo komt ons derſelver natuurlyke figuur curieus te vooren. Ziet verders, W: Leſer, over het Hart, het III, en inſonderheyd het IV Cabinet, alwaar de figuuren der Harten afgebeelt ſtaan, ſelfs met de uyterſte uyteynden der Slag-aderen.

EXPLICATIO

Figurarum Theſauri Anatomici **VI.** *TAB. I.*

FIG. I. SCeleton Humanum repræſentat, magnitudine digiti minimi, cujus dextra continet Ovum muliebre non fœcundatum, & Litt. A. notatum. Siniſtra autem tenet ope capillorum, tria ova muliebria diverſæ magnitudinis.

FIG. II. Sceleton exhibet humanum, præcedente aliquanto majus, à cujus dextra dependet Ovum muliebre fœcundatum, utero excluſum, majuſculum, & non apertum, ita ut ejus contentum haud viderim.

A. Ru-

VERKLARINGE

Der Figuren van de eerſte Plaat, van't VI. Cabinet.

FIG. I. VErbeelt het geraamte van een menſche ſchepſelken, de groote van een pinck, in wiens reghter handtje verbeelt word een eytje van een Vrouw, 't welk niet bevrught is, en wert het ſelve aangeweſen met de letter A.

Des ſelfs linker handtje houd drie hayrtjens vaſt, waar van drie eyertjens af hangen, die ook niet bevrught zyn geworden, en zyn deze van verſcheyde groote.

FIG. II. Vertoont het geraamte van een menſche ſchepſeltje, 't welk een weynigh groter is, als het voorgaande, van des zelfs reghter hantje hanght af, aan een hayrtje een menſche eytje, 't welk bevrught geworden zynde, uyt de baarmoeder is geſtoten of geloſt, na dat het in die plaatſe vry wat vergroot was geworden; 't Selve en is van my niet geopent, ſoo dat men het inwendige geſtel niet en kan zien.

A. De

A. Rudimentum membranarum.

B. Rudimentum vaſorum ſang: Placentæ primordia conſtituens.

Fig. III. Sceleton humanum indicis magnitudine, à cujus ſiniſtra, ope capilli dependet Ovum fœcundatum, ejuſdem fere magnitudinis, illudque aperui, aſt in ejus cavo nil ſolidi inveni.

A. Ovi exteriora Vaſculoſa.

B. Ovi cavitas.

Fig. IV. Placentulæ rudimentum, quod ab aliquo tempore in utero hæſit, poſt embryonis excluſionem, unde durius factum, & naturali conſtitutione deſtitutum.

Fig. V. Rudimentum Placentulæ embryonis humani minimi.

A. Vaſculorum rudera.

B. Sanguis coagulatus, dicto rudimento firmiter cohærens.

A. De beginſelen der vlieſen.

B. De beginſelen der bloetvaatjens, dewelke het Moerkoekje begonden te maken.

Fig. III. Het geraamte van een menſche ſchepſelke, de groote van de voorſte vinger van een menſche, van wiens reghter handtje af hanght aan een hayrtje, het eytje van een menſche, 't welk van gelyke groote, en ook bevrught is geworden; 't Selve is van my opgeſneden, maar en hebbe niets ſightbaars in 't ſelve gevonden.

A. Het buytenſte van 't eytje, 't welk ons vaſculeus, of als een t'ſamenſtel van kleene bloetvatjens, voorkomt.

B. De holte van 't bevrughte eytje.

Fig. IV. Het beginſel van een Moerkoekje, 't welk eenigen tyd in des Lyfmoeders holte is gebleven, na dat het ſchepſelke daar uyt geloſt was geworden, waar door het verhard, en van ſijn natuurlyke geſtalte is verandert geworden.

Fig. V. Het beginſel van een Moerkoekje van een ſeer kleen menſche ſchepſelke.

A. Het beginſel der bloetvatjens.

B. Geklontert bloet, 't welk aan het ſelve vaſt zit.

TAB. II. V. objecta repræſentat quorum I.

FIG. I. Sceleton humanum trium circiter menſium, à cujus manibus ope capillorum, dependent rudimenta duorum embryonum humanorum, quorum primum à dextra dependens, ſemen aniſi magnitudine adæquat. A ſiniſtra autem, capilli ope, dependens tenet rudimentum placentulæ humanæ, cui adhæret ope rudimenti funiculi umbilicalis, rudimentum embryonis humani pediculi aut ſeminis lactucæ magnitudine.

Fætus hum: Rudimenti primi Explicatio.

A. Funiculi Umbilicalis rudimentum, craſſitie rudimento embryonis vix cedens, id quod pluries mihi videre contigit.

B. Embryonis rudimentum, ſeminis aniſi magnitudine.

Rudimenti ſecundi expoſitio.

C. Placentulæ rudimentum.

D. Embryonis rudimentum magnitudine pediculi aut ſeminis lactucæ.

FIG. II. Embryonem humanum, magnitudine grani hordei

De II. TAFEL verbeelt vyf voorwerpen, waar van de

I. FIG. Ons aanwyſt het geraamte van een kintje van omtrent drie maanden draghts; van des zelfs handen hanghen af, aan twee hayrtjens, twee beginſelen van menſche ſchepſelkens, waar van het eerſte van de reghter hand afhangende in groote met een anys-zaatje overeenkomt. Het tweede van het ſlinker hantje afhangende komt in groote over een met een luys, of latuw-zaatje, en hangt het ſelve nogh aan ſyn navelſtrenghje en moerkoekje vaſt.

Verklaringhe van 't eerſte beginzel van de Menſchwerdinge.

A. Het beginſel van 't navelſtrenghtje, 't welk immers al ſo dik is, als het beginſel van het ſchepſeltje ſelfs, 't welk ik meermaalen ondervonden heb.

B. Het ſchepſeltje ſelfs, in groote een anys-zaatje geenſins overtreffende.

Verklaringhe van 't tweede beginzel.

C. Het beginſel van 't moerkoekje.

D. Het beginſel van 't ſchepſeltje ſelfs, de groote van een latuw-zaatje of luys.

FIG. II. Toont ons aan een menſche ſchepſelken, de groote van

dei mundati, ope funiculi umbilicalis, Placentulæ cohærentem, denotat.

A. Embryonis Caput.

B. Corpus artubus nondum inſtructum.

C. Funiculus umbilicalis.

D. Placentula.

Fig. III. Exhibet embryonem humanum, ejuſdem fere magnitudinis.

A. Placentula embryonis, prodigioſæ, uti mentitur, magnitudinis, pro ratione embryonis, idque propter ſanguinem coagulatum, veræ Placentulæ tam firmiter cohærentem, ut ſine laceratione placentulæ ſeparare haud potuerim.

B. Funiculi umbilicalis rudimentum, in hydatidem mutatum.

C. Embryo, cujus caput cum corpore adhuc confuſum.

Fig. IV. Exhibet embryonem humanum, præcedente paulo majorem, cujus caput jam à corpore diſtinctum, artuumque rudera nonnihil in conſpectum prodeunt, tuberculorum minimorum inſtar.

A. Placentulæ facies exterior.

B. Ejuſ-

van een gepelt gerſte koorntje; 't ſelve is nog vaſt aan des ſelfs Navelſtrengtje en Moerkoekje.

A. Verbeelt het hooftje.

B. 't Lighaamtje waar aan nogh gants geen beginſels van ledematen geſien kunnen werden.

C. Het Navelſtrenghtje.

D. 't Moerkoekje.

Fig. III. Toont ons aan een menſche ſchepſelken, ontrent van die ſelve groote.

A. Het nageboortetje, 't welk na proportie van 't ſchepſelke, byſter groot ons hier voorkomt, en dat van wegens het geronne bloet, 't welk ſoo vaſt is geſeten en vereenigt met het moerkoekje, dat men het daar van niet afkonde halen, ſonder het Moerkoekje te quetſen.

B. Het beginſel van 't Navelſtrenghtje, 't welk in een waterblaasken is komen te ontaarden.

C. Het ſchepſelke, wiens hooftje van 't lighaamtje nogh niet wel en is te onderſcheyden.

Fig. IV. Wyſt ons aan een menſche ſchepſelken, een weynigh grooter als het voorgaande, wiens hooftje nu al onderſcheyden word van 't lighaamtje: ook ſoo doen haar hier nu ook al op de allereerſte beginſelen der uyterſte ledematen, en dat als kleene heuveltjens.

A. Het moerkoekjes buytenſte oppervlakte.

B. Des

B. Ejuſdem facies interior.

C. Embryonis caput.

D. Ejuſdem corpus.

Fig. V. Exhibetur embryo, digiti tranſverſi magnitudine, cujus caput à corpore non ſolum diſtingui poteſt, verum etiam artuum rudimenta, tuberculorum majorum inſtar, prominent; & quod notandum, Funiculi umbilicalis rudimentum, craſſitie ſua, embryonem ferè adæquat, illudque pluries, uti dixi, me vidiſſe memini. An à morboſa Funiculi conſtitutione?

TAB. III. Expoſitio, in qua VI reperiuntur figuræ, quarum

I. Demonſtrat ſceleton humanum, quatuor circiter menſium, à cujus dextra, ope capilli, dependet Embryo, præcedente paulo major, cujus artus magis ſunt expanſi, digiti verò nondum viſui apparent. Notatur autem dictus embryo Fig. II, cujus funiculus umbilicalis, lit: A. notatus, admodum craſſus exiſtit. Qui verò à ſiniſtra dependet embryo, Fig. III. notatus, fœtus eſt humanus, præcedente tantillo major. In hoc fœtu jam digiti

B. Des ſelfs inwendighe oppervlakte.

C. 't Hooftje.

D. 't Lighaamtje.

Fig. V. Verbeelt een menſche ſchepſelke, omtrent een duym breet groot, wiens hooftje van 't lighaamtje nu niet alleen is 't onderſcheyden, maar ook ſoo vertoonen haar de uyterſte ledematen in de gedaante van groote heuveltjens; en dat wel aan te merken ſtaat, des ſelfs navelſtrenghtjes beginſel is byna ſoo dik in dit voorwerp, als het ſchepſelken ſelfs, en dat zulkx meermalen voorvalt, heb ik door ondervindingh ondervonden, mogelyk door een quade geſteltenisse.

De III. PLAAT vertoont ons VI figuren, waar van de

Eerſte ons voor ogen ſtelt 't geraamte van een menſche ſchepſelken, van omtrent vier maanden draghts, des ſelfs reghter handtje houd aan een hayrtje des hoofts, een menſche ſchepſelke, wat groter als het laaſt verhaalde, wiens uyterſte ledematen nu al wat meer komen uyt te botten; eghter ſoo en kan men der ſelver vingertjens nogh niet onderſcheydelyk zien. Hier ſtaat ons ook nogh te conſidereren, dat des ſelfs navelſtrenghtje, waar aan het geſeyde hayrtje vaſt geheght is, ook byſonder dik is; en werd Fig. II. dit ſchepſelke aangeweeſen. en het geene Fig. III. geteekent is. ook

giti omnino Videri poſſunt, non ſolum manuum, verum etiam pedum, eſtque funiculus umbilicalis longe tenuior; ita ut hic denuò naturæ luſus conſiderandus ſit.

ook aan een hayrtje van de linker hand afhangende, is een menſche ſchepſelke, al weer een weynigh grooter als het aanſtonts verhandelde. In dit ſchepſelken kan men nu al zien de vingertjens ſoo van de handen, als voeten: en is des ſelfs navelſtrenghtje vry wat dunder, ſoo dat men hier ook heeft te conſidereren de verſcheyde werkinge des natuurs.

Notandum interim hunc ultimum me habere pro fœtu, propterea quod omnia membra jam ſunt abſoluta, ne digitis quidem exceptis, eſtque funiculus umbilicalis longè tenuior præcedente.

Verders ſtaat te conſidereren dat ik de geſeyde ſchepſelkens, ſoo langhe ſy nogh ſoo onvolmaakt zyn, dat men der nogh vingers nogh toonen aan en kan zien, dat ik die heb geheten en geſtelt onder de Embryones, en de andere onder de benaminghe van Fœtus.

Fig. IV. Fœtus humanus, à capillo dependens, qui præcedentè major, cujus funiculus umbilicalis, præcedentis fœtus, vix craſſior.

Fig. IV. Een menſche ſchepſelken, 't welk mede aan een hayrtje des hoofts af hangt, 't ſelve is al weder wat grooter, als 't voorverhaalde, en is des ſelfs navelſtrenghtje by na van gelyke dikte met het laaſt verhandelde.

Fig. V. Atheroma piloſum inter cervicis bovinæ muſculos repertum, & nidum aviculæ Ouruſſiæ, vulgò *Colubritje* dictæ, repræſentans.

Fig. V. Verbeelt ons een bovenatuurlyk geſwel, 't welk in onſe tale Pap-geſwel is geheten, en dit magh men met reght een Hayr-pap-geſwel noemen, wegens het hayr dat in 't geſwel gevonden is, 't ſelve is gevonden tuſſen de ſpieren van den hals van een Os, en verbeelt ſeer aardigh een neſtje van een zeker Indiaans Vogeltje, 't welk wy *Colubritje* noemen.

A. Pili in orbem diſpoſiti.

A. De hayren kringhwys en rontom 't geſwel lopende.

B. Pul-

B. Pap-

B. Pultacea materia in Atheromatis parte interiore reperta.

B. Papaghtige ſtoffe, van binnen in 't geſwel zittende.

Fig. VI. Atheroma circa eundem locum repertum, ex cujus cavo pili emergunt recti, repræſentatque pilum igneum incenſum.

A. Subſtantia dura & heterogenea.

B. Pili.

Fig. VI. Een twede Hayr-papgeſwel, nevens het voorgaande tuſſen de ſpieren van den hals gevonden: uyt des ſelfs inwendige ſtoffe komen reght op ſtaande hayren voort, 't welk een aangeſtoke watervuurbal komt te verbeelden.

A. Een vaſte, harde, en vreemde ſtoffe.

B. De hayren.

Fig. VII. Placentulam humanam demonſtrat, quæ poſt fœtus excluſionem aliquo tempore in utero remanſit; hujus autem ſuperficies interior tuberculis duris eſt obſita.

A. Placentula.

B. Tubercula.

Fig. VII. De Nageboorte van een kleen menſche ſchepſelke, 't welke eenighen tyd, na het afgaan van 't kintje in de Lyfmoeder is gebleven, waar na de binnenſte oppervlakte met ronde en harde knobbeltjens is begroyt geworden.

A. 't Moerkoekje.

B. De Knobbeltjens.

TAB. IV. demonſtrantur III. figuræ, quarum prima

Uterus eſt mulieris, à paucis diebus gravidæ.

A. Uteri corpus.

B. Uteri craſſities.

C. Ejus cavitas.

D. Locus ubi ductus ovarii, ſ. Tubæ Fallopianæ in uteri cavum inſeruntur.

E. Ovarium apertum & biſectum.

F. Ligamenta tiretia, rotunda vulgò dicta. G. Tu-

Verklaringhe van de IV. PLAAT, waar op gevonden werden drie figuren, hier van is de eerſte

De Lyfmoeder van een Vrouw, dewelke weynig dagen voor haar dood, bevrught is geworden.

A. 't Lighaam van de Lyfmoeder.

B. Des ſelfs dikte.

C. Des Lyfmoeders holte.

D. De plaats, daar de Trompetten of Eyerwegen haar komen te zetten in de holte van de Lyfmoeder.

E. De geopende Eyerſtok.

F. De rond- en lange banden, voorheen de ronde banden geheten zynde. G. De

G. Tubarum fimbriæ.
H. Tubæ Fallopianæ.
I. Ova, in Ovarii ſuperficie prominentia.
K, Ligamenta Uteri lata.
L. Tubarum cavitas.
M. Ovarii aperti margo.

N. Ovum fœcundatum, & in majorem molem extenſum, cujus contentum, ceu in coagulum mutatum, forſan à liquore meo, in quo objectum innatat.
O, O. Ovula non fœcundata, transverſim ſciſſa, quorum contentum non eſt coagulatum, quamvis in eodem liquore hæreat.
P. Vaſa ſang: transfiſſa.
Q. Os uteri internum.

Fig. II. Uterus eſt, qui prolpaſus fuit è corpore cujuſdam mulieris.
A. Uteri pars anterior, Vaginâ obducta, unde Uterus, quamvis prolapſus, immediate videri haud poteſt, id quod in omni uteri procidentia locum habet, ſc. extra partum.
B. Os uteri internum, in quo varii conſpiciuntur ſulci exigui cervicis interioris, qui hic in conſpectum veniunt à Theſ. VI. pres-

G. Der ſelver zazelingen, by andere het lofwerk geheten.
H. De Trompetten of Eyerwegen.
I. De Eyerkens, buyten de Eyerſtokken uytpuylende.
K. De brede banden des Lyfm:
L. De holte der Eyerwegen.
M. De rand van de holte der Eyerwegen.
N. Het bevrughte Eytje, wiens inwendighe vogt verandert, en als geronnen is, mogelyk van de vogtigheyt, waar in ik het geleght hebbe: en is het ſelve door de bevrughtinghe vergroot geworden.
O. O. De Eyertjens, die niet en zyn bevrught geworden, deselve zyn over dwers opgeſneden, en haare inwendighe vogtigheyt geenſins geronnen, hoewel het in deſelve vogt gelegen is.
P. de overdwers opgeſnede bloedv:
Q. De inwendige mond des Lyfm:

De II. Fig. wyſt ons aan een uytgeſakte of uytgeſonke Baarmoeder
A. Het voorſte gedeelte des Baarmoeders, dewelke beſet ofte omvangen is van de ſchede des Baarmoeders, ſoo dat men de Baarmoeder ſelfs niet immediatelyk zien kan, 't welk in alle Baarm. plaatſe heeft, indien deſelve komen uyt te ſinken, namentlyk buyten de baringhe.
B. De inwendige mond des Baarm: waar in verſcheyde ſeer kleene ſleuven of groeven van den inwendighe hals des Baarm. geſien

 wor-

preſſione, & conatibus, quibus afficiuntur mulieres, dicto affectu laborantes.

Fig. III. Os uteri internum, ut & cervix uteri interior, ſuntque ſecundum longitudinem aperta, ut interiora conſpici poſſint.

A. A. Latera Oris uteri, per medium diſſecti.

B. Cervicis cavitas.

C. Sulci.

TAB. V. VI. Figuras continet, quarum prima Fig. I. notata, mulieris Uterus, à paucis horis gravida, & in adulterio à marito reperta, paucisque poſt horis occiſa, cujus cavitas non ſolum, verum etiam utraque Tuba Fallopiana ſemine Virili referta.

A. Corpus uteri.

B. Uteri cavitas.

C. Semen Virile, à liquore, in quo hæret, nonnihil induratum.

D. Os uteri internum, in quo paulum ſeminis adhuc reperitur.

E. Teretia ligamenta.

F. Tubæ Fallopianæ.

G. Ovaria, quæ olim Teſticuli muliebres dicebantur.

Fig.

worden, en dat wegens de perſſinghe, waar van de Vrouwen in dat voorval veeltyts ſeer geincommodeert worden.

De III. Fig. is een afbeeltſel van den inwendigen mond, en inwendighen hals des Baarmoeders, de welke hier na de lenghte geopend zynde, haar inwendige geſteltheyt bequamelyk geſien kan werden.

A. A. De zyden des Lyfmoeders mond, na de lenghte geopent zynde.

B. De holte van den inwendighen hals des Lyfmoeders.

C. De ſleuven of groeven.

Verklaringhe van de V. PLAAT waar van de eerſte FIG. aauwyſt de Baarmoeder van een Vrouw, dewelke maar eenighe uuren, na datſe van haar Man in overſpel gevonden zynde, doodgeſtoken wierd, en is des ſelfs Baarmoeders holte niet alleen, maar ook beyde Trompetten of Eyerwegen bevonden met manlyk Zaad vervult te zyn.

A. 't Lighaam des Baarmoeders.

B. Des ſelfs holte.

C. 't Manlyk zaad, nu wat verhard, wegens de vogtigheyt, waar in 't voorwerp is gelegen.

D. Den inwendigen mond, waar in nogh wat van 't zaat is blyven zitten.

E. De ronde en langhe banden.

F. De Eyerwegen of Trompetten.

G. De Eyerſtokken, die men voorheen der Vrouwen Teſticulen heeft geheten.

Fig.

Fig. II. Hominis portio inteſtini Ilei, cujus tunica celluloſa inflata, exſiccata, & transverſim ſecta.

A. Portio dicti inteſtini.

B. Tunica celluloſa.

Fig. III. & IV. Demonſtrant portiones Placentæ uterinæ humanæ, quæ per aliquot dies remanſêre in utero, poſt fœtus excluſionem, unde vaſorum ſang: extremitates, hydatidum naturam variis locis induere incipiunt.

Fig. V. Portio placentæ humanæ exhibetur, in qua ſupradictum luculentius videri poteſt, utpotè hydatidibus in majorem molem excretis.

Fig. VI. Indigitat portionem cujuſdam placentæ uterinæ hum:, quæ tota quanta in hydatides mutata. Hæc omnia in muſeo meo ita conſervantur, ac ſi jamjam è corpore eſſent excreta.

TAB. VI. Denotat corpus quoddam præternaturale, ex Utero Vaccino expulſum, & undique fere pilis brevibus, nigris, albis, ſtipatum, pedunculoque longiſſimo præditum.

A. Corpus piloſum.

B. Pedunculus.

C. Pars pilis deſtituta.

D. Pili,

Qui-

Fig. II. Een ſtuk vanden bogtigen Darm van een Menſch, wiens celluleuſe en ſponcieuſe Vlies opgeblaſen, gedroogt, en over dwers doorgeſneden is.

A. 't Geſeyde ſtuk van den bogtigen Darm van een menſch.

B. Het celluleuſe Vlies.

Fig. III. en IV. wyſen ons aan, ſtukken van de Nageboorte van een menſche, waar van de geheele Moerkoek, een tyd langh in de Baarmoeder is blyven zitten, na dat het Kint ter werelt was gekomen, waar door d'uyteynden der bloetvaten de natuur van waterblaaskens, op verſcheyde plaatſen, komen aan te nemen.

Fig. V. Een ſtuk van de Moerkoek, waar in 't geſeyde veel duydelyker kan werden geſien, door dien de geſeyde blaaskens nu vry grooter zyn geworden.

Fig. VI. Een ſtuk van de Nageboorte, dewelke nu geheel en al tot waterblaaskens was geworden, gelyk dit alles 't mynen huyſe ſoo te zien is, als of het nu vers uyt het lighaam was gekomen.

De VI. PLAAT vertoont ons een zonderlingh en tegensnatuurlyk voorwerp, 't welk een Koe afgegaan is, 't zelve is byna alſints beſet met korte, ſwarte, ook witte hayren; ook iſſer een langhe ſteel aan vaſt.

A. Het hayrigh lighaam.

B. De ſteel.

C. Het hairlooſe gedeelte;

D. De hayren.

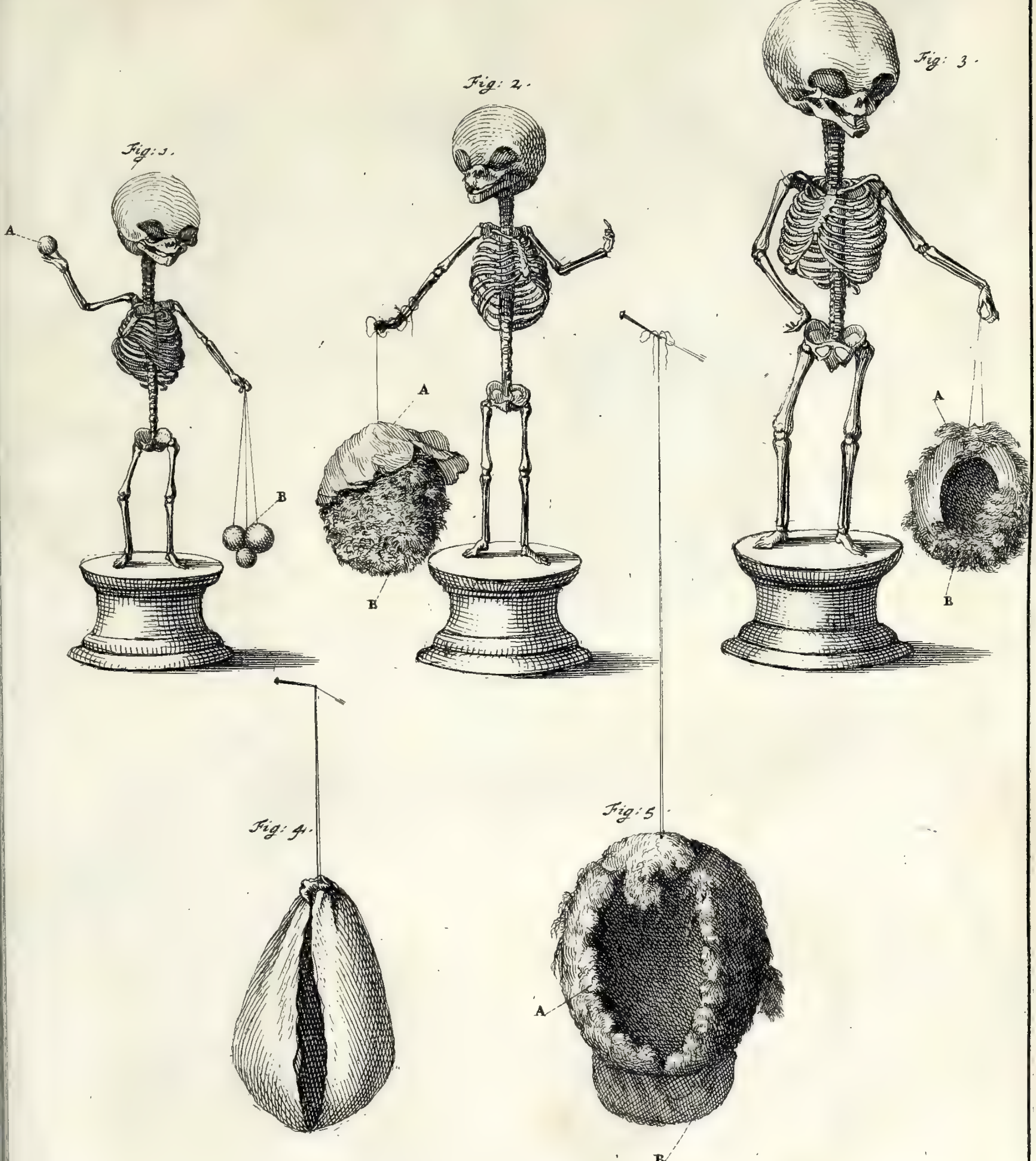
Wie

Quicunque jam examinaverit omnes Embryones, quos hic repræſentavi, calculum facile opponet aſſertioni meæ, ſc: quod arduum, atque difficile ſit determinare ex Embryonis magnitudine, ut ex relatione, à quo tempore conceperint mulieres- præſertim cum perpaucæ reperiantur, quæ juſtum temporis punctum graviditatis obſervare valent. Præterea vitalitatem ſæpiſſime per aliquod tempus amiſerunt Embryones, & nihilominus in utero ad tempus remanent, ita ut exiſtimem impoſſibile fere eſſe juſtum tempus deſignare ex Embryonis magnitudine. Circa fœtum humanum trium, quatuor, quinqueve menſium paulo certius illud dijudicari poteſt, cum ſæpiſſime vitales in lucem prodeant, & majori quoque numero ad noſtras perveniant manus. Itaque cautius agere volui, quam alii, qui incaute affirmant ſeſe hoc poſſe videre ex illorum magnitudine.

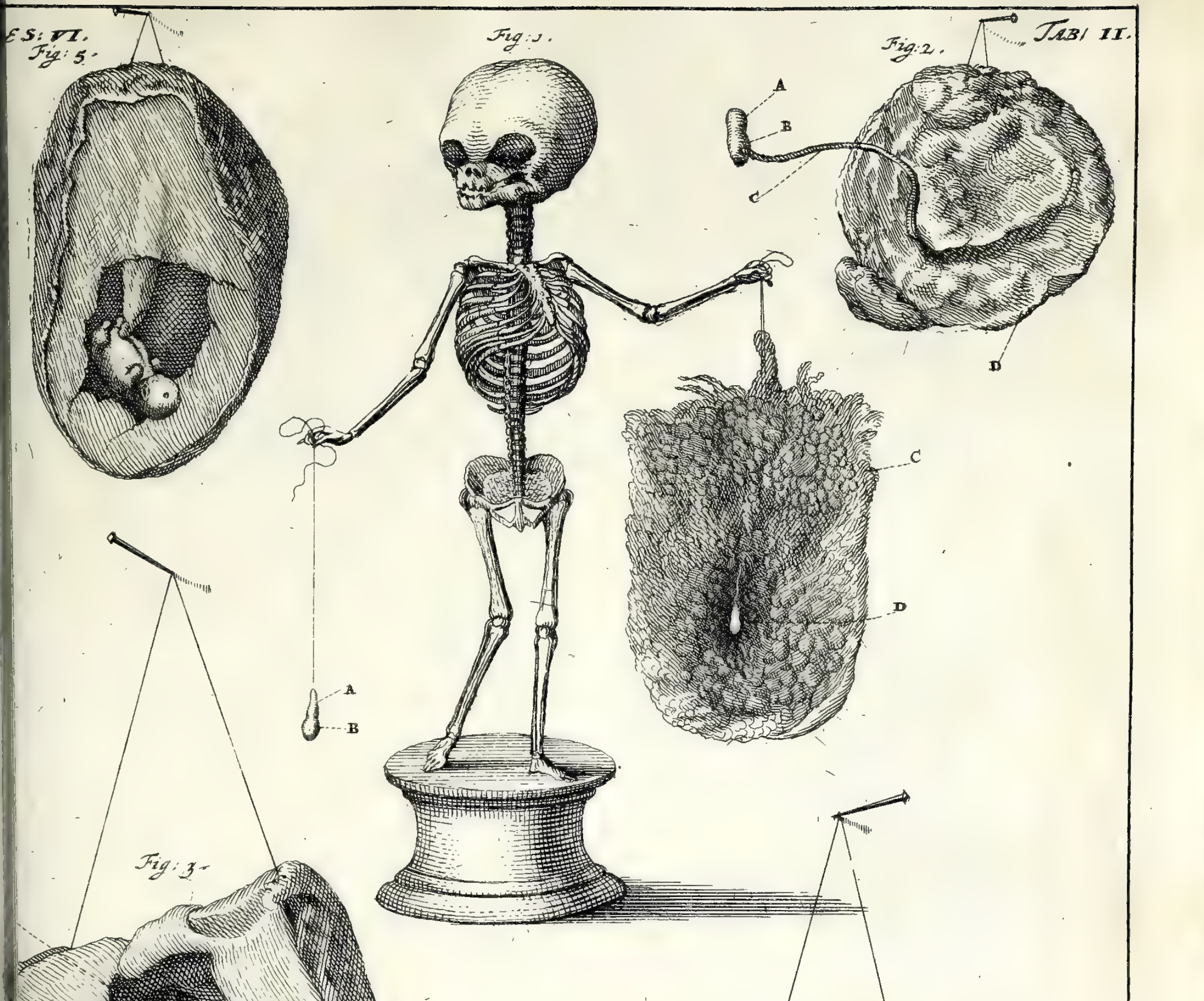
FINIS.

Wie nu alle deſe onvolmaakte ſchepſelkens die ik hier heb doen afbeelden, met opmerkinge komt te beſchouwen, zal ligtelyk met my toeſtemmen, dat het ſeer beſwaarlyk zy te oordeelen, uyt der ſelver groote, van wat ouderdom deſelve zyn, ofte hoe lange datſe zyn gedragen; te meer nadien der wynighe Vrouwen gevonden werden, dewelke den precyſen punt des tyds van haar Bevrughtingh weten te obſerveren. Daar en boven ſoo verlieſen ſoodanige kleene en onvolmaakte Vrughtjens zeer dikwils 't leven in de Baarmoeder, en blyven eghter nogh voor eenigen tyd in deſelve; ſoo dat ik oordeele by na onmogelyk te zyn, te willen oordeelen van den preciſen tyd, en dat uyt de groote der ſelve: Soo dat ik met omſightigheyd hier heb willen nalaten, van met aſſurantie daar van te ſpreken, hoewel andere zulks gants abuſivelyk gedaan hebben. Ontrent volmaakte ſchepſelkens van 3, 4, 5 Maanden, kanmen met wat meerder zekerheyt van deſe zake ſpreken, om datſe veeltyds levendigh ter werelt komen; als mede in meerder quantiteyt ons toegebragt worden.

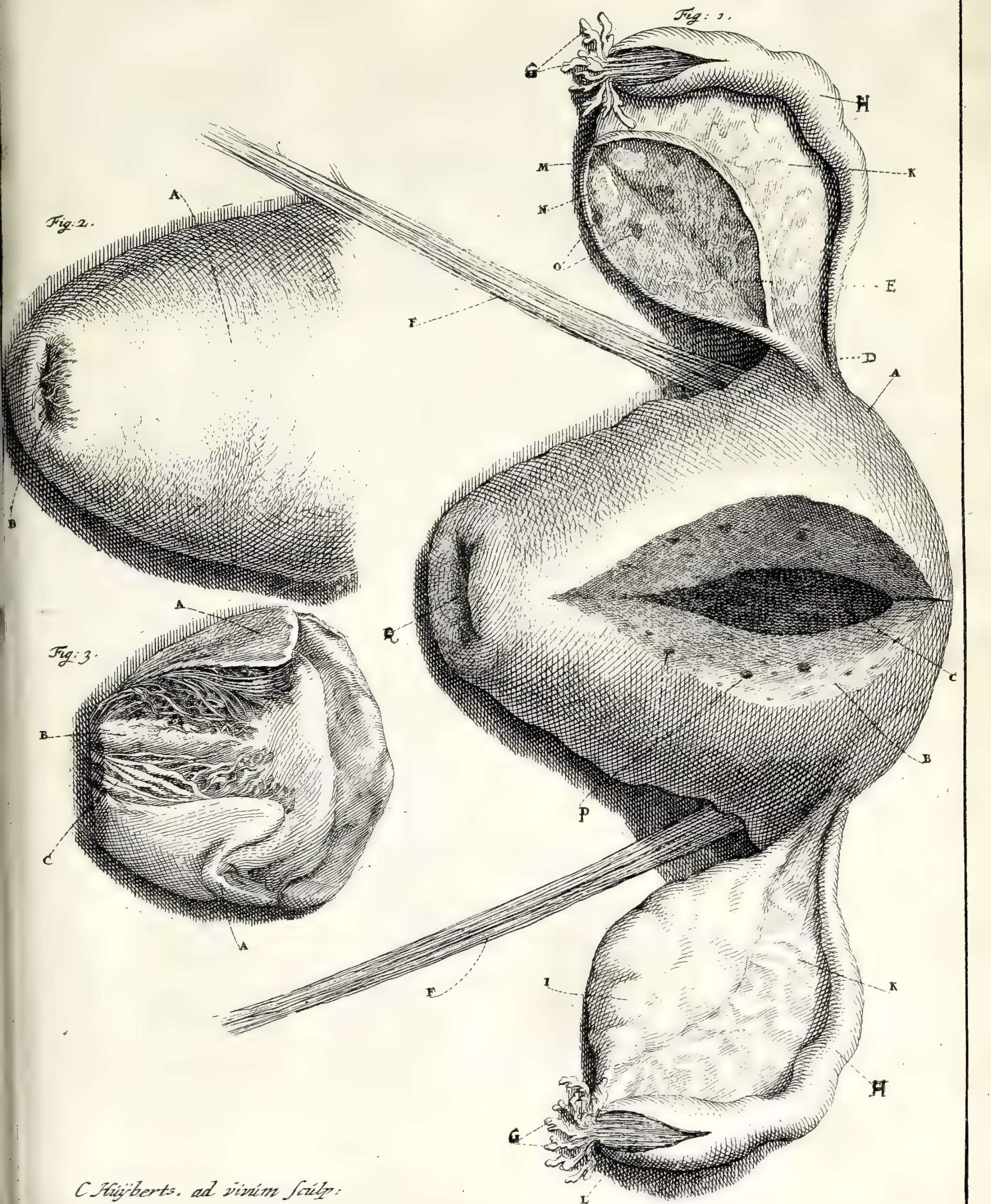
E Y N D E.

C Huijberts. ad vivum Sculp:

ES: VI.
TAB: II.
Fig: 1.
Fig: 2.
Fig: 3.
Fig: 4.
Fig: 5.
A
B
C
D
C.Huijberts, ad vivum Sculp:

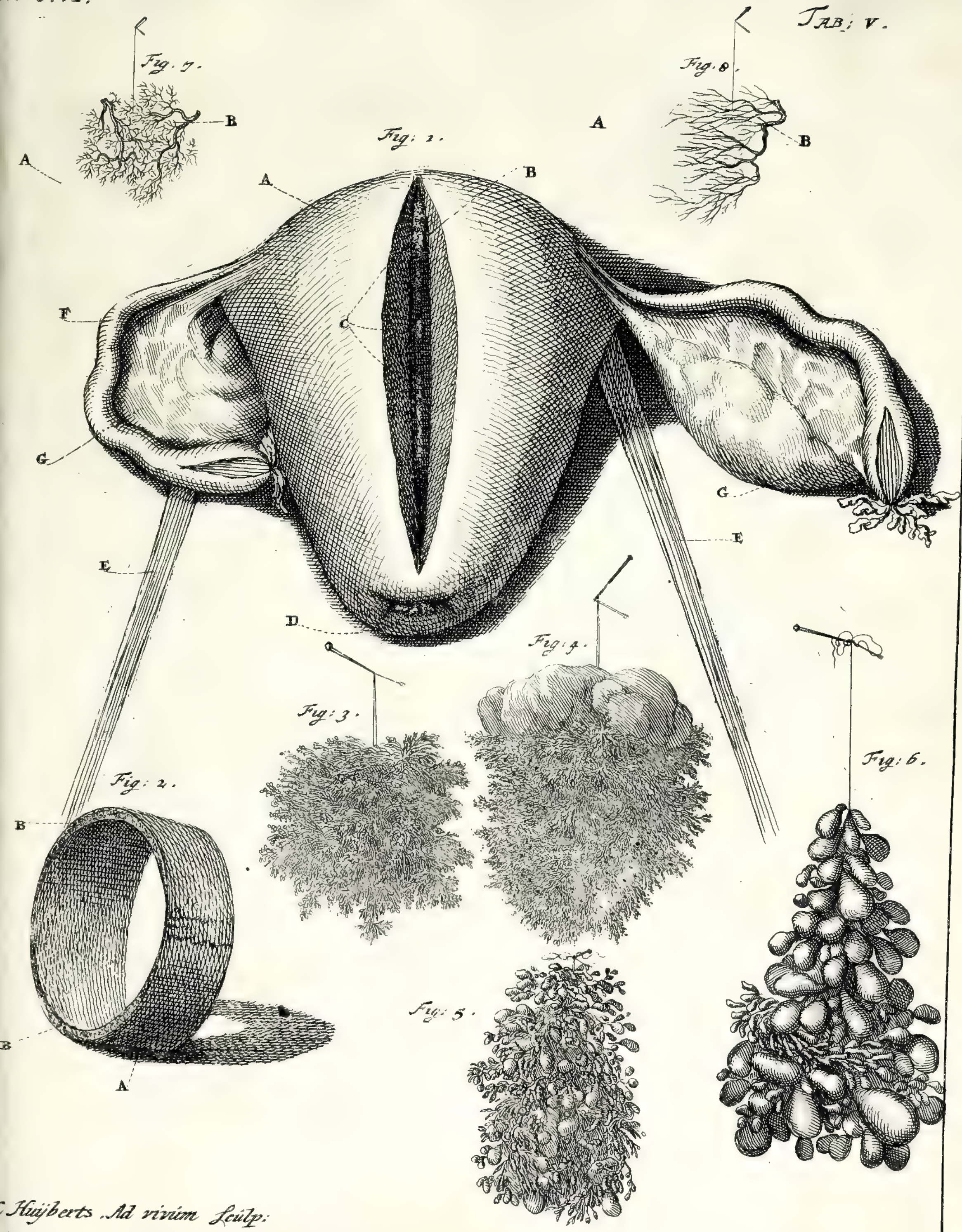

TAB : III .
Fig: 1.
Fig: 2.
Fig: 3.
Fig: 4.
Fig: 5.
Fig: 6.
Fig: 7.
A
B
…berts . ad vivum ſculp :

C. Hüijberts. ad vivum Sculp:

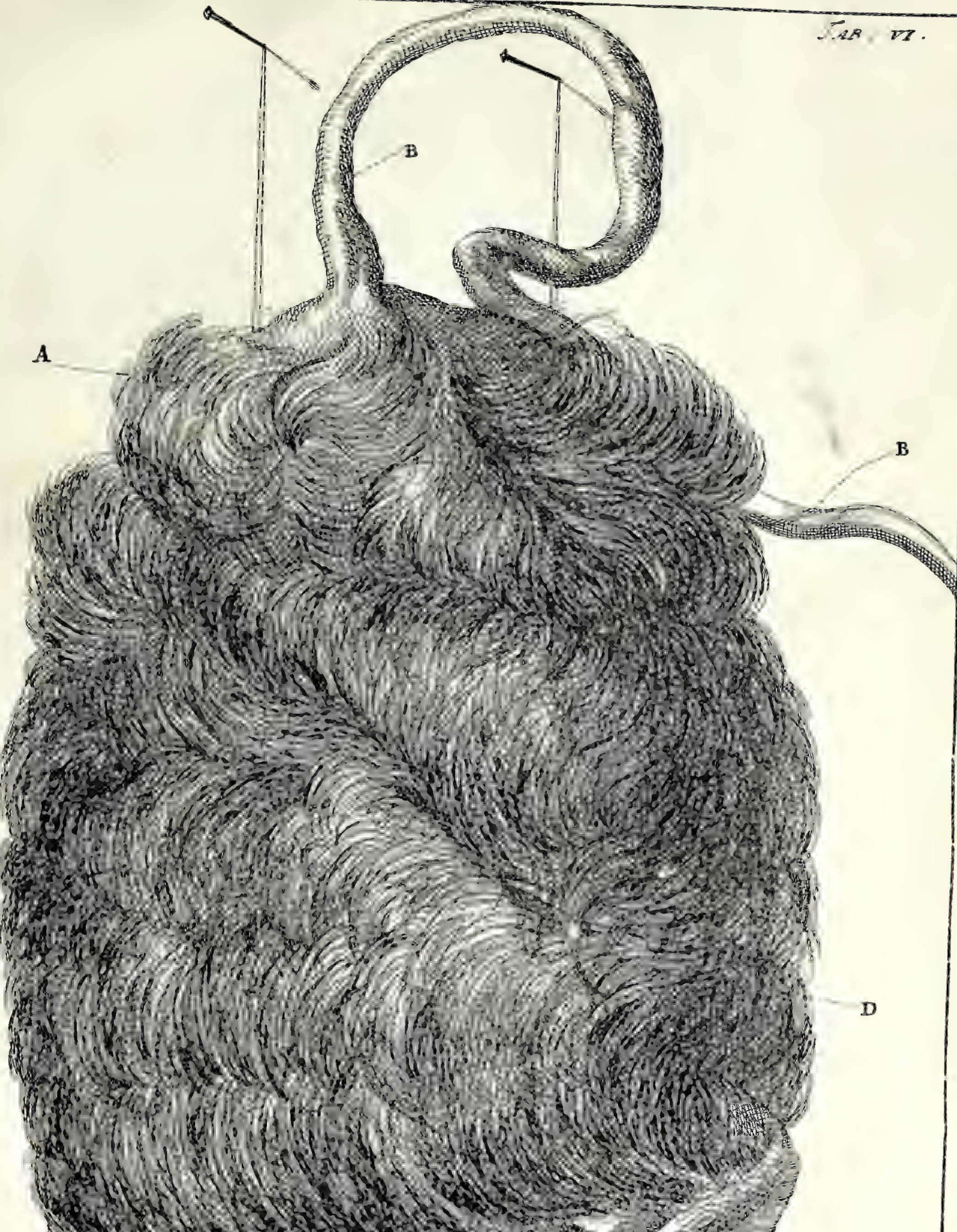
Thes: VI.

Tab: V.

C Huijberts Ad vivum Sculp:

Thes: VI. TAB. VI.

iberts. *ad vivum. ſculp.*

FREDERICI RUYSCHII

Anatomiæ & Botanices Profeſſoris, nec non Academiæ Cæſareæ Curioſorum Collegæ

THESAURUS ANATOMICUS SEPTIMUS.

Cum Figuris æneis.

HET SEVENDE ANATOMISCH CABINET

VAN

FREDERIC RUYSCH,

Profeſſor van de Anatomie en Kruytkunde: als mede Lid van de Keyſerlyke Academie der Natuur-Ontdekkeren.

Met Kopere Platen.

AMSTELÆDAMI,
Apud JOANNEM WOLTERS, 1707.

Op de Anatomiſche Cabinetten,

Van den

Wytvermaarden en geleerden Heere,

FREDERIK RUYSCH,

Hoogleeraar der ontleed en kruydkunde

t'AMSTERDAM.

Supereminet Omnes.

UW Hand, beroemde RUYSCH! ontdekt den gantſchen Menſch
Uw mes, zo fyn van Snede, ontleed hem, naar ons wenſch.
Gelyk een Adelaar met ſterke en wakk're Vlerken
Al 't Pluimgediert verwint in 't vliegen naar omhoog,
Zoo ſtreeft Gy door uw konſt en wytvermaarde werken
d'Aloudheyt ver voorby, en vliegt haar uit het oog.
Wilt gy den Menſch, o Menſch! regt kennen in zyn deelen?
Treê in dit Cabinet, beſchouw zyn Tafereelen.

H. S.

Op het overtreffelyck Balzemen

van

Doode Lighamen na 't Leeven

Door

d' EE: Hr. Profeſſor F: RUYSCH.

WAnneer de trotze *Dood*, de Menſchelyke Leeden
Met haare ſcharpe Zeys, geknot had, en gevelt:
Wiſt de overſchrandre *Ruyſch* ſyn kunſt ſo te beſteeden
Dat ſelfs *Natuur*, en *Dood* daar ſtonden voor verſtelt.
Is dan myn Arm klaagt *Dood*, myn Zeys haar ſnee te toomen?
Ja ſprack *Natuur*! ſyn vlyt en ongehoorde Kunſt
Die hebben van ons twee de beſte glans benomen,
Die niet t' herwinnen is, als van der goden gunſt
Te bidden, dat 's Mans geeſt niet nader mag genaken
Aan 't Godendom, of daar te blyven voor altyd.
So kan *Natuur* haar glans, den Arm aan kragt geraaken,
En wy de Menſchen weer beheerſchen op ons tyd.

C: B:

THESAURUS ANATOMICUS SEPTIMUS.

N°. I. IN cujus fundo reperitur Tumulus, ex variis Conchyliis Indicis purificatis, & ramulis marinis confectus.

In hujus faſtigio conſpicitur Concha exotica, margine in mucrones exeunte. *Fab. Columnæ de Purp. p.* 27. S. Pectunculus albus Guineenſis major, costis elatis, ſtriatis. *Pettiv. Mus. No.* 727. In ſinu ſeu concavâ parte hujus Conchæ occurrit ſceleton fœtus humani octodecim circiter hebdomadum; hujus dextrâ continetur Arteria Splenica, repleta ceraceâ materiâ rubrâ, Corallium rubrum repræſentans.

Dictus Tumulus in ſeſe continet fœtum humanum bicipitem, tribus brachiis, duobusque pedibus præditum, quem, à plurimis annis, ab aliis balſamo conditum, & induratum, emi; talis autem balſamatio, cum mea neuti-

 quam

Het SEVENDE ANATOMISCH CABINET,

N°. I. OP wiens grond gevonden word een Graf-ſtede of Tombe, uyt verſcheyde zo uyt Ooſt, als Weſtindiſche ſchoon gemaakte Hoorntjens, Schulpen, en Zeetakjens toebereyd.

In 't opperſte van de zelve, ziet men ook die vreemde Schulp, wiens rand getopt en van Fab: Columna beſchreven is, met de naam van *Concha exotica margine in mucrones exeunte.*

In de holte van deze Schulp ſtaat het geraamte van een Kindje van ontrent agtien weeken dragts, wiens regter handje in ſig onthoud een Milts ſlag-ader, dewelke gevult is met een rood-wasſighe ſtoffe, verbeeldende alſoo een roode Coraal.

Deſe geſeyde Tombe onthoud in ſigh een tweehoofdigh en voldrage Kind, voorſien met drie Armen en twee Beenen, 't ſelve heb ik al over veele Jaaren gekogt, zynde door andere gebalſemt en hard gemaakt, zo dat zodanigh een balſemeeringe met de myne geenzints over eenko-

 mende

quam convenit, quoniam neque conſtitutionem naturalem, neque colorem retinuit.

Not. Præterea, quod non ſolum ex orbitis Oculorum prodeant Lacertæ, ut & Serpentes, verum etiam per totum corpus decurrere & reptare videntur, id quod in aliquibus oris exoticis in defunctorum ſimulacris aut tumulis, non raro accidere, unicuique notum.

mende nogh natuurlyke couleur, nogh geſteltheyt behouden heeft.

Aanm: daar benevens, dat niet alleen uyt deſes Kinds oogen-raden Haagdiſſen en Slanghen voortkomen, maar over het ganſche lyf ſchynen deſelve ook te kruypen, welke zaaken in de waare graven der afgeſtorvene menſchen meermaals werd geſien, in vreemde en ſlang-ryke landen, gelyk zulks kenbaar is.

Wanneer deſe Tombe geſien wierd van den Eerwaardigen Heer, HERMANUS SCHYN, *Bedienaar des Goddelyken Woorts by de Mennoniten, en voornaam Geneesheer tot Amſterdam, behaagde hem dit Werk, met deſe volgende vaerſen te vereeren.*

Sic tranſit Gloria Mundi.

Deez' Tombe een Meeſterſtuk uit Hoorentjes en Schulpen,
 Daar 't Ooſt en Weſter Strant der Indiën meê praalt,
 Door Zeegewas gehegt, en konſtig opgehaalt,
Verſtrekt de Lykbus om dit Monſter te beſtulpen.

 Een menſchlyk Schepzel, maar helaas! te veel ontaart,
Als met twee Hoofden, met drie Armen, en twee Beenen
Voorzien; door Balſemkunſt zo hart gemaakt als ſteenen.
 Dog door deez' grooten Man voor d'ondergang bewaart.

Voorwaar een Monſter der Elenden en gebreken,
 Daar 't menſchelyk geſlagt te droevig onder zugt:
 Een bittre naſleep van die eerſte Zondevrugt,
Doen 't Menſchdom van den Boom des Levens wiert verſteken.

 Helaas! wat ziet myn oog in deeze Tombe al reên
Om 't pronkſtuk van Gods hand met tranen te beſchreyen?
Wie weigert my dit Lyk ten duiſtre grave leyen
 Met droefheit? daar de Dood zelfs in het ſwart komt treên.

Ik

Ik zie twee Schepſeltjes, geplaaſt wat meer verheeven
Deez' Grafplaats, in 't Geraamt den grooten rouw bekleên:
Zy ſchynen 't ſilte nat te droogen van de leên,
En ſtrekken 't Sinnebeelt van ons elendig leven.

Deez' heeft in zyne hand een Breuk, en die een Borſt,
Wiens Ribbens zyn geknakt, en wederom genezen.
O Wyt Vermaarde Heer! uw konſtwerk doet my leezen
De brosheit van den Menſch die quaal by quaalen torſt.

Helaas! wat baart een zonde al rampen en elenden!
Wat ſleept een eenig quaad een bondel plagen meê!
Hoe ſtort zy 't pronkſtuk van Gods ving'ren in een Zeê
Van ſmerten zonder tal, en ziektens zonder enden!

Leer moedig Menſch, ay! leer u klein en nedrig dragen;
Uw leeme hut ſtaat los; en valt door onweers vlagen.

N°. II. Latere dextro hujus Tumuli adſtat ſceleton fœtus maturi, dextrâ (ne otioſum videatur) continens, & nobis demonſtrans portionem Ilei, cum notabili diverticulo, cujus diverticuli extremum præter: caput caninum mentitur.

Hanc inteſtini portionem à plurimis annis conſervavi, imò in obſervationibus meis Anatom-Chirurgicis deſcripſi; nunc autem denuo iconem æri incidi, curavi. Vid. Tab. IV. Fig. II. Theſ. VII.

N°. III. A ſiniſtris quoque in conſpectum venit ſceleton fœtus maturi, cujus utraque manus continet ramum Arterioſum magnum, ceraceâ materiâ, crocci coloris refertum.

ASSER

N°. II. Aan de regter zyde van deſe Graf-ſtede ſtaat het Geraamte van een voldrage menſche ſchepzel, in deſſelfs regterhand dragende en vertoonende (om alzoo eenighe werkzaamheit te verbeelden) een ſtuk van de bogtighe darm, waar in gevonden werd een byzondere en tegens natuurlyke vertrekplaats, wiens uyterſte de muyl van een hond is verbeelende. Dit ſtuk Darms heb ik zeer veele jaren bewaart, ook doen afbeelden in myne Anatomiſche en Chirurgicale Obſervatien, gelyk ik nu weder heb gedaan. Ziet de 4de Plaat Fig. II. in dit VIIde Cabinet.

N°. III. Aan de Linker zyde van dit graft ſtaat noch een tweede Menſche geraamte, ontrent van de zelfde ouderdom, hebbende in beyde de handen een grooten ſlag-ader met een Saffraan-couleurig-waſſighe ſtoffe vervult.

ASSER PRIMUS.

N°. IV. SUis pes extremus, è cujus latere ſiniſtro ceu digiti humani emergere videntur.

N°. II. Muris ſceleton nitidiſſimum, cujus pes oſſeus anterior, & ſiniſter, continet fruſtum Hepatis balſamo induratum, cujus ſuperficies ceu granuloſa, glanduloſi quid præ ſe fert; & hoc non ſolûm mihi, verùm etiam aliis Anatomicis Expertiſſimis olim impoſuit, exiſtimantibus; ILLUD GRANULOSUM, Glandulas eſſe, per ſe ſubſiſtentes, & propriâ membranâ amictas, ad quas, ut ajebant, Vaſa ſanguinea alluerent; cum contrà, dicta corpuſcula rectius & non vulgari modo perluſtrata, luculenter demonſtrem illa, poſt diſſolutionem, in liquore viſa, nil eſſe, niſi vaſorum ſanguineorum extremitates ſuccoſas, penicillorum in modum conſtitutas, uti antea fuſius de hac re egi.

Dextra præterea continet membranam, per quam myriades vaſorum ſanguineorum repletorum ſunt diſſeminatæ, quo-

De Eerſte PLANK.

N°. IV. DE Poot van een Varken, uyt wiens linker zyde als menſche Vingers ſchynen voort te komen.

N°. II. Een zeer curieus geraamte van een Muys, wiens voorſte en linker pootje in ſig onthoud een ſtuk van de Lever door balſamatie verhard, wiens oppervlakte als gecorrelt met ronde korreltjens, verbeeldende kleene Kliertjens. Zulks heeft my niet alleen, maar ook zeer vermaarde Ontleeders voor deze bedrogen, voor zeker houdende, dat dit gekorl, Kliertjens waren, dewelke als byzondere lighaamtjes op haar zelve ſchenen te beſtaan, en yder met een byzonder vlieske omvangen te zyn, tot welke alzoo genoemde Kliertjens de bloetvatjens zoude na toe loopen: daar ik nu in tegendeel, dit geſtel beter en op een gants nieuwe manier beſchouwende, bevonde en getoont heb, dat deze lighaamtjes, na datze ontdaan, en in een heldere voght op ſyn gehangen, niet anders zyn als uyterſte ſappighe uyteynden van Bloetvatjens, dewelke penceels-wyze haar dan vertonen, gelyk ik hier van in't voorgaande breder heb gehandelt.

Daar en boven zo heeft dit geraamte in deſſelfs regter pootje, een vlies, waar door heen duyſende van bloetvaatjens lopen, welkers uyteynden, hoewel zoo fyn

quorum extremitates, tomenti inſtar quamvis tenues, tamen repletæ.

N°. V. Talpæ ſceleton nitidiſſimum, in cujus præparatione, ne minima quidem Apophyſis, neque Epiphyſis amiſſa, id quod viſui gratiam conciliat.

N°. VI. Portio inteſtini jejuni mulieris, in qua hoc conſideratione dignum eſſe cenſeo, nempè;

Cum aperirem cadaver, idque tempore æſtivo, omnia inteſtina ceu gelu erant obſeſſa, nitentia & ſcintillantia, cum aliquali duritie.

Quonam morbo correpta fuerit defuncta, me latet: hoc enim expiſcari non potui, nec ſonticas ob cauſas etiam auſus fui.

N°. VII. Auricula infantis vivido colore prædita, cum annexis oſſibus Temporum & Petroſo, quæ à ſe invicem nonnihil ſunt ſeparata, ut Membrana Tympani, Oſſicula Auditus, ut & Chorda in conſpectum venirent.

N°. VIII. Ren pueri, cui adhuc inſidet Ren ſuccenturiatus, ſicuti cupula glandi.

Not: Hic oppido quam bene

fyn als katoen of dons, eghter vervult zyn geworden.

N°. V. Een zeer wit geraamte van een Mol, in wiens toebereydingh niet de allerminſte aan, nogh uyt-was zyn vermiſt, 't welk een aangenaam geſight geeft.

N°. VI. Een ſtuk van de Nuggteren darm van een Vroumenſch, waar in dit remerkabel is, namentlyk,

Wanneer als is ik het Lighaam, waar uyt dit ſtuk darms genomen is, opende, en dat in de Somer, zo vond ik al het gedarmte als bevrozen, en als met ysagtigheyt bezet te zyn, blinkende en eenigzints hardagtigh.

Door wat ziekte deze vrouw is komen te overlyden, is my niet bekend, dewyl ik het niet heb konnen of durven navorſſchen, en dat om ſekere redenen.

N°. VII. Het Oor van een Kind levendig van couleur, waar aan nogh vaſt zitten het Steen en Slaap-been, dewelke eenigſints van den anderen zyn geſcheiden, op dat het Trommel vlies, de Beenderkens van 't Gehoor, als mede de Snaar, konnen geſien werden.

N°. VIII. De Nier van een Kind, waar op de By-nier nogh zit, gelyk een aker in zyn kelkje of dopje.

Aanmerkt, datmen hier zeer wel

ne videri poteſt Renes ſuccenturiatos vaſis ſanguineis non ſolum ditari ab Arteriis Renalibus, verùm etiam ab Arteriis Diaphragmaticis.

wel zien kan dat de By-nieren hare bloet-vaten, niet alleen krygen van de Nier-vaten, maar ook zelfs van die, dewelke het Middel-rift (*Diaphragma*) komen te voorſien.

N°. IX. Utraque Palpebra humana, in qua Oſcula in margine ſita, ut & Puncta Lachrymalia luculenter videre licet; eſtque tunica intima rubicundiſſima; uti in inflammatione contingit, propter vaſculorum minutiſſimorum repletionem.

N°. IX. Beyde de Oogſchellen van een Menſch, in welkers omtrek bequaam geſien konnen werden, alle die kleene mondekens, als mede de twee Traanſtippen: en is deſſelfs binnenſte vlies ſeer rood, gelykmen in een ontſteking dier deelen meermalen ziet, maar hier is zulks veroorzaakt, wegens het opvullen der bloetvaatjens.

N°. X. Infantis caput viventis ſpeciem repræſentans.

N°. X. Het Hoofd van een Kindje, levendigh van couleur.

Not. 1. Nervus Patheticus in latere dextro duplex, id quod rarum.

Aanmerkt ten 1ſten. De regter Lydende Zenuw is hier dubbelt, 't welk raar is, en ſelden geſien werd.

2. Nervus ſextæ conjugationis (ſecundum computationem *Williſii*) eodem in latere binis in locis Cranium perforat.

Ten 2de. In de regter zyde vintmen ook de zenuw van 't ſesde paar (na de optellinghe van *Williſius*) op twee verſcheide plaatzen 't Beckeneel te door booren.

3. Piæ matris portio Nervos Olfactorios involvens, innumeris Arteriolis ſcatet.

Ten 3den. Dat gedeelte van 't dunne Herſſen-vlies, 't welk de Reuk-Zenuwen komt te ontfangen, is hier van veele Slag-aderkens ook voorſien.

4. Utroque Prolabio, ab Epithelia denudato, in conſpectum venit vera Prolabiorum ſubſtantia, quæ præter vaſa ſanguinea, nil niſi congeries Papillarum nervoſarum, ſericum

Ten 4den. Beyde de Voor-lippen van haar bekleetzel ontbloot zynde, komt ons zeer klaar voor derſelve ſubſtantie, dewelke benevens de bloet-vaatjens uyt geen andere ſtoffe beſtaan, als uyt een ſamenſtel van Zenuw-Tepeltjens, de-

cum villoſum repræſentantium.

5. Dura mater nitida, & ſericum album ſplendens repræſentans. Cum D: Johannes Pluimer, Poëta egregius, hocce caput, nec non alia, & inter cætera quoque videret puerum, octo circiter annos natum, & à tredecim annis denatum, ornavit meam balſamationem hiſce verſiculis Belgicis.

dewelke eenig fluweel verbeelden.

Ten 5den. Het dicke of harde Harſſen-vlies, zietmen hier zeer curieus bewaart te zyn, verbeelende blinkende witte zyde.

Wanneer de Heer Johannes Pluimer, ſeer vermaarde dighter, dit Hoofd, en andere zaaken, en voornamentlyk dat Jongske van ontrent 8 Jaaren out, en van my dertien Jaaren bewaart, en gebalſemt, zagh, zo geliefde het hem deſe balſamatie te vereeren met deſe Veerſen.

Had dit lief Jongske, toen het ſtierf, omtrent acht jaaren?
Hoe kon men, naar zyn dood, hem dartien Jaar bewaaren?
Ruysch heeft alleen die kracht, zyn kunſt en wys beleid,
Geeft 's Lichhaams wezen, en zich zelfs de onſterflykheid.

N°. XI. Phiala in liquore continens ſplenem giganteæ Puellæ, in quo propter magnitudinem luculenter apparet nil glanduloſi, celluloſi, aut fibroſi, ineſſe Lieni humano, id quod Anno 1696 demonſtravi, publici juris feci, & per figuras tunc temporis illuſtravi in Reſ. Epiſt. Anat: problemat. IV.

Cum autem illud tam luculenter appareat in hoc Liene Giganteæ puellæ, propter ejus magnitudinem, denuo & ſecunda vice, figuram Lienis humani exhibere, conſultum duxi. Vid. Tab. 1. Fig. 1. hujus Theſaur. VII.

N°. XII.

N°. XI. Een vles met voght, waar in bewaard werd de milt van een dogter zynde een Reuſinne, waar in, wegens deſſelfs groote, klaarlyk blykt, datter niets klirigs dradigs, of vlieſighs van binnen in de Milt van een Menſch gevonden werd, gelyk ik zulks in't Jaar 1696 niet alleen getoont, maar ook zelfs wereltkundig, en met Figuren afgebeelt hebbe. Ziet het antwoord op de vierde aan my voorgeſtelde Brief.

Nadien het geſeyde zoo klaar geſien werd, in deze Reuſinne haar Milt, wegens deſſelfs groote zo heeft het my goed gedagt voor de tweede reyſe een Figuur daar van uyt te geven. Ziet de Iſte Figuur van de 1ſte Plaat, van dit VII. Cabinet.

N°. XII.

N°. XII. Phiala in liquore continens pueri caput dimidiatum, in quo ſequentia conſideranda.

N°. XII. Het halve hoofd van een Kind, na de lengte in twee deelen verdeeld, en in een heldere voght bewaart, in't ſelve zyn deſe navolgende zaken te conſidereren.

1. Infundibulo, ut & Glandulâ pituitariâ, ſecundum longitudinem fiſſis, conſpicere licet infundibulum, præ copia Arteriolarum repletarum, rubicundiſſimum.

Ten 1ſten. De Trechter, en Fluym-klier na de lengte doorgeſneden zynde, ziet men de Treghter door de veelheyd van opgevulde ſlag-aderkens zeer rood te zyn.

2. Sub Sellâ equinâ nullam reperiri cavitatem in infantibus, & præſertim nuper natis, uti recte admonuêre Anatomici, hic etiam videre eſt, ut &

Ten 2den. Ook kan men hier zien, datter in jonghe Kinderen, voornamentlyk in die geene, die pas geboren zyn, geen holte gevonden werd onder de Paardezadel, gelyk zulks de Ontleders ook hebben aangeweezen, als mede

3. Nervos Opticos, immediate eſſe amictos Piâ matre, per quam hic viſuntur plurimæ Arteriolæ repletæ.

Ten 3den. Dat de Geſight Zenuwen, inmiddels ook bekleet zyn van 't dunne Herſſen-vlies, waar door heen hier geſien worden ſeer veel Slag-aderkens te lopen.

4. Nervum Patheticum, ut & Quintæ conjugationis (ſecundum computationem *Williſii;*) hic quoque eſſe conſervatos, ſimul cum Piæ matris portione, quâ ſunt amicti Nervi quinti paris.

Ten 4den. Ook vertoonen haar hier de lydende Zenuwe van eene zyde, als mede die van 't vyfde paar (na de optelling van de Hr. *Williſius*) en een gedeelte van't dunne Herſſen-vlies, waar mede het vyfde paar Zenuwen omvangen werd.

5. Nervi Auditorii uterque ramus, ſc: durus & mollis, hic in conſpectum veniunt, ſuntque à ſe invicem ſpinulæ ope, ſeparati.

Ten 5den. Komt ons ook in 't geſigt beyde de tacken van de gehoor Zenuw, namentlyk de harde en ook de ſaghte tak, dewelke ik door toedoen van een doorntje van den anderen heb geſepareert, als mede

6. Ten

6. In Medullâ oblongatâ, luculenter videmus Corticalem ſubſtantiam eſſe conſtitutam ex vaſculis ſanguineis, præſertim Arteriolis, tomenti ſeu goſſypii inſtar, tenuibus.

7. Phiala nonnihil inverſa, videri poteſt Lien humanus integer.

N°. XIII. Pueri Pia mater tenuitate telæ Aranearum fere ſimilis, Arteriæ autem per eam diſtributæ, repletæ ſunt ceraceâ materiâ rubrâ, unde dicta Pia mater ruberrimo colore nobis occurrit.

N°. XIV. Infantis Tibia, naturali colore prædita, ſub cujus pede extremo ſita portio Cranii, carie exeſi, cujusdam famoſiſſimæ meretricis, cui nomen erat Annæ van Hoorn, olim notiſſimæ apud omnes, qui artibus meretriciis erant addicti; quorum quidam adhuc ſuperſtites ſunt, uti mihi relatum.

Not: quare ſub pede poſita ſit dicta Cranii portio, quiſque facile divinare poterit, cum hoc malum calamitoſum non contraxerit dicta meretrix ſine nefandis operibus, quæ vituperanda, & veluti pede conculcanda; in tali enim ta-

Ten 6den. Dat de ſchorſighe ſubſtantie van't beginzel des rugghe-merghs uyt loutere bloedvaatjens, en inſonderheyd uyt ſlag-aderkens, die zoo fyn als dons of catoen, zyn, haar beſtaan heeft

Ten 7den. Het glas omdrayende, vindmen ook in 't zelve een gehele Milt van een Menſch.

N°. XIII. Het dunne Herſſen vlies van een Jongelingh, in dunte byna overeenkomende met een Spinne-webbe; en zyn de ſlag-aderen daar door heen lopende, met een rood-waſſighe ſtoffe opgevult, weshalven dit Vlies ons ſeer rood voor komt.

N°. XIV. Het Been van een Kind, natuurlyk van couleur, onder deſſelfs Voetje vindmen een ſtukje van 't gecarieert Bekkeneel van een ſeer vermaarde Hoer, genaamt Anna van Hoorne, eertyds ſeer wel bekend by alle die gene, dewelke het hoerewerk zeer toegedaan waren, onder dewelke datter nu nogh in 't leven zyn, zoo men my onderright heeft.

Waarom nu een ſtuk van 't Bekkeneel onder 't Voetje is geplaaſt, zulks kan men ligtelyk bevroeden, nadien deſe Ligtekooy deſe ellendighe quale niet is overgekomen, zonder haar verfoeijelyk bedryf, want in zodanigh water, vanghtmen zulke viſſchen; dit word alles in een

les capiuntur flumine piſces; hæc in liquore conſervantur.

heldere voght bewaart.

Dictæ meretricis oſſa pedis extremi quoque conſervavi, quæ adeo ſunt levia ab iſtis artibus meretriciis, ut aquæ impoſita, plumæ inſtar ſupernatent.

Ook heb ik het gebeente van een haarer voeten bewaart, 't welke op 't water als een veder dryft.

N°. XV. Hominis portio Inteſtini Ilei, diverticulo magno præternaturali ditata, & liquori immerſa.

N°. XV. Een vles met vogt, en daar in een ſtuk van de Boghtige Darm, hebbende een tegens natuurlyke vertrek plaats.

Not. 1°. Diverticulum, quod cœcum, ſacci inſtar dependet, cujus extremum caput canis repræſentat. Vid. Tab. IV. Fig. III.

Aanm: ten 1ſten. Dat dit vertrek ſakswyſe aan 't eynde blind is, of zonder opening, en dat deſſelfs uyterſte, het hoofd van een Hond verbeeld. Ziet Tab. IV Fig. III.

2°. Ejuſmodi diverticula pluries mihi in diſſectionibus cadaverum occurrunt, imo A°. 1698 per figuram expreſſi unum ex illis. Vid. Obſervat. Anatom. Chir. meas, pag. 63. nunc autem denuo illud ſimul cum altero viſui offero. Vid. Tab. IV. Fig. II. Theſaur. VII.

Ten 2den. Meermalen zyn my zodanighe vertrekplaatzen voorgekomen, in 't openen der afgeſtorvene Menſchen; ook heb in 't Jaar 1698 een derſelve door Figuren laten afbeelden in myne Anatomiſche en Chirurgicale obſervatien Pag. 63. en heeft het my goet gedagt dezelve hier nogh eens nevens een twede te verbeelden, ziet de IV. Tafel Fig. II. van dit VII. Cabinet.

3°. Ejuſmodi diverticula, ut plurimum, ſi non ſemper, in Ileo occurrunt, & cum Ileum maxima parte Hypogaſtrium occupat, contingere poteſt, in Bubonocele, tale diverticulum contineri in illo tumore hernioſo, nullis ſequen-

Ten 3den. Alle de zodanighe vertrekken komen meeſt voor te vallen in den Bogtigen darm, dewelke, nadienſe meeſt in 't onderſte des Buyk gelegen is, zo kan het wel komen te gebeuren, dat in een darm-breuk zodanig een vertrek plaats in de Darm-breuk zit, zonder die zware toevallen,

quentibus ſymptomatibus, quæ Herniam inguinalem concomitantur.

N°. XVI. Portio interioris tunicæ Uteri ovis gravidæ, in illa luculentiſſime apparent vaſcula vermicularia Uterina Anno 1702. à me exhibita & depicta in Theſ. II.

Not. 1°. Quin dicta vaſcula vermicularia continuent cum Arteriolarum extremis, ſicuti in Teſticulis humanis, ſarcinamque ſuam deponant in Uteri tubercula, & ex iis abſorbeatur humor nutritius ab extremitatibus Venoſis Placentularum, nullus dubito.

2°. Dicta vaſa Vermicularia facile in conſpectum veniunt, modo Chorii & Amnii tunicæ auferantur, Uterumque in aquâ ſimplici per aliquot horas maceretur; cum autem illa, ſine ullo artificio, tam facile in conſpectum veniunt, facile crediderim, alios in aliis regionibus dicta vaſa quoque inveniſſe: attamen mihi attribui dictam detectionem, quandoquidem ante meam detectionem, neminem offendi, qui illas deſcripſit, multo minus depingi curavit.

N°. XVII. Phiala in liquore

vallen, dewelke een Darm-breuk ordinaris verſellen, geſien werd.

N°. XVI. Een gedeelte van 't binnenſte vlies des Lyfmoeders van een bevrugt Schaap, in deſelve komen ons zeer klaar voor alle die worm-wyſe vatjens, dewelke ik heb laten verbeelden in 't Jaar 1702 en dat in 't II Cabinet.

Aanm: ten 1ſten. Dat deze worm-wyſe vaatjens continueel zyn met de uyteynden der Slagaderen, gelyk in de Teſticulen der Menſchen: ook haar onthoudende vogt overgegeven word aan de verhevene en bultighe deelen des Lyfmoeders, en ſoo vorders opgenomen werd van de uyt eynde der Aderen van de Moerkoek, daar aan twyfele ik niet.

Ten 2den. Deſe vaatjens komen ons ligtelyk te voorſchyn, wanneermen ſlegts de vlieſen Chorion en Amnios werende, de Lyfmoeder in gemeen water eenige uuren laat weeken, als wanneer ſy ons zonder eenighe konſte zo ligt voorkomen, dat ik my niet zoude verwonderen, datze door andere in andere landen ook waren uytgevonden: eghter ſo heb ik my deſe uitvinding toegeſchreven, nadien ik, voor myn uytvinding, niemand heb gevonden, die deſe vaten publyk gemaakt, of door Figuren afgebeelt heeft.

N°. XVII. Een vles met vogt

re continens ramum magnum Venæ Cavæ Hepatis ad ultimas extremitates ſuccoſas uſque repletum, quæ perperam pro Glandulis habitæ ſunt, uti hic videre licet.

N°. XVIII. Pueri brachium, in cujus manu continetur Piſciculus marinus, Perca marina Indica mihi dictus.

Not. Manus ut & digiti tam eleganter arripere videntur Piſciculum, ac ſi viverent, & hoc in liquore.

N°. XIX. Portio Stomachi humani eodem modo conſervata; in qua luculenter cerni poſſunt vera conſtitutio rugarum, ut & Pori ſeu oſcula, quibus ſtipatur Tunica intima.

N°. XX. Portio inteſtini humani, magnitudine manus, in qua duæ ſuſceptiones viſuntur; harum una vermem continet, qui ex parte quoque propendet.

N°. XXI. Infantis brachium, cujus manus continet Buccinum ampullaceum, ê quo emergit Hirudo Indica maxima.

N°.

en daar in een grote tak van de Hol-ader des Levers, welkers uyteynden te vergeefs voor kliertjens werden gehouden, gelyk hier geſien kan werden.

N°. XVIII. Een Kinds Armtje, in wiens handje onthouden werd een kleen Zee visje, van my wegens de gelykeniſſe, Zeebaarsje geheten.

Aanm: Dat de hand en Vingertjens zo aardig het Viske ſchynen aan te grypen, als of het alles levendig was, en dat alles in een heldere voght.

N°. XIX. Een ſtuk van een Menſche Maagh, op dezelve wyze bewaart, waar in te zien zyn het ware geſtel der rimpels, die in de Maagh gevonden werden, als mede alle die openingtjens, mondekens, of ſweetgaatkens, waar van het binnenſte vlies vervult is.

N°. XX. Een ſtuk van een Menſche Darm, ontrent een hand breed langh, waar in op twee verſcheide plaatzen een inſchieting (*Susceptio*) geſien werd, en zit in een der ſelve een groote worm, die daar ook ten deelen uythangt.

N°. XXI. Een Arm van een Kint, in wiens handje gevonden werd een buikighe hoorn, waar uit te voorſchyn komt een Indiaanſe bloetzuyger, die ſeer groot is.

N°.

N°. XXII. Giganteæ puellæ Plexus Choroideus tenerrimus, pro corporis proportione.

N°. XXII. De aderlyke vlegtinge *Plexus Choroideus* uyt een Reuſinne, zeer teder, na proportie van 't gehele Lighaam.

ASSER SECUNDUS.

De II PLANK.

N°. XXIII. CAput fœtus Æthiopiſſæ, jamjam nati.

Not. Hoc caput, ut & integer fœtus, ſcatebant variolis, quantumvis puerpera tempore graviditatis nullis variolis fuerit infeſtata: cum autem dictum caput nigerrimum ſit, ad arcendam averſationem vaſa ſanguinea alterius fœtus appoſui.

N° XXIII. HEt Hoofdje van een pas gebore Kindje van een Negerinne, waar in aan te merken ſtaat,

Dat niet alleen dit Hoofje maar ook het geheele Kindje met Kindere pokjes beſet waren, hoewel de Moeder ten tyde hares dragts van geen pokjens aangetaſt was geworden, en nadien het hoofdje ſwart en onaangeſien was, zo heb ik het ſelve, om alle afſchuwelykheyd te myden, rondom met opgevulde Slagaderen van een ander voorwerp, beſet.

N°. XXIV. Placentæ Uterinæ humanæ portio, in totum rubicunda, propter vaſorum ſanguineorum, ex quibus conſtituitur, repletionem: variis autem locis Membrana, ſuccoſa, à me dicta, qua obducitur facies Placentæ, quæ Uterum reſpicit, in conſpectum venit.

N°. XXIV. Een Moer-koek van een Menſch geheel en al rood, wegens de opvullingh der bloetvaten, daar de moerkoek uyt beſtaad: en zietmen op verſcheide plaatzen het alzo van my genoemde ſapagtig vlies, 't welk de oppervlakte des Moer-koeks bekleet, dewelke tegens de Lyfmoeder aan geſeten heeft.

N°. XXV. Corticalis Cerebri ſubſtantia cujuſdam hominis, in qua vera conſtitutio vaſculoſa cerni poteſt.

N°. XXV. Een gedeelte van de ſchorſige ſubſtantie der Herſſene van een Menſch, waar in het ware vatigh geſtel van de ſelve te zien is.

Nº. XXVI. Ita dicta Cauda equina humana, ſicut illa continetur in foraminibus propriis vertebrarum Lumborum.

Nº. XXVII. Hominis magna portio Inteſtini Coli, ut & Inteſtinum Cœcum, cum annexo proceſſu vermiformi.

Not. In illa egregie conſpiciuntur valvulæ Coli, ut & triplicia juga, Valvulæ conniventes aliis, dicta.

Nº. XXVIII. Phiala Cryſtallina ſicca, in qua conſervatur Cor humanum, propter vaſorum ſanguineorum repletionem, rubicundiſſimum, & poſt balſamationem noſtram, admodum induratum.

Not. 1º. Mucro in duas partes eſt diviſus, quarum pars productior provenit à dextra Cordis parte.

2º. Vena Azygos, ex aſcendente trunco Venæ Cavæ emergens, & à latere Gulæ, cui ramum impertit, deſcendens, hic in conſpectum venit, ut & diviſio trunci Venæ

Nº. XXVI. De alzoo genoemde Paarde-ſtaart van een Menſch, zo als die geſeten is in de eyge gaten van de Lendene wervelen.

Nº. XXVII. Een groot ſtuk van de Colyk, en Blinde darm, met deſſelfs worm-wyſe aanhangſel uyt een Menſch.

In deſe werden zeer klaar geſien de Klap-vlieſen van de Colyk darm, als mede deſſelfs drie voudighe Lat-wyſe uytſteekzels, Oog-luykende Klap-vlieſen by andere geheten.

Nº. XXVIII. Een fyn glas, waar in bewaart werd het Hart van een Menſch, zynde zeer rood wegens het opvullen der Bloetvaten, ook byſter verhard wegens onſe manier van balſemen.

Aanm: ten eerſten. Dat het uiterſte of punte van dit Hart in tween is geſpouwen, en is deſſelfs langhſte gedeelte voortkomende van de regter zyde des Harte.

Ten tweeden. Kan men hier ook zien, hoe en op wat plaats de Ader zonder weerga (*Vena Azygos*) voortkomt uyt de opgaande Stronk van de Hol-ader, aan wiens zyde hier ook kan worden getoont de Slok-darm, die een tak van de geſeide weergaloſe Aderont-

næ Jugularis in ramum externum & internum.

N°. XXIX. Pueri ſex circiter annos nati, & à plurimis annis denati, Caput, tam nitide conſervatum, ut facies ejus vitæ ſpeciem præ ſe ferat; ſuntque Oculi clauſi, ita ut dormientis conſtitutionem repræſentet.

Not. 1°. Superiore parte Cranii ablatâ, Cerebroque exempto, Dura mater in conſpectum venit, ſerici albi inſtar nitens.

2°. Per remanentias Nervorum Olfactoriorum, viſuntur vaſorum ſanguineorum ramuſculi diſperſi.

3. Nervi è Cranio exeuntes, hic quoque ſeſe viſui exhibent.

4°. Facies, quæ ſine ulla ruga, plurimis locis, minutiſſimas ſcabioſas excoriationes paſſa fuit, dum viveret puer: unde ceracea materia, quâ oppleta ſunt vaſa, variis in locis maculas rubras produxit, cum replerem Arterias, per faciem diſſeminatas.

N°. XXX. Phiala ſicca, in qua conſervatur Inteſtinum Cœcum; cum magna Ilei & Coli

ontfangt; als mede de verdeling van de Keel of Hals-ader (*Vena Jugularis*) in een uyt, en in een Inwendige tak.

N°. XXIX. Het Hoofd van een Jonghe van ontrent ſes Jaren, 't welk zo fris is bewaart, dat het aangeſicht nu nogh ſchynt te leven, hoewel het over veele jaren is geſtorven: en ſyn deſſelfs ogen geſloten, verbeeldende alzo het Hoofd van een die ſlaapt.

Aanm: ten eerſten. Dat het bovenſte van de Herſſen-panne afgenomen, ende Herſſene uytgenomen zynde, doet ſig hier op het harde Herſſen-vlies, als ſchoon wit blinkende zyde.

Ten tweeden. Door het overblyfzel van de Reuk-zenuwen ziet men veel bloetvaten verſpreyt te zyn, als mede

Ten derden, De Zenuwen, zoo als die door de grond van de Herſſenpan uyt lopen.

Ten vierden. Door het Aangeſigt, 't welk zonder de minſte rimpel is bewaart, zietmen vele kleene ontvellinghtjens, waar van de lyder in ſyn leven aangedaan was.

Hier door komt het, datmen hier en daar eenige roode vlakken komt te zien, nadien de roodwaſſige ſtoffe aldaar een uytgang nam, in 't vervullen der vaten van 't Aangeſight.

N°. XXX. Een droog glas, waar in te ſien is, en bewaard word de Blinde-darm, en een groot

Coli portione, è puero quinque circiter annos nato.

Not. dicta Inteſtina, quamvis flatu ſint deſtituta, tamen ita extenſa conſervantur ac ſi flatu eſſent repleta, id quod nunquam ab aliis vidi præſtitum; ſuntque dicta Inteſtina ob Arteriarum repletionem intenſe rubra.

N°. XXXI. Pueri caput, ſine rugis in liquore ita conſervatum, ut vitam recuperaſſe videatur,

Not. Cranii parte ſuperiore ablatâ, Cerebrum exemi, Cerebellum autem inverſum denuo indidi, ut Arteriæ vertebrales, & ex iis prodiens Arteria Cervicalis, ſeſe conſpiciendas exhiberent.

N°. XXXII. Phiala ſicca, in qua conſervatur Veſica humana, tribus Ureteribus inſtructa, quorum duo in ſiniſtro latere ſiti, coëunt, antequam finem fecerunt, & ſic ſingulari foramine Veſicam intrant.

N°. XXXIII. Phiala Piæ matris portionem continens, cujus Arteriolæ, propter repletionem, rubicundiſſimæ, &

groot ſtuk van de Bogtighe, en ook Colyk-darm, en dat uyt een kind van ontrent vyf Jaren: en ſtaat te conſidereren, dat alhoewel de Darmen met geen wind opgevult zyn, zo is 't evenwel datſe haar ronde uytſpanningh hebben, 't geen ik noyt voorheen by andere geſien heb, en zyn dezelve zeer rood wegens der Slag-Aderen opvullingh.

N°. XXXI. Het Hoofd van een Kindje, 't welk zonder eenighe rimpels, in een vogt is gelegen, en 't Hoofd van een levendigh Kint komt te verbeelden.

Aanm: Dat het bovenſte van 't Bekkeneel afgenomen, de Herſſene geweert, het agterbreyn omgekeert zynde, weder in 't Hoofd gelegt is, ten eynde men de Slag-aderen der wervelen van de hals, en de daar uyt voortkomende Hals Slagader in 't geſichte zoude krygen.

N°. XXXII. Een droogh glas waar in te ſien is de Blaas van een Menſch, dewelke van drie Pis-leyders is voorzien, waar van datter twee in de Linker zyde geplaaſt zynde in een lopen, eer dat ſy in de Blaas zyn gekomen, en alzo doorboren zy deſelve met een eenvoudghe openingh.

N°. XXXIII. Een vles met voght waar in onthouden werd een groot deel van 't dunne Herſſen-vlies van een Menſch, wiens Slag-

& ſic eandem tincturam impertiverunt Piæ matris portioni ſupradictæ.

Slagaderen opgevult zynde, zeer rood haar opdoen, en alzoo hebben zy deze couleur ook medegedeelt aan 't gezeyde dunne Herſſenvlies.

N°. XXXIV. Hominis Dura mater, in liquore conſervata.

Not: Sinu longitudinali aperto, in conſpectum veniunt Corpuſcula rotunda, & ſubrotunda, milii formia, (à Clariſſ. Viro Pacchiono detecta) hæc magnitudinem aciculæ vulgaris caput haud ſuperant, niſi per microſcopium introſpiciantur, aut ex duobus corpuſculis combinentur.

N°. XXXIV. Een deel van 't harde Herſſen-vlies van een Menſch, 't welk mede in een voght is gelegen.

Dezes deels alzoo genoemde lange Groeff (*Sinus Longitudinalis*) geopent zynde, kan men klaar zien, die kleene ronde Geerſtgelykende Lighaamtjens, dewelke ons den Hr. Pacchionus heeft ontdekt, en zyn dezelve niet grooter als het hoofdje van een gemeene ſpeld, ten waare men de zelve met vergrootglazen quam te zien, of dat 'er twee aan een zaten.

N°. XXXV. Hominis Dura mater, in cujus ſinu longitudinali aperto, vix ac ne vix quidem ullum ex dictis corpuſculis videri poteſt; verum extra dictum ſinum, à Duræ matris facie interiore, dependet portio membranoſa, ejuſmodi corpuſculis ſcatens: ex iis autem ne minimum quidem vaſculum Lymphaticum prodire, conſpicere potui.

N°. XXXV. Nogh een deel van 't harde Harſſenvlies van een Menſch, in wiens langhe Groef niet het minſte der gezeyde ronde Lighaamtjens in gezien of gevonden werden; edogh buyten deze groef hangter een vliesje af van de binnenſte oppervlakte van 't harde Harſſen-vlies, 't welk van die kleene en ronde lighaamtjes vervult is, maar van de zelve heb ik niet konnen zien, dat 'er het minſte takje van een Watervaatjen uyt voort komt.

XXXVI. Puellæ Giganteæ, à me diſſectæ, Dura mater, in cujus ſinu longitudinali nonnulla ejuſmodi corpuſcula inveni, verum illa admodum exilia

N°. XXXVI. Het harde Herſſenvlies van de Reuzinne, onlangs van my ontleed, in wiens langhaghtige groef eenige zoodanige lighaamtjen gezien worden, maar

exilia ſunt, habitâ ratione magnitudinis totius corporis, imò capitis aciculæ minoris magnitudinem haud ſuperant.

N°. XXXVII. Phiala in liquore continens portionem Peritonæi cujuſdam mulieris Hydropicæ, tot hydatidibus ſtipatam, ut peritonæum vix in conſpectum veniat. Vid. Tab II. Fig III. Theſ. VII.

Eodem modo Glandulæ Meſenterii refertæ erant dictis hydatidibus, ita ut remediis incaſſum adhibitis, ultimum diem obierit patiens; cum autem illud ſæpiſſime contingat in hydropicis, raro, ſi unquam, evadunt, Paracenteſi in abdomine inſtituta.

N. XXXVIII. Phiala liquore repleta, in qua continetur portio Thoracis pueri transverſim ſecta: cum autem Pulmo, ut & Cor, cereâ materiâ ſint repleta, egregie videri poteſt, non ſolum quomodo Cor & Pulmo in in- & exſpiratione, totam Thoracis cavitatem opplent, verum etiam Cordis & Pulmonis planam for-

maar dezelve zyn zeer kleen na proportie van haar lighaam, ja dezelve overtreffen al mede geenſints het hoofd van een kleene ſpeld.

N°. XXXVII. Een glas met voght, en daar in een ſtuk van het buykvlies van een waterzugtige Vrou, 't welk zoo vol zit van een lymig water, dat men het buykvlies naulyks zien kan. Ziet de 2 Plaat, de 3 Figuur, van dit 7 Cabinet.

Ook waren de Klieren van 't Darm-ſcheyl even zoo vervult met Water-blazen (*Hydatides*) zoo dat alle remedien vergeefs in 't werk geſtelt zynde, de lyderſſe het leven heeft moeten verlaten; en nadien men zulks zeer veel ziet voorvallen in waterzugtighe menſchen, zoo is 't datſe zelden of noyt genezen, wanneer men haar den buyk door deze of geene wyze opent, om 't water te ontlaſten.

N°. XXXVIII. Een glas met voght, waar in te zien is, een over dwers doorgeſnede ſtuk van de borſt van een Kind, en nadien het Hart, en de Longe met een waſſighe ſtoffe zyn vervult, zoo kan men zeer curieus en bequaam zien, niet alleen, hoe dat in het in-en uytademen de geheele borſt vervult, maar ook de platte form die het onderſte van de Longh, en ook het Hart krygen, wegens datſe

formam, quam obtinent, in ſpiratione ſupra Diaphragma.

Præterea, propter tranſverſam Thoracis ſectionem, in conſpectum quoque venit ſpinalis medullæ ſubſtantia tranſverſim quoque inciſa, & ſic ſubſtantia exterior & medullaris alba, interior vero, & corticalis, rubicunda apparet, propter vaſorum, præcipue Arteriolarum, ex quibus ſubſtantia corticalis in totum fere conſtat, repletionem, ceraceâ materiâ rubrâ.

N°. XXXIX. Phiala in liquore continens ramulum Fruticis Capenſis Portulacæ folio Hort. Amſt. part. 1.

Inferior pars dicti ramuli obſita eſt Pſeudo-membranula ex ſanguine, ſeu cruore meo (poſt Venæ ſectionem) à me confecta, idque ſola conquaſſatione ramuli per ſanguinem, donec frigus contraheret ſanguis: hoc facto aquæ puræ ramulum indidi, aquâ autem ſæpius renovatâ, ramulôque digitis aliquoties compreſſô, cruor ramulo cohærens, albedinem induit, repræſentans membranam veram, foliis firmiter cohærentem, & Pſeudo-fibris membranoſis

het middelſchot raken, en daar op leggen.

Daarenboven zoo komt ons hier in dit voorwerp nogh voor, wegens het dwers doorſnyden van de Borſt, het dwers doorgeſnede Rugghe-merg, wiens uytwendighe of merg-agtigh deel (*pars medullaris*) wit van couleur is, en het inwendighe of ſchorſighe gedeelte (*pars corticalis*) root, wegens het opvullen der Slagaderen, waar uyt de ſchorſige ſubſtantie meeſt is beſtaande.

N°. XXXIX. Een glas met voght, en daar in een takje van een Caapſe Heeſter, met porcelyne bladeren, 't welk beſchreven is, in 't eerſte Deel van de Amſterdamſe Tuyn.

Het onderſte gedeelte van dit geſeyde takske is beſet met een gemaakt en onwaar vlies, 't welk uit myn eygen bloed, na een aderlating van my is toebereyd, en dat alleen door gedurig roeren van 't takje door het bloed, tot dat het koud wierd: dit gedaan zynde heb ik het takje met ſtyf geronne bloed bezet zynde, in ſchoon water gelegt, 't water dikwils ververſt, en 't geronne bloet eenighe reyzen tuſſchen de vingers geduwt, waar na het zyne roodigheyd verlatende, een witte couleur aan nam, verbeeldende alzoo een waaragtig vlies, 't welk zigh rondom de bladerkens zeer vaſt quam te zetten, waar door

C 2 heen

branoſis ita pertextam, ut omnes ſint putaturi veram eſſe membranam, è corpore deſumptam. Notandum vero illud neutiquam ſucceſſurum, niſi ilicò, poſt venæ apertionem, ſpiritibus nondum diſſipatis, hoc fuerit inſtitutum. Vid. Tab. III. Fig. VI, Theſ. VII.

In Theſauro I°. ſimilis fere habetur præparatio, ex cruore ſuillo; cum autem præparatio illa digitis ſit facta, locô ramuli folioſi, conſpiciendam ſeſe exhibet ſubſtantia dicta inſtar polypoſæ materiæ, per quam cernuntur diſperſi globuli adipoſi. Vide ulterius Thes. I. Tab. II.

N°. XL. Phiala, in qua cernere licet portionem Inteſtini Ilei humani inverſam, eamque in liquore conſervavi, ut perſpicue & luculenter in conſpectum veniret Tunica quinta ſeu villoſa. Quid autem ſit Tunica villoſa, an detur Tunica villoſa, diu multumque inter ſeſe litigarunt Anatomici; quos hic allegare, illorumque opiniones

heen menighte van waarſchynlyke membraneuſe draden (*Fibræ*) loopen; zo dat wie het ook ziet, 't zelve als een waaragtigh vlies, uyt een Menſch genomen, voorkomt, Ziet de III Plaat, Fig. 6. Van dit VII. Cabinet.

Staat ook te letten dat zulkx niet zal gelukken, wanneer men het bloed niet aanſtonds komt te roeren, eer dat de geeſten vervlogen zyn.

In 't eerſte Cabinet vindmen by na dezelve præparatie, en dat uyt het bloed van een Varken; en dewyl zulkx geroerd was met de hand en vingeren, in plaats van met een gebladert takje, zoo doet dat zigh op in de gedaante van een polypeuſe zelfſtandigheit, waar door heen haar ook laten zien eenighe ſtukxkens vet. Ziet het 1. Cabinet Plaat. II.

N°. XL. Een vles, waar in te zien is een ſtuk van de bogtighe darm uyt een Menſch, leggende in een heldere voght, op dat men zeer klaar en diſtinct zoude konnen zien het vyfde of fluweele vlies, waar over zoo veel waters vuyl gemaakt is, namentlyk, wat voor een wezen dit bekleetzel zy, en of het ook wel voor een vlies te houden is, alle welke opinien hier op te halen,

nes recenſêre, non ſolum tædioſum, verum etiam inutile fore exiſtimo: itaque curioſos ad viſum provoco, videant, judicent, & verum à falſo diſcernant. Prolabiorum veram conſtitutionem, Papillo-nervoſam deſcripſi & depingi curavi in Theſaur. III.

In hoc Theſ: VII. videmus Tunicam Papillo-nervoſam buccarum, quam cum indagarem, mihi in mentem quoque veniebat, non inutile fore, prius Tunicam villoſam ſtomachi & Inteſtinorum rite perſcrutari, & ad incudem revocare, quandoquidem illa ſint corpora continua.

Exiſtimavi in hac indagatione neceſſarium fore, Inteſtina ut & ſtomachum ita præparare, ac ſi vitam recuperaſſent, idque ſolâ Arteriarum repletione, & Inteſtinorum maceratione in liquore convenienti; cum hoc ex ſententia ſuccederet, reperi luculenter Tunicam villoſam Prolabiorum, Buccarum, Gulæ, Stomachi & Inteſtinorum ejus modi fere eſſe conſtitutionis, ſc: nil niſi corpus compoſitum ex Papillis nervoſis,

len, zoude niet alleen verdrietig maar ook onnut zyn. Ik wil liever de curieuſe Liefhebbers tot het zien nodigen, op dat zy moghen beſchouwen wat van de waarheyd is.

Het waare en Tepel-zenuagtigh geſtel der Voorlippen, heb ik beſchreven, en met een Figuur doen afbeelden in 't III Cabinet, in dit VII. zien wy het Tepel-Zenuwagtige inwendig bekleetſel der wangen: met het zelve te onderzoeken bezig zynde, quam my in de zin, dat het niet ondienſtig zoude weeſen, eerſt het fluweele vlies des Maaghs, en dat der Darmen te doorſnuffelen, nadien deze alle continueele Lighaamen zyn.

In dit onderzoek doght my beſt te zyn het gedarmte en Maag zoodanig eerſt te bereyden, datſe haar als in een levendigh Menſch quamen te vertoonen, en dat door het opvullen der vaten, en in een bequame vogt te weyken. Dit viel zoo wel uyt, dat ik zonneklaar bevond, het Fluweele vlies van de Maagh, Darmen, Wangh, en Voorlippen, by na van een en 't zelve geſtel te zyn, namentlyk een t'zamenſtel van Zenuw-tepeltjens, Bloetvatjens (die zoo fyn zyn als dons of cattoen) en een bekleetzel (*Epithelia*) voortko-

voſis, Vaſculis ſanguineis tomenti aut goſſypii inſtar tenuibus, & epitheliâ, ab illis Papillis producta

komende uyt deuyteynden dezer Tepeltjens.

Not. 1. Papillare hoc corpus in Prolabiis longe eſſe tenuius, quam quidem in Stomacho & Inteſtinis.

Aanm: ten eerſten dat dit Tepelwyze lighaam in de Voorlippen dunder is, als in de Maagh of Darmen.

2. Dictum corpus Papillo-nervoſum in omni objecto humano non æque luculenter apparere, eapropter in illa inquiſitione Inteſtina diverſorum hominum ſunt conſpicienda.

Ten 2den. Dat dit in alle lighamen niet even klaar te zien is, weshalven men in verſchyde lighaamen zulkx moet na vorſſchen.

3. In Prolabiis Papillæ haud in conſpectum veniunt, niſi Epithelia prius ſit ablata, in Inteſtinis vero, inſtar villorum ſerici villoſi ſurrectorum viſui apparent, ſine integumenti aut Epitheliæ ablatione.

Ten 3den. In de Voorlippen komen deze Tepeltjens niet klaar te voorſchyn, ten zy dezelve van haar bekleetzel eerſt werden ontdekt.

4. Conſiderandum quoque dictas Papillas ipſis ramulis nervoſis, è quibus prodeunt, longe eſſe craſſiores; id quod etiam locum habet in extremis Arteriolis viſcerum, quæ ipſos ramulos, è quibus producuntur, craſſitie longe ſuperant.

Ten 4den. Staat ook te letten, dat deze Tepeltjens veel dikker zyn, als de uyteynden der Zenuwkens ſelfs, waar uyt datſe voorkomen 't geen men ook ziet in de uyteynden der Slag-aderkens, van de ingewanden, dewelke ook dikker zyn, als wel de Takxkens zelfs.

5. Quod ad uſum, exiſtimo corpus illud Papillo-nervoſum, eſſe ſenſus inſtrumentum, & hinc dolores adeo atroces,

Ten 6den. Het gebruyk aangaande, ik vertrouw dit Tepel-Zenuw-agtigh Lighaam het werktuyg te zyn van 't gevoel, en hier van daan zoo komt het, dat de-

ces, ubi ab humoribus, medicamentis acrioribus, aut aliis rebus, Epithelia aufertur, & ſic Papillæ afficiuntur, doloremque excitant intolerabilem.

dezelve Tepeltjens van haar bekleetzel (*Epithelia*) ontbloot zynde, 't zy door ſcherpe humeuren, vehemente medicamenten of andere zaken, de lyders zoo pynelyk zyn.

N°. XLI. Phiala in liquore continens hominis utrumque labium cum Prolabiis, ut & portionem Buccarum.

N°. XLI. Een vles met vogt, waar in onthouden werden beyde de Lippen en Voorlippen (*Prolabia*) als mede een deel van de Wangh, en dat uyt een Menſch.

Not: Quod Labia, ut & Buccæ, conſtent ex Epiderme, Cute, Pinguedine, ſubſtantiâ muſculoſâ, Glanduloſâ, imò Papillo-nerveâ; quibus addi poteſt corpus reticulare Malpichii, (quamvis propter tenuitatem in homine oculos vix ac ne vix quidem incurrat) hic conſpicitur.

Aanm: hier, dat de Lippen en Wanghen haar beſtaan hebben uyt een oppervelleken (*Epidermis*) vel, vet, Muſculeuſe, Klierighe, en Tepel-Zenuwaghtighe ſubſtantie, als mede uit een inwendigh bekleetzel (*Epithelia*), waar by men zoude moghen voeghen het netwyze lighaam van Malpichius, hoewel het hier ter plaatſe wegens deſſelfs dunte naulykx gezien kan werden in een Menſch.

In hoc præparato objecto videri poſſunt Prolabiorum Epitheliâ ablatâ, ſubſtantia Papillo-nervea, Glandulæ Labiorum, Cutis, & Pinguedo, cætera autem hic in conſpectum non veniunt.

In dit gepræpareert voorwerp ziet men ook, na het ſcheyden van haar uytwendig bekleetzel (*Epithelia*) het Tepel-Zenuw-agtigh wezen, de Klieren der Lippen, het vel, het vet, de reſt komt ons hier niet in 't gezigt.

N°. XLII. Auricula infantis vitæ ſpeciem præ ſe ferens.

N°. XLII. Het Oor van een Kindje levendigh van couleur.

N°. XLIII. Inteſtinula fætus ovini, nitidiſſime præparata,

N°. XLIII. Het gedarmte van een jongh Schaapje, zeernet toe-

rata, & in forma ſicca conſervata.

N°. XLIV. Fætus humani quatuor circiter menſium ſceleton, nitidiſſimum, ſiniſtrâ tenens ſemen admirandum Palega Pajaneli Horti M. Part. 1. P. 77. dictum, (ſeu Arboris ſiliquoſæ Malabaricæ cordato folio, fructu maximo, oblongo, plano ſemine membranaceo D: Syen, in not.ad.Hort. mal.) ſolis figuram imitans.

XLV. Phiala in liquore conſervans manum infantis, quæ continet portionem Piæ matris humanæ, quæ rubicundiſſima, propter Arteriolarum, ad ultimas extremitates uſque, repletionem.

N°. XLVI. Phiala in liquore continens magnam Arteriæ pulmonalis portionem, ita præparatam, ut extremitates ſuccoſæ & molles in conſpectum veniant; eſtque illa præparatio inter cæteras ejus generis, eminentior.

N°. XLVII. Phiala ſicca, & in ea, duorum murium ſceleta, quorum alterum pedem figit ſuper Ovum gallinaceum exiguum, ex Ovo gallinaceo majore, inter ſorbendum, ininventum & deſumptum.

Not.

toebereyt, en in een droghe vles bewaart.

N°. XLIV. Het gedarmte van een Kindje van ontrent vier maanden dragts, zeer wit; 't zelve houd in zyn handje het zeldzame zaad van de *Palega Pajaneli* H.Mal. hebbende de gedaante van een Zon.

N°. XLV. Een vles met vogt, waar in bewaart werd een hand van een Kindje, 't welk een ſtuk van 't dunne harſſen-vlies uyt een Menſch vaſt hout 't geen zeer rood van couleur is, wegens het opvullen der Slag-aderkens, tot het uyterſte uyteynden toe.

N°. XLVI. Een groot ſtuk van des Longhs Slag-ader in voght opgehangen, dezelve is zoodanig toebereyt, dat men derzelver zaghte en Sappighe uyt eynden zien kan, en is deze præparatie onder alle de voorgaande, uytſtekend wel uytgevallen.

N°. XLVII. Een droghe vles met de geraamtens van twee muyzen, waar van de eene, met een der aghterſte pooten zigh ſtaande hout op een kleen Eytje van een Hoen, 't welk in een gemeen Hoender Ey in 't opſlurpen is gevonden, en uytgehaalt.

Aanm

Not. Hæc ſceleta, ſibi invicem inſidentia, nullorum adminiculorum ope, pedibus oſſeis inſiſtere, contrarium autem facere ſolent Anatomici.

Aanm: Dat deze twee geraamtens op den andere zittende, gants geen vreemd ſteunzel hebben tot haar vaſt making, hoewel andere ontleders het contrarie gewoon zyn te doen.

N°. XLVIII. Phiala in liquore conſervans fatuæ ovis, (ſi ita loqui liceat,) Plexum Choroideum, cujus vaſa ſanguinea in globulos rotundos ſunt mutata.

N°. XLVIII. Een vles met voght, waar in te zien is de Aderighe vleghtinghe van een ſinneloos Schaap, (zoo het geoorlooft is aldus te ſpreeken) wiens Bloetvaatjens als in kleene ronde bolletjens verandert zyn.

Not: Dicta Ovis, ceu fatua, modo arietabat in parietem, modo curſum ad foſſas dirigebat. Cum autem illius Cerebrum à latere ventriculi dextri nonnihil eſſet corruptum, dictum malum in totum attribui vix poteſt Plexui Choroideo; memini me tamen hominis, mente capti, cadaver aperuiſſe, cujus ſolus Plexus Choroideus male erat conſtitutus.

Aanm. Dat dit Schaap, als van ſinnen berooft, liep nu tegens de Muer, dan weder in 't Water, zonder eenighe beſefſinghe; edogh nadien ook ſelfs de Herſſene ontrent de zyde van de reghter holligheyd eenigſins bedurven was, zoo en kanmen dit quaad in 't geheel aan de Aderighe vleghtinghe niet toeſchryven: eghter heught het my, dat ik een ſinneloos Menſche heb geopend, wiens Aderighe vleghtinghe alleen quaalyk geſtelt was.

N°. XLIX. Jam jam dictæ ovis Cerebrum, vitali colore præditum.

N°. XLIX. De herſſene van dit geſeyde Schaap, levendigh van couleur.

N°. L. Phiala in liquore continens Embryonem humanum, ſemine lactucæ aliquanto majorem.

N°. L. Een vles met voght, en daar in een Menſche ſchepſelken, wat grooter als een latuw zaadje.

Not. In Theſ. VI. Duo reperiuntur Embryones, ejusdem fere magnitudinis, hic verò tertius comparet. Ut autem citius in conſpectum veniret, à latere ſpinulam affixi, Membranulis autem Embryonem ambientibus, annectitur hic portio magna ſanguinis coagulati, ita ut placentæ rudimentum videri haud poſſit.

Aanm. Dat in het 6 Cabinet 2 Schepſelkens gevonden werden, met dit in groote by na overeenkomende, en nu doet ſigh hier het 3 op, 't welk om beter geſien te kunnen werden, zoo heb ik op zy een doorntje geſtoken. Aan de vlieskens van dit Schepſelden hanght een groot ſtuk geronne bloets: zoo dat men 't beginſel van het Moerkoekj en beſwaarlyk zien kan.

N°. LI. Pueri ſceleton ſeptem octove menſes nati, à cujus dextra dependet Hernia Inteſtinalis, à me præparata, circa quem affectum, ſequentia hic in conſpectum veniunt.

N°. LI. Het geraamte van een Kind van ontrent 7 of 8 Maanden out, van wiens reghter handje af hangd een van my gepræpareerde Darm-breuk, ontrent welk ongemak deſe volgende zaken gezien werden.

A. Portio Peritonæi, Inteſtina tenuia pueri comprehendens.

A. Een ſtuk van 't Buykvlies, 't welk in ſigh bevat het dunne gedarmte van een Kind.

B. Portio Peritonæi dilatata, & in ſcrotum uſque prolapſa, propter ejus dilatationem; cutis autem hic eſt ablata, ita ut dilatatio Peritonæi hic nobis occurrat, ceu ſcrotum.

B. Een gedeelte van 't verwyderde Buyk-vlies, 't welk tot in 't ſakxke is komen te verſacken, wegens deſſelſs uytſetting. Het vel ſelfs is hier wegh genomen, ſoo dat het verwyderde Buykvlies hier als een ſakxke ons voorkomt.

C. Tunica Vaginalis aperta, in qua vaſa ſpermatica videri poſſunt.

C. Het Schee-vlies, 't welk geopend is, waar in de zaatvaten worden geſien.

Hiſce ita perſpectis, nemo ampli-

Ymand deſe zaken beziende

amplius judicaturus eſt, dicta vaſa immediate eſſe ſita, in dilatato Peritonæo, ſed illa reperiri ſuper ſuperficie ejus exteriore, cui firmiter ſunt annexa, & à cujus Peritonæi ſuperficie exteriore videntur mutuari integumentum ſuum, Vagina dictum, non autem ab interiore ſuperficie Peritonæi, uti perperam ab authoribus notatum. Cum autem hæc omnia videantur ceu in ſtatu vivo eſſe conſtituta, conſiderandum, illa à me ita eſſe præparata, ut dictus affectus tanto exactius & perfectius à Medicinæ & Chirurgiæ ſtudioſis conciperetur, nam plurimi perverſam habuerunt de hoc affectu ideam.

Notandum quoque, quod maximam Herniæ partem oppleverim Goſſypio, Inteſtina verò flatu; quod feci, ut naturalem rotunditatem & formam retinerent. Siniſtrâ autem ſtrophiolum, confectum ex membranula Myriadibus vaſculorum ſanguineorum ſuperbiente, orbitæ Oculi admovere videtur dictum ſceleton, quaſi lachrymans.

No. LII. Puel-

de zal wel haaſt konnen oordeelen, dat de geſeyde Vaten niet inmiddels zyn gelegen in 't verwyderde Buyk-vlies, maar wel datſe van buyten tegens het ſelve aanleggen, en daar aan wel vaſt gehegt zynde, haar bekleetzel daar van ook ſchynen te hebben, en niet van de binnenſte oppervlakte van 't Buyk-vlies, gelyk ons de Autheuren verkeerdelyk hebben aangeweſen, welk bekleetſel Scheevlies is geheten, (*Tunica Vaginalis.*) En nadien alle deſe zaken zoodanig van my zyn toebereyd datſe ons als een levendigh Darmbreuk voorkomen, zoo moetmen conſidereeren, dat ik dit ongeval tot dien eynde alſoo heb toegeſteld, op dat het haar zeer volmaakt zoude voorkomen, die in de Medicyne en Chirurgie haar komen te oeffenen, want veele hebben een verkeerde verbeeldingh van dit ongeval gehad. Op dat nu dit alles haar natuurlyke forme en rondigheyd zoude hebben, zoo heb ik deſe breuke opgevult met Cattoen, en het gedarmte met wind.

Dit geſeyde geraamte ſchynd een Neusdoekje te houden voor deſſelfs Ooghen-raden, gemaakt uyt een Vliesje, waar door heen duyſende van opgevulde Bloetvaatjens loopen, verbeeldende alzoo een, die bitterlyk ſchreyd.

No. LII. Het

N°. LII. Puellæ ſceleton ejuſdem fere ætatis, à cujus dextra dependet Thorax oſſeus pueri quinque circiter menſium, circa quem conſideratione dignum eſſe cenſeo, ſc: 1°. quod plures Coſtæ, præſertim lateris dextri, plurimis in locis fuerint ruptæ, & denuo ferruminatæ, unde admodum adhuc contortæ.

Notandum præterea, dictas fracturas haud fuiſſe perfectas, tunc enim majore callo eſſent obſeſſæ, ſed propter mollitiem coſtarum fracturæ fuerunt imperfectæ, an à compreſſione, vel quod calcatus fuerit infans? quod valde probabile, quia in utroque latere malum hæret.

3. Variæ Coſtæ binis in locis, dicto modo fractæ fuerunt.

4. Omnes iſtæ coſtæ videntur quoque deſtitui durâ & nitente ſuperficie, quâ ditatæ

N°. LII. Het geraamte van een Meyske ontrent van deſelve ouderdom, van wiens reghter hand af hangt, het gebeente van de Borſt van een Kind ontrent vyf Maanden oud, waar ontrent ik oordele deſe volgende zaken aanmerkelyk te zyn, namentlyk.

Ten 1ſten. Dat zeer veel Ribbens van de reghter zyde op veele plaatzen gebroken, en weder geheelt zyn geworden, waar door datſe ook nogh ſeer krom ſtaan.

Ten 2den. Staat ook te letten dat de Breuken deſer Ribbens niet volſtrekt zyn geweeſt, want dan zoo zoudenſe met meer calleusheyd beſet zyn geworden; edogh wegens der ſelve ſagtigheyd, zoo zyn de Breuken onvolmaakt, en als gekraakt geworden, of dit nu is veroorſaakt door knellingh en compreſſie, of wel dat het Kind is getrapt geworden? weet ik niet, hoewel zulks waarſchynelyk is, nadien aan beyde de zyde de Ribbens zoo qualyk zyn geſtelt.

Ten 3den. Verſcheyde Ribbens zyn op twee plaatzen op de zelve wyſe gebroken geweeſt.

Ten 4den. Alle deſe Ribbens ſchynen ontbloot te zyn van haar harde en blinkende uyterlyke ſub-

tatæ ſunt, unde juſto quoque molliores.

ſubſtantie, waar van anderzints de welgeſtelde Ribbens voorſien zyn: Hier door is 't ook datſe veel te ſagt zyn.

A ſiniſtrâ dependet integrum Inteſtinum Cæcum cum annexa portione Ilei, è corpore ovino: quanta differentia ſit inter hoc Inteſtinum ovinum & humanum, videri hic poteſt.

Van deſſelfs linker handje hangt ook af de geheele blinde Darm van een Schaap, met een ſtuckje van de boghtige Darm, zoo dat men hier zien kan, hoe groot het onderſcheyd is tuſſchen die van een Menſch, en die van een Schaap.

N°. LIII. Portio cutis capitis humani ſuperior, ſcutellam repræſentans, per quam tot vaſa ſanguinea ſunt diſperſa, ut tota Cutis à repletione materiæ ceraceæ, ſit rubicundiſſima.

N°. LIII. Het vel van 't bovenſte deel des Hoofts van een Menſch, 't welk een ſchoteltje komt te verbeelden. Het ſelve is vol van opgevulde Bloetvaatjens, ſoo dat het geheel en al bloedrood ons voorkomt.

ASSER TERTIUS. De Derde PLANK.

*N°. LIV. PHiala in liquore conſervans infantis Colem cum coliis ſuis, colore vivido.

N°. LV. Infantis Pes eodem modo conſervatus, & ita præparatus, ut ligamenta, præſertim Teres, in conſpectum veniant.

N°. LV. HEt voetje van een Kindje in heldere voght, 't welk zoodanig is toebereyt, dat de banden, inſonderheyd de rond-en langhe geſien konnen werden.

Not. 1. Ligamentum Teres viſui ſeſe non offert, niſi Patellâ, à Musculorum tendinibus præciſâ, dependeat. vide Tab. III. Fig. 1. Theſ. VII.

Aanm. ten 1ſten. Dat de rond-en langhe band zigh niet op doet, voor al eer de Knie-ſchyf van de Peſen der ſpieren afgeſneden zynde, nederwaarts werd gebragt. Ziet de III. Plaat. Fig. 1. van dit VII. Cabinet.

2. Variis Musculis ſeparatis,

Ten 2den. Verſcheyde Spieren

tis, Nervus per Tibiæ partem poſteriorem decurrens, et denudatus, hic videri poteſt.

ren afgeſneden zynde, zoo komt ons hier bloot in 't geſight die Zenuw, dewelke door het aghterſte van 't Been loopt.

N°. LVI. Pueri Ren uterque, quorum alter Rene ſuccenturiato inſtructus, per dorſum in duas partes eſt diviſus, ut nonnulla interiora appareant, ſc: Papillæ renales, Ductus urinoſi &c.

N°. LVI. Beyde de Nieren van een Jonghe, waar van d'eene, nogh is voorſien van deſſelfs Bynier, en is een der ſelve Nieren na de lenghte opgeſneden, om alzoo eenighe inwendighe zaaken te konnen zien, namentlyk de Nier-tepels, de Piscanaaltjens &c.

N°. LVII. Infantis portio Thoracis, in qua, Muſculis ablatis, in conſpectum veniunt cavitates, corporibus Vertebrarum interpoſitæ, de quibus vide Theſaur V. Tab. III. Fig. 2.

N°. LVII. Een ſtuk van de Borſt van een Kind, waar in, de ſpieren geweert zynde, die holligheden geſien werden, dewelke tuſſchen de Lighamen der Wervel-beenderen zitten, waar van verders kan werden nageſien het V Cabinet, de III Plaat en Fig. 2.

Præterea hic videri poſſunt Arteriæ Intercoſtales externæ, à me detectæ, & delineatæ in Theſaur. 1°. Tab. III. Fig. 3.

Ook kan men hier zien de uytwendighe tuſſchen-ribbighe Slag--aderen, van my eertyts ontdekt, en afgebeelt in 't I. Cabinet de 3 Tafel Fig. 3.

N°. LVIII. Fætus humani brachium, in cujus manu continetur Fungus, Placentulam uterinam, cum ſuo integumento craſſiore, repræſentans.

N°. LVIII. De Arm van een Kind, in wiens handje gevonden werd een kleen Campernoelje (*fungus*), dewelke een Moerkoekje, met deſſelfs dicke vlies komt te verbeelden.

Notandum interim, Fungum illum eſſe repertum ſuper particulam corporis humani, quam in phiala, modico liquore repleta, invenerам,

Aanm. ondertuſſchen, dat deſe kleene Campernoeilje van my gevonden is op een gedeelte van een Menſch, 't welk ik had bewaart in een vles met een matelyke quantiteyt van voght, en hier

ram, ex qua particula propullulabat dictus Fungus, vid. Tab. II. Fig, 1. Theſ. VII.

hier uyt is het ſelve komen te groejen, ſiet de 2 Taf. 1. Fig. van dit VII. Cabinet.

N°. LIX. Sceleton fætus humani immaturi, ſex circiter menſium, à cujus ſiniſtra dependet portio membranæ Pulmonis rubicundiſſima, propter vaſorum ſanguineorum repletio nem, eſtque dictum ſceleton albiſſimi coloris.

N°. LIX. Het geraamte van een Kind van ontrent ſes Maanden dragts, van wiens reghter handje af hangt een ſtukje van 't Vlies van een Menſche Longh, 't welk bloet rood voor komt, wegens het opvullen der Bloetvaaten. Dit geſeyde geraamte is byzonder wit van couleur.

*N°. LX. Partes generationis Puellæ, in liquore conſervatæ; in iis membrana Hymen, Caput Clitoridis, cum ejus Præputio, Nymphæ, Meatus urinarii orificium &c. videri poſſunt.

N°. LXI. Gliris ſceleton nitidum, quod uno pede, ſine fulcro ligneo, ferreo, aut æneo, inſiſtens, mira geſticulatione, quaſi ſaltando, fruſtum Inteſtini Jejuni hominis continere videtur, cujus vaſis ſanguineis repletis, ſanguineo colore eſt præditum.

N°. LXI. Het geraamte van een Rot, 't welk mede ſeer wit zynde, van geen vreemd toegebragt ſteunſel van hout of yſerdraat voorſien is, 't ſelve verbeeld een danſſend geraamte, in een vreemd poſtuur. Tuſſchen deſſelfs voorſte pooten hout het vaſt een ſtuk van een Menſche nughtere Darm (*inteſtinum jejunum*) 't welk zeer rood is wegens het opvullen der Bloetvaten.

N°. LXII. Portio Inteſtini Jejuni balænæ majoris, in liquore conſervata.

Not: 1. Maximam habere analogiam Inteſtina balænæ, cum Inteſtinis humanis, hic luculenter apparet: Rugæ autem interiores, Juga mihi dicta, haud præciſe eundem

N°. LXII. Een Vles met voght, waar in een groot ſtuk van de Nughtere darm van een groote Walvis werd bewaard, waar ontrent te zien is, die groote overeenkomſte, die de ſelve heeſt met de Nughtere darm van een Menſch. Alleen ziet men dat de inwendighe ſuperficie, die ik latwyſe verhevent-

dem ordinem ſervant, ſicuti in homine, ſed confuſe decurrunt, et mentiuntur rugas interiores ſtomachi humani.

N°. LXIII. Portio Maxillæ ſuperioris ex vervece, in qua videre licet per integumentum, quo obducuntur Oſſa ſpongioſa inferiora Narium, Vaſa Arterio-mucoſa, denſiſſime conſtipata & recto ductu currentia, ad Naſi extremum uſque.

Cum viderem peculiarem in illis vaſis curſum, & obſervarem in illis nullas fere ramificationes laterales, & quod plus eſt, raro liquore ſanguineo impragnatas eſſe: quid de illis eſſet, dubitare cæpi; Itaque Arterias Carotides replevi ceraceâ materiâ rubrâ, quo facto, omnia ad unum uſque impregnabantur. (Vid. Tab. III. Fig. 2. Theſ. VII.) id quod mihi indicio erat, dicta vaſa continuationes eſſe Arteriarum: jam porro obſervo ſc: integumentum comprimendo verſus Naſi extremum, ex iis effluere

ventheden heb genoemt, en by andere bekent ſtaan met de naame van oogh-luykende Klap-vlieſen, niet na de ronte des Darms, maar confuſelyk haar opdoen, als de inwendige rimpels der Menſchen maghen zonder eenighe ordre te houden.

N°. LXIII. Een ſtuk van de opperſte Kaak van een Schaap, waar in te zien zyn alle die Slagaderlyke ſnotterige vaten, dewelke verſpreyt zyn door het bekleetzel van de onderſte ſpongieuſe Beenderen van de Neus, dewelke zeer dight en met een reghte cours by een lopen tot het uyterſte der Neusgaten.

Wanneer ik in deſe vaten een byzondere cours ſagh, en datſe naulykx eenighe zy-tackjens van haar gaven, ook datſe ſelden met bloet vervult geſien wierden, zoo heb ik beginnen te twyfelen, en te onderſoeken wat van de ſelve mogt zyn.

Hier op zoo heb ik de Slaapſlag-aderen op myn manier vervult, waar door ſy alle te gelyk ook zyn vervult geworden, (gelyk de 2 Fig. van de III. Plaat, van dit VII. Cabinet aanwyſt) 't welk my tot een bewys was, deſelve continueel te zyn met de Slag-aderen. Nu zoo heb ik ook verders bevonden door het perſſen van dit bekleetzel na het uyteynde van de Neus, daar door een heldere en dunne ſnotterige

re voght

re liquorem limpidum Mucoſeroſum, præſertim poſt macerationem in aqua ſimplici, id quod ſatis ſuperque indicat vaſa illa eſſe habenda, pro vaſis excretoriis.

Præterea hodie mihi videre videor aliquid peculiare circa illa vaſa, quæ nondum ſatis perſpecta, in aliud tempus reſervare decrevi.

Conſiderandum ulterius, quod, quamvis illa vaſa non tam diſtincte appareant, in corpore humano, quin tamen quoque adſint, vix ſit dubitandum.

N°. LXIV. Sceleton fœtus quinque circiter menſium, cujus ſiniſtrâ tenet portionem Inteſtini, cujus Arteriæ in totum ſunt repletæ.

N°. LXV. Phiala liquore repleta, in qua continetur portio Aſperæ Arteriæ, quam ceraceâ materiâ rubrâ replevi ad ultimas extremitates uſque.

Quicunque inter Anatomicos dictam portionem adſpexerit, facile judicaturus eſt, figuras, ab aliis in lucem editas, neutiquam cum hoc ramo neque cum naturali conſtitutione, convenire Vid. Tab. III. Fig. 3. hujus Theſaur. VII.

voght uytvloed, voornamentlyk, na dat dit voorwerp een dagh in 't water gelegen heeft, 't geen genoegſaam te kennen geeft, dat deze vaten te houden zyn voor uytvloeijende canaalen.

Daarenboven zo komt my nog yets zeldſaams voor in deſe canaalen, 't welk nogh niet ten vollen onderſogt hebbe, weshalve zulks genootzaakt ben uyt te ſtellen tot op een ander tyd.

Verders ſtaat te letten, dat hoewel deſe vaten zoo diſtinct in een Menſch niet werden gezien; zoo is 't evenwel, dat ik naulyks twyfele, of zy werden mede in de neus van een menſch gevonden.

N°. LXIV. Een zeer wit geraamte van een kind van ontrent vyf maanden dragts, wiens linker handje een ſtuk van een menſche darmtje draagt, wiens bloetvaten curieus opgevult zyn.

N°. LXV. Een vles met voght, waar in onthouden werd een ſtuk of tack van de Longhepyp, dewelke ik tot de uyterſte eynden toe opgevult heb met een roodwaſſighe ſtoffe.

Wat Ontleder die dit voorwerp komt te ſien, zal wel haaſt konnen oordeelen, dat de Figuuren by andere uytgegeven, geenſints overeenkomen met dit voorwerp. Ziet de 3de Fig: en 3de plaat van dit Cabinet.

N°. LXVI. Portio Inteſtini recti è puero, in cujus ſuperficie interiore Pori ſeu oſcula, tam denſe ſunt ſtipata, ut cribrum repræſentet. Vid. Tab. III. Fig. IV. hujus Theſaur.

N°. LXVII. Stomachi portio, per quam Arteriæ numeroſiſſimæ, & repletæ, diſtributæ ſunt; idque è corpore fœtus ovini immaturi.

N°. LXVIII. Embryonis humani Placentula nitidiſſima, cui cruor condenſatus cohæret, qui Placentulæ molem augere quidem videtur, attamen ad Placentulam haud pertinet, ſicuti in præcedente Theſ. VI. quoque indicavi,

N°. LXIX. Muris ſceleton, uno ex poſterioribus pedibus, ſine adminiculo, inſiſtens, ſaltare quaſi videtur, continetque dextro & anteriore pede fruſtum venæ inflatæ, exſiccatæ & apertæ, ut vera conſtitutio ſimplicis Valvulæ, ramis venoſis præpoſitæ, cerni poſſit.

Siniſtro & anteriore pede arripere videtur portionem Venæ jugularis humanæ, Valvulis

N°. LXVI. Een ſtuk van de regte Darm uyt een jonghe, waar in de alſoo genoemde ſweet gaatjens of mondekens, zoo digt by een ſtaanals of het een ſeef ware. Ziet de 4 Fig. van de 3 de Plaat van dit Cabinet.

N°. LXVII. Een gedeelte van de Maag van een onvoldrage Schaapje, door 't ſelve loopen overvloedigh veel opgevulde bloetvatjens.

N°. LXVIII. Een zeer curieus moerkoekje van een kleen menſche ſchepſelke, waar aan een groot ſtuk geronne bloed vaſt zit, 't welk de groote van 't Moer-koekje wel ſchynt te vermeerderen, eghter zoo behoort het daar niet toe, gelyk zulkx van my ook is aangewezen, in 't voorgaande VI Cabinet.

N°. LXIX. Het geraamte van een muys, ſtaande alleen op een der agterſte pooten als danſſende, en dat zonder eenig vreemt ſteunſel, het zelve houd in zyn regter en voorſte poot een ſtuk van een opgeblaſe ader, dewelke opgeſnede is, om alzo de eenvoudige Klapvlieſen te zien, dewelke gemeenelyk geplaaſt zyn, voor de uytgang der takken van de Aders.

In deſſelfs linker poot hout het een ſtuk van een bloet-ader uyt de hals (*vena jugularis*) van een menſch, 't welk van twee tegen den

vulis bicompoſitis inſtructam.

N°. LXX. Phiala in liquore conſervans Mammam muliebrem, ſecundum longitudinem ſectam, ut facies interior videri poſſit.

Notandum interim, neque in hac, neque aliis Mammis in ſtatu naturali, ullas reperiri ita decantatas Glandulas, ſicuti antea fuſius declaravi.

ASSER QUARTUS.

N°. LXXI. PHiala ſicca & in ea portio Inteſtini jejuni, cujus tunica ſecunda ſeu celluloſa egregie videri poteſt.

N°. LXXII. Portio Meſenterii, cujus Arteriis repletis, Glandulæ Meſenterii cernuntur rubicundiſſimæ, propter Arteriarum repletionem.

N°. LXXIII. Cutis Elephantis portio.

N°. LXXIV. Penis virilis in lamellas diſſecti portio, in qua videri poteſt, corpus Nerveo-ſpongioſum minus, integrum Meatum urinarium ambire, id quod in omnibus non habere locum, demonſtravi in præcedenti. No-

den ander ſtaande Klap-vliezen voorzien is.

N°. LXX. Een vles met vogt waarin te ſien is de borſt van een vrouw, dewelke na de lenghte opgeſneden is, om deſſelfs inwendige geſtalte te konnen ſien; waar ontrent te conſidereren ſtaat, dat noch in deſe, nog ook in andere wel geſtelde borſten geen zo zeer berugte kliertjens te vinden zyn.

De IV PLANK.

N°. LXXI. EEn droog glas, waar in bewaart werd een ſtuk van de Nugteren darm uyt een Menſch, wiens twede of Celluleus vlies zeer perfect geſien kan werden.

N°. LXXII. Een ſtuk van 't Darm-ſcheyl, wiens ſlag-aderen opgevult zynde, de Klieren van 't Darm-ſcheyl bloed rood haar vertoonen.

N°. LXXIII. Een ſtuk van 't vel van een Oliphant.

N°. LXXII. Een moot van een menſche roede waar in te ſien is, dat het kleene ſpongieuſe Zenuagtigh lighaem de gantſche watergang omringt, en dat dit niet alſints zoo gevonden werd, heb ik hier voorheen getoont.

Notandum Interim omnia corpora Nerveo-ſpongioſa, ceraceâ materiâ eſſe repleta.

N°. LXXV. Fœtus humani, ſex circiter menſium Hepar, balſamo, lapidis inſtar, induratum & à plurimis annis in formâ ſiccâ conſervatum.

N°. LXXVI. Teſtudinis caput oſſeum, coloris nivei demptâ maxillâ inferiore.

Merkt ondertuſſchen, dat in dit voorwerp alle de drie Spongieus-Zenuwagtighe Lighamen met een waſſighe ſtofte zyn opgevult.

N°. LXXV. De Lever van een Kind van ontrent ſes Maanden dragts, 't welk ſteen hard gebalſemt is, en van over ſeer veel Jaaren by my is bewaard geworden.

N°. LXXVII. Een doodshoofd van een Schiltpadde, wit van couleur ſonder de onderſte kaak.

FIGURARUM
THESAURI VII.
Explicatio.

TABULA. I.

FIG: I. denotat Lienem puellæ Giganteæ.

A. Vaſorum ſanguineorum extremitates in totum explicatæ tomenti ſeu goſſypii inſtar tenues; illæ autem ante explicationem Glandularum formâ occurrebant.

B. Dictorum extremitates ex parte tantum explicatæ.

C. Portio ſuperficiei Lienis non explicata.

D. Arteria ſplenica.

E. Vena ſplenica.

F. Foveæ majores, ab avulſione membranæ, Lienem ambientis, productæ.

G. Foveæ minores propter eandem cauſam productæ.

FIG. II. Supra dictæ Giganteæ puellæ Plexum Choroideum exhibet, qui longiſſimus quidem, aſt tenerrimus occurrit.

FIG.

Uytlegginghe
Van de Plaaten van 't
VII. CABINET.

De eerſte TAFEL.

FIG. I. Wyſt ons aan de Milt van een Jonge Reuſinne.

A. De uyterſte uyteynden der bloetvaten, dewelke ontdaan of van den andere geweken zyn, deſe zyn zo fyn als dons of Cattoen: edog voor datze ontdaan waren, verbeelden zy Kliertjens te zyn.

B. Deſſelfs uyteynden, die ten deele ontdaan zyn.

C. Een gedeelte van de ſuperficie deſes Milts, dewelke niet ontdaan is.

D. Des Milts ſlag-ader.

E. Des Milts Ader:

F. Grote kuyltjens, voortkomende door het afhalen van 't Vlies, dat de Milt bekleed.

G. Kleender kuyltjens, door deſelve oorzaak voortgebragt.

Door de IIde. Fig. werd verbeeld de aderlyke vlegtingh(*Plexus Choroideus*) uyt deſelve Reuſinne, dewelke wel zeer lang, maar ook zeer teder van wezen is.

De

Fig. III. Portionem Duræ matris ex homine demonſtrat, facie exteriore viſam.

A. Duræ matris portio.

B. Agmen corpuſculorum Milii formâ, quæ minimæ aciculæ caput haud ſuperant magnitudine.

C. Dicta corpuſcula ſolitaria.

D. Foveæ, in ſinu longitudinali exſculptæ.

E. Portio Duræ matris, à latere ſinus longitudinalis.

F. Sinus longitudinalis apertus, & nonnihil reflexus, ut cavitas, & quicquid in ea continetur, cerni poſſint.

Fig. IV. Indigitat dicta corpuſcula è ſinu exempta, quorum non nulla parvis quaſi pedibus prædita ſunt.

De III.Fig: verbeelt een ſtuk van 't harde Harſſenvlies uyt een Menſch, wiens oppervlackte hier gezien werd.

A. Een ſtuk van 't harde Harſſen vlies.

B. Veel by een ſtaande geerſt-gelykende Lighaamtjes, dewelke het hoofd van een kleene ſpeld niet komen te overtreffen.

C. Deſelve Lighaamtjens haar eenſaam vertonende.

D. Kuyltjens, dewelke, in de langwerpige groef, gevonden werden.

E. Een ſtuk van 't harde Harſſen vlies bezyde de langwerpighe groef.

F. De langwerpighe groef opgeſneden, en op de zyde wat omgeſlagen om deſſelfs holte en 't geen daar verders in is, te konnen zien.

De IV de Fig: vertoont ons de geſeyde lighaamtjens, dewelke uyt de groef zyn genomen, en zyn eenighe der ſelve als met ſteeltjens voorzien.

TABULA II.

Quinque objecta repræſentat, quorum

1. INfantis Brachium demonſtrat, Littera A notatum, in cujus manu con-

De II PLAAT,

Verbeelt ons 5 Figueren, waar van de

1. EEn arm van een Kind vertoont, in wiens hand onthouden werd een campernoelje

continetur Fungus, à me repertus ſupra particulam carneam corporis humani ſecundinam mentiens parvulam.

B. Pelliculæ Analogum, Chorium mentiens.

C. Fungus, Placentulæ ſimilis.

FIG. II. Cerebri humani portionem demonſtrat, per cujus ſuperficiem, ſupra Piam matrem Veſiculæ diſſeminantur diverſæ formæ, Vaſa lymphatica repræſentantes, ſuntque nil niſi Tunicæ Arachnoïdeæ elevationes artificioſæ, à flatu per tubulum adactæ. Hoc autem Cerebrum in Theſauris ſervare mihi quidem animus erat, verum ènimverò cum impoſſibile mihi fuerit flatum in dictis vaſis retinere, non conſervavi. Vide ulterius hac de re Programma Anatomicum A°. 1706. diebus canicularibus typis mandatum, in quo dixi, me hactenus nulla offendiſſe vaſa Lymphatica vera in Cerebro humano, neque in ejus membranis, & multum me debiturum illi, qui vel minimum ramuſculum

je dewelke van my gevonden is op een ſtuk vlees van een Menſch, verbeeldende een klene Nageboorte.

A. Een vlies-gelykende uitſpanſel, 't welk het vlies Chorion niet qualyk gelykt.

B. Het Campernoelje gelykend Lighaamtje, een kleen Moerkoekje niet qualyk gelykende.

De IIde Fig: verbeeld een ſtuk van de Herſſene uyt een menſch, langhs wiens oppervlakte boven het dunne Harſſen-vlies veel blaasjens werden gezien van verſcheyde forme, verbeeldende niet onaardig eenige watervaten, en zyn deze egter niet anders, als afwykinghen en verheventheden van 't Spinne-web gelykende vlies, (*Tunica Arachnoidea*) welke verheventheden haar opdoen, als men behendigh komt te blazen met een blaaspypje tuſſchen het Spinne-web wyſe en dunne Harſſen-vlies. Myn voorneemen was wel deſe Harſſene te bewaare, maar nadien het my onmogelyk was, de wint te houden in deſe verheventheden of valſche vatiens, zoo heb ik deſelve niet bewaart, ziet verders hier over na myn Anatom: Programma, 't welk van de Somer in druk is uytgegaan, waar in ik geſegt hebbe, noyt eenighe opreghte Watervaten in

lum veri Lymphæ-ductus, Valvulis conjugatis inſtructum, mihi demonſtraverit.

in harſſene, nog in deſſelfs vlieſen gevonden te hebben, en dat ik my ook zeer veel zal verpligten aan hem, die my 't minſte takje van een waar watervat (*Vas Lymphaticum*) voorzien met twee tegens den andere ſtaande Klapvliesjens, zal komen aan te wyzen.

A. Cerebri portio.

B. Pſeudo-vaſa Lymphatica.

A. Een gedeelte van de harſſene.

B. Zoo genoemde dog valſche Water-vaten.

Fig. III. Exhibetur portio Peritonæi cujusdam Hydropicæ, hydatidibus referta.

De III. Fig. Wyſt ons aan een ſtuk van 't buykvlies van een waterzughtighe Vrouw, 't welk vervult is van waterblaasjens.

A. Peritonæi portio.

B. Hydatides.

A. Een ſtuk van 't buykvlies.

B. Waterblaasjens.

Fig. IV. Explicatio.

A. Grumus ſanguinis ſeu cruoris.

B. Membranæ, Embryonem obducentes.

C. Rudimentum Funiculi umbilicalis, craſſitie Embryonem fere ſuperans.

D. Embryonis caput, in quo unius oculi rudimentum videri poteſt.

E. Dorſum embryonis.

Uytleggingh van de IV Fig.

A. Een ſtuk geronne bloed.

B. De vlieſen, dewelke het beginſel van 't ſchepſelke komen te omvangen.

C. Het begin van 't Navelſtrengetje, 't welk het beginſel van 't ſchepſeltje in dikte by na overtreft.

D. Het Hoofdje van 't Schepſeltje, waar in men het begin van een der twee oogen zien kan.

E. Deſſelfs rugge.

Fig. V. Hominis Labium utrumque cum portione Malarum.

A. Cutis cum pinguedine.

B. Epi-

De V. Fig. Wyſt aan beyde de Lippen van een Menſch met een kleen gedeelte van de wanghen.

A. Het vel met deſſelfs vet.

B. Het

B. Epithelia labiorum, ut & Malarum.

C. Papillæ nervoſæ, ſerico villoſo ſimiles.

D. Oris apertura.

TABULÆ III.

Explicatio.

FIG. I. Exhibetur Epiphyſis inferior oſſis Femoris, cum annexa Patella & Tereti ligamento.

A. Epiphyſis oſſis Femoris inferior.

B. Arteriolæ per latera Cartilaginis diſtributæ.

C. Ligamentum Teres, cujus ope, inter cætera, Patella quoque connectitur inferiori Epiphyſi oſſis Femoris.

D. Vaſa, & præſertim Arteriolæ, per ſubſtantiam cartilagineam Patellæ diſperſæ.

E. Reliquiæ Tendinum Muſculorum Tibiam extendentium, quibus firmiter connaſcitur Patella.

F. Patella dependens.

FIG. II. Oſſa ſpongioſa Narium ex ove exhibentur.

A. Portio ſepti narium, loco ſuo

B. Het bekleetſel der Lippen, en dat der wanghen.

C. De Zenuwighe Tepeltjens, fluweel gelykende.

D. De openingh des monds.

Verklaring van de

III. PLAAT.

IN de 1ſte Fig. werd ons aangeweſen de onderſte aanwas van 't Dye-been, met deſſelfs Knieſchyf en rond en langhe band.

A. De onderſte aanwas van 't Dye-been.

B. De ſlag-aderkens lopende langs de zyde van 't kraakbeen.

C. De rond en langhe band, waar door de Knieſchyf, onder andere, ook vaſt gehegt werd aan de onderſte aanwas van 't Dye-been.

D. De vaten, en inſonderheyd de ſlag-aderkens, dewelke door het kraakbeen van de Knieſchyf lopen.

E. Het overblyſſel der Peſen van de ſpieren, dewelke het ſcheenbeen uytſteken, waar aan de Knie-ſchyf ook vaſt zit.

F. De afhangende Knie-ſchyf.

De II. Fig: wyſt ons aan de ſponcieuſe beenderen van de Neus uyt een Schaap.

A. Een gedeelte van 't tuſſchenſcheyt-

ſuo nonnihil remota, ut oſſa ſpongioſa Narium luculenter in conſpectum venirent.

B. Unum ex oſſibus ſpongioſis ſuperioribus, per cujus involucrum vaſa plurima ſunt diſperſa, reptatu diverſa ab illis, quæ ſunt diſtributa per involucrum oſſis ſpongioſi inferioris.

C. Inferior portio ſepti Narium.

D. Os ſpongioſum inferius, per cujus involucrum plurima Arterio-pituitoſa vaſa, prorſus alio reptatu currentes, quam quidem arteriæ in ſuperiori oſſe ſpongioſo.

E. Inferior pars oſſis ſpongioſi, in qua plurima oſcula reperiuntur, per quæ latex ſeroſus, aut ſi mavis ſeroſo-pituitoſus in vivis ſponte, & in defunctis per expreſſionem, emanat.

FIG. III. Ramum Aſperæ Arteriæ denotat, ad extremum uſque repletum ceraceâ materiâ rubrâ.

In illo videri poteſt differentia inter hanc, & alias figuras, ab aliis in lucem editas.

FIG. IV. Pueri Inteſtini Recti

ſcheytzel van de Neus, 't welk wat uyt zyn plaats is geduwt, om alzoo de ſponcieuſe beenderen beter te konnen zien.

B. Een van de opperſte ſponcieuſe beenderen, door wiens bekleetſel veele vaten loopen, en dat met een andere cours, als wel die, dewelke door het bekleetſel van de onderſte ſponcieuſe beenderen haar verſpreiden.

C. Het onderſte gedeelte van 't tuſſenſcheytſel van de Neus.

D. Een van de onderſte ſponcieuſe beenderen, door wiens bekleetſel zeer veel ſlag-aderlyk-ſnotterighe (*Arterio-pituitoſa*) vaten lopen, en dat op een geheel andere wyſe, als wel de Slagaderkens van 't bekleetſel der opperſte ſponcieuſe beenderen.

E. De mondekens, waar door de dunſnotterige voght, komt te lopen in de levendighe, en uytgeperſt kan worden in de doode voorwerpen, en dat in 't onderſte gedeelte van 't geſeyde ſponcieus been.

De III. Fig. Betekent een tak van de Longhe-pyp, dewelke tot het uyterſte toe met een roodwaſſighe ſtoffe is vervult.

Hier kanmen nu zien het groot onderſcheyd tuſſchen deze Figuren, en die, dewelke van andere in 't ligt gegeven zyn.

De IV. Fig. Wyſt ons aan een ſtuk

ĉti portio, facie interiore viſa, in qua innumerabiles aperturæ ceu oſcula viſuntur.

Fig. V. Plexus Choroïdeus è cerebro ovino in aliud mutatus.

A. Portio membranoſitatis nutans.

B. Portio explicata.

C. Arteriolæ, maxima parte plexum Choroïdeum conſtituentes, & in rotundos globulos, mutatæ.

Fig. VI.

A. Ramus Plantæ, quæ dicitur Planta Africana, Portulacæ folio. Hort. Amſt. part. I.

B. Floſculi exigui pentapetali, cum ſtylo florido.

C. Pſeudo-membrana à me confecta, ex ſanguine ſeu cruore meo poſt venæ-ſectionem, idque ſolâ conquaſſatione. Vide ſupra-citatam deſcriptionem.

TABULA IV.

FIG. I. Portio Inteſtini Coli, cum annexo cæco, ut & Proceſſu vermiformi, nec non portione Ilei ex Gigantea puella.

A. Co-

ſtuk van de regte darm uyt een jonghelingh, waar aan men in de binnenſte oppervlakte beſchouwen kan de ontelbaare openingtjens of mondekens.

De V. Fig. Verbeelt een ontaarde ſlag-aderlyke vlegting uyt de Herſſene van een Schaap.

A. Het vlieſigh weſen, 't welk nederwaarts af hangt.

B. Deſſelfs uytgeſtrekt gedeelte.

C. Slag-aderkens voor het grootſte gedeelte de ſlag-aderlyke vlegtingh makende, in ronde bollekens verandert.

De VI. Fig.

A. Een tak van een Afrikaans gewas, 't welke genaamt werd Afrikaanſe plant met porceleyn bladeren in 't 1 deel van de Hort. Amſtelod. beſchreven.

B. De kleene vyf bladige bloemtiens, met haar bloeyend ſtyltje.

C. Een vals of onwaar vlies, van my toebereyt uyt myn eygen bloed na een aderlating, door het gints en weder ſlingeren des takx door het bloed. Ziet verders de beſchryving hier boven vermelt.

De IV. TAFEL.

IN de 1ſte Fig. werd verbeelt een ſtuk van de Colyk darm, met deſſelfs blinde darm, en worm-wyſe uytſteekſel, uyt een Reuſinne.

A. Een

A. Coli portio.

B. Ilei portio.

C. Proceſſus Vermiformis.

FIG. II. Inteſtini Ilei, ex homine deſumpti, portio, cum diverticulo præternaturali.

A. Diverticulum præternat:, quadrupedis caput repræſentans.

B. Ilei portio.

FIG. III. Idem fere demonſtrat ex alio homine.

A. Diverticulum præternat:

B. Ilei portio.

A. Een deel van de Colyk darm.

B. Een deel van de bogtighe Darm.

C. Het wormwyſe uytſteek.

De II. Fig. Een ſtuk van de bogtighe darm uyt een menſch, waar in gevonden werd een tegens natuurlyk vertrek.

A. Het onnatuurlyk vertrek, het hoofd van een viervoetigh gedierte verbeeldende.

B. Een deel van de boghtighe Darm.

De III. Fig. Verbeelt ons by na het zelve uyt een ander menſch.

A. Het onnatuurlyk vertrek.

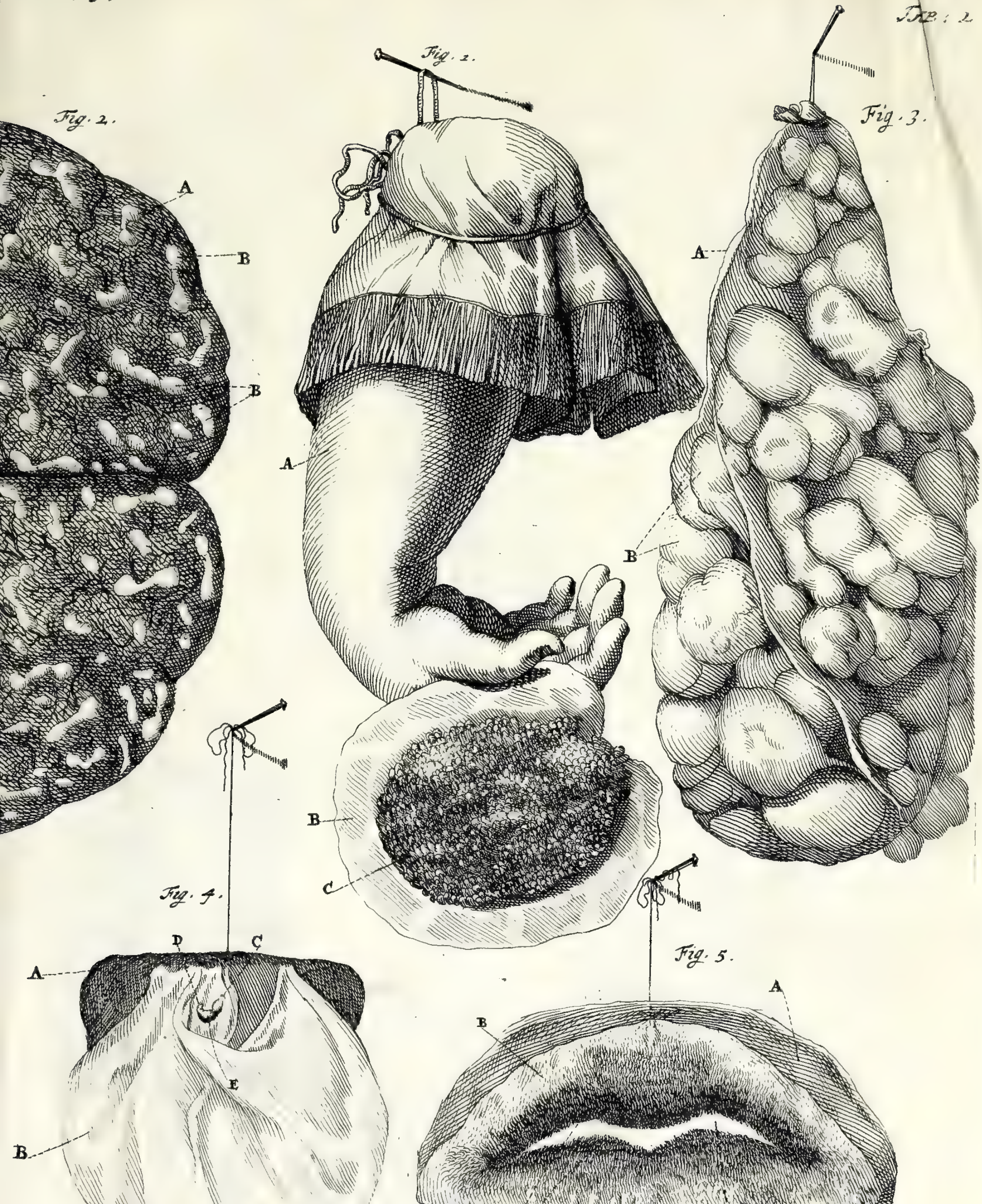
B. Een deel van de bogtighe Darm.

F I N I S.

Thes. 7. Tab. 1.

C. Huyberts ad vivum sculp.

C. Hüÿberst. ad vivum Sculp:

C. Huijberts. ad vivum ſculp:

C. Huijberts. ad vivum ſculp:

3 Vols

NF 13
3 Vols

SPECIAL 94-B
12267
-1
v.2

THE GETTY CENTER
LIBRARY